

PROGRAMY A PROJEKTY

REGIONÁLNYCH ÚRADOV
VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V SR

ZA ROK 2014

-
odpočet plnenia

JANUÁR 2015

© VYPRACOVAL ÚRAD VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Odbor organizačno - dokumentačný

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Banskej Bystrici**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

doc. MUDr. Kvetoslava KOPPOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

Oddelenie HŽPZ RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici sa v roku 2014 podieľalo na plnení troch úloh Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2014 a ďalšie roky pre odbory HŽPZ (úlohy 1.2, 1.3, 1.5) ako riešiteľ a v 4 prípadoch (úlohy 7.1, 7.10, 7.11, 7.13) sa podieľalo na plnení programov a projektov odboru Objektivizácie faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF). Plnenie úlohy 1.4 zabezpečovalo oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ Banská Bystrica.

Plnenie bolo nasledovné:

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, podľa novonastavených národných cieľov

Slovenská republika ratifikovala Protokol o vode a zdraví v roku 2001, v súčasnosti boli pripravené aktualizované národné ciele SR, ktoré majú byť v súlade s Plánom práce na roky 2014 – 2016, ktorý bol prijatý na stretnutí zmluvných strán Protokolu, ktoré sa uskutočnilo 25.11. - 27.11.2013 v Oslo. Aktualizáciu národných cieľov z poverenia vlády SR pripravil rezort zdravotníctva a rezort životného prostredia, pričom sa ako jedna z dôležitých priorít a cieľov zdôrazňuje zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody. Materiál Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 – Národné ciele SR III. bol schválený Vládou SR.

Praktickou aplikáciou a uplatnením Protokolu o vode a zdraví v podmienkach RÚVZ Banská Bystrica je plnenie projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“. Hlavným cieľom projektu je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie.

Zhodnotenie plnenia projektu v roku 2014 je uvedené v rámci hodnotenia úlohy 7.11.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR - medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP)

V roku 2014 boli pod vedením gestora projektu – ÚVZ SR zabezpečované prípravné práce na realizáciu biomonitoringu. Vecné plnenie úlohy bude zabezpečené v roku 2015 v súlade s termínmi stanovenými v pripravovaných pokynoch k plneniu úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO V VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR - medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)

Koordinátor plnenia úlohy v Banskobystrickom kraji: Oddelenie hygieny detí a mládeže, RÚVZ Banská Bystrica

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ako koordinátor plnenia úlohy v Banskobystrickom kraji zabezpečil v roku 2014:

- Výber 10 škôl v BB kraji, v ktorých sa plnenie úlohy bude realizovať. Jednotlivé RÚVZ v BB kraji zabezpečia plnenie úlohy v nasledovnom počte škôl: RÚVZ Banská Bystrica – 2 školy, RÚVZ Lučenec – 2 školy, RÚVZ Rimavská Sobota – 2 školy, RÚVZ Veľký Krtíš – 1 škola, RÚVZ Žiar nad Hronom – 1 škola, RÚVZ Zvolen – 2 školy.
- Kódovanie jednotlivých škôl
- Príprava „Informačný list pre rodičov detí“ a požiadanie o spoluprácu pri vyplňovaní dotazníkov
- Vykonanie prieskumu v ZŠ v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, a to v ZŠ Pionierska 2, Brezno a zabezpečenie vyplnenia 7 určených dotazníkov:
  - Dotazník o škole – vyplnil riaditeľ školy,
  - Kontrola školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní- pre 3 budovy školy vyplnil pracovník RÚVZ v spolupráci so správcom budovy (príp. riaditeľom školy),
  - Kontrola zariadení pre osobnú hygienu - formulár – pre 3 budovy školy vyplnil pracovník RÚVZ v spolupráci so správcom budovy (príp. riaditeľom školy),
  - 5 zamestnanci školy vyplnili dotazník o fajčení v priestoroch školy a v jej okolí,
  - v škole boli vybraté triedy – 4.,5. a 6. ročník tak, aby sme v každom ročníku získali odpovede minimálne od 25 žiakov vo veku 9 -10 rokov, 25 žiakov vo veku 10 -11 rokov a 25 žiakov vo veku 11-12 rokov. V jednotlivých ročníkoch bolo oslovených 35 žiakov a ich rodičov na vyplnenie anonymných dotazníkov :

Dotazník o kvalite prostredia a komforte na školách pre žiakov

Dotazník o spôsobe dochádzania do školy, hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka

- Rodičia žiakov vo vybraných triedach vyplnili 1 dotazník: Dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka.

Kontrolou vrátených, vyplnených dotazníkov od žiakov a ich rodičov bolo zistené, že do záverečného spracovania je možné použiť kompletne vyplnené dotazníky od 20 žiakov v 4. a 6. ročníku (spolu 40 žiakov) a od 21 žiakov a ich rodičov v 5. ročníku ZŠ Pionierska 2, Brezno.

Údaje z dotazníkovej časti štúdie boli skontrolované a bola vytvorená samostatná databáza pre analýzy a hodnotenie. Bol zabezpečený výber školských zariadení v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica a Žiar nad Hronom, v ktorých bude v priebehu mesiaca január 2015 vykonané meranie škodlivín vo vnútornom ovzduší (jemné prachové častice, oxid uhličitý, oxidy dusíka, mikrobiologické ukazovatele). Za účelom vykonania meraní škodlivín budú prístroje na meranie poskytnuté z ÚVZ SR.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Gestor: RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Boli vytipované najvýznamnejšie vodárenské lokality v Banskobystrickom kraji na zaradenie do sledovania – Hriňová (okres Detva, spádové územie RÚVZ Zvolen) a Behynce (okres Tornaľa, spádové územie RÚVZ Rimavská Sobota).

Na základe pracovných rokovaní s odborníkmi z Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach boli na základe celkovej spotreby v SR a fyzikálno-chemických vlastností pesticídov (podľa aktuálnej databázy ÚKSUP-u) vybrané nasledovné účinné látky, resp. ich metabolity, ktoré predstavujú potenciálne riziko kontaminácie podzemných vôd, vrátane vodárenských zdrojov: acetochlór, glyphosate, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

V súčasnosti sú v spolupráci s ÚVZ SR pripravované metodiky analytických skúšok, následne bude stanovený harmonogram odberov vzoriek screeningového monitoringu, v závislosti od možnosti laboratórnych skúšok.

Spolupráca pri plnení programov a projektov odboru objektivizácie faktorov prostredia:

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Oddelenie HŽPZ v rámci plnenia tejto úlohy zabezpečuje odber vzoriek povrchovej vody a vodného kvetu z vodárenských nádrží Turček, Hriňová, Klenovec, Málinec a odber vzoriek surovej a upravenej vody z úpravni vôd pri týchto vodárenských nádržiach na stanovenie cyanobaktérií, akútnej toxicity a ďalších vybraných biologických ukazovateľov. V roku 2014 bolo odobratých celkom 25 vzoriek povrchovej vody z vodárenských nádrží, 19 vzoriek surovej, 19 vzoriek upravenej vody z úpravni vôd, 4 vzorky pitnej vody z verejných vodovodov a 8 vzoriek vodného kvetu.

7.10 MONITORING VÝSKYTU ENTEROVÍRUSOV VO VODÁCH URČENÝCH NA KÚPANIE

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ v SR, SZU Bratislava

Pracovníci odd. HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica vykonávajú prípravu na odber vzoriek z vodných nádrží a jazier Teplý Vrch, Ružiná, Veľké Kolpašské jazero, Vindšachtské jazero a Počúvadlianske jazero. Ďalej zabezpečujú komunikáciu s jednotlivými oddeleniami HŽPZ v Rimavskej Sobote, Lučenci a v Žiari nad Hronom, ktoré budú odbery vzoriek vykonávať ako aj komunikáciu s laboratóriami RÚVZ Banská Bystrica a ÚVZ SR Bratislava. V mesiacoch júl a august 2014 bolo odobratých 7 vzoriek vody z vodných nádrží a jazier. Vzorky vody boli po spracovaní vo virologickom laboratóriu RÚVZ Banská Bystrica odoslané na ďalšie analýzy do ÚVZ SR.

7.11 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Gestor: ÚVZ SR

Riešitelia: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava, hl.m. SR, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica

Bol spracovaný a schválený projekt RÚVZ Banská Bystrica, ÚVZ SR, StVPS a.s. Banská Bystrica a StVS a.s. Banská Bystrica „**Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie**“, ktorého hlavným cieľom je zvýšenie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody a ochrana verejného zdravia pred nežiaducimi účinkami vedľajších produktov dezinfekcie. Je spracovaná a podpísaná dohoda o spolupráci ÚVZ SR, RÚVZ Banská Bystrica,

Stredoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s. Banská Bystrica a Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a. s. Banská Bystrica.

V rámci tohto projektu boli v okresoch Banská Bystrica a Brezno vybrané 2 verejné vodovody „Kordíky“ a „Osrbliie-Hronec. V roku 2014 boli spracované a vyhodnotené údaje zo sledovania kvality pitnej vody v týchto vodovodoch na základe výsledkov RÚVZ a prevádzkovateľa za posledných 5 rokov. a bol zabezpečovaný monitoring kvality surovej aj dezinfikovanej vody podľa vybraných mikrobiologických, biologických, fyzikálno-chemických a ekotoxikologických ukazovateľov, súčasne s postupným znižovaním dávkovania dezinfekčného prostriedku na báze chlóru dezinfekčného prostriedku na báze chlóru na aktuálne hodnoty okolo 0,05 mg/l. Ekotoxikologické skúšky boli vykonávané na skúšobných organizmoch *Vibrio fischeri*, *Thamnocephalus platyurus* a *Desmosdesmus subspicatus*.

Na základe zhodnotenia laboratórnych výsledkov odoberatých vzoriek vody z uvedených verejných vodovodov je možné konštatovať, že pri postupnom znižovaní dávkovania dezinfekčného prostriedku na báze chlóru nedošlo k zhoršeniu kvality vody v mikrobiologických a biologických ukazovateľoch v porovnaní s výsledkami dosiahnutými pri predchádzajúcom režime prevádzky verejných vodovodov. Bolo tiež preukázané, že s postupným znižovaním dávkovania chlornanu sodného sa znižoval toxický účinok vody na skúšobné organizmy. V súvislosti s uvedenými skutočnosťami prevádzkovateľ verejných vodovodov pripravuje na schválenie návrh na skúšobnú prevádzku vodovodov Kordíky a Osrbliie bez dezinfekcie vody a vodovodu v obci Hronec s kontinuálnym dávkovaním dezinfekčného prostriedku na úrovni minimálnej hodnoty 0,05 mg/l chlóru.

K zhodnoteniu dosiahnutých výsledkov oddelenie HŽPZ RÚVZ Banská Bystrica zorganizovalo pracovný seminár na tému: Zdravotná bezpečnosť pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie. Seminár, ktorý bol zorganizovaný na národnej úrovni, sa konal dňa 17. 09. 2014 na RÚVZ Banská Bystrica, s účasťou viac ako 60 odborných pracovníkov z ÚVZ SR a RÚVZ v SR a vodárenských spoločností.

Realizácia projektu je navrhnutá na obdobie troch rokov 2014-2016 : monitoring vedľajších produktov dezinfekcie, vrátane ekotoxikologických skúšok, hodnotenie kvality pitnej vody, návrh skúšobnej prevádzky VV bez dezinfekcie chlórými prípravkami, resp. s obmedzenou dezinfekciou.

7.13 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešitelia: RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Plnenie úlohy bolo zabezpečené v zmysle usmernenia ÚVZ SR číslo OHŽP - 5573/2013 zo dňa 26.7. 2013.

Vzorky prachu na stanovenie roztočov boli odoberaté v ubytovacích zariadeniach všetkých krajov, doručené do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica na analýzy. Oddelenie biológie životného prostredia OLM RÚVZ BB vykonalo spracovanie vzoriek, diagnostiku a vyhodnotenie výsledkov v zmysle platnej legislatívy. Vyhodnotenie a protokoly o skúškach boli zaslané ÚVZ SR, krajským odborníkom bolo poskytnuté vyhodnotenie úlohy a RÚVZ v SR zúčastneným na plnení boli zaslané protokoly o skúškach zo vzoriek odoberatých podľa územnej príslušnosti.

Celkové vyhodnotenie plnenia úlohy bolo zaradené na rokovanie celoslovenskej porady vedúcich odborov a oddelení ÚVZ SR a RÚVZ v SR (11. a 12. jún 2014) s prijatím záverov a návrhom na úpravu legislatívy (novela vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z. z.). Výsledky dosiahnuté pri plnení úlohy boli formou prednášky prezentované na 38. Dňoch zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu, konaných v dňoch 22. - 23. 10. 2014, v hoteli Čingov v Slovenskom raji a formou príspevku spracovaného podľa požadovaných kritérií zaslané na publikovanie v zborníku z konferencie.

Koppová, K., - Lafféřsová, J.,- Miklánková, O.: Roztoče bytového prachu ako inhalačné alergény.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

MUDr. Jarmila BELÁKOVÁ – vedúca oddelenia

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor ÚVZ SR (úlohy č. 2.1.1, 2.1.3, 2.1.4) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici (úlohy č. 2.1.2, 2.1.3)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Etapy riešenia rok 2014 a ďalšie roky

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej

spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje o:

- počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, regiónoch a v SR podľa štandardných výstupov programu ASTR,
- počte nových rizikových prác v danom roku,
- počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. Budovať centrálny register údajov a regionálne registre o:

- individuálnych meraniach expozícií na tvorbu databáz údajov o miere expozície rizikovým faktorom a na tvorbu reálnych profilov profesií,
- podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania.

Zosúladiť registrované údaje s požiadavkami národných a medzinárodných inštitúcií. Preskúmať možnosti prepojenia registra s ďalšími registrami na analýzy zdravotných rizík a využitie údajov k stanoveniu priorít vo výkone ŠZD a v usmerňovaní tvorby zdravých pracovných podmienok.

Plnenie

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Banská Bystrica a Brezno.

Podľa výstupov z programu informačného systému ASTR v.5_5 k 31.12.2014 bolo v spádovom území RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v 3. a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 4 406 zamestnancov z toho 1 077 žien. V 3. kategórii bolo evidovaných 4 177 zamestnancov z toho 1 065 žien. V 4. kategórii bolo evidovaných 229 zamestnancov z toho 12 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, v ktorých sú evidované rizikové práce je 91.

K 31.12.2014 bolo vydaných celkovo devätnásť (19) rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórií rizikových prác.

V štyroch (4) prípadoch boli zaradené pracovné činnosti do kategórie rizika v nových právnych subjektoch a v štyroch (4) prípadoch na nových pracoviskách subjektov, v ktorých už boli činnosti zaradené do kategórie rizika. Prevažujúcou činnosťou subjektov bola priemyselná výroba; uskutočňovanie stavieb; úprava a spracovanie nerudných surovín; upratovacie a čistiace práce; podnikanie v oblasti nakladania s nebezpečným odpadom a s iným ako nebezpečným odpadom; zabezpečovanie prenosu elektrickej energie z elektrární do distribučnej siete. Z tohto počtu v šiestich (6) subjektoch boli činnosti zaradené do 3. kategórie pre faktor práce hluk; v jednom subjekte aj do 3. kategórie pre faktor práce vibrácie a elektromagnetické žiarenie a v jednom subjekte do 4. kategórie pre faktor práce hluk.

Päť (5) rozhodnutí bolo vydaných z dôvodu prehodnotenia miery rizika. Z tohto počtu v troch (3) spoločnostiach bola miera rizika znížená z 3. do 2. kategórie pre faktor pracovného prostredia hluk (subjekty boli vyradené z evidencie rizikových prác) na základe aktuálnych výsledkov meraní, zhodnotenia a posúdenia expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia. Dôvodom aktuálnych zmien na týchto pracoviskách bola modernizácia technologického zariadenia a vozového parku, čím zamestnávateľ zabezpečil opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia. V ostatných prípadoch došlo k zmenám v profesiách, ktorých činnosť bola zaradená do 3. kategórie prác.

Šesť (6) rozhodnutí bolo vydaných spoločnostiam, ktorým v minulom kalendárnom roku boli rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce 4. kategórie na obdobie jedného roka. Napriek zabezpečeniu opatrení nebolo možné technicky znížiť riziko expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia. Vzhľadom na uvedené RÚVZ vydal opakovane rozhodnutia o zaradení prác do 4. kategórie rizika na obdobie jedného roka, počas ktorého zamestnávateľa zrealizujú ďalšie opatrenia na zníženie rizika.

Podľa výstupov z programu ASTR v.5_5 naďalej najviac zamestnancov vykonáva práce zaradené do 3. a 4. kategórie v priemyselnej výrobe (výroba strojov; spracovanie dreva a výrobkov z dreva; zlievarenstvo) a v zdravotníctve. Činnosti zaradené do kategórie rizikových prác vykonávajú najčastejšie zamestnanci v profesiách obsluha kovoobrábacích strojov a drevoobrábacích strojov; obsluha strojov na výrobu papierenských výrobkov; chemik; hutník a odlievač; lekár a sestra.

V roku 2014 došlo k zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Jednalo sa o zamestnancov vykonávajúcich činnosti zaradené do 3. kategórie (o 124). Počet zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do 4. kategórie klesol (o 12). Počet subjektov, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce klesol oproti minulému roku o 3 subjekty. Dôvodom bola realizácia technických opatrení na zníženie rizika zamestnancov, ktoré vykonali zamestnávateľa a práce boli vyradené z kategórie rizika. Ďalším dôvodom bol aj zánik spoločností, v ktorých práce boli zaradené do kategórie rizika.

V rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané kontroly v 70 subjektoch, v ktorých sú rozhodnutím RÚVZ zaradené práce do kategórie rizika. Zamestnávateľa v spolupráci s pracovnými zdravotnými službami zabezpečujú na pracoviskách opatrenia na zníženie expozície zamestnancov faktorom pracovného prostredia, posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na prácu a uchovávajú posudky o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov na výkon konkrétnych činností podľa platnej legislatívy. V kalendárnom roku 2014 neboli uložené zamestnávateľom sankcie za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Zamestnancom bolo rozdaných 101 kontrolných listov informovanosti, ktorými sa overilo poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov.

Údaje o subjektoch s vyhlásenými rizikovými prácami, pracoviskách, profesiách, počtoch zamestnancov, faktoroch práce a kategóriách rizika boli zadávané a v prípade zmien aktualizované v informačnom systéme ASTR v.5_5. Priebežne sa do informačného systému zadávajú údaje o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov choroby z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Realizačné výstupy

Získavať údaje o:

- vykonaných previerkach zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami,
- klasifikácii látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, o oboznámení sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov(KBÚ) a o expozičných scenároch a stanovených DNEL a DMEL v KBÚ
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami (na základe skúšky pred komisiou a bez vykonania skúšky na základe overenia dĺžky odbornej praxe),
- vydaných osvedčeniach o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie,
- mimoriadnych situáciách a haváriách a ich dôsledkoch.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2014 bolo vykonaných dvadsaťdva (22) kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na skladovanie a používanie veľmi toxických a toxických látok a zmesí a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný v chemických laboratóriách, vo výskumných ústavoch, v laboratóriách vysokých škôl a v zdravotníckych zariadeniach.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí podľa nariadenia vlády SR č.355/2006 Z.z., ich evidencia a odborná spôsobilosť riadiacich zamestnancov. Najčastejšie zistené nedostatky súviseli s nedostatočným vybavením na likvidáciu mimoriadnej situácie a lekárničiek prvej pomoci (prostriedky na poskytnutie prvej pomoci pre prípad otravy po expirácii). Tieto nedostatky boli uvedené v záznamoch z výkonu ŠZD s určeným termínom na ich odstránenie. Zistené nedostatky boli odstránené v určených termínoch, čo bolo overené v rámci výkonu ŠZD.

Na všetkých pracoviskách, kde zamestnanci manipulujú a skladujú veľmi toxické a toxické látky a zmesi je zamestnávateľom posúdené zdravotné riziko a pracovné činnosti predstavujú

únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória alebo minimálnu mieru zdravotného rizika – 1.kategória (najmä lekárne) podľa zaradenia prác do kategórií.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“.

V roku 2014 bolo vydaných celkom tridsaťtri (33) osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Z toho dvadsaťdeväť (29) osvedčení bolo vydaných na základe preukázaných dokumentov o dĺžke odbornej praxe t.j. žiadatelia skúšku podľa platnej legislatívy nemuseli vykonať a štyri (4) osvedčenia boli vydané na základe úspešne vykonanej skúšky. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami pre oblasť Banskobystrického kraja v roku 2014 zasadala 4-krát.

Novelizáciou zákona č.355/2007 Z.z. vznikla nová povinná náležitosť, ktorú musia predkladať žiadatelia o overenie odbornej spôsobilosti a to doklad o absolvovaní odbornej prípravy. Od 1.8.2014 bolo vydaných sedem (7) osvedčení o odbornej spôsobilosti, ku ktorým bol predložený už aj doklad o odbornej príprave.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vydal sedem (7) rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods.4 písm.i) zákona č.355/2007 Z.z. pre laboratória v zdravotníckych zariadeniach alebo v priemysle.

V roku 2014 bolo v problematike veľmi toxických a toxických látok a prípravkov poskytnutých 31 konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odbornej spôsobilosti, klasifikácie látok a prípravkov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

V roku 2014 nebola hlásená ani riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária v okresoch Banská Bystrica a Brezno.

2.1.3 ZNÍŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EH v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cielene vyhľadávať

pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Realizačné výstupy

Získavať aktuálne údaje:

- počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika v jednotlivých organizáciách, okresoch, regiónoch a v SR,
- o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi,
- o jednotlivých organizáciách, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity.

Doplniť údaje o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém.

Dosiahnuť zvýšenie miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom vrátane azbestu ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém.

Zameriavať sa aj na búracie a rekonštrukčné práce pri odstraňovaní azbestových materiálov v exteriéroch aj v interiéroch budov. Pozornosť venovať odstraňovaniu a opravám odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v budovách na bývanie.

Overenie formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Plnenie

V roku 2014 bolo vykonaných tridsaťštyri (34) kontrol v rámci ŠZD v okresoch Banská Bystrica a Brezno so zameraním na manipuláciu a skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov vrátane azbestu a na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľov. Zdravotný dozor bol vykonaný najmä v chemických laboratóriách výrobných podnikoch, v lekárnach, pri odstraňovaní azbestu.

Vo všetkých kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa nariadenia vlády SR č.356/2006 Z.z. Osobitná pozornosť bola venovaná hodnoteniu zdravotných rizík pri práci s karcinogénmi a mutagénmi, vymedzeniu a označeniu oblasti nebezpečenstva (kontrolované pásmo), dodržiavaniu zákazu fajčenia v priestoroch a vedeniu zoznamov exponovaných zamestnancov so záznamami o expozícii (povinnosť zamestnávateľov uchovávať 40 rokov).

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „K“.

Nadalej sa vedie databáza organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a organizácií s pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Okrem spoločností, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi (napr. drevospracujúce prevádzky, zdravotnícke zariadenia), evidujeme aj pracoviská kde sa manipuluje a skladujú chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, obchodné spoločnosti, chemické laboratóriá) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú minimálnu alebo únosnú mieru zdravotného rizika.

K 31.12.2014 evidujeme celkom stosedemdesiattri (173) zamestnancov z toho stopäťdesiatšesť (157) žien, ktorí vykonávajú rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Rizikovú prácu 3. kategórie vykonávajú len zamestnanci spoločností v okrese Banská Bystrica (zdroj ASTR_2011 v. 5_5). Najviac exponovaných zamestnancov v počte stošesťdesiatdva (162) z toho stoštyridsaťšesť (146) žien bolo v riziku karcinogénnych faktorov v rezorte zdravotníctva pri práci s cytostatikami (zdroj ASTR_2011 v. 5_5).

V roku 2014 nastali len minimálne zmeny v celkovom počte evidovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi oproti roku 2013 (178/ 173 žien). Personálnymi zmenami najmä v zdravotníckych zariadeniach však nastal pokles počtu žien vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie oproti roku 2013, kedy sme evidovali stošesťdesiattri (163) žien vykonávajúcich rizikovú prácu 3. kategórie s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi.

V sledovanom období bolo vykonaných desať (10) kontrol zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z ustanovení § 41 zák. č. 355/2007 Z.z. v spojitosti s nariadením vlády SR č.253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. ŠZD bol vykonaný u tých organizácií, ktoré oznámili začatie výkonu prác. Dozor sa vykonával priamo pri odstraňovaní azbestu zo stavieb, pričom bolo kontrolované dodržiavanie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov pred expozíciou azbestu.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „A“.

V roku 2014 RÚVZ v BB vydal:

1. sedem (7) rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov podľa § 13 ods.4 písm. j) zákona č.355/2007 Z.z. a dvadsaťdva (22) rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods.4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z., z toho pätnásť (15) rozhodnutí sa týkalo odstraňovania azbestu, ktorý bol súčasťou azbestocementových odpadových potrubí v bytových jadrách jednotlivých bytov v bytových domoch v okrese Banská Bystrica a Brezno, dva (2) rozhodnutia na odstraňovanie azbestu zo stropných podhládov vo vstupných chodbách a pivniciach bytových domov, päť (5) rozhodnutí sa týkalo odstraňovania strešnej krytiny (eternit). Všetky spoločnosti mali Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. RÚVZ v rámci posudzovania návrhov na odstraňovanie azbestu zo stavieb od augusta 2014, kedy došlo k novelizácii zákona č.355/2007Z.z., schvaľuje aj prevádzkové poriadky pre posudzovanú činnosť. Z celkového počtu 22 rozhodnutí bolo 8 rozhodnutí, ktorými boli zároveň schválené aj prevádzkové poriadky.

V sledovanom období bolo v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, vrátane azbestu poskytnutých dvadsaťosem (28) konzultácií týkajúcich sa vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, klasifikácie karcinogénov a mutagénov, ochranných preventívnych opatrení, ako aj ďalších povinností zamestnávateľa, ktoré upravuje súčasne platná legislatíva.

Podľa anotácie táto úloha zahŕňa aj znižovanie zdravotných rizík z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém. Látky poškodzujúce reprodukciu (dusičnan sodný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý) sme zaznamenali ako súčasť reagenčného aparátu,

ktorý je používaný v niektorých lekárňach. Tieto chemické látky sa však používajú v minimálnych množstvách.

2.1.4 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení. Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Realizačné výstupy

Zber celoslovenských údajov:

- a) rizikové práce - faktor DNJZ
- b) podozrenia na choroby z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania (zdroj Národné centrum zdravotníckych informácií – ďalej NCZI)
- c) prešetrovanie podozrení na choroby z povolania v položke 29
- d) priznané choroby z povolania v položke 29 (zdroj NCZI)
  - Sledovať vývoj zmien (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi
  - Evidovať profesie, u ktorých je ochorenie z DNJZ najčastejšie priznané ako choroba z povolania
  - Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ zasielať na ÚVZ SR.
  - Analyzovať vzniknuté choroby z povolania v záujme prevencie vzniku ďalších ochorení

Plnenie

V záujme zníženia výskytu a prevencie vzniku ochorení podporno-pohybovej sústavy - končatín z preťaženia, bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru kontrolované plnenie povinností zamestnávateľa v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pred fyzickou záťažou ustanovených v § 38 ods. 1 zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a vyhláške MZ SR č. 542/2007 Z. z.

V hodnotenom období roka bolo vykonaných deväťdesiatosem (98) kontrol na pracoviskách, na ktorých pracovná záťaž zamestnancov je spojená s prevažnou záťažou horných končatín - jednostrannou lokálnou záťažou horných končatín z hľadiska vynakladaných svalových síl, alebo početnosti pohybov.

Kontroly prevádzkarní sa týkali najmä činností:

- s kombinovaným pôsobením fyzickej a vibračnej záťaže vykonávané na pracoviskách v lesnom hospodárstve (Lesy SR, š.p.), výroby ocele a zlievarní (Železiarne a.s. Podbrezová a ZLH Plus, a.s. Hronec), v stavebníctve (Hronstav, s.r.o. Brezno, Stavivostav s.r.o., Banská Bystrica, Kartik s.r.o., Banská Bystrica) na pracoviskách lomov (Kvest, s.r.o., Banská Bystrica, Miroslav Greško – Bielostav lom Poniky, Kameňolom Leňušská, dobývací priestor Braváčovo spoločnosti ROLTA s.r.o., Brezno).

- pri fyzickej záťaži sporej s obsluhou liniek pri spracovaní dreva a výrobe polotovarov z dreva (Píla Muránsky, DOKA Drevo, s.r.o. Banská Bystrica, My Wood, Polomka), pri výrobe oceľových rúr (Železiarne a.s. Podbrezová)
- pri fyzickej záťaži drobných svalových skupín sporej s polohovou a senzoricou záťažou vykonávané na pracoviskách pri výrobe osobných ochranných prostriedkov (Capital Safety Group, s.r.o., Banská Bystrica), montážnych pracoviskách (Küster-automobilová technika, spol. s r.o., Vlkanová), v strojárenskej výrobe (Witzenmann s.r.o., Vlkanová), montážne práce pri výrobe zbraní (Grand Power, s.r.o., Slovenská Ľupča) a v malých krajčírskych dielňach
- s prevažným zaťažením horných končatín – v živočíšnej výrobe v profesiách dojička, ošetrovateľ teliat (napr. Agrohelp Helpa s.r.o., PD Hrochoť, Agrospoločnosť Polomka, s.r.o., atď.), v tlačiarňach TBB s.r.o., Banská Bystrica) a v malých prevádzkach stolárskych dielní, autodielní, autoservisov a pneuservisov.

Všetky kontroly boli zamerané najmä na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži – technické oparenia – nové technológie a používané pracovné prostriedky, ergonomickú úpravu pracovísk, organizačné a iné opatrenia podľa požiadaviek vyhl. MZ SR č.542/2007 Z.z.

Pri prešetrovaní podozrení na ochorenie končatín z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia sa postupovalo podľa odborného usmernenia hlavného hygienika SR, ktoré bolo pripravené pod gesciou hlavnej odborníčky na zabezpečenie jednotného postupu pri hodnotení pracovných podmienok a spôsobu vykonávanej práce.

Celkom bolo v hodnotenom období prešetrených štrnásť (14) podozrení na chorobu z povolania, odborné stanoviská boli zaslané žiadateľom – špecializovaným pracoviskám klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie. So závermi a výsledným hodnotením pracovného zaťaženia boli oboznámení všetci zamestnávateľia písomným stanoviskom RÚVZ.

Na základe analýzy prešetrovaných prípadov vyplýva, že sa jednalo o sporadické prípady v rámci podnikov rôznych odvetví - výroba ocele, liatiny, drevovýroba, stavebníctvo, dobývanie nerastov, montáž súčastí automobilov, živočíšna výroba atď.

Ani v jednom prípade sa nejednalo o opakovaný výskyt v rámci jednej profesie. Z uvedeného počtu 14 prešetrení bol predpoklad profesionálnej súvislosti vyslovený v 3 prípadoch :

v profesii delič oblúkov (Železiarne a.s. Podbrezová) – práca je zaradená do 3. kategórie rizika z DNJZ, v profesii tavič PIKS (ZLH Plus, a.s. Hronec)- nie je možné dostupnými opatreniami znížiť kombinovaný účinok ťažkej fyzickej práce a vibrácií a v profesii dojička (Agrohelp Helpa s.r.o.), kde napriek automatizácii dojenja sa nedala vylúčiť nadmerná záťaž z dôvodu nedodržania zákonom stanoveného času odpočinku (riešené v koordinácii s IP).

V ďalších prípadoch neboli na pracoviskách zistené závažné nedostatky, prípadne porušenie povinností zo strany zamestnávateľa.

Pri sledovaní vývoja, v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi, nevidujeme profesie, u ktorých je zaznamenaný častejší výskyt uvedených ochorení.

V hodnotenom období 2014 nebolo vydané rozhodnutie o vyhlásení rizikovej práce pre faktor fyzická záťaž.

Ďalšie aktivity:

Spolupráca na príprave návrhu novelizácie vyhlášky MZ SR č. 542/ 2007 Z.z. najmä v problematike posudzovania fyzickej záťaže (2 členky) tunajšieho odboru PPLaT RÚVZ v rámci pracovnej skupiny ustanovenej hlavným hygienikom SR.

Z titulu výkonu funkcie hlavnej odborníčky HH SR a krajskej odborníčky pre PPLaT sme sa zúčastňovali na prerokovaní sporných prípadov na zasadaniach Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania ako poradného orgánu MZ SR, konaných na Klinike pracovného lekárstva a toxikológie UNsP Kramáre v Bratislave ako aj na regionálnych kožných konzultačných dňoch konaných na kožných klinikách v Martine a v Banskej Bystrici pre kožné choroby z povolania.

V zmysle novely zákona č.204/2014 Z.z. boli odborní zamestnanci PPLaT menovaní ako členovia Celoslovenskej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania a Regionálnej komisie pre posudzovanie chorôb z povolania zriadených v rámci Lekárskej fakulty a UN v Bratislave a Univerzitetnej nemocnice v Martine.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Etapy riešenia rok 2014 a ďalšie roky

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Realizačné výstupy

Zvýšenie informovanosti o vzájomne pôsobiacich faktoroch práce a životného štýlu. Údaje o prebiehajúcich intervenčných programoch v podnikoch, počty podnikov a osôb zapojených do programov podpory zdravia pri práci.

Údaje o regionálnych aktivitách zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi.

Meranie účinnosti programov meraním prevalencie rizikových faktorov v skupinách pracujúcej populácie.

Plnenie

V hodnotenom období sme sa aktívne podieľali v rámci poradenskej činnosti na zdravotno-výchovných aktivitách v oblasti ochrany a podpory zdravia za účelom zvyšovania zdravotného povedomia zamestnávateľov a zamestnancov. Boli využité rôzne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia - individuálne, skupinové a hromadné.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci individuálneho poradenstva pre zamestnávateľov boli väčšinou súčasťou kontrol v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. **Odborné poradenstvo a konzultácie** sa týkali problematiky nových legislatívnych úprav v súvislosti s novelou zákona č. 204/2014 Z.z. najmä s rozšírením povinností v oblasti ochrany zdravia pri práci a zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov, v problematike rekondičných pobytov a lekárskech preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci. Naďalej bola aktuálna problematika rizikových prác, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a hodnotenia zdravotných rizík. Osobitnú časť tvorili informácie a stanoviská z oblasti európskej chemickej legislatívy týkajúcej sa klasifikácie a označovania chemických látok a zmesí, karty bezpečnostných údajov a iné.

Individuálne konzultácie 350 konzultácií – osobné, telefonické a najmä elektronicky boli poskytované pre zamestnávateľov aj zamestnancov, osobne aj priamo na pracoviskách.

V rámci kontrol rizikových pracovísk **deväťdesiatjeden (91) kontrolovaných subjektov**, tam, kde bola zabezpečená účasť PZS sme usmerňovali odborných členov tímov PZS, aby rozšírili poskytované služby a podieľali sa na ďalších činnostiach v rámci ich náplne. V súčasnosti, keď postupne vykonali aktualizáciu hodnotenia rizík a zabezpečili systém dohľadu nad zdravím zamestnancov je potrebné pokračovať v realizácii intervenčných programov ochrany a podpory zdravia zamestnancov, podieľať sa na výchove zamestnávateľov a zamestnancov v problematike vplyvu faktorov práce a životného štýlu na zdraví.

Najvyššia úroveň uvedeného rozsahu poskytovaných služieb je v spoločnosti Železiarne, a.s. Podbrezová, kde je PZS zabezpečená vlastnými zamestnancami.

Zamestnávateľom aj zamestnancom bol poskytovaný **zdravotno-výchovný propagačný materiál**.

V rámci skupinového poradenstva pre vybrané skupiny zamestnávateľov, resp. zamestnancov boli realizované **prednášky** na seminároch a školeniach.

Príprava vecných podkladov a informácií pre médiá sa týkali problematiky chorôb z povolania, pracovnej zdravotnej služby, hluku, elektromagnetického žiarenia, zabezpečenia ochrany zdravia pri práci s toxickými látkami, psychosociálneho stresu atď.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane.

Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Realizačné výstupy

Údaje o realizovaných intervenčných a informačných aktivitách zameraných na aktuálnu tému kampane, informácie o aktivitách v rámci Európskeho týždňa BOZP. Informácia o spolupráci s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

Plnenie

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a témy dvojročnej kampane Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) pod názvom Zdravé pracoviská bez stresu, ktorá začala v r. 2014 RÚVZ zorganizoval dňa 22.10.2014 „Deň otvorených dverí“, s možnosťou poskytnutia záujemcom zo strany zamestnávateľov, zamestnancov a širokej verejnosti individuálnych konzultácií a poradenstva v problematike psychickej pracovnej záťaže –kritériá, hodnotenie, opatrenia na zníženie.

V rámci spolupráce pri prevencii rizík s orgánmi inšpekcie práce boli na úrovni RÚVZ v sídle kraja – RÚVZ v Banskej Bystrici a príslušného Inšpektorátu práce v Banskej Bystrici vykonané štyri (4) spoločné pracovné stretnutia za účelom výmeny skúseností a informácií na regionálnej úrovni. Nosnou témou oboch spoločných stretnutí bol výkon spoločných previerok orgánom ochrany zdravia a orgánom inšpekcie práce v Banskobystrickom kraji (BB kraji) na rok 2014, ktoré boli v počte 7 spoločných kontrol realizované v jednotlivých závodoch spoločnosti SAD Zvolen a.s. v rámci BB kraja. RÚVZ v Banskej Bystrici sa podieľal na organizačnom zabezpečení kontrol (komunikácia so zamestnávateľom a jednotlivými RÚVZ) a ich metodickým zabezpečení. Ďalšou témou spoločných stretnutí bolo prešetrovanie podozrení na chorobu z povolania a zisťovanie príčin ich vzniku.

V druhom polroku 2014 bolo nosnou témou spoločných stretnutí prerokovanie spôsobu zabezpečovania zdravotného dohľadu pre všetkých zamestnancov v zmysle novely zák. č.204/2014 Z.z. a spôsobu zabezpečovania posudzovania zdravotnej spôsobilosť na prácu. Zápisnice z rokovaní boli priebežne zasielané ÚVZ SR v Bratislave.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Realizačné výstupy

Vyhodnotiť dotazníky zamerané na zisťovanie psychosociálnych faktorov na hodnotených pracoviskách. Porovnať výsledky zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov. Vypracovať zostavy výsledkov - spätnú väzbu pre zamestnávateľov zapojených do kampane. Porovnať slovenské výsledky kampane s dostupnými európskymi výsledkami. Navrhnuť preventívne opatrenia. O výsledkoch informovať širokú verejnosť prostredníctvom tlačovej besedy a spoluprácou s médiami; odbornú verejnosť informovať na vedecko-odborných podujatiach a prostredníctvom národnej stránky kampane na internetovej stránke ÚVZ SR.

Plnenie

V priebehu roka 2013 ÚVZ SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane, ktoré boli ďalej prezentované na odborných seminároch a prostredníctvom médií. Výsledky na regionálnej úrovni z 99 podnikov, po ich ďalšom spracovaní, budú individuálne komunikované s jednotlivými podnikmi.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Cieľ Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spolupracou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami.

Gestor RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine)

Riešiteľské pracoviská RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, vybraní poskytovatelia zdravotnej starostlivosti, Lekárska fakulta Univerzity v New Yorku (Mount Sinai School of Medicine). Spoluriešitelia: Národné centrum zdravotníckych informácií v Bratislave - Národný onkologický register

Etapy riešenia rok 2014 a ďalšie roky

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom. Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovanou rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru. Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola. V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 je potrebné získať k spolupráci cca 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a cca 120 kontrol. Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Realizačné výstupy

Zvýšiť úroveň poznania o etiológii vzniku nádorov močového mechúra uplatnením epidemiologických metód a metód molekulárnej epidemiológie.

- Skúmaním genetickej vnímavosti a vonkajších faktorov identifikovať biomarkery pre včasnú detekciu zdravotných rizík.
- Odhadnúť úlohu možných rizikových faktorov životného štýlu, pracovného prostredia a životného prostredia v etiológii vzniku rakoviny močového mechúra (fajčenie, práca s arylamínmi, so zdrojmi ionizujúceho žiarenia, zvýšený príjem arzenu, chlóru).
- Zhodnotiť úlohu osobnej, pracovnej a rodinnej anamnézy
- Odobrať a uchovať vzorky biologického materiálu (krv) na genetickú analýzu v spolupráci s MSSM
- Publikovať výsledky v odbornej domácej a zahraničnej tlači, prezentovať ich na odborných vedeckých podujatiach, výsledky zakomponovať do preventívnych a poradenských činností v rámci špecializovaných úloh RÚVZ.
- Zistené poznatky uplatniť v štátnom zdravotnom dozore nad chemickými faktormi a osobitne karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi pri práci a v rámci poradenstva v oblasti zdravia pri práci.

Plnenie

Geneticko-epidemiologická štúdia rakoviny močového mechúra (GERMM) je plnená na Slovensku od druhého polroku 2013 a nadväzuje na pilotnú štúdiu „Epidemiologická štúdia nádorov močového mechúra v strednej Európe“, ktorá sa v SR realizovala v roku 2012 a v prvom polroku 2013. Zmluva o poskytnutí finančných prostriedkov MZ SR na plnenie projektu bola uzatvorená s vedením RÚVZ v Banskej Bystrici pod číslom č. 2012/67-RUVZBB-5 dňa 2.7.2013 a následne bola uzatvorená zmluva s ÚVZ SR pod číslom 2012/67-RUVZBB-5 /1 dňa 18.7. 2013.

V II. polroku 2014 sa ukončil zber prípadov a kontrol v regióne Banská Bystrica aj v regióne Bratislava. Celkovo sa získalo v regióne Banská Bystrica 118 respondentov z toho 70 (46 mužov a 24 žien) prípadov a 51 kontrol (34 mužov a 17 žien). Zo získaných respondentov sa museli vylúčiť 3 prípady z dôvodu nepotvrdenia sledovanej diagnózy. Získané údaje sa vkladajú postupne do databázy a biologické vzorky sú uložené pri -80 °C a pripravené na expedíciu na spracovanie do MSSM, USA.

V roku 2015 sa bude pokračovať v kompletizácii údajov a analýzach údajov z oboch centier v Banskej Bystrici a Bratislave. Poznatky splnenia projektu boli prezentované na XXII. vedecko-odbornej konferencii s medzinárodnou účasťou „Životné podmienky a zdravie“ vo forme posteru.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŽIATE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Gestor ÚVZ SR – odbor hygieny životného prostredia, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská ÚVZ SR - odbory hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

Anotácia Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie. Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založených na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia. Financovanie projektu bude v prevažnej miere zabezpečené z finančných prostriedkov EK, ktorá podporuje členské krajiny pri realizovaní ľudského biomonitoringu v Európe. Plnenie časového harmonogramu pre jednotlivé etapy tak ako je to navrhnuté v tejto anotácii bude preto závisieť od pridelenia finančných prostriedkov z EK.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Etapy riešenia Rok 2014 – príprava a tlač pracovných dokumentov – pozývací list pre respondentov, list o informovanom súhlase, jednotlivé protokoly – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie Rok 2015 – realizácia projektu pre HBM – kontaktovanie vybraných respondentov, odber vzoriek biologického materiálu, vyplňanie dotazníkov a zber potrebných údajov, realizácia laboratórnych analýz, Rok 2016 – spracovanie údajov z dotazníkov, vyhodnotenie laboratórnych výsledkov, vypracovanie záverečnej správy k projektu, oboznámenie respondentov s ich výsledkami, komunikácia výsledkov pilotného projektu, publikovanie výsledkov

Realizačné výstupy

Komunikuje sa s medzinárodným tímom riešiteľov pri príprave materiálov vo forme výstupných publikácií do vedeckých a odborných časopisov. Realizoval sa prieskum používania a expozície kadmium v rámci SR s cieľom získať dostatočný súbor na odbery biologického materiálu.

Termín ukončenia 30.11.2016

Plnenie

Ako vhodný súbor na stanovenie zaťaženia kadmium a ďalšími kovmi sa javí skupina zamestnancov z triedenia odpadu elektrických spotrebičov.

Výkon meraní v prostredí a záťaž zamestnancov kadmim, bol centrálné presunutý na ďalšie obdobie.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie. V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Anotácia Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Etapy riešenia rok 2014 a ďalšie roky

Realizačné výstupy

V tejto úlohe spolupracovať s príslušnými Úradmi práce, sociálnych vecí a rodiny (získať zoznam chránených pracovísk).

Vo vyhodnotení projektu uviesť nasledujúce informácie:

- počet posúdení nových chránených pracovísk RÚVZ-om v danom roku (rozhodnutia, stanoviská)
- počet kontrolovaných chránených pracovísk v danom roku
- počet vykonaných kontrol na chránených pracoviskách v danom roku
- počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou (na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách spolu)
- vykonávaná činnosť
- druh postihnutia (skupiny)
- použité kontrolné listy – aké, koľko
- zistené nedostatky – aké, koľko
- uložené opatrenia – aké, koľko - počet vydaných rozhodnutí od roku 2009 - počet vydaných stanovísk od roku 2009. Zistenia uplatniť pri usmernení zamestnávateľa na prijatie preventívnych, ochranných opatrení. Ukladanie nápravných opatrení.

Plnenie

V roku 2014 bolo vydaných dvadsaťdva (22) nových rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky a osem (8) stanovísk pre žiadateľov, ktorí rozširovali počet zamestnancov v priestoroch, ktoré už mali schválenie orgánom verejného zdravotníctva. Oproti minulému roku je to výrazný pokles (rok 2013 vydaných 37 rozhodnutí a 17 stanovísk). Dôvodom poklesu je zmena zákona o službách zamestnanosti, kde sa sprísnilo kritériá pri výbere uchádzačov o priznanie štatútu pre chránenú dielnu resp. chránené pracovisko.

V rámci riešenia projektu bolo vykonaných celkom tridsaťosem (38) kontrol. Predmet kontroly vyplýval z anotácie úlohy. Kontroly boli vykonané náhodným výberom v existujúcich prevádzkach, ktorým boli vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky v prevádzkárňach výrobného zamerania: pranie a čistenie bielizne, remeselné ručné práce, odevná výroba, výroba cukrárenských výrobkov, výroba cestovín, výroba bižutérie, maloobchodné predajne a kancelárie: ekonomické a účtovné služby, poradenstvo, výroba web stránok. Kontroly boli zamerané najmä na preverenie podmienok práce a pracovných náplní a kontrolu špecifických požiadaviek s ohľadom na predmet činnosti.

Jedna sa o rôzne typy pracovísk: chránené dielne, kde sú zriadené pracovné miesta pre 50 a viac % osôb so zdravotným postihnutím, chránené pracoviská, ktoré sú dispozične začlenené do priestorov prevádzok alebo samostatné pracoviská, kde vykonáva samostatnú zárobkovú činnosť osoba so zdravotným postihnutím (SZČO). Pracoviská sú zriadené buď v účelových nebytových priestoroch alebo v domácnostiach (SZČO).

V rámci kontroly bolo zistené, že posudzované priestory spĺňajú požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, oddychové miestnosti boli vybavené zariadením na odpočinok počas pracovnej zmeny.

Zamestnanci, najmä pri administratívnych prácach a remeselnej výrobe, vykonávajú prácu prevažne v sede. Usporiadanie a vybavenie pracovísk – pracovným stolom a pracovným sedadlom s ergonomicky výškovo nastaviteľným sedadlom s opierkou chrbta, umožňuje pohodlnú pracovnú polohu pri práci v sede, čím sú splnené požiadavky na ochranu zdravia zamestnancov pred fyzickou, senzorickou a taktiež psychickou pracovnou záťažou.

Osoby so zdravotným postihnutím pred nástupom do zamestnania absolvujú lekársku preventívnu prehliadku. Na pracoviská sú zaraďované osoby, ktoré sú spôsobilé na daný výkon práce na základe lekárskeho posudku. Posudok od ošetrojúceho lekára býva k nahliadnutiu u zamestnávateľa, neobsahuje však údaje o zdravotnom postihnutí zamestnanca, resp. diagnózu ochorenia podľa MKCH.

Na všetkých kontrolovaných pracoviskách bol zvolený vhodný výrobný program, pracovné a technologické postupy, ktoré nepredstavujú možné riziko poškodenia zdravia.

V niektorých prevádzkach výrobného charakteru podľa výskytu jednotlivých faktorov práce a pracovných podmienok (chemické faktory, fyzikálne faktory) bolo vykonané hodnotenie zdravotných rizík a vypracované posudky o riziku so závermi únosnej miery rizika expozície. Napr. pomocná práca v čistiarňach (chemické látky a zmesi), odevná výroba – šitie pracovných odevov (hluk). Na žiadnom kontrolovanom pracovisku nie sú vyhlásené rizikové práce.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – december 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
BB	22	8	38	38	66	C – 5	Neboli zistené	Neboli uložené	-
						H - 11			
						Z - 10			

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013	Vydané rozhodnutia 2014	Vydané stanoviská 2014
Banská Bystrica	212	74	22	8

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

MUDr. Ivana SEDLIAČIKOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V roku 2014 bolo v rámci projektu sledovania výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie vyšetrených 80 klientov ľahko pracujúcich z okresov Banská Bystrica a Brezno. Každý vyplnil dotazník o životospráve, fyzickej aktivite, 1 dňový jedálny lístok a absolvoval somatometrické a biochemické vyšetrenia, v rámci ktorých boli zisťované údaje o výške, hmotnosti, obvode pása a bokov, tlaku krvi a biochemické ukazovatele lipoproteínového metabolizmu /C CHOL, TGL, HDL, LDL/ a glykémie v krvi. Údaje z dotazníkov a jedálnych lístkov (rozšírené o nové sledované ukazovatele výživového stavu/ boli počítačovo spracované a spolu s údajmi z ostatných RÚVZ BB-kraja zosumarizované a zaslané do RÚVZ Poprad. Na plnení tohto projektu sa podieľajú aj pracovníčky odboru podpory zdravia.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Odobratých bolo spolu 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli), v ktorých bolo analyzované množstvo KJ, KJO₃ a ferokyanidu draselného. Kontrolované bolo aj označovanie na obale, ktoré v dvoch prípadoch bolo nevyhovujúce, o čom boli zaslané informácie miestne príslušnému RÚVZ.

Pre sledovanie vylučovania jódu v moči /ako ukazovateľa pre posúdenie jeho príjmu/ bol zabezpečený odber 10 vzoriek moču dospelých osôb a ich doprava do laboratórií UVZ SR v Bratislave.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TIO₂

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nie je riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potravinárskeho výrobku baleného do papierového obalu a zaslaná bola na analýzu do RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebolo riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nebolo riešiteľským pracoviskom tejto úlohy.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V I. polroku 2014 boli odobraté 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – mydiel, ktoré boli laboratórne analyzované (RÚVZ Bratislava) so zameraním na prítomnosť regulovaných - konzervačných látok /Triclocarban/.

V ďalších 2 vzorkách kozmetických výrobkov pre dospelých - krémoch deklarujúcich protizápalové účinky bola laboratórna analýza (RÚVZ Bratislava) zameraná na prítomnosť

zakázaných látok – hormóny, kortikosteroidy a u 1 vzorky bola vykonaná aj mikrobiologická analýza.

V II. polroku boli odobraté a analyzované 3 vzorky farieb na obočie a mihalnice na prítomnosť zakázaných a regulovaných látok a 1 vzorka výrobku na báze heny, ktorá bola analyzovaná mikrobiologicky a na prítomnosť regulovaných látok /p-fenyléndiamín/.

V jednej vzorke farbiaceho krému na obočie bola zistená nadlimitná hodnota analyzovanej látky p-aminofenol 24903 [mg.kg⁻¹], preto bola vzorka odobratá opakovane a zaslaná do príslušného laboratória.

Ostatné vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovelí požiadavkám uvedeným v nariadení Európskeho parlamentu a Rady č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch v platnom znení.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci tejto úlohy podľa usmernenia odobralo 4 vzorky kozmetických výrobkov /tekuté základy, krémy/ obsahujúcich nanomateriály, zaslané boli na ÚVZ SR. U distribútorov bolo vyplnených 10 kontrolných záznamov.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

MUDr. Katarína SLOTOVÁ, PhD. – vedúca oddelenia

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Do 30.6.2014 boli v rámci tohto projektu plnené úlohy podľa požiadanie gestora projektu RÚVZ Rimavská Sobota súvisiace s ukončením zberu a sumarizácie údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU.

Gestor: MZ SR, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: vybrané RÚVZ v SR

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Prieskum bol vykonaný v mesiaci september a október 2014 na vybratých školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, a to v meste Banská Bystrica - Základná škola Radvanská ul. č.1 a Gymnázium J. G. T., Tajovského ul. č. 25 a v okrese Brezno v ZŠ Polomka. Počet žiakmi vyplnených dotazníkov je odrazom počtu žiakov v triedach vybratých škôl.

Názov školy	Počet dotazníkov	
	žiaci	učitelia
ZŠ Radvanská ul., Banská Bystrica	150	19
ZŠ Polomka	93	20
Gymnázium JGT, Tajovského, B. Bystrica	120	19
S P O L U :	363	58

Vyplnené dotazníky boli listom č. sp. 2014/02917 zo dňa 6.10.2014 zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad v tejto oblasti.

V roku 2014 boli do projektu zapojené 2 materské školy (MŠ), a to z mestskej oblasti Súkromná MŠ na Tatranskej ul. v Banskej Bystrici a z vidieckej oblasti MŠ Hrochoť.

Vyplnená databáza požadovaných údajov získaných od 31 detí vo vekovej skupine 3-6 rokov bola zaslaná na ÚVZ SR dňa 27.6. 2014 na ďalšie spracovanie.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Gestor: RÚVZ so sídlom Vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb ich zdravého fyzického a duševného vývinu a odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Na základe prípisu Hlavného hygienika SR zo dňa 17.3.2014 č. HDM/2765/5396/2014 bola vykonaná mimoriadna kontrola zameraná na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Úloha bola uskutočnená a spracovaná podľa určeného jednotného dotazníka, pokynov k vyplňaniu predloženej masky v programe Excel a dodatočných usmernení doručených na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici elektronickou poštou v dňoch 28.3. 2014, 2.4.2014 a 24.4.2014.

Mimoriadne kontroly boli vykonané v dňoch 7.4. 2014-22.4.2014 v 10 vybraných základných školách, z toho bolo 5 ZŠ vo vidieckej a 5 ZŠ v mestskej oblasti. Všetky vybrané školy boli plneorganizované, pričom počet žiakov na ZŠ v mestskej oblasti sa pohyboval od 206 do 466 a počet žiakov na vidieckych ZŠ bol od 114 do 370.

Správa o výsledkoch mimoriadnej kontroly bola zaslaná na ÚVZ SR dňa 29.4.2014 na ďalšie spracovanie.

Pre plnenie úlohy č.4.4 bol na RÚVZ Banská Bystrica pripravený metodický postup, podľa ktorého za účelom dosiahnutia cieľov projektu uvedených v anotácii projektu sa vykonával cieleň výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na pedagogický proces a na monitorovanie fyzickej aktivity detí na hodinách telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku v tých školských zariadeniach, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR.

Pre získanie potrebných údajov boli pripravené dotazníky:

- Dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ pre odborných pracovníkov RÚVZ v SR za účelom sledovania využitia hodín TV, počet cvičiacich žiakov na hodinách TV, dôvody necvičenia a pod..

- Dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ určený pre 20 žiakov (10 chlapcov, 10 dievčat) z 3. a 8. ročníka každej vybratej školy za účelom zistenia úrovne ich telesnej aktivity, názorov na hodiny telesnej výchovy v školách a návrhov na ich zlepšenie , využívanie prestávok počas vyučovacieho procesu a pod..

Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy. Každý RÚVZ v SR vložil údaje do zaslaného formulára na vkladanie údajov, ktorý zaslal na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v B. Bystrici elektronicky na adresu katarina.slotova@vzbb.sk v termíne do 31. 12. 2014.

ODDELENIE OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

MUDr. Pavol ADÁMEK – vedúci oddelenia

5.1 MONITORING PRÍRODNEJ RÁDIOAKTIVITY V MINERÁLNYCH VODÁCH PLNENÝCH DO FLIAŠ DODÁVANÝCH DO DISTRIBUČNEJ SIETE V RÁMCI SR

Anotácia

Minerálne vody sú dnes významným zdrojom príjmu vody pre ľudí všetkých vekových kategórií v rámci ich pitného režimu. Konzumácia minerálnych vôd sa stala veľmi populárnou ako na Slovensku , tak v rámci Európskeho spoločenstva. To znamená, že nezanedbateľná časť ľudskej populácie pije minerálne vody plnené do fliaš alebo nápoje pripravené z týchto vôd.

V záujme ochrany zdravia konzumenta sa dnes dostáva do popredia otázka rizika pre zdravie človeka a predovšetkým pre deti, vyplývajúceho z konzumácie minerálnych vôd s vyšším obsahom rádionuklidov napr. rádia a uránu.

Na riešenie úlohy bola zriadená pracovná skupina z odborníkov ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V roku 2014 sa pokračovalo v analýzach balených vôd. RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici zakúpilo ISO 11929 Determination of the characteristic limits for measurements of ionizing radiation – Fundamentals and application a začalo s jej implementáciou do všetkých skúšobných metód. Uvedená ISO norma mení prístup k vyjadrovaniu detekčných limitov aj neistôt. Na jej zapracovanie do všetkých skúšobných metód bude potrebný celý rok 2014.

Harmonogram odberov a analýz balených vôd sa musel prispôbiť znižovaniu stavu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením laboratórií. Hlavnú úlohu budeme musieť realizovať dlhšie časové obdobie a to minimálne do roku 2016.

5.2 RADIČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Cieľ: Zhodnotiť úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre NDT s použitím zdroja žiarenia a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: Regionálny úrad verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Košiciach a RÚVZ so sídlom v Nitre

Anotácia

Radiačná defektoskopia na dočasných pracoviskách je činnosť, ktorá má svojím charakterom a používanými zdrojmi žiarenia (väčšinou sa jedná o vysokoaktívne žiariče) významný potenciál ohroziť zdravie pracovníkov a pri niektorých možných mimoriadnych situáciách aj jednotlivcov z obyvateľstva. Legislatíva požaduje od prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia, ktorí majú povolenie na zriaďovanie dočasných pracovísk, aby zriadenie pracoviska oznámili orgánom dozoru 24 hodín vopred. Často sa práce vykonávajú len jeden deň, prípadne v noci a zriedka je v praxi možné zorganizovať zo dňa na deň previerku na takomto pracovisku. Vzhľadom na dôležitosť dodržiavania požiadaviek radiačnej ochrany na dočasných pracoviskách je potrebné podrobnejšie rozpracovanie požiadaviek platných predpisov v oblasti radiačnej ochrany pre tieto pracoviská formou odborného usmernenia.

Etapy riešenia 2013-2015

Plnenie úloh projektu k 31.12.2014

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek MAAE uverejnených v *Specific Safety Guide No. SSG 11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radičná ochrana v priemyselnej rádiografii)*.

V priebehu roku 2014 sa jednotlivé dozorné pracoviská pri plnení úloh projektu ďalej zameriavali na preverovanie úrovne radiačnej ochrany, s cieľom zhromaždiť komplexné údaje o práci na dočasných pracoviskách. Vykonávanie neplánovaných previerok dočasných pracovísk bolo problematické, nie vždy je možnosť po oznámení zriadenia dočasného pracoviska (najneskôr 24 hodín vopred) previerku operatívne uskutočniť, či už kvôli plneniu iných úloh, nemožnosti zabezpečiť ihneď pridelenie motorového vozidla alebo aktuálnej neprítomnosti pracovníkov dozoru v daný deň v práci. Previerky boli zamerané na všetky aspekty radiačnej ochrany. Na základe doposiaľ uskutočnených previerok možno konštatovať, že zabezpečenie pracovísk pri vykonávaní dočasných defektoskopických prác je na dobrej úrovni.

V rámci plnenia úloh projektu sa začala odborná diskusia na tému, akým spôsobom upraviť problematiku defektoskopických prác v pripravovanej legislatíve.

5.3 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE C(2000) 1299)(2000/473/EURATOM A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU.

Anotácia

ÚVZ SR a vybrané regionálne úrady verejného zdravotníctva zabezpečujú monitorovanie radiačnej situácie na území SR a súčasne vykonávajú dozor na pracoviskách, kde sa vykonávajú činnosti vedúce k ožiareniu. Údaje o monitorovaní rádioaktivity v zložkách životného prostredia požaduje Európska komisia na základe čl. 35,36 Euratom Treaty od každej členskej krajiny a slúžia ako základ pre hodnotenie ožiarenia obyvateľstva. Tieto úlohy sa musia vyhodnocovať, spracovať a v pravidelných intervaloch zasielať Európskej komisii. Úloha zahŕňa aj zabezpečenie komunikačného informačného kanálu medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou a reagovanie na požiadavky Európskej Komisie súvisiace s obsahom monitorovania spôsobov komunikácie výsledkov.

Cieľ úlohy

Pre účely monitorovania je potrebné pravidelné hodnotenie toho, ktoré zložky životného prostredia a ktoré kategórie rádionuklidov sú relevantnými indikátormi skutočných a potenciálnych úrovní rádioaktivity v životnom prostredí a ožiarení populácie. V podmienkach Slovenskej republiky sa monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí vykonáva v zložkách životného prostredia ako sú vody (pitné a povrchové), vzduch, pôda a potraviny. Pre účely hodnotenia vonkajšieho ožiarenia sa vykonáva aj monitorovanie dávkových príkonov vo vzduchu. Namerané hodnoty sa po ich spracovaní a vyhodnotení komunikujú do výskumného centra Európskej komisie.

Monitorovanie sa vykonáva podľa schváleného monitorovacieho plánu.

V rámci povinného merania rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie 2000/473/Euratom vykonáva OOZPŽ RÚVZ Banská Bystrica najmä tieto úlohy

- monitorovanie výskytu rádionuklidov ^{137}Cs a ^{90}Sr v mlieku (Zvolen 1 x mesačne)
- Stanovenie rádionuklidov ^{137}Cs , ^{90}Sr , ^{40}K a stabilného Ca v celodennej strave (FNsP FDR Banská Bystrica - 1 x štvrtročne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v povrchových vodných tokoch (Zvolen, Hron, 1 x mesačne)
- sledovanie objemovej aktivity umelých rádionuklidov v pitnej vode (vodná nádrž Turček, 1 x mesačne, vodná nádrž Nová Bystrica, odberové miesto RÚVZ Žilina, štvrtročne, podzemný vodný zdroj Ladová studňa, odberové miesto RÚVZ Banská Bystrica, štvrtročne, ^{137}Cs , ^{90}Sr , sumárna alfa, sumárna beta, trícium)

Zložka ŽP Odberové miesto	Meraná kategória	
	Hustá sieť	Riedka sieť
Ovzdušie Turček, Zvolen, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Tlmače, Nový Tekov, Bátovce, Dudince		Príkon dávkového ekvivalentu, mesačne
Povrchové vody Hron		Cs- 137 mesačne
Pitné vody Banská Bystrica, Žilina	H-3, Sr-90. Cs-137 Prírodné rádionuklidy podľa Smernice Rady 98/83/EC, štvrtročne	
Mlieko Zvolen		Cs- 137, Sr-90 mesačne
Celodenná strava FNsP FDR Banská Bystrica	Cs- 137, Sr-90 štvrtročne	

Zabezpečenie kvality (QA/QC): Laboratórium OOZPŽ sa povinne musí zúčastňovať medzinárodných laboratórnych porovnávacích meraní, ktoré určí každoročne EÚ.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

MUDr. Mária AVDIČOVÁ, PhD. – vedúca odboru

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha:

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Manažment očkovania:

Kontrola očkovania v SR

Plnenie:

Kontrola priebehu imunizácie sa vykonávala priebežne ako súčasť metodických návštev pracovísk vykonávajúcich očkovanie, najmä u pediatrov, ale aj u praktických lekárov pre dospelých najmä pri ochoreniach preventabilných očkovaním. Pracovníci odboru epidemiológie vykonávali individuálne konzultácie pre očkujúcich lekárov zamerané na usmernenie postupov pri očkovaní, pri kombinácii vakcín. 35x bolo riešené odmietnutie očkovanie návštevou v rodine. Od 1.9.2014 prebiehala administratívna kontrola očkovania na všetkých ambulanciách VLDD okresu Banská Bystrica a Brezno (35 obvodov VLDD). V októbri bola spracovaná správa za tieto 2 okresy. Zároveň všetky okresy BBSK zaslali v tomto termíne správu za vlastné regióny a pracovníci odboru epidemiológie sumarizovali údaje za celý kraj a do konca novembra poskytli správu na ÚVZ SR.

V Banskobystrickom kraji bola v rámci administratívnej kontroly povinného očkovania kontrolovaná zaočkovanosť detí vo všetkých ambulanciách lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť detí v kontrolovanom období je menej priaznivá ako v roku 2013, u všetkých druhov povinného očkovania sa pohybovala na úrovni od 94,0% do 98,8 %. Pod hranicu 95% klesla zaočkovanosť u detí v ročníku narodenia 2012 - základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde.

1. Podľa jednotlivých druhov očkovania bola zaočkovanosť v Banskobystrickom kraji nasledovná:

Základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis, VHB, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde – ročník narodenia 2012 bol zaočkovaný na 96,9%. Z celkového počtu – 5899 indikovaných detí bolo zaočkovaných 5718 detí. V jednotlivých okresoch sa zaočkovanosť pohybovala od 91,2% do 100%. Oproti r. 2013 je zaočkovanosť nižšia o 1,5%. Najnižšia zaočkovanosť proti týmto ochoreniam bola v okrese Žiar nad Hronom.

Očkovanie proti pneumokokovým infekciám – ročník narodenia 2012 bol zaočkovaný na 96,3%. Z celkového počtu – 5899 indikovaných detí bolo zaočkovaných 5682 detí. Zaočkovanosť v jednotlivých okresoch sa pohybovala od 91,2% do 100%. Oproti r. 2013 je zaočkovanosť nižšia o 1,9%. Najnižšia zaočkovanosť bola v okrese Žiar nad Hronom.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde – ročník narodenia 2007 (preočkovanie v 6. roku života) bol zaočkovaný na 98,6%. Z celkového počtu – 5899 indikovaných detí bolo zaočkovaných 5814 detí. V jednotlivých okresoch sa zaočkovanosť pohybovala od 97,5% do 100 %. Oproti r. 2013 bola zaočkovanosť nižšia o 0,4%. Najnižšia zaočkovanosť bola v okresoch B. Bystrica a B. Štiavnica.

Preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a poliomyelitíde v 13. roku života, ročník narodenia 2000 bolo vykonané na 98,8%. Z celkového počtu 5842 detí bolo preočkovaných 5773 detí. Oproti roku 2012 bola zaočkovanosť u 13 ročných detí nižšia o 0,3%. V jednotlivých okresoch sa zaočkovanosť pohybovala od 97,5% do 100%. Najnižšia zaočkovanosť bola v okrese Zvolen.

Základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2012 bolo vykonané na 94,0%. Z celkového počtu 5899 detí indikovaných na očkovanie bolo zaočkovaných 5543 detí. Zaočkovanosť sa pohybovala v rozmedzí od 89,3 % do 98,8 %. Oproti roku 2013 je zaočkovanosť nižšia o 2,1%. Najnižšia zaočkovanosť v tomto ročníku proti uvedeným ochoreniam bola v okrese Žiar nad Hronom.

V ročníku narodenia 2011 bolo očkovanie vykonané na 97,1%. Z celkového počtu 6013 detí indikovaných na očkovanie bolo zaočkovaných 5837 detí. Zaočkovanosť sa pohybovala v rozmedzí od 93,5% do 100,0%.. Najnižšia zaočkovanosť v tomto ročníku bola v okrese Zvolen.

Preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 11. roku života – ročník nar. 2002 bolo vykonané na 98,7%. Z celkového počtu 5531 detí indikovaných na očkovanie bolo preočkovaných 5458 detí. Zaočkovanosť sa pohybovala v rozmedzí od 93,7% do 100,0 %. Najnižšia zaočkovanosť bola v okrese Poltár. Oproti roku 2012 je zaočkovanosť nižšia o 0,3%. Podrobná správa o výsledkoch kontroly očkovania bola zaslaná 29.11.2014 na ÚVZ SR.

SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

6.2 Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Zlepšenie komunikácie s poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti

Plnenie:

Aktivity smerované k odbornej verejnosti: Hlásenie prenosných chrípky a ChPO bolo riešené opakovanými upozoreniami PZS, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť a tiež počas odborných seminárov určených pre všeobecných lekárov a tiež pri zasielaní informácií o výskyte prenosných ochorení v okresoch Banská Bystrica a Brezno. PZS boli vyzvaní, aby všetci začali používať internet a tým zrýchlili výmenu informácií medzi RÚVZ a nimi. Zatiaľ sa nepodarilo dosiahnuť ideálny stav, riešenie problematiky je v naďalej procese. Rovnako sme propagovali on line hlásenie jednotlivých prípadov prenosných ochorení. Zlepšila sa výrazne internetová komunikácia medzi spolupracujúcimi zdravotníckymi zariadeniami. Vítanou aktivitou je zasielanie mesačných analýz epidemiologickej situácie v okrese B.B. a Brezno. V druhej polovici roku 2014 bol usporiadaný seminár pre zdravotníckych profesionálov zameraný na pripravenosť na zavlečenie vysoko virulentných nákaz (VNN) určený pre pracovníkov infekčného oddelenia, centrálného urgentného príjmu, RÚVZ v BBSK a iných.

Aktivity smerované k laickej verejnosti: Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení sa vykonáva priebežne najmä cestou médií. Pracovníci odboru v spolupráci s tlačovou hovorkyňou úradu pravidelne vystúpili s dôležitými informáciami v TV Hronka, , STV 1, STV 2, TA 3 ako aj v Regionálnom denníku STV 2, v Slovenskom rozhlase, v rádiu Regína, rádiu Lumen a rádiu Viva a publikovali články v regionálnych novinách – MY SME, Horehronie, Podbrezovan, Echo a to na nasledovné témy:

Prevencia hnačkových ochorení v letnom období, Pravidelné očkovanie detí, Nebezpečné kliešte, Choroby prenášané kliešťami, Očkovanie proti kliešťovej encefalitíde, ochorenia prenášané kliešťami a možnosti ich prevencie, Prevencia chrípky, Význam očkovania proti chrípke, riziko zavlečenia emergentných nákaz ako napr. EBOLA.

Významnou súčasťou edukácie obyvateľstva je práca v ohniskách nákaz pri výskyte jednotlivých ochorení, kde neoddeliteľnou súčasťou je preberanie podrobných informácií o prevencii daného ochorenia.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ - EPIS

Úlohy:

- priebežné a rýchle hlásenie prípadov prenosných ochorení do systému EPIS
- dodržiavanie kompletnosti požadovaných údajov v zmysle požiadaviek ECDC pre systém TESSY ako aj národných požiadaviek
- priebežná kontrola kvality údajov
- priebežná kontrola funkčnosti systému
- aktualizácia premenných v systéme podľa nových požiadaviek a poznatkov

- kontrola výstupov v tlačových zostavách, grafoch a mapách
- komunikácia s dodávateľom softvéru
- inovácia a rozširovanie systému
- dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie.

Plnenie:

Úloha sa plní priebežne, vykonávajú sa pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému, ktoré sa exportujú do ECDC – TESSy. Počas II. polroka 2014 sa ďalej hlásili rutine aj ochorenia SARI – akútne ťažké respiračné infekcie do systému EPIS a ich následný transfer do systému TESSy. Úloha sa plní priebežne.

Nadalej bežala činnosť pracovnej skupiny pre dopracovanie on-line hlásenia laboratórných výsledkov do systému EPIS z vybraných laboratórných pracovísk. Členmi pracovnej skupiny sú pracovníci ÚVZ SR, RÚVZ hl.mesta Bratislava, RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Trenčín a RUVZ Komárno, zástupcovia laboratórií HPL a Alfa Medical. V II. polroku 2014 sa problémy riešili individuálne. Jednalo sa o rozširovanie spektra hlásenia vybraných pozitívnych výsledkov, rokovalo sa aj individuálne s predstaviteľmi laboratória HPL a NRC. V II. polroku sa podarilo skvalitniť on line hlásenie z ďalších 3 laboratórií. Celkom on line hlásenie laboratórných výsledkov poskytuje 15 subjektov. Rokujeme priebežne o ďalšom rozširovaní týchto žiadaných služieb. (1x Piešťany a 5x Alfa Medical (Ružomberok, Stropkov, Bratislava, Partizánske, Rožňava). Bol pripravený up date manuálu pre užívateľov EPIS, ktorý bude v II. polroku distribuovaný. Bolo riešené hlásenie sérotypov a fagotypov salmonel z NRC pre salmonelózy. Bolo pripravené zadanie pre fy Softec. Upravilo sa hlásenie nákaz prenášaných pohlavnou cestou,

V priebehu II. polroka 2014 sa pokračovalo v štvrtročnom hlásení zoonóz do TESSy, s čím súvisela aj priebežná kontrola kvality týchto údajov, kontrolovali sa údaje za 52 hlásených ochorení za rok 2014 a dopĺňali sa premenné podľa metadatasetu 29, požiadavkám ktorého museli byť uspôsobené všetky hlásené údaje. Mimoriadne náročné bolo dohlasovanie údajov o meningokokových meningitídach, legionelózach, salmonelózach a STI. Spolupráca s jednotlivými RÚVZ bola dobrá a stále sa zlepšuje.

V systéme EPIS bolo v II. polroku 2014 nahlásených celkom za SR 34059 individuálnych prípadov ochorení, ktorých kvalitu pracovníci odboru priebežne kontrolovali a vybrané aj exportovali do TESSy. Celkovo bolo do systému za rok 2014 vložených 64698 prípadov. V systéme bolo spracovaných 617 epidémií a 769 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Úlohy:

- priebežná analýza výskytu nozokomiálnych nákaz
- organizácia prevalenčnej štúdie výskytu NN na vybraných oddeleniach vybraných ZZ
- zapojenie sa do kampane Umy ruky, zachráň život.
- skvalitnenie surveillancie a kontroly nozokomiálnych nákaz zabezpečením:
  - vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov
  - vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz
- zvýšenie bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach
- kontrola užívania štandardných čistiacich, dezinfekčných a sterilizačných postupov pre manipuláciu so zdravotníckymi pomôckami
- kontrola dodržiavania štandardných postupov hygienickej a chirurgickej dezinfekcie rúk
- vykonávanie priebežnej kontroly hygienicko - epidemiologického režimu v ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno
- edukácia zdravotníckych pracovníkov v prevencii NN
- organizácia vzdelávacích aktivít pre pracovníkov verejného zdravotníctva a LPS úseku so zameraním na hygienu rúk

Plnenie:

Surveillance NN:

V rámci tejto úlohy sú dôležité požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení najmä chirurgických smerov, intenzívnej starostlivosti, OAIM.

Odborom epidemiológie boli v II. polroku 2014 vykonané v tejto úlohe nasledovné aktivity:

- V II. polroku 2014 bolo zo zdravotníckych zariadení v okresoch B.Bystrica a Brezno nahlásených a následne analyzovaných spolu 439 prípadov nozokomiálnych nákaz (NN). Podľa lokalizácie infekcie prevládajú nákazy močových ciest po zavedení katétra a bronchopneumónie po umelej pľúcnej ventilácii.

Kontrola výskytu NN sa vykonávala výkonom štátneho zdravotného dozoru plánovaného a následného po výskyte závažných NN. V najväčších zdravotníckych zariadeniach zasadala štvrt'ročne komisia pre sledovanie a analýzu NN za účasti epidemiológov RÚVZ.

Na jednotlivých klinikách a oddeleniach zdravotníckych zariadení bolo sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie a funkčnosti sterilizačných prístrojov ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk. Súčasne bolo vedenie kliník a oddelení upozorňované na zistený neuspokojivý technický stav umývadiel a dezinfektorov podložných mís na lôžkových pracoviskách.

Celkovo bolo v roku 2014 vykonaných 154 kontrol HER v ambulantných a lôžkových ZZ okresov Banská Bystrica a Brezno. Celkom bolo odobratých viac ako 4260 vzoriek a to sterov z prostredia, rúk personálu, ovzdušia, vody, sterilných predmetov a kontrol účinnosti sterilizačných prístrojov.

Prevalenčná štúdia NN

Pre RÚVZ Banská Bystrica boli vybrané 2 ZZ a to DFNSP Banská Bystrica a SÚSCCh Banská Bystrica. V rámci štúdie bolo skontrolovaných celkom 68 chorobopisov, spracovaných a nahodených do systému. V II. polroku 2014 sa pripravil seminár o výsledkoch prevalenčnej štúdie pre FNSP F,D, Roosevelta, ktorý sa uskutočnil v septembri roku 2014. Výsledky boli prezentované aj na ďalších edukačných aktivitách pre zdravotnícky personál a to tak lekárov ako aj SZP.

Intervencie

V II. polroku pokračovala kampaň – **5.ročník „Umy ruky, zachráň život a Čistá starostlivosť, bezpečná starostlivosť“ (Clean care, save care).**

V rámci tejto kampane prebiehali v ZZ oboch okresov vzdelávacie aktivity zamerané na zvýšenie vedomostí zdravotníckych pracovníkov v problematike dekontaminácie prostredia ZZ umývania a dezinfekcie rúk a ich významu pre prevenciu NN. Okrem prednášok boli pripravené aj nástenky zamerané na túto tématiku a tiež boli poskytnuté informácie cez médiá.

Vzdelávanie:

1. V apríli roku 2014 bola zorganizovaná medzinárodná konferencia XIII. Červenkové dni preventívnej medicíny na Táľoch, kde jedna veľká sekcia bola venovaná prevencii a problematike nozokomiálnych nákaz. Konferencia mala veľmi dobrú účasť ako aj odozvu.

2. I. polrok bol venovaný príprave jesennej konferencie o prevencii NN na Táľoch (november 2014).

V novembri 2014 sa uskutočnila 2 dňová konferencia s celoslovenskou účasťou na tému “Prevencia nemocničných nákaz“, ktorej garantom bol RÚVZ Banská Bystrica. Konferencie sa

zúčastnilo po oba dni celkom 60 účastníkov jednak z jednotlivých RÚVZ ako aj z lôžkových nemocničných zariadení .

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Úlohy:

- pokračovanie úlohy - zlepšenia všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na pandémiu chrípky
- informovanosť profesionálnej ako aj laickej verejnosti ohľadne možnosti očkovania proti chrípke v rámci sezónneho očkovania
- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- príprava na zavlečenie vysoko virulentných nákaz (VNN)

V rámci tejto úlohy sa kladie dôraz na rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie pri ohrození biologickými látkami alebo v súvislosti s epidemickým až pandemickým výskytom chrípky, SARS, EBPLA,....

Plnenie:

- zabezpečovali sme represívne opatrenia pri výskyte sporadických prípadov ochorení u občanov SR a kontrolovali sme dodržiavanie nariadených opatrení .

Informovali sme všetkých lekárov prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia v okresoch, Banskobystrický samosprávny kraj, lekárne, všetky ZŠ, SŠ, VŠ a predškolské zariadenia o všetkých opatreniach pri epidemickom výskyte chrípky a CHPO. Bola vykonávaná zostrená aktívna surveillance „SARI“ t.j. závažných akútnych respiračných infekcií, ich diagnostike, sledovanie dopadu výskytu SARI na zdravie obyvateľstva a ich priebežné hlásenie do IS EPIS a ich transfer do TESSy.

V I. polroku 2014 bol aktualizovaný pandemický plán pre okresy Banská Bystrica a Brezno a BBSK ako aj aktualizácie protiepidemického plánu a zloženia protiepidemických komisií.

Pracovník odboru sa zúčastnil konferencie Medicína katastrof, ktorá sa konala v Jasnej.

V II. polroku bola venovaná zostrená pozornosť VNN a riziku ich zavlečenia. V súvislosti s týmto rizikom sa pracovníci odboru podieľali na príprave zaškolenia dotknutých pracovníkov oddelenia infektológie, urgentného príjmu FNŠP FDR Banská Bystrica, DNŠP Banská Bystrica, NsP Brezno a KOS ZZS Banská Bystrica ako aj zástupcov všetkých RÚVZ v BBSK. Spolupracovali sme na zacvičení personálu pri používaní OOPP dotknutých oddelení, vybavili sme OPP aj pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ BB a opakovali sme nácviky správneho používania OPP pri obliekaní i vyzliekaní a dekontaminácii. Zúčastnili sme sa cvičenia izolácie a hospitalizácie pacienta podozrivého z ochorenia na Ebolu, analyzovali sme chyby, ktoré sa pri cvičení vyskytli a spoločne sme ich s dotknutými pracovníkmi prebrali. Zároveň sme sa podieľali na príprave metodického pokynu pri zabezpečení postupov pri výskyte VNN, ktorý bude v roku 2015 vydaný HH pre tieto situácie.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2014**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2014 – február 2015**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2014** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Plnenie a výsledky: V I. polroku 2014 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd, v II. polroku 5 vzoriek, všetky vyšetrenia sú ukončené a mali negatívny výsledok.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí - RÚVZ v SR;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Výstupy

Zvýšiť úroveň informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Termín ukončenia: December 2016

Plnenie a výsledky.

V roku 2014 bolo vykonané 3 sedenie s 3 školami, zúčastnilo sa 115 žiakov ZŠ a študentov stredných škôl. Poradňu pre prevenciu AIDS navštívilo 210 osôb a bolo u nich vykonané 108 odberov na HIV, z toho 22 anonymných, 1 s pozitívnym výsledkom, ktorý bol NRC

konfirmovaný. Telefonicky bolo poradenstvo poskytnuté ďalším 168 osobám. Poradňa vydala 40 medzinárodných certifikátov o HIV negativite.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Plnenie a výsledky. Poradňa pre očkovanie vyvíja svoju činnosť od roku 2012.

Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 15 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaníu v otázkach povinnosti očkovania a to 11 x osobne a 42x telefonicky.

V rámci EIW boli doručené do čakární pediatriov informačné materiály o dôležitosti očkovania, boli vykonané prednášky pre zdravotníkov v rámci XIII.ČDPM v sekcii „Nákazy preventabilné očkovaním“, pracovníci sa aktívne zúčastnili V.Vakcinologického kongresu a o význame očkovania viedli jednu besedu s matkami.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 97, z toho 39x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 14 medzinárodných očkovacích preukazov.

Činnosť poradne pre očkovanie

V II. polroku 2014 pokračovala činnosť **poradne pre očkovanie**. Činnosť bola spropagovaná na portáli RÚVZ, ako aj opakovanou tlačovou správou, ktorú prevzalo 12 médií. Individuálne sme usmerňovali rodičov detí podliehajúcich očkovaníu v otázkach povinnosti očkovania a to 26 x osobne a 75x telefonicky.

Samostatnú kapitolu tvorili konzultácie o nutnosti očkovania pred cestami do zahraničia, ktorých bolo podaných celkom 46, z toho 20x osobne v poradni pre očkovanie, ostatné telefonicky. Zároveň bolo vydaných 31 medzinárodných očkovacích preukazov.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaníu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieľových intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

I. etapa

1. marec – apríl 2013: odborne – metodická príprava, pilotný projekt
2. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.
3. júl – september 2013: vyhodnotenie, publikácia, intervencie

II. etapa

4. máj – jún 2015: realizácia výskumnej časti II
5. júl 2015 vyhodnotenie trendov a účinnosti intervencií
6. modifikácia intervencií, publikácie

Časové obdobie

Do konca roku 2014

Realizačné výstupy

II. polrok 2014

RÚVZ Banská Bystrica sa podieľal na metodickej príprave II. fáze štúdie vrátane dotazníka. Bolo dohodnuté, že rok 2014 bude venovaný výchovným aktivitám na stredných a vysokých školách a monitorovanie účinnosti zdravotnej výchovy sa uskutoční v I. polroku 2015. Pre výkon edukačných aktivít boli pripravené materiály na prednášky ako aj letáky.

6.10 OSTATNÉ ÚLOHY

6.10.1 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ZZ

- zdravotnícke zariadenie okresu Banská Bystrica a Brezno a to ambulantné i lôžkové, lekárne, kúpele Brusno

Plnenie:

Celkove bolo vykonaných za rok 2014 154 priebežných kontrol hygienicko-epidemiologického režimu v lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach a lekárnach v okresoch B. Bystrica a Brezno. Pri výkone ŠZD bolo odobratých celkom 4260 vzoriek z prostredia, ovzdušia sterilných predmetov a vzoriek na kontrolu účinnosti sterilizačných prístrojov.

6.10.2 Výkon štátneho zdravotného dozoru v ohniskách nákaz v okresoch Banská Bystrica a Brezno

- Kontrola plnenia odporúčaní uložených na mieste a kontrola uložených opatrení na rozhodnutím regionálneho hygienika

Plnenie:

Úloha sa bezproblémovo plnila podľa aktuálnej epidemiologickej situácie. Bolo spracovaných 1542 prípadov, z toho 1156 ohnisk v okrese Banská Bystrica a Brezno, v ktorých bolo potrebné vykonávať opatrenia, boli riešené 8 epidémií a vznikli 8 situácií, ktoré si vyžiadali informáciu do SRV.

6.10.3 Zdravotná výchova obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení

- Preventívna- cestou médií – TV, rozhlas, printové média, web stránka RÚVZ - www.vzbb.sk, systému EPIS – www.epis.sk o osobnými alebo telefonickými informáciami
- V ohniskách nákaz – osobnými konzultáciami a pohovormi s osobami, ktoré boli v kontakte s osobami, chorými na prenosné ochorenie, tiež prostredníctvom tlačenej informácií – skladačky, brožúry,...

6.10.4 Metodické vedenie odborov epidemiológie BBSK

- Poskytovanie konzultácií
- Usmerňovanie plnenia HÚ a programov odboru epidemiológie
- Organizácia poradí pracovníkov odboru epidemiológie RÚVZ Lučenec, Rimavská Sobota, Veľký Krtíš, Zvolen a Žiar nad Hronom

Plnenie:

1x sa uskutočnila porada epidemiológov Banskobystrického samosprávneho kraja. Počas roka bolo poskytnutých 28 konzultácií ohľadne plnenia úloh.

6.10.5 Práca v odborných pracovných skupinách a zboroch podľa nominácie ÚVZ SR, MZ SR, OÚ Banská Bystrica a RÚVZ Banská Bystrica

Členstvo a plnenie

- Vedenie PS pre EPIS – *konzultácie prebiehali pomocou internetu.*
- Práca v PS pre podporu zdravia – poradne zdravia (ÚVZ SR).
- Členstvo v Poradnom zbore pri ECDC, poradný zbor zasadá 4x, z toho účasť 2x.
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení do ECDC – TESSY (ÚVZ SR) – *úloha sa plní kontinuálne.*
- Členstvo v pracovnej skupine pre hlásenie prenosných ochorení z oddelení klinickej mikrobiológie – *úloha sa plní priebežne.*
- Členstvo v Poradnom zbore HH pre epidemiológiu (ÚVZ SR) *účasť na zasadnutiach poradného zboru podľa plánu hlavnej odborničky pre epidemiológiu, v roku 2014 3x.*
- Vedenie CINDI programu v SR (MZ SR).
- Členstvo v PS pre realizáciu NPPZ.
- Členstvo PS pre kontrolu drog pri Úrade vlády SR.
- Členstvo v pracovnej skupine pre vypracovanie štandardov pre kontrolu HER zdravotníckych zariadení.
- Členstvo v poradnom zbore pri ECDC
- Národný kontaktný bod pre surveillance prenosných chorôb v SR

6.10.6 Komisia pre skúšky na výkon epidemiologickej závažných činností pre prácu v masážnych salónoch

Skúšobná komisia má 5 členov a skúšky sa vykonávajú podľa potreby uchádzačov – v I. polroku 2014 nikto nepožiadaval o skúšky s vydaním potvrdenia o vykonávaní epidemiologickej závažnej činnosti.

6.10.7 Koordinácia likvidácie živočíšnych škodcov v spádovom území RÚVZ Banská Bystrica

Úlohy:

- Organizácia jarnej a jesennej akcie
- Prieskumy premnoženia hlodavcov
- Odporúčania na vykonanie deratizácie
- Kontrola účinnosti deratizácie
- Kontrola likvidácie uhynutých hlodavcov

Plnenie:

V jarných mesiacoch apríl, máj jún 2014 bol vykonávaný prieskum výskytu premnoženia hlodavcov v meste Banská Bystrica a Brezno, zasadali komisie pre ochrannú DDD činnosť a po vykonaní deratizácie bola vykonávaná kontrola výkonu ako aj účinnosti .

Celkovo bolo vykonaný 19 prieskumov v teréne.

6.10.8 Komisia pre skúšky spôsobilosti na výkon DD

Úlohy:

- Prednášky v príprave uchádzačov o skúšku
- Účasť na skúškach
- Hodnotenie
- Príprava podkladov pre vydanie potvrdenia o spôsobilosti

Plnenie:

V II. polroku 2014 prebehol 1 kurz so záverečnými skúškami a vydaním osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre 31 účastníkov. Celkom boli uskutočnené v roku 2014 2 kurzy s počtom účastníkov 61.

ODDELENIE CHEMICKÝCH ANALÝZ

Ing. Zuzana VASSÁNYI – vedúca oddelenia

1. Laboratórne výkony za rok 2014

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
1.3 2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí	88	156
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	285	972
3.2	Monitoring jodácie kuchynskej soli	144	432
3.6	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách	12	24
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	29	369
7.6	Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu	16	96
7.9	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyreínu v moči u pracovníkov vybraných profesií	16	186
7.10	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov	9	21*
7.14	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	94	1609
7.20	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	180	360

*včítane stanovenia kreatinínu a kys. delta-aminolevulovej v moči

2. Úloha, ktorej gestorom je OCHA RÚVZ Banská Bystrica

7.9 STANOVENIE PAU V OVZDUŠÍ A HYDROXYPYRÉNU V MOČI U PRACOVNÍKOV VYBRANÝCH PROFESIÍ

Cieľ:

Sledovať hladinu PAU v pracovnom ovzduší a ich metabolitu hydroxypyreínu (1-OHP) v moči pracovníkov vykonávajúcich prácu v prostredí, ktoré je zdrojom PAU, ako faktora ohrozujúceho zdravie. Súčasne slúži ako príprava pre rozšírený biomonitring u ľudí v rámci celoeurópskeho programu „Biomonitoring záťaže ľudí faktormi z prostredia“ (HBM).

Plnenie:

1./ Polycyklické aromatické uhľovodíky (PAU) v ovzduší

Vyšetrované vzorky pracovného ovzdušia boli odobraté v prevádzkach na výrobu kovových komponentov do automobilov a poľnohospodárskych strojov, vo výrobe produktov organickej a anorganickej chémie a jedna vzorka ovzdušia bola analyzovaná pre potreby RÚVZ Košice (ukazovateľ naftalén).

Počet vzoriek ovzdušia 11, počet stanovených ukazovateľov 176, počet analýz 352.

2./ 1-hydroxypyren (1-OHP) v moči

Vzorky vyšetrené za účelom hodnotenia expozície boli odobraté u exponovaných pracovníkov (2 vzorky - výroba karbidu vápnika, 3 vzorky - obrábanie kovov). Vo vyšetrovaných vzorkách nebolo zaznamenané prekročenie limitu sledovaného metabolitu. Počet vzoriek biologického materiálu 5, počet ukazovateľov (1-OHP, kreatinín) 10, počet analýz 20.

ODDELENIE LEKÁRSKEJ MIKROBIOLÓGIE (VRÁTANE MŽP A BŽP) **RNDr. Jozef Strhársky, PhD. - vedúci oddelenia**

Oddelenie lekárskej mikrobiológie (OLM) RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo v roku 2014 gestorom 4 úloh „Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2014 a na ďalšie roky“. 2 projekty boli z OFŽP (7.12 a 7.13) a 2 projekty boli z OLM (8.2 a 8.3). Okrem toho sme sa podieľali na ďalších 7 úlohách ako spoluriešitelia (6.6, 7.1, 7.2, 7.3, 7.10, 7.11 a 8.1).

7.12 PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) – MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Gestor: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina

Etapy riešenia: 2014 a ďalšie roky

Anotácia:

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie. V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

Cieľ:

- monitoring biologických alergénov v ovzduší ako súčasť prevencie zameranej na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,
- medializácia peľového spravodajstva a jeho využitie na zlepšenie životných podmienok a kvality života dotknutých skupín obyvateľstva vrátane jeho použitia pri diagnostike a správnom načasovaní liečby polinóz,
- iniciovať rozšírenie siete monitorovacích staníc PIS v Slovenskej republike,
- riešiť možnosti eliminácie najvýznamnejších alergénov (výsadba vhodnej zelene, udržiavanie a kosenie trávnych porastov, eliminácia neudržiavaných plôch ako rezervoára alergologicky významných druhov).

Výstupy:

- týždenné peľové spravodajstvo formou tlačových správ, medializácia peľového spravodajstva na stránkach RÚVZ, www.alergia.sk, www.zdravie.sk a v ďalších médiách,
- prezentácia výsledkov monitoringu v médiách, na odborných podujatiach, publikácie v odborných časopisoch,
- využitie databázy PIS pre riešenie medzinárodných projektov týkajúcich sa zmien bioklímy a šírenia invázných druhov rastlín.

Vyhodnotenie

Metodika:

Odber vzoriek a laboratórna diagnostika peľových alergénov v ovzduší bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou metódou ŠPP_OLM_64/07_BIO spracovanou podľa zásad európskej peľovej informačnej služby. Ostatné monitorovacie stanice ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina nemajú túto skúšku akreditovanú, ale postupujú jednotne podľa tejto štandardnej metódy.

V zmysle zabezpečenia kvality meraní pri realizácii peľového monitoringu pripravili sme v spolupráci s ÚVZ SR Bratislava bilaterálne medzilaboratórne porovnanie. Na porovnanie boli použité 3 archivované preparáty denných vzoriek z peľového monitoringu ÚVZ SR BA. Porovnaním dosiahnutých výsledkov oboch laboratórií sa potvrdila spôsobilosť laboratórií reprodukovať výsledky peľového monitoringu.

Priebeh peľového monitoringu 2014 a medializácia výsledkov:

RÚVZ Banská Bystrica je gestorom úlohy, na ktorej sa spoluriešiteľsky podieľajú monitorovacie stanice na ÚVZ SR a RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina.

Peľový monitoring roku 2014 vzhľadom na teplú zimu sme podľa poveternostnej situácie oficiálne spustili od 17.2.2014. Monitorovacia stanica ÚVZ SR v Bratislave a monitorovacia stanica v Banskej Bystrici začala s monitorovaním o týždeň skôr a to od 7. kalendárneho týždňa, monitorovacie stanice pri RÚVZ Košice, Nitra, Trnava a Žilina od 8. kalendárneho týždňa. Monitorovanie pre poruchu lapača musela predčasne ukončiť monitorovacia stanica v Nitre. Košice, Trnava a Žilina ukončili monitoring k 2.11.2014, Bratislava koncom novembra a Banská Bystrica k 15.12.2014.

<i>monitorovacia stanica</i>	<i>počet vzoriek</i>	<i>počet ukazovateľov</i>
RÚVZ Banská Bystrica	319	5 639
ÚVZ SR Bratislava	294	5 546
RÚVZ Košice	259	2 405
RÚVZ Nitra	245	3 207
RÚVZ Trnava	259	3 752
RÚVZ Žilina	259	3 151
celkom	1 635	23 700

V rámci monitorovania biologických častíc v ovzduší (aerobiologický monitoring) bolo na všetkých monitorovacích staniciach PIS pri RÚVZ v SR celkovo vyhodnotených kvalitatívnou a kvantitatívnou analýzou spolu 1 635 vzoriek trvalých mikroskopických preparátov peľových zrn a spór vzdušných húb zachytených v lapačoch peľu. Pri mikroskopickej diagnostike bolo vyhodnotených 23 700 ukazovateľov a vykonaných 23 700 analýz. Priebežné výsledky výskytu biologických alergénov v ovzduší sa z jednotlivých monitorovacích staníc týždenne zasielali formou protokolov cez stránku www.alergia.sk na koordinačné pracovisko RÚVZ v Banskej Bystrici. Po overení nameraných údajov bola na koordinačnom pracovisku spracovaná prognóza

na nasledujúci týždeň a výsledky peľového monitoringu boli publikované na stránke spolu s textovou správou o aktuálnej peľovej situácii na Slovensku. Monitorovacie stanice poskytovali týždenné peľové spravodajstvo na portáli www.alergia.sk, www.zdravie.sk a na webových stránkach úradov. Koordinačné pracovisko na základe podkladov z monitorovacích staníc pripravovalo týždenne tlačové správy o aktuálnej peľovej situácii v SR s prognózou na nasledujúci týždeň, ktoré boli poskytované pre tlačové agentúry (SITA, TASR) a regionálne denníky. Celkom bolo vypracovaných 44 týždenných tlačových správ, zrealizovaných 6 rozhovorov pre televízne vysielanie (RTVS, Markíza a regionálna TV Hronka) a 4 rozhovory pre rozhlasové vysielanie. Pracoviská pri RÚVZ v Banskej Bystrici a ÚVZ SR Bratislave sa zároveň podieľali na vypracovaní odborných stanovísk ohľadne monitorovania peľových alergénov v ovzduší pre masmédiá i verejnosť a tiež k plánovanej výsadbe drevín vzhľadom na ich alergenicitu.

V spolupráci s HŽPaZ ÚVZ SR sme sa podieľali na spracovaní projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia

Prednášková a publikačná činnosť:

1. Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2013 a 2014. Poster na konferencii XII. Martinské dni imunológie, 9.-11.4.2014, Martin.
2. Lafférová, J., Hochmuth, L., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2013 a 2014. Abstrakt in: Klinická imunológia a alergológia, číslo 2014, ISSN , Bratislava 2014.
3. Lafférová, J.: Peľová informačná služba – spektrum služieb a prínosy využitia informácií pre klinickú prax. Prednáška na seminári: „Moderná a racionálna laboratórna diagnostika imunoalergologických ochorení“ Sliač, 30.- 31.mája 2014.
4. Lafférová, J.: Peľová informačná služba (PIS na Slovensku. Článok pre Bedeker zdravia 2014.
5. Lafférová, J.: Atypické peľové sezóny 2013 a 2014. Prednáška na konzultačnom dni NRC, 15.5.2014, ÚVZ SR Bratislava.
6. Hochmuth, L., Lafférová, J., Benčaťová, B., Snopková, Z.: Peľová sezóna 2014 na Slovensku. Prednáška na XXXI. kongrese SSAKI a ČSAKI, október 2014, Ostrava, ČR.
7. Lafférová, J.: Peľová informačná služba – účinný pomocník pri diagnostike a prevencii polinóz., Prezentácia „38. dni Zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu“, 22.10.2014, hotel Čingov, Slovenský raj.
8. Lafférová, J.: Peľová informačná služba – účinný pomocník pri diagnostike a prevencii polinóz., abstrakt „38. dni Zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu“, 22.10.2014, hotel Čingov, Slovenský raj.
9. Škvareninová, J., Benčaťová, B., Škvarenina, J., Lafférová, J.: Vplyv extrémov počasia na jarné fenologické fázy a koncentráciu peľových zŕn liesky obyčajnej (*Corylus avellana* L.) a jelše lepkavej (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.). Poster - 21. posterový deň s medzinárodnou účasťou „Transport vody, chemikálií a energie v systéme pôda – rastlina – atmosféra“, 13.11.2014, Ústav hydrológie SAV, Račianska 25, Bratislava.
10. Škvareninová, J., Benčaťová, B., Škvarenina, J., Lafférová, J.: Vplyv extrémov počasia na jarné fenologické fázy a koncentráciu peľových zŕn liesky obyčajnej (*Corylus avellana* L.) a jelše lepkavej (*Alnus glutinosa* (L.) Gaertn.). 21. posterový deň s medzinárodnou účasťou „Transport vody, chemikálií a energie v systéme pôda – rastlina – atmosféra“, príspevok v recenzovanom zborníku na CD nosiči, 13.11.2014, Bratislava.
11. Jalovičiarová, D., Mohyláková, Z.: Peľová informačná služba v roku 2013. Odborný seminár, RÚVZ Žilina, 24. 3. 2014.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Lafférová, J.: konzultácie k práci študentky VŠ – problematika alergologicky významného peľu invázných rastlín v meste Lučenec.
2. Lafférová, J.: konzultácie k prácam v rámci SOČ a biologickej olympiády dvoch študentiek zo Spišskej Novej Vsi – problematika invázných rastlín a alergenicity ich peľu.
3. Lafférová, J.: konzultácie pre MZ SR k problematike merania výskytu alergologicky významného peľu v ovzduší klimatických kúpeľov.
4. Lafférová, J.: tlačová beseda na RÚVZ BB, RTVS rozhovory - 3x RTVS, 4x rozhlasové vysielanie, 2x Markíza, 1x regionálna TV Hronka – relácia v štúdiu, 22 týždenných tlačových správ o peľovej situácii v SR.
5. Lafférová, J.: Hodnotiaca správa za rok 2013 – Priebeh peľovej sezóny vybraných indikátorov (jelša, breza, ambrózia, tráv) v Banskej Bystrici, Bratislave, Košiciach, Nitre, Trnave a Žiline do monitorovacieho systému UNIPHE (podľa metodiky UNIPHE).
6. Lafférová, J.: spolupráca s HŽPaZ ÚVZ SR na spracovaní projektového zámeru „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie biologických alergizujúcich častíc v o vonkajšom ovzduší“ v rámci OP Kvalita životného prostredia.
7. Zámečnicková, M.: TV Markíza (8.9.2014), mediálny odbor ÚVZ SR (4.4.2014), odborné stanovisko ohľadom monitorovania biologických alergénov v ovzduší pre MZ SR (19.2.2014), 4x pre verejnosť, , informácie o peľovej situácii v Bratislave pre tlačové agentúry (SITA, TASR).

7.13 MONITORING ALERGÉNOV ROZTOČOV VO VNÚTORNOM PROSTREDÍ

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie

Etapy riešenia: 2014 a ďalšie roky

Anotácia

Na vzniku respiračných alergií sa vo veľkej miere podieľajú alergény vnútorného prostredia (roztoče, zvieracie alergény, plesne). Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50% pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami treba chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu najmä úpravou prostredia. Prevencia a profylaxia pri liečbe respiračných alergií patria do problematiky verejného zdravotníctva.

Cieľ:

- zmonitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory,
- využitie výsledkov monitorovania na hodnotenie zdravotného rizika a pri aktualizácii platnej legislatívy.

Výstupy:

- správa o výskyte alergénov roztočov vo vnútornom prostredí budov sledovaných zariadení,
- návrh programov na zlepšenie podmienok prostredia a aktualizáciu legislatívy,
- čiastkové závery a výsledky budú uvedené v odpočtoch a priebežne publikované v odborných časopisoch, prezentované na odborných podujatiach formou prednášok a posterov.

Vyhodnotenie

Metodika:

Laboratórna diagnostika výskytu alergénov roztočov v prachu bola na oddelení BŽP RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici vykonávaná akreditovanou semikvantitatívnou metódou ŠPP_OLM_76 / 08 BIO. Vyhodnotenie výsledkov sme realizovali podľa vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

V tomto období boli spracované záverečné hodnotiace správy z kontrol výskytu alergénov roztočov v strediskách cestovného ruchu a v ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež. Výsledky získané spracovaním 410 vzoriek boli vyhodnotené v zmysle platnej legislatívy.

Vyhodnotenie podľa tabuľky:

Stupeň obsahu alergénov roztočov	Obsah guanínu /g prachu
1 - vysoká prítomnosť alergénov roztočov	> 10 000 µg/g
2 - stredná prítomnosť alergénov roztočov	2 500 – 10 000 µg/g
3 - nízka prítomnosť alergénov roztočov	600 - 2 500 µg/g
4 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
5 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g
6 - neprítomné alergény roztočov	< 600 µg/g

Na základe prepočtových tabuliek, ktoré k nameraným stupňom výskytu alergénov roztočov v prachu priradujú prislúchajúce hladiny guanínu udávané v µg na 1g prachu, je možné výsledky vyhodnotiť v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Výskyt roztočov v prachu je možné posudzovať a hodnotiť podľa ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

§1, ods. 2, písm. b) definuje biologické znečisťujúce látky: alergény roztočov sú tráviace enzýmy roztočov z čeľade Pyroglyphidae obsiahnuté v ich tráviacom trakte a vylučované spoločne s exkrementami do prostredia. Príloha č.4, tabuľka č. 7 uvádza limitné hodnoty biologických ukazovateľov kvality vnútorného ovzdušia budov a to <2 µg alergénov roztočov /1g prachu alebo 0,6 mg guanínu/g prachu.

V súvislosti s trendom v európskych laboratóriách sme si vedomí, že je potrebné na skvalitnenie práce v laboratórnej diagnostike a pri kvantifikácii výsledkov zavedenie nových metód s využitím ELISA testov, ktoré majú vyššiu výpovednú hodnotu ako v súčasnosti používaná semikvantitatívna metóda, preto sme pripravili podklady na zavedenie metódy stanovenia alergénov roztočov s využitím ELISA testov.

V závere roka 2014 bolo pracovníkmi HDM RÚVZ BB počas plnenia mimoriadnej úlohy zameranej na kontrolu ubytovacích zariadení odobratých 20 vzoriek prachu z lôžok a lôžkovín. Vzorky boli spracované a vyhodnotené akreditovanou metódou. Nakoľko sa alergenicita týchto vzoriek udržiava až po dobu jedného roka, časť vzoriek sme uschovali a použijeme ich pri validácii a zavádzaní nových metód na stanovenie alergénov roztočov pomocou Elisa testovacích kitov.

Hodnotenie – závery:

Celoročné hodnotenie bolo prezentované na celoslovenskej porade odboru HŽPaZ v júni 2014. Výsledky z ubytovacích zariadení pre deti a mládež boli prezentované na celoslovenskej porade pracovníkov HDM.

Alergény roztočov sú celoročné alergény preto je potrebné za účelom prevencie alergických ochorení systematické odstraňovanie rizikových faktorov ich vzniku. Zásady údržby prostredia sú súčasťou prevádzkových poriadkov – je potrebné dôraznejšie vyžadovať správny systém vetrania, odstraňovania prachu, pranie textílií, údržbu kobercov, posteľných matracov a ostatného čalúneného nábytku.

Nakoľko zistená úroveň v mnohých zariadeniach nebola vyhovujúca a získali sme pomerne veľký súbor výsledkov z rozličných typov ubytovacích zariadení, boli výsledky využité pri príprave novely vyhlášky MZ SR č. 259/2008 Z.z. o podrobnostiach a požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Roztoče sú podľa najnovších štúdií až v 50 % pôvodcami respiračných alergií, ktoré často prechádzajú do ťažkých astmatických stavov. V prevencii treba predchádzať alergizácii organizmu najmä u ľudí s alergickou dispozíciou, ktorí nemajú klinické prejavy alergickej choroby, ale sú v alergizujúcom prostredí. Profylaktickými opatreniami je možné chrániť alergikov pred vplyvom špecifického alergénu aj vhodnou úpravou prostredia. Preto je naďalej potrebné monitorovať aktuálny stav výskytu alergénov roztočov v prachu z vnútorného prostredia budov so zameraním najmä na ubytovacie zariadenia rôznej kategórie určené pre verejnosť, domovy sociálnych služieb, spoločné zariadenia pre deti a mládež, bytové priestory v čo najširšom meradle.

Prednášková a publikačná činnosť:

1. Miklánková, O., Lafférová, J.: Výsledky mimoriadneho cieleného výkonu ŠZD zameraného na výskyt roztočov v ubytovacích zariadeniach v strediskách letného cestovného ruchu. Prezentácia. 25. celoslovenská pracovná porada vedúcich odborov a oddelení HŽPaZ ÚVZ SR a RÚVZ v SR, 11.6.-12.6.2014, Trenčianske Teplice.

2. Koppová, K., Lafférová, J., Miklánková, O.: Roztoče bytového prachu ako inhalačné alergény. Prezentácia „38. dni Zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu“, 22.10.2014, hotel Čingov, Slovenský raj.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

1. Lafférová, J.: relácia o roztočoch, Slovenský rozhlas, 10.1.2014.

2. Lafférová, J.: relácia o roztočoch, rádio Regina, 5.2.2014.

3. Lafférová, J.: konzultácie a odborná pomoc 2 študentkám gymnázia v ZH pri riešení SOČ zameranej na výskyt a elimináciu alergénov roztočov.

8.2 SERVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* spôsobujúcich invazívne pneumokokové ochorenia v populácii a sledovanie zastúpenia sérotypov týchto kmeňov.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica

Etapa riešenia: 2013 – 2015

Anotácia:

Invazívne pneumokokové ochorenia (IPO) sú závažné infekcie ohrozujúce najmä vekové kategórie detí do dvoch rokov a osoby nad 65 rokov. Len niekoľko z 93 doposiaľ známych sérotypov *S. pneumoniae* má potenciál stať sa pôvodcom IPO. Väčšina týchto sérotypov je obsiahnutá vo vakcínach, ktoré v súčasnosti predstavujú účinnú formu prevencie. Na Slovensku sú k dispozícii 3 vakcíny – dve konjugované, ktoré sú aj súčasťou povinného očkovania a polysacharidová vakcína určená pre osoby staršie ako dva roky.

Cieľ:

Cieľom projektu je monitorovanie zastúpenia sérotypov kmeňov *S. pneumoniae*, ktoré sú pôvodcami invazívnych pneumokokových ochorení ako aj skvalitnenie surveillancie IPO na Slovensku.

Záver:

Všetky kmene *S. pneumoniae* izolované z pôvodne sterilných miest sú posielané do NRC pre pneumokokové nákazy, kde sú podrobené podrobnejšej analýze, pod ktorú spadá najmä stanovenie sérotypu pomocou klasických sérologických metód, prípadne určenie genetickej príbuznosti. Keďže nie všetky pozitívne biologické vzorky sú zároveň kultivačne úspešné, je potrebné myslieť aj na stanovenie sérotypu priamo z biologického materiálu. V prípade, že daný kmeň nie je dostatočne viabilný, je možné na stanovenie sérotypu použiť aj molekulárno-biologické metódy.

Vyhodnotenie**Metodika a novozavedené metódy:**

Diagnostika bola vykonávaná metódami zavedenými v rámci NRC pre pneumokokové nákazy. NRC využíva rôzne klasické mikrobiologické, sérologické a molekulárno-biologické metódy. Z klasických mikrobiologických metód sa vykonávala kultivácia kmeňov *S. pneumoniae* zaslaných do NRC z regionálnych mikrobiologických laboratórií. V prípade potreby bol vykonaný optochínový test na potvrdenie druhovej príslušnosti ako aj test rozpustnosti v žlči. Každý kmeň bol následne podrobený sérotypizácii pomocou molekulárno-biologických metód (multiplex PCR) a klasických sérologických metód (latexovej aglutinácie a Quellung reakcie). Kmene boli zároveň uskladnené ako súčasť zbierky kmeňov *S. pneumoniae* NRC.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillancie IPO na Slovensku NRC spolupracovalo s lekármi, mikrobiologickými laboratóriami a epidemiológiami, usmerňovalo ich pri transporte živých kmeňov *S. pneumoniae* a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov, mikrobiológov a odbornú verejnosť.

Počet vyšetrených vzoriek a stanovenie ich sérotypu, rok 2014

V roku 2014 bolo do NRC doručených spolu 78 kmeňov resp. pôvodných biologických materiálov *S. pneumoniae*. Všetky viabilné kmene *S. pneumoniae* boli zaradené do zbierky NRC. Zastúpenie sérotypov ako aj pôvodných biologických materiálov sumarizujú tabuľky č. 1 a 2. V dvoch prípadoch nebolo možné určiť sérotyp. Všetky informácie týkajúce sa kmeňov izolovaných z pôvodne sterilných tekutín, zaslané do NRC na sérotypizáciu a ďalšiu analýzu sú zároveň prístupné po kontaktovaní pracovníkov NRC (www.vzbb.sk).

Tab. 1: Prehľad počtu jednotlivých sérotypov kmeňov *S. pneumoniae* a pôvodných biologických materiálov zaslaných do NRC pre pneumokokové nákazy, z ktorých boli zistené sérotypy izolované, rok 2014.

Sérotyp	Počet izolovaných kmeňov
1	1
3	10
4	5
6A	2
6B	1
6C	2
7F	4
8	3
9V	1
9N	1
11A	2
12A/12B/12C/44/46	1
14	2
15A	5
15B	1
15B/C	1
15C	1
17F	1
18A	1
18C	1
19A	13
19F	3
22F	1
23A	1
23B	1
23A/B	1
24F	1
25/38/43/45/48	1
29/34/42	1
31	1
33F/33A	1
35B	4
36	1
Neurčený sérotyp	2

Tab. 2: Počet a typ pôvodných materiálov, z ktorých boli pneumokokové kmene izolované.

Materiál	Počet
Hemokultúra	40
Likvor	21
Likvor + hemokultúra	2
Hemokultúra + absces	1
Hemokultúra + hrudný punktát	1
Hemokultúra + hrudný výpotok	1
Hemokultúra + ster z mozgových blán	1

Likvor + endotracheálna kanyla	1
Abdominálny punktát	1
Ster z dutiny brušnej	1
Hnis z brucha	2
Punktát z kolena	2
Absces v mozgu	1
Hrudný punktát	2
Pleurálny punktát	1

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2014

1. Bottková, E., Klement, C., Maďarová, L., Čamajová, J., Avdičová, M., Hupková, H., Hudečková, H.: Trendy vo výskyte invazívnych sérotypov *Streptococcus pneumoniae* na Slovensku, prednáška, V. Slovenský vakcinologický kongres, hotel Patria, Štrbské Pleso, 16.-18.1.2014.
2. Bottková E., Klement C., Maďarová, L., Čamajová, J.: Využitie molekulárno-biologických metód v NRC pre pneumokokové nákazy, prednáška, XI. Odborná konferencia NRC, Bratislava, 18.3.2014.
3. Čamajová, J.: National reference centre for pneumococcal diseases. Návšteva riaditeľa ECDC M. Sprengera MD, RÚVZ Banská Bystrica, 13.9.2014.
4. Maďarová, L., Bottková, E., Čamajová, J., Klement, C., Avdičová, M.: National Reference Centre for Pneumococcal Diseases Slovakia, Update on the country-specific surveillance program, 7th Pneumo Surveillance Summit, Istanbul, Turecko, 25.-27.9.2014.
5. Čamajová, J., Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Avdičová, M., Hudečková, H.: Surveillance of Invasive Pneumococcal Diseases in the Slovak Republic, 2011–2013, 7th Pneumo Surveillance Summit, Istanbul, Turecko, 25.-27.9.2014.
6. Avdičová, M., Klement, C., Bottková, E., Maďarová, L., Čamajová, J.: Surveillance pneumokokových invazívnych nákaz v SR v r. 2011-2013, VII. Kongres SSKM SLS Nový Smokovec, hotel Atrium, 24.–26. 10.2014.
7. Avdičová, M., Klement, C., Maďarová, L., Bottková, E., Čamajová, J.: Invazívne pneumokokové ochorenia včera a dnes, prednáška, I. Konzultačný deň NRC pre toxoplazmózu, pertussis a parapertussis a pneumokokové nákazy, Banská Bystrica, 26.11.2014.
8. Bottková, E., Klement, C., Maďarová, L., Čamajová, J., Avdičová, M., Hudečková, H.: Diagnostika *Streptococcus pneumoniae* v podmienkach NRC, prednáška, I. Konzultačný deň NRC pre toxoplazmózu, pertussis a parapertussis a pneumokokové nákazy, Banská Bystrica, 26.11.2014.
9. Kráľinský, K., Takáč, B., Klement, C., Maďarová, L., Krištúfková, Z.: Závažná pneumokoková pneumónia – kazuistika. 2014. *Pediatrics*, Supplement, roč. 9, s. 8-11.
10. Bottková, E., Klement, C., Maďarová, L., Čamajová, J., Avdičová, M., Hupková, H., Hudečková, H.: Sérotypy invazívnych pneumokokových infekcií v rokoch 2011-2013 na Slovensku. 2014. *Pediatrics*, Supplement, roč. 9, s. 14-17.

8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS

Monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*. Zavedenie nových diagnostických metód na sledovanie príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov *B. pertussis* od kmeňov vakcinálnych.

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami.

Etapa riešenia: 2013 - 2015

Anotácia:

V súvislosti so stúpajúcou incidenciou pertussis v mnohých krajinách sveta sa pozornosť sústreďuje aj na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Je preto nevyhnutné najmä pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR zaviesť do diagnostiky metódu PFGE, slúžiacu na zisťovanie genetickej príbuznosti resp. odlišnosti kmeňov.

Cieľ:

Cieľom projektu je v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC (EU PertstrainGroup) poukázať na nevyhnutnosť skvalitnenia surveillance pertussis a na zosúladenie diagnostiky tohto agens na všetkých úrovniach. Najdôležitejším cieľom projektu je monitorovanie cirkulácie kmeňov *B. pertussis* v populácii ako aj sledovanie séroprevalencie IgG anti-PT *B. pertussis*.

Záver:

Väčšina prípadov pertussis v SR, hlásená do EPIS-u, je diagnostikovaná pomocou sérologických metód dôkazu protilátok. Laboratórna diagnostika pertussis musí byť smerovaná k rýchlemu odhaleniu pôvodcu pomocou priamych diagnostických metód. Na prvom mieste je teda potrebné myslieť na kultiváciu a PCR. Sérológia by mala byť v prípade pertussis využívaná najmä ako metóda konfirmačná. Vzhľadom na vysoký počet vyšetrení pertussis pomocou sérologických metód v SR je potrebné zmeniť prístup k diagnostike tohto agens tak u odbornej ako aj u laickej verejnosti.

Vyhodnotenie

Metodika a novozavedené metódy:

Diagnostika bola vykonávaná v súlade so štandardnými pracovnými postupmi (ŠPP). Všetky použité metódy dôkazu sú akreditované.

Z priamych diagnostických metód sa vykonávala kultivácia *Bordetella sp.*, *B. pertussis* a *B. parapertussis* v nazofaryngeálnom výtere ako aj real-time PCR na dôkaz prítomnosti DNA spomínaných agens. Diagnostika pomocou real-time PCR bola upravená a doplnená v súlade s najnovšími odporúčaniami ECDC na diagnostiku týchto agens. Real-time PCR bola doplnená o dôkaz prítomnosti génu zodpovedného za tvorbu pertussického toxínu (*ptxA-Pr*). V rámci interpretácií výsledkov vyšetrení pomocou real-time PCR bol v prípade dôkazu IS1001 doplnený ukazovateľ *B. bronchiseptica*, nakoľko táto sekvencia sa nachádza aj u tohto druhu.

Z nepriamych diagnostických metód bola vykonávaná diagnostika prítomnosti resp. hladiny protilátok tried IgG a IgA na dôkaz prítomnosti protilátok proti pertussickému toxínu u *Bordetella pertussis*. Aglutinácia sa vykonávala na dôkaz prítomnosti protilátok proti *Bordetella parapertussis* (hodnotenie 4 násobného vzostupu titra protilátok).

V súvislosti so zaznamenaním epidémií pertussis v mnohých krajinách sa stále väčšia pozornosť sústreďuje na vakcináciu proti pertussis. V súčasnosti je vypracovaných mnoho štúdií zaoberajúcich sa účinnosťou vakcinácie ale aj skúmaním genetickej príbuznosti resp. odlišnosti

izolovaných kmeňov z jednotlivých epidémií a vakcinálnych kmeňov. Tieto analýzy sa vykonávajú prevažne pomocou pulznej elektroforézy (PFGE). Získané pulzotypy sú triedené do skupín a porovnáva sa ich príbuznosť resp. odlišnosť. Z tohto dôvodu pre potreby NRC a surveillance pertussis v SR bola validovaná aj táto metóda za použitia zbierkových referenčných kmeňov *B. pertussis*, *B. parapertussis* a *B. holmesii*. V roku 2015 bude validácia PFGE rozšírená o kmeň *Bordetella bronchiseptica*.

Medzilaboratórne porovnanie a zosúladenie diagnostiky:

V rámci zapojenia NRC pre pertussis a parapertussis do projektu organizovaného pod záštitou ECDC: „Coordination of activities for laboratory surveillance of whooping cough in Member States and European Economic Area (EEA) countries“, ktorého cieľom je zosúladenie diagnostiky pertussis na všetkých úrovniach, sa NRC zapojilo do troch Externých kontrol kvality (molekulárno-biologickej, sérologickej a kultivačnej). NRC uspelo vo všetkých troch spomínaných kontrolách na 100 %. K dispozícii sú už aj vyhodnotenia celého projektu, ktoré boli publikované formou technických dokumentov a vedeckých prác.

Iná odborná činnosť v rámci riešeného projektu:

V rámci zabezpečenia skvalitnenia surveillance pertussis na Slovensku NRC priebežne spolupracovalo s lekármi, usmerňovalo ich pri odbere a transporte materiálu, určeného najmä na kultiváciu *B. pertussis* a dôkaz pomocou real-time PCR a poskytovalo odborné konzultácie pre lekárov a odbornú verejnosť. NRC oslovilo niektoré oddelenia klinických mikrobiológií (OKM) na Slovensku a ponúklo im spoluprácu na zavedení kultivácie pertussis v rámci SR. Kultiváciu *Bordetella* spp. vykonávajú okrem NRC aj na OKM Považská Bystrica a OKM Liptovský Mikuláš, OKM Martin (Klinická biochémia, s.r.o.) v nasledujúcom polroku (1. polrok 2015) NRC plánuje zvýšiť počet spolupracujúcich OKM na 8.

V NRC pre pertussis a parapertussis sa školila jedna pracovníčka OKM NsP FDR Banská Bystrica, RNDr. Martina Dekášová, v rámci praxe pred špecializačnou skúškou. Do problematiky kultivácie *Bordetella* spp. bola zaškolená pracovníčka OKM Liptovský Mikuláš, MUDr. Eva Kráľová.

Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek, rok 2014

Počet vyšetrených materiálov pomocou jednotlivých metód skúšania je uvedený v Tab. 1. Pomocou kultivácie bolo vyšetrených v roku 2014 spolu 135 nasofaryngeálnych výterov, prítomnosť *B. pertussis* ani *B. parapertussis* nebola potvrdená ani v jednom prípade. Jedenkrát bola v rámci SR potvrdená (kultivačne) *Bordetella bronchiseptica* z výteru z nosohltanu u pacienta s CHOCHP v Martine (Klinická biochémia, s.r.o.). Je to vôbec prvá pozitívna kultivácia *Bordetella* sp. od znovu zavedenia tejto diagnostiky do praxe na Slovensku.

Tab. 1: Počet vyšetrených a pozitívnych vzoriek na prítomnosť *B. pertussis* a *B. parapertussis* v NRC pre pertussis a parapertussis, rok 2014.

	Spolu vyšetrených	Pozitívne
Aglutinácia <i>Bordetella parapertussis</i> (párové vzorky)	52	1
ELISA IgG anti PT <i>Bordetella pertussis</i>	343	115
ELISA IgA anti-PT <i>Bordetella pertussis</i>	343	86
kultivácia	135	0
real-time PCR <i>Bordetella</i> sp.	719	55
Real-time PCR <i>B. parapertussis/B. bronchiseptica</i>	427	7
Real-time PCR <i>Bordetella pertussis</i> , ptxA-Pr	64	25

Publikačná a prednášková činnosť, účasti na školeniach, rok 2014

1. Maďarová, L., Klement, C., Bottková, E., Čamajová, J., Avdičová, M., Morihládková, V.: Pertussis: ako zlepšiť surveillance?, prednáška, V. Slovenský vakcinologický kongres, hotel Patria, Štrbské Pleso, 16.-18.1.2014.
2. Maďarová, L., Bottková, E., Klement, C., Avdičová, M., Morihládková, V.: Možnosti zlepšenia surveillance pertussis na Slovensku, prednáška, XI. Odborná konferencia NRC, Bratislava, 18.3.2014.
3. Maďarová, L.: National reference centre for pertussis and parapertussis. Návšteva riaditeľa ECDC M. Sprengera MD, RÚVZ Banská Bystrica, 13.9.2014.
4. Maďarová, L., Avdičová, M., Bottková, E., Čamajová, J., Morihládková, V., Klement, C.: Diagnostika pertussis na Slovensku a možnosti jej zlepšenia. XX. Vakcinologický deň 2014, Martin, 27.9.2014.
5. Maďarová, L., Bottková, Avdičová, M., Klement, C., Morihládková, V.: Pertussis – čo robiť a čo nerobiť v rámci diagnostiky?, prednáška, I. Konzultačný deň NRC pre toxoplazmózu, pertussis a parapertussis a pneumokokové nákazy, Banská Bystrica, 26.11.2014.
6. Maďarová, L., Bottková, Avdičová, M., Klement, C., Morihládková, V.: Pertussis – čo robiť a čo nerobiť v rámci diagnostiky?, prednáška, Porada epidemiológov SR, Staré Hory, 1.-2.12.2014.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Etapa riešenia: 2013 - 2015

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, 1. polrok 2014

V rámci stredoslovenského regiónu boli v prvom polroku 2014 vo virologickom laboratóriu OLM RÚVZ v Banskej Bystrici vyšetrené odpadové vody z 13-tich odberových lokalít - čističiek odpadových vôd (ČOV) v 13-tich okresoch Banskobystrického a Žilinského kraja a jedného záchytného utečeneckého tábora vo Veľkom Krtíši – Opatovej.

Vzorky boli vyšetrené podľa štandardných metodík WHO v pokuse o izoláciu vírusu na bunkových substrátoch RD-A, Hep2 a L20B.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd bol 84, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 168 vzoriek. Z celkového počtu 67 ukončených vyšetrení odpadových vôd v roku 2014 nebol izolovaný žiadny poliovírus, 1x bol izolovaný NPEV – bližšie neidentifikovaný v odpadovej vode z Čadce, odobratej v auguste 2014. 17 odpadových vôd ešte nemá ukončené vyšetrenie. Okrem toho boli v roku 2014 identifikované 4x NPEV – bližšie neidentifikované, v odpadových vodách z Prievidze a Čadce, v oboch fázach, odobratých v októbri a decembri 2013 a 1x Coxsackie B5 vírus v spodnej fáze odpadovej vody z Čadce, odobratej v decembri 2013.

Pre obdobie rokov 2014/15 bol vypracovaný a RÚVZ Banskobystrického a Žilinského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2014 – február 2015.

Úlohy OFŽP: 7.1, 7.2, 7.3., 7.10 a 7.11

Tab. 1: Počty vyšetrení v laboratóriu biológie životného prostredia, rok 2014

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.1	Cyanobaktérie	34	188	188
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	43	430	430
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	17	69	69
7.10	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	102	124
7.11	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	86	604	604

Tab. 2: Počty vyšetrení v laboratóriu mikrobiológie životného prostredia, rok 2014

Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7.2.	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach	43	43	142
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch	22	176	397
7.10	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie	7	14	170
7.11	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	86	516	761

Laboratórium virologickej kultivácie, v rámci riešenia úlohy 7.10 Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie, opracovali metódou dvojfázovej separácie 7 vzoriek vôd na kúpanie. Takto spracované vody boli posielané na ďalšie vyšetrenie na ÚVZ SR v Bratislave.

8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ

Gestor: ÚVZ SR Bratislava, NRC pre chrípku

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ Banská Bystrica a RÚVZ Košice

Etapa riešenia: Projekt má dlhodobý charakter a jeho riešenie sa uskutočňuje priebežne.

RÚVZ Banská Bystrica - OLM, počet vyšetrených vzoriek, 1. polrok 2014

V roku 2014 bolo vo laboratóriu virologickej kultivácie OLM RÚVZ v Banskej Bystrici, pokusom o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach vyšetrených 88 materiálov, z toho 25 bolo s diagnózou SARI, 27 materiálov bolo od sentinelových lekárov. Kultivačne bolo vyšetrených 69 materiálov, dokázaný bol 1 prípad pandemickej chrípky A/California/7/2009 (H1N1)pdm09 – like z výteru u pacienta z BB, 2x chrípka A/Texas/50/2012 (H3N2) – like od pacientov z BR a ZH, 2 x chrípka A/H3 bližšie nešpecifikovaná, od pacientov z BB a ZH. Rýchlotestom bolo vyšetrených 46 výterov, z toho boli 5 materiálov pozitívnych na chrípku A (1x z okresu BR, 3x z okresu BB, 1x z okresu ZH). Súhrnný prehľad vyšetrených vzoriek je uvedený v Tab. 1.

Tab. 1: Vyšetrenia vzoriek podozrivých na prítomnosť chrípky v laboratóriu virologickej kultivácie, rok 2014

Kraj	Okres	P o č e t vzoriek na rýchlotest	Rýchlotest pozit. chr. A	Rýchlotest pozit. chr. B	Počet kultivačne vyšetrených vzoriek	Kultivačne pozitívna chrípka A	Kultivačne pozitívna chrípka B
BB	BB	31	4	-	25	4	-
	LC	1	-	-	1	-	-
	RS	-	-	-	1	-	-
	VK	1	-	-	1	-	-
	ZH	6	1	-	13	1	-
	ZV	-	-	-	-	-	-
ZA	CA	3	-	-	3	-	-
	DK	-	-	-	3	-	-
	LM	1	-	-	5	-	-
	MT	2	-	-	3	-	-
	ZA	1	-	-	14	-	-
SPOLU		46	5	0	69	5	0

V chrípkových sezónach 2013/2014 a 2014/2015 sa v súlade s odporúčaniami Svetovej zdravotníckej organizácie (WHO) vykonávala kultivácia chrípkových vírusov na bunkových kultúrach MDCK. Každá vzorka od pacientov so SARI, podozrivá na prítomnosť vírusu chrípky, bola vyšetrená pomocou molekulárno-biologických metód (RT-PCR resp. real-time PCR) ako aj pomocou rýchlotestov Directigen EZ Flu A+B a následne aj kultivačne na bunkových kultúrach. Vzorky od non SARI pacientov boli vyšetřované kultiváciou na bunkových kultúrach. Všetky kultivačne pozitívne (resp. suspektné) vzorky boli následne vyšetřované (resp. typizované a subtypizované) molekulárno-biologickými metódami.

Každá vzorka od pacientov so SARI bola najprv podrobená RT-PCR resp. real-time PCR na dôkaz prítomnosti vírusu chrípky typu A bez bližšej identifikácie a chrípky typu B. Následne boli všetky vzorky pozitívne na prítomnosť vírusu chrípky typu A podrobené ďalšej PCR za účelom subtypizácie a teda zisťovania prítomnosti pandemickej chrípky typu A/ H1N1. Postup pri týchto vyšetřeniach bol v súlade s najnovším manuálom na diagnostiku chrípkových vírusov vydaným WHO (www.who.int).

Sérologickými metódami (HIT) bolo vyšetřených 12 dvojíc sér na chrípku A/H1N1, A/H3N2 a B, kde u 3 z nich bola dokázaná prítomnosť protilátok proti chrípke subtypu A/H3N2 (Tab. 2).

Tab. 2: Diferenciálna diagnostika chrípky v laboratóriu serológie, rok 2014.

Sérologická reakcia	Počet vzoriek	Z toho pozitívnych
HIT chrípka A/H1	12	0
HIT chrípka A/H3	12	3
HIT chrípka A/H1N1 pandemická	12	0
HIT chrípka B	12	0

Súhrn vyšetřených a pozitívnych vzoriek pomocou molekulárno-biologických metód dôkazu (RT-PCR a real-time PCR) sú uvedené v Tab. 3.

Tab. 3: Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení v laboratóriu molekulárnej biológie, rok 2014.

Agens	Počet vyšetrených materiálov	Pozitívne
Chrípka A	256	28
Chrípka A/ H1	15	-
Chrípka A/H3	22	15
Chrípka B	256	7
Pandemická CHA/ H1N1	21	3
RSV	545	52
RSV typA	4	4
RSV typ B	4	-
Adenovírus	485	31
<i>Streptococcus pneumoniae</i>	232	117

Publikačná činnosť 2014

1. Kissová, R., Svitok, M., Klement, C., Maďarová, L.: Factors affecting the success of influenza laboratory diagnosis. In: Central European journal of public health [(IF 0.798)]. ISSN 1803-1048. - Vol. 22, no. 3 (2014), s. 164-169.
2. Klement, C., Čamajová, J., Feiková, S., Kissová R., Koppová, K., Lichvárová, M., Maďarová, L., Majláthová, Z., Oleár, V., Slotová, K., Strhársky, J., Varjúová, A.: Vybraná terminológia I. pre poslucháčov laboratórných vyšetrovacích metód v zdravotníctve FZ SZU. Banská Bystrica: SZU, PRO, 2014. – ISBN978-80-89057-48-1.

Absolvované konferencie 2014

1. Kissová, R.: XI. odborná konferencia NRC pre surveillance infekčných chorôb v SR, 18.3.2014, Bratislava.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

MUDr. Silvia KONTROŠOVÁ, MPH – vedúca oddelenia

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – plnia oddelenie podpory zdravia, odbor epidemiológie, oddelenie hygieny životného prostredia, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a oddelenie hygieny výživy.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2014

Pracovníci Oddelenia podpory zdravia RÚVZ v Banskej Bystrici (v ďalšom texte OPZ RÚVZ v BB) sa podieľali na pripomienkovaní návrhu aktualizácie NPPZ. Vedúca OPZ RÚVZ v BB, ktorá je členkou pracovnej skupiny pri UVZ SR pre aktualizáciu NPPZ, zakomponovala do súhrnného materiálu aj pripomienky kolegov z iných okresov a na krajskej porade OPZ oboznámila s dokumentom obsahujúcim všetky pripomienky a návrhy opráv vedúcich OPZ banskobystrického kraja. Na celoslovenskej porade 5. augusta 2014 boli tieto námietky znovu

akcentované, materiál s navrhovanými opravami bol poskytnutý v elektronickej forme, avšak niektoré aktualizácie a opravy navrhované odborníkmi z banskobystrického kraja neboli vedúcim OPZ UVZSR akceptované.

OPZ RÚVZ v BB naďalej vykonáva množstvo aktivít zameraných na zlepšovanie súčasného stavu v jednotlivých oblastiach vymedzených v aktualizácii NPPZ. Pri plánovaní a realizácii aktivít zameraných na splnenie čiastkových cieľov NPPZ spolupracujeme s úradmi, školami, zdravotníckymi zariadeniami a ďalšími organizáciami. Snažíme sa o presadzovanie našich cieľov aj posilnením komunikácie s médiami, aby prinášali čo najširšiemu okruhu obyvateľov informácie o zdravom životnom štýle a o možnostiach eliminovať riziká ohrozujúce zdravie, o možnostiach poradenstva v podpore zdravia a o našich projektoch.

A) VÝŽIVA A STRAVOVACIE ZVYKLOSTI

Zdravá výživa, ako jeden z nosných pilierov prevencie chronických chorôb, je pevnou súčasťou všetkých zdravotnových aktivít a vzdelávacích prednášok o životospráve a o možnostiach znížiť riziko rozvoja kardiovaskulárnych, metabolických a onkologických ochorení. Distribúcia zdravotnových materiálov je súčasťou poradenstva aj skupinových aktivít.

V súlade s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR a s Národným programom prevencie obezity informujeme všetkých klientov našich poradní o zásadách správnej výživy.

S cieľom zlepšiť stravovacie návyky a zvyšovať celkové uvedomenie a pochopenie vplyvu výživy a režimu stravovania na zdravie človeka vzdelávame školákov, seniorov aj iné skupiny obyvateľstva. Zdravá výživa bola akcentovaná aj pri poradenských výjazdoch a na 2 masových podujatiach – na charitatívno – zdravotnovýchovnej zážitkovej akcii „Mesto zdravia“ a na brannošportovom dni zamestnancov Slovenskej pošty, počas ktorých sme vyšetrovali záujemcov a poskytovali sme im poradenstvo a vzdelávacie materiály.

V januári sa vedúce pracovníčky OPZ zúčastnili na prípravných stretnutiach k medzinárodnému pilotnému projektu „*Healthy diet*“, ktorého cieľom je navrhnuť, rozvíjať a testovať inovatívne vzdelávacie materiály na podporu zdravej výživy. V tomto projekte sa angažuje aj OHDM RÚVZ BB a Mestský úrad v Banskej Bystrici. Zapojili sme sa spolu s odborom HDM do riešenia projektu MÚ B. Bystrica „*Zdravá životospráva*“, ktorý je zameraný na mládež, tehotné ženy a seniorov. Dňa 17. septembra sa konalo na námestí v Banskej Bystrici podujatie, na ktorom sa spolu s ďalšími spolurealizátormi tohto projektu, ktorý sa niesol pod heslom „We love eating“, alebo „Užívaj si zdravý život“ zúčastnili všetky pracovníčky OPZ. V dvoch stánkoch doobeda zorganizovali vzdelávacie aktivity, hry a kvízy pre asi 300 škôlkarov a školákov, poobede robili vyšetrenia a merania a poskytovali poradenstvo pre záujemcov zo všetkých vekových skupín. Pracovníčky OPZ sa naďalej zúčastňujú na mestskom úrade porád k pokračujúcej rozšírenej implementácii tohto projektu.

V spolupráci s OHV sa na prieskume „*VÝŽIVOVÝ STAV OBYVATELSTVA*“ podieľame získavaním respondentov z vybranej populačnej skupiny, zberom anamnestických dát od nich, poskytovaním údajov z našich vyšetrení, meraniami, vyšetreniami, biochemickou analýzou ich kapilárnej krvi, interpretáciou výsledkov klientom a ich edukáciou o zdravom životnom štýle. V r. 2014 sa prieskum zameriaval na ľudí so zamestnaním vyžadujúcim ľahkú fyzickú aktivitu – získali sme údaje od 80 osôb vyhovujúcich tomuto kritériu, ktoré sme vyšetrili a poskytli sme im poradenstvo.

Pracovníčka OPZ zosumarizovala výsledky projektu „*Ovocie a zelenina do škôl*“ z Banskobystrického kraja za školský rok 2013/2014 a odoslala súhrnnú správu.

Problematike zdravej výživy a dôsledkom nesprávneho stravovania boli venované viaceré vzdelávacie aktivity. V prednáškach, ktoré sme pripravili pre Akadémiu banskobystrického seniora sa dôraz na význam správnych stravovacích zvyklostí, dostatočnej hydratácie a vhodnej výživy kládol pri všetkých preberaných témach.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sa uskutočnili podujatia na školách: v októbri

1. na prednáške pre 150 žiakov Strednej zdravotníckej školy v Banskej Bystrici o hrozbe obezity a metabolického syndrómu bol venovaný priestor aj dôležitosti spôsobu stravovania pri rozvoji týchto porúch a v ich prevencii.

2. na Špeciálnej základnej škole na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici prednášku pre 50 žiakov a 10 pedagógov na tému „Stravujme sa zdravo“ s následnou besedou, po nej pracovníčky školy s partnermi v projekte na propagáciu zdravej výživy - profesionálnymi kuchármi - prichystali pre deti ochutnávku krásne naaranžovaných jedál zo surovej zeleniny a ovocia.

V novembri :

1. Sa konala prednáška na tému „Vhodnou výživou proti osteoporóze“ v Dennom centre seniorov „Nádej“ na Robotníckej ul. v Banskej Bystrici.

2. Na ZŠ J. Simana vo Valaskej sme pripravili pre 2 skupiny žiakov 2. stupňa (spolu 85 detí) prednášky „Obezita nás ohrozuje“, z ktorých časť bola venovaná vzdelávaniu o správnej výžive a pitnom režime, ale aj poruchám výživy u mládeže a upozorneniam na dôsledky zlých stravovacích návykov.

3. Na ZŠ V badíne sa uskutočnili podobné prednášky s besedou pre 2 skupiny žiakov II. stupňa (spolu 77 detí)..

B) FYZICKÁ INAKTIVITA

OPZ RÚVZ BB pomáha vytvárať podporné prostredie pre realizáciu činností, ktoré zvýšia pohybovú aktivitu a fyzickú zdatnosť populácie, najmä tým, že informuje partnerské organizácie a obyvateľstvo o tom, že fyzická inaktivita sa na rozvoji metabolického syndrómu a obezity podieľa najvýznamnejšou mierou. Informujeme cieľové skupiny obyvateľstva o benefitoch pohybovej aktivity pre zdravie všetkými dostupnými formami – prostredníctvom médií, webstránky, panelov, organizovaním zážitkových podujatí a prednášok, inštruktívnymi pohybovými kurzami aj odborným individuálnym poradenstvom.

Popri osvetových prednáškach a besedách venujúci sa viacerým zložkám životného štýlu bolo zdôrazňovanie významu pohybovej aktivity pre zdravie a nabádanie na zvýšenie jej podielu v každodennom živote najmä súčasťou aktivít k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“. Špeciálne k tejto príležitosti sme iniciovali edukatívno-zážitkové skupinové podujatia pre 2 skupiny študentov a 2 skupiny seniorov, kde bol nosnou témou význam pohybu pre zdravie, výber vhodnej pohybovej aktivity pri rôznych zdravotných indispozíciách a problematika súvisiaca s vplyvmi fyzickej aktivity na organizmus a adaptáciou na záťaž. Týchto prednášok s besedami sa zúčastnilo 70 seniorov a 44 mladých ľudí. Na základe listu hlavného hygienika s výzvou propagovať Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ sme priradili tieto témy aj ku vzdelávacím aktivitám pôvodne venovaným inej problematike – pre 3 skupiny žiakov 2. stupňa ZŠ a 1 skupinu stredoškolských študentov (76 osôb). Naša pracovníčka sa 28. mája zúčastnila ako členka poroty na športovej olympiáde materských škôl okresu Brezno. Zo zdravotníckej prípravy - poskytovania prvej pomoci pri úrazoch a ohrození životných funkcií preskúšala 130 detí z 26 MŠ. Poradenská činnosť základnej Poradne zdravia a nastavbových poradní bola v máji rozšírená o distribúciu zdravotnových materiálov, upozorňujúcich na význam správne zvolenej pravidelnej fyzickej aktivity v dostatočnom objeme a frekvencii v liečbe a prevencii chronických chorôb. Zdôrazňovanie faktu, že fyzická inaktivita je jedným z najvýznamnejších rizikových faktorov je štandardne súčasťou individuálneho poradenstva, avšak pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme v máji uskutočnili množstvo výjazdov našich poradní, aby sme čo najväčšiemu počtu klientov umožnili absolvovať vyšetrenia, merania a testy a zúčastniť sa cvičení s našimi inštruktorkami. Tri výjazdy základnej poradne sa konali v spolupráci so zdravotnými poisťovňami. Najväčšia akcia bola „**MESTO ZDRAVIA 2014**“, organizovaná spoločnosťou GEDEON RICHTER SLOVAKIA, s.r.o. - RÚVZ Banská Bystrica bol jedným z jej gestorov. Celkom bolo vyšetrených cca 130 klientov. Okrem vyšetrenia, poradenstva a distribúcie zdravotnových letákov a brožúr v stánku OPZ sme

organizátorom zapožičali naše vybavenie POPA - karimatky, fitlopty, športové náradie a náčinie, ako aj zdravotnovýchovné materiály POPA do stánku propagujúceho zdravotne orientovanú pohybovú aktivitu. Charitatívnym rozmerom projektu bolo slávnostné odovzdanie finančného daru banskobystrickej Fakultnej nemocnici F. D. Roosevelta,“ ktorého výška závisela od počtu osôb, ktorí využili poradenstvo a od počtu aktivít absolvovaných klientmi a množstva vyšetrení a poradenských výkonov, ktoré sme im poskytli.

V spolupráci s Mestským úradom v Banskej Bystrici sme pripravovali edukačné materiály pre potreby Akadémie banskobystrického seniora, ktoré sa riziku vyplývajúcej z nedostatočnej fyzickej aktivity venovali či už ako hlavnej téme, alebo ako dôležitej súčasti patofyziológie starnutia, urýchľujúcej nežiaduce telesné, duševné aj sociálne zmeny. V texte o osteoporóze bol značný priestor venovaný vhodným cvičeniam spomaľujúcim osteoporotický proces a zlepšujúcim svalovú rovnováhu, pohyblivosť a propriocepciu, aby sa predišlo úrazom a zlomeninám. V module Akadémie BB seniora „Zdravé starnutie“ sme odprednášali témy „Význam pohybovej aktivity pre zdravie seniora“ a „Cvičením proti osteoporóze pre cca 30 seniorov.“

Súčasťou našich aktivít počas podujatia „Užívaj si zdravý život“, ktoré sa konalo 17.9. na námestí v Banskej Bystrici, bolo vystúpenie lekárky z OPZ, ktoré poslucháčom malo priblížiť služby poradní zdravia a najmä Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity.

V októbri 2014 sme ako súčasť edukatívno-zážitkového podujatia na Strednej zdravotníckej škole v Banskej Bystrici priblížili 150 študentom význam fyzickej aktivity v prevencii chronických chorôb v prednáške „Obezita, metabolický syndróm a pohybová aktivita“. Význam pohybu pre zdravie bol zdôraznený aj pri aktivite pre 50 detí k Svetovému dňu výživy na SZŠ Ďumbierska v Banskej Bystrici, v ZŠ J. Simana vo Valaskej na 2 prednáškach s témou „Obezita nás ohrozuje“ pre 85 žiakov a 5.12. v ZŠ Badín na 2 prednáškach o obezite, aj s besedou, pre 77 žiakov.

Dňa 15.11. sa pri príležitosti Svetového dňa diabetu sa konal v Banskej Bystrici Svetový festival diabetu. Na pozvanie organizátorov sme prispeli prednáškou „Pohybová aktivita a diabetes mellitus II. typu“, ktorú si vypočulo cca 120 osôb. Počas tohto dňa 3 pracovníčky OPZ vyšetřili 68 ľudí, ktorým poskytli poradenstvo, aj s dôrazom na význam fyzickej aktivity v životospráve diabetika. Spirometrické vyšetrenie a poradenstvo o možnostiach, ako zlepšiť funkčné parametre dýchacieho systému vhodným cvičením, absolvovalo 21 žien a 13 mužov.

Na OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici od r. 1995 pracuje Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Má 2 sekcie – individuálne poradenstvo a skupinové cvičenia.

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v roku 2014 špecializované poradenstvo 58 klientom, ktorým sa okrem antropometrie a meraní tlaku urobilo 30 spirometrií a 89 ďalších špeciálnych vyšetrení a funkčných testov. POPA mala v prvom polroku 3 výjazdy – na SPŠS J. Murgaša pre študentov, v Nemeckej - Zámostí pre seniorov, členov Jednoty dôchodcov a na brannošportovom dni Slovenskej pošty, kde sa popri službách základnej poradne zdravia poskytovalo aj špecializované poradenstvo. 19 klientom boli zaslané podrobné správy na základe absolvovaných vyšetrení e-mailom, 1 človek si vyžiadal rozsiahlu telefonickú konzultáciu k svojim aktuálnym zdravotným problémom a poradenstvo o vhodnej pohybovej aktivite.

Aj v r. 2014 prebiehali pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku ktoré OPZ zabezpečuje prevažne pre seniorov. Naše kvalifikované inštruktorky poskytujú pravidelne pohybovú inštruktáž 8 skupinám – 4 v priestoroch OPZ a 4 v priestoroch klubu Harmónia. Konali sa aj pravidelné cvičenia v bazéne UMB pre študentov Univerzity 3. veku s pohybovou inštruktážou našej pracovníčky - fyzioterapeutky.

C) TABAK, ALKOHOL, DROGY

Vedúca Poradne pre odvykanie od fajčenia (POF) je členkou pracovnej skupiny "Prevencia fajčenia". V spolupráci s Mestským úradom v B. Bystrici vypracovala učebný text, prezentáciu

a interaktívne cvičenia pod názvom „Vzťah medzi fajčením a inými návykovými látkami“, ktorý je súčasťou modulu „Zdravé starnutie“ v rámci vzdelávacieho programu „Akadémie BB seniora“ zameraného na aktívne starnutie a rozvoj kľúčových kompetencií seniorov. V jeseni bola táto téma 2x odprednášaná dvom skupinám seniorov.

Prevenia tabakizmu a nikotínovej závislosti, dôsledky aktívneho a pasívneho fajčenia, škodlivé účinky vodnej fajky a elektronickej cigarety na zdravie mladistvých boli obsahom besedy a premietania DVD filmu „Kým stúpa dym“ pre 29 žiakov 7.a 8. ročníka ZŠ v Selciach. Stupeň závažnosti svojho fajčenia si mali možnosť otestovať na základe merania oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Záujem prejavilo 20 žiakov. Podobné edukatívno-zážitkové aktivity sa uskutočnili pri príležitosti Svetového dňa obštrukčnej choroby pľúc a Medzinárodného dňa bez fajčenia pre 2 skupiny žiakov II. stupňa ZŠ Sitnianska v Banskej Bystrici – spolu 90 detí. Obsah CO vo vydychovanom vzduchu bol odmeraný 14 žiakom, spirometriu (FEV1) absolvovalo 43 žiakov.

V Poradni pre odvykanie od fajčenia sme na základe zistenej osobnej a fajčiarskej anamnézy poskytli individuálne odborné poradenstvo pri zanechaní fajčenia a liečbe závislosti na tabaku 1 novému klientovi. Osobná konzultácia prebehla s 1 fajčiarom, ktorý absolvoval odvykací kurz už v roku 2013. Konzultácia cez telefón bola poskytnutá 2 x fajčiarke, ktorá prejavila záujem stať sa nefajčiarkou. Individuálne odborné poradenstvo bolo poskytované všetkým klientom – fajčiarom v základnej Poradni zdravia a ako aj pri zdravotno- preventívnych podujatiach realizovaných mimo RÚVZ. Poradenstvo o možnostiach pomoci pri odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté aj 6 študentom, ktorým sme smokerlyzerom zisťovali obsah CO vo vydychovanom vzduchu na zdravotno-výchovnom podujatí SZŠ v Banskej Bystrici .

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bol urobený 1 panel s problematikou škodlivosti fajčenia. Ďalšie 2 panely s podobnou tematikou sme zostavili k Svetovému dňu chronickej obštrukčnej choroby pľúc a k Medzinárodnému dňu bez fajčenia. Všetky aktivity v oblasti podpory nefajčenia sú podrobne uvedené v časti 9.3.

Prevenia fajčenia, drogových závislostí a konzumácie alkoholu vyzdvihnutím vhodných alternatív pre voľnočasové aktivity a radostné zážitky bola námetom výtvarnej súťaže „**Som na svete rád/rada**“, ktorej sa zúčastnili so svojimi výtvarnými prácami žiaci 7. ročníkov ZŠ, Špeciálnych ZŠ a umeleckých škôl.

Pracovníčky OPZ sa tiež zapojili do hodnotenia prác zaslaných do súťaže „**Najlepšia protidrogová nástenka**“.

Na základe výzvy hlavného hygienika zorganizovali pracovníčky OPZ v rámci projektu „**Bezpečný návrat domov**“ 3 besedy so žiakmi stredných škôl v Banskej Bystrici a Brezne v spolupráci so záchranármi Červeného kríža a Policajným zborom, pri ktorých bola téma škodlivých účinkov tabakového dymu, drôg a alkoholu podrobne prediskutovaná vo vzťahu k zvýšenému ohrozeniu v doprave a väčšiemu riziku úrazov - pre ich toxický vplyv znižujúci luciditu vedomia a schopnosť správne reagovať na danú situáciu. Súčasťou projektu „**Bezpečný návrat domov**“ bolo upozornenie pedagógov stredných škôl, aby sa venovali prediskutovaniu tejto problematiky so študentmi. Na 22 stredných škôl v oboch regiónoch sme rozdistribuovali plagáty a na všetky stredné školy v regióne v okresoch Banská Bystrica a Brezno sme riaditeľom e-mailom rozoslali informácie o projekte s prosbou spropagovať tému na svojej škole a zabezpečiť zvýšenie povedomia študentov o rizikách dopravných úrazov, najmä ak sa vracajú neskoro večer zo zábavných podujatí pod vplyvom psychoaktívnych látok.

Škodlivosť fajčenia, alkoholu, návykových látok, abúzu liekov a hrozba nelátkových závislostí sa preberali aj pri prednáškach a besedách pre seniorov počas Týždňa mozgu a v module „Zdravé starnutie“ Akadémie banskobystrického seniora. Tieto témy sú štandardnou súčasťou polytematických prednášok pre žiakov ZŠ a ŠZŠ o ochrane zdravia, životospráve a hygiene dospelujúceho školáka. Bol im venovaný priestor aj v prezentáciách a besedách, ktorých nosnou témou bola správna výživa a pohybová aktivita.

D) ZDRAVÉ PRACOVNÉ A ŽIVOTNÉ PODMIENKY

Všetci pracovníci RÚVZ sa v r. 2014 zúčastnili školenia o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o protipožiarnej ochrane.

OPZ RÚVZ BB zabezpečuje početné poradenské výjazdy do škôl a na pracoviská okresov Banská Bystrica a Brezno, kde na základe anamnézy a vyšetrení vykonaných za štandardných podmienok poskytujú pracovníčky OPZ poradenstvo o zdravom životnom štýle aj s ohľadom na pracovné prostredie a charakter práce klientov. **V roku 2014 sme takéto služby v rámci 19-tich výjazdov základnej poradne zdravia poskytli 438 zamestnancom.**

O význame životného prostredia a hygienicky vhodných životných podmienok pre zdravie sme informovali jednak prostredníctvom nástieniek a panelov v priestoroch RÚVZ, tiež pri skupinových aktivitách zameraných na zdravý životný štýl a na prevenciu infekčných a onkologických ochorení.

Udržiavanie hygieny obydli v rómskych komunitách, nakladanie s komunálnym odpadom, nutnosť likvidácie obťažujúceho hmyzu a hlodavcov boli najčastejšími dôvodmi, pre ktoré si rómski aktivisti vyžiadali konzultácie s vedúcou OPZ, s prosbou o pomoc pri riešení zložitých situácií.

2) Preventívne opatrenia vedúce k znižovaniu výskytu infekčných ochorení

Problémy so zabezpečením hygieny a zabránenie prenosu nákaz v školách, ktoré navštevujú deti zo sociálne slabšieho prostredia, sme na požiadanie riešili opakovane v priebehu r. 2014 formou telefonického poradenstva dotknutým školám a komunitám a pomocou pri zabezpečení alebo sprostredkovaní potrebných opatrení.

Problémy týkajúce sa nutnosti dodržiavať hygienu a zabrániť kontaminácii tela, oblečenia, príbytku a jedla patogénnymi mikroorganizmami sa preberali na besedách a informácie o spôsoboch šírenia nákaz, o opatreniach zabraňujúcich prenosu nákazlivých ochorení a o spôsoboch ochrany, význame očkovania v prevencii, o možnostiach zneškodnenia mikróbov a parazitov a ich vektorov aj o rozpoznaní chorôb, liečbe a zábrane ich šírenia boli témou 2 prednášok s besedami pre Špeciálnu ZŠ Ďumbierska ul. v BB pre 2 skupiny po 19 žiakov + 6 pedagogičiek. Hygiena, ochrana zdravia dospelých a prevencia pohlavne prenosných nákaz bola témou prednášky s besedou v ZŠ Selce pre 16 žiakov 9. ročníka. Krátka prednáška o význame preventívnych prehliadok a očkovania seniorov (proti chrípke, kliešťovej encefalitíde, preočkovanie proti tetanu atp.) odznela v zdravotno-osvetovom bloku na podujatí pre členov Jednoty dôchodcov v Nemeckej - Zámostí.

Témy očkovanie a prevencia infekčných ochorení boli spracované a prednášali sa aj v rámci modulu „Zdravé starnutie“ Akadémie banskobystrického seniora.

V bloku pre 50 žiakov a 10 pedagógov „Stravujme sa zdravo“ na Špeciálnej základnej škole na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici boli súčasťou prednášky aj hygienické zásady zberu, čistenia a konzumácie ovocia a zeleniny, ich spracovania a skladovania, ako aj prípravy, podávania a uchovávanía tepelne upravovaných pokrmov.

Vedúca OPZ zorganizovala v novembri 2014 na Internátnej škole vo Valaskej a na ZŠ Čierny Balog – Janošovka metodický konzultačný deň spolu s dvomi kolegami z odboru mikrobiológie, kde poskytli informácie a poradenstvo pedagógom a zamestnancom škôl v problematike riešenia zavšivavenia, zvýšeného výskytu blch, obťažujúceho hmyzu a v oblasti prevencie a liečby parazitárnych nákaz a v problematike dekontaminácie-DDD.

Konzultácie v tejto problematike boli poskytnuté aj rómskym asistentom zdravotnej výchovy, vedúca OPZ aktívne prispela k riešeniu viacerých hygienických problémov v rómskych komunitách.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2014

1. V roku 2014 bola spracovaná hodnotiaca správa o zdravotnom uvedomení a predložená do gremiálnej porady ministerky zdravotníctva SR, za náš región sme zozbierali a odoslali dáta v júni 2013.

2. Vyhodnocovaním dát z Testu zdravé srdce za celú SR prispieva OPZ RÚVZ BB k získaniu prehľadu o zdravotnom stave časti obyvateľstva – klientoch Poradni zdravia. Odbor podpory zdravia bol požiadany, aby spracoval údaje z poradní zdravia zo všetkých pracovísk OPZ v SR za rok 2013 do Výročnej správy SR.

Zistené výsledky spolu s hodnotením efektivity poradenstva boli prezentované vo forme posteru na XIII. Červenkových dňoch preventívnej medicíny s medzinárodnou účasťou a na Vedeckej konferencii 38. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu.

Prednáška „Výsledky účinnosti intervencie u klientov v základných poradniach zdravia v SR v r. 2013“ odznela v septembri na konferencii Surveillance chronických chorôb na Starých Horách .

3. Koncom roku 2014 pod gesciou OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici prebehol celoslovenský dotazníkový prieskum TOHES, ktorého prvá časť zisťuje zdravotný stav a zdravotné uvedomenie respondentov, ako aj to, aká preventívna zdravotnícka starostlivosť im bola poskytnutá. Druhá časť je zameraná na fajčenie a iné formy užívania tabakových výrobkov.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2014

V roku 2014 sa vykonávalo špecializované individuálne poradenstvo pre klientov s nadváhou a obezitou v rámci služieb základnej poradne zdravia v Banskej Bystrici a v Brezne na základe zistených skutočností (anamnéza, percento telesného tuku, BMI). Kurz znižovania nadváhy a obezity sa v r. 2014 nekonal, avšak pracovníčka OPZ poskytla 4 zamestnankyniam RÚVZ rozšírené špecializované individuálne poradenstvo, vyšetrenia a starostlivosť v rovnakom rozsahu, ako absolvujú účastníci kurzov (vrátane presného stanovenia podielu tuku, vody a svalovej hmoty v zložení tela, výpočtu bazálneho metabolizmu a zostavenia jedálničkov).

V KD na Uhlisku boli súčasťou prednášky o význame pohybovej aktivity pre zdravie, ktorú si vypočulo 20 ľudí, aj ukážky cvikov vhodných pre seniorov a meranie podielu telesného tuku (v percentách celkovej hmotnosti) a krvného tlaku. Na podujatí pre Jednotu dôchodcov v obci Nemecká – Zámotie sme poskytovali aj poradenské služby, merania a vyšetrenia základnej poradne (14 klientov) a POPA (15 klientov).

V Banskej Bystrici na námestí sa 30.5.2014 sa konala akcia pre verejnosť „Mesto zdravia“, kde sme merali celkový cholesterol, glukózu, TK a percento telesného tuku u 91 klientov.

V júni 2014 bol branno-športový deň zamestnancov Slovenskej pošty, kde sme merali percento telesného tuku, obvod pásu a bokov, celkový cholesterol, TK a vypočítali sme BMI a WHR. Vyšetřili sme 95 klientov. Záujemcom sa robili testy telesnej zdatnosti (21 klientov).

Kampane s hromadnými podujatiami „Užívaj si zdravý život“ (17.9.) a „MOST“ (26.9.) boli významnými príležitosťami na zdôrazňovanie nebezpečenstva obezity a na poskytovanie individuálneho poradenstva a vyšetření Poradni zdravia veľkému množstvu záujemcov.

Proti obezite a na podporu zdravého životného štýlu boli zamerané 4 prednášky a beseda s témou „Obezita nás ohrozuje“ pre žiakov základných škôl vo Valaskej a v Badíne (spolu 162 detí, 8 pedagógov). Prednáška „Obezita, metabolický syndróm a význam pohybovej aktivity odznela na podujatí pre 150 študentov strednej zdravotníckej školy v Banskej Bystrici.

Obezita ako vážny rizikový faktor bola akcentovaná aj 15. 11. na IX. festivale diabetu počas prednášky „Pohybová aktivita a DM II.“, ktorú si vypočulo asi 120 poslucháčov. Na tomto podujatí pracovníčky OPZ vyšetřili 68 ľudí, ktorým vypočítali antropometrické indexy BMI a WHR, vykonali 98 meraní krvného tlaku, 41 meraní telesného tuku a 57 spirometrií. Celkový cholesterol vyšetřili 47 klientom.

Skúsenosti z obezitologickej poradne a výsledky prvého kurzu znižovania nadváhy a obezity boli témou jednej z našich prednášok na konferencii Surveillance chronických chorôb na Starých Horách. Na Dňoch praktickej obezitológie v Bardejove sa prezentovala analýza výskytu nadváhy a obezity v okresoch Banská Bystrica a v Brezno.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - CELONÁRODNÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Gestor

CINDI program SR a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Realizácia úlohy v roku 2014

V januári 2014 boli na požiadanie Fridy K. S. Mathisen z Univerzity v Bergene v Nórsku pre medzinárodný Spotlight WebAtlas poskytnuté údaje o doterajších 5 ročníkoch kampane a súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“, vrátane účinkov na pokles hmotnosti účastníkov s nadváhou a obezitou.

Na základe zodpovedania rozsiahleho dotazníka bola táto intervenčná aktivita zaradená do atlasu a základné informácie o nej sú dostupné na webovej stránke www.worldobesity.org/tests/atlas/. Už v 1. polroku 2014 sme začali s prípravou 6. ročníka kampane, začali sme oslovovať potenciálnych sponzorov a partnerov a načrtli sme časový rámec: leto - jeseň 2014 - získavanie partnerov a podporovateľov, jeseň 2014 - zima 2015 príprava plagátov a účastníckych listov, tlač materiálov, príprava kampane a plánovanie propagačných podujatí v jednotlivých regiónoch, príprava úvodnej tlačovej konferencie, jar 2015 - kampaň a súťaž - pravdepodobne od 23.3. (s vyvrcholením 10.5. na Svetový deň pohybu pre zdravie) pravdepodobne do 14.6. 2015. Na konferencii Surveillance chronických chorôb na Starých Horách boli 9.9.2014 prezentované výsledky z doterajších ročníkov kampane - efektivita účasti v súťaži asociovanej s kampaňou pri znižovaní hmotnosti účastníkov s nadváhou a obezitou.

9.3 Národný akčný plán NA kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

www.worldobesity.org/tests/atlas/

ATLAS interventions

Key Click countries to see interventions

policy data not available   click country to see policies

Click a country's icon for more information

ATLAS record for: Slovakia

There is 1 intervention recorded:

Please click on the titles for more information

Title	Summary
<u>Vyzvi Srdce K Pohybu</u> <i>(Challenge Your Heart To Motion!)</i>	Media campaign, events and competition to promote the importance of physical activity in the prevention of chronic disease.

Gestor
ÚVZ SR

Riešitelia
ÚVZ SR, RÚVZ v SR, ministerstvá

Realizácia úlohy v roku 2014

V roku 2014 sa Oddelenie podpory zdravia podieľalo na príprave a realizácii 2 projektov, súčasťou ktorých je problematika fajčenia a závislosť na nikotíne:

- V spolupráci s Mestským úradom v Banskej Bystrici pracovníčka Poradne pre odvykanie od fajčenia venovala svoju pozornosť vypracovaniu učebného textu, prezentácii a interaktívnym cvičeniam pod názvom „Vzťah medzi fajčením a inými návykovými látkami“, ktorý je súčasťou

modulu „Zdravé starnutie“ v rámci vzdelávacieho programu „Akadémie BB seniora“ zameraného na aktívne starnutie a rozvoj kľúčových kompetencií seniorov.

- Na základe oslovenia kancelárie WHO na Slovensku Oddelenie podpory zdravia začalo s prípravou pilotného projektu „*Tobacco*“, s cieľom formou dotazníka a riadeného rozhovoru zistiť u osôb vo veku od 15 rokov proporciu fajčiarov, expozíciu respondentov pasívnemu fajčeniu a reklame na tabakové výrobky, ako aj zmapovať ich názory na danú problematiku. Pôvodný dotazník bol rozšírený o časť mapujúcu zdravotný stav, zdravotné uvedomenie a preventívnu starostlivosť o zdravie respondentov a koncipoval sa celoslovenský prieskumný projekt pod názvom „*TOHES*“. OPZ RÚVZ BB je gestorom tohto projektu. Prieskum sa zrealizoval na celom Slovensku koncom roku 2014, pričom respondenti oboch pohlaví mali byť zastúpení v rovnakom počte a polovica mužov aj žien z každého regiónu mala byť z vidieka a druhá polovica z mesta. V našom regióne sme oslovili 400 respondentov (po 100 mužov a po 100 žien z okresov Banská Bystrica aj Brezno). V decembri 2014 pracovníčky OPZ RÚVZ BB vkladali údaje z dotazníkov z celej republiky do programu EpiData, aby mohli byť začiatkom roku 2015 vyhodnotené.

Prevenia fajčenia bola jednou z tém výtvarnej súťaže „Som na svete rád/rada“, ktorej sa zúčastnili so svojimi výtvarnými prácami žiaci 7. ročníkov ZŠ, Špeciálnych ZŠ a umeleckých škôl. Škodlivosť fajčenia sme zdôrazňovali aj počas prednášok a besied v projekte Bezpečný návrat domov. Prevenia tabakizmu a nikotínovej závislosti, dôsledky aktívneho a pasívneho fajčenia, škodlivé účinky vodnej fajky a elektronickej cigarety na zdravie mladistvých boli obsahom besedy a premietania DVD filmu „Kým stúpa dym“ pre 29 žiakov 7.a 8. ročníka ZŠ v Selciach. Stupeň závažnosti zdravotných dôsledkov svojho fajčenia si mali možnosť otestovať na základe merania oxidu uhoľnatého (CO) vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Záujem prejavilo 20 žiakov. Podobné edukatívno-zážitkové aktivity sa uskutočnili pri príležitosti Svetového dňa obštrukčnej choroby pľúc a Medzinárodného dňa bez fajčenia 18. a 20.11.2014 pre 2 skupiny žiakov II. stupňa ZŠ Sitnianska v Banskej Bystrici – spolu 90 detí. Obsah CO vo vydychovanom vzduchu bol odmeraný 14 žiakom, spirometriu (FEV1) absolvovalo 43 žiakov. Poradenstvo o možnostiach pomoci pri odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté aj 6 študentom, ktorým sme smokerlyzerom zisťovali obsah CO vo vydychovanom vzduchu na zdravotno-výchovnom podujatí SZŠ v Banskej Bystrici 14.10.2014.

Individuálne odborné poradenstvo bolo poskytované všetkým klientom – fajčiarom v základnej Poradni zdravia a ako aj pri zdravotno-preventívnych podujatiach realizovaných mimo RÚVZ.

V Poradni pre odvykanie od fajčenia sme na základe zistenej osobnej a fajčiarskej anamnézy poskytli individuálne odborné poradenstvo pri zanechaní fajčenia a liečbe závislosti na tabaku 1 novému klientovi. Osobná konzultácia prebehla s 1 fajčiarom, ktorý absolvoval odvykací kurz už v roku 2013. Konzultácia cez telefón bola poskytnutá 2 x fajčiarke, ktorá prejavila záujem stať sa nefajčiarkou.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku bol urobený 1 panel s problematikou škodlivosti fajčenia. Ďalšie 2 panely s podobnou tematikou sme zostavili k Svetovému dňu chronickej obštrukčnej choroby pľúc a k Medzinárodnému dňu bez fajčenia.

Kontroly fajčenia na verejných miestach:

OPZ RÚVZ BB sumarizuje každý mesiac od odborov RÚVZ vykonávajúcich štátny zdravotný dozor výsledky kontrol dodržiavania zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Jednotlivé odbory RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a zabezpečujú hlásenie počtu vykonaných kontrol nápravných opatrení v mesačných intervaloch odboru podpory zdravia. V priebehu r. 2014 bolo vykonaných **2121** kontrol. Podrobný prehľad vykonaných kontrol podľa mesiacov a jednotlivých odborov je uvedený v tabuľke:

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	3	12	16	49	59	139
Február	10	10	32	37	52	141
Marec	10	10	48	36	58	162
Apríl	8	8	45	55	62	178
Máj	10	10	48	41	59	168
Jún	8	20	40	58	68	194
Júl	7	12	46	31	57	153
August	8	5	34	26	52	125
September	45	40	38	49	48	220
Október	12	86	54	50	56	258
November	13	38	56	52	63	222
December	10	30	24	36	61	161
spolu	144	281	481	520	695	2121

V priestupkovom a v správnom konaní neboli v roku 2014 uložené žiadne sankcie, ani pokuty.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QUIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, sponzori

Realizácia:

Keďže OPZ RÚVZ BB už viac než 10 rokov nie je gestorom tejto kampane, nevyvíjali sme žiadnu vlastnú aktivitu. Pretože sme od gestora a hlavných organizátorov nedostali žiadne pokyny, doterajší časový plán sa nedodržel a kampaň ani súťaž Prestaň a vyhraj 2014 sa nezrealizovala.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Vybrané RÚVZ v SR

Pracovníčky OPZ RÚVZ BB pripomienkovali materiály s návrhmi stratégie tohto programu. Téma bola prediskutovaná aj na krajskej porade vedúcich OPZ RÚVZ v Banskobystrickom kraji. Vedúca OPZ sa v júli zúčastnila pracovného stretnutia na OÚ v Banskej Bystrici na pozvanie vedúceho Oddelenia prípravy implementácie podporených lokálnych stratégií komplexného prístupu Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity. Išlo o „Okrúhly stôl „ k Návrhu štandardov výkonu zdravotnej výchovy a prevencie v obciach s prítomnosťou MRK“, kde boli pripomienkované a prediskutované odprezentované návrhy štandardov.

V októbri lekárske OPZ na pozvanie Regionálnej kancelárie Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity so sídlom v Banskej Bystrici zúčastnili pracovného stretnutia v Žiari nad

Hronom s cieľom získať informácie o práci aktivistov pôsobiacich v teréne, nadviazať spoluprácu a zabezpečiť synergetický efekt, diskutovať o možnostiach a spôsoboch zlepšovania stavu príslušníkov marginalizovanej rómskej komunity v obciach BB kraja aj v kontexte plánovaných programov a pilotných projektov v blízkej budúcnosti. Pracovného stretnutia sa zúčastnili zástupcovia štátnej správy, samosprávy a Úradu splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity.

Vedúca OPZ sa tu zoznámila s koordinátorom rómskych zdravotných mediátorov v našom regióne. Ide o projekt „Zdravé komunity“, ktorý nadviazal na „PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT“ Vedúca OPZ po nadviazaní kontaktu ponúkla spoluprácu, poskytla rady a metodické usmernenia, následne na požiadanie opakovane sprostredkovala aj konkrétnu pomoc pri riešení závažných situácií ohrozenia príslušníkov MRK zlou hygienickou situáciou v ich obydliach a okolí, kde sa rozšírilo zamorenie hlodavcami, obťažujúcim hmyzom a parazitmi.

V novembri bol zaslaný vyplnený dotazník, vyžiadaný z ÚVZSR, o počte rómskych osád v našom regióne a o našich intervenčných programoch pre rómske komunity.

V meste Banská Bystrica a jeho blízkom okolí Kultúrne združenie Rómov Slovenska rozbieha vlastný projekt „SASTIPEN = zdravie“, jeho realizátori majú živý záujem o spoluprácu s OPZ. Lekárky OPZ sa zúčastnili v novembri na úvodnom stretnutí, kde boli prítomní aj zástupcovia ÚPSVaR a MÚ. Na pozvanie OPZ sa v priestoroch RÚVZ BB konalo ďalšie stretnutie s realizátormi projektu „Sastipen“, zamerané už na odovzdanie našich skúseností, poskytnutie metodických materiálov, konkrétne vymedzenie úloh a problémov v cieľových lokalitách a ich praktické riešenia. Asistentom zdravotnej výchovy bol sprístupnený program nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku, spjené s monitorovaním TK u rómskeho obyvateľstva v danom regióne.

V priebehu r. 2014 sme opakovane na požiadanie riešili formou telefonického poradenstva dotknutým školám problémy so zabezpečením hygieny a zabránenie prenosu nákaz v školách, ktoré navštevujú deti zo sociálne slabšieho prostredia. Vedúca OPZ im pomáhala aj zabezpečením alebo sprostredkovaním potrebných opatrení.

Vedúca OPZ zorganizovala v novembri na Internátnej škole vo Valaskej a na ZŠ Čierny Balog – Janošovka metodický konzultačný deň spolu s dvomi kolegami z odboru mikrobiológia, poskytli informácie a poradenstvo pedagógom a zamestnancom škôl v problematike riešenia zavšivavenia, zvýšeného výskytu blch, obťažného hmyzu a v oblasti prevencie a liečby parazitárnych nákaz ako aj dekontaminácie- DDD.

V decembri sa vedúca OPZ zúčastnila celoslovenskej porady OPZ RÚVZ v Poprade, venovanej programu podpory zdravia, intervenčným aktivitám OPZ a ďalším formám pomoci príslušníkom marginalizovaných rómskych komunít.

Nadalej pokračuje naša spolupráca s komunitným centrom a obyvateľmi rómskej osady v Telgárte, kde pomáhame aj vlastným sociálnym programom – zbierkami šatstva, obuvi a hračiek.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská
Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a RÚVZ v SR

V roku 2014 sa pracovníčky OPZ RÚVZ BB venovali vysvetľovaniu škodlivých účinkov alkoholu pri 2 prednáškach pre seniorov počas týždňa mozgu (v DC na Uhlisku a na Krivánskej

ul. v Banskej Bystrici), pri 3 prednáškach a besedách pre stredoškolákov v rámci projektu „Bezpečný návrat domov“ (Spojená str. škola stavebná v Kremničke v BB, SPŠS J. Murgaša v BB, Spojená stredná škola v Brezne), na 1 prednáške s besedou pre žiakov 9.roč. ZŠ Selce „Dospievania - hygiena a ochrana zdravia dospievajúcich“ a na 2 prednáškach a besedách so žiakmi SZŠ na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici. Alkohol ako nervový jed bol spomínaný aj v prednáškach modulu „Zdravé starnutie“ Akadémie banskobystrického seniora. Aj počas školských podujatí k Svetovému dňu výživy a v rámci prednášok a besied o zdravej výžive v jeseni a v zime 2014 (bližšie sú uvedené v kapitolách 9.1 a 9.2) v časti venovanej pitnému režimu bola žiakom a študentom škodlivosť alkoholu opakovane zdôrazňovaná.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť.

Realizácia úlohy v roku 2014

Oddelenie podpory zdravia participovalo na príprave *Národného programu aktívneho starnutia*, ktorý je v gescii Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR. všetky pracovníčky OPZ sa podieľajú na realizácii aktivít tohto programu.

Už z minulých rokov máme intenzívnu spoluprácu so seniormi, seniorskými organizáciami a zariadeniami sociálnych služieb pre dôchodcov, zameranú na zdravotnú výchovu a vzdelávanie, poradenstvo, prevenciu chorôb a na podporu zdravia a zdraviu prospešných aktivít starších ľudí.

Pokračujú výjazdy základne poradne zdravia vyhradené starostlivosti o seniorskú klientelu - do denných centier seniorov, do domovov dôchodcov, pre Jednotu dôchodcov.

Členovia Jednoty dôchodcov z Nemeckej-Zámestia využili aj individuálne poradenstvo POPA a absolvovali kondičné testy.

Do denných centier a do Agentúry sociálnych služieb chodia pracovníčky OPZ RÚVZ BB monitorovať seniorom krvný tlak, v niektorých kluboch vedú aj skupinové cvičenia seniorov.

Skupinových cvičení v priestoroch OPZ pod vedením našich inštruktoriek sa tiež zúčastňujú v prevažnej miere seniorky. Cvičenkám na začiatku a na konci každej cvičebnej jednotky kontrolujú inštruktorky z OPZ krvný tlak a srdcovú frekvenciu.

V prvom polroku 2014 sa konali v rámci spoločného projektu „ZMENA ŽIVOTNÉHO ŠTÝLU VO VYŠŠOM VEKU“ aj pravidelné cvičenia v bazéne UMB pre 17 študentov Univerzity 3. veku, spojené s monitoringom TK a PF. V školskom roku 2014/2015 sa obnovila spolupráca s UMB na tomto projekte, avšak pre termínovú kolíziu s aktivitami Akadémie BB seniora sa v 3. štvrtroku 2014 uskutočnili cvičenia v bazéne len 2x.

Edukačné aktivity:

1. *Kampaň Týždeň mozgu* :

V roku 2014 pripadol Týždeň mozgu na 10. – 14. marca. Pri tejto príležitosti sme pripravili niekoľko sprievodných zdravotno-preventívnych aktivít pre klientov v produktívnom aj poproduktívnom veku. Záujemcovia mali možnosť oboznámiť sa s anatómiou a funkciou mozgu, s jeho ochoreniami a s príčinami porúch pamäti. Zároveň získali informácie, ako si udržať dobrú pamäť a ďalej si ju rozvíjať prostredníctvom logických úloh. Na otestovanie svojej pamäti využili pracovné listy (82 klientov).

Na lepšiu propagáciu kampane „Týždeň mozgu sme využili aj spoluprácu s masmédiami - RTVS (1) a Lumen (1), webovú stránku RÚVZ B.B., nástenky a plagáty.

Pre 91 zúčastnených klientov sme zrealizovali nasledujúce osvetové aktivity:

- „Deň otvorených dverí“ v RÚVZ B.B. (5) – vyšetrowanie kardiovaskulárnych rizikových parametrov a individuálne poradenstvo k zisteným výsledkom, tréning pamäti pracovnými listami SSŠ v Brezne (17)
- Prednášky „Zdravá myseľ v každom veku“ a „Mozog – náš najdôležitejší a najzložitejší orgán“ KD Krivánska (15) a KD Uhlisko (22) spojené s meraním tlaku krvi, tréningom pamäti pracovnými listami a individuálnym poradenstvom zameraným na funkciu mozgu a prevenciu mozgových činností
- Pohybová aktivita, meranie tlaku krvi, tréning pamäti pracovnými listami – RÚVZ BB (3), KD Harmónia (24), UMB-Univerzita 3. veku (5)

2. Prednášky a besedy podporujúce zdravie seniorov :

zvýšenie pohybovej aktivity – k Svetovému dňu pohybu pre zdravie:

- Klub dôchodcov na Uhlisku v B. Bystrici (20 seniorov) – prednáška o význame pohybu pre zdravie a o pohybových aktivitách vhodných pre seniorov spojená s ukázkami cvikov
- Jednota dôchodcov Nemecká – Zámotie (50 seniorov) – prednáška „Pohybová aktivita v prevencii a liečbe cievnych ochorení dolných končatín“, spojená s besedou a ukázkami cievnej gymnastiky

iné + zdravý životný štýl kompletne:

- Klub Uhlisko, Banská Bystrica, k Svetovému dňu obličiek (22 seniorov) – prednáška s besedou „Ako si udržať obličky funkčné a zdravé“
- Jednota dôchodcov Nemecká – Zámotie (50 seniorov): besedy k témam „význam preventívnych vyšetrení a očkovania“ a „liečba a prevencia cievnych chorôb a chorôb pohybového ústrojenstva“
- Denné centrum „Prameň“ v Brezne (20 seniorov): zážitkovo – vzdelávacie podujatie „Poznaj svoj krvný tlak“ – prednáška „Hypertenzia“ o rizikách spojených s vysokým krvným tlakom, prevencii a liečbe hypertenzie, s besedou a praktickou inštruktážou o správnom meraní krvného tlaku a o interpretácii nameraných hodnôt
- Denné centrum Nádej, Robotnícka ul. Banská Bystrica (25 seniorov): prednáška „Vhodnou výživou proti osteoporóze“
- IX. festival diabetu v Banskej Bystrici (cca 120 poslucháčov, prevažne seniorov) – prednáška „Pohybová aktivita a diabetes mellitus II. typu“, súčasne výjazd PZ, vyšetrených 68 ľudí, ktorí dostali individuálne poradenstvo (až na niekoľko výnimiek boli v seniorskom veku).

3. „Akadémia banskobystrického seniora“

Pracovníčky OPZ sa zapojili ako spoluriešitelia do projektu „Akadémia banskobystrického seniora“, ktorého gestorom je MÚ Banská Bystrica. Projekt je spolufinancovaný z Európskeho sociálneho fondu, z operačného programu Vzdelávanie.

Cieľová skupina sú seniori vo veku nad 50 rokov žijúci v meste Banská Bystrica alebo v jeho blízkom okolí .

Projekt sa začal pripravovať v auguste roku 2013, koniec je plánovaný na január 2015.

Sú dva špecifické ciele :

1. Vytvoriť vzdelávací program zameraný na aktívne starnutie a rozvoj kľúčových kompetencii seniorov

2. Uskutočniť pilotné vzdelávacie kurzy v rámci novovytvoreného programu

Vzdelávací program má 9 samostatných modulov.

1. Základy komunikácie v anglickom jazyku
2. Základy práce s PC
3. Komunikačné zručnosti, zvládanie stresu a frustrácie
4. Právne minimum pre seniorov

5. Tvorba projektov
6. Zdravé starnutie
7. Tradičné remeslá
8. História medeného mesta
9. SeniorSwim (význam telesnej kultúry seniora)

Modul č.6 – „**Zdravé starnutie**“ má pod patronátom OPZ RÚVZ B.Bystrica. V prvom polroku 2014 sme pripravili učebné texty do príručky, PPT prezentácie pre jednotlivé prednášky a podklady pre interaktívne cvičenia. Od septembra 2014 bol aktívne spustený celý projekt, naše pracovníčky odprednášali 2x (pre 2 skupiny seniorov) každú z 13 prednášok nášho modulu:

1. Primárna prevencia infekčných a neinfekčných ochorení
2. Význam a efektivita očkovania seniorov
3. Fyziologické zmeny organizmu vo vyššom veku a patogenéza najčastejších ochorení starších ľudí
4. Etiopatogenetické súvislosti rozvoja psychických zmien u seniorov
5. Zdravý životný štýl a vhodné aktivity seniorov. Pohybová aktivita v prevencii a liečbe chronických ochorení vo vyššom veku.
6. Cvičením proti osteoporóze
7. Zdravá myseľ v každom veku
8. Zdravá výživa vo vyššom veku
9. Vzťahy medzi fajčením a inými návykovými látkami
10. Prevencia úrazov a prvá pomoc pri úrazoch a poraneniach
11. Naturálna medicína a alternatívne prístupy v prevencii a liečbe
12. Starostlivosť o chorého člena rodiny
13. Ako si chrániť duševné zdravie – praktické návčky relaxačných techník

Séria prednášok a besied k vybraným témam môže pomôcť ovplyvniť spôsob života seniorov, ktorí sa doposiaľ svojmu zdraviu veľmi nevenovali, prípadne si chcú overiť, či sa mu venovali na primerane kvalitnej úrovni.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy

Realizácia úlohy v roku 2014

Pre deti a mládež sme pripravili vzdelávacie a zážitkové podujatia, ktoré možno začleniť do viacerých tematických okruhov:

1. Ozdravenie životného štýlu - zvýšenie pohybovej aktivity, správna výživa:

- k Sv. dňu pohybu pre zdravie 9.5.2014 SPŠS J. Murgaša:
  - 2 prednášky s besedami pre 2 skupiny študentov I. (19) a II. (23) ročníka o význame pohybu pre zdravie (+2 ped.)
  - jednoduché kondičné testy (parc. spirometria, Ruffierov test, ortostatický test, test na silu brušného svalstva, test na rovnováhu a propiocepciu) a poradenstvo pre 21 žiakov I. a II. roč.
- V rámci vzdelávacích blokov pre SZŠ a ZŠ v Selciach s témou dospelie - hygiena a ochrana zdravia dospelých - sa venoval priestor zdravej životospráve - spolu 54 žiakov

- Dňa 17.9. sa na Námestí SNP v Banskej Bystrici konalo podujatie „MESTO ZDRAVIA“ v úvode k projektu zameranému na propagovanie zdravých stravovacích návykov a správnej výživy „We love eating“. Počas dopoludnia sa pri našom stánku zastavilo cca 300 detí 5-10 ročných, žiakov banskobystrických materských škôl a 1. stupňa základných škôl. Deti riešili úlohy, ktorými sme ich preskúšali, či vedia, ako sa zdravo a správne stravovať.
- Vzdelávacie aktivity včlenené do programu zážitkových podujatí škôl pri príležitosti Svetového dňa výživy:
  - 14.10. pre 150 študentov strednej zdravotníckej školy v Banskej Bystrici - prednáška „Obezita, metabolický syndróm a význam pohybovej aktivity“
  - 16.10. na Špeciálnej základnej škole na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici - prednáška pre 50 žiakov a 10 pedagógov na tému „Stravujme sa zdravo“ s následnou besedou
- Proti obezite a na podporu zdravého životného štýlu žiakov 2.stupňa ZŠ boli zamerané 4 prednášky a beseda s témou „Obezita nás ohrozuje“
  - 25.11. na ZŠ J. Simana vo Valaskej 2 prednášky (47+3; 38+2),
  - 5.12. na ZŠ Badín – 2 prednášky a beseda. (40+2 ; 37+2)

2. Prevencia závislostí:

- 3 x beseda o škodlivosti psychoaktívnych látok po prednáške „Bezpečný návrat domov“ pre stredné školy:
  - 28.4. SSS Kremnička (30+3),
  - 5.5. SPŠJM (30+1)
  - 16.6. SSS Brezno (30+1)
- Besedy o škodlivosti fajčenia spojené s DVD projekciou filmu „Kým stúpa dym“ a meraniami:
  - 14.5.2014 - ZŠ Selce, 7. a 8. ročník, prednáška a projekcia pre 29 žiakov, meranie CO v dychu (20 fajčiarov spomedzi detí)
  - 18.11. – ZŠ Sitnianska, Banská Bystrica, prednáška a projekcia pre 40 žiakov 6. a 7. ročníka, meranie CO v dychu (14)
  - 20.11. – ZŠ Sitnianska, Banská Bystrica, prednáška a projekcia pre 50 žiakov 8. a 9. ročníka, spimometria FEV1 (43)
- Poradenstvo o možnostiach pomoci pri odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté 6 študentom, ktorým sme smokerlyzerom zisťovali obsah CO vo vydychovanom vzduchu na zdravotno-výchovnom podujatí SZŠ v Banskej Bystrici 14.10.2014.
- Škodlivosť fajčenia, konzumácie alkoholu, drogových a nelátkových závislostí bola zdôrazňovaná pri všetkých besedách s mládežou, priestor 1-2 obrázkov bol tejto problematike venovaný v každej prezentácii k prednáškam pre deti a mládež s akoukoľvek nosnou témou.

3. Partnerstvo, rodičovstvo, prevencia pohlavne prenosných nákaz:

- 30.4. – prevencia pohlavne prenosných nákaz v rámci prednášky s besedou „Hygiena a prevencia nákaz“ pre Špeciálnu ZŠ Ďumbierska BB - 19 žiakov 6.-9.roč., 6 ped.
- 6.5. – dospelie, hygiena a ochrana zdravia dospelievajúcich, prevencia pohlavne prenosných nákaz a nežiaducej gravidity- ZŠ Selce, - 16 žiakov 9.roč.

4. Hygiena a prevencia nákazlivých ochorení

- 30.4. – 2 prednášky s besedami pre 2 skupiny po 19 žiakov + 6 pedagogičiek Špeciálnej ZŠ Ďumbierska ul. v BB na témy Hygiena a prevencia nákaz – špeciálne kožné parazity a prevencia, ošetrovanie pri zavšivavení
- 17.9. na námestí v Banskej Bystrici sme cca 300 žiakom banskobystrických materských škôl a 1. stupňa základných škôl (5-10 ročných detí) rozdali zdravotno-výchovné materiály (pravítka, záložky, nálepky, letáčky, rozprávkové brožúrky), ako si majú zabezpečiť zdravé zúbky udržiavaním dobrej ústnej hygieny.
- 16.10. – v prednáške a besede „Stravujme sa zdravo“ na Špeciálnej základnej škole na Ďumbierskej ul. v Banskej Bystrici (50+10) bol významný priestor venovaný prevencii

alimentárnych nákaz

5. Prvá pomoc a úrazová prevencia

- 28.5.2014 - Športová olympiáda materských škôl v Brezne - pracovníčka OPZ preskúšala 130 detí z 26 MŠ zo zdravotníckej prípravy - KPR a prvá pomoc pri úrazoch
- v rámci 3 blokov prednášok a besied pre žiakov SŠ – spolu 90 stredoškolských študentov a 5 pedagógov „Bezpečný návrat domov“ – ochrana zdravia, protiúrazové opatrenia, režim dňa, funkcie mozgu a ich narušenie v chorobe a exogénnymi toxickými vplyvmi, + 3 prednášky s ukážkami 1. pomoci (profesionálni záchranári ČK)
- témy ochrany zdravia a úrazovej prevencie boli preberané aj v rámci vzdelávacích blokov pre SZŠ a ZŠ v Selciach s témou dospievanie - hygiena a ochrana zdravia dospievajúcich - spolu 54 žiakov

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Úlohu 9.7.1 OPZ RÚVZ BB nerealizuje.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Okrajovo sme sa stomatohygiene venovali pri 3 prednáškach pre žiakov ZŠ a SZŠ v rámci vzdelávacích blokov prednášok a besied o ochrane zdravia detí a dospievajúcich školákov.

Dňa 17.9. sa na Námestí SNP v Banskej Bystrici konalo podujatie „MESTO ZDRAVIA“ v úvode k projektu zameranému na propagovanie zdravých stravovacích návykov a správnej výživy „We love eating“ – „Užívajme si zdravý život“. Pracovníčky OPZ využili túto príležitosť popri meraniach a vyšetrovaníach klientov aj na poskytovanie poradenstva a edukatívnych brožúriek a letákov, týkajúcich sa vhodnej výživy, prevencie cukrovky a iných chorôb súvisiacich s nesprávnou výživou, vrátane zubného kazu. Distribuovali sme inštruktívne materiály s ilustrovanými návodmi na starostlivosť o chrup a hygienu ústnej dutiny. Dopoludnie bolo venované deťom a školskej mládeži, pri našom stánku sa zastavilo cca 300 detí 5-10 ročných, žiakov banskobystrických materských škôl a 1. stupňa základných škôl. Rozdali sme im zdravotno-výchovné materiály, ako si majú zabezpečiť zdravé zúbky udržiavaním dobrej ústnej hygieny – pravítka, záložky, nálepky, letáčky. Dostali rozprávočku, kde veverička – zdravotníčka vystríha zvieratká aj deti pred utrpením, ktoré môže spôsobiť zubný kaz - ako dôsledok zanedbávania starostlivosti o zúbky a ich čistotu.

Rozprávkové DVD „Zúbky“, venované starostlivosti o ústne zdravie, bolo poskytnuté pedagogičkám Materskej školy v Banskej Bystrici, Cesta k nemocnici 37, aby ho premietli deťom a aby na túto problematiku upozornili aj ich rodičov.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

všetky RÚVZ v SR, ÚVZ SR

Realizácia úlohy v roku 2014:

Program CINDI sa mimo obdobia skriningov uplatňuje najmä prostredníctvom Poradni zdravia, formou vyhľadávania rizikových faktorov KV, niektorých metabolických a onkologických chorôb u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia a bez evidentných klinických známk. Návštevníci Poradni zdravia sú vyšetrovaní s následným individuálnym

poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V prípade potreby, ak je zistená závažná porucha, sú odosielaní do starostlivosti lekárov v kuratíve.

V roku 2014 bolo celkom v základnej poradni zdravia vyšetrených 493 klientov, z toho bolo prvovýšetrených 204 klientov (48 mužov a 156 žien) na opakovanú kontrolu prišlo 289 klientov (54 mužov a 235 žien). O služby Poradne zdravia mali záujem predovšetkým vysokoškolsky vzdelaní ľudia (44,2 %) a stredoškooláci s maturitou (37,7 %). U klientov u ktorých boli zistené zvýšené hodnoty rizikových biochemických parametrov (celk.cholesterol, nízky HDL cholesterol, atď.), pri opakovaných kontrolách, u 16,4 % klientov došlo po individuálnom poradenstve k poklesu celkového cholesterolu, u 33,3% k poklesu glukózy, u 22 % klientov sa upravila hladina triglyceridov, u 22 % klientov sa upravil systolický TK a u 16,2 % klientov diastolický krvný tlak. U 46 % klientov sa zvýšil dobrý cholesterol (HDL), ale na druhej strane, sa len u 4,3 % klientov podarilo upraviť BMI.

Klientmi Poradne zdravia sú aj pracovníci určených profesií - respondenti dotazníkových prieskumov projektu „SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU U VYBRANÝCH SKUPÍN OBYVATEĽSTVA“, ktorým sa robí kompletne vyšetrenie. V roku 2014 bolo 80 takýchto klientov, ktorým sa poskytlo aj poradenstvo.

Poradenské služby sa poskytujú nielen na ambulancii Poradne zdravia, ale aj v rámci výjazdov základnej poradne zdravia. V roku 2014 OPZ RÚVZ BB uskutočnil 30 výjazdov, v rámci ktorých bolo vyšetrených 953 klientov.

Na realizácii cieľov programu CINDI sa podieľajú aj špecializované poradne, pracovníčky OPZ vedú Poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity, Poradňu pre odvykanie od fajčenia, Poradňu pre nefarmakologické ovplyvňovanie krvného tlaku, Poradňu na znižovanie nadváhy a obezity.

Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity

Na OPZ RÚVZ v Banskej Bystrici od r. 1995 pracuje Poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity (POPA). Má 2 sekcie – individuálne poradenstvo a skupinové cvičenia.

Telovýchovná lekárka v POPA poskytla v roku 2014 špecializované poradenstvo 58 klientom, ktorým sa okrem antropometrie a meraní tlaku urobilo 30 spirometrií a 89 ďalších špeciálnych vyšetrení a funkčných testov. POPA mala v prvom polroku 3 výjazdy – na SPŠŠ J. Murgaša pre študentov, v Nemeckej - Zámostí pre seniorov, členov Jednoty dôchodcov a na brannošportovom dni Slovenskej pošty, kde sa popri službách základnej poradne zdravia poskytovalo aj špecializované poradenstvo. 19 klientom boli zaslané podrobné správy na základe absolvovaných vyšetrení e-mailom, 1 človek si vyžiadal rozsiahlu telefonickú konzultáciu k svojim aktuálnym zdravotným problémom a poradenstvo o vhodnej pohybovej aktivite.

Aj v r. 2014 prebiehajú pravidelné skupinové cvičenia, spojené s kontrolou krvného tlaku ktoré OPZ zabezpečuje prevažne pre seniorov. Naše kvalifikované inštruktorky poskytujú pravidelne pohybovú inštruktáž 8 skupinám – 4 v priestoroch OPZ a 4 v priestoroch klubu Harmónia. Konali sa aj pravidelné cvičenia v bazéne UMB pre študentov Univerzity 3. veku s pohybovou inštruktážou našej pracovníčky - fyzioterapeutky.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Bardejove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRONÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľom úlohy je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov. Úloha je medziodborová (odbor HŽP, HDM a OFŽP). Plnenie úlohy je plánované v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Prešove. Úloha sa má plniť len dotazníkovou metódou vo vybranej ZŠ v Raslaviciach. V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKO V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR. RÚVZ so sídlom v Bardejove do plnenia tejto úlohy na rok 2014 nebol vybraný.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

RÚVZ so sídlom v Bardejove nie je riešiteľským pracoviskom.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

CIEĽ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev a odborné usmernenia ÚVZ SR. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradovanie prác do kategórií.

V okrese Bardejov evidujeme 20 subjektov, v ktorých sú vyhlásené rizikové práce. K 31. 12. 2014 sme v okrese Bardejov evidovali programom ASTR 124 zamestnancov z toho 21 žien, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík. V roku 2014 boli vydané 5 rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác:

- 1) KOMPLET MECCANICHA s. r. o., Duklianska 21, 085 01 Bardejov – strojárska výroba,
- 2) VK BETÓN, s. r. o., Kpt. Nálepku 64, 085 01 Bardejov – betonáreň a triediareň,
- 3) LESY SR, š. p., Odštepny závod Prešov, Obrancov mieru 6, 080 01 Prešov – manipulačno – expedičný sklad dreva,
- 4) FLAMEshoes, s. r. o., Bardejovská Nová Ves 3092, 085 01 Bardejov – výroba plastovej a gumenej obuvi,
- 5) WIND shoes, spol. s r. o., Dukelská 19, 085 01 Bardejov – výroba obuvi a obuvníckych polotovarov, z ktorých 4 rozhodnutia boli vydané pre nové právne subjekty a 1 rozhodnutie pre LESY SR, š. p., bolo vydané na základe prehodnotenia rizík a aktuálnej objektivizácii faktorov pracovného prostredia.

V súvislosti s vydanými novými rozhodnutiami na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác nastal v roku 2014 oproti roku 2013 nárast zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce o 3 zamestnancov.

Najzávažnejšími rizikovými faktormi v pracovnom prostredí sú v poradí hluk, chemické látky a zmesi, biologický faktor a vibrácie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 14 previerok. Ďalej v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu

pracovnou zdravotnou službou. Je možné konštatovať, že intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci sú vykonávané v súlade s legislatívou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce neboli v roku 2014 uložené sankcie.

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
(1. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	6	0	2	0	4	0
C	Priemyselná výroba	100	6	100	6	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	18	15	18	15	0	0
	Spolu	124	21	120	21	4	0

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 v okrese Bardejov
- podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktoru
(2. stupeň)

kód	Prevažujúca činnosť Názov	Počet exp. pracovníkov		3. kat.		4. kat.	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
02	Lesníctvo a ťažba dreva	6	0	2	0	4	0
15	Výroba kože a kožených výrobkov	14	2	14	2	0	0
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva a korku okrem nábytku, výroba predmetov zo slamy a prúteného materiálu	55	4	55	4	0	0
23	Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	3	0	3	0	0	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	16	0	16	0	0	0
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	9	0	9	0	0	0
31	Výroba nábytku	3	0	3	0	0	0
86	Zdravotníctvo	18	15	18	15	0	0
	Spolu	124	21	120	21	4	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 15 previerok poľnohospodárskych subjektov so zameraním hlavne na zisťovanie používania a skladovania veľmi toxických a toxických látok a zmesí, vypracovanie posudkov o riziku a schválenie prevádzkových poriadkov, spôsob evidencie veľmi toxických a toxických látok a zmesí, zabezpečenie odbornej spôsobilosti zamestnancov na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a dĺžku odbornej praxe, poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov a pod..

V súvislosti s tým je možné konštatovať, že v poľnohospodárskych subjektoch sme nezistili používanie veľmi toxických látok a zmesí. Pokračuje trend z predchádzajúcich rokov a to, že na ochranu rastlín sa používajú prípravky klasifikované len ako toxické látky a zmesi, aj to len v ojedinelých prípadoch, pretože poľnohospodárske subjekty sa zamerali skôr na používanie menej škodlivých prípravkov, ktoré nie sú klasifikované ako toxické. V prevažnej miere sa uprednostňuje nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len v potrebnom množstve, čím sa nevytvárajú skladové zásoby, resp. si poľnohospodárske subjekty zabezpečujú ochranu rastlín dodávateľským spôsobom, ktorým im dodávateľské firmy poskytnú kompletne tieto služby. Boli získavané údaje o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí. Ďalej bolo sledované ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Previerkami neboli zistené žiadne závažné nedostatky, resp. porušenie právnych predpisov.

K 30. 12. 2014 na RÚVZ so sídlom v Bardejove bolo doručených 15 oznámení o začatí vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov.

V roku 2014 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu a haváriu v okrese Bardejov súvisiacu s uvedenou problematikou.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi bolo celkovo použitých 25 kontrolných listov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Medzi pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity je v našom okrese zaradená práca s cytostatikami v onkologickej ambulancii NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie rizikových prác. V roku 2014 bolo spotrebovaných 4 117 ampuliek, čo je o 1 117 menej ako v roku 2013.

V súvislosti so znižovaním zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu bolo uplatňované nariadenie vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení neskorších predpisov a nariadenie vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

V roku 2014 v rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 18 previerok so zameraním na pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity, t. j. na práce, pri ktorých dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva. Išlo prevažne o drevospracujúce prevádzky, respektíve stolárske dielne. Podobne ako aj v predchádzajúcich rokoch bolo zistené, že v drevospracujúcich resp. stolárskych prevádzkach sa opracovávajú alebo vyrábajú finálne výrobky z dubového a bukového dreva len sporadicky, t. j. nepravidelne na objednávky v obmedzených časových intervaloch. V stolárskych dielňach na výrobu nábytku sa využíva v prevažnej miere drevotrieskový materiál.

V súvislosti s odstraňovaním azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove v roku 2014 vydaných 6 rozhodnutí pre subjekty:

- 1) RONAR s. r. o., Kmeťova 24, 040 01 Košice – odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v Bytovom dome na ul. Ťačevská č. 24 v Bardejove

- 2) RONAR s. r. o., Kmeťova 24, 040 01 Košice – odborná sanácia azbestu a zneškodnenie nebezpečného odpadu v Bytovom dome na ul. Sázavského č. 7 – 12, blok I-2 v Bardejove
- 3) PROSERVIS Strážske, s. r. o., Mierová 101, 072 22 Strážske – demontáž stúpačkových rozvodov bytových jadier v Bytovom dome na ul. Moyzesova č. 571/1-6 v Bardejove
- 4) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník - demontáž stúpačkových rozvodov bytových jadier v Bytovom dome na ul. Sázavského č. 7-12, blok I-2 v Bardejove
- 5) Dušan Poperník, Gen. Svobodu 682/5, 089 01 Svidník – odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách v budovách na bývanie na ul. Komenského č. 41 a na ul. Moyzesova č. 8 a 9 v Bardejove
- 6) Regena ES s. r. o., Strážske, Mierová 142, 072 22 Strážske – demontáž stúpačkových azbestocementových kanalizačných rúr v bytových jadrách v Bytovom dome na ul. Sázavského č. 595/1 – 6 v Bardejove

Uvedené firmy predložili 4 oznámenia o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po oznámení o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest bola následne vykonaná kontrola – miestne zisťovanie, ktorá bola ukončená záznamom (4).

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narušajúce endokrinný systém.

Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

V súvislosti s overovaním poskytovania informácií zamestnancov v oblasti ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi vrátane azbestu bolo celkovo použitých 7 kontrolných listov.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Pri výkone ŠZD sme kontrolovali uplatňovanie vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

V našom okrese nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HZPP/HU zo dňa 22.11.2002.

V roku 2014 sme šetrili dve podozrenia na chorobu z povolania z hľadiska DNJZ vo výrobnej prevádzke KOVO spol. s r. o., Čergovská 539, 086 41 Raslavice – kovovýroba a u firmy EDYMAX Europe s. r. o., kde sme vychádzali iba z podkladov firmy, nakoľko nebolo možné prešetriť podmienky práce, ktoré by mali vplyv na ochorenie z dôvodu vykonávania práce v zahraničí.

2.2. INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

V spolupráci so zamestnávateľmi a PZS sa realizujú aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci, usmerňovanie zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov. Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU – OSHA) začala svoju novú dvojiročnú kampaň „Zdravé pracoviská bez stresu“ Táto kampaň vychádza z kampane Zdravé pracoviská 2012 – 2013 „Spolupráca pri prevencii rizík“, v rámci ktorej sa zdôrazňoval význam spojenia dobrého riadenia a participácie zamestnancov. Tento prístup sa odráža aj v kampani na roky 2014 – 2015, v rámci ktorej sa presadzuje zásada, že zamestnanci spolu s manažmentom musia zohrávať aktívnu úlohu a spolupracovať pri účinnom riešení problémov týkajúcich sa psychosociálnych rizík a pracovného stresu. Od 20. októbra 2014 sa začal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, v rámci ktorého sme dňa 20. 10. 2014 pripravili Deň otvorených dverí „Zdravé pracoviská bez stresu“, o uskutočnení ktorého bola uverejnená informácia v regionálnej tlači a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. V rámci toho dňa pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie poskytovali poradenstvo pre zamestnávateľov, ale aj zamestnancov v otázkach – právne predpisy týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, preventívne hodnotenie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, obmedzovanie pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívne pôsobenie na zdravie zamestnancov.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškolojú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z.z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V roku 2014 bolo posúdených 30 nových chránených pracovísk alebo dielní a bolo vydaných 6 stanovísk.

V rámci ŠZD boli vykonávané kontroly zamerané prevažne na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, doplneného o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Pri týchto

kontrolách bolo zistené, že všetky pracoviská vyhovujú požiadavkám uvedeným v zákone č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzným predpisom vydaných na jeho vykonanie a iným všeobecne záväzným právnym predpisom, ktoré upravujú ochranu verejného zdravia. Neboli uložené žiadne nápravné opatrenia. Kontrolné listy informovanosti neboli použité na žiadnom pracovisku. Na pracoviskách sú zamestnávajúce osoby zdravotne spôsobilé.

V roku 2014 bolo RÚVZ so sídlom v Bardejove vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru 19 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk, a to:

❖ Vo veľkoobchode so svetidlami na ul. Priemyselná č. 2974 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – postihnutie pohybového aparátu) v profesii úradník v sklade. Činnosť je zameraná na evidenciu skladového hospodárstva, príjem a výdaj tovaru, vytváranie cenníkov a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2008/1534-3 zo dňa 23. 12. 2008.

❖ V kancelárii na Radničnom námestí č. 15 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – poškodenie zraku) v profesii administratívny zamestnanec. Činnosť je zameraná na evidenciu došlej a odoslanej pošty a archiváciu spisov. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2009/1206-3 zo dňa 2. 11. 2009.

❖ V kancelárii na ul. Duklianska č. 34 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na spracovávanie cenových ponúk, objednávanie tovaru, vybavovanie korešpondencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/72-3 zo dňa 18. 1. 2011.

❖ V trafike v Bardejovských Kúpeľoch č. 3511, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (ženy) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru a vedenie evidencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/278-3 zo dňa 14. 5. 2012.

❖ V novinovom stánku na ul. Dlhý rad, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru a vedenie evidencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/415-3 zo dňa 7. 5. 2010.

❖ V novinovom stánku na ul. Jiráskova v Bardejove, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (muž a žena – postihnutie pohybového aparátu) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru a vedenie evidencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/412-3 zo dňa 7. 5. 2010.

❖ V novinovom stánku na ul. Ťačevská v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – onkologické ochorenie) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru a vedenie evidencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/411-3 zo dňa 7. 5. 2010.

❖ V trafike na Námestí SNP č. 173/3 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – postihnutie pohybového aparátu) v profesii predavač. Činnosť je zameraná na predaj tovaru a vedenie evidencie. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/413-3 zo dňa 7. 5. 2010.

❖ V kancelárii a sklade na ul. Priemyselná č. 3599 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so

zdravotným postihnutím (muž). Činnosť je zameraná na maloobchod s textilom. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/449-3 zo dňa 12. 5. 2010.

❖ V miestnosti pre mechanika na ul. 29. augusta č. 4 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž - epileptik) v profesii pomocný mechanik. Činnosť je zameraná na renováciu tonerových a atramentových cartridgov, príjem a výdaj objednávok. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/37-3 zo dňa 16. 1. 2012.

❖ V kancelárii na ul. Slovenská č. 1 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – postihnutie pohybového aparátu) v profesii administratívny zamestnanec. Činnosť je zameraná na telefonickú a elektronickú komunikáciu s klientmi, reklamné aktivity, monitorovanie trhu a činností konkurencie a pod.. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/453-3 zo dňa 10. 7. 2012.

❖ V kancelárii na ul. Slovenská č. 5 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – porucha sluchu) v profesii administratívny pracovník. Činnosť je zameraná na sprostredkovanie predaja drahých kovov (investičného zlata) od produktového partnera klientovi so zdravotným postihnutím a s tým súvisiacich služieb vrátane zabezpečenia kvality a starostlivosti o týchto špecifických klientov. Ovláda posunkovú reč a používa kompenzačné pomôcky (mobilný telefón a infraport). Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/752-3 zo dňa 8. 11. 2012.

❖ V kancelárii na ul. Hurbanova č. 20 v Bardejove, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (žena – ochorenie obličiek a astma) v profesii nižší všeobecný účtovník. Činnosť je zameraná na vedenie účtovníctva. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/114-3 zo dňa 22. 2. 2013.

❖ Na vrátnici v obci Janovce č. 156, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – postihnutie pohybového aparátu) v profesii vrátnik. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/483-3 zo dňa 19. 5. 2010.

❖ Na vrátnici v obci Kobyly č. 271, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – postihnutie pohybového aparátu) v profesii vrátnik. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2010/484-3 zo dňa 19. 5. 2010.

❖ V kancelárii v obci Lenártov č. 37, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (žena a muž – postihnutie pohybového aparátu) v profesii pomocný administratívny pracovník a kultúrny referent. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2012/245-3 zo dňa 2. 5. 2012.

❖ V kancelárii v obci Lukavica č. 63, kde pracuje 1 občan so zdravotným postihnutím (muž – postihnutie pohybového aparátu). Činnosť je zameraná na správu budovy kultúrneho domu. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/153-3 zo dňa 10. 3. 2011.

❖ V miestnosti pre správcu a administratívneho pracovníka v obci Sveržov č. 29, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (muži) v profesii správca budovy a administratívny pracovník – referent. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2011/469-3 zo dňa 27. 6. 2011.

❖ V knižnici a kancelárii v obci Zlaté č. 17, kde pracujú 2 občania so zdravotným postihnutím (muži – kardiovaskulárne ochorenie) v profesii knihovník, archivár, evidenčný zamestnanec a informátor v úrade a organizácii. Pracovná činnosť nie je zaradená do kategórie rizikových prác. Priestory boli uvedené do prevádzky rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Bardejove č. BJ/2013/204-3 zo dňa 17. 4. 2013.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – december 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Bardejov	30	6	19	19	24	0	nie	nie	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Bardejov	2009 - 49	0
	2010 – 88	0
	2011 – 45	0
	2012 – 26	0
	2013 - 46	0
Spolu	254	0

3 OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov. Dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v priebehu týždňa, resp. mesiaca a aktuálny príjem energie, makro a mikronutrientov formou 24 – hodinovej retrospektívnej anamnézy.

Výsledky poskytnú údaje o energetickom príjme základných živín (bielkoviny, tuky, sacharidy), o príjme vitamínov, minerálie, vlákniny, cholesterolu, ďalej príjme soli a tekutín v porovnaní s OVD vo vybraných vekových kategóriách.

Vo vekových kategóriách 19 – 34 rokov dospelaj populácie ľahko pracujúcich bolo vyšetrených 20 mužov a 20 žien a vo vekových kategóriách 35 – 59 rokov dospelaj populácie ľahko pracujúcich bolo rovnako vyšetrených 20 mužov a 20 žien.

Monitoring sledovania výživového stavu 80 klientov vybraných vekových kategórií dospelaj populácie ľahko pracujúcich mužov a žien bolo ukončené a spracované údaje boli zaslané na oddelenie HV RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

V rámci tejto úlohy bolo v roku 2014 odobratých a laboratórne analyzovaných na množstvo jodidu draselného a feroxyanidu draselného spolu 24 vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli). Obsah KI a feroxyanidu draselného vo vyšetrovaných vzorkách bol v súlade s údajmi deklarovanými na obale odobratých vzoriek a vyhovoval požiadavkám Potravinového kódexu SR

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

V súvislosti s touto úlohou bolo v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru spolu odobratých 10 vzoriek kozmetických výrobkov.

V januári boli odobraté 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých (šampóny na vlasy) na laboratórne vyšetrenie konzervačných látok, vonných látok a mikrobiologické vyšetrenie, boli odoslané RÚVZ so sídlom v Bratislave. Výsledky laboratórných vyšetrení vyhovelí požiadavkám aktuálne platnej legislatívy.

V júni boli odobraté 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých (očné tiene, rúž na pery, lesk na pery) na vyšetrenie prítomnosti zakázaných látok – ťažké kovy olovo, kadmium, nikel. Vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných vyšetrení nepotvrdili prítomnosť týchto zakázaných látok.

V auguste boli odobraté 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých (keratínová kúra) na vyšetrenie regulovaných látok – kyselina tioglykolová, pH a formaldehyd. Vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie RÚVZ so sídlom v Poprade. Výsledky laboratórných vyšetrení vyhovelí požiadavkám aktuálne platnej legislatívy.

V septembri boli odobraté 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých (farby na obočie a mihalnice) na vyšetrenie prítomnosti zakázaných látok: o-fenyléndiamín, m-fenyléndiamín, 2 – aminofenol, boli odoslané RÚVZ so sídlom v Bratislave. Výsledky laboratórných vyšetrení vyhovelí požiadavkám aktuálne platnej legislatívy.

Zároveň boli vykonané kontroly zamerané na povinné označovanie kozmetických výrobkov. Pri kontrole neboli zistené nedostatky v označovaní kozmetických výrobkov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu, na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR a získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a Úrad verejného zdravotníctva SR.

Na regionálnej úrovni bolo plnenie projektu ukončené v roku 2013. Výsledky prieskumov, ktoré boli zamerané na monitoring stravovacích zvyklostí u detí a mládeže vo veku od troch do osemnásť rokov, sú využívané v rámci zdravotno-výchovných aktivít zameraných na zdravú výživu detí a mládeže. Zhodnotenie výsledkov projektu vo forme prednášky bolo prezentované na internom odbornom seminári RÚVZ v Bardejove. V predškolských a školských zariadeniach v okrese Bardejov bolo v roku r. 2014 vykonaných 19 prednášok s predmetnou tematikou.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestorom projektu je Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a Úrad verejného zdravotníctva SR.

V druhom polroku v dňoch 24. 9. 2014 a 25. 9. 2014 bol na základe metodického pokynu dotazníkovou formou realizovaný „Školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách TAD 1-3“ u žiakov a učiteľov v dvoch vybraných školách v okrese Bardejov:

1. ZŠ s MŠ, Školská 478, 086 33 Zborov (TAD 1 – 3),
2. Stredná odborná škola obchodu a služieb ako organizačná zložka Spojenej školy, Štefánikova 64, 085 01 Bardejov (TAD 2 a 3).

V ZŠ s MŠ Zborov bol v 5. až 8. ročníku realizovaný prieskum TAD 1, ktorého sa zúčastnilo spolu 116 žiakov, z toho 50 chlapcov a 66 dievčat, v 9. ročníku ZŠ bol realizovaný prieskum TAD 2, ktorého sa zúčastnilo 21 žiakov, z toho 12 chlapcov a 9 dievčat. Spolu sa v ZŠ s MŠ Zborov prieskumu TAD 1 a TAD 2 zúčastnilo 137 žiakov, z toho 62 chlapcov a 75 dievčat. Prieskumu TAD 3 sa zúčastnilo 32 učiteľov.

V SOŠ obchodu a služieb v Bardejove sa prieskumu TAD 2 zúčastnilo 94 žiakov 1.- 4. ročníka, z toho 17 chlapcov a 77 dievčat a prieskumu TAD 3 sa zúčastnilo 25 učiteľov.

Spolu sa v okrese Bardejov prieskumu TAD zúčastnilo 231 žiakov a 57 učiteľov ZŠ a SOŠ. Dotazníky vložené respondentmi do pripravených obálok spolu s hláseniami za jednotlivé triedy boli zaslané gestorovi projektu.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v predškolských a školských zariadeniach bolo pracovníkmi oddelenia v roku 2014 vykonaných 168 kontrol, zameraných na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestorom projektu je ÚVZ SR

Projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“ bol v zmysle metodického usmernenia gestora realizovaný formou dotazníkového prieskumu zamestnancami referátu hygieny detí a mládeže.

Do plnenia projektu boli v rámci okresu Bardejov vybrané dve materské školy, a to jedna mestská - MŠ Nám. arm. gen. L. Svobodu v Bardejove v počte 23 detí a jedna vidiecka - MŠ Fričkovce v počte 22 detí. Spolu sa projektu zúčastnilo 45 detí vo vekovej skupine od troch do šiestich rokov.

Získané údaje od respondentov boli vložené do vytvorenej počítačovej databázy, ktorá bola v stanovenom termíne zaslaná gestorovi.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestorom projektu je RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR.

Za účelom dosiahnutia cieľov projektu sa plnia úlohy ÚVZ SR – HH SR. V prvom polroku v mesiaci apríl sa plnila mimoriadna úloha na základe listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovníci RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnili dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ so zameraním na sledovanie využitia hodín telesnej výchovy v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín do týždňa, zaradovanie hodín telesnej výchovy do rozvrhu hodín, zaradovanie ranných

rozcvičiek a telovýchovných chvíľok v triedach, iné možnosti telesnej a športovej výchovy organizovanej školou (krúžky a pod.), existencia zdravotnej TV na škole, vytvorenie podmienok na organizovanie nepovinného vyučovania zdravotnej TV a integrovanej TV, iné formy pohybovej aktivity realizovaných pre žiakov školy a pod.

Výkon štátneho zdravotného dozoru v zmysle uvedeného prípisu a metodického usmernenia ÚVZ SR bol realizovaný v prvom polroku v stanovenom termíne od 7. 4. 2014 do 22. 4. 2014 vo vybraných desiatich základných školách okresu, z toho v piatich mestských a v piatich vidieckych:

1. Základná škola, Komenského 23, 085 01 Bardejov
2. Základná škola, Nám. arm. gen. Ludvíka Svobodu 16, 085 01 Bardejov
3. Základná škola Bartolomeja Krpelca, Tarasa Ševčenka 3, 085 01 Bardejov
4. Základná škola, Wolkerova 10, 085 41 Bardejov
5. Základná škola s materskou školou, Pod Vinbargom 1, 085 69 Bardejov
6. Základná škola, Toplianska 144, 086 41 Raslavice
7. Základná škola Malcov č. 16, 086 06 Malcov
8. Základná škola Kurima, Družstevná 222, 086 12 Kurima
9. Základná škola s materskou školou, Školská 478, 086 33 Zborov
10. Základná škola s materskou školou, Nižná Polianka 50 8636 Nižná Polianka (1.polrok)
11. Základná škola s materskou školou, Majerová 30, 086 14 Hažlín (2.polrok).

Správa o vykonaní mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách bola v stanovenom termíne zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave.

V druhom polroku 2014 bol projekt realizovaný formou dotazníkového prieskumu zamestnancami referátu hygieny detí a mládeže na základe metodického usmernenia gestora. Do plnenia projektu bolo vybraných 10 základných škôl, a to 5 mestských a 5 vidieckych, v ktorých bola vykonaná aj predchádzajúca etapa projektu (okrem ZŠ s MŠ Nižná Polianka, v ktorej v novom školskom roku bol zrušený 5.- 9. ročník, preto bola nahradená ZŠ s MŠ Hažlín).

Vo všetkých školách sa sledovala pohybová aktivita prostredníctvom dvoch typov dotazníkov. Dotazníky „pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ vyplnili zamestnanci RÚVZ pri sledovaní hodín telesnej výchovy vo vybraných dvadsiatich triedach 3. a 8. ročníka vyššie uvedených základných škôl okresu (20 dotazníkov). Dotazníky „pohybová aktivita žiaka“ vyplnilo spolu 454 žiakov 3. a 8. ročníka vybraných základných škôl (454 dotazníkov). Spolu v rámci plnenia projektu bolo vyplnených 474 dotazníkov.

Získané údaje z dotazníkov boli vložené do vytvorených databáz v programe EpiData, ktoré boli zaslané spolu so sprievodnou správou v prílohe v stanovenom termíne gestorovi projektu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti tuberkulóze, detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a proti pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2014, ktorý bol vypracovaný v súlade so zákonom MZ SR č. 355/2007 Z. z., o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí platnou na rok 2014.

Vlastné očkovanie je zabezpečované praktickými lekármi pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov. Očkovacia schéma, ktorá je súčasťou očkovacieho kalendára bola zaslaná všetkým praktickým lekárom pre deti a dorast a dospelých nášho okresu. V našom okrese pracuje 18 praktických lekárov pre deti a dorast a 23 praktických lekárov pre dospelých.

Pravidelne vykonávanou kontrolou očkovania k 31.8. sledujeme zaočkovanosť našej populácie. Kontrola povinného očkovania detí a dospelých v okrese Bardejov bola naposledy vykonaná v roku 2014 podľa Usmernenia hlavného hygienika SR č. OE/5271/2014, RZ-13 9652014 z 27.6.2014 a bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Prešove. Vo všetkých ambulanciách pre deti a dorast nebola v rámci povinného očkovania zaočkovanosť nižšia ako 98 %. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania. V našom okrese nie sú utečenecké tábory, preto ani problémy s tým súvisiace sa nás netýkali. Nemali sme hlásené žiadne nežiaduce postvakačné reakcie po očkovaní. Pri kontrole očkovania neboli zistené závažnejšie problémy, menšie problémy sa riešili priebežne, osobným kontaktom s lekármi, zasielaním upozornení rómskym spoluobčanom, aby sa dostavili na povinné očkovanie.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11-tich prípadoch. Ide o odmietnutie základného očkovania v piatich prípadoch, v jednom prípade 3. dávkou hexa vakcínou, v štyroch prípadoch preočkovanie v 6. roku života a v jednom prípade v 11. roku života.

Pri kontrole očkovania bola na jednotlivých ambulanciách všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast vykonaná kontrola so zameraním na dodržiavanie chladového reťazca. Kontrolou bolo zistené, že vo všetkých (18) ambulanciách sú k dispozícii samostatné chladničky na uchovávanie vakcín, taktiež je pravidelne vykonávaná kontrola chladového reťazca chladničkovými teplomerami a sú zaznamenávané údaje o dosiahnutej teplote.

Počas Európskeho imunizačného týždňa (EIW), ktorý sa konal v dňoch od 22.4. do 24.4. 2014 boli pracovníkmi Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Bardejove vykonané nasledovné aktivity:

1. V regionálnej tlači, v Bardejovských novostiach, bol uverejnený článok na tému Európsky imunizačný týždeň, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre informovanie verejnosti o očkovaní.
2. V priebehu celého týždňa boli na teletextových stránkach našej regionálnej bardejovskej televízie (BTV) uverejňované informácie o význame EIW s uvedením telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácií o očkovaní.
3. Všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých v okrese Bardejov (40) bola zaslaná informácia o význame EIW. Súčasne bol všetkým uvedeným lekárom zaslaný leták „Európsky imunizačný týždeň“, ktorý bol vyvesený vo všetkých čakárňach pre pacientov ako informácia pre rodičov očkovaných detí a ostatných pacientov.
4. Vo vestibule budovy RÚVZ so sídlom v Bardejove boli na nástenke uverejnené informácie o tejto aktivite pre informovanie verejnosti so základnými informáciami

- o očkovaní – povinné očkovanie, očkovanie pred cestou do zahraničia a pod..
5. Na webovej stránke nášho RÚVZ so sídlom v Bardejove bol uverejnený článok na tému „Európsky imunizačný týždeň“, s uvedením adresy a telefonického kontaktu na oddelenie epidemiológie pre poskytovanie informácii verejnosti o očkovaní.
  6. V školských a predškolských zariadeniach okresu boli rozdistribuované letáky s témou očkovania.
  7. V rámci poradenstva v oblasti očkovania boli v tomto týždni poskytované informácie pre laickú verejnosť (9) a zdravotníckych pracovníkov (5) najčastejšie o očkovaní pred cestou do zahraničia a očkovaní zdravotníckych pracovníkov proti VHB a posune očkovania z dôvodu KI.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovať chorobnosť, úmrtnosť a následky po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnuť zlepšenia kvality života, skvalitniť surveillance prenosných ochorení a zvýšiť edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Čo sa týka hlásenia prenosných ochorení, spolupráca s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi a laboratóriami, ktoré zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku je veľmi dobrá.

Informovanosť a zvyšovanie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečovaná aj cestou programu EPIS, ktorý sprostredkováva širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Vzdelávanie verejnosti zabezpečujeme aj vydávaním článkov v mestskej tlači (3 články v týždenníku Bardejovské novosti – Európsky imunizačný týždeň; Aktuálna epidemiologická situácia vo výskyte ARO a chrípky, Deň hygieny rúk, článok o ochorení EBOLA), priamy vstup do RTVS o spolupráci s rómskymi asistentmi, zverejňovaním aktuálnej epidemiologickej situácie na web stránke nášho úradu (12x). Lekárom prvého kontaktu zasielame mesačne aktuálne informácie o epidemiologickej situácii v našom okrese spolu aj s novinkami v očkovaní a výskyte ochorení preventabilných očkovaním.

Taktiež zdravotnícka verejnosť a laická verejnosť má prístup k aktuálnym informáciám, ktoré sú uverejňované na web stránke nášho RÚVZ (mesačná aktuálna epidemiologická situácia v okrese Bardejov, iné dôležité informácie). Pri referáte epidemiológie pracuje poradňa očkovania, ktorá za rok 2014 poskytla informácie 18 klientom poradne, zväčša telefonicky, prípadne mailom.

Analýza prenosných ochorení za rok 2014, porovnanie výskytu prenosných ochorení s rokom 2013, a za posledných 5 rokov, dlhodobé trendy:

Pri sledovaní zdravotného stavu obyvateľstva vidíme rozdiely v chorobnosti v porovnaní s minoritnou skupinou rómskeho obyvateľstva. V okrese žije cca 10 % Rómov v 24 osadách. Nízky hygienický štandard bývania, často bez zásobovania rómskeho obyvateľstva nezávadnou pitnou vodou, obydlia so suchým záchodom, vysoká, takmer 100% nezamestnanosť, výrazne vplývajú nielen na šírenie prenosných ochorení, ale celkovo na zdravotný stav, pričom priemerná dĺžka života Rómov v okrese je kratšia o 8 – 10 rokov. V súvislosti s tým zaznamenávame pravidelne výskyt vírusovej hepatitídy typu „A“ (VHA). Cyklicky výskyt VHA je každých 4 – 5 rokov v našom okrese, čo potvrdzuje aj 20 ročné sledovanie. V roku 2005 ochorelo 31 osôb, v roku 2008 sme zaznamenali až 104 prípadov ochorenia. V roku 2009 nastal pokles ochorení na 57 prípadov, čo svedčí o spomínanej cykličnosti výskytu tohto ochorenia. V roku 2013 (v decembri) sme zaznamenali prvé prípady ochorenia, ktoré pretrvávali až do roku 2014 s celkovým počtom 95 prípadov, čo potvrdzuje už spomínanú cykličnosť tohto ochorenia.

Počet iných prenosných ochorení je každý rok približne rovnaký, s malým výkyvom chorobnosti na črevné ochorenia, zvlášť salmonelózy a kampylobakteriízy.

Stabilne dobrá situácia je u chorôb preventabilných očkovaním a to u morbíl, ktorú sme nezaznamenali od roku 1997 a rubeoly od roku 1996. Čo sa týka ochorenia na pertussis, v roku 2014 sa vyskytlo 7 prípadov a ochorenia na parotitídu 47 prípadov.

Exotické, resp. importované ochorenia sme nezaznamenali ani v tomto roku.

Čo sa týka výskytu salmonelóz, od roku 2003 evidujeme výrazný pokles ochorení. V roku 2014 bolo zaznamenaných 79 ochorení, čo je porovnateľné s rokom 2013 (60). Vo výskyte salmonelóz sme nezaznamenali žiadnu explozívnu epidémiu, okrem 7 malých rodinných epidémií (15 ochorení). Najčastejším pôvodcom nákazy zostáva naďalej *Salmonella enteritidis* (56), *S. typhimurium* (8), *S. reno* (1), *S. infantis* (5), *S. agona* (1), *S. heidelberg* (1), *S. otmarschen* (1), *S. montevideo* (2), *S. java* (1), *S. enterica* (1), *S. coeln* (1), *S. derby* (1).

Za posledné roky zaznamenávame nárast vo výskyte alimentárnych ochorení vyvolaných kampylobakteriami, počet ochorení za rok 2014 bol 139, čo znamená mierny nárast oproti roku 2013 (129). Najčastejším faktorom prenosu sú nedostatky pri príprave a manipulácii so surovým mäsom (kuracie, bravčové), o čom svedčí i sporadický výskyt tohto ochorenia, zväčša u ľudí, ktorí pripravovali stravu (opekačky, domácnosť). Zaznamenané boli 3 rodinné epidémie (2x po 2 prípady, 1x po 3 prípady), v jednej rodinnej epidémii bola ako faktor prenosu udávaná konzumácia ovčieho syra, u ostatných nebol faktor prenosu zistený. Ochorenia vyvolala 132x *Campylobacter jejuni* a 7x *Campylobacter coli*.

Podobná situácia bola aj u dyzentérie, kde posledným vyšším výskytom bol rok 2000/68 prípadov, v roku 2014 sme zaznamenali 17 prípadov, čo je mierny nárast oproti minulému roku (9). Všetky ochorenia sa vyskytovali v rodinách s nízkym hygienickým štandardom, ochorenia vyvolala 12x *S. flexneri* a 5x *S. Sonnei*. Počet črevných ochorení vyvolaných inými mikroorganizmami (*E. coli* enteropatogénne) sa výrazne znížil za posledné roky. V roku 2014 bolo evidovaných 38 ochorení, vyvolaných rôznymi sérotypmi, čo je mierny pokles, v roku 2013 to bolo 46 ochorení.

Epidemický výskyt vírusovej hepatitídy typu A sa naposledy vyskytol na prelome rokov 2008 a 2009 s počtom ochorení 161. V roku 2010 a 2011 sa nevyskytol ani jeden prípad, v roku 2012 dva prípady a v roku 2013 začal epidemický výskyt ochorení na VHA (49), pokračuje aj v roku 2014 s počtom 46.

Akútna VHB sa vyskytuje už niekoľko rokov len vzácné. V roku 2006 bol potvrdený len jeden prípad ochorenia, odvtedy neevidujeme žiadne akútne ochorenie. Je to výsledok zavedenia pravidelného povinného očkovania detí.

Z hepatitíd zaznamenávame len výskyt chronického nosičstva VHC a HBsAg pri VHB. V roku 2009 sme zaznamenali 10 prípadov chronického nosičstva VHC, v roku 2010/4, v roku 2011/2, v roku 2012/9 prípadov nosičstva, v roku 2013/3 a v roku 2014 to boli 4 prípady chronického nosičstva HCV.

Od roku 2002 evidujeme nárast prípadov nosičstva HBsAg. Za rok 2008 a v roku 2009 sme zaevidovali 14 prípadov nových nosičov HBsAg, v roku 2010 pribudlo ďalších 13 nových prípadov, v roku 2011 stúpol počet nových prípadov nosičstva na 18, v roku 2012 to bolo 10 prípadov, v roku 2013 – 14 prípadov a v roku 2014 bolo evidovaných 20 prípadov nových nosičstiev. Takmer vo všetkých prípadoch išlo o bezpríznakové nosičstvo zistené v rámci preventívnej prehliadky, alebo ako súčasť vyšetrení v rámci predoperačného vyšetrenia.

Počet ochorení na varičelu kolíše po poklese v roku 2009. V roku 2006 bolo hlásených 336 ochorení, v roku 2007/302, v roku 2008/192, v roku 2009/125, ale v roku 2010 sme zaznamenali nárast prípadov ochorenia na 380. V roku 2011 bolo zaznamenaných už len 104 prípadov ochorenia, v roku 2012 to bolo 270 prípadov, v roku 2013 – 317 prípadov. Ochorenia prebiehali bez komplikácií a vyskytovali sa prevažne u detí predškolského a školského veku. V roku 2014 bolo zaznamenaných 206 ochorení na varičelu.

V roku 2007 sme zaznamenali 3 prípady ochorenia na meningokokovú meningitídu, v roku 2010 sme mali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 15 ročného chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B. V roku 2011 sme tiež zaznamenali len 1 prípad meningokokovej meningitídy u 2,5 ročného rómskeho chlapca, vyvolanú *Neisseria meningitidis* typu B (6 rodinných kontaktov - ZZD). V roku 2012 a 2013 sme nezaznamenali ani jedno ochorenie. V roku 2014 sa vyskytlo 1 ochorenie u 30-ročného muža, vyvolané *Neisseria meningitidis* typ C (5 rodinných kontaktov – ZZD).

Posledný výskyt kliešťovej encefalitídy sme zaznamenali v roku 2008 u 75 – ročného dôchodcu, ktorý udával prisatie kliešť'a. Odvtedy sme nezaznamenali žiadny prípad, až v roku 2014 jedno ochorenie u 50 – ročného muža, ktorý udával konzumáciu ovčieho syra, prisatie kliešť'a neudával a jedno ochorenie u 24 – ročnej ženy, ktorá udávala prisatie kliešť'a.

Čo sa týka Lymeskej boreliózy, zaznamenávame výkyvy v počte ochorení. V roku 2007 bolo hlásených 32 ochorení, v roku 2008 a 2009 bolo hlásených len po 5 prípadov ochorení, ale už v roku 2010 bolo zaznamenaných 31 prípadov ochorenia, v roku 2011/21, v roku 2012/43, v roku 2013/44 ochorení a v 1. polroku 2014 sme zaznamenali len 7 prípadov ochorenia. Väčšina chorých uvádza akvizíciu kliešť'a.

Zaznamenali sme jeden prípad ochorenia na hemoragickú horúčku s renálnym syndrómom u 32 – ročného muža, ktorý žije v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom, udávaný kontakt s hlodavcami. Za posledných 10 rokov sme toto ochorenie nezaznamenali.

V roku 2014 nemáme evidovaný nový prípad nosičstva HIV a ani ochorenie na AIDS.

Čo sa týka analýz prenosných ochorení, tie vykonávame 1x mesačne, štvrťročne, polročne a ročne v písomnej forme.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom EPIS-u je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení a začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do sietí EÚ.

Využívame možnosti, ktoré EPIS poskytuje - vkladanie prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, vkladanie prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne a systém rýchleho varovania (v zmysle „Štandardných postupov pre manažment prípadov infekčných ochorení“).

Za rok 2014 sme spracovali a do epidemiologického informačného systému prenosných ochorení vložili 1074 a zadali sme 46 hlásení do SRV. Za uvedené obdobie sme spracovali 415 ohnisk nákaz (salmonelóz, dyzentérií, kampylobakteriéz, VHA, VHC, nosičov HBsAg, Lymeských boreliéz, toxoplazmóz, toxokaróz, kliešťovej encefalitídy, meningokokovej meningitídy, hemoragickej horúčky a pohryznutí).

Za uvedené obdobie sme nariadili opatrenia formou rozhodnutí v 361 prípadoch ako LD a ZZD – vyradenie potravinárov, pri výskyte salmonelóz, kampylobakteriéz, VHA.

Prístup do EPIS-u je umožnený 3 pracovníckam oddelenia epidemiológie, ktoré vstupujú do systému cez vstupné heslo, ktoré má každá pracovníčka oddelenia, a ktoré sa mení každý polrok.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom sledovania NN je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Pravidelným vykonávaním kontrol zameraných na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky v zdravotníckych zariadeniach sa môže znížiť výskyt NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe

zistených výsledkov a analýz hlásených NN. Sleduje sa aj mikrobiálna rezistencia na ATB a biocídy a endemické osídľovanie nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2014:

Počet hlásených NN z oddelení NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov je približne každý rok rovnaký, čo považujeme za snahu nemocnice riešiť túto problematiku. Za rok 2012 bolo hlásených 147 NN, za rok 2013 bolo hlásených 139 NN. Za rok 2014 bolo hlásených 138. Najviac NN bolo hlásených z LDCH (101). Nemocničné nákazy najčastejšie postihovali urologický systém, kožu a sliznice a respiračný systém. Najčastejším etiologickým agensom vyvolávajúcim NN bol *Klebsiella pneumoniae* ESBL, *St. aureus* methicilin R, *E.coli* ESBL, *Pseudomonas*.

Porovnanie výskytu NN podľa oddelení za posledné 4 roky:
vid' tbl.

Tab. IV.8.2				
Porovnanie výskytu NN podľa oddelení v lôžkových zariadeniach v okrese Bardejov				
	rok 2011	rok 2012	rok 2013	rok 2014
Chirurgické	1	1	0	1
Detské	5	3	6	1
Interné	4	0	1	0
Neurologické	1	0	0	0
Novorodenecké	0	2	0	0
OAIM	29	43	30	25
Geriatra	8	9	0	0
FRO	4	5	4	5
Gynekologické	1	6	0	5
LDCH	71	78	98	101
Psychiatrické	0	0	0	0
Spolu	124	147	139	138

Za rok 2014 bolo vykonaných 89 previerok v zdravotníckych zariadeniach, v rámci ktorých bolo preverené dodržiavanie HER oddelenia a boli odobraté nasledovné vzorky:

33 vzoriek sterilného materiálu, 107 sterov z prostredia a skontrolovaná bola účinnosť 15 horúcovzdušných sterilizátorov a autoklávov (45 bioindikátorov).

Dňa 5.5.2014 sa uskutočnil 6. ročník kampane „*Umývaj si ruky – zachrániš život*“, ktorý je súčasťou programu WHO. Hlavným cieľom kampane je poukázať, že správna hygiena rúk je najúčinnější spôsob prevencie nozokomiálnych nákaz a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Tento rok bola kampaň venovaná hygiene rúk ako ochrane pacienta pred rezistentnými mikroorganizmami.

Do tejto kampane sa zapojila NsP Sv. Jakuba, n. o., Bardejov, ktorá sa zaregistrovala do siete nemocníc WHO. Oddelenie laboratórnej medicíny, pracovisko klinickej mikrobiológie v čase od 24.3. – 28.3.2014 spracovalo 185 hemokultúr.

Výsledky z prieskumu boli zaznamenané v dotazníku a zaslané na uvedenú adresu.

V rámci tejto kampane pracovníci referátu epidemiológie RÚVZ so sídlom v Bardejove realizovali aktivity zamerané na hygienu a dezinfekciu rúk formou plagátov a letákov pre zdravotníckych pracovníkov (5 momentov hygieny rúk, 5 momentov v hygiene

rúk zameraných na starostlivosť o pacienta s močovým katétrom), formou informácie v regionálnej tlači a informácie na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove. Vyhodnotenie aktivít bolo zaslané dotazníkom na RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý kampaň vyhodnocuje.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami, zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie), skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb.

Pripravenosť obyvateľov okresu Bardejov na pandémiu chrípky sme realizovali poskytovaním aktuálnej epidemiologickej informácie o výskyte chrípky a ARO (12x) na teletexte Bardejovskej televízie, na web stránke RÚVZ so sídlom v Bardejove.

Bol aktualizovaný aj Plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v okrese Bardejov, Havarijný plán RÚVZ so sídlom v Bardejove pre prípad výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie a plán pre zabezpečenie dostatočného množstva dezinfekčných prípravkov a ochranných pracovných pomôcok v prípade výskytu pandémie chrípky, prípadne iných mimoriadnych epidemiologických situácií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľom je monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vzorky vôd sa odoberajú v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Organizačné zabezpečenie a príprava harmonogramu na odber odpadovej vody na zachytenie poliovírusu (podľa harmonogramu RÚVZ Košice) bol realizovaný v stanovenom termíne referátom HZP.

V roku 2014 bol odber odpadovej vody vykonaný 6x na jednom odbernom mieste – kanalizačný zberač ČOV Bardejov.

Všetky výsledky odpadových vôd na prítomnosť poliovírusov boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľom je zvýšiť úroveň informovanosti a zmenu postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

Referát podpory zdravia spolu s referátom epidemiológie vykonáva v priebehu roka prednášky žiakom základných a stredných škôl. Za rok 2014 boli zorganizované 4 prednášky a 12 x bol realizovaný projekt „Hrou proti AIDS“.

Tento projekt bol realizovaný:

- V ZŠ a SŠ – 4x prednáška – počet žiakov 101
- V ZŠ a SŠ – 12x projekt „Hrou proti AIDS“ – počet žiakov 360

Taktiež pri RÚVZ so sídlom v Bardejove pracuje „poradňa AIDS“, ktorá zabezpečuje anonymné, bezplatné vyšetrenie vzoriek krvi a poradenstvo (15 telefonických konzultácií, 3 konzultácia e-mailom).

V našom okrese tohto roku nevidujeme nový prípad nosičstva HIV ani ochorenie na AIDS.

Na webovej stránke nášho úradu sú pravidelne uverejňované aktuálne informácie o HIV/AIDS a aktuálnych počtoch ochorení v SR. Taktiež pracovníci referátu epidemiológie a referátu podpory zdravia sú k dispozícii poskytovať poradenstvo a konzultácie k tejto téme priamo na pracovisku úradu, alebo prostredníctvom telefonických konzultácií. Telefónne čísla na konzultáciu a výzva na poskytnutie poradenstva bola uverejnená už v spomínanom príspevku uverejnenom v tlači.

Všetky informačné letáky o HIV/AIDS sú pripravované RÚVZ so sídlom v Bardejove.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Od 1.1.2012 pracuje pri oddelení epidemiológie poradňa očkovania, kde sú poskytované informácie o očkovaní. Tieto informácie sa v poradni očkovania poskytujú priamo pri osobnej návšteve, telefonicky, prípadne písomne. V rámci poradenstva boli poskytované informácie pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov. Za rok 2014 sme poskytli v poradni informácie 25 klientom a 6 informáciu písomne.

Odmietnutie povinného očkovania sme zaznamenali v 11-tich prípadoch. Ide o odmietnutie základného očkovania v piatich prípadoch, v jednom prípade 3. dávkou hexa vakcínou, v štyroch prípadoch preočkovanie v 6. roku života a v jednom prípade v 11. roku života.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šírenia prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí.

Postoj rodičov k očkovaniu svojich detí ovplyvňujú hlavne správy v médiách a na internete. Rodičia, ktorí odmietajú dať dieťa zaočkovať to zdôvodňujú tým, že očkovacia látka obsahuje nebezpečné látky, vakcíny nie sú prírodné, očkovanie nie je potrebné, keďže ochorenia sa nevyskytujú a hlavne že v ostatných krajinách nie je očkovanie povinné.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Realizovali sme aktivity zamerané na plnenie cieľov vymedzených v aktualizácii NPPZ a aktivít vedúcich k zlepšeniu súčasného zdravotného stavu obyvateľstva. Presadzujeme uplatňovanie zásad zdravého spôsobu života, preventívnych opatrení smerujúcich k zníženiu výskytu závažných a najčastejšie sa vyskytujúcich ochorení obyvateľstva. Aktualizovaný NPPZ je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znížovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Ovplyvňujeme determinanty zdravia zvyšovaním informovanosti obyvateľov s cieľom ochrany, zachovania alebo vrátenia zdravia, edukáciou prostredníctvom besied, prednášok, individuálnym poradenstvom zdravého životného štýlu a ďalšími zdravotno-výchovnými aktivitami. Vykonali sme prednášky pre deti MŠ, študentov ZŠ a SŠ, pre seniorov a mamičky v klube matiek. Prednášky boli na témy: škodlivosť fajčenia 22 prednášok, drogy 22 prednášok, alkohol 24 prednášok, prvá pomoc 29 prednášok, dentálna hygiena 28 prednášok, základné hygienické návyky 6 prednášok, AIDS 11, panelová súťaž - AIDS workshop 11, chrbtica školáka 12 prednášok, mozog 2 prednášky, poruchy príjmu potravy 6 prednášok, zdravá výživa 4 prednášky, sex a zdravie 2

prednášky, dospievajúce dievčatá 5 prednášok ďalej prednášky pre seniorov na témy- pohyb a správne dýchanie 3 x, výživa v staršom veku 5x, výživa ako možná prevencia niektorých nádorových ochorení 3x, výživa pri osteoporóze 3x, inkontinencia - cvičenie ako prevencia inkontinencie 3x, prídavné látky v potravinách a ich riziko pre zdravie 3x, ako správne pripravovať a uchovávať potraviny, aby zachovali výživnú a zdravotnú bezpečnosť 3x. Pre mamičky v klube matiek sme prednášali témy: Prvá pomoc 7x , Starostlivosť o novorodenca 7x , Dojčenie 7x, Príprava na pôrod 10x. Celkom sme vykonali 266 prednášok resp. besied. Pri prednáškach sme použili zdravotno-výchovné videofilm , ktoré boli premietnuté 63 krát a to v rámci prednášky dentálna hygiena, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia , dojčenie. Počas roka sme vytvorili 4 letáky a 8 panelov s rôznou zdravotno - výchovnou tematikou.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Výskyt obezity zisťujeme u klientov poradne zdravia a formou individuálneho poradenstva vhodného životného štýlu sa snažíme u klientov upraviť nadváhu resp. obezitu, čím sa napĺňa sekundárny cieľ NPPO a to: zníženie počtu nových prípadov ochorenia súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, ako aj zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Pokračujeme v zlepšení zdravotného uvedomenia celej populácie. Aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí, mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku. Uskutočnili sme pre verejnosť a seniorov, v priestoroch Seniorského centra na Toplianskej ulici v Bardejove, prednášky o výžive spojené s besedou, zdôrazňovali sme potrebu zmeny vo výbere potravín, už pri nakupovaní všímať si zloženie potravín na etikete /obsah tukov, prídavných látok a pod./ a taktiež upozorňovali sme na vhodnú prípravu s ohľadom na uchovanie biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy. Vykonali sme prednášky o pohybe s vysvetlením významu pohybovej aktivity pre zdravie človeka a súčasne prebiehala inštruktáž s praktickým cvičením pre zúčastnených. Celkom sme vykonali 23 prednášok o zdravej výžive a životnom štýle spojené s cvičením. Cieľom bolo upozorniť na rastúci počet chronických ochorení spôsobených nesprávnou výživou a nedostatkom pohybu. Vedeť poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom a postproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách mladších a starších žien. Uskutočnili sme celkom 166 krát cvičenie. Boli vykonané prednášky pre mamičky v rámci „Klubu matiek“ na témy zdravý životný štýl v tehotenstve, výživa dieťaťa. Zúčastňujeme sa každoročne „Športového dňa o pohár primátora pre seniorov“, ktorý je organizovaný MsÚ a „Športového dňa pre telesne postihnutých“. I tohto roku pracovníčka oddelenia PZ vykonávala zdravotný dozor, poskytovala poradenstvo a merala krvný tlak. Podľa možností svojho zdravotného stavu telesne postihnutí vykonávali rôzne cvičenie v priestoroch športovej haly. V obci Snakov a Gerlachov na OcÚ v spoločenskej sále sme pripravili športovo-tanečný deň a predcvičovali sme Zumbu. Zúčastnili sa deti s mamičkami.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Systematická kontrola fajčenia na základných, stredných školách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach spoločného stravovania a na ďalších pracoviskách vykonávajú jednotlivé oddelenia v rámci ŠZD. Celkom bolo vykonaných 1148 kontrol. Poradenstvo na odvykanie od fajčenia je poskytované prostredníctvom poradne na odvykanie od fajčenia. Vykonalo sa len individuálne jednorázovo pre fajčiarov počas výjazdov s použitím

Smokerlyzeru. V súvislosti so svetovým dňom bez tabaku sme vykonávali prednášky o škodlivosti fajčenia pre žiakov stredných a základných škôl. Celkom bolo vykonaných 22 prednášok a besied o škodlivosti fajčenia a bol premietnutý film „Kým stúpa dym“.

9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA ROKY 2009-2015

Projekt sa tento rok neplnil.

Na RÚVZ boli požiadavky zo základných škôl na vykonanie prednášok pre deti znevýhodnených komunít. Celkovo sme vykonali 23 prednášok pre 900 detí na témy: Starostlivosť o zdravie 4x, Sex a zdravie 2x, Dospievanie 2x, Chrbtica a správne držanie tela 5x, Riziká pohlavného života 2x.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM

Aktivity v rámci tohto akčného plánu sú zamerané na zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov. V časovom období od marca do júna 2014 sme spolupracovali aj s príslušníkom policajného zboru a vykonali sme spoločné besedy pre študentov stredných škôl v rámci projektu „Bezpečný návrat domov“. Informovali sme študentov stredných škôl o škodlivosti drog a alkoholu, o rizikách a následkoch požitia drog a alkoholu pri vedení motorového vozidla. Celkovo sme vykonali 24 besied pre 773 študentov stredných škôl. Zapojili sme sa do kampane „Deň zodpovednosti“, ktorá sa uskutočnila začiatkom druhého polroka 2014. Cieľom tejto zdravotno-výchovnej kampane bolo zvýšenie povedomia o rozsahu a povahe zdravotných problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov. V rámci kampane sme vyšetřovali jeden z pečňových testov, ktorého zvýšená hladina môže súvisieť s nadmernou konzumáciou alkoholu, zmerali sme krvný tlak a poskytli sme zdravotno-výchovné materiály s tematikou zdravotných a spoločenských poškodení v súvislosti s požívaním alkoholu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V oblasti zdravia máme zámer zvýšiť povedomie starších ľudí v oblasti prevencie ochorení súvisiacimi s vyšším vekom a načrtnúť možné riešenia zdravotných problémov prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, ktoré realizujeme priebežne počas celého roka, aktivity na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov. Vykonali sme edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Uskutočnili sme pre seniorov v priestoroch Senior centra v Bardejove prednášky spojené s besedou o význame pohybovej aktivity, zdravej výživy ako prevencie civilizačných ochorení človeka. Súčasne prebiehala inštruktáž s cvičením. Celkom sme vykonali 23 stretnutí s prednáškami a cvičením. Cieľom bolo upozorniť na rastúci počet chronických ochorení spôsobených nedostatkom pohybu najčastejšie aj v kombinácii s nezdravou výživou.

V priebehu prvého polroka v rámci kampane „Týždeň mozgu“ sme uskutočnili 2 besedy s prezentáciou o mozgu, potrebe tréningu mozgu a o prevencii pred Alzheimerovou chorobou. Aktivity boli zamerané na tréning mozgu. Uverejnili sme článok na web stránku RÚVZ Bardejov. Po skončení Týždňa mozgu sme odoslali Alzheimerovej spoločnosti

vyplnený dotazník o priebehu aktivít a fotodokumentáciu z vykonaných akcií. Do týchto aktivít sa zapojilo 52 seniorov a zúčastníkov v produktívnom veku. V rámci svetového dňa pohybu sme uskutočnili turistickú vychádzku so seniorkami, kde sme trénovali postreh spojený s pohybovou aktivitou. Dva krát týždenne na RÚVZ vykonávame poradenstvo na optimalizáciu pohybovej aktivity, ktoré navštevujú seniori. Cvičenia zameriavame na posilňovanie svalstva a správne vykonávanie cvikov pri pohybovej aktivite. Celkom bolo 166 stretnutí. Na svetový deň osteoporózy sme vykonali 2 prednášky pre seniorov a dotazníkový prieskum o informáciách týkajúcich sa tohto ochorenia u 30 respondentov. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR v určenom termíne na vyhodnotenie.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Aby sa dosiahol cieľ Národného programu starostlivosti o deti a dorast treba zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie. V nadväznosti na reálne úlohy obsiahnuté v dokumente RÚVZ v SR sa venujú edukačným aktivitám prednostne v prostredí škôl a Materských centier. Matky ovplyvňujú životný štýl celej rodiny. Vzdelaná matka ďalej vzdeláva celú svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa. Vedeľme Klub matiek pre tehotné a dojčiacie mamičky. Klub matiek navštívili mamičky 33 krát, kde boli oboznamované s priebehom pôrodu, s dojčením, zdravou výživou, prvou pomocou a so starostlivosťou o novorodenca. Zároveň mamičky informujeme o problémoch pri dojčení, o prvých vhodných príkrmoch pre dojčatá, o pohybovej aktivite, o stomatohygiene. V spolupráci s firmou CORD BLOOD CENTER a firmou AVENT boli vykonané prezentácie o možnosti odberu pupočníkovej krvi a jej využitia a prezentácie pomôcok pre novorodencov. Na každom stretnutí sme s mamičkami cvičili a učili sa dychové cvičenia. Vykonali sme prednášky pre MŠ, ZŠ a SŠ na témy: škodlivosť fajčenia 22 prednášok, drogy 22 prednášok, alkohol 24 prednášok, prvá pomoc 29 prednášok, dentálna hygiena 28 prednášok, základné hygienické návyky 6 prednášok, AIDS 11, panelová súťaž - AIDS workshop 11, chrbtica školáka 12 prednášok, mozog 2 prednášky, poruchy príjmu potravy 6 prednášok, zdravá výživa 4 prednášky, sex a zdravie 2 prednášky, dospievanie 14 prednášok, riziká pohlavného života 14 prednášok, starostlivosť o dieťa pre dospievajúce dievčatá 5 prednášok. Pri niektorých prednáškach sme použili aj zdravotno-výchovné videofilmy, ktoré boli premietnuté v rámci prednášky stomatohygiene, základné hygienické návyky a škodlivosť fajčenia. V rámci dňa „Týždeň mozgu“ sme sa zamerali na tréning mozgu pre deti MŠ aktivitami ako sú - bludisko, porovnanie obrázkov, nájdenie chyby, a pod. Tréning sme uskutočnili v MŠ na Gorkého ulici v Bardejove.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU-STOMATOHYGIENA

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie orálneho zdravia sú 3 – 6 ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. V materských školách formou hry sme zdôrazňovali potrebu správnej techniky denného umývania zúbkov, ale aj pravidelných preventívnych prehliadok u zubného lekára. Využívali sme vytlačené obrázky rôznych potravín – zdravých a nezdravých jedál, ktoré vplývajú na kazivosť zúbkov detí. Máme veľký model zubov a zubnej kefky a deti si názorne na modeli skúšali čistenie zubov. Vykonali sme 28 prednášok pre 895 žiakov MŠ a ZŠ a bol premietnutý zdravotno-výchovný film s témou stomatohygiene.

9.8 CINDY program SR

Identifikujeme individuálne riziko a poskytujeme poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu v poradniach zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach, zameraných na elimináciu jednotlivých rizikových faktorov, počas výjazdových akcií poradní zdravia do obcí, na pracoviská, školy, úrady a pod. Program má za cieľ znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom. Systematicky pravidelne monitorujeme zdravotný stav a vyhľadávame relatívne zdravých osôb v riziku a chorých nepodchytených v kuratíve.

V poradni zdravia sme vyšetrili pomocou prístroja Refflotron spolu 281 klientov.

Vykonalí sme 14 výjazdov poradne zdravia do terénu: V. ZŠ Bardejov 2x, Hotelová akadémia 3x, MŠ Gorkého ul. Bardejov 2x, SPŠ Bardejov, MŠ Komenského ul. Bardejov, OD Kaufland 2x, OÚ Bardejov, MŠ Vinbarg Bardejov, ZŠ Petrová. Niektoré výjazdy pre verejnosť sa uskutočnili v súvislosti s významnými svetovými dňami /Svetový deň zdravia, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň pohybu, Deň zodpovednosti/. Vyšetrovali sme biochemické parametre, merali sme tlak krvi a množstvo podkožného tuku. Fajčiarom /8/ sme vykonali merania % COHb v krvi pomocou prístroja Smokerlyzer a vykonali sme krátke poradenstvo na odvykanie od fajčenia s poskytnutím zdravotno-výchovného materiálu. U 53 klientov sme vykonali vyšetrenie pomocou Spirometra. Klientom /186/, ktorí mali zvýšené biochemické parametre, sme poskytli poradenstvo na zlepšenie životného štýlu a poskytli sme im vhodný zdravotno -výchovný materiál. Taktiež individuálne sme navrhli zmeny v stravovaní a odporučili zvýšenú pohybovú aktivitu klientom s nadváhou a obezitou /144/.

U 112 klientov, ktorým sa zistil zvýšený tlak krvi sme poskytli poradenstvo ako znížiť krvný tlak bez medikamentov. V poradni zdravej výživy sme poskytli poradenstvo 126 klientom, ktorým sme zhodnotili stravovacie zvyklosti podľa vyplnených jedálničiek a porovnávali nutričné a energetické hodnoty s odporúčanými výživovými dávkami. V poradni AIDS sme poskytli telefonicky poradenstvo 6 klientom. Vedeíme poradňu pohybovej aktivity, ktorú navštevujú ženy v produktívnom aj poproduktívnom veku. Cvičenia sa konajú 2 x týždenne v 2 skupinách, uskutočnili sa 166 krát. V rámci svetového dňa srdca sme pripravili nástenku, v spolupráci s Nadáciou srdca sme participovali na kampani MOST. Vykonalí sme výjazd poradne, vyšetrovali sme hladinu celkového cholesterolu v krvi, merali sme tlak krvi a kontrolovali sme presnosť prinesených domácich tlakomerov.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Projekt má za cieľ podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu o zdravotnom uvedomení a zdravotno - výchovných informáciách dospeléj populácie v SR. Dotazníkovým prieskumom o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie o fajčiarskych návykoch dospeléj populácie sme informácie získali od 100 osôb určených jednotlivých vekových kategórií obyvateľov z mesta a vidieka v okrese Bardejov. Dotazníky boli vyplnené do určeného termínu a zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde sa spracovávajú za celé Slovensko. Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
Bratislava, hlavné mesto so sídlom v Bratislave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

V priebehu sledovaného obdobia sa pokračovalo v plnení úloh daných v súčasnej dobe realizovaným akčným plánom NEHAP IV. Týkali sa najmä štátneho zdravotného dozoru na úseku kontroly kvality vnútorného ovzdušia v priestoroch s dlhodobým pobytom osôb, vrátane sledovania kvality ovzdušia vo vybraných školách (súčinnosť odboru hygieny detí a mládeže).

Ďalej sa v rámci posudkovej činnosti i štátneho zdravotného dozoru priebežne vykonávala kontrola zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach dozorovaných odborom hygieny životného prostredia. V tomto smere neboli zistené žiadne nedostatky, prevádzkovatelia boli znali zákona a zabezpečovali jeho plnenie.

Veľký dôraz sa kládol na riešenie podnetov na hluk v životnom prostredí chránených území a budov – v sledovanom období roku 2014 bolo riešených celkom 77 podnetov na hluk z celkového počtu 212 evidovaných podnetov na odbore HŽP. Podania sa týkali najmä hluku technických zariadení prevádzok situovaných v chránených budovách alebo ich bezprostrednej blízkosti, dopravného hluku a hluku z hudobných podujatí. Na odstránenie objektívne preukázanej nadmernej hlučnosti bolo vydaných 9 z celkového počtu 13 pokynov, z toho 6 bolo splnených, 3 sú v riešení. V 2 prípadoch boli vydané rozhodnutia na uloženie pokuty vo výške 515 € za správny delikt porušovania § 27 zák. č. 355/2007 Z. z.

V sledovanom období vykonali odborní pracovníci odboru HŽP v spolupráci s odborom epidemiológie a odborom hygienických laboratórií cieľový štátny zdravotný dozor v 11 prevádzkach pedikúr zameraný na kontrolu dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu v týchto prevádzkach vrátane objektivizácie sterility vysterilizovaných pedikérskeho nástrojov a úrovne mikrobiálnej kontaminácie pracovných plôch a povrchov prevádzok pedikúr s uložením nápravných opatrení. Z celkového počtu odobratých 10 sterov z vysterilizovaných pedikérskeho nástrojov nevyhovelo skúške sterility pre prítomnosť mikroorganizmov 10 sterov, t.j. percento kultivačne pozitívnych sterov tvorilo 100 %. Na kontrolu mikrobiálnej kontaminácie prostredia prevádzok pedikúr bolo celkovo odobraných a kultivačne vyšetrených 11 sterov z pracovných povrchov, pričom 8 sterov bolo vyhodnotených ako nevyhovujúcich pre prítomnosť patogénnych mikroorganizmov. Následne bolo vykonaných 10 kontrol plnenia nápravných opatrení, ktoré boli v stanovenom termíne splnené, v 1 prípade bola v správnom konaní uložená pokuta vo výške 300 € za nedostatky v zabezpečení dostatočného množstva sterilných pedikérskeho nástrojov a pomôcok v prevádzke IN VISAGE na Košickej v Bratislave.

V rámci kontroly zariadení cestovného ruchu v letnej sezóne 2014 bolo cielene vykonaných 25 komplexných hygienických previerok vo vybraných športovo – rekreačných a ubytovacích zariadeniach pre verejnosť v areáli Slniečnych jazier Senec - Sever. Výsledky vykonaných kontrol poukazovali na ich vyhovujúcu hygienickú úroveň, neboli zistené hygienicko-prevádzkové nedostatky.

Veľká pozornosť sa venovala tiež tvorbe zdravých podmienok na bývanie v rámci posudkovej činnosti pri príprave obytných zón a objektov. Ich posudzovanie bolo v zložitých podmienkach výstavby najmä hlavného mesta bolo odborne i časovo veľmi náročné. Evidovaných bolo celkom 3058 podaní.

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia poskytovali informácie o zdravotných aspektoch jednotlivých faktorov životného prostredia a o aktuálnych environmentálno-zdravotných témach v rámci environmentálno-zdravotnej poradne na odbore hygieny

životného prostredia (ústne, telefonicky a e-mailom) a prostredníctvom viacerých vstupov do masmédií v celkovom počte 272.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

V priebehu roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

V priebehu roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V priebehu roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Do plnenia uvedenej úlohy sa tunajší úrad nezapojil, nakoľko uvedená problematika nie je vzhľadom na stabilnú a dlhodobu vyhovujúcu kvalitu pitnej vody dodávanej z podzemných zdrojov do spotrebiska v Bratislavskom kraji aktuálna.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Vzhľadom na to, že úloha bola dodatočne špecifikovaná pre sledovanie uzatvorených hál v aquaparkoch a v Bratislavskom kraji sa obdobné zariadenie nevyskytuje, úrad odstúpil od plnenia tejto úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ Bratislava hlavné mesto vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Bratislava I – Bratislava V, Malacky, Pezinok a Senec.

Podľa výstupov programu informačného systému ASTR_2011 bolo v r. 2014 v spádovom území RÚVZ Bratislava hlavné mesto v 3.a 4. kategórii rizikových prác evidovaných celkom 7155 zamestnancov, z toho 2636 žien v 199 zamestnávateľských subjektoch. Z celkového počtu bolo v 3. kategórii evidovaných 6291 zamestnancov, z toho 2459 žien, v 4. kategórii 864 zamestnancov, z toho 177 žien.

V roku 2014 bolo vydaných celkovo 38 rozhodnutí o zaradení pracovných činností do kategórie rizikových prác a 8 rozhodnutí o zrušení rizikových prác.

Novozaradené boli práce v 12 spoločnostiach: ALAS SLOVAKIA, s.r.o., vibrácie prenášané na celé telo zo sedadla nakladača CAT 928 G, betonáreň Dolnozemska 11, BA, 3; Prírodovedecká fakulta UK v BA, Mlynská dolina 1, hluk, 3; DERMAREVOLTA, s.r.o., Dermatologická ambulancia Smaragdová 1, BA, laser 4.tr., 3; Zsl. distribučná, a.s., Čulenova 6, BA, Úsek dispečerského riadenia spoločnosti, psychická pracovná záťaž, 3; Inteva Products Slovakia spol. s r.o., Automobilový priemyselný park, Hala A 1006, 900 55 Lozorno, hluk premenný, 3, 4; Priemyselné zdravotnícke centrum ProCare, a.s., Fyziatricko-rehabilitačné odd., laser 4.tr., 3; VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s., H3-montáž SUV, úsek Hochtakt, pracoviská 12.1,12.2,12.4-12.8, 12.10-12.12, 14.9-14.13, operátor, fyzická záťaž-polohy pri práci, 3; H2a lakovňa NSF, UBS 2. štuľovanie, L3, pozícia 1.03-1.09; GAD, Hrubé utesňovanie karosérií, L3, pozícia 3.01, manipulačný robotník, polohy pri práci, 3; IKEA Industry Slovakia, s.r.o. OZ Malacky Flatline, Výroba nábytku a bytových doplnkov, Továrenská 2614/19, Malacky, hluk, 3; ETI ELB s.r.o., Potočná 42, Báhoň, Výroba elektroinštalačného materiálu, Lisovňa, hluk premenný, 3,4; ZSL distribučná, a.s., Čulenova 7, BA, Úsek dispečerského riadenia, dispečer VN, VVN, koordinátor, psychická pracovná záťaž, 3; physio and care s.r.o., NZZ, ambulancia ortopédie a SVALZ v odbore FLBR, Nad Lomom 2, BA, laser 3B, 3; Compass Ceramic Pools s.r.o., Výroba bazénov, Poľná 4, Senec, hluk 3, styren 3.

V 26 prípadoch boli rizikové práce aktualizované z dôvodu prehodnotenia miery rizika, zmien v organizačnej štruktúre spoločnosti, organizácie práce a náplne práce, ktoré sa prejavili zmenami v profesiách, pracovnom zaradení, počtoch zamestnancov a kategórie práce ako i z dôvodu vyhlásenia rizikových prác 4. kategórie na obdobie jedného roku, počas ktorého sa nepodarilo znížiť mieru rizika: SLOVNAFT, a.s., Prevádzka 5- Výroba palív – stredisko 33510 Extrakcia arómátov, Stredisko Operatívna údržba, benzén, 3; VW SLOVAKIA, a.s., hala H6b- Karosáreň SUV/Touareg-finish Oberfläche výrobný pracovník AFO 7160,7170,7190,7200, Brúsna kabína č. 1, vibrácie prenášané na ruky, 3 (výrobný pracovník AFO 70,80,90, finish Oberfläche Aufbau VT, vibrácie prenášané na ruky, 3 boli preradené z kat. 3 do kat. 2 na základe organizačných opatrení – zmenový režim práce, rotácia zamestnancov a vykonanej objektivizácie); LESY SR, š.p., BB, OZ závod Šaštín-Stráže, Expedičný sklad dreva Rohožník, pilčík, vibrácie prenášané na ruky 4; VW SLOVAKIA, a.s., hala H4 – Karosáreň AUDI Q7, Brúsne kabíny AFO 300/320, vibrácie prenášané na

ruky 4.; ecorec Slovensko s.r.o. , Glejovka 15, Pezinok, Príjmová-skladová hala, vedúci zmeny-predák, operátor, pevný aerosól: syntetické vlákna textilné, polymérne materiály, polystyrén, 3, hluk ustálený 3 (hluk z 4 do 3 po vykonaných technických opatreniach); RELAD spol. s r.o., Dolný Štál 768 /agentúra dočasného zamestnávania/, Dielňa opracovania odliatkov a dielňa pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (Fe a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3; UN Bratislava, Nemocnica akad. L. Déreza, Limbová 5, BA, IOŽ, laser, BF 3; HSF, s.r.o., Jesenského 50, Malacky, Hala na výrobu plastových okien a dverí, Hala na výrobu hliníkových okien, dverí a fasád, hluk premenný, 3,4; UN Bratislava 2x, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, BA, cytostatiká, IOZ, 3; NAFTA, a.s., ZPS Gajary Bádén, CVA Gajary, ZS 6 Malacky, Vrtná súprava IDECO BIR 8005/1, Súpravy POS-GVS 1060/3, 3070, hluk 3; TOWER AUTOMOTIVE, a.s., Stará a nová lisovňa, Sklad hutného materiálu, Nástrojáreň, Deštrukčná miestnosť, Repas, hluk 3, 4; NAFTA, a.s. CA PZZP Láb- Centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok, hluk 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Vlčie hrdlo, chemické f. 3, karcinogénne f.-benzén 3, hluk premenný 3, 4, vibrácie prenášané na ruky 3; TEBAU, spol. s r.o., Čistenie kovových podláh lešenia, Bojnická 18/C, BA, hluk 4; Vrabel & Dziak s.r.o., Dielňa opracovania odliatkov a pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji, hluk premenný 4, pevný aerosól s prevažne nešpecifickým účinkom (železo a jeho zliatiny) 3, vibrácie prenášané na ruky 3; MEDICAL GLASS,a.s., Agátová 22, BA, Divízia ampuliek 1. NP, údržbár, hluk ustálený, 3; PERI spol. s r.o., vysokotlakové čistenie debniacich prvkov, Šamorínska 18, Senec, hluk premenný vysokofrekvenčný, 4; LOGAN INVESTMENT, a.s Otryskávanie drťou, Šenkvičná 5, Pezinok, hluk ustálený 4; DFNSP BA, Odd. urgent. príjmu, Anesteziolog. odd., Odd. intenzívnej medicíny, Klinika detskej psychiatrie, Odd. dopravných činností: psychická pracovná záťaž 3, BF- Mcb.tbc, bovis, chlamydia psitaci, vi Ebola 3, karcinogénne f. – cytostatiká 3; MONTOSTROJ,a.s., Poľná 4, Senec, hluk premenný, pevný aerosól s možným fibrogénnym účinkom– zväračské, s prevažne nešpecifickým účinkom –Fe a jeho zliatiny, 3; ZSL distribučná, a.s., Čulenova 6, BA, Úsek dispečerského riadenia, dispečer VN,VVN, koordinátor, psychická pracovná záťaž, 3; Doprastav Asfalt,a.s., Obaľovacia súprava, Nitrianska cesta 5, Senec, hlavný strojník, elektrikár, hluk3, pevný aerosól s nešpecifickými účinkami + fibrogénny 4; OLO a.s., Spaľovňa odpadu Vlčie hrdlo 72, BA, hluk 3, aerosól s nešpecifickými účinkami –inertný prach 3; LESY SR, š.p., Nám. SNP 8, BB, OZ Smolenice, Expedičný sklad dreva Pezinok, hluk 4, vibrácie prenášané na ruky 4; Doprastav,a.s., Závod Prefa-Armovňa, Nitrianska cesta 5, Senec, hluk, 3,4.

V roku 2014 bolo vydaných 8 rozhodnutí o zrušení rizikových prác z dôvodu prehodnotenia miery rizika na základe realizácie technických a organizačných opatrení, zníženia objemu výroby, novej objektivizácie rizikových faktorov, zrušenia výroby, resp. zániku prevádzky: VW SLOVAKIA,a.s., Karosáreň AUDI Q7, Finish AFO 170/1780, vibrácie prenášané na ruky 4. kat. (na základe technických opatrení – úprava vibračných brúsok, výmena zariadenia, nastavenie robotických zväracích liniek- zrušené súčasne s aktualizáciou Brúsne kabíny AFO 300/320; VÚRUP, a.s. OBIOOMED, odd. ochrany ovzdušia, laborant, karcinogénne a mutagénne f. (na základe zníženia stacionárnych odberov, poklesu vykonávaných meraní vykonávaných navyše bez prítomnosti laboranta, vylúčenia expozície ťažkým kovom a výsledkov meraní, ktoré neprekračujú NPEL a THS, 2); Nemocničná a.s., Holubyho 35, Pezinok, Fyziatrisko- rehabilitačné odd. všeobecnej nemocnice s poliklinikou Malacky, laser 3B, 3; ALAS SLOVAKIA, s.r.o., betonáreň Dolnozemska 11, BA, vodič CAT 928 G, vibrácie prenášané na telo, 3; Doprastav, a.s., Technický a skúšobný servis, Asfaltové a betonárske laboratórium, Nitrianska cesta 5, Senec, hluk,3; Doprastav, a.s., Závod 0911 Technický a skúšobný servis, Mlynské nivy 68, BA, hluk,

pevné aerosóly /horninové s prevažne fibrogénnym účinkom, pevný aerosól-cement, 3; PRUNUS, s.r.o. (pôvodne T-STUDIO KUCHYNE, s.r.o.), stolárska dielňa Hraničná 16, BA, hluk, 3 (zrušené prac. miesta); Slovenská ľudová majolika v.d., Dolná 138, Modra, hlináraň, obsluha mlecích bubnov, hluk 3 (zrušené pracovisko).

K návrhom na zaradenie, resp. vyradenie prác do/z 3. a 4. kategórie bolo vydaných 5 rozhodnutí o prerušení konania: IMOS-Systemair, s.r.o., Výroba chladiacich a ventilačných zariadení, Kalinkovo 146; DDZ Drevomajstri, s.r.o., 065 11 Kolačkov 66, IČO: 31 725 244, pracovné činnosti vykonávané na pracovisku dielne opracovania odliatkov a dielne pieskovania GussBearbeitungsGesellschaft k.s., Nádražná 34, Ivanka pri Dunaji ; IKEA Industry Slovakia s.r.o., OZ Malacky Flatline, Výroba nábytku a bytových doplnkov, Továrenská 19, Malacky; MONTOSTROJ a.s., Poľná 4, Senec; Nemocničná a.s., Pezinok, Všeobecná nemocnica s poliklinikou Malacky, Duklianskych hrdinov 34 z dôvodu nepredloženia aktuálnych prevádzkových poriadkov a posúdenia rizík z expozície pracovníkov faktorom práce, protokolov z merania, nevypracovania posudkov o riziku v súlade s príslušnými nariadeniami vlády a vyhl. č. 448/2007 Z.z., nepreukázania zabezpečenia zdravotného dohľadu, nepredloženia posudku o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov a návrhu na zaradenie dočasne pridelených zamestnancov iného zamestnávateľa do kategórie rizikových prác. V 2 prípadoch bolo konanie vo veci zaradenia prác do 3. a 4. kategórie zastavené: ELV PRODUKT a.s., Nitrianska 3, Senec; IMOS-Systemair, s.r.o., Výroba chladiacich a ventilačných zariadení, Kalinkovo 146; (návrh nebol vypracovaný na základe aktuálnych meraní hluku a pevných aerosólov). V 1 prípade bolo konanie vo veci zrušenia rizikových prác zastavené zápisom v spise, nakoľko účastník konania vzal svoj návrh späť: hameln rds a.s. Horná 36, Modra.

V roku 2014 sa vykonalo v rámci štátneho zdravotného dozoru 72 previerok na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami za účelom kontroly ochrany zdravia zamestnancov a aktualizácie údajov o rizikových prácach.

Registrácia rizikových prác, t.j. prác, pri ktorých je zvýšené riziko vzniku choroby z povolania, profesionálnej otravy, alebo iného poškodenia zdravia v súvislosti s prácou a pracovnými podmienkami sa realizuje v informačnom systéme ASTR_ 2011.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 bolo vykonaných 36 previerok zameraných na kontrolu dodržiavania opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami vyplývajúcich zo zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci na vedecko-výskumných pracoviskách, v priemysle, v lekárňach a predajniach na území Bratislavského kraja. Bolo skontrolované:

- používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí
- používanie a skladovanie látok uvedených v prílohe č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z., na ktorých odborné využívanie je potrebné vykonať skúšku
- používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z.
- klasifikácia látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, spôsob oboznámenia sa zamestnancov s kartami bezpečnostných údajov (KBÚ)
- schválenie používania veľmi toxických látok a zmesí orgánom verejného zdravotníctva
- schválenie prevádzkového poriadku orgánom verejného zdravotníctva, vypracovanie posudku o riziku

- evidencia veľmi toxických látok a zmesí
- preukázanie odbornej spôsobilosti zamestnancov na manipuláciu s toxickými a veľmi toxickými látkami
- poskytovanie OOPP zamestnancom a ich používanie
- likvidácia prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov prípravkov na ochranu rastlín a zaobchádzanie s nebezpečným odpadom
- zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti o zamestnancov.

V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 69 kontrolných listov –dotazníkov informovanosti zamestnancov (C), pričom sa zistilo, že zamestnanci sú informovaní o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície chemickým faktorom pri práci, pravidelne sa zúčastňujú školení, sú vybavení osobnými ochrannými pracovnými prostriedkami, zamestnávateľ zabezpečuje opatrenia na ochranu ich zdravia. Zistené nedostatky (4x), ktoré sa týkali najmä aktualizácie prevádzkových poriadkov boli uvedené v záznamoch zo štátneho zdravotného dozoru s termínom ich odstránenia. Odstránenie zistených nedostatkov bolo následne skontrolované. Bolo poskytnutých 92 konzultácií, týkajúcich sa povinností pri manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

Aplikácia požiadaviek na ochranu zdravia zo strany zamestnávateľa bola posudzovaná v prevádzkových poriadkoch predkladaných na schválenie orgánu verejného zdravotníctva. V roku 2014 bolo posúdených a schválených 274 prevádzkových poriadkov pracovísk s nebezpečnými chemickými faktormi, pričom 23 konaní bolo prerušených z dôvodu nedostatočnej odbornej úrovne predložených materiálov (žiadatelia boli vyzvaní doplniť klasifikáciu látok a zmesí podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS, identifikáciu nebezpečenstiev a hodnotenie zdravotných rizík z expozície zamestnancov toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam, uviesť spôsob oboznámenia sa zamestnancov s KBÚ) a nepreukázania odbornej spôsobilosti pracovníka priamo riadiaceho prácu s toxickými látkami.

V 1 prípade bolo začaté správne konanie za správny delikt podľa § 57 ods. 42 písm. d) zák. č. 355/2007 Z.z.- nesplnenie povinnosti predložiť prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým faktorom na posúdenie orgánu verejného zdravotníctva v prevádzke Oprava a predaj vozidiel OPEL na Panónskej ceste 19 v BA účastníka konania M a H spol. s r.o., Panónska cesta 43, 851 04 BA, IČO: 31 361 781.

V roku 2014 boli vydaných 9 rozhodnutí k návrhom na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami v priemysle, zdravotníctve, štátnej správe a vo vedecko-výskumných spoločnostiach pre ÚKSUP, Matúšková 21, BA, Odbor vinohradníctva a vinárstva, dichroman didraselný, Odbor registrácie pesticídov, pesticídy; AQUASECO s.r.o., laboratórium Bernolákovská 18/A, Ivanka pri Dunaji, síran ortuťnatý, dichroman draselný; NAFTA, a.s. CA PZZP Láb- centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok, síran ortuťnatý, dichroman draselný, sírovodík; GEORGANICS s.r.o., Koreničova 1, BA –obchodná činnosť; hameln rds a.s., Maloobjemová výroba API, odd. výroby liečiv, horná 36, Modra, metansulfonyl chlorid; ETI ELB s.r.o., Potočná 42, Báhoň, Výroba elektroinštaláčného materiálu, kyanid sodný, draselný, strieborno-draselný; RÚVZ BA, Odbor hygienických laboratórií, Ružinovská 8, azid sodný, chlorid ortuťnatý, 1,3, 1,4 dinitrobenzol; dvojchroman draselný, tolylene 2,4, 2,6 diisocyanate; kyanid sodný, draselný, oxid ortuťnatý červený, žltý, kadmiumsulfát-hydrát, seleničitan sodný, síran kademnatý, berýlium, dusičnan ortuťnatý, jodid ortuťnatý, dvojchroman sodný, draselný, nitrát sodný, 2,4-diaminotoluén, bromičnan draselný; AXON Neuroscience SE, SVALZ v odbore klinická biochémia, Dúbravská cesta 9, BA, aminopterín, azid sodný, 2-cyklohexén-1-ón, dichroman didraselný, ethyl chloroformate, hygromycin B, kolcemid, kolchicin, 2-merkptoetanol, oxid osmičelý, seleničitan sodný, skopolamin hydrochlorid, tetraisopropyl pyrophosphoramide,

thiomersal, uranylacetát; SLOVNAFT,a.s., Vlčie hrdlo 1, BA, P1 Skladovanie, kyslý plyn, odsírený kvapalný plyn, sírovodík, P2 Destilácia sírovodík, P3 Hydrokrakovanie sírovodík, P4 Krakovanie sírovodík, tetrakarbonyl niklu, P5 Výroba palív sírovodík, kyslý tlakový plyn s obsahom sírovodíka, Kontrola kvality –dichroman draselný, kyselina fluorovodíková, azid sodný, chlorid ortuťnatý, síran ortuťnatý, síran kademnatý, sírovodík.

Prerušené bolo 1 konanie z dôvodu nepreukázania odbornej spôsobilosti na látky uvedené v príl. č. 3 k zák. č. 355/2007 Z.z. účastníkovi konania: synlab slovakia s.r.o., laboratóriá SVALZ v odbore klinická biochémia, mikrobiológia, hematológia, transfuziológia, imunológia a alergológia, Limbová 5 BA (kyanidy). Zastavené boli 2 konania na žiadosť účastníka konania z dôvodu pripravovaných organizačných a racionalizačných zmien: ÚKSUP, Matúškova 21, BA, Odbor ŽP a ekológie poľnohospodárstva, odbor diagnostiky, Odd. všeobecnej a karanténnej diagnostiky, Odd. molekulárnej biológie, Hanulova 9/A, BA; ÚKSUP, Odbor krmív a výživy zvierat a Odbor pôdy a výživy rastlín, Matúškova 21, BA.

Používanie a skladovanie vybraných chemických faktorov, ktoré sú zakázané podľa prílohy č. 3 k NV SR č. 355/2006 Z.z. nebolo zistené.

V Bratislavskom kraji nebola v roku 2014 riešená žiadna mimoriadna situácia ani havária. Bolo zaslané oznámenie Istrochem Reality, a.s. o požari na skládke odpadov, prevádzka SO Budmerice, kazeta č. 5., ktorý vznikol dňa 12.06.2014. Podľa informácií kontrolného chemického laboratória Nitra nebolo zistené prekročenie limitných hodnôt znečistenia ovzdušia.

Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami, zriadená na RÚVZ Bratislava zaevidovala 47 žiadostí o vydanie osvedčenia odbornej spôsobilosti. V r. 2014 bolo vydaných 28 osvedčení odbornej spôsobilosti na základe overenia predložených dokladov a 9 osvedčení na základe skúšky. Skúšky sa v r. 2014 uskutočnili 3x. V 29 prípadoch boli žiadatelia vyzvaní na doplnenie podania o požadované náležitosti (doklad o dĺžke odbornej praxe, doklad o dosiahnutom vzdelaní, zoznam látok, doklad o absolvovaní odbornej prípravy). V 2 prípadoch zoznam látok a zmesí neobsahoval toxické a veľmi toxické látky a zmesi (žiadosť o overenie odbornej spôsobilosti bez skúšky), v 1 prípade žiadateľ nepreukázal dostatočnú dĺžku odbornej praxe pre absolvovanie skúšky.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2014 boli v Bratislavskom kraji 8x schválené činnosti spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov 1A,1B v spoločnostiach: AQUASECO s.r.o., Laboratórium vôd, Bernolákovská 18/A, Ivanka pri Dunaji 1B fenoltaleín, 10g/rok; 1B chlorid kobaltnatý hexahydrát, 10g/rok; 1B chroman draselný, 50 g/rok; 1B dichroman didraselný, 100 g/rok, laboratórne činnosti; NAFTA, a.s., Centrálny areál Gajary (CAG), 1B gazolín; NAFTA, a.s. CA PZZP Láb- centrálny areál podzemných zásobníkov plynu, Plavecký Štvrtok, 1B gazolín, 1B ropa, 1B chroman draselný, 1B fenoltaleín, 1B dichroman draselný, 1B silikagél s obsahom chloridu kobaltnateho; GEORGANICS s.r.o., Koreničova 1, BA, obchodná činnosť, 1A oxid chrómový, 1B dimethyl sulfáte, 2 chloroacrylonitrile; ETI ELB s.r.o., Potočná 42, Báhoň, Výroba elektroinštalačného materiálu, 1A síran nikelnatý, chlorid nikelnatý; RÚVZ BA, Odbor hygienických laboratórií, Ružinovská 8, 1B hexachlórbenzén.; AXON Neuroscience SE, SVALZ v odbore klinická biochémia, Dúbravská cesta 9, BA 1B: aminopterín, kongo červeň, dichroman didraselný, dimetylformamid, evans blue, CHAPS, chlorid kobaltnatý, imidazol, kolchicin, kyselina boritá, rotiphorese gel 30;

Prerušené bolo 1 konanie synlab slovakia s.r.o., laboratóriá SVLZ v odbore klinická biochémia, mikrobiológia, hematológia, transfuziológia, imunológia a alergológia, Limbová 5 BA, 1A kyselina chromsírová, 1B benzén z dôvodu nepreukázania účinnosti digestorov.

V roku 2014 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 763 zamestnancov, z toho 527 žien, ktorí vykonávali rizikové práce 3. kategórie s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom. V porovnaní s r. 2013 (707/494) sa počet exponovaných zvýšil. Rizikové práce s rizikovým faktorom karcinogénne a mutagénne faktory boli v r. 2014 aktualizované v 4 prípadoch: SLOVNAFT, a.s., Prevádzka 5- Výroba palív –stredisko 33510 Extrakcia arómatov, Stredisko Operatívna údržba, benzén, 3; UN Bratislava, Nemocnica sv. Cyrila a Metoda, Antolská 11, BA, cytostatiká 3; SLOVNAFT MONTÁŽE A OPRAVY a.s., Vlčie hrdlo, Diagnostika, Dielňa špeciálnych činností, Dozor nad analyzačnými zariadeniami, benzén 3; DFNSP BA, Odd. dopravných činností, cytostatiká, 3. V 1 prípade boli rizikové práce zrušené VÚRUP, a.s. OBIOOMED, odd. ochrany ovzdušia, laborant (na základe zníženia stacionárnych odberov, poklesu vykonávaných meraní, vylúčenia prítomnosti laboranta, vylúčenia expozície ťažkým kovom a výsledkov meraní, ktoré neprekračujú NPEL a THS).

Používanie látok, ktoré poškodzujú reprodukciu bolo zaznamenané v minimálnych množstvách: tetraboritan dvojsodný dekahydrát 50g/rok (AQUASECO s.r.o., laboratórium vôd, Ivanka pri Dunaji. Ochrana žien pri práci s uvedenými látkami je zohľadnená v posudku o riziku. Práce boli zaradené do 2. kategórie), používanie látok, ktoré narúšajú endokrinný systém nebolo zistené.

Rozhodnutím bol schválený v 11 prípadoch prevádzkový poriadok pre práce s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom na vedecko-výskumných pracoviskách, vo výrobných podnikoch, pri skladovaní a v 109 prípadoch pre práce súvisiace s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu.

V sledovanom období bolo vykonaných 32 previerok zameraných na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z NV SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacim s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Posudzovali sa pracoviská s výskytom týchto faktorov najmä v odvetví zdravotníctva, priemyslu a vedecko-výskumné pracoviská. Opatrenia na odstránenie hygienických nedostatkov pri manipulácii s karcinogénnymi látkami neboli uložené. V štátnom zdravotnom dozore sa použilo 16 kontrolných listov (K) - dotazníkov informovanosti zamestnancov. Vyhodnotením dotazníkov sa zistilo, že zamestnanci sa dobre orientujú v problematike ochrany zdravia pri práci s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávatelia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a na pracoviskách sa vykonávajú preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov. Bolo poskytnutých 43 konzultácií v problematike manipulácie a skladovania chemických karcinogénov a mutagénov, najmä pri vypracovaní prevádzkových poriadkov, posudkov o riziku, klasifikácii karcinogénov a mutagénov.

Cielene sa vykonával dozor pri búraní a demoláciách stavieb obsahujúcich azbestocementový materiál a pri rekonštrukciách a opravách objektov, pri ktorých bol použitý stavebný materiál s obsahom azbestu. Odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu (strešná krytina a krytina z fasád rodinných a bytových domov, podhlády vstupných priestorov a pivníc v bytových domoch a administratívnych budovách, platne z káblových energokanálov, kanalizačné a odvetrávacie potrubia, protipožiarné priečky, izolácia opláštenia tlakových nádob, obklad vnútorných stien objektov, platne z vonkajších stien výťahovej šachty, voľne zložené platne -čierne skládky, obklad VZT v stúpacom rozvode, dekoračné výplne zábradlí lodží, komínové rúry, výplň fasády a obloženia nosných stĺpov, obvodové plášte objektov, vnútorné ALKO priečky, obklad chladiacich veží cirkulačného centra, platne z podláh a priečok UNIMO-buniek) v jednotlivých množstvách 0,35t – 620 t. (obklad

chladiacich veží cirkulačného centra) bolo v roku 2014 realizované na základe kladného rozhodnutia RUVZ BA na 222 stavbách v Bratislavskom kraji za použitia zapuzdrovacích a viažucich prípravkov oprávnenými firmami (A.A.SERVICE, s.r.o., BA; ARGUSS, s.r.o., Bratislava; ASTANA, s.r.o., Poprad; BAUGROUP TZB, s.r.o., BA; BYTOVÉ DOMY s.r.o., Dolné Hámre; Concret, s.r.o., Boleráz; DILMUN SYSTEM, s.r.o., BA; Dušan Jančo, Trenčín; Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové; FEROMETAL, s.r.o., Batizovce; FILLA, spol. s r.o., BA; FRIVAN, s.r.o., Sabinov; GAMA MONT s.r.o., Nitra; Imrich Kelley, Hamuliakovo; KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., Žilina; KROVMONT s.r.o., Dolný Kubín; KUMAN s.r.o., BA; Ján Manák, BA; MODACO, s.r.o., BA; MRÁŽ, s.r.o., Duplín, Stropkov; NOVEX-B4, v.o.s., Sološnica; OK- plus, s.r.o., BA; Oto Banyák, BA; Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin; P + K s.r.o., BA; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; Regena ES s.r.o., Strážske; ReTrash, s.r.o., Kremnica; SD Gelnica, s.r.o.; TERMOTECHNA, a.s., BA; TERMSTAV, a.s., TT; VOKUPE, spol. s r.o., BA; Zuzana Ostrožanská, Sládkovičovo), ktoré disponujú povolením ÚVZ SR na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný pri odstraňovaní AZC materiálu v 15 prípadoch u účastníkov konania, ktorí oznámili začatie výkonu prác (2x Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE, Martin; P + K s.r.o., BA; PROSERVIS Strážske, s.r.o.; MODACO, s.r.o., BA; 2x Dušan Jančo, Trenčín; 2x Dušan Miezga – MOVAK, Vrbové; ASTANA, s.r.o., Poprad; VOKUPE, spol. s r.o., BA; SD Gelnica, s.r.o.; OK- plus, s.r.o., BA; Concret, s.r.o., Boleráz; 2x FILLA, spol. s r.o., BA;) a pri prešetrovaní 10 podnetov na neodborné odstraňovanie materiálov s obsahom azbestu. Prešetrením bolo zistené, že 6 podnetov bolo neopodstatnených, v 1 prípade išlo o fyzickú osobu nezapísanú v obchodnom registri, podnet bol odstúpený na príslušný stavebný úrad. 2 podnety boli opodstatnené. V 1 prípade išlo o azbestocementový materiál voľne rozhodný na pozemku po požiari UNIMOBUNKY. Majiteľ zhorenej bunky bol poučený a materiál s obsahom azbestu bol následne zlikvidovaný v súlade s platnými právnymi predpismi. V druhom prípade išlo o nelegálnu demontáž a likvidáciu materiálov s obsahom azbestu v areáli spol. FirstFarms AgraM s.r.o., Vinohradok 5741, 901 01 Malacky. Demontáž vykonala oprávnená (rozhodnutie ÚVZ SR na odstraňovanie AZC materiálov zo stavieb bez súvisu s vnútornými priestormi č. OPPL/1873/2013-Fe zo dňa 14.02.2013) spol. SKOBA-výškový servis, s.r.o., Moyzešova 36, Košice, IČO: 46 454 713. Spol. FirstFarms AgraM s.r.o. predložila rozhodnutie RÚVZ so sídlom v BA, Trnavská cesta 52, 826 45 BA č. A/2014/00855/PPL na vykonávanie odbornej sanácie AZC materiálu v areáli spol., ktoré nevydal RÚVZ BA, s úradnou pečiatkou, ktorá nepatrí RUVZ BA, menom a podpisom zástupkyne regionálnej hygieničky v Trebišove. Vo veci dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu bolo zaslané oznámenie Obv. odd. PZ Malacky.

Pri kontrolách zameraných na plnenie povinností zamestnávateľa, ktoré vyplývajú z NV SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci sa použilo 26 kontrolných listov (A) –dotazníkov informovanosti zamestnancov. Kontrolné listy preukázali dostatočnú informovanosť zamestnancov vo veci ochrany zdravia pri práci s azbestom. Kontrolné merania prachu s obsahom azbestu v pracovnom prostredí (podľa NV SR č. 253/2006 Z.z.) a po realizácii demontážnych prác (v súlade s vyhl. MZ SR č. 259/2008 Z.z.) boli uložené viacerým spoločnostiam, najmä pri odstraňovaní AZC kanalizačných potrubí z obytných domov. Podľa predložených protokolov z merania v životnom prostredí po vyčistení priestorov po odstraňovaní kanalizačných potrubí, počet azbestových vlákien bol $<100 \text{ vl.m}^{-3}$; počet azbestových vlákien v pracovnom ovzduší pri demontáži káblových energokanálov bol $0,0039 \text{ vl.cm}^{-3}$.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 sa v Bratislavskom kraji evidovalo celkom 285 zamestnancov, z toho 57 žien, ktorí vykonávali rizikové práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž 3. kategórie. Z tohoto počtu dlhodobému nadmernému jednostrannému zaťaženiu bolo vystavených 88 zamestnancov, z toho 50 žien.

Najvyšší počet prešetrení podozrení na ochorenie z DNJZ sa zaznamenáva každoročne v spoločnosti Volkswagen SLOVAKIA a.s. BA, sporadicky sa vyskytujú v ďalších organizáciách najmä automobilového priemyslu (Johnson Control International, Lozorno; Tramico Slovakia, s.r.o., Senec; Hella Innenleuchten – Systeme Bratislava, s.r.o.), v stavebníctve (Eiffage Construction SR, s.r.o., BA; SIBAMAC,a.s., BA; HOCHTIEF Construction Slovakia s.r.o., BA) resp. v potravinárskom priemysle (RAJO a.s., Bratislava; BONI FRUCTI, spol. s.r.o., Dunajská Lužná). Spoločnosť VW SLOVAKIA a.s. postupne spracováva v spolupráci s PZS hodnotenie práce spojenej so záťažou horných končatín, resp. v kombinácii s polohovou záťažou a s vibráciami. Za tým účelom bola vykonaná objektivizácia vibrácií pri práci s uťahovačkami a postupne sa vykonáva na jednotlivých pracoviskách posúdenie ručnej manipulácie s bremenami. Súčasne boli vykonané kontroly zamerané na zabezpečenie opatrení na predchádzanie nadmernej fyzickej záťaži. Realizuje sa ergonomická úpravu pracovísk, organizačné a iné opatrenia.

V roku 2014 boli prešetrené 2 podozrenie na chorobu z DNJZ z r. 2013 (SKT bilat., sy Guyonovho kanála; SKT l.dx, impingement sy;). V 1 prípade sa k faktorom práce a pracovným podmienkam menovaného vo vzťahu k možnému vzniku choroby z povolania nebolo možné vyjadriť, v 1 prípade súvis s výkonom práce sa nedal vylúčiť.

1. 58-ročný SZČO - od 02.05.1994 do 06/2013 ako živnostník skladal výrobky z hotových drevených dielov u zákazníkov. Pracoval výlučne u zákazníkov, nemal posúdenú a orgánom verejného zdravotníctva schválenú prevádzku. K faktorom práce a pracovným podmienkam menovaného vo vzťahu k možnému vzniku choroby z povolania- DNJZ, SKT bilat., sy Guyonovho kanála sa nebolo možné vyjadriť
2. 48-ročná pracovníčka pracovala v rr. 1992 – 2001 na pracovisku Montáž a predmontáž vozidiel VW SLOVAKIA, a.s. ktoré bolo umiestnené v plechovej hale s veľkými bránami na zacúvanie kamiónov, v dôsledku čoho vznikali prievany. Pripravovala vozidlá pred voskovaním – vykonávala lepenie tesniacich pásov, umiestňovanie záslepiek, montovanie obmedzovačov dverí, montáž volantov, kúrenia, tiahla, bočných okien. Otvárala kapoty a vkladala pod ne podpery. V priebehu zmeny sa jednotlivé operácie vystriedali. V tom čase neboli posuvné linky, pracovníci posúvali vozíky s dielmi a automobilmi ručne. Pri pracovnej činnosti používala kliešte. V rr. 2002 – 08/2005 vykonávala výrobu dverových modulov Golf A4 v takte. Jeden pracovník počas zmeny na linke vykonal montážne práce na 100- 130 dverách. Išlo o rýchlu prácu s prevahou skrútkovania. Dverový modul hmotnosti upevnila do závesného zariadenia a postupne ručne pretáčala za účelom vyhovujúcej polohy pri montáži. Na module vykonávala montáž káblov, reproduktorov a zámkov, prinitovanie zámku na dverový modul. Pri odaretovaní páky dochádzalo cca 100-130x/ zmenu k vzpaženiu PHK > 600. Pri pracovnej činnosti používala nitovacie kliešte, EC a vzduchové uťahovačky, momentové kľúče, kliešte na spony. Početnosť všetkých kusov, ich hmotnosť a celozmenová hmotnosť prenášaných bremien sa nedala spätne zistiť. 6 rokov v JIT sklade VW SLOVAKIA. Vykonávala administratívnu činnosť, práca s PC tvorila cca 60 -70% z pracovnej zmeny. Išlo o písanie prevažne numerických a v menšej miere textových údajov (objednávky), vkladanie údajov do tabuľky v programe Excel a vyhľadávanie informácií za účelom objednania poškodeného modulu. Za zmenu vybavila 35 (30- 110) doobjednávok, zadanie jednej doobjednávky trvalo do 5 min. Pri pracovnej činnosti s PC používala obe HK,

vzhľadom k väčšiemu množstvu zadávaných numerických údajov s prevahou používania PHK. Okrem zákonom stanovenej 30-min. prestávky si mohla urobiť prestávky v práci podľa potreby, avšak v závislosti od momentálnej situácie vo výrobe na linke Finiš centra. Posledný rok v sklade zväčša dozerala na činnosť iných skladníkov, s PC pracovala cca 30% z pracovnej zmeny. Pracovisko nebolo dostatočne ergonomicky upravené (podložka na opretie zápästia pri práci s myšou nebola k dispozícii, otočné pracovné sedadlo s 5-bodovým základom bolo k dispozícii od r. 2010) a neboli na ňom vyhovujúce mikroklimatické podmienky. V období od 12/2011 do 10/2012 pracovala cca 2 mesiace (02/2012-10/2012 bola PN) v takte na pracovisku Kontrola automobilov – Kvalita. Vykonyvala na pravej, alebo ľavej strane linky vizuálnu a hmatovú kontrolu laku, licovania dverí, sedačiek, špár, podbehov, svetiel a kontrolu dokumentácie automobilov; skúšala ťahom za madlá otváranie dverí a ich zatváranie – zabuchnutím dverí (2-3x/dvere) s počtom automobilov cca 220/zmenu, zdvíhala a pribuchovala kapotu. Pri pracovnej činnosti dochádzalo k repetitívnym pohybom-opakovanej flexii a extenzii zápästia HK, silovým úchopom a opakovanému dvíhaniu prevažne pravej HK nad úroveň ramena. Vzhľadom na uvedené nebolo možné vylúčiť, že pracovné podmienky a spôsob výkonu práce nemohli prispieť k vzniku SKT z preťažovania PHK (obdobie 09/2005-05/2011 a 12/2011-01/2012) u menovanej a vzniku Impingement sy l.dx. (obdobie 06/1992- 08/2005 a 12/2011-01/2012).

V roku 2014 boli doručených 15 žiadostí na prešetrenie podozrenia na chorobu z DNJZ, resp. v spojení s chorobou z vibrácií. 3 žiadosti boli odstúpené RÚVZ Trnava a Útvaru vedúceho hygienika MDVaRR SR. 1 žiadosť doposiaľ nebola vybavená (Impingement sy l.sin v spol. Eurest, spol. s r.o.), v 1 prípade prešetrenie nebolo vykonané z dôvodu vyhlásenia konkurzu spoločnosti (SKT l. dx., sek. Raynaudov sy HK pri vykonávaní profesie lešenár v GST Service s.r.o., Záhradnícka 51, Bratislava) a neposkytnutia súčinnosti správcom konkurznej podstaty. Z prešetrených podozrení na chorobu z DNJZ v 6 prípadoch súvis nebol potvrdený (3x SKT bilat.: vo VW SLOVAKIA, a.s., CCS- Cargo Customs Service s.r.o., ŠJ pri ZŠ Kalinčiakova 12, Bratislava; 1x Impingement sy l.dx. vo VW SLOVAKIA, a.s.; 1x Epicondylitis radialis humeri bilat., SKT l.dx., poškodenie prox. úseku n. ulnaris l.sin., Impingement sy subacromiale bilat. praec.l.sin.gr.I v AIRPRO s.r.o.; 1x choroba HK z vibrácií ev. DNJZ – Raynaudov sy. HK, Epicondylitis radialis humeri bilat., SKT l.sin. gr. I, Sy.canalis cubiti l. sin. gr. I, PHS bilat. l. dx. na podklade bursitis calc. v Alfastavba, s.r.o.), v 3 prípadoch bol súvis potvrdený (2x SKT bilat.: v Kaderníctve Ing. Jarmila Medved'ová, Furdekova 8, Bratislava; v Slomatec s.r.o.; 1x Impingement sy ulnocarpalis l.sin. synovitis RC et UC chron.l.sin., laesio TFCC carpi l. sin., Palmer II.E, instabilita LT l.sin. na Klinike FBLR Nemocnice akad. L. Dérera v Bratislave) v 1 prípade bol záver nejednoznačný (SKT bilat., viac vpravo v RF, spol. s r.o., Továrenská 15, Malacky).

1. 55-ročný operátor lakovne H2 v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. pracoval v období od 24.08.2006 do 21.04.2008 a od 30.06.2010 do 30.06.2011 ako povrchár so vzduchovou excentrickou brúskou. Od 07.01.2011 pracoval 1,5 roka v Karosárni H6b ako výrobný pracovník - nakladač. 5,3 % z pracovnej činnosti v tomto období vykonával ručné nakladanie hliníkových (PO) a oceľových (VW) dielov kapoty do automatickej roboticko-vej stanice a na dopravníkové pásy. Maximálna hmotnosť bremena (10,2 kg) a maximálna celozmenová hmotnosť bremena 2776,43 kg je za daných podmienok pre mužov vo všetkých vekových skupinách dodržaná. Úchopové vlastnosti veľkých bremien sú nepriaznivé vzhľadom na ostré hrany dielov kapoty vyvíjajúce tlak na dlane rúk počas prenášania a tiež úchop možný len prstami v prípade prednej kapoty. 94,7% z pracovnej činnosti v tomto období vykonával vizuálnu a manuálnu kontrolu zvyškov lepidla na okrajoch prednej kapoty a odstraňovanie zvyškov lepidla brúsnou špongiou a handričkou. Od 15.01.2013 vykonáva prácu operátora lakovne- kontrolu kvality v hale H2 na pracovisku Suché brúsne. Vizualne hľadá drobné

chyby na streche kapoty a pomocou lepidla nanášaného z injekčnej striekačky objemu 10, alebo 20 ml ich utesní cca na 160 ks automobilov/zmena, pričom na každom môže zatierať 1-5 dierok, t.j. max. 800 utesnení/ zmena. Čas taktu je 1,85 min. Prešetrením pracovných podmienok a spôsobu práce boli zistené podmienky pre vznik ochorenia z DNJZ-SKT v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v spoločnosti VOLKSWAGEN SLOVAKIA, a.s. v období od 24.08.2006 do 30.06.2011, kedy vykonával práce povrchára. Práca povrchára bola rozhodnutím RÚVZ Bratislava zo dňa 13.09.2010 zaradená do kat. 3, rizikový faktor vibrácie. V ďalšom období nie sú splnené podmienky dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti pre vznik SKT z DNJZ.

2. 41-ročný zamestnanec CCS- Cargo Customs Service s.r.o. pracoval na pracoviskách VW SLOVAKIA, a.s. ako operátor JIS VW pre IAC Lozorno 1,5 roka od 14.11.2011 do 08.07.2013, odkedy je PN. Riadil elektrický ťažný otvorený (bez kabíny) vozík P60/W4X126C 00104, výrobca Linde Material Handling SR s.r.o., Trenčín. Obsluhu ťažného vozíka vykonával pomocou volantu a 2 nožných pedálov – brzda, plyn; vo vozíku vodič neradí rýchlosť. Nevykonával ručnú manipuláciu s bremenami v zmysle zdvíhania a prenášania. Pri činnosti sa vyskytovalo tlačenie a ťahanie JIT vozíka v spolupráci s ďalšími 3 pracovníkmi (16 plných a 16 prázdnych JIT vozíkov celkove počas cca 12 min/zmena do vzdialenosti 20 m a občas posun JIT vozíka do vzdialenosti 2 m) a predklon 60° + pri zapájaní JIT vozíka na ťažné zariadenie, ktoré je umiestnené cca 45 cm od podlahy. Objektívizáciou vibrácií prenášaných na sediacu osobu vodiča bolo preukázané, že akčná a $w_{8h,a}$ aj limitná a $w_{8h,L}$ hodnota normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných zo sedadla elektrického ťahača Linde na celé telo vodiča ťažného vozíka nie je prekročená. Odhad miery podielu faktorov pracovných podmienok v etiológii bolesti bedrovej chrbtice nebolo možné zrealizovať. Vzhľadom k veku menovaného, objektívizovanej hodnote vibrácií prenášaných na celé telo a nakoľko nevykonával dvíhanie a prenášanie bremien však nie je pravdepodobné skóre > 50. Prešetrením bolo zistené, že menovaný nepracoval za podmienok, pri ktorých je predpoklad vzniku prešetrovaného ochorenia (LIS L4-L5; SKT bilat.) v príčinnej súvislosti s vykonávanou pracovnou činnosťou operátora JIS VW pre IAC Lozorno.
3. 59-ročná zamestnankyňa ŠJ pri ZŠ Kalinčiakova 12, Bratislava vykonávala cca 2,5 roka (do doby PN) prácu pomocnej sily v kuchyni. Práca bola z hľadiska fyzickej záťaže (práce prevažne dynamické vykonávané prevažne v základnej pracovnej polohe v sede, v stoji, alebo pri striedaní polôh, záťaž podpornej a pohybovej sústavy) zaradená do 2. kategórie. Nevykonávala pravidelne činnosti spojené s nadmerným zaťažovaním a nepriaznivou polohou rúk, nepoužívala pravidelne nástroje spôsobujúce preťaženie. Smerné hmotnostné limity- maximálna hmotnosť bremena aj maximálna celozmenová hmotnosť podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. nie sú na pracovisku prekračované, podiel statických prvkov je nízky. Pri práci s bremenami sú používané technické prostriedky. Pracovníčka nevykonávala práce vo nútenom tempe, počas pracovnej zmeny mala dostatok času na odpočinok. Menovaná nebola exponovaná vibráciám. Vzhľadom na pestrosť práce, striedanie a dĺžku trvania jednotlivých pracovných úkonov, nie sú splnené podmienky nadmernosti, jednostrannosti a dlhodobosti zaťaženia pre vznik profesionálneho ochorenia SKT bilat.
4. 50-ročná zamestnankyňa vykonáva od r. 1982 cca 32 rokov prácu dámskej kaderničky, z toho u posledného zamestnávateľa Ing. Jarmila Medved'ová, Furdekova 8, Bratislava 23 rokov. 80 % - 90 % pracovného času manuálne pracuje oboma rukami s prevahou PHK. Činnosť v predĺžených 10-hodinových zmenách je spojená aj s používaním nástrojov s tvrdými hranami a malými a tenkými rúčkami, s držaním pracovných nástrojov v HK prevažnú časť pracovnej zmeny, s drobnými, rýchlymi a početnými pohybmi a nepriaznivými polohami rúk a prstov - pronačno-supinačné polohy spojené s flexiou a extenziou, aj so zvýšeným svalovým napätím, namáhaním HK v zápästí a lakti. Vzhľadom

k dĺžke a spôsobu vykonávania pracovnej činnosti je predpoklad vytvorenia podmienok pre vznik SKT bilat. pri vyššie popísanej pracovnej činnosti.

5. 38-ročný montážny pracovník (operátor) v Hale H8 Výroba agregátov s dg. impingement sy l.dx., pracuje v spoločnosti VW SLOVAKIA, a.s. od 15.05.1996. Práca má monotónny charakter s vnúteným pracovným tempom. V rokoch 1996 - 2001 vykonával zaskladňovanie hotových prevodoviek v sklade pomocou manipulačnej techniky. V rokoch 2001-2004 na pracovisku Predmontáž pastorkov, Tím 2 vykonával činnosti spojené s ručným prenášaním bremien. Charakter práce na pracoviskách bol staticko-dynamický s prevahou dynamickej zložky práce. Posúdenie práce s bremenami nebolo vykonané, je predpoklad prekročenia maximálnej celozmenovej hmotnosti bremien na pracovisku. V rokoch 2004–2009 na pracovisku Montáž MQ 250 vykonával montážne práce pri páse s ľahkými malými dielmi do 0,5 kg. V rokoch 2009 – 07/2014 na pracovisku Montáž prevodoviek, Tím 1 vykonával staticko-dynamické montážne práce s prevahou dynamickej zložky práce na viacerých pracoviskách, na ktorých sa zamestnanci spravidla po zmenách striedajú. Hlavnou pracovnou činnosťou bolo ručné premiestňovanie bremien aj za nepriaznivých podmienok (zhoršené úchopové možnosti ručne prenášaných bremien). Práca v profesii montážny pracovník boli v r. 2013 vyhlásené ako rizikové, faktor fyzická záťaž (práce spojené s premiestňovaním bremien) kat. 3 na základe prekročenia maximálnej celozmenovej hmotnosti oboma rukami prenášaných bremien za nepriaznivých úchopových podmienok. Podľa hodnotenia lokálnej svalovej záťaže svalov predlaktia a ruky, hodnotenia polôh z hľadiska fyziológie práce z 09/2014, práca montážneho pracovníka na jednotlivých pracovných miestach Montáže prevodoviek, Tím 1 nespĺňa kritériá DNJZ. Počet pohybov je výrazne podlimitný vo vzťahu k vynakladanej lokálnej svalovej sile. Pri práci sa dostáva HK v ramene do podmienene prijateľných polôh, pri ktorých zvierajú ramenná kosť s trupom 40-60°. Úhrnný čas takýchto polôh za zmenu je pre obe HK nižší, ako je prípustný čas v zmysle vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Polohy nad 60°, ktoré zaujímajú v ramene HK, nie je možné hodnotiť ako neprijateľné, nakoľko táto činnosť je nepravidelná, ojedinelá, v úhrne max. 14 min./zmenu. Z hľadiska lokálnej záťaže HK a polôh HK v ramene bola práca operátora na linke zaradená do 2. kategórie.
6. 64-ročný pomocný zámočník s dg. choroba HK z vibrácií ev. DNJZ – Raynaudov sy. HK, Epicondylitis radialis humeri bilat., SKT l.dx., Poškodenie prox. úseku n. ulnaris l.sin., Impingement sy subacromiale bilat. praec.l.sin.gr.I, Arthrosis art. cubiti l. utrq.incip. pracoval v spoločnosti PERAGO, spol. s r.o. s predmetom činnosti zámočníctvo v rr. 2001 – 2007 a AIRPRO s.r.o. s predmetom činnosti zámočníctvo od 01.06.2007 do 31.12.2013. V oboch spoločnostiach vykonával rovnakú činnosť - pomocné práce pri montáži vzduchotechnických a klimatizačných zariadení. Práca pomocného zámočníka nespĺňala kritériá DNJZ. 90% pracovného času vykonával práce zo zeme - ručné premiestňovanie menších bremien (dielov VZT, konzol a náradia) a drobné zámočnícke práce – vrtanie a skrutkovanie VZT dielov. Pri vrtaní dier na konzoly do stien a stropu objektu mohol zaujímať podmienene prijateľné a neprijateľné polohy hlavy, krku, horných končatín (záklon hlavy, vzpaženie HK v uhle $\geq 60^\circ$) v závislosti od umiestnenia vrtanej diery, avšak úhrnný čas takýchto polôh za zmenu bol nižší, ako je prípustný čas v zmysle vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Práca spojená s ručným premiestňovaním bremien pravdepodobne neprekračovali smerné hmotnostné hodnoty podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Podľa zistených údajov nie je pravdepodobné ani prekračovanie akčnej hodnoty ekvivalentného výsledného zrýchlenia

- vibrácií pôsobiacich na ruky kratšie ako 20 minút podľa NV SR č. 416/2005 Z.z. pri používaní náradia zn. Bosch.
7. 50-ročný pracovník s dg. SKT bilat. v rr. 1998 – 2010 vykonával ako SZČO činnosť s predmetom podnikania: stolárstvo, maliarstvo-natieračstvo, montáž sadrokartónov, prípravné práce pre stavbu, montáž drevených stien a podhládov, izolaterstvo, demolácie a zemné práce, obklady stien. Vykonával práce prevažne s elektrickou skrutkovačkou. Výrobcovia týchto zariadení uvádzajú hodnotu vibrácií prenášaných na ruky od $0,54 \text{ m.s}^{-2}$ do $\leq 2,5 \text{ m.s}^{-2}$. Oprávnenie na podnikanie menovanému zaniklo 29.10.2013. V spoločnosti Slomatec s.r.o. (užívateľský zamestnávateľ) pracoval od 08.10.2010 do 28.02.2011 cez agentúru dočasného zamestnávania ADZ SYNERGY SK s.r.o. ako montážny pracovník. Od 01.03.2011 do 04.09.2014 pracoval ako stály zamestnanec Slomatec s.r.o. v 12-, 8- a 9-hodinových pracovných zmenách v takte, ktorý je daný taktom zväracích automatických liniek. Od 20.09.2013 bol PN. Počas cca 3 rokov práce v Slomatec s.r.o. 8 mesiacov vykonával pravidelne obrusovanie obstrekov uhlovou pneumatickou brúskou na cca 460 ks dielov v trvaní cca 2,5 hod./zmenu, neskôr 1x /3 dni obrusovanie obstrekov na cca 120 ks dielov v trvaní cca 40 min./zmenu. Objektívizácia vibrácií prenášaných na ruky pri práci s uhlovou pneumatickou brúskou DWS 115, 125 plus nebola vykonaná. Výsledné normalizované zrýchlenie vibrácií prenášaných na ruky zamestnanca mohlo, vzhľadom na reálnu časovú expozíciu zamestnanca vibráciám, prekročiť akčnú hodnotu podľa NV SR č. 416/2005 Z.z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou vibráciám ($2,5 \text{ m.s}^{-2}$), ktorú uvádza dovozca pneumatickej brúsky Würth spol. s r.o. Slovensko ako najvyššiu. Súčasne vykonával viac ako 50% pracovnej zmeny ručnú manipuláciu s bremenami rýchlo vykonávanými a opakujúcimi sa pohybmi za nepriaznivých podmienok (nepriaznivé polohy rúk a prstov - uchopovanie predmetu bez úchopových otvorov alebo držadiel s použitím sily, pinzetové úchopy, ostré hrany plechových dielov), pričom na 3 z 8 liniek, na ktorých rotoval, dochádzalo k prekročovaniu maximálnej celozmenovej hmotnosti bremien pre mužov jeho vekovej kategórie. Pri vyššie popísanej pracovnej činnosti sa pracovná expozícia menovaného mohla podieľať na vzniku ochorenia.
  8. 51-ročný pomocný robotník s dg. choroba HK z vibrácií ev. DNJZ – Raynaudov sy. HK, Epicondylitis radialis humeri bilat., SKT l.sin. gr. I., Sy.canalis cubiti l. sin. gr. I, PHS bilat. l. dx. na podklade bursitis calc. v dok. pracuje na stavbách v spoločnosti Alfastavba, s.r.o. od 01.04.2009. Pracovnú činnosť vykonával vo vnútorných priestoroch stavieb aj vo vonkajších priestoroch do $+5^{\circ}\text{C}$ (teplota, do ktorej možno využívať väčšinu technológií) až do 0°C . V r. 2011 bol PN 95 dní (04-07/2011), v r. 2012 - 260 dní (01-09/2012). Charakter práce pomocného robotníka na stavbe je staticko-dynamický s prevahou dynamickej zložky práce veľkými svalovými skupinami HK. Jednotlivé činnosti sa striedali, práca nespĺňala kritériá DNJZ. Pri vrtacích a sekacích prácach mohol krátkodobo zaujímať podmienené prijateľné a neprijateľné polohy hlavy, krku, horných končatín (záklon hlavy, vzpaženie HK v uhle $\geq 60^{\circ}$), avšak úhrnný čas takýchto polôh za zmenu bol pravdepodobne nižší, ako je prípustný čas v zmysle vyhl. MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Práce spojené s ručným premiestňovaním bremien boli vykonávané pomocou manipulačnej techniky a neprekračovali smerné hmotnostné hodnoty podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami. Podľa zistených údajov pri práci s elektropneumatickým vrtacím a sekacím náradím mohlo dochádzať k prekročovaniu akčnej i limitnej hodnoty výsledného normalizovaného zrýchlenia vibrácií prenášaných na ruky podľa NV SR č. 416/2005 Z.z., avšak podľa údajov konateľa spoločnosti menovaný pracoval s elektropneumatickým vrtacím a

sekacím náradím 3-4x/mesiac, cca 1 hod./zmena, spolu cca 10 hod./mesiac. Len pri zatepľovacích prácach, ktoré spoločnosť vykonávala 1x/rok, mohol vykonávať vŕtanie do betónu s elektropneumatickým kombinovaným kladivom dlhšie ako 1 hod./zmena počas cca 2 dní, presnú dĺžku trvania týchto prác sa nepodarilo zistiť.

9. 49-ročná montážna pracovníčka RF, spol. s r.o., Továrenská 15, Malacky s dg. SKT bilat., viac vpravo. V čase od 28.09.2011 vykonávala dynamicko-statickú pracovnú činnosť pri montáži lišty, nanášaní lepidla a letovaní kontaktov na okná, spojenú so zaťažovaním prevažne malých svalových skupín oboch rúk a predlaktia početnými flekčno-extendnými a supinačno-pronačnými pohybmi viac ako 50% pracovného času. Jednotlivé pracovné úkony boli vykonávané v pracovnom tempe, ktoré je limitované normou, s krátkym mikrorelaxom. Práca bola spojená s mechanickým tlakom dlane PHK používaním nástroja s tvrdými hranami a krátkou rúčkou - skrutkovač. Zdravotné ťažkosti s PHK však uviedla krátko po nástupe do zamestnania v RF spol. s r.o. Malacky, a to od 06/2012. Od 10/2012 do 02/2013 bola 126 dní PN pre zdravotné ťažkosti s PHK. Od 02/2013 vykonávala len nanášanie lepidla blackprimer a letovanie. Montáž lišty nevykonávala. Od 01/2014 je PN. Spolu do 20.10.2014 bola PN 491 dní a odpracovala 627 dní, z toho 338 dní vykonávala aj montáž lišty. Vzhľadom na vyššie uvedené, je možné sa domnievať, že na vzniku prešetrovanej choroby sa mohli podieľať aj pracovné činnosti, ktoré vykonávala v predchádzajúcich zamestnaniach (tkáčka, barmanka), resp. jej celkový zdravotný stav (problémy s krčnou a bedrovou chrbticou od r. 2002, od r. 1984 liečená endokrinológom).
10. 49-ročná masérka na Klinike FBLR Nemocnice akad. L. Déreza v Bratislave. s dg. Impingement sy ulnocarpalis l.sin. synovitis RC et UC chron.l.sin., laesio TFCC carpi l. sin., Palmer II.E, instabilita LT l.sin. Prešetrením bolo zistené, že vykonávala od r. 1988 cca 25 rokov prácu masérky. Vykonávala manuálne masážne techniky so zaťažovaním rúk, najmä klasické, reflexné, mäkké a mobilizačné masáže. Činnosť bola spojená s nepriaznivými polohami rúk a prstov - najmä časté flexie, dorzálna flexia so súčasným tlakom, krajné dukcie a so zvýšenou staticko-dynamickou záťažou. Na reštitúciu zaťažovaných svalových skupín mala málo času. Pri vyššie popísanej pracovnej činnosti boli na pracovisku vytvorené podmienky pre vznik profesionálnej choroby z DNJZ. Splnené sú kritériá dlhodobosti, jednostrannosti a nadmernosti. Choroba z povolania bola KPLaT priznaná.

K najväčším problémom pri prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania z DNJZ patrili: absencia hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov, najmä z hľadiska fyzickej pracovnej záťaže, ručnej manipulácie s bremenami a expozície zamestnancov vibráciám; zmena strojnotechnologického zariadenia, spôsobu vykonávania pracovnej činnosti a zrušenie pracovísk; nemožnosť overenia údajov pri prešetrovaní u SZČO; neposkytnutie súčinnosti zamestnávateľa pri prešetrovaní novej choroby z povolania, osobitnej neposkytnutie súčinnosti správcem spoločnosti, v ktorej bol vyhlásený konkurz.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Realizácia intervenčných aktivít zameraných na ochranu a podporu zdravia zamestnancov vo vybranej organizácii HSF spol. s r.o., Jesenského 50, 901 01 Malacky

Projekt sa začal riešiť v spoločnosti v roku 2013. V priebehu roku 2013 prišlo k obmedzeniu výroby na pracoviskách, z toho dôvodu sa do aktivít zameraných na ochranu

a podporu zdravia zamestnancov zapojila spoločnosť HSF, s.r.o. so sídlom Jesenského 50, 901 01 Malacky, IČO: 34 112 278 v roku 2014. Firma sa zaoberá výrobou a montážou plastových a hliníkových okien a dverí. Výroba je rozdelená do dvoch výrobných hál:

Výroba hliníkových okien, dverí a fasád – vo výrobnej hale sú montované hliníkové okná, dvere a fasády z dodaných hliníkových profilov. Výroba je delená do troch sektorov:

1. sektor: je tvorený príjmom tovaru, spájacou linkou, nárezom profilov a obrábacím centrom
2. sektor: vykonáva sa tu montáž okien, dverí a fasád
3. sektor: vykonáva sa tu zasklievanie a expedícia.

Výroba plastových okien a dverí je sústredená v dvoch navzájom prepojených výrobných halách. Vykonáva sa tu nárez pozinkovaných oceľových výstuží, nárez plastových profilov, frézovanie odvodňovacích a odvetrávacích otvorov, odfrézovanie čela stĺpika, vkladanie oceľových výstuží do plastových profilov, zváranie plastových profilov a začistenie zvarov, ručná montáž tesnenia, montáž konštrukčných prvkov, opláštenie hliníkovými lištami, príprava rámov s krídlami na zasklievanie, nárez a montáž lišt, zasklievanie, výstupná kontrola a expedícia.

V prevádzke sú evidované rizikové práce s rizikovým faktorom hluk 3. a 4. kategórie, vyhlásené rozhodnutím z roku 2012, ktoré boli aktualizované v roku 2014 na základe zrealizovanej kontrolnej objektivizácie. Zdravotný dohľad vykonáva zmluvne zabezpečená pracovná zdravotná služba – ProCare, a.s. 12 pracovníci exponovaní hluku vyplnili v čase štátneho zdravotného dozoru dotazníky informovanosti. Pracovníci vo výrobe majú pridelené OOPP, ktoré v čase previerky používali, sú informovaní o vplyve faktorov práce a pracovného prostredia na zdravie a vhodnom spôsobe ochrany zdravia. V rámci projektu bolo v r. 2014 vykonané kontrolné meranie umelého osvetlenia pracovných priestorov výroby. Požadovaná hodnota udržiavanej osvetlenosti $\check{E}_m$ bola dosiahnutá vo všetkých meraných priestoroch s miestnym osvetlením. Vo Výrobe plastových okien a dverí v prevádzkach expedície a skladu (nejedná sa o trvalé pracoviská) v mieste zrakovej úlohy požadovaná hodnota $\check{E}_m$ nebola dosiahnutá. Prevádzkovateľovi bolo odporúčané doplniť miestne osvetlenie v týchto priestoroch. Taktiež bolo vykonané kontrolné meranie hluku v pracovnom prostredí oboch výrobných hál, ktoré preukázalo prekročenie dolnej i hornej akčnej hodnoty expozície $L_{AEX,8h,a}$ (83,2 – 97,9 dB) pre obsluhu píly Elumatec, frézy Elumatec, frézy CNC Schirmer, obsluhu montáže klipov, píly Wikus, frézy Schuco, píly na zasklievacie lišty. Limitná hodnota expozície $L_{AEX,8h,a}$ bola prekročená pre obsluhu frézy Elumatec, frézy CNC Schirmer, obsluhu montáže klipov bez započítania účinkov chráničov sluchu E.A.R. Soft EN 352-2, SNR-32 dB. Poradenstvo zamestnancom aj zamestnávateľovi bolo zamerané na predchádzanie rizikám súvisiacich s prácou, najmä pri práci s expozíciou hluku.

Spoločnosť akceptovala svoju spoluzodpovednosť na zdravotnom stave zamestnancov, poskytla súčinnosť a súhlasila s uvoľnením zamestnancov na nevyhnutný čas skriningového vyšetrenia zameraného na prevenciu tzv. voľnoradikálových ochorení (KVCH, DM, onkologické). V máji 2014 Poradňa zdravia RÚVZ Bratislava realizovala skriningové vyšetrenie pracovníkov. Sledovali sa základné somatometrické ukazovatele (výška, hmotnosť), z ktorých sa vypočítal BMI-index telesnej hmotnosti, v rámci klinického vyšetrenia sa zmeral krvný tlak a pomocou analyzátoru Reflotron sa stanovila hladina celkového cholesterolu, frakcie HDL, LDL, rizikový index LDL:HDL, hladina triacylglycerolov a hladina glykémie. Vyšetrenie bolo doplnené o analýzu spôsobu výživy a životosprávy- dotazníkovou formou sa zmapoval výživový režim a frekvencia konzumácie vybraných potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi rizikových nutričných faktorov a potravinových komodít, ktoré sú nositeľmi ochranných nutričných faktorov. Súbor tvorilo 9 mužov a 11 žien.

Športovej alebo inej fyzickej aktivite (záhradka, turistika) sa pravidelne venuje 60% vyšetrených, 30% len nepravidelne a 10% nešportuje vôbec. Fajčí 20% vyšetrených. Pozitívnu rodinnú anamnézu - KVCH, IM, NCP, DM, Ca-GIT u najbližších rodinných príslušníkov malo 45% probandov, 10% uvádzalo pozitívnu osobnú anamnézu, liečia sa na hypertenziu.

Nepravidelný režim prijímania stravy udávalo 40% vyšetrených, prevažne vynechávali raňajky a večere. Preferencia mäsitých jedál bola vysoká, muži udávali dennú konzumáciu, ženy 5x za týždeň. V štruktúre dominovala hydina, nasledovala bravčovina, konzumáciu hovädzieho mäsa neuvádzalo 21% opýtaných a to výhradne mužská časť súboru. Spotreba rýb je deficitná, 60% vyšetrených jedáva ryby len 1-2x mesačne, Naopak spotreba mäsových výrobkov a údenín bola vysoká, až 70% ich konzumuje viac ako 3-4x/ týždenne. Negatívne treba hodnotiť nízku konzumáciu ovocia a hlavne zeleniny. Dennú, avšak kvantitatívne nie dostatočnú konzumáciu ovocia uvádzalo len 60% a zeleniny dokonca len 35% probandov. Ostatní ich jedávajú len nepravidelne, príležitostne. Deficitná bola tiež spotreba strukovín.

Prevalencia nadhmotnosti a obezity z hodnôt BMI, podľa všeobecne platných kritérií, bola vysoká – 40% vyšetrených malo nadhmotnosť a 10% obezitu. Zvýšené hodnoty krvného tlaku sa zistili len u jedného probanda. Zvýšenú hladinu cholesterolu malo 20% vyšetrených, deficitnú hladinu frakcie HDL malo 25%, zvýšenú hladinu LDL frakcie malo 15%, zvýšenú hladinu triacylglycerolov malo 15%, hraničnú hladinu glykémie malo 10% vyšetrených. Pri hodnotení pomocou Framinghamského bodového skóre, ktoré zohľadňuje komplexne viaceré ovplyvniteľné aj neovplyvniteľné rizikové faktory, malo 10% vyšetrených zvýšené riziko.

Zdravotne-nutričný stav vyšetrených pracovníkov spoločnosti HSF bol uspokojivý. Zistený spôsob výživy je v súčasnosti charakteristický pre celú populáciu a predstavuje určité rizikové trendy. Z tohoto dôvodu boli všetci individuálne poučení o možných rizikách a cielene nutrične usmernení.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe Dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci boli v roku 2014 vybraté právne subjekty STANISLAV a SYN spol. s.r.o. Kráľová pri Senci, IČO: 17642434 a Berto SK, s.r.o. Hlavná 1, Vysoká pri Morave IČO: 45278156 pre realizáciu spoločných previerok. Inšpekcie práce Bratislava a RÚVZ Bratislava. Za účelom zabezpečenia plnenia úlohy RÚVZ Bratislava zvolal dňa 18.06.2014 koordinačnú poradu so zástupcami IP v Bratislave. Plnenie spoločných dozorných aktivít RÚVZ BA a IP BA v r. 2014 bolo priebežne kontrolované na spoločných poradách. Záznamy zo spoločných previerok boli zaslané na ÚVZ SR. RÚVZ BA vykonal štátny zdravotný dozor podľa platnej legislatívy na ochranu verejného zdravia. a metodiky na výkon ŠZD so zameraním na kontrolu dodržiavania právnych a ostatných predpisov a monitoring možných rizík na pracoviskách. IP BA vykonal previerku so zameraním na kontrolu BOZP pri pošmyknutí a páde.

Predmetom činnosti spoločnosti STANISLAV a SYN spol. s.r.o. Kráľová pri Senci je výroba pekárenských a cukrárenských výrobkov. Činnosti sú vykonávané prostredníctvom vlastných zamestnancov v počte 25, z toho je 16 žien, 9 zamestnanci vykonávajú nočnú prácu. Priestory boli uvedené do prevádzky v r. 1991. Prevádzka je umiestnená v účelových prenajatých priestoroch. V prevádzke nie sú evidované rizikové práce, z toho dôvodu nemala zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. Štátnym zdravotným dozorom bolo zistené, že pracoviská spĺňajú požiadavky NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Spoločnosti bolo uložené nápravné opatrenie, ktoré vyplynulo z výkonu štátneho zdravotného dozoru, a to preukázať zdravotnú spôsobilosť

zamestnancov na nočnú prácu. Opatrenia, týkajúce sa evidencie poskytovania OOPP zamestnancom, zabezpečenia objektov alebo časti objektov z hľadiska pošmyknutia a pádu a označovania skladovacích regálov boli spoločnosti uložené IP Bratislava. Zistený nedostatok, ktorý nariadil RÚVZ Bratislava odstrániť do 31.10.2014 a nedostatky, ktoré nariadil IP Bratislava odstrániť do 10-50 dní od prevzatia protokolu, boli odstránené.

Predmetom činnosti spoločnosti Berto SK, s.r.o. Hlavná 1, Vysoká pri Morave, ktorej priestory v areáli bývalého PD boli uvedené do prevádzky v r. 2010, je výroba mäsových výrobkov. Počet pracovníkov 174/64, v prevádzke nie sú evidované rizikové práce, 86 zamestnancov vykonáva nočnú prácu. Priestory sú prirodzene a vzduchotechniky vetrané. Pre pracovné činnosti súvisiace s expozíciou hluku bol vypracovaný a RÚVZ Bratislava schválený v r. 2010 prevádzkový poriadok, faktory tepelno-vlhkostnej mikroklímy boli objektivizované v r. 2009, posúdenie práce pri ručnej manipulácii s bremenami bolo vypracované v r. 2009. V administratíve vykonáva činnosť so zobrazovacími jednotkami prevažnú časť pracovnej zmeny 44 zamestnancov, zdravotná spôsobilosť na prácu bola preukázaná lekársnym vyšetrením. Spoločnosť nemala zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu, v čase previerky prebiehalo výberové konanie. Spoločnosti bolo RÚVZ Bratislava uložené nápravné opatrenie, ktoré vyplynulo z výkonu štátneho zdravotného dozoru, a to aktualizovať hodnotenie podmienok práce a pracovného prostredia objektívnym meraním hluku, osvetlenia a mikroklimatických podmienok v termíne do 31.03.2015. V oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci IP Bratislava inšpekciou zistil nedostatky v peších komunikáciách, ktoré nariadil odstrániť do 45 dní od prevzatia protokolu.

Za účelom vzájomnej výmeny skúseností a informácií na regionálnej úrovni sa v r. 2014 realizovali štvrtročné spoločné pracovné stretnutia zástupcov odboru PPLaT RÚVZ BA so zástupcami IP BA.

Na pracovnom stretnutí zástupcov RÚVZ BA a IP BA bol prerokovaný spoločný postup vo veci zisťovania vykonávania pracovnej činnosti zamestnancami agentúr dočasného zamestnávania na pracoviskách s rizikovými prácami. Zástupca IP BA poskytol RÚVZ BA propagačné DVD k pripravovanej kampani Agentúry EU-OSHA s názvom: Zdravé pracoviská 2014 – 2015 zameranej na predchádzanie stresu a psychosociálnych rizík pri práci a kampani SLIC zameranej na BOZP pri pošmyknutí a páde. Záznamy zo stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR. Spolupráca RÚVZ BA s IP BA bola na dobrej úrovni.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci „ – podnikové výsledky

V rámci Európskej kampane SLIC 2012 – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci boli uskutočnené previerky RÚVZ BA a IP BA v 12 spoločnostiach v rezortoch: Zdravotníctvo a sociálne služby (ARCHA Domov Seniorov, Rozvodná 25, 831 01 Bratislava; Domov jesene života, Hanulova 7, 844 01 Bratislava; ŠNOP Bratislava, s.r.o., Záhradnícka 42, Bratislava; Onkologický ústav sv. Alžbety, Heydukova 10, Bratislava;), Služby – hotely a reštaurácie (HOTEL SENEC a.s., Hattalova 12/a, 831 03 Bratislava; ROJAX GASTRO spol. s r.o., Zelená 5, 811 01 Bratislava; MAC-GASTRO spol. s r.o., Dulovo nám. 1, 821 08 Bratislava; POLUSKA a.s., Halašova 2, 831 03 Bratislava), Tovarová preprava (rýchloobrátková, v rámci obchodných reťazcov) (C.S. CARGO Slovakia, Mliekarenká 10, 824 92 Bratislava; Dovenbeck Slovensko, s.r.o., Opletalova 71, 841 07 Bratislava; KLACSKA, s.r.o., Kopčianska 65, 851 01 Bratislava; CEDULA s.r.o., Šamorínska 10, 903 01 Senec). V prevažnej časti vybraných zamestnávateľských subjektov sa posúdenie psychosociálnych rizík doposiaľ nevykonávalo, alebo malo len formálny charakter a nezodpovedalo skutočnému stavu. Túto skutočnosť možno pripísať absencii metodiky na posúdenie psychosociálnych faktorov (chýbajúce hodnotiace nástroje pre zamestnávateľa).

Vyplnené dotazníky a správy z previerok vo vyššie uvedených spoločnostiach boli v r. 2012 zaslané na ÚVZ SR, ktorý vyhodnotil správy z previerok a vypracoval národnú správu z kampane podľa protokolu kampane a podľa požiadaviek SLIC-u. Uvedená správa bola v r. 2013 odoslaná do SLIC Stokholm. Vyhodnotenie celoslovenských výsledkov kampane bolo v rámci Európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 prezentované v priestoroch RUVZ Bratislava a je prezentované aj na internetovej stránke RÚVZ BA. Spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov.

2.4 LUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Pre rok 2014 nebol ÚVZ SR pre úrad stanovený postup pre plnenie uvedenej úlohy.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Kontrolované chránené pracoviská v Bratislavskom kraji v roku 2014 :

Rozhodnutie	Stanovisko	Počet kontrolov. pracovísk	Počet vykonaných kontrol	Počet zamestnancov/ počet zamestnancov so ZPS	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
27	13	40	45	374 / 97	C- 3 ZJ- 4	1	3

Vykonávaná činnosť :

Administratívne práce, vedenie účtovníctva, elektronické kurzy -22x, výroba keramiky -3x, výroba dekorácií, darčkových a reklamných predmetov, bižutérie, šperkov, suvenírov, módnych doplnkov, aranžovanie – 6x, prebaľovanie tovaru - 1x, montáž motorových a prevodových dielov – 1x, skladové práce - 1x, projekčné práce- 1x, polygrafické práce, digitálna tlač – 3x, krajčírské práce- 1x, predaj- 1x.

Druh postihnutia:

- C Zhubné nádorové ochorenia -3x
- D Nezhubné nádorové ochorenia – 2x
- E Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok – 5x
- F Duševné poruchy a poruchy správania – 21x
- G Choroby nervového systému – 12x
- H Choroby ucha – 10x
- I Choroby obehovej sústavy – 3x
- J Choroby dýchacej sústavy – 2x
- K Choroby tráviacej sústavy -3x
- M Choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva - 36 x

Uložené opatrenia:

- 1x bezbariérová úprava zariadení na osobnú hygienu
- 1x úprava pracovnej doby
- 1x prestávky v práci na oddych

V rámci štátneho zdravotného dozoru RÚVZ Bratislava vykonal 45 kontrol pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce 97zamestnancov v 40 chránených dielňach a chránených pracoviskách v Bratislavskom kraji a vydal 27 rozhodnutí a 13 stanovísk, z toho 2 záväzné stanoviská ku kolaudačnému konaniu, resp. zmene účelu

využitia. Rozhodnutia boli vydané k začatiu prevádzky, v 1 prípade k rozšíreniu činnosti v chránenej dielni. Stanoviská boli vydané k rozšíreniu počtu pracovných miest na existujúcich chránených pracoviskách. Zamestnanci chránených pracovísk zväčša pracujú v skrátenej pracovnej dobe, v prevažnej väčšine ide o pracoviská administratívneho charakteru, resp. o drobné manuálne práce s malým počtom pracovníkov do 10 osôb. Z hľadiska zdravotných obmedzení išlo o zamestnancov so zdravotným postihnutím v položkách C,D,E,F,G,H,I,J,K,M, väčšinou však išlo o položku M. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli použité kontrolné listy informovanosti zamestnancov podľa druhu vykonávanej pracovnej činnosti – 3x pre práce s expozíciou chemickým faktorom, 4x pre práce so zobrazovacími jednotkami. Z vyplnených kontrolných listov nevyplynuli žiadne nedostatky. V dvoch prípadoch pri zdravotnom postihnutí v položke M bola vykonaná úprava pracovnej doby a zabezpečené prestávky v práci na základe odporúčania lekára. V 1 prípade boli vykonané úpravy pracoviska - zabezpečenie bezbariérového prístupu do zariadení na osobnú hygienu pri zdravotnom postihnutí v položke G.

Chránené pracoviská v Bratislavskom kraji - počet vydaných rozhodnutí a stanovísk od roku 2009 :

Rok	Stanovisko	Záväzné stanovisko (kolaudácia, ZÚV)	Rozhodnutie -súhlas	Rozhodnutie -prerušenie konania
2009	0	0	0	0
2010	13	0	28	1
2011	28	1	53	9
2012	25	5	60	8
2013	8	1	38	3
2014	13	2	27	3
Spolu	87	9	206	24
	96		230	

Poznámka: za rok 2009 údaje nie sú k dispozícii.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Vyšetrené a vyplnené boli údaje od 80 respondentov. Údaje z dotazníkov a vyšetrení boli v 2. polroku 2014 spracované do jednotných tabuliek a zaslané v požadovanom termíne na RÚVZ so sídlom v Poprade na ďalšie spracovanie.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V roku 2014 bolo analyzovaných spolu 22 vzoriek kuchynskej soli používanej v zariadeniach spoločného stravovania., každá na dva sledované ukazovatele – KJ a KJO3, spolu 44 ukazovateľov. Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V mesiaci marec boli odobraté 4 vzorky potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch, ktoré boli zaslané na laboratórnu analýzu do NRC na RÚVZ so sídlom v Poprade, výsledky t.č. nie sú k dispozícii.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EU LEGISLATÍVU

V mesiaci september bola odobratá 1 vzorka keramického výrobku, ktorá bola odoslaná do NRC na RÚVZ so sídlom v Poprade. Odobratá vzorka splnila požiadavky platnej legislatívy.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

V rámci plnenia úlohy bol pracovníkmi odboru hygieny výživy vykonaný:

- odber 3 vzoriek kozmetických výrobkov /antibakteriálne mydlá/ so zameraním na vonné a konzervačné látky, vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy
- odber 2 vzoriek výrobkov pre dospelú populáciu určených na bielenie zubov zameraný na stanovenie množstva peroxidu vodíka, vzorky boli odoslané do laboratória ÚVZ SR, výsledky ešte nie sú k dispozícii
- odber 1 vzorky /parfém/ na stanovenie zakázaných látok – ftalátov, vzorka vyhovela požiadavkám platnej legislatívy
- odber 3 vzoriek /farbičky na tvár pre deti/ na stanovenie zakázaných látok – ťažké kovy, vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy
- odber 2 vzoriek /keratínová kúra/ na stanovenie regulovaných látok – KTG, pH, formaldehyd, vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy
- odber 3 vzoriek /tetovacie farby/ na stanovenie ťažkých kovov, odoslané boli do laboratória RÚVZ so sídlom v Žiline, výsledky nie sú k dispozícii
- odber 1 vzorky /chemický peeling/ na stanovenie neregulovaných látok – AHA kyselín, analýza bude prebiehať v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Bratislave v januári 2015

Odbor hygienických laboratórií nášho úradu vykonáva analýzy kozmetických výrobkov s pôsobnosťou pre všetky RÚVZ v SR v zmysle usmernenia ÚVZ SR. V roku 2014 bolo prijatých a analyzovaných **206** vzoriek, v ktorých bolo analyzovaných **1077** chemických ukazovateľov (regulované látky - *konzervačné látky, vonné látky, UV filtre*, kontrola pravdivosti tvrdení – *koenzým Q10, vitamín C, zakázané látky – hormóny*) a **924** mikrobiologických ukazovateľov (*dôkaz kvasiniek Candida albicans, dôkaz Staphylococcus aureus, dôkaz Pseudomonas aeruginosa, dôkaz a počet aeróbných mezofilných baktérií, dôkaz Escherichia coli*).

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

V rámci plnenia úlohy bolo skontrolovaných 21 distribútorov kozmetických výrobkov a odobratých bolo 6 vzoriek opaľovacích a pleťových krémov. Vzorky boli odoslané do laboratória ÚVZ SR, výsledky zatiaľ nie sú k dispozícii.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Zo strany gestora úlohy neboli vznesené ďalšie požiadavky na doplnenie databázy.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek vo vybraných školách Bratislavského kraja a bolo zabezpečené vyplnenie dotazníkov v celkovom počte 1 134, z toho TAD₁ - 479, TAD₂ - 488 a TAD₃ - 167.

Dotazníky boli doručené na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

V Materskej škole na Chlumeckého ul. v Bratislave a Materskej škole na Svätoplukovej ul. v Pezinku bolo vyplnených 31 dotazníkov zameraných na monitoring úrazovosti detí predškolského veku.

Spracovaná databáza bola zaslaná gestorovi projektu na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL, VYUŽITIE HODÍN TV

Prieskum bol realizovaný podľa požiadaviek vo vybraných školách Bratislavského kraja a bolo zabezpečené vyplnenie dotazníkov v celkovom počte 424, z toho 26 vyplnených pracovníkmi HDM a 398 žiakmi.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.2 RADIAČNÁ OCHRANA NA DOČASNÝCH DEFEKTOSKOPICKÝCH PRACOVISKÁCH V SR

Na vypracovanie spoločného usmernenia pre prácu všetkých defektoskopických pracovísk v SR sa vytvorila pracovná skupina pod gesciou RÚVZ B.Bystrica. Členmi skupiny je aj pracovníčka nášho úradu, ktorá sa pravidelne zúčastňuje na pracovných poradách. V súčasnosti sa zhromažďujú všetky podklady z celého Slovenska a hlavný dôraz sa dáva na porovnanie skúseností zo štátneho dozoru na defektoskopických pracoviskách z jednotlivých regiónov. Pracuje sa na záverečnom materiáli, ktorý bude slúžiť na posudzovanie a hodnotenie ožiarenia pracovníkov v tejto špecifickej oblasti.

V druhom polroku nebola ani jedna porada jednotlivých riešiteľských úradov.

5.3 MONITOROVANIE RÁDIOAKTIVITY V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ PRE ÚČELY PLNENIA POŽIADAVIEK ODPORÚČANIA EURÓPSKEJ KOMISIE A ZABEZPEČOVANIE ČINNOSTI KOMUNIKAČNÉHO INFORMAČNÉHO SYSTÉMU MEDZI ÚVZ SR A EURÓPSKOU KOMISIOU

V prvom polroku 2014 sme vykonali meranie 5 vzoriek životného prostredia z Bratislavského kraja, hlavne ovzdušia a potravinovej zložky. Vo všetkých vzorkách sa vykazujú nízke hodnoty na hranici detekčného limitu objemových a merných aktivít antropogénneho izotopu ^{137}Cs . Nezaznamenali sme žiadnu anomáliu v nameraných vzorkách. Dávkový príkon pred budovou RÚVZ BA kolíše medzi hodnotami $D = (75 - 120) \text{ nSv/h}$, čo v dlhodobom meraní predstavuje obvyklý stav. Stav objemovej aktivity izotopu ^{137}Cs v pitnej vode je hlboko pod limitom rovnako ako v jazerných vodách, ktoré sa využívajú na letnú rekreáciu.

V druhom polroku v meraniach nebolo možné pokračovať z dôvodu nefunkčnosti gamaspektrometrickej trasy. Pokračuje sa v meraní dávkových príkonov v ovzduší.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V rámci Národného imunizačného programu sa v roku 2014 priebežne vykonávala surveillance ochorení preventabilných očkovaním. Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených a epidemiologicky vyšetrených celkom 161 ochorení (1x hemofilová meningitída, 4x pneumokoková meningitída a 156x pertussis).

Hemofilová meningitída bola hlásená u neočkovaného 27 ročného muža. Diagnóza bola stanovená na základe klinického obrazu a kultivačného vyšetrenia likvoru (*Haemophilus influenzae*).

Hlásených a epidemiologicky vyšetrených bolo 156 ochorení na pertussis, z toho v 4 prípadoch išlo o ochorenia u 0 ročných vzhľadom k veku ešte neočkovaných detí. Najvyššia chorobnosť bola hlásená vo vekovej skupine 15-19 ročných (20 prípadov, chorobnosť 82,13/100 000). U detí do 15 rokov bolo hlásených celkom 10 ochorení, z toho 4 prípady u 0 ročných detí. V dospeljej populácii (20 a viac ročných) bolo zaznamenaných 126 prípadov. Všetky ochorenia boli laboratórne potvrdené. Z celkového počtu ochorení bolo v minulosti riadne očkovaných 107 osôb, 48 osôb nebolo očkovaných (ide o osoby staršej vekovej kategórie, prípadne o osoby očkované len proti diftérii a tetanu bez pertussickej zložky, alebo vzhľadom k veku neočkované 0 ročné deti) a v 1 prípade išlo o ochorenie dieťaťa, kde matka odmietla očkovanie.

Pneumokoková meningitída bola evidovaná u 4 neočkovaných dospelých osôb vo veku 27, 40, 50 a 72 rokov.

Prostredníctvom kampane SZO prebiehajúcej pod názvom Európsky imunizačný týždeň boli vykonané zdravotno-výchovné aktivity, ktorých cieľom bolo zvýšiť povedomie širokej verejnosti o význame a nutnosti očkovania v prospech zdravia jednotlivca i celej spoločnosti. Prostredníctvom prednášok pre laickú verejnosť (1x prednáška a 2x beseda) pracovníci RÚVZ informovali obyvateľstvo o význame očkovania a možnostiach využívania vakcín v prevencii proti infekčným ochoreniam. Odbornej verejnosti boli prezentované 4 prednášky o najčastejších otázkach týkajúcich sa očkovania, výrobe a zložení vakcín ako i o najčastejších argumentoch rodičov odmietajúcich očkovanie svojich detí. Hlavným poslaním bolo poukázať na mylne prezentované informácie o škodlivosti očkovania ako i

dôležitosť prevencie infekčných ochorení s dôrazom, že očkovanie musí zostať prioritou, pokiaľ sa budú vyskytovať infekčné ochorenia, ktoré ohrozujú zdravie verejnosti

V priebehu septembra a októbra vykonali pracovníci epidemiológie kontrolu povinného pravidelného očkovania u 138 praktických lekárov pre deti a dorast v 145 ambulanciách Bratislavského kraja. V porovnaní s kontrolou očkovania realizovanou v minulom roku sme zaznamenali pokles celokrajскеj zaočkovanosti vo všetkých druhoch povinného očkovania. Na okresnej úrovni klesla zaočkovanosť pod 95% vo všetkých 8 okresoch Bratislavského kraja (okresy Bratislava I-V, Malacky, Pezinok a Senec) pri očkovaní proti osýpkam rubeole a parotitíde u detí narodených v roku 2012. U tohto druhu očkovania sme znamenali pokles zaočkovanosti pod 95% i v ročníku narodenia 2011 v 6 okresoch Bratislavského kraja (okres Bratislava I- V a Senec). Hlavnou príčinou poklesu zaočkovanosti v uvedených okresoch je nárast rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí hlavne proti osýpkam, rubeole a parotitíde. Na území Bratislavského kraja sme evidovali v ročníkoch narodenia 2012 a 2011 celkom 1007 odmietnutí očkovania proti MMR.

V rámci projektu „Hodnota očkovania - Vzdelávanie sestier 2014“ bolo v Bratislavskom kraji na 3 odborných seminároch pre vzdelávanie sestier odprednášaných pracovníkmi epidemiológie 5 prednášok, ktoré boli zamerané na iniciatívu, podporu a problematiku očkovania detí v súčasnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

V priebehu roka 2014 bolo evidovaných a analyzovaných celkom 7309 infekčných ochorení, čo predstavuje oproti roku 2013 (hlásených 6506 ochorení) značný vzostup o 12,3%. Z exotických ochorení bolo hlásené 1 ochorenie na maláriu u 53 ročného muža s pozitívnou cestovateľskou anamnézou bez antimalarickej profylaxie. V porovnaní s predchádzajúcim rokom 2013 bol v Bratislavskom kraji zaznamenaný nárast chorobnosti prakticky vo všetkých skupinách infekčných ochorení. V skupine črevných nákaz bol evidovaný značný vzostup u kamylobakteriálnych infekcií (o 25,9%), salmonelovej enteritídy (o 21,1%), rotavírusových ochorení (o 23,2%) a gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie (o 18,1%). V skupine vírusových hepatitíd bol evidovaný 6 násobný vzostup ochorení u VHA, 1,2 násobný vzostup u akútnej VHB a viac ako 2 násobný vzostup u chronickej VHC. Zvýšenie chorobnosti sme zaznamenali i u varicelly (o 163,7%), herpes zoster (o 14,8%), vírusových meningitíd (o 28,6%), kliešťovej encefalitídy (o 400%) a taktiež poranení spôsobených zvieratám (o 34,9%). V skupine pohlavne prenosných ochorení bol evidovaný vzostup chorobnosti u gonokokových infekcií (o 48,4%), naopak k poklesu došlo u chlamýdiových infekcií (o 16,3%). Značný pokles chorobnosti o 73,4% bol evidovaný u pertussis, pneumokokových septikémií (o 81,8%) a lymскеj boreliózy (o 46,2%). Na zabezpečenie informovanosti obyvateľstva o možnostiach predchádzania prenosným ochoreniam, o očkovaní alebo ďalších preventívnych opatreniach využívali pracovníci epidemiológie mediálnu komunikáciu (tlač, rozhlas, televízia). Jednalo sa najmä o chrípku a chrípke podobné ochorenia, vírusové hepatitídy, kliešťovú encefalitídu, lymскеú boreliózu, črevné nákazy a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V roku 2014 bolo v informačnom systéme spracovaných 7221 prípadov ochorení, z toho v 2301 prípadoch išlo o nozokomiálny charakter výskytu. Z celkového počtu ochorení bolo 4821 potvrdených a 2400 nepotvrdených. Na odbore epidemiológie bolo spracovaných 5147 ohnisk nákazy a vydaných 301 rozhodnutí orgánu na ochranu zdravia. Očkovanie bolo

vykonané u 99 priamych kontaktov. Za sledované obdobie bola v Bratislavskom kraji zaznamenaná 1 epidémia:

- Akútna gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie – 15 ochorení u pacientov mužského oddelenia Psychiatrickej kliniky P. Pinella v Pezinku. Celkový počet exponovaných 52 osôb (35 pacientov, 17 zdravotníckych pracovníkov).

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EU HELICS – IPSE

V roku 2014 sa pokračovalo v plnení programu EÚ HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance), ktorý je založený na sledovaní vybraných nozokomiálnych nákaz v anonymne a dobrovoľne zapojených zdravotníckych zariadeniach jednotlivých krajín EÚ. Program umožňuje zistiť a porovnať ich výskyt, zosúladiť údaje, určiť mieru rizika vzniku nozokomiálnych nákaz v jednotlivých štátoch Európy a v konečnom dôsledku aj navrhnúť opatrenia, ktoré by efektívnym ovplyvňovaním rizikových faktorov redukovali množstvo nozokomiálnych infekcií a nárast rezistencie na antibiotiká.

Od roku 2007 sme zapojení do surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti, sleduje sa výskyt infekcií u pacientov hospitalizovaných viac ako 48 hodín na Klinike anesteziológie a intenzívnej medicíny Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad.L. Dérera. V septembri 2014 sme retrospektívne dotazníkovou formou spracovali 30 chorobopisov pacientov hospitalizovaných na tejto klinike v čase od februára do apríla 2014. Podľa protokolu sú zbierané údaje od každého pacienta hospitalizovaného viac ako 2 dni so zameraním sa na vnútorné (trauma, akútna koronárna starostlivosť, antimikrobiálna terapia, pôvod pacienta, typ prijatia, Glasgow Coma Score, SAPS II score) a vonkajšie rizikové faktory (intubácia, umelá pľúcna ventilácia, zavedenie centrálného venózneho katétra, permanentného močového katétra, podávanie parenterálnej výživy a výživy cez nasogastrickú sondu). Pozornosť sa sústreďovala na pacientov, u ktorých v priebehu hospitalizácie vznikla nozokomiálna infekcia (pneumónia alebo infekcia krvného riečišťa). Dotazníky budú následne spracované elektronickou formou a elektronické výstupy budú zaslané odboru epidemiológie RÚVZ v Trenčíne ako celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

V roku 2011 sa v SR začala realizovať aj druhá časť programu HELICS zameraná na sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu. Sledovanými chirurgickými výkonmi v rámci SR sú cholecystektómie a minimálne časové obdobie pre sledovanie infekcií v mieste chirurgického výkonu je 3 mesiace. Proces výberu minimálneho setu údajov bol zameraný na najvýznamnejšie premenné pre analýzu rizika infekcie v mieste chirurgického výkonu. Používa sa rizikový index NNIS v súvislosti so zaradením pacienta podľa hlavných rizikových faktorov: riziko kontaminácie rany (čistá rana, čistá-kontaminovaná rana, kontaminovaná rana, znečistená alebo infikovaná rana), kondícia pacienta podľa ASA skóre (zdravý pacient, pacient s miernym systémovým ochorením až moribudný pacient), trvanie operácie, urgentnosť intervencie, endoskopické procedúry.

V roku 2014 sme pokračovali v sledovaní infekcií v mieste chirurgického výkonu v programe Helics. Dotazníkovou formou a následne aj elektronicky sme spracovali 271 chorobopisov pacientov, u ktorých bola na Chirurgickej klinike Univerzitnej nemocnice Bratislava, Nemocnica akad. L. Dérera v období september 2013 - október 2014 vykonaná cholecystektómia. Elektronické výstupy budú zaslané celoslovenskému koordinátorovi tohto programu.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V Bratislavskom kraji pokračovalo monitorovanie (hlásenie chrípky a akútnych respiračných ochorení, sledovanie cirkulácie vírusov chrípky v populácii, informovanie o očkovaní) a vykonávanie protiepidemických opatrení v súvislosti s výskytom sezónnej i pandemickej chrípky, ktorá sa objavila na jar v roku 2009. V priebehu roka 2014 nebol na území Bratislavského kraja zaznamenaný žiadny prípad SARI, nebolo hlásené ani úmrtie na chrípku. Z 91 odberov realizovaných v Bratislavskom kraji bolo v NRC pre chrípku pozitívnych na chrípkové vírusy 20 odberov (A/Victoria (H3N2)- 1x, A/California (H1N1)-3x, A bez bližšieho určenia-1x, A/Texas (H3N2)-14x, B/Massachusetts-1x). U lekárov prvého kontaktu sa vykonávalo očkovanie proti sezónnej chrípke vakcínou, ktorá obsahovala i pandemický kmeň. Lekári prvého kontaktu boli vyzvaní, aby dôsledne vykonávali očkovanie proti chrípke a pneumokokovým infekciám najmä v domovoch dôchodcov, liečebniach pre dlhodobo chorých a pod.

V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v krajinách západnej Afriky bol vypracovaný komplex opatrení a postupov vedúcich k ochrane zdravia verejnosti pri zavlečení Eboly resp. inej vysoko nebezpečnej nákazy na územie SR. Pracovníci RÚVZ Bratislava spolupracovali pri vypracovaní edukačného materiálu „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“. Taktiež vypracovali „Usmernenie pre pracovníkov KOS ZZS pri transporte a starostlivosti pacientov s podozrením alebo potvrdeným ochorením na VNN“. Na 3 odborných seminároch bolo zabezpečené školenie zdravotníckych pracovníkov nemocničných zariadení a lekárov 1. kontaktu formou prednášky o postupoch u pacienta pri podozrení/zistení ochorenia vírusom Eboly. Školenie zdravotníckych pracovníkov o správnom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov bolo zabezpečené pomocou 2 videozáznamov (1x obliekanie, 1x vyzliekanie OOPP) a taktiež názornou ukážkou ako správne krok za krokom postupovať pri používaní OOPP. Názorná ukážka sa tiež týkala terminálnej dezinfekcie miestnosti po odvoze pacienta a správnej manipulácie s biologickým odpadom.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Po eradikácii poliomyelitídy v SR sa i naďalej pokračuje vo vykonávaní surveillance tohto ochorenia, ku ktorej patrí i pravidelné virologické vyšetrenie odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V priebehu roka 2014 bolo v Bratislavskom kraji vykonaných a virologicky vyšetrených celkom 14 odberov odpadových vôd z dvoch lokalít (ČOV Vrakuňa a ČOV Malacky). Virologické vyšetrenie na poliovírusy bolo vo všetkých prípadoch negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2014 pokračovala v Bratislavskom kraji realizácia projektu „Hrou proti AIDS“. Tento interaktívny projekt je cielený na HIV infekciou a pohlavne prenosnými chorobami najohrozenejšiu skupinu populácie, ktorou sú u nás mladí ľudia a je súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016 a jeho preventívnych aktivít 5.1.3 Edukačné programy zamerané na mládež. V rámci výučby predmetov verejné zdravotníctvo a preventívne lekárstvo bola prednesená problematika HIV infekcie, pohlavne prenosných chorôb a ich prevencie v štyroch triedach Strednej zdravotníckej školy v okrese Bratislava V. V týchto triedach boli študenti oboznámení s projektom „Hrou proti AIDS“ a bola realizovaná interaktívna časť projektu.

V rámci iných preventívnych aktivít epidemiológ RÚVZ Bratislava hlavné mesto predniesol na vzdelávacej konferencii Slovenskej lekárskej komory prezentáciu „Epidemiológia HIV infekcie“. Konferencia bola usporiadaná v Bratislave dňa 27.11.2014 pod názvom HIV plus.

Kancelária Svetovej zdravotníckej organizácie na Slovensku je patrónom súťaže Červené stužky v Základnej škole s materskou školou v okrese Bratislava III. V novembri 2014 pracovník odboru epidemiológie predniesol pre žiakov vyšších ročníkov informácie o HIV infekcii, besedoval s nimi a posudzoval ich súťaž.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V dôsledku nárastu antivakcinačných aktivít sme v Bratislavskom kraji zaznamenali zvyšujúci sa počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie svojich detí. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť bola zavedená poradňa očkovania, kde 1x týždenne sú rodičom poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín a nežiaducich reakciách po očkovaní. Rodičia, ktorí majú pochybnosti o očkovaní sa môžu informovať i telefonicky mimo vyhradeného času v poradni očkovania a to kedykoľvek v priebehu pracovných dní. V priebehu roku 2014 využilo poradňu očkovania 85 rodičov, ktorí sa nevedeli rozhodnúť o očkovaní svojho dieťaťa. Na RÚVZ Bratislava bolo taktiež v uvedenom období prešetrovaných v priestupkovom konaní 448 prípadov rodičov odmietajúcich očkovanie, ktorým sme v rámci prešetrenia poskytovali informácie o význame povinného očkovania.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

Sledovanie cyanobaktérií v prírodných vodách na kúpanie bolo priebežne zabezpečované počas letnej sezóny 2014 v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru nad kvalitou vôd na kúpanie z prírodných jazier v BA kraji (Zlaté Piesky, Vajnory, Slnčné jazerá – Senec, Ivanka pri Dunaji – vody určené na kúpanie a sledované monitoringom a ďalej Kuchajda, Veľký Draždiak, Rusovce, Čunovské jazerá, Košariská, Plavecký Štvrtok, Malé Leváre – kvalita vôd sledovaná v rámci ŠZD).

Na laboratórnu analýzu bolo odobratých celkom **105** vzoriek prírodnej povrchovej vody zo štrkovísk určených na rekreáciu a kúpanie (68 vzoriek - mesto Bratislava a 37 vzoriek - okresy Malacky a Senec), u ktorých sa ani v jednom prípade nezistilo prekročenie medznej hodnoty v ukazovateli cyanobaktérie podľa prílohy č. 1 vyhl. MZ SR č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku. Počet ukazovateľov bol **486**.

V tejto súvislosti sa zároveň orientačne sledoval obsah celkového fosforu a celkového dusíka, pričom zvýšenie hodnôt v ukazovateli celkový fosfor bol zistený na Zlatých pieskoch (1x), Veľkom Draždiaku (1x), Nových Košariskách (1x), Slnčných jazerách Senec (1x) a v ukazovateli celkový dusík na Slnčných jazerách v Senci (1x). Hodnoty celkového fosforu sa pohybovali v rozmedzí 0,06 – 0,22 mg/l a hodnota celkového dusíka bola 5,3 mg/l.

Vyšetrenia v týchto ukazovateľoch boli len orientačné, nie sú v zozname povinných ukazovateľov príslušnej legislatívy.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÝCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Odbor hygieny životného prostredia participoval na sledovaní kvality vôd na kúpanie na vybraných umelých kúpaliskách v BA kraji s vodnými atrakciami - z hľadiska výskytu legionel (Delfín, Rača, Rosnička, Matador, LK Malacky a Pezinok, Aquathermal Senec) . Celkove sa odobralo 17 vzoriek vôd , ktoré všetky v danom ukazovateli spĺňali požiadavky vyhl. MZ SR č. 308/2012 Z. z.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Bol vykonaný odber 14 vzoriek balených minerálnych a pramenitých vôd a vôd vo watercooleroch, v ktorých bolo vyšetrených spolu 145 chemických ukazovateľov (dusitaný, dusičnany, pH, fluoridy, Hg, Cd, Pb, Mi, Mn, Cu, v jednej vzorke aj 5 senzorkých ukazovateľov) a 94 mikrobiologických ukazovateľov (E. coli, koliformné baktérie, enterokoky, Pseudomonas aeruginosa, kult. mikroorganizmy pri 22 a 36 °C). Všetky vzorky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Podľa plánu úradnej kontroly potravín boli v mesiaci marec odobraté 2 vzorky potravín na počiatočnú výživu dojčiat /vzorky boli určené pre Európsky monitoring/ a v mesiaci apríl boli odobraté 4 vzorky – 2 vzorky potravín na následnú výživu dojčiat, 1 vzorka na báze ovocia a zeleniny a 1 vzorka na báze cereálií. Na základe požiadavky ÚVZ SR sme zabezpečili navyše odber 3 vzoriek dojčenskej a detskej výživy /1 vzorka počiatočnej výživy, 1 vzorka následnej výživy a 1 vzorka ostatnej potraviny určenej na výživu dojčiat a malých detí/. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR, všetky vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy.

7.9 OBJEKTIVIZÁCIA ÚČINKOV ZDROJOV OPTICKÉHO ŽIARENIA V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

V priebehu roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná osobitná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

7.11 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKČIE A KVALITA PITNEJ VODY

Plnenie úlohy bolo odborom HŽP zabezpečované v rámci realizácie projektu „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ , ktorý bol z pohľadu RÚVZ BA ukončený v decembri 2013 vydaním rozhodnutia na povolenie trvalej prevádzky pre „Vodárenskú úpravu pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru pre Skupinový vodovod – Záhorský , časť Sološnica“.

7.16 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

V rámci plnenia úlohy 7.16 vykonávame evidenciu výsledkov analýz dusičnanov a dusitanov z vodných zdrojov individuálneho zásobovania spolu s údajom o hĺbke studne

sledovaného zdroja do predlohy, ktorú nám zaslal RÚVZ so sídlom v Nitre. Za rok 2014 máme k dispozícii evidenciu **193** vzoriek, ktoré boli zaslané gestorovi projektu - RÚVZ so sídlom v Nitre.

7.20 MONITORING GLYKOZIDOV STEVIOLU V ZMRZLINÁCH A NÁPLNIACH A DEKORÁCIÁCH CUKRÁRENSKÝCH VÝROBKOV

V prvom roku 2014 boli náhodne vybrané **3** vzorky cukrárenských výrobkov, z ktorých boli analyzované náplne na prítomnosť Rebaudiosidu A a Steviosidu. Všetky vzorky boli negatívne. V ďalšom roku budú v spolupráci s Odborom hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov vykonané odbery vzoriek v prevádzkach, ktoré ponúkajú zmrzlinu a cukrárenské výrobky pre diabetikov, alebo deklarujú prítomnosť glykozidov steviolu vo svojich výrobkoch.

Laboratórnou analýzou nebola zistená prítomnosť glykozidov steviolu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

OPZ prostredníctvom svojich základných a špecializovaných poradní realizuje skrining rizikových faktorov voľnoradikálových ochorení a cieleňú komplexnú edukáciu, posilnenie osobnej zodpovednosti klientov za svoje zdravie a motiváciu k pozitívnej zmene životného štýlu.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Formou **28** výjazdových aktivít v rámci primárnej prevencie, sme realizovali skrining rizikových faktorov a následne sme klientov v počte **1522** odborne edukovali. Rizikovní klienti boli odporučení na kontrolné vyšetrenie do PZ resp. do starostlivosti k odbornému lekárovi. V spolupráci s MČ-Staré Mesto - odbor sociálnych vecí sme realizovali a v roku 2015 plánujeme pokračovať v sérii preventívnych vyšetrení a edukačných prednášok v kluboch dôchodcov z problematiky výživy a životného štýlu seniorov. V 3 poradniach zdravia – Ružinovská, Kýčerského a Osuského – bolo v roku 2014 komplexne vyšetrených **1195 klientov**. V audiovizuálnych a printových masmédiách bolo uverejnených **88 príspevkov** z problematiky nutrieie a životného štýlu.

Pokračovali analýzy získaných údajov projektu „Rešpekt pre zdravie“ a výsledky v rozsahu 189 strán boli spracované v elektronickej a papierovej forme.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľom je vytvoriť efektívny systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity. Intenzívne pokračujeme v edukačných a skriningových aktivitách prostredníctvom PZ a tiež v spolupráci so VŠZP a poisťovňou Union ako aj ďalšími občianskymi a neziskovými organizáciami, kde sme vyšetrili a edukovali cca **1522 klientov**. V spolupráci so zdravotnými poisťovňami, Jednotou dôchodcov Slovenska sme realizovali **8 odbornopopulárnych prednášok** z problematiky výživy a životosprávy.

Participovali sme na príprave zákona NR SR o zákaze predaja nevhodných potravín v školských bufetoch.

Pracovná skupina projektu „Rešpekt pre zdravie“ analyzuje školské prostredie a príslušnú legislatívu na prípravu opatrení na prevenciu nadváhy, obezity a súvisiacich chronických ochorení

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Odborní pracovníci priebežne pokračujú v realizácii protifajčiarskych prednášok na 6 základných, stredných školách a vysokých školách a v špecializovanej poradni. Pomocou smokerlyzéra bolo na obsah CO vo vydychovanom vzduchu vyšetrených 343 klientov. V rámci Svetového dňa bez tabaku sme realizovali na Farmaceutickej fakulte antikampaň pre študentov spojenú s meraním CO vo vydychovanom vzduchu v počte 53 vyšetrených.

V rámci seniorfestov sme realizovali protifajčiarske aktivity a edukáciu - 161 klientov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľom aktivít je zmena súčasného vnímania starnutia populácie a postavenia seniorov v spoločnosti. V základných PZ bolo vyšetrených 171 seniorov nad 65 rokov, špecializovanú poradňu na podporu psychického zdravia navštívilo 89 seniorov.

V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska Bratislava II a DK Ružinov sme realizovali V.ročník Akadémie tretieho veku kde sme pripravili sériu prednášok na ktorých sme aj participovali. Zároveň sme pripravili na rok 2015 VI. ročník V spolupráci s Odborom sociálnych vecí a rodiny MČ-Staré Mesto sme realizovali sériu vyšetrení a edukačných prednášok z problematiky výživy a životného štýlu pre seniorov.

Realizovali sme 7 edukačno-preventívnych akcií - seniorfest, kde sme vyšetřili a edukovali 431 seniorov.

Poradňa zdravia Petržalka realizovala nácvik kondično-posilňovacích cvičenia zamerané na udržanie telesnej kondície, zvýšenie sebavedomia a elimináciu sociálnej izolácie starších ľudí v Petržalke. Cvičenie zvyšuje motiváciu účastníkov k zdravej životospráve v seniorskom veku, súčasťou je poradenstvo na prevenciu hypertenzie a obezity. Cvičení sa zúčastňuje 90 klientov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.

OPZ pokračoval v spolupráci s BSK pri realizačných výstupoch vychádzajúcich z výsledkov projektu „Rešpekt pre zdravie“ Zámerom projektu bol široký skrining rizikových faktorov a budovanie zdravotnej gramotnosti detí a adolescentov. Ukončili sme komplexné štatistické spracovanie 255 parametrov zdravotného stavu a determinantov zdravia v súbore 5000 študentov. Výsledky sú zhrnuté do prvej definitívnej správy v rozsahu 189 strán. Výsledky projektu boli prezentované formou 15 prezentácií na odborných vedeckých podujatiach, na výročnom stretnutí riaditeľov stredných škôl BSK, hlavným odborníkom MZSR a odborným spoločnostiam SLS.

V spolupráci s BSK vznikla pracovná skupina, ktorej zámerom je tvorba realizačných výstupov v oblasti ozdravenia výživy a životosprávy stredoškolákov. Porovnali sme odporúčané výživové dávky pre danú vekovú skupinu v SR a EU, s cieľom ich revízie,

v spolupráci s MŠ-SR sme prediskutovali súčasné problémy v školskom stravovaní a školských bufetoch a možnosti pozitívnych zmien. Realizovali sme analýzu edukačných materiálov z problematiky výživy a životosprávy v SR a EU s cieľom zabezpečiť najúčinnjšiu formu edukácie, ktorá by mala u mladej generácie pozitívny efekt.

9.8 CINDI PROGRAM SR

OPZ prostredníctvom svojich 3 PZ pokračuje v plnení projektu CINDI s cieľom znížiť chorobnosť a úmrtnosť na srdcovo-cievne a nádorové ochorenia. Komplexne vyšetrených a individuálne usmernených bolo 849 klientov. Formou 28 výjazdových skriningových aktivít sme zvyšovali nutričnú a zdravotnú gramotnosť ako aj zodpovednosť za vlastné zdravie u 1522 klientov. Realizovali sme 88 edukačných masmediálnych audio-vizuálnych príspevkov, 8 odbornovo-populárnych prednášok pre verejnosť z problematiky nutričie a životosprávy, 6 antifajčiarskych prezentácií spojených s aktívnou diskusiou pre mladú generáciu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Čadci**

1 ODDELENIE HYGIENY PROSTREDIA A PRÁCE - REFERÁT HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola zameraná na zber údajov o kvalite pitnej vody a bazénovej vody.

PITNÁ VODA: do zberu údajov a dozornej činnosti bolo zaradených pre rok 2014 celkovo 31 vodovodov, v okrese Čadca 19 vodovodov, v okrese Kysucké Nové Mesto 12 vodovodov. V zmysle platnej legislatívy a odborného usmernenia ÚVZ SR sa vykonáva odber vzoriek vody pre pitné účely v rozsahu preverovacieho a kontrolného monitoringu, laboratórne spracovanie vzoriek centrálnie spracováva RÚVZ so sídlom v Žiline. Za uplynulé obdobie bolo terénnym oddelením odobratých celkovo 86 vzoriek pitnej vody z vodovodov hromadného zásobovania pre laboratórne stanovenie v rozsahu minimálnej analýzy. Za okres Čadca 61, v okrese Kysucké Nové Mesto 25. V rozsahu úplnej analýzy bolo odobratých 6 vzoriek pitnej vody, za okres Čadca 4 a za okres Kysucké Nové Mesto 2. Počas uplynulého obdobia nebola zaznamenaná epidémia vodou prenosných ochorení a nebolo potrebné udeliť výnimky v zásobovaní obyvateľstva pitnou vodou. Vyššie uvedenými odbermi vody bola plnená úloha monitoringu kvality vody pre roky 2013 - 2016 pre správu pre Európsku komisiu a taktiež boli aktualizované dáta pre veľké a malé zásobované oblasti pitnou vodou a zaslané na ÚVZ SR.

VN Nová Bystrica patrí do štátneho zdravotného dozoru v súčinnosti s vodou ochranným dozorom Okresným úradom Žilina. V uplynulom období boli vydané stanoviská k jedno rázovému vstupu občanov do ochranného pásma pri príležitosti spomienkovej akcie rodákov. Riešil sa podnet občana medializovaný v regionálnom týždenníku, poukazujúci na nevhodné obhospodarovanie v ochranných pásmach. Pracovníci RHŽP vykonali šetrenie na mieste samom, postúpili výsledky šetrenia Okresnému úradu v Žiline a následne sa zúčastnili komisionálneho jednania v danej veci, povoľovania cyklotrasy v OP a šetrenia nepovolennej stavby s komisionálne prijatými nápravnými opatreniami. Komisionálne jednania a sprísnený vodoochranný dozor pokračoval počas celého kalendárneho roka, pričom bol zaznamenaný pozitívny dopad na dotknuté územie a výkon obhospodarovania jednotlivými subjektmi.

Prebehla akcia „Deň vody“. Tento rok neboli vykonávané laboratórne rozbory vody pre občanov. Poskytnutých bolo 156 telefonických a 29 ústnych konzultácií na tému pitná voda, ochrana vodných zdrojov.

Na požiadanie občanov ako platená služba bolo vykonaných 16 odberov vzoriek vôd za účelom zistenia kvality vody a vhodnosti využívania vlastného vodného zdroja.

KÚPACIE VODY: v okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto nie sú sústredené a vyhradené lokality ako rekreačné územia s možnosťou prírodných kúpalísk a ani neboli zaevidované lokality s divokým kúpaním. Zber a spracovanie údajov a následné evidovanie je zamerané a sústredené na dodržiavanie prevádzkovej a osobnej hygieny, legislatívy a hygienických požiadaviek na Krytej plavárni v Čadci. Zariadenie KP Čadca tvorí komplex pre športovú a relaxačnú činnosť. Sú tu situované a využívané sauna, fitnesscentrum, solárium. Nosnú časť tvorí športové a rekreačné plávanie. V zmysle platnej legislatívy stanoveného monitoringu kvality vôd sú vykonávané analýzy kvality bazénovej vody. Majiteľom objektu je Mesto

Čadca a v r. 2014 došlo k zmene prevádzkovateľa na Mestský podnik služieb Čadca – Podzávoz. Celkovo za uplynulé obdobie bolo odobratých z bazénovej vody na Krytej plavárni Čadca 7 vzoriek vody v rámci štátneho zdravotného dozoru a 11 vzoriek prevádzkovateľom zariadenia (spracované v IS). Do prevádzky bola uvedená letná terasa s 3 detskými bazénikmi. V r. 2014 nebol uvedený do prevádzky pre LTS nekrytý netermálny neplavecký umelý bazén na rekreačný účel pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie, bola odobratá 1 vzorka bazénovej vody ako platená služba.

POSUDZOVANIE STAVIEB: v rámci posudzovania územných plánov, stavebných dokumentácií bolo celkovo posúdených 68 stavebných dokumentácií pre stavebné povolenie ako platená služba nad rámec zákona, pre územné konanie stavieb bolo vypracovaných 38, pre kolaudáciu stavieb a k zmene účelu užívania stavby 62 záväzných stanovísk a 133 vyjadrení odborného charakteru. Celkovo bolo podaných 168 informácií, ktoré predchádzali vydaniu rozhodnutí, stanovísk.

Na web stránke sú zverejnené dozorované zariadenia, kvalita kúpacích vôd je sprístupnená cez IS kúpacie vody internetovým spojením, kde sa vkladajú údaje, vykonáva sa týždenné hlásenie s aktualizáciou údajov, zverejnené sú údaje o získaní odbornej spôsobilosti pre výkon epidemiologickej závažnej činnosti, uvedené sú pokyny pre občanov - Proti záplavové opatrenia, Problematika prevádzok solárií, Katalóg služieb a vzorový prevádzkový poriadok.

INFORMAČNÉ SYSTÉMY: Pitná voda - priebežne sú vkladané údaje z monitoringu a štátneho zdravotného dozoru za r. 2014 do IS pitná voda, ktoré sú podkladom pre výročnú správu. Kúpacie vody - napĺňaný je IS Kúpacie vody, prístupný cez internetové spojenie aj laickou verejnosťou. Do systému sú vložené údaje za zariadenie Krytá plaváreň Čadca a bazén pri ubytovacom zariadení Hotel Severka Zákopčie – relaxačný bazén sezónny. Od 15. 6. 2014 sa vykonávala tzv. týždenná hlásna služba počas letnej turistickej sezóny. Ukončenie sezóny s vyhodnotením cez IS bolo k 15. 9. 2014, pričom sa nevyskytla žiadna mimoriadna situácia.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát hygieny životného prostredia a zdravia

Gestorom úlohy nebola zaslaná metodika riešenia a úloha bude plnená podľa pokynov gestora po schválení materiálu Vládou SR.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Košiciach - NRC pre pitnú vodu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát hygieny životného prostredia a zdravia

Úloha bola plnená podľa pokynov gestora a záverov celoslovenských porád v Bratislave a Trenčianskych Tepliciach vytypovaním záujmovej oblasti, ktorej sa zmapovanie reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách môže týkať. Krajskému odborníkovi bola nahlásená lokalita za spádové územie tunajšieho úradu verejného zdravotníctva VN Nová

Bystrica. Lokalita bola zaradená do riešenia úlohy NRC pre pitnú vodu RÚVZ Košice. Gestor úlohy nezaslal metodiku riešenia.

2 ODDELENIE HYGIENY PROSTREDIA A PRÁCE - REFERÁT PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát preventívneho pracovného lekárstva

Prioritou znižovania miery zdravotných rizík bolo vyžadovanie zabezpečovania technických opatrení už pri uvedení pracovných priestorov do prevádzky, tam kde to technológia výroby neumožní, boli požadované organizačné a iné opatrenia. V ostatných prípadoch na znižovanie miery zdravotného rizika pracovníkov boli uplatňované náhradné opatrenia. Súčasťou tejto činnosti bolo i zisťovanie informovanosti zamestnancov o výskyte faktorov pracovného prostredia a pôsobení na nich. Dotazníkovou metódou bola zisťovaná informovanosť o podmienkach práce pri expozícii hluku, chemickým faktorom, vibráciám a zobrazovacím jednotkám u 22 zamestnávateľov. Referátu PPLaT bolo z celkového počtu 227 dotazníkov vrátených od exponovaných osôb 181 dotazníkov na ďalšie spracovanie.

V zmysle príslušných nariadení vlády bolo požadované spracovanie podkladov pre vypracovanie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov. V hodnotenom období bolo posúdených 22 návrhov k prevádzkovým poriadkom pre pracovné činnosti s expozíciou hluku, chemickým faktorom, vibráciám, biologickým faktorom a tepelnej záťaži. 15-krát boli prevádzkové poriadky pre pracovné činnosti expozícii hlukom, vibráciám a azbestu schválené súčasne rozhodnutím s odovzdaním priestorov do prevádzky, 6-krát bol prevádzkový posudok schválený súčasne s rozhodnutím o určení rizikových prác, 3-krát bol súčasne schválený pre pracovné činnosti s expozíciou azbestu rozhodnutím na odstraňovanie materiálov zo stavieb s obsahom azbestu. Celkom bolo v sledovanom období schválených 47 prevádzkových poriadkov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V zmysle Vyhlášky MZ SR číslo 448/2007 sa pokračovalo v prehodnotení evidencie rizikových prác za príslušné okresy podľa predložených návrhov, resp. z podnetu tunajšieho zariadenia. Po prehodnotení boli postupne podľa platnej legislatívy vydávané rozhodnutia o určení rizikových prác pre novovzniknuté subjekty, resp. pre zamestnávateľov, kde nastali na rizikových pracoviskách podstatné zmeny.

Celkom bolo 19 zamestnávateľom vydané rozhodnutie na zaradenie prác do rizika, 4-krát bolo konanie prerušené z dôvodu prepracovania predloženého návrhu na zaradenie prác do rizika, predloženia výsledkov z merania faktorov pracovného prostredia a vypracovania prevádzkových poriadkov - Údržba mesta Kysucké Nové Mesto, Aspera Spinn, s. r. o. Čadca, Z+P Stav, s. r. o., Korňa a INA Kysuce Kysucké Nové Mesto. 8 právnym subjektom bola zrušená právoplatnosť rozhodnutia z dôvodu zániku organizácie, resp. rizikovej práce a 2-krát bolo vydané rozhodnutie o preradení rizika z kategórie 3 do kategórie 2 v Kovovýrobe

Vysoká nad Kysucou K-TEN, s. r. o., Turzovka a KLF-Energetika, a. s., Kysucké Nové Mesto.

Pri uvádzaní právnych subjektov do skúšobnej prevádzky sa vyžaduje meranie od spôsobilého subjektu, ktorý spĺňa požiadavky ustanovené v § 16 zákona č.355/2007 Z. z.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru u zamestnávateľov, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, sa sledujú podľa novely zákona č. 355/2007 Z. z. intervaly výkonu lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti a zabezpečenie zdravotného dohľadu pri práci pracovnou zdravotnou službou.

Evidencia a prekategória rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR. Výstupné zostavy sú zasielané na ÚVZ SR v určených lehotách. Informačnú správu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a vykonaných opatreniach v roku 2014 na ich zníženie, resp. odstránenie tunajšiemu referátu zaslalo z počtu 75 zamestnávateľov 33, tieto budú využité pri ďalšej dozornej činnosti referátu PPLaT. V prípade ich nezaslania budú použité sankčné opatrenia.

Štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu plnenia preventívnych opatrení na ochranu zdravia zamestnancov na rizikových pracoviskách bol v roku 2014 vykonaný na 52 rizikových pracoviskách v 34 organizáciách.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V evidencii referátu PPLaT sú 3 priemyselné organizácie, kde sa zaobchádza s veľmi toxickými látkami a zmesami - INA Kysuce, a. s., Kysucké Nové Mesto, OMNIA KLF, a. s., Kysucké Nové Mesto a JJ Elektronik, s. r. o., Čadca. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný 2 x v chemickom laboratóriu INA Kysuce, s. r. o., Kysucké Nové Mesto, kde sa používa veľmi toxická látka síran ortuťnatý a dichróman draselný na stanovenie chemickej spotreby kyslíka (CHSK) v odpadovej vode a na stanovenie zinku v odpadovej vode sa používa veľmi toxická látka kyanid draselný. Zamestnávateľ na pracovisku chemického laboratória zabezpečuje špecifické ochranné a preventívne opatrenia v zmysle NV SR č. 471/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami, súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov. Prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti, pri ktorých sú zamestnané osoby vystavené nebezpečným chemickým faktorom, bol vypracovaný a schválený RÚVZ v Čadci. K návrhu na skladovanie a manipuláciu s VTL boli vydané RÚVZ v Čadci 2 rozhodnutia.

Chemické látky a zmesi, ktoré sú klasifikované ako toxické látky a zmesi sú používané v spoločnosti KINEX KLF, a. s., Kysucké Nové Mesto a MARPIN, s. r. o., Kysucké Nové Mesto.

Nedostatky zásadného charakteru v skladovaní, evidencii a manipulácii s uvedenými látkami zisťované neboli.

Referátom PPLaT bol v roku 2014 prešetrovaný podnet zamestnancov INA Kysuce, s. r. o., Kysucké Nové Mesto na nezodpovedajúce podmienky práce s dusitanom sódnym klasifikovaným ako toxická látka. Podnet bol neopodstatnený.

Referát eviduje 2 oznámenia o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov v ČSOB Čadca a EKOLAS Krásno vykonané oprávnenými osobami.

V rámci REACH bola spoločnosť SMARTSTAV, s. r. o., Krásno nad Kysucou upozornená písomne na odstránenie nedostatkov a bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu splnenia nedostatkov uložených rozhodnutím RÚVZ v Čadci. Nedostatky boli odstránené.

Podľa odborného usmernenia bolo poskytnuté poradenstvo o toxických a veľmi toxických látkach a zmesiach pre Lekáreň Kaufland Čadca.

Vydávanie osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami spadá do kompetencie RÚVZ Žilina.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušujúcich endokrinný systém

V rámci preventívneho dozoru sú aktívne vyhľadávané pracovné postupy a technológie, kde by sa riziká z týchto látok mohli vyskytovať. Vzhľadom na charakter okresov sa venuje pozornosť prehodnocovaniu miery zdravotného rizika pracovísk, kde sa spracováva tvrdé drevo – drevovýroba v Starej Bystrici.

Posudky o rizikách, ktoré Kysucká nemocnica v Čadci mala vykonať, boli po opakovanej výzve zabezpečené v spolupráci s PZS. Bolo opätovne prehodnotené riziko vrátane používaných inhalačných anestetík a cytostatík. Návrh na zaradenie prác do kategórie rizikových prác bol v roku 2014 RÚVZ Čadca zamietnutý z dôvodu, že faktory práce a pracovného prostredia neboli hodnotené komplexne a nemožno akceptovať odhad rizika, k čomu bolo zo strany tunajšieho úradu vyžiadané odborné stanovisko RÚVZ Banská Bystrica.

V sledovanom období boli vykonávané práce, kde sa manipulovalo s azbestom, pri odstraňovaní odpadových a kanalizačných potrubí zo stúpačiek bytových domov v Čadci a Kysuckom Novom Meste, demontáži azbestocementových dosák športovej haly v Kysuckom Novom Meste a likvidácii strešnej krytiny z rodinného domu v Čadci – Čadečke. Túto činnosť vykonali oprávnené organizácie Kovomat Slovakia Žilina, AMELLA, s. r. o., Martin, Retrash, s. r. o., Kremnica a M. Mlích – M – Servis Kysucké Nové Mesto. Bolo vydaných 6 rozhodnutí pre práce s odstraňovaním azbestu zo stavieb, súčasne boli schválené 3 prevádzkové poriadky pre práce s azbestom.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Ochorenia majú v organizáciách v pôsobnosti RÚVZ sporadický výskyt. Preto nemuseli byť riešené a uplatňované opatrenia na zamedzenie výskytu týchto ochorení. V sledovanom období bolo tunajšiemu zariadeniu KPL ÚNM Martin a PZS Krankas Žilina hlásených 11 susp. prof. ochorení z DNJZ.

Choroba z povolania z DNJZ prešetrovaná v roku 2013 bola priznaná lisiarke KINEX KLF, a. s., Kysucké Nové Mesto v tomto roku.

Susp. profesionálne ochorenie z DNJZ – syndróm karpálneho tunela bolo šetrené u brusičky KINEX KLF, a. s., Kysucké Nové Mesto so záverom, že prof. pôvod ochorenia nemožno vylúčiť. Profesionálna choroba z povolania bola priznaná.

U zamestnanca pri obsluhu mechanizmov v OZ Lesy, š. p., Čadca bolo hlásené susp. ochorenie z DNJZ. Záver šetrenia bol, že profesionálny pôvod je nepreukazný.

Susp. choroba z DNJZ bola hlásená u opracovača kameňa v LESOSTAVE Oščadnica. Profesionálny pôvod ochorenia je preukazný- choroba z povolania bola priznaná.

Profesionálny pôvod ochorenia bol po prešetroaní vylúčený u zamestnankyne Belfein Slovakia, a. s., Čadca a INA Kysuce, s. r. o., Kysucké Nové Mesto.

Zamestnankyni a. s., KINEX KLF pri kontrole ložísk bola po prešetrení susp. profesionality ochorenia uznaná choroba z povolania z DNJZ.

KPL UN Martin bola hlásená susp. prof. choroba z DNJZ u zamestnankyne INA Kysuce, s. r. o., Kysucké Nové Mesto. Šetrením bolo konštatované, že prof. pôvod ochorenia možno vylúčiť. Profesionalita ochorenia z DNJZ uvedenej pracovníčky bola uznaná.

Po prešetrení príčinnej súvislosti ochorenia z DNJZ u mäsiara spoločnosti SK-03, s. r. o., Čadca bolo zistené, že prof. ochorenie z DNJZ možno vylúčiť.

Hlásené podozrenia na ochorenia z DNJZ - u 2 zamestnankýň pri kontrole opierok do automobilov v M&H Slovensko, s. r. o., Čadca, pekárky z Kysuckých pekární a. s., Čadca a u krajčírky - žehliarky fi Margita Pavol Kubjatko, Čadca sú vo vybavovaní referátu.

Rizikové práce s faktorom DNJZ vyhlásené nemáme, nevidujeme profesie s výskytom ochorenia z DNJZ.

Profesie, kde podmienky práce a pracovného prostredia signalizujú podozrenie na DNJZ HK v rámci subjektívneho hodnotenia, sú zamestnávateľom navrhované na objektívne hodnotenie podľa platnej legislatívy pracovnou zdravotnou službou.

Kópie hygienického prieskumu uvedených chorôb z povolania boli zaslané na ÚVZ SR.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát preventívneho pracovného lekárstva

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci európskeho týždňa BOZP zamestnanci referátu PPLaT boli zapojení do uvedenej aktivity v mesiaci október 2014.

Informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci boli uvedené na internetovej stránke RÚVZ na tému - Zdravé pracoviská bez stresu – riadenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci. Podstatou informačnej kampane je informovať o aktivitách Európskej agentúry pre BOZP a prostredníctvom internetových stránok sprístupňovať zamestnávateľom príručku kampane a v nej odporúčané metódy na preventívne posudzovanie psychosociálnych rizík pri práci.

Tunajšie zariadenie spolupracuje pri uvedených aktivitách s orgánmi inšpekcie práce a NIP.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „ Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky.

Na kampaň Európskeho výboru vrchných inšpektorov práce SLIC priamo nadväzuje kampaň Európskej agentúry pre BOZP – Zdravé pracoviská bez stresu (r. 2014 a 2015.) Zamestnanci referátu PPLaT poskytli bezplatné poradenstvo telefonickou formou 2 zamestnávateľom Reštauračné a ubytovacie služby SULIVER a DD Čadca – Žarec, osobnú konzultáciu 1 záujemcovi – zamestnávateľovi Kysucké pekárne, a. s. , Čadca, v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov, ktorí boli zapojení do uvedenej kampane.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPP - referát preventívneho pracovného lekárstva

V roku 2014 bolo referátom PPLaT vydaných 20 rozhodnutí k zriadeniu chránených pracovísk, resp. dielní a 36 stanovísk. ŠZD bol vykonaný na 53 chránených pracoviskách.

V rámci projektu bol vykonaný štátny zdravotný dozor podľa metodického postupu na výkon ŠZD v 7 chránených dielniach/ pracoviskách, kde bol priznaný v minulých rokoch ÚPSVaR štatút chránenej dielne, resp. pracoviska – Jozefa Rešetková Mix market Skalité - predaj textilu, Výroba pracovných odevov Pavol Kajánek Olešná, Ternotech – Administratívne práce Krásno nad Kysucou, Reality – SK, s. r. o., Čadca – Monitorovacia služba Krásno nad Kysucou, Okrasa VD Čadca – Výroba vianočných ozdôb, JANTÁR s. r. o., Čadca – Chemická čistiareň a MÓDA Veronika, s. r. o., Skalité – Pomocné práce v odevnej výrobe. Zamestnanci kontrolovaných pracovísk vykonávali jednoduché činnosti bez fyzickej záťaže v profesiách predavačka, údržbár, upratovačka šička, strihač, fúkačka, administratívna pracovníčka, krajčírka, pomocný pracovník v odevnej výrobe a monitorovacia služba. Na všetkých týchto kontrolovaných chránených pracoviskách je zamestnaných celkom 36 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávateľia prispôbujú podmienky práce zdravotnému obmedzeniu zamestnancov na chránených pracoviskách.

V dvoch prípadoch boli na odstránenie nedostatkov v zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. vydané opatrenia s uloženými lehotami ich odstránenia (vybavenie zariadení na osobnú hygienu, evidovanie a uchovávanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon činnosti osôb so ZP). Kontrolou bolo zistené, že opatrenia sú splnené.

Pri ŠZD boli použité 2–krát kontrolné listy informovanosti zamestnancov pri fúkaní vianočných ozdôb s výskytom hluku a pri administratívnej práci so zobrazovacími jednotkami.

3 ODDELENIE HYGIENY – REFERÁT HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie.

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

K sledovaniu výživového stavu bola zvolená ľahko pracujúca skupina mužov a žien zamestnaných na Všeobecnej zdravotnej poisťovni Čadca, Mestskej polícii Čadca a iní zamestnanci úradov a štátnych inštitúcií okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Do súboru boli zaradené len populačné skupiny ľahko pracujúcich žien a mužov podľa vekových kategórií vo veku od 19 do 34 rokov a od 35 do 54 až 59 rokov v presnom počte po 20, teda celkom 80 klientov. Keďže nebolo možné z obmedzených priestorových a časových možností pracovať so všetkými spolu, jednotlivým skupinám bol vysvetlený cieľ projektu a jeho samotná realizácia. Úlohu sme rozdelili do nasledujúcich častí: sledovanie výživového stavu vybraných populačných skupín, dotazník o spotrebe potravín, životospráve a pohybovej aktivite. V spolupráci s pracovníkmi poradne zdravia bol spracovaný klinicko-somatický

dotazník a vyhodnotený odber krvi na prístroji reflotron pre stanovenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (TGL, HDL, LDL, GLU, CHOL).

Zo záverov hodnotenia vyplynulo, že energetický príjem bol znížený v každej vekovej kategórii. Najnižší bol u mladších žien vo veku 19 - 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 18 respondentov nižší príjem energie a v skupine starších mužov – z počtu 20 respondentov malo 15 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami. V skupine starších žien sme nižší energetický príjem zaznamenali u 13 osôb a v skupine mladších mužov u 11 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u starších žien v počte 2 respondenti, v skupine mladších mužov 4 respondenti a starší muži mali prekročený energetický príjem v počte 3 respondenti.

Príjem základných živín:

❖ príjem bielkovín bol prekročený vo všetkých vekových kategóriách, najviac u mladších mužov v počte 19 respondentov, ako i v kategórii starších mužov a starších žien v počte á 15 respondentov. V kategórii mladších žien bol prekročený denný príjem bielkovín v počte 11 respondentov. V poklese príjmu bielkovín sme zaznamenali nižší počet respondentov v porovnaní s minulým rokom, pokles príjmu bielkovín v roku 2014 bol zaznamenaný v kategórii mladších žien v počte 4 respondenti z celkového počtu 20 a u mladších mužov v počte 3 respondenti. Vo vekovej kategórii mladších žien sa vyskytuje znížený príjem bielkovín u 2 respondentov a v skupine mladších mužov bol zaznamenaný pokles u 1 respondenta z celkového počtu 20.

❖ spotrebu tukov najviac prekročilo á 8 respondentov - žien staršej vekovej kategórie a mužov mladšej vekovej kategórie. V skupine mladších žien bolo prekročenie spotreby tukov zistené v šiestich prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii starších mužov bolo prekročenie zaznamenané u 4 osôb. Najnižší príjem tukov bol zaznamenaný v skupine starších mužov a to v 11 prípadoch.

❖ spotreba sacharidov bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 1 respondent zo skupiny starších žien prekročili príjem sacharidov. Výsledky príjmu sacharidov sa v trinástich prípadoch pohybovali v medziach normy.

❖ príjem vitamínu C bol u 39 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 7 prípadoch. Zaznamenali sme mierne zvýšený príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.

❖ V roku 2014 boli naďalej sledované i ďalšie vybrané výživové faktory, a to kyselina linolová, kys. linolenová, nasýtené a nenasýtené mastné kyseliny, trans mastné kyseliny, hodnoty železa, jódu a hodnoty vit. A, D a E. Výsledky týchto ukazovateľov sú spracované v tabuľkách podľa jednotlivých vekových kategórií. V sumárnych tabuľkách hodnoty nasýtených, nenasýtených a trans-MK nie sú dostupným programom zaznamenané.

❖ Z pozorovania sme zistili mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti u celkom 45 osôb, najviac v skupine starších mužov v počte 15 respondentov a u mladších mužov v počte 12 respondentov. Obezita bola zaznamenaná v 5 prípadoch z celkového počtu 80, a to v skupine starších žien s počtom 3 respondenti a v skupine mladších žien v 2 prípadoch.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- ❖ hodnota celkového cholesterolu bola prekročená v skupine starších žien a starších mužov v počte á 4 osoby. Mierne zvýšené hodnoty boli zaznamenané vo všetkých vekových kategóriách, najviac v skupine starších mužov v počte 11 respondentov.
- ❖ hodnoty triglyceridov prekračovali normu v 2 prípadoch a to v skupinách starších žien a mužov. Mierne zvýšené hodnoty boli zaznamenané v 7 prípadoch z 80 respondentov.
- ❖ hladina glykémie bola najviac prekročená v skupine starších mužov v počte 2 respondentí. V skupine mladších a starších žien bol prekročený limit á 1 respondent.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s krvným tlakom v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol zaznamenaný v skupinách starších žien, mladších a starších mužov v celkovom počte 7 respondentov. Vysoký krvný tlak bol zistený v 4 prípadoch a to 3 prípady v skupine starších mužov a v skupine starších žien sa jednalo o 1 respondenta. Všetky výsledky dotazníka o spotrebe potravín a pohybovej aktivite a životospráve sú uvedené v tabuľkách. Upozorňujeme, že v tabuľkovej časti s hodnotami vybraných výživových faktorov, v stĺpci pod názvom hrubá vláknina sa nachádzajú hodnoty potravinovej vlákniny. Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. 25 respondentov uvádza, že v poslednom období zmenili svoju životosprávu v úprave stravy o zvýšený príjem ovocia a zeleniny a zabezpečenia pohybovej aktivity. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že sú vystavený stresovým faktorom. Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie, ktorí prejavujú záujem hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.

Tabuľkové spracovanie získaných výsledkov spolu s textovým zhodnotením bolo odoslané v stanovenom termíne krajskej odborníčke v HV.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH – RHV, BP a KV

V roku 2014 bolo odobratých na území okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto celkom 24 vzoriek jedlej soli v originálnom balení. Všetky vzorky pochádzali zo zahraničnej produkcie. Z tohto počtu v okrese Čadca bolo odobratých 20 vzoriek jedlej soli a v okrese Kysucké Nové Mesto boli odobraté 4 vzorky. Všetky soli boli vyšetrené na KJ a zároveň na KJO_3 a na ferokyanid sodný (v počte 20 vzoriek) a na ferokyanid draselný (4 vyšetrené vzorky).

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že obsah KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) vo všetkých vyšetrených vzorkách sa pohyboval v rozmedzí od 15-35 $mg \cdot kg^{-1}$. Najvyššia nameraná hodnota KJ (KJ a KJO_3 ako KJ) bola 33,50 $mg \cdot kg^{-1}$ a najnižšia nameraná hodnota - 17,70 $mg \cdot kg^{-1}$. Obsah ferokyanidov nebol ani v jednom prípade vyšší ako 20 $mg \cdot kg^{-1}$. V jednom prípade nebol obsah vyšetřovaného ferokyanidu draselného dokázaný. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná akreditovanými skúškami oddelením chemických analýz v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto neregistrujeme žiadne prevádzky s výrobou soli, ani sklady soli. V okrese Čadca sa nachádza 1 dodávateľ soli do obchodných reťazcov -

LIBEX Čadca - Horelica. V zariadeniach spoločného stravovania bolo odobratých celkom 22 vzoriek soli. Zo zariadení spoločného stravovania otvoreného typu sa odobralo 17 vzoriek a zo zariadení spoločného stravovania - uzavretého typu bolo odobratých 5 vzoriek originálne balenej soli. V dvoch prípadoch bol odber vykonaný v obchodnej sieti. V okrese Čadca a Kysucké Nové Mesto sa nachádzajú 2 výrobné lahôdkárskych výrobkov a 11 pekárenských výrobní, kde sa používa jodidovaná soľ.

Správa s tabuľkovým spracovaním hlavnej úlohy č. 3.2 „Monitoring príjmu jódu“ bola v stanovenom termíne zaslaná na RÚVZ so sídlom v Žiline.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko RÚVZ so sídlom v Poprade oznámilo, že plnenie úlohy bude len prostredníctvom NRC so sídlom v Poprade v rozsahu prípravy podkladov k danému projektu a stanovením rozsahu analýzy vzoriek.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Poprade

V roku 2014 bola úloha v štádiu prípravy projektu a analýzy vzoriek, nakoľko riešiteľské pracovisko v roku 2014 nezaradilo tunajšie RÚVZ do odberu vzoriek.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

Hlavná úloha bola plnená v rámci výkonu úradnej kontroly nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami v súlade so spracovaným viacročným plánom ÚK, ktorý bol zostavený podľa pokynov krajskej odborníčky na úrovni Žilinského kraja a metodického pokynu k výkonu úradných kontrol nad materiálmi a predmetmi určenými na styk s potravinami. Pre RÚVZ Čadca na kontrolu bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov bolo stanovené odobrať 1 vzorku - „JABLKO & BAZA“ – nesýtený jablkový nápoj s príchutou čiernej bazy - v tetrapakovom obale na stanovenie sledovaných rizikových ukazovateľov: 4-hydroxybenzofenón (4-HBP), benzofenón (BP), 2-hydroxybenzofenón (2-HBP), 4-metylbenzofenón (4-MBP), 4-benzoylbifenyl (PBZ), 2-izopropyltioantón (ITX), quantcure (QTC-EHDAB-2-etyl (hexyl-4dimethylaminobenzoát). Laboratórne vyšetrenie a posúdenie bezpečnosti bolo vykonané Národným referenčným centrom pre predmety bežného používania a obalové materiály pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade. Testovaná vzorka potraviny balená v tetrapakovom obale vo vyšetrovaných parametroch spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 zo 14. januára 2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a nariadenia Komisie (ES) č. 1895/2005 z 18. novembra o obmedzení používania určitých epoxy derivátov v materiáloch a predmetoch, ktoré prichádzajú do styku s potravinami. Pri odbere bol vyplnený záznam o úradnej kontrole s odberom vzorky a vykonaná fotodokumentácia.

Úloha bola plnená i výkonom úradných kontrol bez odberu vzoriek, pri ktorých bol monitoring bezpečnosti obalových materiálov v potravinárskom priemysle zameraný na kontrolu požadovanej dokumentácie. Kontroly boli vykonané v súlade s požiadavkami Nariadenia EP a Rady (ES) č. 882/2004 o úradných kontrolách uskutočňovaných s cieľom zabezpečiť dodržiavanie potravinového a krmivového práva a predpisov o zdraví zvierat a o starostlivosti o zvieratá a Nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1935/2004 o materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a o zrušení smerníc 80/590/EHS a 89/109/EHS. Boli vykonané i úradné kontroly so zameraním sa na označovanie a požadovanú dokumentáciu výrobkov nachádzajúcich sa v distribučnej sieti – reštauračných zariadeniach, pričom boli vyplnené záznamy o úradnej kontrole bez odberu vzoriek. Kontrolou obalových materiálov neboli zistené nedostatky v označovaní. Pri kontrole označovania a dokumentácie požadovanej u obalových materiálov neboli zistené nesplnenie požiadaviek podľa Nariadenia EP a Rady (ES) č.1935/2004. V niektorých kontrolovaných zariadeniach neboli k dispozícii na prevádzkach vyhlásenia o zhode a podporná dokumentácia k vyhláseniu o zhode, nakoľko sa jednalo o maloobchodný predaj.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

Úloha bola plnená výkonom úradných kontrol zameraných na bezpečnosť keramických výrobkov, ktoré nespádajú pod platnú legislatívu EÚ. Kontroly boli sústredené hlavne na širokospektrálne predajne a maloobchodný predaj s rozsahom sortimentu dovážaného z iných členských štátov EÚ. Kontroly preukázali, že dovozcovia a predajcovia deklarujú označovanie týchto výrobkov v súlade s Potravinovým kódexom SR, nakoľko tieto druhy materiálov nie sú upravené na úrovni smerníc EÚ. Úloha bola plnená ako prípravný projekt, ktorý v nasledujúcich rokoch bude zahŕňať analýzu vzoriek za účelom zistenia stupňa migrácie ťažkých kovov.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

V súlade s plánom úradnej kontroly na rok 2014 boli vykonané kontroly zamerané na správnosť označovania potravín na osobitné výživové účely, ako i na výživové doplnky s obsahom probiotík. Rodové zastúpenie probiotík a kontrolu deklarovaného množstva probiotických kmeňov, ako i sledovanie ostatnej mikrobiálnej kontaminácie RÚVZ so sídlom v Žiline nevykonáva, z toho dôvodu boli analýzy týchto výrobkov vykonávané len v RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Výsledky laboratórnych rozborov preukázali, že overovanie kvality potravín na osobitné výživové účely a výživových doplnkov, ktoré obsahujú tieto zložky, bude nevyhnutné zaradiť do kontrol i v budúcom období

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

Úloha bola rozdelená do niekoľkých etáp a zahŕňala cielené sledovanie obsahu rôznych látok v kozmetických výrobkoch spojené s odberom vzoriek, kontrolu označovania a cielené kontroly so zameraním sa na bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochranu spotrebiteľa. V roku 2014 boli v zmysle usmernenia gestora zrealizované odbery 8 vzoriek kozmetických výrobkov s ich analýzou v RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Poprad a RÚVZ Žilina. Účelom odberov vzoriek bolo cielené sledovanie obsahu regulovaných látok – konzervačných látok a mikrobiologické vyšetrenie, kde 1 vzorka z 2 odobratých vzoriek mydiel s antibakteriálnym účinkom nevyhovovala požiadavkám platnej legislatívy na označovanie a uvedené zistenie bolo odstúpené po dohode na RÚVZ hl. mesta Bratislavy na ďalšie doriešenie; obsahu zakázaných látok – ftalátov, v prípade ktorých odobratá vzorka značkovej parfumovanej vody vyhovovala; obsahu konzervačných látok a testu stability vo výrobkoch pre deti s odberom 3 vzoriek s vyhovujúcimi výsledkami; kontrolu pravdivosti tvrdení v prípade koenzýmu Q 10 s odberom 2 vzoriek s vyhovujúcim nálezom. Pri odberoch všetkých vzoriek boli vykonané kontroly za účelom preverenia povinného označenia výrobkov v súlade s platnou EÚ legislatívou so spísaním protokolov. V prípade kontroly obsahu zakázaných látok vo farbách na profesionálne použitie a obsahu ťažkých kovov vo farbách na tetovanie na profesionálne použitie nebolo možné odbery vzoriek uskutočniť, nakoľko sa v prevádzkach starostlivosti o ľudské telo nenachádzali v dostatočnom množstve, prípadne vôbec.

Cielená kontrola označovania kozmetických výrobkov so zameraním sa na ochranu spotrebiteľa s vyplnením kontrolných listov bola v roku 2014 vykonaná v 11 prípadoch.

K plneniu úlohy patrila i kontrola prevádzkovej hygieny a technického stavu predajní kozmetických výrobkov, ktorá bola vykonaná v 31 prípadoch, vrátane posúdenia priestorov pred ich uvedením do prevádzky s vydaním 2 rozhodnutí.

Súčasťou plnenia úlohy bol výkon 156 cielených kontrol na zistenie výskytu nebezpečných výrobkov na základe hlásení z rýchleho výstražného systému pre nepotravinárske výrobky RAPEX.

Nakoľko neboli zistené závažné nežiaduce účinky z kozmetických výrobkov, bola kampaň pre distribútorov, predajcov, ale i spotrebiteľov vykonávaná v rozsahu postupu v prípade zistenia nežiaducich účinkov z kozmetických výrobkov, vrátane ohlásenia takéhoto zistenia.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OH- RHV, BP a KV

Projekt bol rozdelený do 5 častí, pričom RÚVZ Čadca v roku 2014 participovalo na časti

„ Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch “.

Podľa pokynov gestora úlohy bol obsah zložiek vyrábaných nanotechnológiou sledovaný kontrolou označovania pri odbere 8 vzoriek kozmetických výrobkov a 11 cielenými kontrolami. Za účelom vykonania monitoringu zodpovedných osôb a kategórií výrobkov a látok, ktoré deklarujú nanofórmu a nanotechnológie, boli vykonané cielené kontroly u 1 distribútora kozmetických výrobkov s vyplnením kontrolných listov.

4 ODDELENIE HYGIENY A PODPORY ZDRAVIA – REFERÁT HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ – referát hygieny deti a mládeže

Úloha bola riešená v rokoch 2008 – 2014 vekovej kategórie od 4 – 18 rokov, v rozsahu merania antropometrických ukazovateľov, odberom vzoriek stravy a zberom údajov s následným spracovaním a zaslaním v PC databáze na RÚVZ Rimavská Sobota. Za uvedené obdobie boli vyšetrené stravovacie a pohybové zvyklosti u 600 respondentov materských, základných a stredných škôl. V roku 2014 prebehla sumarizácia údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám a celkové vyhodnotenie získaných podkladov za vyššie uvedené roky.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Gestor úlohy: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR,

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ – referát hygieny deti a mládeže

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Realizovaný bol formou dotazníkov u študentov Strednej odbornej školy technickej v Čadci, Okružná 693, 022 01 Čadca v dňoch 22. a 23. 09. 2014. Zúčastnilo sa ho 120 študentov a 19 pedagogických zamestnancov. Vyplnené dotazníky s uvedením adresy školy, ročníka, kraja a vyplneným formulárom „**Hlásenie za triedu**“ boli zaslané poštou na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ – referát hygieny deti a mládeže

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Úloha sa realizovala v 1. polroku 2014 dotazníkovým prieskumom u detí materských škôl, vekovej skupiny 3-6 r. Zber údajov bol vykonaný v mestskej MŠ - Turzovka Šárky 463, 023 54 Turzovka (15 respondentov) a vidieckej MŠ – Makov 146, 023 56 Makov (15 respondentov). Získané údaje boli vložené do PC databázy a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ – referát hygieny deti a mládeže

Postup plnenia mimoriadnej úlohy sa uskutočnil podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovník RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnil dotazník „**Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách**“.

Úloha bola riešená v mesiaci apríl 2014 v 10 mestských a vidieckych školských zariadeniach. V školách, ktoré boli vybrate pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou bol v druhom polroku roka 2014 vykonaný zber údajov dotazníkovou formou. Údaje sa získavali od žiakov 3. a 8. ročníka (minimálne 20 žiakov – 10 chlapcov a 10 dievčat) vyplnením dotazníka „**Dotazník pohybovej aktivity žiaka**“. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Čadci sa zároveň zúčastňovali hodín telesnej výchovy žiakov daných ročníkov počas ktorých bol vyplnený dotazník „**Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy**“.

Spolu bolo vyplnených 388 dotazníkov pohybovej aktivity žiakov a 27 dotazníkov pohybovej aktivity detí počas hodiny telesnej výchovy v 10 základných školách okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Údaje z dotazníkov boli vložené do formulára na vkladanie údajov v programe EpiData a následne zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6 ODDELENIE HYGIENY – REFERÁT EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

V roku 2014 neboli realizované žiadne zmeny v očkovacom kalendári

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním – vykonáva sa priebežne. V roku 2014 sme zaznamenali 28 ochorení preventabilných očkovaním na pertussis. Boli zaznamenané 2 rodinné výskyty - 4 ochorenia, ostatné ochorenia mali sporadický charakter. Všetci chorí riadne očkovaní vzhľadom na dosiahnutý vek.

Manažment očkovania – 70 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto sme zaslali aktuálny očkovací kalendár na rok 2014. Očkovací kalendár je zverejnený aj na webovej stránke tunajšieho RÚVZ. Všetkým lekárom prvého kontaktu bol zaslaný praktický očkovací kalendár. Na 27 ambulancií pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky z Úradu verejného zdravotníctva v Bratislave a to – Povinné a odporúčané očkovanie podľa dosiahnutého veku a rizika nákazy v Slovenskej republike na rok 2014. V novembri 2014 pracovníci referátu usporiadali odborný seminár pre zdravotné sestry s „**Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a dospelých**“ prezentovaných bolo 5 prednášok z danej problematiky.

Kontrola očkovania – vykonáva sa podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania v mesačných intervaloch vo všetkých 27 pediatrických obvodov okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto. Podľa očkovacieho kalendára bolo v roku 2014 zaznamenaných 9 767 očkovacích výkonov.

Vlastná administratívna kontrola očkovania bola vykonaná k 31.8.2014 v zmysle usmernenia ÚVZ SR - HH SR zo dňa 27. 06. 2014, č. OE/5271/2014 RZ-13 965/2014 na jednotlivých zdravotníckych obvodoch v ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast. Zaočkovanosť v okrese Čadca sa pohybovala od 98,12 do 99,91 %. V okrese Kysucké Nové Mesto sa zaočkovanosť pohybovala od 97,65 do 99,72 %. Neboli zaznamenané vážne nedostatky v evidencii dokumentácie, vo výkone očkovania, v skladovaní vakcín a dodržiavaní chladového reťazca. Preplnenosť chladničiek nebola zistená v žiadnom obvode. Očkovacie látky sú uskladnené podľa dĺžky expirácie.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení – aj napriek propagovaniu využívania on-line hlásenia prenosných ochorení do existujúceho informačného systému EPIS, hlásna služba sa uskutočňuje len poštovou formou, výnimočne e-mailovou poštou. V mesačných výkazoch upozorňujeme PZS na povinnosť hlásnej služby pri výskyte, podozrení prenosných ochorení a nosičstve choroboplodných zárodkov. Po upozornení vedúcej laborantky mikrobiologického oddelenia KNsP Čadca došlo k zlepšeniu hlásnej povinnosti zo strany laboratória. Pre zlepšenie hlásnej služby prenosných ochorení sme na web. sídle uverejnili zoznam povinne hlásených prenosných ochorení i vzor individuálneho hlásenia prenosnej choroby. Elektronickou poštou sme tieto informácie poskytli 70 lekárom prvého kontaktu z okresov Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení – systém rýchleho varovania sa využíva priebežne. Hlásili sme 22 sporadických prípadov a 8 epidémií. V mesiaci február 1 epidémia - etiologický agens rotavírus v Kysuckej nemocnici s poliklinikou Čadca. V máji sa jednalo o 3 epidémie – prvá na rodinnej oslave s etiol. agens Sal. enteritidis v Rudine prameň nákazy a faktor prenosu sa nám nepodarilo zistiť, druhá epidemický výskyt ochorení s GIT ťažkosťami v Ochodnici etiologický agens sa nám nepodarilo objasniť, tretia výskyt kliešťovej encefalitídy v rodine, jednalo sa o 2 prípady ochorenia v epid. súvislosti s epidemickým výskytom na Orave, kde faktorom prenosu bola konzumácia výrobkov z ovčieho syra. V auguste 1 epidémia NN v KNsP Čadca s dg. flebitída, epid. šetrením zistená pozitivita sterilných i. v. kanýl. V septembri 1 epidémia s etiol. agens Zákožka svrabová v internátnom zariadení v KNM. V októbri 2 epidémie prvá s etiol. agens Zákožka svrabová na oddelení ÚCH - KNsP Čadca prameň nákazy – pacientka, druhá - epidemický výskyt v rodine s etiol. agens S. enteritidis faktorom prenosu boli domáce vajcia.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení sa uskutočňuje priebežne prostredníctvom web stránky RÚVZ a zasielaním informácií lekárom prvého kontaktu e-mailovou poštou – Európsky imunizačný týždeň, Kampan – hygiena a dezinfekcia rúk, Epidémia hemoragickej horúčky Ebola v Guiney, Informácia pre cestujúcich – vírusové ochorenie Ebola, Ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťami, Vírusové ochorenie Ebola – informácie pre cestujúcich, Očkovanie proti chrípke v chrípkovej sezóne 2014 – 2015, Hemoragická horúčka Ebola- informačný leták, Európsky deň zvyšovania povedomia o antibiotikách, Svetový deň AIDS. Edukácia praktická na 13-tich oddeleniach KNsP v rámci Kampane – hygieny a dezinfekcia rúk. V poradni očkovania poskytujeme poradenské služby a v rámci toho boli distribuované letáky s touto tematikou.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Systematický zber, sumarizácia, analýza údajov o infekčných ochoreniach sa vykonáva priebežne. V roku 2014 sme evidovali 1122 prenosných ochorení. Dve ochorenia boli evidované ako importované z Čiech a z Grécka. Analýza výskytu je v mesačných intervaloch zasielaná všetkým lekárom prvého kontaktu a primárom lôžkových oddelení KNsP Čadca. V pravidelných týždenných intervaloch prostredníctvom programu EPIS zasielame od lekárov prvého kontaktu hlásenie chrípky za okresy Čadca a Kysucké Nové Mesto.

Reagovanie na nové požiadavky siete a ich implementácia do položiek programu EPIS – vykonávame priebežne, podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica v súlade s požiadavkami „TESSy.“

Manažment kontaktov a ohnisk vykonávame priebežne. V roku 2014 sme evidovali 233 ohnisk s protiepidemickým zabezpečením kontaktov. V ohniskách boli nariadené nasledovné protiepidemické opatrenia: dezinfekcia – 322x, informovanie zainteresovaných – 99x, sprísnenie hyg. epid. režimu – 134x, vyhľadanie podozrivých z nákazy – 185x, zdravotná výchova – 347x, lekársky dohľad – 72x, vyhľadanie podozrivých z ochorenia – 3x, likvidácia odpadu 1x, 13x bol nariadený zákaz výkonu epid. závažných činností (ZZD). Počet chránených osôb v ohniskách bol 800.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC, TESSY. Denne dopĺňame centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení. Pravidelne v týždenných intervaloch evidujeme prípady ARO a CHPO od 70 lekárov prvého kontaktu, v mimoriadnych situáciách využívame systém rýchleho varovania (SRV).

6.4 Nozokomiálne nákazy

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN – vykonávame priebežne. V rámci Kampane hygiena a dezinfekcia rúk sme vykonali názorné ukážky umývania a dezinfekcie rúk na všetkých lôžkových oddeleniach KNsP Čadca. Následne sme odobrali 123 sterov z rúk zdravotníckeho personálu, z toho bolo 16 pozitívnych, mimo kampane bolo odobratých 9 sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov, z toho 1 s pozitívnym výsledkom.

Skvalitnenie surveillance a kontroly nozokomiálnych nákaz. Priebežne vykonávame kontrolu NN v KNsP Čadca a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach. Hlásených nám bolo 53 NN z KNsP Čadca. V súvislosti s odberom vzoriek sterov bol na oddeleniach KNsP Čadca vykonaný ŠZD 30x. Celkovo na oddeleniach KNsP Čadca bolo odobratých 956 sterov z prostredia (bez sterov z rúk). Z tohto počtu bolo 89 vzoriek pozitívnych. Zo sterilného materiálu bolo odobratých 208 vzoriek, z toho 7 s pozitívnym nálezom. V spolupráci s referátom hygieny životného prostredia sme vykonali štátny zdravotný dozor – komplexné kontroly na 8 oddeleniach KNsP Čadca a 2 pediatrických ambulanciách. V rámci ŠZD sme vykonali kontrolu funkčnosti sterilizačnej techniky - 12 HVS a 7 AUT.

Analýza výskytu nozokomiálnych nákaz sa vykonáva mesačne a k 30.12.2014. Pri výskyte nozokomiálnych nákaz v rámci ŠZD boli vykonané kontrolné stery a kontrola HER. Celkovo evidujeme v roku 2014 53 nozokomiálnych nákaz v KNsP Čadca- Na neurologickom oddelení 8 NN – dg. A08.2 - 1x, A09 – 1x, I80-6x. Na detskom oddelení 12 NN – A08.0 - 7x, 4x dg. A08.1, A09 – 1x. Na internom oddelení + JIS - 13 NN – dg. A04.7- 7x, A41.0 – 1x, A41.1. – 1x, B34.9- 1x, J15.5 – 1x, J15.6. – 1x, N30 – 1x. Na oddelení dlhodobo chorých 16 NN – dg. A04.7 -1x, A08.0 – 4x, A41.8 - 1x, J15.0 – 1x, L02 – 2x, N30 - 7x. Na gyn. pôr. oddelení 1 NN – dg. N30 – 1x. Na chirurgickom oddelení 1 NN – dg, T81.4 – 1x. Na oddelení úrazovej chirurgie 2 NN – dg. T81.4. – 2x.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo – monitorovanie, zabezpečenie včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a využívanie spoľahlivých informácií sa vykonáva priebežne podľa epidemiologickej situácie. V roku 2014 boli vykonané mimoriadne opatrenia v súvislosti s epidemickým výskytom hemoragickej horúčky Ebola v západnej Afrike a to edukácia súvisiaca s postupmi a usmerneniami zdravotníckych pracovníkov: prezentácie , prednášky, poskytnutie odborných materiálov a kontaktov. Verejnosť bola o epidemiologickej situácii a ochorení informovaná prostredníctvom printových médií, letákov, všetky dostupné informácie z ÚVZ SR a MZ SR sú zverejnené na web. sídle nášho úradu. Informácie o forme, spôsobe a počte edukovaných zdravotníckych pracovníkov boli zaslané v požadovanom termíne na ÚVZ SR.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Gestor úlohy: ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Na základe prípisu MZ SR, HH SR podľa §5 ods. 4, písm. k) zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. a príslušného harmonogramu sme vykonali 6 odberov vzoriek odpadových vôd na prítomnosť divých a vakcinálnych kmeňov polio vírusov z mestskej ČOV Čadca a následne doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Jeden výsledok bol s pozitívnym nálezom: izolácia enterovírusov z 4. 11. 2014.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Lekárom prvého kontaktu v počte 70 sme zaslali informáciu o Národnom programe prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016, ktorý je uverejnený vo vestníku MZ SR. Pre verejnosť poskytujeme záujemcom o prevenciu HIV a AIDS individuálne poradenstvo. V rámci Svetového dňa AIDS sme vytvorili 3 informačné panely a na web. stránke sme zverejnili článok o svetovom dni. V novembri 2014 sme v spolupráci so strednými a základnými školami mesta Čadca uskutočnili projekt „Hrou proti AIDS“. Projektu primárnej prevencie HIV/AIDS sa zúčastnili študenti prvého ročníka dvoch

stredných škôl a žiaci deviateho ročníka základnej školy. Zrealizovali sme 6 interaktívnych cyklov s celkovým počtom zúčastnených 233 žiakov a študentov uvedených škôl.

6.8 Poradne očkovania

Gestor úlohy: ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

V poradni poskytujeme pre verejnosť konzultačnú a poradenskú činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradňu navštívilo 10 osôb a 121 ZP bolo vystavené potvrdenie o očkovaní proti VHB. V roku 2014 sme poskytovali hlavne poradenstvo v očkovaní pred cestou do zahraničia a poradenstvo v problematike odporúčaného očkovania – 46 telefonických konzultácií. Do poradne očkovania bolo pozvaných 6 zákonných zástupcov detí odmietajúcich očkovanie na prejednanie a poučenie o následkoch odmietnutia povinného pravidelného očkovania. Využili sme všetky dostupné argumentácie, avšak bezvýsledne. Pre narastajúci počet hlásených odmietnutí očkovania detí sme 34 zákonným zástupcom detí odmietajúcich povinné pravidelné očkovanie detí zaslali poučenie pri odmietnutí očkovania s výzvou možnosti poradenstva v problematike vakcinácie v poradni očkovania.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Gestor úlohy: RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a v Komárne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, oddelenie hygieny – referát epidemiológie

Na základe vyjadrenia gestora II. etapa projektu sa bude plniť až po zaslaní inštrukcií gestorom.

9 ODDELENIE HYGIENY A PODPORY ZDRAVIA – REFERÁT PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

V rámci plnenia Národného programu podpory zdravia sme pokračovali v spolupráci s regionálnymi printovými médiami: MÝ Kysucké noviny, Kysuce, ďalej s regionálnymi elektronickými médiami: internetový portál e-kysuce, internetové stránky miest Čadca, Turzovka, Kysucké Nové Mesto, ďalej sme pokračovali v spolupráci s Kysuckou knižnicou v Čadci, Domom kultúry v Čadci, Mestskou políciou v Čadci, Okresným riaditeľstvom Policajného zboru v Čadci – odbor komunikácie a prevencie, Slovenským červeným krížom - územným spolkom Čadca.

K ďalším aktivitám NPPZ patria aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou, ktorú sme zabezpečili uverejňovaním článkov a edukačno-intervenčných materiálov vo vyššie spomínaných printových a elektronických médiách. V roku 2014 sme spropagovali Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybu k zdraviu, Svetový deň bez tabaku,

Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň duševného zdravia a Svetový deň osteoporózy. Okrem spropagovania svetových dní sme poskytli médiám články: Poradňa zdravia, Ako sa chrániť pred kliešťom a Otužovanie.

Článok „Poradňa zdravia“

Informáciu o činnosti Základnej poradne zdravia spolu s informáciou o možnostiach preventívneho vyšetrenia sme zaslali do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny, do regionálnych elektronických médií; internetový portál e-kysuce, internetový portál mesta Čadca, a tiež internetový portál Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci.

22. marec – Svetový deň vody

Pri príležitosti Svetového dňa vody sme zaslali článok na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny.

7. apríl - Svetový deň zdravia

Článok pripravený k tomuto dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálnych printových (týždenníky MY Kysucké noviny a Kysuce) a internetových médií (portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto) a na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ. V rámci Svetového dňa zdravia boli vykonané 2 prezentácie na tému Zdravý životný štýl na Spojenej škole v Kysuckom Novom Meste, ktorej sa zúčastnilo 208 študentov.

8. máj - Svetový deň Červeného kríža

V rámci Svetového dňa Červeného kríža sme sa dňa 5.6.2014 zúčastnili na regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov I. a II. stupňa, ktorú organizoval Slovenský Červený kríž - Územný spolok Čadca. Svojou aktívnou účasťou sme sa zúčastnili testovania zdravotných vedomostí z oblasti prvej pomoci u žiakov I. stupňa základných škôl z okresu Čadca a Kysucké Nové Mesto. Regionálnej súťaži Hliadok mladých zdravotníkov sa na I. stupni celkovo zúčastnilo 9 skupín, pričom každá skupina pozostávala z 5 členov.

10. máj – Svetový deň - Pohybom ku zdraviu

Dňa 12. 5. 2014 sme pripravili „Deň otvorených dverí“ v ambulancii Poradne zdravia, v rámci ktorého bol 22 záujemcom (15 ženám a 7 mužom) vo veku 16 až 64 rokov zmeraný krvný tlak a tep a 17 záujemcom (13 ženám a 4 mužom) stanovené hodnoty ako BMI, % telesného tuku, % svalovej hmoty, výška a hmotnosť. V rámci tohto dňa sme pripravili článok spolu s informáciou o „Dni otvorených dverí“ a zaslali na uverejnenie na internetové portály e-kysuce, webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a na webovú stránku RÚVZ so sídlom v Čadci.

31. máj - Svetový deň bez tabaku

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku pracovníčka Referátu výchovy ku zdraviu pripravila článok a zaslala na uverejnenie do regionálnych printového týždenníka MY Kysucké noviny a internetových médií (webové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka, portál e-kysuce a internetovú stránku tunajšieho RÚVZ).

V rámci tohto dňa sme zrealizovali 9 prezentácií na tému „**Kým stúpa dym...**“ na stredných školách v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto (Kysucká knižnica v Čadci, SOŠ technická Čadca, Gymnázium Turzovka a Obchodná akadémia v Čadci). Prezentácií sa zúčastnilo 229 študentov.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi

Článok pripravený k tomuto dňu sme zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny a do regionálnych internetových médií (portál e-kysuce, webové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto a Turzovka) a na internetovú stránku tunajšieho RÚVZ.

Leták „Ako sa chrániť pred kliešťom“

Leták bol zaslaný spolu s prosbou o sprístupnenie na dostupných miestach do 44 základných a stredných škôl v okresoch Čadca a Kysucké Nové Mesto. Taktiež sme leták zaslali na uverejnenie do regionálnych internetových médií, ako sú internetová stránka mesta Čadca, Kysuckého Nového Mesta a mesta Turzovka, tiež do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny a leták bol tiež sprístupnený na internetovej stránke tunajšieho RÚVZ. Vo vstupnej hale RÚVZ so sídlom v Čadci bol vytvorený panel s uvedenými letákmi a základnými informáciami a ochoreniami zapríčinených kliešťami.

Článok „Otužovanie“

Článok, ktorý obsahoval základné informácie o otužovaní sme zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny.

12. september – Európsky deň ústneho zdravia

Článok k Európskemu dňu ústneho zdravia sme uverejnili na webovej stránke nášho Regionálneho úradu, taktiež bol článok zaslaný na uverejnenie do regionálnych elektronických (internetové stránky miest Čadca, Kysucké Nové Mesto, Turzovka a internetový portál e-kysuce) a printového týždenníka MY Kysucké noviny. K tomuto dňu sme tiež vykonali 7 prezentácií pre deti predškolského veku a žiakov prvého stupňa ZŠ, a to: 2 prezentácie pre 43 detí predškolského veku v Materskej škole na Hurbanovej ulici v Čadci, 2 prezentácie pre 42 detí 1. a 2. ročníka v ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, 1 prezentácie pre 45 detí predškolského veku v MŠ na Ulici 9. mája v Kysuckom Novom Meste a 2 prezentácie pre 55 detí 1. stupňa v ZŠ Zákopčie. Popri prezentácii boli deťom premietnuté rozprávky z edície „**Prečo zvieratka bolia zúbky?**“. Deťom tiež boli rozdane reklamné predmety od spoločností Lacalut, Elmex a zdravotnej poisťovne Dôvera.

Vo vstupnej hale tunajšieho RÚVZ bol vytvorený panel s informáciami o európskom dni, spolu so základnými informáciami o ochoreniach zubov a ďasien a tiež informáciami o dodržiavaní ústnej hygieny.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

Článok s informáciami o prevencii a rizikách Alzheimerovej choroby sme zverejnili na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci a tiež sme ho zaslali na uverejnenie do regionálnych elektronických médií, ako sú internetové

stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto a internetový portál e-kysuce. V rámci tohto svetového dňa sme tiež vykonali 2 prezentácie pre 62 študentov Gymnázia v Turzovke.

29. september – Svetový deň srdca

V rámci Svetového dňa srdca sme zorganizovali kampaň MOST 2014 v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca. Kampaň sa v našom regóne organizovala v supermarkete TEMPO Čadca, kde bola 60 záujemcom stanovená hodnota celkového cholesterolu v krvi, 92 osobám bola zistená hodnota BMI a 91 osobám bol zistený krvný tlak. Okrem toho bola u všetkých zúčastnených zistená a zaznamenaná rodinná a osobná anamnéza. Zistené hodnoty boli preskenované a zaslané na ÚVZ SR. Článok k svetovému dňu spolu s informáciami o základných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a informáciami o kampani MOST 2014, bol zaslaný na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysucké noviny a do elektronických médií (internetová stránka mesta Čadca, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto, internetová stránka mesta Turzovka a internetový portál e-kysuce) a tiež na webovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci.

10. október – Svetový deň duševného zdravia, 16. október – Svetový deň výživy

Článok s informáciami k Svetovému dňu duševného zdravia sme zaslali na uverejnenie do regionálneho printového týždenníka MY Kysuceké noviny, do regionálnych elektronických médií, ako sú internetové stránky miest Čadca a Kysucké Nové Mesto a tiež portál e-kysuce. Článok bol zverejnený a na internetovej stránke nášho Regionálneho úradu. V rámci Svetového dňa duševného zdravia a Svetového dňa výživy sme pripravili a vykonali 7 prezentácií o zdravom životnom štýle, ktorých súčasťou boli aj zásady psychohygieny, a to pre 109 študentov 1. a 2.ročníka Gymnázia J.M.Hurbana v Čadci, ktoré sa uskutočnili v Kysuckej knižnici v Čadci, 2 prezentácie pre 77 žiakov 8.ročníka v ZŠ Rázusovej v Čadci, 2 prezentácie pre 107 študentov Obchodnej akadémie v Čadci a 1 prezentácie pre 36 študentov Gymnázia v Turzovke.

20.október - Svetový deň osteoporózy

V rámci spomínaného svetového dňa sme pripravili článok a zaslali na uverejnenie do regionálnych elektronických médií (internetová stránka mesta Čadca, internetová stránka mesta Kysucké Nové Mesto, internetová stránka mesta Turzovka, internetový portál e-kysuce a internetová stránka tunajšieho RÚVZ). V rámci svetového dňa sme pripravili v spolupráci s Kysuckou knižnicou v Čadci prezentáciu na tému „Výživa a osteoporóza“, kde boli pozvaní členovia klubu Živena a členovia klubu Jednoty dôchodcov Slovenska. V rámci prezentácie boli vyplnené dotazníky, ktoré boli zaznamenané do počítačového programu EpiData a zaslané na ÚVZ SR.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Program bol ukončený v roku 2013.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Pri realizácii Národného programu prevencie nadváhy a obezity bolo zrealizovaných 8 prezentácií na tému „Zdravý životný štýl a poruchy príjmu potravy“ na Základnej škole v Čiernom - Vyšný koniec, Základnej škole Komenského v Čadci, Spojenej škole v Kysuckom Novom Meste a v Kysuckej knižnici v Čadci. Prezentácie boli obohatené o premietanie filmu „Sami“. Prezentácií sa zúčastnilo 248 žiakov a študentov. Ďalších 7 prezentácií s uvedenou témou bolo zrealizovaných v rámci Svetového dňa výživy, ktoré sú uvedené vyššie. Celkovo sa prezentácií s témou zdravého životného štýlu zúčastnilo 577 žiakov ZŠ a študentov SŠ.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Kampaň sa v roku 2014 neorganizovala, najbližšie sa bude organizovať v roku 2015

9.3 Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku sa v tunajšom RÚVZ vykonáva formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania tabaku a tabakových výrobkov. Na Spojenej škole v Kysuckom Novom Meste boli zrealizované 2 prezentácie pre 208 študentov na tému „Fajčenie“. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“. Ďalšie 2 prezentácie boli vykonané na Spojenej škole Murgašovej v Kysuckom Novom Meste, ktorej sa zúčastnilo 39 študentov. V rámci Svetového dňa bez tabaku bolo zrealizovaných 9 prezentácií: 4 prezentácie pre 45 študentov Strednej odbornej školy technickej v Čadci, 2 prezentácie v Kysuckej knižnici v Čadci pre 53 študentov Bilingválneho gymnázia v Čadci a 1 prezentácia pre 35 študentov Gymnázia v Turzovke a 2 prezentácie pre 96 študentov Obchodnej akadémie v Čadci. Tieto prezentácie boli tiež doplnené o premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym...“. V druhom polroku roku 2014 bolo zrealizovaných 5 prezentácií v rámci Svetového dňa bez fajčenia, a to 1 prezentácia pre 83 žiakov 6. a 7.ročníka v ZŠ Komenského v Čadci a 4 prezentácie pre 40 študentov SOŠ-technickej v Čadci. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „PLAY TRUE“ a merania prístrojom MicroSmokerlyzér, ktoré využilo 28 študentov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit And Win“ – „Prestaň a vyhraj“

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Kampaň sa v roku 2014 neorganizovala.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Aktivity v rámci tohto programu sa vykonávajú formou edukačných aktivít zameraných na prevenciu užívania alkoholu a alkoholických nápojov, ktoré sú súčasťou prezentácií na tému „**Drogy a „Život so závislosťou“**“. V roku 2014 sa vykonalo 23 prezentácií, ktorých sa zúčastnilo 513 žiakov ZŠ a študentov SŠ. Prezentácie sú opísané v kapitole 9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast.

V rámci spolupráce s Mestskou políciou v Čadci bola zrealizovaná prednáška „**Alkohol a jeho účinky**“ pre 15 členov Mládežníckeho klubu. Počas prednášky mali záujemcovia možnosť vyskúšania tzv. opileckých okuliarov.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

V rámci týždňa mozgu sme zorganizovali prednášku „**Mozog a jeho funkcie**“, ktorá sa konala v Kysuckej knižnici v Čadci. Na prezentácii sa zúčastnilo 7 seniorov. Pracovníčka Referátu výchovy ku zdraviu distribuovala letáky k Alzheimerovej chorobe.

Ďalšie aktivity pre seniorov prebiehali v rámci Svetového dňa osteoporózy. Pri príležitosti tohto svetového dňa bola v Kysuckej knižnici v Čadci zorganizovaná prezentácia na tému „**Výživa a osteoporóza**“, ktorej sa zúčastnilo 23 seniorov z klubov Živena a Jednota dôchodcov na Slovensku.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Čadci realizuje program prostredníctvom edukačného pôsobenia najmä na žiakov základných a študentov stredných škôl. Prezentácie sú zamerané najmä na prevenciu závislostí (tabak, drogy, alkohol) a pôsobenie na dentálne zdravie detí mladšieho školského veku.

V rámci tohto programu bolo zrealizovaných 11 prezentácií na tému „**Zdravé zúbky**“, a to 2 prezentácie v Materskej škole Turzovka-Sárky, ktorých sa zúčastnilo 39 detí predškolského veku a 2 prezentácie na ZŠ Rázusova v Čadci, ktorých sa zúčastnilo 54 žiakov prvého ročníka, 2 prezentácie pre 43 detí predškolského veku v MŠ Hurbanova v Čadci, 2 prezentácie pre 42 žiakov 1. a 2. ročníka v ZŠ Oščadnica – Nižný koniec, 1 prezentácia pre 45 detí predškolského veku v MŠ na Ulici 9.mája v Kysuckom Novom Meste, 2 prezentácie pre 55 detí 1. stupňa v ZŠ Zákopčie. Popri prezentáciách boli žiakom premietané DVD rozprávky z edície „**Prečo zvieratka bolia zúbky?**“ s názvom: Čo sa stalo medvedíkovi, Lakomý syseľ, Prečo líštička stratila krásu, Prečo vlk šušlal, Maškrtná veverička. Počas prezentácie boli žiaci odmeňovaní darčkovými predmetmi vo forme vzorky zubnej pasty, omalovánkami a pod. od spoločností: Zdravotná poisťovňa Dôvera, Lacalut, Colgate, Drogerie DM.

Na tému prevencie fajčenia a užívania návykových látok bolo v roku 2014 zrealizovaných 42 prezentácií, a to 2 prezentácie na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 208 študentov 2. a 3. ročníka Spojenej školy v Kysuckom Novom Meste, 2 prezentácie na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 39 študentov 1. a 2. ročníka Spojenej školy na Murgašovej ulici v Kysuckom Novom Meste, 8 prezentácií na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 85 študentov Strednej odbornej školy – technickej v Čadci, 2 prezentácie v Kysuckej knižnici v Čadci na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 53 študentov 1.ročníka Gymnázia J.M.Hurbana v Čadci, 1 prezentácia na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 35 študentov 1.ročníka Gymnázia v Turzovke, 2 prezentácie na tému „**Kým stúpa dym...**“ pre 96 študentov 1.ročníka Obchodnej akadémie v Čadci, 1 prezentácia v sídle Mestskej polície v Čadci na tému „**Alkohol a jeho účinky**“ pre 15 členov Mládežníckeho klubu, 16 prezentácií v rámci realizácie projektu „**Tvoja správna voľba**“ pre 322 žiakov 3. a 4. ročníka základných škôl z okresu Čadca. V rámci „**Týždňa boja proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi**“ sme zrealizovali 2 prezentácie na tému „**Život so závislosťou**“ pre 33 žiakov 8. a 9. ročníka v ZŠ Ochodnica, 1 prezentácia na tému „**Život so závislosťou**“ pre 39 študentov 2. ročníka Gymnázia v Turzovke, 1 prezentácia na tému „**Fajčenie**“ pre 83 žiakov 6. a 7. ročníka ZŠ Komenského v Čadci, 2 prezentácie na tému „**Miluj život – nie drogu**“ pre 83 žiakov 8. a 9. ročníka v ZŠ Raková a 2 prezentácie na tému „**Miluj život – nie drogu**“ pre 36 žiakov 8. a 9. ročníka v ZŠ Oščadnica – Nižný koniec. Prezentácie boli doplnené o premietanie DVD filmu „**Kým stúpa dym...**“, „**PLAY TRUE**“, „**LUKY**“ a meraniami oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom MicroSmokerlyzér. O merania CO prístrojom smokerlyzér celkovo prejavilo záujem 97 študentov.

Na tému „**Zdravý životný štýl a poruchy príjmu potravy**“ bolo zrealizovaných 15 prezentácií, a to 1 prezentácia pre 31 žiakov 7. ročníka v ZŠ Čierne pri Čadci, 2 prezentácie pre 82 žiakov 7. ročníka v ZŠ Komenského v Čadci, 2 prezentácie pre 58 študentov 1. a 3. ročníka Spojenej školy v Kysuckom Novom Meste, 1 prezentácia pre 10 chovancov Detského domova v Hornom Kelčove, 1 prezentácia pre 13 chovancov Detského domova vo Vysokej nad Kysucou, časť Semeteš, 3 prezentácie v Kysuckej knižnici v Čadci pre 163 študentov 1. a 2. ročníka Gymnázia J. M. Hurbana v Čadci, 2 prezentácie pre 77 žiakov 8. ročníka v ZŠ Rázusova v Čadci, 2 prezentácie pre 107 študentov 2. ročníka Obchodnej akadémie v Čadci, 1 prezentácia pre 36 študentov Gymnázia v Turzovke. Prezentácie boli doplnené premietaním DVD filmu „**Sami**“ a meraniami BMI, % svalovej hmoty a % tukovej hmoty pomocou prístroja Omron CaradaScan. Túto možnosť využilo 216 edukovaných.

V rámci „**Týždňa mozgu**“ boli zrealizované 4 prezentácie na tému „**Na čo nám je mozog?**“ pre 73 žiakov 3. ročníka Základnej školy Rázusovej v Čadci. Prezentácie boli doplnené o realizáciu logických hier (sudoku, krížovky, pexeso, hlavolamy a optické klamy).

Oddelenie výchovy ku zdraviu participovalo na projekte „**Hrou proti AIDS**“, ktorého sa zúčastnilo 233 žiakov 9. ročníka ZŠ a 1. ročníka SŠ (ZŠ Rázusova v Čadci, Stredná odborná škola obchodu a služieb v Čadci a Obchodná akadémia v Čadci).

9.8 CINDI program SR

Gestor úlohy: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

Program CINDI sa dlhodobo realizuje prostredníctvom Základnej poradne zdravia, a to vyšetrením biochemických parametrov pomocou prístroja REFLOTRON s následným individuálnym poradenstvom a nefarmakologickou intervenciou. V Základnej poradni zdravia bolo v roku 2014 vyšetrených 236 klientov, z toho 59 (17 mužov a 42 žien), klientov bolo prvýkrát vyšetrených a 177 (71 mužov a 106 žien) klientov opakovane vyšetrených. Zistené

údaje sú zaznamenané v počítačovom programe „**Test zdravé srdce**“, z ktorého sa zisťuje index kardiovaskulárneho rizika TC/HDL, TG/HDL a LDL/HDL. Poradňu zdravia sme spropagovali v regionálnom printovom týždenníku MY Kysucké noviny, na internetovej stránke RÚVZ Čadca, a tiež v regionálnych internetových médiách (internetový portál e-kysuce, internetová stránka mesta Čadca). S odd. HV a PBP sme spolupracovali na celoštátnom projekte „**Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie**“. Klienti prichádzajúci do ambulancie základnej Poradne zdravia majú možnosť dať si vyšetriť pečeňové amylázy GGT, GMT a GOT v krvi. V roku 2014 bolo vykonaných 320 (z toho 119 u mužov a 201 u žien) vyšetrení pečeňových transferáz.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY

Gestor úlohy: RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Čadci, OPZ - referát výchovy ku zdraviu

V roku 2014 sme realizovali dotazníkový prieskum EHES (EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY), ktorý sa prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Išlo o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Počas prieskumu bolo vyplnených 104ks dotazníkov (48ks od mužov a 56ks od žien), ktoré boli rozdelené podľa vekových skupín a tiež podľa miesta bydliska (52ks od respondentov žijúci na vidieku a 52ks od respondentov žijúci v meste). Dotazníky boli vyplnené a zaslané gestorovi projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dolnom Kubíne**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY /NEHAP IV/

V okresoch pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne /Dolný Kubín, Námestovo, Tvrdošín/ bolo v rámci monitoringu odobratých /na spotrebisku/ a vyšetrených 117 vzoriek pitných vôd /z toho 109 v rámci kontrolného monitoringu, 4 v rámci preverovacieho monitoringu a 2 v rámci štátneho zdravotného dozoru pitnej vody/. Z tohto počtu vyšetrených vzoriek boli 2 vzorky zdravotne nebezpečné /mikrobiologické ukazovatele a podlimitná hodnota chlóru/ - Krušetnica, Zákamenné, za ktoré boli uložené náhrady nákladov.

Štátny zdravotný dozor bol vykonávaný i na menších skupinových vodovodoch, z ktorých sú zásobované pitnou vodou rekreačné zariadenia - odobratých 27 vzoriek pitných vôd, z toho 2 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch a pre podlimitnú hodnotu chlóru. Prevádzkovateľom zariadení bola uložená náhrada nákladov.

Voda na kúpanie bola odobratá v rámci štátneho zdravotného dozoru na umelých kúpaliskách v Aquarelaxe Dolný Kubín - 5 vzoriek, na termálnom kúpalisku /TK/ Termalšport TS, s.r.o., v Tvrdošíne – Oraviciach – 4 vzorky, na termálnom kúpalisku Meander Park Oravice – 7 vzoriek, ale aj na prírodných kúpaliskách na Oravskej priehrade /pri ATC Stará Hora - 2 vzorky, pri ATC Slanica - 2 vzorky, pri ATC JAMI, Prístav a Nábřežie - Námestovo po 1 vzorke/ - 7 vzoriek. Odobratá bola aj vzorka vody z veľkého jazera v Kral'ovanoch – Rieke, ktoré je vo veľmi teplých dňoch využívané návštevníkmi na kúpanie. Celkovo bolo odobratých 24 vzoriek vody na kúpanie. Odobraté vzorky vyhovovali vo vyšetrovaných ukazovateľoch limitom uvedeným v platnej legislatíve, okrem 1 vzorky odobratej z veľkého kľudového bazéna TK Termalšport TS, s.r.o., v Tvrdošíne – Oraviciach, ktorá nevyhovovala v ukazovateľoch: črevné enterokoky, celkový organický uhlík a kultivovateľné organizmy pri 36°C pri zníženom obsahu ako voľného tak i viazaného chlóru vo vzorke. Prevádzkovateľovi zariadenia bola za jej odber a vyšetrenie uložená náhrada nákladov. V letných mesiacoch bolo odobratých 6 vzoriek vôd na kúpanie, ktoré boli zamerané na vyšetrenie Legionelly species a nevykazovali ich prítomnosť.

Problematiku vonkajšieho znečistenia ovzdušia a hluku sleduje RÚVZ v rámci posudzovania projektových dokumentácií pre územné konania stavieb, príp. v rámci vydávania stanovísk k územnoplánovacím dokumentáciám obcí. Kvalita vnútorného ovzdušia sa v hodnotenom období nesledovala.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne bola vytypovaná oblasť Oravice, v okrese Tvrdošín, v ktorej sú pramene pitnej vody zásobujúce najviac obyvateľov okresov Tvrdošín a Dolný Kubín a nachádzajú sa v súvislom lesnom poraste. Táto oblasť nebola vybraná na sledovanie výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách. RÚVZ túto úlohu neplní.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

V spolupráci s pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Žiline, sme sa do plnenia úlohy zapojili odberom 8 vzoriek vôd na kúpanie z bazénov vodného sveta (vrátanie ukazovateľov Legionella species a TOC), 2 vzorky natívnej vody a odobratím 20 sterov na zistenie mikrobiálneho znečistenia z povrchov stien, podláh a zriaďovacích predmetov v zariadení Aquarelax Dolný Kubín, v termínoch 18.08.2014 a 15.12.2014. Úloha sa bude plniť aj v 1. polroku 2015, kedy bude aj

ukončená a vyhodnotená RÚVZ so sídlom v Žiline, ktorý ju zabezpečuje v rámci Žilinského kraja. Výsledky vyšetrenia vzoriek vôd na kúpanie z bazénov sú priebežne ukladané v IS voda na kúpanie.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ: Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa štandardných výstupov z programu ASTR je v regióne Oravy 1850, z toho 513 žien. Oproti roku 2013 došlo k poklesu pracovníkov pracujúcich na rizikových pracoviskách o 79, z toho o 5 žien. Tento fakt súvisí hlavne s modernizáciou a automatizáciou výroby v jednotlivých firmách. Celový počet firiem, kde sú vyhlásené rizikové práce je 106 (rovnako ako v roku 2013). Vydaných bolo 13 rozhodnutí (vyhlásení rizikových prác), ktoré súviseli so zmenou technológie v existujúcich firmách.

Uložili sme 1 sankciu na pracovisku, kde pracovníci vykonávajú rizikové práce. Jednalo sa o porušenie § 39 zákona č. 355/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov, § 32, ods.1 zákona č. 355/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 115/2006 Z. z. o minimálnych zdravotných a bezpečnostných požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou hluku v znení neskorších predpisov, § 37 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z., § 52 ods. 1 písm. c/, g/ zákona č. 355/2007 Z.z., ďalej § 2 nariadenia vlády SR č. 387/2006 Z.z. o požiadavkách na zaistenie bezpečnostného a zdravotného označenia pri práci, § 8, ods. 1 písm. a/ čísla 1. a 2. zákona č. 124/2006 Z.z., Príloha č. 1, čl. 19.1 až 19.3. Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Vydali sme 3 rozhodnutia a urobili 2 kontroly v rámci ŠZD v súvislosti s nariadením vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadením vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci.

2.1.5 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce v pekárňach regiónu Oravy

V roku 2014 sme vykonali ŠZD v 7 pekárňach nášho regiónu – 1 veľkej (počet zamestnancov 169, z toho 126 žien) a 6 menších (počet zamestnancov maximálne 36, minimálne 6). Hlavným problémom na týchto pracoviskách je multifaktoriálna expozícia: **pevným aerosólom** (múka, hlavne ako alergén) – v roku 2014 sme prešetrovali 1 podozrenie na profesionálnu Astmu bronchiale u pekárky, následne bola profesionalita uznaná Klinikou pracovného lekárstva Univerzitnej nemocnice v Martine, **fyzičkou záťažou** (ktorú je potrebné sledovať hlavne

prostredníctvom PZS – javí sa ako rizikový faktor 3. kategórie), **nevyhovujúce mikroklimatické podmienky** (v mnohých prípadoch je nedodržovanie optimálnych a prípustných hodnôt teplôt, o čom svedčia aj objektívne merania mikroklimy akreditovanou spoločnosťou v zmysle vyhlášky MZ SR č. 544/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci), ktoré si vyžadujú pozornosť z hľadiska pitného režimu a nastavenia organizačných a iných regulačných opatrení, **nočná práca**, 7,5 – 12 hodinové zmeny, práca pod tlakom, **psychosociálny stres**. Vo väčšine pekárni nebola urobená objektivizácia rizikových faktorov pracovného prostredia, preto im bola uložená povinnosť objektivizáciu vykonať, vrátane posúdenia zdravotného rizika.

ŠZD sme prioritne zameriavali na zabezpečenie funkčnosti núteného odsávania tepla z technologických zdrojov, zabezpečenie prirodzeného vetrania oknami, častejšie striedanie zamestnancov na exponovaných pracovných miestach s možnosťou dlhšieho pobytu v dennej miestnosti, zabezpečenie reálnej možnosti pitného režimu priamo na pracoviskách, na ktorých sú zamestnanci exponovaní záťažou teplom, primerané vybavenie pre prvú pomoc na všetkých miestach, kde si to pracovné podmienky vyžadujú. Nakoľko vo všetkých výrobných je práca vykonávaná v stoji, čo predstavuje záťaž pre pohybový systém, bolo doporučené umiestniť na pracoviská vhodnú stoličku na krátkodobý oddych pre zaťažované dolné končatiny.

V roku 2015, kedy očakávame predkladanie výsledkov objektivizácie faktorov pracovného prostredia a hodnotenia rizík, budeme pokračovať v sledovaní pracovných podmienok pracovníkov pekárni.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

V roku 2014 sme vydali 33 rozhodnutí a 3 stanoviská na uvedenie priestorov do prevádzky, ktoré plánovali zamestnávať občanov so zdravotným postihnutím. Jednalo sa prevažne o práce administratívneho charakteru (ako vedenie účtovníctva a iné administratívne práce), predajne rôznych tovarov (mobilov, textilu a podobne), drobné remeselnícke práce (výroba darčkových predmetov z dreva), prípadne pomocné práce v škôlkach (údržba bielizne, pomocné práce pri upratovaní), na obecných úradoch (administratívne práce, údržbárske práce). Pracovné priestory, ako aj vykonávaná práca boli vhodné pre osoby so zdravotným postihnutím. Pri uvádzaní týchto pracovísk do prevádzky sme nie vždy boli oboznámení so zdravotným stavom osôb so zníženou pracovnou schopnosťou, nakoľko zamestnávateľ nemal o tomto fakte znalosť z dôvodu, že údaje ešte neboli poskytnuté zo strany úradov práce. Nevydali sme však žiadne rozhodnutie, kde by osoby so zdravotným postihnutím boli zaradené na pracovisko, kde boli vyhlásené rizikové práce. Pokiaľ sme mali znalosti o zdravotnom postihnutí, jednalo sa v prevažnej miere o postihnutie pohybového systému (M), v 1 prípade duševnú poruchu (F), v jednom prípade sluchové postihnutie (H), v jednom prípade postihnutie nervového systému (G).

V druhom polroku 2014 sme vykonali štátny zdravotný dozor na piatich chránených pracoviskách, ktorých prevádzka bola schválená v minulých obdobiach. Jednalo sa o pracovisko „Telemedicíny“ – práca s počítačom (12 pracovníkov), pracoviská v domove sociálnych služieb (informátor, masér, pracovníčka v práčovni, krajčírka – úprava odevov), 2 súkromné škôlky (2 pomocné sily, 2 učiteľky, administratívna pracovníčka), motorest (2 upratovačky, 2 strážcovia parkoviska). Na žiadnom kontrolovanom pracovisku sme nezistili závažné nedostatky. Chránené pracoviská však spravidla zanikajú po termíne, ktorý je potrebný dodržať pre splnenie podmienok dotácie z úradov práce. Niektoré pracoviská zaniknú úplne, iné sa po prerušení prevádzkovania a splnení podmienok na novú dotáciu z úradov práce, opätovne zriaďujú.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Dolný Kubín	33	3	5	5	25	nie	nie	nie	

Chránené pracoviská

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Dolný Kubín	353	32

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci riešenia predmetného projektu bolo v regióne Orava v roku 2014 vyšetrených **80 klientov**.

Všetci respondenti vyplnili dotazníky o životospráve a pohybovej aktivite s cieľom zistenia stravovacích návykov. Ďalej sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Bola hodnotená konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá bola počítačovo spracovaná v programe Alimenta č.4-3e – nadstavbová verzia a bola porovnávaná s odporúčanými výživovými dávkami.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Na základe vypracovaného plánu pre odber vzoriek boli zo zariadení spoločného stravovania a z distribúcie odoberané vzorky tuzemskej a zahraničnej kuchynskej soli na stanovenie jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. V roku 2014 bolo odobratých **24** vzoriek NaCl, všetky s vyhovujúcimi výsledkami.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ LEGISLATÍVU

V roku 2014 bola odobratá **1** vzorka keramických výrobkov z výroby v Trstenej na vyšetrenie obsahu Cd a Pb s vyhovujúcim výsledkom.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Odborní pracovníci oddelenia HV vykonali na základe odborného usmernenia štátny zdravotný dozor nad kozmetickými výrobkami vo výrobných prevádzkach s dôrazom na kontrolu informačnej zložky a správnej výrobných praxe, tiež vykonali odber vzoriek podľa plánu a reagovali na hlásenia z Európskych systémov na ochranu spotrebiteľa – RAPEX.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

V mesiaci september a október 2014 bol realizovaný prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov, študentov a ich učiteľov na troch základných školách (Cirkevná základná škola R. Dilonga Trstená, ZŠ s MŠ Liesek, ZŠ s MŠ Breza) a jednej strednej odbornej škole v regióne Orava (Súkromná stredná odborná škola EDUCO Námestovo). Anonymný dotazník vyplnilo spolu 414 respondentov (347 žiakov a študentov a 67 pedagogických pracovníkov). Vyplnené dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu, ktorý sme realizovali v I. polroku 2014 je komplexné zmapovanie úrazovosti detí predškolského a školského veku v širšom kontexte t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu

vekovú skupinu detí a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcich rokov. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov. Do projektu sa zapojilo 15 detí (3-6 ročné) zo Základnej školy s materskou školou, Komenského 279, Dolný Kubín (mestská MŠ) a 15 detí (3-6 ročné) zo Základnej školy s materskou školou Oravský Podzámok (vidiecka MŠ). Išlo o prieskum dotazníkovou metódou. Zozbierané a zosumarizované údaje sa zadávali do pripravených masiek v programe Excel a boli zaslané na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

V druhom polroku 2014 sme realizovali uvedený projekt, ktorého cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu, ako aj odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách. Projektu sa zúčastnilo 10 základných škôl (5 mestských a 5 vidieckych) a to 3. a 8. ročníky. Žiaci z uvedených ročníkov vyplňovali za prítomnosti pracovníka RÚVZ v Dolnom Kubíne dotazník, odborní pracovníci sa tiež zúčastnili v 3. a 8. ročníkoch hodiny telesnej výchovy a vyplnili príslušný dotazník. Celkovo sa projektu zúčastnilo 400 žiakov (200 žiakov 3. ročníkov a 200 žiakov 8. ročníkov). Vyplnené dotazníky boli zadávané do príslušnej mustry a zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

V roku 2014 boli realizované nasledovné úlohy:

- monitorovanie situácie v oblasti imunizácie
- zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním
- zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
- zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
- surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
- aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
- zabezpečenie očkovacieho kalendára na rok 2014, plán očkovacích výkonov pre spádovú oblasť RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne na podklade očkovacieho kalendára platného od 1.1. 2014, vypracovaného ÚVZ SR v súlade so zákonom 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Lekári prvého kontaktu sú opakovane informovaní o nevyhnutnosti zabezpečiť laboratórnu diagnostiku u pacientov, u ktorých bolo podozrenie na ochorenie, ktoré podlieha povinnému očkovaníu. Táto činnosť si vyžaduje priebežné vzdelávanie a doškoľovanie zdravotníckeho personálu, ako aj vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít. V mesiaci apríl 2014 bolo realizovaných 5 besied s mamičkami na pôrodnici a študentmi stredných škôl.

Manažment očkovania:

V rámci plnenia hlavných cieľov bola realizovaná metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom a zdravotným sestram. Pre manažment očkovania je potrebné urýchliť prijatie odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania, ktoré chýba už niekoľko rokov. V roku 2014 sa nepodarilo realizovať imunologické prehľady.

Kontrola očkovania:

Pri kontrole očkovania postupujeme podľa odborného usmernenia na kontrolu očkovania a na kritériá vyhodnotenia administratívnej kontroly.

Vlastná administratívna kontrola očkovania v regióne bola vykonaná v mesiacoch september a október 2014 na 34 ambulanciách pre deti a dorast a 3 nefrologických ambulanciách. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola vykonaná na ambulanciách pre dospelých a jednotlivých DD a DSS.

Ďalej bolo vykonávané:

- usmernenie lekárov ku kategorizácii a k indikačným obmedzeniam vakcín
- informácia o realizácii Európskeho imunizačného týždňa 2014 - informácia v lokálnych periodikách a na seminároch s lekármi prvého kontaktu, tiež na stránke RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne
- realizácia Európskeho imunizačného týždňa –prednášky pre rodičov „Mýty a fakty o očkovaní“, „Očkovanie a zdravotné riziká pri ceste do zahraničia“, na ktoré boli pozývaní cestou letákov distribuovaných na ambulancie lekárov prvého kontaktu
- besedy na pôrodnických oddeleniach
- besedy a prednášky pre študentov stredných škôl
- dotazníkový prieskum vedomostí rodičov o očkovaní -561 dotazníkov, spracovanie a distribúcií letákov o realizácii a význame očkovania -140 letákov
- lekári v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne boli informovaní o epidémiách osýpok a rubeoly v niektorých krajinách v Európe
- informácia lekárom prvého kontaktu o hlásení nežiaducich účinkov v súvislosti s očkovaním

V súvislosti s opakovanými hláseniami lekárov pre deti a dorast, bolo rodičom odmietajúcim povinné očkovanie u detí doporučene zasielané písomné poučenie s cieľom informovať ich o význame a výhodách očkovania spolu s pozvánkou na konzultáciu do poradne očkovania. Rodičia sú však pod silným vplyvom antivakcinačných skupín a ich postoj je odbornými argumentmi nezmeniteľný. Problematika si nevyhnutne vyžaduje legislatívne zmeny. Od mája sme rodičov odmietajúcich povinné očkovanie začali písomne pozývať do poradne očkovania. Záujem je malý a takmer polovica pozvaných na naše pozvánky nereagovala.

Projekt „Hodnota očkovania“ pokračoval aj v roku 2014 vzdelávaním zdravotných sestier. V spolupráci so sesterskou komorou boli organizované dva odborné semináre v Námestove a v Dolnom Kubíne, kde boli odprednášané 4 prednášky spolu 150 sestram - (Očkovanie pri ceste do zahraničia, Odporúčané očkovania, Ako komunikovať s rodičmi odmietajúcimi očkovanie, Postoje a názory zdravotných sestier k očkovaniu).

V roku 2014 boli realizované pracovné stretnutia pripravovaného projektu „Očkovanie hrou“. Očkujúci lekári zasielajú na oddelenie epidemiológie mesačne hlásenia o očkovacích výkonoch v ich spádovej oblasti. Na základe týchto hlásení sa mesačne vykonáva register výkonov na jednotlivých ambulanciách a v okresoch.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH OCHORENÍ

V roku 2014 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu. V týchto prípadoch je zabezpečená laboratórna verifikácia diagnózy.

V oblasti výskytu chrípky a ARO aktuálne celé chrípkové obdobie elektronicky informujeme dotknuté organizácie o aktuálnej situácii, informáciu zverejňujeme na webovej stránke. Každý rok sa vykonáva kampaň na podporu očkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám v lokálnych médiách, na seminároch pre verejnosť a lekárov prvého kontaktu. Na seminári pre všeobecných lekárov bola prezentovaná prednáška „Výsledky kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom“. Od pacientov s príznakmi virózy bolo vykonaných 8 odberov na laboratórne vyšetrenie. Vírus chrípky bol potvrdený v jednom prípade (vírus chrípky A/H3N2/). Lekári lôžkových oddelení boli upozornení na posilnenie hlásenia ochorení a úmrtí na SARI. K 31.12.2014 prípad SARI nebol hlásený.

V súvislosti so skvalitnením individuálnej prevencie obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení zverejňujeme mesačné analýzy hlásených infekčných ochorení na webovej stránke RÚVZ a na stránke zverejňujeme aj informácie o aktuálne sa vyskytujúcich ochoreniach. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 2980 prípadov. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 727-ich ohniskách.

Nedostatky v laboratórnej spolupráci a v hlásení prenosných ochorení boli riešené priebežne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Program EPIS je plne v prevádzke a využíva sa aj pre manažment epidémií. Lekári prvého kontaktu majú možnosť priamo z ambulancie vstupovať do užívateľského portálu, zatiaľ túto možnosť nevyužívajú aj napriek opakovanej propagácii programu v teréne. V programe EPIS sa zaviedol je plne využívaný systém rýchleho varovania a začali sme pracovať aj s manažérskym informačným systémom- MIS. Na spracovanie analýz je využívaný aj export dát. Každý štvrtrok sa realizujú opravy a doplnenie databáz. Mesačne sú realizované analýzy hlásených ochorení a výstupy z portálu sú zverejňované na webovej stránke RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne. V systéme sú pravidelne hlásené laboratórne potvrdené prípady z NRC až na NRC PCH a PVN a nepravidelne čiastočne hlásené aj ochorenia z laboratórií klinickej mikrobiológie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V roku 2014 sme realizovali tieto opatrenia na prevenciu nozokomiálnych nákaz:

- v zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 93 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na lôžkových oddeleniach a v ambulantných zdravotníckych zariadeniach,
- odobratých 144 sterov zo sterilného materiálu, 850 sterov z prostredia,
- overená funkčnosť 129-ich sterilizačných zariadení,
- na základe výsledkov kontrol a analýz hlásených NN boli realizované hodnotenia a navrhnuté opatrenia pre jednotlivé oddelenia NsP 35x,
- začlenenie výskytu NN medzi indikátory kvality poskytovania zdravotníckej starostlivosti,
- v mesiaci január sa pravidelne realizujú ročné analýzy hlásenia nozokomiálnych nákaz a na ich základe sú prijaté postupy pre manažment jednotlivých NsP,
- k 31.12.2014 bolo hlásených spolu 204 ochorení nozokomiálneho charakteru, 136 z DO NsP v Dolnom Kubíne a 68 ochorení z HO NsP v Trstenej,
- v roku 2014 zasadala 3x komisia nozokomiálnych nákaz v DO NsP (v súvislosti s protiepidemickými opatreniami pred prvým výskytom enterobaktérií s produkciou karbapenemáz a opakovane pri výskyte karbapenemáz).
- na základe dobrej spolupráce s laboratóriami je zabezpečené pravidelné monitorovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB, výskyt multirezistentných kmeňov na jednotlivých

oddeleniach nemocníc v regióne, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi a následná aplikácia správnych režimových opatrení

Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz:

V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz sme v máji 2014 realizovali regionálnu kampaň „Zvýšenie hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníckych zariadeniach“. V rámci tejto kampane bolo realizovaných 55 sterov na oddeleniach DO a HO NsP a boli distribuované letáky k edukácii zdravotníckeho personálu.

V roku 2014 sme pokračovali v projekte Helics SSI na dvoch vybraných pracoviskách (chirurgické oddelenie HO NsP v Trstenej a chirurgické oddelenie DO NsP Dolný Kubín). Boli spracované údaje od 60 pacientov hospitalizovaných za účelom operácie žlčníka, ktoré sa elektronicky odoslali gestorovi projektu RÚVZ v Trenčíne.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

K 31.3.2014 bol aktualizovaný krízový plán a zoznam členov protiepidemickej komisie.

V roku 2014 boli riešené alimentárne epidémie menšieho rozsahu a epidémia kliešťovej encefalitídy s výskytom v 5-ich okresoch.

Bola monitorovaná situácia vo výskyte novel flu chrípky vo svete, SR a v regióne a výskyt ochorení na osýpky, rubeolu a pertussis v Európe.

V tomto roku pokračovalo monitorovanie a hlásenie ťažkých akútnych respiračných infekcií (SARI) na lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení. Primári interných detských oddelení a oddelenia anestézie a intenzívnej medicíny obidvoch NsP v spáde boli listom opakovane upozornení na povinnosť hlásiť a vyšetrovať pacientov so SARI.

V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v krajinách západnej Afriky je monitorovaná situácia, zasadal krízový štáb v DO NsP Dolný Kubín, boli preškolení lekári prvého kontaktu, vedúci lekári a vrchné sestry lôžkových oddelení NsP, formou prednášky a písomne listom o postupe pri podozrení z ochorenia na Ebolu. Bola zabezpečená 24 hodinová dostupnosť na „pohotovostnej linke“ zamestnancami odd. epidemiológie. Obyvateľstvo bolo informované formou letákov distribuovaných do ambulancií všeobecných lekárov a na www stránke.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V roku 2014 sa priebežne plnili úlohy surveillance poliomyelitídy-monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Epidemiologické vyšetrenie každej aseptickkej meningitídy a suspektnej ACHP. V roku 2014 podozrenie, alebo ochorenie na akútnu chabú parézu nebolo hlásené.

Pokračovali sme v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

K 31.12.2014 bolo vykonaných 6 odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenie-zistenie prítomnosti poliovírusov resp. iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí na ČOV Gäcel' v Dolnom Kubíne. Výsledky virologických vyšetrení boli negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

V roku 2014 sme 2x realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ na stredných odborných školách u študentov, tretieho a štvrtého ročníka, spolu sa na projekte zúčastnilo 220 študentov. V roku 2014 stúpol počet klientov poradne prevencie HIV/AIDS a anonymne bolo vyšetrených 22 osôb.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V posledných 3 rokoch postupne v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne narastal počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí. Nárast antivakcinačných aktivít je výrazný hlavne od konca roku 2012. Stúpajúci trend pokračuje aj v tomto roku. Mnohí rodičia akceptujú len antivakcinačné informácie z internetu, z bulvárnych médií a podceňujú odborné informácie. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania také silné, že neprijímajú žiadne odborné argumenty.

V tomto roku boli laickej verejnosti poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Aj napriek opakovanému zverejneniu informácie o zriadení poradne očkovania na RÚVZ nebol výrazný záujem zo strany rodičov o odborné poradenstvo. Vlni sa osobne do poradne dostavili traja rodičia aj keď pozvánka do poradne bola zaslaná 90-im, v tomto roku to bolo 5 rodičov. Problematika odmietania povinného očkovania si vyžaduje legislatívne zmeny a jednotný postup všetkých RÚVZ v SR. V rámci sústavného vzdelávania v problematike vakcinácie a prístupu k rodičom odmietajúcim očkovanie sa jedna pracovníčka zúčastnila seminára „Škola očkovania“.

Každý štvrťrok je na ÚVZ SR zasielaný aktualizovaný počet rodičov odmietajúcich povinné očkovanie. V roku 2013 bolo hlásených 88 detí, ktorých rodičia si túto povinnosť nespĺnili a k 31.12.2014 je už hlásených 106 nových prípadov odmietnutia povinného očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom úlohy je identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia. Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrešujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení.

V rámci EIW sme už 5. rok pokračovali v našom dotazníkovom prieskume vedomostí rodičov o očkovaní medzi rodičmi na ambulanciách lekárov prvého kontaktu. Záverečná správa bude obsahovať údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Predbežné výsledky poukazujú na skutočnosť, že rodičia najčastejšie získavajú informácie o očkovaní od detských lekárov a antivakcinačné informácie od známych, z časopisov a internetu. Pomerne často si zamieňajú očakávané reakcie po očkovaní s nežiadúcimi reakciami.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci monitoringu a v rámci štátneho zdravotného dozoru, počas kúpacej sezóny 2014, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne nesledoval výskyt cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách /Oravská priehrada, Kľačany-Rieka – veľké jazero/ a nezisťoval ich toxicitu a prítomnosť cyanotoxínov vo vodných kvetoch a vo vode, keďže pri odbere vzoriek vôd na kúpanie pracovníci vizuálne nezaznamenali ich prítomnosť /pravdepodobne pre chladnejšie počasie a veľké množstvo zrážok na Orave v kúpacej sezóne 2014/.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

Vo vzorkách vôd na kúpanie, odobratých z bazénov s atrakciami, bola úloha plnená v mesiacoch júl a december, v zariadeniach – Aquarelax Dolný Kubín, v Oraviciach – TK Meander Park Oravice, vyšetrených laboratóriami RÚVZ so sídlom v Žiline. Legionella species nebola vo vyšetrených vzorkách prítomná. Prevádzkovatelia týchto zariadení predložili na RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne protokoly z vyšetrenia vzoriek vôd na kúpanie zabezpečené akreditovanými laboratóriami, kde bol vyšetrený aj tento ukazovateľ. Ani v jednej z vyšetrených vzoriek vôd na kúpanie nebola Legionella species prítomná. Monitoring výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach a klimatizovaných priestoroch, vo vybraných nebytových budovách, v zdravotníckych zariadeniach a v rehabilitačných zariadeniach sa nevykonával.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

V roku 2014 boli odobraté 2 vzorky dojčenskej balenej vody, obidve vyhovovali.

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

V roku 2014 boli odobraté 2 vzorky potravín na následnú výživu dojčiat na báze cereálií, s vyhovujúcimi výsledkami.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 *Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia*

Nebol realizovaný žiadny dotazníkový prieskum o zdravotnom uvedomení a správaní sa obyvateľov nášho regiónu v zmysle anotácie.

9.2.1 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Na zvýšenie informovanosti obyvateľov o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických chorôb s cieľom zvýšiť pohybovú aktivitu dospelaj populácie sme realizovali aktivity v rámci Svetového dňa – Pohybom ku zdraviu. Aktivity boli zamerané na všetky skupiny populácie. Distribuovali sme výchovno–vzdelávacie materiály na vybrané základné školy, strednú školu a ambulancie všeobecných lekárov pre dospelých a lekárov pre deti a dorast (90x), vytvorili nástenku o význame pohybovej aktivity. Na základných školách boli realizované prednášky o zdravej životospráve so zdôraznením významu pohybovej aktivity 2x

a zúčastnilo sa ich 90 detí. Taktiež bol realizovaný výstup na Malý Kriváň v Malej Fatre, ktorého sa zúčastnilo 20 ľudí (pracovníci RÚVZ a oddelenia mikrobiológie)

Problematike sa venujeme priebežne. Realizovaných bolo 31 edukačných aktivít zameraných na zdravú životosprávu a pohyb na základných školách, ktorej sa zúčastnilo 911 žiakov. V rámci aktivít svetového dňa zdravia boli obyvateľom Dolného Kubína a okolia prezentované miesta, kde je možné venovať sa pohybu.

Pre dospelú populáciu poskytujeme záujemcom možnosť využiť Poradňu úpravy hmotnosti. Túto možnosť v roku 2014 využilo 6 osôb (5 žien a 1 muž), ktoré sú zaradené do programu úpravy hmotnosti a sledované.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Kampaň je vyhlasovaná každé dva roky.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Projekt sme z pozície RÚVZ realizovali predovšetkým vykonávaním edukačných aktivít v oblasti prevencie fajčenia v cieľovej skupine detí a mládeže. Uskutočnili sme 15 edukačných aktivít pre 574 účastníkov.

Vzhľadom na vysokú spotrebu tabaku a tabakových výrobkov na Slovensku, čo predstavuje závažný zdravotný problém, sa Slovensko zapojilo do projektu WHO „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“ tzv. TOHES. Cieľom bolo podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v tejto oblasti u dospelaj populácie, zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí. V rámci realizácie a zberu údajov tejto štúdie bolo vyplnených 100 dotazníkov v jednotlivých vekových skupinách a rovnomerne u oboch pohlaví v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Vyplnené údaje boli za účelom ďalšieho spracovanie zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhrať“

Súťaž nebola v roku 2014 realizovaná.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Z pozície RÚVZ vykonávame edukačné aktivity s cieľom prevencie nadmerného pitia alkoholu. Našou prioritnou skupinou sú deti a mládež. Urobili sme 15 edukačných aktivít pre 574 účastníkov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít, ktoré by mali motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia. Zapojili sme sa do „Týždňa mozgu“, kde sme v zmysle anotácie vykonávali aktivity zamerané na poskytovanie informácií o zdravom starnutí, možnostiach cvičenia pre seniorov, cvičeniach mozgu a distribúciu materiálov o mozgu. Na mieste si mohli záujemci precvičiť mozog a pomocou dotazníka otestovať či netrpia poruchou pamäti. Záujem bol prevažne u starších ľudí, dôchodcov, ale aj ľudí mladšej vekovej skupiny a detí. Aktivity boli realizované v rámci akcie svetového dňa zdravia na námestí v Dolnom Kubíne.

Pri príležitosti Svetového dňa diabetu bola v Domove dôchodcov realizovaná prednáška o diabete jeho prevencii, stravovaní a prevencii komplikácií.

V rámci aktivít spojených so Svetovým dňom osteoporózy bola realizovaná v klube dôchodcov prednáška o osteoporóze, sekundárnej a terciálnej prevencii a význame výživy. Účastníkom prednášky boli na konci rozdane dotazníky zamerané na informovanosť o tomto ochorení. (cca 30). Vyplnené dotazníky boli zadané do informačného systému a údaje odoslané na ÚVZ SR, kde budú údaje spracované za celé Slovensko.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Zameriavali sme sa hlavne na aktivity súvisiace s výchovou k zdravému životnému štýlu, ktorého hlavnými súčasťami je zdravá výživa, pohybová aktivita a prevencia fajčenia a iných závislostí, ako aj výchova k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu.

Pre deti a mládež sme urobili 31 aktivít na podporu zdravej výživy pre 911 účastníkov, 3 aktivity na prevenciu zubného kazu pre 70 účastníkov, 7 aktivít na podporu pohybovej aktivity pre 221 účastníkov, 15 aktivít v oblasti prevencie fajčenia pre 574 účastníkov a 10 aktivít zameraných na prevenciu alkoholizmu a iných závislostí, pre 512 účastníkov.

V spolupráci so študentkou SZU sme sa zamerali aj na riziká súvisiace s návštevou solária a rakoviny kože. Realizovali sme sériu prednášok na strednej škole zameraných na pobyt a riziká v soláriách a kazuistiky. Zúčastnilo sa 200 študentov.

Pri príležitosti svetového dňa boja proti AIDS sme na dvoch stredných školách realizovali 5 aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a výchovu k zodpovednému partnerstvu a rodičovstvu na stredných školách (220 účastníkov).

Zapojili sme sa do projektu "Bezpečný návrat domov", ktorý bol zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov vo veku 15-19 rokov. Zrealizovali sme 13 edukačných aktivít pre žiakov 9. ročníkov základných a žiakov stredných škôl (280 účastníkov) a rozdistribuovali 15 plagátov na stredné školy.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy, ale aj žiaci prvého a druhého ročníka základných škôl. Uskutočnili sme 45 edukačných aktivít pre 1223 detí.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Plníme predovšetkým prostredníctvom činnosti základnej poradne zdravia. Štandardne sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v súvislosti s osobným rizikovým skóre 248 klientom /70 mužom a 178 ženám/.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Zúčastnili sme sa I. fázy projektu, ktorá už bola vyhodnotená v roku 2012.

Pripravuje sa II. fáza projektu.

9.10 TOHES (Tabacco and Health Educational Survey)

Vzhľadom na vysokú spotrebu tabaku a tabakových výrobkov na Slovensku, čo predstavuje závažný zdravotný problém, sa Slovensko zapojilo do projektu WHO „Štúdiá o fajčení a zdravotnom uvedomení“ tzv. TOHES. Cieľom bolo podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v tejto oblasti u dospelých populácie, zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí. V rámci realizácie a zberu údajov tejto štúdie bolo vyplnených 100 dotazníkov v jednotlivých vekových skupinách a rovnomerne u oboch pohlaví v okresoch Dolný Kubín, Námestovo a Tvrdošín. Vyplnené údaje boli za účelom ďalšieho spracovania zaslané na RÚVZ v Banskej Bystrici.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Dunajskej Strede**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

V tomto roku boli vybrané tri základné školy, na ktorých bude uskutočnený dotazníkový prieskum zameraný na odhalenie možných vonkajších a vnútorných príčin zhoršenia kvality ovzdušia v školách.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V tomto roku bol pre monitoring vytipovaný jeden vodárenský zdroj v obci Kvetoslavov.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Údaje o rizikových prácach sme spracovali pomocou programu ASTR_2011. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Dunajská Streda k 31.12.2014 je 619 z toho 106 žien.

Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa rizikových faktorov je najvyšší v riziku hluku (447 z toho 66 žien), na druhom mieste v riziku chemických látok a zmesí (123 z toho 17 žien).

Podľa prevažujúcej činnosti najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce je v priemyselnej výrobe (433 z toho 66 žien), ďalej v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove (86 z toho 10 žien), v zdravotníctve a sociálnej pomoci (40 z toho 30 žien).

V sledovanom období došlo oproti predchádzajúcemu roku k zníženiu celkového počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu (zo 729 na 619), a to najmä pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu s expozíciou chemickým látkam a zmesiam v dôsledku organizačných zmien ako aj pre zlepšenie podmienok práce s expozíciou chemickým faktorom (výmena starej poľnohospodárskej techniky na modernejšiu a bezpečnejšiu a k nahradeniu nebezpečných chemických látok na menej nebezpečné pre zdravie a bezpečnosť zamestnancov na úseku chemickej ochrany rastlín), resp. pre zníženie počtu zamestnancov vykonávajúcich prácu s expozíciou hluku v dôsledku vykonania technických a organizačných opatrení (zaradenie robotov, zmena výrobného programu v strojárskom priemysle, skrátenie doby expozície s výmenou zamestnancov na jednotlivých pozíciách s rôznymi expozíciami hluku).

V hodnotenom období bolo vydaných celkom 16 rozhodnutí o návrhu na zaradenie prác do kategórií, z toho v 10 prípadoch bolo vydané nové rozhodnutie o zaradení prác do kategórie 3, resp. do kategórie 4 (pre Webasto – Edscha Cabrio Slovakia s.r.o., Veľký Meder – hluk, kategória 3; Slovenské elektrárne, a.s., Bratislava - pracoviská Vodnej elektrárne Gabčíkovo – hluk, kategória 3; Ing. Vladislava Gašpáreka, Považská Bystrica – prevádzka v Šamoríne, hluk, kategória 3; Sempol spol. s r.o., Bratislava, závod Dolný Štál – hluk, pevný aerosól bylinný, kategória 4 – následne prehodnotená do kategórie 3, resp. hluk, kategória 4; Schindler Dunajská Streda a.s., Kostolné Kračany – hluk, pevný aerosól polymérny, kategória

3; Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda – zväračské pevné aerosóly a hluk, kategória 3, resp. hluk, kategória 4; BALA, a.s., Holice – hluk, kategória 3; MAYER s.r.o., Nezábudková 16, Šamorín – pracoviská v Blatnej na Ostrove č. 561 – hluk, kategória 3).

V 4 prípadoch došlo k zmene zaradenia prác do kategórií, a to v prevádzkach nasledovných zamestnávateľov: MOTOKOM SLOVAKIA, s.r.o., Veľký Meder (hluk, z kategórie 3 do kategórie 4, resp. z kategórie 4 do kategórie 3), Wertheim, s.r.o., Dunajská Streda (hluk, z kategórie 3 a 4 do kategórie 2, opätovné zaradenie do kategórie 4), Medzičilizie, a.s., Čiližská Radvaň (chemický faktor - pesticídy, z kategórie 3 do kategórie 2), ISTROPOL SOLARY a.s., Horné Mýto (chemický faktor – pesticídy, z kategórie 3 do kategórie 2).

V 2 prípadoch bola opätovne zaradená práca do kategórie 4, a to pre spoločnosť Farma HYZA a.s., Odbojárov 22479/37, Topoľčany (chemický faktor - živočíšny pevný aerosól – perie na pracoviskách výrobného strediska v Padáni), WERTHEIM Kovo, s.r.o., Dunajská Streda (hluk), kde vzhľadom na charakter výrobného programu, ani po vykonaní opatrení na zníženie expozície nebolo možné zaradiť práce do nižšej kategórie.

K 31.12.2014 sme vykonali 66 hygienických previerok na pracoviskách, kde sa vykonáva riziková práca. Kontroly boli zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde sa vykonávajú rizikové práce, ako aj na zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sledovali aj výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskeho prehliadok a aktualizovali sme evidenčné karty pracovísk. Nápravné opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Nedostatky sme zistili najmä v nezabezpečení aktualizácie posudkov o riziku a prevádzkových poriadkov a v niektorých prípadoch aj v nezabezpečení pracovnej zdravotnej služby (najmä pri organizačných zmenách u poľnohospodárskych subjektov). Kontrolu odstránenia týchto nedostatkov vykonávame postupne. Ďalšie zistené nedostatky boli kontrolovanými subjektami odstránené ku koncu tohto vyhodnoteného obdobia.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v sledovanom období sankcie neboli uplatnené, správne konanie vo veci nesplnenia povinnosti zabezpečiť pracovnú zdravotnú službu bude začaté v dvoch prípadoch.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce, sme v 120 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol v sledovanom období zameraný na kontrolu uplatňovania nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z.

V 39 prípadoch sme cielene kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami na pracoviskách vrátane ich použitia pri dezinfekcii, regulácii živočíšnych škodcov a na ochranu rastlín. Súčasne sme sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“ a spôsob likvidácie obalov a nepoužiteľných zvyškov od týchto látok a prípravkov. Kontrolou boli zistené najmä tieto nedostatky: organizácie nemali k dispozícii doklady o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby (v prípade rizikových prác bude začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty), prevádzkové poriadky s posudkami o riziku neboli

aktualizované, karty bezpečnostných údajov neboli aktualizované podľa platnej legislatívy EÚ. Niektoré zistené menšie nedostatky boli prevádzkovateľmi odstránené ešte počas kontroly. Nápravné opatrenia na odstránenie ostatných zistených nedostatkov s termínmi ich realizácie boli uvedené v záznamoch z hygienických kontrol. Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami ako aj doklady o oboznámení sa zamestnancov s prevádzkovým poriadkom vrátane kariet bezpečnostných údajov v každom prípade boli predložené k nahliadnutiu.

V sledovanom období nebolo vydané rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Mimoriadne situácie ani havárie v sledovanom období v našom okrese sa nevyskytli.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov veľmi toxickým látkam a zmesiam a toxickým látkam a zmesiam sme v 57 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Fyzické osoby – podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť nám túto činnosť písomne oznámili v 24 prípadoch.

V sledovanom období sme priebežne zabezpečovali poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období nastala len mierna zmena v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v našom okrese. V NsP v Dunajskej Strede na oddelení POKO je 9 zamestnancov exponovaných chemickým karcinogénom - cytostatikám. Na tomto pracovisku priebežne aktualizujeme register exponovaných zamestnancov.

V roku 2014 tunajší orgán verejného zdravotníctva vydal 13 rozhodnutí k návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, z toho 11 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest v exteriéroch a 2 rozhodnutia k návrhu na odstránenie materiálu obsahujúceho azbest v interiéri. Do konca sledovaného obdobia sme v 2 prípadoch vykonali štátny zdravotný dozor pri práci s azbestom pri odstránení stavebných materiálov obsahujúcich azbest podľa nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, kde nedostatky zistené neboli. Oneskorené oznámenia o začatí demolačných prác nám v mnohých prípadoch neumožnili vykonať štátny zdravotný dozor.

Mieru uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov azbestu sme v 4 prípadoch overili formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zo strany správcov panelových bytových domov neboli oznámené ďalšie práce súvisiace s odstraňovaním azbestových stien, ktoré sa používali pri montovaní bytových jadier.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce pre faktor dlhodobé, nadmerné a jednostranné zaťaženie (ďalej DNJZ) v našom okrese neevidujeme.

Vo vykazovanom období v 2 prípadoch sme boli zo strany kliniky pracovného lekárstva požiadaní o hygienický prieskum práce a pracovných podmienok z dôvodu podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ.

V prvom prípade ide o podozrenie na chorobu z povolania (Epicondylitis radialis l.sin., Tendosynovitis stenotisans /Morbus de Quervain/ l.sin) u zamestnankyne spoločnosti Edscha Velky Meder s.r.o., Mostová 41, Veľký Meder, v profesii výrobný robotník (puzdrovanie a nitovanie na hydraulických strojoch). U uvedeného zamestnávateľa sme v decembri vykonali hygienický prieskum práce a pracovných podmienok na pracoviskách zamestnankyne, odborné stanovisko pre zložitosť prípadu bude zaslané príslušnej klinike a na vedomie aj ÚVZ SR na začiatku roka 2015 (v predĺženej lehote).

V druhom prípade ide o podozrenie na chorobu z povolania (syndróm karpálneho tunela bilat.) u zamestnankyne spoločnosti SOVEREIGN SLOVAKIA s.r.o., Malookočská 356/11, Okoč, v profesii pracovník baliacej linky. Vzhľadom na to, že uvedená spoločnosť v roku 2014 zrušila svoju prevádzku, kde posudzovaná osoba pracovala, nebolo možné vykonať prieskum práce a pracovných podmienok u tohto zamestnávateľa. Na základe údajov zistených od posudzovanej osoby, posudzovaná osoba v čase svojho ochorenia pracovala u iného zamestnávateľa, preto riešenie prípadu si vyžaduje ďalšie zistenia v predĺženej lehote. Ďalej v hodnotenom roku sme pokračovali v prešetrení dvoch prípadov podozrenia na chorobu z povolania - syndróm karpálneho tunela, ktoré boli začaté v roku 2013.

V prvom prípade sa jednalo o podozrenie na chorobu z povolania u bývalej zamestnankyne spoločnosti EUROFORM PRO s.r.o., Hlavná 83/66, Dunajská Streda, v profesii šička, u ktorej na základe žiadosti kliniky (podanej ešte v roku 2013) bolo potrebné doplniť prieskum pracoviska a pracovných podmienok dotknutej osoby u predchádzajúcich zamestnávateľov - dvoch fyzických osôb – podnikateľov (Peter Juhos, Trhová Hradská, resp. Iveta Juhosová, Trhová Hradská), kde dotknutá osoba pracovala v profesii výčapníčka. Kópiu prešetrenia tohto podozrenia na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ (odborné stanovisko) sme zasielali na ÚVZ SR. V tomto prípade choroba z povolania (položka č. 29 – 40, diagnóza G56.0) bola príslušnou klinikou priznaná.

V druhom prípade sa pokračovalo v hygienickom prieskume pracoviska a pracovných podmienok bývalej zamestnankyne Dan – Slovakia Agrar, a.s., Veľký Meder, a to u predchádzajúceho zamestnávateľa, Poľnohospodárskeho družstva Kútniky, kde dotknutá osoba pracovala v profesii ošetrovateľ zvierat. Kópiu prešetrenia tohto podozrenia na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ (odborné stanovisko) sme zasielali na ÚVZ SR. Choroba z povolania aj v tomto prípade bola klinikou priznaná (položka č. 29 – 40, diagnóza G56.0).

Aj v sledovanom polroku sme poskytovali zamestnávateľom a zamestnancom informácie o možnostiach prevencie profesionálnych poškodení zdravia z DNJZ osobne pri výkone ŠZD ako aj prostredníctvom telefonických a osobných konzultácií.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

V našom okrese neevidujeme právnické osoby ani fyzické osoby – podnikatelia, ktoré by boli zapojené do projektu „Zdravé pracoviská“.

Individuálne bolo poskytnutých 1194 konzultácií v otázkach ochrany a podpory zdravia pri práci. Pri výkone ŠZD na pracoviskách sme zamestnávateľom aj zamestnancom poskytovali informácie o platných legislatívnych úpravách z oblasti ochrany zdravia pri práci. Osobitná pozornosť bola venovaná usmerneniam v oblasti hodnotenia zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície faktorom pracovných podmienok a vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Na oddelení podpory zdravia pracuje mobilná poradňa, ktorá vykonáva svoju preventívnu činnosť aj v závodoch a v podnikoch. V roku 2014 preventívnym vyšetrením celkom 437 zamestnancov u 16 zamestnávateľov sa zisťovala hladina cholesterolu, cukru, triglyceridov

a HDL cholesterolu v krvi, meral sa krvný tlak a vybrané somatické ukazovatele a boli zisťované anamnestické údaje. Opakované vyšetrenie zamestnancov s rizikovými hodnotami boli spojené s intervenciou zameranou na zmenu životného štýlu a na odstránenie škodlivých návykov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V hodnotenom období sme pripravili zdravotno-výchovné materiály a článok o aktuálne vyhlásenej téme 2-ročnej Európskej kampane „Zdravé pracoviská bez stresu 2014 – 2015“, ktoré boli zverejnené na webovej stránke a informačnej tabuli úradu. V rámci výkonu ŠZD sme propagovali uvedenú kampaň u 12 zamestnávateľov, poskytovali sme informačné letáky o prebiehajúcej kampani a poradenstvo na prevenciu psychosociálnych rizík. V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v 43. kalendárnom týždni sme k uvedenej problematike organizovali 22.10.2014 deň otvorených dverí na tunajšom úrade. V tomto polroku sme neboli požiadaní o realizáciu spoločných previerok s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) podľa aktuálnej témy kampane.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorátov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Zo strany Úradu verejného zdravotníctva SR (ÚVZ SR) v rámci európskeho týždňa BOZP od 21.10. do 27.10.2013 bola realizovaná mediálna prezentácia výsledkov Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci. V priebehu roka 2013 ÚVZ SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V sledovanom období tunajším regionálnym úradom verejného zdravotníctva boli vydané 2 rozhodnutia k návrhom na uvedenie priestorov s chránenými pracoviskami do prevádzky, stanovisko k zriadeniu chránených pracovných miest v už schválených prevádzkach v sledovanom období nebolo vydané.

Na základe údajov dostupných na tunajšom regionálnom úrade verejného zdravotníctva a zoznamu príslušného úradu práce, sociálnych vecí a rodiny, počet chránených dielní a chránených pracovísk v okrese Dunajská Streda je celkom 117 (k 31.12.2014), z toho evidovaných na oddelení PPL je 37. Celkový počet zamestnancov – osôb so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách v našom okrese je 208, z toho na pracoviskách pod dozorom oddelením PPL je 73.

V tomto roku v 16 prípadoch sme vykonali štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách zriadených právnickou osobou alebo fyzickou osobou – podnikateľom (za celý RÚVZ), uvedených do prevádzky v rokoch 2009 – 2014. Počet zamestnancov so zdravotným postihnutím v prevádzkach kontrolovaných v roku 2014 bol 24 v profesiách obsluha práčovne a zberne bielizne a šatstva, obsluha športového zariadenia (pranie a žehlenie športovej bielizne), pracovník vo výrobe okuliarových rámov, klenotník, zámočník, výrobca jednoduchých ozdobných predmetov, administratívny pracovník, predavač nealkoholických nápojov.

Pri výkone ŠZD sme použili metodický postup na výkon ŠZD, pričom sme zápisnice doplnili aj o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok.

Pracoviská kontrolované v hodnotenom období spĺňajú všeobecné požiadavky na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia osôb, resp. ich zdravotného obmedzenia (choroby nervového systému, nádory, choroby ucha a hlávkového výbežku, choroby obehovej sústavy, choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva, choroba endokrinného systému, choroba dýchacích ciest).

Na chránených pracoviskách sme nezistili, že by pracovné a technologické postupy predstavovali možné riziko nežiaducich expozícií škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia.

Počet vydaných rozhodnutí a stanovísk na chránené dielne alebo chránené pracoviská evidovaných na tunajšom regionálnom úrade verejného zdravotníctva (od r. 2009 – do 31.12.2014): 84 rozhodnutí, 34 stanovísk (z toho oddelením PPL bolo vydaných 20 rozhodnutí a 4 stanoviská).

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PREDMETOV BEŽNÉHO UŽÍVANIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľom projektu je prostredníctvom monitoringu a intervencie vplyvať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie a zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Sledovanie výživového stavu sa v roku 2014 uskutočňovalo u ľahko pracujúcich žien a mužov v dvoch vekových kategóriách (19-34 ročné a 35 – 54 ročné). Na realizácii projektu sa zúčastnil plánovaný počet t.j. 80 klientov, po 20 osôb v každej skupine, ktorí vyplnili 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktoré boli na oddelení hygieny výživy priebežne spracované v programe ALIMENTA 4.3. U každej osoby sa vyhodnotila biologická a energetická hodnota skonzumovanej stravy a zistené hodnoty sa porovnávali s odporúčanými výživovými dávkami.

Dotazníkovým spôsobom bola sledovaná ich životospráva - stravovacie zvyklosti (sledovaná bola aj spotreba vybraných druhov potravín a pokrmov a požívatín so zvýšeným obsahom jódu) a pohybová aktivita.

Každému respondentovi bol vyplnený aj klinicko - somatometrický dotazník, ktorý poskytuje informácie o hmotnosti, výške, BMI a WHR. V spolupráci so zamestnankyňami poradne zdravia u klientov bol odmeraný ich krvný tlak a bola odobratá krv pre zistenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (celkový cholesterol, HDL – cholesterol, LDL - cholesterol, glukóza, triglyceridy).

Získané údaje a hodnoty boli na oddelení hygieny výživy tabuľkovo spracované a prostredníctvom RÚVZ so sídlom v Trnave zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Úloha bola zameraná na monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

Na zistenie obsahu KJ a KJO₃ v kuchynskej soli bolo v sledovanom období v zariadeniach spoločného stravovania odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie v laboratóriu RÚVZ

so sídlom v Trnave. Na základe výsledkov laboratórnych rozborov obsah KJ a KJ_3 , prepočítaný na obsah KJ v 4 vzorkách pohyboval v rozmedzí 15 – 25 mg/kg a v 20 vzorkách v rozmedzí 25 – 35 mg/kg, pričom priemerný obsah KJ bol 28,12 mg/kg, minimálny obsah 22,10 mg/kg a maximálny obsah 34,30 mg/kg.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO_2

Riešiteľské pracovisko, t.j. RÚVZ so sídlom v Poprade nepožiadala náš úrad o spoluprácu (odber vzoriek).

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2014 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2014 náš úrad nebol zapojený do realizácie úlohy, úlohu mal realizovať RÚVZ so sídlom v Galante.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Na kontrolu dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov cez primárny obalový materiál do potravinárskych výrobkov bola podľa harmonogramu odberov vzoriek v Trnavskom kraji v marci odobratá 1 vzorka ovocnej šťavy, balenej do papierového obalu typu Tetra Pak. Odobratá vzorka bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad. Výsledok laboratórneho rozboru sme neobdržali, podľa telefonického informácie z RÚVZ so sídlom v Poprade výsledky budú vyhodnotené v rámci celoslovenského vyhodnotenia programov a projektov.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Cieľom projektu je monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ do rôznych simulačných médií, za rôznych podmienok.

Podľa Plánu úradnej kontroly a ŠZD orgánov verejného zdravotníctva na rok 2014 a prijatého harmonogramu odberov vzoriek v rámci Trnavského kraja na rok 2014 bola úloha realizovaná v septembri 2014 odberom 1 vzorky, ktorá bola vyšetrovaná v laboratóriu NRC RÚVZ so sídlom v Poprade. Na základe výsledku laboratórneho rozboru testovaná vzorka v parametri - obsah Cd a Pb vo výluhu vzorky do 4 % kyseliny octovej za podmienok testu spĺňala požiadavky výnosu MP SR a MZ SR z 9. júna 2003 č. 1799/2003-100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Riešiteľským pracoviskom projektu bol RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními hygieny výživy a bezpečnosti potravín RÚVZ v sídlach krajov.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch bolo podľa príloh č. 2a a 2c usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 v mesiacoch január, február a september z distribučnej siete spolu odobratých 11 vzoriek kozmetických výrobkov. V januári boli odobraté 2 vzorky zubných pást a 2 vzorky ústnej vody určené pre deti na zistenie obsahu fluóru, 2,2'-dioxyetanolu a peroxidu vodíka. Vo februári boli odobraté 4 vzorky kozmetických výrobkov určených pre dospelých (mlieko, gély, lotiony a vody) na zistenie obsahu konzervačných a vonných látok. V septembri boli odobraté 3 vzorky farieb na obočie a mihalnice na zistenie obsahu farbív (p-fenyléndiamín a jeho soli, 2-aminofenol sulfát, 3-aminofenol a jeho soli, 4-aminofenol a jeho soli, 2-metylbenzén-1,3diol a jeho soli, hydrochinón, rezorcinol, 4-amino-3 nitrofenol a jeho soli, 4-amino-2metylphenol a jeho soli, 4-amino-3metylphenol a jeho soli a 2,5-diamintoluén sulfát). Vzorky boli vyšetrované v laboratóriu RÚVZ Bratislava hlavné mesto, so sídlom v Bratislave. Pri odberoch vzoriek uvedených výrobkov bola vykonaná aj kontrola ich označovania. Z výsledkov kontrol a skúšok boli zaslané správy v požadovanom rozsahu na ÚVZ SR.

3.9.1 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Na základe usmernenia ÚVZ SR zn.: OHVBPKV/13-15949/2014/Ki z 21.7.2014 boli vykonané kontroly v 2 predajniach kaderníckych a kozmetických potrieb, zamerané na kontrolu výrobkov s obsahom nanomateriálov. Kontrolou kozmetických výrobkov pochádzajúcich z Číny a Maďarska neboli zistené výrobky so zložkami v nano forme.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku;

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy „Školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách“ v čase od 22.09.2014 do 03.10.2014 bol vykonaný zber údajov v Základnej škole Gyulu Szabóa Dunajská Streda a SOŠ SD Jednota Šamorín. V predmetnej základnej škole bolo vyplnených 96 dotazníkov TAD1 a 29 dotazníkov TAD2 žiakmi základnej školy a 16 dotazníkov TAD3 učiteľmi základnej školy. V Súkromnej strednej odbornej škole SD Jednota Šamorín bolo vyplnených 65 dotazníkov TAD2 študentmi strednej odbornej školy a 19 dotazníkov učiteľmi strednej odbornej školy.

Vyplnené dotazníky od žiakov a učiteľov, ako aj hlásenia za triedu boli ihneď po zozbieraní údajov zaslané na odbor HDM ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku;

Monitoring bol realizovaný u 40 detí vo veku 3-6 rokov (20 mestské, 20 vidiecké). Dotazníky boli spracované do masky, ktorá bola zaslaná na spracovanie celoslovenského prehľadu na ÚVZ SR.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

A/ mimoriadna časť úlohy:

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný na 10 základných školách na základe prípisu hlavného hygienika SR č. HDM/2765/5396/2014 v termíne od 07.04.2014 do 22.04.2014 a bol zameraný na hodnotenie hodín telesnej výchovy z hľadiska ich zaraďovania do rozvrhu, počtu učiteľov a počtu žiakov pripadajúcich na jedného učiteľa, na nepovinnú školskú a mimoškolskú telesnú aktivitu žiakov, ako aj na vytváranie podmienok pre uvedené činnosti.

V rámci sledovania pedagogického procesu na hodinách telesnej výchovy boli sledované jednotlivé telovýchovné prvky, zaraďované do hodín telesnej výchovy, ako aj iné formy pohybovej aktivity a hodnotené vonkajšie športové ihriská. Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy významne ovplyvní, že v okrese Dunajská Streda z 58 základných škôl 29 nemá k dispozícii k výučbe telesnej výchovy účelové telovýchovné plochy.

Ranné 10-minútové rozcvičky sa zaraďujú do vyučovacieho procesu individuálne v učebniach v mestských základných školách. V kontrolovaných vidieckych školách sa 10 minútové rozcvičky nerealizujú s odôvodnením, že tieto rozcvičky štátny vzdelávací program nepredpisuje, alebo z dôvodu umožnenia voľného pohybu žiakov na dvore počas prestávok.

V Základnej škole Lúč na Ostrove nie je organizovaná žiadna forma nepovinnnej telesnej a športovej výchovy a nie je k dispozícii vonkajšia telovýchovná plocha.

Zistenia z mimoriadnych cielených kontrol boli počítačovo spracované, zadané do masky a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

B/ ďalšia časť úlohy:

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov sa realizoval vo vybraných 5 mestských a 5 vidieckych základných školách u žiakov 3. – 8. ročníkov.

Na hodinách telesnej výchovy bol sledovaný priebeh hodiny TV (rozcvičenie, hlavná časť a relaxačná časť), využitie času na hodine TV (aktívne a pasívne prvky) a osobná hygiena (cvičebný úbor, športová obuv) – bolo vyplnených 402 dotazníkov „ Dotazník pohybovej aktivity žiaka „ a 19 dotazníkov pracovníkmi RÚVZ.

Vyplnené dotazníky boli počítačovo spracované a vkladané do masky a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním.

Epidemiologickú situáciu za rok 2014 je možné hodnotiť ako priaznivú, hlavne u tých ochorení, u ktorých základom prevencie je očkovanie. Výnimku tvorí výskyt ochorení na pertussis. Vykazujeme výskyt 13 ochorení na pertussis.

Administratívna kontrola očkovania a vyhodnotenie získaných údajov s následnými nápravnými opatreniami bola vykonaná v mesiacoch september a október 2014.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Hlásenie prenosných ochorení lekármi 1. kontaktu a hlavne mikrobiologickými laboratóriami je na dobrej úrovni. Mikrobiologické laboratóriá hlásia pozitívne výsledky vyšetrených biologických materiálov podľa vzoru určeného zákonom NR SR č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Od mája 2010 sa uviedlo do praxe elektronické on-line hlásenie laboratórnych výsledkov z vybraných laboratórii v SR.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení odborní referenti oddelenia epidemiológie v každom navštívenom ohnisku nákazy vykonávajú prevenciu prenosných ochorení a informujú osoby podozrivé z nákazy o spôsoboch predchádzania vzniku infekčným ochoreniam.

Osoby podozrivé z nákazy sú v rámci opatrení na predchádzanie ochorení rozhodnutím regionálneho hygienika pod lekárskej dohľadom alebo zvýšeným zdravotným dozorom u svojho zmluvného lekára. V roku 2014 lekárskej dohľad bol nariadený 136 osobám, ktorí boli v kontakte s infekčne chorým pacientom. U každého kontaktu s infekčne chorým bolo vyradenie z pracovnej činnosti po dobu inkubačného času ochorenia resp. získania negatívneho laboratórneho výsledku riešené formou čerpania dovolenky 15x; formou PN 5x a náhradné voľna 4x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania denne sa používa priebežne na monitorovanie a surveillance infekčných ochorení. V systéme rýchleho varovania, ak je výskyt takého ochorenia, ktoré sa tam má hlásiť, sa hlási a monitoruje sa.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2014 sa vykonávalo monitorovanie hlásených nozokomiálnych nákaz. V sledovanom období bolo hlásených 57 nozokomiálnych nákaz. Najviac ochorení - 27 bolo hlásených z novorodeneckého oddelenia, 18 ochorení z neurologického oddelenia, 4 ochorenia z geriatrického oddelenia, 3 z detského oddelenia, 2 z JIS, 2 z FRO, 1 z gynekologického oddelenia.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Plán opatrení pre prípad výskytu pandémie chrípky bol aktualizovaný.

V roku 2014 nebolo hlásené ochorenie na SARI.

Všetky dôležité informácie pre občanov sú dostupné na webovej stránke úradu.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa harmonogramu virologického laboratória ÚVZ SR boli vykonané odbery vzoriek vôd z kanalizácie mesta Dunajská Streda a z kanalizácie utečeneckých táborov v Medveďove a v Rohovciach. Vzorky vôd sa vyšetrujú na zistenie prítomnosti divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov s osobitným zreteľom na sledovanie VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. Celkom v roku 2014 bolo odobratých 21 vzoriek odpadových vôd. Výsledky vyšetrenia boli nasledovné: 17x negatívny a 4x pozitívny, s nasledovnými miestami a časom odberu:

Miesto odberu:	Dátum odberu:	Výsledok lab. vyšetrenia:
ČOV Kútníky	15.01.2014	Echovírus 11 – pozit.
ÚT Rohovce	15.01.2014	Echovírus 11 – pozit.
ČOV Kútníky	24.9.2014	Coxsackievírus B5 – pozit.
ČOV Kútníky	12.11.2014	Coxsackievírus B5 – pozit.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

42 študentov na základnej škole na Jilemnického ul. s vyučovacím jazykom slovenským v Dunajskej Strede sa zúčastnili na projekte, diskutovali o týchto problémoch, účasťou na tomto projekte získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

- vlastná realizácia projektu –
aktivity č.2, č.3, č.4,č.14

6.8 Poradne očkovania

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach je zabezpečené konzultačnou a poradenskou činnosťou RÚVZ s cieľom zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania. Osobné konzultácie a telefonické poradenstvo je vybavené priebežne. Informovanie verejnosti je zabezpečené aj s letákmi v čakárni gynekologických ambulancií, všeobecných lekárov a pediatrov.

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Poradňa v očkovaní pre verejnosť je posledný utorok v mesiaci od 13-14 hod.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Prieskum bol realizovaný formou dotazníka so zameraním na dve cieľové skupiny a to na budúcich rodičov a rodičov mladých detí.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.11 Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody

V súlade s vypracovaným projektom „Kvalita pitnej vody a vedľajšie produkty dezinfekcie“ tunajší regionálny úrad verejného zdravotníctva vydalo na žiadosť ZsVS a.s. Nitra kladné rozhodnutie k pokračovaniu v skúšobnej prevádzke miestneho vodovodu Gabčíkovo za účelom overenia kvality pitnej vody s obmedzeným režimom dezinfekcie na báze chlóru pre obdobie do 28.02.2016. Okrem uvedeného sme spracovali harmonogram odberov vzoriek vôd z uvedeného vodovodu. V súlade s týmto harmonogramom boli v tomto roku realizované štyri odbery spolu 15 vzoriek, ktoré boli dopravené na laboratórne vyšetrenie do laboratória ÚVZ SR. Zabezpečili sme účasť na pracovnom stretnutí vo veci prevádzky

tohto vodovou, na ktorom bolo zhodnotené plnenie tohto projektu a postup prác na pokračovaní v plnení.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA A PORADENSKÉHO CENTRA

9.1 Národný program podpory zdravia

1. Zabezpečiť plnenie projektov Národného programu podpory zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti na roky 2010 – 2014

1)A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Výchova a edukácia obyvateľov na zlepšenie stravovacích návykov bola zameraná na zamestnancov podnikov a úradov a deti a mládež.

V poradni zdravej výživy bolo za rok 2014 vyšetrených 99 osôb a mobilnou poradňou 477 osôb. U 26 novo vyšetrených osôb bolo stanovené riziko kardiovaskulárneho ochorenia a následne prostredníctvom odborného poradenstva boli u nich odporúčané zmeny vo výžive, fyzickej aktivite a nefarmakologickom ovplyvnení TK. Pre diabetikov je počas celého roka zabezpečená edukácia zameraná na zmeny vo výžive a zdravý životný štýl.

Sledovanie výživového stavu obyvateľstva a rizikových faktorov vznikajúcich v nadväznosti na nesprávnu výživu sa realizuje v rámci plnenia úlohy „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“ dotazníkovou formou u 80 respondentov vykonávajúcich stredne ťažkú prácu.

2)B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Aktivity na úseku výchovy obyvateľstva okresu boli zamerané hlavne na propagáciu pohybovej aktivity, prevencii nadváhy, na znižovanie nadhmotnosti a správnu výživu.

Odborné poradenstvo v tejto problematike bolo poskytnuté 256 klientom. Informácie o akciách a činnosti oddelenia sme pre občanov Dunajskej Stredy zabezpečili prostredníctvom dvojtyždenníka „Dunajskostredského hlásnika“, obrazovým spravodajstvom DSTV, webovej stránky RÚVZ DS a letákov pre verejnosť.

3)C) Tabak, alkohol, drogy

Zvyšovanie informovanosti obyvateľstva o negatívnom dopade užívania návykových látok na zdravie sa uskutočnilo hlavne cestou poradne prevencie protidrogovej závislosti do ktorej je začlenená poradňa prevencie a odvykania fajčenia.

Štúdia TOHES, ktorá bola zameraná na zdravotné uvedomenie a monitorovanie prevalencie fajčenia a rôzne aspekty fajčiarskych návykov dospelaj populácie v prevencii rizikových faktorov chronických neprenosných chorôb v SR sa uskutočnila dotazníkovým prieskumom v okrese Dunajská Streda. Vyplnených bolo 100 dotazníkov u vybraných respondentov rôznej vekovej kategórie.

4)D) Zdravé pracovné a životné podmienky

V poradni ochrany a podpory zdravia pri práci bolo klientom za rok 2014 podaných 114 informácií.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Sledovanie zdravotného uvedomenie a správania sa obyvateľov SR sa realizovalo dotazníkovým prieskumom v okrese Dunajská Streda u vybratých respondentov. Prieskum bol anonymný a bol zameraný na najzávažnejšie faktory a ich výskyt v populácii.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V rámci aktivít poradne optimalizácie pohybovej aktivity a poradne detí a mládeže bola venovaná osobitná pozornosť k prevencii nadváhy a obezity. Za rok 2014 sa zúčastnilo 104 osôb, ktorí opakovane uskutočnili 430 návštev.

Cieľom ovplyvnenia determinantov detskej obezity bolo organizované premietanie filmov, ktoré sú zamerané na správnu výživu, zníženie nadhmotnosti a podporu pohybovej aktivity. Na akciách sa zúčastnilo 40 detí zo ZŠ v DS.

U 21 detí predškolského veku sa uskutočnili dve akcie v priestoroch oddelenia podpory zdravia v rámci prevencie obezity a na spevnenie chrbtového a brušného svalstva.

Pre dospelých s nadváhou boli 17 krát zabezpečené kondičné - redukčné cvičenia, na ktorých sa zúčastnilo 41 osôb a uskutočnili 111 návštev.

Plnením Národného programu prevencie obezity a z príležitosti „Svetového dňa zdravia 2014“, ktorý bol na RÚVZ so sídlom v Dunajskej Strede predĺžený na celý týždeň mohli klienti všetkých vekových kategórií v rámci individuálneho alebo kolektívneho cvičenia využiť aktivity poradne optimalizácie pohybovej aktivity. Pre 25 žiakov ŠZŠ v DS bola pripravená prednáška na tému „Zdravá výživa“ a pre učiteľský zbor bolo zabezpečené preventívne vyšetrenie na hladinu Glu. a Chol. a meranie tlaku krvi.

O zdravom životnom štýle a prevencii nadváhy a obezity sa môžu obyvatelia okresu informovať osobne, prostredníctvom telefónnej linky, alebo e-mailom. Podľa požiadaviek občanov im bol poskytnutý aj edukačný materiál.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 -2014

V rámci Národného akčného plánu na kontrolu tabaku vykonávalo vyšetrenie oxidu uhľnatého vo vydychovanom vzduchu fajčiara. Fajčiarom bol rozdán zdravotný a propagačný materiál a bolo im poskytnuté odborné poradenstvo. Detekcia CO vo vydychovanom vzduchu bola za rok 2014 vykonaná 25 klientom.

Motivácia fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia sa uskutočňuje prostredníctvom poradne odvykania fajčenia, individuálnym prístupom u každého fajčiara. Vyšetruje sa im CO vo vydychovanom vzduchu.

9.3.1 Súťaž „Prestaň a vyhraj 2014“ bola medializovaná na webovej stránke RÚVZ, v denníku Új Szó a v týždenníku Csallóköz a aj vyvesením plagátov na verejných miestach v meste.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí sa uskutočňujú prostredníctvom poradní zdravia. Obyvatelia v poproduktívnom veku pravidelne navštevujú poradňu optimalizácie pohybovej aktivity, poradňu podpory psychického zdravia a poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme dôchodcom odborné

poradenstvo a edukačný materiál, zamerané na zlepšenie kvality ich života tak, aby sa upevnila ich fyzická a duševná pohoda.

Poradňu optimalizácie pohybovej aktivity navštívilo 236, poradňu zdravej výživy 80, poradňu podpory psychického zdravia 126 a poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci 51 občanov v poproduktívnom veku.

Preventívne vyšetrenie mobilnou poradňou na cholesterol, glukózu, meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo sa uskutočňujú v spolupráci s klubom a Domovmi dôchodcov.

V rámci „Týždňa otvorených dverí“ sme sa zamerali na odborné poradenstvo v oblasti prevencie kardiovaskulárnych ochorení a bol prezentovaný hlavne poradňou podpory psychického zdravia. Celý týždeň bolo oddelenie podpory zdravia a poradenské centrum k dispozícii aj pre občanov v poproduktívnom veku.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu starostlivosti o deti a dorast

Spolupráca so školami podporujúce zdravie sa realizuje cestou poradne detí a mládeže, poradňou prevencie protidrogovej závislosti. Podľa požiadaviek škôl sú pre žiakov materských, základných a stredných škôl zabezpečené prednášky a besedy spojené s premietaním videofilmov s tematikou drogovej závislosti, škodlivosti užívania alkoholu, AIDS, dospievania, prevencie nadváhy a obezity, prevencie úrazov, dopravná výchova a týranie detí. Za rok 2014 sa uskutočnilo 15 aktivít.

Z príležitosti „Svetového dňa AIDS“ boli na základnej škole na Jilemnického ul. v Dunajskej Strede pre 42 žiakov 8.ročníkov zabezpečené 2 prednášky s prezentáciou o prevencii AIDS.

1.december bol spropagovaný prostredníctvom webovej stránky RÚVZ DS a panelovou výstavou vo vestibule úradu. Pre širokú verejnosť bol uverejnený článok v regionálnom týždenníku Csallóköz – Žitný Ostrov. Z uvedených aktivít bola zhotovená fotodokumentácia.

Z príležitosti Európskeho dňa ústneho zdravia, ktorý sa sústredil na tému „Ústne zdravie a diabetes“ boli uskutočnené dve výchovno - vzdelávacie aktivity. Pre 68 detí I. stupňa ZŠ na Jilemnického ulici a pre 35 detí SZŠ v DS bolo zabezpečené premietanie filmov s danou tematikou. Deťom bol rozdán zdravotno-výchovný materiál na vymaľovanie po ktorom nasledovala krátka beseda.

Propagácia Európskeho dňa ústneho zdravia sa uskutočnila prostredníctvom webovej stránky úradu.

Projekt Bezpečný návrat domov pre žiakov 15 –19 r, ktorý je zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov, boli uskutočnené 4 prednášky pre 147 žiakov na SŠ a gymnáziách v DS. Plagát k danej problematike bol roznesený na všetky stredné školy a gymnáziá v okrese.

V spolupráci s oddelením detí a mládeže sa uskutočňuje monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí vo veku 15 – 18 rokov.

Monitoring spotreby ovocia a zeleniny, zdravotného uvedomenia, fyzickej aktivity, životného štýlu detí a žiakov sa uskutočnil v rámci programu „Ovocie a zelenina do škôl“, v 4 MŠ a 1 ZŠ v DS.

9.8 CINDI program SR

Stratégia zdravotno-výchovných aktivít v rámci programu je rozpracovaná v „Intervenčnom programe podpory zdravia a primárnej prevencie neinfekčných ochorení v okrese Dunajská Streda“. V rámci tohto programu sú v databáze údaje o zdravotnom stave novo evidovaných občanov okresu Dunajská streda. Úlohy sa plnia v poradni zdravej výživy,

v poradni podpory psychického zdravia, v poradni optimalizácie pohybovej aktivity, v poradni deti a mládeže, v poradni protidrogovej závislosti, a v poradni nefarmakologického ovplyvnenia TK.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na:

- zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva okresu Dunajská Streda
- zamedzenie zvyšovaniu počtu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä počtu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres
- intervenciou a v optimalizácii rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov, pôsobením na klientov prostredníctvom poradní zdravia a výjazdových akcií poradni zdravia
- integráciou aktivít s inštitúciami podporujúcimi zdravie, (Slovenský Červený Kríž a Obecné úrady)

Zvýšená pozornosť bola venovaná prevencii kardiovaskulárnych ochorení, presadzovaniu zásad správnej životosprávy a prevencii behaviorálnych rizík.

V súvislosti s realizáciou kampane MOST 2014 bolo vykonané v OC Galéria v DS bezplatné meranie TK, hladiny chol. v krvi a antropometrické merania. Poskytnuté bolo odborné poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál so zameraním na prevenciu rizikových faktorov. Na akcii sa zúčastnilo 56 osôb.

Z príležitosti „Svetového dňa osteoporózy“ sa uskutočnil dotazníkový prieskum vo vekovej skupine 50+ u náhodne vybratých respondentov. Vyplnených bolo 30 dotazníkov.

Prednáška pod názvom „Prevencia osteoporózy“ sa uskutočnila pre 15 osôb v CPZaPZ v DS. V spolupráci s Vitalitou n.o. Lehnice sa uskutočnili Dni zdravia v 3 obciach okresu pre 97 osôb, ktorým bolo vykonané preventívne biochemické vyšetrenie, meranie TK a poskytnuté odborné poradenstvo.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

I. fáza pilotného projektu EHES - monitoring rizikových faktorov srdcovocievnych a iných chronických ochorení sa uskutočnil aj v našom okrese prostredníctvom poradní zdravia. u 60 náhodne vybratých respondentov. Projekt bol vyhodnotený a respondenti boli oboznámení s výsledkami.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Galante**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1

Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Naše oddelenie sa na vypracovávaní aktualizovaného dokumentu NEHAP IV priamo nepodieľa, avšak sleduje niektoré zložky životného prostredia ako je pitná voda, voda na kúpanie, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľstva. V oblasti pitnej vody sledujeme zásobovanie obyvateľstva pitnou vodou a monitorujeme kvalitu pitnej vody vo verejných vodovodoch. V rámci monitoringu bolo v roku 2014 odobratých spolu 68 vzoriek pitných vôd, v rámci ŠZD to bolo 33 vzoriek pitných vôd. Počas svetového dňa vody pracovníci oddelenia poskytovali odborné konzultácie a poradenstvo pre záujemcov – bolo poskytnutých 70 konzultácií a bolo vyšetrených spolu 103 vzoriek vôd. Kvalita vody na kúpanie sa sleduje na umelých kúpaliskách a to v 7 zariadeniach s celoročnou prevádzkou a v troch zariadeniach so sezónnou prevádzkou. V roku 2014 bola sledovaná kvalita vody na kúpanie na piatich kúpaliskách, spolu bolo odobratých 25 vzoriek vôd na kúpanie. V rámci neorganizovanej rekreácie na prírodných lokalitách boli odobraté spolu tri vzorky vôd na kúpanie z troch takýchto lokalít. Výkon ŠZD zameraného na kontrolu kvality pitnej vody a na kontrolu kvality vody na kúpanie bol ovplyvnený finančnými možnosťami RÚVZ so sídlom v Trnave, ktorý pozastavil resp. limitoval vyšetrovanie vzoriek vôd z už spomínaných finančných dôvodov.

Oddelenie svoj výkon ŠZD zameriava aj na kontrolu dodržiavania zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Kontrola zameraná na dodržiavanie tohto zákona bola vykonaná v 56 prípadoch.

1.2

Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.3

Ľudský biomonitoring – sledovanie záťažee skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Do plnenia tejto úlohy zatiaľ nie sme zapojení, plnenie na základe usmernenia gestora.

1.4

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie tejto úlohy zabezpečuje oddelenie hygieny detí a mládeže.

1.5

Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Do plnenia tejto úlohy sa zapojíme podľa usmernenia gestora, za okres Galanta boli do mapovania zaradené vodné zdroja Jelka.

1.6

TACTICS

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

1.7

Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Do plnenia tejto úlohy nie sme zapojení.

Plnenie iných úloh v rámci „Programov a projektov“

Spolupráca s odborom Objektivizácia faktorov prostredia (BŽP, MŽP, CHA, FF) pri plnení úlohy **7.21 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách**

Na základe spolupráce s RÚVZ so sídlom v Trnave v mesiaci júl a august bolo spolu odobraných 9 vzoriek vôd na kúpanie na vyšetrenie TOC z dvoch umelých kúpalísk (kúpalisko TC Galandia Galanta TK Vincov les Sládkovičovo).

2 ODD. PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1

Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1

Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Priebežne sa prehodnocujú vyhlásené rizikové práce a po vydaní rozhodnutí sa vyžaduje dôsledné plnenie povinností zamestnávateľa na vykonanie nápravných opatrení na znížovanie expozície rizikovým faktorom.

Evidencia rizikových prác za okres je vedená v ASTR, databáza sa aktualizuje priebežne.

Prehodnotenie vydaných rozhodnutí o rizikovej práci sa realizuje v zmysle požiadaviek vyplývajúcich z výstupu úlohy:

- návrh na vyhlásenie, resp. prehodnotenie rizikových prác sa prejednáva so štatutárnym zástupcom organizácie, za prítomnosti zástupcu zamestnancov za bezpečnosť pri práci, niekedy aj za prítomnosti PZS
- vyžaduje sa aktuálne kvantitatívne a kvalitatívne zisťovanie škodlivých faktorov vyskytujúcich sa v hodnotenom pracovnom prostredí, posudok o riziku a prevádzkový poriadok
- kontroluje sa plnenie nápravných opatrení (plán riadenia rizík) prijatých na ochranu zdravia zamestnancov a v prípade ich neplnenia sa vyvodí sankčné opatrenia
- vyžaduje sa návrh opatrení na zníženie vystavenia pracovníkov rizikovým faktorom
- vyžaduje sa primeraný zdravotný dohľad so zreteľom na rizikový faktor, evidencia pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce
- v prípade zrušených rizikových prác je zamestnávateľ upozornený na výstupné lekárske prehliadky a povinnosti súvisiace s uchovávaním posudkov o zdravotnej spôsobilosti na prácu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 20 rokov od skončenia práce.

V rámci cieleného štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2014 vykonaných 30 previerok rizikových pracovísk zameraných na kontrolu plnenia nápravných opatrení. Na základe zistených zmien, vzniku nových prevádzok a objektivizácie rizikových faktorov bolo vydaných 16 rozhodnutí o určení, resp. prehodnotení rizikových prác a 6 rozhodnutí, ktorými boli RP zrušené. Súčasťou návrhov boli aj posudky o riziku a prevádzkové poriadky.

Individuálne i skupinové poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci sa v prípade záujmu zabezpečuje hlavne individuálnou konzultáciou a

poradenstvom pri vzniku nových prevádzok už počas projektovej prípravy a taktiež v priebehu výkonu štátneho zdravotného dozoru so zreteľom na faktory pracovného prostredia.

2.1.2

Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí

Pracovníci odd. PPLaT pri previerkach v prevádzkach s výskytom chemických látok zabezpečujú poradenstvo a konzultácie o aktuálnej chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, Karte bezpečnostných údajov, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku. V prípade rozporov s požiadavkami Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH) sú prevádzkovatelia na tieto skutočnosti zakaždým upozorňovaní. Tieto povinnosti sa vyžadujú aj pri vypracovávaní prevádzkových poriadkov na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, posudkoch o riziku a návrhoch na vyhlásenie rizikových prác s rizikovým faktorom chemických látok.

Cielene sa pri ŠZD kontroluje zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečuje sa poradenstvo a konzultácie o zmenách v chemickej legislatíve, o povinnostiach ohľadne evidencie, označovania, klasifikácie a toxikologickej charakteristike používaného chemického prípravku.

Bolo vykonaných 19 cielených previerok v prevádzkach s výskytom chemických látok, použitie toxických a veľmi toxických látok a zmesí nebolo zistené.

2.1.3

Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Bolo vydaných 7 rozhodnutí - súhlasy na manipuláciu s materiálom, obsahujúcim azbest pri búracích prácach. V troch prípadoch sa jednalo o odstraňovanie AZC rúr v interiéri bytového domu a v ostatnom prípade sa jednalo o likvidáciu AZC strešnej krytiny. Kontrolou bolo zistené, že nariadené opatrenia na ochranu zamestnancov a obyvateľov boli dodržané.

2.1.4

Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V prevádzkach, ktorých predmetom činnosti je montáž, skladanie a balenie výrobkov pre elektrotechnický a automobilový priemysel je práca vykonávaná vo väčšine prípadov v stoji so zapojením oboch horných končatín. V týchto prípadoch sa rieši možnosť úpravy miesta výkonu práce, primeraná pracovná poloha, organizácia práce a režim práce a odpočinku, tak, aby boli v súlade s legislatívnymi požiadavkami vyhlášky MZSR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci. Riešenie v týchto prípadoch je problematické, nakoľko sa jedná o zahraničné (kórejské) spoločnosti, ktoré sú zamerané na objem produkcie.

Tento rok bolo riešené jedno podozrenie na možný vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce z DNJZ. Vznik choroby z povolania v súvislosti s výkonom práce nebola potvrdená, choroba z povolania KPLaKT v Košiciach nebola priznaná.

2.2

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1

Zdravé pracoviská

Je snahou pracovníkov RÚVZ Galanta, odd. PPLaT aktívne propagovať projekt zdravé pracoviská na odbornej i verejnej úrovni a poskytovať odborné poradenstvo v oblasti zavádzania programov na redukciu a prevenciu neprítomnosti zamestnancov v práci z dôvodu ochorení súvisiacich s prácou.

2.2.2

Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Na základe dohody o spolupráci a koordinácii činností medzi ÚVZ SR a NIP v oblasti ochrany zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, boli dohodnuté a realizované s IP TT 2 spoločné previerky zamerané na ochranu zdravia pri práci. V prvom prípade sa jednalo o prevádzku s dlhodobým pretrvávaním porušovania povinností zabezpečenia ochrany zdravia pri práci. V druhom prípade išlo o prešetrovanie podnetu zamestnancov na nevhodné mikroklimatické podmienky na pracovisku a neposkytovanie pitného režimu. Spoločné previerky prebehli v dvoch etapách a závery viedli k začatiu plnenia opatrení ako RÚVZ tak aj IP TT.

2.5

Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V spolupráci s ÚPSVaR v Galante bol poskytnutý aktualizovaný zoznam s priznaným štatútom chránených dielní a pracovísk. Zosúladením evidencie rozhodnutí a stanovísk, ktoré boli vydané RÚVZ k zriadeniu prevádzky s chráneným pracovným miestom bolo zistené, že štatút chráneného pracoviska bol ÚPSVaR, priznaný v niektorých prípadoch aj bez stanoviska odd. PPLaT. V najväčšej miere sú zastúpené hlavne kozmetické salóny s masérskymi službami, účtovníctvo, výroba reklamných predmetov, tlačenie a obáľkovanie návodov na použitie apod.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v 14 prevádzkach, z ktorých 4 už neprevádzkujú, resp. zrušili chránené pracovné miesto. V 4 prevádzkach sme spolupracovali s oddelením HŽPaZ. Na pracovných miestach so zobrazovacími jednotkami boli použité dotazníky informovanosti zamestnancov. Bolo vyplnených 10 dotazníkov. Na základe ŠZD bolo zistené, že pracovné podmienky boli prispôbené so zreteľom na zdravotné obmedzenie zamestnancov, ktorí si časové rozloženie a pracovné tempo môžu prispôbiť podľa zdravotného stavu. Nápravné opatrenia nebolo nutné nariadiť ani v jednej prevádzke. Prevádzkovatelia boli upozornení, že v prípade zmeny pracovníka na chránenom pracovnom mieste je nutné zohľadniť zdravotné obmedzenie nového pracovníka a v prípade potreby pracovné podmienky prispôbiť. Oznamovaciu povinnosť si väčšina zamestnávateľov plní.

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Pracovníci odd. hygieny výživy a PBP v spolupráci s odd. podpory zdravia plnenie úlohy zabezpečovali priebežne (v I. polroku u 28 respondentov, v II. polroku u 52) spolu u 80

respondentov dospeljej populácie ľahko pracujúcich. U 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 19 – 34 r. a u 20 žien a 20 mužov vo vekovej kategórii od 35 – 54 r.

Údaje získané o životospráve a pohybovej aktivite dotazníkovou metódou, vykonaním určených somatometrických meraní, vrátane biochemických ukazovateľov a vyhodnotením 24-hodinového spotrebného koša boli postupne spracované v programe Alimenta. Na základe výsledkov boli zistené nevhodné stravovacie zvyklosti. Výsledky poukazujú na rozdiely v spôsobe stravovania medzi pohlaviami a vekovými kategóriami. Optimálnejšie hodnoty boli zistené u respondentov vo vekovej kategórii od 19 – 34 r. Optimálne BMI mala len polovica vyšetrených respondentov. Najčastejším zdravotným problémom sledovanej vybranej skupiny bola nadváha.

Získané údaje boli v mesiaci november zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci kraja a následne zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade za účelom vyhodnotenia v rámci SR.

3.2

Monitoring jodidácie kuchynskej soli

V rámci plnenia projektu ÚVZ SR „Monitoring jodidácie kuchynskej soli“ bol v roku 2014 v pravidelných intervaloch realizovaný odber vzoriek soli. Spolu sa odobralo 24 vzoriek soli z vyvarujúcich zariadení spoločného stravovania za účelom laboratórnych analýz zameraných na obsah KJ/KJO₃ (najnižšia hodnota: 19,45 mg.kg⁻¹ najvyššia hodnota: 28,70 mg.kg⁻¹, priemerná: 24,88 mg.kg⁻¹) a feroxyanidu draselného (najnižšia hodnota: 3,93 mg.kg⁻¹, najvyššia hodnota: 16,90 mg.kg⁻¹). Distribútori soli: 15 x Solivary Trade Prešov s.r.o., 2 x Kaufland Slovakia, 1 x Lidl SR Nemšová, 4 x Tesco Stores a.s., 1 x Dukacso Trade Bratislava, s.r.o., 1 x vyrobené v ČR. Na základe výsledkov laboratórnych vyšetrení všetkých 24 vzoriek vyhovovalo. Výsledky vzoriek solí odobratých počas celého roka boli spracované v programe excel a v mesiaci december zaslané na RÚVZ so sídlom v Trnave za účelom vyhodnotenia v rámci trnavského kraja.

3.3

Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na priamy ako aj nepriamy styk s potravinami. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.4

Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade. V rámci úlohy boli odobraté 2 vzorky. Zberačka (krajina pôvodu Čína) na obsah primárnych aromatických amínov. Migračné skúšky boli vykonané v súlade s požiadavkami „Technical guidelines on testing the migration of primary aromatic amines from polyamide kitchenware and for formaldehyde from melamine kitchenware“ EUR 24815 EN 2011, 1st editon 2011. Výsledky špecifickej migrácie látok boli vyjadrené v súlade s nariadením Komisie (EU) č.10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami.

Miska na müsli (výrobca Taliansko) na obsah Cd, Pb. Výsledky spĺňali požiadavky výnosu Ministerstva pôdohospodárstva SR a Ministerstva zdravotníctva SR z 9. Júna 2003 č. 1799/2003-100, ktorým sa vydáva piata hlava Potravinového kódexu SR upravujúca materiály a predmety určené na styk s potravinami v znení neskorších predpisov.

3.5

Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V rámci úlohy „Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov“ vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov bol podľa časového harmonogramu stanoveného vo „Viacročnom národnom pláne úradnej kontroly vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva za rok 2014“ v mesiaci marec z distribučnej siete mesta Galanta realizovaný odber 1 vzorky (2 ks) nápoja (SZOBI Grape – Hroznový nápoj s cukrom a náhradnými sladidlami 12%) baleného do papierového a kartónového obalového materiálu.

3.6

Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu

Cieľom bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných médií, za rôznych podmienok. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.7

Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom úlohy je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Gestorom a riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.8

Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Cieľ:

1. kontrola dodržiavania obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“

V rámci ŠZD nad kozmetickými výrobkami sa pravidelne vykonáva kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, ako aj kontrola označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia. Výsledky zo ŠZD nad kozmetickými výrobkami sú spracované v samostatnej výročnej správe, zaslanej na ÚVZ SR Bratislava.

3.9

Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Projekt je súčasťou európskeho projektu, ktorý pozostáva z piatich častí: detské výrobky, rebríky, detektory dymu a CO, šnúry na oblečení a nanotechnológie v kozmetických výrobkoch. RÚVZ v SR participujú na projekte, gestorom ktorého je ÚVZ SR.

Pracovníci odd. HV pokračovali v plnení úlohy „Monitoring spotreby vybraných prídavných látok v potravinách“

Cieľom bolo zistiť úroveň spotreby vybraných prídavných látok u dospeléj populácie a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Hodnota ADI je najvyššie množstvo aditívnej látky, ktoré môže človek prijímať každodenne v priebehu celého života bez preukázateľného zdravotného rizika

(mg/kg telesnej hmotnosti). Takýmto spôsobom je možné odhadnúť najrizikovejšie prídavné látky, prípadne skupiny populácie, u ktorých sa denná spotreba prídavných látok trvale približuje hodnotám ADI. V roku 2014 bol na základe 24 hodinového dotazníka spotreby potravín, pokrmov a nápojov monitoring zameraný na spotrebu prídavných látok (E200-E203 Kyselina sorbová – sorbany, E210-E213 Kyselina benzoová – benzoany, E 952 cyklamáty). Na projekte v okrese Galanta participovalo 20 ľahko pracujúcich respondentov (10 žien a 10 mužov vo vekovej kategórii 19-35 rokov a 36 – 54 rokov s rovnakým zastúpením u oboch pohlaví). Zároveň boli na základe dotazníka respondentov vytypované potraviny a nápoje (2 druhy cukrárskych výrobkov, 2 druhy zmrzlín, 1 druh výživového doplnku, 1 druh nealkoholického nápoja), ktorých odber bol realizovaný od výrobcov cukrárskych výrobkov, zmrzliny ako aj z distribučnej siete a ktoré boli laboratórne vyšetrené na sledované prídavné látky.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt bol ukončený k 31.12.2013. Zhrnutie jednotlivých etáp projektu gestor uverejnil v záverečnej správe, ktorá bola na vedomie zaslaná všetkým riešiteľom pre nasmerovanie intervenčných aktivít verejných zdravotníkov.

4.2

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Do jesenného prieskumu r.2014 RÚVZ v Galante nebol zapojený.

4.3

Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku

Projekt bol zrealizovaný v mesiaci apríl 2014, formou dotazníkového prieskumu na 2 vybraných materských školách v okrese (MŠ Clementisove Sady Galanta -mesto, MŠ Štefana Majora Veľké Úľany -vidiek) u súboru 15 +15 detí vo veku 3-6 rokov. Získané údaje boli zaslané na celoslovenské spracovanie, výsledky prezentované v záverečnej správe.

4.5

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV.

V priebehu mesiaca apríl 2014 bola formou mimoriadnej úlohy zrealizovaná 1. časť projektu, zameraná na výkon cieleného štátneho zdravotného dozoru na 10 vybraných základných školách v okrese. Pri cielej kontrole pracovníci RÚVZ v spolupráci s vedením školy vyplnili jednotný dotazník, obsahom ktorého bolo komplexné zhodnotenie pedagogického procesu na hodinách telesnej výchovy (počet hodín TV, zaraďovanie do RH, zdvojené hodiny TV, ranné rozcvičky a telovýchovné chvíľky, kvalifikácie učiteľov TV, nepovinné športové predmety a krúžky, vonkajšie a vnútorné priestory určené na výučbu TV, existencia zdravotnej TV, podmienky na jej organizovanie, nepovinné vyučovanie zdravotnej ZV a integrovanej TV, formy pohybovej aktivity a pod.).

Správa o výsledkoch kontrol a výstupy z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR do 30.04.2014. 2.časť projektu bola zrealizovaná v mesiacoch október-november 2014, zameraná na monitorovanie hodín telesnej výchovy 3. a 8. roč. sledovaných škôl. Úloha prebiehala dotazníkovou formou, ktorej sa zúčastnili žiaci - „Pohybová aktivita žiaka“ a zamestnanci

RÚVZ - „Pohybová aktivita detí počas hodiny TV“. Získané údaje z dotazníkov boli nahodené do databázy a zaslané na celoslovenské spracovanie na RÚVZ do Banskej Bystrice v požadovanom termíne.

4.6

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

V mesiaci máj 2014 bol zrealizovaný projekt, formou dotazníkového prieskumu na 1 vybranej vidieckej ZŠ (Základná škola Štefana Majora vo Veľkých Úľanoch) u súboru 20 žiakov vo veku 11 rokov.

Podľa metodického postupu žiaci vyplnili dotazník 24 hodinovej spotreby množstva skonzumovaných potravín. Monitoring bol zameraný na spotrebu 3 prídavných látok v skonzumovaných potravinách: kyseliny cyklámová, kyseliny sorbová a kyseliny benzoová. Získané údaje z dotazníkov boli nahodené do databázy a zaslané na celoslovenské spracovanie k 21.11.2014.

4.7 (úloha 1.4 HŽPaZ)

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Gestorom úlohy na RÚVZ je oddelenie hygieny detí a mládeže, ktoré vykonalo monitoring a dotazníkový prieskum na 2 vybraných základných školách v okrese počas jarného vykurovacieho obdobia (marec 2014). Do sledovania bola na každej škole vybraná 1 trieda 4.,5.a 6. ročníka.

Projekt je v štádiu spracovávania a nahadzovania údajov z dotazníkov. Termín ukončenia úlohy je predpokladaný na máj 2015.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1

Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Analýza plnenia imunizačného programu bola vypracovaná v rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2013. Pravidelne informujeme odbornú verejnosť o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára a samotných vakcín formou príloh k mesačným hláseniam pre očkujúcich lekárov a elektronickou poštou. Všeobecným lekárom pre deti, dorast a dospelých sme zaslali očkovací kalendár na rok 2014.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v dňoch 22.4.-26.4.2014 sme pri zdravotno-výchovných akciách pre obyvateľov okresu distribuovali informačné letáky o rôznych druhoch očkovania. Problematika očkovania bola zaradená aj do náplne školenia pre pracovníkov vykonávajúcich epidemiologicky závažné činnosti. Informácie o EIW boli zverejnené na WEB stránke RÚVZ, ako aj na nástennom paneli RÚVZ. Článok o očkovaní bol poskytnutý regionálnym novinám na uverejnenie a zároveň bol zverejnený na internetovej stránke RÚVZ.

K 31.8. 2014 bola vykonaná kontrola očkovania v zmysle usmernenia ÚVZ SR č.OE/5271/2014 R-Z 13 965/2014 zo dňa 27.6. 2014.

6.2

Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2014 sme vypracovali výročnú správu oddelenia epidemiológie za okres Galanta za rok 2013.

Vypracovali sme týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, mesačné a štvrtročné analýzy nozokomiálnych nákaz. Súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre očkujúcich lekárov týkajúce sa očkovacích látok, aktuálnej epidemiologickej situácie u nás a vo svete a protiepidemických opatrení.

V rámci chrípkovej sezóny 2013/2014 sme naďalej zabezpečovali zber biologického materiálu od chorých na izoláciu vírusu chrípky a jeho následné doručenie do NRC pre chrípku.

Epidemiologická situácia vo výskyte chrípky a chrípke podobných ochorení bola mimoriadne priaznivá. V roku 2014 sa odobralo 6 biologických materiálov na izoláciu vírusu chrípky, z toho v troch boli virologicky potvrdené ako vírusy chrípky typu A bez bližšej špecifikácie (1x u dieťaťa, 2x u dospelých osôb).

K 31.12. 2014 neboli hlásené závažné akútne respiračné ochorenia (SARI).

Vzhľadom na vzostup chorobnosti na chrípku a chrípke podobných ochorení a v záujme prerušenia šírenia procesu nákazy ako i možných komplikácií u chorých v kolektívnych zariadeniach, bol prerušený vyučovací proces v 32 MŠ, 9 ZŠ a 1 SŠ.

Zaznamenali sme 1 ochorenie na nešpecifikovanú vírusovú meningitídu, 1 ochorenie na enterovírusovú encefalitídu, 1 ochorenie na pneumokokovú meningitídu a 1 polyneuropatiu pri Lymeovej chorobe.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 9 sporadických prípadov diagnostikovaných ako divý kašeľ vyvolaný Bordetellou pertussis, z toho 7 u očkovaných osôb (3 študenti SŠ, 1 študent VŠ, 3 dospelé osoby), 1 u neočkovanej dospeléj osoby pre vek a 1x údaje o očkovaní neboli k dispozícii.

V rámci sledovania exantémových ochorení bolo hlásených 366 ochorení na varicellu, 5 ochorení na šarlach, 2 ochorenia na šiestu chorobu a 23 ochorení na enterovírusovú vezikulárnu stomatitídu s exantémom.

Bolo hlásené 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu B, 6 bezpríznakových nosičstiev HCV a 14 nosičstiev HBV.

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované.

Boli vydané 3 rozhodnutia pre osoby v kontakte s chorými na VHB.

Vydalo sa 13 rozhodnutí pre osoby v kontakte s chorými na VHA (chorí boli z iných okresov).

V roku 2014 bolo hlásených 77 manifestných ochorení na salmonelózu, 1 vylučovanie salmonel a 2 mimočrevné lokalizácie salmonel. Zaznamenali sme 3 rodinné výskyty po 2 ochorenia, predpokladaný faktor prenosu nákazy 1x domáce vajcia, 1x cukrárenské výrobky a 1x nezistený.

Pre 4 osoby vykonávajúce epidemiologicky závažné činnosti, ktoré boli v kontakte s chorými na salmonelózu, boli vydané rozhodnutia.

Bola hlásená 1 importovaná šigelóza z Nemecka a pre 1 osobu vykonávajúcu EZČ bolo vydané rozhodnutie orgánu verejného zdravotníctva.

Prešetrili sme 175 hlásených prípadov kamylobakteriálnej enteritídy. Zaznamenaných bolo 8 rodinných výskytov po 2 ochorenia (predpokladaný faktor prenosu nákazy 6x kuracie mäso, 1x zmiešaná strava a 1x nezistený).

Pre 12 osôb vykonávajúcích epidemiologicky závažnú činnosť, ktoré boli v kontakte s chorým na kamylobakteriálu, boli vydané rozhodnutia.

Bolo hlásených 14 sporadických prípadov gastroenteritis acuta, 2 yersiniózy a 1 infekcia enteropatogénnymi E.coli.

Z vírusových črevných infekcií bolo hlásených 40 rotavírusových infekcií (1 rodinný výskyt po 2 ochorenia), 1 adenovírusová enteritída, 10 norovírusových enteritíd a 1 nešpecifikovaná vírusová črevná infekcia.

Zaevidovali sme 22 prípadov septikémie, nie nozokomiálneho pôvodu.

Z antropozoonóz bolo hlásených 10 pohryznutí zvieratami (8x neznámymi psami, 1x neznámou mačkou, 1x vlastným neočkovaným-utrateným psom) a 1 potriesnenie krvou neočkovaného psa privezeného zo Španielska. Antirabická profylaxia bola vykonaná vo všetkých prípadoch. Boli hlásené 2 ochorenia na toxoplazmózu a 2 ochorenia na tularémiu.

Z nálezov s prírodnou ohniskovosťou bolo zaznamenané 1 ochorenie na lymeskú chorobu a 2 ochorenia na kliešťovú encefalitídu.

Bolo hlásené 1 ochorenie na legionársku chorobu.

V rámci monitoringu pohlavných chorôb bolo hlásených 72 prípadov prenosných sexuálnym spôsobom, z toho 1x syfilis, 21x gonokoková infekcia, 48x iných sexuálne prenášaných chlamýdiových infekcií, 1x anogenitálne bradavice a 1 urogenitálna trichomonóza. Zaevidovali sme 2 asymptomatické nosičstvá infekcie HIV a 1 akútnu infekciu HIV.

Na vykonanie jarnej a jesennej celoplošnej celoobecnej deratizácie na reguláciu živočíšnych škodcov bolo zaslané odporúčenie pre všetky mestské a obecné úrady okresu Galanta.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie širokej verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte infekčných ochorení prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Galanta.

6.3

Informačný systém prenosných ochorení

Nadalej vykonávame pravidelné rutinné zadávanie sporadických prípadov infekčných ochorení, epidémií, prípadov chrípky a CHPO hlásených hromadne do informačného systému EPIS a údajov do systému rýchleho varovania.

Do centrálného registra prenosných ochorení (EPIS) bolo k 31.12. 2014 zaevidovaných spolu 1137 prípadov.

Vykonáva sa propagácia využívania on-line hlásenia všeobecnými lekármi, lekármi pre deti, dorast a dospelých.

6.4

Nozokomiálne nákazy

Z nemocničných zariadení okresu bolo v roku 2014 hlásených 141 nozokomiálnych nákaz, z toho 27 prebehlo pod obrazom sepsy, ktoré boli aktívne vyhľadané.

Kontrola hygienicko-epidemiologického režimu bola vykonaná v 55 zdravotníckych zariadeniach, z toho 14x na lôžkových oddeleniach, 7x na operačných sálach, 20x na odborných ambulanciách, 7x na ambulanciách pre všeobecných lekárov pre dospelých, 2x na ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a 5x na zubných ambulanciách.

V rámci preventívneho zdravotného dozoru bolo vydaných 22 rozhodnutí na súhlas na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky a odsúhlasenie prevádzkového poriadku.

Nadalej pravidelne sledujeme mikrobiálnu rezistenciu nozokomiálnych kmeňov izolovaných u hospitalizovaných pacientov.

V rámci sledovania infekcií akvirovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sme realizovali na základe protokolu ECDC zber údajov na OAIM NsP Sv.Lukáša Galanta.

V mesiaci máj sme v rámci 6. ročníka národnej kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ zabezpečili:

1. Odber sterov z rúk zdravotníckych pracovníkov na pracoviskách:

- detsko – kojenecké oddelenie

- dialyzačné oddelenie
  - urologické oddelenie
  - neurologické oddelenie
2. Zhotovenie informačného panela vo vestibule RÚVZ Galanta
  3. Informáciu verejnosti na webovej stránke RÚVZ Galanta
  4. Poskytnutie všetkých edukačných materiálov o kampani vedeniu NsP sv. Lukáša Galanta, a.s. a mikrobiologickému laboratóriu.

6.5

Mimoriadne epidemiologické situácie

Nadalej rutínne pokračujeme v dôslednom realizovaní epidemiologickej surveillancie ARO, chrípky a chrípke podobných ochorení.

V lokálnych médiách ako aj prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ pravidelne podávame informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte ARO a CHPO a o potrebe vykonávania preventívnych opatrení vrátane očkovania proti chrípke.

V súvislosti s rozširujúcou sa epidémiou vírusového ochorenia Ebola v krajinách západnej Afriky, sme pravidelne informovali odbornú, ako aj laickú verejnosť o epidemiologickej situácii, rizikách ochorenia, ako aj o prijatých preventívnych opatreniach prostredníctvom mesačných hlásení, elektronickej pošty, webovej stránky RÚVZ, seminárneho školenia. Bolo zabezpečené školenie pracovníkov záchranej zdravotnej služby, školenie pre zdravotníckych pracovníkov NsP Galanta, všetkých praktických lekárov pre deti, dorast a dospelých v okrese Galanta (175 pracovníkov). Vedeniu polikliniky v Seredi a NsP Galanta bol zaslaný edukačný materiál pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy.

6.6

Environmentálna surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillancie poliomyelitídy a sledovania VDPV sme v roku 2014 podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu zabezpečili 7 odberov odpadovej vody, z toho 6x s negatívnym výsledkom a 1x Cocksackievírus B2.

Vedíme evidenciu pravidelných týždenných hlásení ACHO z príslušných nemocničných oddelení. K 31.12. 2014 nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu. Analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn sme vykonali vo výročnej správe za rok 2013.

6.7

Prevenia HIV/AIDS

V roku 2014 sa realizoval projekt primárnej prevencie HIV/AIDS „Hrou proti AIDS“. Do projektu bolo zapojených 120 respondentov, z toho 60 žiakov deviatych tried na dvoch ZŠ a 60 študentov na dvoch SŠ.

Na internetovej stránke RÚVZ bol uverejnený informačný materiál o problematike HIV/AIDS z príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS a vo vestibule RÚVZ bol zrealizovaný informačný panel.

6.8

Poradne očkovania

Na RÚVZ Galanta je od 1.1.2012 zriadená poradňa očkovania. Konzultačná činnosť v oblasti prevencie chorôb, ktorým sa dá predísť očkovaním, sa poskytuje každý posledný štvrtok v mesiaci v čase od 13.00 – 14.00 hod.. Konzultácie sa poskytujú telefonickou formou alebo formou osobnej konzultácie pre rodičov detí aj pre zdravotníckych pracovníkov. V roku 2014 bolo hlásených 28 prípadov odmietnutia očkovania, bolo realizovaných 53 konzultácií

s rodičmi a v 2 prípadoch bola uložená bloková pokuta. Rodičia, ktorí odmietajú očkovať svoje dieťa sú pozývaní na osobný pohovor na RÚVZ, sú im formou konzultácie poskytnuté informácie o očkovaní a možných vedľajších účinkoch očkovania.

6.9

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

V rámci projektu „Hodnota očkovania“ sa pre 122 zdravotníckych pracovníkov okresu Galanta a Šaľa, konal seminár „Vzdelávanie sestier v očkovaní 2014“. Boli odprednášané témy:

1. Ako komunikovať s rodičmi odmietajúcimi očkovanie
2. Nové trendy v očkovaní
3. Očkovanie detí do zahraničia
4. Odporúčané očkovania
5. Postoje a názory sestier k očkovaní.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1

Národný program podpory zdravia

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia na všetkých úrovniach spoločnosti.

NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou.

Zdravotno-výchovná intervencia vychádzala z Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v SR aktualizovaného NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom na základe analýzy štatistických údajov o zdravotnom stave obyvateľstva, monitorovanie skriningového vyšetrenia zdravotného stavu. Z.v. aktivity boli zamerané na jeho priority - pohybová aktivita, správna výživa, prevencia obezity s dôrazom na mladú generáciu prevencia a eliminovanie škodlivých návykov, prevencia drogovej závislosti, výchova k partnerstvu a rodičovstvu s dôrazom na mladú generáciu, otázky ochrany životného a pracovného prostredia ako jednej zo základných podmienok podpory environmentálneho zdravia.

9.1.1

Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia Cieľ :

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života.

V roku 2014 sa projekt nerealizoval.

9.2

Národný program prevencie nadváhy a obezity

Cieľ:

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Zdravotno-výchovné aktivity sú zamerané na zvýšenie zdravotného povedomia detí a mládeže a zároveň zdravotného povedomia občanov v produktívnom a postproduktívnom veku, na pozitívny vplyv na zdravý spôsob života, vytvorenie zdravie podporujúcich podmienok pre zamestnancov na monitorovanie výskytu nadváhy.

V rámci výživy sa zdôrazňuje výber zloženia biologickej hodnoty stravy v zmysle zásad zdravej výživy, zároveň i na zmenu tak výživových návykov u detí a mládeže, ako i populácie v produktívnom veku.

Zdravotno-výchovná intervencia bola zameraná na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva, vytváranie pozitívnych postojov a správania sa ku zdraviu, na motivovanie k aktívnemu pohybu ako významnej zložky zdravého spôsobu života a ku skvalitneniu výživy. U klientov v Poradenskom centre v rámci poradenskej činnosti bola doporučená pohybová aktivita ako jedna z možností ovplyvnenia zistenej nadváhy v nadväznosti na odporúčania týkajúce sa úpravy stravovacích návykov.

V rámci prevencie obezity boli na ZŠ Horné Saliby I. a II. stupni, MŠ Pata, MŠ Matúškovo, MŠ Clementisové Sady Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Úzka Galanta, ŠZŠ Galanta a SOŠOaS Galanta zrealizované prednášky a besedy o význame správneho zloženia stravy, o dôležitosti pitného režimu a správneho výberu nápojov, zvýšenia pohybovej aktivity, ktoré boli spojené s interaktívnymi hrami. Prednášok a besied zameraných na prevenciu obezity sa zúčastnilo 445 žiakov.

V rámci realizácie Národného programu prevencie obezity bol realizovaný program „Ovocie a zelenina do škôl“, ktorého cieľom je zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bola zrealizovaná Škôlkárska olympiáda pre deti všetkých MŠ v Galante s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a utužovanie zdravia pohybom“. Športového dňa sa zúčastnilo cca 137 účastníkov.

V spolupráci s Klubom dôchodcov Veľká Mača bola pre seniorov zrealizovaná prednáška a beseda na tému správna životospráva spojená s vyšetrením cholesterolu a glykémie v krvi a meraním tlaku krvi. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 42 seniorov.

9.2.1

Vyzvi srdce k pohybu - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ:

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Súťaž je plánovaná na r. 2015 a bude sa plniť podľa stanoveného harmonogramu.

9.3

Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

Cieľom pripravovaného návrhu bude zlepšiť podmienky v oblasti: prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb, kontroly fajčenia na verejných miestach, poradenstva na odvykanie od fajčenia, edukácie v školách a školských zariadeniach, výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení s cieľom vyhodnotenia efektívnosti použitých prístupov a vynaložených finančných prostriedkov.

V roku 2014 zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané:

1. Na prevenciu fajčenia u detí a mládeže a riziko vzniku nikotínovej závislosti a jej škodlivosti na mladý organizmus s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu formou prednášok a besied, ktoré sa uskutočnili na SOŠOaS v Galante. Prednášky sa zúčastnilo 172 študentov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 107 študentov. Zároveň boli študenti oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov. Pre žiakov ŠZŠ Galanta bola realizovaná prednáška a beseda na tému „Fajčenie poškodzuje zdravie“, prednášky sa zúčastnilo 28 žiakov.

2. V spolupráci s OÚ a SČK vo Veľkých Úľanoch bol realizovaný Deň zdravia pre občanov obce. Pracovníkmi OPZ boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou (celkový cholesterol, glukóza, meranie TK, BMI a meranie CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzénom) so zameraním na prevenciu fajčenia, zvýšenie informovanosti o cigaretách a o ich negatívnom vplyve na ľudský organizmus, o riziku ochorenia na rakovinu pľúc a vzniku srdcovo – cievnych chorôb. Vyšetrených boli 43 klientov a 18 klientov bolo vyšetrených prístrojom Smokerlyzér.

V spolupráci so spoločnosťou Schindler výt'ahy a eskalátory a.s. bol zorganizovaný Deň zdravia a bezpečnosti pri práci pre zamestnancov spoločnosti. Zamestnancom bola ponúknutá možnosť odmerania množstva CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzér a odmeranie tlaku krvi. Vyšetrenia boli doplnené informačným materiálom, kde sa mohli zamestnanci dozvedieť viac o rizikách spojených s fajčením a o rizikách zvýšeného krvného tlaku v súvislosti so srdcovo cievnyimi ochoreniami. Prístrojom smokerlyzér bolo vyšetrených 60 zamestnancov a krvný tlak si dalo zmerať 210 zúčastnených.

3. V spolupráci s ÚS SČK Galanta bola realizovaná súťaž mladých zdravotníkov. Čiastkovou tematikou bola propagácia Svetového dňa bez tabaku s možnosťou merania CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzér. Počet zúčastnených – 195 detí.

V rámci zdravotno-výchovných podujatí bol distribuovaný propagačný materiál. Propagácia Svetového dňa bez tabaku bola zabezpečená v priestoroch NsP Galanta a na RÚVZ Galanta.

9.3.1

Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľ súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Súťaž sa v roku 2014 nerealizovala.

9.4

Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009-2015

Cieľ:

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

OPZ RÚVZ Galanta nie je zapojený do tohto projektu.

Na ÚVZ SR Bratislava bol za RÚVZ Galanta zaslaný dotazník súvisiaci s riešením úlohy v rámci dvojročnej dohody BCA medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014 -2015, ktorý má navrhnuť efektívny systém monitorovania objektívnych údajov o zdravotnom stave rómskej populácie s čiastkovou úlohou: analyzovať súčasný stav v sledovaní a hodnotení zdravotného stavu rómskej populácie.

9.5

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

V rámci projektu „Bezpečný návrat domov“ boli realizované prednášky na Súkromnom gymnáziu v Galante a na SOŠOaS v Galante zamerané na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. U tejto vekovej skupiny veľmi často dochádza k úrazom a úmrtiam pri návrate zo zábavných spoločenských akcií v skorých ranných hodinách.

Prednášok a besied sa zúčastnilo 69 študentov.

9.6

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala

by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Výchovno-vzdelávacie aktivity OPZ boli zamerané na zlepšovanie úrovne zdravotného uvedomenia seniorov a motivovanie obyvateľstva a seniorov k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého a aktívneho starnutia a propagovať aktívny prístup k životu v každom veku.

V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Mozog a jeho činnosť, ako si trénovať mozog?“ v Domove dôchodcov Nezábudka Pata, ktorej sa zúčastnilo 23 seniorov. Počas prednášky boli účastníkom poskytnuté letáky: Trápi vás pamäť? a použité materiály so zameraním na tréning pamäti: Pracovné listy pre seniorov.

V rámci Medzinárodného dňa starších bol v spolupráci s Klubom dôchodcov Veľká Mača zrealizovaný Deň zdravia. Seniori si vypočuli prednášku na tému Správna životospráva a mali možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 42 seniorov.

Pre seniorov Klubov dôchodcov v Seredi a v Gáni boli k Svetovému dňu osteoporózy realizované prednášky a besedy na tému „Osteoporóza a jej prevencia“. Seniori si zároveň mohli vyplniť dotazník rizika osteoporózy a zistiť svoje poznatky o tomto ochorení prostredníctvom dotazníka o osteoporóze. Seniorom bola poskytnutá možnosť vyšetrenia množstva cholesterolu v krvi a odmeranie krvného tlaku. Prednášok na tému „Osteoporóza a jej prevencia“ a vyšetrení sa zúčastnilo 91 seniorov.

9.7

Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Cieľ:

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Zdravotnovýchovné pôsobenie čiastkovými aktivitami je v súlade s prioritami NPPD so zameraním na zdravie matky a novorodenca, výživu a fyzickú aktivitu, infekčné choroby, úrazy a násilie, životné prostredie, dorastový vek, psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Výchova a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu bola zameraná na ovplyvnenie a zmenu životného štýlu celej rodiny. Vzdelaná matka vzdeláva svoju rodinu a zdravé návyky prenáša do výchovy dieťaťa.

OPZ ako odborný garant edukačno-intervenčných zv. aktivít sa podieľalo na odbornej náplni činnosti Materského centra Bambuľkovo ako i lektorskej činnosti k odbornej problematike.

V roku 2014 boli zrealizované prednášky a besedy na témy - zdravá životospráva a význam pohybovej aktivity u detí:

1. Pohybové aktivity pre deti predškolského a mladšieho školského veku zabezpečovalo

OPZ :

- v Materskom centre Bambuľkovo - cvičenie pre mamičky s deťmi, ktorých sa zúčastnilo 57 detí a mamičiek,

- v spolupráci s OÚ v Gáni – pohybové hry pre deti, ktorých sa zúčastnilo 87 detí .

2. Pri príležitosti Dňa matiek MC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu – „Míľa pre mamú“, ktorej sa zúčastnilo okolo 263 účastníkov. Akcia bola zameraná na dôležitosť pohybu pre zdravie. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka

Adamko a deti si mali možnosť spolu s rodičmi vyskúšať správnu techniku čistenia zubov. Účastníci dostali vzorku zubnej pasty od firmy Lacalut.

O svojej činnosti Materské centrum Bambuľkovo informuje prostredníctvom webovej stránky.

V spolupráci s vedeniami MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Galanta boli realizované nasledovné zv. aktivity:

1. Prednášky a besedy zamerané na tému: „Zdravý životný štýl – význam správneho stravovania a telesnej aktivity pre zdravie“ boli realizované na školách (MŠ Pata, MŠ Matúškovo, ZŠ Horné Saliby, Materské centrum Bambuľkovo Galanta, MŠ Clementisove Sady Galanta, MŠ Nová Doba Galanta, ŠZŠ Galanta, MŠ Úzka Galanta) deťom sa prihovárala mimická bábka ADAMKO - hravo a zdravo, podporujúca zdravý životný štýl, kladný vzťah k pohybovej aktivite a správne výživové návyky u detí a ich rodičov. Prednášok sa zúčastnilo 333 detí a žiakov.

2. V spolupráci so ZŠ Gejzu Dusíka v Galante boli pre žiakov I. stupňa zrealizované prednášky na tému „Mozog a jeho činnosť, Ako si trénovať mozog?“, ktorých sa zúčastnilo 24 žiakov. Počas prednášok boli použité materiály so zameraním na tréning pamäti napr. Pracovné listy: Chýbajúce číslice, Aký je správny postup.

3. V rámci Svetového dňa Zeme v spolupráci s vedením MŠ Abrahám, MŠ Gáň, ZŠ G. Dusíka Galanta a ZŠ Pata boli na školách zrealizované prednášky zamerané na ochranu životného prostredia a separovanie odpadu, ktorých sa zúčastnilo 138 žiakov.

4. V spolupráci s vedením MŠ Sever v Galante bol zrealizovaný Športový deň pre deti s Adamkom na tému „Aktívne prežívanie voľného času a význam pohybu pre zdravie“. Športového dňa sa zúčastnilo 137 účastníkov.

5. Prednášky na tému: „Bezpečnosť na cestách a aktívne využitie voľného času“ boli realizované v MŠ Sever a zúčastnilo sa ich 111 detí.

6. V spolupráci s vedením SOŠOaS v Galante bola realizovaná zdravotno-výchovná akcia zameraná na riziko vzniku nikotínovej závislosti a škodlivosti fajčenia na zdravie detí a mládeže s praktickou ukážkou detekcie CO prístrojom Smokerlyzér vo vydychovanom vzduchu Zároveň boli žiaci oboznámení so zákonom č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 18 žiakov.

7. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 120 detí.

8. Pri príležitosti „Európskeho týždňa boja proti drogám“ bola organizovaná celoslovenská súťaž Najlepšia protidrogová nástenka pre 7. ročníky základných škôl. Do súťaže sa zapojilo 13 základných škôl v okrese Galanta. Za okres Galanta boli ako najlepšie vyhodnotené nástenky ZŠ Komenského Sereď a ZŠ Tomašíkovo. Cieľom preventívnej aktivity je pôsobenie na vytváranie aktívneho protidrogového postoja, poukázať na význam primárnej prevencie. Predísť užívaniu návykových látok, alebo ho oddialiť do čo najneskoršieho veku. Obmedziť alebo zastaviť experimentovanie s návykovými látkami, aby sa predišlo poškodeniam zdravia na telesnom a duševnom vývoji.

9. OPZ v spolupráci s oddelením epidemiológie, odd. hygieny detí a mládeže, vedeniami základných a stredných škôl ZŠ Komenského Sereď, ZŠ Fándlyho v Sereď, Gymnázium Sereď a Obchodná akadémia Sereď realizovalo projekt Hrou proti AIDS, ktorého cieľom bolo dať mládeži možnosť netradičným spôsobom získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV ako i ďalších pohlavne prenosných infekcií. Zdravotno-výchovných akcií sa zúčastnilo 120 žiakov.

10. V spolupráci so ZŠ Pata bola pre žiakov II. stupňa realizovaná prednáška a beseda na tému: „Vplyv internetu na deti a mládež (závislosť od internetu)“. Prednášky sa zúčastnilo 42 žiakov.

11. Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia boli pre študentov SOŠOaS a žiakov ŠZŠ v Galante zrealizované prednášky na tému: „Závažnosť fajčenia“. Študenti si mali možnosť prístrojom Smokerlyzér odmerať množstvo CO vo vydychovanom vzduchu. Prednášok sa zúčastnilo 151 žiakov. Prístrojom Smokerlyzér bolo vyšetrených 89 žiakov.

9.7.1

Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Cieľ:

Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže.

OPZ RÚVZ Galanta nie je riešiteľom tohto projektu.

9.7.2

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojuv detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu v spolupráci s rodičmi a pedagógmi.

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané na cieľovú skupinu 3 – 6 ročných detí MŠ (predškolská výchova) a ich rodičov, na zlepšenie vedomostí a stomatohygienických návykov. V tomto období je možné pôsobiť na deti v malých skupinkách za účelom prevencie kazivosti zubov, ako aj upevnenia návyku na pravidelnú, každodennú starostlivosť o chrup a ústnu dutinu.

Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie bolo zamerané na dôležitosť čistenia zubov, jeho demonštráciu s praktickým nácvikom, správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav, dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

V spolupráci s vedením MŠ Gáň bola realizovaná prednáška pre rodičov „Ako sa správne starať o detský chrup“, na ktorej sa zúčastnilo 10 rodičov. Prednáška bola spojená s názornou ukázkou starostlivosti o detský chrup a boli využité edukačné materiály.

OPZ zrealizovalo v spolupráci s MŠ Gáň intervenčné – zdravotno-výchovné aktivity s využitím mimickej bábky Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygieni (zubná kefka, zubná pasta) na ktorej sa zúčastnilo 20 detí.

Oddelenie podpory zdravia v Galante v spolupráci s RC Bambuľkovo realizovalo zdravotno-výchovnú akciu „Míľa pre mamu“. Najmenším účastníkom sa prihovarila mimická bábka Adamko a deti si mali možnosť spolu s rodičmi vyskúšať správnu techniku čistenia zubov. Účastníci boli za správne čistenie modelu chrupu odmenení vzorkou detskej zubnej pasty od firmy Lacalut. Aktivity sa zúčastnilo 263 rodičov a detí.

Pre žiakov ZŠ boli realizované zdravotno-výchovné aktivity zamerané na správnu výživu vo vzťahu k stomatologickým ochoreniam, prevenciu zubného kazu, ochorenia paradontu, na negatívne následky neošetreného chrupu na zdravotný stav a dôležitosť pravidelných preventívnych prehliadok.

Pre žiakov MŠ a ZŠ boli realizované nasledovné z.v. aktivity:

1. Pre deti MŠ Matúškovo, MŠ Nová Doba Galanta, MŠ Kajal, MŠ Gáň boli realizované besedy s využitím mimickej bábkovej Adamko formou tvorivej dramatiky a názornou demonštráciou správnej techniky čistenia zubov a správneho používania pomôcok v stomatohygiene (zubná kefka, zubná pasta). Z.v. aktivity boli doplnené premietnutím animovanej rozprávky „Maškrtná veverička“, „Prečo vlk šušlal“ a zdravotno-výchovným materiálom (plagáty, vymaľovánky). Besedy sa zúčastnilo 102 detí.
2. Pre žiakov prvého stupňa ZŠ Matúškovo, ZŠ SNP a ZŠ G. Dusíka v Galante boli zrealizované 8 prednášok formou mediálnej prezentácie a názornej demonštrácie správnej techniky čistenia zubov, doplnené zdravotno-výchovným materiálom, premietaním DVD „Prečo vlk šušlal“ – počet zúčastnených - 123 žiakov.
3. V spolupráci s OÚ Gáň bola pre deti letného tábora v obci zrealizovaná prednáška na tému: „Ako sa správne starať o detský chrup“. Z.v. aktivita bola doplnená premietnutím animovanej rozprávky „Maškrtná veverička“ a zdravotno-výchovným materiálom (plagáty, vymaľovánky). Prednášky sa zúčastnilo 42 detí.

9.8

CINDI program SR

Cieľ:

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

V priebehu roku 2014 bola v okrese Galanta zameraná zdravotno-výchovná činnosť na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení so zameraním na zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti Poradenského centra zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované mobilnou poradňou v spolupráci s MÚ, OÚ, GOS, s vedeniami DK Sereď, MsKS Sereď, MsKS Galanta, OÚ Gáň, OÚ Váhovce, OÚ Veľké Úľany, OÚ Jelka, SČK Veľké Úľany, ZŠ Pata, OA Sereď, COOP Jednota Galanta, Bekaert Slovakia, s.r.o., Sládkovičovo, Schindler výťahy a eskalátory a.s. a PZS Med Point s.r.o. Senec.

V roku 2014 bolo vyšetrených 604 klientov, z toho bolo 166 klientov prvovyšetrených a 438 klientov opakovane vyšetrených.

V rámci programu CINDI boli realizované nasledovné zdravotno-výchovné aktivity:

1. Oddelenie podpory zdravia každoročne realizuje týždeň zdravotno-výchovných aktivít k Svetovému Dňu zdravia v spojení s Dňom narcisov. V roku 2014 boli realizované Dni zdravia mobilnou poradňou so zameraním na prevenciu civilizačných ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo). V spolupráci s MsKS Galanta bolo vyšetrených 73 klientov, s MsKS Sereď bolo vyšetrených 47 klientov, v ÚS SČK Veľké Úľany bolo vyšetrených 43 klientov.
2. Poradenské centrum RÚVZ Galanta v rámci Svetového dňa zdravia realizovalo pre verejnosť Deň otvorených dverí s možnosťou vyšetrenia: celkového cholesterolu, HDL a LDL cholesterolu, glykémie, triacilglycerolu, meranie TK a meranie podkožného tuku. Uvedené zdravotno-výchovné aktivity sa dostali do povedomia klientov a stretávajú sa so záujmom a kladným postojom občanov, o čom svedčí aj horeuvedený počet vyšetrení.
3. V spolupráci s Jednotou COOP Galanta bol zorganizovaný Deň zdravia pre zamestnancov, počas ktorého bolo vyšetrených 28 zamestnancov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia, triglyceridy, HDL cholesterol a meraný krvný tlak. Zamestnancom boli poskytnuté materiály na tému „Týždeň mozgu“.
4. V spolupráci s OÚ Gáň bol v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu realizovaný Športový deň - Beh Gáňom, kde boli realizované preventívne vyšetrenia mobilnou poradňou so zameraním na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Športovej aktivity sa zúčastnilo 211 účastníkov. Vyšetrených bolo 31 účastníkov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo.
5. V spolupráci s OÚ a SČK Váhovce bol realizovaný Deň zdravia pre občanov obce. Klientom boli poskytnuté preventívne vyšetrenia zamerané na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení s dôrazom na pohybovú aktivitu ako významnú zložku životného štýlu. Vyšetrení sa zúčastnilo 42 klientov.
6. Pracovníci OPZ v spolupráci s MÚ Sereď realizovali zdravotno-výchovnú aktivitu v rámci Sereďského jarmoku, kde mali návštevníci možnosť dať si vyšetriť množstvo cholesterolu a glykémie v krvi a odmerať krvný tlak. Klientom bolo poskytnuté výživové poradenstvo. Zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 48 klientov.
7. V spolupráci s OÚ Jelka a Osvetovým strediskom Galanta bol realizovaný Deň zdravia pre občanov obce. Klientom boli poskytnuté preventívne vyšetrenia zamerané na vyhľadávanie rizikových faktorov civilizačných ochorení. Vyšetrení sa zúčastnilo 35 klientov.
8. Z príležitosti Kampane MOST 2014 - Dňa srdca v spolupráci so Slovenskou nadáciou srdca, Mestským úradom v Sereďi a Obchodnou akadémiou v Sereďi pracovníci Poradenského centra realizovali preventívne vyšetrenia v Kultúrnom dome v Sereďi. V rámci tejto akcie bolo vyšetrených 40 klientov, u ktorých boli vyšetrené všetky parametre stanovené SI. Nadáciou srdca: anamnestické údaje, antropometrické vyšetrenie, BMI, meranie tlaku krvi a pulzu a vybrané biochemické parametre (celkový cholesterol a glukóza). Pracovníci OPZ realizovali individuálne poradenstvo so zameraním na rizikové faktory srdcovo-cievnych ochorení a zdravý životný štýl a vysvetlili obsah a zmysel Kódu zdravého života a doplnili vhodným propagačným a edukačným materiálom.
9. V spolupráci s vedením firmy Bekaert Slovakia, s. r.o. Sládkovičovo bola pre zamestnancov realizovaná zdravotno-výchovná akcia spojená s možnosťou preventívneho vyšetrenia prístrojom Reflotrón, meraním TK, výživovým poradenstvom a meraním podkožného tuku, ktorej sa zúčastnilo 54 zamestnancov.

10. Pre zamestnancov RTVS Bratislava v spolupráci s PZS bol mobilnou poradňou realizovaný Deň zdravia a bezpečnosti pri práci so zameraním na prevenciu civilizacyjnych ochorení a vyhľadávanie skrytých rizikových faktorov u zdravých osôb v produktívnom veku (vyšetrenie biochemických parametrov Reflotrónom, meranie TK, výživové poradenstvo, meranie podkožného tuku a vyšetrenie spirometrom zamerané na prevenciu CHOCHP). Diagnostiká boli zabezpečené prostredníctvom PZS. Vyšetrení sa zúčastnilo 178 zamestnancov.

9.9

EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ:

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

V roku 2014 sa projekt nerealizoval.

9.10

TOHES - (Tobacco and Health Educational Survey)

V rámci projektu TOHES – „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“ absolvovali v októbri 2 zamestnanci školenie na RÚVZ Banská Bystrica. V priebehu mesiacov október – november 2014 bola realizovaná distribúcia dotazníkov. Vyplnené dotazníky – 100ks boli odoslané na RÚVZ Banská Bystrica.

**Úlohy nad rámec a iné úlohy
riešené na RÚVZ so sídlom v Galante k 31.12.2014**

príloha

Názov úlohy	riešilo odd., odbor	spoluriešilo
Hygiena a dezinfekcia rúk – národná kampaň (máj 2014) - medializácia kampane - kontrola dezinfekcie rúk (stery u 12 zdrav.zamestn.)	Odd. epidemiológie	
Európsky imunizačný týždeň (22.4.-26.4.2014) - medializácia (letáky, školenie, web. stránka, nástenky)	Odd. epidemiológie	
Prevenia HIV/AIDS – projekt realizovaný na 2 ZŠ a 2 SŠ v meste Sereď, zapojených 120 žiakov formou hry	Odd. epidemiológie	odd. HDM a OPZ
Kontrola očkovania proti chrípke v sezóne 2013-2014 u zdravotníckych pracovníkov na detských a obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti chrípke a pneumokokovým invazívnym infekciám v sezóne 2013-2014 u celého obyvateľstva a v kolektívnych zariadeniach.	Odd. epidemiológie	
Kontrola základného očkovania a preočkovania u detí a dospelých obyvateľov okresu Galanta.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti hepatitíde B u zdravotníckych pracovníkov NsP sv. Lukáša v Galante a hepatitíde A u zdravotníckych pracovníkov na detských, obvodných a odborných ambulanciách.	Odd. epidemiológie	
Kontrola očkovania proti tetanu u 30 ročných mužov a žien v okrese Galanta.	Odd. epidemiológie	
Cielené kontroly v spolupráci s inšpektorátom práce (2 kontroly v prevádzke SAMKANG DIECASTING SLOVAKIA, s.r.o. Sereď a NEPCO s.r.o. Galanta)	Odd. PPLaT	Inšpektorát práce Trnava
Mimoriadne úlohy vykonané na základe pokynu ÚVZ SR (3 úlohy/26 kontrol)	Odd. HŽPaZ	
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR Cielené kontroly v zariadenia pre deti a mládeže (7 úloh/54 kontrol, 13 odberov vzoriek)	Odd. HDM	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RAPEX „nebezpečné kozmetické výrobky“ (32 hlásení/384 kontrol/107 skontrolovaných výrobkov)	Odd. HVPBP a odd. HŽPaZ	
Mimoriadne úlohy na základe pokynu ÚVZ SR (5 úloh/138 kontrol)	Odd. HVPBP	
Mimoriadne úlohy na základe ÚVZ SR v Bratislave postúpených hlásení zo systému RASFF (3hlásenia/1kontrola)	Odd. HVPBP	

<p>Poradňa zdravia: Hromadné vyšetrenia - Mestský úrad Sereď, MsKS Galanta, MsKS Sereď, OÚ Veľké Úľany, OÚ Váhovce, OÚ Gáň, SČK Veľké Úľany, SČK Váhovce, ZŠ Pata, KD Gáň, COOP Jednota Galanta, Seredský jarmok, OÚ Jelka, Bekaert Slovakia, s.r.o. – Sládkovičovo, SOŠOaS Galanta, KD Gáň. Počet vyšetrených – 459 Zamestnanci ZŠ - 18 Individuálne poradenstvo – 127 Spolu vyšetrených - 604 Horeuvedená z. v. prevencia zahŕňa aj aktivity k projektom Zdravé mestá, Zdravé školy.</p>	<p>OPZ odd.epid.</p>	<p>MÚ, OÚ, vedenia ZŠ, SČK, KD</p>
<p>Projekt : Adamko hravo – zdravo - počet detí ZŠ zúčastnených prednášok a besied - 393 - počet detí MŠ zúčastnených prednášok a besied – 397</p>	<p>OPZ</p>	<p>vedenia MŠ, ZŠ</p>
<p>Projekt: Materské centrá - cvičenie s deťmi, cvičenie s tehotnými mamičkami - počet stretnutí - 6 Besedy na témy: Stomatohygiena Zdravá životospráva</p>	<p>OPZ</p>	<p>MC Bambuľkovo</p>
<p>Projekt: Prevencie protispoločenskej činnosti mládeže s dôrazom na problematiku záškoláctva a požívania alkoholu a tabakových výrobkov na území mesta Galanty</p>	<p>MÚ Galanta</p>	<p>vedenia ZŠ a SŠ</p>
<p>V priestoroch RÚVZ Galanta bola zrealizovaná prednáška a beseda zameraná na vyzdvihnutie významu duševného zdravia pre zdravý a spokojný život a zdôraznenie významu psychohygieny. Počet zúčastnených – 20 dospelých. Pre zamestnancov RÚVZ Galanta bola zrealizovaná prednáška a beseda na tému Autizmus v rodine, poznatky a skúsenosti s autistickým dieťaťom. Počet zúčastnených – 28 dospelých.</p>	<p>OPZ</p>	<p>PPP Galanta Združenie rodín s autistickým členom rodiny</p>
<p>Prevencia fajčenia, alkoholu a drogových závislostí: - na prednáškach a besedách sa zúčastnilo 151 študentov Súkromného gymnázia v Galante, SOŠOaS v Galante a SZŠ v Galante. -prístroj Smokerlyzér bolo vyšetrených 107 študentov. Prevencia závislosti od internetu a počítačov: - prednáška pre žiakov II. stupňa ZŠ Pata, ktorej sa zúčastnilo 42 žiakov V spolupráci s Osvetovým strediskom v Galante, Hasičským záchranným zborom v Galante, Mestskou políciou v Galante a Policajným zborom SR v Galante bola zorganizovaná zdravotno-výchovná akcia „Drogám povedz nie“ pre deti MŠ v meste Galanta. Akcie sa zúčastnilo 120 detí.</p>	<p>OPZ</p>	<p>Vedenia SŠ, Vedenie ZŠ Pata Osvetové stredisko GA, MsP Galanta, HaZZ Galanta,</p>

<p>Projekt : Mám 65 + a teší ma, že žijem zdravo OPZ spolupracovalo s Nadáciou Memory a Slovenskou Alzheimerovou spoločnosťou na spoločných aktivitách – propagácia Týždňa mozgu , na propagácii prednáškových aktivít týchto organizácií, na distribúcii propagačných materiáloch o najčastejších ochoreniach CNS v staršom veku.</p> <p>V rámci Týždňa mozgu bola realizovaná prednáška pre verejnosť na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ v Domove dôchodcov Nezábudka Pata, ktorej sa zúčastnilo 23 seniorov.</p> <p>V rámci svetového dňa - Pohybom ku zdraviu boli realizované propagačné panely s tematickým zameraním dôležitosti pohybovej aktivity v staršom veku.</p> <p>V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska bol zorganizovaný Deň zdravia pre seniorov obce Veľké Úľany, počas ktorého bolo vyšetrených 43 seniorov a Deň zdravia pre seniorov obce Váhovce, kde bolo vyšetrených 42 seniorov. Klientom bol vyšetrený celkový cholesterol, glykémia a meraný krvný tlak.</p> <p>V spolupráci s Klubom dôchodcov Veľká Mača bola pre seniorov zrealizovaná prednáška a beseda na tému správna životospráva spojená s vyšetrením cholesterolu a glykémie v krvi a meraním tlaku krvi. Zdravotno výchovnej aktivity sa zúčastnilo 42 seniorov.</p> <p>Pre seniorov Klubov dôchodcov v Seredi a v Gáni boli k Svetovému dňu osteoporózy realizované prednášky a besedy na tému „Osteoporóza a jej prevencia“. Seniori si zároveň mohli vyplniť dotazník rizika osteoporózy a zistiť svoje poznatky o tomto ochorení prostredníctvom dotazníka o osteoporóze. Seniorom bola poskytnutá možnosť vyšetrenia množstva cholesterolu v krvi a odmeranie krvného tlaku. Prednášok na tému „Osteoporóza a jej prevencia“ a vyšetrení sa zúčastnilo 91 seniorov.</p>	<p>OPZ</p>	<p>DD Nezábudka Pata, SČK Veľké Úľany, SČK Váhovce, KD Veľká Mača, KD Sered', KD Gáň</p>
--	------------	---

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Humennom**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Humennom nie je riešiteľským pracoviskom.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

RÚVZ so sídlom v Humennom nebol zaradený medzi riešiteľské pracoviská.

1.5 Zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Pre zmapovanie aktuálneho výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách v našom regióne sa vtypovala oblasť VN Starina. Gestor úlohy, RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu, zatiaľ nepožadoval súčinnosť.

1.6.1 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Humennom nie je riešiteľským pracoviskom.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

RÚVZ so sídlom v Humennom nie je riešiteľským pracoviskom.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Cieľom tejto úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov a na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR je potrebné uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overujú zamestnanci oddelenia PPL poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, čo umožňuje zvýšiť úroveň údajov o rizikových

prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch a zvyšovanie kvality odborných poradenských služieb pre zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a činnosti pracovnej zdravotnej služby.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2014 sme viedli evidenciu rizikových prác za príslušný región (okresy Humenné, Snina a Medzilaborce) podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Rizikové práce boli k 31.12.2014 prehodnotené nasledovne: z evidencie bola vyradená riziková práca v troch organizáciách. Zaradenie do evidencie rizikových prác bolo v 18 organizáciách na 39 pracoviskách. Práce boli zaradené do kategórie rizika 3 pre rizikové faktory hluk, pevné aerosóly, chemické látky a zmesi a biologický faktor – TBC v 12 organizáciách na 22 pracoviskách. Do kategórie rizika 4 boli opakovane zaradené pracovné činnosti v šiestich organizáciách na 17 pracoviskách pre rizikové faktory hluk, vibrácie a chemické látky a zmesi. V rámci ŠZD sme sledovali pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Bolo vykonaných 157 previerok. V rámci výkonu ŠZD sme sledovali výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2014 sme uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z., harmonizovanej s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Bolo vykonaných osem previerok. Zabezpečovali sme poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Pri previerkach sme upozorňovali na skladovanie a likvidáciu obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických látok a toxických látok a prípravkov a ďalej sledovali ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2014 sme neevidovali vydanie osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami. Nezaznamenali sme žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2014 sme naďalej uplatňovali legislatívne úpravy - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných

s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Pokračovali sme vo vyhľadávaní pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Vykonali sme previerky u piatich zamestnávateľov. Pokračovali sme vo vedení evidencie organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. V regióne evidujeme päť takýchto organizácií: RMR Humenné - Galvanizovňa, Nemocnica A. Leňa v Humennom n.o., Jagerglass Humenné, VVS Humenné - Laboratórium ČOV v Humennom a Laboratórium pitných vôd Stakčín.

Bolo vydaných 11 súhlasných rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a vykonávatelia týchto prác nám doručili 70 oznámení o likvidácii azbestu zo stavieb. Bolo vykonaných šesť previerok na pracoviskách pri odstraňovaní azbestu a materiálov s obsahom azbestu. Zabezpečili sme vyplnenie 18 kontrolných listov informovanosti zamestnancov.

Zameriavali sme sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1278/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Vedeťme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 sme konštatovali pokles počtu prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania. Pri šetrení podozrení na chorobu z povolania sme sa zameriavali na širší a podrobnejší postup činností a zabezpečovali sme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Skvalitnili sme hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). Evidencia prešetrovaní podozrení na chorobu z povolania je zasielaná aj na ÚVZ SR.

V roku 2014 sme prešetrovali päť chorôb z povolania pre DNJZ. Pri prešetrovaní chorôb z povolania sa jednalo o jednu zamestnankyňu pracujúcu ako upratovačka a práčka v DSS Medzilaborce, jednu zamestnankyňu pracujúcu ako opatrovateľka v DSS Medzilaborce a jednu zamestnankyňu pracujúcu ako upratovačka v SPŠ v Snine a dvoch zamestnancov LPM Ulič, ktorí pracujú v profesiách píliar a lesná robotníčka.

V porovnaní s rokom 2013 došlo v roku 2014 k poklesu počtu prešetrovaných chorôb z povolania pre expozičný faktor DNJZ o šesť prípadov. O prešetrovaní chorôb z povolania je na oddelení vedená evidencia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Cieľom tejto úlohy je prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy (napr. „Zdravé pracoviská“). Je potrebné zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu a osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Úloha je riešená v spolupráci s oddelením podpory zdravia (OPZ) a poradenským centrom ochrany a podpory zdravia (PCOAPZ).

Činnosť pri plnení tejto úlohy je koordinovaná s európskou informačnou kampaňou Zdravé pracoviská, ktorá je v rokoch 2014 – 2015 zameraná na riadenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci.

V rámci projektu neboli v roku 2014 realizované žiadne aktivity, gestor úlohy nepožadoval súčinnosť.

2.4 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí (medzi odborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia)

Cieľom projektu je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč). Riešiteľskými orgánmi budú ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ.

RÚVZ so sídlom v Humennom doposiaľ nie je medzi určenými riešiteľskými organizáciami. Prvá etapa riešenia prebehla v roku 2014 a jej úlohou bolo vypracovanie pilotného projektu pre HBM (vytvorenie riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu, špecifikovanie populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP, výber profesií, príprava a tlač pracovných protokolov – pre prácu v teréne, odber vzoriek, tlač dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií na analytickú časť projektu). Samotná realizácia projektu bude prebiehať v ďalších rokoch.

Po spresnení našej prípadnej účasti na projekte bude tento rozpracovaný na podmienky nášho úradu. Gestor projektu v roku 2014 nepožadoval súčinnosť.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškolojú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme v roku 2014 vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na týchto siedmich pracoviskách: MsÚ v Medzilaborciach na pracovisku kamerového monitorovacieho systému mesta Medzilaborce, Kovovýrobe v Dlhom nad Cirochou, Administratívnej kancelárii v Humennom, predajni odevov Medzilaborciach, v dvoch predajniach drogérie v Humennom a jednej predajni parfumérie v Humennom.

V skontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu 14 osôb so zmenenou pracovnou schopnosťou. Vo väčšine prípadov išlo o predavačky, administratívnych pracovníkov a v jednom prípade to bol zamestnanec pracujúci ako kovoobrábač. Kontrolné listy informovanosti zamestnancov neboli použité z toho dôvodu, že sa na skontrolovaných pracoviskách nevyskytovali škodlivé faktory pracovného prostredia.

V spolupráci s Úradom práce v Humennom sme zistili, že tento eviduje 79 podnikateľských subjektov s priznaným štatútom chránenej dielne, z toho je 42 SZČO a 37 zamestnávateľov. V roku 2014 sme vydali štyri rozhodnutia na uvedenie priestorov

chránených dielní do prevádzky a 32 stanovísk k vydaným rozhodnutiam na uvedenie chránených dielní do prevádzky.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie

V roku 2014 bolo monitorovaných 80 klientov (po 20 z každej vekovej skupiny). Každý klient vyplnil jednodňový jedálny lístok, dotazník o životospráve a pohybovej aktivite. Vyplnené jedálne lístky boli počítačovo spracované v programe ALIMENTA verzia 4.3E, ktorý poskytol informácie o energetickom príjme, príjme základných živín, vitamínov, minerálov, hrubej vlákniny, cholesterole, spotreby NaCl, príjme tekutín a kyseliny listovej. V poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Humennom sa každému klientovi z kapilárnej krvi vyšetrili parametre lipoproteínového metabolizmu a glukózy na prístroji Reflotron. Súčasne bol vyplnený klinicko- biochemický dotazník. Výsledky sa hodnotili podľa kritérií programu CINDI.

Vyhodnotenie

Z výsledkov sledovania vyplýva, že energetický príjem vo všetkých skupinách vo väčšine prípadov nedosahoval OVD a zastúpenie jednotlivých živín bolo v nesprávnom pomere. Naďalej pretrvávajú znížený príjem sacharidov, hrubej vlákniny, železa a zvýšený príjem NaCl a bielkovín a nízky príjem vitamínu A, D a E vo všetkých vekových skupinách. Zo somatometrického dotazníka a biochemického vyšetrenia vyplýva, že zvýšené hodnoty BMI, WHR, celkového cholesterolu a triglyceridov boli zaznamenané najviac u mužov.

Základom primárnej prevencie civilizačných chorôb je potrebné usmerňovanie výživy s cieľom zmeniť nesprávne stravovacie zvyklosti zaužívané u obyvateľstva, zlepšiť výživu, fyzickú aktivitu a zdravie obyvateľov. Ako vyplýva z výsledkov našej štúdie je potrebné naďalej pokračovať v zdravotno-výchovných aktivitách o zásadách správnej výživy obyvateľstva.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín),
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Plnenie

Za účelom monitorovania obsahu jódu v kuchynskej soli (vrátane morskej soli) bolo odobratých 24 vzoriek na laboratórne vyšetrenie na stanovenie množstva KJ, KJO₃. Vzorky sa odoberali 1 x za mesiac.

Vyhodnotenie

Z vyšetrených vzoriek 1 vzorka nevyhovovala chemickým ukazovateľom určeným v PK SR pre vysoký obsah KJ a 2 vzorky nevyhovovali pre nízky obsah KJ.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Cieľ

1. kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov – „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Plnenie

Podľa harmonogramu odberov kozmetických výrobkov bolo v roku 2014 odobratých 12 vzoriek kozmetických výrobkov. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 53 kontrol, pri ktorých bola vykonaná kontrola označovania u 305 kozmetických výrobkoch, na ktoré boli vyhotovené protokoly z hodnotenia označovania kozmetických výrobkov.

Vyhodnotenie

Výsledky laboratórnych vyšetrení kozmetických výrobkov boli vyhovujúce. Pri kontrole označovania kozmetických výrobkov u 68 kusov bol zistený nedostatok v označovaní a na mieste bolo nariadené opatrenie na zákaz uvádzania nesprávne označených kozmetických výrobkov do času odstránenia zistených nedostatkov.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Cieľ

Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkov bude realizovaný:

- zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- látok, ktoré sa používajú v nano forme,
- veľkosť nano častíc,
- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich
- pravdivosť.

Plnenie

V roku 2014 boli vykonané kontroly u 4 distribútorov, ktorí distribujú kozmetické výrobky v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Humennom.

Vyhodnotenie

Vykonanými kontrolami bolo zistených 15 kozmetických výrobkov so zložkami v nano forme, pričom ku každému výrobku bol vyplnený kontrolný záznam pre distribútorov.

ODDELENIE HYGIENY DETI A MLÁDEŽE

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnávať naše výsledky s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou. Projekt sa týka žiakov ZŠ, študentov SŠ ako aj učiteľov a koordinátorov

prevencie vo vybraných školských zariadeniach v každom regióne. Plnenie tohto projektu bolo koordinátorom plánované aj na rok 2014 a RÚVZ so sídlom v Humennom sa mal zapojiť do tejto činnosti. Zo strany koordinátora nebola však v I. polroku 2014 vznesená požiadavka na spoluprácu.

Plnenie:

V II. polroku, v priebehu 39. a 40. kal. týždňa v mesiaci september 2014 bol realizovaný projekt TAD - školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách. Prieskum koordinuje Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR.

Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom, náhodným výberom. Pre RÚVZ so sídlom v Humennom boli určené dve školy – Základná škola, Komenského č. 135/6, Medzilaborce a Hotelová akadémia, Štefánikova č. 28, Humenné. Prieskumu sa zúčastnili aj učitelia týchto škôl.

Dňa 25.09.2014 sme vykonali prieskum v zariadení Hotelová akadémia, Štefánikova č. 28, Humenné. V každom ročníku (4 triedy) boli žiakom rozdane dotazníky TAD 2, učiteľom školy dotazníky TAD 3. Dňa 29.09.2014 sme vykonali prieskum v zariadení Základná škola, Komenského č. 135/6, Medzilaborce. Na druhom stupni v každom ročníku (5 tried) boli žiakom rozdane dotazníky TAD 1 a TAD 2, učiteľom školy dotazníky TAD 3.

Na dotazníkoch ani na obálkach sa neudávali mená, všetci žiaci mali zaručenú anonymitu. Za každú triedu bolo vyplnené aj „Hlásenie za triedu“ (kraj, názov školy, trieda, počet študentov, dĺžka vyplňania dotazníka a pod.). Celkom bolo vyplnených 193 dotazníkov.

Vyplnené dotazníky spolu s hlásením za triedu sme podľa priložených inštrukcií označili (adresa školy, ročník, kraj) a dňa 01.10.2014 zaslali na ÚVZ SR Bratislava na celoslovenské spracovanie.

4.3 Monitoring úrazovosti detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo komplexné zmapovanie úrazovosti u detí v predškolských a školských kolektívach v širšom kontexte, t.j. sledoval sa druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus poranenia, prognóza, následky.

Na základe získaných údajov budú vypracované účinné intervenčné opatrenia zamerané na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, ale najrizikovejším prostredím je domov, kde zohráva úlohu detská zvedavosť a nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa deti často porania na detskom ihrisku pri hrách a športovaní. Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Plnenie :

Databáza bola realizovaná v I. polroku 2014 prostredníctvom dotazníkovej metódy, kde sa údaje získali od rodičov detí, resp. ich zákonných zástupcov. Vybraných bolo 30 detí MŠ (3 – 6 ročné). Prieskum bol realizovaný v týchto zariadeniach: MŠ Dargovských hrdinov, Humenné, MŠ Papín a MŠ Udavské.

Spracované, okódované údaje z 30-tich dotazníkov boli odoslané v programe Excel v mesiaci jún 2014 na ÚVZ SR Bratislava.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých

žiacov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie:

V priebehu mesiaca október 2014 bol realizovaný projekt „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“. Prieskum koordinujú RÚVZ so sídlom vo Zvolene a v Banskej Bystrici.

V regióne Humenné bolo pre uvedený projekt vybraných v tejto etape 10 škôl, z toho 5 mestských a 5 vidieckych ZŠ (ZŠ J. Švermu, Štefánikova č. 31, Humenné, ZŠ Pugačevova č. 1381/7, Humenné, ZŠ Dargovských hrdinov, č. 1832/19, Humenné, ZŠ Študentská č. 1446, Snina, ZŠ Komenského č. 135/6, Medzilaborce, ZŠ Osloboditeľov č. 204, Kamenica nad Cirochou, ZŠ Udavské č. 80, ZŠ Koškovce č. 134, CZŠ Komenského č. 64/17, Belá nad Cirochou a ZŠ Radvaň nad Laborcom č. 278).

Údaje boli získané dotazníkovou metódou. Vo vyššie uvedených školách boli vyplnené dotazníky pohybovej aktivity žiaka, ktoré vyplňali žiaci a dotazníky pohybovej aktivity detí počas hodiny TV, ktoré vyplňali zamestnankyne RÚVZ. Boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou.

Zamestnankyne RÚVZ sa zúčastnili hodín TV v 3. a v 8. ročníku každej vybranej školy a vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku, t.j. v 3. a v 8. ročníku vyplnili 20 žiaci (10 chlapcov a 10 dievčat) „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Získané údaje boli vložené do formulára na vkladanie údajov a boli v mesiaci december 2014 elektronicky zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Celkom bolo vyplnených 420 dotazníkov.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie imunizačného programu je realizované v spolupráci s detskými a dorastovými lekármi. Jednou zo základných úloh imunizačného programu je udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania.

V januári bol na všetky očkujúce strediská doručený očkovací kalendár na rok 2014.

V roku 2014 neboli hlásené závažné problémy pri výkone očkovania. Zaznamenali sme tri žiadosti o odklad očkovania a päť odmietnutí očkovania, z toho jedno odmietnutie sme postúpili RÚVZ so sídlom v Poprade, pretože sa matka s dieťaťom presťahovala do Svitú. Žiadosť matky o odklad očkovania dieťaťa z náboženských dôvodov (matka následne dala dieťa zaočkovať), žiadosť o dvojročný odklad očkovania dieťaťa zo zdravotných dôvodov (lekárke bolo zaslané odborné usmernenie MZ SR o vykonávaní očkovania u detí a dorastu s dočasnými alebo trvalými kontraindikáciami očkovania). Žiadosť o odklad preočkovania dieťaťa vakcínami Priorix a Boostrix polio z dôvodu alergií a potravinových intolerancií. Rodičov, ktorí odmietali dať zaočkovať svoje dieťa, sme pozvali do Poradne očkovania, kde sme im odborne objasnili význam očkovania v prevencii infekčných ochorení.

V roku 2014 sme nemali hlásené reakcie po očkovaní. Mimoriadne očkovanie nebolo nariadené.

Zabezpečenie Európskeho imunizačného týždňa:

- realizovaná prednáška pre koordinátorku a asistentov osvedy zdravia, ktorí pracujú v rámci celoslovenského projektu Zdravé komunity (pod záštitou Platformy na podporu zdravia znevýhodnených skupín) v Snine. Cieľom stretnutia bolo podanie informácie o Národnom

imunizačnom programe a jeho plnení, o význame povinného očkovania a zabezpečenie zaočkovanosti rómskych detí. Zároveň sme koordinátorke a asistentom poskytli očkovacie kalendáre na rok 2014.,

- v Humenskej televízii bola odvysielaná relácia k EIW 2014,
- pre zdravotníckych pracovníkov sme pripravili článok o očkovaní s upozornením na dodržiavanie základných zásad v rámci povinného očkovania, ktorý sme rozposlali všetkým lekárom,
- článok pripravený pre širokú verejnosť „7 dôvodov, prečo musí očkovanie ostať prioritou v európskom regióne WHO“ zverejnený na internetovej stránke úradu,
- v priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s odbornými informáciami k EIW 2014.

Kontrola očkovania:

V okresoch Humenné, Snina a Medzilaborce sme nezaznamenali pokles zaočkovanosti v rámci povinného očkovania pod 95%.

V okrese Humenné bol v decembri 2006 zriadený Záchytný tábor, očkovanie spadá do kompetencie MV SR. Počet detí prijatých do záchytného tábora: emigranti – 31 detí, z nich bolo očkovaných 6 detí proti DTP (2x 1. dávkou) a proti varicelle (4x 1. dávkou) a utečenci – 41 detí, z nich očkované nebolo ani jedno dieťa v období od 1.9.2013 do 31.8.2014. Deti, ktoré sú tu umiestnené s rodičmi na dobu najviac 21 dní a potom sú ďalej umiestňované do iných záchytných táborov, najčastejšie do Záchytného tábora Opatovská, okr. Spišská Nová Ves.

Projekt Hodnota očkovania – Vzdelávanie sestier III, rok 2014:

V dňoch 30.9.2014 a 25.11.2014 sme pripravili odborné semináre pre zdravotné sestry v rámci realizácie projektu Hodnota očkovania. Odborný seminár dňa 30.9.2014 sa konal v jedálni Nemocnice A. Leňa Humenné, a.s.. Seminára sa zúčastnilo 213 zdravotných sestier. Na seminári odzneli dve prednášky: Očkovanie do zahraničia; Bariérová ošetrovacia technika. Odborný seminár dňa 25.11.2014 sa konal v zasadacej miestnosti RÚVZ so sídlom v Humennom. Seminára sa zúčastnilo 23 zdravotných sestier. Na seminári odzneli štyri prednášky: Nové trendy v očkovaní - čierny kašeľ, pneumokokové invazívne ochorenia, chrípka; Odporúčané očkovanie - kliešťová encefalitída, HPV, rotavírusové infekcie, meningokokové infekcie, varicella; Ako komunikovať s rodičmi odmietajúcimi očkovanie; Postoje a názory zdravotných sestier k očkovaní - vyhodnotenie dotazníkového prieskumu z roku 2013. Počas seminárov sme zdravotným sestram rozdali dotazníky. Údaje získané od zdravotných sestier sme následne vložili elektronicky do zaslaného linku.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

V roku 2014 sme pokračovali v priebežnom monitorovaní výskytu prenosných ochorení a v realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje z epidemiologickej a laboratórnej surveillance boli vkladané do epidemiologickeho informačného systému EPIS.

V roku 2014 sme nahlásili do EPIS-u celkom 1098 prípadov prenosných ochorení. Nebol zaznamenaný ani jeden prípad poliomyelitídy, rubeoly ani diftérie. Zaznamenali sme zvýšený výskyt ochorení na parotitídu (221) v našej spádovej oblasti. V okrese Humenné bolo navštívených za účelom protiepidemických opatrení 418 ohnisk, v okrese Snina 177 ohnisk a v okrese Medzilaborce 81 ohnisk. V 573-och prípadoch bola ako represívne opatrenie vykonaná aj zdravotná výchova. Zabezpečili sme odber dvoch vzoriek biologického materiálu pri podozrení na výskyt pandemickej chrípky (s negatívnym výsledkom), vzorku krvi pri podozrení na morbilli (zaslaná do virologického laboratória v Košiciach), tampón rekta v dôsledku sledovania CPE a vzorku vody z akvária pri výskyte salmonelózy (v NRC potvrdená S. paratyphi B).

Pravidelne zverejňujeme informácie o výskyte chrípky a CHPO na internetovej stránke úradu.

Edukáciu obyvateľstva v problematike prenosných ochorení vykonávame prostredníctvom médií. K 31.12.2014 sme poskytli 28 informácií pre printové a internetové médiá a televíziu, a to: Informácia o výskyte parotitídy, Informácia o výskyte ARO a chrípky, Možnosti prenosu infekčných ochorení bezdomovcami, Informácia o prevencii kliešťovej encefalitídy, Kampaň "Umývajte ruky, zachrániš život", Európsky imunizačný týždeň 2014, Choroby prenášané vektormi, Očkovanie proti chrípke, Informácia o výskyte vírusových hepatítid, Európsky deň zvyšovania povedomia o antibiotikách.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Úloha sa plní priebežne, denne vkladáme údaje do systému EPIS a vykonávame pravidelné kontroly kvality údajov vložených do systému. V roku 2014 sme hlásili aj výskyt SARI. Do systému EPIS sme v nahlásili celkom 1098 prípadov individuálnych prenosných ochorení, počet spracovaných ohnisk 676, zdravotná výchova bol vykonaná v 573 prípadoch a ohnisková dezinfekcia bola nariadená v 518 prípadoch. V systéme sme spracovali 23 epidémií a 34 hlásení do systému rýchleho varovania.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Pri plnení tejto úlohy sme sa zamerali na:

- zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach v okresoch Humenné a Snina,
- priebežný monitoring mikrobiálnej kontaminácie prostredia zdravotníckych zariadení, sterilných zdravotníckych materiálov a dezinfekčných roztokov,
- na vykonávanie kontrol funkčnosti sterilizačnej techniky na oddeleniach nemocníc a nešťátnych ambulanciách.

Stále pretrváva problém s hlásením NN. Počet hlásených nozokomiálnych nákaz nezodpovedá skutočnému výskytu NN. V roku 2014 bolo zo zdravotníckych zariadení hlásených 20 prípadov nozokomiálnych nákaz.

Pri kontrolách dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonali 37 previerok zdravotníckych zariadení, odobrali sme 420 vzoriek sterov z prostredia. Odobrali sme 27 vzoriek dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti a v rámci kontroly mikrobiologickej kvality ovzdušia sme odobrali vzorky zo 6-ich odberných miest na 21 platniach. Bolo otestovaných 91 sterilizačných prístrojov.

V rámci realizácie kampane „Umývajte si ruky, zachrániš život“ sme všetkým lekárom zaslali materiál o správnej dezinfekcii rúk v zdravotníckych zariadeniach. Informácia bola zverejnená aj na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ.

V rámci Európskeho dňa zvyšovania povedomia o antibiotikách (18. november) sme nemocniciam a ambulantným lekárom zaslali informačný materiál ako by mali lekári edukovať svojich pacientov o potrebe alebo "nepotrebe" ATB liečby. Článok „Samoliečba antibiotikami: Kľúčové informácie pre širokú verejnosť“ sme uverejnili na internetovej stránke úradu, v internetových médiách a na nástenke v priestoroch RÚVZ.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Na oddelení epidemiológie využívame Systém rýchleho varovania (SRV) v programe EPIS. Údaje sú do systému vkladane bezodkladne.

Všetkým lekárom a zdravotníckym zariadeniam v našej spádovej oblasti sme zaslali na vedomie nasledovné informácie: Výskyt hemoragickej horúčky Ebola v Guiney, Informácia o parotitíde, Vyhodnotenie zaočkovanosti proti chrípke v chrípkovej sezóne 2013/2014.

V roku 2014 sme aktualizovali členov protiepidemickej komisie a v decembri sa uskutočnilo rokovanie členov protiepidemickej komisie.

V súvislosti s epidémiou Eboly v západnej Afrike sme vykonali nasledovné aktivity:

Postup pri podozrení na vírus Eboly a opatrenia prijaté ÚVZ SR boli osobne prejednané s lekármi infekčnej ambulancie v Humennom, ambulancie LSPP v Humennom a ambulancie v Záchytnom tábore v Humennom (amb. pre utečencov; amb. pre imigrantov). O prejednaní bol vyhotovený zápis. Uvedeným lekárom bol zaslaný edukačný materiál elektronickou poštou.

Lekárom pre deti a dorast a lekárom pre dospelých, RZP v našej spádovej oblasti bol elektronicky zaslaný edukačný materiál „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“, Usmernenie ÚVZ SR pre ošetrojúcich lekárov, charakteristika ochorenia a prijaté závery z pracovného stretnutia na ÚVZ SR.

Riaditeľom a námestníckam pre ošetrovatelstvo v nemocniciach v Humennom a v Snine sme elektronicky zaslali Informačný bulletin, edukačný materiál „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“ a opatrenia ÚVZ SR.

Materiály o ochorení vírusom Ebola sú zverejnené na internetovej stránke úradu (www.ruvzhe.sk).

Preškolenia zdravotníckych pracovníkov ambulantských zariadení o postupoch pri podozrení na vírus Ebola sa konali:

28.10.2014 o 14,00 hod. v Humennom

29.10.2014 o 14,00 hod. v Snine.

30.10.2014 o 14,00 hod. v Medzilaborciach.

Preškolenia všetkých zdravotníckych pracovníkov v nemocniciach boli vykonané:

3.11. a 6.11.2014 o 14,00 hod. v Nemocnici Snina, s.r.o..

4.11. a 5.11.2014 o 14,00 hod. v Nemocnici A. Leňa Humenné, a.s..

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2014 sme odobrali osem vzoriek odpadovej vody z ČOV v Humennom s negatívnymi výsledkami.

Doteraz sme nemali hlásený žiadny prípad poliomyelitídy.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Hrou proti AIDS: Projekt „Hrou proti AIDS“ sme realizovali v novembri 2014 pre žiakov 9. ročníkov z dvoch základných škôl v Humennom.

Besedy: Zamestnanci oddelenia podpory zdravia realizujú besedy týkajúce sa ochorenia AIDS. Besedy obsahovali informácie o HIV/AIDS, žiakom a študentom sme priblížili ochorenie AIDS, čo je príčinou tohto ochorenia, aký je možný prenos ochorenia. Najdôležitejšou časťou besied bolo oboznámenie žiakov s možnosťami prevencie nákazy HIV/AIDS.

V roku 2014 bolo spolu realizovaných 26 besied a edukovaných bolo 597 žiakov a študentov.

Iné aktivity: článok k Svetovému dňu AIDS bol zverejnený na www.humencanonline.sk a v priestoroch RÚVZ bol umiestnený panel s danou tematikou.

V roku 2014 sme mali hlásený 1 prípad HIV pozitIVITY.

V oblasti prevencie HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných ochorení sme uskutočnili 19 edukačných aktivít na školách.

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných ochorení. Zaznamenali sme tri žiadosti o odklad očkovania a päť odmietnutí očkovania, z toho jedno odmietnutie sme postúpili RÚVZ so sídlom v Poprade, pretože sa matka s dieťaťom presťahovala do Svitú. Žiadosť matky o odklad očkovania dieťaťa z náboženských dôvodov (matka následne dala dieťa zaočkovať), žiadosť o dvojročný odklad očkovania dieťaťa zo zdravotných dôvodov (lekárke bolo zaslané odborné usmernenie MZ SR o vykonávaní očkovania u detí a dorastu s dočasnými alebo trvalými kontraindikáciami očkovania). Žiadosť o odklad preočkovania dieťaťa vakcínami Priorix a Boostrix polio z dôvodu alergií a potravinových intolerancií. Rodičov, ktorí odmietali dať zaočkovať svoje dieťa, sme pozvali do Poradne očkovania, kde sme im odborne objasnili význam očkovania v prevencii infekčných ochorení. V poradni očkovania poskytujeme aj informácie o očkovaní pri cestách do zahraničia.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

V rámci plnenia aktualizovaného Národného programu podpory zdravia (NPPZ) realizujeme preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických ochorení. Aktivity sú **zamerané na prevenciu chronických a infekčných ochorení**.

1. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení sú rozdelené do týchto oblastí:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti – zamestnanci oddelenia edukujú obyvateľov v zásadách správnej výživy, vzdelávajú všetky vekové skupiny s cieľom zlepšiť stravovacie návyky obyvateľov (112 aktivít; 22. marec – Sv. deň vody; 7. apríl – Sv. deň zdravia; 16. október – Svet. deň potravy; médiá; PCOAPZ).

B) Fyzická inaktivita – edukácia obyvateľstva o benefitoch zdraviu prospešnej pohybovej aktivity (44 aktivít; 10. máj – Svetový deň Pohybom ku zdraviu; médiá).

C) Tabak, alkohol, drogy – realizácia prevent. opatrení, ktoré znižujú možnosť vzniku závislosti so zameraním najmä na deti a mládež (136 aktivít; 31. máj – Sv. deň bez tabaku; médiá).

2. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení:

- realizovanie zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu HIV/AIDS a sexuálne prenosných ochorení (19 besied; 2x projekt „Hrou proti AIDS“).

V rámci plnenia úloh NPPZ realizujeme aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou:

Týždeň mozgu – 10. – 16. marec – aktivity k Týždňu mozgu sme vykonávali pre deti materských škôl a žiakov základných škôl. Pre deti v materských školách boli pripravené pracovné listy o činnosti mozgu. Žiaci si vypočuli základné informácie o mozgu a jeho fungovaní a následne riešili logické úlohy. Celkovo bolo edukovaných 434 detí a žiakov. V spolupráci s denným centrom v Humennom sme pripravili aktivity aj pre seniorov a tiež sme im odmerali krvný tlak a množstvo telesného tuku. Zúčastnených bolo spolu 10 seniorov.

Leták k Týždňu mozgu bol uverejnený na internetovej stránke a e-mailom bol rozposlaný na všetky školy v našej spádovej oblasti

Svetový deň vody - 22. marec – k danému dňu sme realizovali prednášky o význame vody pre ľudský organizmus na piatich školách pre 272 žiakov a študentov.

Svetový deň zdravia - 7. apríl – pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme usporiadali „Deň otvorených dverí“ pre občanov nášho regiónu. Tejto akcie sa celkovo zúčastnilo 25 občanov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v kapilárnej krvi, množstvo telesného tuku a krvný tlak.

Pre občanov mesta Medzilaborce sme v priestoroch mestského úradu pripravili zdravotno-výchovnú akciu spojenú s meraním krvného tlaku a telesného tuku. Meraní sa zúčastnilo 34 občanov mesta.

Zdravotno-výchovná akcia bola realizovaná aj pre ženy, ktoré sú organizované v združení Ženy a tradície. V priestoroch RÚVZ so sídlom v Humennom si vypočuli prednášku „Civilizačné ochorenia - ako im predísť“. Prítomných bolo 27 žien.

Informácia o Svetovom dni zdravia bola uverejnená na internetovej stránke úradu a v regionálnych médiách a e-mailom rozposlaná inštitúciám v našej spádovej oblasti.

Svetový deň – Pohybom ku zdraviu – 10. máj – pri príležitosti tohto svetového dňa bol v regionálnych médiách uverejnený článok o pozitívnom vplyve pohybovej aktivity a boli tiež distribuované výchovno-vzdelávacie materiály. Realizovali sme aj aktivity mobilnej poradne zdravia - meranie hladiny celk. cholesterolu v kapilárnej krvi, krvného tlaku, množstva telesného tuku, stanovenie BMI, určenie hladiny oxidu, vyšetrených 63 osôb. V rámci edukačnej činnosti odznelo 17 besied pre 331 žiakov o význame pravidelnej pohybovej aktivity, o zdravej výžive a prevencii obezity.

Dňa 2.5. 2014 sa na ZŠ Kudlovskej v Humennom uskutočnila žiacka konferencia pod názvom Zdravý životný štýl. Žiaci siedmeho ročníka si pripravili pre svojich 96 spolužiakov prezentácie o zdravej výžive, stravovacích návykoch, pitnom režime, o pohybe, cvičení a kondičnom cvičení. S našou prezentáciou sme ich oboznámili o tom ako vplyva nedostatok pohybu a zlá životospráva na naše telesné aj duševné zdravie.

Dňa 9.5.2014 sa na ZŠ Dargovských hrdinov v Humennom konala beseda o zdravom životnom štýle, cvičení a pohybovej aktivite. Dvadsaťpäť žiakov siedmeho ročníka sa pod vedením triedneho učiteľa (učiteľ telocviku) rozcvičilo a absolvovali zostavu cvikov, ktoré im učiteľ pripravil. Svoju zdatnosť si mohli porovnať so seniormi, ktorí v tom čase cvičili na vedľajšom ihrisku. Následne sme im počas prednášky vysvetlili ako negatívne vplyva zlá výživa, nedostatočný pitný režim a nedostatok pohybu na naše zdravie. Na záver si žiaci zasúťažili v skákaní cez švihadlo.

Svetový deň bez tabaku – 31. máj – pre 117 žiakov základných škôl sme pripravili prednášky o negatívnych dôsledkoch fajčenia.

Európsky deň ústneho zdravia – 12. september - v dňoch 10. – 19. septembra 2014 sme realizovali edukačné a intervenčné aktivity pre deti v materských školách a pre žiakov v základných školách. Cieľové skupiny sme edukovali o správnej starostlivosti o ústnu dutinu a súčasťou edukácie bol aj praktický nácvik správnej stomatohygieny a premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD. Žiakov základných škôl sme edukovali aj o správnej výžive ako dôležitej prevencii vzniku zubného kazu. Spolu sme realizovali 15 aktivít pre 311 detí a žiakov (5 aktivít pre materské školy a 10 aktivít pre základné školy). Článok s propagáciou Európskeho dňa ústneho zdravia pripravený zamestnankyňou oddelenia podpory zdravia bol zverejnený na internetovej stránke úradu a v regionálnych internetových médiách. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Deň srdca – 26. september - pri príležitosti Dňa srdca bolo zriadené 1 meracie miesto v obchodnom dome Laborec na Námestí slobody v Humennom. Zamestnanci oddelenia podpory zdravia na RÚVZ so sídlom v Humennom záujemcom z radov občanov merali

hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi, krvný tlak a pulz, obvod pása a množstvo telesného tuku. V tento deň sme vyšetrili 50 klientov vo vekovom rozpätí 21 – 87 rokov. S vyšetrenými občanmi sme vyplňali dotazník zameraný na kardiovaskulárne ochorenia a distribuovali sme letáky „Deň srdca“. V blízkosti meracieho miesta sa nachádzali 2 hliadky zostavené zo štyroch študentiek Strednej zdravotníckej školy v Humennom. Študentské hliadky oslovovali okoloidúcich, rozdali im letáky a dávali informácie, kde je meracie miesto. V regionálnych internetových médiách bol uverejnený článok k Dňu srdca, ktorý bol e-mailom zaslaný obciam a základným školám v našej spádovej oblasti. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň potravy – 16. október – v dňoch 15.10. – 23.10.2014 sme realizovali 13 edukačných aktivít pre 297 žiakov základných škôl. Článok k Svetovému dňu potravy pripravený zamestnankyňou oddelenia podpory zdravia bol zverejnený na internetovej stránke úradu. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň osteoporózy - 20. október – zamestnankyňa oddelenia podpory zdravia sa zúčastnila odborného seminára „Osteoporóza a jej prevencia“ v Piešťanoch. V rámci edukačnej činnosti sme realizovali prednášku o osteoporóze pre seniorov v dennom centre v Humennom. Zabezpečili sme realizáciu dotazníkového prieskumu (30 vyplnených dotazníkov). Na internetovej stránke úradu bol uverejnený článok, ktorý bol e-mailom zaslaný školám v našej spádovej oblasti. Odborný panel s danou tematikou bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň diabetu – 14. november – v rámci tohto dňa bol vytvorený odborný panel s danou tematikou, ktorý bol umiestnený v priestoroch úradu.

Svetový deň boja proti AIDS – 1. december - pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sme realizovali projekt „Hrou proti AIDS“ v priestoroch úradu. Projektu sa zúčastnili dve základné školy z Humenného, spolu 111 žiakov. Prostredníctvom besied bola priblížená téma HIV/AIDS žiakom základných škôl. Spolu sme realizovali 3 besedy pre 117 žiakov. Dve základné školy sú zapojené do preventívnej kampane „Červené stužky“. Článok venovaný problematike AIDS bol uverejnený na internetovej stránke úradu a v priestoroch RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o HIV/AIDS.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Zamestnanci oddelenia realizujú na školách prednášky a besedy z oblasti zdravej výživy a prevencie obezity, o dostatočnom pitnom režime a význame pohybovej aktivity. V roku 2014 bolo realizovaných 112 prednášok a besied v Humennom, Snine a Medzilaborciach.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Zamestnanci oddelenia vykonávali aktivity v prevencii fajčenia na základných a stredných školách v našej spádovej oblasti. Spolu bolo realizovaných 69 aktivít metódou zážitkového učenia. Pre študentov stredných školách sme využívali DVD „Kým stúpa dym“.

Poskytnutie informácie o možnostiach zanechania fajčenia – 2 telefonické podania informácie.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

V roku 2014 sa Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku nerealizoval.

V marci 2014 sa uskutočnilo stretnutie s koordinátorkou asistentov osvedy zdravia (oblasť Snina) v rámci celoslovenského projektu Zdravé komunity, ktorý sa realizuje pod záštitou Platformy na podporu zdravia znevýhodnených skupín (PPZZS). Koordinátorka nás informovala, že pod jej vedením pracujú traja asistenti osvedy zdravia pre oblasť Snina (Snina,

Stakčín, Ubl'a) a v roku 2014 plánujú zahrnúť do svojej pôsobnosti aj lokality v okrese Humenné (Zbudské Dlhé, Podskalka). Medzi hlavné činnosti v náplni práce koordinátorky a asistentov osvetly zdravia patrí aj zabezpečenie informovanosti komunity o prevencii ochorení a komunikácia medzi obyvateľmi segregovaných a separovaných rómskych osídlení a verejnými zdravotníkmi. V rámci spolupráce sme dohodli stretnutie s asistentmi osvetly zdravia, ktoré sa uskutočnilo dňa 15.4.2014 v Snine. Cieľom stretnutia bolo podanie informácie o Národnom imunizačnom programe, o význame povinného očkovania a zabezpečenie zaočkovanosti rómskych detí. Zároveň sme asistentom poskytli očkovacie kalendáre na rok 2014.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Výchovno-vzdelávacie aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali v Denných centrách v Humennom a na obecných úradoch v Papíne, Lubiši a Svetliciach. Seniorov sme edukovali o rizikových faktoroch kardiovaskulárnych ochorení a zároveň sme záujemcom merali krvný tlak, množstvo telesného tuku a hladinu celkového cholesterolu v krvi. Aktivít sa spolu zúčastnilo 88 seniorov. Pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy (20. október) sme realizovali prednášku o osteoporóze a jej prevencii pre seniorov v dennom centre v Humennom.

V rámci projektu prevencie rakoviny prsníka s názvom „Zdravé prsia“ si praktický nácvik samovyšetrenia prsníkov vyskúšalo 22 žien z denného centra II v Humennom.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Plnenie úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast realizujeme prostredníctvom edukačných aktivít prednostne v prostredí škôl. Témy súvisiace so zdravým životným štýlom (zdravá výživa, pitný režim, pohybová aktivita) sme prezentovali na základných a stredných školách. Spolu odznelo 156 prednášok. V prevencii drogových závislostí sme vykonávali edukačné aktivity formou zážitkového učenia, využívali sme aj DVD – Kým stúpa dym. Realizovaných bolo 136 aktivít. V oblasti výchovy k zdravým vzťahom a sexuálneho zdravia sme uskutočnili 21 edukačných aktivít. Ďalšie témy, ku ktorým sa vykonávajú edukačné aktivity – Následky nedostatočného obliekania (6 besied), Riziká piercingu a tetovania (16), Psí tulák (5), Hygienické návyky (8), Imunita (3), Dopravná výchova (57), Riziká nadmerného slnenia (3) a Anaboliká (2). Spolu bolo realizovaných na základných a stredných školách 413 edukačných aktivít.

Projekt „Bezpečný návrat domov“ - v rámci projektu sme distribuovali letáky na stredné školy v našej spádovej oblasti, ktoré nám zaslali z ÚVZ SR. V júni sme realizovali v spolupráci s riaditeľkou a dobrovoľníčkou so Slovenského červeného kríža besedy na dvoch stredných školách (pre 145 študentov) v Humennom. V úvode besedy sme študentov informovali o nepriaznivých účinkoch alkoholu a iných návykových látok a ich možných negatívnych následkoch v dopravnom správaní adolescentov. Súčasťou besedy bol praktický nácvik poskytovania prvej pomoci, a to pri: strate vedomia – KPCR, zakliesnení v aute – vytiahnutie poraneneho, uloženie do stabilizovanej polohy, zlomeninách – správne zafixovanie končatiny, krvácaní – zastavenie krvácania, popálení, dusení – Gordonov úder, Heimlichov manéver, epileptických záchvatoch. Študenti boli tiež upozornení nato, že pri poskytovaní prvej pomoci musia dbať aj na svoju bezpečnosť. Zároveň sa naučili ako správne privolať RZP.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Danú úlohu sme vykonávali v materských školách prostredníctvom šiestich stretnutí, počas ktorých sa deti učia správny postup pri čistení zubov. V roku 2014 sme uskutočnili 23 stretnutí v šiestich materských školách v našej spádovej oblasti.

Pôsobenie sme rozšírili do 1. a 2. ročníkov základných škôl. V tomto roku sme realizovali desať jednorazových prednášok s praktickým nácvikom správnej techniky čistenia zubov na štyroch základných školách.

9.8 CINDI program SR

Program CINDI je zameraný na skrining zdravotného stavu metódou prierezovej štúdie zdravotného stavu spojený s vyšetrením základných parametrov pre určenie zdravotného rizika chronických ochorení.

V roku 2014 bol celkový počet klientov vyšetrených v Základnej poradni 194 (67 mužov a 127 žien), z toho 94 prvovýšetrených a 100 klientov bolo opakovane vyšetrených. Z celkového počtu klientov bolo 36 fajčiarov (18 mužov a 18 žien). Komplexné vyšetrenie Testu zdravé srdce sme vykonávali aj počas výjazdov poradne zdravia. Spolu sme v tomto roku realizovali 4 výjazdy a vyšetrených bolo 61 klientov (z celkového počtu vyšetrených klientov).

Pre občanov mesta Medzilaborce sme v priestoroch mestského úradu pripravili zdravotno-výchovnú akciu spojenú s meraním krvného tlaku a telesného tuku. Meraní sa zúčastnilo 34 občanov mesta.

Študentom Strednej zdravotnej školy v Humennom sme odmerali výšku, váhu, obvod pásu a bokov, krvný tlak a množstvo telesného tuku. Meračiek sa zúčastnilo 45 študentov.

Počas roka sme vyšetřili 48 zamestnancov spoločnosti TESCO Humenné. U zamestnancov sme vykonali meranie krvného tlaku a pulzu, množstva telesného tuku a hladiny celkového cholesterolu v kapilárnej krvi.

V spolupráci s VŠZP sme sa zúčastnili preventívnej akcie „Family day“ pre zamestnancov VSE realizovanej v máji v areáli Sninských rybníkov. Záujemcom (90) sme merali hladinu celkového cholesterolu v kapilárnej krvi a zároveň poskytli poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Spolupracujeme s Klubom Sklerózy multiplex, ktorého členov sme vo februári edukovali rizikových faktoroch KVS ochorení a ich prevencii (prezentácia „Zdravé srdce“). V júni sme edukovali personál detského domova v Medzilaborciach o prevencii civilizacyjnych ochorení.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES bol ukončený v roku 2012 a boli realizované obe fázy projektu.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Úroveň zdravotného uvedomenie obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú v SR naďalej závažný zdravotný problém. Preto pristúpilo Slovensko ku projektu Svetovej zdravotníckej organizácie „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“, tzv. TOHES (Tobacco and Health Educational Survey). V rámci surveillance zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí sa štandardnými metódami za použitia štandardného dotazníka anonymne zbierali kľúčové údaje o informovanosti obyvateľstva a prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam sa má ďalej uberať národný systém kontroly tabaku. Dotazník vyplnilo 100 respondentov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Komárne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastňuje na plnení tejto úlohy v rozsahu svojich kompetencií.

Monitoruje sa kvalita pitnej vody a vody určenej na kúpanie. Celkom bolo odobratých z verejných vodovodov 191 vzoriek pitnej vody. Z celkového počtu vzoriek odobratých z verejných vodovodov bola mikrobiologická závažnosť zistená u 8 vzoriek, čo predstavuje 4,19 % z odobratých vzoriek pitnej vody.

V záujme ochrany zdravia obyvateľov a návštevníkov regiónu Komárna boli orgánom verejného zdravotníctva počas letnej kúpacej sezóny 2014 sledované dve prírodné lokality s vodnými plochami využívanými na rybolov a neorganizovanú rekreáciu obyvateľov, z ktorých bolo k 31.12.2014 odobratých spolu 6 vzoriek s vyhovujúcou mikrobiologickou kvalitou podľa platnej legislatívy. V regióne Komárna nie sú evidované lokality vyhlásené v zmysle vodného zákona za vody určené na kúpanie.

K 31.12.2014 bolo na umelých kúpaliskách odobratých spolu 212 vzoriek vody. Medzné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov boli prekročené v 35 vzorkách, čo predstavuje 16,50 % z odobratých vzoriek.

V ubytovacích zariadeniach regiónu Komárna bolo vykonaných 49 výkonov štátneho zdravotného dozoru, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bolo vykonaných 62 výkonov štátneho zdravotného dozoru. Závažné nedostatky z hľadiska dodržiavania požiadaviek na ochranu verejného zdravotníctva neboli zistené.

V súvislosti s aktivitami na podporu nefajčenia sa v kontrolovaných prevádzkach priebežne sledovalo dodržiavanie ustanovení zákon č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, v znení neskorších predpisov. Celkom bolo vykonaných 191 kontrol, pri ktorých nedostatky zistené neboli.

1.2 Protokol o vode a zdraví nastavenie na plnenie nových cieľov

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Plnenie úlohy na RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečuje odd. hygieny detí a mládeže.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Sledovanie výskytu reziduálnych pesticídnych látok je plánované podľa usmernenia ÚVZ SR v pitnej vode z vodárenského zdroja na Alžbetinom ostrove v Komárne. Odbery vzoriek v roku 2014 neboli zabezpečené.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

RÚVZ so sídlom v Komárne sa nezúčastňuje na plnení tejto úlohy.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 – Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce).

Evidencia rizikových prác je spracovaná v programe ASTR_2011. Údaje do systému boli priebežne zadávané. K 31. 12. 2014 v kat. rizika č. 3 evidujeme celkom 1114 zamestnancov, v kat. rizika č. 4. neevidujeme zamestnancov.

Na základe výsledkov merania a zhodnotenia rizikových faktorov práce a pracovného prostredia bolo v roku 2014 vydaných 29 rozhodnutí, z toho 7 určené rizikovej práce. Určili sme 5 nových rizikových prác, ktoré vykonáva 34 zamestnancov.

Plnenie opatrení nariadených na pracoviskách s rizikovými prácami ako aj na pracoviskách, na ktorých nie sú evidované rizikové práce bolo vykonávané v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v počte 331, pri ktorých sa dôsledne sledovalo aj zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby (PZS) a ochrana nefajčiarov.

Všetky organizácie, u ktorých sú evidované rizikové práce v kategórii rizika 3 a 4 majú uzatvorenú zmluvu so spoločnosťami zabezpečujúcimi PZS.

2.1.2 – znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s výskytom chemických látok bol vykonaný v počte 32, z uvedeného počtu bolo 18 vykonaných pri maloobchodnom predaji agrochemikálií, v 7 poľnohospodárskych organizáciách v súvislosti so skladovaním a manipuláciou s agrochemikáliami, pričom u týchto subjektov nebola zistená manipulácia s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

Bolo vydaných 12 rozhodnutí na schválenie prevádzkového poriadku, z toho 23 aj s uvedením priestorov do prevádzky.

Formou kontrolných listov bolo u 17 zamestnávateľov vykonané overenie informovanosti zamestnancov.

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 – Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu.

Riešili sme 21 ohlásení na búracie práce s odstraňovaním materiálu obsahujúceho azbest, z ktorých v 4 prípadoch bol vykonaný aj štátny zdravotný dozor.

V 1 prípade sa riešil odstúpený podnet zo stavebného úradu, v ktorom Všeobecná nemocnica Forlife n.o. Komárno poukazovala na neoprávnené odstraňovanie strešnej krytiny s pravdepodobným podozrením na obsah azbestu. V čase výkonu štátneho zdravotného

dozoru vykonaného bezprostredne po doručení podnetu zamestnanci oddelenia PPL zistili, že strešná krytina je už odstránená a na mieste nebola prítomná žiadna zodpovedná osoba.

2.1.4 – *Znižovanie psychickej pracovnej záťaže .*

Táto problematika nebola riešená.

2.1.5 - *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.*

V júli bolo Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne doručené z Kliniky pracovného lekárstva a toxikológie Hlásenie choroby z povolania. Jednalo sa o chorobu z DNJZ – ochorenie kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín u zamestnanca pracujúceho s spoločnosťou na výrobu káblových zväzkov. Toto ochorenie bolo zo strany RÚVZ ako podozrenie na chorobu z povolania prešetrované v novembri roku 2013

2.1.6 - *Prevenia ochorení chrbtice súvisiacich prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia práce so zameraním na ochorenia chrbtice.*

Nebolo hlásené podozrenie na ochorenie chrbtice.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Počas výkonu ŠZD sú pracovníci dozorovaných prevádzok oboznamovaní s platnou legislatívou, vykonáva sa objektivizácia pracovného prostredia, kontroluje sa dodržanie vykonávanie preventívnych prehliadok vo vzťahu k práci a používanie OOPP.

V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská bez stresu prebiehal Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci zameraný na riadenie stresu súvisiaceho s prácou, v rámci ktorého oddelenie PPL pripravilo Deň otvorených dverí, ktorý sa uskutočnil na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne dňa 22. 10. 2014. Informačné materiály ku kampani boli uverejnené na webovej stránke regionálneho úradu. Zúčastnilo sa ho 20 zástupcov organizácií okresu Komárno, ktorí boli oboznámení s danou tematikou.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Vydaných bolo 27 vyjadrení k zriadeniu chráneného pracoviska alebo chránenej dielne. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov a ich prispôsobenia zdravotnému postihnutiu zamestnancov.

Komentáre k tabuľke:

Vykonávaná činnosť: pracovníci so zmenenou pracovnou schopnosťou vykonávali práce pri výrobe pečiva a marcipánu, pri výrobe pekárenských výrobkov a cukroviniek, pri výrobe kusového textilu (strojové vyšívanie, nažehľovanie a sublimačná tlač motívov), pri balení plastových sáčkov, práce pri výrobe darčkových predmetov z keramiky, plastu a sušených prírodných materiálov. Administratívne práce s využitím výpočtovej techniky, obsluha bežných kancelárskych zariadení, jednoduché pomocné práce v administratíve, advokátska činnosť, účtovníctvo. Ďalej boli zriadené chránené pracoviská v oblasti služieb - kaderníčka, kozmetička, krajčírka dielňa, oprava výpočtovej techniky (práca a testovanie zobrazovacích jednotiek).

Druh (skupiny) postihnutia: jednalo sa o nasledovné skupiny postihnutia – nádorové ochorenia, choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, choroby krvi a krvotvorných orgánov, duševné poruchy, choroby nervového systému, choroby zmyslových orgánov (oko+ ucho), choroby obehovej sústavy, choroby dýchacej sústavy, choroby tráviacej sústavy, choroby svalovej a kostrovej sústavy.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – Rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Komárno	11	27	43	43	54	Z 1x,C 2x	nie	nie	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Komárno	68	35

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

RÚVZ so sídlom v Komárne sa podieľa na plnení celoslovenského projektu: „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, v rámci ktorého bolo ku dňu 31.12.2014 poskytnuté poradenstvo a vykonané laboratórne vyšetrenia 80 respondentom. Správa o výsledkoch bola zaslaná.

3.2 Monitoring príjmu jódu

V rámci monitoringu jodidácie kuchynskej soli sa priebežne odoberajú vzorky soli v počte 2 vzoriek mesačne. Ku dňu 31.12.2014 bolo odobratých 24 vzoriek soli. Správa o výsledkoch odberov bola zaslaná.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze Tio₂

Odber vzoriek predmetov analyzovaných na bezpečnosť nanomateriálov na báze Tio₂ je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2014, v rámci ktorého okres Komárno neplánoval odber.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti, okres Komárno neplánuje odber.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Odber vzoriek papierových a kartónových obalových materiálov je vykonávaný na základe usmernenia ÚVZ SR na rok 2014, v rámci ktorého v marci bol vykonaný odber 1 vzorky.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR, okres Komárno neplánoval odber.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Odber vzoriek kozmetických výrobkov je vykonávaný podľa plánu ŠZD nad kozmetickými výrobkami, k 31.12.2014 bolo odobratých 12 kozmetických výrobkov. Kontrola označenia bola vykonaná u 13 kozmetických výrobkov.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

RÚVZ v Komárne v súlade s usmernením ÚVZ SR vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 nemal plánovaný odber.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

RÚVZ so sídlom v Komárne v roku 2014 realizoval odber 2 vzoriek veľkoobjemovo balenej vody určenej na dávkovanie a 2 vzoriek balenej vody určenej pre dojčatá.

7.5 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa viacročného plánu úradnej kontroly potravín v roku 2014 v okrese Komárno nebol plánovaný odber. Riešiteľským pracoviskom je RÚVZ so sídlom v Nových Zámkoch.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Projekt bol rozpracovaný na roky 2008 až 2013, podľa jednotlivých stupňov školských zariadení. V roku 2014 sa realizuje spracovanie a vyhodnocovanie údajov

Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u žiakov základných škôl v druhom polroku 2014. Zber údajov bol vykonaný od žiakov a pedagógov. Celkovo bolo respondovaných 252 žiakov a 52 pedagogických pracovníkov. Dotazníky boli následne zaslané gestorovi projektu.

Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je kompletne zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku. Získané údaje budú slúžiť na porovnanie výsledkov z roku 2009 a vyhodnotenie účinnosti intervenčných opatrení. Projekt bol riešený v 2 triedach vidieckej a mestskej materskej školy podľa vypracovanej metodiky. Dotazníkovou metódou boli získavané údaje od rodičov detí predškolského veku s počtom 30 respondovaných. Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané gestorovi projektu.

Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a mládeže.

Predpokladáme, že projekt prispeje k legislatívnej úprave pohybovej aktivity všetkých žiakov minimálne 30 minút denne, vytváraniu intervenčných programov na školách zameraných na rozvoj fyzickej aktivity a výškoleniu skupín na pôsobenie medzi deťmi a mládežou. V prvom polroku sme dotazníkovou metódou v 12 základných školách zisťovali údaje zamerané na využitie hodín TV, možnostiach telesnej aktivity detí, počtoch oslobodených od

cvičenia atď. V druhom polroku 2014 sa vo vybraných základných školách ďalej sledovala pohybová aktivita detí. Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3.a 8. ročníku a vyplnil dotazník „Pohybovej aktivity detí počas hodiny TV“, následne zo žiakmi v sledovanom ročníku (20 žiakov z toho 10 dievčat a 10 chlapcov) vyplnil dotazník „Pohybovej aktivity žiakov“. Celkovo bolo respondovaných 400 žiakov a zmonitorovaných 30 hodín TV. Získané údaje sa spracovali a v elektronickej forme a boli zaslané gestorovi projektu.

Štúdie a projekty ktoré nie sú súčasťou Programov a projektov vyhlásených HH SR :

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí:

Cieľom projektu bolo získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok prijatých potravou u detí školského veku a porovnať prijatý denný príjem so stanoveným denným príjmom /ADI/.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2014 u žiakov Základnej školy na Ul.Rozmarínovej v Komárne dotazníkovou formou u vzorky **20 žiakov** vo veku 15 rokov. Získané údaje boli spracované v počítačovom programe a zaslané gestorovi úlohy.

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Projekt bol riešený v Základnej škole, Ul.Komenského č.3 v Komárne v mesiaci marec (vo vykurovacom období). Zber údajov vykonali pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže v priebehu 5 dní v týždni. Pracovníci vykonali kontrolu zameranú na výskyt plesní a vlhkosti v celej budove, triedach a budovách. V troch triedach sa okrem monitorovania vykonala aj podrobnejšia kontrola a žiaci v monitorovaných triedach vyplnili dotazníky (75 žiakov vo veku od 9 -12 rokov). V súčasnosti prebieha počítačové spracovávanie získaných údajov. Databáza bude zaslaná gestorovi projektu. Objektivizácia kvality vnútorného prostredia budov bola vykonávaná vo vybratých ZŠ, kde sledovaná ZŠ nebola zaradená.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia vlastného očkovania:

Očkovanie je v okrese Komárno zabezpečované v súlade s platnou legislatívou. Pravidelné očkovanie bolo v roku 2014 naďalej vykonávané lekármi prvého kontaktu, ktorým bol zaslaný aktuálny očkovací kalendár. Zamestnanci oddelenia epidemiológie poskytovali konzultačnú činnosť zdravotníckym pracovníkom vykonávajúcim očkovanie ako aj širokej verejnosti, v roku 2014 prejednali 14 priestupkov pre odmietnutie očkovania v rámci poradne očkovania.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2014:

- zabezpečenie Národného imunizačného programu SR: oddelenie epidemiológie naďalej vykonávalo aktivity na podporu očkovania, zabezpečovalo metodické poradenstvo pre očkujúcich lekárov, činnosť poradne očkovania a prejednávalo priestupky pre odmietnutie očkovania
- príprava imunologických prehľadov – návrh stratégie nie je v kompetencii RÚVZ

- zabezpečenie očkovacieho kalendára pre rok 2014 nebolo v kompetencii RÚVZ. Schválený očkovací kalendár pre rok 2014 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom.
- zabezpečenie realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie – očkovanie prebiehalo podľa platnej legislatívy a z nej vyplývajúceho očkovacieho kalendára pre rok 2014
- udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovania - v okrese naďalej pretrvávala v rámci povinného očkovania zaočkovanosť na vysokej úrovni. Na propagácii očkovania sa oddelenie aktívne podieľa cestou školení a činnosťou poradne očkovania.
- príprava registra očkovaných osôb - nie je v náplni RÚVZ so sídlom v Komárne
- aktívna činnosť „Poradni očkovania“ – v rámci poradne očkovania bolo realizovaných 14 konzultácií.
- Surveillance a kontrola ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním v súlade s odporúčaniami WHO a ECDC:
RÚVZ vykonáva dôslednú surveillance ochorení preventabilných očkovaním v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a laboratóriami a vykonáva aktivity na zabezpečenie vysokej zaočkovanosti v regióne.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR

Úloha zatiaľ nebola nere realizovaná. Finančné zabezpečenie nie je v kompetencii RÚVZ. V prípade realizácie úlohy je RÚVZ pripravené sa aktívne zapojiť do realizácie imunologického prehľadu v okrese.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

V priebehu roka 2014 zamestnanci oddelenia epidemiológie intenzívne vykonávali surveillance prenosných ochorení preventabilných očkovaním. Lekárom prvého kontaktu poskytovali odborné poradenstvo a vykonávali metodickú činnosť v otázkach očkovania aj pre laickú verejnosť.

Oddelenie epidemiológie sa v apríli 2014 aktívne zapojilo do pravidelnej kampane Európskeho imunizačného týždňa. Pozornosť bola venovaná propagácii očkovania medzi laickou aj odbornou verejnosťou a odvráteniu narastajúcich antivakcinačných aktivít.

Manažment očkovania:

Zamestnanci oddelenia epidemiológie naďalej metodicky usmerňovali lekárov vykonávajúcich očkovanie. Priebežne bola poskytovaná poradenská činnosť v oblasti očkovania osôb vystavených riziku nákazy na základe rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva. Zabezpečená bola informovanosť verejnosti očkovaní pred cestou do zahraničia. V januári 2014 sa oddelenie aktívne zúčastnilo Vakcinologického kongresu, kde zamestnankyňa prezentovala 2 prednášky týkajúce sa očkovania. V júni 2014 sa 1 zamestnankyňa oddelenia epidemiológie aktívne zúčastnila vzdelávacej aktivity „Škola vakcinológie“, kde prezentovala výsledky minuloročného výskumu zameraného na postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania bola vykonaná vo všetkých pediatrických obvodoch. Z kontroly vyplynulo, že zaočkovanosť je v okrese Komárno vo všetkých prípadoch vyššia ako 95%. Nedostatky v evidencii, dokumentácii a vo výkone očkovania neboli zistené.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

RUVZ naďalej úzko spolupracovalo s Oddelením mikrobiológie životného prostredia pri RÚVZ so sídlom v Nitre, regionálnym mikrobiologickým laboratóriom (HPL s.r.o.), OKM nemocnice Zvolen, národnými referenčnými centrami. Spolupráca s laboratóriami bola zameraná na dôslednú diagnostiku a diferenciálnu diagnostiku ochorení, včasné hlásenie pozitívnych výsledkov zo strany laboratórií za účelom možnosti realizácie včasných opatrení na zabránenie šíreniu nákazy.

Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

Podstatnú časť hlásených ochorení tvoria naďalej ochorenia hlásené cestou mikrobiologických laboratórií. Regionálnym mikrobiologickým laboratóriom HPL s.r.o., boli ochorenia hlásené priebežne priamo do informačného systému EPIS. Ďalšie laboratóriá pôsobiace v našom regióne nevyužívajú možnosť online hlásenia, boli však vyzvané na včasné a dôsledné plnenie si hlásnej povinnosti. Ošetrojúcim lekárom bola opakovane zdôrazňovaná táto povinnosť, u všeobecných lekárov aj vrátane týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení. Oddelenie epidemiológie úzko spolupracovalo aj s regionálnou infektologickou ambulanciou a spádovou Infekčnou klinikou v Nitre.

Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

Pri analýze hrozby a výskytu infekčných ochorení bol intenzívne využívaný informačný systém EPIS a systém rýchleho varovania (SRV). Vykonané boli analýzy, na základe ktorých sa nariaďovali príslušné opatrenia. Pracovníci oddelenia sa za účelom získavania nových informácií naďalej pravidelne vzdelávali jednak formou samoštúdia, ako aj účasťou na vzdelávacích aktivitách.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom prísťahovalcov:

V okrese Komárno nie sú zriadené utečenecké tábory a strediská.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Odd. epidemiológie naďalej pravidelne informovalo verejnosť o aktuálnej problematike v oblasti prenosných ochorení a ich prevencii cestou médií, informačných letákov, webovej stránky RÚVZ. V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou vírusovej hepatitídy A v Nitrianskom kraji zabezpečilo opatrenia a informovanosť obyvateľstva.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť

Naďalej bola propagovaná možnosť on-line hlásenia prenosných ochorení do informačného systému EPIS. Napriek tomu je táto možnosť zo strany lekárov využívaná minimálne, aktuálne sú registrovaní 4 lekári. Regionálne mikrobiologické laboratórium HPL s.r.o. už túto možnosť pravidelne využíva.

Kontrola kvality údajov v EPISe :

Kontrola kvality údajov zadávaných do systému EPIS bola vykonávaná priebežne pri každodennej činnosti oddelenia, ako aj pri mesačnej analýze prenosných ochorení cestou exportu údajov.

Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ:

Nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne

Manažment epidémií:

Oddelenie epidemiológie riešilo v roku 2014 spolu 25 epidémií. Konkrétne sa jednalo o:

- Rodinnú epidémiu svrabu -7x
- Výskyt akútnych gastroenterítid u pacientov kolektívnych zariadení – 6x
- Epidémia svrabu u klientov kolektívnych zariadení – 5x
- Nozokomiálnu epidémiu onfalitíd na novorodeneckom oddelení – 1x
- Epidemický výskyt vírusových infekcií charakterizovanými léziami (choroba ruka, noha ústa) – 3x
- Epidemický výskyt respiračných ochorení v kolektívnom zariadení – 1x
- Rodinnú epidémiu salmonelózy – 1x

Manažment kontaktov a ohnísk:

Epidemiologické vyšetrenia boli v roku 2014 vykonané v 563 ohniskách nákaz, v ktorých boli prijaté príslušné protiepidemické opatrenia. Rozhodnutím boli 97x vydané opatrenia na zabránenie šíreniu nákazy. Všetky druhy opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko boli evidované a dokumentované aj v informačnom systéme EPIS. Pri svojej činnosti oddelenie úzko spolupracovalo s ošetrojúcimi lekármi pacientov a kontaktov, infektológom, spádovou infekčnou klinikou a pracovníkmi mikrobiologického laboratória.

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY- „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Hlásenie do TESSY nie je v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC(HELICS).

- RÚVZ so sídlom v Komárne riešilo v roku 2014 spolu 41 nozokomiálnych nákaz.
- **Vykonanie bodovej prevalenčnej štúdie nemocničných nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC**
- RÚVZ so sídlom v Komárne sa zúčastnilo projektu bodovej prevalenčnej štúdie nozokomiálnych nákaz podľa štandardného protokolu vypracovaného ECDC, kde bolo sledovaných 165 pacientov v roku 2012.

V roku 2013 ani roku 2014 nové sledovanie nebolo plánované ani realizované.

Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN:

Pracovníci oddelenia epidemiológie sa naďalej pravidelne vzdelávali a zúčastňovali vzdelávacích aktivít v oblasti nozokomiálnych nákaz. Získané poznatky sa ďalej odovzdávali zdravotníckym pracovníkom so snahou o ich aplikáciu v praxi.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Oddelenie epidemiológie má vypracovaný krízový plán a podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky pre okres Komárno, ktorý bol v roku 2014 aktualizovaný.

V roku 2014 sme pre hrozbu možného zavlečenia a šírenia vysoko virulentnej nákazy (Ebola) realizovali 4 odborné školenia pre zdravotníckych pracovníkov, priebežne sme informovali o aktuálnej epidemiologickej situácii odbornú i laickú verejnosť.

Pre zamestnancov RÚVZ sú zabezpečené OOPP v potrebnom množstve na výkon činnosti v ohnisku nákazy a mimoriadnych udalostiach

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR nebolo v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Podľa pokynov ÚVZ SR boli vykonávané pravidelné odbery odpadových vôd v meste Komárno. V roku 2014 boli realizované 7 odberov, výsledky boli vyhovujúce.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

RÚVZ so sídlom v Komárne je riešiteľom projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2014 bolo realizovaných 5 akcií na 4 základných školách a 1 SOŠ, spolu sa projektu zúčastnilo 256 žiakov. Ďalej boli realizované 2 prednášky s tematikou prevencie HIV/AIDS na SOŠ pre 78 študentov a na gymnáziu pre 57 študentov.

V dňoch od 1.12. do 3.12.2014 sme organizovali „Deň otvorených dverí so zameraním na prevenciu HIV/AIDS“, na web stránke RÚVZ so sídlom v Komárne sme zverejnili článok a na svojej nástenke slúžiacej pre verejnosť aktuálne informácie ohľadne HIV/AIDS.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Zamestnanci odd. epidemiológie propagovali činnosť zriadenej poradne očkovania cestou očkujúcich lekárov aj médií. V roku 2014 bolo realizovaných 14 konzultácií.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

V roku 2014 bol opakovane prezentované celonárodné výsledky predmetného výskumu. Opakovaný výskum bol posunutý po realizácii plánovaných intervencií.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (NRC pre Vibrionaceae)

7.23 Monitoring baktérií z čeľade Vibrionaceae vo vodnom prostredí s cieľom ochrany verejného zdravia

V rámci projektu sme k 31.12.2014 vyšetřili 90 vzoriek povrchových vôd štrkoviskových jazier /Apáli, Kava, Bohatá/. Z uvedených vzoriek bolo izolovaných 136 kmeňov baktérií z čeľade Vibrionaceae- 44 kmeňov *Vibrio cholerae* non O1, 79 kmeňov *Aeromonas* sp. a 13 kmeňov *Plesiomonas shigelloides*. Izolované kmene *Vibrio cholerae* non O1 sú zaradené do zbierky NRC a budú poskytnuté spoluriešiteľským pracoviskám za účelom vykonania genotypovej analýzy využitím molekulárno – biologických metód systému PCR. Spoluriešiteľské pracovisko – Katedra molekulárnej biológie Prír. Fak. UK Bratislava /Doc. Seman/ zaslalo v rámci riešenia projektu na bližšiu identifikáciu 10 kmeňov izolovaných z vodného prostredia. Z nich sme diagnostikovali *Vibrio cholerae* non O1 – 5 kmeňov, *Aeromonas hydrophila* 2 kmene a 1 kmeň *Aeromonas hydrophila*.

Za účelom vykonania molekulárno-biologických analýz sme uvedenému pracovisku v marci 2014 poskytli 17 kmeňov *Vibrio cholerae* non O1 rôznych klasifikačných tried podľa Smith-Goodnera a Heibergera.

Na základe požiadavky RÚVZ Nové Zámky vo februári 2014 sme vyšetřili 64 vzoriek vôd TK v Podhájskej, s cieľom prešetřit' epidemickú súvislosť návštevničky uvedených kúpeľov

z Prahy, kde bol v SZU izolovaný kmeň *Vibrio cholerae* non O1 non O139 z výteru defektu na dolnej končatine. Na mikrobiologické vyšetrenie bolo zaslaných 64 vzoriek vôd TK v Podhájskej, ktoré boli odoberané na prítoku a odtoku jednotlivých bazénov. Selektívnymi mikrobiologickými vyšetrovacími metódami sme z uvedených vzoriek neizolovali baktérie z čeľade Vibrionaceae. Pravidelné mikrobiologické vyšetrenie vzoriek vôd TK Podhájska pokračuje v dohovorených intervaloch naďalej.

Molekulárno-biologické vyšetrenia:

- Molekulárna identifikácia a konfirmácia izolátov molekulárnymi PCR technikami, vychádzajúcimi z použitia druhovo špecifických génov pre *V. cholerae*. Ide o gény kódujúce druhovo špecifické proteíny, konkrétne proteíny omp W aU, ktoré sa vyskytujú iba u *V. cholerae*. Identifikujú spoľahlivo tak *V. cholerae* O1, ako aj *V. cholerae* non O1.

Metodika: PCR analýza za použitia špecifických primerov

- Molekulárna identifikácia hlavných determinantov virulencie, ktoré reprezentujú gény *ctxA*, *tcpA* / gén pre toxín koregulujúci pilus/, *toxR* /dominantný gén, regulačnej kaskády/, *zot*, *ace*, *hlyA*, *st* – gény pre aditívne toxíny.

Metodika : PCR analýza za použitia špecifických primerov

Vyšetrenia zabezpečí spoluriešiteľ projektu : Katedra molekulárnej biológie Prírodovedeckej Fakulty UK Bratislava

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V roku 2014 Oddelenie podpory zdravia (OPZ) Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Komárne (RÚVZ v Komárne) realizovalo pravidelné cvičenia (2 x týždenne) na podporu a rozvoj zdravia v Centre voľného času v Komárne a v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne. Cviky sú zamerané predovšetkým na precvičovanie svalov chrbtice, vhodné sú pre všetky vekové kategórie. Súčasťou cvičenia je aj nácvik relaxačných techník. Realizovaných bolo cca 96 cvičení celkovo pre 768 účastníkov.

S cieľom podpory pohybovej aktivity RÚVZ v Komárne organizoval II. ročník zdravotno-výchovnej (ZV) akcie s názvom „Prechádzka na podporu a rozvoj zdravia“ dňa 24. 5. 2014. Cieľom akcie bolo upriamiť pozornosť na význam pohybu z hľadiska telesného a duševného zdravia (vrátane zvládania stresu), dôležitosť pobytu na čerstvom vzduchu a na jednoduchosť, finančnú nenáročnosť a „nezávislosť“ od počasia pri vykonávaní zdravia podporujúcej a rozvíjajúcej aktivity. Dĺžka trasy bola približne 7,8 km v okolí mesta Komárno (pre deti bola určená skrátená trasa), pre účastníkov boli pripravené ceny v rôznych kategóriách. Účastníci pred štartom dostali malé občerstvenie – cereálie, minerálnu vodu. Akcie sa zúčastnilo 68 ľudí (20 detí do 10 rokov, 7 detí do 18 rokov a 41 dospelých). Podujatie bolo organizované v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou.

Od roku 2005 OPZ realizuje vlastný projekt s názvom „Zdravý životný štýl“, ktorého cieľom je poskytnúť možnosť obyvateľstvu okresu Komárno oboznámiť sa so zásadami zdravého životného štýlu. V rámci projektu bolo vykonaných 6 prednášok pre 128 žiakov stredných škôl v okrese Komárno, 2 prednášky pre 56 žiakov ZŠ a 1 prednáška pre 17 detí MŠ. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Komárne bolo zorganizované v rámci akcie „Pohybom ku zdraviu“ cvičenie pre 160 detí MŠ.

V rámci preventívnych opatrení zameraných na zníženie výskytu infekčných ochorení boli u žiakov stredných škôl vykonané prednášky na tému Sexuálna výchova a prevencia pohlavne

prenosných ochorení pre 18 chlapcov, pre žiakov základných škôl boli na tému Sexuálna výchova prednesené 2 prednášky s celkovým počtom 37 žiakov.

Na tému prevencia AIDS bolo vykonaných 5 prednášok pre 127 žiakov stredných škôl. Oddelenie podpory zdravia realizovalo v spolupráci s oddelením epidemiológie projekt Hrou proti AIDS. V priestoroch RÚVZ bola zhotovená nástenka na tému Prevencia AIDS, na webovej stránke bol uverejnený článok pod názvom „Svetový deň AIDS“.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Sledovanie a hodnotenie zdravotného uvedomenia obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Pri periodickom opakovaní umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii. V rámci poradenského centra zdravia bolo vyšetrených 151 klientov, ktorým boli vykonané merania HDL cholesterolu, glukózy, triglyceridov a LDL cholesterolu.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Pracovníci OPZ v rámci svojich prednášok o zdravom životnom štýle, o stomatohygiene sa pravidelne venujú problematike optimálnej hmotnosti. Na tému zdravý životný štýl bolo vykonaných 6 prednášok pre 128 žiakov stredných škôl v okrese Komárno, 2 prednášky pre 56 žiakov ZŠ a 1 prednáška pre 17 detí MŠ.

Na tému Stomatohygiena u detí predškolského veku bolo vykonaných 12 prednášok pre 353 detí MŠ a 6 prednášok pre 178 žiakov ZŠ.

Dňa 12. 5 2014 organizovala Združená škola obchodu a služieb v Komárne „Deň mlieka, na ktorej sa zúčastnili aj pracovníci OPZ. Akcia sa konala v priestoroch školy, kde sme realizovali 2 prednášky na tému Zdravý životný štýl. V spolupráci s Osvetovým strediskom v Komárne bola zrealizovaná akcia pod názvom „Pohybom ku zdraviu“ pre 160 detí MŠ. Akcia pozostávala z ochutnávky zdravých jedál, ľahkých cvikov pre deti, ktorú zabezpečovali pedagogickí pracovníci Univerzity J.Selyeho v Komárne a pitného režimu vo forme minerálnych vôd.

V priestoroch telocvične RÚVZ so sídlom v Komárne sa realizujú týždenne 1x cvičenie pre seniorov.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU: CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Vyzvi srdce k pohybu “Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie nebola realizovaná.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Pracovníci OPZ v rámci Svetového dňa bez tabaku pripravili nástenku na tému Svetový deň bez tabaku v priestoroch RÚVZ so sídlom v Komárne.

OPZ cestou projektu „Zdravý životný štýl“ a prednášok o zdravom životnom štýle propagovalo abstinenciu od nikotínu. V priestoroch RÚVZ bola pripravená a zabezpečená nástenka na tému „Medzinárodný deň bez fajčenia“.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

V roku 2014 uvedená akcia nebola realizovaná

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Pracovníci OPZ sa v rámci projektu „Zdravý životný štýl“ venovali problematike užívania alkoholu, resp. abstinencii od alkoholu.

V rámci projektu „Bezpečný návrat domov,, boli pracovníkmi oddelenia podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Komárne vykonané nasledovné aktivity, ktoré boli zamerané aj na prevenciu užívania alkoholu:

- Zabezpečená bola distribúcia zdravotno – osvetového materiálu (plagátu) „Bezpečný návrat domov“ spolu s Informačným listom do 10 stredných škôl v okrese Komárno.
- V spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Komárne sme vykonali 9 prednášok pre 238 žiakov stredných škôl okresu Komárno. Cieľovou skupinou boli študenti vo veku od 15-19 rokov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V roku 2014 bolo v rámci projektu vykonaných 96 cvičení na podporu a rozvoj zdravia pre 768 záujemcov. Cvičenia sa realizovali v priestoroch Centra voľného času v Komárne a telocvične RÚVZ so sídlom v Komárne. Cviky sú zamerané predovšetkým na precvičovanie svalov chrbtice, vhodné sú pre všetky vekové kategórie. Súčasťou cvičenia je aj nácvik relaxačných techník.

V dome dôchodcov v Komárne boli v rámci medzinárodného dňa starších zorganizované 2 akcie, kde sa záujemcom vyšetrovali: TK, P, LDL, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza. Akcie sa zúčastnilo 33 záujemcov.

Na tému „Prevencia osteoporózy“ bola v Domove dôchodcov v Komárne prezentovaná 1 prednáška pre 30 záujemcov, ktorým bol zároveň rozdán aj informačný leták o prevencii osteoporózy a vyplnili anonymný dotazník.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Počas roku 2014 bolo zrealizovaných na tému „Zdravá výživa“ zrealizovaných 12 prednášok pre 353 detí MŠ a 6 prednášok pre 178 žiakov ZŠ. Na tému „Stomatohygiena „bolo odprednášaných 12 prednášok pre 353 detí MŠ, ktorým bolo súčasne premietnuté aj edukačné video.

V rámci projektu „Bezpečný návrat domov,, bola pracovníkmi oddelenia podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Komárne zabezpečená distribúcia zdravotno – osvetového materiálu (plagátu) „Bezpečný návrat domov“ spolu s Informačným listom do 10 stredných škôl v okrese Komárno a v spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Komárne sme vykonali 9 prednášok pre 238 žiakov stredných škôl okresu Komárno. Cieľovou skupinou boli študenti vo veku od 15-19 rokov. Pre žiakov základných škôl bola zabezpečená informácia o konaní súťaže „Najkrajšia protidrogová nástenka“ do ktorej sa zapojili aj základné školy v okrese Komárno. Všetkým školám bolo zaslané vyhodnotenie súťaže a

d'akovný list. V súvislosti so Svetovým dňom vody bolo vykonaných 7 prednášok pre žiakov základných škôl a špeciálnych základných škôl, celkovo pre 154 žiakov.

Pre deti MŠ bola v spolupráci s Osvetovým strediskom v Komárne zorganizovaná akcia „Pohybom ku zdraviu“, ktorej sa zúčastnilo 160 detí MŠ.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Pracovníci Základnej poradne PCOaPZ v roku 2014 vyšetřili 151 klientov, bolo realizovaných 14 výjazdov na vybrané miesta v okrese Komárno.

Pracovníci PCOaPZ spolupracovali aj s hygienou výživy pri plnení projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva SR“.

Dňa 30.apríla 2014 pracovníci PCOaPZ v rámci 23. Komárňanských dní v centre mesta Komárno merali tlak krvi a vyšetřili hladinu cholesterolu - podľa potreby poskytli aj individuálne poradenstvo a poradenstvo a letáky na tému prevencie kolorektálneho karcinómu - 37 záujemcom.

V rámci kampane MOST 2014 bolo v priestoroch nákupného centra vykonávané meranie cholesterolu, TK, P a poskytované poradenstvo 34 záujemcom.

V priebehu roku 2014 sa realizovalo meranie krvného tlaku a pulzu pre záujemcov na verejných priestranstvách v Komárne.

9.9 EHES- European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2014 prebieha vyhodnocovacia fáza projektu.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey) - štúdia o zdravotnom uvedomení a o fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR.

Cieľom projektu je získať údaje na podporu surveillance kontroly tabaku, monitorovanie prevalencie fajčenia, hodnotenie dlhodobých intervenčných programov. V rámci projektu bola zabezpečená distribúcia dotazníkov a zber údajov od 120 respondovaných vo veku od 18 do 65 rokov. Respondovaných bolo 60 mužov a 60 žien rovnomerne bývajúcich v meste a vidieku. Dotazníky boli následne doručené gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Košiciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Sledovanie kvality pitnej vody

Zamestnanci odboru HŽP vykonávajú pravidelný monitoring kvality pitnej vody a štátny zdravotný dozor nad kvalitou pitnej vody určenej na hromadné zásobovanie obyvateľstva. V roku 2014 v rámci monitoringu kvality pitnej vody odobrali **357 vzoriek vody** (z toho v rozsahu kontrolného - minimálneho monitoringu bolo odobratých 289 vzoriek pitnej vody a v rámci preverovacieho - úplného monitoringu 68 vzoriek). Z celkového počtu vyšetrených vzoriek (357) bolo 44 vzoriek nevyhovujúcich. Nevyhovujúca kvalita vody v mikrobiologických ukazovateľoch bola zistená v 16 vzorkách, z fyzikálno-chemických ukazovateľov bolo zisťované prekročenie limitných hodnôt v 29 vzorkách (až v 23 vzorkách bola prekročená iba medzná hodnota ukazovateľa Fe, 2x absorbancia, 4x nasýtenie vody O₂). V 27 vzorkách nebola dodržaná stanovená odporúčaná hodnota u ukazovateľov: Ca, Mg, Ca+Mg, čo súvisí s charakterom vodného zdroja (zdroj povrchovej vody).

Vo všetkých týchto vzorkách nebolo zistené významné prekročenie limitných hodnôt a kontrolné vzorky vody boli v súlade s limitnými hodnotami NV SR č. 354/2006 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, v znení NV SR č. 496/2010 Z. z.. Biologické a rádiologické ukazovatele neboli prekročené. *Štátny zdravotný dozor (ŠZD)* nad kvalitou pitnej vody určenej na hromadné zásobovanie obyvateľstva bol vykonávaný v súlade s usmerneniami hlavného hygienika SR a bol minimalizovaný. ŠZD bol zameraný na kontrolu kvality vody vo vodovodoch s kolísavou kvalitou (boli využívané výsledky analýz získané z monitoringu kvality pitnej vody) a na úpravu vody. V rámci výkonu ŠZD v okresoch Košice - mesto a Košice – okolie bolo odobratých 68 vzoriek pitnej vody. Kvalita pitnej vody bola monitorovaná v tých mestských častiach, do ktorých je dodávaná upravovaná voda (Terasa, sídlisko KVP a MČ Šaca). Na sídlisku KVP bola prekročená najvyššia medzná hodnota ukazovateľa: antimón v 5 vzorkách a v 2 vzorkách bola prekročená medzná hodnota v ukazovateli železo. V okrese Košice – okolie bola prekročená v 1 vzorke vody z verejného vodovodu v obci Ruskov najvyššia medzná hodnota v ukazovateli arzén. V obci Hačava bola v 1 vzorke vody prekročená limitná hodnota v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C v. Opakované rozborov pitnej vody zo strany prevádzkovateľov vodovodov nepotvrdili výsledky prvotných rozborov. Taktiež ďalšie odobraté vzorky vody zo strany RÚVZ boli v súlade s limitmi NV SR. V dôsledku nevyhovujúcej kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch neboli v roku 2014 riešené šetrené infekčné alebo neinfekčné ochorenia u spotrebiteľov.

Sledovanie kvality vody na kúpanie

Pracovníci odboru hygieny životného prostredia pravidelne monitorujú kvalitu vody na kúpanie v 3 prírodných vodných nádržiach (z toho počtu sa jedná o 2 nádrže s vodou určenou na kúpanie a jedno prírodné kúpalisko). Sporadicky, resp. podľa potreby, odoberajú v rámci výkonu ŠZD vzorky vody na kúpanie aj z ďalších prírodných vodných plôch, ktoré sa nachádzajú v blízkosti Košíc a využíva ich na kúpanie menší počet ľudí. Taktiež vykonávajú ŠZD spojený s odberom vzoriek vôd na kúpanie v umelých kúpaliskách s celoročnou i sezónnou prevádzkou, v relaxačných zariadeniach a v hotelových komplexoch vybavených bazénmi. V rámci platenej služby kontrolujú kvalitu vody na kúpanie aj v bazénoch vybudovaných v rámci zdravotníckych zariadení (výsledky analýz nie sú zadávané do Informačného systému Vody na kúpanie). Pri výkone ŠZD dôsledne dbajú na dodržiavanie zásad ochrany zdravia zákazníkov i zamestnancov jednotlivých zariadení a na pravidelné predkladanie výsledkov prevádzkovej kontroly kvality vody na kúpanie. V roku 2014 bolo

v prevádzke 6 sezónnych kúpalísk (TRITON Košice, RYBA Košice, Letné kúpalisko na Rumanovej ulici, Mestské kúpalisko v Moldave nad Bodvou, Letné kúpalisko v Medzeve a kúpalisko pri Hoteli Garden v Košickej Belej). Z dôvodu zlého technického stavu neboli prevádzkované kúpaliská ŠKP v Košiciach (už sa začali rekonštrukčné práce, ktoré majú byť ukončené v roku 2015) a pri Hoteli Hrabina na Bukovci. Z nezistených dôvodov bolo zatvorené kúpalisko Zlatník v Košickej Belej a taktiež nebol v prevádzke letný bazén na Mestskej krytej plavárni (stále nie je ukončené kolaudačné konanie).

Celkovo bolo zo 16-tich umelých bazénov na sezónnych kúpaliskách **odobratých 60 vzoriek** bazénovej vody, z ktorých všetkým skúšaným ukazovateľom nevyhovelo 13 vzoriek, t. j. 21,66 %. Prekročenie limitnej hodnoty bolo zistené 7x v mikrobiologických ukazovateľoch a to 5x kultivovateľné mikroorganizmy, 2x *Pseudomonas aeruginosa* a 8x v chemických ukazovateľoch a to 3x CHSK_{Mn}, 2x pH, 1x voľný chlór a 2x viazaný chlór.

Ďalej boli v prevádzke zariadenia s celoročnou prevádzkou, v ktorých sú situované umelé bazény s recirkuláciou vody. Ako nové boli do prevádzky uvedené - Relaxačné zariadenia s hydromasážnym bazénom v obci Ždaňa a po rekonštrukcii bol uvedený do prevádzky umelý plavecký bazén pre zamestnancov ÚVV a ÚVTOS na Floriánskej ulici v Košiciach. Celkovo bolo z 36-tich umelých bazénov s celoročnou prevádzkou **odobratých 406 vzoriek** vody na kúpanie, z toho 389 v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody (174 vzoriek bolo vyšetrených v iných akreditovaných laboratóriách a 215 vzoriek vôd bolo odoberatých a vyšetrených zamestnancami tunajšieho úradu ako platená služba) a 17 v rámci ŠZD. Požiadavkám vyhl. 308/2012 Z. z. nevyhovelo vo všetkých skúšaných ukazovateľoch 116 vzoriek, t.j. 28,6 %. Prekročenie limitnej hodnoty bolo zistené 156x, z toho počtu 45x v mikrobiologických ukazovateľoch (kultivovateľné mikroorganizmy 35x, *Pseudomonas aeruginosa* 14x a *Staphylococcus aureus* 4x) a 102x v chemických ukazovateľoch (20x CHSK_{Mn}, 41x pH, 19x voľný chlór a 22x viazaný chlór). Z dôvodu nevyhovujúcej kvality vody v hydromasážnych bazénoch bolo v hodnotenom roku uložené dvom prevádzkovateľom relaxačných zariadení opatrenie podľa § 55 ods. 2 písm. g) zák. č. 355/2007 Z. z., ktorým bola uzatvorená časť prevádzky a to v oboch prípadoch hydromasážny bazén. Po predložení výsledkov laboratórnych analýz, ktoré preukázali vyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie vo všetkých skúšaných ukazovateľoch, boli uložené opatrenia zrušené.

V dňoch 18. 03. - 20. 03. 2014 a 25. 03. - 26. 03. 2014 vykonali zamestnanci odboru hygieny zložiek životného prostredia cielený ŠZD, zameraný na kontrolu kvality vody na kúpanie v hydromasážnych a ochladzovacích bazénoch s recirkuláciou, ale aj bez recirkulácie vody a na dodržiavanie zásad prevádzkovej hygieny v relaxačných zariadeniach na území okresu Košice - mesto a Košice - okolie.

Hlavným cieľom úlohy bolo:

1. prekontrolovať činnosť v týchto zariadeniach počas odpoľudňajších a večerných hodín, s dôrazom na:
  - odbornú spôsobilosť zamestnancov na výkon epidemiologicky závažných činností,
  - vedenie prevádzkovej dokumentácie,
  - meranie parametrov kvality vody (pH, voľný chlór, viazaný chlór, teplota vody, priehľadnosť) a ich evidenciu,
  - vybavenie lekárnicky prvej pomoci,
  - dodržiavanie zákona na ochranu nefajčiarov,
2. odobrať vzorky vody na kúpanie počas večerných hodín, kedy sú zariadenia najvyťaženejšie a vykonať ich laboratórne analýzy,
3. porovnať, či sú rozdiely v kvalite vody na kúpanie odoberatej v rámci prevádzkovej kontroly kvality vody a v rámci výkonu cieleného ŠZD,
4. zistiť, aká je kvalita vody v ochladzovacích bazénoch bez recirkulácie vody.

Cielený ŠZD bol vykonaný v 23 zariadeniach. Na laboratórne analýzy bolo odobratých 31 vzoriek vôd na kúpanie, z ktorých 17 nevyhovelo požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom a na umelom kúpalisku. Za zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene a za nevyhovujúcu kvalitu vody boli 9-tim prevádzkovateľom zariadení uložené pokuty v celkovej sume 2600 Eur.

Čo sa týka prírodných vodných plôch - podľa pripraveného programu monitorovania boli odoberané vzorky vody z VUK Pod Bukovcom a Ružín. V roku 2014 bolo **odobratých 36 vzoriek vôd** v rozsahu ukazovateľov podľa NV 87/2008 Z.z. o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie v znení neskorších predpisov. Prekročenie medznej hodnoty zistené nebolo. Prírodná vodná plocha „Plážové kúpalisko Jazero“ v MČ Košice – Nad Jazerom bolo v kúpacej sezóne 2014 monitorované od 26.05. do 10.09.2014. Z dôvodu prekročenia medzných hodnôt v biologických ukazovateľoch a výskytu toxického vodného kvetu v kúpacej sezóne 2013, boli v tejto kúpacej sezóne odoberané vzorky vody na vyšetrenie biologických ukazovateľov v týždenných intervaloch. Už pri odbere vzoriek dňa 01.07.2014 bol vizuálne zistený hojný až masový výskyt cyanobaktérií a znížená priehľadnosť vody. Výsledky laboratórných analýz poukázali na prekročenie medznej hodnoty v ukazovateľoch chlorofyl-a (stanovená hodnota bola od 41,7 do 71 µg/l) a cyanobaktérie (od 88.400 do 176 000 buniek/ml). Na základe týchto skutočností tunajší úrad nesúhlasil s uvedením priestorov prírodného kúpaliska „Plážové kúpalisko Jazero“ do prevádzky v kúpacej sezóne 2014 a zároveň nariadil opatrenia, ktorými zakázal kúpanie v prírodnom kúpalisku a zároveň zakázal prevádzku zariadenia vodnolyžiarskeho vleku (KVL Trixen). Taktiež bola dňa 10. 07. 2014 odobratá vzorka vody v mieste najväčšieho premnoženia cyanobaktérií a vzorka vodného kvetu. V zmysle záverov z vyšetrenia bola na lokalite zaznamenaná prítomnosť toxického vodného kvetu. Napriek všetkým snahám prevádzkovateľa prírodného kúpaliska a to MČ Košice - Nad Jazerom (spustenie určitého objemu vody, prevzdušňovanie vody motorovým člnom) sa kvalita vody počas celej kúpacej sezóny nezlepšila a naopak hodnoty cyanobaktérií a chlorofylu a dosiahli „historické“ maximum 520 000 buniek/ml vody a 700,2 µg/l.

Celkovo bolo z tejto prírodnej vodnej plochy odobratých a vyšetrených v rámci ŠZD 62 vzoriek vody. V IS Vody na kúpanie boli všetky vzorky vyhodnotené ako nevyhovujúce z dôvodu prekročenia medznej hodnoty v ukazovateli priehľadnosť. Okrem tohto ukazovateľa bola prekročená medzná hodnota, stanovená vyhl. č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku aj v týchto ukazovateľoch: cyanobaktérie 45x a chlorofyl a 44x. Nad rámec uvedenej vyhlášky boli v zmysle pokynov na zabezpečenie kúpacej sezóny 2014 odobraté a vyšetrené pred začatím sezóny a 1x počas sezóny vzorky vody aj v ukazovateľoch celkový fosfor, celkový dusík, celkový organický uhlík, nasýtenie vody kyslíkom, reakcia vody a farba. Uvedené ukazovatele nemajú stanovenú medznú hodnotu. Informačný systém Vody na kúpanie vyhodnotil jednu vzorku ako vzorku s prekročenou medznou hodnotou v ukazovateli celkový fosfor.

Mikrobiologická a biologická analýza vzoriek pitných vôd

V rámci ŠZD a monitoringu kvality pitnej vody sa podľa platnej legislatívy za rok 2014 analyzovalo 1411 vzoriek pitných vôd, z toho 707 vzoriek pitných vôd pre RÚVZ Košice, RÚVZ Michalovce 246, RÚVZ Rožňava 271 a RÚVZ Trebišov 187 vzoriek. Z celkového počtu analyzovaných vzoriek pitných vôd bolo po mikrobiologickej stránke pozitívnych 110 vzoriek vôd z vodovodov, 142 zo studní, 5 vzoriek z prameňov, spolu je to

257 pozitívnych vzoriek, čo predstavuje 18,2 %. V 429 vzorkách bol stanovovaný ukazovateľ *Clostridium perfringens*, 12 vzoriek bolo pozitívnych. V súvislosti s hnačkovým ochorením bolo analyzovaných 11 vzoriek pitných vôd so zameraním aj na výskyt patogénnych mikroorganizmov, všetky s negatívnym výsledkom.

Biologickým požiadavkám na kvalitu pitnej vody nevyhovelo 24 vzoriek a to v ukazovateli abiosestón, železité a mangánové baktérie, živé organizmy a bezfarebné bičíkovce.

Mikrobiologická a biologická analýza piesku

V roku 2014 sa analyzovalo 96 vzoriek piesku, z toho pre odbor HDaM RÚVZ Košice 38 vzoriek, pre RÚVZ Michalovce 30 vzoriek, RÚVZ Rožňava 11 vzoriek a RÚVZ Trebišov 17 vzoriek piesku, podľa ukazovateľov uvedených vo Vyhláske MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Osem vzoriek piesku nevyhovelo limitom pre biologické a mikrobiologické ukazovatele a to 4 vzorky v ukazovateli vajíčka helmintov a v 4 vzorkách piesku boli prekročené limity pre mikrobiologické ukazovatele - fekálne streptokoky a koliformné baktérie.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Košiciach sa podieľa v rámci plnenia Protokolu o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier na plnení **národného cieľa č. 4** t. j. „Pesticídy v pitnej vode“.

Výsledkom plnenia tejto úlohy bude spracovanie usmernenia pre sledovanie pesticídov v pitnej vode z hľadiska pôsobnosti orgánov verejného zdravotníctva a vodárenských spoločností, resp. prevádzkovateľov verejných vodovodov. Podrobnejšie informácie o plnení národného cieľa č. 4 uvádzame pri plnení úlohy číslo 1.5 (pozri nižšie).

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

V roku 2014 práce na úlohe plnil UVZ SR - gestor úlohy, praktická časť úlohy bude plnená s sídlach krajov v roku 2015.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

Cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

V r. 2014 bol v Košickom kraji za účelom plnenia úlohy dohodnutý jednotný postup výberu základných škôl a vykonania dotazníkovej štúdie u žiakov i pracovníkov škôl. V kraji bolo vybratých spolu 10 základných škôl, v každom okrese po dve školy.

V priebehu jarných mesiacov r. 2014 bola uskutočnená dotazníková štúdia na jednotlivých vybraných školách, boli vyplnené dotazníky žiakmi vo veku 9 - 14 rokov, rodičmi vybraných detí, zamestnancami škôl, správcami škôl a zriaďovateľmi škôl. Na každej vybratej škole bol zároveň vykonaný cielený štátny zdravotný dozor odbornými pracovníkmi jednotlivých RÚVZ v kraji.

Realizácia úlohy odborom hygieny detí a mládeže v sledovanom období:

Samotná realizácia projektu sa začala v mesiaci február 2014. V prvej fáze bolo rozdáných 150 dotazníkov rodičom detí navštevujúcich Základnú školu sv. Cyrila a Metóda Bernolákova 18 a Základnú školu Gemerská 2 na území mesta Košice. Rodičmi bolo vyplnených 150 dotazníkov.

Následne v mesiaci marec a apríl prebehlo na obidvoch školách vyplňanie dotazníkov žiakmi, učiteľmi a prevádzkovateľmi škôl. Zo strany žiakov bolo celkovo vyplnených 300 dotazníkov, 4 dotazníky boli vyplnené riaditeľmi škôl, 10 dotazníkov vyplnili učitelia a 7 dotazníkov vyplnili pracovníci odboru HDM v rámci kontroly zariadení na osobnú hygienu (WC a umyvárne). Získane dotazníky od rodičov a detí boli v II. polroku 2014 následne zadané do mustry (pracovníkmi HDM bolo zozbieraných 471 dotazníkov, do mustry bolo zadaných 162 dotazníkov).

Prehľad vybraných základných škôl, v ktorých bola realizovaná dotazníková štúdia:

1. ZŠ Gemerská Košice
2. ZŠ Cyrila a Metóda, Bernolákova, Košice
3. ZŠ Mierová Strážske, okres Michalovce
4. ZŠ Okružná Michalovce
5. ZŠ Gorkého, Trebišov
6. ZŠ Obchodná Sečovce, okres Trebišov
7. ZŠ Cyrila a Metóda Spišská N. Ves
8. ZŠ Nad Medzou, Spišská N. Ves
9. ZŠ Zlatá, Rožňava
10. ZŠ Gemerská, Plešivec, okres Rožňava

Praktická časť úlohy - Environmentálny monitoring bol v rámci Košického kraja vykonaný len u dvoch košických základných škôl a to v termíne 24. 11. – 5. 12. 2014. Išlo o meranie vybraných fyzikálnych a chemických parametrov vnútorného a súvisiaceho vonkajšieho ovzdušia (teplota, vlhkosť, oxid uhličitý, oxid uhoľnatý, prašnosť – frakcie PM 10, PM 2,5 a PM 1,0, ďalej formaldehyd, oxid dusičitý a prchavé organické látky) v troch triedach v každej vybratej škole. Merania uskutočnil odbor chemických analýz za spoluúčasti odboru HDM.

V každej triede merania trvali jeden týždeň, boli vykonané počas bežného vyučovania s využitím prístrojovej techniky nenarušajúcej priebeh vyučovacieho procesu. Všetky namerané údaje a hodnoty boli s prístrojovou technikou doručené na ÚVZ SR Bratislava.

Výsledky monitoringu i dotazníkovej štúdie budú spracované v prvom polroku 2015.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

V roku 2014 sme z hľadiska pôsobnosti NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody vytypovali najviac používané pesticídne látky, a to na základe databázy Ústredného, kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho v Bratislave z roku 2012. Ide o pesticídne látky s účinnou zložkou, ako sú: chlormequat, glyphosate a acetochlór.

Na základe uvedeného sa v júni 2014 uskutočnila celoslovenská porada na ÚVZ SR s vybranými odborníkmi za RÚVZ v SR, z ÚVZ SR, Výskumného ústavu vodného hospodárstva a vodárenských spoločností, kde sa okrem iného konštatovalo, že súčasný stav v monitorovaní výskytu pesticídnych látok v pitnej vode je nedostatočný a v súlade s požiadavkami platnej legislatívy si vyžaduje preverenie relevantnosti zisťovania jednotlivých látok a ich metabolitov. Záver porady vyslovil požiadavku vytvorenia

medzirezortnej pracovnej skupiny, ktorá sa bude touto problematikou zaoberať, pričom za gestora bol navrhnutý rezort zdravotníctva. Po zvážení odbornej náročnosti celej problematiky tunajšie NRC pre hygienickú problematiku pitnej vody oslovilo v septembri 2014 vedúceho Národného referenčného laboratória pre pesticídy Univerzity veterinárneho lekárstva a farmácie v Košiciach, ktorý na základe zoznamu Ústredného kontrolného a skúšobného ústavu poľnohospodárskeho Bratislava vypracoval zoznam metabolitov pesticídnych látok a ich účinných látok, ktoré v súčasnosti predstavujú riziko znečistenia najmä pre podzemné vody na Slovensku. Pre celé územie SR boli na základe údajov o ich spotrebe vytypované tieto účinné látky: acetochlór, glyphosat, propisochlor, s-metolachlor, mcpa, terbuthylazine, metazachlor.

V súčasnosti sa prehodnocujú údaje o ekotoxícite, resp. toxicite týchto látok a laboratórne možnosti ich stanovovania vo vybraných regionálnych úradoch verejného zdravotníctva.

V plnení úlohy sa bude naďalej pokračovať aj v roku 2015, výsledkom by malo byť vypracovanie metodického usmernenia pre výrobcov a dodávateľov pitnej vody a orgány verejného zdravotníctva. Usmernenie bude zamerané na sledovanie týchto látok v pitných vodách, ako aj na hodnotenie ich laboratórných nálezov z hľadiska ochrany zdravia obyvateľstva.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2014 bolo vydaných 65 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie, z toho :

- a) 58 rozhodnutí na základe prehodnotenia zdravotných rizík s tým, že staré rozhodnutia na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie stratili účinnosť právoplatnosťou vydaných nových rozhodnutí,
- b) 7 rozhodnutí na základe návrhov na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie v nových a existujúcich prevádzkach.

Zrušených bolo 62 rozhodnutí na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie z dôvodu prehodnotenia zdravotných rizík, organizačných zmien a zrušenia prevádzok.

V sledovanom období bolo na pracoviskách s rizikovými prácami vykonaných 223 kontrol, v rámci ktorých boli rozdane zamestnancom na vyplnenie kontrolné listy informovanosti v počte 333 (typ H - 272, K – 50, V - 11).

Evidencia prác zaradených do tretej a štvrtej kategórie bola doplňovaná a aktualizovaná v programe ASTR_2011.

Porovnanie rokov 2013 a 2014

Rok	2013	2014	trend
Nové rozhodnutia RP	16	07	- 09
Prehodnotenú rozhodnutia RP	49	58	+ 09

<i>Rok</i>	<i>2013</i>	<i>2014</i>	<i>trend</i>
Vydané rozhodnutia spolu	65	65	0
Zrušené rozhodnutia RP	62	62	0
ŠZD – previerky RP	212	223	+ 11

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov faktorom práce a subjektov s RP
za rok 2013 a rok 2014**

Okres	Za rok 2013			Za rok 2014		
	Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku		Počet subjektov	Počet zamestnancov v riziku	
		celkom	z toho ženy		celkom	z toho ženy
Košice I., II., III., IV. a Košice – okolie	106	12 263	1 107	104	11 986	1 112

**Prehľad počtu exponovaných zamestnancov faktorom práce
za obdobie rokov 2010 - 2014**

<i>Počet exponovaných faktorom práce</i>									
2014		2013		2012		2011		2010	
Spolu	ženy	spolu	ženy	Spolu	ženy	Spolu	ženy	spolu	ženy
11 986	1 112	12 263	1 107	12 386	1 069	12 076	1 043	12 274	1 024

Je zrejmé, že za posledných 5 rokov došlo v roku 2014 k zníženiu počtu zamestnancov zaradených do tretej a štvrtej kategórie práce o 277, a to najmä v dôsledku prehodnotenia zdravotného rizika v existujúcich prevádzkach, na základe zníženia stavu zamestnancov, útlmu, resp. ukončenia činnosti, resp. výroby a pod.

Chemický faktor:

Pevný aerosól

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>osobný</i>	192	218	413
<i>stacionárny</i>	16	17	31
spolu	208	235	444

Stanovenie koncentrácie pevných aerosólov bolo vykonávané za účelom objektivizácie pracovného prostredia pre okres Košice a Košice – okolie, okres Trebišov, Snina a Poprad. *BRAND FOOD INVEST – spoločnosť KUK&FUK* – výroba cestovín, 1 osobný odber v limite.

Pre PZS Ergomed – FAURECIA LEATHER Letisko (výroba časti interiéru do áut) – 3 osobné a 3 stacionárne odbery v limite

Pre PZS Ergomed – Lom Trebejov – 1 osobný odber v limite

Pre PZS Medison Moldava n/B vo firme KVIST (výroba nábytku) 3 osobné odbery v limite, Variakov (zváranie) – 2 osobné odbery, z toho 1-krát prekročenie menej ako 2-násobné.

Pre PZS ProCare - tlačiareň Print4U – 2 osobné odbery v limite.

Košice okolie – SKANSKA Veľká Ida, Výroba asfaltových zmesí – 2 osobné odbery v limite, Pekárne Seňa a Šaca – po 2 osobné odbery v limite. Ďalšie merania boli vo firme HAKOZ Košice (zváranie) a na Pílnici Medzev, kde boli výsledky v limite.

Pre MDVRR SR (rezort Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR) – BULK Transshipment – prekládková stanica Čierna n/T – 3 osobné odbery, z toho u dvoch prekročenie respirabilnej aj celkovej koncentrácie pevného aerosólu menej ako 2-násobne. Stanovovaný bol aj obsah oxidu kremičitého v odobratých vzorkách pevného aerosólu, zistený obsah 1,31 %.

Pre okres Trebišov – pekáreň GI-Market Kráľovský Chlmec – 3 osobné odbery v limite.

Pre PZS ProCare boli vykonané odbery na Pílnici FAGUS Ubl'a (okr. Snina), kde z 5 osobných odberov bolo v 3 prípadoch prekročenie menej ako 2-násobné.

Pre okres Poprad – TATRAMAT QUASAR – zlievareň, 3 osobné odbery, z toho 1-krát prekročenie menej ako 2-násobné

Chemické faktory v ovzduší

ODBER	POČET VZORIEK	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
osobný	30	59	311
stacionárny	75	146	320
spolu	105	205	631

Stanovenie koncentrácie chemických faktorov bolo vykonané pre okresy Košice a Rožňava, Sp. N. Ves a Trebišov.

V okrese Košice boli vykonané odbery v US Steel Košice na prevádzke Odsírenie koksárenského plynu, sledovaný bol naftalén a kyanovodík formou osobného odberu, kde koncentrácie boli v limite. Na piatich miestach bol detekčne meraný sirovodík, z toho na 2 miestach bol limit prekročený menej ako dvojnásobne a na 3 miestach viac ako dvojnásobne.

Pre PZS Ergomed bolo vykonané meranie vo fy Getrag Ford, na jednej prevádzke to boli minerálne oleje na 6-tich odberových miestach, z toho na dvoch bolo prekročenie menej ako dvojnásobné. Na prevádzke ČOV (Čistička odpadových vôd) bola meraná kyselina sírová, chlorovodíková, formaldehyd, amoniak, prchavé organické látky a detekčne sirovodík a oxid uhličitý. Výsledky meraní boli v limite.

Pre PZS Medison - meranie v Moldave n/B vo firme KVIST – prchavé organické látky boli v limite.

Vnútorne ovzdušie bolo merané v Košiciach v penzióne HORSE INN – formaldehyd, amoniak, toluén, styrén, xylén a tetrachlóretylén boli v norme.

Pre okres Rožňava - vykonané meranie vo firme SCA Hygiene Products, kde sa jednalo o opakované meranie butanónu z dôvodu prekročenia hodnôt, opakované meranie bolo v limite.

INTOCAST – 1 osobný odber na stanovenie oxidu horečnatého v limite.

Pre PZS ProCare – Asfaltové laboratórium Geča – 1 osobný odber na stanovenie trichlóretylénu v limite.

Pre PZS Medison- MICRO JUNTAS Sp. N. Ves – 2 osobné odbery na stanovenie minerálnych vlákien – v limite.

Spoločnosť SCHUR Flexibles Moneta – okr. Trebišov – stanovenie etylacetátu a etylalkoholu. Boli vykonané 4 osobné a 3 stacionárne odbery. Pre etylacetát bolo tak pre osobné ako aj stacionárne odbery v 2 prípadoch prekročenie menej ako 2-násobné, v 1 prípade viac ako 2-násobné. Prekročenia hodnôt etylacetátu nastali v dôsledku veľkého zníženia NPEL z hodnoty 1500 mg.m⁻³ na 500 mg.m⁻³.

V rámci ŠZD bolo vykonané meranie na *ZŠ Kežmarská Košice* – stanovenie formaldehydu, tetrachlóretylénu, toluénu, xylénu a styrénu. Koncentrácia formaldehydu pre 24 h limit bola prekročená, avšak po zohľadnení zápornej hodnoty neistoty bola v limite, preto sa súlad, resp. nesúlad nedal konštatovať.

HIS-DG Košice – meranie formaldehydu, 3 osobné a 2 stacionárne odbery s vysokými prekročeniami, o čom bolo informované PPL na našom úrade.

HI-Technology Mouldings Košice – odbery vzoriek formaldehydu, styrénu a prchavých organických látok v limite.

Biologické expozičné testy

CHEMICKÝ FAKTOR	POČET VZORIEK				POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
	dodaných		odobraných	analyzovaných		
	2013	2014				
<i>ALA a Pb</i> <i>v moči</i>	-	16	-	16	48	146
<i>fenol v moči</i>	-	5	-	5	10	36
<i>kyselina</i> <i>mandľová</i> <i>v moči</i>	1	3	-	4	7	19
<i>ortuť v krvi</i>	-	1	-	1	1	2
<i>kyselina</i> <i>fenylglyoxylová</i> <i>v moči</i>	-	2	-	2	2	4
spolu	1	27	-	28	68	207

Zo *Železničného zdravotníctva Košice* boli analyzované vzorky moča na stanovenie kyseliny delta-aminolevulovej a olova, a tiež vzorky krvi na stanovenie olova. Súčasťou analýzy biologického materiálu je aj stanovenie kreatinínu v moči z dôvodu prepočtu koncentrácie kyseliny delta-aminolevulovej na kreatinín. Vo všetkých vzorkách boli koncentrácie v limite.

Kyselina mandľová v moči bola vyšetrená u 1 pracovníka *Fiberstruct Strážske Michalovce*, ktorý mal zistené v minulosti prekročenie, teraz bol výsledok v norme.

1 vzorka na stanovenie kyseliny mandľovej v moči bola prevzatá ako kontrolná vzorka z *UVZ SR Bratislava* v r. 2013 a analyzovaná bola v tomto roku.

Kyselina mandľová a fenylglyoxylová boli stanovené u 2 pracovníkov vo firme *HI-Technology Mouldings*, hodnoty boli v limite.

Počet vzoriek olova v krvi je uvedený v úlohe 7.8

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V sledovanom období bolo vykonaných 17 kontrol zameraných na kontrolu plnenia opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Väčšinou išlo o laboratórne a vedecko-výskumné pracoviská, a to Slovenský

vodohospodársky podnik, š. p., Východoslovenská vodárenská spoločnosť, kde boli vykonané 3 kontroly a to v laboratóriu odpadových vôd v Kokšov – Bakši, v laboratóriu pitných vôd na Bukovci a v ŠLV v Kokšov – Bakši.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj v ústavoch Slovenskej akadémie vied, konkrétne v Ústave experimentálnej fyziky, Ústave geotechniky a Ústave materiálového výskumu. Ďalšie kontroly boli realizované na Hutníckej fakulte Technickej univerzity v Košiciach a v Akreditovanom skúšobnom laboratóriu Teplárne Košice.

V spoločnosti U. S. Steel Košice – Labortest s. r. o. bol v súvislosti s používaním veľmi toxických látok a zmesí vykonaný štátny zdravotný dozor na 3 prevádzkach, a to v Laboratóriu Koksovne, Laboratóriu Studená valcovňa a Kvantometrickom laboratóriu.

Z priemyselných prevádzok boli podmienky používania a skladovania veľmi toxických látok a zmesí preverované v spoločnostiach GALVANIC SERVICE s.r.o., kde sa pri elektrolytickom pokovovaní používa chlorid nikelnatý, ktorý je zároveň chemickým karcinogénom, ďalej v spoločnosti NEO SLOVAK a. s., kde sa používa veľmi toxická látka a zároveň karcinogén oxid chrómový a v spol. EUROCAST Košice, s. r. o., kde sa na výrobu formovacích zmesí používa furánová živica.

V spoločnosti U. S. Steel Košice, s. r. o. používajú pri pracovnej činnosti veľmi toxické látky a zmesi zamestnanci prevádzky ČOV – vodné hospodárstvo na DZ Energetika.

V sledovanom období bolo vydaných spolu 43 osvedčení, z toho 41 na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami (ďalej VTLaZ a TLaZ) a 2 osvedčenia na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie. Komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ zasadala 1x a preskúšala 4 záujemcov.

	Počet
Previerky	17
Osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s VTLaZ a TLaZ	41

Dňa 03. 12. 2014 došlo k neočakávanej udalosti v NZZ v Laboratóriu patologickej anatómie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti HIS – DG s. r. o. (ďalej len spoločnosť) na Gorkého 8 v Košiciach. Pri kvantitatívnom zisťovaní formaldehydu v pracovnom prostredí bioptického oddelenia, konkrétne v miestnosti príjmu materiálu, excidačnej miestnosti a miestnosti na vyradovanie biologického materiálu bol prekročený NPEL priemerný pri stacionárnych a osobných odberoch. Na základe vyššie uvedeného bola dňa 15. 12. 2014 spísaná zápisnica o opatreniach podľa § 55 ods. 2 písm. g) zákona č. 355/2007 Z. z., ktorou bolo nariadené uzatvorenie časti bioptického oddelenia, a to miestnosti príjmu materiálu, excidačnej miestnosti a miestnosti na vyradovanie biologického materiálu. Dňa 17. 12. 2014 bola po vykonaní opatrení vykonaná opakovaná objektívizácia. Na základe výsledkov, ktoré preukázali zníženie koncentrácií na podlimitnú úroveň, bola dňa 22. 12. 2014 doručená žiadosť spoločnosti o opätovné uvedenie časti bioptického oddelenia do prevádzky. Na pracovisku boli vykonané technické a organizačné opatrenia, a to: inštalácia spätných klapiek na odťahy a namontovanie prídátnej komory odťahu vzdušiny z prednej bočnej strany vyradovacej linky, poučenie zamestnancov o dodržiavaní bezpečných pracovných postupov pri príjme, excidovaní a vyradovaní bioptického materiálu a o používaní odsávacieho zariadenia v excidačných boxoch na plný výkon. Na základe uvedených skutočností boli zápisnicou zo dňa 22. 12. 2014 odvolané opatrenia zo dňa 15. 12. 2014.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

RÚVZ so sídlom v Košiciach (ďalej len RÚVZ KE) vydal v sledovanom období 8 rozhodnutí na zaradenie prác do 3. a 4. kategórie pre karcinogénne a mutagénne faktory (ďalej len KaMF).

K 31. 12. 2014 evidujeme v 3. a 4. kategórii prác pre expozíciu KaMF celkom 901 zamestnancov, z toho 232 žien (zdroj ASTR). V 3. kategórii prác je to spolu 695 zamestnancov, z toho 232 žien a v 4. kategórii je to 206 zamestnancov, z toho 0 žien.

Najvyšší počet zamestnancov exponovaných KaMF v spoločnosti je v spol. USS Košice, s. r. o. pre expozíciu polycyklickým aromatickým uhl'ovodíkom (ďalej len PAU), a to v počte 540, z toho 28 žien. Z tohto počtu je v 4. kategórii prác evidovaných 166 zamestnancov, z toho 0 žien a v 3. kategórii prác 374 zamestnancov, z toho 28 žien (zdroj ASTR). Rizikové práce vykonávajú zamestnanci spoločnosti na pracoviskách DZ Koksovňa. V 1. polroku bola vykonaná objektivizácia a prehodnotenú riziká pre práce zaradené do 4. kategórie pre expozíciu PAU, benzénu a fenolu, a to na dvoch pracoviskách: útvar Riaditeľa pre riadenie spoľahlivosti zariadení a útvar Riaditeľa pre spoľahlivosť zariadení, DZ Koksovňa. Na základe toho RÚVZ KE vydal nové rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do 4. kategórie prác. V druhom polroku 2014 bola vykonaná ďalšia objektivizácia a prehodnotenú riziká pre práce zaradené do 3. a 4. kategórie pre PAU, pričom došlo aj k organizačným zmenám na pracoviskách DZ Koksovňa.

Na pracovisku dcérskej spoločnosti USS Košice – Labortest, s. r. o. v Laboratóriu Koksovne je evidovaných 37 zamestnancov, z toho 27 žien, ktorí sú pri laboratórnych rozboroch koksochemických surovín exponovaní benzénu v 3. kategórii prác.

Na druhom mieste v počte exponovaných zamestnancov sú zdravotnícke zariadenia, v ktorých sú do 3. kategórie prác zaradené práce s cytostatikami, a to spolu u 158 zamestnancov, z toho 147 žien (zdroj ASTR). Ide o zdravotnícke zariadenia ako UN L. Pasteura Košice, pracoviská klinika hematológie a onkohematológie a nemocničná lekáreň, Detská fakultná nemocnica, pracovisko oddelenie detskej onkológie a hematológie, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. pracovisko oddelenie klinickej onkológie, oddelenie radiačnej onkológie a nemocničná lekáreň.

V databáze evidujeme ďalšie organizácie, v ktorých sú zamestnanci exponovaní KaMF sporadicky. Sú to predovšetkým laboratórne pracoviská univerzít, a to: Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach s pracoviskami na Prírodovedeckej fakulte a na Lekárskej fakulte, Univerzita veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Technická univerzita v Košiciach a laboratórne pracoviská na ústavoch Slovenskej akadémie vied. Zamestnanci sú exponovaní KaMF pri vedecko-výskumnej činnosti, pri spolupráci s inými univerzitami, pri zabezpečovaní výučby vybraných častí akreditovaných študijných programov ako aj v rámci projektov.

V roku 2014 bol vykonaný ŠZD pri práci s KaMF na 35 pracoviskách, z toho na 22 pracoviskách sú zaradené práce do 3. a 4. kategórie. V spoločnosti USS Košice, s. r. o. bol ŠZD zameraný na kontrolu dodržiavania povinností zamestnávateľa v súlade s platnou legislatívou, a to hlavne na opatrenia na zníženie expozície, záznamy o expozícii, vrátane BET, vedenie evidencie exponovaných zamestnancov, školenie a informovanie zamestnancov, skladovanie chemických karcinogénov a mutagénov a u tých, ktoré sú zároveň klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi aj odbornú spôsobilosť, ďalej zdravotný dohľad, dodržiavanie zákazu fajčenia, záznamy o mimoriadnej udalosti a pod. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky. V rámci previerok bola vykonaná aj kontrola informovanosti zamestnancov formou „Dotazníkov informovanosti zamestnancov K“ o celkovom počte 50.

Na laboratórnych pracoviskách, kde sú práce s KaMF zaradené do 2. kategórie, bolo pri ŠZD, konkrétne v spoločnosti TEKŎ a. s. zistené, že v Akreditovanom skúšobnom laboratóriu sa prestal používať dvojchróman draselný a chróman draselný. V Ústave experimentálnej fyziky SAV, Ústave geotechniky SAV a Ústave materiálového výskumu SAV bolo zistené, že zamestnávateľ pri objednávaní chemických látok v rámci nových experimentov uprednostňuje chemické faktory, ktoré nie sú klasifikované ako KaMF.

V júni 2014 bol na Technickej univerzite v Košiciach vykonaný ŠZD v súvislosti s prešetrovaním podozrenia na chorobu z povolania z expozície KaMF u zamestnanca Hutníckej fakulty. Dozor bol zameraný na kontrolu plnenia povinností v súlade s vydaným rozhodnutím na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním KaMF na laboratórnych pracoviskách Hutníckej fakulty. Súčasťou dozoru bola aj kontrola vedenia evidencie exponovaných zamestnancov konkrétnym karcinogénom a mutagénom, vymedzenie kontrolovaného pásma pre študentov, spôsob skladovania a odborná spôsobilosť. Pri kontrole boli zistené nedostatky vo vedení evidencie a skladovaní KaMF, ktoré boli v určenom termíne odstránené, čo bolo pri výkone ŠZD dňa 10. 12. 2014 overené. Zamestnávateľ vypracoval a predložil plán likvidácie nepoužívaných CHF na roky 2015 až 2018.

V sledovanom období vydal RÚVZ KE 7 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov, z toho 4 zároveň na uvedenie priestorov do prevádzky, a to pre spoločnosti: FRANCHI & KIM Slovakia, spol. s r. o. a spoločnosť Stawi, s. r. o., Holcim (Slovensko) a. s. a TPA s. r. o. Pre USSK, GALVANIC SERVICE s. r. o. a Ústav experimentálnej fyziky SAV bol daný súhlas na činnosti.

Odbor PPL vypracoval 57 interných stanovísk pre odbory HDM, HŽP a HV k prevádzkovým poriadkom pre prácu v expozícii chemickým faktorom, v ktorých v 2 prípadoch (pracoviská UNLP v Košiciach) bolo upozornenie na povinnosť zamestnávateľa podať návrh na súhlas na činnosti spojené s používaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov a mutagénov a v 4 prípadoch upozornenie na skutočnosť, že podľa ust. § 3 ods. 5 nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci sa karcinogénne a mutagénne faktory nesmú používať na základných a stredných školách, ako napr. benzén, dichróman amónny, dichróman draselný, fenolftaleín, kadmium a iné. Na základe upozornení boli chemické karcinogény a mutagény na stredných a základných školách likvidované oprávnenou firmou alebo ponúknuté iným vysokým školám.

V roku 2014 vydal RÚVZ KE 29 súhlasných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s materiálmi obsahujúcimi azbest. Práce s odstraňovaním azbestu v exteriéri boli posudzované v 22 prípadoch, z toho v 9 prípadoch bol azbest odstraňovaný zo striech rodinných domov, v 2 prípadoch to boli bytové domy a v 10-tich prípadoch zo striech a objektov budov podnikateľských subjektov. V interiéri to bolo celkom v 7 prípadoch, napr. v budovách Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach boli odstránené azbestovocementové podlahy, v závode Vápenka spoločnosti Carmeuse Slovakia, s. r. o. v zámočnickej dielni v areáli USSK, v Lome Malá Vieska.

Sankčné opatrenia súvisiace s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, vrátane azbestu neboli v sledovanom období uplatnené.

K 31. 12. 2014 evidujeme v 3. a 4. kategórii prác z expozície reprodukčne toxickým látkam spolu 274 zamestnancov, z toho 147 žien (zdroj ASTR). V 4. kategórii prác je to 18 zamestnancov, z toho žien 0 a v 3. kategórii prác spolu 256 zamestnancov a z toho 147 žien (zdroj ASTR). Zamestnanci sú exponovaní reprodukčne toxickým látkam, ako napr. cytostatikám, benzénu, olovu a jeho zlúčeninám a zlúčeninám šesťmocného chrómu (zdroj ASTR).

Jeden zo spôsobov znižovania zdravotných rizík z expozície reprodukčne toxickým látkam a látkam narúšajúcich endokrinný systém spočíval v ich aktívnom vyhľadávaní pri výkone ŠZD ako aj pri posudzovaní prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom v rámci vypracovania interných vyjadrení. Spolu bolo posúdených 159 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, z toho v 2 prípadoch boli zamestnávateľia upozornení na zdravotné riziko vyplývajúce z expozície zamestnancov octanu olovnatému, ktorý je klasifikovaný podľa nariadenia (ES) č. 1272/2008: Repr.1A H360Df a smernice Rady 67/548/EHS: Repr. Kat.: R61, ako látka poškodzujúca reprodukciu.

Azbest

ODBER stacionárny	POČET VZORIEK odobratých	POČET VZORIEK analyzovaných	POČET UKAZOVATEĽOV	POČET ANALÝZ
<i>Vnútorne ovzdušie</i>	5	5	-	-
<i>spolu</i>	5	5	-	-

4 vzorky azbestu boli odobraté v Prešovskom kraji, v bytovom dome v Prešove (3 byty) a Sabinove (1 byt) po demontáži azbestocementových rúr v bytovom jadre. 1 vzorka bola odobratá vo vnútornom ovzduší budov po odstraňovaní boletických panelov v SHMÚ Gánovce Poprad. Odobraté vzorky boli zaslané na analýzu do NRC v Nitre.

Počet vzoriek benzo(a)pyrénu a PAU je uvedený v úlohe 7.7

Genetická toxikológia

V roku 2014 boli monitorované nasledovné pracoviská s vyhláseným rizikom karcinogenity, respektíve prevádzky s mutagénnym rizikom v pracovnom prostredí:

- U.S.Steel, s.r.o. Košice, prevádzky DZ Koksovňa
- EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- EBSTER CZ, s.r.o. V. Bíteš
- TEAM PREVENT Michalovce
- TATRA VAGÓNKA Poprad

Expedované výsledky cytogenetickej analýzy ľudských periférnych lymfocytov v roku 2014:
144

- 28 pracovníkov EBSTER CZ, s.r.o. Velká Bíteš
- 21 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- 3 pracovníci TEAM PREVENT Michalovce
- 2 pracovníci TATRA VAGÓNKY Poprad
- 90 vzoriek krvi z DZ Koksovňa -VKB1 (32), VKB3 (31), CHÉMIA (27) - U. S. Steel, s.r.o. Košice (vzorky boli odobraté v roku 2013)

U jedného pracovníka (EBSTER CZ, s.r.o. Velká Bíteš) bol zistený vysoký nárast aberácií a u 8 pracovníkov boli zistené nízke hodnoty mitotického indexu.

V roku 2014 bolo celkovo odobraných **152** vzoriek krvi

- 29 pracovníkov EBSTER CZ, s.r.o. Velká Bíteš
- 21 pracovníkov EBSTER SK, s.r.o. Michalovce
- 3 kontrolné vzorky (neexpedujú sa a zostávajú na OGT, pre štatistické porovnania)
- 94 z DZ Koksovňa, USS s.r.o Košice -VKB1, VKB3, CHÉMIA
- 3 pracovníci TEAM PREVENT Michalovce

- 2 pracovníci TATRA VAGÓNKY Poprad
Časť vzoriek bude analyzovaná a expedovaná v 1. polroku 2015, jedná sa hlavne o vzorky z DZ Koksovňa, USS s.r.o Košice.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

K 31. 12. 2014 evidujeme v 3. a 4. kategórii prác pre faktor dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie (ďalej len DNJZ) spolu 222 zamestnancov, z toho 30 žien (zdroj ASTR). V 3. kategórii je to 205 zamestnancov, z toho 19 žien a v 4. kategórii 17 zamestnancov, z toho 11 žien.

V roku 2014 bolo prešetrených spolu 33 prípadov podozrení na chorobu z povolania z DNJZ, pričom v 17 prípadoch bola konštatovaná možná priama súvislosť s výkonom práce.

Prešetrenia boli vykonané v 15 spoločnostiach, z toho v jednom prípade to bola práca na dohodu v rôznych spoločnostiach. Najviac prešetrení bolo vykonaných v spoločnosti USS Košice, s. r. o., a to 16, z toho 6x u profesie žeriavnik a 6x u profesie zámočník. Ďalej to bolo v spoločnosti RMS, a. s. Košice v 4 prípadoch, z toho 2x u profesie zámočník. Celkom bolo prešetrovaných 17 profesií. Najčastejšie bola prešetrovaná profesia zámočník 8x, z toho 6x v USS Košice, s. r. o., ďalej bola prešetrovaná profesia žeriavnik 6x, všetky prípady v USS Košice, s. r. o. Profesia strojník bola prešetrovaná 2x a profesia kuchárka tiež 2x. Najviac prešetrení v danej položke bolo vykonaných v spoločnosti USS Košice, s. r. o., a to 12 x.

Všetky ochorenia u prešetrovaných boli lokalizované na horných končatinách. V 3-och prešetrovaných prípadoch boli práce v danej profesii zaradené do 3. kategórie pre faktor fyzická záťaž (2x USS Košice, s. r. o., 1x RMS, a. s. Košice).

V sledovanom období bolo priznaných 12 chorôb z povolania pre položku č. 29 a 2x ohrozenie chorobou z povolania. V 8 prípadoch boli priznané choroby z povolania v spoločnosti USS Košice, s. r. o. a v 2 prípadoch v spoločnosti RMS, a. s. Košice.

Prehľad o počte prešetrených chorôb z povolania v položke č. 29:

Roky	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Prešetrené prípady DNJZ	62	57	32	59	73	35	38	44	33

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

V sledovanom období boli poskytované informácie o zdraví škodlivých faktoroch práce a pracovného prostredia najmä formou osobného poradenstva, resp. pri získavaní informácií do kontrolných dotazníkov, a to priamo zamestnancom alebo ich zamestnávateľom. Samostatné regionálne aktivity neboli vykonané.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskej informačnej kampane BOZP – Zdravé pracoviská bez stresu sa konal dňa 29. 04. 2014 seminár, na ktorom bola v zastúpení Mgr. Rodom prezentovaná prednáška na tému Psychosociálne faktory práce – európske informačné kampane, ktorej autormi boli MUDr. Tarabčáková a RNDr. Zámečníková. Dňa 11. decembra 2014 sa na Národnom inšpektoráte práce zišli zástupcovia národnej siete BOZP, aby zhodnotili plnenie úloh za rok 2014, aktivity počas Európskeho týždňa BOZP a diskutovali

o plánovaných úlohách a pripravovaných aktivitách na rok 2015. Na tomto stretnutí sa zúčastnila MUDr. Tarabčáková.

Na krajskej porade Košického a Prešovského kraja, konanej dňa 24. 04. 2014 na RÚVZ so sídlom v Trebišove, bol dohodnutý postup pri výkone spoločných aktivít s IP Košice. Kontroly boli v Košickom kraji vykonané RÚVZ Trebišov a Spišská Nová Ves, a to po dohode s IP Košice so zameraním sa na prevádzky mlynsko-pekárenského charakteru.

V rámci spolupráce s IP sa na krajskej úrovni uskutočnili 4 pracovné stretnutia s cieľom vzájomného plánovania a plnenia spoločných úloh, poskytovania informácií o postupoch pri šetrení podnetov, o zmenách v legislatíve a ich uplatňovaní v praxi. Zápisnice z pracovných stretnutí boli zaslané na ÚVZ SR.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“- podnikové výsledky Úloha sa neplnila.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Na plnení tejto úlohy sa náš úrad nepodieľal.

2.4 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí.

Na plnení tejto úlohy sa v sledovanom období náš úrad nepodieľal.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V roku 2014 bol vykonaný ŠZD v 33 prevádzkach, s celkovým počtom zamestnancov ako osôb so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách 99, z toho 64 mužov a 31 žien. Bolo zistené, že 23 prevádzok s počtom zamestnancov 49, z toho 10 mužov a 35 žien bolo zrušených.

Kontrolné dotazníky boli vyplňované na 8 pracoviskách u 51 zamestnancov.

Konkrétne boli kontroly vykonané:

- v krajčírskych dielni na Skladnej 31 v Čani – Július Kaduk,
- v administratívnych priestoroch na Svätoplukovej 6 v Košiciach, Ing. Balogová Natália, HYGOTREND SK s. r. o., Ing. Mária Sokolová, ABTEX s. r. o., Buganová Mária, Sabolčíková Marta na Hrnčiarskej 2 v Košiciach, Ľubomíra Lovásová, spol. VLDS s. r. o. na Hrnčiarskej 2 v Košiciach,
- v Slovenskom zväze telesne postihnutých na Narcisovej 20 v Košiciach,
- v reklamnej agentúre Heuréka, Hosp. zar. na Šoltésovej 9 v Košiciach, reklamná činnosť Pavláková Anna,
- v spoločnosti U. S. Steel Services s. r. o. - chránenej prevádzke vo Vstupnom areáli U. S. Steel Košice,
- v prevádzke oprava obuvi na Palárikovej 7 v Košiciach, Imrich Harčárik,
- v predajniach mobilov, výpočtovej techniky a hodín MOBIL HOUSE s.r.o., Jantar Slovakia, Koyšová Iveta, MH – TEL s.r.o.,
- vo výrobní darčkových krabíc a dielni dekoratívnych predmetov z dreva XENOX s.r.o., Jozef Hovanec.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície faktorom práce a pracovného

prostredia, práce v oblasti služieb a administratívne práce. Počet zamestnancov na jednotlivých prevádzkach sa pohybuje od 1 do 3, s výnimkou U. S. Steel Services s. r. o., ktorá zamestnáva 56 občanov so ZP. Tu taktiež zamestnanci vykonávajú nenáročné a ľahké práce, ako je výdaj a príjem OOPP, oprava odevov a šitie filtračných vriec, triedenie plastov, papierového odpadu, vizuálnu kontrolu rebríkov a rôzne pomocné práce. Pre túto prevádzku bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu v expozícii chemickým faktorom.

Pracovný čas zamestnancov v CHD a CHP závisí od individuálneho zdravotného stavu a trvá od 4 do 8 hodín.

Pri výkone ŠZD bolo zistené, že prevádzkovatelia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce a vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu a dodržiavali osobitný režim práce. Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti.

V sledovanom období nebolo zistené porušenie ustanovení zákona č. 355/2007 Z. z., všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie a iných všeobecne záväzných právnych predpisov upravujúcich ochranu verejného zdravia. Na základe toho neboli prevádzkovateľom nariadené žiadne opatrenia.

Okrem vyššie uvedených kontrol bolo v roku 2014 schválených 37 nových prevádzok s postavením chránenej dielne alebo chráneného pracoviska s počtom 68 zamestnancov, z toho 31 mužov a 34 žien. Z našich poznatkov vyplýva, že v niektorých prípadoch nemá prevádzkovateľ do termínu uvedenia priestorov do prevádzky vedomosť o zdravotnom postihnutí budúcich zamestnancov so ZP, nakoľko mu tieto informácie nie sú poskytnuté z Úradu práce. Je však možné konštatovať, že všetky posudzované priestory spĺňali požiadavky ustanovené v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Počet vydaných rozhodnutí za roky 2009 až 2014

RÚVZ so sídlom	Počet vydaných rozhodnutí na uvedenie CHD/CHP do prevádzky za roky						Spolu
	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Košice	23	19	42	43	71	37	235

Z vykonaných kontrol ďalej vyplýva, že počty osôb so zdravotným postihnutím sa na pracoviskách menia a od vydania súhlasného rozhodnutia k uvedeniu priestorov do prevádzky sa chránené pracoviská alebo dielne väčšinou do 2 rokov zrušia.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Realizácia v hodnotenom období

Plnenie projektu bolo realizované podľa aktuálnej osnovy. Projektom boli sledovaní klienti v 2 vekových kategóriách mužov a žien vykonávajúci ľahkú prácu, a to v každej kategórii po 20 klientov:

- a) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19-34 rokov
- b) ľahko pracujúce ženy, veková kategória 35-54 rokov
- c) ľahko pracujúci muži, veková kategória 19-34 rokov
- d) ľahko pracujúci muži, veková kategória 35-59 rokov

Dosiahnuté výsledky:

Sledovanie vybraných výživových faktorov z jednodňových údajov o spotrebe (retrospektívny 24-hodinový dotazník):

Na základe analýzy vybraných nutričných faktorov (vrátané doplnených), ktoré boli spracované u všetkých klientov nutričným softvérom ALIMENTA z údajov o stravovaní, a to 24-hodinovej retrospektívnej spotreby potravín, pokrmov a nápojov od 80 klientov možno konštatovať:

Energetický príjem z prijatých potravín vyšší ako ho odporúčajú OVD bol zistený spolu u 19 klientov v sledovaných kategóriách, čo predstavuje 23,75 %. Na vyššom energetickom príjme sa podieľal vysoký príjem bielkovín 63,75 % (51 klientov), zvýšený príjem tukov 47,5 % (38 klientov), vyšší príjem sacharidov 13,75 % (11 klientov). V 56,25 % (45 klientov) bol zistený nižší energetický príjem ako je odporúčaný v OVD.

V 48,75 % (39 klientov) bol zistený nedostatočný **príjem vitamínu C**. **Pitný režim nebol vyhovujúci** v 31,25 % (25 klientov), príjem hrubej vlákniny bol nedostatočný v 95 % (76 klientov). **Nadmerný príjem NaCl** bol zaznamenaný v 51,25 % (41 klientov), zvýšený príjem NaCl bol výraznejší u ľahko pracujúcich mužov v oboch vekových kategóriách. **Príjem cholesterolu** v nadmernom množstve 30 % (24 klientov), výraznejšie u ľahko pracujúcich mužov oboch vekových kategórii. **Nižší príjem kyseliny listovej** ako je odporúčané bol zaznamenaný v 35 % (28 klientov), najvýraznejšie u žien vo vekovej skupine 35-54 rokov (13,75 %).

Z doplnených sledovaných faktorov:

Nižší príjem kys. linolovej bol zaznamenaný v 28,75 % (23 klientov). **Nižší príjem kys. linolénovej** bol zaznamenaný v 80 % (64 klientov), **znížený príjem železa** v 31,25 % (25 klientov), okrem ľahko pracujúcich mužov vo vekovej kategórii 35-59 rokov. **Nedostatočný príjem jódu** bol zaznamenaný v 51,25 % (41 klientov), pričom výraznejší podiel tvorila skupina ľahko pracujúce ženy vo veku 19-34 rokov (17,5 %). **Znížený príjem vit. A** bol zaznamenaný v 58,75 % (47 klientov) a **zvýšený príjem vit. A** v 26,25 % (21 klientov), a to najvýraznejšie u žien vo vekovej skupine 35-54 rokov a mužov vo vekovej skupine 35-59 rokov. **Nižší príjem vit. D** ako je OVD bol zaznamenaný v 82,5 % (66 klientov), **zvýšený príjem vit. D** v 16,25 % (13 klientov). **Znížený príjem vit. E** 80 % (64 klientov), **vyšší príjem vit. E** ako je OVD v 15 % (12 klientov), a to s minimálnym rozdielom u mužov a žien v oboch vekových kategóriách.

Pozn. Nasýtené MK, trans-MK, nenasýtené MK s jednou dvojitou väzbou a nenasýtené MK s viac dvojitými väzbami neboli vygenerované v sumárnych tabuľkách, nakoľko v tabuľke nie je pre tieto faktory t. č. zadaný vzorec.

Dotazník o spotrebe potravín

Z vyplnených dotazníkov o životospráve možno posúdiť spotrebu jednotlivých druhov potravín a pokrmov - kvalitatívne (stravovacie zvyklosti) z hľadiska zásad správnej výživy. Hodnotením stravovacích zvyklostí bolo zistené, že 96,25 % (77 klientov) konzumuje bežnú stravu, 25 % (20 klientov) sa stravuje 5-krát denne, 4-krát denne sa stravuje 36,25 % (29 klientov), 3-krát denne konzumuje stravu 37,5 % (30 klientov), 2-krát denne 1,25 % (1 klient), a to klient vo vekovej kategórii mužov 35-59 rokov, 1-krát denne žiaden z klientov. Pri hodnotení frekvencie konzumovania **vaječných a majonézových jedál** bolo zistené, že 10 % (8 klientov) vaječné a majonézové jedlá konzumuje veľmi často, t. j. 4-5x do týždňa, a to najvýraznejšie u mužov vo vekovej kategórii 19-34 rokov (7,5 %), vôbec nekonzumuje 15 % (12 klientov, okrem mužov vo vekovej kategórii 19-34 rokov), 75 % (60 klientov) uviedlo konzumáciu jedál 1-2x do týždňa.

Pri hodnotení konzumácie **mäsitých jedál** z vyplnených dotazníkov vyplýva:

- **pravidelne a veľmi často** (4-5x do týždňa) konzumuje bravčové mäso 17,5 % (14 klientov), hovädzie mäso 6,25 % (5 klientov), iné mäsa (baranie, králičie a pod.) 2,5 % (2 klienti), a to vo vek. kategórii mužov a žien 19-34 rokov,
- **menej často** (1-2x do týždňa) konzumuje bravčové mäso 68,75 % (55 klientov), hovädzie mäso 70 % (56 klientov), iné mäsa (baranie, králičie a pod.) 26,25 % (21 klientov),
- **nekonzumuje vôbec** bravčové mäso 13,75 % (11 klientov), hovädzie mäso 23,75 % (19 klientov), iné mäsa (baranie, králičie a pod.) 85 % (71,25 klientov).

Mäsové výrobky (mäkké mäsové výrobky a údeniny, mäsové konzervy):

- pravidelne a veľmi často konzumuje 12,5 % (10 klientov)
- menej často konzumuje 53,75 % (43 klientov)
- nekonzumuje vôbec 33,75 % (27 klientov)

Hydina

- pravidelne a veľmi často konzumuje 42,5 % (34 klientov)
- menej často konzumuje 50 % (40 klientov)
- nekonzumujú vôbec 7,5 % (6 klientov, okrem žien oboch vekových skupín)

Hydinové výrobky

- pravidelne a veľmi často konzumuje 27,5 % (22 klientov)
- menej často konzumuje 51,25 % (41 klientov)
- nekonzumuje vôbec 21,25 % (17 klientov)

Vnútorosti

- pravidelne a veľmi často nekonzumuje žiaden z klientov
- menej často konzumuje 17,5 % (14 klientov)
- nekonzumuje vôbec 82,5 % (66 klientov)

Pri posudzovaní konzumovania **tukov a olejov** 1,25 % klientov (1 klient - muž vo vekovej kategórii 35-59 rokov) uviedlo zvýšenú konzumáciu živočíšneho tuku, rastlinného tuku 13,75 % klientov, konzumáciu rastlinných olejov 30 %, masla 47,5 % klientov. Pri hodnotení spotreby mlieka bola najčastejšia frekvencia konzumovania **polotučného mlieka** 1-2x do týždňa u 41,25 % klientov, pravidelnú konzumáciu (4-5x do týždňa) polotučného mlieka uviedlo 27,5 % klientov, **nízkotučného mlieka** 3,75 % klientov v skupine mužov vo vekovej kategórii 19- 34 rokov, **plnotučného mlieka** 11,25 %. **Kyslomliečne nápoje** (acidofilné mlieko, kefir, zakysanka) nekonzumuje vôbec 46,25 % (37 klientov), 26,25 % klientov uprednostňuje v stravovaní **smotanové jogurty**

pred nízko tučnými 6,25 % klientov, pravidelnú konzumáciu **tvrdých syrov** preferuje 18,75 % klientov vysoko tučné syry (viac ako 30 % tuku v sušine) v porovnaní s nízko tučnými (10 % klientov), v pravidelnej konzumácii **mäkkých a tavených syrov** klienti preferujú nízko tučné syry 8,75 % klientov pred vysoko tučnými 5 % klientov. **Tvaroh** konzumuje pravidelne a veľmi často 16,25 % klientov, nekonzumuje vôbec 21,25 % klientov.

Konzumácia **vajec** bola najčastejšie vo frekvencii 1-2x do týždňa 80 % (64 klientov), vajcia nekonzumuje vôbec 5 % (4 klienti). Spotrebu **strukovinových pokrmov** s frekvenciou konzumácie pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uvádzalo 8,75 % klientov, 77,5 % s frekvenciou konzumácie 1-2x do týždňa, 13,75 % klientov strukovinové pokrmy nekonzumuje vôbec. **Pekárenské výrobky celozrnné** konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 35 % (28 klientov), 16,25 % (13 klientov) nekonzumuje vôbec celozrnné pekárenské výrobky, **tmavé pekárenské výrobky** konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 26,25 % (21 klientov) a vôbec nekonzumuje 18,75 % (15 klientov). **Biele pekárenské výrobky** pravidelne a veľmi často konzumuje 17,5 % (14 klientov) a nekonzumuje 41,25 % (33 klientov). **Múčne jedlá a cestoviny** v stravovaní pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uvádzalo 18,75 % klientov a nekonzumuje vôbec 2,5 % klientov, a to muži v oboch vekových kategóriách.

Rôzne **sladkosti** (torty, zákusky, čokolády cukríky) konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 35 % (28 klientov) a nekonzumuje vôbec 20 % (16 klientov). Konzumáciu **zemiakov** pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uviedlo 28,75 % (23 klientov) a 3,75 % (3 klienti) ich nekonzumuje vôbec okrem žien vo vekovej kategórii 19- 34 rokov.

Zeleninu vrátane mrazenej a konzervovanej konzumuje pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 56,25 % (45 klientov), 1-2x do týždňa 42,5 % (34 klientov), **hlúbovú zeleninu** najviac klientov konzumovalo 1-2x do týždňa 75 % (60 klientov), 8,75 % (7 klientov) hlúbovú zeleninu nekonzumuje vôbec. **Ovocie čerstvé a mrazené (4-5x do týždňa)** konzumuje 52,5 % (42 klientov), 1-2x do týždňa 42,5 % (34 klientov), v 5 % (4 klienti) bola zaznamenaná frekvencia spotreby – nekonzumujem vôbec.

Konzumácia **sóje a sójových výrobkov** bola najvyššia vo frekvencii 1-2x do týždňa 32,5 % (26 klientov), 60 % (48 klientov) nekonzumuje sóju a sójové výrobky vôbec. Konzumáciu **špenátu** pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uviedlo 2,5 % (2 klienti – muži v oboch vekových skupinách), 1-2x do týždňa 53,75 % (43 klientov), špenát nekonzumuje vôbec 43,75 % (35 klientov). Konzumáciu **morských rýb (aj konzervovaných)** a **živočíchov** s najvyššou frekvenciou 1-2x do týždňa uviedlo 75 % (60 klientov).

Hodnotenie pitného režimu: pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) **sladené nápoje** konzumuje 13,75 % (11 klientov), **nesladené** 57,5 % (46 klientov), **prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru** 13,75 % (11 klientov), 1-2x do týždňa **sladené nápoje** konzumuje 33,75 % (27 klientov), **nesladené** 28,75 % (23 klientov), **prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru** 53,75 % (43 klientov), nekonzumuje **sladené nápoje** 52,5 % (42 klientov), **nesladené nápoje** 13,75 % (11 klientov), **prírodné ovocné a zeleninové šťavy bez cukru** nekonzumuje vôbec 32,5 % (26 klientov), **spotrebu čaju** - čierneho čaju s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) uviedlo 11,25 % (9 klientov), ovocného čaju 22,5 % (18 klientov), bylinkového 35 % (28 klientov), pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) konzumuje **zalievanú kávu** (turecká káva) 13,75 % (11 klientov), **presso a nescafé** 68,75 % (55 klientov), **zalievanú kávu** (turecká) nekonzumuje vôbec 75 % (60 klientov), **presso a nescafé** 16,25 % (13 klientov). **Alkoholické nápoje - destiláty** konzumuje s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 1,25 % (1 klient - žena v mladšej vekovej skupine), **víno** 6,25 % (5 klientov – ženy v oboch vekových kategóriách), **likéry** žiaden z klientov, **pivo** 13,75 % (11 klientov), 1-2x do týždňa konzumuje **destiláty** 41,25 % (33 klientov), **likéry** 8,75 % (7 klientov), **pivo** 43,75 % (35 klientov).

Výživové doplnky s jódom nekonzumuje vôbec 82,5 % (66 klientov), 1-2x do týždňa 15 % (12 klientov), pravidelne a veľmi často (4-5x do týždňa) 2,5 % (2 klienti – muži v oboch vekových kategóriách)

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

Z dotazníkov vyplýva, že pohybovej aktivite v priebehu týždňa (telesná výchova, šport, turistika) sa aktívne venuje (6 hod. a viac) 15 % (12 klientov), 4-5 hod. týždenne 11,25 % (9 klientov), 2-3 hod. týždenne 26,25 % (21 klientov), 1 hod. týždenne 26,25 % (21 klientov), žiadnu pohybovú aktivitu nevykonáva 20 % (16 klientov). Klienti, ktorí uviedli, že nevykonávajú žiaden pohyb, ako jeden z najčastejších dôvodov v dotazníkoch uviedli, že nemajú dostatok času 21,25 % (17 klientov) a zdravotné dôvody uviedlo 2,5 % (2 klienti), 1 klient uviedol, že to nepokladá za potrebné, a to muž vo vekovej kategórii 19-34 rokov. 35 % (28 klientov) uviedlo, že v poslednom období zmenilo svoju životosprávu, a to najmä muži a ženy vo vekovej kategórii 19- 34 rokov.

Pri subjektívnom hodnotení životosprávy klientov z dotazníkov vyplynulo, že 31,25 % (25 klientov) má **dobrú životosprávu**, 47,5 % (38 klientov) má **uspokojivú životosprávu**, 11,25 % (9 klientov) uviedlo **málo uspokojivú životosprávu** a **zlú životosprávu** uviedlo 10 % (8 klientov). Vo **zvýšenej miere je vystavených stresovým faktorom** 45 % (36 klientov), odpoveď - **niekedy** uviedlo 52,5 % (42 klientov) a 2,5 % (2 klienti) **nepocitujú stresovú záťaž** doma ani v zamestnaní.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie.

Index telesnej hmotnosti BMI

- v sledovanej vekovej kategórii muži 19 - 34 rokov bolo z celkového počtu klientov s BMI<25 18,75 % (15 klientov), 5 % mužov (4 klienti) s 25<=BMI<30 a 1,25 % (1 klient) mužov s BMI>=30
- v sledovanej vekovej kategórii muži 35 - 59 rokov malo z celkového počtu klientov 7,5 % (6 klientov) BMI <25, 13,75 % mužov (11 klientov) 25<=BMI<30 a 3 muži (3,75 %) malo BMI>=30
- v sledovanej vekovej kategórii ženy 19 - 34 rokov malo z celkového počtu klientov 18,75 % (15 klientov) BMI<24, 6,25 % žien (5 klientov) malo 24<=BMI<29 a žiaden z klientov nemal BMI>=29
- v sledovanej vekovej kategórii ženy 35 - 54 rokov malo z celkového počtu klientov 12,5 % žien (10 klientov) malo BMI <24, 7,5 % (6 klientov) malo 24<=BMI<29, 5 % (4 klienti) malo BMI>=29.

Index centrálnej obezity WHR

- WHR <=0,9 malo 32,5 % mužov (26 klientov) z toho 23,75 % (19 klientov) vo vek. kategórii 19-34 rokov
- WHR >0,9 malo 17,5 % mužov (14 klientov) z toho vyššie % zastúpenia mali muži vo vekovej kategórii 35-59 rokov (16,25 %)
- WHR <=0,85 malo 37,5 % žien (30 klientov) z toho vo vekovej kategórii 19-34 rokov bolo 21,25 % klientov
- WHR >0,85 malo 12,5 % žien (10 klientov), z toho vo vekovej kategórii 35-54 rokov bolo 8,75 % klientov

Krvný tlak TK

- **muži**

TK syst.

TK syst.< 140 malo v sledovaných skupinách mužov 43,75 % (35 klientov), s vyšším % -ným podielom vo vekovej kategórii mužov 19-34 rokov, a to o 3,75 %, 140 <= TK syst.< 160 malo

5 % (4 klienti) s vyšším % podielu vo vekovej skupine 35-59 rokov, TK syst.>160 malo 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii 35-59 rokov.

TK diast.

TK diast.< 90 malo 43,75 % (35 klientov) vyššie % vo vekovej kategórii 19-34 r., 90<=TKdiast.<95 malo 5 % (4 klienti) s vyšším % podielu vo vekovej skupine 35-59 rokov, TK diast.>=95 malo 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii 35-59 rokov.

• ženy

TK syst.

TK syst.< 140 malo 46,25 % (37 klientov), 140<= TK syst.<160 malo 2,5 % (2 klienti), TK syst.> 160 1,25 % (1 klient).

TK diast.

TK diast.< 90 malo 43,75 % (35 klientov), 90<=TKdiast.<95 u 2,5 % (2 klienti), a to vo vekovej kategórii 35- 54 rokov, TK diast.>95 malo 3,75 % (3 klienti) v oboch vekových kategóriách.

Biochemické parametre:

Celkový cholesterol, HDL, LDL

• muži

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 19-34 r. malo 22,5 % (18 klientov)

C. chol. < 5,0 mmol/l vo vek. kategórii 35-59 r. 13,75 % (11 klientov), žiaden z klientov vo vekovej kategórii 19- 34 r. nemalo hodnoty v rozpätí **5,0<= c.chol.<6,0** a vo vek. kategórii 35-59 malo hodnoty v tomto rozpätí 10 % (8 klientov), hodnoty **C. chol. > 6 mmol/l** malo 3,75 % (3 klienti), z toho s vyšším zastúpením vo vek. kategórii 19 – 34 r. (2,5 %).

HDL>= 1,4 mmol/l malo 21,25 % (17 klientov) s minimálnym rozdielom v oboch vek. kategóriách, hodnoty v rozpätí **1,4 > HDL >1,0 mmol/l** malo 21,25 % (17 klientov), **HDL<0,9 a HDL < 1,0 mmol/l** malo 7,5 % (6 klientov) s minimálnym rozdielom v oboch vek. kategóriách.

Hodnoty **LDL< 2,5 mmol/l** malo 18,75 % (15 klientov) vo vek. kategórii 19-34 r. a 10 % (8 klientov) vo vek. kateg. 35-59 r., **2,5<=LDL< 3,5 mmol/l** vo vek kat. 35-59 r. malo 10 % (8 klientov) a vo vek. kateg. 19-34 r. malo 3,75 % (3 klienti), hodnoty v rozpätí **3,5<=LDL<4,0 mmol/l** malo 2,5 % (2 klienti) vo vek. kateg. 35-59 r. a 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii 19 -34 r., hodnoty **4,0<=LDL<=5,0** boli namerané u 2 z vyšetrených klientov vo vekovej kategórii 35-59 rokov a hodnoty **LDL>5,0 mmol/l** u 1,25 % (1 klient) vo vekovej kategórii 19- 34 rokov.

Celkový cholesterol, HDL, LDL

• ženy

C. chol. < 5,0 mmol/l malo 35 % (28 klientov), mierne vyššie % zastúpenie je vo vek. kategórii 19-34 r., a to o 7,5 %, celkový chol. v rozpätí **5,0<= C.chol.<6,0 mmol/l** malo 10 % (8 klientov) z toho 7,5 % (6 klientov) vo vek kat. 35-54 r., **C. chol. > 6 mmol/l** malo 5 % (4 klienti), z toho mierne vyššie % zastúpenie vo vekovej kategórii žien 35-54 rokov

HDL>= 1,6 mmol/l malo 22,5 % (18 klientov), hodnoty v rozpätí **1,6 > HDL >1,2 mmol/l** malo 15 % (12 klientov), z toho 6,25 % (5 klientov) vo vekovej kateg. 35-54 r., **HDL< 1,2 mmol/l** malo 12,5 % (10 klientov) s rovnakým zastúpením v oboch vekových kategóriách

LDL < 2,5 mmol/l malo vo vekovej kat. 19-34 r. 17,5 % (14 klientov), vo vekovej kategórii 35-54 r. malo hodnotu **LDL < 2,5 mmol/l** 12,5 % (10 klientov), vo vekovej kategórii 35-54 r. malo LDL hodnota **2,5 ≤ LDL < 3,5 mmol/l** 10 % (8 klientov) a vo vekovej kategórii 19-34 r. 6,25 % (5 klientov), hodnoty LDL v rozpätí **3,5 ≤ LDL < 4,0 mmol/l** boli namerané iba u 1 klientky (1,25 %) vo vekovej kategórii 35-54 rokov
Hodnoty **4,0 ≤ LDL ≤ 5,0 mmol/l** malo 2,5 % (2 klienti) v oboch vekových kategóriách a u žiadneho z klientov nebola nameraná hodnota **LDL > 5,0 mmol/l**.

Triacylglyceroly TG

• muži

TG < 2,0 mmol/l malo 45 % (36 klientov), hodnoty v rozpätí **2,0 ≤ TG < 3,0 mmol/l** 3,75 % (3 klienti vo vekovej kategórii 35-59 r.), **3,0 ≤ TG ≤ 5,5 mmol/l** malo 1,25 % (1 klient vo vekovej kategórii 35-59 r.), **TG > 5,5 mmol/l** u žiadneho z klientov.

• ženy

TG < 2,0 mmol/l malo 38,75 % (31 klientov) s 6,25 % vyšším rozdielom vo vek. kategórii 19-34 r., **2,0 ≤ TG < 3,0 mmol/l** malo 10 % (8 klientov) s vyšším % zastúpenia vo vekovej kategórii 35-54 r. (7,5 %), hodnoty TG v rozpätí **3,0 ≤ TG ≤ 5,5 mmol/l** boli namerané u 1,25 % (1 klient vo vekovej kategórii 35-54 rokov) a **TG > 5,5 mmol/l** neboli namerané u žiadnej z vyšetrených žien.

Glykémia

• muži

Glyk < 6,1 mmol/l malo 50 % (40 klientov), s rovnakým podielom v oboch vekových kategóriách, **glyk ≥ 6,1 mmol/l** nemal nameranú žiaden z vyšetrených mužov

• ženy

Glyk < 6,1 mmol/l malo 50 % (40 klientov), **glyk ≥ 6,1 mmol/l**, nemala nameranú žiadna z vyšetrených žien

Porovnanie s predchádzajúcim rokom

Sledovanie vybraných výživových faktorov z jednodňových údajov o spotrebe:

Energetický príjem vo vybraných populačných skupinách v r. 2014 bol vyšší ako sú OVD celkovo o 3,75 % oproti r. 2013, prispela k tomu zvýšená konzumácia tukov o 6,25 % a sacharidov o 2,5 %. Bielkovín bolo konzumovaných v r. 2014 o 6,25 % menej oproti r. 2013. V roku 2014 bol v 56,25 % (45 klientov) zistený nižší energetický príjem, čo je v porovnaní s rokom 2013 nižšie percento, rozdiel oproti r. 2013 je 6,25 % (5 klientov). Príjem vitamínu C bol v tomto roku nižší o 15 % v porovnaní s r. 2013, príjem hrubej vlákniny oproti r. 2013 sa znížil o 7,5 %. Pitný režim bol oproti r. 2013 vyšší o 1,5 %. Príjem NaCl ako je OVD bol vyšší o 5 %, v príjme cholesterolu bola zaznamenaná zmena v porovnaní s rokom 2013, oproti r. 2013 sa zvýšil príjem cholesterolu o 8,75 % (7 klientov). Príjem kyseliny listovej sa u klientov znížil o 2,5 % v porovnaní s r. 2013. Príjem kyseliny linolovej v hodnotenom roku sa znížil o 3,75 %, príjem kyseliny linolénovej sa znížil o 5 % v porovnaní s r. 2013, príjem železa sa znížil o 8,75 %, príjem jódu sa v r. 2014 znížil o 5 %, príjem vit. A sa znížil o 12,5 % v porovnaní s minulým rokom, príjem vit. A sa znížil o 13,75 %. Príjem vit. D ako je OVD bol oproti r. 2013 nižší o 18,75 %, príjem vit. D sa znížil o 18,75 %, Príjem vit. E sa v r. 2014 zvýšil o 7,5 %, príjem vit. E ako je OVD sa v tomto roku zvýšil o 8,75 %.

Dotazník o spotrebe potravín a pokrmov

Stravovacie zvyklosti sledovaných skupín sa oproti r. 2013 výrazne nezmenili, zvýšil sa počet klientov, ktorí konzumujú stravu 5-krát denne o 1,25 %, počet klientov, ktorí sa stravujú

1-krát denne sa oproti r. 2013 znížil o 1,25 %. Z hodnotenia konzumácie mäsitých jedál vyplynulo: v r. 2014 sa zvýšila konzumácia bravčového mäsa o 5 %, v konzumácii hovädzieho mäsa bolo zaznamenané zvýšenie konzumácie o 5 %, konzumácia hydiny v r. 2014 sa minimálne zvýšila (1,25 %) a v konzumácii vnútorností sa znížila o 1,25 %, konzumácia hydinových výrobkov v r. 2014 sa zvýšila, a to o 13,75 %, celková spotreba mlieka a mliečnych výrobkov v r. 2014 mierne poklesla (1,25 %), pravidelná spotreba polotučného mlieka poklesla o 1,25 %, znížila sa mierne konzumácia nízkotučného mlieka, a to o 6,25 %, spotreba kyslo mliečnych výrobkov klesla o 10 % v porovnaní s r. 2013, najviac preferované boli v stravovaní v r. 2014 smotanové jogurty 26,25 % pred nízkotučnými 6,25 % klientov. Konzumácia strukovinových pokrmov v r. 2014 sa znížila o 2,5 % oproti predchádzajúcemu roku, zvýšil sa % podiel klientov oproti r. 2013, ktorí strukovinové pokrmy nekonzumovali vôbec (6,25 %). Spotreba cestovín a múčnych jedál s frekvenciou pravidelne a veľmi často (4 – 5x do týždňa) sa v porovnaní s r. 2013 výraznejšie zvýšila, a to o 10 %. Konzumácia sladkostí sa oproti minulému roku zvýšila o 3,75 %. Pravidelná konzumácia zeleniny sa v r. 2014 zvýšila o 1,25 %. Znížil sa príjem sóje a sójových výrobkov o 10 %, spotreba špenátu sa znížila o 1,25 % v porovnaní s r. 2013. Hodnotením stravovacích zvyklostí z hľadiska zásad správnej výživy konštatujeme u sledovaných skupín mierne zlepšenie konzumácie potravín a pokrmov z hľadiska frekvencie. V r. 2014 klienti konzumovali vo zvýšenej miere najmä potraviny s vyšším % podielom bielkovín. Konzumácia sladených nápojov sa zvýšila o 7,5 % a konzumácia nesladených nápojov o 2,5 % v porovnaní s r. 2013. Konzumácia rýb s frekvenciou 1-2x do týždňa klesla v r. 2014 o 5 %.

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve

V porovnaní s r. 2013 sa v r. 2014 zvýšil počet klientov, ktorí sa venovali zvýšenej telesnej aktivite (6 hod. a viac) o 6,25 %, o 7,5 % menej klientov ako v r. 2013 sa venovalo telesnej aktivite vo frekvencii 4-5 hod. týždenne, počet klientov, ktorí sa venujú telesnej aktivite 2-3 hod. týždenne klesol v r. 2014 o 6,25 % klientov. U tých, ktorí sa venujú telesnej aktivite 1 hod. týždenne bol zaznamenaný znížený počet klientov o 2,5 %. V r. 2014 klienti uviedli ako jeden z najčastejších dôvodov, prečo sa nevenujú športu – nedostatok času (21,25 %) a zdravotné dôvody (2,5 %). V roku 2014 sa nezmenil počet klientov, ktorí sú vystavení stresovým faktorom doma alebo v zamestnaní. O 2,5 % klientov menej udalo, že pociťujú stresovú záťaž v porovnaní s r. 2013. Ako uspokojivú životosprávu udávalo v r. 2014 o 10 % klientov menej ako v r. 2013; v r. 2014 uviedlo 31,25 % klientov dobrú životosprávu, uspokojivá životospráva bola zaznamenaná v 47,5 %, málo uspokojivú životosprávu uviedlo 11,25 % a zlú životosprávu 10 % klientov.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

Index telesnej hmotnosti BMI

V r. 2014 sa počet žien, ktoré mali BMI ≥ 29 oproti r. 2013 znížil o 6,25 %, zvýšil sa počet žien o 1,25 %, ktoré mali BMI $24 \leq \text{BMI} < 29$; u mužov sa oproti r. 2013 znížil počet o 1,25 %, ktorí mali BMI > 30 , v r. 2014 sa znížil počet mužov o 5 %, ktorí mali BMI $25 < \text{BMI} < 30$.

Krvný tlak

TK syst.

systolický TK v rozpätí $140 \leq \text{TK} < 160$ bol oproti r. 2013 zaznamenaný u 2,5 % žien, u mužov stúpol o 2,5 %, $\text{TK} \geq 160$ bol prekročený u 2 klientov (muž a žena) vo vekovej kateg. 35-59 rokov

TK diast.

TK diastolický v rozpätí $90 \leq TK < 95$ stúpol v porovnaní s r. 2013 u vyšetrených žien o 2,5%, u mužov nedošlo k zmene oproti r. 2013 (5 %), $TK > 95$ bol prekročený u 3-och žien a 1-ho muža

Biochemické parametre:

V r. 2014 došlo k výraznému zníženiu počtu klientov s hodnotami celkového cholesterolu v rozpätí $5,0 \leq C.Chol < 6,0$ oproti minulému roku u žien o 15 %, u mužov bolo zaznamenané zníženie o 3,75 %, hodnoty $C.Chol. \geq 6,0$ boli namerané len u 3-och mužov a u 4 žien boli namerané hodnoty $C.Chol. \geq 6,0$.

HDL

Hodnoty HDL $< 1,2$ boli zaznamenané vo vyššom počte ako v r. 2013, a to o 8 žien viac (10 %), hodnoty HDL $< 0,9$ a HDL $< 1,0$ u mužov sa oproti r. 2013 zvýšil o 3,75 %.

LDL

Hodnota LDL $> 5,0$ v r. 2014 bola zaznamenaná v jednom prípade, a to u muža vo vekovej kategórii 19-34 rokov.

Triacylglyceroly TG

Hodnoty v rozpätí $2,0 < TG < 3,0$ malo v r. 2014 o 5 klientov viac ako v r. 2013 a počet mužov s týmito hodnotami sa znížil o 5 %, hodnoty $TG > 5,5$ neboli zaznamenané u žiadneho z klientov oboch pohlaví, tak ako v r. 2013.

Glykémia

Hodnoty glyk $\geq 6,1$ neboli namerané u žiadneho z vyšetrených klientov.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie

Pozitívom úlohy je skutočnosť, že klienti sa oboznámia s aktuálnymi hodnotami a ukazovateľmi rizikových faktorov. V rámci plnenia úlohy dostanú usmernenia a odporúčania ako je možné znížiť príp. eliminovať rizikové faktory. Negatívom úlohy je, že nie je možné hodnotiť dopad na zdravie nakoľko klienti sa vo väčšine prípadov nevracajú na opätovné vyšetrenie.

Návrh na ďalší postup, prípadne korekcie v plnení úlohy

Bolo by vhodné u týchto klientov sledovať ďalší vývoj v ovplyvňovaní zdravotného stavu výživou vyšetrením po určitom období, aby sa zistil efekt doporučení a dopad na ich zdravotnom stave. Taktiež by bolo vhodné dotazník o životospráve, t.j. A. **Spotreba potravín a pokrmov – kvalitatívne (stravovacie zvyklosti)** doplniť o ďalšiu možnosť vo výbere frekvencie konzumu potravín, a to napr. raz za mesiac príp. raz za pol roka.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnenia úlohy bol rozpracovaný plán plnenia úlohy na odber vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete okresov Košice. Výroba resp. baliareň kuchynskej soli sa na dozorovanom území nenachádza. Podľa vypracovaného plánu bol stanovený odber vzoriek na jednotlivé mesiace počas celého roka á 2 vzorky vrátane morskej soli.

V roku 2014 bolo odobratých celkom **24 vzoriek kuchynskej soli z toho 10 vzoriek soli morskej**, s cieľom stanovenia jodidu resp. jodičnanu draselného.

Obsah jodidu draselného resp. jodičnanu draselného (vyjadrený na KI) bol vo všetkých vzorkách posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (15 – 35 mg/kg) a zároveň podľa označenia obsahu jódu na obale výrobku.

Všetky vyšetrené vzorky kuchynskej soli, v obsahu jódu **vyhoveli** požiadavke Potravinového kódexu SR.

Cieľom zistenia obsahu jódu v moči bolo zaslaných 10 vzoriek moču dospelaj populácie na jeho stanovenie ÚVZ SR. Výsledky t. č. nie sú k dispozícii.

Na základe prípisu UVZ SR zo dňa 3.10.2014 č. OHVBPKV/7455/2014/Tru vo veci monitoringu príjmu jódu u vybranej populácie SR bol odborom hygieny detí a mládeže v mesiaci október uskutočnený odber vzoriek moču od 10 detí vo veku 10-12 rokov navštevujúcich Základnú školu Staničná v Košiciach.

Zároveň boli rodičmi vyplnené dotazníky na monitorovanie 24 hodinového príjmu potravín a frekvenčný stravovací dotazník. Údaje z dotazníkov boli následne nahraté do mustry a zaslané na RÚVZ Rimavská Sobota.

V rámci tejto úlohy odborom chemických analýz v roku 2014 bolo prijatých zo spádových okresov 98 vzoriek soli, kde bolo požadovaných 300 ukazovateľov (KI, KIO₃, ferokyanidy, v niektorých fluór). V rámci tejto úlohy bolo vykonaných 630 analýz, obsah všetkých ukazovateľov bol v súlade s požiadavkami.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnení úlohy bola odobratá podľa plánu jedna vzorka plastového predmetu určeného na styk s potravinami a to: nylonové kuchynské náradie cieľom stanovenia primárnych aromatických amínov. Vzorka bola zaslaná do laboratória Národného referenčného centra pre obalové materiály a predmety bežného užívania RÚVZ so sídlom v Poprade. Skúšaná vzorka v sledovanom ukazovateli - obsahu primárnych aromatických amínov v 1. výluhu do 3% kyseliny octovej spĺňala požiadavky nariadenia Komisie (EÚ) č. 10/2011 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami a jeho dodatkov, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1282/2011, nariadenia Komisie (EÚ) č. 1183/2012 a nariadenia Komisie (EÚ) č. 202/2014.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu

RÚVZ so sídlom v Košiciach sa na tejto úlohe nepodieľal.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnení úlohy sa zamestnanci odboru podieľali odberom 4 vzoriek výživových doplnkov, ktoré boli odobraté z distribučnej siete mesta Košice (2 vzorky v lekární a 2 v distribučnom sklade). Vzorky boli zaslané na stanovenie obsahu probiotík RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Výsledky do t. č. neboli doručené.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia úlohy boli zamestnancami odboru z distribučnej siete mesta Košice odobraté **vzorky kozmetických výrobkov v počte 14** na laboratórne vyšetrenie. Z odobratých vzoriek toho bolo 12 vyšetrených chemicky, na kontrolu dodržiavania obmedzení látok (obsah konzervačných látok v kozmetických výrobkoch pre deti na umývanie a peny do kúpeľa balené v plastových obaloch pripomínajúcich hračky, obsah fluóru, peroxidu vodíka, dietylenglykolu v zubných pastách pre deti, obsah kyselinythioglykolovej, pH a formaldehydu vo výrobkoch pre dospelých na onduláciu vlasov, chemické prvky Pb, Cr, Ni v kozmetických výrobkoch na bielenie pokožky) 2 vzorky kozmetických výrobkov na overenie pravdivosti tvrdení na obale výrobku (prítomnosť vitamínu C a koenzýmu Q10) v krémoch na tvár.

Všetky vyšetrené vzorky v sledovaných ukazovateľoch **vyhoveli** požiadavkám nariadenia európskeho parlamentu a rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch v platnom znení. Počas roka 2014 bola vykonávaná aj kontrola označenia kozmetických výrobkov v distribučnej sieti mesta, podľa čl. 19 nariadenia európskeho parlamentu a Rady č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch v platnom znení (skontrolovaných 29 rôznych kozmetických výrobkov).

Všetky kontrolované kozmetické výrobky v označení vyhoveli požiadavkám vyššie uvedeného nariadenia.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Na plnení úlohy sa zamestnanci odboru podieľali zisťovaním distribúcie kozmetických výrobkov s použitím zložky vo forme nanomateriálov v maloobchodnej sieti. Na dozorovanom území nie je evidovaný výrobca ani zodpovedná osoba s výrobou resp. distribúciou (ako zodpovedná osoba) kozmetických výrobkov v ktorých je použitá zložka z nanomateriálov.

V distribučnej sieti bol zistený predaj štyroch kozmetických výrobkov (2 značky Eveline Cosmetics Lesnovola Poľsko a 2 značky Clinique Estee Lauder Cosmetics Limited London) o označení ktorých boli vyplnené formuláre a zaslané na ÚVZ SR v stanovenom termíne (september 2014).

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt je navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví.

Cieľom projektu je zhodnotenie stravovacích zvyklostí u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu a na základe výsledkov monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvorenie databázy spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie budú využívané aj v rámci poradenských aktivít.

Realizácia projektu v sledovanom období:

V roku 2014 gestor projektu spracúva získané údaje. Na základe získaných údajov bude spracovaný návrh opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže.

V rámci danej úlohy bolo dodaných do laboratórií odboru chemických analýz celkovo 40 vzoriek z jednotlivých RÚVZ Košického kraja, kde bolo požadovaných 360 ukazovateľov (energetická hodnota, sušina, tuk, sacharidy, NaCl, dusičnany, vitamín „C“, tuk a sušina). Spolu bolo vykonaných 540 analýz. Úloha bola náročná vzhľadom na požadovaný krátky časový limit a nedostatočné laboratórne vybavenie.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže zistiť trendy v danej oblasti a porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V nadväznosti na predchádzajúce celoslovenské prieskumy TAD 1,2 a 3 sa konal prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov. Prieskum bol uskutočnený dotazníkovou formou, bol dobrovoľný a anonymný. Zber údajov sa uskutočnil vo vybraných konkrétnych školách na území mesta Košice a okresu Košice - okolie v čase **od 22.09. do 3.10.2014**. V rámci prieskumu bolo celkove **zobieraných 903 dotazníkov**. Dotazníky podľa priložených inštrukcií boli doručené na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže zistiť trendy v danej oblasti a porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdií vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia úlohy v sledovanom období :

V nadväznosti na predchádzajúce celoslovenské prieskumy TAD 1,2 a 3 sa konal prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných a študentov stredných škôl a ich učiteľov. Prieskum bol uskutočnený dotazníkovou formou, bol dobrovoľný a anonymný. Zber údajov sa uskutočnil vo vybraných konkrétnych školách na území mesta Košice a okresu Košice - okolie v čase **od 22.09. do 3.10.2014**. V rámci prieskumu bolo celkove **zobieraných 903 dotazníkov**. Dotazníky podľa priložených inštrukcií boli doručené na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie .

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Realizácia projektu v danom období:

V termíne od 07.04.2014 do 22.04.2014 boli pracovníkmi HDM vykonané mimoriadne ciele kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovník RÚVZ v Košiciach v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnil dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“. Kontroly sa uskutočnili v 5 mestských (Košice - mesto) a 5 vidieckych (Košice - okolie) základných školách. Údaje získané z cieľných kontrol boli vložené do jednotných dotazníkov a spracované do masky, ktorá bola zaslaná gestorovi úlohy.

V II. polroku 2014 prebiehala realizácia projektu v školách na území mesta Košice a okresu Košice - okolie. Jednalo sa o 5 mestských (Košice - mesto) a 5 vidieckych (Košice - okolie) základných škôl. Pracovníci odboru HDM sa zúčastnili hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku, t.j. v 3. a v 8. ročníku vyplnilo 20 žiakov (10 chlapcov a 10 dievčat) „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Celkovo bolo vyplnených a zadaných 420 dotazníkov.

Získane údaje sa následne zadali do 2 databáz v EpiData a boli zaslané elektronicky gestorovi projektu.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR

Plnenie úlohy

Harmonogram odberov a analýz balených vôd sa pre rok 2014 musel prispôbiť znižovaniu stavu pracovníkov a narastajúcim problémom s prístrojovým vybavením rádiochemických laboratórií na všetkých riešiteľských pracoviskách.

Rádiochemické laboratórium RÚVZ Košice zabezpečilo odbery vzoriek vôd priamo z plničiek na území Košického a Prešovského kraja. Z kapacitných dôvodov a z dôvodu nesplnenia požadovaných kritérií na presnosť a citlivosť stanovení rádiologických ukazovateľov v súvislosti so zastaraným proporcionálnym detektorom rádiologické vyšetrenia nevykonávalo. Stanovenia jednotlivých rádiologických ukazovateľov sa z časti vykonávali na RÚVZ v Banskej Bystrici a z časti na ÚVZ SR v Bratislave.

Údaje o odberoch, analýzach a výsledkoch rádiologických vyšetrení v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR z doteraz na plniarniach odobratých vzoriek fľaškových stolových, minerálnych a liečivých vôd sú priebežne doplňané do online databázy v platforme Google Disk.

Administrátorom tejto databázy bol poverený RÚVZ Košice (RNDr. Viktor Vrábel, PhD.). Na základe pripomienok kompetentných osôb (Ing. Alžbeta Ďurecová, PhD. – RÚVZ Banská Bystrica a Ing. Martina Dubníčková – ÚVZ SR Bratislava) bol urobený upgrade tejto databázy.

Pokračuje skríning balených vôd zakupovaných priamo z distribučnej siete. Ten zahŕňa ako domácich, tak aj zahraničných dodávateľov. Odbery zahraničných vôd (okrem českých) z obchodnej siete, má zabezpečiť RÚVZ v Košiciach.

Vypracovaný bol zoznam voľne prístupných zdrojov minerálnych vôd, ktoré sú vo významnej miere konzumované obyvateľstvom. Konkrétne zdroje a harmonogram odberov upresnia v rámci svojej pôsobnosti jednotlivé riešiteľské pracoviská. Vykonanie

odberov a rádiologických vyšetrení bude v súlade s postupmi, ktoré boli použité pre balené vody odobraté z distribučnej siete.

Vzhľadom na stále zhoršujúcu sa situáciu v personálnej oblasti a v oblasti prístrojového vybavenia sa bude musieť HÚ realizovať dlhšie časové obdobie a to minimálne do roku 2016.

5.2 Radičná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v Slovenskej republike

Plnenie úlohy

Prvá etapa riešenia úlohy sa zamerala na skompletizovanie údajov o pracoviskách, odbornej spôsobilosti a kvalifikácii pracovníkov, ktorí vykonávajú defektoskopické práce v rámci Košického a Prešovského kraja. Sumarizovali sa aj hlásenia prevádzkovateľov defektoskopických zdrojov žiarenia o zriadení dočasných pracovísk orgánom dozoru.

Pri preprave zdrojov ionizujúceho žiarenia musia byť dôsledne dodržiavané základné podmienky bezpečnosti prepravy vecí, ktoré počas prepravy môžu rôznymi nebezpečnými vlastnosťami ohroziť život a zdravie ľudí a zvierat a poškodiť životné prostredie – podľa dohody ADR. Na prepravu uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia je vypracovaný havarijný plán s odôvodnením prepravy a opisom technického vybavenia na zabezpečenie prepravy. V roku 2014 bolo podaných 118 informácií o preprave uzavretých zdrojov ionizujúceho žiarenia.

Na nedeštruktívnu gama defektoskopiou s uzavretým žiaričom ^{192}Ir boli v 1. polroku 2014 vydané dve povolenia a pre nedeštruktívnu röntgenovú defektoskopiou bolo vydaných 5 povolení pre už existujúce pracoviská.

V druhom polroku 2014 bolo vydané povolenie na nové pracovisko pre gama defektoskopiou s uzavretými žiaričmi ^{137}Cs a $^{241}\text{Am/Be}$ v rádionsonde zn. TROXLER pre TPA, s.r.o., Bratislava, areál ZIPP Geča. V ďalšom prípade išlo o zmenu už existujúceho povolenia, z dôvodu rozšírenia miesta výkonu činnosti.

Zodpovední pracovníci boli upozornení na nutnosť vopred informovať príslušné regionálne úrady verejného zdravotníctva o zriaďovaní dočasných pracovísk.

Za sledované obdobie bolo zriadených 24 prechodných pracovísk so zdrojmi ionizujúceho žiarenia v rámci Košického a Prešovského kraja.

5.3 Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou komisiou

Plnenie úlohy

Rádioaktivita stavebných materiálov

Na obsah prírodných rádionuklidov sa vyšetřilo 10 vzoriek stavebných materiálov a surovín. V odobratých vzorkách sa stanovovala aktivita nasledujúcich rádionuklidov: ^{226}Ra , ^{232}Th , ^{40}K a index hmotnostnej aktivity - I. Prekročenie úrovne 120 Bq.kg^{-1} pre ^{226}Ra nebolo zistené v žiadnej vzorke. Maximálna hodnota aktivity ^{226}Ra - $22,46 \pm 0,24 \text{ Bq.kg}^{-1}$ – bola zistená vo vzorke stavebného materiálu prírodné kamenivo AGROMELIO. s.r.o., Veľký Šariš, lom Žehňa.

Rádioaktivita pitných vôd

Zo 148 odberových miest bolo odobratých 458 vzoriek pitných vôd a vykonalo sa v nich 458 vyšetrení.

V ukazovateli celková objemová aktivita alfa smerná hodnota $0,20 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola prekročená vo vzorkách vôd odobratých z verejného vodovodu na OcÚ (kancelária) v obci

Hrčeľ (okr. TV) - $a_{V,\alpha} = 0,43 \pm 0,11 \text{ Bq.l}^{-1}$, z verejného vodovodu na OcÚ v Borši (okres Trebišov) – odber 13.2.2014 - $a_{V,\alpha} = 0,32 \pm 0,07 \text{ Bq.l}^{-1}$, zo studne HGK-5 (surová voda) v Kechneci (okres Košice-okolie) - $a_{V,\alpha} = 0,32 \pm 0,07 \text{ Bq.l}^{-1}$ a z vlastného vodného zdroja v Železničných Stavbách (kuchynka) na Južnej triede č. 63 v Košiciach - $a_{V,\alpha} = 0,21 \pm 0,07 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli celková objemová aktivita beta namerané hodnoty neprekročili smernú hodnotu $0,50 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota bola zistená vo vzorke vody odobratej z vlastného vodného zdroja v Železničných Stavbách (kuchynka) na Južnej triede č. 63 v Košiciach – $a_{V,\beta} = 0,42 \pm 0,04 \text{ Bq.l}^{-1}$.

V ukazovateli objemová aktivita ^{222}Rn nebola smerná hodnota 100 Bq.l^{-1} prekročená v žiadnej vzorke vody. Maximálna hodnota bola stanovená vo vzorke vody odobratej z verejného vodovodu v predajni Potraviny SOFIA v Pači (okres Rožňava) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 48,7 \pm 11,4 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Rádioaktivita minerálnych vôd

Vo vzorkách minerálnych vôd sa oproti pitným vodám zaznamenávajú vyššie hodnoty rádioaktivity. Rádioaktivita minerálnych a termálnych vôd je určovaná predovšetkým vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Z 27 lokalít bolo odobratých 83 vzoriek minerálnych vôd. Vykonalo sa v nich 83 vyšetrení. Vzorky pre stanovenie ukazovateľov celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta z dôvodu nedostatočnej kapacity meracieho zariadenia neboli odobierané.

V stanovovaných ukazovateľoch sa rádioaktivita minerálnych vôd pohybovala na úrovni dlhodobých priemerných hodnôt charakteristických pre daný zdroj vody. Maximálna hodnota objemovej aktivity radónu-222 bola zaznamenaná vo vzorke vody z prameňa Sv. Ondreja na Sivej Brade (okres Levoča) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 183,2 \pm 42,2 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota objemovej aktivity rádia-226 - $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 0,944 \pm 0,034 \text{ Bq.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z 3. vrtu (bazén) na Sivej Brade. Maximálna hodnota koncentrácie prírodného uránu - $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,535 \pm 0,019 \text{ mg.l}^{-1}$ bola stanovená vo vode z prameňa pri dome č. 281 v Gánovciach (okr. Poprad).

Rádioaktivita termálnych vôd

Rádioaktivita termálnych vôd je určovaná vlastnosťami geologického podložia lokalít, v ktorých sa vrty nachádzajú.

Zo 6 lokalít bolo odobratých 30 vzoriek termálnych vôd a vykonalo sa v nich 30 rádiologických vyšetrení.

Maximálne hodnoty v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa a objemová aktivita rádia-226 boli stanovené vo vode odobratej z vrtu 1 vo Vrbove (okr. Kežmarok) - $a_{V,\alpha} = 17,69 \pm 1,38 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $a_{V,^{226}\text{Ra}} = 2,838 \pm 0,058 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálna hodnota v ukazovateli celková objemová aktivita beta bola stanovená vo vode z vrtu GTH-1 v Thermalparku Zemplínska Šírava, obec Kaluža (okres Michalovce) - $a_{V,\beta} = 3,58 \pm 0,68 \text{ Bq.l}^{-1}$. Maximálne hodnoty v ukazovateľoch objemová aktivita radónu-222 a koncentrácia prírodného uránu U_{nat} boli stanovené vo vode z vrtu Kráter vo Vyšných Ružbachoch (okres Stará Ľubovňa) - $a_{V,^{222}\text{Rn}} = 35,3 \pm 8,3 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $c_{\text{U}_{\text{nat}}} = 0,214 \pm 0,009 \text{ mg.l}^{-1}$.

Rádioaktivita povrchových vôd a ich sedimentov

Vzorky povrchových vôd boli odobierané v lokalite Krásna nad Hornádom v mesačných intervaloch a v lokalite Viničky (okres Trebišov) v kvartálnych intervaloch. Odobratých bolo 48 vzoriek povrchových vôd a uskutočnilo sa v nich 48 vyšetrení rádioaktivity. V meraných vzorkách povrchových vôd neboli zaznamenané zvýšené hodnoty

rádioaktivity. Maximálne hodnoty v ukazovateľoch celková objemová aktivita alfa a celková objemová aktivita beta bola zistená vo vzorke odobratej 19.5.2014 v Krásnej nad Hornádom – $a_{v,\alpha} = 0,17 \pm 0,05 \text{ Bq.l}^{-1}$ a $a_{v,\beta} = 0,15 \pm 0,01 \text{ Bq.l}^{-1}$.

Spolu so vzorkami povrchových vôd sa z odberových miest odoberajú aj vzorky riečnych sedimentov. Vo vzorkách sa stanovujú hmotnostné aktivity prírodných rádionuklidov a ^{137}Cs . Maximálna hodnota ^{137}Cs ($1,37 \pm 0,06 \text{ Bq.kg}^{-1}$) bola stanovená vo vzorke sedimentu z lokality Viničky (Bodrog), odber 04. 06. 2014.

Rádioaktivita zrážkových vôd

V roku 2014 vzorky dažďovej vody a vzorky snehových zrážok neboli odobraté.

Kontinuálne meranie príkonu dávkového ekvivalentu – RÚVZ Košice

Merania príkonu dávkového ekvivalentu (PDE) sa uskutočňovali sondou FHZ 621 G-L2 na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Celodenné meranie pozostáva z kontinuálneho merania PDE v hodinových intervaloch. Priemerný mesačný PDE sa stanovuje z priemerných denných PDE. Zistené hodnoty sa zasielajú do Ústredia radiačnej monitorovacej siete SR (RMS SR) na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2014 bolo vykonaných 361 celodenných meraní. Významné zvýšenie hodnôt PDE nad dlhodobý priemer nebolo zaznamenané. Priemerný denný PDE bol $100,0 \text{ nSv.h}^{-1}$ s maximálnou hodnotou $121,5 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 20. 01. 2014 a minimálnou hodnotou $75,7 \text{ nSv.h}^{-1}$ nameranou 28. 07. 2014. Dlhodobý priemer PDE pre dané odberové miesto je $109,9 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Plošné integrálne a jednorazové meranie príkonu dávkového ekvivalentu

Na 18-tich pevných stanovištiach v Košickom a Prešovskom kraji sú od roku 1989 rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre (TLD), ktorých pravidelná výmena sa uskutočňuje v kvartálnych intervaloch. Pretože RÚVZ Košice nevlastní prístroj na vyhodnocovanie dozimetrov tieto boli na vyhodnotenie zasielané na ÚVZ SR v Bratislave. Vzhľadom na pretrvávajúce problémy s vyhodnocovaním dozimetrov na ÚVZ SR v Bratislave sa perspektívne pracuje na dvoch alternatívach, a to že vyhodnocovací prístroj by bol zapožičaný na RÚVZ Košice a ten by dozimetre meral a vyhodnocoval aj pre RÚVZ Košice aj pre ÚVZ SR v Bratislave alebo pracovník RÚVZ Košice by len košické dozimetre meral na ÚVZ SR v Bratislave na ich zariadení. V súčasnosti je aktuálna druhá alternatíva a košické dozimetre sú po výmene merané na zariadení ÚVZ SR v Bratislave. Po vyhodnotení na RÚVZ v Košiciach sú výsledky zasielané do centra Slovenského ústredia radiačnej monitorovacej siete na ÚVZ SR v Bratislave.

V roku 2014 boli košické TLD rozmiestnené v pôvodných 18-tich stanovištiach. Ich prvá výmena sa uskutočnila v dňoch 5. – 13. februára, druhá v dňoch 2. – 12. júna a tretia v dňoch 02. – 27. októbra. Následná výmena je plánovaná na polovicu januára 2015.

V roku 2014 nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity a hodnoty integrálnych meraní PDE v sledovaných lokalitách sa pohybovali na úrovniach dlhodobých priemerov charakteristických pre danú lokalitu. Maximálna hodnota PDE bola zistená na stanovišti Jasov (okr. KS) za I. kv. 2014 - $\text{PDE} = 140 \pm 25 \text{ nSv.h}^{-1}$. Minimálna hodnota bola zistená na stanovišti RÚVZ Košice za III. kv. 2014 - $\text{PDE} = 71 \pm 5 \text{ nSv.h}^{-1}$.

Pri odberoch vzoriek v teréne sa meria aj aktuálny príkon dávkového ekvivalentu (PDE) v danom odberovom mieste. V roku 2014 bol PDE zmeraný jednorazovými meraniami prenosným meračom DC-3-E v 158 odberových miestach. Nebolo zaznamenané významné zvýšenie hodnôt PDE oproti dlhodobým priemerom. Hodnoty PDE sa pohybovali na úrovniach charakteristických pre dané lokality. Maximálne hodnoty PDE boli namerané v odberových miestach: inkrustové pole pri 3. vrte (bazén) na Sivej Brada (okr. LE), odber

14.5.2014 - PDE = 257 ± 8 nSv.h⁻¹, Jahodná (okr. KE), odber 14.8.2014 - na ryhe (miesto s najvyššou koncentráciou urán-molybdénovej rudy) – PDE = 173 ± 4 nSv.h⁻¹ a stanovište TLD v Starej Vode (okr. GL), odber 10.10.2014 - PDE = 160 ± 4 nSv.h⁻¹. V ostatných odberových miestach sa hodnoty PDE nachádzali pod úrovňou 160 nSv.h⁻¹. Minimálna hodnota bola nameraná v odberovom mieste na Dolnom Bankove (okres Košice-mesto) pri prameni nad prameňom Sv. Jána Nepomuckého, odber 07. 05. 2014, hodnota PDE = 70 ± 7 nSv.h⁻¹.

Rádioaktivita prašného spad

Odberové miesto pre vzorky mesačného spad sa nachádza na streche budovy RÚVZ, Ipeľská č. 1, Košice. Meranie vzoriek sa uskutočňuje na gamaspektrometri (¹³⁷Cs a ⁷Be) a nízkopozad'ovom alfa-beta merači. Obsah ¹³⁷Cs je pod detekčným limitom.

Rádioaktivita aerosolov v ovzduší

Jedno zo stanovišť merania aerosolov v ovzduší sa nachádza v priestoroch Slovenského hydrometeorologického ústavu v Stropkove - Tisinci, kde ich pracovníci odoberajú kontinuálne počas jedného týždňa v každom mesiaci. Filtre zasielajú na vyhodnotenie na RÚVZ v Košiciach.

Za rok 2014 bolo odobratých 12 filtrov. Vyhodnocovanie filtrov sa vykonáva gamaspektrometrickou analýzou. Výsledky meraní aktivity ¹³⁷Cs ani v jednom prípade nezaznamenali zvýšené hodnoty od dlhodobého priemeru.

Meranie vzoriek potravinového reťazca

Pri monitorovaní sa berie zreteľ na sledovanie tých druhov potravín, ktoré predstavujú rozhodujúci zdroj príjmu rádionuklidov obyvateľstvom.

V roku 2014 v rámci monitorovania rádioaktivity boli sezónne odobraté vzorky potravín v spolupráci s RÚVZ Košického a Prešovského kraja v jednotlivých okresoch. V sledovaných lokalitách sa stanovovali hodnoty ¹³⁷Cs v obilninách (56 vzoriek - z toho kukurica (9), jačmeň (12), pšenica (12), raž (8), ovos (12)), jačmeň sladovnícky (1), sladový kvet (1) a slad svetlý(1)), v ovocí (15 vzoriek - z toho hrušky (6), jablká (9)), v zelenine (26 vzoriek - z toho zemiaky (10), mrkva (8) a petržlen (8)) a v hubách - 14 vzoriek. Zároveň sa odobrali aj vzorky medu (3) a liečivých bylín (11). U plodín sú hmotnostné aktivity na takej nízkej úrovni, že sa vytvárajú zmesné vzorky a pomocou špeciálnej metodiky sa ¹³⁷Cs koncentruje. Merania sa vykonávali na RÚVZ Košice gamaspektrometrickou analýzou. Odobraté vzorky sú v súčasnosti v štádiu merania.

V rámci monitorovania rádioaktivity v životnom prostredí boli v sledovanom období odoberané vzorky kravského (16) a ovčieho (14) mlieka. Kravské mlieko sa odoberalo v mliekarni Kežmarok a na troch poľnohospodárskych družstvách (Jarovnice, Perín a Turnianska Nová Ves) a ovčie mlieko sa vzorkovalo na PD Kluknava-Slatvina, PD Hermanovce a PD Uzovské Pekľany. Hodnoty aktivity sa stanovovali v mesačných zlievaných vzorkách (100 ml/deň). Najvyššia objemová aktivita ¹³⁷Cs bola stanovená vo vzorke kravského mlieka z lokality Turnianska Nová Ves ($0,02 \pm 0,005$ Bq.l⁻¹) odobranej v apríli 2014. Vo vzorke ovčieho mlieka najvyššia hodnota sa stanovila z lokality Slatvina a dosiahla $0,068 \pm 0,009$ Bq.l⁻¹.

V súvislosti s požiadavkou Európskej únie sa od roku 2005 odberajú vzorky celodennej stravy bez diétnych obmedzení na pracoviskách Fakultnej nemocnice L. Pasteura. Z odobratých vzoriek sa vytvára zmesná vzorka, ktorá sa po spracovaní gamaspektrometricky vyhodnocuje. Najvyššia hmotnostná aktivita ¹³⁷Cs bola stanovená vo vzorke celodennej stravy odobratej v júni 2014 a dosiahla hodnotu $0,119 \pm 0,008$ Bq.kg⁻¹.

Gamaspektrometricky boli vyhodnotené aj vzorky sladu, sladovníckeho jačmeňa a sladového kvetu zo sladovne v Michalovciach. Vo vzorkách namerané hodnoty ^{137}Cs boli pod detekčným limitom.

Meranie vzoriek pôd a porastov

V súvislosti so vstupom do Európskej únie za účelom sledovania migrácie ^{137}Cs v hĺbkovom profile vrstvenom na 0 – 5 cm, 5 – 15 cm a 15 – 30 cm sa v lokalite Krásna nad Hornádom, v povodí rieky Hornád a v lokalite Viničky, v povodí rieky Bodrog, raz kvartálne odoberajú vzorky pôd. Spolu so vzorkami pôd sa v uvedených lokalitách odoberali aj vzorky porastov. Vzorky pôd a porastov sa raz ročne odoberajú aj v lokalitách, kde sú rozmiestnené termoluminiscenčné dozimetre.

V roku 2014 bolo odobraných 88 vzoriek pôd a 25 vzoriek porastov. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z lokality Štrbské Pleso a dosiahla hodnotu $16,66 \pm 0,47 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Minimálna hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z III. vrstvy z lokality Milhostov a dosiahla hodnotu $0,63 \pm 0,22 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

Radón v obytných priestoroch a pôdnom vzduchu (v životnom prostredí)

Radón v obytných priestoroch v roku 2014 nebol stanovovaný v žiadnom objekte.

Radón v životnom prostredí bol stanovovaný 18.3.2014 v pracovných priestoroch (pivnica a pracovňa) v dome pani Jergušovej na Hradbovej ul. č. 12 v Košiciach. Objemová aktivita radónu (OAR) v týchto priestoroch nepresahovala hodnotu 92 Bq.m^{-3} .

Radón v pôdnom vzduchu v roku 2014 nebol stanovovaný na žiadnom pozemku.

Jahodná – okolie prieskumných vrtov a príľahlé lokality

V súvislosti s pokračujúcou geologicko-prieskumnou činnosťou lokality Jahodná, vo vzťahu k ťažbe uránu, boli 07. 05. 2014 uskutočnené merania a odbery vzoriek v lokalite Dolný Bankov – prameň Sv. Jána Nepomuckého a 14.8.2014 merania a odbery vzoriek v lokalitách Jahodná, Jahodná – na ryhe (miesto s najvyššou koncentráciou urán - molybdénovej rudy), Jahodná – pri rampe k vrtom, Košická Belá – potok Belá a Košice – Alpinka – Čermel'ský potok.

V odberových miestach bolo vykonaných 39 meraní príkonu dávkového ekvivalentu (PDE). Nebolo zaznamenané významné zvýšenie rádioaktivity oproti dlhodobým priemerom charakteristickým pre dané lokality. Príkon dávkového ekvivalentu sa v týchto miestach pohyboval v intervale $\text{PDE} = 70 \pm 7 \text{ nSv.h}^{-1}$ (Dolný Bankov – pri prameni nad prameňom Sv. Jána Nepomuckého) až $\text{PDE} = 173 \pm 4 \text{ nSv.h}^{-1}$ (Jahodná - na ryhe).

Pitné vody (10 vzoriek) boli odobraté v lokalite Dolný Bankov – prameň Sv. Jána Nepomuckého a Dolný Bankov – prameň nad prameňom Sv. Jána Nepomuckého. V stanovovaných rádiologických ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu c_{Unat}) nebolo prekročenie smerných hodnôt platných pre pitnú vodu zistené v žiadnej vzorke vody.

Povrchové vody a ich sedimenty boli odoberané v lokalitách Jahodná – pri rampe, Košická Belá – potok Belá a Košice - Alpinka – Čermel'ský potok. Bolo odobratých 15 vzoriek povrchových vôd a 3 vzorky ich sedimentov. V povrchových vodách v stanovovaných ukazovateľoch (celková objemová aktivita alfa, celková objemová aktivita beta, objemová aktivita ^{222}Rn , objemová aktivita ^{226}Ra , koncentrácia prírodného uránu c_{Unat} , gamaspektrometrické vyšetrenie) nebolo oproti hodnotám z roku 2007 zaznamenané zvýšenie hodnôt týchto ukazovateľov. Tak isto nebola zistená zvýšená rádioaktivita vo vzorkách sedimentov.

V sledovaných lokalitách bolo odobratých 14 vzoriek pôd, 2 vzorky porastov, 10 vzoriek húb, 12 vzoriek byliniek. Najvyššia hodnota aktivity ^{137}Cs bola stanovená vo vzorke pôdy z lokality Jahodná-Ryha a dosiahla hodnotu $45,70 \pm 1,38 \text{ Bq.kg}^{-1}$. Vo vzorkách húb sa stanovil najvyšší obsah rádiocézia v zmesnej vzorke ($14,17 \pm 0,47 \text{ Bq.kg}^{-1}$). Hmotnostná aktivita ^{137}Cs stanovená vo vzorke machu – Merík trnistý z lokality Jahodná-Ryha dosiahla hodnotu $7,08 \pm 0,9 \text{ Bq.kg}^{-1}$.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Plnenie:

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2014

Prípiskom ÚVZ SR HH SR č. OE/9316/2013, RZ-25673/2013 zo dňa 16.12.2013 bol aktualizovaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2014. Na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam bola určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína. Základné očkovanie podľa odporúčania má byť vykonané tou istou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov. Prvé preočkovanie dospelých osôb sa odporúča vo veku 30 rokov a ďalej každých 15 rokov. Aktualizovaný očkovací kalendár bol uverejnený na webovej stránke RÚVZ.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním, manažment očkovania

Priebežne je vykonávaný monitoring ochorení preventabilných očkovaním, vrátane sledovania laboratórnej diagnostiky. Výskyt ochorení, proti ktorým sa vykonáva pravidelné povinné očkovanie je takmer nulový s výnimkou ochorení na pertussis a parotídu. Boli hlásené aj dve suspektné ochorenia na morbilli.

V prípade ochorení na **pertussis** bolo spolu zaznamenaných 26 ochorení: v okr. Košice I-IV 17 a v okr. Košice okolie 9 ochorení. Prípady boli laboratórne potvrdené vo vekových skupinách: 1-4 roč.= 1x, 5-9 roč. = 1x, 10-14 roč.=1x, 15-19 roč.=12x, 20-24 roč. =2x, 35-44 roč. =2x, 45-54 roč. = 1x a 55-64 roč.=6x. V 16 prípadoch boli chorí riadne zaočkovaní a v 9 prípadoch sa údaj o očkovaní nepodarilo zistiť. V jednom prípade dieťa nebolo očkované z dôvodu odmietnutia zo strany zákonných zástupcov.

V sledovanom období bolo nahlásených 120 ochorení na **parotídu**: v okr. Košice I 4 a v okr. Košice okolie 116 ochorení (v obci Kecerovce 82, Sokolany 19, Rankovce 8, Boliarov 5, po jednom prípade hlásili obce Opiná a Haniska). Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 0 roč. =1x, 1-4 roč.=4x, 5-9 roč.= 50x, 10-14 roč.=39x, 15-19 roč.=18x, 20-24 roč.=6x a 25-34 roč.=2x. Očkovací status: 59 detí bolo očkovaných 1 dávkou, 57 chorých bolo očkovaných 2 dávkami vakcíny, v dvoch prípadoch neboli deti očkované pre vek a pre posun v očkovaní a v dvoch prípadoch údaj o očkovaní nebol k dispozícii. V 25 prípadoch bolo ochorenie potvrdené na základe laboratórneho vyšetrenia a klinického obrazu. Ostatných 95 ochorení bolo potvrdených na základe klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti. Hlásené boli 3 komplikácie – 2x pankreatitída a 1x meningitída.

Na Odbore lekárskej mikrobiológie bolo v roku 2014 vyšetrených 111 vzoriek sér (199 vyšetrení) na prítomnosť protilátok proti osýpkam triedy IgM a IgG. V dvoch prípadoch bol nahlásený pozitívny výsledok na **morbilli** - u 50 ročnej pacientky hospitalizovanej na Klinike hematológie a onkohematológie v UNLP Košice a u 43 ročného pacienta hospitalizovaného na Klinike neurológie v UNLP Košice. Výsledky laboratórných vyšetrení z NRC pre morbilli, rubeolu a parotídu na ÚVZ SR vylúčilo akútne ochorenie na osýpky.

V oboch prípadoch išlo o abnormálnu reakciu séra podmienenú základnou onkologickou diagnózou pacientov.

V súlade s listom ÚVZ SR č. OE/149/2014 zo dňa 31.03.2014 boli dňa 26.05.2014 vyhodnotené aktivity *Európskeho imunizačného týždňa* 2014, ktoré boli realizované pracovníkmi odboru v týždni od 22. - 26.04.2014. V roku 2014 bola kampaň EIW vyhlásená SZO zameraná na posilnenie významu očkovania a na zvýšenie zaočkovanosť v jednotlivých krajinách. Témou tohto ročníka bola podpora očkovania v jednotlivých vekových skupinách. Aktivity na zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania sú realizované v priebehu celého roka pre laickú verejnosť v rámci Poradne očkovania, pre zdravotníckych pracovníkov organizovaním seminárov a sprístupňovaním aktuálnych informácií na webovej stránke úradu. V rámci EIW boli podobne ako v predchádzajúcich kampaniach realizované aktivity orientované na cieľové skupiny - laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov s využitím printových médií (KORZÁR), webovej stránky úradu, letákov. Spolu bolo realizovaných 128 aktivít, z toho 10 bolo určených laickej verejnosti a 118 pre zdravotníckych pracovníkov. Všeobecným lekárom pre deti a dorast boli okrem informačných letákov odoslané dotazníky s cieľom zistiť nakoľko sú pripravení odborne usmerniť rodičov ohľadom očkovania detí s možnosťou vyjadrenia vlastného názoru na nárast antivakcinačných aktivít. Pre rodičov navštevujúcich materské centrá boli distribuované praktické formy očkovacích kalendárov pre ľahšiu orientáciu v očkovacích schémach pre jednotlivé vekové kategórie. Na organizácii každoročného *Východoslovenského vakcinačného dňa*, ktorý sa konal 11.6.2014, sa podieľalo 7 zamestnancov odboru epidemiológie, z toho 1 lekár aktívne s odbornou prednáškou.

Kontrola očkovania

V období september - november bola vykonaná kontrola povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek v zmysle Odborného usmernenia ÚVZ SR č. OE/5271/2014, RZ-139652014 zo dňa 27.06.2014 vrátane spracovania a vyhodnotenia výsledkov na okresnej a krajskej úrovni. Výsledky kontroly u všetkých druhov pravidelného očkovania oproti roku 2013 sú menej priaznivé na celookresnej, kde došlo v 7 okresoch – Košice I-IV, Sobrance, Spišská N. Ves a Trebišov k poklesu zaočkovanosť pod 95 %. Na celokrajskej úrovni bola zaočkovanosť u všetkých druhov pravidelného očkovania v priemere 96 % (od 93,9 % do 97,3 %).

Na znížení zaočkovanosť sa podieľal predovšetkým:

- vysoký počet odmietaní povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek zo strany zákonných zástupcov, príčinou je spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov,
- chyba malých čísiel,
- dlhodobý pobyt v zahraničí,
- migrácia obyvateľov minoritnej skupiny bez udania adresy.

Na požiadanie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli u 44 detí schválené návrhy očkovacích schém na dodatočné doočkovanie detí v rámci povinného pravidelného očkovania detí, ktoré dosiahli určený vek.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Plnenie:

V zmysle pokynov z ÚVZ SR boli spracované podklady a vypracovali sa *výročné správy* za rok 2013 za okr. Košice I-IV, Košice okolie a Košický kraj v termíne a požadovanej kvalite a rozsahu. Pravidelne a podľa potreby sa vypracovávali analýzy

o aktuálnej epidemiologickej situácii. Cielene podľa aktuálnej epidemiologickej situácie sa sledoval stav zaočkovanosti u nákaz zaradených do NIP. V sledovanom období nebolo hlásené prípadne potvrdené ochorenie na diftériu, tetanus, osýpky a rubeolu. Pretrváva sporadický výskyt ochorení na pertussis. V okr. Košice I-IV bolo hlásených 17 ochorení a v okr. Košice okolie 9 ochorení na pertussis. V sledovanom období bolo nahlásených 120 ochorení na parotitídu: v okr. Košice I 4 a v okr. Košice okolie 116 ochorení.

V súlade s listom ÚVZ HH SR č. OE/2460/2013, RZ-9842/2013 zo dňa 07.05.2013 sa pokračuje v sledovaní ochorení a úmrtí na SARI. Počet prípadov, i negatívna situácia sa pravidelne týždenne hlási v utorok a piatok na ÚVZ SR.

Vyhodnotenie chrípkovej sezóny 2013/2014

Aktivitu chrípky v chrípkovej sezóne 2013/2014 v okresoch Košice I-IV a Košice okolie možno charakterizovať zníženým výskytom ochorení na akútne respiračné ochorenia (ARO) a chrípku a chrípke podobné ochorenia v porovnaní s predchádzajúcou sezónou. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky až na malé epidémie v predškolských a školských zariadeniach. Regionálna protiepidemická komisia v tejto sezóne nezasadala.

Priebeh sezóny:

V sezóne bolo v **okresoch Košice I-IV** hlásených spolu 49 557 ARO, chorobnosť 45 906,7/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1 462 ochorení, chorobnosť 1 509,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu hlásených ARO tvorila chrípka 2,9 %. Spolu bolo hlásených 567 komplikácií (1,1 %). V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 67 473 všetkých ARO, čo predstavuje chorobnosť 55 352,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 3 716 ochorení, chorobnosť 3 074,4/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 17 916 (26,5 %) a chrípky o 2 254 prípadov (60,6 %) . V okresoch Košice I-IV sa chorobnosť pohybovala od 1 090,7 v 44. KT po 2 371,1 v 50. KT. V 52. KT bol zaznamenaný pokles chorobnosti na 423,9, v 1. KT stúpila chorobnosť na 770,3. Od 2. KT sa chorobnosť znovu pohybovala od 1 069,32 po 2 132,9. Najvyšší výskyt ochorení bol zaznamenaný v 50. KT, kedy bolo hlásených 1 933 ARO (z toho 60 chrípok), chorobnosť dosiahla 2371,1. Najviac komplikácií bolo hlásených v 3. KT - 54, čo tvorilo 3,4 % z celkového počtu hlásených ochorení v tomto KT.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

Najvyššia vekovo - špecifická chorobnosť na ARO bola v okrese Košice I vo vekovej skupine 0-5 roč. 18 3835,3 pri počte ochorení 3 088. Najnižšia v okr. Košice IV vo vekovej skupine 60+ 6 964,29 pri 351 ochoreniach.

V **okrese Košice okolie** bolo hlásených 15 104 ARO, chorobnosť 46006,3/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 828 ochorení, chorobnosť 2 522,1/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z celkového počtu ARO tvorila chrípka 5,5 %. Spolu bolo hlásených 36 komplikácií. V predchádzajúcej sezóne bolo hlásených 21 852 ARO, chorobnosť 5 7024,6/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. Z toho ako chrípka bolo hlásených 1 119 ochorení, chorobnosť 2 920,1/100 000 osôb v starostlivosti hlásiacich lekárov. V porovnaní s predchádzajúcou sezónou došlo k poklesu počtu hlásených ARO o 6 748 (30,8 %) a chrípky o 291 prípadov (26 %).

V okrese Košice okolie sa chorobnosť na ARO a chrípku v chrípkovej sezóne pohybovala od najvyššej 2509,3 v 40. KT po najnižšiu 464,4 v 52. KT. Najvyšší výskyt ochorení bol v 5. KT, kedy stúpil na 881 (z toho 58 chrípok), chorobnosť dosiahla 1773,8. Najviac komplikácií bolo hlásených v 48. KT - 4, čo tvorilo 0,9 % z celkového počtu hlásených ochorení.

Vekovo-špecifická chorobnosť:

V okrese Košice okolie taktiež vo vekovej skupine 0-5 roč. 13 5365,0 pri 4 022 ochoreniach a najnižšia vekovej skupine 20-59 ročných 1 9250,2 pri 3 285 ochoreniach. V okresoch Košice I-IV bol z dôvodu viac ako 30% chorobnosti žiakov prerušený vyučovací proces v 40 MŠ a 1 ZŠ a v okrese Košice okolie v 25 MŠ a 7 ZŠ.

Sentinelová surveillance SARI a chrípky:

V sledovanom období bol RT-PCR potvrdený vírus chrípky A/California/7/2009/(H1N1) pdm09-like v 2 prípadoch: u 54 ročnej ženy z okr. Košice I a 58 ročnej ženy z okr. Košice III.

V chrípkovej sezóne 2013/2014 bol zaznamenaný 1 prípad ťažkého akútneho respiračného ochorenia s pneumóniou (SARI) u 47 ročnej ženy z okresu Košice okolie (Moldava nad Bodvou). Ochorenie končilo úmrtím.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Plnenie:

Nadalej priebežne pri metodických návštevách lekárov prvého kontaktu a v rámci odborných seminárov boli informovaní zdravotnícki pracovníci o možnosti *využívania systému EPIS* v lekárskej praxi - on-line hlásenie infekčných ochorení. Dosiaľ túto možnosť využívajú 7 praktickí lekári, z toho 2 z okr. Košice okolie. On-line hlásenia do EPIS podávajú 2 mikrobiologické laboratória a NRC. Kontrola kvality údajov v EPIS sa vykonáva priebežne a 1x mesačne na základe zaslaných výstupov z RÚVZ B. Bystrica. Pre zabezpečenie rozšírených údajov v programe EPIS a posúdenie objemu práce v ohnisku nákaz sa komplexne spracovávali ohniska nákaz vírusových hepatítid, meningokokovej meningitídy a pertussis.

V roku 2014 bolo spracovaných a do systému EPIS:

1. vložených a následne vedúcim pracovníkom potvrdených prípadov: 3 865
2. počet hlásení do SRV: 63
3. počet epidémií: 27, z toho 20 rodinných (s počtom chorých 2-5 ochorení) a 1 epidémia s počtom 96 ochorení (parotitída)

V rámci epidemiologického vyšetovania a prijatých opatrení bolo vydaných 238 rozhodnutí (63 v okr. Košice I-IV a 175 v okr. Košice okolie), z toho 23 rozhodnutí na výkon dezinfekcie a 215 rozhodnutí osobám podrobeným lekárskej dohľade.

Úplnosť a správnosť povinných údajov a premenných zadávaných do EPIS je pravidelne kontrolovaná vedúcimi pracovníkmi.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Plnenie:

Analýza a evidencia hlásených nozokomiálnych nákaz (ďalej NN) sa vykonáva priebežne a v pravidelných mesačných intervaloch. Za obdobie r. 2014 lôžkové zdravotnícke zariadenia nahlásili **450 nozokomiálnych nákaz** (v r. 2013 - 461), z toho bolo **113 septických infekcií** (r. 2013 - 95), **85 respiračných infekcií** (r. 2013 - 149), **28** ochorení zo skupiny **iných nozokomiálnych nákaz** (r. 2013 - 129), **62 infekcií v mieste chirurgického výkonu** (r. 2013 - 64), **50 urogenitálnych infekcií** (r. 2013 - 24) a **112 črevných nákaz** (z toho bolo 59 clostrídiových infekcií, 35 rotavírusových a 10 norovírusových).

Etiologický agens bol potvrdený v 414 prípadoch (28 x negatívny výsledok kultivácie, 8x biologický materiál neodobratý). Najčastejšími vyvolávateľmi NN boli: Staphylococcus

aureus 48x (z toho 14x MRSA), Staphylococcus epidermidis 53x (z toho 39x MRSE), Staphylococcus haemolyticus 10x (z toho 6x MRSH), Pseudomonas aeruginosa 37x, Clostridium difficile 58x a Rotavírus 34x. 151 nozokomiálnych infekcií (t. j. 33,55 %) bolo vyvolaných polyrezistentnými mikrobiálnymi kmeňmi. Za uvedené obdobie nebol v zdravotníckych zariadeniach zaznamenaný epidemický výskyt septických infekcií spôsobených meticilín – rezistentným mikrobiálnym kmeňom. Ochorenia sa vyskytovali sporadicky.

UN L. Pasteura Košice hlásila 188 nemocničných nákaz (r. 2013 - 234), DFN Košice 124 (r. 2013 – 147), Nemocnica Košice-Šaca, a.s., 1.súkromná nemocnica 57 (r. 2013 - 34), Vysokošpecializovaný odborný ústav geriatrický n. o. sv. Lukáša v Košiciach 20 (r. 2013 - 6), VÚSCH a.s. Košice 49 (r.2013 - 32), Letecká vojenská nemocnica a.s. 8 (r. 2013 - 4), Východoslovenský onkologický ústav 3 (r. 2013 - 4) a LOGMAN Košice, neštátne dialyzačné centrum 1 nemocničnú nákazu (r. 2013 - 0).

V súvislosti s monitoringom hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo v rámci ŠZD vykonaných 439 kontrol, počas ktorých bolo odobratých 3368 vzoriek, z toho 858 cieľených sterov z prostredia, predmetov a plôch, 1230 sterilných predmetov, 1191 biologických indikátorov na kontrolu účinnosti sterilizačného procesu sterilizátorov, 48 vzoriek dialyzačných vôd, 5 dezinfekčných roztokov na kontrolu účinnosti a 36 vzoriek ovzdušia. Za sledované obdobie bolo posúdených 265 prevádzkových poriadkov s hygienicko-epidemiologickým režimom.

V rámci **Európskeho prevalenčného sledovania NN a užívania ATB** sme sa zúčastnili realizácie bodovej prevalenčnej štúdie sledovania NN v SR. Analýza údajov získaných v roku 2012 bola realizovaná v uplynulom roku pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý bol gestorom štúdie. Vyhodnotenie bodového prevalenčného sledovania bolo zaslané účastníkovi štúdie - UN L. Pasteura Košice. Výsledky tejto štúdie boli taktiež prezentované na ústavnom odbornom seminári RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V rámci tohtoročnej kampane „**Clean care is safer care**“ boli na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov zrealizované viaceré aktivity: distribúcia plagátov a letákov do zdravotníckych zariadení, poskytovanie informácií o kampani prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, realizácia prednášok na tému hygiena rúk a význam rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov, kontroly dezinfekcie rúk zdravotníkymi pracovníkmi vrátane odberu sterov z rúk. Súčasťou tohtoročnej kampane bol aj globálny prieskum multirezistentných organizmov, do ktorého sa zapojil Ústav lekárskej mikrobiológie a klinickej mikrobiológie UN L. Pasteura Košice.

V rámci monitoringu hygienicko - epidemiologického režimu ako prevencie vzniku nozokomiálnych nákaz bolo odborom mikrobiológie životného prostredia analyzovaných 4737 vzoriek, čo predstavuje 6323 ukazovateľov a 24811 analýz. Súčasťou vykonaných kontrol v zdravotníckych zariadeniach bolo skúšanie účinnosti vzoriek dezinfekčných roztokov, celkovo bolo vyšetrených 32 vzoriek. Na kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky bolo vyšetrených 591 sterilizačných prístrojov. V zdravotníckych zariadeniach bola sledovaná účinnosť sanitácie a dekontaminácie povrchov plôch, predmetov a ovzdušia, na tento účel bolo celkovo vyšetrených 4114 vzoriek.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Plnenie:

V rámci plnenia úlohy sa priebežne sledovali odozvy správy v systéme rýchleho varovania (SRV) s využitím filtra „vlastné hlásenie“.

Pre posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení sa využíval (denne a týždenne) SRV v SR. Do tohto systému bolo v roku 2014 zadaných 63 hlásení. Informácie z ÚVZ SR ako kontaktného miesta o výskyte prenosných ochorení a preventívnych opatreniach sú okamžite prístupné na webovej stránke úradu resp. sú tieto informácie ďalej postúpené lekárom resp. zdravotníckym zariadeniam.

Dňa 12.06.2014 sa uskutočnilo odborné metodické zamestnanie zástupcov zdravotníckych zariadení, RÚVZ, KOS ZZS Košického kraja zamerané na postup a vzájomnú súčinnosť na zabezpečenie poskytovania zdravotnej starostlivosti pri možnom vzniku epidémie a v príprave na možnú pandémiu chrípky.

Dňa 23.10.2014 v nadväznosti na realizáciu úlohy C.4 uznesenia vlády SR číslo 190/2013, Rámcového plánu vzdelávania a výcviku osôb určených na zásah po vzniku udalosti podliehajúcich Medzinárodným zdravotným predpisom SZO na rok 2014 a nasledujúce roky a v súlade s Prehľadom plánovaných cvičení na rok 2014 vydaných MV SR pod číslom SKR-72-40/2014 ako i Plánom hlavných úloh v oblasti prípravy na obranu, krízové situácie a na plnenie opatrení hospodárskej mobilizácie v rezorte zdravotníctva pre rok 2014 číslo Z02112- 2014-OKM bolo vykonané ukážkové súčinnosťné cvičenie v priestoroch cestného hraničného priechodu Vyšné Nemecké. Cvičenie bolo zamerané na riešenie udalostí podliehajúcej medzinárodným zdravotným predpisom SZO - biologická hrozba. Cieľom cvičenia bolo prakticky precvičiť a ukázať koordináciu činností personálu miesta udalosti, určených síl a prostriedkov dotknutých reportov na riešenie tejto udalosti.

Cvičenia sa zúčastnilo RÚVZ so sídlom v Košiciach, zamestnanci odboru epidemiológie (členovia výjazdových skupín).

V zmysle listu HH SR č. OE/9513/2014, RZ-2879/2014 zo dňa 11.12.2014 v súvislosti s realizáciou úlohy C.7 uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 190/2013, ktorá požaduje vykonať kontrolu stavu zabezpečenia základných kapacitných požiadaviek na mieste vstupu na územie Slovenskej republiky a prijať opatrenia k splneniu základných kapacitných požiadaviek v súlade s prílohou č. 1 Medzinárodných zdravotných predpisov SZO, boli vykonané kontroly na určených miestach vstupu na územie Slovenskej republiky - miesta vstupu na území Slovenskej republiky v Košickom kraji: Colný úrad Michalovce, Pobočka Vyšné Nemecké a ŽSR Bratislava – Železničná stanica Čierna nad Tisou. Výsledky boli postúpené HH SR.

V zmysle pokynov ÚVZ SR zo dňa 16.10.2014 pod č. OE/6085/2014 bola vykonávaná edukácia zdravotníckych pracovníkov v lôžkových zdravotníckych zariadeniach a v záchrannej zdravotnej službe v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Košiciach. Edukácia bola zameraná na dodržiavanie postupov v prípade objavenia, zachytenia a transportu osoby s vysoko virulentnou nákazou. Zdravotníckym zariadeniam boli zároveň odoslané informačné materiály a prezentácie o nákaze s vírusom Eboly.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Plnenie:

V januári bol odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice vypracovaný harmonogram odberov odpadových vôd z ČOV vo Východoslovenskom regióne z dôvodu kontinuálneho sledovania cirkulácie poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí. *Pracovníci odboru epidemiológie* odobrali spolu 12 vzoriek odpadových vôd v lokalitách spádového územia určeného pre RÚVZ Košice: ČOV Kokšov-Bakša a ČOV Moldava nad Bodvou v zmysle harmonogramu. Výsledky laboratórnych vyšetrení boli na izoláciu enterálnych a polio vírusov negatívne.

V rámci surveillance poliomyelitídy je každý týždeň z DFN Košice hlásený výskyt hospitalizácie detí do 15 rokov s tzv. polio like ochorením s akútnou chabou obrnou. V roku 2014 nebol hlásený ani jeden prípad ochorenia. V okresoch Košice I-IV a Košice okolie bolo zaznamenaných 11 ochorení s dg. paréza nervu facialis. V sledovanom období bolo zaznamenané jedno ochorenie na sy Guillain-Barré u 30 ročnej ženy z okresu Košice I.

Cieľom úlohy a participácie Odboru lekárskej mikrobiológie bolo monitorovanie cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv.VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses), vyšetrenie stolíc a iného biologického materiálu od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna (ACHO), vyšetrenie klinického materiálu na prítomnosť enterovírusov pomocou kultivačných a sérologických metód.

Dosiahnuté výsledky:

Systém práce pri riešení tejto úlohy spočíva v dodržiavaní vypracovaného časového harmonogramu odberu odpadových vôd, ich zaslanie do virologického laboratória RÚVZ Košice (v týždenných intervaloch z dvoch okresov), následné spracovanie a laboratórne vyšetrenie na výskyt poliovírusov a iných enterálnych vírusov.

Počet odobratých vzoriek odpadových vôd v roku 2014 bol 83, čo po opracovaní metódou dvojfázovej separácie – spodná fáza (SF), interfáza (IF), predstavuje celkovo 166 vzoriek.

V troch vzorkách bolo kultivačné vyšetrenie pozitívne: 1x Coxsackievírus B 4, 2x Coxsackievírus B 5:

- ČOV Michalovce, odber: 7.6.2014:

spodná fáza (SF): Coxsackievírus B 4, interfáza (IF): Coxsackievírus B 5

- ČOV Michalovce, odber: 7.10.2014:

spodná fáza (SF): Coxsackievírus B 5, interfáza (IF): negat.

Dve vzorky odpadových vôd ešte nemajú ukončené vyšetrenie.

V hodnotenom období sme vyšetrili 451 klinických materiálov na prítomnosť enterovírusov. Pozitívnych bolo 10 stolíc od 9 pacientov (1x Coxsackievírus B 5, 1x Echovírus 14, 2x Echovírus 20, 1x Echovírus 25, 3x Echovírus 30, 2x non-polio enterovírus) s rôznymi diagnózami (A-09, A-87, G-00, G-02, G-03, G-96, K-30).

Izolované vírusy boli potvrdené a identifikované v NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR.

S diagnózou suspektná akútna chabá obrna (ACHO) sme vyšetrili 2 materiály (stolica a liquor) od jednej pacientky narodenej v roku 2003, oba s negatívnym výsledkom.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy na udržanie stavu bez poliomyelitídy, predovšetkým v rýchlej detekcii zavlečených divokých vírusov a v detekcii cirkulácie vírusov derivovaných z vakcíny. Významnou aktivitou je vyšetrenie odpadových vôd, preto bol pre obdobie rokov 2014/15 vypracovaný a Regionálnym úradom verejného zdravotníctva Košického a Prešovského kraja zaslaný časový harmonogram odberu odpadových vôd na obdobie marec 2014 – február 2015.

Návrh na ďalší postup:

Vzhľadom na výskyt VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses) v odpadových vodách Západoslovenského regiónu v minulých rokoch je nevyhnutné naďalej pokračovať v monitorovaní cirkulácie divokých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd a stolíc od pacientov s diagnózou akútna chabá obrna.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Plnenie:

V rámci plnenia tejto úlohy - projekt „Hrou proti AIDS“ spolupracovali pracovníci rôznych oddelení RÚVZ v SR, predovšetkým oddelení epidemiológie, podpory zdravia a oddelenia hygieny detí a mládeže s cieľom zážitkovou formou upevniť charaktery mladých ľudí vo vzťahu k bezpečnému a zdravému spôsobu života.

Edukačné aktivity v rámci projektu „Hrou proti AIDS“ realizované RÚVZ v SR a iné edukačné aktivity:

RÚVZ	Hrou proti AIDS			Besedy/prednášky	Iné aktivity
	Počet aktivít/ počet edukovaných	ZŠ/ poč. žiakov	SŠ/poč. štud.		
Bardejov	5/309	3/126	2/183	1/50 (SŠ)	1x WEB RÚVZ, 1x nástenka
Banská Bystrica	5/115	5/115	0	0	1x panel, 2x média
Bratislava hl. mesto	4/110	0	4/110	2/235 (ZŠ/75, lekári/160)	
Čadca	6/233	1/58	2/175	0	3x panel, 1x WEB RÚVZ
Dolný Kubín	2/220	0	2/220	0	1x nástenka, 120 ks letákov, 1x WEB
Dunajská Streda	0	0	0	1/42 (ZŠ)	1x panel, 1x WEB RÚVZ, 1x média
Galanta	4/120	2/60	2/60	3/67 (1ZŠ/19, 2 SŠ/48)	1x panel
Humenné	2/111	2/111	0	26/597 (22 ZŠ/482, 4 SŠ/97)	1x WEB, 1x panel
Komárno	5/256	4/158	1/98	2/135 (SŠ)	1x Deň otvorených dverí, 1x WEB, 1x nástenka
Košice	13/617	8/312	5/305	14/299 (5ZŠ/278, 1 DD/21)	1x média, 2x elektronický portál, 2x WEB RÚVZ
Levice	0	0	0	7/200 (SŠ)	4x média, 1x WEB, 3x panel
L. Mikuláš	0	0	0	7/421 (2 ZŠ/76, 4 SŠ/340, 1 VŠ/5)	2x edukačné materiály
Lučenec	0	0	0	0	
Martin	0	0	0	2/45 (VŠ)	
Michalovce	0	0	0	2/85 (1 ZŠ/50, 1 SŠ/35)	1x panel
Nitra	0	0	0	2/80 (ZŠ)	2x panel, média, 1x WEB RÚVZ
Nové Zámky	0	0	0	2/80 (ZŠ)	20 ks edukačné materiály, 1x panel
Poprad	0	0	0	6/233 (ZŠ)	100 ks letáky, 6x regionálne média, 1x WEB RÚVZ, 1x nástenka, 1x školenie/30
Považská Bystrica	0	0	0	0	3x panel, 1x média, 2x WEB RÚVZ
Prešov	0	0	0	1x prednáška	1x WEB RÚVZ
Prievidza	0	0	0	4/101 (3 ZŠ/78, 1 SŠ/23)	1x panel, 1x WEB RÚVZ
Rimavská Sobota	2/108	2/108	0	0	edukačné materiály, 1x WEB, 1x nástenka

Rožňava	0	0	0	9/339 (3 ZŠ/111, 6 SŠ/228)	1x média, 1x WEB RÚVZ, edukačné materiály
Senica	14/324	10/256	4/68	0	
Spišská Nová Ves	4/200	0	4/200	12/400 (SŠ)	1x Sviečkový pochod, média, 1x panel,
Stará Ľubovňa	0	0	0	9/379 (4ZŠ/251, 5 SŠ/128)	138x leták, 1x WEB RÚVZ, 2x panel
Svidník	3/173	1/70	2/103	9/125 (ZŠ)	3x média, 2x panel, 1x WEB
Trebišov	0	0	0	12/225 (7 ZŠ/135, 5 SŠ/90)	1x WEB RÚVZ, 1x panel, 1x Sviečkový pochod
Trenčín	0	0	0	46/1148 (18 ZŠ/1011, 3 SŠ/137)	
Topoľčany	0	0	0	6/130 (ZŠ)	2x panel
Trnava	3/108	0	3/108	20/496 (9 ZŠ/203, 9 SŠ/200, 1 VŠ/93)	edukačné materiály, panely, média, WEB
Veľký Krtíš	0	0	0	2/139 (1 ZŠ/77, 1 SŠ/62)	1x panel, edukačné materiály
Vranov nad Topľou	0	0	0	4/353 (2 ZŠ/142, 2 SŠ/211)	1x panel, 1x WEB RÚVZ, 3x média
Zvolen	0	0	0	2/46 (ZŠ)	1x Pochod solidarity, 1x panel
Žiar nad Hronom	9/381	3/116	6/265	3/89 (1 ZŠ/62, 1 SŠ/27)	
Žilina	6/265	0	6/265	6/265 (SŠ)	

V rámci projektu „Hrou proti AIDS“ pre žiakov a študentov bolo spolu zrealizovaných 87 aktivít. Vedenie škôl a študenti pozitívne hodnotia túto formu vzdelávania. Žiaci a študenti preukazujú dobré vedomosti a záujem o problematiku prevencie HIV/AIDS, zapájajú sa aktívne do diskusii, projekt plní očakávaný cieľ a pomáha mladým ľuďom získať nové informácie. Všeobecne sa dá konštatovať, že žiaci a študenti majú všeobecné informácie o ochorení a jeho prevencii, avšak mnohým pojmom nerozumejú, napr. nerozlišujú pojmy HIV a AIDS a pod. V priebehu panelových diskusií nastáva výrazná zmena najmä postoja a správania sa k chorým na AIDS pred edukáciou a po nej.

Zamestnanci niektorých RÚVZ usporiadali a aktívne sa zúčastnili Sviečkového pochodu a Pochodu solidarity. Niektoré RÚVZ realizovali prieskum na overenie vedomostnej úrovne o HIV/AIDS formou dotazníkov.

Na edukáciu a informačnú kampaň boli využité média, webové stránky jednotlivých RÚVZ, nástenky, panely, verejné tabule a distribúcia zdravotno-výchovných materiálov do školských a zdravotníckych zariadení.

Na RÚVZ pracovali poradne prevencie HIV/AIDS, resp. telefonické linky pomoci AIDS.

6.8 Poradne očkovania

Plnenie:

Priebežne sa realizuje vzdelávanie zdravotníckeho personálu i rodičov o význame očkovania vzhľadom na opakované antivakcinačné aktivity a zabezpečení dôslednej dokumentácie o odmietnutí očkovania.

Od 21.09.2012 je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade Poradňa očkovania, ktorú v období roka 2014 navštívilo 121 osôb. Za sledované obdobie sa riešilo 75 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania detí ktoré dosiahli určený vek zo strany rodičov. Po ústnom prejednaní priestupku na Odbore epidemiológie bolo 93 prípadov postúpených k priestupkovému konaniu a v jednom prípade bola do zdravotnej dokumentácie a aj na RÚVZ písomne doložené potvrdenie o zdravotnej kontraindikácii

od odborného lekára. V 4 prípadoch sa zákonní zástupcovia po konzultácii v poradni rozhodli dať dieťa zaočkovať.

Dvaja zamestnanci odboru epidemiológie sa zúčastnili odborného podujatia Škola vakcinológie IV, ktorý organizovala SEVS a SZU Bratislava a ktorého súčasťou bol aj mediálny tréning (príprava argumentov, riešenie praktických úloh a nácvik vystupovania).

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

Plnenie:

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaní sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, diskusných fór na internete.

V roku 2014 bolo na RÚVZ so sídlom v Košiciach nahlásených pediatriami 128 odmietnutí povinného pravidelného očkovania zo strany zákonných zástupcov. Ako najčastejšie dôvody odmietnutia očkovania sú uvádzané:

- obavy z možného vzniku závažných nežiaducich reakcií po očkovaní predovšetkým v prípade podávania živých vakcín (MMR)
- výhrady vo svedomí – náboženské dôvody v prípade vakcíny MMR
- výhrady voči zloženiu vakcín (konzervanty, adjuvansy)
- výhrady voči kombinovaným vakcínam pre veľké množstvo prítomných antigénov
- začatie očkovania u detí vo vyššom veku
- neočkovať deti proti ochorenia, ktoré dnes už neexistujú
- vysoká chorobnosť očkovaných detí – neočkované deti sú zdravšie
- dať očkovanie ako dobrovoľné.

Príčinou je spochybňovanie významu očkovania v rámci agresívnych antivakcinačných aktivít zameraných cielene na rodičov detí a na budúcich rodičov. Šírenie zstrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení.

Rodičia odmietajúci očkovanie detí sú predvolávaní za účelom odbornej konzultácie do Poradne očkovania, ktorá je súčasťou Poradenského centra ochrany a podpory zdravia na úrade. Za sledované obdobie sa v poradni očkovania riešilo 75 prípadov odmietnutia povinného pravidelného očkovania. V 4 prípadoch rodičia po konzultácii zmenili svoj odmietavý postoj k očkovaní a deti boli doočkované.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Pri plnení úlohy v roku 2014 bolo *odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 150 vzoriek vôd z rekreačných nádrží, 100 vzoriek z RÚVZ Košice z vodných nádrží: Bukovec, Ružín, Košice Jazero a 49 vzoriek z RÚVZ Michalovce z vodných nádrží: Zemplínska Šírava a Vinianske jazero a RÚVZ Rožňava: Palmanská Maša 1 vzorka. V 51 vzorkách bol prekročený limit v ukazovateli cyanobaktérie a to z vodnej nádrže Košice Jazero v 45 vzorkách a z rekreačných vôd zo Zemplínskej Šíravy v 6 vzorkách. Už koncom júna

vo vzorkách rekreačných vôd Košice Jazero bol prekročený limit v ukazovateli cyanobaktérie a chlorofyl a tento stav pretrvával počas celej kúpacej sezóny. Oproti roku 2013 sa zaznamenal zvýšený počet analyzovaných vzoriek, vzorky z košického Jazera boli odoberané v týždenných intervaloch z dôvodu prekročenia limitov. Začiatkom júla sa vyskytol vodný kvet a vzorky vody a kaše z košického Jazera boli zaslané na ÚVZ SR do NRC pre ekotoxikológiu na stanovenie ekotoxicity a cyanotoxínov. Dominantným druhom vo všetkých vzorkách bol *Aphanizomenon flos-aquae*. Vzorky vôd a kaše zo Zemplínskej Šíravy, v ktorých boli prekročené limity pre cyanobaktérie, boli tiež zaslané do NRC pre ekotoxikológiu.

Okrem cyanobaktérií sa vo vodách z rekreačných nádrží sledovali aj mikrobiologické a ukazovatele, ktoré vyhoveli daným limitom.

Za rok 2014 sa analyzovalo aj 585 bazénových vôd. Z toho pre RÚVZ Košice 416 vzoriek, RÚVZ Michalovce 128 vzoriek, RÚVZ Rožňava 28 vzoriek a RÚVZ Trebišov 13 vzoriek. Limitom pre mikrobiologické ukazovatele nevyhovelo 76 vzoriek bazénových vôd, čo predstavuje 13% pozitívnych vzoriek. Prekročené boli limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 36° C, *Pseudomonas aeruginosa* a *Staphylococcus aureus*.

V bazénových vodách sa sledovali aj biologické ukazovatele, ktoré vyhoveli daným limitom.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Odborom hygieny výživy boli v rámci plnenia úlohy v zariadeniach spoločného stravovania (uzatvorený sektor) odobraté a vyšetrené **3 vzorky pramenitej vody (2 AQUAPRO a jedna Euro Water – nesýtená) vo veľkoobjemovom balení tzv. watercooleri**. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Košiciach v senzorických znakoch, mikrobiologických a biologicko - chemických ukazovateľoch. Vyšetrené vzorky vyhoveli požiadavkám prílohy č. 1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti PK SR.

Pri odberoch vzoriek vody boli vykonané stery (9) zo zariadenia na dávkovanie vody, v ktorých neboli zistené patogénne ani podmiennečne patogénne mikroorganizmy.

Odborom mikrobiológie životného prostredia sa v hodnotenom období v zmysle platnej legislatívy analyzovalo 10 vzoriek vôd z watercooleroch, z toho 7 vzoriek boli odobraté do sterilných fliaš. V 4 vzorkách boli prekročené limity pre kultivovateľné mikroorganizmy pri 22° C a 37° C. Za sledované obdobie sa analyzovalo 5 vzoriek minerálnych vôd a 8 pramenitých vôd. Všetky vzorky vyhoveli limitom pre mikrobiologické ukazovatele.

Odborom chemických analýz bolo vyšetrených 12 vzoriek. Z uvedeného počtu dve vzorky boli dodané z RÚVZ Košice, šesť vzoriek z RÚVZ Michalovce, tri vzorky z RÚVZ Trebišov a jedna vzorka z RÚVZ Rožňava.

V týchto vzorkách bolo stanovených 177 ukazovateľov a vykonaných 284 analýz. Výsledky vo všetkých vzorkách spĺňali požadované kritéria.

7.5 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Plnenie úlohy a dosiahnuté výsledky

Odborom hygieny výživy v rámci plnenia úlohy bola podľa plánu v roku 2014 odobratá z distribučnej siete mesta Košice **1 vzorka** potravinu pre dojčatá a malé deti na báze mlieka: **NUTRICIA – Nutrilon 2 - následná mliečna dojčenská výživa**, ktorá bola

laboratórne skúšaná na prítomnosť reziduí pesticídov ÚVZ SR. Vo vyšetrenej vzorke nebola zistená prítomnosť reziduí pesticídov.

7.7 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Výsledky v rámci plnenia úlohy Odborom chemických analýz:

Bolo odobratých 8 vzoriek na stanovenie benzo(a)pyrénu, 1 vzorka len na stanovenie naftalénu a 4 vzorky na stanovenie PAU. Celkovo bolo stanovených 72 ukazovateľov a vykonaných 95 analýz.

Vzorky benzo(a)pyrénu boli odobrané na DZ Koksovňa U. S. Steel Košice. Odbery boli vykonané formou stacionárnych odberov na šiestich odberových miestach, prekročenie nebolo ani v jednom prípade.

Vzorka naftalénu bola odobraná v U. S. Steel Košice na prevádzke *Odsírenia koksového plynu*. Koncentrácia naftalénu bola v norme. Analýzu v dôsledku poruchy nášho prístroja vykonalo laboratórium RÚVZ v Banskej Bystrici (táto vzorka nie je zahrnutá v číselných údajoch).

Pre spoločnosť *EUROVIA* – boli vykonané 4 osobné odbery na stanovenie PAU, výsledky boli v limite. Odbery boli vykonané pri pokládke asfaltu v Sečovciach a na diaľničnom úseku Jánovce – Jablonov.

Plnenie úlohy 7.7 sa kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.8 Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov

Dosiahnuté výsledky:

V roku 2014 bolo prostredníctvom *odboru chemických analýz* analyzovaných a expedovaných 16 vzoriek krvi exponovaných pracovníkov, spadajúcich pod PZS Železničného zdravotníctva v Košiciach. Vykonaných bolo spolu 32 analýz. Ani v jednej vzorke nebol prekročený povolený limit ($100 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre ženy do 45 rokov a $400 \mu\text{g.l}^{-1}$ pre mužov a ženy nad 45 rokov veku).

Vzorky krvi na stanovenie olova pre diagnostické účely neboli dodané.

Plnenie úlohy 7.8. sa kryje s úlohou 2.1, pri hodnotení ktorej sa získané výsledky môžu využiť.

7.9 Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí

Dosiahnuté výsledky

Oddelenie fyzikálnych analýz, odboru chemických analýz, RÚVZ so sídlom v Košiciach, pokračovalo v priebehu roka 2014 v riešení programu 7.9 meraním ultrafialového žiarenia v životnom prostredí – na opaľovacích prístrojoch v soláriách.

Meranie UV žiarenia bolo vykonávané na základe štátneho zdravotného dozoru, ako aj objednávok prevádzkovateľov solárií, ktorí sú v zmysle platnej legislatívy povinní predložiť protokol z objektívizácie UV žiarenia UV žiaričov v používaných opaľovacích prístrojoch. Prevádzky solárií, v ktorých bolo meranie UV žiarenia v roku 2014 realizované, sú situované v Košickom (27 prevádzok), Prešovskom (17 prevádzok) a Banskobystrickom kraji (8 prevádzok).

RÚVZ so sídlom v Košiciach disponuje v súčasnej dobe nasledovným prístrojovým vybavením na meranie UV žiarenia na opaľovacích prístrojoch:

- prístroj Almemo 2290-8, fy Ahlborn, Germany

- snímač PMA 1101-S-420-20 s erytemálne váženou spektrálnou citlivosťou podľa CIE (STN EN 60335-2-27) v rozsahu 280 až 400 nm.

Snímač k prístroju Almemo je kalibrovaný SMÚ Bratislava a možno ho použiť pri hodnotení solárií podľa STN EN 60335-2-27.

Prehľad o počte vykonaných meraní ultrafialového žiarenia na opaľovacích prístrojoch v roku 2014 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Počet prevádzok	Počet opaľovacích prístrojov		Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
	vertikálne	horizontálne			
52	54	33	209	209	1045

Z výsledkov meraní vyplynulo, že z 87 opaľovacích prístrojov, na ktorých bolo v roku 2014 vykonané meranie UV žiarenia, požiadavkám *Vyhlášky MZ SR č. 554/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia starostlivosti o ľudské telo, v znení Vyhlášky MZ SR č.75/2014* vyhovovalo 42 opaľovacích prístrojov a 21 opaľovacích prístrojov vyhovovalo v rámci neistoty merania. 24 opaľovacích prístrojov osadených trubicami, ktoré mali v technickej dokumentácii deklarované, že spĺňajú EU normu, nespĺňali limit $0,3 \text{ W}\cdot\text{m}^{-2}$ ani so zohľadnením neistoty merania, pričom na štyroch z nich prekročenie nameranej efektívnej ožiarenosti bolo 4 až 6 – násobné. Na týchto opaľovacích prístrojoch bolo po výmene UV žiaričov dodávateľmi v rámci reklamácie prevádzkovateľov vykonané opakované meranie UV žiarenia, pričom výsledky merania po výmene UV žiaričov vykázali splnenie vyššie uvedeného limitu.

Maximálna doba opaľovania bola prekročená na 11 opaľovacích prístrojoch, avšak v prípade, že sa na týchto opaľovacích prístrojoch maximálne doby expozície pre jednotlivé typy pokožky upravili na hodnoty vypočítané na základe výsledkov merania, boli aj na týchto 11 zariadeniach maximálne doby expozície v súlade s *Vyhláškou MZ SR č. 544/2007 Z. z. v znení Vyhlášky MZ SR č.75/2014*.

7.12 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Sledovanie koncentrácie peľových zŕn a spór plesní v ovzduší

V súvislosti s peľovým monitoringom bolo *odborom mikrobiológie životného prostredia* analyzovaných 259 vzoriek ovzdušia. Priebežné výsledky výskytu peľových zŕn a spór plesní sú týždenne uvádzané na webovej stránke nášho úradu www.alergia.sk a www.pelovespravy.sk. Peľový monitoring sa zahájil už v 8. kalendárnom týždni vzhľadom na miernu zimu. V priebehu roka boli stredné až veľmi vysoké koncentrácie peľových zŕn rastlín nasledovné : v jarných mesiacoch to boli hlavne peľové zrná liesky, tisu, javora, topoľa, duba, brezy, v mesiacoch máj a jún bola zaznamenaná vysoká až veľmi vysoká koncentrácia peľových zŕn tráv a čeláde borovicovitých. V letných mesiacoch júl, august prevládali hlavne peľové zrná tráv, paliny, ambrózie a žihľavovité.

Stredná až veľmi vysoká koncentrácia spór plesní bola dosahovaná v priebehu mesiacov apríl a máj u rodu *Cladosporium* a *Alternaria* a pretrvávala až do októbra.

7.16 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Dosiahnuté výsledky

V rámci plnenia tejto úlohy bolo *odborom chemických analýz* odobratých a dodaných 91 vzoriek, v ktorých bolo požadovaných 182 ukazovateľov a vykonaných bolo 273 analýz. Z tohto počtu bolo nevyhovujúcich v ukazovateli NO_3^- 30 vzoriek, v ukazovateli NO_2^- boli všetky vzorky vyhovujúce. Uvedené vzorky boli odobraté v rámci ŠZD ako preventívne

vyšetrenie individuálneho zdroja za účelom zdravotného rizika, expertízy epidemiologického rizika alebo na požiadanie lekára (gynekológ, pediater) na účely prípravy stravy pre dojčatá.

V rámci „Svetového dňa vody“ bolo od občanov prevzatých 714 vzoriek, kde sa analyzovali NO_2^- a NO_3^- (1428 ukazovateľov a 1428 analýz). Z analýz sa zistilo, že nadlimitné hodnoty NO_3^- boli v 36,5 % z celkového množstva dodaných vzoriek a nadlimitné hodnoty NO_2^- boli v 3,1 % z celkového množstva vzoriek.

7.17 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

Dosiahnuté výsledky

V roku 2014 *odborom chemických analýz* bolo vyšetrených 28 vzoriek, z toho 24 vzoriek z prírodných kúpalísk a 4 vzorky z umelých kúpalísk. Spolu bolo stanovených 28 ukazovateľov a vykonaných 56 analýz.

V 3 vzorkách umelých kúpalísk bola prekročená medzná hodnota pre TOC. Tieto vzorky boli odobraté RÚVZ Michalovce.

7.18 Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii

Dosiahnuté výsledky

V hodnotenom období prebiehala spolupráca *Oddelenia genetickej toxikológie Odboru chemických analýz RÚVZ Košice* s Východoslovenským onkologickým ústavom (VOÚ) a s Ligou proti rakovine v Košiciach pri získavaní údajov pre anamnestické analýzy od pacientov, ktorí majú histologicky potvrdené rakovinové ochorenie:

- uskutočnili konzultácie na pobočke Ligy proti rakovine v Košiciach s pacientkami a pacientmi, ktorí buď prekonávajú alebo prekonali onkologické ochorenie (5x v priebehu roka)
- boli priebežne získavané anamnestické údaje aj od ľudí, ktorí majú určité rizikové mutagénne faktory v životospráve, od zdravých ľudí, ako aj od ľudí s prekanceróznymi príznakmi
- kompletne anamnestické údaje v prvom roku 2014 boli získané od 66 chorých pacientov, ktorí dobrovoľne poskytli tieto údaje pre účely plnenia projektu 7.18
- pre získanie ďalších pacientov do riešenia projektu sa bude v zbieraní údajov do dotazníkov pokračovať aj v roku 2015, záverečná správa bude spracovaná a predložená v roku 2016.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

8.1 Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z členstva v EISN- European Influenza Surveillance Network

Dosiahnuté výsledky:

Priamy dôkaz: pokus o izoláciu vírusov na bunkových kultúrach.

V roku 2014 bolo vyšetrených 261 materiálov od pacientov s ochorením horných ciest dýchacích, z toho 7 odberov od sentinelových lekárov (s jedným pozitívnym výsledkom), 25 pitevných materiálov od 4 pacientov (všetky s negatívnym výsledkom) a s diagnózou SARI bol vyšetrený 1 materiál s negatívnym výsledkom.

V 7 materiáloch, ktoré boli za účelom bližšej identifikácie zaslané do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave bol dokázaný vírus chrípky:

- A/California/7/2009(H1N1) pdm-like - 3-krát
- A/Texas/50/2012(H3N2)-like - 3-krát (z toho 1x od sentinelového lekára)
- B/Massachusetts/2/2012-like – 1-krát

Rýchlotestom bolo 12 materiálov vyšetrených na chrípku A a B, z nich bolo 6 pozitívnych na chrípku typu A a jeden na chrípku typu B.

Nepriamy dôkaz: dôkaz protilátok.

V roku 2014 bolo na dôkaz protilátok proti respiračným vírusom vykonaných 3 416 sérologických vyšetrení. Štandardná sada vyšetrení obsahuje 5 antigénov (vírus chrípky A a B, adenovírus, RS-vírus, Mycoplasma pneumoniae) a antigén parachrípky v chrípkovej sezóne. Na antigény štandardnej sady pripadá 3 210 vyšetrení, u parachrípky 206 vyšetrení.

Všetky vyšetrenia boli negatívne.

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie:

Materiál na vyšetrenie od pacientov s akútnym respiračným ochorením odoberajú ošetrojúci lekári v spolupráci s pracovníkmi odborov epidemiológie jednotlivých RÚVZ Košického a Prešovského kraja. Hlásenie o výsledkoch sa posiela v týždenných intervaloch do NRC pre chrípku.

Návrh na ďalší postup:

Neustále sa snažiť o vylepšovanie laboratórnej diagnostiky chrípky a chrípke podobných ochorení.

8.4 Diagnostika exantémových ochorení

Aktívna účasť pri plnení úloh vyplývajúcich z procesu eliminácie osýpok v Slovenskej republike a vo svete.

Dosiahnuté výsledky:

Laboratórium vykonáva vyšetrenie protilátok triedy IgM a IgG u vzoriek sér dodaných od ošetrojúcich lekárov Košického a Prešovského kraja. V mesačných intervaloch k 20. dňu bežného mesiaca spracováva hlásenie v tabuľkovej forme o počte vyšetrených materiálov v stanovených vekových skupinách a zasiela elektronickou formou do NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR.

V roku 2014 bolo vyšetrených 101 vzoriek sér na prítomnosť protilátok triedy IgM a IgG u osýpok, celkovo 199 vyšetrení. Jedna vzorka bola pozitívna na prítomnosť IgM protilátok a jedna mala hraničnú hodnotu IgM protilátok (potvrdené v NRC pre morbili, rubeolu a parotitídu ÚVZ SR Bratislava).

Plnenie úlohy a jej dopad na zdravie obyvateľstva:

Osýpky (morbili) je infekčné ochorenie, ktoré spôsobuje epidémie najmä v detskom veku. Očkovaním sa výskyt tohto ochorenia znížil na minimum, ale v porovnaní s ostatnými vakcinovanými nákazami sa osýpky sporadicky stále v modifikovanej forme vyskytujú. Je potrebné sledovať výskyt tohto ochorenia vyšetrením protilátok triedy IgM a tým zabrániť vzniku lokálnych epidémií v detskej populácii.

Návrh na ďalší postup:

Pokračovať v spolupráci s lekármi Košického a Prešovského kraja, s pracovníkmi jednotlivých oddelení epidemiológie RÚVZ a s NRC na zabezpečenie stavu eliminácie osýpok v Slovenskej republike.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Medziodborová úloha – na jej plnení sa podieľajú odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Plnenie aktualizovaného Národného programu podpory zdravia v SR z roku 2011 (ďalej len *NPPZ*) realizujeme činnosťou vzťahujúcou sa k dvom vymedzeným oblastiam.

Oblasť č. 1: *Preventívne opatrenia zamerané na zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení*

S cieľom podieľať sa na znižovaní výskytu rizikových faktorov, ktoré súvisia so životným štýlom jednotlivca či skupín obyvateľstva, participujeme súčasne na plnení ďalších programov, t. j. *Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev* (2010) v gescii MZ SR, *Národného programu prevencie obezity* (2008) v gescii ÚVZ SR, *Národného programu duševného zdravia* (2004), *Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015*, *Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR na roky 2013 – 2016*, *Národnej protidrogovej stratégie na obdobie 2013 – 2020*, *Národného programu kontroly tabaku* (spolu s *Národným akčným plánom na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014*), *Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020* a v neposlednom rade na *Programe podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2007 – 2015* (realizovanom v pôsobnosti ÚVZ SR a RÚVZ v SR).

V praxi, prevenciu vybraných chronických ochorení realizujeme ovplyvňovaním informovanosti a zdravotného uvedomenia obyvateľov v zmysle zásad zdravého spôsobu života, uplatňujúc najmä zdravotno-výchovnú edukáciu a činnosti Poradne zdravia (stabilnej a mobilnej zložky). V poradni sú klienti, resp. záujemcovia vyšetrení v zmysle štandardnej metodiky za účelom identifikovania rizikových faktorov srdcovocievnych ochorení (metabolického syndrómu). Na základe zistených údajov, nadväzujúce odborné poradenstvo je zamerané na zlepšenie nameraných hodnôt a optimalizáciu zložiek životného štýlu nefarmakologickou cestou.

V hodnotenom období sme okrem individuálneho poradenstva (včítane telefonických konzultácií) v stabilnej Poradni zdravia, zorganizovali a uskutočnili akcie výjazdovou formou pre pracovné kolektívy, seniorov a ostatnú verejnosť, pri ktorých sa spolupracovalo s rôznymi inštitúciami (bližšia informácia je uvedená **v bodoch 9.2, 9.8**).

Výchovno-vzdelávacie aktivity sme orientovali predovšetkým na mladú generáciu. Objektom nášho záujmu sú však aj ostatné vekové kategórie. Konkrétne realizačné výstupy sa týkajú všetkých priorit tejto oblasti *NPPZ*, t. j. bodov A až D:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Rizikové faktory výživy obyvateľstva sledujeme hlavne cez analýzy anamnestických dát od klientov Poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len *PCOPZ*), vkladanych do Testu zdravé srdce. Edukáciou a propagáciou v oblasti zásad správnej výživy sa snažíme zvyšovať celkové uvedomenie obyvateľstva, zlepšiť stravovacie návyky u všetkých jeho vekových skupín.

Téma ozdravenia výživy je v súlade s celoeurópskymi princípmi zahrnutými v dokumente „Zdravie 21. storočia“ a na národnej úrovni s Programom ozdravenia výživy obyvateľov SR na roky 2008 – 2015 a úlohami Programového vyhlásenia vlády SR na roky 2012 – 2016 na úseku verejného zdravotníctva. V nadväznosti na to sme sa v spolupráci s Odborom hygieny výživy podieľali na plnení úlohy pod názvom „*Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie*“ (viac **v bodoch 3.1, 9.2**)

prostredníctvom vybraných aktivít PCOPZ, t. j. Poradne zdravia (stabilnej aj mobilnej zložky) a Poradne správnej výživy. Uvedená úloha si kladie za cieľ vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vo vybraných populačných skupinách (so zameraním na ľahkú prácu), realizovať monitoring a intervencie a tiež zisťovať ich výživový stav.

Ďalším príkladom činnosti bol dvojročný pilotný projekt Európskej komisie „*Viac chuti*“ v rokoch 2012 až 2014. Pre jeho realizáciu boli vybrané regióny so základným príjmom domácnosti pod 50 % priemeru členských štátov EÚ – na Slovensku, v Rumunsku a Bulharsku. Projekt je súčasťou Stratégie riešenia zdravotných problémov súvisiacich s výživou, nadhmotnosťou a obezitou, ktorú Európska komisia prijala v roku 2007. Je zameraný na zdravé stravovanie, podporu konzumácie čerstvého ovocia a zeleniny formou vzdelávania v oblasti výživy, s cieľom zvýšiť motiváciu a spotrebu ovocia a zeleniny najmä u detí, tehotných žien a seniorov. Výsledky a závery projektu „*Viac chuti*“ využije EK pri tvorbe novej legislatívy a implementácii „best practices“ v oblasti zdravia a výživy.

Na Slovensku projekt prebiehal v dvoch mestách, v Poprade a Košiciach. Odbornú záštitu nad ním brali Kancelária WHO na Slovensku a RÚVZ so sídlom v Košiciach. V každom z miest sa do neho zapojili vybrané školy, centrá voľného času, materské centrá, denné centrá seniorov, resp. krízové centrá. V daných partnerských centrách sa od októbra 2012 realizovali v pravidelných intervaloch (cca mesačne) interaktívne lekcie zdravej výživy (praktické hodiny varenia, nadväzujúce prednášky).

V rámci doplnkovej participácie na uvedenom projekte (v edukačnej oblasti) sme v roku 2013 ponúkli spoluprácu Dennému centru seniorov pri MČ Košice-Juh na ul. Milosrdenstva č. 4. Pripravili sme *časový a obsahový harmonogram vzdelávacích seminárov pre seniorov* vyššie zmieneneho centra. Uskutočnilo sa šesť stretnutí (v období január – september 2013), na organizácii ktorých sa aktívne podieľali Oddelenie kultúry, mládeže a športu pri Miestnom úrade MČ Košice-Juh (ako spoluorganizátor) a RÚVZ Košice – odborný garant.

Zdravotno-výchovný charakter mala z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „*Ovocie a zelenina do škôl*“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity.

Z hľadiska prehľadu, sme v roku 2014 v spádovom území realizovali skupinové edukačné aktivity so zameraním na racionálnu výživu v kontexte zdravého spôsobu života na 1 materskej škole, 13 základných školách (I. a II. stupeň), na niektorých opakovane, na 5 stredných školách a v 3 detských domovoch. Intervenovaných bolo spolu 639 detí z MŠ a ZŠ vrátane chovancov z nižšie uvedených domovov, a 418 študentov SŠ. Edukačne sme spolupracovali s výchovnými zariadeniami, ako DeD na Uralskej ul. č. 1 v Košiciach – intervenovaných bolo 20 detí školského veku a 14 profesionálnych rodičov; DeD Štós – elokované pracovisko v Medzeve – s účasťou 28 detí školského veku; DeD v Košickej Novej Vsi, na Mliečnej ul. č. 20 – s účasťou 58 detí predškolského a školského veku. Pre propagačné účely – ako doplnok edukácie – sme využili prezentačné materiály (letáky, skladačky, maľovanky) od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR.

V súvislosti s programom „*Ovocie a zelenina do škôl*“, sme v reakcii na požiadavku ÚVZ SR zaslali odpočet sprievodných edukačných aktivít za školský rok 2013/2014 – sumárny prehľad za RÚVZ v Košickom kraji (t. j. RÚVZ so sídlom v Košiciach, Michalovciach, Rožňave, Spišskej Novej Vsi a Trebišove). Príslušné RÚVZ naplňali ciele programu *na lokálnej a regionálnej úrovni* prostredníctvom činnosti dvoch odborných útvarov, t. j. Podpory zdravia a Hygieny detí a mládeže. Cieľovými skupinami intervencií boli *deti materských škôl, žiaci základných a stredných škôl, chovanci/klienti detských domovov ako aj personál školských jedální a učitelia*.

Uplatňované boli dve hlavné formy aktivít, skupinová edukácia pre deti a mládež (ako výklad s besedou, zážitkové učenie, panelová diskusia, vedomostný kvíz, distribúcia informačno-propagačných materiálov), uskutočnená na vybraných MŠ, ZŠ, SŠ, DeD (spolu cca 294 akcií, s počtom intervenovaných cca 4060 osôb). Niektoré z nich – tematicky prierezové – boli realizované súbežne s inými projektmi (napr. na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi s projektom „Pozdravy – pohyb, zdravie, výživa“, na RÚVZ v Košiciach a Súkromnej SOŠ Postupimská 37 v Košiciach s „Dňom zdravej výživy“ v rámci Svetového dňa potravy, a na SPŠ dopravnej v Košiciach, Hlavná 113 s projektom „Nauč sa byť zdravý!“). Ďalšou formou aktivity/intervencie bol štátny zdravotný dozor vo vybraných zariadeniach predškolského a školského stravovania. Jeho účelom bolo sledovanie podmienok skladovania a manipulácie s ovocím, zeleninou, kvality spoločného stravovania; informovanie o význame dodržiavania zásad správnej výživy, o potrebe zaraďovania ovocia, zeleniny do jedálnych lístkov ako aj súvisiaca edukácia personálu predškolských/školských stravovní a učiteľov.

Z medzinárodných dní venovaných problematike výživy sme cez vybrané aktivity na troch školách rôzneho stupňa ako aj prostredníctvom upútavky umiestnenej na webovej stránke RÚVZ Košice dali do povedomia deťom, mládež a ostatnej verejnosti 16. október – Svetový deň potravy. Pri danej príležitosti sa konala poradensko-edukačná aktivita pod názvom Deň zdravej výživy na Súkromnej SOŠ Postupimská 37 v Košiciach (dňa 15. 10. 2014), v rámci ktorej sme realizovali tri prednášky zamerané na metabolický syndróm, s účasťou 75 študentov a 25 pedagógov a ostatných zamestnancov školy. Záujemcom spomedzi študentov (vo veku nad 18 rokov) a personálu školy boli súčasne ponúknuté vybrané služby mobilnej Poradne zdravia. Druhou aktivitou bola edukácia na tému Zdravá výživa venovaná deťom (v počte 20) z MŠ Kokšov-Bakša dňa 16. 10. 2014. Poslednou v poradí bola gastronomická akcia – I. ročník Gastro Day Technickej univerzity v Košiciach pod názvom Jedlo ako zážitok, s konaním v Kultúrno-spoločenskom centre (ŠDaJ) na Jedlíkovej 7 v Košiciach dňa 21. 10. 2014. Naším vkladom do podujatia bola poradenská a prednášková činnosť realizovaná v spolupráci s Odborom hygieny detí a mládeže. Akcia bola určená študentom, zamestnancom univerzity, laickej i odbornej verejnosti. Ťažiskom programu bolo oboznámenie sa s trendmi v školskom stravovaní cez rôzne aktivity (prednášky, súťaž študentov vo varení, zážitkové varenie V. Artza, výstava dodávateľov produktov a sprievodné aktivity, ako poradňa zdravia, športové akcie pre študentov a i.). Stanovište mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia bolo lokalizované vo foyer centra. Počas podujatia prejavilo záujem o konzultácie a vyšetrenie v poradniach celkovo 60 návštevníkov (z toho 29 mužov a 31 žien) vo veku 18 – 64 rokov.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Na podporu a propagáciu pohybovej aktivity (odporúčanej, primeranej) vo vzťahu k obyvateľstvu (školskej mládeži, dospelaj populácii, seniorom) využívame najmä edukáciu, poradenstvo, výstupy cez médiá. Hlavným zámerom aktivít bolo poukázať na význam pohybovej aktivity, jej priaznivý vplyv na zdravie, ak je pravidelnou súčasťou spôsobu života.

V súvislosti s *Národným programom prevencie obezity* (ďalej len *NPPO*) sme na základe požiadavky ÚVZ SR zaslali odpočet jeho plnenia za obdobie rokov 2010 – 2013.

V I. polroku 2014 sme v zmysle plnenia NPPO, v oblasti pohybovej aktivity, ako aj propagácie Svetového dňa „*Pohybom ku zdraviu*“ (10. máj), realizovali deväť výchovno-vzdelávacích aktivít pre rôzne cieľové skupiny. Ich stručný prehľad z hľadiska foriem výkonu uvádzame nižšie:

- *Edukácia žiakov* na tému *Prevencia nesprávneho držania tela* (formou teoretického výkladu doplneného o besedu, ukážku cvikov, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu), s konaním na Špeciálnej základnej škole, Inžinierska ul. č. 24 v Košiciach, dňa 17. 3. 2014 (s účasťou 43 žiakov);

- *Edukácia dospelaj populácie* na tému *Zdravý životný štýl* s akcentom na zdravú výživu a význam pohybovej aktivity (formou prednášky a diskusie), s konaním v Detskom domove na Uralskej ul. č. 1 v Košiciach, dňa 6. 5. 2014 (s účasťou 14 profesionálnych rodičov);
- *Ponuka služieb mobilnej Poradne zdravia* (vybrané vyšetrenia a poradenstvo^{1,2}) *pre dospelú populáciu v produktívnom veku* (profesijné skupiny, verejnosť) na štyroch miestach:
  - *Slovak Telecom – Data center Košice, Poľská ul. č. 4, Košice*², dňa 14. 5. 2014 (aktivita v spolupráci s Union zdravotnou poisťovňou, a. s. – pobočka Košice), pre zamestnancov spoločnosti (v počte 108);
  - *Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., krajská pobočka Košice, Senný trh č. 1*, dňa 20. 5. 2014; *Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s., pobočka Košice, Štúrova ul. č. 21*, dňa 21. 5. 2014 (obe aktivity v spolupráci s košickými pobočkami Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s.) pre zamestnancov poisťovne (v celkovom počte 92);
  - *U. S. Steel Košice, s. s. r. o., Vstupný areál U. S. Steel*, dňa 31. 5. 2014 (aktivita v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice) pre zamestnancov spoločnosti a ich rodinných príslušníkov (v počte 237). Aktivita bola súčasťou tretieho ročníka podujatia „Family Safety Day“ s podtitulom „Kde pracuje môj otec, moja mama?“ s určením pre zamestnancov spoločnosti U. S. Steel Košice, dcérskych spoločností a ich rodiny. Počas tohtoročného „firemného rodinného dňa“ bola v ponuke pre návštevníkov, napr. exkurzia do výrobných priestorov, teplej valcovne, autobusová prehliadka areálu podniku, sprievodný program na parkovisku a priľahlej trávnej ploche formou športovo-zábavných, zdravotno-osvetových stanovíšť (stánok zameraný na poradenstvo zdravého životného štýlu – Poradňa zdravia, stánok stomatóloga, O. Z. Europacolon a i.) a ďalších atrakcií.
- ¹ *Ponúkané služby zahrňali:* vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi prostredníctvom biochemického analyzátoru Reflotron, Accutrend Plus; meranie vybraných antropometrických parametrov (výška, hmotnosť, obvod pása, bokov), výpočet indexu telesnej hmotnosti – BMI a indexu centrálnej obezity – WHR; stanovenie percenta telesného tuku; meranie tlaku krvi, pulzu; u fajčiarov stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života vrátane podpory pohybovej aktivity (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúcia tlačенých zdravotno-výchovných materiálov a i.
- ² *Doplnkové vyšetrenie hemoglobínu z kapilárnej krvi* – pri aktivite v spolupráci s Union zdravotnou poisťovňou, a. s., pobočka Košice.
- *Zorganizovanie Športového dňa pre zamestnancov RÚVZ Košice* (28. 5. 2014), ktorého ťažiskom bola pešia, resp. cyklistická turistika do cieľa podujatia – areálu Letná záhradka na sídlisku Nad jazerom – v chatárskej oblasti Košice-Krásna. V celi každý z účastníkov mal možnosť dať si odmerať tlak krvi, pulzovú frekvenciu a realizovať vybrané voľné športové disciplíny (kolektívneho charakteru, ako cvičenie s lektorkou, bedminton, loptové hry), resp. priniesť si vlastné športové potreby. Podujatia sa ako lektorka zúčastnila Ing. Marietta Žigalová – bývalá profesionálna slovenská fitnesska, viacnásobná majsterka sveta vo fitness, držiteľka niekoľkých titulov majstra Európy a držiteľka certifikátu osobného fitness trénera. V rámci obedného menu bol v zariadení Letná záhradka podávaný guláš s nealkoholickým nápojom. Podujatia sa celkovo zúčastnilo 105 zamestnancov (z toho 10 mužov).
- *Propagácia Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ na webovej stránke RÚVZ Košice* (v položke Aktuality) s určením pre verejnosť. Uverejnené boli dva tituly, t. j. 1. *Svetový*

deň „*Pohybom ku zdraviu*“ – 10. máj (s presmerovaním na stránku Kancelárie SZO na Slovensku) a 2. *Svetový deň pohybu – Športový deň pre zamestnancov RÚVZ Košice* (leták z vlastnej edície).

Výňatok z vyššie uvedeného prehľadu aktivít vrátane dvoch fotografií z akcií bol uverejnený na webovej stránke ÚVZ SR (v položke Informácie: Podpora zdravia – Aktuálne) v príspevku pod názvom *Svetový deň Pohybom ku zdraviu 2014 – Zoznam realizovaných edukačných aktivít na jednotlivých RÚVZ v SR*.

C) *Tabak, alkohol, drogy*

Zvýšenú pozornosť v rámci primárnej prevencie drogových závislostí venujeme vybraným skupinám obyvateľstva, ktoré sú vystavené riziku poškodenia zdravia v dôsledku užívania návykových látok, prioritne deťom a mládeži, ženám v reprodukčnom veku a sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva.

Často využívanými formami sú:

výchovno-vzdelávacia a poradenská činnosť (napr. výkon Poradne na odvykanie od fajčenia);

propagačná a edičná činnosť – tvorba a distribúcia informačných materiálov pre školskú mládež, kontaktné dospelé osoby (učitelia, rodičia atď.) a iné cieľové skupiny;

účasť na informačných kampaniach (napr. súťaž Prestaň a vyhraj!);

participácia na preventívnych programoch, projektoch, úlohách zameraných na škodlivosť návykových látok a na zmysluplné využívanie voľného času (vrátane prípravy, koordinácie, realizácie, vyhodnocovania) v spolupráci s inými subjektmi;

pôsobenie cez mienkotvorné médiá v oblasti propagácie aktivít a spôsobu života bez drog.

Edukačná činnosť vo vzťahu k školám je zameraná všeobecne na prevenciu drogových závislostí ako aj na oblasť prevencie tabakizmu. Za hodnotené obdobie sme uskutočnili vzdelávacie akcie na 6 základných, 7 stredných školách (na viacerých opakovaně), v 1 detskom domove (na Uralskej 1 v Košiciach), s celkovou účasťou 1306 žiakov, a v 1 materskej škole s účasťou 12 detí. Z didaktického hľadiska, podujatia pozostávali zväčša z teoretického výkladu, individuálnej i skupinovej práce. Rešpektujúc vekové kritérium, žiakom boli v rámci intervencií premietnuté videofilmy a distribuované zdravotno-výchovné materiály. Na prvom stupni ZŠ sa z hľadiska edukačných cieľov volila hravá forma oboznamovania sa s danou problematikou (využívanie prostriedkov, ako mimická bábka Adamko, maľovanky a i.). U žiakov druhého stupňa ZŠ a na SŠ sa zisťovali, napr. prostredníctvom dotazníkovej metódy, názory, postoje a poznatková úroveň z problematiky drog, drogových závislostí a osobitne tabakizmu. Študenti – fajčiari (na báze dobrovoľnosti) mali možnosť si otestovať na prístroji Smokerlyzer percentuálne množstvo alveolárneho CO vo vydychovanom vzduchu.

K informačno-propagačným a edukačným aktivitám v oblasti prevencie kriminality a inej protispoločenskej činnosti, realizovaným na lokálnej úrovni patrí viacročná spolupráca s Oddelením komunikácie a prevencie Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Košiciach. V hodnotenom roku sme spoločne uskutočnili edukačné podujatie s protidrogovou tematikou pod názvom „Svoj život si riadiš ty!“ na Strednej zdravotníckej škole, Moyzesova 17 v Košiciach, s určením pre študentov prvého ročníka (v počte 145) dňa 27. 10. 2014. Program podujatia pozostával zo vzdelávacích blokov, kde na skladbe interaktívnych prednášok sa podieľali viacerí lektori, a jeho súčasťou boli aj ukážky činnosti služobnej kynológie pri vyhľadávaní drog.

V spojitosti s *propagačnou činnosťou a významnými termínmi* venovanými problematike zdravia, reflektovali sme na 31. máj – *Svetový deň bez tabaku, pri príležitosti ktorého* sme zorganizovali nasledovné aktivity zamerané na prevenciu tabakizmu a zanechanie fajčenia (s konaním v širšom časovom rozpätí pre vyhovieť požiadavkám):

- *edukačné podujatie pre žiakov na troch základných školách, t. j. ZŠ Ruskov 32 (s účasťou 194 žiakov I. a II. stupňa), ZŠ na Školskej 3 v Jasove (s účasťou 98 žiakov 4. – 9. ročníka), Špeciálnej ZŠ na Inžinierskej ul. č. 24 v Košiciach (s účasťou 48 žiakov 4. – 9. ročníka);*
- *edukačné podujatie (prednášku spojenú s besedou, resp. premietnutím DVD filmu „Kým stúpa dym“) pre študentov na troch stredných školách, t. j. Súkromného hudobného a dramatického konzervatória na Požiarnickej 1 v Košiciach (s účasťou 45 študentov 1. – 3. ročníka), Strednej priemyselnej školy dopravnej na Hlavnej 113 v Košiciach (s účasťou 48 študentov 2. – 3. ročníka), Obchodnej akadémie na Polárnej 1 (s účasťou 120 študentov 1. – 3. ročníka);*
- *edukačno-poradenskú akciu mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia pre študentov Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského 73, doplnenú o ďalšie vyšetrenia a poradenstvo (s využitím Analyzátoru tela). Aktivita bola realizovaná v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach dňa 30. 4. 2014. Intervenovaných bolo 62 záujemcov (14 mužov, 48 žien);*
- *poskytnutie tlačených zdravotno-výchovných materiálov (k voľnej distribúcii, resp. nástennej propagácii) za účelom osvetvy v rámci uvedeného svetového dňa s určením pre zamestnancov Východoslovenskej energetiky, a. s., Košice (na základe požiadavky vedenia spoločnosti). Distribuovaných bolo 9 monotematických titulov rôzneho druhu a proveniencie (t. j. z edície RÚVZ Košice, ÚVZ SR a Ligy proti rakovine SR), spolu 118 ks.*

V rámci vyššie uvedených akcií sa u fajčiarov realizovala intervenčná činnosť zahrňujúca stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého (CO) a karboxyhemoglobínu (COHb) vo výdychu prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód; individuálne poradenstvo k jednotlivým zložkám spôsobu života (vyplnenie anamnestických dotazníkov a rozhovor), distribúciu tlačených zdravotno-výchovných materiálov a i.

V súvislosti s 20. novembrom – Medzinárodným dňom bez fajčenia (tretí štvrtok v novembri) sme zabezpečili ďalšie osvetové aktivity na školách. Napríklad na SPŠ dopravnej v Košiciach, Hlavná 113, sme dňa 19. 11. 2014 uskutočnili 3 interaktívne prednášky pre vybrané skupiny študentov (v celkovom počte 103) so zameraním na prevenciu drogových závislostí – vrátane tabakizmu. Aktivita sa konala pod hlavičkou školského projektu „Nauč sa byť zdravý!“. Na SPŠ elektrotechnickej v Košiciach, Komenského 42, sme zorganizovali poradensko-edukačné podujatie spojené s prezentáciou služieb mobilnej Poradne na odvykanie od fajčenia. O vyšetrenie pomocou prístroja Smokerlyzer prejavilo záujem 10 študentov (fajčiarov). Vzdelávacieho bloku na tému Prevencia fajčenia a DVD projekcie filmu „Kým stúpa dym“ s následnou besedou sa zúčastnilo 45 študentov z 1. a 2. ročníka. V MŠ Kokšov-Bakša sa prevencia tabakizmu realizovala cez výchovu na tému „Dýchame čistý vzduch“, ktorá bola doplnená premietnutím DVD „Kde bolo tam bolo, fajčenie škodilo“, dňa 24. 11. 2014 s účasťou 12 detí.

Zapojili sme sa do celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“, ktorej cieľovou skupinou boli žiaci 7. ročníka základných škôl. Termín jej vyhlásenia bol 20. november 2013 a termín uzávierky 20. január 2014. Cieľom súťaže, ktorú inicioval ÚVZ SR, bolo poukázať na význam primárnej prevencie a pôsobiť na vytváranie aktívneho protidrogového postoja u žiakov. V uplynulom roku sme propozície súťaže v rámci našej územnej pôsobnosti spropagovali všetkým ZŠ v Košiciach a okolí. Podmienky a pravidlá účasti boli zverejnené na stránke ÚVZ SR ako aj RÚVZ Košice.

V priebehu mesiaca apríl 2014 sa uskutočnilo vyhodnotenie súťaže na úrovniach krajov a celého Slovenska. Prihlásilo sa do nej vyše 350 siedmych ročníkov na celom

Slovensku. Súťaž mala pozitívny ohlas u žiakov aj koordinátorov protidrogovej prevencie na školách. Za Košický kraj bolo do nej prihlásených 47 násteniek (prostredníctvom ich fotografického zdokumentovania) zo 44 ZŠ (z toho 11 z Košíc a 7 z okresu Košice-okolie). Pri hodnotení prác sa postupovalo v zmysle metodického pokynu vypracovaného ÚVZ SR. Hlavnými hodnotiacimi kritériami boli: nápaditosť, originalita, precíznosť spracovania a spôsob stvárnenia témy. Výsledky hodnotenia súťaže na úrovni Košického kraja (t. j. ohodnotenie všetkých násteniek vrátane vyznačenia najlepších prác v poradí od 1. po 5. miesto) boli zaslané na ÚVZ SR dňa 11. 4. 2014. Výber najlepších prác na národnej úrovni sa uskutočnil prostredníctvom odbornej komisie na RÚVZ v Trnave dňa 15. 4. 2014. Ceny boli víťazom odovzdané na tlačovej besede na ÚVZ SR v Bratislave dňa 24. 4. 2014.

V *Poradni na odvykanie od fajčenia* sme v hodnotenom období poskytli poradenstvo individuálnou formou (vrátane telefonických konzultácií) pre 349 klientov (165 mužov, 184 žien). Dominoval produktívny vek a záujem o jednorazovú intervenciu. V rámci edukačnej činnosti, skupinové poradenstvo využilo celkovo 1002 žiakov zo základných a stredných škôl. Ďalší prehľad realizovaných aktivít uvádzame v bodoch **9.3, 9.5, 9.7**.

Z *hľadiska masmediálneho pôsobenia*, problematika prevencie tabakizmu a poradenstva na odvykanie od fajčenia bola prezentovaná cez webovú stránku RÚVZ Košice, Tlačovú agentúru SR a spravodajské portály, ako Košický Korzár – SME, Dnes 24 – Košice 24, Hlavné správy, SME Agentúry, Dobré noviny, Parameter, 24 hodín – denník pre všetkých, Správy – Pozri.sk!, Život Prešova online, Lekari.sk, Lekarne.sk.

K činnosti nadregionálneho významu môžeme zaradiť aj spoluprácu s Centrom protidrogových a poradenských služieb Technickej univerzity v Košiciach. Reflektujúc na publikačnú aktivitu zmieneného pracoviska a tematicky súvisiace minuloročné odborné podujatie pod názvom „*Spoločne proti drogám*“, ktorého sme sa aktívne zúčastnili, mali sme zaslané a uverejnené dva príspevky v nekonferenčnom vedeckom zborníku TU v Košiciach, vid' súpis prác nižšie.

V rámci *publikačnej činnosti* sme v aktuálnom období zaznamenali nasledovné uverejnené príspevky:

- Schnitzerová, Eva. Trendy práce s užívateľmi drog v kontexte sociálnej práce a iných pomáhajúcich profesií. In Tkáčová, Renáta – Račková, Mariana (eds.). *Spoločne proti drogám. Nekonferenčný vedecký zborník recenzovaných štúdií s medzinárodnou účasťou – výstup riešenia inštitucionálneho projektu CPPS TUKE pre rok 2014 „Rovesnícky vysokoškolský program“* [CD-ROM]. Košice : CPPS, Technická univerzita v Košiciach, 2014, s. 139-148. ISBN 978-80-553-1732-8.
- Schnitzerová, Eva, Gregová, Soňa. Verejné zdravotníctvo – podpora zdravia a prevencia závislosti od užívania tabaku. In Tkáčová, Renáta – Račková, Mariana (eds.). *Spoločne proti drogám. Nekonferenčný vedecký zborník recenzovaných štúdií s medzinárodnou účasťou – výstup riešenia inštitucionálneho projektu CPPS TUKE pre rok 2014 „Rovesnícky vysokoškolský program“* [CD-ROM]. Košice : CPPS, Technická univerzita v Košiciach, 2014, s. 149-155. ISBN 978-80-553-1732-8.
- Schnitzerová, Eva. Sociálna práca s klientmi na rôznom stupni drogovej kariéry. In Matulník, Jozef – Kollár, Roman – Kollárová, Margita (eds.). *Pacient v zdravotnom systéme a v spoločnosti. Zborník referátov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej dňa 14. decembra 2012 v Bratislave* [CD-ROM]. Bratislava : Sekcia sociológie zdravotníctva SSS pri SAV, 2014, s. 114-124. ISBN 978-80-85447-22-4. [online]. Dostupné na: <<http://www.sociologia.eu.sk/wp-content/uploads/2014/05/Zbornik-pacient-v-zdravotnom-systeme-a-v-spolocnosti.pdf>>.
- Schnitzerová, Eva, Antoniňová, Irena. Sociálna práca a prevencia drogových závislostí. In Bugri, Štefan – Juriš, Peter – Pribišová, Emília (eds.). *Sociálna práca, ošetrovatel'stvo a verejné zdravotníctvo v regióne východného Slovenska (EÚ) III. Recenzovaný zborník*

vedeckých prác pedagógov Ústavu sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove. In extenso. Prešov : VŠZaSP sv. Alžbety, Bratislava, Ústav sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča, Prešov, 2013, s 52-57. ISBN 978-80-89082-39-1.

- Schnitzerová, Eva. Adolescentná mládež a vnímanie rovesníkov s problémom alkoholu z hľadiska rodu. Adolescents' perceptions of alcohol-related problems among their peers in the context of gender issues. In **Szmyd, Kazimierz – Garbarz, Andrzej – Frączek Zofia – Skoczyńska-Prokopowicz, Barbara** (eds.). *Culture – Changes – Education. Volume I. The thought about upbringing. Theories and educational use.* Rzeszów : The University of Rzeszów, 2013, s. 321-328. ISBN 978-83-7338-901-4.
- Schnitzerová, Eva, Antoniňová, Irena. Psychológia v edukácii sociálnych pracovníkov a niektoré jej aspekty v sociálnej práci s užívateľmi drog. In Lukáč, Marek (ed.). *Edukácia človeka – problémy a výzvy pre 21. storočie. Zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej dňa 11. 12. 2012 v Prešove* [CD-ROM]. Prešov : Fakulta humanitných a prírodných vied Prešovskej univerzity v Prešove, 2013, s. 147-152. ISBN 978-80-555-0825-2. [online]. Dostupné na:
<<http://www.pulib.sk/web/kniznica/elpub/dokument/Lukac1>>.
- Schnitzerová, Eva. Etika v sociálnej práci s užívateľmi drog. In Lubelcová, Gabriela – Džambazovič, Roman (eds.). *Sociálna patológia optikou sociologického skúmania (slovensko-české sociologické dni). Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie FF UK v Bratislave konanej 3. – 5. 10. 2012 v Modre – Harmónii.* Prvé vydanie. Bratislava : Stimul, 2013, s. 306-321. ISBN 978-80-8127-077-2.

Zo vzdelávacích a odborných podujatí v tomto smere sme v roku 2014 absolvovali nasledovné:

- *tematický kurz (č. 3-1023) – Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo výchove k zdraviu* (SZU v Bratislave, v dňoch 18. 6. – 19. 6. 2014) – pasívne. Organizátorom školiacej akcie bola SZU v Bratislave, Fakulta verejného zdravotníctva;
- *odborný seminár pre MTP pracovníkov* (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 21. 10. 2014). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E., Holovková, M., Fabianová, M., Zajacová, A., Gregová, S., Labancová, J. *Fajčenie – rizikový faktor srdcovocievnych ochorení*;
- *X. vedecko-odbornú konferenciu s medzinárodnou účasťou na tému „Nové trendy v súčasnom zdravotníctve a pomáhajúce profesie“* (Ústav sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove, 24. 10. a 25. 10. 2014). Organizátormi boli: Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety v Bratislave, Ústav sociálnych vied a zdravotníctva bl. P. P. Gojdiča v Prešove, Gréckokatolícka teologická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, Lekárska fakulta Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E. *SWOT analýza sociálnych pracovníkov na poli drogových závislostí* (príspevok bol zaslaný na odpublikovanie v zborníku z konferencie);
- *odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním* (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 27. 11. 2014). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Aktívna účasť s príspevkom: Schnitzerová, E., Holovková, M., Fabianová, M., Zajacová, A., Gregová, S., Labancová, J. *Fajčenie – rizikový faktor srdcovocievnych ochorení*.

Z ostatnej činnosti (poradensko-konzultačnej) sme, napr. zaslali odpoveď na žiadosť o poskytnutie informácií pre účely vypracovania bakalárskej práce so zameraním na užívanie drog študentmi, adresovanú poslucháčke Univerzity P. J. Šafárika, Lekárskej fakulty.

V súvislosti s našim členstvom v *Komisii pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti* Okresného úradu Košice (s pôsobnosťou v rozsahu Košického kraja) sme v zmysle požiadavky uvedeného úradu zaslali prehľad aktivít RÚVZ so sídlom

v Košiciach v oblasti prevencie protispoločenskej činnosti a kriminality realizovaných v rámci spádového územia (t. j. v územných obvodoch okresov Košice-mesto a Košice-okolie) za rok 2013.

D) Vytváranie zdravých pracovných a životných podmienok

V rámci podpory zdravého životného štýlu na pracoviskách sme participovali ako spoluorganizátori na akciách, ako Deň zdravia, resp. Športový deň, s určením pre vybrané profesijné skupiny, pozri body **9.1 – B, 9.2, 9.8**.

Každoročne na základe spolupráce s Magistrátom mesta Košice predkladáme písomný podklad pre zápis do Kroniky mesta Košice (stručnú charakteristiku činnosti RÚVZ Košice, zaznamenané zmeny, výsledky, ktorými sme sa podieľali na rozvoji mesta Košice za uplynulý rok).

Na základe nominácie sme sa zúčastnili prvého pracovného stretnutia odbornej poradnej skupiny pre oblasť "Košice – Zdravé a čisté mesto" za účelom prípravy aktualizácie Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Košice na roky 2015 – 2020 s výhľadom na rok 2025. Stretnutie sa konalo na Magistráte mesta Košice dňa 29. 10. 2014, jeho organizátorom bolo Mesto Košice (Oddelenie strategického rozvoja, Referát projektov EÚ).

Výber odborných podujatí s aktívnou účasťou:

- *odborný seminár pre pracovníkov s VŠ vzdelaním (RÚVZ so sídlom v Košiciach, 27. 3. 2014). Organizátor: RÚVZ so sídlom v Košiciach. Prezentovaný príspevok: Kollárová, J. Posilňovanie služieb a kapacít verejného zdravotníctva v SR – výstupy a úlohy WHO-BCA 2012/2013;*
- *VI. vedecko-odborná konferencia Surveillance chronických ochorení (Doškoľovacie a rekreačné zariadenie Sociálnej poisťovne SR, Staré Hory, 8. – 9. 9. 2014). Organizátori: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Prezentovaný príspevok: Kollárová, J. Posilňovanie služieb a kapacít verejného zdravotníctva v SR – výstupy a úlohy WHO-BCA 2012/2013.*

Oblasť č. 2: Preventívne opatrenia vedúce k zníženiu výskytu infekčných ochorení

V súvislosti s danou oblasťou, nami uskutočnené zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané hlavne na zvyšovanie informovanosti mladej generácie ohľadom prevencie sexuálne prenosných nákaz, infekcie HIV/AIDS a prevencie vírusovej hepatitídy (pozri **body 6.7 a 9.7**).

Na prevencii infekcie HIV/AIDS sme sa podieľali realizáciou aktivít v súlade s vybranými úlohami *Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike na roky 2013 – 2016* (ďalej len *NPP HIV/AIDS v SR*), bodu 5. *Aktivity na zabezpečenie úloh NPP HIV/AIDS*, bodu 5.1. *Preventívne aktivity – Aktivity č. 1, 3, 4, 5*. Ich odpočet je uvedený nižšie, resp. v rámci bodov **6.7 a 9.7** tejto správy.

Medzioborová úloha Programov a projektov ÚVZ v SR pod č. **6.7 Prevencia HIV/AIDS**, t. j. interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ nadväzuje na *NPP HIV/AIDS v SR* a participujú na nej pracovníci odborov epidemiológie, podpory zdravia, hygieny detí a mládeže a lekárskej mikrobiológie. Z hľadiska prehľadu, v roku 2014 v spádovom území RÚVZ Košice bol **projekt „Hrou proti AIDS“** prezentovaný na **8 základných školách** (ZŠ Čaňa, Pionierska 33, Čaňa; Súkromná ZŠ Masarykova 19, Košice; ZŠ Ruskov 32; ZŠ s MŠ Budimír 11; ZŠ Ľ. Fullu, Maurerova 21, Košice; ZŠ Školská 10, Malá Ida; ZŠ Belehradská 21, Košice; ZŠ Gemerská 2, Košice) **5 stredných školách** (Obchodná akadémia Watsonova 61, Košice; Súkromná stredná odborná škola, Postupimská 37, Košice; Súkromná stredná odborná škola, Bukovecká 17, Košice; Stredná zdravotnícka škola, Kukučínova 40, Košice;

Stredná zdravotnícka škola, Moyzesova 17, Košice). Na uvedených školách bolo edukovaných celkovo **617** žiakov (z toho 312 zo ZŠ a 305 z SŠ).

Ostatné edukačné aktivity na školách a v detskom domove (*pozri tab. č. 1, 2*), ktoré mali charakter teoretického výkladu a besedy, boli venované témam Dospievajúce, Výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu, Prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS (posledne menovaná téma s určením pre starších žiakov). Všetky boli uskutočnené osobitne pre chlapcov a dievčatá. Pri niektorých aktivitách (tab. 2) bola využitá projekcia DVD filmu Sex a zdravie.

Tab. č. 1 Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách a v detskom domove v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice v roku 2014

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník/počet	Počet prednášok
1.	24. 2. 2014	ZŠ Budimír	1. r. , 3. r., 5. až 6. r. / 80	4
2.	28. 2. 2014	ZŠ Ruskov	2. až 4. r., 7. až 9 r. / 92	4
3.	5. 5. 2014	ZŠ Budimír	9. r. / 34	2
4.	9. 9. 2014	DeD Uralská 1, Košice	18 chovancov 3 vychovávateľa	1
SPOLU			224 žiakov, 3 vychovávateľa	11

Tab. č. 2 Prehľad realizovaných edukačných aktivít k problematike sexuálneho a reprodukčného zdravia na školách v územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, u žiakov z marginalizovaného prostredia, v roku 2014

P. č.	Dátum	Inštitúcia	Ročník	Počet prednášok	Počet žiakov
1.	6. 2. 2014	Špeciálna ZŠ Inžinierska 21 v Košiciach	1. až 9. r.	2	55
2.	20. 2. 2014	ZŠ Budimír	5. až 9. r.	1	17
3.	9. 9. 2014	DeD Uralská 1, Košice	zmiešaná skupina (zo ZŠ i SŠ)	1	18 chovancov 3 vychovávateľa
SPOLU				4	90 žiakov, 3 vychovávateľa

Doplňkové informácie k tab. č. 2:

Výchovno-vzdelávacie aktivity širšie tematicky ladené u sociálne znevýhodnených skupín detí sme uskutočnili na 3 základných školách (t. j. v ZŠ Budimír pre 17 rómskych žiakov 5. až 9. ročníka dňa 13. 2. 2014; v Špeciálnej ZŠ, Inžinierska ul. č. 24 v Košiciach, pre 45 žiakov 1. až 9. ročníka dňa 31. 3. 2014 a v ZŠ Krosnianska 4 v Košiciach pre 66 žiakov 2. ročníka dňa 3. 6. 2014). Edukácia bola orientovaná na témy Hygiena a prevencia vybraných prenosných ochorení, Ako sa chrániť pred kliešťom, s využitím DVD a projekcie filmu Starostlivosť o vlastné zdravie. Spomenuté témy odznali aj v Detskom domove – Košická Nová Ves, na Mliečnej ul. č. 20 v Košiciach, s určením pre chovancov vo veku 5 až 18 rokov v počte 52 dňa 22. 4. 2014 a v Detskom domove na Uralskej ul. č. 1 v Košiciach, pre 18 chovancov v adolescentnom veku a 3 vychovávateľov, dňa 9. 9. 2014.

Svetový deň AIDS – 1. december (s ústrednou témou v rokoch 2011 – 2015 „*Cieľom je nula: Nula nových infekcií vírusom HIV. Nulová diskriminácia. Nula úmrtí na AIDS.*“) sme dali do pozornosti školskej populácii najmä prostredníctvom projektu „Hrou proti AIDS“. Akcie, kvôli záujmu zo strany škôl, sa realizovali v širšom časovom období. K danému termínu sa edukácia uskutočnila na 4 stredných a 3 základných školách (intervenovaných bolo spolu 375 žiakov, z toho 250 na SŠ a 125 na ZŠ).

Informovanie verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom umiestnenia tlačovej správy ÚVZ SR pod titulom „*Svetový deň AIDS 2014*“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (v časti Hlavné menu – Aktuality).

Problematika prevencie HIV/AIDS bola v roku 2014 masmediálne spropagovaná cez 5 príspevkov (jeden v printovom médiu, dva na elektronických spravodajských portáloch a dva na webovej stránke RÚVZ Košice).

V rámci *prevencie vírusovej hepatitídy typu A* (nadväzujúc na nariadené protiepidemické opatrenia Odborom epidemiológie) sme zabezpečili intenzívnu zdravotno-výchovnú intervenciu so zreteľom na marginalizovanú rómsku komunitu – školopovinné deti a kontaktnú dospelú populáciu (z rodiny, školy) v obci Turňa nad Bodvou. Iniciovali sme metodické a edukačno-poradenské stretnutie v troch inštitúciách dňa 30. 5. 2014. Prvé sa uskutočnilo na pôde Obecného úradu za účasti starostu obce, kultúrnej referentky, terénnych sociálnych pracovníkov a koordinátorov verejnoprospešných aktivít. Následne boli navštívené obe základné školy v obci (t. j. ZŠ Školská 301/16 a ZŠ s vyučovacím jazykom maďarským, Školská 301/12) a kontaktované vedenie škôl ako aj koordinátori preventívnych aktivít. V predmetnej veci bola okrem usmernenia ponúknutá spolupráca pri realizácii edukačných aktivít. Taktiež boli dodané zdravotno-výchovné materiály (k voľnej distribúcii, nástennej propagácii a odvysielaniu v obecnom rozhlase) s určením pre deti, mládež a dospelú populáciu, spolu 7 titulov (z toho 2 bilingválne – v slovenskom a rómskom jazyku). Zamerané boli na prevenciu vírusovej hepatitídy typu A s dôrazom na dodržiavanie hygienických návykov, hygieny rúk a na možnosti očkovania proti hepatitíde.

Vyššie uvedená téma bola zahrnutá do plánu edukačných aktivít na ZŠ Jasov a na základe požiadavky školy bola prezentovaná u žiakov v obdobnom čase.

Ďalšou problematikou bola špecifická prevencia infekcií dýchacích ciest a chrípky, v rámci ktorej pôsobíme najmä v edukačnej a informačno-propagačnej rovine, využívajúc, napr. plagát: „Predchádzajte akútnym respiračným ochoreniam“ z edície RÚVZ Košice, leták "Ako predísť chrípke", z edície ÚVZ SR a SZO, s určením pre širokú verejnosť.

V súvislosti s *Európskym imunizačným týždňom (22. – 26. apríl 2014)* – 8. ročníkom kampane WHO pre zvýšenie povedomia o dôležitosti očkovania, s heslom „Predchádzať – chrániť – očkovať“ a tohtoročnou témou „Očkovanie pre život“, sme v spolupráci s Odborom epidemiológie revidovali informačný leták „*Európsky imunizačný týždeň – Očkovanie = ochrana pred nákazami – Poradňa očkovania pri RÚVZ so sídlom v Košiciach*“ (a umiestnili na webovú stránku RÚVZ Košice v položke Aktuality).

So zámerom prevencie a zvýšenia informovanosti u verejnosti v otázkach ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami, ktoré najčastejšie prenáša (lymská borelióza, kliešťová encefalitída), realizovali sme informačno-propagačné a intervenčné akcie. Informačné letáky s titulom „Ako sa chrániť pred kliešťom – deti“ a „Ako sa chrániť pred kliešťom – verejnosť“ (produkcie ÚVZ SR a Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb) sme spolu so sprievodným slovom zaslali na všetky základné školy a pediatrické ambulancie v Košiciach a okolí. Zároveň boli letáky umiestnené na webovej stránke RÚVZ Košice (v položke Aktuality). Intervencia na báze osobného kontaktu spolu s distribúciou vytlačených letákov sa vykonáva priebežne na akciách edukačného i poradenského charakteru pre rôzne cieľové skupiny.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V roku 2013 sme sa v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR zapojili do dotazníkového prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR, ktorý sa realizuje periodicky (v päťročných intervaloch, posledne v roku 2004). Prieskum je zameraný na najzávažnejšie rizikové faktory spôsobu života a ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré sa týkajú hodnotenia vlastného zdravia, názorov, postojov a návykov slovenskej populácie. Výber respondentov sa realizoval podľa vopred stanovených kritérií (veková štruktúra, pohlavie, bydlisko – mesto, vidiek). Použitou metódou bol anonymný dotazník obsahujúci 93 položiek, ktorý na báze dobrovoľnosti vyplnilo 104 respondentov (52 mužov a 52 žien). Zber dát sa uskutočnil v mesiacoch máj až jún 2013. Následne boli údaje z dotazníkov zadané do programu EpiData (do formy elektronického dotazníka). Kompletná databáza bola v mesiaci júl 2013 zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému vyhodnoteniu (v programe SpSS). Výsledky prieskumu budú súčasťou správy o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky, ktorá sa zostavuje každé tri roky.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Na základe požiadavky sme začiatkom roka zaslali na ÚVZ SR odpočet plnenia Národného programu prevencie obezity za obdobie rokov 2010 až 2013.

Činnosť v súvislosti s aktuálnym plnením daného programu je možné charakterizovať z viacerých hľadísk. Formou individuálneho a skupinového poradenstva (včítane telefonických konzultácií) sa podieľame na aktivitách PCOPZ, ktoré zahŕňajú organizovanie a uskutočňovanie akcií pre verejnosť, pracovné kolektívy, seniorov združujúcich sa v denných centrách (predtým kluboch dôchodcov) a i.

V rámci prevencie chronických ochorení a realizácie individuálneho poradenstva bolo v roku 2014 v Poradni zdravia vyšetrených spolu **1839** osôb, z toho 623 mužov a 1216 žien. Práca bola zameraná najmä na monitoring zdravotného stavu klientov, ktorí poradňu navštívili. U **167** klientov (57 mužov a 110 žien) bola odobratá kapilárna krv na vyšetrenie parametrov, sledovaných pri metabolickom syndróme (glukóza, celkový cholesterol, HDL, triglyceridy) prístrojom Reflotron, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Klienti zároveň vyplnili dotazník, týkajúci sa životného štýlu. Na základe nameraných hodnôt sa individuálne hodnotili výsledky a hľadali možnosti pozitívneho ovplyvnenia zníženia rizika metabolického syndrómu (ďalej len *MS*). U ostatných klientov bol z kapilárnej krvi vyšetrený len celkový cholesterol, uskutočnené boli antropometrické merania s určením percenta tuku v tele a meranie krvného tlaku. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

Analýza výsledkov vyšetrení všetkých klientov poradne sa nachádza v nižšie uvedenej tabuľke.

Rizikový faktor	počet dotazovaných	spolu	muži	ženy
rok 2014, OPZ				
fajčenie	počet dotazovaných	1839	623	1216
	z toho fajčiarov	349	165	184
	percentuálne vyjadrenie	18,98	26,48	15,13
BMI	počet vyšetrených	1825	620	1205
	nadváha – BMI ≥ 25 , <30	584	285	299
	percentuálne vyjadrenie	32,00	45,97	24,81
	obezita – BMI ≥ 30	307	108	199
	percentuálne vyjadrenie	16,82	17,42	16,51
krvný tlak	počet vyšetrených	1765	587	1178
	z toho TK $\geq 140/90$ mmHg	514	216	298
	percentuálne vyjadrenie	29,12	36,80	25,30
cholesterol celkový (skr. CCH)	počet vyšetrených	1764	606	1158
	z toho CCH $\geq 5,2$ mmol/l	715	163	552
	percentuálne vyjadrenie	40,53	26,90	47,67
glukóza	počet vyšetrených	241	76	165
	z toho glukóza $\geq 6,0$ mmol/l	37	8	29
	percentuálne vyjadrenie	15,35	10,53	17,58
konzumácia alkoholu	počet dotazovaných	167	57	110
	vôbec	43	11	32
	príležitostná	121	43	78
	pravidelná	3	3	0
fyzická aktivita	počet dotazovaných	167	57	110
	žiadna	18	3	15
	rekreačná	104	39	65
	pravidelná	45	15	30
príjem ovocia a zeleniny	počet dotazovaných	167	57	110
	do 2 porcií/deň	53	21	32
	3 – 5 porcií/deň	91	27	64
	> 5 porcií/deň	23	9	14

V spolupráci s rôznymi inštitúciami v regióne sme realizovali akcie s ponukou služieb základnej Poradne zdravia (t. j. vyšetrenie celkového cholesterolu, resp. ďalších biochemických parametrov z kapilárnej krvi, meranie vybraných antropometrických ukazovateľov, tlaku krvi, pulzu s následným individuálnym poradenstvom) a Poradne na odvykanie od fajčenia (t. j. stanovenie hladiny oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu fajčiara prístrojom Smokerlyzer a zistenie stupňa závislosti prostredníctvom dotazníkových metód s následným individuálnym poradenstvom).

Spoluúčasťou na projektovej úlohe **3.1 „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“**, sme pre Oddelenie fyziológie výživy zabezpečili

štandardné kompletne vyšetrenia klientov v Poradni zdravia a stanovili u nich riziko výskytu MS. V rámci tejto úlohy – okrem klientov v stabilnej poradni – boli vyšetrené a vyhodnotené profesijné skupiny v troch nasledovných inštitúciách:

- RÚVZ Košice, ústredné pracovisko na Ipeľskej ul. č. 1, dňa 24. 6. 2014 – 8 zamestnancov (6 mužov, 2 ženy);
- Interhouse Košice, a. s., hotel Doubletree by Hilton Košice, Hlavná 1, v dňoch 19. 8. a 20. 8. 2014 – 19 zamestnancov (11 mužov, 8 žien);
- Hypermarket TESCO Extra Košice, Trolejbusová 1, dňa 26. 9. 2014 – 11 zamestnancov (všetko muži).

Z hľadiska prehľadu sme poradenské služby *pre rôzne cieľové skupiny klientov* prezentovali na týchto ďalších akciách:

V spolupráci s *Ligou proti rakovine – pobočkou Košice*, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach (a ďalšími partnermi, ako Klub turistov „Medicína“ Košice, Klub turistov mesta Košice, ZO SOZ – Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice), sme sa v roku 2014 podieľali na usporiadaní troch turisticko-osvetových akcií s určením pre onkologických pacientov, príbuzných, turistov. Prvou v poradí bola *Onkokardioturistika (27. ročník – jarná časť)* v areáli Letná záhradka na sídlisku Nad jazerom – v chatárskej oblasti Košice-Krásna, dňa 6. 4. 2014. O ponúkané služby mobilnej Poradne zdravia (individuálne konzultácie, stanovenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie krvného tlaku, pulzu, výpočet BMI, WHR) prejavilo záujem celkovo 35 účastníkov podujatia (17 mužov a 18 žien). Druhou spoločnou akciou s Ligou proti rakovine – pobočkou Košice, pracoviskom Klinickej onkológie a rádioterapie pri UN L. Pasteura v Košiciach a Univerzitou P. J. Šafárika Košice bol 3. ročník športovo-osvetového podujatia „*Radost zo života víťazí nad chorobou*“, usporiadaný pre onkologických pacientov, ich rodinných príslušníkov a priateľov. Akcia sa konala v priestoroch Botanickej záhrady v Košiciach dňa 7. 6. 2014. Služby mobilnej Poradne zdravia (vybrané vyšetrenia) boli poskytnuté 38 účastníkom akcie (14 mužom a 24 ženám). Treťou akciou bola *jesenná časť daného ročníka Onkokardioturistiky*. V jej ciele – na Alpinke sme dňa 19. 10. 2014 poskytli poradenstvo a vyšetrenia účastníkom v počte 37.

Pokračovaním spolupráce bolo poskytnutie služieb mobilnej Poradne zdravia (vybraných vyšetrení) *klientom Centra pomoci Ligy proti rakovine, pobočky v Košiciach – klubu Viktória* (patientskemu združeniu) na Paulínyho 63. Intervenovaných bolo spolu 13 klientov.

So zámerom prezentovať poradenskú činnosť odbornej i laickej verejnosti, zúčastnili sme sa konferencie edukačného charakteru s medzinárodnou účasťou – X. patientskeho seminára v rámci XVIII. košických chemoterapeutických dní, pod záštitou Ministerstva zdravotníctva SR, primátora mesta Košice MUDr. R. Rašiho, PhD., MPH, rektora Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach prof. MUDr. L. Mirossaya, DrSc. (s konaním na Magistráte mesta Košice dňa 29. 11. 2014). Organizátormi podujatia boli: Slovenská chemoterapeutická spoločnosť, Slovenská onkologická spoločnosť, SLS – Sekcia onkologických sestier, Východoslovenský onkologický ústav, a. s. Košice, Slovenská komora sestier a pôrodných asistentiek, LF UPJŠ Košice, Liga proti rakovine – pobočka Košice. V rámci aktívnej účasti – *prezentácie mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia* – sme ponúkli služby účastníkom konferencie (v celkovom počte 58).

Svetový deň srdca – 29. september sme verejnosti dali do povedomia pripojením sa do celonárodnej kampane *MOST (Mesiac o srdcových témach – september)*, ktorá je zameraná na informovanie občanov o závažných rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení. Iniciátormi kampane sú Slovenská nadácia srdca a Slovenská kardiologická spoločnosť. V Košiciach sa na jej organizačnom zabezpečení podieľali RÚVZ Košice v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou na Kukučínovej ul. č. 40. Akcia poradensko-

edukačného charakteru s určením pre verejnosť sa uskutočnila dňa 26. 9. 2014 v Hypermarkete TESCO Extra Košice, Trolejbusová ul. č. 1, kde boli zriadené dve meracie miesta. Program pozostával z prezentácie poradenských služieb mobilnej Poradne zdravia, Poradne na odvykanie od fajčenia a Poradne správnej výživy pre verejnosť – pre návštevníkov aj zamestnancov prevádzky Tesco. Študentmi strednej školy (v celkovom počte 6) bola zabezpečená technická výpomoc a propagácia akcie na mieste konania. Poradenstva v otázkach zdravého spôsobu života, ktorého súčasťou bolo vyšetrenie tlaku krvi, pulzu, celkového cholesterolu, výpočet BMI a ďalších parametrov, sa zúčastnilo celkovo 122 osôb (záujemcov), z toho 11 osôb (zamestnanci HM Tesco Extra) bolo vyšetrených na riziko metabolického syndrómu.

Kampaň a daná akcia boli masmediálne spropagované košickej verejnosti prostredníctvom Rádia Košice, poskytnutím interview pre metropolitné správy dňa 26. 9. 2014. Na webovom sídle RÚVZ Košice (v položke Aktuality) boli umiestnené dve upútavky (zdravotno-výchovné letáky), jedna z edície RÚVZ Košice a druhá od Slovenskej nadácie srdca a Slovenskej kardiologickej spoločnosti.

V spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach* sme v roku 2014 uskutočnili 14 spoločných akcií mobilnej Poradne zdravia s konaním na 12 miestach. Dominovala orientácia na klientelu najmä v produktívnom veku z rôznych profesií. Pri niektorých aktivitách bola súčasne oslovená aj široká verejnosť. Klientom boli poskytnuté služby zahrňujúce individuálnu konzultáciu v otázkach ozdravenia spôsobu života, meranie celkového cholesterolu, tlaku krvi, pulzu, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Na realizovaných akciách bolo prostredníctvom mobilnej Poradne zdravia intervenovaných spolu 896 klientov, toho 266 mužov a 630 žien. Akcie boli určené:

- zamestnancom ALIANZ Slovenskej poisťovne, a. s., pobočka Košice, Štúrova 7, dňa 26. 2. 2014; vybraných vyšetrení s poradenstvom sa zúčastnilo 62 zamestnancov (z toho 8 mužov a 54 žien);
- zamestnancom Skanska SK, a. s. – oblasť Technológie Košice, Alejová 2, dňa 27. 3. 2014; vybrané vyšetrenia vrátane poradenstva podstúpilo 26 osôb (13 mužov, 13 žien);
- zamestnancom a študentom Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského 73, dňa 30. 4. 2014; intervenovaných bolo spolu 62 ľudí (14 mužov, 48 žien);
- zamestnancom dvoch košických pobočiek Všeobecnej zdravotnej poisťovne, a. s., t. j. krajskej pobočky na Sennom trhu 1, dňa 20. 5. 2014, s počtom vyšetrených 49 osôb (2 muži, 47 žien); ako aj pobočky na Štúrovej 21, dňa 21. 5. 2014, s počtom vyšetrených 43 osôb (2 muži, 41 žien);
- zamestnancom Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, v rámci Športového dňa 13. 6. 2013 s konaním v areáli Botanickej záhrady, Mánesova 23; vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 50 účastníkov akcie (4 muži, 46 žien);
- zamestnancom U. S. Steel Košice, s. s. r. o. a ich rodinným príslušníkom v rámci 3. ročníka podujatia *Family Safety Day* s podtitulom „Kde pracuje môj otec, moja mama?“, s konaním v priestoroch Vstupného areálu U. S. Steel, dňa 31. 5. 2014. Vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 203 účastníkov akcie (78 mužov, 125 žien);
- zamestnancom aj verejnosti na Magistráte mesta Košice, trieda SNP 48/A, dňa 23. 6. 2014; vyšetrenie vybraných parametrov s konzultáciou absolvovalo 70 účastníkov akcie, z toho 7 mužov;
- zamestnancom a klientom Harmonie – Domova sociálnych služieb, zariadenia podporovaného bývania a zariadenia pre seniorov, Nám. A. Dubčeka 270, Strážske, dňa

27. 8. 2014. Vyšetrených bolo spolu 50 osôb (16 mužov, 34 žien);
- zamestnancom Úradu Košického samosprávneho kraja, Nám. Maratónu mieru 1, Košice, dňa 11. 9. 2014. Na akcii bolo vyšetrených 97 klientov (24 mužov, 73 žien);
  - zamestnancom Logistickej prevádzky GEFCO Slovakia, s. s. r. o., pobočky Kechnec 291, Priemyselná zóna, dňa 13. 10. 2014, s počtom vyšetrených 14 osôb (10 mužov, 4 ženy);
  - zamestnancom Východoslovenskej energetiky Holding, a. s., Ul. protifašistických bojovníkov v Košiciach, dňa 9. 12. 2014. Poradenstvo s vyšetrením absolvovalo 66 záujemcov (32 mužov, 34 žien).

Na základe dohody s *Ergomed Poliklinikou, s. r. o. v Košiciach* a spolupráce so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou v Košiciach*, boli počas dvojdňovej akcie „Dni zdravia“ (15. 4. 2014 a 16. 4. 2014), s určením pre zamestnancov spoločnosti *Getrag Ford Transmissions Slovakia, s. s. r. o., Perínska cesta 282, Kechnec*, realizované vybrané fyzikálne vyšetrenia, meranie antropometrických parametrov, hladiny celkového cholesterolu a ponúknuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Akcie sa zúčastnilo celkovo 104 osôb (z toho 56 mužov a 48 žien). V jesennom pokračovaní 2-dňovej akcie „Dni zdravia“ (23. 10. a 24. 10. 2014) sme vyšetřili 149 zamestnancov (105 mužov a 44 žien). Pre internú potrebu vedenia danej spoločnosti boli vypracované analýzy výsledkov vyšetřenia všetkých klientov (na skupinovej úrovni).

Obdobným príkladom je spolupráca s *Union zdravotnou poisťovňou, a. s., pobočkou Košice*, v rámci ktorej sme poskytli služby mobilnej Poradne zdravia zamestnancom spoločnosti *Slovak Telecom – Data center Košice*, na Poľskej ul. č. 4, dňa 14. 5. 2014. V ponuke bolo poradenstvo zamerané na optimalizáciu zložiek spôsobu života, stanovenie hladiny celkového cholesterolu a hemoglobínu z kapilárnej krvi, meranie tlaku krvi, pulzu, výpočet BMI, WHR, percenta telesného tuku a u fajčiarov poradenstvo na odvykanie od fajčenia. O služby prejavilo záujem celkovo 108 osôb (z toho 32 mužov, 76 žien).

V spolupráci so *Slovenskou asociáciou verejného zdravia, občianskym združením (SAVEZ)* a *Spolkom košických študentov farmácie, občianskym združením* sme sa organizačne podieľali na priebehu Dňa zdravia (7. 4. 2014) v priestoroch Univerzity veterinárskeho lekárstva a farmácie v Košiciach, Komenského ul. č. 73. Tohtoročná téma dňa, totožná s témou *Svetového dňa zdravia – 7. apríl*, znela „Choroby prenášané vektormi“. Podujatie malo osvetový charakter. Prezentovali sme na ňom služby mobilnej Poradne zdravia (meranie celkového cholesterolu, tlaku krvi, pulzu, vybraných antropometrických parametrov vrátane konzultácie), ktoré využilo 79 klientov (13 mužov, 76 žien). Druhé podujatie na pôde spomínanej univerzity dňa 30. 4. 2014 – v predstihu organizovaný *Svetový deň bez tabaku (31. máj)*, bolo zamerané na prevenciu tabakizmu. Okrem merania tlaku krvi, pulzu a antropometrických parametrov, sme klientom ponúkli meranie Analyzátorom tela a poradenstvo na odvykanie od fajčenia spolu so stanovením oxidu uhoľnatého a karboxyhemoglobínu vo výdychu prístrojom Smokerlyzer. Akciu sme realizovali v spolupráci so *Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a. s., krajskou pobočkou Košice*, pozri vyššie.

V spolupráci so *Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto* (ďalej len *SČK*) a *Národnou transfúznou službou SR, pracoviskom v Košiciach*, sme sa spolupodieľali na *19. ročníku celoslovenskej kampane Valentínska kvapka krvi* (v čase od 10. 2. do 14. 3. 2014). Tento ročník sa niesol pod heslom „Pre niekoho si ten pravý“, s cieľom šíriť myšlienku darcovstva krvi. Ťažiskom kampane boli mobilné odbery krvi na vybraných školách v regióne, pri ktorých každý zaregistrovaný darca dostal odznak so svojou krvnou skupinou. Naša účasť spočívala v ponuke zdravotných materiálov k prevencii infekcie HIV/AIDS, vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia (t. j. merania tlaku krvi, pulzu, percenta telesného tuku, stanovenia indexov BMI, WHR) a súvisiaceho poradenstva

s určením pre študentov a zamestnancov navštívených škôl. Akcie sa uskutočnili na nasledovných školách:

- Stredná priemyselná škola stavebná a geodetická, Lermontovova 1, Košice (dňa 19. 2. 2014),
- Stredná odborná škola automobilová, Moldavská cesta 2, Košice (dňa 21. 2. 2014),
- Stredná priemyselná škola dopravná, Hlavná 113, Košice (dňa 25. 2. 2014),
- Študentský domov B. Němcovej 1, Košice (dňa 5. 3. 2014),
- Hotelová akadémia, Južná trieda 10, Košice (dňa 11. 3. 2014),
- Gymnázium M. R. Štefánika, Nám L. Novomeského 4, Košice (dňa 13. 3. 2014).

Tlačené zdravotnovýchovné materiály sme distribuovali na školy súbežne s realizovanými edukačnými aktivitami, resp. mobilnými odbermi krvi. Išlo o tieto tituly:

- *Prečo ma puberta neminie?* Košice : RÚVZ, 2011,
- *Hygiena, starostlivosť o telo počas nástupu puberty.* Košice : RÚVZ, 2010,
- *AIDS, základné informácie.* Košice : ŠZÚ, 1999 (leták bol distribuovaný na školy v rámci mobilných odberov krvi a projektu Hrou proti AIDS).

Na základe dopytu *zo strany ďalších škôl*, poradenské služby s realizáciou vyšetrenia vybraných parametrov, sprevádzané edukáciou, boli poskytnuté na:

- Súkromnej SOŠ Postupimská 37 v Košiciach (dňa 15. 10. 2014), v rámci aktivity pod názvom Deň zdravej výživy. O vybrané služby mobilnej Poradne zdravia prejavilo záujem celkovo 39 osôb, z toho 25 študentov (vo veku nad 18 rokov) a 14 pedagógov, resp. ostatných zamestnancov školy. Počas akcie sa uskutočnili tri prednášky zamerané na metabolický syndróm, s účasťou 75 študentov (z rôznych ročníkov).
- *SPŠ dopravnej v Košiciach, Hlavná 113* (dňa 19. 11. 2014), kde sa poradenstva a vyšetrení zúčastnilo 32 záujemcov z radov pedagógov a študentov (nad 18 rokov). Zároveň sme uskutočnili tri interaktívne prednášky pre vybrané skupiny študentov (v celkovom počte 103), so zameraním na zdravú výživu a spôsob života. Aktivita sa konala pod hlavičkou školského projektu „Nauč sa byť zdravý!“.

V hodnotenom období sme navštívili dve denné centrá seniorov v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2 a MČ Košice-Šaca, na Železiarenskej ul. č. 7, kde sme poskytli poradenstvo celkovo 38 záujemcom (prevažovali ženy). V oboch centrách boli u klientov uskutočnené štandardné kompletne vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS.

Z hľadiska masmediálneho pôsobenia v oblasti prevencie chronických ochorení, zvýšenia kvality života a poradenskej činnosti, mali sme publikovaných 6 príspevkov (z toho 2 v Rádiu Košice, 4 na webovej stránke RÚVZ Košice, v položke Aktuality, a 7 na webových stránkach iných inštitúcií).

Výchovno-vzdelávaciu činnosť uplatňujeme najmä vo vzťahu k deťom a mládeži s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie zvlášť v problematike zdravého životného štýlu s akcentom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity, čo patrí k často preferovaným zdravotno-výchovným témam, pozri body **9.1, 9.7, 9.8**.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Na základe organizačných pokynov celoslovenského gestora – RÚVZ Banská Bystrica, sme sa v roku 2013 zapojili do 5. ročníka celoštátnej a medzinárodne koordinovanej kampane na podporu fyzickej aktivity dospelaj populácie Slovenska. Kampaň sa ako intervenčný projekt realizuje v rámci SZO – CINDI programu SR a pod záštitou ÚVZ SR a Kancelárie WHO na Slovensku. Cieľom kampane je povzbudiť čo najviac ľudí, aby začali zdravšie žiť a zaradili do svojho voľného času pohybovú aktivitu akéhokoľvek druhu.

Úloha sa plní bez časového obmedzenia, s organizovaním kampane raz za dva roky. Nasledujúci ročník sa plánuje v roku 2015.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

V hodnotenom období sme sa na plnení Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 podieľali preventívnymi aktivitami rôzneho druhu, napr. edukačnou činnosťou vo vzťahu k školskej populácii, resp. iným cieľovým skupinám; poradenstvom v rámci Poradne na odvykanie od fajčenia; informačno-propagačnou činnosťou v rámci významných termínov a kampaní venovaných súvisiacej problematike (napr. pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku – 31. máj). Podrobnejší popis činnosti uvádzame v **bode 9.1 – C**.

Odbor hygieny detí a mládeže sa podieľa na sledovaní a hodnotení výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach pre deti a mládež.

Za hodnotené obdobie bolo prostredníctvom daného odboru vykonaných 284 kontrol zameraných na dodržiavanie hore citovaného zákona na ochranu nefajčiarov v školách a školských zariadeniach. Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom neboli zistené závažnejšie nedostatky v tomto smere.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Uvedená úloha sa rieši na RÚVZ v SR bez časového obmedzenia. Uskutočňuje sa v 2-ročných intervaloch. V roku 2014 neboli zo strany gestora – ÚVZ SR dané požiadavky na realizáciu úlohy.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015

Od roku 2012 doteraz „*Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku na roky 2009 – 2015*“ v zmysle dokumentu Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva v SR (t. j. predošlej i aktuálnej verzie) na Slovensku nepokračuje. Dôvodom sú nedostatočné finančné kapacity na strane MZ SR pre zabezpečenie jeho realizácie.

V regióne Košíc do roku 2011 (počnúc rokom 2007) sa program realizoval najmä prostredníctvom činnosti troch komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (ďalej len *KPZV*). Ich pôsobenie sa videlo hlavne v systematicky vykonávanej elementárnej zdravotnej výchove, a to primeranou formou vo vzťahu k vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny. Tou boli obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v spádovom území RÚVZ Košice. Intervenčná činnosť, toho času pozastavená, spočívala v spolupráci medzi RÚVZ, školami, miestnou samosprávou, lekármi I. kontaktu a KPZV.

Z iných aktivít, súvisiacich s marginalizovanými skupinami, na ktorých sme participovali, môžeme menovať edukačnú činnosť. Dlhoročne spolupracujeme so školami s vyššou koncentráciou žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia, príkladom toho sú aktivity na Špeciálnej základnej škole, Inžinierska ulica č. 24 v Košiciach, resp. ZŠ v Jasove, kde boli žiaci opakovane intervenovaní v oblastiach, ako zdravý spôsob života a hygiena životného prostredia, stomatohygiena, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a i. Spolupráca sa nadviazala s Detským domovom v Štose č. 125, Detským domovom v Košickej Novej Vsi na Mliečnej ul. č. 20 v Košiciach a Detským domovom na Uralskej ul. č. 1 v Košiciach – vo veci realizácie zdravotno-edukačných aktivít pre deti a mládež, zamestnancov zariadení ako aj profesionálnych rodičov.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

V preventívnom pôsobení sa sústreďujeme najmä na nižšie vekové kategórie, resp. špecifické sociálne skupiny obyvateľstva – nachádzajúce sa vo zvýšenom riziku vzniku závislostí. Výchovno-vzdelávacie prístupy z tematického hľadiska zameriavame na predchádzanie problémom súvisiacim s alkoholom a inými návykovými látkami, na podporu abstinentského spôsobu života, resp. situačnej abstinencie vo vzťahu k alkoholu, na podporu zdravého životného štýlu.

V oblasti primárnej prevencie závislostí a prevencie užívania alkoholu aktuálne dominuje edukačno-poradenská a informačno-propagačná činnosť, pri ktorej spolupracujeme s regionálnou štátnou správou, samosprávou, školami a inými inštitúciami, organizáciami. Edukačnú činnosť orientujeme na *skupinové intervenčné metódy* (teoretický výklad spojený s besedou doplnený o aktivizačné prvky, ako práca v skupinách, panelová diskusia, premietnutie videofilmu, tvorba a distribúcia propagačno-náučných materiálov a i.).

Z informačno-propagačnej činnosti môžeme spomenúť účasť na *edukačnom programe BECEP* (využívajúci formu edukačnej kampane a výchovných opatrení). Realizuje sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 – 2015, t. j. znenia úlohy č. 6.3.7 Podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, suicidálne činy, užívanie návykových látok, šikanovanie atď.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu. Aktivity v rámci programu BECEP sú zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilb a na prevenciu dopravných úrazov prioritne u detí a mládeže.

Viac informácií v bode 9.1 – C.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Na podporu stratégie aktívneho starnutia sme zdravotno-výchovnú činnosť (poradenskú spojenú s edukáciou) vo vzťahu k seniorom v denných centrách (ďalej len DC), resp. ostatných zariadeniach upriamili najmä na oblasť zdravého životného štýlu.

Propagačnou formou sme podporili nasledovnú *informačnú kampaň a významné termíny*:

1. *Informačnú kampaň „Týždeň mozgu – Brain Awareness Week“ (10. – 16. marec 2014)*, celosvetovo organizovanú od roku 1996, na Slovensku po siedmykrát. Iniciátormi na národnej úrovni boli Slovenská Alzheimerova spoločnosť, Nadácia MEMORY, Centrum MEMORY a Neuroimunologický ústav SAV. Záštitu nad kampaňou prevzal ÚVZ SR. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových ochorení a o tréning pamäťových a kognitívnych schopností človeka. V rámci našej účasti sme akciu dali do povedomia verejnosti viacerými druhmi aktivít:

- *seniorom* sme zorganizovali *prednášky* na tému „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkou tréningu pamäti v DC v MČ Košice-Západ, ul. Laborecká č. 2, dňa 12. 3. 2014 (s počtom účastníkov 19); akcia bola spojená s *ponukou služieb mobilnej Poradne zdravia*;
- *deťom a mládeži* boli venované *edukačné aktivity* na dvoch školách v Košiciach. Na ZŠ Belehradská 21 bola žiakom 3. ročníka (v počte 77), dňa 11. 3. 2014 a žiakom 4. ročníka (v počte 77), dňa 11. 3. 2014, prezentovaná téma „Žijeme život prosperujúci mozgu?“ s ukázkami tréningu pamäti; v Súkromnom hudobnom a dramatickom konzervatóriu na Požiarnickej 1 v Košiciach, dňa 11. 3. 2014, bola študentom 1. až 4. ročníka (v počte 58) venovaná beseda na témy „Životný štýl“ a „Mozog náš každodenný“; zároveň boli *distribúované informačné materiály*: „Alzheimerova choroba“ (leták produkcie RÚVZ

Košice), leták¹ „Týždeň mozgu – Nedovoľ svojmu mozgu zostarnúť!“ a Dotazník porúch pamäti¹ (1edícia Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti, Nadácie Memory, Centra Memory a spoločnosti Lundbeck Slovensko, s. r. o.);

- *širokú verejnosť* sme oslovili prostredníctvom informácie na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach (s presmerovaním na stránku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti).

O aktivity tohto zamerania je záujem, preto v informovaní verejnosti pokračujeme i mimo kampane.

2. *Svetový deň Alzheimerovej choroby (21. september) a Medzinárodný deň starších (1. október)* – obe témy boli zahrnuté v aktivite, ktorá mala poradenský a informačný charakter. Konala sa v Stredisku sociálnej pomoci mesta Košice na Garbiarskej 4, dňa 1. 10. 2014. Program pozostával z ponuky vybraných služieb mobilnej Poradne zdravia, edukácie zameranej na prevenciu Alzheimerovej choroby, spojenej s ukázkou tréningu pamäti a z distribúcie informačných materiálov, s určením pre klientov a zamestnancov strediska (v počte 21).

3. *Svetový deň osteoporózy (20. október)* – tohto roku s upriamením na vekovú kategóriu 50 rokov a viac. Cieľom aktivít bolo zvyšovať povedomie o osteoporóze a jej prevencii. K danej problematike sme vykázali poradenskú, edukačnú a prieskumnú činnosť. Uskutočnená bola v týchto zariadeniach: opätovne v Stredisku sociálnej pomoci mesta Košice na Garbiarskej 4, dňa 29. 10. 2014. Účastníci edukácie (18 klientov – seniorov a 7 osôb z personálu zariadenia) boli zároveň respondentmi dotazníkového prieskumu. Poradenstva so štandardným kompletným vyšetrením v rámci prevencie metabolického syndrómu sa zúčastnilo 8 zamestnancov, 1 žena využila služby Poradne na odvykanie od fajčenia. Ďalším miestom intervencie bolo Denné centrum seniorov pri Mestskej časti Košice – Staré Mesto na Hviezdoslavovej ul. č. 7, dňa 6. 11. 2014. Aj v tomto prípade, účastníci edukácie (v počte 21) boli súčasne respondentmi prieskumnej akcie. O poradenstvo s vyšetrením vybraných parametrov prejavilo záujem 13 seniorov.

Zmiený dotazníkový prieskum, zameraný na informovanosť cieľovej skupiny 50+ o osteoporóze, sa realizoval podľa inštrukcií ÚVZ SR, v celoslovenskom meradle. Veľkosť vzorky pre naše spádové územie bola stanovená na 30 respondentov (15 mužov a 15 žien). Zber údajov prebiehal od 20. 10. do 10. 11. 2014. Vyplnené dotazníky (v počte 52) boli elektronicky zadané v programe Epi Data a databáza zaslaná na ÚVZ SR k štatistickému spracovaniu.

V hodnotenom období sme s mobilnou Poradňou zdravia navštívili dve denné centrá seniorov v Košiciach, t. j. pri MČ Košice-Západ, na Laboreckej ul. č. 2 a MČ Košice-Šaca, na Železiarskej ul. č. 7. V oboch centrách boli u klientov uskutočnené štandardné kompletné vyšetrenia vrátane poradenstva so zhodnotením rizika výskytu MS. O vyšetrenie prejavilo záujem celkovo 38 osôb (prevažovali ženy).

Z hľadiska celoslovenského a regionálneho pôsobenia, zúčastnili sme sa ako členovia, zasadnutia pracovnej skupiny na podporu zdravia seniorov, ktorého organizátorom bol ÚVZ SR, Odbor podpory zdravia. Stretnutie sa konalo na RÚVZ so sídlom v Leviciach, Komenského 4, dňa 16. 6. 2014.

V nadväznosti na uvedené stretnutie, ÚVZ SR – Odbor podpory zdravia organizoval odborný seminár na tému Osteoporóza a jej prevencia, ktorý sa konal v Inštitúte fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v Piešťanoch dňa 7. 10. 2014. Zúčastnili sme sa ho v rámci príprav na aktivity súvisiace so Svetovým dňom osteoporózy (20. október).

Ďalším podujatím, na ktorom sme brali účasť, bola konferencia na tému Dostupnosť dôstojného života I., s miestom konania na Teologickej fakulte v Košiciach, dňa 21. 11. 2014. Organizátormi boli Slovenská sieť proti chudobe a Friedrich Ebert Stiftung.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

V rámci edukačného pôsobenia na školách v spádovom území sme realizovali rôzne zdravotno-výchovné aktivity (uvedené aj v bode 9.1).

Dominovali *skupinové intervenčné metódy* – prednášková činnosť doplnená o aktivizačné metódy, uskutočnená k 9 hlavným témam (prevencia drogových závislostí vrátane fajčenia, zdravý životný štýl a výživa, hygiena životného prostredia, prvá pomoc a prevencia úrazov, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevencia pohlavných ochorení a infekcie HIV/AIDS, stomatohygiena, prevencia infekčných ochorení – chrípky, vírusovej hepatitídy typu A, duševné zdravie). Kvôli zvýšeniu účinnosti nášho vplyvu tvoríme a distribuujeme propagačno-náučný materiál najmä letáky a plagáty, využívame videoprojekciu, uplatňujeme rôzne formy skupinovej práce, spätnej väzby a pod.

Tradičné skupinové edukačné aktivity boli vykonané na 6 materských školách, 11 základných školách (I. a II. stupeň), 9 stredných školách – gymnáziách, SZŠ, SOŠ a i. (na niektorých opakovane) a v 2 detských domovoch. Intervenovaných v rámci vyššie uvedených tém a navštívených škôl bolo spolu 3617 žiakov a študentov.

Projekt „Hrou proti AIDS“ (interaktívna panelová diskusia) – hromadná vzdelávacia aktivita, bola prezentovaná na 8 základných školách a 5 stredných školách, s celkovou účasťou 617 žiakov.

Poradensko-konzultačnú činnosť v oblasti zdravotno-výchovnej metodiky, práce s informačno-propagačným materiálom (letáky, plagáty, brožúry) a v oblasti výpožičky videofilmov z našej filmotéky, poskytujeme na požiadanie, resp. podľa aktuálnosti.

V rámci informačno-propagačnej činnosti sme distribuovali materiál *„Ponuka na spoluprácu pri realizácii zdravotno-edukačných aktivít“* rôznym inštitúciám v územných obvodoch Košice-mesto a Košice-okolie.

Zapojili sme sa do celonárodného projektu *„Bezpečný návrat domov“*, so zameraním na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov (*vo veku 15 až 19 rokov*). Činnosť mala edukačný charakter. Bola rozvrhnutá na polročný časový úsek, t. j. od 5. 2. do 30. 5. 2014, a realizovaná v spolupráci so Slovenským Červeným krížom, územným spolkom Košice-mesto (ďalej len SČK). *Sprievodné aktivity v rámci daného projektu zahŕňali*: roznos edukačného/zdravotno-osvetového materiálu – plagátu na všetky stredné školy v územnej pôsobnosti; následné oslovenie SČK a zostavenie časového harmonogramu edukačných aktivít na stredných školách v rámci územných obvodov okresov Košice-mesto a Košice-okolie. Konkretizáciu činnosti uvádzame nižšie:

- Zdravotno-osvetový materiál – plagát s titulom *„Bezpečný návrat domov“* (z edície ÚVZ SR), doložený listom pre riaditeľa/riaditeľku školy a ponukou edukačných aktivít, bol dodaný na stredné školy v počte 56 z Košíc a okolia.
- Edukačné aktivity so zameraním na *poskytovanie prvej pomoci a prevenciu úrazov* boli realizované na štyroch stredných školách v spolupráci s SČK (intervenovaných bolo spolu 274 študentov stredných škôl a 12 pedagógov). Aktivity sa konali na nasledovných školách: Súkromná stredná umelecká škola filmová, Petzvalova 2, Košice (u študentov 1. ročníka s počtom 25, dňa 18. 3. 2014); Obchodná akadémia, Polárna 1, Košice (u študentov 1. a 2. ročníka s počtom 122, v dňoch 28. 4. a 30. 4. 2014); Gymnázium sv. Edity Steinovej, Charkovská 1, Košice (u študentov 1. až 4. ročníka s počtom 110, dňa 6. 5. 2014); Súkromná stredná odborná škola ekonomická Tercium, Palackého 14, Košice (u študentov 1. a 2. ročníka s počtom 17, dňa 19. 5. 2014).

Odpočet uskutočnených aktivít k menovanému projektu, doložený fotodokumentáciou, bol v zmysle požiadavky zaslaný na ÚVZ SR.

Ďalšia v poradí bola participácia na celoslovenskom edukačnom projekte „*Srdce plné zdravia*“, ktorý sa týka prevencie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení a obezity u detí. Projekt spustila Slovenská nadácia srdca spolu s Nadáciou pre deti Slovenska za podpory Nadácie Tesco. Realizuje sa ako roadshow od októbra 2014 a je určený pre žiakov druhého stupňa 25 základných škôl na Slovensku. Ide o interaktívnu formu edukácie doplnenú o poradenstvo v otázkach starostlivosti o zdravie a prevencie rizikových faktorov spôsobu života. Boli sme zaangažovaný do aktivít na dvoch školách, menovite na ZŠ, Krosnianska 2 v Košiciach a ZŠ M. R. Štefánika v Trebišove, formou lektorskej a poradenskej činnosti.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Uvedenú úlohu gestoruje a rieši RÚVZ so sídlom v Bratislave.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Pilotná časť projektovej úlohy (pod názvom „*Stomatohygiena u detí predškolského veku – zdravotno-výchovné pôsobenie a monitorovanie stavu orálneho zdravia*“), so začiatkom realizácie na regionálnej úrovni v roku 2008, sa stala komponentom celoslovensky riešeného projektu od roku 2009. Obsahový rámec pilotnej časti nadväzoval na pôvodný celoslovenský projekt z roku 2005, bol však z hľadiska stratégie a metodického postupu doplnený a rozpracovaný na podmienky územných obvodov Košice-mesto a Košice-okolie. Hlavnými riešiteľmi a odbornými garantmi na regionálnej úrovni sú dve pracoviská: Odbor podpory zdravia pri RÚVZ so sídlom v Košiciach a Klinika stomatológie a maxilofaciálnej chirurgie Lekárskej fakulty Univerzity P. J. Šafárika a Univerzitnej nemocnice L. Pasteura v Košiciach.

Na základe požiadavky ÚVZ SR, sme začiatkom roka 2014 odkomunikovali aktualizáciu anotácie predmetnej úlohy č. 9.7.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“, ktorá sa stala súčasťou dokumentu Programy a projekty ÚVZ v SR na rok 2014 a na ďalšie roky (kapitoly 9 Podpora zdravia).

Spoluriešiteľmi sú vybrané materské školy (ďalej len MŠ) z Košíc a okolia (v celkovom počte 19, t. j. 9 mestských a 10 vidieckych, z toho 3 MŠ s deťmi zo sociálne znevýhodneného prostredia), ďalej *príslušná samospráva* podľa miestne spadajúcich MŠ (11 samosprávnych orgánov – zriaďovateľov škôl) a *iné oslovené subjekty (partneri a donori)* v celkovom počte 14, menovite Union zdravotná poisťovňa, a. s.; Všeobecná zdravotná poisťovňa, a. s.; Interpharm Slovakia, a. s.; EuDent, s. s r. o.; MČ Košice – Staré Mesto; KK Dent, s. s r. o. Prešov; Listerine®; Zdravé zuby – franšízová predajňa spoločnosti Profimed International, s. s r. o. Košice; Anežka centrum, s. s r. o.; Magistrát mesta Košice; Mesto Medzev a od roku 2010 aj PROFIMED International, s. s r. o.; GC EUROPE N.V. Slovakia a stomatológ MUDr. Milan Tomka.

Pilotná časť regionálneho projektu zahŕňala edukačné pôsobenie, dotazníkový prieskum (realizované cez RÚVZ Košice) a monitorovanie stavu orálneho zdravia (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na úlohe). Podľa metodického plánu, hlavnou cieľovou skupinou boli deti vo veku 3 – 6 rokov, ďalšiu cieľovú skupinu tvorili rodičia a učiteľky MŠ. Vytvorené boli dve intervenčné skupiny škôl s odlišne načasovanou intervenčnou etapou vzhľadom ku vstupnej a výstupnej kontrole stavu chrupu. *Cieľom tejto klinickej časti projektu* bolo zhodnotiť súčasný stav v kazovosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia (s odstupom dvoch rokov). *Cieľom dotazníkového prieskumu*, ktorého respondentmi boli rodičia detí a učiteľky MŠ, bolo získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti

pre ústne zdravie. Získané údaje sa využijú pre konkretizáciu prospektívneho zdravotno-edukačného pôsobenia.

Vyhodnocovanie projektu bolo prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie, ktorá pre komparatívne účely sa nachádza vo vekovej skupine 4, 6 a 12 rokov.

Retrospektívne môžeme činnosť v rámci úlohy charakterizovať takto:

Obe prieskumno-výskumné aktivity sa súbežne na všetkých MŠ vykonali cca po dvoch rokoch.

Vstupnú *prehliadku chrupu* v roku 2008 absolvovalo **471** detí (z toho 68 bolo rómskych) vo veku v priemere 4 rokov. *Výstupnej prehliadky* sa v rokoch 2010-2011 zúčastnilo **441** detí (z toho 68 rómskych) vo veku cca 6 rokov. Na základe vybraných zistení je možné konštatovať, že v priemere 50,74 % 4-ročných detí má intaktný chrup. (u nerómskych detí je to 54,84 % a u rómskych 26,47 %). Sanovanosť chrupu je na nízkej úrovni, v priemere 5,44 % (u rómskych detí takmer nulová). S odstupom dvoch rokov sa intaktný mliečny chrup vyskytol u 30,84 % 6-ročných detí (u majoritnej skupiny s podielom 32,98 % a u rómskych detí 19,12 %). Z hľadiska porovnania, bol skúmaný súbor detí rozšírený aj o vekovú skupinu 12-ročných detí (neintervenované).

Dotazníkového šetrenia sa vo vstupnej fáze zúčastnilo **443** respondentov – rodičov detí a **118** učiteliek, vo výstupnej fáze (v roku 2010) to bolo **369** rodičov a **95** pedagógov. Distribuované boli tri druhy dotazníkov, zostavené a modifikované podľa predlohy ÚVZ SR.

Preventívne aktivity vzdelávacieho charakteru zahájené v roku 2008 boli určené trom cieľovým skupinám – deťom, učiteľkám a rodičom.

Z hľadiska sumárneho prehľadu, v priebehu dvoch rokov (t. j. 2008 – 2010) sa v rámci prvej intervenčnej skupiny (9 MŠ), medzi vstupnou a výstupnou prehliadkou chrupu a ústnej dutiny, uskutočnilo u detí spolu 65 stretnutí (opakovaná edukácia). Intervencie vo vzťahu k učiteľkám a rodičom sa vykonali zväčša jednorazovo.

U druhej intervenčnej skupiny (10 MŠ) sa zdravotno-edukačné pôsobenie ukončilo v I. polroku 2011. Edukácia detí sa začala realizovať po výstupnej prehliadke chrupu v roku 2010. Na všetkých 10 MŠ sa realizovalo spolu 34 edukačných hodín s určením pre deti, 11 intervencií pre pedagógov a 6 pre rodičov.

Z hľadiska metodického prístupu, uplatňovaný bol interaktívny a hravý spôsob (zahrňujúci výklad, besedu) s využitím rôznych výučbových pomôcok, ako magnetická tabuľa Flipchart s použitím symbolov a piktogramov (znázorňujúcich zdravé a pokazené zuby, ovocie, zeleninu, sladkosti), DVD, maľovanky, detské zubné pasty, kefkы, modely chrupu, ústne zrkadielka, tablety na detekciu zubného povlaku a i.

O výsledkoch a záveroch regionálnej časti projektu bude prostredníctvom publikačných výstupov oboznámená odborná i laická verejnosť vrátane participujúcich subjektov.

Zo zmieneného dotazníkového prieskumu vyberáme výňatok – niekoľko sumárnych všeobecných postrehov, zistení, týkajúcich sa obľuby sladkostí, sladkých jedál, nápojov a ústnej hygieny u detí z pohľadu celosúborových výsledkov zo vstupného a výstupného šetrenia.

Podľa preferencie druhu prijímaných tekutín u detí, najčastejšie bol uvádzaný čaj, aj keď v jeho príjme nastal pokles oproti vstupnému prieskumu (zo 44,5 % na 34,5 %). Ten bol sprevádzaný miernym nárastom konzumácie čistej vody (20,7 % : 25,7 %), ale aj rôznych sladkých nápojov (19,7 % : 23,2 %). Veľmi nízko zastúpená je konzumácia mlieka (0,9 % : 1,4 %). V nasledovných položkách sa stav medzi oboma prieskumami zreteľne nemenil: Viac ako polovici detí z celého súboru rodičia pravidelne kupujú sladkosti. Denne jedáva nejakú sladkosť každé druhé dieťa. Napríklad, cukríky konzumuje niekoľkokrát za týždeň viac ako tretina detí (denne cca 15 % z nich). Jedno balenie čokolády za týždeň si dáva cca 40 % detí.

Ostatné sladkosti (medovníky, keksy, tyčinky, napolitánky) má niekoľkokrát týždenne takmer polovica detí (vyše 45 %), denne cca pätina (vyše 20 %). *Domáce koláče, resp. iné sladké jedlá* jedáva raz týždenne cca polovica opýtaných a niekoľkokrát za týždeň viac ako pätina detí. *Sladkosť pred ovocím* uprednostňuje viac ako polovica detí. Naproti tomu *zeleninu* je s obľubou cca 58 % detí. Aj keď obľúbenosť sladkých pokrmov a sladkostí u detí je zrejmá, vyvažujúcim faktorom je priaznivý posun v *umývaní zúbkov v škôlke* (z 33,2 % na 72,9 %). Rozšírenosť a udržateľnosť tohto trendu by mohlo napomôcť podpore ústneho zdravia v predškolskom veku.

Väčšina opýtaných rodičov (62,5 %) vyhľadala prvý raz zubného lekára s dieťaťom vo veku 2 – 3 rokov. Ako dôvod prevláda *preventívna prehliadka*, dvakrát za rok ju absolvovalo v priemere tretina detí. S *návštevou zubára* spája negatívne, resp. iné nešpecifikované pocity vyše 60 % detí. Deti našich respondentov si začali *samostatne (bez nútenia) čistiť zuby vo veku* cca 2,7 rokov.

Pokiaľ ide o *zdroje informácií o zdraví ústnej dutiny*, naši respondenti (rodičia i pedagógovia) medzi rozhodujúce zaradili zubného lekára, masmédiá, zdravotno-výchovný materiál (brožúry, plagáty).

Ďalšie informácie k plneniu projektovej úlohy:

V územnej pôsobnosti RÚVZ Košice, o osvetu v oblasti ústneho zdravia prejavujú záujem okrem materských škôl aj základné školy, podľa možností na ich požiadavky reflektujeme. V roku 2014 sme intervenovali 5 základných škôl (s účasťou 422 žiakov) a 6 materských škôl (s účasťou 182 detí).

Pri príležitosti významného termínu *Európsky deň ústneho zdravia – 12. september* sme realizovali edukačné a informačno-propagačné aktivity, primárne *určené pre cieľovú skupinu detí a mládeže*. Činnosť a propagácia uvedeného termínu bola *rozvrhnutá na dlhší časový úsek, t. j. od 9. 9. do 29. 10. 2014*, dôvodom čoho bolo vyhovenie záujmu a požiadavkám viacerých inštitúcií v rámci spádového územia (územných obvodov okresov Košice-mesto a Košice-okolie). Edukačné aktivity so zameraním na ústne zdravie sa konali na 6 školách (z toho 2 ZŠ, 4 MŠ) a v 1 detskom domove; intervenovaných bolo spolu 242 žiakov ZŠ, 132 detí MŠ a 3 vychovávatelia z DeD. Súčasťou edukácie bola distribúcia informačno-propagačných materiálov k danej tematike (letákov, skladačiek, maľovaniiek), od rôznych editorov vrátane ÚVZ SR. Informovanie verejnosti bolo zabezpečené prostredníctvom prezentačného materiálu umiestneného na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Košiciach, v časti Hlavné menu – Aktuality, pod titulom „*Európsky deň ústneho zdravia – 12. september – Ústne zdravie a diabetes mellitus*“, od autorky: prof. MUDr. Neda Markovská, CSC., Slovenská komora zubných lekárov, Kancelária WHO na Slovensku.

9.8 CINDI program SR

Pre aktuálne šírenie hovoreného, písaného slova i obrazovej formy sprostredkovania informácií, slúžia iniciatívy rozmanitého charakteru (vo vzťahu k inštitúciám, pri verejne dostupných hromadných akciách i v prístupe k jednotlivcom) ako aj prostriedky masmediálnej prezentácie (denná tlač, rozhlasové a televízne vysielanie) a internetovej komunikácie.

Plnenie cieľa na regionálnej úrovni predstavujú najmä intervenčné aktivity vo vzťahu k úlohám pod č. **9.1** „Národný program podpory zdravia“, **9.2** „Národný program prevencie nadváhy a obezity“, v zmysle individuálnej i populačnej stratégie.

Medzi vybrané skupiny adresného pôsobenia, so zámerom vytvárania odborného potenciálu pre ďalšie rozširovanie informácií, patrili pedagógovia, dobrovoľníci z radov matiek, seniorov, rómski aktivisti, ale i poslucháči vysokoškolského štúdia, odboru Verejné

zdravotníctvo na Lekárskej fakulte Univerzity P. J. Šafárika v Košiciach, u ktorých sa spája záujem o danú problematiku s potrebou prispieť k riešeniu celospoločensky naliehavých úloh.

Prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej i skupinovej úrovni, zameraného na znižovanie hypertenzie nefarmakologickou cestou, resp. ovplyvňovanie zložiek životného štýlu jedincov, sa podieľame na aktivitách základnej mobilnej Poradne zdravia a Poradne na odvykanie od fajčenia.

Rozsiahla je prednášková činnosť, orientovaná prioritne na školskú mládež, v rámci ktorej sú najviac preferované témy zdravý životný štýl a prevencia závislostí.

Dlhoročne spolupracujeme s občianskymi iniciatívami, ktoré združujú ľudí v poproduktívnom veku, ako sú denné centrá (predtým kluby dôchodcov). Podobne je tomu v prípade mladých mamičiek s deťmi, ktoré sa zapájajú do činnosti v materských centrách.

So všeobecne kladnou odozvou sa stretávajú naše intervencie pre pracovné kolektívy, napr. u zamestnancov samosprávy, škôl, kde majú pomerne pravidelnú periodicitu.

Zámerom aktivít iniciovaných a organizovaných *v rámci kalendára významných termínov* je informovať verejnosť (laickú či odbornú) o prioritných problémoch týkajúcich sa zdravia. Ich realizácia spočívala vo využití rôznych edukačno-intervenčných prístupov, masmediálneho priestoru a edičnej činnosti (viac v bodoch 9.1, 9.2, 9.6).

V rámci projektu ÚVZ SR „Tvorba a realizácia systému vzdelávania pracovníkov RÚVZ v SR“ sme sa počnúc 2. štvrťrokom 2012 zúčastňovali vzdelávania (prezenčnou a e-learningovou formou) v odbore Verejného zdravotníctva. Projekt je spolufinancovaný zo zdrojov EÚ.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Vzhľadom k skutočnosti, že v roku 2011 zo stanoveného zoznamu 70 respondentov (z Registra obyvateľov Slovenska) sa na vyšetrenie dostavilo len 13 osôb, a v zmysle metodiky bolo potrebné vyšetriť minimálne 55 osôb z každého regiónu, v januári 2012 sme poštou distribuovali v poradí tretie oslovenie pre 44 adresátov. Na základe mena a korešpondenčnej adresy respondenta boli z verejne dostupných zdrojov o účastníckych staniaciach pevných liniek a od mobilných operátorov zistené telefonické kontakty na 32 respondentov. Títo boli telefonicky opakovane intervenovaní dňa 5. 1. 2012. Krátko na to gestor projektu (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici) zaslal dodatkový súbor – 42 ďalších vybraných osôb z REGOB SR, ktorým boli odoslané pozývacie listy. Na základe veľmi nízkej účasti vybraných respondentov v rámci projektu na celom Slovensku, gestor úlohy súhlasil s doplnením počtu vyšetrených respondentov o náhradníkov pri dodržaní podmienok – zhoda v pohlaví a vekovej skupine.

V roku 2012 bolo vyšetrených 55 respondentov, z toho 31 (56 %) boli klienti určení z REGOB SR a 24 (44 %) boli náhradníci. Po naplnení počtu vyšetrených, boli údaje z dotazníka (46 otázok), výsledky antropometrických vyšetrení a hodnoty priemerného tlaku krvi vložené v 2 verziách do elektronického formulára. Vzorky venóznej krvi boli odobraté, spracované, uskladnené, a podľa usmernení gestora úlohy, aj pripravené na transport Odborom lekárskej mikrobiológie RÚVZ Košice. Po doručení výsledkov biochemického vyšetrenia krvi v referenčnom laboratóriu, boli tieto zapísané do záznamov o meraniach a do určenej muštry a boli elektronicky zaslané na ÚVZ SR na spracovanie. Výsledky s vyhodnotením a s individuálnym odporúčaním boli zaslané všetkým respondentom.

Nami spracované výsledky za región boli prezentované na dvoch odborných seminároch realizovaných na RÚVZ Košice. Následne formou prednášky na vedeckej konferencii „Surveillance chronických ochorení“ (Staré Hory, v dňoch 28. 11. – 29. 11. 2012). Organizátormi uvedeného podujatia boli: Slovenská epidemiologická a vakcinologická spoločnosť SLS, Kancelária WHO na Slovensku, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR. Spracovaný abstrakt prednášky (Kožárová, Mária. *Rozdiel*

medzi udanými a nameranými hodnotami výšky a hmotnosti u klientov štúdie EHES v regióne Košice I.) bol publikovaný v zborníku z danej konferencie (CD-ROM).

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Na základe metodického usmernenia gestora úlohy RÚVZ Banská Bystrica sme sa podieľali na celoslovenskom projekte SZO „Štúdia o fajčiarskych návykoch a zdravotnom uvedomení dospelaj populácie v SR“, tzv. TOHES (Tobacco and Health Educational Survey). Zámerom štúdie je získať informácie pre využitie k modifikácii a posilneniu intervencií v oblasti prevencie fajčenia a ostatných rizikových faktorov chronických neinfekčných chorôb. V rámci surveillance, štandardnými metódami za použitia dotazníka anonymne zbierať a analyzovať kľúčové údaje o informovanosti obyvateľstva, prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch. Cieľovou populáciou v prieskume je veková kategória 18 rokov a viac. Pre región RÚVZ Košice bola stanovená vzorka cca 100 respondentov (50 mužov a 50 žien). Pri výbere respondentov podľa bydliska (mesto, vidiek), vekových skupín a pohlavia sme postupovali v zmysle odporučených pokynov. Zber údajov sa realizoval dotazníkovou metódou, formou riadeného rozhovoru s respondentom, v priebehu mesiacov október až november 2014. Údaje z dotazníkov sme vkladali do mustry v programe EpiData. Dotazníky ako aj databázu zadaných údajov sme zaslali gestorovi k celonárodnému štatistickému vyhodnoteniu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Leviciach**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Cieľom tejto úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia: redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Oddelenie HŽP sa priamo na riešení tejto úlohy nepodieľa, avšak v rámci svojej činnosti sleduje niektoré zložky životného prostredia, ktoré môžu súvisieť so zlepšením zdravotného stavu obyvateľov okresu Levice. V oblasti pitnej vody je zabezpečený monitoring pitnej vody z verejných vodovodov v našom okrese, pričom v roku 2014 bolo vyšetrených 205 vzoriek pitných vôd, z ktorých 83,9 % vyhovovalo požiadavkám platnej legislatívy. Na základe požiadavky boli bezplatne vyšetrené 2 kojenecké vody. V rámci Svetového dňa vody 2014 bolo orientačne vyšetrených 123 vzoriek pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov v ukazovateľoch dusičnany a dusitany, z ktorých 30 nevyhovovalo v ukazovateli dusičnany. V oblasti zásobovania obyvateľov pitnou vodou bolo vykonaných v rámci štátneho zdravotného dozoru (ďalej len ŠZD) 16 hygienických kontrol.

Monitorovanie kvality vôd na kúpanie je zabezpečené oddelením HŽP ako aj prevádzkovateľmi jednotlivých lokalít v celoročných aj v sezónnych zariadeniach. Na LTS 2014 boli uvedené do prevádzky Rekreačné zariadenie Margita – Ilona a Wellness Santovka, prírodná lokalita vodná nádrž Lipovina v Bátovciach nemá prevádzkovateľa a kúpanie je len na vlastné riziko obyvateľov. V rámci ŠZD bolo v roku 2014 odobratých zamestnancami oddelenia HŽP 45 vzoriek vôd na kúpanie z kúpacích lokalít a bolo vykonaných 43 hygienických kontrol, pričom neboli zistené žiadne závažné nedostatky.

Pri posudzovaní projektových dokumentácií sa venuje zvýšená pozornosť dodržiavaniu požiadaviek na vnútorné prostredie budov určených na dlhodobý pobyt ľudí, pri umiestňovaní športovísk a hracích plôch pre deti sú vyžadované zariadenia, ktoré zabezpečia prevenciu nehôd a úrazov detí. Na prevenciu ochrany zdravia detí bolo v roku 2014 odobratých oddelením HDM 50 vzoriek piesku z pieskovísk v meste Levice.

Oddelením HŽP bolo počas tohto obdobia vykonaných 176 kontrol zameraných na ochranu zdravia nefajčiarov.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Cieľom tejto úlohy je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno – zdravotných indikátorov.

V rámci tejto úlohy bol oddelením hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Leviciach zrealizovaný dotazníkový prieskum podľa metodického pokynu ÚVZ SR v Bratislave. V okrese Levice bolo do projektu zapojených 150 žiakov a 10 pedagogických pracovníkov základných škôl. Celkovo bolo v rámci projektu zozbieraných 469 dotazníkov.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO PROSTREDIA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vedie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaraďovanie prác do kategórií.

V okrese Levice za rok 2014 evidujeme 62 subjektov, v ktorých sú určené práce z hľadiska zdravotných rizík. Počty exponovaných zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie sa vedú v programe ASTR_2011. V roku 2014 boli v 3 organizáciách určené práce z hľadiska zdravotných rizík, v 15 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík prehodnotené, v 5 organizáciách boli práce z hľadiska zdravotných rizík preradené do 2. kategórie. V roku 2014 v okrese evidujeme 3120 zamestnancov vykonávajúcich práce zaradené do tretej a štvrtej kategórie z hľadiska zdravotných rizík, z toho 680 žien. V okrese došlo oproti roku 2013 k zníženiu počtu pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce o 254 a u žien o 87. Toto zníženie je dôsledkom znižovania počtu zamestnancov v niektorých organizáciách a tým aj na jestvujúcich rizikových pracoviskách. Na niektorých pracoviskách došlo k zmene technológie a následne bola na týchto pracoviskách vykonaná objektivizácia pracovného prostredia.

V organizáciách, v ktorých sú už určené práce z hľadiska zdravotných rizík a v ktorých došlo k zmene výroby a strojnotechnologického vybavenia bolo vykonané prehodnotenie vplyvu faktorov pracovného prostredia.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Ochrana zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci sa uskutočňuje podľa Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V roku 2014 bolo zamestnancami oddelenia preventívneho pracovného lekárstva v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonaných 15 previerok so zameraním na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami.

Pri štátnom zdravotnom dozore bola zistená informovanosť zamestnancov formou kontrolných listov v počte 18.

Pre prevádzky s expozíciou chemickým faktorom bolo schválených 12 prevádzkových poriadkov.

V roku 2014 sme neevidovali žiadnu mimoriadnu situáciu.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V roku 2014 evidujeme v okrese 28 zamestnancov, z toho 4 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v kategórii rizika 3.

V Nemocniciach s poliklinikami, n.o. Nitra, prevádzka ZZ Levice v ambulancii klinickej onkológie sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní jedna lekárka a dve zdravotné sestry.

V stavebno - montážnej firme Ing. Jozef Horniak - VIALLE, Levice, ktorej činnosť je zameraná na opravu miestnych komunikácií sú karcinogénnemu a mutagénnemu faktoru v kategórii rizika 3 exponovaní 13 muži v profesii asfaltér.

V roku 2014 bolo v okrese Levice schválených 27 plánov práce na likvidáciu azbestu. Najčastejšie dochádza k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo striech budov a azbestových rúr z bytových jadier. V okrese evidujeme 8 subjektov, ktoré majú

oprávnenie vydané Úradom verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava na odstraňovanie azbestového materiálu zo stavieb.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania.

V roku 2014 boli hlásené a prešetrené dve podozrenia na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia, z ktorých jedno podozrenie bolo Univerzitnou nemocnicou Bratislava, Klinikou pracovného lekárstva a toxikológie potvrdené.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Na pracoviskách je pomerne málo profesií, kde by mohol byť zvýšený výskyt chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia a následne aj nepatrné hlásenie podozrení na choroby z povolania.

Za posledné roky je celkovo nízky počet hlásení podozrení na chorobu z povolania.

V roku 2013 nebolo hlásené a prešetrené ani jedno podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a pracovného prostredia boli pre právnické a fyzické osoby poskytované priebežne informácie na dosiahnutie optimálneho pracovného prostredia. Konzultovali sme prípravnú realizáciu nových prevádzok s predpokladanými negatívnymi vplyvmi, vyplývajúcich z navrhovanej výroby a technológie. Prioritou je umiestnenie novej výroby vo vzťahu k najbližšiemu okoliu, hlavne bytovú zástavbu, rekreačné zariadenia a podobne, nakoľko následné náhradné opatrenia sú zdĺhavé a nie vždy účinné. Následne sa potom rieši problematika navrhovania, usmerňovania a zlepšovania pracovného prostredia a zdravotného stavu pracovníkov. V poslednom období sa do nových prevádzok inštalujú automatické a poloautomatické procesy výroby, kde nie sú pracovníci vystavení rizikovým faktorom. V mnohých prípadoch sa jedná už o použitú technológiu. Poskytovanie informácií sa týka hlavne azbestu a pracovnej zdravotnej služby.

V rámci programu Zdravé pracoviská sa realizovala analýza rizík práce a pracovného prostredia spolu s objektivizáciou rizikových faktorov v pracovnom prostredí (najmä chemické faktory, hluk, pevné aerosóly, mikroklimatické podmienky). Pozornosť bola zameraná aj na hodnotenie úrovne a účinnosti opatrení vykonávaných zamestnávateľom na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou a na ich obmedzenie, vypracovanie prevádzkových poriadkov, zabezpečenie zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami a zabezpečenie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci pracovnou zdravotnou službou a na monitorovanie úrovne expozície zamestnancov rizikovým faktorom. Zároveň sa sledoval a hodnotil zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií pomocou objektívnych vyšetrení rizikových faktorov životného štýlu a pomocou dotazníkov.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Aktivitu „Zdravé pracoviská – hodnotenie rizík“ už ôsmy rok riešime v drevárskom podniku NEFAB Packaging Slovakia, s.r.o., Industrial Park Géňa, ul. Zeppelina 2, Levice. Hlavným výrobným programom firmy je výroba drevených obalov rôznych veľkostí a tvarov a výroba paliet. Celkový počet pracovníkov v uvedenej organizácii je 126, z toho 33 žien a z toho vo výrobe pracuje 85 pracovníkov, z toho 12 žien. Na rizikovitom pracovisku výroby drevených kontajnerov s rizikovým faktorom hluk v kategórii rizika 3 je exponovaných 85

pracovníkov, z toho 12 žien. Informovanosť zamestnancov o rizikovom faktore na pracovisku výroby drevených kontajnerov bola zistená formou kontrolných listov.

Zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ aj v roku 2014 poskytovali fyzickým a právnickým osobám konzultácie pred zahájením činnosti nových výrobných prevádzok, ako aj konzultácie pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Pri tejto konzultačnej činnosti boli použité zdravotno-výchovné materiály o pracovných rizikách a príčinných súvislostiach k chorobám z povolania a poškodeniam zdravia z práce.

Odborné poradenstvo a konzultácie pre fyzické aj právnické osoby sa týkali najmä:

- ustanovení legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci a ich zavádzanie do praxe
- zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby
- vykonávania lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci
- zriadenia chránených pracovísk a dielní
- vypracovania prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku
- zabezpečenia zdravých pracovných podmienok
- ochrany zdravia zamestnancov pri expozícii faktorom práce a pracovného prostredia
- použitia účinných osobných ochranných pracovných prostriedkov
- chorôb z povolania
- problematiky fajčenia na pracovisku

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská – Spolupráca pri prevencii rizík“

Pre zamestnávateľov a zamestnancov sa priebežne poskytujú informácie zamerané na prevenciu rizík pri práci. V 43. kalendárnom týždni bola v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na stránkach Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach zverejnená – EURÓPSKA KAMPAŇ „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ – HODNOTENIE RIZÍK“.

V rámci spoločných dozorných aktivít v spolupráci s Inšpektorátom práce Nitra vykonali zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach spoločnú previerku v mesiaci september 2014 vo firme ZF Slovakia a.s., Strojárska 2, Trnava, prevádzka Zeppelina 1, Levice. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na rizikové práce, pracovné prostredie a činnosť pracovnej zdravotnej služby na rizikových pracoviskách.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Leviciach nebol zaradený do projektu - Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

Problematiku chránených pracovísk a chránených dielní, na ktorých pracuje najmenej 50% občanov so zdravotným postihnutím riešime v súlade so zákonom NR SR č. 96/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)
Levice	33	183	170	97	339	30	-	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

- Vykonávaná činnosť zamestnancov so zdravotným postihnutím na chránených pracoviskách – predavač, krajčírka, údržbár, masér, pomocný pracovník v predajni, administratívny pracovník, pomocný pracovník pri výrobe (cukrárskej, pekárskej) a pod.
- Druh postihnutia zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na chránených pracoviskách – podporno-pohybové postihnutia, poruchy metabolizmu, onkologické ochorenia, neurologické ochorenia, srdcovo-cievne ochorenia, porucha zraku, porucha sluchu.

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2014	Vydané stanoviská 2009-2014
Levice	273	595

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách. Projekt je zameraný na obyvateľov s ľahkou prácou a sú rozdelení podľa pohlavia.

Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Počas roka 2014 bolo vyšetrených v rámci tohto projektu 80 respondentov. Z celkového počtu bolo respondentov 20 mužov 19- 34 rokov, 20 mužov 35 – 59 rokov, 20 žien vo veku 19 – 34 rokov a 20 žien vo veku 35 – 54 rokov. Respondenti vyplnili dotazník, na základe ktorého sú získavané informácie o ich životospráve a pohybovej aktivite. Okrem toho vyplňajú 24 hodinový jedálny lístok, z ktorého sa získavajú informácie o energetickom prísune a nutričnom zložení stravy. Tieto údaje sú porovnávané s odporúčanými dennými výživovými dávkami. Súčasne je respondentom odobratá kapilárna krv na stanovenie celkového cholesterolu, TG, HDL, LDL, Glykémie a aterogénneho indexu. Z klinicko - somatického dotazníka sú zistené informácie o váhe, výške, BMI, WHR, TK systolického, a TK diastolického.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) Kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) Kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania

Za rok 2014 bolo odobratých 24 vzoriek jedlej soli k laboratórnemu rozboru. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o soľ z dovozu. V rámci projektu bol realizovaný monitoring príjmu jódu. Uvedená úloha je plnená v spolupráci s oddelením podpory zdravia. V rámci tohto projektu bolo odobratých 10 vzoriek moču. Z celkového počtu bolo 9 respondentov žien vo veku 35-54r. a 1 muž v rovnakej vekovej kategórii. Okrem toho vyplnili 24 hodinový jedálny lístok a dotazník o stravovacích zvyklostiach sledovaných osôb podľa metodiky monitoringu výživového stavu.

Vzorky aj dotazníky boli v zmysle anotácie odoslané na určené pracovisko, resp. laboratórium. Hodnotenie úlohy v rámci SR vykoná riešiteľ.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaný na vrchnú potlač a kartónové materiály.

V období prvého polroku bola odobratá 1 vzorka k laboratórnemu vyšetreniu, ktorá bola zaslaná na RÚVZ Poprad. Výsledky laboratórnych rozborov sme k dnešnému dňu nedostali.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa.

Cieľ

1. Kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
2. Kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. Vzdelávanie spotrebiteľov – „Hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov“.

V rámci plnenie bodov 1 a 2 uvedeného projektu boli k laboratórnemu rozboru odobraté vzorky kozmetických výrobkov v celkovom počte 9. Z odobratého množstva vzoriek nevyhovovali požiadavkám platnej legislatívy pre označovanie 2 vzorky zubných pást. Tieto boli pozastavené až do doby odstránenia nedostatku.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

Cieľ

Overenie kvality balenej vody a vody vo watercooleroch vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach so zameraním na biologické riziká.

V rámci plnenia tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka vody k laboratórnemu vyšetreniu v priestore vstupnej haly závodu. Vyšetrená vzorka vody nevyhovovala mikrobiologickým požiadavkám platnej legislatívy. Následne bol vykonaný opakovaný odber vody z originálneho balenia. Vyšetrená vzorka vyhovovala požiadavkám platnej legislatívy. Po chemickej stránke bola vzorka vody vyhovujúca.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

V rámci projektu, ktorý bol realizovaný v rokoch 2009 – 2013 bola zmapovaná situácia na úseku stravovania detí vo veku 2 – 18 rokov v SR, s cieľom zhodnotiť expozíciu vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál. Celkom bolo do projektu v okrese Levice zapojených 480 respondentov. Projekt bol riešený dotazníkovou metódou, v rámci ktorého bolo vyzbieraných 2400 dotazníkov, ktoré boli PC spracované a zaslané gestorovi projektu k ďalšiemu spracovaniu. V každej etape projektu bol vykonaný odber vzoriek stravy v ŠJ vybraných škôl za účelom ich laboratórneho rozboru. Celkom bolo odobratých 40 vzoriek pokrmov.

V roku 2014 gestor projektu vyhodnotil poslednú etapu projektu a zároveň zaslal jednotlivým RÚVZ záverečné zhrnutie celého projektu pre účel využitia v jednotlivých regiónoch SR v rámci intervenčných aktivít odd. HDM.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V termíne 22.09.2014 – 3.10.2014 realizovali zamestnankyne RÚVZ so sídlom v Leviciach odd. HDM prieskum v rámci projektu „TAD o tabaku, alkohole a drogách“ vo vybraných stredných školách okresu Levice.

Do projektu boli zapojené tieto školy: Stredná priemyselná škola Levice, Fr. Hečku 25, Stredná odborná škola poľnohospodárstva a služieb na vidieku Levice, Na lúkach 18, Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským-Comenius Gimmázium Želiezovce, Štúrova 16.

Celkom bolo do projektu zapojených 255 respondentov, 213 žiakov a 42 učiteľov. Vyplnené dotazníky boli zaslané ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu bolo zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v SR. V rámci cielenej sledovanosti bolo zisťované: druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognóza... V roku 2014 bol realizovaný aj v okrese Levice dotazníkový prieskum vekovej skupiny 3 – 6 ročných detí, údaje boli získavané od ich rodičov, resp. zákonných zástupcov. Do projektu boli zapojené 2 triedy materských škôl (1 mestská – cirkevná MŠ Šahy a 1 vidiecka – MŠ Pukanec). Celkom bolo zozbieraných 30 dotazníkov, za každú MŠ 15 dotazníkov).

Po zadaní údajov do PC tieto boli zaslané na ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Projekt je súčasťou Národného programu prevencie obezity, s cieľom zabezpečiť vyhovujúce prostredie pre optimálnu fyzickú aktivitu, ktorá je podmienkou zdravého telesného a duševného vývoja detí a mládeže.

V I. polroku 2014 bola vykonaná mimoriadna cielena kontrola „Pedagogický proces na hodinách TV na základných školách“. V okrese Levice v rámci tejto úlohy bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 10 vybraných telovýchovných zariadeniach – telocvičniach základných škôl (5 vidieckych a 5 mestských). Pri výkone cielenej kontroly bol použitý jednotný dotazník v rámci SR. Zistené skutočnosti boli zosumarizované do pripravenej tabuľky v programe Excel a následne zaslané ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

V II. polroku 2014 bol realizovaný projekt „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“ v 10 vybraných telovýchovných zariadeniach – telocvičniach základných škôl (5 vidieckych a 5 mestských, v ktorých bola vykonaná mimoriadna cielená kontrola „Pedagogický proces na hodinách TV na základných školách“) v zmysle metodického pokynu ÚVZ SR. Do projektu bolo z každej školy zapojených 40 žiakov, z toho 20 chlapcov a 20 dievčat 3. a 8. ročníka jednotlivých ZŠ. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou, dotazník pohybovej aktivity žiaka vyplnilo 400 žiakov (200 chlapcov, 200 dievčat). Súčasne pracovníčky RÚVZ sa zúčastnili hodín telesnej výchovy v rámci ktorých vyplnili 20 dotazníkov „Pohybová aktivita detí počas hodín TV“.

Po zadaní údajov do PC boli dotazníky zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici k ďalšiemu spracovaniu.

4.5 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok so potravín u detí

Projekt rieši monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách s cieľom získať poznatky o spotrebe vybraných prídavných látok a zhodnotiť zdravotné riziko a mieru záťaže exponovanej detskej populácie daným rizikovým faktorom. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou:

- Dotazník o prehľade potravín, skonsumovaných priebehu 24 hodín,
- Dotazník o frekvencii spotreby potravín

V okrese Levice bola do projektu zapojená Základná škola Demandice, s počtom 20 žiakov vo veku 8 rokov. Po zadaní údajov do PC tieto boli zaslané na ÚVZ SR k ďalšiemu spracovaniu.

„Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska“

Gestorom projektu je Úrad verejného zdravotníctva SR, koordinátorom je odbor životného prostredia a zdravia ÚVZ SR.

Projekt bol realizovaný dotazníkovou formou podľa metodického pokynu ÚVZ SR. V okrese Levice bolo do projektu zapojených 150 žiakov ZŠ vo veku 9 – 12 rokov, t.j. 4 – 6 ročník ZŠ (75 žiakov ZŠ Kalná nad Hronom a 75 žiakov ZŠ E.B.Lukáča Šahy) a 10 pedagogických pracovníkov - z každej ZŠ 5 zamestnancov školy.

Celkom boli vyplnené nasledovné dotazníky:

Žiaci:

- „Dotazník o kvalite prostredia a komforte na školách pre žiakov“ (150 dotazníkov)
- „Dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka“ (150 dotazníkov)

Rodičia žiakov:

- „Dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka“ (150 dotazníkov)

Zamestnanci školy:

- „Dotazník o fajčení“ (10 dotazníkov)

Riaditeľ školy:

- „Dotazník o škole“ (2 dotazníky)

Pracovník RÚVZ v spolupráci so správcom budovy školy:

- Dotazník „Kontrola školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní (3 dotazníky)

- Formulár „Kontrola zariadení na osobnú hygienu“ (4 dotazníky)

Celkom bolo v rámci daného projektu zozbieraných 469 dotazníkov.

Zber údajov bol v roku 2014 ukončený, nasledujúci rok bude vykonané zadávanie údajov do PC.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa pravidelne v mesačných intervaloch zabezpečuje z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu, na oddelenie epidemiológie RÚVZ elektronickou (meilom) alebo písomnou formou – **úloha sa plní**, v pravidelných mesačných intervaloch príslušní lekári podávajú písomnú alebo elektronickú správu o zahájení očkovania vo svojom obvode – 52 mesiacov. Kontrola očkovania sa vykonala v priebehu mesiaca september v 27 ambulanciách praktických lekárov pre deti a dospelých. Výsledky kontroly očkovania v okrese Levice preukazujú klesajúcu tendenciu z dôvodu rodičmi odmietnutých očkovaní. V roku 2014 presiahla **95 % úroveň zaočkovanosti**.

V rámci priestupkových konaní bolo podľa § 55 ods. 1 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a podľa § 56 ods. 2 zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia za nepodrobenia sa povinnému očkovaniu vydaných **28 rozhodnutí v celkovej sume 3926 eur (+ 448 eur trovy konania) a v 16 prípadoch boli uložené blokové pokuty v celkovej sume 1361 eur.**

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **odporúčanie:**

o vykonaní 3 odberov TR na kultiváciu – 24 prípadov kontaktov s hnačkovým ochorením u osôb vykonávajúcich epidemiologicky závažnú činnosť

Vykonávaním opatrení na predchádzanie ochoreniam - **rozhodnutie:**

o lekárskom dohľade – 1401 osôb – 19x kontakty so Shigelou, 1377x kontakt s VHA, 4x kontakt s VHE a 1x poranenie zdravotníckeho pracovníka pri manipulácii s injekčnou ihlou

o zvýšenom zdravotnom dohľade - 82x kontakt s VHA

o vykonaní očkovania – 2355 osôb - 93x v rámci mimoriadnej epidemiologickej udalosti, 2262x v rámci epidémie VHA

o podávaní protilátok – nebolo potrebné zahájiť

o podávaní profylaktickej antibiotickej liečby – nebolo potrebné zahájiť

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonaných **šetrenie v ohniskách nákaz – 643 epidemiologických šetrení** v ohniskách nákaz prenosných ochorení

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - EPIS

Nový systém hlásenia EPIS, ktorý je plne funkčný od 1.1.2007.

6.4. Nozokomiálne nákazy

V rámci výkonu ŠZD v lôžkových i ambulantných zdravotníckych zariadení je zabezpečený výkon kontroly hlásenia nozokomiálnych nákaz a zabezpečenia preventívnych opatrení pri výskyte ochorenia. V roku 2014 bolo v okrese Levice hlásených **238 prípadov nozokomiálnych nákaz.**

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Elektronickou formou (e-mail) sa v pravidelných týždenných intervaloch zasiela informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre (aj v prípade negatívnych výsledkov).

Táto správa obsahovala údaje o:

akútnych respiračných ochorení a chrípky - pravidelne v týždenných intervaloch - **52 týždňov**

epidémie tzv. systém rýchleho varovania (SRV) – jedná sa o systém okamžitého zadávania údajov po výkone šetrenia v ohnisku nákazy – **1x výskyt SARI a 2x výskyt hnačkových ochorení v epidemiologickej súvislosti, 1x svrab**

menigitídy (len bakteriálne), sepsy –

0 prípadov

akútne chabé obrny –

3 prípady

osýpky, rubeola, parotitídy -

1 parotitída

vírusové hepatitídy –

75 prípadov (74 = VHA, 1 = VHE)

iné informácie -

2 malárie

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Oddelenie epidemiológie sa podieľa na celoplošnom vyšetrení odpadových vôd v SR na prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov vo vonkajšom prostredí v určených termínoch.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 11.1.2013 č. OLM/240/707/2013 bola dňa 12.2.2014 odobratá a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaná **1 vzorka** odpadovej vody.

Na základe nariadenia ÚVZ SR zo dňa 28.1.2014 č. OLM/444/1745/2014 bolo v dňoch 26.3., 14.5., 25.6., 20.8., 22.10. a 2.12.2014 odobratých a do NRC pre poliomyelitídu ÚVZ SR v Bratislave zaslaných **6 vzoriek** odpadovej vody.

6.7 Prevenia HIV/AIDS

Ambulancie na výkon prevencie HIV/AIDS sa nachádzajú na RÚVZ - och v sídlach krajov. V prípade výskytu pozitívneho prípadu HIV na RÚVZ Levice zisťujeme všetky údaje potrebné k vyplneniu podrobnej správy, s následným zasielaním správy na RÚVZ so sídlom v Bratislave. V roku 2014 sme zaznamenali **2 prípady HIV pozitivity**. Vedúca oddelenia zabezpečuje na požiadanie škôl prednášky týkajúce sa prevencie HIV/AIDS pre študentov stredných škôl v okrese Levice. V roku 2014 bolo odprednášaných **7 prednášok** s tematikou pohlavné ochorenia infekčnej etiológie Uvedená prednáška je zameraná na prevenciu vzniku a šírenia pohlavných ochorení, s dôrazom na vznik, šírenie, aktuálny výskyt a prevenciu AIDS. Článok s názvom „1.12.2014 – Svetový deň boja proti AIDS“ venovaný ku dňu 1.12. bol ponúknutý na uverejnenie v okresnom periodiku Pohronie, MY-Nitrianske noviny, v Želiezovskom spravodajcovi a v Slovenskej bráne. Zároveň predmetný článok je uverejnený na webovej stránke RÚVZ v Leviciach a na paneloch RÚVZ Levice, kde sú umiestnené informačné materiály vo forme letákov. Panely sú rozmiestnené v budove RÚVZ v Leviciach, v Zdravotníckom zariadení v Leviciach a v Centre voľného času - Junior v Leviciach.

6.8. Poradňa očkovania

Dňom 1.1.2012 zahájila na oddelení epidemiológie činnosť Poradňa v očkovaní. V rámci poradne, ktorú vedie vedúca oddelenia MUDr. Czígányiová, MPH, sa uskutočňujú osobné konzultácie z oblasti povinného pravidelného očkovania osôb dosiahnutých stanovený vek.

Konzultačná činnosť, ktorú si klienti dohodnú na základe telefonátu, sa poskytuje 1x mesačne v 1. štvrtok v mesiaci v poobedňajších hodinách, pričom v prípade potreby sa konzultácie poskytujú aj v iných termínoch. V roku 2014 bola poradňa pre klientov k dispozícii 12x, záujem o osobnú konzultáciu, i napriek telefonickému ponúknutiu, neprejavil ani jeden klient. Okrem osobných konzultácií, vedúca oddelenia ako aj odborní zamestnanci, ohľadom výkonu očkovania poskytujú aj telefonické informácie, ktorých bolo poskytnutých 128x. Najčastejšie dotazy sa týkali výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, posunutia očkovacieho termínu z dôvodu dočasnej kontraindikácie, možnosť skrátenia očkovacej doby, podávanie viacerých očkovacích látok v jeden deň, avšak väčšia časť otázok sa týkala očkovania proti VHA ako je počet jednotlivých dávok, možnosti očkovania detí a dodávky vakcín.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu

Podklady k zahájeniu predmetného projektu v roku 2014 neboli dodané.

Jednalo sa o pokračovanie druhej etapy projektu s názvom: „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“. V mesiaci jún 2013 v rámci predmetného projektu boli rodičia – matky a budúci rodičia – študentky stredných odborných škôl, ktoré dosiahli vek 18 rokov, vyzvaní na vyplnenie dotazníkov. V rámci dotazníkov boli uvedené otázky týkajúce sa povinného pravidelného očkovania, pričom otázky boli zamerané na zisťovanie názorov opýtaných na povinné očkovanie.

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Priority NPPZ pre činnosť OPZ sú zamerané na ovplyvňovanie determinantov zdravia a znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľov. V rámci preventívnych aktivít sme vykonali:

Výživa a stravovacie zvyklosti: Pracovníčky oddelenia odprezentovali 17 prednášok o zdravej výžive pre žiakov ZŠ, SŠ. V PSV získalo odborné špecializované poradenstvo 149 klientov. Cielené poradenstvo na zmenu stravovacích zvyklostí (nadhmotnosť, zvýšený cholesterol) bolo v Poradni zdravia základnej podané 229 krát.

Pohybová aktivita: Obyvatelia okresu Levice boli priebežne informovaní o dôležitosti správneho aktívneho pohybu pre zlepšenie svojho zdravia. Svetový deň pohybom ku zdraviu – bol spropagovaný na verejných priestranstvách mesta, na web stránke RÚVZ a v regionálnej tlači. Pracovníčky oddelenia sa aktívne zúčastnili podujatia „Námestie v pohybe“ v meste Šahy, kde poskytovali záujemcom vyšetrenie tlaku krvi, percento celkového telesného tuku, antropometrické merania a cieľné odborné poradenstvo. Všetkým 40 záujemcom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál. V PZ základnej bol aktívny pohyb doporučený 197krát. Z toho cielene 138 klientom, ktorí mali namerané zvýšené hodnoty nadváhy až obezity. Bolo im doporučené zvýšenie pohybovej aktivity s cieľom znížiť hmotnosť.

Tabak alkohol drogy: V rámci preventívnych opatrení v RÚVZ Levice bol Medzinárodný deň boja proti zneužívaniu drog a nelegálnemu obchodovaniu s drogami spropagovaný na web RÚVZ Levice a na verejných priestranstvách mesta bolo zhotovených 6 panelov. V Poradenskom centre zdravia bolo 49 fajčiacim klientom podané individuálne odborné poradenstvo v odvykaní od fajčenia. V rámci edukácie na ZŠ a SŠ bolo vykonaných 10 prednášok o škodlivosti fajčenia s použitím z. v. videofilmu „Kým stúpa dym.“ Smokerlyzerom bolo vykonaných 33 meraní na zistenie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu. Bolo odprednášaných 14 prednášok na tému „Drogové závislosti“.

„Najlepšia protidrogová nástenka“ súťaž pre žiakov 7. ročníkov ZŠ bola vyhodnotená v prvom štvrtroku 2014 v ÚVZ SR Bratislava.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V poradenskom centre zdravia – v poradni zdravia základnej bolo klientom priebežne poskytované individuálne poradenstvo zamerané na zdravú výživu s cieľom zníženia počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou. V Poradni správnej výživy bolo 149 klientom poskytnuté poradenstvo. Klienti PSV uvítali meranie na osobnej váhe s telesnou analýzou, ktorá vyhodnocuje množstvo tuku v tele, množstvo viscerálneho (medziorgánového) tuku, množstvo svalov a bazálny metabolizmus. Bolo uskutočnené 39 meraní. V Poradni zdravia základnej bolo 229 krát podané poradenstvo o zdravej výžive cielene. Mobilnou poradňou zdravia bolo OMRONOM zamerané percento tuku v tele 207 záujemcom. V rámci prevencie obezity na ZŠ a SŠ bolo vykonaných 17 prednášok o správnej výžive, obezite a jej rizikách.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

V rámci prevencie fajčenia na ZŠ, SŠ, v zdravotníckych a stravovacích zariadeniach, ale aj v iných organizáciách bolo RÚVZ so sídlom v Leviciach vykonaných 625 kontrol fajčenia.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Cielene bolo vykonaných 6 prednášok pre SŠ a pre žiakov 8. a 9. ročníka ŠZŠI v Leviciach. Prednášky boli spojené s besedou o škodlivosti alkoholu a opodstatnenosti znižovania jeho spotreby v dospelosti.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Počas konania akcie „Deň zdravia mesta Levice“ sa našich sprievodných aktivít v dopoludňajších hodinách zúčastňovali hlavne seniori, ktorým bolo poskytnuté vyšetrenie rizikových faktorov a odborné poradenstvo zamerané na ochranu a podporu zdravia starších ľudí. Aktivít sa zúčastnilo 31 seniorov. V mesiaci jún sa v RÚVZ so sídlom v Leviciach konalo celoslovenské zasadnutie pracovnej skupiny pri ÚVZ SR na podporu zdravia seniorov, kde boli rozpracované aktivity na II. polrok 2014.

Na MsÚ v Leviciach bola k Svetovému dňu osteoporózy odprednášaná prednáška spojená s cieľným poradenstvom na tému „Prevencia osteoporózy“. Prednášky sa zúčastnilo 45 obyvateľov. Záujemcom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

S rizikami osteoporózy a jej prevenciou bol spojený dotazník určený pre obyvateľov 50+. Zozbieraných bolo 30 dotazníkov, ktoré boli spracované v programe EPI INFO a odoslané k celkovému spracovaniu do ÚVZ SR.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Oddelenie aktívne spolupracuje so ZŠ a SŠ v okrese Levice uskutočňovaním prednášok a besied, poskytovaním zdravotno-výchovného materiálu a informácií o zdravom spôsobe života. Odprezentovaných bolo 56 prednášok. V mesiaci marec bol riešený projekt „Bezpečný návrat domov“ zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. Cieľovou skupinou bola mládež vo veku 15 – 19 rokov. Plagáty boli distribuované do všetkých 20 SŠ v okrese.

9.8 CINDI program SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie, predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2014 vyšetrenie a poradenstvo poskytnuté 402 obyvateľom okresu.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľom projektu je zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospeléj populácie v SR a informovať obyvateľov o hlavných rizikových faktoroch spojených s fajčením. V roku 2014 bolo úlohou OPZ získať respondentov k vyplneniu dotazníka. Do RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici bolo odoslaných 100 vyplnených dotazníkov.

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie

Oddelenie PZ sa s oddelením HV spolupodieľa na dlhodobej projektovej úlohe, ktorej cieľom je formou monitoringu a intervencie vplyvať na zlepšenie stravovacích návykov u dospeléj populácie. V roku 2014 bolo zozbieraných a spracovaných 80 dotazníkov od obyvateľov okresu, ktoré boli spracované v programe ALIMENTA. Vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, ktoré boli súčasťou úlohy, boli vykonané v poradni zdravia základnej. Záverečné spracovanie 80 dotazníkov bolo zaslané do RÚVZ so sídlom v Nitre.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Oddelenie PZ sa spolupodieľalo na úlohe oddelenia HV, ktorej náplňou je posúdenie príjmu jódu u obyvateľov prostredníctvom potravín. Monitoring sa uskutočnil formou odberu vzoriek moču u 10 osôb vybranej populačnej skupiny dospelých. V zmrazenom stave boli vzorky moču doručené na ÚVZ SR k laboratórnemu vyšetreniu. Súčasťou úlohy bolo aj vyplnenie dotazníkov o stravovacích zvyklostiach podľa metodiky monitoringu výživového stavu – 24 hod. jedálny lístok a dotazník o frekvencii príjmu potravín. Spracované informácie z dotazníkov boli zaslané k ďalšiemu spracovaniu do RÚVZ so sídlom v Poprade.

Médiá:

Prednášky: 72

Tlač – 19 x

Televízia – 10 x

Web RÚVZ Levice – 20 x

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Liptovskom Mikuláši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Ide o pokračovanie úlohy vybraných RÚVZ v SR (RÚVZ Lipt. Mikuláš, RÚVZ Dolný Kubín, RÚVZ Poprad), gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline.

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách aqvaparkov s atypickým prostredím (vodné atrakcie, množstvo zelene, alternatívne spôsoby zdravotného zabezpečenia vody na kúpanie), vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických a mikrobiologických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách.

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých sú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj množstvom živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch. Vplyv na mikroklimatické podmienky majú aj veľké presklenené plochy týchto hál a konštrukcie striech z rôznorodých novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať vytváranie skleníkových efektov.

Je žiadúce overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu je potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Následne vylúčiť podozrenie na sezónne zhoršenie mikroklimatických podmienok, pretože nie sú dostatočné informácie a kvalite ovzdušia a plôch.

Etapy riešenia predpokladajú postupné meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotenie vplyvu sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách, doplnené o kvalitu vody na kúpanie a mikrobiologickú kontrolu vybraných plôch stermi, po upresnení metodiky stanovení rozsahu meraných ukazovateľov.

Výstupy úlohy bude tvoriť zber údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál, vykonanie určených meraní mikroklimatických parametrov. Analýza získaných údajov, formulácia záverov a odporúčaní, prezentácia výsledkov. Zistenie súboru indikátorov, ktoré môžu slúžiť pre kvalifikované rozhodovanie v oblasti životného prostredia a verejného zdravia. Návrh na monitorovanie vybraných ukazovateľov a návrh na prípadné doplnenie legislatívy o aktualizáciu nových ukazovateľov.

Úloha sa začala plniť v priebehu roka 2013, ukončenie úlohy je plánované do 31.12.2015.

RÚVZ so sídlom v Lipt. Mikuláši bol iniciátorom uvedenej úlohy a je jedným z vybraných riešiteľských pracovísk na jej plnenie.

V priebehu roka 2014 sa v úlohe pokračovalo v letnom období v mesiaci august a v zimnom období v mesiaci december meraním mikroklimatických podmienok, skúšok ovzdušia sedimentačnou metódou a aeroskopom.

Podľa doteraz nameraných údajov z meraní mikroklimatických podmienok bolo zistené prekročenie optimálnych a prípustných operatívnych teplôt podľa Tab. č. 2 a Tab. č. 3 vyhlášky MZ SR č. 544/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred záťažou teplom a chladom pri práci. Namerané hodnoty boli posúdené v nadväznosti na režim práce a odpočinku pracovníkov a bolo zistené, že pri prijatom režime práce a odpočinku a pitnom režime v teplom období roka, nie je predpoklad ohrozenia zdravia pracovníkov (plavčikov) nadmernou tepelnou záťažou. Denná expozícia pobytu plavčikov v priestoroch Tropical Paradise trvá počas 12 hod. pracovnej zmeny 2 hodiny, t.j. 120 minút. Plavčíci sa striedajú na danom pracovisku v jedno hodinových intervaloch, celkove ide o 6 plavčikov. Zamestnávateľ zabezpečuje všetkým zamestnancom počas mesiacov júl a august pitný režim, dodaním 1,5 l minerálnej vody počas pracovnej zmeny.

Pri meraní skúšok ovzdušia v rôznych lokalitách bazénovej haly na plochách bola zistená kvalitatívne prítomnosť napr. plesní, staphylococcus epidermidis, sarcina species, aeróbných sporulujúcich mikroorganizmov. V menšom rozsahu boli zistené aj negatívne výsledky prítomnosti mikroorganizmov na plochách bazénovej haly. Vyhodnotenie nameraných výsledkov a ich správna interpretácie budú tvoriť tiež jeden z výstupov údajov o faktoroch vnútorného prostredia bazénových hál.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Úloha bola plnená v nasledovnom rozsahu:

- **Štátny zdravotný dozor** – počet kontrol **392** (ŠZD na základe písomného podnetu, žiadostí o uvedenie priestorov do prevádzky, kolaudácií a kontrola rizikových prác)
- posudzované prevádzkové poriadky a posudky o riziku – **počet schválených prevádzkových poriadkov 103, z toho 1 nesúhlasné rozhodnutie**
- počet nariadených opatrení rozhodnutím: **462 opatrení** (prerušené konania rozhodnutia o uvedenie priestorov do prevádzky, pokyny, vyhlásenie rizikových prác, opatrenia ukladané v rámci výkonov štátneho zdravotného dozoru)
- konzultácie a usmernenia – **počet 459**

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

Evidencia rizikových prác je vykonávaná v programe ASTR, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na sledovanie úrovne pracovných podmienok, kontrolu stavu aktuálneho hodnotenia rizík, mieru expozície zamestnancov, realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách s vykonávaním rizikových prác. Zároveň bolo kontrolované dodržiavanie zdravotného dohľadu podľa príslušných NV,

sledovali sa výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, taktiež boli zamestnávateľia usmernení k možnostiam zníženia rizík. Mnohí zamestnávateľia si objednávajú výkon prác (vrátane rizikových) aj prostredníctvom SZČO, u ktorých nedostatočné hodnotenie rizika z hľadiska neznalosti problematiky stále pretrvávajú.

Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Liptovskom Mikuláši (ďalej RÚVZ) upozorňujú zamestnávateľov na nové povinnosti v ochrane zdravia pri práci podľa novelizovaného zákona č. 355/2007 Z.z., č. 204/2014 Z.z., platného od 1.8.2014, podľa ktorého sú v § 30 upravené povinnosti zamestnávateľa pri ochrane zdravia pri práci, t.j. zabezpečiť pre všetkých zamestnancov zdravotný dohľad, hodnotenie zdravotného rizika a vypracovanie kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík. Do 31.12.2014 bolo RÚVZ vydaných 22 rozhodnutí vo veci zaradenia prác do tretej kategórie alebo štvrtej kategórie.

7 rozhodnutí bolo vydaných k zmene zaradenia pracovných činností do príslušných kategórií (z 3. kategórie do 2. kategórie práce), 1 rozhodnutie bolo vydané vo veci vyradenia prác z tretej alebo štvrtej kategórie, z dôvodu zrušenia pracoviska.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

RÚVZ na tomto úseku cielene sleduje používanie nebezpečných chemických faktorov na pracoviskách a expozíciu zamestnancov pri každom výkone ŠZD a taktiež pri uvádzaní priestorov do prevádzky. Posudzovanie chemických látok a chemických zmesí sa riadi nariadením Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHS a NV SR č. 471/2011 Z.z. ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č. 300/2007 Z.z.

Možno konštatovať, že používanie veľmi toxických látok a zmesí a toxických látok a zmesí sa v praxi u zamestnávateľov redukuje. Z posudzovaných a schválených prevádzkových poriadkov bolo 68 prevádzkových poriadkov, týkajúcich sa používania alebo expozícií chemickým faktorom pri práci, z toho 1 nesúhlasné rozhodnutie. Konzultácie k problematike sú priebežne poskytované.

V rámci štátneho zdravotného dozoru a uvedenia priestorov do prevádzky bola riešená problematika predaja elektronických cigariet. Nakoľko náplň elektronických cigariet obsahuje bázu klasifikovanú ako veľmi toxická látka a zmes alebo toxická látka a zmes bol RÚVZ predložený a rozhodnutím schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti spojené s expozíciou chemickým faktorom. Žiadateľ je odborne spôsobilý na prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami. Zároveň RÚVZ upozornil predajcu na povinnosť predávať nebezpečné chemické látky a nebezpečné chemické zmesi v obaloch a s označením podľa § 46 a § 47 zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

Na základe koordinačnej porady zástupcov orgánov štátnej správy zvolanej Slovenskou inšpekciou životného prostredia, Inšpektorátom životného prostredia Žilina, odbor inšpekcie ochrany vôd bol vykonaný štátny zdravotný dozor v podniku Mondi SCP, a.s., Tatranská cesta 3, Ružomberok, kde predmetom kontroly bola aj kontrola druhov používaných chemických látok a zmesí, kontrola spôsobu manipulácie, prepravy a skladovania vo vybranej prevádzke spoločnosti. Podľa skontrolovaných kariet bezpečnostných údajov sú v prevádzke používané aj chemické látky a zmesi klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Pracovníci sú odborne spôsobilí na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zamestnávateľ na základe vykonaného štátneho zdravotného dozoru aktualizoval prevádzkový poriadok a posudok o riziku pre prácu spojenú s expozíciou chemickým faktorom.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V rámci tejto úlohy bolo posúdených **40 žiadostí** na manipuláciu s azbestom pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb – práce zabezpečovali oprávnené organizácie a bolo vydaných **40 súhlasných rozhodnutí**.

Rozhodnutím RÚVZ boli uvedené do prevádzky priestory ambulancie klinickej onkológie, Liptovský Mikuláš, vrátane schválenia činnosti spojenej s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov, zároveň bol schválený prevádzkový poriadok pri práci s cytostatikami. Na pracovisku ambulancie klinickej onkológie je zabezpečované poskytovanie preventívnej, liečebnej starostlivosti pacientom, v zmysle podávania chemoterapie, imunoterapie a podpornej liečby. V posúdení rizika bola navrhnutá profesia lekár a zdravotná sestra z dôvodu expozície pracovníkov pracovným činnostiam súvisiacim s prípravou, riedením a podávaním cytostatík na zaradenie do 3. kategórie práce.

RÚVZ riešil v roku 2014 dva podnety týkajúce sa likvidácie azbestu:

- telefonické oznámenie, že v obci Vavrišovo, konkrétne z hotela je odstraňovaná azbestová strecha osobami v montérkach, bez OOPP. Títo platne zhadzujú zo strechy na zem s otázkou, či nemôže takýmto konaním dôjsť k ohrozeniu zdravia občanov obce. Na základe tel. oznámenia bol na mieste vykonaný pracovníkmi RÚVZ štátny zdravotný dozor pri ktorom bolo zistené, že na stavenisku polyfunkčného domu Vavrišovo sú pracovníci spol., ktorí v čase dozoru vykonávali búracie práce tehlových priečok v objekte. Počet pracovníkov 10 a 1 majster. Uvedená spoločnosť bola majiteľom a zároveň investorom stavby. Demontáž plechovej strechy bola podľa predloženého stavebného denníka vykonaná pracovníkmi inej spoločnosti. Na odstránenie druhej časti strechy /eternitovej/ bola daná objednávka spoločnosti, ktorá je oprávnená na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb, k čomu bolo RÚVZ vydané rozhodnutie, ktorým bola schválená činnosť spojená s odstraňovaním stavebných materiálov s obsahom azbestu, konkrétne odstránenie eternitovej strechy z polyfunkčného domu Vavrišovo.
- e-mailové podanie - podnet na neoprávnenú likvidáciu azbestu z objektu Fitness v Ružomberku. Zároveň bolo v podaní uvedené, že azbest je polámaný a voľne porozhadzovaný na pozemku. Na základe podnetu bol pracovníkmi RÚVZ vykonaný štátny zdravotný dozor na uvedenom mieste za prítomnosti prevádzkovateľa objektu fitness. Demontovaný stavebný odpad bol uložený na pozemku s označením „súkromný“, prekrytý plachtovinou. Prítomný zástupca ďalej uviedol, že si nebol vedomý toho, o aký odpad ide. Až po telefonickom oznámení zo strany RÚVZ sa dozvedel, že ide o stavebný odpad obsahujúci azbest, preto vec riešil okamžite so spoločnosťou oprávnenou na odstraňovanie azbestu alebo materiálov obsahujúcich azbest – v čase dozoru bola predložená objednávka na likvidáciu azbestocementového materiálu. Orgánom verejného zdravotníctva bolo vydané súhlasné rozhodnutie k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb, na základe ktorého oprávnená spoločnosť vykonala odbornú likvidáciu stavebného odpadu s obsahom azbestu a odvoz z neriadenej skládky.
- Register zamestnávateľov, u ktorých sa používajú karcinogénne a mutagénne faktory je vedený. Tento bude doplnený o register zamestnávateľov, u ktorých sú používané reprotoxické látky z dostupných podkladov o hodnotení rizík pri práci s chemickými faktormi.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

Bolo prešetrovaných **7 prípadov** podozrenia na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania, z toho 1 prípad je v štádiu šetrenia z dôvodu doplnenia údajov a potrebnej dokumentácie.

Celkovo bolo priznaných 5 chorôb z povolania v tejto položke, z toho 2 prípady boli šetrené v roku 2013.

Otázky súvisiace s hodnotením rizika vyplývajúceho z fyzickej záťaže pri práci boli prerokované u zamestnávateľov Liptovské strojárne plus, a.s., L. Mikuláš a CSBC, spol. s.r.o., prevádzka L. Mikuláš u ktorých bolo vykonané šetrenie podozrení na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania. Zamestnávatelia prostredníctvom PZS hodnotili riziko vyplývajúce z fyzickej záťaže hodnotením celkovej a lokálnej fyzickej záťaže.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Intervencie zamerané na znižovanie zdravotných rizík pri práci boli zabezpečované prostredníctvom konzultácií priebežne. V roku 2014 boli použité kontrolné listy zamestnancov – dotazník informovanosti zamestnancov pre chemické faktory, dotazník informovanosti zamestnancov pre zobrazovacie jednotky a dotazník subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Prostredníctvom aktivít poradne zdravia bolo k 31.12.2014 vykonané vyšetrenie krvi prístrojom Reflotron, meranie TK a P, antropometrických parametrov a poradenstvo v oblasti rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení u zamestnávateľov Liptovské pekárne a cukrárne VČELA-Lippek, k.s., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš, DELTECH, a.s., Priemyselná, Liptovský Mikuláš, STOP.SHOP., ul. 1. mája 41, Liptovský Mikuláš, IMPA s.r.o., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš, Základná škola internátna, Jamník, Stredná odborná škola drevárska, Liptovský Hrádok, Základná škola, ul. Zarevúca, Ružomberok, Odborné učilište Janka Alexyho, Liptovský Mikuláš, MsÚ v Liptovskom Mikuláši, Hotelová akadémia Liptovský Mikuláš, Základná škola Sv. Vincenta, Ružomberok, Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb obce Liptovské Sliače, Mestská polícia, Liptovský Mikuláš, Mondi SCP, a.s., Ružomberok, Včela Lippek, Domov pre seniorov Golden Age Liptovský Mikuláš, Všeobecná zdravotná poisťovňa Liptovský Mikuláš, Stredná odborná škola Polytechnická Liptovský Mikuláš, Materská škola Riadok, Ružomberok.

Celkovo bolo vyšetrených 376 zamestnancov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Aktuálne zapojenie bolo riešené v Európskom týždni bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci/ deň otvorených dverí, ponuka konzultácií/.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Na základe informácie Úradu verejného zdravotníctva SR k vyhodnoteniu Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola riešená jednotlivými RÚVZ, bude spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, riešená po spracovaní výsledkov zo strany ÚVZ SR.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielni a chránených pracovísk boli vykonané v 6 chránených dielnach:

- **JÁGER-ochrana osôb a majetku, s.r.o., Podtatranského 10, Liptovský Mikuláš**, počet pracovníkov chránenej dielne 3, ktorých pracovnou náplňou je zabezpečovanie monitorovania objektov napojených na pult centrálnej ochrany. Pracovná doba je v pracovných dňoch od 19.00 hod do 7.00 hod., soboty, nedele a sviatky od 7.00 hod. do 19. 00 hod., pričom na každej zmene je 1 pracovník so zdravotným postihnutím a 2 zdraví pracovníci. Druh zdravotného postihnutia – nádorové ochorenie, ochorenie pohybového aparátu, telesné postihnutie. Pracovníkom boli počas dozoru rozdane dotazníky informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a dotazníky subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.
- **Tibor Feketík SLOVEKON, Dúbrava 313**, prevádzka predaja, montáže, zasklievania okien a dverí, výroba dekoračných predmetov zo skla. Počet pracovníkov chránenej dielne 2, v pracovnej pozícii umelecký sklár, ktorých náplňou práce je ručné vyrezávanie skla, obrusovanie hrán, lepenie jednotlivých častí. Prevádzka je jednozmenná, pracovná doba 8 hod. denne. Zdravotné postihnutie pracovníkov – ochorenie podporno-pohybového aparátu.
- **IPA-TEX s.r.o., J. Janošku 5, Liptovský Mikuláš**, celkový počet pracovníkov 6, z toho 5 pracovníkov so zdravotným postihnutím, 1 pracovník v pozícii ako asistent. Z pracovníkov so zdravotným postihnutím sú 4 v pozícii strojová vyšívacia, pracujú v dvoch zmenách, pracovná doba je 6 hod., 1 pracovník v pozícii grafik – programátor výšiviek – obsluha PC má 8 hod. pracovnú dobu. Predmetom činnosti spoločnosti je reklamná a propagačná činnosť, výroba reklamnej výšivky, konečná úprava textilu, predaj vlastných výrobkov. Druh zdravotného postihnutia – ochorenie chrbtice a hornej končatiny, psychické ochorenie, postihnutie sluchu. Pracovníkom boli počas dozoru rozdane dotazníky informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a dotazníky subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.
- **Trojlistok, Centrum sociálnych služieb, Riadok 8, Ružomberok**, počet pracovníkov so zdravotným postihnutím 8. 6 pracovníkov je v profesii pracovník v oblasti osobnej zdravotnej starostlivosti, ktorých náplňou práce sú pomocné obslužné činnosti pri opatrovaní klientov bez fyzickej záťaže, pracovníci pracujú v dvojzmennej prevádzke. Ďalší pracovník v profesii vrátnik, pracuje v dvojzmennej prevádzke a 1 pracovník v profesii vrátnik/administratívny pracovník, v jednozmennej prevádzke. Zdravotné postihnutia pracovníkov – kardiovaskulárne ochorenia, ochorenia pohybového aparátu.
- **MS BROS s.r.o., Lisková 664, prevádzka Čerpacj stanice SHELL, Ivachnová 303**, v prevádzke je v chránenej dielni zamestnaných 6 pracovníkov so zdravotným postihnutím, v pracovnej pozícii prevádzkový zamestnanec. Náplňou práce je predaj pohonných látok a doplnkového sortimentu, v nepretržitej prevádzke, s 12 hod. pracovnou zmenou. Pracovníci sa zúčastňujú pravidelných lekárskeho preventívnych prehliadok 1 x za 2 roky z dôvodu vykonávania nočnej práce. Zdravotné postihnutie pracovníkov –kardiovaskulárne ochorenia, diabetes, ochorenie podporno-pohybového aparátu.
- **Obec Svätý Kríž, Svätý Kríž 152, prevádzka tkania kobercov v obci Svätý Kríž 16**. Počas štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že prevádzka bola zrušená a od 12.4.2014 ukončila činnosť. Chránená dielňa bola zriadená pre 5 pracovníkov so zdravotným postihnutím, činnosť bola zameraná na tkanie kobercov. Prevádzka bola jednozmenná s 8 hod. pracovnou dobou + 30 min. prestávka na obed.

Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách, bolo kontrolované aj plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Pracovníci chránených dielní majú vytvorené okrem šatní a denných miestností aj oddychové miestnosti, kde majú možnosť oddychu kedykoľvek počas pracovnej doby. Pracovné tempo je voľné, práca nie je úkolovaná a pracovníci môžu pracovné činnosti kedykoľvek počas pracovnej doby prerušiť. Zamestnávateľia zároveň zohľadňujú meniace sa okolnosti a zabezpečujú na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce, pracovníci majú možnosť vykonávať pracovné činnosti v pracovných polohách ktoré dovoľuje ich zdravotný stav, taktiež nie sú zamestnávateľom obmedzovaní v absolvovaní lekárskeho vyšetrení a prehliadok vo vzťahu k ich zdravotnému postihnutiu. Pracovníci, ktorí vykonávajú prácu v noci sa v tejto súvislosti zúčastňujú pravidelne preventívnych lekárskeho prehliadok.

Počas dozoru boli u dvoch zamestnávateľov použité dotazníky informovanosti zamestnancov pri práci so zobrazovacími jednotkami a dotazníky subjektívneho hodnotenia záťaže a zdravotných ťažkostí pohybového aparátu pri práci.

Na základe žiadostí v rámci uvedenia priestorov do prevádzky, príp. zriadenia chráneného pracoviska, alebo chránenej dielne už v posúdených priestoroch bolo vydaných 14 rozhodnutí a 7 stanovísk.

Počas štátneho zdravotného dozoru, ktorý bol vykonaný pri posudzovaní priestorov, chránených pracovísk/dielní do prevádzky, bolo kontrolované splnenie všeobecných požiadaviek na pracovisko v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením zdravotného postihnutia pracovníkov. Riziko expozícii zdraviu škodlivým faktorom práce a pracovného prostredia u pracovníkov so zdravotným postihnutím nebolo v posudzovaných prevádzkach zistené.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
LM	14	7	6	6	24	8 ZJ, 8 fyzická záťaž	žiadne	žiadne	

MKCH: C, E, F, H, I, M

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
LM	146	36

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú	Názov úlohy	Gestor úlohy
3.1.	<p>Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie</p> <p>V rámci plnenia projektu bolo vyšetrených spolu 80 osôb, ľahko pracujúcich, rozdelených do 4 skupín podľa pohlavia a veku (na skupiny 19 – 34 ročných a 35 – 54 ročných).</p> <p>a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat 19 až 34 r. v počte 20 b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat.35 až 54 r. v počte 20 c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 20 d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 20</p> <p>Sledované boli somatometrické a biochemické ukazovatele, klasickými antropometrickými vyšetreniami (BMI, WHR, TK) a prístrojom Reflotron (cholesterol celkový, HDL, triacylglyceroly, LDL, glykémia). Formou štandardizovaného dotazníka boli zisťované údaje o životospráve (frekvencia konzumovania jednotlivých druhov potravín) a pohybovej aktivity. Zisťovaný bol jednoduchý jedálny lístok, vyhodnocovaný programom Alimenta. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracované v programe Microsoft Excel.</p> <p>Dotazník o pohybovej aktivite v skupine žien 19 – 34 r. uvádza, že 2 respondentky sa vôbec nevenujú športu. Ako dôvod uvádzajú nedostatok času. 2 osoby uvádzajú, že sa venujú športu asi 1 hodinu týždenne, 8 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 4 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 4 z oslovených sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí 10 respondentiek ako dobrú, 6 osôb ako uspokojivú, 2 ako málo uspokojivú a 2 ako zlú. 7 respondentiek uvádza, že zmenili svoju životosprávu v poslednom období a to smerom k zdravšej výžive - konzumácia stredne menej tukov, viac zeleniny a viac pohybovej aktivity. Podľa názoru opýtaných respondentiek je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 10 osôb, 7 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 3 nie sú stresovaná.</p> <p>V skupine 35 – 54 r. žien uviedlo, že žiadny čas nevenujú športu 4 osoby, ako dôvod uviedli nedostatok času. 4 respondentky sa pohybovej aktivite venujú asi hodinu týždenne, 6 sa venuje 2 – 3 hodiny, 4 sa športu venujú 4 – 5 hodín a 1 viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 10 osôb ako uspokojivú 6 a ako málo uspokojivú 2 osoby a zlú 2. K zmene životosprávy došlo v 6 prípadoch, z celkového počtu 20 opýtaných respondentiek. Ako odpoveď na vykonanú zmenu uvádzajú zdravšiu stravu, menej tukov a viac zeleniny. Podľa ich názoru je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom 9 osôb, 9 osôb uviedlo odpoveď niekedy a 2 uvádzajú, že nie sú vystavené stresovým faktorom.</p> <p>V skupine mužov 19 – 34 r. sa športu nevenujú 3 respondenti. Dôvodom je nedostatok času a jeden opýtaný športovú aktivitu nepokladá za potrebnú. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 6</p>	<p>ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici</p>

osôb, ako uspokojivú 12 osôb, málo uspokojivú 2. K zmene životosprávy došlo u 7 respondentov, vykonanou zmenou bola u väčšiny zdravšia strava, viac pohybovej aktivity. Že sú vystavení stresu vo zvýšenej miere si myslí 5 osôb, 7 osôb uvádza možnosť niekedy a 8 uvádzajú možnosť nikdy.

Zo skupiny mužov 35 – 54 r., 5 osôb sa vôbec nevenuje športu nakoľko nemajú dostatok času a pohybovú aktivitu nepokladajú za potrebnú. 2 osoby sa venujú športu minimálne 1 hodinu týždenne, 6 osôb 2 -3 hodiny týždenne, 3 osoby 4 – 5 hodín týždenne a 4 oslovení sa venujú viac ako 6 hodín týždenne. Svoju životosprávu hodnotí ako dobrú 8 osôb, 9 ako uspokojivú, 2 ako málo uspokojivú a 1 ako zlú. V poslednom období 8 z 20 opýtaných osôb zmenili svoju životosprávu a to zdravšou stravou, v jednom prípade zvýšením pohybovej aktivity. 8 osôb si myslí, že sú vo zvýšenej miere vystavení stresu, 10 osôb odpovedali možnosťou niekedy a 2 nikdy.

Na základe vyhodnotenia jednodenného jedálneho lístka nebol zistený vo vekovej skupine žien 19 – 34 r. zvýšený príjem energie. Zvýšený príjem bielkovín bol až u 10 a tukov u 4 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 9 osôb, vody u 8 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 12 osôb. Cholesterol bol zvýšený u 3 osôb.

V skupine žien 35 – 54 r. bol zistený zvýšený príjem energie u 1 osoby, zvýšený príjem bielkovín bol u 10, tukov u 9 a cholesterolu bol u 3 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 6 osôb a vody u 5 osôb, hrubej potravinovej vlákniny u 10 osôb.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol zvýšený príjem energie u 1 osoby, zvýšený príjem bielkovín u 14, tukov u 11 a cholesterolu u 7 osôb. Príjem vitamínu C bol znížený u 13, vody u 6 respondentov, hrubej potravinovej vlákniny u 13 osôb.

V skupine 35 – 54 r. mužov bol zistený zvýšený energetický príjem u 2 respondentov, zvýšený príjem bielkovín u 16, tukov taktiež u 16 a cholesterolu u 7 osôb. Príjem vody bol znížený u 8, vitamínu C u 5 osôb, hrubej vlákniny u 12 osôb.

V skupine žien 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 16 osôb, WHR index bol v norme u 18 respondentiek. Podľa hodnôt BMI majú miernu nadváhu 2 osoby a 2 osoby boli podľa tohto ukazovateľa obézne. Krvný tlak bol v norme u 18 respondentiek.

V skupine žien 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 8 osôb, zvýšený bol u 10 a 2 osoby boli podľa tohto ukazovateľa obézne, WHR index zvýšený u 6 osôb.

V skupine mužov 19 – 34 r. bol BMI index v norme u 12 osôb, nadváhu malo 8 respondentov, WHR bol v norme u 17 osôb. Krvný tlak bol v norme u 19 osôb.

V skupine mužov 35 – 54 r. bol BMI index v norme u 4, nadváhu malo 10 osôb, obézny 6. WHR index bol zvýšený u 10 osôb.

	<p>Projekt sledovanie výživového stavu obyvateľstva má opakovane dobrú odozvu u sledovaných skupín populácie a sme od obyvateľov dožadovaní hlavne o meranie základných živín - biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu a tlaku krvi.</p>	
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2015 a ďalšie roky
3.2	<p>Monitoring príjmu jódu - plán odberu vzoriek na rok 2014 – 24 vzoriek, odobratých bolo v roku 2014 - 24 vzoriek z distribučnej siete, vzorky vyhoveli, monitorovacia úloha</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom Košiciach
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	15.január 2015 a ďalšie roky
3.3	<p>Bezpečnosť nanomateriálov na báze Tio2 Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.marec 2016
3.4	<p>Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30.marec 2016
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	
3.5	<p>Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov V rámci „Harmonogramu odberov vzoriek v rámci výkonu úradnej kontroly potravín orgánmi verejného zdravotníctva podľa jednotlivých vybraných komodít RÚVZ Žilinského kraja na rok 2014“, bol plán odberu – 3 vzorky obalových materiálov – potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch. Odber vzoriek bol realizovaný v mesiaci marec, vzorky boli odobraté v distribučnej sieti. Výsledky laboratórneho vyšetrenia sú vyhovujúce.</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Poprade	30.marec 2016
3.6	<p>Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši, RÚVZ so sídlom Poprade	30.marec 2016
3.7	<p>Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.</p>	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15.január 2015

3.8	<p>Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa</p> <p>- v súvislosti s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 bolo:</p> <p>- na základe ŠZD celkovo vykonaných: 321 kontrol, z toho:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ na základe hlásení zo systému RAPEX: 295 kontrol ▪ na dodržiavanie Správnej výrobnjej praxe: 3 kontroly ▪ informačnej zložky o výrobku: 3 kontroly ▪ počet kontrol vykonaných na povinné označovanie výrobkov: 13 kontrol ▪ počet kontrol vykonaných na pravdivosť tvrdení: 6 kontrol <p>- počet skontrolovaných kozmetických výrobkov spolu: 92 - z toho bolo 19 s nedostatkami v označení.</p> <p>- sankcie neboli uložené</p> <p>- počet druhov/ks výrobkov stiahnutých z obehu na základe opatrenia: 1/948 (nevyhovujúce označenie výrobku)</p> <p>- odobratých bolo 12 vzoriek kozmetických výrobkov (11 výrobkov v 5 prevádzkach, 1 výrobok v rámci internetového predaja):</p> <ul style="list-style-type: none"> • 2 vzorky výrobkov pre dospelých (mydlá s antimikrobiálnym/antibakteriálnym účinkom) – na stanovenie obsahu regulovaných látok (konzervačné), mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania. Vzorky vyhoveľi stanoveným ukazovateľom v chemických, mikrobiologických analýzach a v označovaní. • 4 vzorky výrobkov pre dospelých (mlieka, gély, lotiony a vody na stanovenie regulovaných látok (konzervačné a vonné látky), mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania. 2 vzorky výrobkov boli opakovane analyzované na stanovenie obsahu vonnej látky (limonen), nakoľko v prvej analýze bolo stanovené také množstvo vonnej látky, ktoré musí byť uvedené na obale výrobkov v označení zložiek. Vzorky vyhoveľi stanoveným ukazovateľom v chemických, mikrobiologických analýzach, v označovaní. • 2 vzorky výrobkov pre dospelých deklarujúcich obsah vitamínu C (kyselina askorbová alebo askorbyl palmitát) na pravdivosť tvrdení, mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania Na základe výsledkov chemickej analýzy nebolo možné vo vzorkách vyhodnotiť deklaráciu prítomnosti vitamínu C. Vzorky vyhoveľi stanoveným ukazovateľom v mikrobiologickej analýze a v označovaní. • 3 vzorky výrobkov pre dospelých – farby na obočie a mihalnice na stanovenie regulovaných a zakázaných 	ÚVZ SR
-----	--	--------

	<p>látok (farbivá), kontrolu označovania</p> <p>Výsledky vzoriek neboli doručené.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 vzorka výrobku pre dospelých – výrobok na báze heny v rámci internetového predaja na stanovenie regulovaných látok (farbivá), mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania. <p>Vzorka výrobku nebola odobratá, nakoľko sa v našom regióne nenachádzajú predajcovia na internetových stránkach.</p> <ul style="list-style-type: none"> • 1 vzorka výrobku pre dospelých na profesionálne použitie na hĺbkové čistenie alebo chemický peeling v rámci internetového predaja na stanovenie obsahu neregulovaných látok: AHA kyseliny mikrobiologickú analýzu a kontrolu označovania <p>Výsledky vzoriek neboli doručené.</p>	
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	30.január 2015
3.9	Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch	ÚVZ SR
	Úloha neplnená RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši.	
	RÚVZ so sídlom v L.Mikuláši	31.máj 2015

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Na plnení tohto projektu sme sa v roku 2014 nepodielali, nakoľko monitoring u jednotlivých vekových kategórií detí a mládeže bol ukončený v roku 2013, kedy prebehla posledná etapa prieskumu u mládeže vo veku 15 až 18 rokov. V roku 2014 prebiehala sumarizácia údajov a celkové vyhodnotenie projektu, ktoré realizoval gestor – RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a ÚVZ SR.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

V rámci plnenia tohto projektu sme v termíne od 22.09.2014 do 03.10.2014 realizovali dotazníkový prieskum o zneužívaní návykových látok u žiakov a pedagógov Obchodnej akadémie na Nábřeží K. Petroviča 1571 v Liptovskom Mikuláši. Predmetná škola bola určená – vybratá na základe reprezentatívneho výberu škôl. Celkom bolo do projektu zapojených **125 respondentov**, z toho 108 žiakov (vyplňali dotazník TAD 2) a 17 učiteľov (vyplňali dotazník TAD 3). Dotazníky spolu s hláseniami za jednotlivé triedy boli zaslané ÚVZ SR – odboru HDM, ktorý je koordinátorom uvedeného prieskumu na úseku verejného zdravotníctva.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

V rámci plnenia tohto projektu sme v roku 2014 realizovali dotazníkový prieskum o úrazovosti detí vo vekovej kategórii od 3 do 6 rokov. Celkovo bolo do projektu zapojených **30 detí**, z toho 15 detí z mestskej materskej školy (Materská škola, Bernolákova, Ružomberok) a 15 detí z vidieckej materskej školy (Materská škola, Kvačany). Získané údaje

sme v termíne do 30.06.2014 spracovali podľa zaslaných požiadaviek a odoslali gestorovi projektu - Úradu verejného zdravotníctva SR.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

V rámci plnenia tohto projektu sme v termíne od septembra do decembra 2014 vykonali na vybraných základných školách sledovanie pohybovej aktivity detí na hodinách telesnej výchovy v 3. a 8. ročníku. Sledovanie sme vykonali v 10 školách (5 mestských a 5 vidieckych základných škôl), v ktorých bol v mesiaci apríl 2014 vykonaný na základe nariadenej mimoriadnej úlohy cielený štátny zdravotný dozor zameraný na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy. Počas hodín sme vyplňali dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“. Súčasne v každom sledovanom ročníku žiaci vyplňali dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Celkom bolo do projektu zapojených **406 žiakov**. Údaje z dotazníkov sme spracovali v stanovenom termíne do 31.12.2014 v programe Epi info a zaslali gestorovi projektu – RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Okrem uvedených projektov sme sa zapojili do realizácie projektu „**Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska**“ (projekt nie je zaradený medzi projekty HDM, gestorom je ÚVZ SR – odbor podpory zdravia). V rámci jeho realizácie sme v roku 2014 vykonali dotazníkový prieskum v 3 vybraných školách v meste Ružomberok (v základných školách na Bystrickej ceste, na ulici Zarevúca a na sídlisku Klačno v Ružomberku). Dotazníky boli určené pre:

- žiakov školy (dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách a dotazník o spôsobe dochádzania do školy, hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómoch),
- rodičov žiakov (dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka)
- pre správcu školy (dotazník o škole a dotazník o kontrole školskej budovy)
- pre pedagogických pracovníkov (dotazník o fajčení a formulár o obsadenosti učební)
- pre pracovníkov RÚVZ (dotazník o kontrole zariadení na osobnú hygienu a formulár školská inšpekcia).

Dotazníkový prieskum bol v každej škole realizovaný v troch vybraných triedach (v ročníkoch IV. až VI.), s počtom žiakov 25, celkom bolo do projektu zapojených **225 žiakov a 15 učiteľov**. V jednej z vybraných škôl, v Základnej škole na Bystrickej ceste 14 v Ružomberku, boli pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Žiline vykonané aj merania vo vnútornom ovzduší tried, pričom boli merané parametre: teplota, relatívna vlhkosť, rýchlosť prúdenia vzduchu, CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀.

Údaje získané z dotazníkového prieskumu budú v priebehu roku 2015 spracované do zaslaných tabuliek.

5 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Realizácia očkovania:

Bola realizovaná podľa platnej schémy- očkovací kalendár schválený ÚVZ SR pre rok 2014.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním :

V rámci hlásneho systému EPIS monitorujeme každé hlásené ochorenie, ktoré je preventabilné očkovaním. Takéto ochorenie podrobne prešetrujeme, hlavne s dôrazom na jeho laboratórne potvrdzujúcu diagnostiku. V priebehu roka 2014 sme prešetrovali 26 hlásených podozrení na pertussis, zabezpečovali vyšetovanie materiálu od pacientov a jeho zasielanie do NRC pre pertussis na konečné potvrdenie, alebo vyvrátenie diagnózy. Za rok 2013 sme vykázali celkovo 21 potvrdených ochorení na pertussis.

Prešetrovali sme jedno ochorenie na parotitídu.

Manažment očkovania:

V rámci kvalítne vykonávanej kontroly a riadenia očkovania pracovníkmi odd. epidemiológie RÚVZ zabezpečujeme pre terénnych pediatrov pravidelné semináre a školenia s problematikou očkovania. Očkujúci lekári sú ďalej tiež odborne usmerňovaní mesačne, zasielaním mesačných výkazov o prenosných ochoreniach. V mesačných intervaloch (vždy nasledujúci týždeň po skončení mesiaca) nám očkujúci pediatri zasielajú zoznamy očkovacích výkonov.

Kontrola očkovania v SR:

Kontrola očkovania je vykonávaná každoročne v mesiaci september a október podľa predloženej anotácie. Priebežne je vykonávaná kontrola námatková a hlavne pri zisťovaní očkovania u ochorenia, ktoré je preventabilné očkovaním. V roku 2014 sme vykonávali kontrolu očkovania v stanovených mesiacoch september - október na všetkých pediatrických ambulanciách, z kontroly očkovania bola v termíne vyhotovená záverečná správa zaslaná na kraj, kde bola podkladom pre vypracovanie krajskej a následne celoslovenskej správy. Kontrola zaočkovania proti chrípke a pneumokokovým infekciám u klientov zariadení sociálnych služieb bola vykonávaná u jednotlivých DD a DSS v počte 12.

Pri tohtoročnej kontrole očkovania ešte neboli zistené výrazné poklesy v zaočkovanosti (pod 95%) napriek tomu, že počet hlásených odmietaní očkovania v regióne narastá. V pravidelných štvrtročných intervaloch zasielame tabuľky odmietania očkovania na ÚVZ SR.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V roku 2014 bola vykonávaná mesačná analýza prenosných ochorení za región a zasielaná elektronicky príp. písomne všetkým štátnym a hlásiacim neštátnym zdravotníckym zariadeniam. V informačnom systéme prenosných ochorení bolo spracovaných 1310 prípadov. Epidemiologické šetrenie spojené s protiepidemickými opatreniami a edukáciou obyvateľstva bolo realizované v 702 ohniskách.

Dôraz je kladený na surveillance v prípade výskytu ochorení imunizačného programu.

- zlepšenie laboratórnej spolupráce

U každého ochorenia, u ktorého je možné vykonať laboratórny dôkaz vyžadujeme, aby toto vyšetrenie bolo vykonané. Je k tomu potrebná dobrá spolupráca s niekoľkými laboratóriami v okrese – štátnymi aj súkromnými, ale tiež dobrá spolupráca s nadregionálnymi laboratóriami, ktoré vykonávajú špecifickú diagnostiku: virologické laboratória a laboratória

NRC. Pretrváva veľmi zlá spolupráca s NRC pre prionové choroby a pomalé vírusové neuroinfekcie, ktoré nám neoznamuje výsledky vyšetrení vzoriek biologického materiálu, ktorého odber zabezpečuje RÚVZ, vrátane vzoriek biologického materiálu rodinných príslušníkov.

- zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

Naša spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, ako aj s lekármi styčných odborností je veľmi intenzívna, nemáme problémy z ich strany s včasným hlásením infekčných ochorení. Lekári prvého kontaktu nie sú zatiaľ naklonení elektronickému spôsobu hlásenia. Na našu písomnú výzvu zareagovali a hlásia týmto spôsobom len dve lekárky v okrese.

- analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení :

V rámci programu EPIS sme sa zapracovali do systému rýchleho varovania, ktorý pri takýchto ochoreniach využívame a hlásime všetky mimoriadne udalosti.

- zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

V rámci edukácie širokej laickej aj odbornej verejnosti o prenosných ochoreniach vystupujeme s aktívnymi prednáškami na edukácii lekárov prvého kontaktu Žilinského kraja, ale aj v rámci Slovenska. V rámci Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl, sme zrealizovali semináre pre pediatrov okresu Ružomberok aj L. Mikuláš. Po tretí raz sme sa zapojili do edukácie zdravotných sestier v rámci projektu Hodnota očkovania. V spolupráci so sesterskou komorou boli organizované dva odborné semináre v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Na seminári sa zúčastnilo 176 zdravotných sestier, ktoré po ukončení semináru vyplnili dotazníky – dotazníky boli expedované cez web do RUVZ Trenčín na vyhodnotenie.

V roku 2014 boli realizované pracovné stretnutia k pripravovanému projektu „Očkovanie hrou“

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Využívame informačný systém prenosných ochorení, v ktorom monitorujeme hlásené infekčné ochorenia, nozokomiálne nákazy, ARO a CHPO, využívame systém rýchleho varovania, potrebné výstupy poskytujeme hlásiacim spolupracujúcim subjektom. Z hlásiacich subjektov však využívajú tento systém len dve terénne lekárky, ktoré využívajú elektronické hlásenie výsledkov prenosných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Liptovská nemocnica s poliklinikou MUDr. Ivana Stodolu v L. Mikuláši neparticipuje na programe HELICS. Nemocnica má svojho lekára, ktorý vedie nozokomiálnu komisiu a tiež jednu nozokomiálnu sestru so vzdelaním Mgr., ktorá dohliada na problematiku nemocničnej hygieny a nozokomiálnych nákaz. LNsP Liptovský Mikuláš hlásila 48 NN.

V zmysle zvyšovania bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach bolo realizovaných 22 kontrol hygienicko-epidemiologického režimu na lôžkových oddeleniach. Odobratých bolo 114 sterov zo sterilného materiálu, 477 sterov z prostredia.

Nemocnica si sama zabezpečuje vykonávanie kontroly stermi z prostredia oddelení a výsledky predkladá RÚVZ.

V rámci celosvetovej kampane „Hygiena a dezinfekcia rúk“ sme zrealizovali 1 odborný seminár pre všetkých zamestnancov tejto nemocnice.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pre prípad mimoriadnej epidemiologickej situácie máme vypracovaný krízový plán a tiež podľa štatútu zriadenú protiepidemickú komisiu, ktorej členovia sú pravidelne- najmenej raz ročne - aktualizovaní. V rámci EPISU je zabezpečené hlásenie mimoriadnej epidemiologickej

situácie, kde sú hlásené predpísané infekčné ochorenia (ich výskyt poprípade úmrtie na tieto sledované ochorenia). V roku 2014 sme takto do SRV (Systému rýchleho varovania v Epise) hlásili celkom 13 prípadov mimoriadnej epidemiologickej situácie.

V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v krajinách západnej Afrike je monitorová situácia, vedúci lekári a vrchné sestry lôžkových oddelení LNŠP boli edukovaní formou prednášky a lekári prvého kontaktu boli písomne oboznámení o postupe pri podozrení z ochorenia na Ebolu. Bola a je zabezpečená 24 hodinová dostupnosť na „pohotovostnej linke“ regionálnou hygieničkou a zamestnancami odd. epidemiológie. Informácie k problematike Eboly boli zverejnené aj na webovej stránke úradu.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV.

Celkom 6x v priebehu roka sme odoberali odpadovú vodu na vyšetrenie poliovírusov a podľa harmonogramu sme ju doručili do virologického laboratória v Banskej Bystrici. Výsledky vzoriek boli negatívne.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Pravidelne denne je zabezpečená poradňa HIV/AIDS, v ktorej ráno do 9,00 hod. vykonávame odbery krvi na anonymné vyšetovanie. Vyšetovanie následne zabezpečuje laboratórium RÚVZ B. Bystrica. V rámci poradne každý pacient vyplňuje dotazník, kde zisťujeme jeho epidemiologickú anamnézu a následne poučíme pacienta o možných rizikách akvirácie nákazy. V roku 2014 sme takto zabezpečili vyšetrenie 12-tich osôb.

6.8 Poradne očkovania

Očkovanie tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. Za posledné 3 roky v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši narastá počet rodičov, ktorí odmietajú povinné očkovanie detí.

V rámci oddelenia epidemiológie bola zriadená poradňa očkovania, ktorej činnosť sme spropagovali na našej internetovej stránke úradu.

Skúsenosť je taká, že poradňu navštevujú zatiaľ iba rodičia detí odmietajúci očkovanie, ktorých RÚVZ aktívne pozíva. Pracovníci odd. epidemiológie vedú s týmito rodičmi rozhovor o prospešnosti očkovania a odovzdané sú im aj edukačné materiály pojednávajúce o význame očkovania. Diskusia s týmito rodičmi je veľmi náročná a ich presvedčenie o neúčinnosti a škodlivosti očkovania je také silné, že odmietajú odborné argumenty.

Celkom sme v r. 2014 pozvali do poradne očkovania 80 rodičov odmietajúcich očkovanie, dostavilo sa ich len 15. V troch prípadoch rodičia zmenili po návšteve poradne svoj postoj a dali svoje dieťa zaočkovať.

6 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Počty zdravotno-výchovných aktivít v nasledovných prioritných oblastiach NPPZ:

- **Výživa a stravovacie zvyklosti:** 71 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 45 besied 26 spoluprac zabezpečujúcich priebeh akcie (ponuka besedy, vybavenie žiadosti s termínom a témou besedy - telefonicky alebo e-mailom),
- **Fyzická inaktivita:** 26 zdravotno-výchovných aktivít (12 besied, 9 spoluprac, demonštrácie cvičení, iné (5):distribúcia letákov a demonštrácia cvičení)
- **Tabak:** 159 zdravotno-výchovných aktivít (67 besied, 20 spoluprac, 72 merania CO smokerlyserom)

- **Alkohol:** 87 zdravotno-výchovných aktivít (52 besied, 13 spoluprác, 22 iné – DVD film a použitie okuliarov - simulátorov opitosti)

Úroveň zdravotného uvedomenia a výskytu rizikových faktorov životného štýlu bola monitorovaná dotazníkovou metódou

- v oblasti výživy (226 dotazníkov)
- v oblasti pohybovej aktivity (6 dotazníkov).

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

1. Intervenčné aktivity :

- meranie telesných parametrov : výška, váha, pás, boky, - stanovenie indexov BMI, WHR
- meranie tlaku krvi, pulzu,
- analýza stavby tela prístrojom OMRON: stanovenie hodnôt viscerálneho tuku, percenta kostrových svalov , % tukov v tele , bazálny metabolizmus,
- poskytnutie odborného poradenstva znižovania nadváhy (výživa , pohyb).

Intervenčných aktivít sa zúčastnilo 60 občanov regiónu Liptov :

- SOŠ Polytechnická Liptovský Mikuláš - študenti a zamestnanci
- študenti Katolíckej univerzity
- MŠ Riadok pedagogickí pracovníci
- klienti Poradne zdravia.

Oblasť : Výchova a vzdelávanie

Vzdelávanie v oblasti ozdravenia výživových zvyklostí v prevencii vzniku nadváhy a obezity v cieľovej skupine deti a mládež: spolu 34 besied realizovaných nasledovne:

- ZŠ Zárevúca , Ružomberok, edukovaných 46 žiakov
- ZŠ a MŠ Ľubeľa, edukovaných 58 žiakov
- ZŠ M.R.Martákovej Liptovský Mikuláš, edukovaných 21 žiakov
- ZŠ Bystrická cesta Ružomberok , edukovaných 66 žiakov
- SOŠ Polytechnická Liptovský Mikuláš , edukovaných 30 študentov
- SOŠ Polytechnická Ružomberok, edukovaných 45 študentov
- Katolícka univerzita Ružomberok, edukovaný 4 študenti
- ZŠ M.R.Martákovej , edukovaných 45 žiakov
- MŠ Riadok Ružomberok, edukovaných 32 detí a pri téme : Výživa v prevencii srdcovocievnych chorôb, Ozdravenie výživových zvyklostí – edukovaných 19 rodičov
- ZŠ a MŠ, edukovaných 21 žiakov.

Vzdelávanie v oblasti potreby optimalizácie pohybovej aktivity bolo realizované formou 5 prednášok v nižšie uvedených zariadeniach :

- SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok
- Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva
- SOŠ polytechnická, L.Mikuláš, odbor podnikania v potravinárstve

9.3 „Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“ Plnenie úloh v oblasti edukácie na školách

V edukačnej oblasti zameranej na prevenciu užívania tabakových výrobkov na základných školách a zvýšenie zdravotnej uvedomenosti v oblasti vplyvu fajčenia na zdravotný stav , vznik závislosti a často krát na zanechanie závislosti , ďalej na finančné dôsledky fajčenia u

študentov stredných škôl - boli realizované aktivity v celkovom počte 159. Pri edukácii bolo použité aj tematické DVD a merania CO vo vydychovanom vzduchu u 72 študentov.

Počet edukovaných jedincov - 751.

Zoznam zariadení, v ktorých boli aktivity vykonané:

- Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva
- Stredná odborná škola elektrotechnická, Liptovský Hrádok
- Základná škola, Ľubňa
- SOŠ polytechnická, L.Mikuláš,
- SOŠ stavebná L.Mikuláš
- SOŠ drevárska, Liptovský Hrádok
- SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok
- Základná škola Klačno Ružomberok
- Hotelová akadémia, Liptovský Mikuláš, ČSL Brigády
- ZŠ Ľubňa
- ZŠ Apoštola Pavla, Liptovský Mikuláš
- ZŠ Klačno, Ružomberok
- Lesnícka škola, Liptovský Hrádok
- ZŠ Janka Kráľa , Lipt. Mikuláš
- ZŠ J.D.Matejovie.

9.4 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 – 2015“

Riešiteľskými pracoviskami predmetnej úlohy sú len vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.5 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike (NAPPA)“

Zvyšovanie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu bolo realizované formou 77 zdravotno-výchovných aktivít (besedy, použitie DVD nahrávok, použitie zdravotno-výchovnej pomôcky simulátora opitosti) v nasledovných zariadeniach :

Základné školy:

Základná škola, Zarevúca, Ružomberok

Základná škola, Ľubňa:

Základná škola, Klačno, Ružomberok:

ZŠ Demänovská cesta 408/49

ZŠ Likavka

Stredné školy :

SOŠ polytechnická, L.Mikuláš, odbor podnikania v potravinárstve

Hotelová akadémia Liptovský Mikuláš

ZŠ Liptovské Revúce

SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok

Vysoké školy:

Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva

Cieľová skupina: žiaci a študenti a pedagogickí pracovníci v regióne Liptova.

Počet edukovaných jedincov : 395

Odprednášané témy: „Dôsledky chronického nadužívania alkoholu“ Vplyv alkoholu na mozog a duševné schopnosti“, „Závislosť na alkohole“, „Poškodenie telesných orgánov

vplyvom alkoholu“, „Duševné ochorenia a alkohol“ a „Alkohol – legálna droga“, „Alkohol – účinky nadmernej konzumácie“, „Vplyv alkoholu na telesné a duševné zdravie“, „Dôsledky nadmerného užívania alkoholu“ .

9.6 „Národný program ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

Zlepšenie životného štýlu a zdravotného uvedomenia starších ľudí bolo vykonávané formou nasledovných aktivít v cieľových skupinách seniorov :

- Univerzita tretieho veku pri Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, Centrum vzdelávania, oddelenie odborných kurzov požiadalo o lektorskú činnosť lekára oddelenia podpory zdravia . V rámci vzdelávania boli odprednášané 3 témy : „Spôsob života - faktor vzniku a vývoja nádorových ochorení“ „Štatistika úmrtnosti nádorových ochorení“ „Výživa v prevencii nádorových ochorení. Počet zúčastnených: 32
- V Domove dôchodcov a domov sociálnych služieb obce Liptovské Sliache sa uskutočnili 4 aktivity: 2 besedy na tému : „Prevencia inkontinencie“, „Posilnenie svalstva panvového dna“, 2 demonštrácie cvičení zamerané na posilnenie svalstva panvového dna a svalového korzetu chrbta. Počet zúčastnených : 6 zdravotníckych zamestnancov, 30 klientov zariadenia.
- V Domove pre seniorov Golden Age-Liptovský Mikuláš boli vykonané nasledovné intervencie : odprednášané boli 3 témy : Posilňovanie svalstva panvového dna, Prevencia inkontinencie, Vplyv pohybu na jednotlivé systémy ľudského tela, distribuované boli zdravotno- výchovné letáky (20 ks), demonštrácia cvičení na posilnenie svalstva panvového dna a svalstva chrbta. Akcie sa zúčastnilo 20 občanov.
- V Akadémii ozbrojených síl generála M. R. Štefánika (Oddelenie odborných kurzov, Centrum vzdelávania) boli pre seniorov 3.veku odprednášané 3 témy: „Srdcovocievne ochorenia - diagnózy, úmrtnosť“, „Rizikové faktory spôsobu života - vznik a vývoj Srdcovocievnych ochorení“ a „Výživa v prevencii vzniku srdovo-cievnych ochorení“ Počet zúčastnených: 28
- V spolupráci s členkou Jednoty dôchodcov vo Východnej sa uskutočnila pre širokú verejnosť akcia, v rámci ktorej bola odprednášaná téma „Rizikové faktory spôsobu života pri patofyziológii osteoporózy“ Počet zúčastnených 23. V rámci akcie boli distribuované letáky na tému „Výživa a pohyb v prevencii osteoporózy“.
- V Centre sociálnych služieb Trojlístok, Riadok 8 Ružomberok, bola zrealizovaná prednáška na tému „ Faktory spôsobu života - vplyv na činnosť mozgu“. Počet zúčastnených:19.

9.7 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast“

Prednášková zdravotno-výchovná činnosť realizovaná v priestoroch školských zariadení bola zameraná na oblasti priority projektu: podpora pohybových aktivít (5), zdravá výživa (38), výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie (15), prevencia užívania tabaku (68) alkoholu (49), iné témy (1). Celkovo sa uskutočnilo pre deti a mládež 259 edukačných aktivít.

Zdravotno-výchovná činnosť bola realizovaná nasledovne:

Téma: **Zdravý životný štýl** v prevencii chronických ochorení: 2 besedy (SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok)

Téma: **Podpora pohybových aktivít:** 5 besied, (Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva : 2 besedy, SOŠ polytechnická, L.Mikuláš, odbor podnikania v potravinárstve: 1 beseda , SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok : 2 besedy)

Téma: Zdravá výživa: 38 besied, (Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva: 1 beseda, Základná škola, Demänovská cesta, Liptovský Mikuláš:2 besedy, Stredná odborná škola lesnícka J.D. Matejovie, Liptovský Hrádok:1, SOŠ polytechnická, L.Mikuláš, odbor podnikania v potravinárstve:2, MŠ Hrabovská cesta, Ružomberok:1, ZŠ sv.Vincenta Ružomberok:6, MŠ Vranovská Liptovský Mikuláš:1, ZŠ Zárevúca, Ružomberok:4, ZŠ s MŠ Ľubel'a:4, ZŠ M.R.Martákovej, Liptovský Mikuláš:5, ZŠ Bystrická cesta, Ružomberok :4, SOŠ polytechnická, Sládkovičova ul. , Ružomberok:2, MŠ Riadok, Ružomberok:3, ZŠ a MŠ Pribylina:2 besedy)

Téma: Výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie: 15 besied (Stredná odborná škola lesnícka J.D. Matejovie, Liptovský Hrádok:1 beseda, Školský internát pri Obchodnej akadémii, Nábřežie K. Petroviča, Liptovský Mikuláš:1, Katolícka univerzita Ružomberok: 2, SOŠ Polytechnická, Demänovská cesta 669:1, ZŠ a MŠ Pribylina:2, ZŠ Zárevúca Ružomberok:4, ZŠ J.D.Matejovie: 4besedy).

Téma: **Prevencia závislostí: alkohol:** 49 besied, **fajčenie:** 68 besied.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy je RÚVZ Bratislava. RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši tento projekt nerealizuje.

9.7.2 „Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena“

Na zlepšovaní ústneho zdravia detskej populácie sa oddelenie podpory zdravia podieľalo realizáciou 39 zdravotno-edukačných aktivít (prednášky, prehrávanie DVD, demonštrácia techniky čistenia chrupu) .

Edukovaných bolo 225 zúčastnených jedincov (deti, rodičia) a 10 pedagogických pracovníkov v nižšie uvedených materských školách v okrese Liptovský Mikuláš a Ružomberok :

- MŠ Nábřežie 4.apríl Liptovský Mikuláš,
- MŠ Hrabovská cesta Ružomberok – akcia „Deň veselých zúbkov“,
- ZŠ sv.Vincenta Ružomberok,
- MŠ Vranovská ul., Liptovský Mikuláš,
- MŠ Riadok, Ružomberok.

Odprednášané témy:

„Morfológia zubov a orgánov dutiny ústnej“, „Zubný kaz – vznik a vývoj, ošetrovanie“
„Prevencia zubného kazu správnou výživou“ „Hygiena dutiny ústnej“.

9.8 „CINDI program SR“

Realizované intervencie: individuálne aj skupinové v oblasti prevencie chronických ochorení.

1. Individuálne aktivity:

V **Základnej** poradni zdravia bolo vyšetrených 267 klientov, (Mužov - 76, Žien - 191), ktorým boli zisťované údaje a vyšetřované parametre zadané do Testu zdravého srdca. Z toho bolo prvovýšetřených klientov 173 (M - 48, Ž - 125) a kontrolných vyšetřených bolo 94 (M - 28, 48 žien).

Poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života bolo poskytované klientom v základnej Poradni zdravia a v **špecializovaných** poradniach.

Poradňa zdravej výživy – navštívilo ju 376 klientov (z toho bolo 100 mužov a 276 žien) z toho 321 klientom bolo poskytnuté poradenstvo počas výjazdu do terénu,

Poradňa optimalizácie pohybovej aktivity -6 klientov (5 žien, 1 muž),

Poradňa odvykania od fajčenia - 73 klientov (mužov 65, žien 8), z toho 44 klientom bolo poskytnuté poradenstvo v rámci výjazdu.

Poradňa nefarmakologického ovplyvňovania tlaku krvi - 78 klientov. Počet klientov v špecializovaných poradniach celkovo: 533 klientov.

Intervencie podpory zdravia **počas výjazdov** do terénu v nasledovných podnikoch, firmách, školách a iných organizáciách:

- Vyšetrenie krvi prístrojom Reflotron (vyšetrované parametre TCHOL, GLU, TG, HDL), meranie TK a P, antropometrických parametrov a poradenstvo v oblasti rizikových faktorov srdcovo - cievnych ochorení bolo realizované nasledovne:
  - Liptovské pekárne a cukrárne VČELA-Lippek, k.s., ul. 1. Mája, Liptovský Mikuláš - vyšetrených 37 zamestnancov
  - DELTECH, a.s., Priemyselná, Liptovský Mikuláš- 17 zamestnancov
  - STOP.SHOP., ul. 1. mája 41, Liptovský Mikuláš - 24 zamestnancov
  - IMPA, s.r.o., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš - 6 zamestnancov
  - Základná škola internátna, Jamník - 23 pedagogických zamestnancov
  - Stredná odborná škola drevárska, Liptovský Hrádok - vyšetrených 11 pedagogických zamestnancov
  - Základná škola, Ružomberok, ul. Zárevúca – 16 vyšetrených zamestnancov
  - Odborné učilište Janka Alexyho, Liptovský Mikuláš – 26 zamestnancov
  - MsÚ v Liptovskom Mikuláši – vyšetrených 9 zamestnancov
  - Stredná škola: Hotelová akadémia, Liptovský Mikuláš - 23 vyšetrených zamestnancov – meranie tlaku krvi a merania váhou Omron – analýza stavby tela, poradenstvo
  - ZŠ sv. Vincenta v Ružomberku - 26 zamestnancov
  - Mestská polícia Liptovský Mikuláš – 9 zamestnancov
  - Mondi SCP Ružomberok - 47 zamestnancov
  - Včela Lippek - 30 zamestnancov
  - Domov pre seniorov Golden Age Liptovský Mikuláš - 11 zamestnancov
  - Hotelová akadémia Liptovský Mikuláš - 17 zamestnancov
  - Všeobecná zdravotná poisťovňa Liptovský Mikuláš - 16 vyšetrených zamestnancov
  - Študenti a zamestnanci SOŠ Polytechnickej Liptovský Mikuláš – 18 vyšetrených.
  - MŠ Riadok, Ružomberok - 10 vyšetrených zamestnancov školy.

Skupinové zdravotno-výchovné aktivity (besedy) boli realizované pre cieľové skupiny:

1. deti a študenti základných a stredných škôl – 259 aktivít
2. zmiešaná skupina – produktívny vek, verejnosť, poproduktívny vek – 24 aktivít.

Počet edukovaných spolu: 1313 jedincov.

Mediálne vstupy propagujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia boli poskytnuté hovorkyni MsÚ Liptovský Mikuláš informácie na tému „Význam spôsobu života v prevencii srdcovo -cievnych ochorení“. Tieto informácie boli uverejnené na web stránkach mesta Liptovský Mikuláš.

2. Prostredníctvom webových stránok RÚVZ boli zverejnené informácie o celoslovenskom protidrogovom projekte vrátane súťaže „Prečo som na svete rád/rada“.

3. Prostredníctvom regionálnych novín „My Liptov“ boli zverejnené informácie ku „Dňu otvorených dverí v Poradenskom centre ochrany a podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, ktorý sa uskutočnil v rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ .
4. Pri príležitosti Svetového dňa srdca bol uverejnený článok v novinách My Liptov na tému: „Deň srdca“. Akcia Deň srdca v meste Liptovský Mikuláš bola spropagovaná v rádiu Liptov
5. Pri príležitosti Svetového dňa výživy bola uverejnená v regionálnych novinách My Liptov informácia na tému : Kampaň "Odstráň obezitu!" v meste Liptovský Mikuláš .

9.9 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši túto úlohu v roku 2013 nerealizuje.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Edukational Survey)

Na RÚVZ Banská Bystrica bolo zaslaných 100 ks dotazníkov štúdie " TOHES".

Programy a projekty, ktoré nie sú súčasťou dokumentu „Programy a projekty“ vyhláseného HH SR

1. Projekt „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľov SR“

Vyšetrovanie krvi a poradenstvo v oblasti zmeny spôsobu života (ozdravenie výživy a optimalizácia pohybovej aktivity) bolo realizované v nižšie uvedených zariadeniach:

- **Liptovské pekárne a cukrárne VČELA-Lippek, k.s., ul. 1. Mája, Liptovský Mikuláš**, u 37 klientov – zamestnancov
  - **DELTECH, a.s., Priemyselná, Liptovský Mikuláš**, vyšetrených 17 zamestnancov
  - **STOP.SHOP., ul. 1. mája 41, Liptovský Mikuláš**, - 24 zamestnancov
  - **IMPA, s.r.o., ul. 1. mája, Liptovský Mikuláš**, 6 zamestnancov .
- Spolu bolo vyšetrených 84 zamestnancov.

2. Projekt „Bezpečný návrat domov“

Projekt bol realizovaný v spolupráci so všetkými stredným školami v okresoch Liptovský Mikuláš a Ružomberok. Do škôl bolo distribuovaných 21 plagátov so sprievodným listom obsahujúcim ponuku zdravotno -výchovných intervencií v oblasti ozdravenia spôsobu života (výživa, pohyb, legálne drogy).

3. Projekt „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci projektu bolo realizovaných 25 prednášok v štrnástich zariadeniach (MŠ – 2. ZŠ-6, SOŠ – 4, VŠ- 2). Celkový počet edukovaných bol 508 jedincov.

4. Populačná stratégia – aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou“.

Marec- Týždeň mozgu

V rámci celoslovenskej akcie „ Týždeň mozgu „boli prednesené 2 témy: „ Alzheimerova choroba“ a“ Vplyv spôsobu života na posilnenie pamäti“.

7.4. Svetový deň zdravia

V rámci Svetového dňa zdravia sa uskutočnili nasledovné zdravotno- výchovné intervencie:

- Pre širokú verejnosť mesta Liptovský Mikuláš a zamestnancov MsÚ L.Mikuláš sa uskutočnila akcia, v rámci ktorej bola vyšetrovaná občanom krv, bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti rizikových faktorov spôsobu života . Zároveň boli merané parametre stavby tela váhou Omron.
- Pre členov Seniorského úradu Liptovsko-oravského seniorátu ECAV na Slovensku bola prednesená téma : „Výživa v prevencii chronických chorôb“.

26.6. Svetový deň boja proti drogám

V rámci Svetového dňa boja proti drogám sa uskutočnilo 6 besied v základnej škole Liptovské Revúce na témy: : „Dôsledky nadmerného užívania alkoholu“-2, „Závislosť na alkohole“-2, Chronický abúzus alkoholu-2.

September - Európsky deň ústneho zdravia

V MŠ Vranovská ul. v Liptovskom Mikuláši boli realizované nasledovné aktivity (4) : prednášky - 3 témy: „Morfológia zubov a orgánov dutiny ústnej, Zubný kaz, Hygiena dutiny ústnej“. Súčasťou intervencie bola demonštrácia čistenia chrupu a premietanie rozprávok s danou tematikou.

Akcie sa zúčastnilo 35 detí predškolského veku, dvaja pedagogickí pracovníci.

Svetový deň srdca

V rámci celonárodnej kampane Most 2014 prebiehala v priestoroch hypermarketu Tesco Liptovský Mikuláš akcia Deň srdca. Akciu zabezpečovali pracovníci oddelenia podpory zdravia za spolupráce so študentmi a pedagógmi Strednej zdravotníckej školy v Liptovskom Mikuláši. Vyčlenené meracie miesto navštívilo 48 občanov mesta, ktorým bola vyšetrená hladina cholesterolu v krvi, zmerané hodnoty tlaku krvi, BMI, zaznamenané antropometrické a anamnestické údaje.

V prípade zvýšených vyšetrených hodnôt bolo lekárom poskytnuté poradenstvo v oblasti rizikových faktorov spôsobu života KV ochorení. Akcia Deň srdca v meste Liptovský Mikuláš bola spropagovaná prostredníctvom médií: regionálnych novín My Liptov a rádia Liptov.

16. október Svetový deň výživy

V rámci Svetového dňa výživy bolo realizovaných 15 besied na základných a stredných školách v regióne Liptova.

20.10. 2014 Svetový deň osteoporózy

V rámci Svetového dňa osteoporózy

- bol zhotovený leták na tému „Rizikové faktory osteoporózy“,

- realizovaná bola prednáška na tému: „Osteoporóza, štatistika výskytu , priebeh, rizikové faktory spôsobu života“ v obci Východná (23 zúčastnených).

Ďalšie aktivity: zhotovenie letáku s predmetnou tematikou, distribúcia 23 letákov, zber a zaslanie 30 ks dotazníkov na ÚVZ SR.

1.12.2014 Svetový deň boja proti AIDS

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS sa uskutočnilo spolu 11 besied (ZŠ Zárevúca Ružomberok-4, ZŠ Pribylina -2, Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulta zdravotníctva – 1, ZŠ Matejovie, Liptovský Mikuláš- 4).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Lučenci**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR podľa novo nastavených národných cieľov

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP),

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOV VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOV V PITNÝCH VODÁCH

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Riešiteľské pracoviská: Vybrané RÚVZ v SR - RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RÚVZ so sídlom v Poprade

Na RÚVZ so sídlom v Lučenci oddelením HŽPaZ neboli horeuvedené programy a projekty v roku 2014 realizované (RÚVZ nie je medzi riešiteľskými pracoviskami).

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

OPPLaT RÚVZ so sídlom v Lučenci vedie register rizikových prác pre okresy Lučenec a Poltár. V roku 2014 vykonávalo rizikové práce v tomto spádovom území 1296 zamestnancov, z toho 236 žien.

V riziku 3. kategórie evidujeme 1245 zamestnancov, z toho 234 žien, práce zaradené do 4. kategórie rizika vykonáva 37 zamestnancov, z toho 2 ženy.

Najviac zamestnancov je exponovaných hluku – 1215, chemickým látkam a zmesiam – 137, fyzickej záťaži – 58, s nižším počtom zamestnancov nasleduje riziko vibrácií– 37 biologické faktory - 18, záťaž teplom a chladom – 4.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v priemyselnej výrobe.

Kontroly, ktoré sme priebežne vykonávali, boli zamerané na plnenie opatrení, ktoré vyplývajú zamestnávateľom z rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác. Hodnotili sme dodržiavanie schválených prevádzkových poriadkov, plnenie plánovaných opatrení na zníženie rizík, prevádzkové podmienky

a zabezpečenie zdravotného dohľadu.

V priebehu roku sme vydali 15 rozhodnutí, ktorými boli pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác. Rozhodnutia boli vydané v štyroch prípadoch pre novo vzniknuté subjekty, dve rozhodnutia pre už existujúce spoločnosti z dôvodu prehodnotenia rizík v dôsledku vykonaných zmien, v ostatných prípadoch boli opakovane vyhlásené rizikové práce 4. kategórie v prevádzkach, kde sa nepodarilo vykonať tak účinné opatrenia, aby sa riziko znížilo. Pred vydaním rozhodnutia bol objektivizovaný skutkový stav miestnym šetrením, podmienky zaradenia prác do kategórie rizika boli so zamestnávateľmi prekonzultované a zároveň boli zamestnávatelia upozornení na dodržiavanie povinností vyplývajúcich z vydaných rozhodnutí.

Pre 1 prevádzku sme na návrh zamestnávateľa vydali rozhodnutie, ktorými boli rizikové práce zrušené, v 1 prípade sme posudzovali prevádzkový poriadok a na základe posudku o riziku boli práce preradené z 3. do 2. kategórie rizika, pôvodné rozhodnutie o vyhlásení rizikových prác tak stratilo platnosť.

K dnešnému dňu neboli v rámci výkonu ŠZD vykonané žiadne meranie za účelom objektivizácie pracovného prostredia, prevádzkovatelia využívali služby najmä týchto subjektov: MIKROLAB s.r.o., Rimavská Sobota, ProCare a.s. Bratislava.

Všetky rizikové práce boli vyhlásené na základe návrhu zamestnávateľa, možnosť vyhlásiť rizikové práce z vlastného podnetu nebol dôvod využiť. Zamestnávatelia spracovali návrhy na zaradenie prác do tretej a štvrtej kategórie podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Zamestnávateľom neboli uložené žiadne sankcie za neplnenie povinností v oblasti ochrany zdravia zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V priebehu roku sme 30 rozhodnutí o uvedení priestorov do prevádzky kde sa súčasne schvaľovali aj prevádzkové poriadky na ochranu zamestnancov pred rizikami s expozíciou nebezpečným chemickým faktorom pri práci, samostatným rozhodnutím bol schválený jeden prevádzkový poriadok (školské laboratórium SZŠ Lučenec). Používanie veľmi toxických látok nebol schvaľované v žiadnom z predložených návrhov. Toxické látky sú vo veľmi malých množstvách skladované a používané v školskom laboratóriu strednej zdravotnej školy a v predajni elektronických cigariet (náplne s obsahom nikotínu nad 1 hm.%).

Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 5 konzultačných stanovísk, ktoré boli podkladom pre schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s nebezpečnými chemickými faktormi (3x čerpacia stanica PHM, 1x lekáreň – bez použitia veľmi toxických látok a zmesí, 1x používanie a skladovanie veľmi toxických látok a zmesí).

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v leštiarni skla – Ondrej Trčan SONNE CRYSTAL, Poltár – leštiareň skla Lučenec. Leštenie skla sa vykonáva v leštiacej linke s 3 vaňami : 1. vaňa - roztok – voda, H₂SO₄, HF v pomere 10:1:3, 2. – 3. vaňa – oplach. Evidencia kyseliny flórovodíkovej ako veľmi toxickéj látky je zabezpečená, 3 zamestnanci sú odborne spôsobilí pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami. Aktuálny stav stav skladovaných zásob HF je 240 kg. Chemické látky sú skladované oddelene v skladoch

v blízkosti pracoviska, HF v plechovom sude, H₂SO₄ v 600 l plastových kontajneroch. Dopĺňanie kyselín do leštiačeho kúpeľa je zabezpečené stáčaním cez rozvodné potrubie. Podrobne je spracovávané odpadové hospodárstvo, likvidácia odpadov z leštiarne je zmluvne zabezpečená oprávnenou spoločnosťou. Nedostatky neboli zistené.

V priebehu roka 2014 sme obdržali 31 oznámení o vykonaní prác v oblasti regulácie živočíšnych škodcov od 12 oprávnených subjektov. Ani v jednom prípade neboli pri týchto činnostiach používané látky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické.

Mimoriadne situácie a havárie sa v sledovanom období nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Spoločnosti, v ktorých sú pracovné činnosti zaradené do kategórie rizikových prác :

Firma	Počet pracovníkov	Riziko	Kategória
Perosa & Kodexi s.r.o., Lučenec	3/0	prach – tvrdé drevo	3
Mäspoma s.r.o. Zvolen – výroba štiepky Rovňany	2/0	prach – tvrdé drevo	3
KOLEK – Ing. Mrva, Lučenec	7/0	liaty asfalt	3

V kontrolovaných subjektoch boli preverené podmienky manipulácie, skladovania a opatrenia na zníženie expozície chemických karcinogénov a mutagénov podľa NV SR č. 356/2006 Z.z. v znení NV SR č. 301/2007 Z.z. Osobitnú pozornosť venujeme hodnoteniu zdravotných rizík na pracoviskách a prevádzkach, na ktorých prichádza do úvahy riziko chemických karcinogénov a mutagénov.

Na základe návrhu účastníka konania boli do prevádzky uvedené pracovné priestory stolárskej dielne, v ktorej cca 85% objemu výroby tvorí tvrdé drevo (SURF FINANCE s.r.o., Lučenec), zároveň bolo povolené vykonávanie činností spojených so spracovaním, manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov na pracovisku. Výsledky meraní nepreukázali prekročenie povolených limitov a práce neboli vyhlásené za rizikové.

Mäspoma s.r.o., Zvolen – výroba štiepky Rovňany - vykonaný bol štátny zdravotný dozor, pri ktorom bolo zistené, že pracovné podmienky sú v súlade s NV SR č. 391/2006 Z.z. Technologické zariadenie na výrobu bukovej údenárskej štiepky je umiestnené v oddelenom priestore, súčasťou technológie je odsávacie zariadenie, obsluhu vykonávajú 2 zamestnanci. Pracoviská boli objektivizované meraním hluku a prachu – pevného aerosolu. Spoločnosť zabezpečuje preventívne lekárske prehliadky v súvislosti s prácou u exponovaných zamestnancov v 2-ročných intervaloch a poskytuje im predpísané osobné ochranné pracovné prostriedky.

V laboratórnych podmienkach firiem – THORMA Výroba k.s. Fil'akovo, Veolia – vodárenská spoločnosť Lučenec - evidujeme používanie a skladovanie karcinogénnych látok, ale pracovné činnosti predstavujú únosnú mieru rizika – 2 kategória.

Používanie a skladovanie karcinogénov evidujeme v technologickom procese vo výrobných podnikoch THORMA Výroba k.s., Fil'akovo – v technologickom procese galvanizácie používajú Proseal XZ – 120 s obsahom síranu kobaltnatého (karcinogén 2. kateg., mutagén kat. 3., repr. kat. 2), K-Kart s.r.o., Lučenec – galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2, EL.ZET. s.r.o., Lučenec - galvanické pokovovanie – dvojchróman draselný - karcinogén kateg. 2.

V sledovanom období sme vydali 6 rozhodnutí k návrhu na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest. V piatich prípadoch sa jednalo o búracie práce pri odstraňovaní strešnej krytiny a v jednom prípade odstraňovanie AZC potrubí v jadrách bytových domov.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikom psychickej pracovnej záťaže nemáme vyhlásené, ani neboli od zamestnávateľov požiadavky na hodnotenie tejto záťaže. V ojedinelých prípadoch sa PZS zaoberali hodnotením psychickej pracovnej záťaže, hodnotené profesie však boli zaradené zväčša do 2. kategórie rizika a neboli predmetom posudzovania, vyskytli sa len ako súčasť návrhu u väčších zamestnávateľov popri iných profesiách a rizikách.

V priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR vyhodnotil celoslovenské výsledky kampane. Spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní regionálnych výsledkov ÚVZ SR.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

Rizikové práce s rizikovým faktorom DNJZ sú dlhodobo vyhlásené v spoločnosti Žiaromat a.s., Kalinovo, vykonáva ich 44 zamestnancov, z toho 13 zamestnancov na pracovisku prípravňa – obsluha súpravy – odoberač (prepúšťár), rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ, 16 zamestnancov na pracovisku pece, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená v profesii kladár a 15 zamestnancov v profesii vynášač.

Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou zrušil od marca 2014 súdno-lekárske a anatomicke- patologické pracovisko v Lučenci, kde boli od r. 2012 vyhlásené práce za rizikové pre profesiu sanitár, rizikový faktor fyzická záťaž – bremená.

Evidujeme aj 15 zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým faktorom fyzická záťaž – zvýšený tlak na lakt'ový nerv. Ide o brusičov sklárskych výrobkov.

V roku roku 2014 bolo šetrených 30 podozrení na chorobu z povolania v pol.č. 29 – otlak lakt'ového nervu, sy karpálneho tunela, DNJZ - v rôznych profesiách sklárskej výroby, u kockára v kamenárskej výrobe, u robotníkov v mäsovýrobe, u šičky, kuchárky a pracovníčky v pohostinstve.

Priznaných bolo 31 chorôb z povolania – DNJZ – u rôznych profesií v sklárskej výrobe (strojník, lisiar, zoraďovač, sklár, brusič skla, hladinár, leštič, manipulačný a skladový robotník, zámočník), robotník v železničnej doprave, kockár v kamenárskej výrobe, kostič a mäsiar v potravinárskom priemysle, šička, čalúnnička, stavebný robotník, robotník v drevovýrobe, vodič nákladných vozidiel, operátor výroby, pastiera oviec. Otlak lakt'ového nervu bol priznaný v 5 prípadoch u brusičov skla.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom tejto úlohy je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci. V priestoroch RÚVZ je vytvorené vývesná tabuľa s informáciami o Európskej kampani „Zdravé pracoviská bez stresu v rokoch 2014 – 2015“. Hlavnou úlohou kampane je zvýšiť informovanosť o strese a psychosociálnych rizikách na pracovisku a podnietiť zamestnávateľov, riadiacich pracovníkov a zamestnancov a ich zástupcov k spolupráci na riadení týchto rizík. Počas konania Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (20.10. 2014 –

26.10.2014) sme na Oddelení preventívneho pracovného lekárstva organizovali Deň otvorených dverí (22.10.2014), kedy sme záujemcom poskytovali informácie o kampani a o pracovnom strese a psychosociálnych rizikách na pracovisku. Krátky článok k danej tematike bol zverejnený aj v Mestských novinách a informácie boli uvedené aj na internetovej stránke úradu.

Pracovníci poradne zdravia vykonali v prevádzkach Pekáreň Halič a v závode JOHNSON CONTROLS Lučenec s.r.o. cieľnú návštevu, kde zamestnancom urobili vyšetrenie základných parametrov (glykémia, cholesterol, krvný tlak, telesné tuky, spirometria). Spolu bolo vyšetrených 113 zamestnancov (18 +95).

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Pri riešení tejto úlohy sme hodnotili úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, zhodnotili sme pracovné prostredie a spôsob výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam zamestnancov. Neposudzovali sme pracovné zaradenie z hľadiska individuálnych diagnóz, ale zamerali sme sa na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom; zohľadňovať pritom meniace sa skutočné a predvídateľné okolnosti; zabezpečiť na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce.

Po vydaní rozhodnutia o uvedení priestorov do prevádzky, ktoré slúži ako podklad pre priznanie postavenia chráneného pracoviska neexistuje spätná väzba, či postavenie chráneného pracoviska alebo chránenej dielne bolo subjektu priznané, ÚPSVaR nie vždy pošle na vedomie túto informáciu. Napríklad v roku 2013 len OPPLat vydalo 13 rozhodnutí a 1 stanovisko k takýmto prevádzkam a podľa štatistických údajov ÚPSVaR bolo v okrese Lučenec a Poltár priznané postavenie chráneného pracoviska resp. dielne 9 subjektom. Hlavne v prípadoch keď ide o predajne maloobchodu a rôzne administratívne priestory, kde sa bežne štátny zdravotný dozor nevykonáva nemáme prehľad o tom, ako dlho je pracovisko v prevádzke.

V priebehu roku 2014 sme vydali 2 rozhodnutia pre chránené dielne, 1 rozhodnutie pre chránené pracovisko a 1 stanovisko pre chránené pracovisko. Oddeleniu hygieny životného prostredia sme poskytli 1 písomné konzultačné stanovisko k vydaniu rozhodnutia chránenej dielne a vykonali sme 5 cieľných kontrol v existujúcich prevádzkach, ktorým bolo postavenie chránenej dielne alebo chráneného pracoviska priznané v predchádzajúcich rokoch.

Základná škola, Slobody 2, Poltár – administratívne pracovisko – (prevádzka OHDM)

Predmet činnosti: administratívne práce

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: vyčlenená kancelária na I. NP. Administratívne práce vykonáva jedna pracovníčka s s postihnutím skupinového označenia I+M.

OZ SERPENTNÝ, Ožďany – výroba kľúčov Poltár

Predmet činnosti: výroba kľúčov a predaj darčkových a reklamných predmetov

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – prenajatý priestor

Typ pracoviska: vytvorené samostatné pracovisko, pracovnú činnosť vykonáva 1 zamestnanec s postihnutím skupinového označenia M.

Bc. Dagmar Golianová – GOLDAM –EKO, Filákov – prevádzka Kancelária, Malocintorínska 14, Filákov

Predmet činnosti: administratívne práce

Umiestnenie pracoviska: vytvorené pracovisko v prenajatých priestoroch.

Typ pracoviska: SZČO - žena s postihnutím skupinového označenia C vykonáva administratívne práca, pracovná doba nie je pevne stanovená, upravená podľa aktuálneho zdravotného stavu.

AK – EUROSHOP s.r.o., Stará Halič – prevádzka Predajňa, Kolonáda 1, Lučenec

Predmet činnosti: administratívne služby

Umiestnenie pracoviska: vytvorené pracovisko v prenajatých priestoroch.

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia

Typ pracoviska: začlenené pracovné miesto v rámci existujúcej prevádzky, pracovnú činnosť administratívne prác vykonáva 1 žena s postihnutím označenia I.

ISTOTA n.o., Lučenec – Denný stacionár ALŽBETKA (prevádzka OHŽP)

Predmet činnosti: zariadenie sociálnych služieb

Umiestnenie pracoviska: mimo domáceho prostredia – prenajatý priestor

Typ pracoviska: vytvorené samostatné pracovisko, pracovnú činnosť vykonáva celkov 5 zamestnancov(4 ženy), z toho 3 zamestnanci (2 ženy) sú osoby so zdravotným postihnutím.

Druhy postihnutia podľa MKCH – H,G,M. Zamestnanci vykonávajú rôzne činnosti pri starostlivosti o klientov napr. pomoc pri stravovaní, obliekaní, asistencia pri osobnej hygiene, sprievod pri vychádzke a pod.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Lučenec	11 *	1 *	25	9	23	0	0	0	

* z toho 8 rozhodnutí a 1 stanovisko vydalo OHŽP – ostatné oddelenia nevydávali v priebehu roku rozhodnutia , ktoré by slúžili ako podklad pre priznanie postavenia chráneného pracovníka.

Len OPPLaT	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
2009	7	0
2010	9	1
2011	15	2
2012	10	2
2013	13	1

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 *Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie*

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : rok 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu . Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách .

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Lučenci sa každoročne zapája do riešenia projektu Sledovanie výživového stavu u vybraných vekových skupín dospelaj populácie. Projekt bol realizovaný v spolupráci s oddelením poradne zdravia na RÚVZ Lučenec. V roku 2014 bolo vyšetrených **80 respondentov** dospelaj populácie so zameraním na ľahkú prácu , z toho zastúpených **40 mužov dvoch vekových kategórií** / 19-34, 35-59 roční / a **40 žien tiež dvoch vekových kategórii** / 19-34, 35-54 ročné / ľahko pracujúcich v okrese Lučenec a Poltár . Každý účastník vyplňoval dotazník, ktorý tvoril 1 – denný jedálny lístok so zoznamom jedál a nápojov ktoré respondent skonzumoval v priebehu ľubovoľného dňa , dotazník o stravovacích zvyklostiach a pohybovej aktivite, údaje – meno, vek, výška, hmotnosť, obvod pásu a bokov. Súčasťou projektu je vyšetrenie každého účastníka, ktoré pozostáva z merania krvného tlaku, pulzu a odberu kapilárnej krvi prístrojom Reflotron na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu – cholesterol, HDL, LDL, triglyceridy, glukóza. Následne získané údaje sú spracovávané v programe ALIMENTA verzia 4.3e , z výsledkov jednotlivých respondentov je vyhodnotený % plnenie odporúčaných denných dávok živín pre dané vekové skupiny. Údaje z dotazníkov a vyšetrení sú zaznamenávané a v správe vyhodnotený tabuľkovou formou v štyroch výstupných súboroch / Somat, Faktory, Pohyb, Spotreba / za celé sledované obdobie. Projekt bol zaslaný na ďalšie spracovanie a celoslovenské vyhodnotenie na RÚVZ Banská Bystrica a Poprad.

Realizačným výstupom úlohy je monitorovanie a vývoj výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospelaj populácie, monitorovanie regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách, sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách ako aj sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách. Úlohou je aj vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR. Nakoľko v Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení bol prijatý Program ozdravenia výživy obyvateľov SR, ktorý bol aktualizovaný v roku 2008. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu Zdravie 21. storočia.

I. II. etapa- riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi(február-november 2014)

III. etapa- správa a výstupy úlohy (15.január 2015)

IV. etapa- správa a výstupy (vrátane grafického porovnania) za obdobie r.2008-2014 (30.3.2015)

3.2 *Monitoring príjmu jódu*

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Lučenec

Termín ukončenia : rok 2014 a ďalšie roky

Cieľ: Monitorovanie príjmu jódu cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom :

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči

V rámci plnenia tejto úlohy boli pracovníkmi oddelenia hygieny výživy odoberané vzorky kuchynskej soli v maloobchodných predajniach potravín, v lahôdkárskej výrobní spojené s predajom LV a v ZSS v lokalitách okresu Lučenec a Poltár na laboratórne vyšetrenie stanovenia jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli. Úloha bola spracovaná v tabuľkovej verzii formou vyhodnotenia sledovania ukazovateľov chemického vyšetrenia - stanovenia KJ a KJO_3 a ferokyanidu draselného. U jednej vzorky bola nameraná hodnota menej ako 15 mg/kg obsahu KJ čo predstavuje 4,17%.

Monitoring obsahu jódu prebieha od roku 1992 prostredníctvom pracovísk Hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO,2001)..

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012-2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli / vrátane morskej soli / a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, $KJ O_3$ - počet vzoriek : 2 vzorky, časové obdobie: január – december 2014

II. etapa – monitorovanie jódu v moči /jodúria/
- časové obdobie: apríl - október 2014

3.3 *Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO_2*

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR – odber vzoriek

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie

Termín ukončenia : 31. december 2015

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO_2 určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy, vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc.

I. etapa – január 2013- december 2015 príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa – 30. marec 2016 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2014 nepodieľa.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Gestor úlohy : ÚVZ SR, : RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2015

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

I. etapa: január 2013 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2016 - záverečná správa

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2014 nepodieľa.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Gestor úlohy : ÚVZ SR, RÚVZ Poprad

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2014

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Na základe uvedeného sa pri plnení úlohy vykonal odber 1 vzorky obalového materiálu s potravinou /nápojom/ – džús Relax 100% - brazílsky pomaranč s dužinou, ktorý bol laboratórne analyzovaný a vyhodnotený ako vyhovujúci.

I. etapa: marec 2014 – zber vzoriek

II. etapa: 15. január 2015 – záverečná správa

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Gestor úlohy : ÚVZ SR a RUVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ Poprad - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31. december 2015 a záverečná správa 30. marec 2016

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných médií, za rôznych podmienok.

I. etapa: január 2013 - december 2015- príprava projektu a analýzy vzoriek
II. etapa: 30.marec 2016 - záverečná správa

V roku 2014 sa RUVZ Lučenec nepodieľa na plnení tejto úlohy.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Gestor : RÚVZ so sídlom v Trenčíne
Riešiteľské pracovisko : RÚVZ so sídlom v Trenčíne
Termín ukončenia : 30. december 2014
Správa 15.január 2015

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť a životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

I.etapa: pokračovanie v monitoringu priebežne počas r. 2014
II. etapa: vyhodnotenie, záverečná správa – december 2014

V roku 2014 sa RUVZ Lučenec nepodieľa na plnení tejto úlohy.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Gestor úlohy : ÚVZ SR
Riešiteľské pracovisko : UVZ SR - laboratórne vyšetrenie, vyhodnotenie
RUVZ v SR – odber vzoriek

Termín ukončenia : 31.december 2015 a záverečná správa 30. marec 2016

Cieľ: Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok, kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom, vzdelávanie spotrebiteľov – Hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov.

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiadúcich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.7.2013. Súčasťou programu je kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiadúce účinky..

V rámci cielených sledovaní na základe usmernenia OHVBP KV/13-27/2014/Ko zo dňa 07.01.2014 bolo pracovníkmi oddelenia hygieny výživy za rok 2014 odobratých a vyhodnotených 15 vzoriek KV . Odber vzoriek bol vykonaný za účelom mikrobiologickej a chemickej analýzy - kontrola regulovaných látok – konzervačné látky (podrobených analýze 9 vzoriek KV - mydlá s antibakteriálnym/antimikrobiálnym účinkom, tekuté mydlá, šampóny,

výrobky na sprchovanie pre deti) a zakázaných látok – ťažké kovy (podrobené analýze 6 vzoriek KV- rúže, lesky na pery, očné tiene, očná linka, špirála a očná riasenka). Z vyšetrených vzoriek kozmetických výrobkov nevyhoveli **2 vzorky** KV u ktorých došlo k prekročeniu prípustného stopového množstva olova (True Lover Lip stick 012 - rúž na pery) a Cr⁶⁺ (Volláre Clubng Wild Imagine – čierna očná špirála) čo je v rozpore s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu ŠZD nad KV v roku 2014 – Prípustné stopové množstvá ťažkých kovov v KV príloha č.3. Uvedené nevyhovujúce vzorky KV boli odstúpené na príslušné RUVZ (RUVZ Bratislava, RUVZ Rimavská Sobota) na ďalšie prešetrenie nakoľko sídlo dovozcu spadá do ich pôsobnosti. U všetkých odobratých vzoriek sa sledovalo a hodnotilo aj ich označovanie, ktoré v **2** prípadoch nebolo v súlade s požiadavkami legislatívy. Dátum minimálnej trvanlivosti bol u 2 odobratých vzoriek KV (USHAS Ultimate Gloss 3 – Lesk na pery a True Lover Lip stick 012 - rúž) uvedený dňom, mesiacom a rokom bez uvedenia slov „najlepšie spotrebovať do“. Ostatné označovanie bolo v súlade s platnou legislatívou.

I.etapa: január 2014 - december 2015- odber a analýza vzoriek
2014 mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa

II. etapa: 2015 – hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov

III. etapa: 30.marec 2016 - záverečná správa

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Gestor : ÚVZSR Bratislava

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR , RÚVZ v SR

Termín ukončenia : 31. mája 2015 - správa

Cieľ: Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bude realizovaný u:

- zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- látok, ktoré sa používajú zložky v nano forme,
- veľkosť nano častíc,
- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť

RUVZ Lučenec sa na plnení úlohy v roku 2014 nepodieľa.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Gestor: RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote , ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri

Termín ukončenia : rok 2014

Na riešení danej úlohy sme sa v 1. polroku r. 2014 nepodieľali.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: MZ SR , ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2014

Termín plnenia bol určený na obdobie od 22.09.2014 do 3.10.2014. Realizácia úlohy bola vykonaná na školách ZŠ Divín a Spojená škola Železničná 5 , Poltár. V ZŠ Divín vyplnilo dotazníky 123 žiakov z toho chlapcov 67, dievčat 56, pedagogických zamestnancov 18. V Spojenej škole Poltár vyplnilo dotazníky 79 žiakov, z toho chlapcov 52, dievčat 27 a pedagogických zamestnancov 20. Po zozbieraní dotazníkov bol vyplnený formulár „Hlásenie za triedu“, dotazníky boli rozdelené podľa tried a poštou zaslané dňa 2.10.2014 na odbor hygieny detí a mládeže ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : ÚVZ SR a RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2017

V období od 1.5.2014 do 15.5. 2014, sme realizovali dotazníkový prieskum u vekovej skupiny 3-6 ročných detí v MŠ Rúbanisko II, Lučenec a MŠ Lovinobaňa. V každej uvedenej MŠ sme vykonali dotazníkový prieskum u 15 detí – spolu 30 detí. Po ukončení realizácie dotazníkového prieskumu , sme údaje z dotazníkov spracovali v programe EXCEL a dňa 20.5.2014 odoslali elektronicky na ÚVZ SR , odbor hygieny detí a mládeže .

4.5 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl : využitie hodín TV

Gestor: RÚVZ so sídlom vo Zvolene , RÚVZ so sídlom v banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko : RÚVZ v SR

Termín ukončenia : rok 2016

V rámci uvedenej úlohy boli v termíne od 7.4.2014 do 22.4.2014 vykonávané mimoriadne ciele kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách TV na základných školách. Bolo skontrolovaných 10 zariadení z toho 5 v meste a 5 na vidieku. Správa z kontroly vrátane vyplnenej sumárnej tabuľky v programe EXCEL bola elektronicky zaslaná v termíne do 30.4.2014 na ÚVZ SR, odbor hygieny detí a mládeže .

V realizácii projektu na školách , v ktorých sa vykonali mimoriadne ciele kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách TV , sme pokračovali v období od októbra 2014 do decembra 2014 formou sledovania pohybovej aktivity detí nasledovne:

- osobne sme sa zúčastnili hodín TV v 3 a 8 ročníkoch. V rámci sledovania pedagogického procesu na hodinách TV sme vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“.
- v každom sledovanom ročníku (3 a 8 triedy) , sme rozdali 20 dotazníkov (10 chlapcov a 10 dievčat) , zameraných na pohybovú aktivitu žiaka. Po zozbieraní údajov sme v mesiaci december tieto vložili do databázy programu EpiInfo a elektronicky zaslali na ďalšie spracovanie na oddelenie detí a mládeže RÚVZ Banská Bystrica.

Okrem plnenia uvedených programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v SR sme sa podieľali v nadväznosti na Plán úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva na monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm.

Dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov po dobu 24 hodín bol rozdáný v ŽŠ ul. Slobody 2, Poltár, respondentom v počte 20, vo vekovej kategórii 12 rokov. Výsledky o predpokladanom množstve skonsumovanej prídavnej látky sme jednotlivo za každého respondenta vložili do tabuľky v programe Excel a v termíne do 1.11. 2014 zaslali na odbor hygieny detí a mládeže ÚVZ SR Bratislava.

6 ODDELENIE HYGIENY A EPIDEMIOLOGIE

Spracovala: MUDr. Simona Fančiová

Mgr. Ildikó Fungáčová

Č.ú.

6.1. Národný imunizačný program SR

6.2. Surveillance infekčných chorôb

6.3. Informačný systém prenosných ochorení

6.4. Nozokomiálne nákazy

6.6. Mimoriadne epidemiologické situácie

6.7. Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

6.9. „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniam“

E. Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

Cieľ

1.rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie

2.príprava stratégií a opatrení pre NIP SR, aplikácia očkovacích látok a odporúčaní na ich vykonávanie

3.zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním

4.zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie v problematike imunizácie

5.odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti).

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Gestor: ÚVZ SR Bratislava

Riešiteľské pracovisko: **RÚVZ so sídlom v Lučenci**

Zodpovední za plnenie: MUDr. Simona Fančiová, Mgr. Ildikó Fungáčová

Zodpovedný riaditeľ: MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH

Termín ukončenia: priebežne

IMUNIZÁCIA, KONTROLA OČKOVANIA: Správa o výsledkoch administratívnej úradnej kontroly očkovania v okrese Poltár a Lučenec za obdobie od 01.09.2013 do 31.08.2014

Výsledky administratívnej úradnej kontroly očkovania za obdobie od 01.09.2013 do 31.08.2014 v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Lučenci v okresoch **Lučenec** a **Poltár**.

Úroveň zaočkovanosti detí podľa druhu povinného pravidelného očkovania detí v kontrolovaných ročníkoch narodenia sa pohybovala v rozmedzí od 93,7 % do 100 % v okrese **Poltár**, od 91,9 % do 100 % v okrese **Lučenec**. Kontrola bola vykonaná v **21** všeobecných ambulanciách pre deti a dorast zamestnancami oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Lučenci.

EIW 2014 - 91 aktivít

Odmietnutie očkovania detí: (edukácia cieľovej skupiny, racionálne argumenty, zvýšenie povedomia o očkovaní)

Počet **kompletných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ rok 2014: okres Lučenec: 0

okres Poltár: 3

Počet **čiasočných** odmietnutí povinného pravidelného očkovania evidovaných na RÚVZ rok 2014: okres Lučenec: 2, okres Poltár: 2

Písomné predvolanie na *osobný pohovor* do **Poradne očkovania**. Na RÚVZ so sídlom v Lučenci nemáme právnik, preto **právna stránka** nebola naplnená.

Predmetné priestupky budú objasnené a prejednané za prítomnosti právnik.

Odborný radca objasnil **vecnú stránku** o problematike vakcinológie, poskytol edukačné materiály, vlastné presvedčenie o prospešnosti očkovania.

Údaj o počte a výške udelených **sankcií** za obdobie roka 2014: **0**

Komunikácia s médiami: TV: 2; Tlač: 1 Nový čas; Internet: 5

Články do novín: rok 2014: **0 článkov** do regionálnej tlače.

e-mail: MESTSKENOVINY@LUCENEC.SK, WEB: WWW.LUCENEC.SK

Tel.: 047/4513123, 047/4513121

Slogan EIW 2014 je „Protect your world - get vaccinated“, čo znamená „Chráňte svoj svet - dajte sa zaočkovať“. **Témou** tohto ročníka EIW je spomienka na ľudí, ktorí sú postihnutí ochoreniami, ktorým sa dá predchádzať očkovaním. Je to dôkaz **pretrvávajúcej hrozby** týchto ochorení vplyvom neočkovania.

Hygiena a dezinfekcia rúk ako ochrana pacienta pred rezistentnými organizmami a globálny prieskum multirezistentných organizmov.

Propagácia dodržiavania **správnej hygieny a dezinfekcie rúk** ako **prevencie šírenia nozokomiálnych infekcií a šírenia rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.**

Aktivity zamerané najmä na: zdravotníckych pracovníkov: 90

Očkovanie pred cestou do zahraničia: osobných a telefonických konzultácií: 6

Vydávanie medzinárodných očkovačích preukazov (certifikátov) (MOP): 0

Vydávanie medzinárodných certifikátov o negativite protilátok HIV (anti HIV 1,2/AIDS agent antibodies): 0

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci **projektu PHARE pre odbory epidemiológie** sme zapojení do posilnenia epidemiologickej a laboratórnej surveillance infekčných ochorení.

Mesačné analýzy prenosných ochorení za rok 2014 sa vykonávajú podľa platnej legislatívy.

6.7 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Za rok 2014, sme vykonali **6 odberov** na monitorovanie cirkulácie enterovírusov v odpadových vodách podľa pokynov referenčného laboratória pre poliovírusy, neboli izolované VDPV. Výsledky odberov odpadových vôd na virologické vyšetrenia boli negatívne v počte 6. V okrese Poltár je ČOV, **neboli** nariadené odbery odpadovej vody.

Týždenné spracovanie chrípky a chrípke podobných ochorení: 52 2x

EPIDEMIOLOGICKÉ VYŠETROVANIE V OHNISKÁCH NÁKAZY (okrem NN):

Prvá návšteva v ohnisku: okres Lučenec - 84, okres Poltár - 13

Počet vyšetrených osôb: okres Lučenec 162, okres Poltár 15

Zvýšený zdravotný dozor: okres Lučenec - , okres Poltár -

Lekársky dohľad: okres Lučenec - 36, okres Poltár -

ODBER VZORIEK NA MIKROBIOLOGICKÉ VYŠETRENIE (okrem NN):

Vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia: 0

Potraviny: okres Lučenec - 0, okres Poltár - 0

VÝPISY POTREBNÝCH ÚDAJOV K SPRACOVANIU NÁKAZ, ev. ANALÝZ:

Z chorobopisov: okres Lučenec - 26, okres Poltár - 13

Zo zdravotných záznamov: okres Lučenec - , okres Poltár -

Iné: okres Lučenec - 172, okres Poltár - 65

ANALÝZA EPIDEMIOLOGICKEJ SITUÁCIE:

Denná: IS EPIS: okres Lučenec - 276 , okres Poltár - 110

Týždenná: okres Lučenec - 52, okres Poltár - 52

Mesačná: okres Lučenec - 12, okres Poltár - 12

Ročná: okres Lučenec - 1, okres Poltár - 1

NN-ŠZD-KONTROLA HER a BOT + Mikrobiálny monitoring + kontrola nápravných opatrení: Kontroly pracoviska okres Lučenec - 14; okres Poltár - 4

Opakované návštevy okres Lučenec - 0, okres Pt: 0

Odber vzoriek zo sterilných materiálov Lučenec - 11

Odber vzoriek z prostredia Lučenec - 60

Odber vzoriek z ovzdušia Lučenec - 19

Odber iných vzoriek Lučenec - 0

OKRES LUČENEC:

Celkový počet HVS: 61

Z toho kontrolovaných: 32

Celkový počet AUT: 32

Z toho kontrolovaných: 14

Celkový počet FS: 1

Z toho kontrolovaných: 1

OKRES POLTÁR:

Celkový počet HVS: 11

Z toho kontrolovaných: 2

Celkový počet AUT: 3

Z toho kontrolovaných: 2

Celkový počet FS: 0

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

IS EPIS - Epidemiologický informačný systém verejného zdravotníctva

Projekt PHARE EÚ Spolu: počet vložených hlásení: 386

Spolu: počet ohnisk: 97

HODNOTENIE za rok 2014 okres Lučenec:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **276**

Z toho potvrdených 147

Možných **128**

Pravdepodobných 0

Nepotvrdených 0

Nosič - potvrdený prípad: 1

Počet spracovaných ohnisk: 84

Okres Lučenec: počet chránených kontaktov očkovaním: **36**

Okres Lučenec: opatrenia prijaté - rozhodnutím: (lekársky dohľad, ZZD): 36

Pokynom na mieste: 233

Zoznam epidémií: okres Lučenec: 8, okres Poltár: 2

Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie): 5

HODNOTENIE za rok 2014 okres Poltár:

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov: **110**

Z toho potvrdených 25
Možných 85
Pravdepodobných
Nepotvrdených 0
Nosič 0
Počet spracovaných ohnisk: 13
Počet chránených kontaktov očkovaním:
Opatrenia prijaté rozhodnutím (lekársky dohľad, ZZD):
Pokynom na mieste: 39
Počet lekárov, ktorí využili hlásenie cez internet (aj negatívne hlásenie):

6.4 Nozokomiálne nákazy

V regióne sa nachádza jedno ústavné ZZ - VŠNsP, Lučenec, n.o.

Jedná sa o neziskovú organizáciu od r.2005.

V areáli nemocnice sa prevádzkuje viac budov (5 budov: 4 pavilóny a 1 budova Polikliniky).

V okrese Lučenec sú 3 neštátne polikliniky, v okrese Poltár 1 neštátna poliklinika.

Hlásených bolo 3 NN zo VŠNsP, Lučenec, n.o.

NN podľa diagnóz a etiologického agens:

1x Dg. T80.2: Infekcie po infúzii, transfúzii, liečebnej injekcii. Klinická forma: cievna;

Lokalizácia: infekcia vaskulárna, flebitída

Oddelenie 1x z OVL **Interné odd.** - A VŠNsP, Lučenec, n.o.

EA: Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 1x

2x Dg. T81.4, Infekcia po výkone nezatriedená inde: chirurgické oddelenie

Výskyt závažných patogénov, Klebsiella pneumoniae ESBL pozit. 1x (Rozšírené spektrum Beta-laktamázy)

Vírusové črevné NN neboli hlásené. NN boli vyliečené.

Výkon štátneho zdravotného dozoru: Úlohy v rámci ŠZD sú evidované v administratívnom systéme úradu. Každá žiadosť je evidovaná pod číslom a priradená k spisu, vrátane rozhodnutia a kontroly plnenia termínov vybavenia. Počet odberov vzoriek spolu: **228** (stery + ČOV). Kontrola nápravných opatrení: 0

Mikrobiálny monitoring: Lc - počet odobratých vzoriek MM:

Celkový počet ŠZD kontrol: 109

Počet konzultácií: 1280

Počet vydaných rozhodnutí: 269 (z toho § 12 - 240; § 13: **29**)

Počet podaní: **931**

Počet všetkých kontrolovaných prevádzok: **263**

Rozhodnutia k návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky a na schválenie prevádzkového poriadku: podľa § 13 ods. 4: 12; Opatrenia v ohniskách podľa § 12 ods. 2: **272**; Záväzné stanoviská: **4**; prerušené konania: **0**;

Iné stanoviská: **98**;

Výzva: 0; podnety: 0

Práca na osobitných štúdiách a programoch:

Štúdie a projekty, ktoré sú súčasťou PaP HH SR: 8, počet výkonov: 1280

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky).

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

Za rok 2014 v spádovom území RÚVZ nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok. **Zoznam epidémií:** 10 x

Pandemická pripravenosť, havarijná pripravenosť

Boli aktualizované **Havarijné plány pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie** pre okres Lučenec a Poltár osobitne s konkrétnymi úlohami a kontaktnými osobami.

Bol aktualizovaný samostatný plán pre prípad výskytu pandémie ľudskej chrípky a výskytu vtáčej chrípky (**pandemický plán**). Všetci zamestnanci oddelenia epidemiológie sú členmi výjazdovej skupiny pre prípad výskytu vtáčej chrípky a sú kompletne vybavení OOPP a materiálom vybavením pre potreby dezinfekcie.

Je zabezpečená vzájomná pružná informovanosť so všeobecnými lekármi a zamestnancami RVaPS - spolupráca pri vyšetrení niektorých zoonóz.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb Surveillance chrípky.

Hlásenie výskytu ochorení na chrípku a chrípke podobné ochorenia je na dobrej úrovni, vkladanie dát v programe EPIS sa uskutočňuje každý pracovný týždeň počas celého roka.

V spádovom území RÚVZ Lučenec hlásenie ARO zabezpečuje pravidelne **6** sentinelových lekárov (3 pediatri a 3 všeobecní lekári pre dospelých) a **2 iné VLDD** a aj hlásenie ostatných lekárov prvého kontaktu je na dobrej úrovni. **Aktualizované zloženie výjazdových skupín:**

Zloženie troch pracovných skupín na likvidáciu možných ohnísk vtáčej chrípky za RÚVZ so sídlom v Lučenci:

1. MUDr. Simona Fančiová, odborný radca, vedúca oddelenia epidemiológie - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0918 601 924

Členovia: MUDr. Mária Martišová, Bc. Petra Václavíková, Alexander Kolenkáš

2. MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálny hygienik - vedúci zásahovej skupiny-mobil: 0905 536 551

Členovia: Mgr. Alžbeta Nagyová, Marta Žubrietovská, Janka Sabóová

3. Ing. Edita Krekáčová, vedúca OPPL a toxikológie - vedúci zásahovej skupiny 0915 803 730

Členovia: Mgr. Ildikó Fungáčová, Mgr. Alica Gubániová, Július Svoreň

Aktualizácia Podrobného plánu opatrení pre prípad pandémie chrípky za rok 2014.

Členovia výjazdovej skupiny RÚVZ Lučenec pre územný obvod okresov Lučenec a Poltár.

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH, regionálna hygienička: 047/43 225 67; fax: 047/43 225 67
Služobný mobil: 0905 536 551; e-mail: lc.lehotayova@uvzs.sk

MUDr. Simona Fančiová, vedúca oddelenia epidemiológie, zástupca RH: 047/43 235 72
služobný mobil: 0918 601 924 e-mail: lc.fanciova@uvzs.sk

Členovia výjazdovej skupiny pri výskyte mimoriadnej epidemiologickej situácie (hrozby a naliehavé situácie), t.z. úmyselné vypustenie biologických a chemických látok)

MUDr. Jarmila Lehotayová, MPH - regionálny hygienik, vedúca služobného úradu

Ing. Edita Krekáčová- vedúca OPPL a toxikológie - za poľnohospodárske pracovné priestory

MUDr. Mária Martišová - pri ohrození potravín - OHV

MUDr. Simona Fančiová - pri mimoriadnej epidemiologickej situácii (MES) - OEPI

Janka Sabóová - pri ohrození ovzdušia a vôd – OHŽPaZ

6.9 „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“

Projekt Hodnota očkovania, Vzdelávanie sestier III, rok 2014: 06.12.2014, premietacia miestnosť hotel Slovan, Ulica Železničná

E. Politika kontroly tabaku a prevencie fajčenia

Úloha č. 1: *Sledovať a hodnotiť výkon kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií v ZZ.*

Počet vykonaných kontrol o zákaze fajčenia. Spolu: 21 kontrol v rámci ŠZD

Absolvované školenia štátnych zamestnancov OEPI: vrátane vnútroústavných školení
MUDr. Simona Fančiová: 6   Mgr. Ildikó Fungáčová: 5

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V územnom celku RÚVZ so sídlom v Lučenci – okres Lučenec, Poltár, bola úloha realizovaná formou rôznych aktivít v základnej, špecializovanej a mobilnej poradni, formou individuálneho a kolektívneho poradenstva, prednáškovou činnosťou, besedami a edukáciou. V oblasti prevencie a zdravotne - výchovného pôsobenia sme sa orientovali na všetky vekové skupiny (deti a mládež, produktívny vek, poproduktívny vek). Cieľom edukačných aktivít je presadzovanie zásad zdravého životného štýlu, motivácia, utváranie postojov, rozvíjanie úrovne zdravia širokej verejnosti. Konkrétne realizované aktivity sú rozpísané v bodoch 9.2, 9.3, 9.4, 9.5, 9.7, 9.8, 9.9 a 9.10.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Sledujeme vývoj zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky. V roku 2014 bola spracovaná hodnotiaca správa z realizovaného dotazníkového prieskumu zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenska. Pokračovali sme v zdravotnej výchove, zvyšovali sme informovanosť širokej verejnosti cestou masovo komunikačných prostriedkov o prevencii chronických a infekčných chorôb, s dôrazom na individuálnu zodpovednosť za svoje zdravie. Podporovali sme správne výživové návyky, upozorňovali sme na dôležitosť pravidelnej pohybovej aktivity u všetkých vekových kategórii počas celého života. Prednáškami a edukačnými materiálmi sme motivovali mladú generáciu v boji proti drogám a iným návykovým látkam. Apelovali sme na dôležitosť preventívnych lekárskech prehliadok u celej populácie a propagovali sme význam očkovania nielen u detskej populácie, ale najmä proti chrípke vo vyšších vekových kategóriách.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Nadváha a obezita je spolu s fajčením najčastejšou príčinou predčasnej smrti, sú rizikovými faktormi srdcovo – cievnych a niektorých nádorových ochorení.

Úlohu plníme prostredníctvom poradne zdravia. V roku 2014 sme v základnej poradni vyšetrili 347 klientov a na výjazdoch 466 /228- 1.polrok +238 – 2. polrok/ klientov, z tohto celkového počtu bola 524 klientom následne urobená intervencia v oblasti životného štýlu a poradenstvo v oblasti faktorov spôsobu života ovplyvňujúcich hmotnosť /projekt 9.2/

Cieľovými skupinami boli aj zamestnanci RÚVZ v Lučenci (antropometrické, biochemické vyšetrenie, štandardné meranie krvného tlaku, meranie telesných tukov v %, BMI), členovia klubu dôchodcov, zamestnanci pekárne v Haliči, závodu Johnson Controls v Lučenci, zamestnanci Mestského úradu v Poltári a vo Filákovke, administratíva SPOOL a.s. Lučenec, zamestnanci Správy povodia Ipľa Lučenec, zamestnanci TESCO Filákovka a široká verejnosť – aktivity pod názvom **Deň pre Vaše zdravie**. Ponúkali sme rôzne prednášky na tému Úprava životného štýlu, srdcovo - cievne ochorenia, onkologické ochorenia zažívacieho traktu a pod.

Program ozdravenia výživy obyvateľov SR

Oddelenie podpory zdravia zabezpečuje úlohy v oblasti ozdravenia výživy, zdravého spôsobu života, fyzickej - pohybovej aktivity a prevencie nadmernej hmotnosti a obezity rôznymi strategickými zámermi :

- preventívne vyšetrenie klientov v poradni zdravia, kde sa okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, meria TK, pulz, BMI, telesný tuk a zisťujú sa v krvi základné biochemické parametre – cholesterol, glukóza, triglyceridy. Vyšetrujeme nových klientov a klientov dispenzarizovaných, ako aj klientov zaradených do úlohy OHV „ výživový stav obyvateľstva“,
- preventívne vyšetrenie klientov počas výjazdu pracovníkov OPZ k cieľovým skupinám rôznych vekových kategórii, s rôznym vzdelaním a povoláním,
- podľa zistených výsledkov vyšetrenia sa realizuje poradenstvo zamerané na oblasť výživy, zdravý spôsob života a životného štýlu, zvýšenia pohybovej aktivity, využitia správnej výživy, významného faktoru prevencie metabolických, onkologických, kardiovaskulárnych ochorení a pre redukciu nadmernej hmotnosti a obezity,
- odporúčame znížiť príjem tukov, najmä celkový príjem nasýtených tukov, konzumovať potraviny, ktoré zabezpečia všetky potrebné živiny, najmä zvýšiť príjem ovocia a zeleniny, vlákniny, zvýšiť celkový príjem polysacharidov, znížiť príjem cukrov a alkoholu, udržať telesnú hmotnosť správnym pomerom medzi energetickým príjmom a aktívnym pohybom,
- zvyšujeme záujem o poradňu nielen pre klientov strednej a staršej vekovej kategórie, ale aj pre nižšie vekové skupiny obyvateľov, ako aj klientov s nižším vzdelaním a zo slabšej sociálnej oblasti. Informácie o poradni zdravia, ako aj akciách ktoré realizujeme, sa majú možnosť klienti dozvedieť z tlače, mestského rozhlasu, internetu.

V prednáškach sa zameriavame na všeobecnú prevenciu, ktorá sa dotýka celej populácie. Realizujeme ju najmä v školách a u špeciálnych skupín obyvateľstva /seniori, kardiaci, ľudia s metabolickým syndrómom./

V poradni používame metódy individuálnej prevencie u konkrétnych osôb trpiacich nadváhou a obezitou. Selektívna prevencia sa týka najrizikovejších skupín produktívneho veku, ale tu je naše snaženie najmenej efektívne. Veľmi dôležité je zamerať sa na prevenciu u detskej populácie. Počas celého roka realizujeme prednášky pre deti MŠ, základných a stredných škôl a pre dospelú populáciu o zdravom stravovaní, význame mlieka a o pitnom režime, apod.

Odborné poradenstvo znižovania nadváhy a obezity sa poskytovalo na základe zistených skutočností (percento telesného tuku, BMI).

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie.

Kampaň sa realizuje 1x za 2 roky, ďalší ročník prebehne v roku 2015.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán pre kontrolu tabaku na roky 2008 – 2011. Obsahuje úlohy v oblasti edukácie, kontroly a poradenstva. Cieľovými skupinami boli deti a mládež (ZŠ, SŠ – besedy, prednášky), produktívny vek a seniori – formou individuálneho poradenstva.

Sledovanie a hodnotenie výkonu kontroly zákona o ochrane nefajčiarov na základe oznámení kontrolných inštitúcií

V súvislosti s prijatím zákona č.377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, Oddelenie zdravotnej výchovy na základe listu HH SR značka CKT / 3046/2008 sumarizuje každý mesiac výsledky kontrol, polročne podáva informácie za RÚVZ Lučenec o počte vykonaných kontrol zameraných na dodržiavanie uvedeného zákona. Za sledované obdobie (rok 2014) bolo vykonaných **578 kontrol fajčenia** v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva štátny dozor.

Kontroly sa vykonávali v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, pričom **blokové pokuty uložené neboli**.

Hygiena detí a mládeže :	47
Hygiena výživy :	289
Hygiena životného prostredia:	67
Epidemiológia :	31
Preventívne pracovné lekárstvo :	144

31.máj – svetový deň bez tabaku

Svetový deň bez tabaku sme propagovali klientom pri poradenských a ZV aktivitách - odborné poradenstvo, meranie krvného tlaku, telesného tuku, vyšetrenie obsahu CO vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer .

Ďalšie realizované aktivity :

- informácie v médiách - noviny, rozhlas, webová stránka RÚVZ
- informácie na nástenkách v priestoroch RÚVZ
- propagačné materiály do škôl a verejné priestory
- prednášky k téme v uvedenom termíne (6) a premietanie DVD filmu Kým stúpa dym na (6) ZŠ a SŠ a meranie obsahu CO (28) vo vydychovanom vzduchu prístrojom smokerlyzer realizujeme systematicky počas celého roka.

15. november – medzinárodný deň bez fajčenia

Medzinárodný deň bez fajčenia - akcia propagovaná pri poradenských a zdravotne – výchovných aktivitách - prednášky (8) a premietanie DVD filmu Kým stúpa dym na (8) ZŠ a SŠ.

Projekt TOHES

Štúdia o fajčení a zdravotno-výchovných informáciách, spoluriešili sme projekt formou vyplnenia dotazníkov klientmi po riadenom rozhovore, cieľová populácia 18-65 roční v počte 100 klientov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“.

- od gestora a hlavných organizátorov sme nedostali žiadne pokyny, kampaň ani súťaž Prestaň a vyhraj v roku 2014 sa v našich podmienkach nerealizovala.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Riešiteľskými pracoviskami tohto projektu boli vybrané RÚVZ v SR, medzi ktoré RÚVZ so

sídlom v Lučenci nepatrí, preto tento projekt nerealizujeme. V rámci problematiky sme boli oslovení neštátnou organizáciou Platforma na podporu zdravia znevýhodnených skupín, ktorí nás žiadali o spoluprácu. Problematika bola prediskutovaná aj na krajskej porade vedúcich pracovníkov Oddelenia podpory zdravia v Banskej Bystrici.

Projekt Zdravé komunity od októbra 2014 realizuje nová organizácia „Zdravé komunity, n.o.“, ktorá požiadala o súčinnosť pri jej činnosti. Koncom roka sme zaslali dotazník, pre návrh efektívneho systému monitorovania zdravotného stavu rómskej populácie.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Škodlivosť používania nadmerného množstva alkoholu zdôrazňujeme pri individuálnom poradenstve klientom poradní zdravia a využívame poznatky z projektu a kampane Dňa zodpovednosti / júl 2012 /o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov, v súvislosti s upozorňovaním na zásady správnej výživy a na dôležitosť dodržiavania pitného režimu. Osvetovo – vzdelávacie pôsobenie na deti a mládež vo forme besied, premietanie DVD filmu s názvom „Alkohol, skrytý nepriateľ“ a distribúcia zdravotne – výchovného materiálu realizujeme na ZŠ v okrese Lučenec a Poltár.

Projekt – Bezpečný návrat domov

Edukačný a zdravotne – osvetový materiál bol osobne doručený na všetky stredné školy a gymnáziá v okrese Lučenec a Poltár.

Oslovili sme o spoluprácu príslušníkov Mestskej polície v Lučenci, a nakoľko realizujú svoje projekty s podobnou tematikou, robili sme prednášky bez ich účasti.

Sprievodné aktivity projektu:

Prednášky, besedy a premietanie videofilmov (v priebehu mesiaca máj, jún) – Dopravné nehody a prvá pomoc, Alkohol - skrytý nepriateľ – Gymnázium v Lučenci- druhé ročníky a ZSSOaS v Lučenci – 3 triedy.

Prednášky, besedy a premietanie videofilmov v rámci týždňa boja proti drogám sme realizovali na ZŠ Lovinobaňa – druhý stupeň, ŠZŠ pre žiakov s chybami reči v Lučenci – 2. a 4. ročník .

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Charakteristika projektu : zvýšenie kvality zdravia ľudí a zdravotného uvedomenia starších ľudí, ktorí dosiahli a presiahli vek 65 rokov. Cieľová skupina: obyvatelia SR vo veku nad 65 rokov. Hlavný cieľ: vzbudiť záujem starších ľudí o svoje vlastné zdravie, zvýšiť kvalitu života, zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí. Plnenie úlohy má veľmi dobrú odozvu zo strany seniorov. V priebehu roka 2014 sme realizovali v skupinách seniorov nasledovné edukačné aktivity :

- **Domov dôchodcov a sociálnych služieb Sušany**

odborná prednáška pre klientov DDaSS na témy :

26.2.2014- Štítna žľaza a ochorenia štítnej žľazy – 32 klientov

21.11.2014 – Onkologické ochorenia zažívacieho traktu – 28 klientov

Všetky prednášky boli spojené s diskusiou k danej problematike a odborným poradenstvom diskutujúcim, meraním krvného tlaku a distribúciou zdravotne – výchovného materiálu.

- **DDaSS Libertas Lučenec**

25.03.2014 – Syndróm vyhorenia- prednáška pre zamestnancov DDaSS, 50- klientov

- **Liga proti reumatizmu v Lučenci , Klub dôchodcov v Lučenci , Spoločnosť psoriatickov v Lučenci**

10 –14. marec - Týždeň uvedomenia si mozgu – medzinárodná akcia – propagovaná v rámci projektu Mám 65+ a teší ma že žijem zdravo. Jej hlavným zámerom bolo zvýšiť záujem verejnosti a najmä starších ľudí o zdravé starnutie, prevenciu mozgových pamäťových schopností človeka.

10 .apríl – prednášková činnosť, tréning mozgu - logické hádanky pre seniorov , matematické úlohy, meranie krvného tlaku, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 43 klientov.

22.10.2014 – v rámci svetového dňa osteoporózy prednáška na danú tému, príprava a distribúcia edukačného materiálu a dotazníkový prieskum na zistenie informovanosti obyvateľstva – 18 klientov

Okrem skupinových aktivít sme poskytovali individuálne poradenstvo v poradni zdravia v oblasti znižovania hladiny cholesterolu a pohybovej aktivity u seniorov.

- *Klub dôchodcov vo Vidinej*

23.04.2014 – *Bolesť – prednáška ,individuálne poradenstvo a meranie tlaku krvi – 30 klientov*

05.11.2014- *Prvá pomoc a osteoporóza – prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 25 klientov*

- *Literárny klub v Lučenci*

16. 9.2014 – *prednáška – Syndróm vyhorenia - prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 24 klientov*

10.máj – *svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia a zamestnancov RÚVZ – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránky RÚVZ Lučenec.*

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

O ponuke našich aktivít sú materské centrá informované, podľa tematického okruhu poskytujeme aj písomný informačný materiál k jednotlivým témam, spätná reakcia nebola.

Program „Ovocie a zelenina do škôl“

V rámci programu v roku 2014 sme realizovali v školských zariadeniach intervenciu zameranú na oblasť výživových zvyklostí – besedy a prednášky na tému „Význam ovocia a zeleniny v strave“, „Mlieko, mliečne výrobky a ovocie“, „Zdravá výživa“ pre žiakov a rodičov ŠZŠ v Lučenci. Prednáška na tému „Vitamíny hravo zdravo“ bola určená pre deti navštevujúce predškolské zariadenia.

V rámci svetového dňa potravy – prednášky na ZŠ v Lučenci pre deti – 3.4. a 6.7. ročníky

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 -2015

V rámci programu na všetky základné, stredné a odborné školy v okrese Lučenec a Poltár sme distribuovali výchovne – edukačné materiály: príručku „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospelých“, DVD film „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri

riešení problémov a porúch detí v správaní“, plagáty a rôzne letáky týkajúce sa domáceho násillia, týrania detí, stresu a obezity. Na ŠZŠ v Lučenci a v MŠ – Tomášovce sme realizovali besedy na tému „Bezpečnosť cestnej premávky“ a premietanie filmu Becepáčík.

10.- 14. marec 2014 - Týždeň mozgu (Brain Awareness Week) – akcia propagovaná na webovej stránke RÚVZ Lučenec, príprava edukačného materiálu – tréning mozgu (matematické úlohy, logické hádanky). Realizované prednášky pre deti v MŠ a na ZŠ pre nepočujúcich a žiakov s chybami reči (6.7 ročník) v Lučenci a distribúcia edukačného materiálu.

22. marec – svetový deň vody – Pitný režim -prednáška a distribúcia edukačného materiálu pre žiakov ŠZŠ v Lučenci (25 žiakov)

7.apríl – svetový deň zdravia – Cesta mlieka – prednáška a distribúcia edukačného materiálu – ZŠ pre nepočujúcich a žiakov s poruchami učenia v Lučenci 1.4.ročník (30)

10.máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie prostredníctvom prednášok na ZŠ a MŠ v rámci zdravého životného štýlu a distribúcia edukačného materiálu.

12. september – svetový deň ústneho zdravia - informácie prostredníctvom prednášok v MŠ Tomášovce , príprava a distribúcia edukačného materiálu. (30)

16. október – svetový deň potravy – Zelenina a ovocie , ako nenahraditeľný zdroj vitamínov a vlákniny- prednáška, príprava a distribúcia edukačného materiálu – ZŠ Haličská 8, Lučenec, 7. ročník – 32 žiakov

18. – 19. november – týždeň boja proti drogám – prednáška, premietanie DVD filmu, príprava a distribúcia edukačného materiálu – ZŠ Lovinobaňa – 6.7.8.9.ročníky - 46 + 60 žiakov

20. november - týždeň boja proti drogám – prednáška, premietanie DVD filmu, príprava a distribúcia edukačného materiálu – ZŠ pre žiakov s chybami reči v Lučenci – 2. a 4. ročník – 31 žiakov

1. december – svetový deň AIDS – prednáška, premietanie DVD filmu, príprava a distribúcia edukačného materiálu - ZŠŠOaS – 60 študentov, ŠZŠ Zvolenská cesta – 7.8.9. ročník- 34 žiakov

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu je potrebné robiť už v útlom veku. Predškolský vek je optimálny aj z vývinovo – psychologického hľadiska, kedy si dieťa relatívne ľahko osvojuje nové návyky a spôsoby správania. Intervenčné, zdravotne – edukačné pôsobenie u detí v materských školách spojené s nácvikom správnej techniky umývania zubov má pozitívnu odozvu zo strany detí, učiteliek MŠ a rodičov.

V rámci edukačnej činnosti v materských školách a prvý stupeň ZŠ sme premietali DVD filmy „O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi a Lakomý sysel“ a po premietaní sme realizovali besedu s deťmi na tému – zdravé a čisté zúbky, ovocie zelenina – sladkosti.

12.02.2014 - **MŠ Veľká nad Ipl'om** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 27 detí

11.06.2014 – **MŠ Partizánska Lučenec** - edukačná aktivita - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 30 detí

24.9.2014 – **MŠ Tomášovce** - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 30 detí

18.11.2014 – **ZŠ Lovinobaňa** – 1. ročník - prednáška, beseda, DVD rozprávka, príprava a distribúcia edukačného materiálu – 24 žiakov

9.8 CINDI PROGRAM SR

Našu činnosť v rámci plnenia programu CINDI charakterizujeme nasledovne : individuálne a skupinové poradenstvo a základná mobilná Poradňa zdravia. Rozsiahla je prednášková činnosť orientovaná prioritne na školskú mládež a seniorov - kluby dôchodcov (Lučenec, Vidiná), zariadenia sociálnych služieb pre seniorov (Sušany, AMBRA, LIBERTAS), Liga proti reumatizme, Klub psoriatickov, Literárny klub v Lučenci. Najviac sú preferované témy zdravý životný štýl a zdravé stravovanie, prevencia kardiovaskulárnych ochorení, chronických neinfekčných ochorení, syndróm vyhorenia. Angažujeme sa v celoslovensky prebiehajúcich akciách, kampaniach.

V rámci poradne zdravia v roku 2014 bolo celkovo vyšetrených 347 klientov .

Poradňa zdravia pôsobila aj na výjazdoch kde sa robili vyšetrenia za štandardných podmienok. Počas výjazdov (16) bolo vyšetrených 466 /228 +238/ klientov (cholesterol, glukóza, štandardné meranie krvného tlaku, % telesného tuku, BMI, spirometria, obsah CO vo vydychovanom vzduchu a v niektorých prípadoch aj celkové biochemické vyšetrenie). Výjazdové aktivity poradne zdravia do obcí, na úrady a pracoviská (Jonsons Controls Lučenec, VŠZP, Pekáreň Halič, MsÚ Fiľakovo, MsÚ Poltár, SPOOL a.s. Lučenec , TESCO Fiľakovo, Lučenec, Správa povodia Ipľa), hromadných podujatiach (svetový deň bez tabaku, svetový deň pohybu).

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizujeme dlhodobé plnenie projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“ - antropometrické a biochemické vyšetrenia, vyplnenie dotazníkov, odborné poradenstvo po získaní výsledkov a individuálna intervencia /80 respondentov /.

7. apríl – svetový deň zdravia - deň otvorených dverí na oddelení podpory zdravia , Deň zdravia v pekárni Halič (17), Jonsons Controls Lučenec (95) - meranie základných biochemických ukazovateľov (Chol, Gl , Tg), meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo, antropometrické merania, spirometria a distribúcia zdravotno-výchovného materiálu.

10. máj – svetový deň - pohybom ku zdraviu – informácie pre klientov poradne zdravia – meranie tlaku krvi, telesného tuku, BMI , individuálne poradenstvo a distribúcia edukačného materiálu, vhodná pohybová aktivita pre zamestnancov RÚVZ. Svetový deň pohybu sme dali do povedomia našim občanom prostredníctvom mestského rozhlasu a webovej stránke RÚVZ Lučenec.

20.máj – seminár pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Lučenci, prednáška na tému Syndróm vyhorenia príprava a distribúcia edukačného materiálu – 21 zamestnancov.

Deň pre Vaše zdravie

13. február – MsÚ Fiľakovo – spolupráca so VŠZP — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 30 klientov

29.apríl, 7.máj – pekáreň Halič- meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 17 klientov

15.máj – MsÚ Poltár - spolupráca so VŠZP — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 24 klientov

3.-4.jún – Johnson Controls Lučenec - spolupráca so VŠZP — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 95 klientov

11. júl – svetový deň populácie – meranie kardiovaskulárnych rizikových faktorov – TK, TT %, BMI, WHTR, Výška/váha , individuálne poradenstvo- pred budovou RÚVZ v Lučenci – 31 klientov

18. júl – kúpalisko Poltár - meranie kardiovaskulárnych rizikových faktorov – TK, TT %, BMI, WHTR, Výška/váha , individuálne poradenstvo – 42 klientov

21. august – dni mesta Lučenec - meranie kardiovaskulárnych rizikových faktorov – TK, TT %, BMI, WHTR, Výška/váha , individuálne poradenstvo – 38 klientov

11. september – SPOOL a.s. , Lučenec- spolupráca so VŠZP — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 21 klientov

18. september – Správa povodia Ipľa - spolupráca so VŠZP — meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 15 klientov

21. október – 10. november - TESCO Fiľakovo - meranie TK, TT, BMI, celkového cholesterolu, antropometrické merania, spirometria , individuálne poradenstvo, príprava a distribúcia edukačného materiálu - 18 + 15 klientov

Kampaň MOST

Oddelenie podpory zdravia pri RÚVZ – Lučenec zabezpečil meracie miesto v **HM TESCO v Lučenci**, kde sa uskutočnilo dňa 26.09.2014 meranie jednotlivých parametrov ako – meranie tlaku krvi, pulzu, BMI, obvod pásu, výška, váha, % telesného tuku, cholesterolu - spojenú s odborným poradenstvom a distribúciou edukačného materiálu . V rámci svetového dňa srdca sme vyšetrili a poskytli poradenstvo v otázkach prevencie KVO 58 klientom. Cieľom akcie bolo upozorniť širokú verejnosť na základné rizikové faktory srdcovo – cievnych ochorení : vysoký krvný tlak, vysoký cholesterol, nedostatok fyzickej aktivity, nesprávne stravovacie návyky, obezita, stres a fajčenie. Na bezplatných meraniach a konzultáciách sa podieľali pracovníci oddelenia podpory zdravia. K našej aktivite sa pripojili aj pracovníci VŠZP, pobočka Lučenec. Ohlasy z meraní boli priaznivé, klienti túto aktivitu, ktorú sme spropagovali prostredníctvom internetu, mestského rozhlasu a novín vnímali veľmi pozitívne.

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. EHES sumarizuje údaje prostredníctvom dotazníka, fyzikálneho vyšetrenia a analýzy vzoriek krvi. Úlohy vyplývajúce z uvedeného projektu sme realizovali v 2. polroku 2011 a skriningové vyšetrenia pokračovali aj v priebehu januára a februára 2012. Z celkového počtu 70 respondentov bolo vyšetrených 55 respondentov. Informácie o realizácii projektu boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ Lučenec. V roku 2014 sa na regionálnej úrovni v tomto projekte nevykonali žiadne aktivity.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Martine**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1. Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV).

Plnenie úlohy: oddelenie HŽPaZ RÚVZ Martin sa podieľa na plnení súčasného Akčného plánu – NEHAP IV. v rozsahu kompetencií a náplne práce odboru hygiena životného prostredia a zdravia so zameraním na znižovanie negatívneho vplyvu zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí:

- systematickým monitorovaním kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou (spolu bolo odobratých 170 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru, 4 vzorky v rozsahu úplného rozboru a 4 vzorky v rozsahu kompletného rozboru podľa NV SR č. 354/2006 Z.z. v platnom znení), pričom 6 vzoriek v rozsahu minimálneho rozboru nevyhovelo limitom ukazovateľov kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch (E. coli, Enterokoky, Koliiformné baktérie). Prevádzkovateľovi verejných vodovodov boli uložené nápravné opatrenia už pri prvom nevyhovujúcom výsledku. Po odstránení nedostatkov (písomná informácia) pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vykonali opakovaný odber vzorky pitnej vody, ktorý vyhovoval limitom kvality pitnej vody v mikrobiologických ukazovateľoch;
- zvyšovaním povedomia ľudí v otázkach dôležitosti pitnej vody formou informovania verejnosti s využitím webovej stránky, ako aj individuálnymi konzultáciami poskytovanými občanom;
- dohľadom nad rekreačnými vodami - posudzovanie, povoľovanie a priebežná kontrola kúpalísk a vôd na kúpanie - sezónnych aj celoročných;
- priebežne pri posudzovaní návrhov na územné konanie, umiestňovaní stavieb s vylúčením negatívnych vplyvov na životné prostredie, na obytnú a rekreačnú funkciu objektov, s posudzovaním možných vplyvov na životné prostredie formou štúdií; pri kolaudácii objektivizáciou relevantných negatívnych dopadov okolia na stavbu, resp. stavby na obytnú zástavbu a rekreačné územia. Od striktného dodržiavania uvedeného postupu očakávame o.i. aj zníženie pravdepodobnosti vzniku najmä nešpecifických ochorení. Vyžadujeme podľa situácie hlukové štúdie, resp. objektivizáciu hluku pri kolaudácii a uvedení priestorov do prevádzky. Podľa navrhutej činnosti v objektoch žiadame v odôvodnených prípadoch rozptylové štúdie, resp. v rámci skúšobnej prevádzky kvalitatívne a kvantitatívne výsledky objektivizácií faktorov životného prostredia/emisií.

1.2. Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov.

Plnenie úlohy: Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.3. Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

Plnenie úlohy: RÚVZ so sídlom v Martine toho času nie je zapojený do projektu, oddelenie HŽPaZ sa zapojí na požiadanie ÚVZ SR podľa pokynov gestora úlohy.

1.4. Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Plnenie úlohy: V terajšom štádiu plnenia odd. HŽPaZ nie je zapojené do projektu.

1.5. Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Plnenie úlohy: Úloha sa t.č. spracováva a plní na celoštátnej a medzirezortnej úrovni.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Plnenie úlohy: Do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ zapojené.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Plnenie úlohy: gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, do plnenia úlohy nie je odd. HŽPaZ RUVZ so sídlom v Martine zapojené.

Vlastné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

Zahraničné programy a projekty odd. HŽPaZ nerieši.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Rizikové práce predstavujú pre zamestnancov/pracovníkov zvýšené riziko poškodenia zdravia pri práci a ich vyhlásenie do 3. a 4. kategórie je pre zamestnávateľa/právny subjekt spojené s povinnosťami na úseku ochrany a podpory zdravia pri práci, medzi ktoré patrí najmä vykonávanie preventívnych opatrení (technických, technologických, organizačných, individuálnej ochrany pracovníkov formou OOPP...) na zníženie, alebo odstránenie rizika poškodenia zdravia pri práci a zabezpečenie cielených lekárskeho preventívnych prehliadok zamestnancov/pracovníkov, ktoré vykonávajú aj lekári pracovnej zdravotnej služby.

Od roku 2011 sa na oddeleniach PPLaT v Slovenskej republike používa nový štatisticko-informačný PC program ASTR (ASTR_2011). Program umožňuje evidovať právne subjekty, pracoviská, vykonávané práce/profesie, faktory práce a pracovného prostredia pre 3. a 4. kategóriu rizikových prác, 1. a 2. kategóriu prác, prešetrované podozrenia na profesionálne poškodenia zdravia, priznané choroby z povolania, všetky vykonávané činnosti na oddeleniach so štatistickým spracovaním a výstupmi do požadovaných formátov, výstupov pre potreby celoštátnych sledovaní, ako aj regionálnych analýz a rozborov existujúcej situácie, vrátane exportov do medzinárodných výstupov. Databázu autori obsahovo zosúladiť s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci, a priebežne podľa potreby dopĺňajú. Flexibilita riešenia umožňuje napojenie získaných individuálnych údajov do jednotného zdravotníckeho informačného systému.

Podľa pripomienok a poznatkov, vyplývajúcich z praktického využívania programu ASTR, sa tento priebežne inovuje a vylepšuje, do 31.12.2014 bola distribuovaná verzia aktualizácie 5_5 programu.

Nakoľko vznikol „informačný šum“ ohľadom významu a „náročnosti“ ohľadom používania

programu ASTR, bola autormi programu MUDr. Tiborom Záborským, PhD., MPH a Ing. Miroslavom Fabianom vypracovaná podrobná správa, ktorá bola zaslaná na UVZ SR. Bližšie sa problematike venujeme vo výročnej správe za rok 2014.

K 31.12.2014 bolo v okresoch Martin a Turčianske Teplice vyhlásených v 3. a 4. kategórii rizikových prác **3432** zamestnancov/pracovníkov, z toho **1521** žien. Jedná sa o **164** právnych subjektov.

Najviac rizikových prác je evidovaných v priemyselnej výrobe, zdravotníctve a poľnohospodárstve. Oproti roku 2013 je najväčší rozdiel v počtoch evidovaných pracovníkov v rezorte priemysel - nárast o 26 osôb, v rezorte zdravotníctvo - pokles o 41 osôb. V ostatných rezortoch sme nezaznamenali výrazné rozdiely v evidencii počtov pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v 3. a 4. kategórie.

Počet pracovníkov zaradených do rizikových prác podľa faktorov:

- Hluk: 1800 osôb, z toho 270 žien, v 4. kategórii je zaradených 147 osôb, z toho 39 žien;
- Chemické látky a zmesi: 959 osôb, z toho 415 žien; v 4. kategórii je zaradených 8 osôb, z toho 0 žien, z tohto počtu:
  - Karcinogénne a mutagénne faktory: 361 osôb, z toho 214 žien; v 4. kategórii 0 pracovníkov;
  - Pevný aerosól: 382 osôb, z toho 45 žien, v 4. kategórii je zaradených 8 mužov;
  - Faktory spôsobujúce vznik profesionálnych kožných ochorení/dermatotropné látky: 46 osôb, z toho 25 žien; v 4. kategórii sú zaradení 3 muži;
- Psychická pracovná záťaž: 699 osôb, z toho 589 žien;
- Fyzická záťaž: 1063 osôb, z toho žien 645;
- Biologické faktory: 166 osôb, z toho 136 žien;
- Ionizujúce žiarenie: 304 osôb, z toho 202 žien;
- Vibrácie: 250 osôb, z toho 11 žien, z toho v 4. kategórii rizika sú vyhlásení 2 pracovníci;
- Záťaž teplom a chladom: 578 osôb, z toho 222 žien;
- Optické žiarenie: 22 osôb, z toho 7 žien;

U takmer všetkých právnych subjektov sa vyskytuje kombinácia 2 a viac faktorov, pričom sa stále častejšie stretávame s kombináciou 5 a viac rizikových faktorov.

Ako najčastejšie sa vyskytujúci škodlivý rizikový faktor v pracovnom prostredí stále dominuje hluk – najvyšší počet exponovaných pracovníkov je najmä v priemyselnej výrobe, čo vzhľadom ku charakteru výrobných činností neprekvapuje – najmä strojárstvo, drevárstvo, hutníctvo....

Veľký počet pracovníkov, najmä žien, je vyhlásených v riziku psychická pracovná záťaž, fyzická záťaž, biologické faktory a chemické faktory, vrátane karcinogénov a mutagénov. Sú to prevažne pracovníci, ktorí svoju činnosť vykonávajú v zdravotníckych zariadeniach, domovoch sociálnych služieb, detských domovoch a školách.

V roku 2014 bolo vydaných **24** rozhodnutí o vyhlásení rizikových prác, z toho **7** na dobu určitú (4. kategória rizika). V porovnaní s rokom 2013 stúpol počet pracovníkov, ktorí sú vyhlásení v kategórii zdravotného rizika z titulu chemických látok a zmesí (z 928 osôb na 959), hluku (z 1727 osôb na 1800), fyzickej záťaže (z 816 osôb na 1063), ionizujúceho žiarenia (z 274 osôb na 304), záťaže teplom a chladom (z 389 osôb na 578) a klesol z titulu

psychickej pracovnej záťaže (z 708 na 699), biologického faktora (z 229 osôb na 166) a vibrácií (z 267 osôb na 250).

Bolo zrušených 6 rozhodnutí o vyhlásených RP, resp. boli vypracované odborné stanoviská RÚVZ so sídlom v Martine pre právne subjekty o vyradení rizikových prác z evidencie rizikových prác a ukončení účinnosti rozhodnutia (podľa dikcie platnej legislatívy – zákon č. 355/2007 Z.z. do 31.07.2014 nebolo možné vydávať rozhodnutie o vyradení rizikových prác z evidencie a o zrušení rizikových prác, uvedená položka bola zmenená v § 13 ods. 4 písm. l) od 01.08.2014). Jedno stanovisko k žiadosti o vyradenie z evidencie rizikových prác bolo nesúhlasné. Po zmene legislatívy boli rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Martine zrušené 2 rozhodnutia o vyhlásených RP.

V regióne Turiec majú uzatvorenú zmluvu o vykonávaní PZS všetky firmy s vyhlásenými rizikovými prácami. Zhodnotenie prínosu pre konkrétne podniky, resp. kvalitu vykonávania práce jednotlivými PZS možno hodnotiť ako veľmi premenlivú z hľadiska poskytovanej kvality služieb. 2 právnické osoby majú vlastnú PZS (resp. tím zamestnancov), ostatné si ju zabezpečujú dodávateľským spôsobom.

Firmy, ktoré nemajú zaradené práce v 3. a 4. kategórii, od 01.08.2014 postupne a skôr sporadicky oznamujú na RÚVZ so sídlom v Martine spôsob zabezpečenia pre zamestnancov posudzovanie zdravotnej spôsobilosti na prácu a spôsob zabezpečenia zdravotného dohľadu pre svojich zamestnancov - lekármi, verejnými zdravotníkmi, bezpečnostnými technikmi. V súčasnosti nie je v silách odborných pracovníkov získať takéto podklady od všetkých (väčšieho počtu) subjektov v podnikateľskej sfére z regiónu Turiec, jednak pre časovú náročnosť a aj pre nedostatočné personálne obsadenie oddelenia.

V roku 2014 bol pracovníkmi odd. PPLaT vykonaný cieľový ŠZD vo firmách, kde sú vyhlásené rizikové práce, so zameraním na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch, posúdenie rizík zamestnávateľom, aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrola posielania hodnotiacich správ za predchádzajúci rok.

Bolo vykonaných 98 kontrol na pracoviskách, kde sú vyhlásené RP.

Vo všeobecnosti možno konštatovať, že veľká časť prevádzkovateľov má minimálnu snahu znižovať riziká, vyskytujúce sa v pracovnom procese (až na pár výnimiek) a ich pozornosť sa v lepšom prípade zameriava iba na splnenie legislatívnych povinností tak, aby bola splnená litera zákona, teda nie na to, aby sa expozícia rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia na pracoviskách znižovala.

Právne subjekty, kde sú vyhlásené RP, zasielajú hodnotiace správy (k 31. 12. každoročne) podľa platnej legislatívy, ktorých kvalita a obsahová stránka je na veľmi nízkej, resp. priemernej úrovni.

Veľkým problémom, tak ako v minulých rokoch, u viacerých právnych subjektov je nedostatočné vypracovanie posudkov o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti, obsahová náplň PLP nezodpovedá identifikovaným zdravotným rizikám, závery sú veľmi všeobecné, bez výpovednej hodnoty.

Zlepšila sa situácia v individuálnej ochrane pracovníkov – prevádzkovatelia im poskytujú OOPP a pracovníci pridelené ochranné prostriedky používajú.

Pri výkone ŠZD boli použité kontrolné listy – dotazníky informovanosti zamestnancov k viacerým rizikovým faktorom, vyskytujúcim sa na pracoviskách:

Kraus Maffei, s.r.o. : celkom 65 dotazníkov

H - hluk - 5 dotazníkov

R - fyzická záťaž/DNJZ – 60 dotazníkov

Trim Leader, a.s.: celkom 386 dotazníkov

Z - zobrazovacie jednotky -18 dotazníkov

R - fyzická záťaž/DNJZ - 176 dotazníkov

R - fyzická záťaž/bremená - 16 dotazníkov

P - psychická záťaž - 176 dotazníkov

Okrem uvedených spoločností, v rámci hodnotenia psychickej pracovnej záťaže, zamestnanci RUVZ so sídlom v Martine vyplnili celkom 35 dotazníkov informovanosti, typ P - Psychická záťaž.

V rámci výkonu ŠZD pracovníci oddelenia PPLaT sa zameriavali na posudzovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov faktorom práce a pracovného prostredia a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Okrem toho sú sledované výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

Počet vyhlásených rizikových prác k 31.12.2014

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2014 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

kód	Názov	Počet exponovaných pracovníkov					
		Prevažujúca činnosť		Počet exponovaných pracovníkov			
		spolu		3.kategória		4.kategória	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	Poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov	167	8	162	5	5	3
B	Ťažba a dobývanie	26	0	24	0	2	0
C	Priemyselná výroba	1744	398	1602	362	142	36
D	Dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu	60	0	58	0	2	0
E	Dodávka vody, čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov	18	0	18	0	0	0
F	Stavebníctvo	55	0	52	0	3	0
G	Veľkoobchod a maloobchod, oprava motorových vozidiel a motocyklov	8	8	8	8	0	0
H	Doprava a skladovanie	25	0	25	0	0	0
N	Administratívne a podporné služby	3	0	3	0	0	0
O	Verejná správa a obrana, povinné sociálne zabezpečenie	18	13	18	13	0	0

kód	Názov	Prevažujúca činnosť		Počet exponovaných pracovníkov			
		spolu		3.kategória		4.kategória	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
P	Vzdelávanie	82	71	82	71	0	0
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	1224	1022	1224	1022	0	0
S	Ostatné činnosti	2	1	2	1	0	0
Spolu		3432	1521	3278	1482	154	39

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v okrese Martin a Turčianske Teplice za rok 2014 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň)

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	Spolu		3. kategória		4. kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
Biologické faktory	166	136	166	136	0	0
Elektromagnetické polia	10	0	10	0	0	0
Fyzická záťaž	1063	645	1063	645	0	0
Hluk	1800	270	1653	231	147	39
Chemické látky a zmesi	959	415	951	415	8	0
Ionizujúce žiarenie	304	202	304	202	0	0
Optické žiarenie	22	7	22	7	0	0
Psychická pracovná záťaž	699	589	699	589	0	0
Vibrácie	250	11	248	11	2	0
Záťaž teplom a chladom	578	222	578	222	0	0

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Všetky organizácie, kde sú prítomné chemické faktory, majú uzavretú zmluvu s pracovnou zdravotnou službou, najčastejšie s UNM Martin, zdravotka – PZS s.r.o. Martin, NZZ Praktík s.r.o. Martin, SP Glob_Med, s.r.o., Martin.

Ďalšie PZS, ktoré pôsobia v regióne Turiec sú napríklad: Team Prevent s.r.o. Bratislava, Fakultná nemocnica L. Pasteura Košice, Pro Care a.s. Bratislava, Pro Benefit s.r.o. Púchov, Žilpo Žilina, Krankas Žilina, PYROBOSS Banská Bystrica, ...

V poľnohospodárskych družstvách a organizáciách sú vyhlásené rizikové práce v oblasti chemickej ochrany rastlín – rizikový chemický faktor – agrochemikálie/pesticídy.

Na základe vykonaných ŠZD v rokoch 2012 a 2013 v poľnohospodárskych družstvách, ktoré boli zamerané na kontrolu životných a pracovných podmienok v priestoroch hospodárskych dvorov, na činnosť PZS v jednotlivých subjektoch a posúdenie všetkých zdravotných rizík zamestnávateľom, ako aj aktuálnosť vyhlásených RP rozhodnutím, vypracované posudky o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnych činností u jednotlivých pracovníkov, kontrolu zasielaných hodnotiacich správ za predchádzajúci rok, sú naďalej s právnymi subjektmi riešené zistené nedostatky (technicko-prevádzkového charakteru a v dokladoch) a spôsob ich odstránenia. U niektorých právnych subjektov bol v roku 2014 vykonaný štátny zdravotný

dozor zameraný na overenie skutkového stavu vo veci odstránenia nedostatkov zistených v rámci predchádzajúcich výkonov štátneho zdravotného dozoru, resp. štátny zdravotný dozor zameraný na posúdenie priestorov a podkladov k vydaniu rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej/trvalej prevádzky. Jednotlivé družstvá priebežne zasielajú plánované postreky s obsahom a množstvom používaných pesticídov: obchodný názov / účinná látka / lokalita / dátum a čas aplikácie.

Na RÚVZ so sídlom v Martine boli doručené správy o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce, kde majú byť uvedené výsledky PLP – zdravotná spôsobilosť na výkon konkrétnej činnosti. Kontroluje sa, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti. Hodnotiace správy neboli doručené v požadovanej kvalite.

Najčastejšie nedostatky v predkladaných správach právnych subjektov s vyhlásenými rizikovými prácami - informáciách o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a opatreniach vykonaných na ich zníženie alebo odstránenie na pracoviskách, na ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce:

- nekompletné podklady týkajúce sa posúdenia jednotlivých zdravotných rizík;
- chýbajúce výsledky vykonaných objektivizácií rizikových faktorov pracovného prostredia a práce;
- nedostatočne vypracované hodnotenie zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k práci (vrátane výsledkov genotoxikologických vyšetrení);

Ako nedostatočné/nevyhovujúce boli hodnotené podklady, ktoré sa týkali najmä výsledkov hodnotenia zdravotného stavu pracovníkov, či reálne uskutočnených preventívnych lekárskeho prehliadok u pracovníkov vo vzťahu k vykonávanej práci a konkrétnym rizikovým faktorom práce a pracovného prostredia.

Opakovane sa konštatuje :

- zameranie preventívnych lekárskeho prehliadok nekorešponduje s vyhlásenými rizikovými prácami, ani rizikovými faktormi na jednotlivých pracoviskách,
- frekvenciu preventívnych lekárskeho prehliadok si spravidla evidujú aj bezpečnostní technici (tí upozorňujú v niektorých prípadoch PZS), avšak pokiaľ absolvovanie preventívnych lekárskeho prehliadok pracovníkov / zamestnancov koordinujú pracovníci BOZP, neriadia sa legislatívou na ochranu zdravia pri práci v oblasti verejného zdravotníctva,
- posudok o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej činnosti pracovníka/zamestnanca nespĺňa požadované náležitosti (záver „posudku“ často chýba, stále sa vyskytujú výmenné lístky s uvedením mena pracovníka/zamestnanca a zhodnotením jeho zdravotného stavu jednoslovné „schopný“ - nie je uvedené v akej profesii, na akú prácu, v akom zdravotnom riziku...);

Vo veľa firmách funguje systém preventívnych lekárskeho prehliadok aj v 2. kategórii prác úplne bezproblémovo – na základe posúdenia rizika boli určené nápravné opatrenia, vrátane PLP s konkrétnou náplňou, vykonávané sú napr. každé 3 roky. Dokonca PZS posielajú správy o takto vykonaných PLP, ako pri 3. a 4. kategórii.

Pri výkone ŠZD v súvislosti s manipuláciou s chemickými látkami a zmesami sa kontroluje, či zodpovední zamestnanci majú platné osvedčenia o odbornej spôsobilosti, resp. overenie odbornej spôsobilosti.

Na RÚVZ so sídlom v Martine bolo zaslaných 476 oznámení o vykonaní činností DDD v rôznych organizáciách, ktorú realizovali napr. CSS - Slovakia, a.s.; Anton FEDOR -

FEDOREX, stredisko DDD; CHEMEKO, spol. s.r.o. Svit; DE-AQUA s.r.o. Martin, Anton Jančo - AJ-DDD-LR, z toho 85 oznámení o chemických postrekoch rastlín vykonaných poľnohospodárskymi družstvami.

Poľnohospodárske subjekty nahlásili postreky – používanie prípravkov na ochranu rastlín, najmä herbicídov, fungicídov a insekticídov. Všetky postreky boli pozemné. Používajú sa len také prípravky na chemickú ochranu rastlín, ktoré sa nachádzajú v platnom zozname povolených prípravkov na daný kalendárny rok, v každom sklade sa vedie evidencia pesticídov.

Pre organizácie, kde sa používajú chemické látky a zmesi :

- bolo vydaných 32 rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky;
- bolo vydaných 10 rozhodnutí na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky;
- v 8 prípadoch bolo zastavené správne konanie;
- 8 x bolo prerušené konanie;
- bolo vydaných 9 záväzných stanovísk k zmene účelu užívania stavby, z toho 1 nesúhlasné záväzné stanovisko;
- v 16 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko ku kolaudácii stavby;
- v 14 prípadoch bolo vydané záväzné stanovisko k územnému konaniu stavby, z toho 2 nesúhlasné záväzné stanoviská;
- v 1 prípade bolo oznámené začatie správneho konania vo veci uloženia výkonu rozhodnutia;
- bolo riešených 8 podnetov a 3 podnety riešené v súčinnosti s iným oddelením RÚVZ so sídlom v Martine;
- 2 právnym subjektom bol rozhodnutím vydaný pokyn na odstránenie nedostatkov;
- k predloženým projektovým dokumentáciám bolo vydaných 22 odborných stanovísk;
- v rámci spolupráce s inými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Martine bolo vydaných 23 odborných písomných stanovísk;

V roku 2014 odbornými pracovníkmi odd.PPLaT u dvoch právnych subjektov boli prešetrované 2 podozrenia na profesionálne ochorenie z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam.

V sledovanom období boli priznané 2 choroby z povolania z profesionálnej expozície chemickým látkam a zmesiam.

Pretrvávajúcim problémom sú zdravotnícke zariadenia (ambulantné aj lôžkové) a ich „vzťah“ ku chemickým látkam a zmesiam. Dá sa konštatovať, že v uvedenej oblasti funguje úspešné vákuum, ktoré sa prehlbuje a posudzovanie konkrétneho zdravotného rizika pri používaní chemických látok a zmesí (dezinfekčné prostriedky, anestetiká, pomocný materiál...) sa odkladá na neurčito.

Napriek enormnej snahe pracovníkov oddelenia PPLaT stále nie sú všetky práce zaradené do adekvátnych kategórií rizika. Prevádzkovatelia zneužívajú fakt, že terénnych pracovníkov, vykonávajúcich štátny zdravotný dozor, je nedostatok. Spoliehajú sa, že keď bude v ich prevádzke vykonaný ŠZD, tak problém „vybavia“, alebo v horšom prípade zaplatia relatívne zanedbateľnú pokutu. Finančná strata bude niekoľkonásobne nižšia, ako keď by mali riešiť všetky povinnosti vo vzťahu k posúdeným rizikám, objektivizáciám, zaradením do príslušných kategórií, vykonávaním preventívnych lekárskech prehliadok, platením rizikových príplatkov, povinného pripoistenia v doplnkovej dôchodkovej poisťovni...

Je namieste si položiť otázku, ako ďalej s riešením povinností prevádzkovateľov vo vzťahu k ochrane zdravia, či už svojho alebo svojich zamestnancov.

Platná novelizácia zákona č. 355/2007 Z.z. môže naštartovať zmenu, či však uvedený proces bude zmenou k lepšiemu, nielen pre PZS, BT, ABT záleží od orgánov verejného zdravotníctva, ich príkladnosti, nekompromisnosti a komplexného poznania a pochopenia konkrétnej problematiky. Uvidíme...

Je nevyhnutné evidovať aj 2. kategóriu prác, pretože rozdiel, resp. deliaca čiara medzi 2. a 3. kategóriou je niekedy taká tenká, že jej presná identifikácia je nemožná. Z hľadiska evidovania stavu pracovných podmienok je to jediná cesta, ako by sa dal aspoň čiastočne opísať stav pracovných podmienok na Slovensku. Evidenčný program ASTR takúto formu evidovania umožňuje. Keď budú k dispozícii informácie o stave pracovného prostredia aj v 2. kategórii, bude možné z pohľadu pracovného lekárstva reálnejšie navrhovať a následne riešiť projekty, ktoré budú mať konkrétny cieľ a uplatnenie v znižovaní reálnych zdravotných rizík, vyskytujúcich sa v praxi, s dopadom na zdravie pracujúcej populácie (nielen zamestnancov). Osobitným problémom hodným zreteľa je riešenie SZČO v terminológii zákona č. 355/2007 Z.z., t.j. fyzických osôb – podnikateľov, ktorí vykonávajú najrizikovejšie a najhoršie práce bez akejkoľvek ochrany svojho zdravia nielen z neznalosti, ale aj z nedostatku finančných prostriedkov. Vykonávajú tú istú prácu ako predtým zamestnanci, ale bez adekvátnych OOPP, preventívnych lekárskech prehliadok... Je nevyhnutné dohodnúť rovnaké pravidlá pre celú Slovenskú republiku, teda začať riešiť piliarov, pracovníkov v stavebníctve a v ďalších odvetviach, alebo deklarováť, že podmienky, ktoré stanovuje zákon 355/2007 pre fyzické osoby - podnikateľov, dodržiavať a kontrolovať ich zo strany príslušných orgánov verejného zdravotníctva nie je potrebné.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

- počty zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika:

rizikový faktor:

cytostatiká – 54 osôb, z toho 51 žien, kategória 3;

    olovo a jeho zlúčeniny – 2 muži, kategória 3;

trichlóretylén – 2 muži, kategória 3;

benzén – 44 osôb, z toho 37 žien, kategória 3;

    benzo(a)pyrén – 10 mužov, kategória 3;

formaldehyd – 107 osôb, z toho 94 žien, kategória 3;

sevofluran – 202 osôb, z toho 130 žien, kategória 3;

hormonálne prípravky – 19 osôb, z toho 15 žien, kategória 3;

prach z tvrdého dreva dub, buk – 55 osôb, z toho 8 ženy, kategória 3;

zlúčeniny chrómu (VI) – 1 žena, kategória 3.

- boli prešetrované 3 podozrenia na profesionálne ochorenie z profesionálnej expozície karcinogénnym látkam (2x azbest, 1x oxid kremičitý);

- bola priznaná 1 choroba z povolania z profesionálnej expozície karcinogénnym faktorom (azbest);

Celkový počet zamestnancov vykonávajúcich práce s rizikovým karcinogénnym a mutagénnym faktorom je 361 osôb, z toho 214 žien. Najviac zamestnancov zaradených do rizikového faktora karcinogén a mutagén pracuje v UNM Martin a Jesseniova lekárska fakulta UK v Martine.

V roku 2014 bolo vydaných 13 rozhodnutí k nakladaniu s azbestom, resp. azbestovými materiálmi pre spoločnosti ASTANA, s.r.o., Concret, s.r.o., KANAT MT, s.r.o., KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o., KROVMONT s.r.o., LOSSTAV s.r.o., Eduard Mittelham, MP Group s.r.o., Pavol Černek - STAVEBNO MONTÁŽNE PRÁCE.

1x bol ŠZD vykonaný na základe podnetu doručeného na RÚVZ so sídlom v Martine o prešetrenie spôsobu nakladania a likvidácie nebezpečného odpadu – azbestovej strešnej krytiny, ktorá sa nachádza na zhorenisku senníka na parcele číslo 267 v katastrálnom území obce Liešno.

Odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine vždy vykonávajú ŠZD so zdokumentovaním deklarovaných pracovných postupov. Počas pokračujúcich prác sa vykonáva výkon ŠZD námatkovo, priebežne.

V rozhodnutí na manipuláciu s azbestocementovým materiálom má každý právny subjekt stanovenú povinnosť dodržiavať postup likvidácie azbestu a materiálov, obsahujúcich azbest zo stavieb, uvedený v príslušnom oprávnení vydanom Úradom verejného zdravotníctva SR, dodržať podmienky, uvedené v § 8 NV SR č. 253/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a najneskôr do 15 dní po ukončení prác spojených s manipuláciou s azbestocementovým materiálom preukázateľne doručiť na RÚVZ so sídlom v Martine správu o vykonaných prácach a spôsobe zabezpečenia podmienok na ochranu zdravia, vyplývajúcich z platnej legislatívy a tohto rozhodnutia.

Sledovanie CHF klasifikovaných ako toxické, veľmi toxické, karcinogénne, mutagénne chemické látky a prípravky sa navzájom prelína a je veľmi ťažké ich rozlíšiť, resp. oddeliť, nakoľko mnohé karcinogény sú zároveň klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické alebo škodlivé.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V databáze rizikových prác je evidovaný počet zamestnancov vykonávajúcich práce v regióne Turiec s rizikom

Fyzická záťaž celkom 1063, z toho 645 žien

- kat.3 celkom 1063, z toho žien 645
- kat.4 celkom 0, z toho žien 0

Fyzická záťaž - DNJZ celkom 370, z toho 162 žien

- kat.3 celkom 370, z toho žien 162
- kat.4 celkom 0, z toho žien 0

Odd. PPLaT v 4. kategórii rizika v rizikovom faktore fyzická záťaž neeviduje žiadnych zamestnancov. Pokiaľ hodnotíme počty pracovníkov, evidovaných v 3. kategórii rizika v regióne Turiec, tak oproti roku 2013 možno konštatovať nárast absolútnych počtov pracovníkov celkom, vrátane žien.

Keď hodnotíme nadmernú fyzickú záťaž, tak v celkových hodnotách, ako aj v zložkách DNJZ a ostatnej fyzickej záťaže okrem DNJZ, je naďalej trend stúpajúci.

Relevantné posúdenie (objektívizácia) dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia nie je realizované vo všetkých prevádzkach, kde sa fyzická záťaž vyskytuje a dá sa reálne predpokladať jej zaradenie minimálne do 3. kategórie, pretože problematika posudzovania je

náročná a zložitá, v súčasnosti nie je možné využiť všetky metodiky pre ich náročnosť. Z uvedeného dôvodu, veľa pracovných činností, kde sa nadmerná fyzická záťaž, prípadne DNJZ vyskytuje, nie je vyhlásených ako rizikových, pričom práve DNJZ/fyzická záťaž je jedna z najčastejšie sa vyskytujúcich položiek pri prešetrovaných podozreniach na profesionálne ochorenia. Okrem toho ide o ochorenie vo významnej miere preventabilné, samozrejme pri včasnom rozpoznaní príznakov začínajúceho ochorenia z DNJZ a vyradení pracovníka z rizika.

Počty pracovníkov v riziku nadmernej fyzickej záťaže možno odôvodniť najmä zodpovednou prácou jednotlivých pracovníkov oddelenia pri posudzovaní jednotlivých prevádzok, posudzovaní predložených materiálov, vrátane posúdení zdravotných rizík, prevádzkových poriadkov a v neposlednom rade aj samotným monitorovaním fyzickej záťaže s jej následným vyhodnocovaním – či už v prípade prešetrovaných podozrení na profesionálne ochorenia, resp. v prípade predloženia neadekvátnych podkladov so zaradením pracovníkov do neprislúchajúcej kategórie rizika, resp. na výkon práce.

V roku 2014 bolo doručených na RÚVZ so sídlom v Martine 23 žiadostí na prešetrovanie podozrenia na profesionálne ochorenie, pričom v 17 prípadoch to boli podozrenia na ochorenie z DNJZ, v 1 prípade - profesionálne ochorenie chrbtice. V roku 2014 bolo priznaných 16 chorôb z povolania (nárast o 9 prípadov oproti roku 2013) a 3 ohrozenia chorobou z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania.

Od roku 2014 sú hlásené orgánu verejného zdravotníctva aj nepriznané/neuznané CHzP, za obdobie od platnosti novelizácie zákona č. 355/2007 Z.z. boli hlásené (doručené posudky UNM Martin) pre 2 nepriznané choroby z povolania.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Trim Leader a.s. Košťany nad Turcom

Hlavnou výrobnou činnosťou subjektu je šitie autopoťahov pre automobilový priemysel. V organizácii je zamestnaných cca 1026 pracovníkov, z celkového počtu je 603 prevažne žien na pracovnej pozícii šička autopoťahov.

V podniku sa vyskytuje dlhodobo zvýšené množstvo profesionálnych poškodení zdravia z titulu DNJZ. Z uvedeného dôvodu, na základe intervencie RÚVZ so sídlom v Martine zamestnávateľ prijal v 09/2013 a postupne aj v r. 2014 realizuje opatrenia na zníženie zdravotných rizík z expozície faktorom práce a pracovného prostredia, pravidelne predkladá na RÚVZ so sídlom v Martine informácie o ich realizácii a účinnosti.

Realizované opatrenia napr.: znižovanie nadčasovej práce, nábor nových zamestnancov z iných regiónov Slovenska a mimo Slovenska, zmena vo vyplácaní tzv. dochádzkového bonusu, ktorý je stanovený ako paušálna čiastka za pracovný deň/výška bonusu 4,- € na deň ak zamestnanec nemá absenciu (za absenciu sa nepovažuje dovolenka schválená nadriadeným), zavádzanie rotácie pracovníčok v bunke na rôzne operácie pod dohľadom trénerky, vrátane kontroly rotácie.

Okrem iných opatrení sa jedná o postupné znižovanie výkonu nadčasov k striktne 8-hodinovej pracovnej dobe bez nadčasov, 40-hodinovému týždennému pracovnému času. V súčasnosti zamestnávateľ vykryva nedostatok pracovných síl naďalej z iných regiónov Slovenska a Rumunska. Časť výroby spoločnosť Trim Leader a.s. presúva do pobočky vo východoslovenskom regióne, kde sa postupne vykonáva nábor nových pracovných síl.

Zamestnávateľ pokračuje v objektivizácii lokálnych svalových síl, ako aj celkovej fyzickej

záťaže. Fyzická pracovná záťaž - dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie a pracovné polohy sú primárnou noxou vo zvýšenej neinfekčnej chorobnosti zamestnancov z hľadiska vplyvu práce a pracovného prostredia na zdravie pracovníkov. V kontexte limitov stanovených vo vyhláske MZ SR č. 542/2007 Z.z. možno doterajšie výsledky objektivizácií označiť za limitné, resp. hraničné. Ako ďalší krok/postupnosť budú od právneho subjektu vyžadované doplňujúce údaje k doručeným výsledkom objektivizácií tak, aby bolo možné tieto objektívne posúdiť. Opatrenia zo strany orgánu verejného zdravotníctva na zníženie zdravotných rizík sú dlhodobé a komplexné. Vyhlásenie rizikových prác by v tomto prípade problém nevyriešilo, pretože preventívne opatrenia dlhodobo zabezpečené sú – posudzovanie zdravotnej spôsobilosti zabezpečuje len pracovný lekár PZS – vstupné, periodické, pri každej zmene pracovného miesta, resp. pracovného zaradenia a obsahová náplň PLP zodpovedá požiadavkám z titulu predpokladaného/vyskytujúceho sa rizikového faktora v pracovnom prostredí tak, ako keby bola profesia zaradená do 3. kategórie rizikového faktora vibrácie a DNJZ. Frekvencia periodických PLP u ďalších rizikových faktorov zaradených do 2. kategórie, je 1 x za 2 roky. Pracovníčky majú počas pracovnej zmeny zaradené povinné strečingové cvičenia. PZS navrhla ďalšie opatrenia na zníženie rizikových faktorov v pracovnom prostredí, ktoré je zamestnávateľ povinný realizovať. Problematika karpálneho tunela ako profesionálneho ochorenia vystupuje čoraz viac do popredia, ukazuje sa, že v podobných prevádzkach, kde nie sú k dispozícii výsledky objektivizácií, ktoré by prekračovali povolené limity, nie je dostatok reálnych nástrojov, ktoré má k dispozícii orgán verejného zdravotníctva, aby donútil zamestnávateľa napríklad reálne skrátiť expozíciu, nepovolil nadčasovú prácu, nepovolil predĺžené pracovné zmeny. Okrem toho zdravotný stav slovenskej populácie nie je optimálny (aspoň tej, ktorá je ochotná pracovať ako šič/šička v podniku na šitie autopotaľahov).

Ďalšie subjekty, v ktorých sa realizujú aktivity spojené s podporou zdravia pri práci, sú aj všetky dozorované subjekty. Aktivity, spojené s riešením pracovnolekárskej problematiky v pracovnom prostredí boli a ďalej budú riešené napr. v Psychiatrickej liečebni Sučany, EUROVIA - Kameňolomy, s.r.o., UNM, resp. v ďalších subjektoch, kde to bude potrebné. Ukazuje sa ako nevyhnutné (až nájstojčivo potrebné) a dôležité doriešiť spôsob/algoritmus/metodiku objektívneho posudzovania fyzickej záťaže, pri ktorej sú tangovanými časťami tela končatiny. Uvedené vyvstáva najmä s kauzami, ktoré RÚVZ so sídlom v Martine rieši jednak so zamestnávateľmi a tiež s PZS, kedy podklady a „protokoly“ ku objektivizácii lokálnej svalovej záťaže sú nekorešpondujúce v prípustných hodnotách lokálnej svalovej záťaže vo vzťahu k svalovým silám a frekvencii pracovných pohybov, hodnotení pracovných polôh z hľadiska fyziológie práce, pričom nie sú v korelácii s komplexom vykonávaných činností so zohľadnením individuálnych daností a základných podmienok a požiadaviek fyziológie a ergonómie práce.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci sa koná každý rok v októbri (počas 43. kalendárneho týždňa) a je kľúčovým prvkom každej kampane Zdravé pracoviská. Európsky týždeň je pre jednotlivcov a organizácie príležitosťou dozvedieť sa viac o kampani. V rokoch 2014 a 2015 sú Európske týždne organizované agentúrou EU-OSHA zamerané na témy kampane, tzn. činnosti pred, počas aj po Európskom týždni zamerané na zvýšenie informovanosti o riadení stresu a psychosociálnych rizík na pracovisku.

Odborní pracovníci odd.PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine počas „Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci“ poskytovali informácie k psychickej záťaži a stresu na pracoviskách pre záujemcov z radov zamestnávateľov i zamestnancov. Poskytovali

bezplatné odborné poradenstvo v oblasti ochrany a podpory zdravia, verejného zdravotníctva a ochrany zdravia pri práci dňa 22.10.2014 od 8.00 – 15.00 hod. a tiež počas celého Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci – telefonicky (043/4012929, 4012934) a elektronicky (mt.ppl@uvzs.sk). Problematike zdravotných rizík sa odborní pracovníci PPLaT venovali aj počas celého obdobia roka 2014 a budú pokračovať naďalej v roku 2015.

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci je najväčším podujatím svojho druhu zameraným na zvyšovanie informovanosti. Jeho cieľom je prispievať k zlepšovaniu bezpečnosti a ochrany zdravia na pracoviskách Európy. Koordináciu zabezpečuje Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA), pričom s realizáciou podujatí a činností pomáhajú partneri agentúry v 28 členských štátoch EÚ i mimo nej.

V rámci Európskej informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameranej na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci pre roky 2014 -2015: „Zdravé pracoviská bez stresu“ vykonali odborní pracovníci PZS RÚVZ so sídlom v Martine hodnotenie zdravotných rizík u zamestnancov RÚVZ z hľadiska expozície psychickej pracovnej záťaže, t.č. v stave rozpracovania (predbežne boli výsledky publikované na konferencii 38. DNI ZDRAVOTNEJ VÝCHOVY MUDr. IVANA STODOLU, konanej v dňoch 22. – 23. október 2014 Hotel Čingov, Slovenský raj).

V rámci možností sa odborní pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine snažia spolupracovať s Inšpektorátom práce v Žiline na základe ich požiadaviek na vykonanie spoločných previerok, odstúpenie zistených skutočností pri výkone štátneho zdravotného dozoru, a ďalších pracovných aktivitách.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ - podnikové výsledky

Výsledky kampane „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ - podnikové výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov obratom ako budú k dispozícii.

Podklady, poznatky a vlastné regionálne výsledky z kampane „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ odd.PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine využíva pri výkone štátneho zdravotného dozoru v dozorovaných zariadeniach a prevádzkach pri edukácii zamestnávateľov a zamestnancov, SZČO, zvyšovanie informovanosti o rizikách psychickej pracovnej záťaže a zvládání stresu.

Podklady k hodnoteniu psychickej pracovnej záťaže podľa niektorých štandardných metodík, ktoré boli použité v rámci Európskej informačnej kampane Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“, boli využité pri hodnotení psychickej pracovnej záťaži u zamestnancov Trim Leader a.s. v roku 2014. Celkovo sa tohto hodnotenia zúčastnilo 176 zamestnancov. Výsledky budú prezentované po ich spracovaní.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine Pilotnú štúdiu rakoviny močového mechúra nerieši.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine t. č. nerieši, máme záujem sa podieľať na plnení tohto programu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Chránené pracoviská

V roku 2014 oddelenie PPLaT vydalo 17 rozhodnutí pre chránené pracoviská a chránené dielne v novo zriaďovaných prevádzkových priestoroch a 29 stanovísk pre chránené pracoviská a chránené dielne v zariadeniach/prevádzkach už fungujúcich na trhu práce v predchádzajúcom období. Tu možno spomenúť nevyhnutnosť posudzovania priestorov aj inými oddeleniami RÚVZ v súlade s platnou legislatívou (v posudzovaných prevádzkach často chýba základné technicko-prevádzkové vybavenie a zázemie pre pracovníkov napr. denné miestnosti, sprchy naväzujúce na šatne, ...) v prípadoch, kedy posudkovú činnosť pre vydanie rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky vykonávajú odborní pracovníci iných oddelení RÚVZ so sídlom v Martine a oddelenie PPLaT RÚVZ so sídlom v Martine posudzovalo následne, resp. súbežne chránené pracovisko.

Bolo by nanajvýš vhodné doriešiť podmienky komplexného posudzovania chránených pracovísk na území SR do prevádzky, resp. podmienky vydávania odborných stanovísk v prípade existencie právoplatného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky. Okrem toho by bolo vhodné dohodnúť rozsah posudzovania činností a dokladov ku zriaďovaniu chráneného pracoviska, pretože pre posúdenie vhodnosti prijatia vhodnej osoby na chránené pracovisko je nutné dosiahnuť súlad medzi konkrétnym zdravotným postihnutím osoby a zdravotnými rizikami, ktoré sú, resp. budú prítomné na pracovisku. Pre pracovné zdravotné služby sú takéto činnosti (posudzovanie zdravotných rizík, vykonanie preventívnej lekárskej prehliadky) väčšinou nelukratívne, resp. pre žiadateľov sú takéto služby príliš drahé a tak orgán verejného zdravotníctva zostáva jediným, kto dokáže vhodnosť zariadenia pracoviska a umiestnenia osoby so zdravotným postihnutím posúdiť.

Tabuľka: Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH - rok 2014

Dátum	CHRA_pra_R	CHRA_pra_S	Stanovisko pre iné oddelenie	počet kontrolovaných chra_pra	počet kontrol na CHRA_pra	počet zamestnancov celkovo	počet zamestnancov so ZPS	vykonávaná činnosť (profesia)
29.05.2014		Bc. Adriana Revalová SOKRATES			1	2	2	predavačka nepotravinárskeho sortimentu
20.02.2014		Kapios, s.r.o.			1	3	2	predavačka potravín
25.03.2014		ROJAL, s.r.o.			1	1	1	účtovníčka - administratívna pracovníčka
13.05.2014		Ladislava Veselá - Cesta - cestovná a dopravná agentúra			1	3	1	administratívny pracovník
30.04.2014			Jana Siráňová		1	1	1	predavačka
04.02.2014		Miroslav Urbánek - MAX ŠPORT			1	4	2	predavač; administratívny pracovník
10.02.2014		TOSA spol. s r.o.			1	5	3	predavači
04.08.2014	RICHIEE, s.r.o.				1	2	2	recepčný internetového predaja; asisten
01.10.2014		M+V s.r.o.			1	2	1	predavač
23.06.2014		Rastislav Kuzma			1	3	1	administratívna pracovníčka
18.03.2014	Jela Buchová				1	1	1	administratívny pracovník
05.03.2014	Jozef Moric - JOMI				1	2	1	referent účtovníctva, financovania a kalkulácie
11.02.2014	Andrea Cecková				1	1	1	predavačka
21.02.2014		BB TRADE			1	1	1	pomocný pracovník - úprava odevov
17.04.2014		Mesto Vrútky			1		1	administratívny pracovník
26.02.2014	VAV ROSSI				1	4	1	pracovník zhotovovania tlačovej formy
20.02.2014		Dušan Štípala DOM			1	2	1	grafik
14.08.2014			Kapios s.r.o. (HV)		1	2	1	predavač, pokladník
12.06.2014			Agri Farmy, s.r.o.		1	3	2	administratívny pracovník
25.11.2014	Iveta Revalová - CASCADA				1	2	2	predavačka
07.11.2014		DEPAT, s.r.o.			1	3	3	masér
30.10.2014	LYNX, s.r.o.				1	1	1	grafik
28.07.2014	PROJEKCIA Závacký, s.r.o.				1	1	1	samostatný projektant

18.08.2014		Expres alarm Slovakia			1	1	1	administratívny pracovník
21.07.2014		EXCELLENT STYLE			1	2	2	predavač
21.08.2014	Ing. Iveta Balgová				1	1	1	predavačka a administratívny pracovník
17.06.2014	MESSINX s.r.o.				1	3	1	administratívny pracovník
08.10.2014		Mgr. Robert Škula			1	2	2	administratívny pracovník
19.06.2014	Mgr. Robert Škula				1	1	1	administratívny pracovník
09.06.2014	A+M - chránená dielňa, s.r.o.				1	2	2	skladník
23.10.2014		Baláková Anna			1	1	1	polygrafická výroba - ručné viayanie kníh
03.11.2014	Lubica Brnová - Bellady				1	1	1	výroba bižutérie, suvenírov a administratíva
03.11.2014	Lubica Brnová - Bellady				1	3	3	Balič bižutérnych komponentov a internetové zasielateľstvo
18.09.2014		Mesto Martin			1	64	3	referent mestského kamerového systému
27.03.2014	KLM centrum				1	5	5	manžér grafik, referent asistent
25.11.2014	Lenka Gábelová				1	1	1	fotografka
27.11.2014		LYNX sk, s.r.o.			1	2	2	asistent v administratíve
05.12.2014	Vladimír Brveník				1	1	1	predavačka
09.12.2014		Martin Havelka Trafic			1	3	1	predavačka
10.10.2014		KLM centrum			1	8	8	manažér, referent asistent
26.11.2014		Michaela Kačicová	1	1	1	1	1	kozmetička
11.12.2014	Katarína Duchovná DUKATY				1	1	1	administratívna pracovníčka
		Neomatrade, s.r.o.	1	1	34	34		pomocný pracovník vkladania príloh
15.12.2014		R+R, s.r.o.	1	1	2	1		obsluha solária, obsluha pokladne, drobný predaj solárnej kozmetiky
16.12.2014		Lubica Brnová – Bellady, IČO: 45882738	2	1	5	5		balič bižutérnych komponentov a internetové zasielateľstvo
celkom	18	24	3	5	45	193	111	

Druh/skupiny postihnutia:

Nádory (C00 - D48); Choroby krvi a krvotvorných orgánov a daktoré poruchy imunitných mechanizmov (D50 - D89); Choroby žliaz s vnútorným vylučovaním, výživy a premeny látok (E00 - E90); Duševné poruchy a poruchy správania (F00 - F99); Choroby nervového systému (G00 - G99); Choroby oka a jeho adnexov (H00 - H59); Choroby obehovej sústavy (I00 - I99); Choroby dýchacej sústavy (J00 - J99); Choroby tráviacej sústavy (K00 - K93); Choroby kože a podkožného tkaniva (L00 - L99); Choroby svalovej a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva (M00 - M99); Vrodené chyby, deformácie a chromozómové anomálie (Q00 - Q99)

Zistené nedostatky/uložené opatrenia:

Chýbajúca denná miestnosť; V sociálnohygienickom zázemí – WC muži, WC ženy, kuchynská linka zabezpečiť teplú vodu; V priestore pre upratovačku sfunkčniť prívod tečúcej studenej a teplej vody; Na RÚVZ so sídlom v Martine predložiť pred nástupom, resp. pri každej zmene pracovníka na chránenom pracovisku aktuálny posudok o zdravotnej spôsobilosti na výkon konkrétnej pracovnej činnosti vypracovaný v zmysle príslušných ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.;

Chránené pracoviská – vydané rozhodnutia a stanoviská od roku 2009 do roku 2013:

Rok 2009:

- Vydané rozhodnutia: - 18;
- Vydané odborné stanoviská: - 5;

Rok 2010:

- Vydané rozhodnutia: - 20;
- Vydané odborné stanoviská: - 16;

Rok 2011:

- Vydané rozhodnutia: - 22;
- Vydané odborné stanoviská: - 21;

Rok 2012:

- Vydané rozhodnutia: - 25;
- Vydané odborné stanoviská: - 20;

Rok 2013:

- Vydané rozhodnutia: - 18;
- Vydané odborné stanoviská: - 21;

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je rozdelená do 3 častí:

Prvá časť zahŕňa :

Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie SR - výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR (Vestník MZ SR čiastka 7-8/1977, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997).

- a) ľahko pracujúce ženy – vek. kat 19 až 34 r. v počte 20
- b) ľahko pracujúce ženy – vek. kat.35 až 54 r. v počte 20
- c) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 19 až 34 r. v počte 20
- d) ľahko pracujúci muži – vek. kat. 35 až 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal 1- dňový jedálny lístok, pre zhodnotenie bolo použité počítačové spracovanie v programe ALIMENTA – nastavbová verzia, ktorý poskytol údaje o energetickom príjme, príjme základných živín – T, S, B, vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín v porovnaní s OVD SR.

Dotazník o životospráve

A/ spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

B/ pohybová aktivita a vplyv stresu na organizmus

Dotazník poskytuje informácie o stravovacích zvyklostiach, o spotrebe pokrmov, pohybovej aktivite v zime a v lete a vplyve stresu na organizmus.

II. časť zahŕňa vyplnenie klinicko – somatického dotazníka klientom - poskytuje informácie o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, Tks, Tkd

III. časť zahŕňa vyplnenie záznamového listu na základe biochemického vyšetrenia

Táto časť je plnená v spoluprácu s oddelením VkZ, pričom každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteínového metabolizmu (Cchol, TGL, HDL, LDL, Glyk.). Vyšetrenie bolo uskutočnené na prístroji REFLOTRON.

V rámci možných výstupov z programu ALIMENTA sa pracovníci oddelenia hygieny výživy zamerali na vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty stravy k platným OVD (odporúčané výživové dávky pre obyvateľstvo v Slovenskej republike uvedené vo Vestníku MZ SR č. SOZO – 1586/1997-08) v zariadeniach sociálnych služieb pre dospelých.

V roku 2014 boli získané jedálne lístky v štyroch zariadeniach a to:

1. Domov sociálnych služieb, Martin - Ľadoveň
2. Stredisko evanjelickej diakonie – diakonické centrum, Sučany.
3. Domov dôchodcov, Turčianske Teplice
4. Komunitné centrum Medik – M, Martin

Cieľom úlohy je zber, vyhodnotenie, porovnanie jedálnych lístkov za obdobie 1 mesiaca a dosiahnutie požadovaného výsledného nutričného zloženia a energetickej hodnoty stravy.

O plnení nutričnej hodnoty sú jednotlivé zariadenia informované a na základe výsledkov sú im odporúčané zmeny v skladbe pokrmov. Vyhodnotenie plnenia nutričnej hodnoty v daných zariadeniach je k 31.12.2014.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v rámci prvej etapy bolo v roku 2014 odobratých na laboratórne vyšetrenie 24 vzoriek kuchynskej soli.

Obsah jodidu, resp. jodičnanu draselného, bol posúdený podľa požiadavky Potravinového kódexu SR (dvadsiataštvrtá hlava - Pochutiny) aj napriek skutočnosti, že požiadavka (15 - 35 mg/kg KI) sa na vzorky vyrobené, resp. na trh uvedené v niektorých z členských štátov EU nevzťahuje. Vzhľadom nato, že pôvod soli na trhu v SR je rôznych a častokrát označený len „vyrobené v EU“ (aj v Slovenskej republike je balená jedlá soľ rôzneho pôvodu), bol v roku 2010 upravený počítačový program na vyhodnotenie monitoringu jodidácie, kde sa jedlé soli nerozdeľujú na soľ z dovozu a tuzemskej produkcie.

Z výsledkov stanovenia obsahu KI a KIO₃ vo vyšetrených vzorkách vyplynulo, že vyhoveli požiadavke stanovenej Potravinovým kódexom SR na minimálny obsah KI (15 mg/kg soli), všetky vzorky.

Požiadavke Potravinového kódexu SR (15-35 mg/kg) vyhoveľi všetky vzorky v počte 24, z tohto množstva bolo 12 vzoriek soli v intervale od 15- 25 mg/kg a 12 vzoriek soli bolo v intervale od 25- 35 mg/kg.

Z odobratých 24 vzoriek jedlej soli bol obsah ferokyanidu draselného vyšetrený v 24 vzorkách, pričom všetky vyšetrené vzorky vyhoveľi požiadavke Potravinového kódexu SR (najvyššie prípustné množstvo 20 mg/kg).

Druhá etapa danej úlohy nie je RÚVZ so sídlom v Martine realizovaná, nakoľko nie sú vytvorené podmienky pre monitorovanie jódu v organizme

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti. Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a nožnej migrácie nanočastíc. Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2013 - december 2015 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek. V druhej etape bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

V roku 2014 RÚVZ Martin v súlade s usmernením č. OHVBPKV/13-15949/2014/Ki zo dňa 21.07.2014 na výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami – zložky v nano forme, boli vykonané kontroly kozmetických výrobkov u distribútorov, prednostne vo veľkoskladoch, nakoľko v okresoch Martin a Turčianske Teplice sa nenachádza výrobca kozmetických výrobkov. Celkovo bol vykonaný výkon štátneho zdravotného dozoru v **6 veľkoskladoch kozmetických výrobkov** (LORIKA, Slovakia s.r.o. Hlavná 2130, 038 52 *Sučany*; Imperial VITAMINS, s.r.o., Horná 13, 038 61 Vrútky; Suzi Nails, Horná 13, 038 61 Vrútky; Good Nature, s.r.o., Kollárova 88, 036 01 *Martin*; JUST Slovensko s.r.o., Kollárova 83A, 036 01 *Martin*; You Style, s.r.o., Československej armády 332/39, 038 51 Turčianska Štiavnička), kde bolo prekontrolovaných **spolu 44 kozmetických výrobkov** (v niektorých výrobkoch boli v zložení zistené zložky bez označenia [nano], uvedené v usmernení UVZ SR - jednalo sa o zložky: akryláty; acrylates, acrylates crosspolymer, silica, magnesium carbonate hydroxide).

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti. Cieľom je kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratórne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti výrobkov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu na príslušný rok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2013 - december 2015 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek, v druhej etape: do 30. marca 2016 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

V roku 2014 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odber vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2014 nepodiel'al.***

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade, ktorý vykonáva laboratorne vyšetrenie a hodnotenie bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov. Regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR vykonávajú odber vzoriek v zmysle stanoveného harmonogramu uvedeného vo viacročnom pláne úradnej kontroly potravín vykonávanej orgánmi verejného zdravotníctva na príslušný rok.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom prvá etapa, v ktorej prebiehal zber a analýza vzoriek bola riešená v období od 1.1.2012 do 31.12.2013. V druhej etape (30. marec 2014) bola vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracoval RÚVZ so sídlom v Poprade.

V roku 2014 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odber vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2014 nepodiel'al.***

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Cieľom je kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných médií, za rôznych podmienok.

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape: január 2013 - december 2015 sa realizuje príprava projektu a analýzy vzoriek, v druhej etape do 30. marca 2016 bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

V roku 2014 nebol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odber vzoriek, ani v rámci špeciálnej kampane odber predmetných vzoriek, t.j. ***RÚVZ so sídlom v Martine sa pri plnení danej úlohy v roku 2014 nepodiel'al.***

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľom je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Riešiteľským pracoviskom je Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne.

Úloha bola rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape pokračuje monitoring priebežne počas r. 2014, v druhej etape - december 2014 - bude vypracovaná záverečná správa o plnení predmetnej úlohy, ktorú spracuje RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

V II. polroku 2014 bol pre RÚVZ so sídlom v Martine stanovený v rámci harmonogramu odber vzoriek, v súvislosti s monitoringom prítomnosti deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Bola odobratá 1 vzorka – výživový doplnok „LACTOBACILLUS Plus BIFIDOBACTERIUM“ na laboratórnu analýzu stanovenia množstva probiotík. Laboratórnou analýzou bola stanovená hodnota – probiotické baktérie – $5,4 \cdot 10^6$ KTJ/g.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Cieľom je:

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok,
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom,
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Riešiteľským pracoviskom sú jednotlivé RÚVZ v SR. Úloha je rozdelená do troch etáp, pričom v prvej etape rokov 2014 - 2015 sa realizuje odber a analýza vzoriek, r. 2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa, v druhej etape r. 2015 sa bude realizovať hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov, III. etapa: marec r. 2016 ukončenie programu (správa).

V rámci bezpečnosti kozmetických výrobkov a ochrany spotrebiteľov a v rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2014 realizované nasledovné:

I. etapa: 2014 - 2015 - odber a analýza vzoriek, 2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa:

Cielené úlohy:

1. V mesiaci január 2014 v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014, v rámci realizácie úlohy: Regulované látky - fluór, 2,2-dioxyetanol a peroxid vodíka vo výrobkoch „Výrobky pre dospelých – zubné pasty s bieliacim účinkom“, sme odobrali 4 vzorky zubných pást s bieliacim účinkom na laboratórne vyšetrenie chemických ukazovateľov - regulované látky.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti a označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade

s ustanovením podľa čl. 19 nariadenia (ES) 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktorým sa ustanovujú požiadavky na označovanie kozmetických výrobkov. V označovaní kozmetických výrobkov neboli zistené nedostatky. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch **vyhoveli všetky vzorky.**

2. V mesiaci apríl 2014 v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 v rámci realizácie úlohy: Vyšetrenie mikrobiologických ukazovateľov a chemických ukazovateľov - Regulované látky - konzervačné látky vo výrobkoch „Výrobky pre deti – mydlá, vlhčené utierky s antibakteriálnym a antimikrobiálnym účinkom“, sme odobrali na laboratórne vyšetrenie 2 vzorky kozmetických výrobkov v distribučnej sieti.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti a označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s ustanovením podľa čl. 19 nariadenia (ES) 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktorým sa ustanovujú požiadavky na označovanie kozmetických výrobkov; v označovaní kozmetických výrobkov neboli zistené nedostatky. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch **vyhoveli všetky vzorky.**

3. V mesiaci máj 2014 v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 v rámci realizácie úlohy: Vyšetrenie mikrobiologických ukazovateľov a chemických ukazovateľov: Regulované látky - konzervačné látky vo výrobkoch: „Výrobky pre deti – šampóny, peny, gély do kúpeľa, na sprchovanie, vody, lotiony, mlieka“ sme odobrali na laboratórne vyšetrenie 3 vzorky kozmetických výrobkov v distribučnej sieti.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti a označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s ustanovením podľa čl. 19 nariadenia (ES) 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktorým sa ustanovujú požiadavky na označovanie kozmetických výrobkov; v označovaní kozmetických výrobkov neboli zistené nedostatky. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch **vyhoveli všetky vzorky.**

4. V mesiaci jún 2014 v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 v rámci realizácie úlohy: vyšetrenie mikrobiologických ukazovateľov a chemických ukazovateľov: Zakázané látky – hormóny, kortikoidy vo výrobkoch: „Výrobky pre dospelých – výrobky proti starnutiu (anti – age) pre ženy“ sme odobrali na laboratórne vyšetrenie 2 vzorky kozmetických výrobkov v distribučnej sieti.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov a predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebol zistený predaj kozmetických výrobkov po uplynutí dátumu minimálnej trvanlivosti a označovanie kozmetických výrobkov bolo v súlade s ustanovením podľa čl. 19 nariadenia (ES) 1223/2009 o kozmetických výrobkoch; v označovaní kozmetických výrobkov neboli zistené nedostatky. Požiadavkám bezpečnosti v chemických ukazovateľoch aj v mikrobiologických ukazovateľoch **vyhoveli všetky vzorky.**

5. V mesiaci september 2014 v súlade s usmernením na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 v rámci realizácie úlohy: vyšetrenie chemických ukazovateľov - zakázané látky - ťažké kovy: Zakázané látky – ťažké kovy „Výrobky pre dospelých – ceruzky na pery, oči, linky, riasenky“, sme odobrali 3 vzorky kozmetických výrobkov v distribučnej sieti.

Výsledky jednotlivých vyšetrení chemických ukazovateľov - stanovené hodnoty ťažkých kovov: olovo, chróm 6+, nikel, kadmium, meď boli zaslané v prílohe správy, na ÚVZ SR Bratislava.

3.9 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTKOV V POTRAVINÁCH

Úloha je rozdelená do dvoch etáp, pričom v prvej etape – od januára do októbra 2014 má prebiehať zber a analýza vzoriek a v druhej etape – december 2014 bude ÚVZ SR vypracovaná záverečná správa. Výstupy monitoringu spotreby vybraných prídavných látok v potravinách hodnotí Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky a budú základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období a ako preventívne opatrenie umožnia bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení.

V rámci danej úlohy bolo v roku 2014 vyšetrených 20 respondentov, rozdelených na 2 vekové kategórie mužov a žien pre ľahkú, resp. strednú prácu podľa členenia fyziologických skupín uvedených v „Odporúčaných výživových dávkach obyvateľov SR“. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba troch vybraných prídavných látok – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 952 cyklamáty.

Analýzou 24-hodinového dotazníka spotreby potravín/pokrmov/nápojov, ktorý zahŕňal konzumáciu počas jedného pracovného dňa a jedného víkendového dňa sa získali údaje o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky resp. arómy u dospeléj populácie, ktoré budú porovnané s jej stanoviteľným denným príjmom (ADI).

Okrem vyplnenia 24 – hodinového dotazníka spotreby pokrmov boli v roku 2014 v distribučnej sieti odobraté tri vzorky potravín na stanovenie hodnoty „Sorbany“ (laboratórnou analýzou stanovená hodnota – kyselina sorbová – nedokázaná; kyselina benzoová - nedokázaná), na stanovenie hodnoty „Benzoany“ (laboratórnou analýzou stanovená hodnota kyselina sorbová – 208,1 mg/kg; kyselina benzoová – 136,3 mg/kg), na stanovenie hodnoty „Cyklamáty“ (laboratórnou analýzou stanovená hodnota – ND).

Mimoriadne úlohy:

1. Mimoriadna cielená kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu jedál v zariadeniach spoločného stravovania v Slovenskej republike.

Na základe žiadosti vo veci zaslania žiadosti o vykonanie mimoriadnej cielenej kontroly, zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na výrobu, manipuláciu, skladovanie, podávanie a kvalitu pokrmov podľa zákona č. 355/2007 Z. z. a vyhlášky č. 533/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania (ďalej len „vyhláška č. 533/2007“), vrátane kontroly epidemiologicky rizikových činností osôb pri výrobe a manipulácii s pokrmami podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov v zariadeniach spoločného stravovania v Slovenskej republike, boli vykonané kontroly. Celkovo bolo vykonaných 10 kontrol v zariadeniach spoločného stravovania, ktoré boli zamerané na dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev, šperky); doklad o odbornej spôsobilosti zamestnancov (v jednom zariadení nebol predložený doklad od 1 zamestnanca, za čo bola uložená bloková pokuta 60,00 eur) ; doklad o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov; pôvod tovaru (dodacie listy) – vysledovateľnosť, vedenie evidencie; dodržiavanie teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca (vybavenie

meracími prístrojmi, evidencia teplôt); manipulácia so surovinami / polotovarmi / potravinami / pokrmami (pracovné plochy, pracovné náčinie, nepovolené zmrazovanie surovín, ochrana potravín pred kontamináciou, dodržiavanie teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca) – nedostatky boli zistené v dvoch zariadeniach, v jednom zariadení bolo v šatni pre mužov v mraziacom zariadení skladované zamrazené mäso dodané v nezmrazenom stave, a zároveň boli v prevádzke nájdené potraviny po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti; v druhom zariadení neboli pracovné plochy využívané na určený účel, v mraziacom zariadení skladované potraviny dodané v nezmrazenom stave, hotové jedlá v chladiacich zariadeniach skladované bez prekrytia; skladovanie surovín/polotovarov/pokrmov/pokrmov (spôsob, podmienky skladovania a kontrola skladovaných potravín prevádzkovateľom, oddelené skladovanie nezlučiteľných druhov surovín a/alebo potravín použitých pri výrobe hotových pokrmov, monitoring a evidencia teplôt skladovania) – v jednom zariadení skladovanie nezlučiteľných druhov surovín aj hotových pokrmov a zároveň skladovanie v neprekrytých a neoznačených nádobách; používanie surovín/polotovarov/potravín/pokrmov po dobe spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti - v jednom zariadení bolo zistené používanie potravín po dátume spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti a zároveň hotové jedlá v chladiacich zariadeniach bez označenia času ich prípravy (polievky, uvarené cestoviny); hygienická úroveň podávania pokrmov v zariadeniach (manipulácia s pokrmami, používanie kuchynského náradia, jednorazových rukavíc, manipulácia so stolovým riadom a jeho čistota); dodržanie času podávania a teploty hotových pokrmov; senzorické posúdenie (najmä vzhľad, vôňa) podávaných jedál (kompletné obedové menu); laboratórna analýza podávaných jedál (najmä v prípade vyprášaných jedál, ktoré sú ponúkané ako obedové menu) za účelom overenia, či nie je používaný prepálený jedlý olej – vzorky na vyšetrenie prepáleného oleja po konzultácii s príslušným laboratóriom neboli odobraté – laboratórium t. č. nemá možnosť zabezpečiť dané vyšetrenie; námatkový odber vzoriek podávaných jedál (kompletné obedové menu) na laboratórnu analýzu na posúdenie energetickej hodnoty a biologickej hodnoty (obsah bielkovín, tukov, sacharidov, kuchynskej soli, vápnika, horčíka, vitamínu C, vlákniny) – bolo odobratých 10 vzoriek kompletného obedového menu; kontrola z hľadiska splnenia priemerných hodnôt obsahu energie, bielkovín, tukov a sacharidov v kompletnom obedovom menu prostredníctvom počítačového programu Alimenta a porovnanie s platnými Odporúčanými výživovými dávkami (OVD) pre obyvateľov SR – % vyjadrenie naplnenia OVD (spracovalo ÚVZ SR). Na základe zistených nedostatkov v troch prípadoch bolo začaté správne konanie vo veci uloženia sankcie za porušenie povinností a požiadaviek podľa § 57 zákona č. 355/2007 Z. z. v celkovej navrhovanej sume 1 100 eur. Za priestupok podľa § 56 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z. bola v blokovom konaní v jednej prevádzke uložená blokovaná pokuta v sume 60 eur.

2. Mimoriadna cielená kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek v „ázijských reštauráciách“ v Slovenskej republike.

Na základe žiadosti vo veci zaslania žiadosti o vykonanie mimoriadnej cieľovej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek na výrobu, manipuláciu, skladovanie, podávanie a kvalitu pokrmov podľa zákona č. 355/2007 Z. z. a vyhlášky č. 533/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania, vrátane kontroly epidemiologicky rizikových činností osôb pri výrobe a manipulácii s pokrmami podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov v „ázijských reštauráciách“ v Slovenskej republike, sa v okrese Martin a Turčianske Teplice nachádza 6 zariadení spoločného stravovania typu „ázijských reštaurácií“. Dve zariadenia sú prevádzkované slovenskými podnikateľmi a podľa druhu pripravovaných jedál sú zamerané na prípravu bežných druhov pokrmov, pokrmy typu sushi, resp. špecifického charakteru („čínskeho“) pripravujú len na základe objednávky zákazníka. Štyri zariadenia sú prevádzkované zahraničnými

- podnikateľmi. Celkovo bolo vykonaných 5 kontrol, jedna prevádzka bola v tomto čase uzatvorená, z dôvodu maľovania všetkých priestorov prevádzky. Kontroly boli zamerané na :
1. dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev, šperky): v 1 zariadení dvaja kuchári pracovali v znečistenom pracovnom odevu,
  2. doklad o odbornej spôsobilosti zamestnancov: v 1 zariadení v čase kontroly nebol predložený doklad o odbornej spôsobilosti zamestnanca,
  3. doklad o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov: predložili všetci zamestnanci,
  4. pôvod tovaru (dodacie listy) – výsledovateľnosť, vedenie evidencie: v 2 zariadeniach neboli predložené doklady o pôvode tovaru, nebola predložená evidencia o prijatom tovare a tovar nebol označený v štátnom jazyku,
  5. dodržiavanie teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca (vybavenie meracími prístrojmi, evidencia teplôt): neboli zistené nedostatky,
  6. manipulácia so surovinami/polotovarmi/potravinami/pokrmami (pracovné plochy, pracovné náčinie, nepovolené zmrazovanie surovín, ochrana potravín pred kontamináciou, dodržiavanie teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca): neboli zistené nedostatky,
  7. skladovanie surovín/ polotovarov/ pokrmov (spôsob, podmienky skladovania a kontrola skladovaných potravín prevádzkovateľom, oddelené skladovanie nezlúčiteľných druhov surovín a/alebo potravín použitých pri výrobe hotových pokrmov, monitoring a evidencia teplôt skladovania): v 1 zariadení bolo zistené nesprávne skladovanie surovín, polotovarov a pokrmov - bez prekrytia a označenia dátumu a hodiny ich prípravy, resp. preloženia z originálneho balenia,
  8. používanie surovín/polotovarov/potravín/pokrmov po dobe spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti – neboli zistené nedostatky,
  9. hygienická úroveň podávania pokrmov v zariadeniach (manipulácia s pokrmami, používanie kuchynského náradia, jednorazových rukavíc, manipulácia so stolovým riadom a jeho čistota): v 1 zariadení boli zistené nedostatky v osobnej hygiene a pracovníci nepoužívali pri výdaji pokrmov jednorazové rukavice,
  10. dodržanie času podávania a teploty hotových pokrmov: neboli zistené nedostatky.

Na základe zistených nedostatkov boli v 2 prevádzkach za porušenie povinností a požiadaviek na hygienu výroby potravín, manipulovania s nimi a ich umiestňovania na trh podľa § 29 ods. 1 zákona č. 152/1995 Z. z. v platnom znení v blokovom konaní uložené 2 blokové pokuty v celkovej sume 120,00 eur. Za priestupok podľa § 56 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z. boli v blokovom konaní v 3 prevádzkach uložené 4 blokové pokuty v sume 120,00 eur. V jednom zariadení boli v rámci štátneho zdravotného dozoru odobraté stery z prostredia na stanovenie mikrobiálnej kontaminácie predmetov a plôch. Z celkového počtu (10) odobratých sterov z prostredia, pracovných plôch, pracovných odevov a rúk zamestnancov (č. 4018 – 4027/2014) bolo zistené, že 9 vzoriek odobratých sterov z prostredia vykazovalo prítomnosť patogénnych a podmienených patogénnych baktérií. Na základe uvedeného bolo voči prevádzkovateľovi zariadenia začaté správne konanie vo veci uloženia úplnej náhrady nákladov, v celkovej sume 74,00 eur. Na základe výkonov v prevádzkach „ázijského typu stravovania“ sa skonštatovalo, že pravidelnými výkonmi štátneho zdravotného dozoru a úradnej kontroly potravín v predmetných prevádzkach sa situácia v prevádzkovej hygiene ako aj pri dodržiavaní

zásad manipulácie so surovinami, polotovarmi, potravinami a pokrmami zlepšila oproti predchádzajúcim zisteniam z kontrol.

3. Mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí v Slovenskej republike.

Na základe doručenej žiadosti vo veci zaslania žiadosti o vykonanie mimoriadnej kontroly zariadení stánkového a ambulatného predaja potravín počas konania hromadných podujatí v Slovenskej republike, zameranej na dodržiavanie povinností vyplývajúcich zo zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení a zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v znení neskorších predpisov, boli vykonané kontroly so zameraním na:

1) kontrolu predaja a označovania cukrárskych výrobkov (spotrebiteľsky balené aj nebalené výrobky)

- vysledovateľnosti (t.j. pôvodu výrobkov),
- označovania (vrátane označenia alergénov a prídavných látok - azofarbivá),
- dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti.
- dodržania chladiaceho reťazca.
- prevádzkovej hygieny,
- dodržiavania osobnej hygieny zamestnancov,
- dokladov odbornej a zdravotnej spôsobilosti,
- námatkový odber vzoriek na laboratórnu analýzu (mikrobiologická kontrola),

2) kontrolu prípravy, manipulácie a podávania pokrmov

- kontrola vysledovateľnosti (t.j. pôvodu surovín),
- kontrola chladiaceho reťazca, teplotného reťazca,
- kontrola dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti surovín, potravín.
- kontrola prevádzkovej hygieny,
- kontrola manipulácie s odpadom (organický odpad a použitý olej),
- dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov, prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami (pracovný odev šperky),
- kontrola dokladov odbornej a zdravotnej spôsobilosti,
- námatkový odber vzoriek na laboratórnu analýzu (mikrobiologická kontrola).

Celkovo bolo vykonaných 55 kontrol, z ktorých v dvoch prípadoch boli zistené nedostatky (prevádzkovanie bez rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky; vysledovateľnosť - porušenie povinností a požiadaviek na hygienu výroby potravín, manipulovanie s nimi a ich umiestňovania na trh). Za zistené nedostatky bola zodpovednému zamestnancovi uložená bloková pokuta v sume 30 eur - zákon č. 152/1995 a v jednom prípade bolo začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty, v sume 200 eur, podľa zákona č. 355/2007. Odber vzoriek v rámci kontrol nebol vykonaný, nakoľko išlo najmä o víkendové podujatia, mimo určených odberových dní vzoriek príslušného mikrobiologického laboratória.

4. Mimoriadna kontrola v zariadeniach spoločného stravovania so zameraním sa na kontrolu hygieny, označovania a vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov.

Na základe žiadosti vo veci zaslania usmernenia týkajúceho sa žiadosti o vykonanie mimoriadnej kontroly v zariadeniach spoločného stravovania so zameraním sa na kontrolu hygieny,

označovania a vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov, boli vykonané kontroly zamerané na reštaurácie, stánky s rýchlym občerstvením, domovy sociálnej starostlivosti a podobné prevádzky, v ktorých sa stravuje verejnosť a v stanovenom termíne. Celkovo bolo prekontrolovaných 27 zariadení. Z celkového počtu skontrolovaných zariadení spoločného stravovania boli v štyroch zistené nedostatky týkajúce sa porušenia platných právnych predpisov pri manipulácii s potravinami. Za zistené nedostatky bolo zodpovedným osobám uložených 5 blokových pokút v celkovej sume 315 eur (spoločné skladovanie nezlučiteľných druhov surovín, skladovanie rozpracovaných surovín bez označenia dátumu a hodiny prípravy, potraviny po dátume minimálnej trvanlivosti, nedôsledné vykonávanie kvalitatívneho preberania tovaru). V jednej prevádzke bolo na základe nedostatkov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru začaté správne konanie vo veci uloženia pokuty v sume 500,00 eur. Odber vzoriek surového mäsa na laboratórnu analýzu kontaminantov nebol vykonaný.

5. Mimoriadna kontrola zariadení stánkového a ambulantného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania hromadných podujatí – vianočných trhov.

Na základe doručenej žiadosti vo veci zabezpečenia vykonania mimoriadnej kontroly zariadení stánkového a ambulantného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania hromadných podujatí – vianočných trhov boli vykonané kontroly. Mimoriadne kontroly so zameraním na kontrolu predaja a označovania cukrárskych výrobkov (spotrebiteľsky balené aj nebalené výrobky), na kontrolu prípravy, manipulácie a podávania pokrmov, boli vykonané podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení vo veci výkone štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami poskytujúcimi stravovacie služby a podľa zákona č. 152/1995 Z. z. o potravinách v platnom znení vo veci výkone úradnej kontroly nad bezpečnosťou potravín. Celkovo sa vykonalo 5 kontrol v zariadeniach stánkového a ambulantného predaja potravín, pokrmov a nápojov počas konania vianočných trhov v okrese Martin. Predaj cukrárskych výrobkov (spotrebiteľsky balené aj nebalené výrobky) sa v predmetných stánkoch nerealizoval. Kontroly boli zamerané na vysledovateľnosť (pôvod surovín); na kontrolu chladiaceho a teplotného reťazca; na kontrolu dátumu spotreby, resp. dátumu minimálnej trvanlivosti surovín, potravín; na kontrolu prevádzkovej hygieny; kontrolu manipulácie s odpadom; na dodržiavanie osobnej hygieny zamestnancov prichádzajúcich do styku s potravinami/pokrmami; na kontrolu dokladov odbornej a zdravotnej spôsobilosti. Vykonanými kontrolami neboli zistené nedostatky a odber vzoriek pokrmov na laboratórnu analýzu nebol realizovaný.

6. Cílené kontroly v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny počas letnej sezóny 2014 v Slovenskej republike.

Na základe doručenej žiadosti vo veci zaslania výsledkov z kontrol nebalenej zmrzliny počas letnej sezóny 2014, vykonaných v rámci výkone štátneho zdravotného dozoru podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmenene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z. z.“) a v rámci výkone úradnej kontroly potravín podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov v prevádzkach s výrobou a predajom nebalenej zmrzliny, bolo zistené nasledovné:

1. Kontrola predloženia rozhodnutia regionálneho úradu verejného zdravotníctva na Prevádzkovanie- **nedostatky neboli zistené** - v čase výkone úradnej kontroly potravín boli predložené rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky vo všetkých zariadeniach
2. Kontrola dodržiavania osobnej hygieny zamestnancov (pracovný odev, šperky) - **nedostatky neboli zistené** - pracovníci pracovali v pracovnom oblečení, ani iné nedostatky

neboli zistené

3. Kontrola dokladov o odbornej spôsobilosti zamestnancov - nedostatky boli zistené v 1 prevádzke – v prekontrolovanej prevádzke nebol k dispozícii doklad o odbornej spôsobilosti jedného zamestnanca

4. Kontrola dokladov o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov - nedostatky neboli zistené - v čase výkonu úradnej kontroly boli doklady o zdravotnej spôsobilosti všetkých zamestnancov predložené

5. Kontrola dokladov o pôvode tovaru (dodacie listy) - vysledovateľnosť, vedenie evidencie **nedostatky boli zistené v 4 prevádzkach** – v prekontrolovaných prevádzkach neboli v čase kontroly k dispozícii kompletne evidencie o výrobe a predaji zmrzliny, nebola predložená evidencia k vyrobenej alebo predávanej zmrzline

6. Kontrola dodržiavania teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca (vybavenie meracími prístrojmi, evidencia teplôt) - nedostatky neboli zistené

7. Kontrola manipulácie so surovinami/polotovarmi/hotovými výrobkami (pracovné plochy, pracovné náčinie, dodržiavanie teplotného, chladiaceho a mraziaceho reťazca)

nedostatky boli zistené v 1 prevádzke – nevyhovujúca prevádzková hygiena vo výrobných priestoroch prevádzky (súkromné potraviny v priestoroch výroby, poškodená povrchová úprava zariadenia na výrobu zmrzliny, predmety nesúvisiace s výrobou zmrzliny uložené vo výrobných priestoroch – skladacie stoličky, vyradený drež a pod.)

8. Kontrola používania surovín/polotovarov/potravin po dobe spotreby, resp. dátume minimálnej trvanlivosti - nedostatky boli zistené v 2 prevádzkach – výroba zmrzliny - neboli kompletne odložené vzorky k vyrobeným zmrzlinám

9. Kontrola hygienickej úrovne podávania zmrzliny v zariadeniach (používanie jednorazových rukavíc pri manipulácii so zmrzlinovým kornútom, uloženie nádobiek a oblátok na zmrzlinu tak, aby boli chránené pred znečistením z vonkajšieho prostredia, uchovávanie porcovacieho náradia v nádobe so stojacou vodou) - nedostatky neboli zistené – v prevádzkach boli k dispozícii jednorazové rukavice alebo servítky na jednorazové použitie pri predaji do kornútkov, nádoby boli uložené vyhovujúcim spôsobom, uchovávanie porcovacieho náradia v nádobách so stojacou vodou nebolo zistené ani v jednej prevádzke

10. Kontrola označenia predávanej zmrzliny (azofarbivá, alergény) - informácia pre spotrebiteľa - nedostatky neboli zistené

11. Overenie doby predaja zmrzliny najdlhšie 24 hodín po jej zmrazení - nedostatky boli zistené v 4 prevádzkach – v prekontrolovaných prevádzkach neboli predložené kompletne evidencie o výrobe a predaji zmrzliny - nebolo možné overiť dobu predaja zmrzliny.

Celkovo bolo vykonaných 82 kontrol v 38-ich skontrolovaných zariadeniach. Najčastejšie zisťované nedostatky pri kontrolách boli v 4 zariadeniach neboli predložené doklady o pôvode tovaru, nebola predložená kompletná evidencia - dokumentácia o zásadách správnej výrobnej praxe;; v 2 zariadeniach neboli odložené kompletne vzorky všetkých vyrobených druhov zmrzlin; v 1 zariadení v čase kontroly nebol predložený doklad o odbornej spôsobilosti zamestnanca; v 1 zariadení boli zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene – nevyhovujúca prevádzková hygiena vo výrobných priestoroch prevádzky (súkromné potraviny v priestoroch výroby, poškodená povrchová úprava zariadenia na výrobu zmrzliny, predmety nesúvisiace s výrobou zmrzliny uložené vo výrobných priestoroch – skladacie stoličky, vyradený drež a pod.).

Na základe zistených nedostatkov boli v 4 prevádzkach za porušenie povinností a požiadaviek podľa zákona č. 152/1995 Z. z. v platnom znení v blokovanom konaní uložené 4 blokované pokuty v celkovej sume 150,00 eur.

Za priestupok podľa § 56 ods. 1 písm. l) zákona č. 355/2007 Z. z. bola v blokovanom konaní v 1

prevádzke uložená bloková pokuta v sume 30,00 eur.

Za nevyhovujúce vzorky zmrzlín bola 2 prevádzkovateľom uložená náhrada nákladov v celkovej sume 87,00 eur.

V jednej prevádzke bolo uložené opatrenie v zmysle oprávnení na odstránenie zistených nedostatkov podľa § 55 ods. 1 písm. h) zákona č. 355/2007 Z. z. v platnom znení – zákaz výroby a uvádzania do obehu zdraviu nebezpečných potravín (zmrzliny).

V rámci tejto cielenej kontroly bolo na laboratórnu analýzu (mikrobiologické, chemické vyšetrenie) odobratých 32 vzoriek, z ktorých 3 boli nevyhovujúce (vzorky nevyhoveli kritériám hygieny procesu výroby v mikrobiologických ukazovateľoch pre prekročenie najvyššieho prístupného množstva kvasiniek a plesní podľa Výnosu MP SR a MZ SR zo 6. februára 2006 č. 06267/2006-SL, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu Slovenskej republiky upravujúca mikrobiologické požiadavky na potraviny a na obaly na ich balenie.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ :

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor:

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, UVZ SR

Spolupracuje:

LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská:

RUVZ v SR

Trvanie projektu :

22.05.2008 – 31.12.2014

Úloha bola realizovaná na základe metodického usmernenia UVZ SR a prebiehala od roku 2008 v piatich etapách. V roku 2014 bol ukončený zber, sumarizácia údajov a zrealizovalo sa celkové vyhodnotenie projektu, stravovacích, pohybových zvyklostí detí a mládeže.

Informácie získané v rámci celoslovenského projektu budú slúžiť pri navrhovaní opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže a na prípravu manuálov činnosti Podpory zdravia pre deti a mládež.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Gestor : Ministerstvo zdravotníctva – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská : ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Na základe usmernenia ÚVZ SR bol projekt realizovaný v termíne od 22.09.2014 do 03.10.2014. TAD 2014 v okrese Martin nasledovne :

- TAD 1 : dve základné školy (ZŠ Jahodnícka, Martin, SZŠ Tomáša Zanolita, Martin), prieskumu sa zúčastnilo 179 žiakov,
- TAD 2 : jedna stredná škola (Súkromná spojená škola – Stredná umelecká škola, Martin), prieskumu sa zúčastnilo 61 študentov,
- TAD 3 : všetci učitelia vybraných škôl, prieskumu sa zúčastnilo 44 učiteľov.

Celkove sa prieskumu zúčastnilo 284 respondentov. Účasť respondentov na projekte bola dobrovoľná a prísne anonymná. Každý respondent vyplnil dotazník, vložili do obálky a zalepil ju. Anketár vyplnil priložený formulár „Hlásenie za triedu“ a spolu s vyplnenými dotazníkmi boli získané zozbierané údaje zaslané na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Gestor:

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská:

Všetky RÚVZ v SR

V súvislosti so schválenými programami a projektmi úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na rok 2014 a na ďalšie roky bola vypracovaná metodika na riešenie tohto projektu. Tento projekt nadväzuje na výsledky získané predchádzajúcim prieskumom a je v súlade s vytýčenými prioritnými oblasťami pre odbor hygieny detí a mládeže na toto obdobie. Projekt je realizovaný v jednotlivých etapách : rok 2014 - návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov, realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3 - 6 ročných

detí, rok 2015 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 7 - 10 ročných detí, rok 2016 - realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 11- 14 ročných detí, 2017 - celkové vyhodnotenie projektu a príprava záverečnej správy, vypracovanie intervenčných opatrení, zameraných na zníženie detskej úrazovosti.

V 1.polroku 2014 odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže zabezpečili plnenie projektu v 2 materských školách : 1 mestská MŠ (EMŠ, Martin) a 1 vidiecka MŠ (MŠ Žabokreky). Celkovo sa prieskumu zúčastnilo 30 respondentov vekovej skupiny 3 - 6 ročných detí. Vyplnené dotazníky boli spracované do masky v programe Excel a zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

Na plnení projektu v rámci regionálnej priority sa podieľalo aj Poradenské centrum zdravia / Výchova k zdraviu RÚVZ so sídlom v Martine a to prostredníctvom realizovaného Projektu „Bezpečný návrat domov“, ktorý je zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. U tejto vekovej skupiny dochádza často k nezodpovednému správaniu, k úrazom a úmrtiam pri návrate zo zábavných spoločenských akcií v skorých ranných hodinách a cez víkendy. Projekt vytvára informačnú kampaň, ktorá má pripomínať vyššie uvedené riziká. V rámci projektu sa vytvoril zdravotno – osvetový materiál. Posolstvo je podporené textovou časťou, ktorú prezentuje hlavná protagonistka Celeste Buckingham. Cieľovou skupinou je mládež vo veku 15 – 19 rokov. Tento vek je považovaný za rozhodujúci vo formovaní životného štýlu a zodpovedného správania v dospelom veku. Na každú strednú školu v okrese Martin a Turčianske Teplice bol distribuovaný plagát s tematikou a list o kampani.

RÚVZ so sídlom v Martine realizoval projekt v spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru SR v Martine. Beseda bola rozdelená do dvoch častí. V prvej časti pracovníci Oddelenia Výchovy ku zdraviu prezentovali účinky alkoholu na zdravie a riziká z toho vyplývajúce a v druhej časti pracovníčka OR PZ SR informovala o dopravných následkoch nezodpovedného správania a pravidlách cestnej premávky. V závere besedy si mohli študenti vyskúšať chôdzu medzi kužeľmi so špeciálnymi okuliarmi za denného a nočného videnia evokujúce 1,5 promile alkoholu v krvi, ale aj zisťovanie alkoholu v krvi prostredníctvom dychovej skúšky pomocou prístroja na detekovania alkoholu v krvi. V 1. polroku 2014 sa projekt realizoval na dvoch stredných školách (Gymnázium V. P. Tótha, Martin a Obchodná akadémia, Martin). Spolu bolo edukovaných 130 študentov.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor:

RÚVZ so sídlom vo Zvolene

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská:

RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ:
MŠVVaŠ SR

Úloha bola rozdelená do troch etáp. I. etapa bola realizovaná v roku 2013 na základe usmernenia ÚVZ SR „Vykonanie mimoriadnej cieľenej kontroly zameranej na dodržiavanie legislatívnych požiadaviek, týkajúcich sa priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na základných a stredných školách v Slovenskej republike“.

II. etapa bola realizovaná na základe listu ÚVZ SR č. HDM/2765/5396/2014, zo dňa 17.03.2014, vo veci vykonania mimoriadnej cieľenej kontroly zameranej na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách, v súvislosti s plnením úloh v rámci prioritných oblastí na úseku hygieny detí a mládeže, ako aj v zmysle naplňovania úloh EÚ akčného plánu detskej obezity na roky 2014 – 2020 a zefektívnenia výkonu cieľového zdravotného dozoru pre vytvorenie predpokladov na zlepšenie životných podmienok detí a mládeže.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali cieľenú kontrolu v termíne od 07.04.2014 do 22.04.2014 v náhodne vybraných základných školách (5 ZŠ mestských a 5 ZŠ vidieckych) v okresoch Martin a Turčianske Teplice :

1. Základná škola, Benice č. 96, 038 42 Pribovce,
2. Základná škola, Ul. školská 1, 038 54 Krpeľany,
3. Základná škola, ul. Komenského 1050/10, 038 53 Turany,
4. Základná škola Jána Kollára, Kollárovo námestie 33, 03821 Mošovce,
5. Základná škola, Horná Štubňa 494, 038 46 Horná Štubňa,
6. Základná škola s materskou školou, Ul.Gorkého 33, 036 01 Martin,
7. Základná škola s materskou školou, Ul.školská 447/2,Turčianske Teplice,
8. Základná škola s materskou školou Antona Bernoláka, Ul. S. Tomášika 1, Martin,
9. Základná škola, Ul. Aurela Stodolu 60, 036 01 Martin,
10. Evanjelická spojená škola, M.R.Štefánika 17, 036 01 Martin.

Zaradovanie zdvojených hodín TV realizuje na 4 základných školách :

- EZŠ, Martin : I. stupeň - 1, 2, 3 ročník, II. stupeň - 8 ročník,
- ZŠ s MŠ, Gorkého, Martin : I. stupeň - 4 ročník, II. stupeň -6, 7, 8, 9 ročník,
- ZŠ Mošovce : celý II. stupeň,
- ZŠ s MŠ A.Bernoláka, Martin : II.stupeň – 7 ročník.

Zaradovanie ranných 10-minútových rozcvičiek do vyučovacieho programu - 8 základných škôl nezaraďuje ranné 10 minútové rozcvičky do vyučovacieho programu, ako dôvod uvádzali :

- deti na vidieku majú dostatok pohybu, prestávky sú využívané na pohyb detí mimo tried (ZŠ Krpeľany),
- nie je dôvod zaraďovať ranné rozcvičky do vyučovacieho programu, deti majú dostatočný počet hodín telesnej výchovy na škole a na škole sa realizujú aj športové aktivity v rámci centier voľného času (ZŠ Horná Štubňa, ZŠ Benice, ZŠ Mošovce, ZŠ, A.Stodolu, Martin),
- nebol dôvod takéto rozcvičky zaraďovať, na škole máme dostatok TV (ZŠ s MŠ Bernoláková, Martin, EZŠ Martin, ZŠ Gorkého, Martin).

Zaradovanie telovýchovných chvíľok (3-5 min) v triedach - 3 základné školy z dôvodu :

- nebol dôvod takéto chvíľky zaraďovať, na škole máme dostatok TV (ZŠ Gorkého, Martin, ZŠ s MŠ Bernoláková),
- deti na vidieku majú dostatok pohybu, prestávky sú využívané na pohyb detí mimo tried (ZŠ Krpeľany).

Ďalšie možnosti telesnej a športovej výchovy organizovanej školou (nepovinné predmety, krúžky):

- futbal, florbal, turistický, pohybová príprava - 7 ZŠ ,

- stolný tenis, tanečný krúžok - 5 ZŠ
- folklórny, tenis, karate - 2 ZŠ
- ostatné : požiarny, cykloturistický, minivolejbal, vybíjaná, zumba, atletika , basketbal, hádzaná, roztlieskavačky, loptové hry, bedminton .

Pre hodiny TV sa využívajú priestory :

- vlastné vonkajšie priestory (kód 5) – doskočisko (8 ZŠ), bežecká dráha (2 ZŠ), volejbalové ihrisko(3 ZŠ), basketbalové ihrisko (3 ZŠ), futbalové ihrisko (1 ZŠ),
- iné priestory (kód 7) – multifunkčné ihrisko, futbalové ihrisko, bežecká dráha, doskočisko, hokejbalové ihrisko, hokejová hala, stolnotenisová hala, miestny park.

Otázka č. 19 - Do hodín TV sú zaradované prvky

	povinné	nepovinné	zdravotná TV
detský aerobik	10	-	-
karate	1	-	-
badminton	9	-	-
plávanie	3	-	-
korčuľovanie	5	-	-
lyžovanie	2	1	-
sauna	-	1	-
sezónne hry v prírode	-	2	-
hokej	-	1	-
florbal	4	-	-
basketbal, volejbal, futbal, atletika, fit lopta, hádzaná, vybíjaná	1	-	-

Otázka č. 20 - Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov školy

ZŠ Benice	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	32
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	6.	1
škola v prírode	0	0
školské výlety	1.- 9.	16
Iné- celoškolská športová súťaž	1.- 9.	1

ZŠ Krpeľany	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	9
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	3., 4., 5., 6.	4
škola v prírode	0	0
školské výlety	1.- 9.	9
Iné – bicyklové preteky	1.- 4.	1

ZŠ Turany	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 4.	16
branné cvičenia	1.- 9.	3
plavecký výcvik	3., 4.	2
škola v prírode	0	0
školské výlety	1.- 9.	16
iné	0	0

ZŠ Mošovce	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	18
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	0	0
škola v prírode	1.- 5.	5
školské výlety	1.- 9.	18
Iné – školský olympijský deň	1.- 9.	1

ZŠ Horná Štubňa	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	20
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	3.	1
škola v prírode	0	0
školské výlety	1.- 9.	10
Iné- súťaž o Pohár riaditeľa školy	1.- 9.	1

ZŠ s MŠ Gorkého, Martin	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1., 2., 3.	6
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	5.	3
škola v prírode	4.	2
školské výlety	1.- 9.	23
Iné – športové majstrovstvá školy	1.- 9.	1

ZŠ s MŠ, Turčianske Teplice	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 4.	270
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	3., 4., 6., 7.	4
škola v prírode	1.- 4.	9
školské výlety	1.- 9.	30
iné	0	0

ZŠ s MŠ A. Bernoláka, Martin	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	72

branné cvičenia	1.- 9.	36
plavecký výcvik	4., 6.	8
škola v prírode	2.	2
školské výlety	1.- 9.	18
Iné – Bernolácka olympiáda, memoriály futbalový, floorbalový	1.- 9.	3

ZŠ, Ul. A.Stodolu, Martin	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	315
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	3., 6.	2
škola v prírode	0	0
školské výlety	1.- 9.	21
Iné – športový deň, didaktické hry	1.- 9.	22

ESŠ Martin	ročníky	počet akcií/škol. rok
vychádzky	1.- 9.	30
branné cvičenia	1.- 9.	2
plavecký výcvik	2., 7.	4
škola v prírode	1.- 4.	8
školské výlety	1.- 9.	15
Iné – zimná a letná olympiáda, turnaje futbalový, floorbalový, vybíjaná	1.- 9.	5

Záverom možno konštatovať, že telesná výchova svojím zameraním má výnimočné a špecifické postavenie v rámci vzdelávania žiakov. Hlavným cieľom telesnej výchovy v primárnej edukácii je pozitívna stimulácia vývinu kultúrne gramotnej osobnosti prostredníctvom pohybu s akcentom na zdravotne orientovanú zdatnosť a radostné prežívanie pohybovej činnosti. Využíva predovšetkým široké spektrum pohybových prostriedkov, ktoré prispievajú k celkovému vývinu osobnosti s akcentom na hrubú i jemnú motoriku. Prostredníctvom pohybu, pohybových cvičení, hier a súťaží pozitívne ovplyvňuje zdravotný stav žiakov.

Trend vývoja pohybovej výkonnosti školskej populácie poukazuje na stagnáciu, resp. pokles pohybovej výkonnosti. Deti a mládež trávia väčšinu voľného času prácou na počítačoch, internete, sledovaním televízie, počítačovými hrami a zábavou s mobilmi. Pravidelnej organizovanej pohybovej aktivite okrem hodín telesnej výchovy sa venuje nízky počet žiakov. U detí a mládeže dominuje sedavý spôsob života, ktorý prináša so sebou nárast obezity a nadváhy, chybného držania tela a ďalších porúch zdravia.

Z tohto dôvodu by bolo vhodné vo všetkých školách zaradiť vyučovanie povinnej telesnej výchovy na 3 hodiny týždenne. Taktiež by mala byť na školách presadzovaná segregovaná zdravotná telesná výchova tak, aby zdravotne oslabení mali vytvorený priestor na svoje povinné

vyučovacie hodiny. Učiteľia telesnej výchovy by nemali dopustiť, aby zdravotne oslabení žiaci sedeli počas vyučovania telesnej výchovy na lavičkách v telocvični.

Vyplnené dotazníky spracované do masky v programe Excel a správa z výkonu ŠZD boli zaslané na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

Programy a projekty realizované v spolupráci s odborom hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov :

MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

V nadväznosti na Plán úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva v roku 2014, UVZ SR zaslalo usmernenie k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm na rok 2014. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 952 cyklamáty. Zber údajov bol realizovaný dotazníkovou metódou u detí školského veku v náhodne vybranej Základnej škole (ZŠ, Ul. jahodnícka, Martin). Do projektu bolo zapojených 20 respondentov vekovej skupiny 11 ročných detí.

Zozbierané údaje (24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov - jeden pracovný deň, výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka), boli spracované v programe Excel, jednotlivo za každého respondenta a zaslané elektronicky na ďalšie spracovanie na ÚVZ SR.

MONITORING PRÍJMU JÓDU U VYBRANEJ SKUPINY POPULÁCIE

Na základe prípisu UVZ SR zo dňa 3.10.2014 č. OHVBPKV/7455/2014/Tru vo veci monitoringu príjmu jódu u vybranej populácie SR, realizovaného na základe aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR, na realizácii ktorých sa podieľa aj ÚVZ SR, ako orgán verejného zdravotníctva podľa zák.č.355/2007 Z.z., vo veci hodnotenia vplyvov na verejné zdravie, je aj posúdenie príjmu jódu obyvateľstva SR prostredníctvom potravín, sme v mesiaci november 2014, ako jedno z riešiteľských pracovísk v Slovenskej republike, zabezpečili zber údajov u 10 respondentov vekovej skupiny 10 – 12 ročných detí. U náhodne vybraných respondentov sme zabezpečili vyplnenie dotazníkov o stravovacích zvyklostiach sledovaných respondentov podľa metodiky monitoringu výživového stavu vybraných skupín dospelých resp. detí t.j. 24 hodinový dotazník a dotazník o frekvencii príjmu potravín a odber ranného moču. Zozbierané vzorky moču boli doručené na ÚVZ SR k laboratórnej analýze. Dotazníky spracované do mustier na nahrávanie údajov boli zaslané MUDr. J.Bérešovej, MPH, na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ktorá zabezpečí ich spracovanie za oddelenia HDM.

V priebehu roku 2014 sme realizovali 7 mimoriadnych cielený kontrol :

1. Mimoriadna cielená kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu jedál v školských stravovacích zariadeniach v Slovenskej republike

Dňa 13.01.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/263/390/2014, zo dňa 13.02.2014, vo veci vykonania

mimoriadnej cieľenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu jedál v školských stravovacích zariadeniach v Slovenskej republike, v nadväznosti na povinnosti vyplývajúce orgánom verejného zdravotníctva podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) vo veci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad zariadeniami školského stravovania. Výkon cieľenej kontroly mal byť zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek na výrobu, manipuláciu, skladovanie, podávanie a kvalitu pokrmov podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky č. 533/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania, vrátane kontroly epidemiologicky rizikových činností osôb pri výrobe a manipulácii s pokrmami podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov v zariadeniach školského stravovania v Slovenskej republike. Súčasťou výkonu ŠZD bol aj odber vzoriek stravy v celkovom počte 5 vzoriek na laboratórnu analýzu posúdenie energetickej a biologickej hodnoty (obsah bielkovín, tukov, sacharidov, kuchynskej soli, vápnika, horčička). Obsah vitamínu C a vlákniny nebol laboratórne analyzovaný.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 15.01.2014 do 29.01.2014 nasledovné :

a) počet vykonaných kontrol	14
b) počet skontrolovaných zariadení	14 zariadení (z toho ŠJ pri MŠ 6 prevádzok, ŠJ pri ZŠ 5 prevádzok, ŠJ pri ZŠ s MŠ 1 prevádzka, ŠJ pri stredných školách 2 prevádzky)
c) najčastejšie zisťované nedostatky	0
d) počet uložených opatrení	0
e) počet uložených blokových pokút/celková suma	0/0
f) počet uložených sankcií/celková suma	0/0
g) zoznam zariadení so zistenými nedostatkami (spracovať do tabuľky – Príloha č.3) - neboli zistené nedostatky	

Záverom možno konštatovať, že pri realizácii mimoriadnej cieľenej úlohy v prekontrolovaných zariadeniach školského stravovania neboli zistené nedostatky v prevádzkovej hygiene a prevádzkovatelia zabezpečovali pri výrobe pokrmov dodržiavanie požiadaviek na výrobu, manipuláciu, skladovanie, podávanie a kvalitu pokrmov. V súlade s vypracovaným systémom správnej hygienickej praxe zabezpečovali vedenie evidencie a kontrolu kritických bodov počas celého procesu výroby t.j. od príjmu surovín až po výdaj stravy. Pracovníci mali zabezpečený vhodný pracovný odev, boli zdravotne a odborne spôsobilí na výkon epidemiologicky závažných činností a vedúce školských stravovacích zariadení predkladali doklady o pravidelnom školení zamestnancov.

2. Mimoriadna cieľená kontrola zameraná na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách

Mimoriadna cieľená kontrola bola realizovaná na základe plnenia programov a projektov 4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV – vid'. spracovanie záverov - časť programy a projekty

3. Medializácia problému nedodržania energetickej a nutričnej hodnoty stravy v reedukačných zariadeniach pre deti a mládež : Vzorky celodennej stravy – žiadosť o vyšetrenie

Dňa 14.05.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/4137/9974/2014, zo dňa 14.05.2014, v súvislosti s medializáciou problému nedodržania energetickej a nutričnej hodnoty stravy v reedukačných

zariadeniach pre deti a mládež, so žiadosťou o vykonanie laboratórneho vyšetrenia vzoriek podávanej celodennej stravy a taktiež vykonanie komplexnej hygienickej preverky týchto zariadení.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na kontrolu stravovacej časti prevádzky, zhodnotenie pestrosti podávanej stravy v rámci mesačného jedálneho lístka a na odber vzoriek celodennej stravy (stanovenie energetickej hodnoty stravy, bielkovín, tukov, cukrov a obsahu soli) z reedukačných centier nachádzajúcich sa v našom regióne. Vzhľadom k tomu, že RÚVZ so sídlom v Martine neviduje žiadne reedukačné centrum pre deti a mládež v regióne, vybrali sme iné dve zariadenia pre deti a mládež a to :

- Detský domov Martin, Hviezdoslavova 62, 036 01 Martin, ktorého prevádzkovateľom je Detský domov, IČO : 17 335 604, Hviezdoslavova 62, 036 01 Martin,
- Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Družstevná 1611/2, 038 52 Sučany, ktorého prevádzkovateľom je Ústav pre výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých v Sučanoch, IČO: 00 738 361, Poštový priečinok 29, 036 63 Martin.

Odborní pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Martine zabezpečili výkon štátneho zdravotného dozoru v 20. kalendárnom týždni. Dňa 15.05.2014 zabezpečovali odber vzoriek celodennej stravy na laboratórne vyšetrenie vo vybraných dvoch zariadeniach. Dňa 15.05.2014 vykonali štátny zdravotný dozor v zariadení Detský domov Martin a dňa 16.05.2014 v zariadení Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Sučany. Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie hygienických požiadaviek na výrobu, manipuláciu, skladovanie, podávanie a kvalitu pokrmov podľa zákona č. 355/2007 Z.z. a vyhlášky č. 533/2007 o podrobnostiach o požiadavkách na zariadenia spoločného stravovania, vrátane kontroly epidemiologickej rizikových činností osôb pri výrobe a manipulácii s pokrmami podľa zákona č. 152/1995 Z.z. o potravinách v znení neskorších predpisov. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené nedostatky a nebolo nutné uložiť opatrenia na ich odstránenie. Prevádzkovateľ zariadenia Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Sučany sa v preverovanom období pripravoval na vykonanie Auditu systému GHP, ktorý mal byť vykonaný pracovnou skupinou auditorov RÚVZ so sídlom v Martine dňa 29.05.2014.

Zhodnotenie pestrosti podávanej stravy v rámci mesačného jedálneho lístka :

Zariadenie	raňajky	desiata	obed		olovrant	večera
			polievka	hlavné jedlo		
ÚVTOS Sučany	0,67	-	0,8	0,9	1,0	0,93
Detský domov,MT	0,63	0,77	0,67	0,93	0,73	0,93

Koeficient pestrosti stravy bol dodržaný, ani v jednej prevádzke nebol nižší ako 0,5.

Laboratórny rozbor vzoriek celodennej stravy :

- Detský domov Martin - odber vzoriek celodennej stravy bol vykonaný u vekovej skupiny 10 – 15 ročných, strava určená pre chlapca. V zariadení sa podáva celodenná strava klientom 5 x denne.
- Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Sučany - odber vzoriek celodennej stravy v bol vykonaný u vekovej skupiny 15 – 18 ročných, strava určená pre chlapca bez fyzickej záťaže. V zariadení sa klientom podáva strava 4 x denne (nepodáva sa desiata).

Zariadenie	energetická hodnota (kJ)	bielkoviny (g)	tuky (g)	cukry (g)	kuch. soľ (g)
Detský domov Martin	3088,9	106,4	81,2	462,8	6170
ÚVTOS Sučany	2452,1	70,9	52,0	409,7	10570

Detský domov Martin prekračuje v celodennej strave hodnoty odporúčaných OVD pre deti 10-15 ročné (určené pre chlapcov aj dievčatá), t.j. v kalorickej hodnote stravy v priemere o cca 20 %, v obsahu bielkovín o cca 50 % a v obsahu cukrov o cca 15 %. Priemerný obsah soli v celodennej strave je dodržaný.

Z laboratórnej analýzy celodennej stravy odobratej v Ústave na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Sučany vyplýva, že rozbor stravy (okrem obsahu bielkovín) nezodpovedá OVD určených pre vekovú skupinu 15 – 18 ročných chlapcov bez fyzickej záťaže. Negatívne bolo aj zistenie o priemernom obsahu soli v celodennej strave (nameraná hodnota NaCl 10570 mg/kg⁻¹).

Na základe uvedeného bol v zariadení Ústav na výkon trestu odňatia slobody pre mladistvých, Sučany vykonaný opakovaný štátny zdravotný dozor dňa 16.06.2014 a bolo dohodnuté s prevádzkovateľom zariadenia, pre objektivizáciu výsledkov, vykonať týždenný odber stravy na laboratórne vyšetrenie (stanovenie energetickej hodnoty stravy, bielkovín, tukov, cukrov a obsahu soli). Na základe získaných laboratórnych výsledkov bolo zistené, že prevádzkovateľ zariadenia dodržiava odporúčané OVD určené pre vekovú skupinu 15 – 18 ročných chlapcov bez fyzickej záťaže. Prevádzkovateľ prehodnotil zostavovanie jedálnych lístkov a nariadil zníženie množstva pridávanej soli do pripravovaných pokrmov.

4. Mimoriadna cielená kontrola zameraná na dodržanie hygienických požiadaviek na pieskoviská

Dňa 14.07.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/5611/15040/2014, zo dňa 11.07.2014, vo veci vykonania mimoriadnej cielennej kontroly zameranej na dodržanie hygienických požiadaviek na pieskoviská pri predškolských zariadeniach podľa zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o doplnení a zmene niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon č. 355/2007 Z.z.“) a vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská (ďalej len „vyhláška č. 521/2007 Z.z.“) a na vybraných pieskoviskách v rámci občianskej vybavenosti.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali cielenú kontrolu v termíne od 30.07.2014 do 13.08.2014 v okresoch Martin a Turčianske Teplice a bolo zistené nasledovné :

- Počet vykonaných kontrol 10
- Počet skontrolovaných pieskovísk 10 (3 pieskoviská pri MŠ, 1 pieskovisko – detský domov, 6 pieskovísk v rámci občianskej vybavenosti)
- Najčastejšie zisťované nedostatky 0
- Počet uložených opatrení – uviesť presne aké :
– na základe nevyhovujúcej vzorky piesku odobratého z pieskoviska v rámci občianskej vybavenosti je potrebné zabezpečiť prečistenie, prekopanie, prehrabanie a poliatie pieskoviska pitnou vodou alebo vodou zodpovedajúcou požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie
- Počet uložených sankcií/celková suma 0
- Zoznam pieskovísk so zistenými nedostatkami (tabuľka - príloha č.1)

g) Výsledky laboratórných vyšetrení piesku - odobratých 5 vzoriek piesku, z ktorých 1 vzorka piesku nevyhovela požadovaným kritériám vyhlášky č. 521/2007 Z.z. pre vysoký nález koliformných baktérií ($8,3 \cdot 10^3$ KTJ/1g) a fekálnych streptokokov ($9,7 \cdot 10^3$ KTJ/1g). Jednalo sa o piesok odobratý z pieskoviska v rámci občianskej vybavenosti.

Záverom možno konštatovať, že cieľená úloha bola naplánovaná v nevhodnom termíne, kedy väčšina predškolských zariadení je uzatvorená z dôvodu letných prázdnin. Počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli na prekontrolovaných pieskoviskách zistené porušenia vyplývajúce s požiadaviek súčasnej platnej legislatívy. Prevádzkovatelia pieskovísk majú vypracované a schválené prevádzkové poriadky, určené zodpovedné osoby, ktoré zabezpečujú údržbu pieskoviska a vedú záznamy o čistení a údržbe pieskoviska.

Odborní pracovníci oddelenia HDM vykonávali v priebehu roka 2014 pravidelné kontroly pieskovísk pri MŠ a taktiež zabezpečovali odber vzoriek piesku podľa ročného plánu práce. V období od apríla 2014 do júla 2014 bolo na pieskoviskách pri MŠ vykonaných 28 kontrol a bolo odobratých 20 vzoriek pieskov z ktorých nevyhovelo 7 vzoriek pre pozitívny nález geohelmitov. Na základe nevyhovujúcich laboratórných výsledkov piesku v 7 zariadeniach bolo prevádzkovateľom uložené opatrenie na mieste podľa § 55 ods. 1 písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z., uzatvorenie pieskoviska na potrebné obdobie a nariadené vykonať opatrenia na zabezpečenie dodržania najvyššie prípustného množstva indikátorov mikrobiálneho znečistenia

Identifikácia pieskoviska (pri zariadení/občianska vybavenosť)	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
Pieskovisko na detskom ihrisku, Ul. Tulská, Martin	- nevyhovujúca vzorka piesku pre vysoký nález koliformných baktérií ($8,3 \cdot 10^3$ KTJ/1g) a fekálnych streptokokov ($9,7 \cdot 10^3$ KTJ/1g)	-zabezpečiť prečistenie, prekopanie, prehrabanie a poliatie pieskoviska pitnou vodou alebo vodou zodpovedajúcou požiadavkám na kvalitu vody na kúpanie	0

pieskoviska podľa § 24 ods. 5 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z., v súlade s vyhláškou MZ SR č. 521/2007 Z.z. o požiadavkách na pieskoviská.

Príloha č. 1 Zoznam pieskovísk so zistenými nedostatkami

5. Mimoriadna cieľená kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež

Dňa 04.07.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/5357/14249/2014, zo dňa 30.06.2014, vo veci vykonania mimoriadnej cieľenej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí podľa zákona č.355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon 355/2007 Z.z.“) a vyhlášky MZ SR č.526/2007 Z.z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti

o požiadavkách na zotavovacie podujatia.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 14.07.2014 do 28.07.2014 nasledovné :

- a) počet vykonaných kontrol 30
- b) počet skontrolovaných letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež 8
- c) najčastejšie zisťované nedostatky 8
  - stravovacia časť prevádzky : nedodržiavanie zásad správnej výrobnéj praxe – neoznačenie pracovných dosiek, nedostatky v skladovaní potravín – zamrazovanie mäsa, na jedálnom lístku pre deti neuvedené označenie alergénov,
  - ubytovacia časť prevádzky: opotrebovaný nábytok, opotrebovaná podlahová krytina, poškodené oplstenie areálu, nevyhovujúce podmienky pre ubytovanie v chatkách – vlhké priestory, výskyt plesní a opadávanie omietky v umyvárkach, výskyt hlodavcov
- d) počet uložených opatrení 8
- e) počet uložených blokových pokút/celková suma 1/15 eur
- f) počet uložených sankcií/celková suma 0/0
- g) zoznam letných zotavovacích podujatí so zistenými nedostatkami (viď. Príloha č.1).

Záverom možno konštatovať, že pri organizovaní zotavovacích podujatí pre deti a mládež neboli zistené porušenia zo strany organizátorov zotavovacích podujatí. Nedostatky sa skôr vyskytovali u prevádzkovateľov zariadení, ktorí poskytovali deťom ubytovanie a stravovanie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v prevádzke Horský hotel Bartoška, Čremošné, bolo zistené organizovanie dvoch zotavovacích podujatí v rovnakom čase. Organizátor zotavovacieho podujatia ZŠ s MŠ Šoporňa (zotavovacie podujatie sprostredkované CK Slniečko) mal podujatie uvedené do prevádzky príslušným orgánom verejného zdravotníctva a odsúhlasené podmienky pre stravovacie a ubytovacie časť prevádzky. Cestovná kancelária Slniečko organizovala v predmetnom zariadení aj ďalšie zotavovacie podujatie pre deti a mládež bez súhlasu príslušného orgánu verejného zdravotníctva. Na základe zistených skutočností neboli dodržané podmienky pre organizovanie ďalšieho zotavovacieho podujatia a došlo k prekročeniu kapacity ubytovacieho zariadenia. Z toho dôvodu prevádzkovateľ zariadenia ubytoval deti v chatkách, ktoré toho času nezodpovedali podmienkam pre ubytovanie hostí. CK Slniečko predložila doklad o tom, že organizované druhé podujatie nie je zotavovacím podujatím pre deti a mládež, ale že sa jedná o organizovanie zájazdu (predložené potvrdenia o zaplatení zájazdu) a tým organizátor zájazdu a ani prevádzkovateľ zariadenia neporušili legislatívne požiadavky v oblasti organizovania zotavovacích podujatí pre deti a mládež.

Príloha č. 1 Zoznam zotavovacích podujatí so zistenými nedostatkami

Názov a adresa letného zotavovacieho podujatia	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
Hudobný tábor SingAndRock v zariadení Chatová osada RS NATUR, Turček	- opotrebovaný nábytok a koberce v chatkách - poškodené oplotenie areálu	- vykonať výmenu nábytku kobercov - zabezpečiť opravu oplotenie	0
Letný tábor WACHUMBA ck, s.r.o. v zariadení: Hotel Gader, Blatnica	- neoznačené pracovné náradie podľa účelu ich použitia - zamrazovanie mäsa	- zabezpečiť označenie pracovného náradia podľa účelu ich použitia - zákaz svojvoľného zmrazovania potravín	bloková pokuta : 1/15 eur
Letný tábor ZŠ s MŠ, Šoporňa v zariadení Horský hotel Bartoška, Čremošné	- ubytovanie detí v nevyhovujúcich podmienkach v chatkách- vlhké priestory, v umyvárkach pleseň a opadáva omietka, výskyt hlodavcov	- presťahovať deti do vyhovujúcich ubytovacích podmienok	- nariadené ústne pojednávania vo veci prejednávania zistených nedostatkov
Jazdecký tábor v zariadení Ranch Amadeus, Valentová	- chýbalo označenie alergénov v jedálnom lístku pre zotavovacie podujatie	- zabezpečiť označenie alergénov v jedálnom lístku pre zotavovacie podujatie	0

6. Kontrola mäsa v školských stravovacích zariadeniach

Dňa 06.10.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/7497/21771/2014, zo dňa 03.10.2014, vo veci riadenia, kontroly a koordinácie výkonu štátnej správy, so žiadosťou o vykonanie mimoriadnej kontroly v školských stravovacích zariadeniach so zameraním na kontrolu hygieny, označovania a vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov. Pri kontrole bolo potrebné brať do úvahy aj iné zistené hygienické nedostatky v kontrolovanej prevádzke (najmä podmienky skladovania mäsa, vrátane spoločného skladovania nezlučiteľných potravín, nepovolené zmrazovanie mäsa, dodržiavanie osobnej a prevádzkovej hygieny) a výsledky z poslednej kontroly tohto zariadenia z roku 2013.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 08.10. do 22.10.2014 nasledovné :

Počet vykonaných kontrol :

- 17 kontrol

Počet skontrolovaných zariadení : 17 zariadení školského stravovania

- ŠJ pri ZŠ Krpeľany, ŠJ pri MŠ, ul. Hviezdoslavova, Martin, ŠJ pri ZŠ, Turany, ŠJ pri MŠ, Ul. križna, Turany, ŠJ pri MŠ Mošovce, ŠJ pri ZŠ Mošovce, ŠJ pri ZŠ, A.Stodolu, Martin, ŠJ pri ZŠ s MŠ, ul. Gorkého, Martin, ŠJ pri MŠ Valča, ŠJ pri ZŠ Valča, ŠJ pri ZŠ s MŠ, ul. Hurbanova, Martin, ŠJ pri ZŠ, Školská 447/2, T.Teplice, ŠJ pri MŠ Príbovce 184, ŠJ pri ZŠ, Benice 96, ŠJ pri MŠ Kláštor pod Znievom, ŠJ pri ZŠ Kláštor pod Znievom, ŠJ pri Spojenej škole, Horné Rakovce, Turčianske Teplice.

Najčastejšie zistenia :

- v prekontrolovaných prevádzkach školského stravovania neboli zistené nedostatky týkajúce sa hygieny, označovania a vysledovateľnosti mäsa, prevádzkovatelia predložili doklady o pôvode

mäsa, evidenciu o vstupnej kontrole mäsa a evidenciu súvisiacu s hygienou a zdravotnou neškodnosťou pri výrobe, manipulácii a uvádzaní potravín do obehu, evidenciu o spotrebovanom množstve, resp. zostatku mäsa na sklade,

- v čase kontroly nebolo zistené rozmrazovanie mäsa nevhodným spôsobom t.j. izbovej teplote, vo vode v umývacom dreze a ani zamrazovanie resp. rozmrazovanie a opätovné zamrazovanie,
- v prevádzkach boli dodržané požiadavky na hygienu (prevádzkovú a osobnú hygienu pri výrobe a manipulácii s potravinami a pokrmami v prevádzke) a požiadavky na zamestnancov prevádzky podľa príslušných súvisiacich právnych predpisov.

Iné porušenia :

- v objekte MŠ, Ul. križna Turany – pri oprave strešnej krytiny bola poškodená časť strechy nad prevádzkou kuchyne, počas dažďov došlo k zatečeniu stropov a stien v objekte školskej jedálne (sklad, chodba a časti kuchyne). Havarijný stav bol ihneď riešený a strešná krytina nad školskou jedálňou bola opravená. Na základe zistených skutočností bol prevádzkovateľ zariadenia Obec Turany predvolaný na ústne pojednávanie na RÚVZ so sídlom v Martine a prevádzkovateľ predložil termín a spôsob vykonania rekonštrukcie strechy v celom objekte MŠ.

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : 1 opatrenie

- zabezpečiť celkovú rekonštrukciu strechy v celom objekte MŠ

Počet uložených blokových pokút/ celková suma : 0 blokové pokuty/0 eur

Počet uložených sankcií/celková suma : 0

Tabuľka č. 1 Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami

Názov a adresa ZSS	Zistené nedostatky	opatrenia	Blokové pokuty	Návrh sankcií
ŠJ pri MŠ, Ul.križna, Turany	- zatečenie stropov a stien v sklade, chodbe a časti kuchyne	- havarijný stav bol ihneď riešený , strešná krytina bola opravená, - prevádzkovateľ predložil termín a spôsob vykonania rekonštrukcie strechy v celom objekte MŠ.	-	-

7. Vykonanie mimoriadnej cieľovej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek v ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež v Slovenskej republike

Dňa 21.11.2014 bol na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine doručený elektronickou poštou list č. HDM/8821/26278/2014, zo dňa 19.11.2014 so žiadosťou o „Vykonanie mimoriadnej cieľovej kontroly zameranej na dodržiavanie hygienických požiadaviek v ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež v Slovenskej republike“. Realizácia mimoriadnej cieľovej úlohy bola z dôvodu opakovanú medializáciu a sťažností na hygienickú úroveň ubytovacích zariadení pri stredných a vysokých školách zo strany verejnosti.

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný na dodržiavanie ustanovení vyhlášky MZ SR č. 259/2008 o podrobnostiach o požiadavkách na vnútorné prostredie budov a o minimálnych požiadavkách na byty nižšieho štandardu a na ubytovacie zariadenia.

Odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ so sídlom v Martine vykonali v okresoch Martin a Turčianske Teplice v termíne od 01.12.2014 do 12.12.2014 nasledovné :

Počet vykonaných kontrol : 8 kontrol

Počet skontrolovaných ubytovacích zariadení : 8 ubytovacích zariadení/6 prevádzkovateľov

(Školský internát (ďalej len „ŠI“) pri SPŠ Martin – 2, VŠ internát pri JLF Martin – 2, ŠI pri Pedagogickej škole, Turčianske Teplice – 2, ŠI pri SŠ Turany – 1, ŠI pri SOŠD Martin – 1)

Najčastejšie zisťované nedostatky – podľa bodov 1 – 7 uvedených v liste :

1. dodržiavanie požiadaviek na tepelno – vlhkosťnú mikroklímu (**teplota vnútorných priestorov, vykurovanie, vetranie**) – nezistené porušenie.
2. dodržiavanie požiadaviek na plochu izby ubytovacieho zariadenia, svetlú výšku izby, počet izieb v ubytovacích bunkách a ich základné vybavenie :
  - **dodržiavanie požiadaviek na plochu izby ubytovacieho zariadenia** – 1 zistené porušenie : ŠI pri PaSA, T.Teplice, **prekročená kapacita ubytovania v každej izbe o 1 osobu**,
  - **svetlú výšku izby** – nezistené porušenie,
  - **počet izieb v ubytovacích bunkách** – nezistené porušenie,
  - **základné vybavenie** – zistené porušenie v 2 zariadeniach :
  - **v 2 zariadeniach chýbali stoly a stoličky pre každého žiaka (1 stôl a stolička na izbe)**,
  - **v 2 zariadeniach chýbali nočné stolíky**.
3. dodržanie požiadaviek na počet ubytovaných osôb (kapacita) : 1 zistené porušenie
- **ŠI pri PaSA, T.Teplice (kapacita zariadenia prekročená o 100 študentov)**
4. zabezpečenie prívodu studenej vody a teplej vody – nezistené porušenie
5. dodržiavanie požiadaviek na vybavenie zariadení na osobnú hygienu, ich upratovanie, umývanie a dezinfekciu – nezistené porušenie
6. dostupnosť lekárníčky a jej vybavenie – nezistené porušenie
7. dodržiavanie schváleného prevádzkového poriadku ubytovacieho zariadenia – 1 zistené porušenie
- ŠD pri PaSA, T.Teplice – prekročenie kapacity ubytovacieho zariadenia.

Počet uložených opatrení – uviesť presne aké : vo 8 zariadeniach uložených 10 opatrení

- dodržiavať stanovenú kapacitu ubytovacieho zariadenia (1 zariadenie),
- zabezpečiť účinné vetranie v priestoroch spíčov a WC (2 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodenej podlahovej krytiny (1 zariadenie),
- zabezpečiť výmenu opotrebovaného a poškodeného nábytku a doplniť vybavenie izieb chýbajúcim nábytkom (2 zariadenia),
- zabezpečiť výmenu opotrebovaných a poškodených okien (3 zariadenia),
- zabezpečiť opravu poškodenej strechy (1 zariadenie).

Počet uložených blokových pokút/ celková suma : 0 blokových pokút

Zoznam zariadení so zistenými nedostatkami:

NÁZOV A ADRESA UBYTOVACIEHO ZARIADENIA	Zistené nedostatky	Opatrenia	Návrh sankcií
ŠI pri Spojenej škole, Komenského 1049/23, 038 53 Turany	- v niektorých izbách sa nachádzal opotrebovaný nábytok, chýbajúce vybavenie izieb (nočné stolíky, lampy, stoly a stoličky pre každého žiaka)	- zabezpečiť výmenu poškodeného, opotrebovaného nábytku, doplniť chýbajúci nábytok - výmena nábytku je realizovaná priebežne, rozdelená do jednotlivých etáp do 31.09.2015	-
ŠI pri Strednej odbornej škole dopravnej, Zelená 2, 036 08 Martin	- výmena poškodených okien	- zabezpečiť výmenu okien termín realizácie do 2016	-
ŠI pri Pedagogickej a sociálnej akadémii, SNP 509/116, 039 01 Turčianske Teplice	- prekročená kapacita ubytovacieho zariadenia - výmena poškodených okien - nefunkčné nútené vetranie v sprchách a WC kabínkach	- dodržiavať stanovenú kapacitu ubytovacieho zariadenia, - zabezpečiť výmenu poškodených okien – termín realizácie bude zaslaný písomne	-
VŠ internát pri JLF v Martine - budova na ul. Novomestského 7, 036 01 Martin - budova na ul. Hviezdoslavova35, 036 01 Martin	- zabezpečiť výmenu poškodeného a opotrebovaného nábytku, výmenu podlahovej krytiny	- zabezpečiť výmenu poškodeného, opotrebovaného nábytku, výmenu podlahovej krytiny, výmena nábytku je realizovaná priebežne rozdelená do jednotlivých etáp do 31.09.2015	-
ŠI pri Strednej priemyselnej škole, Novomestského 5, 036 01 Martin - budova A - budova B	- nefunkčné nútené vetranie v sprchách - poškodená strecha budovy, zatekanie do objektu – v niektorých priestoroch vlhké steny, strop, tvorba plesne	- zabezpečiť účinné nútené vetranie priestorov spŕch termín plynie do 31.08.2016 - zabezpečiť opravu strešnej krytiny, priebežné odstraňovanie plesne – termín realizácie opravy strechy bude zaslaný písomne	-

Stručné zhodnotenie situácie na úseku ubytovacích zariadení:

Na základe zistení z výkonu ŠZD môžeme konštatovať, že situácia v ubytovacích zariadeniach určených pre deti a mládež sa oproti roku 2013 postupne zlepšuje, uložené opatrenia

sú realizované podľa pridelených finančných príspevkov od zriaďovateľa. Prevádzkovatelia zariadení sa snažia v rámci svojich možností udržiavať prevádzkové priestory na požadovanej hygienickej úrovni, tak aby boli vytvorené vyhovujúce podmienky pre ubytovaných študentov.

Opatrenia uložené odbornými pracovníkmi oddelenia HDM, už v predchádzajúcich obdobiach, sa realizujú postupne (rozložené do jednotlivých etáp) a sú vykonávané na základe pridelených finančných príspevkov od zriaďovateľa. Vo väčšine zariadení sa jedná o výmenu okien, obnovu nábytku a podláh, rekonštrukciu spŕch.

Problematika nedostatočného vybavenia izieb príslušným nábytkom pretrváva z dôvodu, že prevádzkovatelia akceptujú študentom vybaviť si izby podľa vlastných požiadaviek (prinesenie si nábytku z domu) a z toho dôvodu chýbajú v izbách stoly a stoličky, nočné stolíky a lampy pre každého žiaka.

V okresoch Martin a Turčianske Teplice je situácia v ubytovacích zariadeniach pre deti a mládež na primeranej úrovni a prevádzkovatelia zariadení poskytujú ubytovaným študentom služby, ktoré výchovným programom nadväzujú na výchovno-vzdelávaciu činnosť školy v čase mimo vyučovania, vytvárajú podmienky pre uspokojovanie individuálnych potrieb a záujmov žiakov prostredníctvom mimoškolských aktivít. Poskytujú študentom celodenné stravovanie v školských jedálňach, ktoré sú súčasťou ubytovacieho zariadenia.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR) SR

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorít pre rok 2014. Oddelenie epidemiológie poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2014 bolo nahlásených 91 odmietnutí povinného očkovania.

V rámci plnenia toho programu sa vychádzalo z jeho anotácie a postupovali sme v súlade s navrhnutými etapami riešenia.

Ad Realizácia vlastného očkovania:

- v rámci tejto etapy odborní pracovníci odd. epidemiológie:
  - o usmerňovali lekárov prvého kontaktu pre deti i dospelých v problematike pravidelného povinného i odporúčaného očkovanie v rámci NIP,
  - o informovali o očkovacom kalendári na rok 2014 a vysvetľovali jeho význam, odborne zdôvodňovali a rozširovali informácie medzi zdravotníckymi pracovníkmi i laickou verejnosťou,
  - o aktuálne informovali o novej kategorizácii vakcín pre očkujúcich lekárov prvého kontaktu,
  - o poskytovali konzultácie v rámci okresu týkajúce sa špecifických problémov v súvislosti s očkovaním, očkovaním pred cestou do zahraničia - počet konzultácií 21 (3 osobne, 18 telefonicky),

- poskytovali konzultácie na regionálnej a národnej úrovni – problematika očkovacích látok, kategorizácie vakcín, odborné stanoviská,
- aktívna účasť na úprave a zmenách Národného imunizačného programu SR (Pracovná skupina pre imunizáciu), kategorizáciu vakcín (v Kategorizačnej komisii MZ SR a Pracovnej skupine J07 pre kategorizáciu vakcín),
- realizovali kontroly očkovania proti chrípke a pneumokokom v zariadeniach sociálnej starostlivosti, KI a reakcie po očkovaní danými vakcínami,

Ad Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2014:

- metodická a konzultačná pomoc pri návrhu a príprave zmien v očkovačom kalendári SR platnom od 1.1.2014,
- metodická a konzultačná pomoc očkujúcim lekárom pri odporúčaných očkovaniach proti:
  - rotavírusovým infekciám u dojčiat
  - varicelle
  - sezónnej chrípke a pneumokokom
  - meningokokom
  - kliešťovej encefalitíde

pri:

- doplnení chýbajúcich očkovaní detí v rámci povinného očkovania
- zmena očkovačieho kalendára detí

Ad Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

- v rámci tejto surveillance odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:
  - epidemiologické vyšetrenie všetkých pravdepodobných ochorení preventabilných očkovaním, odbery vzoriek a zabezpečenie laboratórnych vyšetrení v rámci diferenciálnej diagnostiky:
    - počet odobratých vzoriek a laboratórnych vyšetrení
  - u ochorení preventabilných očkovaním : 19 (pertussis)
  - u ochorení na sezónnu chrípku : 5
    - informovanosť lekárov prvého kontaktu o výskyte týchto ochorení a príslušných opatreniach v ohniskách nákazy,
    - priebežné konzultácie lekárov a laickej verejnosti v problematike ochorení preventabilných očkovaním,
    - odborné prednášky v problematike očkovania proti ochoreniam preventabilným očkovaním, proti sezónnej a pandemickej chrípke na:

▪	medzinárodnej úrovni:	5 x
▪	celoslovenskej úrovni:	17 x
▪	na regionálnej a lokálnej úrovni:	3 x

Ad Manažment očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - včasnú a dostatočnú informovanosť zdravotníckych pracovníkov, ktorí vykonávajú očkovanie, o zmenách a novinkách v oblasti vakcinológie,
  - kontrola chladového reťazca vakcín na pediatrických ambulanciách okresov Martin, Turčianske Teplice v počte 20,

- kontrolu dodržiavania štandardných postupov pri manipulácii, skladovaní a aplikácii vakcín v počte 20,
- podklady a podnety pre zasadania Pracovnej skupiny pre imunizáciu ÚVZ SR (prof. Hudečková – podpredseda PSPI)
- podklady pre zasadanie Pracovnej skupiny J07 pre kategorizáciu vakcín (predseda prof. Hudečková)
- podklady pre kategorizáciu vakcín, zmeny indikačných a preskripčných obmedzení vakcín (HPV vakcíny - Silgard, Cervarix, Prevenar 13 pre dospelých, Hexacima 6-valentná kombinovaná vakcína, rotavírusová a meningokoková vakcína, Tetavax, Alteana – prevencia po úrazoch),
- účasť na zasadaní PSPI ÚVZ SR – 1x (prof.Hudečková)
- účasť na zasadaní Kategroizačnej komisie - 4x (prof.Hudečková).

Ad Kontrola očkovania:

- odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili v okresoch Martin a Turčianske Teplice:
  - priebežnú kontrola zaočkovanosti v okresoch Martin a Turčianske Teplice,
  - kontrolu evidencie o očkovaní v mesiaci september 2014.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie vykonali:

- pravidelne mesačné analýzy v regióne Turiec (okresy Martin a Turčianske Teplice),
- analýzy epidemických výskytov v rámci mesačných analýz,
- analýzy chrípky a chrípke podobných ochorení.

Pri realizácii surveillancie infekčných ochorení pracovníci oddelenia epidemiológie spolupracovali s:

- lekármi primárneho kontaktu pre deti a pre dospelých (spolupráca s pediatriami je už tradične na vyššej úrovni)
- Klinikou infektológie a cestovnej medicíny UNM – u hospitalizovaných pacientov s infekčnými ochoreniami pacientov ambulantne vyšetrených a ošetrovaných,
- Klinikou biochémieu s.r.o, mikrobiológiu Martin
- Oddelením mikrobiológie a NRC - RÚVZ Banská Bystrica,
- vedením ZŠ a SŠ v čase zvýšeného výskytu chrípky a chrípke podobných ochorení (denné hlásenie z jednotlivých škôl v okr. Martin a Turčianske Teplice),
- Neurologickou klinikou, Klinikou detí a dorastu, Klinikou anesteziológie a intenzívnej medicíny UNM a Klinikou infektológie a cestovnej medicíny – pri surveillancie akútnych chabých obn,
- jednotlivými lôžkovými oddeleniami v rámci epidemiologického vyšetovania pri vzniku a hlásení nozokomiálnych nákaz.

V rámci edukácie obyvateľstva regiónu Turiec v problematike prenosných nákaz sme spolupracovali s televíziou TURIEC a televíziou Martin TV, regionálnym týždenníkom „. My - turčianske noviny “.

Iné aktivity:

- konzultácie k povinnému, odporúčanému a individuálnemu očkovaníu (celkový počet 92),
- informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii v regióne Turiec (celkový počet 10),
- odborné prednášky o očkovaní pre odbornú verejnosť – 24 x,
- Európsky týždeň imunizácie 2014, (aktívna účasť na tlačovej besede ÚVZ SR)

- vzdelávanie zdravotných sestier v problematike vakcinológie

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- plynulú prevádzku programu EPIS,
- jeho využívanie pre sporadické prípady prenosných ochorení ako aj pre epidemické výskyty,
- v programe EPIS sa plne využíval systém rýchleho varovania, najmä v súvislosti s vyšším výskytom akútnych respiračných ochorení a chrípky,
- kontrola údajov zadaných do databázy EPIS na celoslovenskej úrovni - časť ochorenia preventabilné očkovaním (prof. Hudečková zabezpečuje),
- od 1.1.2014 do 31.12. 2014 – bolo hlásených a zaznamenaných do EPISu celkovo 1334 prípadov prenosných ochorení hlásených za okres Martin 1078 a za okres Turčianske Teplice 256 prípadov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- manažment a koordinovaný postup pri sledovaní a riešení závažných nozokomiálnych nákaz v UN Martin v spolupráci s pracovníkmi príslušných oddelení,
- kvalitnú surveillancu nozokomiálnych nákaz,
- pravidelné kontroly HER a BOT v rámci zdravotníckych zariadení (UNM Martin, neštátne zdravotnícke zariadenia),
- pokračovanie európskeho projektu IPSE (Improving Patient Safety in Europe), konkrétne pracovného balíka HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control and Surveillance):
  - o incidenčné sledovanie nozokomiálnych nákaz - zber údajov je vykonávaný na základe dobrovoľnej spolupráce s lekármi KAIM UNM Martin s následným spracovaním dotazníkov v programe HELICS. Od roku 2011 sa projekt HELICS rozšíril o sledovanie NN na Chirurgickej klinike UNM:
    - sledovanie NN na JIS UNM Martin,
    - sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku – export databázy cholecystektómii za rok 2013 a zber údajov o cholecystektómiách za I.-III. 2014,
  - za obdobie od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo v EPISe evidovaných celkom 590 prípadov NN hlásených z UN v Martine.

6.5 SURVEILLANCE CHRONICKÝCH OCHORENÍ

- v zmysle anotácie jednotlivé etapy tohto projektu sú realizované v okr. Martin a Turčianske Teplice poradňou zdravotia RÚVZ Martin.

6.6 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Pracovníci oddelenia epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom hlásení z ECDC a ÚVZ SR. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a UN Martin.

Pracovníci oddelenia epidemiológie pravidelne informovali o priebehu epidémie chrípky zdravotníckych pracovníkov a členov Protiepidemickej komisie RÚVZ Martin, ako aj ďalších zainteresovaných (školsťvo, veterinári, atď.).

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- sledovanie a hlásenie SARI do systému rýchleho varovania EPIS,
- sledovanie ARO a chrípky,
- zabezpečenie epidemických výskytov alimentárnych nákaz.

Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii boli pravidelne zasielané lekárom primárneho kontaktu, riaditeľovi UN Martin, riaditeľom ústavov sociálnej starostlivosti v spádovom území.

6.7 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tohto programu odborní pracovníci odd. epidemiológie zabezpečili:

- odber vzoriek odpadových vôd na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy podľa pokynov hlavného hygienika
- výsledky v roku 2014:
  - negatívne na záchyt divých a vakcinálnych kmeňov poliomyelitídy - počet odobratých vzoriek odpadových vôd – 5x
  - **surveillance akútnych chabých paréz: 250 x negat. hlásení v UNM**
  - aktívne na surveillance spolupracujú tieto pracoviská UNM: Klinika deti a dorastu, Neurologická klinika, Klinika infektológie a cestovnej medicíny, Klinika anesteziológie a intenzívnej medicíny, Klinika detskej anesteziológie a intenzívnej medicíny
  - k 31.12. 2014 neboli hlásené prípady ochorenia . Od októbra 2013 vzhľadom na záchyt divokých kmeňov poliovírusov v Izraeli a Sýrii bola posilnená surveillance ACHO.

6.8 PREVENCIA HIV/AIDS

Oddelenie epidemiológie RÚVZ Martin poskytuje individuálne poradenstvo v problematike AIDS a HIV pozitívnym osobám, ktoré o to požiadajú. Problematika HIV/AIDS je súčasťou výchovných prednášok pre deti a dorast (realizované najčastejšie pracovníkmi Poradne zdravia). Anonymný odber krvi 4x

- konzultácie: telefonicky 17x, osobné 4x

6.9 PORADŇA OČKOVANIA

Na RÚVZ Martin je zriadená Poradňa očkovania, v ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorenia preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Poradenstvo sa poskytuje osobne alebo telefonicky.

Pracovníci oddelenia epidemiológie poskytujú 1x mesačne:

- poradenstvo pre rodičov, dospelých a cestujúcich do zahraničia,
- konzultácie v oblasti pravidelného povinného očkovania detí a dospelých, v oblasti odporúčaného očkovania detí a dospelých, o možnostiach očkovania z hľadiska osobného alebo profesionálneho rizika.

6.10 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Projekt realizovaný na RÚVZ Komárno a Banská Bystrica.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine plní úlohy vyplývajúce z Národného programu podpory zdravia v jeho prioritných oblastiach. Oddelenie PCZ a VkZ sa vo svojej hlavnej činnosti venuje ovplyvňovaniu zložiek životného štýlu jednotlivca, komunity a verejnosti s cieľom vytvárania podmienok na zlepšenie spôsobu života a zvýšenie kvality života, ale aj učením sa preberať zodpovednosť za vlastné zdravie. Základnými aktivitami sú: zvyšovanie informovanosti obyvateľov, monitorovanie vybraných determinantov zdravia. V rámci poradenstva sa venujeme výchove obyvateľov k zdravej výžive, zvyšujeme informovanosť o zdraví prospešných potravinách. Ďalšou prioritou ktorej sa venujeme je prevencia užívania návykových látok, a to formou prednášok, besied, ale aj školením odborných zdravotníckych pracovníkov a kampaní s cieľom obrátiť pozornosť širokej verejnosti na tento problém. Ďalšou prioritou NPPZ ktorej sa venujeme, je zníženie výskytu chronických neinfekčných ochorení a ich následkov v rámci programu CINDI.

Vo februári 2014 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia a podporovať nefajčiarov a zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov. Počas tejto kampane sme vyšetrili 34 klientov, z toho 23 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 27 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak.

V 1. polroku 2014 sme sa zúčastnili celoslovenskej pracovnej porady vedúcich odborov podpory zdravia v Malých Bieliciach. Predmetom stretnutia bolo vyhodnotenie plnenia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom, kampane „Odstráň obezitu“, projektu „Školské ovocie a zelenina“ a súťaže „Vyzvi srdce k pohybu“. Zároveň sa zdôraznili priority, ktorým by sa oddelenia podpory zdravia mali venovať: problematika fajčenia a alkoholu, obezity, zdravotnému stavu obyvateľstva SR a súťažiam „Prestaň a vyhraj“ a „Vyzvi srdce k pohybu“, ale ak aktualizácii Národného programu podpory zdraviu.

Najvýznamnejšia diskusia prebehla k postaveniu odborov výchovy ku zdraviu/podpory zdravia a riešeniu a príprave aktualizácie platnej koncepcie odboru výchovy ku zdraviu.

V septembri 2014 sa Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Martine zúčastnil v spolupráci s Všeobecnou zdravotnou poisťovňou podujatia Občianskeho združenia Zdravé mesto a región Turčianske Teplice kampane „Zábavné putovanie lavičkami slávy“. Podujatie bolo organizované pre deti a ich rodičov, pre ktorých bolo pripravených množstvo súťaží a vedomostných kvízov. PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine pre rodičov poskytlo vyšetrenie celkového cholesterolu, krvného tlaku, ale aj zdravotno – výchovnú intervenciu „správne umývanie zúbkov“. Na putovanie lavičkami slávy sa zaregistrovalo 103 detí s rodičmi.

Pri príležitosti Európskeho dňa darcovstva sa v Martine konalo odbornospoločenské podujatie Darovaný život 2014. O prípravu podujatia sa zaslúžilo Občianske združenie Darovaný život, Chirurgická klinika a transplantáčne centrum Univerzitetnej nemocnice v Martine a reklamná agentúra VL MEDIA.

Podujatie sa začalo odborným seminárom pre lekárov s názvom *Komunikácia s rodinou kriticky chorého pacienta* a pokračovalo v sobotu celodennou akciou určenou širokej verejnosti v martinskom Amfiteátri. Ukážky svojej činnosti predviedli záchranári, hasiči i policajti. Viacerí návštevníci využili možnosť darovať krv. Podujatie malo za cieľ priniesť verejnosti informácie o darcovstve orgánov a fungovaní transplantáčného programu na Slovensku. RÚVZ so sídlom v Martine sa zúčastnil tohto podujatia, v rámci ktorého sme vyšetrili 72 klientov. U klientov sme zisťovali hladinu celkového cholesterolu v krvi a krvný tlak. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu a prevencii kardio – vaskulárnych ochorení.

26. septembra 2014 sme sa zúčastnili na organizovaní kampane MOST „Deň srdca“ spolu s Nadáciou srdca. Kampaň je venovaná prevencii srdcovo – cievnych ochorení. RÚVZ so sídlom v Martine realizoval kampaň v OC Tulip. Vyšetrených bolo 51 klientov, 20 mužov a 31 žien. Počas kampane, okrem krvného vyšetrenia a antropometrických meraní, sme rozdávali letáky informujúce o kampani a poskytli odborné poradenstvo v prevencii rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení.

9.1.1 „Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia“

Oddelenie PCZ a VkZ sa podieľalo na realizácii projektu (dotazníkového prieskumu) „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“. Sledovanie zdravotného uvedomenia je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch našej populácie. Spracovanie údajov zo strany jednotlivých RÚVZ prebehlo v roku 2013.

V októbri 2014 sme sa zúčastnili porady k realizácii projektu TOHES (Tobacco and Health Educational Survey) – štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácii v SR. Gestorom štúdie je RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Úlohou štúdie je získať údaje na podporu surveillance kontroly tabaku, monitorovanie prevalencie fajčenia a rôzne aspekty fajčiarskych návykov dospeléj populácie, hodnotenie dopadu dlhodobých intervenčných aktivít zameraných proti fajčeniu a rizikovým faktorom chronických neinfekčných ochorení. Cieľovou populáciou sú 18 – 65+ muži a ženy (spolu 4 000 respondentov). Z každého regiónu 100 respondentov. Metóda získavania informácií je riadený rozhovor. Za RÚVZ so sídlom v Martine sme získali a vyplnili 80 dotazníkov. Vyplnené dotazníky boli zaslané na RÚVZ Banská Bystrica.

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

V rámci projektu CINDI, zdravotno – výchovných kampaní a v rámci svetových dní WHO sme každému návštevníkovi poradne zdravia určili hodnotu BMI a WHR indexu s odborným

poradenstvom o zdravom životnom štýle. Každému klientovi sa vyhodnotili rizikové faktory metabolického syndrómu s intervenciou pre konkrétny rizikový faktor, ale aj súčinnosti rizikových faktorov navzájom. Pri neštandardných a štandardných výjazdoch sme u 234 klientov určili percento tuku v tele a BMI.

V rámci spolupráce so zdravotnými poisťovňami a inými organizáciami sme vyšetrili aspoň jeden rizikový faktor srdcovo – cievnych ochorení u 515 klientov. Každému klientovi bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy. 364 klientom sme v rámci základnej poradne merali BMI a WHR index, percento podkožného tuku.

7. – 9. februára 2014 sme sa zúčastnili kurzu lektorov pre znižovanie nadváhy. V kurze spoločnosti STOB je aplikovaná kognitívno – behaviorálna psychoterapia liečby obezity. Pomocou tejto techniky pomáhame odstraňovať nevhodné stravovacie a pohybové návyky. Program vychádza z toho, že ku zmene správania je nutné sa zamerať na klientove emócie a myšlienky, ktoré ovplyvňujú jeho správanie. Súčasťou kurzu bola aj ukážka cvičenia pre ľudí s nadváhou a obezitou. V priebehu kognitívnej terapie sa klienti naučia identifikáciu nevhodných automatických, emočných myšlienok, pochopenie súvislostí medzi myslením, emóciami a správaním, nahradzanie dysfunkčných myšlienok reálnejšími. Terapeutický program trvá 12 týždňov. Súčasťou liečby je aj cieľená odborne vedená pohybová aktivita.

V prvej polovici roku prebehla príprava kurzu: príprava jednotlivých lekcí, odborných metodických materiálov, učebných textov a prednášok.

V rámci svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sa pracovníci RÚVZ so sídlom v Martine zapojili do celonárodnej súťaže „Do práce na bicykli“, ktorú vyhlásil národný cyklokoordinátor Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. Mesto Martin sa zapojilo tohoto projektu s cieľom prispieť k zlepšeniu zdravia obyvateľov a vyskúšať si zdravý a ekologický spôsob dochádzania do práce. Do súťaže sa zapojil aj náš trojčlenný tím RÚVZ Martin – CYKLO 3. Úlohou každého tímu bola preprava do a z práce na bicykli a týždenná sumarizácia najjazdených kilometrov.

PCZ a VkZ sa zúčastnilo vedeckej konferencie 38. Dni zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu v rámci ktorej sme odprezentovali posterovou prezentáciou problematiku obezity a nadváhy u klientov poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Martine.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie“

Kampaň „Vyzvi srdce k pohybu“ realizuje PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine každý druhý rok. V roku 2014 sa súťaž nerealizuje.

9.3 „Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014“

Vo februári 2014 sme sa zúčastnili zdravotno – výchovnej kampane „Smoke day free“, ktorá má nabádať mladých ľudí odvykať od fajčenia a podporovať nefajčiarov a zdravý životný štýl. Kampaň organizoval Martinský klub medikov. Počas tejto kampane sme vyšetrili 34 klientov, z toho 23 klientom bol zmeraný CO vo vydychovanom vzduchu, 27 klientom bol zmeraný celkový cholesterol z kapilárnej krvi, krvný tlak.

10. novembra 2014 sme realizovali v OC Tulip zdravotno – výchovnú kampaň Medzinárodný deň bez fajčenia. Klientom sme zisťovali hladinu celkového cholesterolu v krvi, krvný tlak a obsah CO vo vydychovanom vzduchu.

9.3.1 „Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and Win“ – „Prestaň a vyhraj““

Súťaž sa bude realizovať v 2. polroku 2014.

9.4 „Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit“

Tento program RÚVZ so sídlom v Martine nerealizuje.

9.5 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

Projekt Bezpečný návrat domov je zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. U tejto vekovej skupiny dochádza často k nezodpovednému správaniu, k úrazom a úmrtiam pri návrate zo zábavných spoločenských akcií v skorých ranných hodinách a cez víkendy. Projekt vytvára informačnú kampaň, ktorá má pripomínať vyššie uvedené riziká. V rámci projektu sa vytvoril zdravotno – osvetový materiál. Posolstvo je podporené textovou časťou, ktorú prezentuje hlavná protagonistka Celeste Buckingham. Cieľovou skupinou je mládež vo veku 15 – 19 rokov. Tento vek je považovaný za rozhodujúci vo formovaní životného štýlu a zodpovedného správania v dospelom veku.

Na každú strednú školu v okrese Martin a Turčianske Teplice bol distribuovaný plagát s tematikou a list o kampani.

RÚVZ so sídlom v Martine realizoval projekt v spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru SR v Martine. Beseda bola rozdelená do dvoch častí. V prvej časti pracovníci Oddelenia Výchovy ku zdraviu prezentovali účinky alkoholu na zdravie a riziká z toho vyplývajúce a v druhej časti pracovníčka OR PZ SR informovala o dopravných následkoch nezodpovedného správania a pravidlách cestnej premávky. V závere besedy si mohli študenti vyskúšať chôdzu medzi kužeľmi so špeciálnymi okuliarmi za denného a nočného videnia evokujúce 1,5 promile alkoholu v krvi, ale aj zisťovanie alkoholu v krvi pomocou dychovej skúšky pomocou prístroja na detekovania alkoholu v krvi. V 1. polroku 2014 sa projekt realizoval na troch stredných školách (Gymnázium V. P. Tótha, Obchodnej akadémii a Strednej odbornej škole dopravnej). Spolu bolo edukovaných 188 študentov.

9.6 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

Zapojili sme sa do Týždňa mozgu, v rámci ktorého sme uskutočnili prednášku v Centre pomoci Ligy proti rakovine. Na prednáške spolupracovali aj študenti Martinskeho klubu medikov, ktorí sa venovali anatómii a fyziológii mozgu a oddelenie PCZ a VkJ pamäti, jej tréningu. Účastníci prednášky vyplňali pracovné listy na podporu pamäti. Zúčastnených bolo 20 klientov. Prednáška sa uskutočnila aj pre verejnosť v Turčianskej knižnici v Martine. Prednášky sa zúčastnilo 30 ľudí.

V II. polroku 2014 sme sa podieľali v rámci Svetového dňa osteoporózy na realizácii dotazníkového prieskumu, ktorý sa venoval tejto problematike. Vyplnených bolo 30 dotazníkov. PCZ a VkZ zrealizovalo pre verejnosť besedu Osteoporóza a výživa.

9.7 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast“

V rámci projektu Stomatohygienu bolo DVD „Lakomý sysel“ umiestnené na www.ruvzmartin.sk a jeho obsah si môžu klienti stiahnuť a prehrať na PC. V prípade, že sa u klienta jedná o stolový DVD prehrávač je možnosť kontaktovať PCZ a VkZ RÚVZ so sídlom v Martine a po prinesení čistého DVD nosiča, bude nahrané vo formáte zodpovedajúcom konkrétnemu prehrávaču.

V roku 2014 sme realizovali projekt „Stomatohygienu“ v MŠ Blatnica, MŠ kapitána Nálepku, ZŠ Košťany nad Turcom, ZŠ Mudroňova. Projektu sa zúčastnilo 133 detí.

Cieľovou skupinou intervenčno zdravotno-výchovného pôsobenia je veková kategória 4 – 6 ročných / MŠ/ a 1. –2. ročník ZŠ a je zamerané na:

- správnu výživu v prevencii stomatologických ochorení
- negatívne následky neošetreného chrupu na zdravie
- demonštráciu používania správnych pomôcok pri stomatohygiene
- vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky čistenia zubu
- vysvetlenie dôležitosti čistenia zubov, zafixovanie návyku na pravidelnosť čistenia chrupu
- vysvetlenie dôležitosti preventívnych prehliadok a včasného ošetrenia zubného kazu

RÚVZ so sídlom v Martine realizuje regionálny projekt „Vieme si správne umývať ruky?“ Projekt je zameraný na cieľovú skupinu detí predškolského veku a 1. a 2. ročníka základných škôl. Intervenčné zdravotno-výchovné pôsobenie pre deti je zamerané na negatívne následky šírenia nákaz „špinavých rúk“ vysvetlenie a demonštráciu správnej techniky umývania rúk.

Na záver sa realizuje krátky test vo forme skladačky na kontrolu zapamätania správneho postupu pri umývaní rúk /. Projektu sa zúčastnilo 121 detí.

15. apríla 2014 sme sa zúčastnili zasadnutia odbornej komisie k vyhodnoteniu celoslovenskej súťaže „Najlepšia protidrogová nástenka“. Do súťaže sa zapojilo viac ako 350 7. ročníkov základných škôl z celého Slovenska. Najviac 7. ročníkov sa zúčastnilo z Prešovského, Nitrianskeho a Žilinského kraja. V prvej časti hodnotenia bolo vybraných 40 fotografií na základe regionálneho hodnotenia, odborná komisia vybrala 10 fotografií a z nich boli vybrané 3 výherné fotografie protidrogovej nástenky.

Spôsob a forma hodnotenia bolo rozdelená do troch základných kategórií:

1. Nápaditosť, originalita
2. Precíznosť spracovania
3. Spôsob stvárnenia témy

Prvé miesto získala - IV. Základná škola Senica, druhé miesto – ZŠ s MŠ Horná Súča a tretie miesto – ZŠ s MŠ Tomášikovo.

V rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ RÚVZ so sídlom v Martine realizoval projekt v roku 2014 v 3 materských školách (nezapojené) MŠ Blatnica, MŠ Hviezdoslava a ZŠ Košťany nad Turcom. Spolu sa zapojilo do projektu 86 detí.

Cieľom projektu je podporiť spotrebu ovocia a zeleniny u detí v predškolskom veku. Pomocou interaktívnej virtuálnej záhrady „sadíme, zbierame, oberáme“ zeleninu a ovocie a rozprávame sa o tom, kde čo rastie, ako to vyzerá, aký pokrm sa z toho pripravuje, či je možné jesť ho v surovom stave. Na spestrenie používame jednoduché pesničky, riekanky, hádanky. V druhej časti aktivity sa rozprávame o tom, prečo je potrebné jesť ovocie a zeleninu. Na prezentáciu základných vitamínov /A,B,C,D,E/ máme pripravené pomôcky, ktoré znázorňujú konkrétny vitamín a jeho dôležitosť pre ľudský organizmus / napr.: vitamín A – oči /. K jednotlivým vitamínom potom priradíme konkrétne ovocie a zeleninu podľa jeho obsahu. Pravidelne býva pripravená pracovníčkami MŠ aj ochutnávka ovocia a zeleniny, počas ktorej s deťmi diskutujeme o základných hygienických pravidlách konzumácie surového ovocia a zeleniny, tiež o zmyslových vnemoch /chuť, farba, vôňa /, ktoré majú pri ich konzumácii.

V II. polroku 2014 sme zorganizovali Deň otvorených dverí v Poradni zdravia pre Materské školy. Deti si mohli prezrieť maketu ľudského tela, odmerali sme im krvný tlak a prijateľným spôsobom sme im vysvetlili prácu na našom oddelení. V závere exkurzie sme pre nich pripravili zdravé občerstvenie pozostávajúce z čerstvej zeleniny a čerstvého ovocia.

RÚVZ so sídlom v Martine zverejnilo na svojich stránkach projekt „Prečo som na svete rád“. Projekt je realizovaný v dvoch rovinách: celoštátna tematická výtvarná súťaž a celoštátna putovná výstava. Cieľmi súťaže sú: zdôrazniť prioritný význam primárnej prevencie drogových závislostí, posilňovanie hodnotového systému mládeže na princípe rovesníckeho pôsobenia, vytváranie aktívneho protidrogového postoja a iniciácia iných edukačných aktivít.

9.7.1 „Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji“.

Realizuje RÚVZ so sídlom v Bratislave

9.7.2 Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Realizuje RÚVZ so sídlom v Košiciach

9.8 „CINDI program SR“

Za obdobie od 01.01.2014 do 31.12.2014 sme uskutočnili 10 štandardných výjazdov do rôznych firiem, organizácií a inštitúcií, ktorých úlohou bolo vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení v rámci prevencie chronických neinfekčných ochorení a poskytnutie krátko poradenského o zdravom životnom štýle. 8 výjazdov bolo neštandardných, t.z. nebolo poskytnuté komplexné vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení, ale len čiastkové vyšetrenie. V rámci štandardných výjazdov bolo realizovaných 144 vyšetrení. V rámci neštandardných výjazdov bolo vyšetrených 515 klientov.

V spolupráci s Mestskou políciou Martin a Vrútky sme distribuovali propagačné materiály do základných škôl: „Vidiš ma“, „Pripútaj sa“, „Zodpovedný cyklista – bezpečný bicykel“, „Zodpovedný rodič – zodpovedné dieťa“, „Alkohol zabíja“, „Ako zabrániť násiliu páchanému na deťoch a dospievajúcich a CD „Intervencie pracovníkov pomáhajúcich profesií pri riešení problémov a porúch detí v správaní“.

„Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“ spolupráca s oddelením HV

Poradenské centrum zdravia v spolupráci s oddelením hygieny výživy organizuje výjazdové akcie do rôznych firiem a podnikov, v ktorých vybrané skupiny participujú na projekte formou analýzy životosprávy. Do 31. decembra 2014 bolo vyšetrených 80 klientov a spracovaných 80 dotazníkov.

„Liga proti rakovine“ spolupráca s Centrom pomoci ligy proti rakovine

RÚVZ so sídlom v Martine v spolupráci s Centrom pomoci ligy proti rakovine, ktoré pôsobí v okrese Martin poskytujeme klientom každú prvú stredu v mesiaci vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo – cievnych ochorení a odborné poradenstvo v oblasti zdravej životosprávy. V prvom polroku 2014 sme vyšetřili 23 klientov.

V rámci spolupráce medzi RÚVZ Martin a Jesseniovou lekárskou fakultou Martin sme v priebehu roka 2014 zabezpečili výuku absolventov odboru verejného zdravotníctva JLF UK v Martine. Súčasťou výuky boli aj preventívne vyšetrenia v PCZ, ktoré pozostávali z merania TK, percenta tuku, BMI, odberu kapilárnej krvi, z ktorej sa vyšetřovali: glukóza, celkový cholesterol, TG, HDL cholesterol. 24 absolventov bolo oboznámených s prácou v poradni zdravia a ZV.

V roku 2014 sme vytvorili 10 propagačných materiálov na rôzne aktuálne témy: Zdravotné odporúčania počas letných horúčav, Zdravotné odporúčania pre bezproblémovú dovolenku, Kliešťová encefalitída a jej riziká, Chudneme s rozumom: Mapujeme Váš život, Chyby v životospráve, Meníme stravovacie návyky, Zdravý a správny jedálniček, Ebola, Ľudské srdce a Osteoporóza.

V období od 1. januára do 31. decembra 2014 sme pripravili 1 príspevok do regionálnych novín Info Turiec „Smoke day free“.

9.9 „EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)“

Projekt sa v prvom polroku 2014 nerealizoval.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Michalovciach**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Úloha 1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Medziodborová úloha – HŽP a HDM

V rámci tejto úlohy bol v roku 2014 vykonaný dotazníkový prieskum na dvoch školách (VI. ZŠ na Ul. okružnej v Michalovciach, ZŠ na Ul. Komenského v Sobranciach). Na každej škole sa dotazníkového prieskumu zúčastnilo 60 žiakov. Každý žiak mal 3 dotazníky (dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka, dotazník o spôsobe dochádzania do školy, hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov, dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov). Zároveň boli zamestnancami školy vyplňané dotazníky o škole (obsadenosti učebne, kontroly sociálnych zariadení, školská inšpekcia triedy, výskyt plesní, dotazník pre správcu budovy, dotazník pre zamestnancov školy - fajčenie, kontrola školskej budovy - všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní).

Zadávanie dotazníkov do elektronickej databázy bude po doručení usmernenia.

Úloha 3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

1. Kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok, kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch.

V roku 2014 bolo odobratých 11 vzoriek kozmetických výrobkov (7 výrobkov pre dospelých a 4 výrobky pre deti). V predmetných kozmetických výrobkoch boli vyšetované regulované látky, zakázané látky, mikrobiológia. Z celkového počtu 9 výrobkov vyhovelo požiadavkám platných predpisov. Jeden výrobok je v štádiu vyšetovania. V jednom kozmetickom výrobku, na bielenie zubov, ktorý bol voľne dostupný pre spotrebiteľa v obchodnej sieti, bol zistený výskyt obsahu peroxidu vodíka 0,21% hm, čo predstavuje prekročenie maximálnej koncentrácie v použiteľnom výrobku voľne prístupnom pre spotrebiteľa. Z dôvodu kontrolného odberu kozmetického výrobku u distribútora a za účelom doriešenia obsahu peroxidu vodíka vo výrobku bola predmetná vec odstúpená na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

2. Kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom.

Kontrola povinného označovania výrobkov bola vykonávaná pri plánovaných odberoch vzoriek. Nedostatky u odobratých výrobkov neboli zistené.

Úloha 7.1 Cyanobaktérie

Cieľ:

- monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov vo vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách
- zisťovanie akútnej toxicity a prítomnosti cyanotoxínov
- zisťovanie korelácií medzi výskytom vodných kvetov a znečistením vody
- zisťovanie osídlenia vodných plôch makrofytmami v súvislosti s premnožením cyanobaktérií
- včasné varovanie obyvateľstva pred možnými zdravotnými rizikami

Monitoring výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na prírodných kúpaliskách Zemplínska Šírava (ZŠ) a Vinianske jazero (VJ) bol vykonávaný počas kúpaciej sezóny 2014 v rámci odberu vzoriek vôd. Za účelom laboratórneho vyšetrenia cynobaktérií bolo odobratých 36 vzoriek vôd, z toho 31 zo ZŠ a 5 z VJ.

Vo vzorkách vôd z VJ nebolo potvrdené prekročenie MH ukazovateľa cynobaktérií.

Výskyt vodného kvetu bol zistený dňa 13.8.2014 na ZŠ, stredisko Medvedia hora. Vizuálnou kontrolou bolo premnoženie cyanobaktérií zaradené do III. stupňa podľa vyhlášky MZ SR č. 309/2012 Z.z., o požiadavkách na vodu určenú na kúpanie v znení vyhlášky MZ SR č. 397/2013 Z.z.. Laboratórnymi rozbormi vzoriek z jednotlivých stredísk prírodného kúpaliska Zemplínska Šírava (odobratými dňa 14.8.2014) bolo zistené prekročenie medznej hodnoty cyanobaktérií na strediskách Biela hora, Hôrka, Medvedia hora a Kamenec. Zároveň bola prekročená aj medzná hodnota chlorofylu-a na všetkých strediskách ZŠ. RÚVZ so sídlom v Michalovciach bol nariadený prevádzkovateľom prírodného kúpaliska Zemplínska Šírava, stredisko Hôrka a Kamenec zákaz kúpania z dôvodu premnoženia cyanobaktérií. Na strediskách Biela hora a Medvedia hora, ktoré neboli v kúpacjej sezóne 2014 uvedené do prevádzky bolo vydané odporúčanie „nekúpať sa“. Opakovanými odbermi vzoriek vôd (dňa 19.8.2014) zo všetkých stredísk ZŠ bolo zistené, že vzorky vôd v ukazovateľoch cyanobaktérie a chlorofyl-a (okrem strediska Biela hora, chlorofyl-a nad MH, 81,4 µg/l) vyhovel požiadavkám vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. a zároveň vyhlášky MZ SR č. 309/2012 Z. z.. Preto bolo odvolané opatrenie so zákazom kúpania sa na strediskách Hôrka a Kamenec a zároveň pominul dôvod aj na odporúčanie nekúpať sa na strediskách Biela hora a Medvedia hora. Odberom vykonaným dňa 26.8.2014, v rámci harmonogramu odberov, bolo potvrdené množstvo cyanobaktérií pod medznou hodnotou na všetkých strediskách.

Zo ZŠ, stredisko Medvedia hora (mimo stáleho odberového miesta) bola odobratá aj vzorka vody a vodného kvetu, v mieste najväčšieho výskytu, za účelom vyšetrenia ekotoxicity a cyanotoxínov, ktorá bola doručená na ÚVZ SR Bratislava. Ekotoxikologickým a biologickým rozborom vzorky vody a vodného kvetu z predmetnej lokality bolo zistené: Vo vzorke vodného kvetu bol dominantným druhom cyanobaktérií *Aphanizomenon flos – aquae* (85%) a *Dolichospermum flos – aquae* (10%), vo vzorke boli identifikované aj druhy rodu *Microcystis* (4%) a *Woronichinia naegeliana* (1%). Ekotoxikologickou skúškou bola vo vzorke vodného kvetu stanovená 100% akútna ekotoxicita na skúšobný organizmus *Thamnocephalus platyurus*. Kvalitatívnou analýzou vzorky vody na kúpanie bol dominantným druhom cyanobaktérií vo vode na kúpanie zistený *Aphanizomenon flos – aquae*. Ekotoxikologickým vyšetrením vzorky vody na kúpanie bola stanovená akútna ekotoxicita pre skúšobný organizmus *Thamnocephalus platyurus* 100% účinku, pre *Sinapis alba* 51% účinku a pre *Vibrio fischeri* 52% účinku. Metódou HPLC bol vo vzorke vody na kúpanie a vo vzorke vodného kvetu detegovaný *cylindrospermopsín*. Stanovenie mikrocystínov nepotvrdilo ich prítomnosť vo vyšetrovaných vzorkách.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

- 1. Názov úlohy:** „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelých populácie SR“
- 2. Evidenčné číslo úlohy:** 3.1
- 3. Riešiteľská organizácia:** RÚVZ Michalovce
- 4. Gestor úlohy:** ÚVZ SR Bratislava, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
- 5. Spoluriešitelia:** RÚVZ Michalovce – 2 VŠ, 1 AHE
- 6. Splnenie cieľa:**

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

7. Popis (metodika) postupu riešenia:

Sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo u vybranej populačnej skupiny obyvateľstva muži a ženy v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR č. 7-8/1997, číslo SOZO-1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997) v dvoch vekových kategóriách :

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 - 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

Vybranú populačnú skupinu tvorili :

- zamestnanci v úradoch a školách

Každý klient obdržal:

- **24 hodinový jedálny lístok**, ktorý vyplnil podľa prelače a po vrátení bol tento lístok počítačovo spracovaný pracovníkmi oddelenia HV v programe ALIMENTA,
- **dotazník o životospráve**,
- **klinicko – somatický dotazník** (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd).
- **Záznamový list pre biochemické vyšetrenie** pre tie RÚVZ v SR, ktoré majú zriadené Poradne zdravia. V našom poradenskom centre bola všetkým 80 klientom odobraná kapilárna krv na vyšetrenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU). Vyšetrenie bolo vykonané prístrojom Reflotron.

8. Podrobný popis dosiahnutých výsledkov:

a) Na našom RÚVZ v roku 2014 sme vykonali sledovanie výživového stavu u 40 mužov a 40 žien v dvoch vekových kategóriách:

- ľahká práca - ženy - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - ženy - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 19 – 34 rokov v počte 20,
- ľahká práca - muži - veková kategória 35 – 54 rokov v počte 20.

b) U každého klienta v cieľovej skupine bolo vykonané biochemické vyšetrenie (CCHOL, TGL, HDL, LDL, GLU) a vypočítaný Atherogenný index), klinicko - somatické vyšetrenie (hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd), bola odobraná rodinná a osobná anamnéza a osobné údaje.

Zároveň každý respondent obdržal dotazník o životospráve s časťou A, dotazník o pohybovej aktivite a a životospráve s časťou B a 24 hodinový jedálny lístok. Jedálny lístok po vyplnení a vrátení štatisticky spracovala pracovníčka HV v programe Alimenta. V programe microsoft excel boli spracované údaje uvedené v dotazníku o životospráve, klinicko - somatické údaje, biochemické údaje a výstup z alimenty).

c) V rámci tohto projektu bolo celkovo biochemicky a klinicko – somatometricky vyšetrených 80 klientov, jedálne lístky a dotazníky vrátilo 80 klientov.

Spotreba výživových faktorov z údajov v jedálnych lístkoch

Mladšie ženy - energetický príjem bol naplnený na 73% OVD, bielkoviny na 120%, tuky na 122,0%, sacharidy na 63,9%. Príjem energie neprekročil OVD. Tuky boli prekročené aj bielkoviny boli prekročené. Spotreba vitamínu C bola prekročená, plnená na 120,0%. Príjem tekutín naplnený na 7,1%. Príjem hrubej vlákniny bol nenaplnený 21,4%. Spotreba NaCl bola prekročená, naplnená na 108,3%. Príjem cholesterolu nebol prekročený, bol naplnený na 63,0%.

Mladší muži – energetický príjem bol naplnený na 75,5 zaznamenali sme zvýšenú spotrebu bielkovín 110,0%. Tuky plnené na 95,5% a sacharidy na 52,5%. Spotreba vitamínu C plnená na 105,5%. Príjem tekutín bol naplnený na 85,5% a hrubej vlákniny na 25,5%. Spotreba NaCl bola 90,0%. Príjem cholesterolu nebol prekročený 60,0%.

Staršie ženy – energetický príjem bol nenaplnený 78,9%. Bielkoviny boli prekročené 147,8%. Tuky plnené na 122,9%. Sacharidy boli plnené na 65,5% a vitamín C na 110,3%. Príjem tekutín bol naplnený na 70,5%. Príjem hrubej vlákniny bol plnený na 63,6% a soli na 125,30%. Cholesterol nebol prekročený 67,7%.

Starší muži – energia bola plnená na 70,1%. Bielkoviny boli prekročené 128,0% a tuky plnené na 106,0%. Sacharidy boli plnené na 62,0%. Príjem vitamínu C bol plnený na 77,0%. Príjem tekutín nebol prekročený, plnený na 85,0%. Príjem hrubej vlákniny plnený na 18,6%. Príjem NaCl bol prekročený, plnený na 112,0%. Cholesterol bol plnený na 47,0%.

Z uvedeného vyplýva, že je zvýšená spotreba bielkovín a tukov. Prekročený bola aj vitamín C, príjem tekutín nebol prekročený, nenaplnený je príjem hrubej vlákniny. Hodnoty NaCl boli tiež prekročené.

Dotazník o životospráve

A : Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti

Väčšina klientov udávala spotrebu bežnej stravy. Najčastejšie sa stravujú vo všetkých vekových skupinách 2 až 3x denne.

V konzumovaní mäsa sa najviac konzumuje hydinové a bravčové mäso, menej ryby a hovädzie mäso. Z tukov sa najviac konzumuje olej, maslo a bravčová masť. Z mliečnych výrobkov je najväčšia konzumácia polotučného mlieka, potom nízkotučného mlieka. Rovnaká je konzumácia tvarohu aj mäkkých syrov. Viac sa konzumuje zelenina ako strukoviny. V konzumácii pekárskych výrobkov prevládajú biele výrobky nad tmavými výrobkami. Rovnaká je konzumácia zemiakov a cestovín. Najviac sladkostí a ovocia konzumujú mladší muži a ženy. Prevláda konzumácia nesladených nealkoholických nápojov. Viac sa konzumuje čaj čierny a ovocný, menej čierna káva. Najviac sa konzumuje pivo, menej destiláty. Rovnaká je konzumácia špenátu a sóje.

B. Pohybová aktivita a životospráva

V rámci pohybovej aktivity sa 2-3 hodiny týždenne telesnej výchove, športu a turistike venuje 40 % mladších žien, 50% starších žien, 45 % mladších mužov a 20 % starších mužov. Ako dôvod, prečo nevenujú žiaden čas pohybovej aktivite najčastejšie uviedli že nemajú čas a zo zdravotných dôvodov.

Najviac respondentov zhodnotilo svoju životosprávu ako dobrú a uspokojivú.

V poslednom období zmenili svoju životosprávu respondenti vo všetkých vekových skupinách. Ako zmenu najviac udali zdravšiu stravu.

Stresovým faktorom je najviac respondentov vystavených v skupine starší muži a mladšie ženy.

Klinicko – somatometrický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia

Mladšie ženy - z počtu 20 má normálnu hmotnosť 5 žien, WHR je v norme u 18 žien. Hodnota systolického tlaku bola v norme u 19 žien, tlak diastolický v norme malo 19 žien. Hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 18 žien. HDL malo v norme 13 žien. Hodnoty triglyceridov boli v norme u 20 žien. Hodnoty glykémie u 20 žien boli v norme. Pri vyšetrení LDL sa zistilo, že v norme bolo u 9 žien.

Mladší muži – normálnu hmotnosť malo 9 mužov. WHR v norme bolo u 20 mužov. Hodnota systolického tlaku v norme u 14 mužov. Tlak diastolický v norme u 17 mužov. Cholesterol v norme u 14 mužov. HDL v norme u 4 mužov, hraničné hodnoty mali 2 muži. Triglyceridy v norme u 19 mužov. Glykémia v norme u 20 mužov. LDL v norme u 4 mužov.

Staršie ženy – normálnu hmotnosť malo 19 žien. WHR malo v norme 19 žien. Hodnota systolického tlaku v norme u 20 žien. Tlak diastolický u 20 žien v norme. Cholesterol v norme u 19 žien. HDL mali v norme 11 žien. Triglyceridy boli v norme u 18 žien. Glykémiu v norme malo 20 žien. LDL malo v norme 11 žien.

Starší muži – normálnu hmotnosť malo 14 mužov. WHR v norme malo 20 mužov. Tlak systolický v norme malo 20 mužov. Tlak diastolický malo v norme 17 mužov. Cholesterol v norme malo 20 mužov. HDL malo v norme 16 mužov. Triglyceridy v norme malo 19 mužov. Glykémiu malo v norme 20 mužov. LDL malo v norme 17 mužov.

U mladších žien a mužov je nárast nadváhy, a aj vznik obezity.

9. Publikácie a pod.:

Vzhľadom k tomu, že plnenie tejto úlohy bolo ukončené koncom r. 2014 budú výsledky prezentované v roku 2015.

10. Realizačný výstup:

Prínosom riešenia tejto úlohy je zistiť skutočný výživový stav a spôsob stravovania a diagnostikovať rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení u tzv. zdravej populácie nášho okresu. Individuálnou činnosťou v poradni správnej výživy poskytnúť rizikovým osobám kompletnú liečbu – hlavne v otázkach správneho životného štýlu prípadne farmakologickej liečby. Prostredníctvom masovokomunikačných prostriedkov zvyšovať zdravotné povedomie obyvateľov nášho okresu v otázkach ochrany a podpory svojho zdravia.

Čerpanie finančných prostriedkov:

Finančné prostriedky boli čerpané len z rozpočtu RÚVZ Michalovce na rok 2014.

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2014

Tabuľka č. 1

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	6942,0 kJ	73,0 %	10 500 kJ
Bielkoviny celkové	130,1 g	120,0 %	57 g
Tuky celkové	79,6 g	122,0 %	75 g
Sacharidy celkové	236,0 g	63,9 %	402 g
Vitamín C	93,0 mg	120,0 %	80 mg
Voda	1,5 l	7,1 %	2 l
Hrubá vláknina	4,7 g	21,4 %	24 g
NaCl	6501,0 mg	108,0 %	6 000 mg
Cholesterol	190,0 mg	63,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov, rok 2014

Tabuľka č. 1 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	60 %	3288,0 – 10230,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	50 %	30,6 – 123,0
Tuky celkové	nad 110 % pod 90 %	60% 40 %	25,8 – 134,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	85 %	126,2 – 354,0
Vitamín C	pod 90 %	70 %	20,0 – 156,0
Voda	pod 90 %	70 %	0,5 – 2,5
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	0,1 – 2,5
NaCl	nad 110 %	65 %	630,0 – 13383,0
Cholesterol	pod 90 %	65 %	2,0 – 440,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich žien vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2014

Tabuľka č. 2

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7109,0 kJ	78,9 %	10 000 kJ
Bielkoviny celkové	75,4 g	147,8 %	55 g
Tuky celkové	73,4 g	122,9 %	70 g
Sacharidy celkové	229,0 g	65,0 %	385 g
Vitamín C	119,0 mg	110,3 %	80 mg
Voda	1,4 l	70,5 %	2 l
Hrubá vláknina	14,0 g	63,6 %	24 g
NaCl	7518,0 mg	125,3 %	6 000 mg
Cholesterol	203,0 g	67,7 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov, rok 2014

Tabuľka č. 2 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento žien	Nálezy u sledovaných žien Najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	80 %	6001,0 – 11202,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	75 %	35,5 – 820,0
Tuky celkové	nad 110 %	60 %	30,0 – 150,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	75 %	112,0 – 242,0
Vitamín C	pod 90 %	60 %	2,7 – 624,0
Voda	pod 90 %	75 %	0,4 – 2,7
Hrubá vláknina	pod 90 %	90 %	1,1 – 45,0
NaCl	nad 110 %	60 %	2395,0 – 12894,0
Cholesterol	pod 90 %	60 %	2,0 – 292,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, v počte 20, rok 2014

Tabuľka č. 3

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	8693,0 kJ	75,5 %	13500 kJ
Bielkoviny celkové	100,8 g	110,0 %	70 g
Tuky celkové	83,0 g	95,0 %	90 g
Sacharidy celkové	230,0 g	52,0 %	534 g
Vitamín C	84,2 mg	105,0 %	85 mg
Voda	1,7 l	85,0 %	2 l
Hrubá vláknina	7,37 g	25,0 %	30 g
NaCl	4584,0 mg	90,0 %	6 000 mg
Cholesterol	157,0 g	60,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov, rok 2014

Tabuľka č. 3 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	65%	1007,0– 8452,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	45%	25,0 – 110,0
Tuky celkové	nad 110 %	45 %	25,0 – 200,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	95 %	45,0 – 411,0
Vitamín C	nad 110 %	45 %	1,2 – 240,0
Voda	pod 90 %	50 %	0,7 – 3,0
Hrubá vláknina	pod 90 %	90 %	1,1 -28,0
NaCl	nad 110 %	35 %	188,0 – 10477,0
Cholesterol	pod 90 %	55%	2,0 – 528,0

Priemerné percentuálne plnenie VOD a priemer energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu u ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, v počte 20, rok 2014

Tabuľka č. 4

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parameteru	Priemerné percentuálne plnenie VOD	Norma
Energia	7850,0 kJ	70,1 %	13000 kJ
Bielkoviny celkové	82,1 g	128,0 %	68 g
Tuky celkové	80,6 g	106,0%	85 g
Sacharidy celkové	263,0 g	62,0 %	517 g
Vitamín C	62,6 mg	77,0 %	85 mg
Voda	1,7 l	85,0 %	2 l

Hrubá vláknina	4,4 g	18,6 %	28 g
NaCl	6766,0 mg	112,0 %	6 000 mg
Cholesterol	142,0 g	47,0 %	300 mg

Percentuálne plnenie energie, základných živín, vitamínu C, vody, hrubej vlákniny, NaCl a cholesterolu podľa VOD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 35 – 54 rokov, rok 2014

Tabuľka č. 4 a

Sledovaný parameter	Percentuálne plnenie VOD	Percento mužov	Nálezy u sledovaných mužov najnižšie – najvyššie
Energia	pod 90 %	80 %	5344,0 – 19470,0
Bielkoviny celkové	nad 110 %	40 %	26,0 – 215,0
Tuky celkové	nad 110 %	35 %	27,0 – 165,0
Sacharidy celkové	pod 90 %	95 %	156,0 – 465,0
Vitamín C	nad 110 %	20 %	10,0 – 270,8
Voda	pod 90 %	95 %	2,0 – 1,1
Hrubá vláknina	pod 90 %	100 %	0,6 – 16,0
NaCl	nad 110 %	30 %	213,0 – 26100,0
Cholesterol	pod 90 %	70 %	44,0 – 439,0

3.2 Monitoring príjmu jódu

Spôsob riešenia a vyhodnotenie :

V tomto roku pracovníci oddelenia hygieny výživy odoberali vzorky jedlej soli jódovanej zo zariadení spoločného stravovania z odberových miest okresu Michalovce a Sobrance. Odobraných bolo 24 vzoriek soli. V originálnom malospotrebiteľskom balení bolo odobratých 9 vzoriek a z originálnych malospotrebiteľských balení do vzorkovníc 15 vzoriek.

V týchto vzorkách bol stanovený obsah KI a KIO₃ a feroxyanid draselný. Všetky vzorky boli vyšetrené v laboratóriách RÚVZ so sídlom v Košiciach metódami doporučenými hlavným odborníkom SR pre chemické analýzy – odmernou analýzou.

Celkovo bolo odobraných 24 vzoriek soli. Z toho bolo 20 vzoriek Varenej jódovanej jedlej soli distribútora Solivary Trade, Jilemnického č.1, Prešov vyrobené v Rakúsku, 3 vzorky soli Castello – Vakuová jedlá soľ s jódom, distribútor Lidl SR, Púchovská 12, Nemšová a 1 vzorka Jódovaná soľ Tesco vyrobená v Rakúsku. Všetky odobrané vzorky soli boli v čase laboratórneho vyšetrenia vo výrobcom doporučenej spotrebnej lehote.

Všetky vzorky boli posúdené ako vyhovujúce požiadavkám platnej legislatívy.

V čase odberu vzoriek neboli zistené hygienické nedostatky v ich skladovaní a uchovávaní.

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2014.

Tabuľka č. 1

P. Č.	Názov výrobku	Výrobca Príp. Baliareň Distribút.	Obsah jódu deklarovaný na obale	Dátum minimálnej trvanlivosti	Dátum odberu	Lab.zistený obsah KI v mg/kg	Lab. zistený obsah KIO ₃ v mg/kg	Lab. zistený obsah Ferokyanidu draselného v mg/kg
1.	Varená jódovaná Jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15-35 mg/kg	02.12.2015	30.01.2014	32	<6,7	10,9
2.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	04.11.2014	30.01.2014	31	<6,7	10,9
3.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	02.12.2015	19.02.2014	30	<6,7	11,9
4.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	27.03.2014	19.02.2014	21	<6,7	8,8
5.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	20.01.2016	12.03.2014	26	<6,7	12,0
6.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 -35 mg/kg	25.11.2015	12.03.2014	29	<6,7	11,3

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ Michalovce v roku 2014.

Pokračovanie tabuľky č. 1

7.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	10.02.2016	14.04.2014	29	<6,7	11,9
8.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	23.12.2015	14.04.2014	27	<6,7	9,,9
9.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	02.12.2015	05.05.2014	31	<6,7	12,9
10.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	16.12.2015	06.05.2014	30	<6,7	11,9
11.	Jódovaná soľ TESCO	Rakúsko	Od 34 - 44 mg/kg	14.04.2016	11.06.2014	29	<6,7	12,8
12.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	23.12.2015	11.06.2014	27	<6,7	11,7
13.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	05.05.2016	02.07.2014	27	<6,7	10,4
14.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	Od 15 - 35 mg/kg	28.04.2016	02.07.2014	26	<6,7	11,7

PREHLAD

o obsahu ferokyanidu, KI a KIO₃ vo vzorkách soli odobratých pracovníkmi RÚVZ
Michalovce v roku 2014.

Pokračovanie tabuľky č.1

15.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	17.03.2016	12.08.2014	28	<6,7	10,2
16.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s Prešov	15-35 mg/kg	12.05.2016	12.08.2014	28	<6,7	9,8
17.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	21.07.2016	04.09.2014	24	<6,7	12,5
18.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15– 35 mg/kg	21.07.2016	04.09.2014	25	<6,7	12,7
19.	Castello- Vakuová jedlá soľ s jódom	Lidl SR, Púchovská 12, Nemšová	26 – 52 mg/kg	11.08.2016	01.10.2014	25	<6,7	<5,0
20.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	11.08.2016	01.10.2014	27	<6,7	10,8
21.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	15.09.2016	04.11.2014	28	<6,7	12,3
22.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	20.06.2016	04.11.2014	28	<6,7	11,7
23.	Castello- Vakuová jedlá soľ s jódom	Lidl SR, Púchovská 12, Nemšová	26 – 52 mg/kg	16.10.2015	24.11.2014	26	<6,7	5,5
24.	Varená jódovaná jedlá soľ	Solivary a.s. Prešov	15 – 35 mg/kg	20.10.2016	25.11.2014	25	<6,7	10,2

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

V rámci plnenia tejto úlohy bola v prvom kv. 2014 odobratá vzorka balenej limonády v tetrapakovom obale Dolly pomaranč, nesýtená limonáda, s príchuťou pomaranč, s cukrom a náhradným sladidlom, 250 ml, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Poprade na laboratórne vyšetrenie. Výsledky nám zatiaľ neboli zaslané.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

V roku 2014 na overenie kvality balenej vody v dávkovačoch vody určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárnach boli odobraté a laboratórne vyšetrené (chemicky a mikrobiologicky) 3 vzorky pramenitých vôd vo watercooleroch, tuzemského pôvodu, ktoré boli posúdené ako vyhovujúce platnej legislatíve.

7.5 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Podľa plánu úradnej kontroly a ŠZD na rok 2014 bola v 1. polroku 2014 odobratá v obchodnej sieti v meste Michalovce vzorka následnej sušenej mliečnej výživy pre dojčatá od ukončeného 6. mesiaca „Hero Sunar complex 2“, 600 g, Hero Slovakia s.r.o., Murgašova 2, Nitra, dátum výroby 23.1.2014, minimálna trvanlivosť do 23.7.2015, šarža: L14023KRO01, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie – rezíduá pesticídov na ÚVZ SR Bratislava. V zaslanom protokole o skúškach vo všetkých vyšetrených parametroch sú výsledky ND.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ Rimavská Sobota

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v roku 2014 RÚVZ Michalovce projekt neriešil, gestor sumarizoval získané údaje a vypracoval záverečnú správu. Informácie získané z celoslovenského projektu budú slúžiť pri navrhovaní opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže a na prípravu manuálov činnosti Podpory zdravia pre deti a mládež.

Termín ukončenia: 31.12.2014

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Gestor: Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia projektu odd. HDM:

- v roku 2014 RÚVZ Michalovce nebol zapojený do riešenia projektu.

Termín ukončenia: priebežne podľa požiadaviek

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: všetky RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku a porovnanie, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. V r. 2014 prebieha I. etapa do ktorej je zapojená veková skupina 3 – 6 ročných detí: 2 triedy MŠ (1 mestská a 1 vidiecka) cca po 15 detí t. j. spolu 30 detí.

Realizácia projektu odd. HDM:

- vykonanie dotazníkového prieskumu u mestskej MŠ – MŠ, Gagarinova, Sobrance a vidieckej MŠ – MŠ pri ZŠ s MŠ Krčava. Požadované údaje boli získané od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Získané údaje boli zadané do databázy a zaslané na vyhodnotenie gestorovi projektu.

Termín ukončenia: r. 2017

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Gestor: RÚVZ Banská Bystrica, RÚVZ Zvolen

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR
spoluriešiteľ MŠVVaŠ SR

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity.

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

Realizácia projektu odd. HDM:

Za účelom dosiahnutia cieľov projektu sa vykonával cielený výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na organizovanie hodín telesnej výchovy v školách, na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na školách a na monitorovanie fyzickej aktivity detí v školských zariadeniach. V rámci riešenia projektu boli plnené tieto úlohy:

Mimoriadna úloha ÚVZ SR – HH SR, apríl 2014.

Podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách bol v spolupráci s vedením školy v 10 vybraných školách vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“.

Kontroly boli zamerané na:

Počty hodín TV a ich zaradovanie do rozvrhu, prípadné zdvojené hodiny TV

Zaradovanie ranných rozcvičiek a telovýchovných chvíľok v triedach

Počet kvalifikovaných učiteľov TV a počet žiakov, pripadajúcich na jedného učiteľa

Iné možnosti telesnej a športovej výchovy organizovanej školou (nepovinné predmety, krúžky a pod.)

Definovanie vonkajších a vnútorných priestorov zariadenia, určených na výučbu TV

Existencia zdravotnej TV na škole

Vytváranie podmienok na organizovanie nepovinného vyučovania zdravotnej TV a integrovanej TV

Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov školy

Vyhodnotenie:

1. Priemerný počet hodín TV za týždeň bol 2 až 3 hodiny rovnako na 1. aj 2. stupni. TV sa v 1. stupni najčastejšie zaradovala ako 3 hodina, potom ako 2 a 4 vyučovacia hodina. V 2. stupni bola TV zaradovaná najčastejšie ako 3 resp. 6 vyučovacia hodina. Zistili sme vyučovanie TV ako 1 vyučovacej hodiny. Zdvojené hodiny sa vyskytli v dvoch prípadoch (1 mestská a 1 vidiecka škola) na 2. stupni. V jednej mestskej škole zdvojené hodiny TV nemajú, ale ročníky na druhom stupni majú 2 hodiny športovej prípravy nasledujúcej po sebe (popoludní krúžky).

2. Ranné 10 minútové rozcvičky boli zaradované do vyučovacieho procesu na 4 školách. Vykonávali sa individuálne v učebniach. Na školách, kde ranné rozcvičky nerobili bol ako dôvod ich nezaradzovania uvádzaný rôzny príchod žiakov do školy, alebo ich nezáujem. Zaradovanie 3 – 5 minútových telovýchovných chvíľok v triedach sa vykonáva na 8 školách. Nevykonávajú sa na 2 školách, z toho na jednej škole sa robia aspoň ranné rozcvičky, ale na druhej škole sa nevykonávajú ani tie. Ako dôvod bol uvedený nezáujem žiakov. Ranné rozcvičky a telovýchovné chvíľky vykonávajú prevažne žiaci 1. stupňa, žiaci 2. stupňa o ne neprejavujú záujem. Na 6 školách majú žiaci umožnené hrať stolný tenis pod dohľadom pedagógov počas prestávok.

3. Vyučovanie TV na 1. stupni zabezpečujú len kvalifikovaní učitelia a na jedného učiteľa počas hodiny TV pripadá od 10 do 25 žiakov. Vyučovanie TV na 2. stupni zabezpečujú kvalifikovaní učitelia v 9 prípadoch, v jednom prípade žiakov vyučujú nekvalifikovaní učitelia (učitelia vyučujúci geografiu, občiansku náuku, náboženstvo a pracovné vyučovanie). Učitelia sú prihlásení na vykonanie kvalifikácie na výučbu telesnej výchovy. Na jedného učiteľa počas hodiny TV pripadá od 15 do 25 žiakov.

4. V rámci Školského vzdelávacieho programu sa do rozvrhu zaradzujú ako nepovinné predmety najčastejšie futbal, volejbal, floorbal a tanec. Z krúžkov boli na školách napr.: športový, turistický krúžok, krúžok zahrajme sa (s pohybovo-kreatívnym zameraním). Na 2 školách sú zriadené centrá voľného času (bývalé strediská záujmovej činnosti), tieto zabezpečujú výuku športových krúžkov (futbal, volejbal, basketbal, floorbal a vybíjaná) a tanečných krúžkov (moderný a ľudový tanec). Telesná a športová výchova organizovaná školou v rámci nepovinných predmetov a krúžkov je na 6 školách zabezpečená 5 dní v týždni, avšak na 2 školách to bolo len 2 dni. V jednom prípade boli krúžky organizované nie len v priestoroch školy, ale aj v mestskej športovej hale.

5. Kontrolované školy najčastejšie využívajú pre výučbu TV vlastné telocvične, časť škôl má aj posilňovňu a gymnastickú telocvičňu. Vonkajšie priestory škôl sa delia na ihriská na skupinové športy (futbalové, volejbalové, basketbalové, multifunkčné) a na atletiku (bežecké dráhy, doskočisko, ojedinele aj vrh guľou). V 5 prípadoch školy využívajú aj iné priestory – obecné resp. mestské ihriská a športové haly. Na 6 školách sa využívajú na TV aj priestory chodieb, na ktorých sú umiestnené stolno-tenisové stoly, ktoré sa využívajú aj počas prestávok.

6. Na dvoch školách majú zavedený len systém pre zaraďovanie žiakov do zdravotných skupín v telesnej výchove. Zdravotná telesná výchova sa na žiadnej škole nevyučovala. Žiakov, ktorí sú zdravotne oslobodení od riadnej TV je málo (3 - 4) preto nemajú zdravotnú TV, ale v prípade potreby by školy vytvorili vhodné podmienky na jej vyučovanie. Žiaci, ktorí sú na základe lekárskeho potvrdenia buď úplne oslobodený od telesnej výchovy, alebo len od určitých cvikov, neabsolvujú takéto cvičenia, zodpovedný za to je učiteľ TV.

7. V žiadnej škole nie je nepovinné vyučovanie zdravotnej ani integrovanej TV.

8. Prvky zaraďované do hodín TV

Škola	1			2			3			4			5		
	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV
Detský aerobik					X					X			X		
Karate															
Badminton					X					X			X		
Plávanie		X			X					X			X		
Korčuľovanie		X											X		
Lyžovanie		X			X			X			X		X		
Sauna															
Floorball		X		X	X					X					
Stolný tenis															
Basketbal							X								
Vybíjaná				X	X			X			X				
Softbal		X			X										
Turistika								X							
Zumba		X													
Futbal	X			X			X								
Tenis															
Pretlačacie cvičenia														X	
Tanec															

Škola	6			7			8			9			10		
	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	Povinné	Nepovinné	Zdravotná TV	povinné	Nepovinné	Zdravotná TV
Detský aerobik	X				X					X				X	
Karate														X	
Badminton	X				X			X						X	
Plávanie	X			X							X		X		
Korčuľovanie					X						X			X	
Lyžovanie											X			X	
Sauna														X	
Floorball				X							X			X	
Stolný tenis	X														
Basketbal															
Vybíjaná				X							X				
Softbal															
Turistika															
Zumba					X										
Futbal	X														

Tenis										X			X	
Pretlačacie cvičenia														
Tanec						X								

Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov školy

Škola	1		2		3		4		5	
	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok
Vychádzky	1 - 9	80	1 - 9	22	1 - 9	10	1 - 9	6	1 - 9	66
Branné cvičenia	1 - 9	2	1 - 9	2	1 - 9	5	1 - 9	2	1 - 9	3
Plavecký výcvik	3 - 4	1	4	1	4 - 5	1	4	1	4 - 5	1
Škola v prírode	3 - 4	1	2 - 4	1	1 - 4	1	3	1	3 - 4	1
Školské výlety	1 - 9	1	1 - 9	1	1 - 9	1	1 - 9	1	1 - 9	2
Športové sústreďenie	1 - 9	1							5 - 9	1
Cvičenia v prírode	5 - 9	1								
Športová olympiáda			1 - 9	1			1 - 9	1	1 - 9	1
Lyžiarsky kurz	6 - 9	1	1 - 4 a 7	2	6 - 9	1	4	1	6 - 9	1
Turistika					5 - 9	5				
Exkurzie					5 - 9	5				

Škola	6		7		8		9		10	
	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok	Ročníky	Počet akcií/šk.rok
Vychádzky	1 - 9	6	1 - 9	59	1 - 9	4	1 - 4	24	1 - 4	10
Branné cvičenia	1 - 9	2	1 - 9	2	1 - 9	2	1 - 9	2	1 - 9	3
Plavecký výcvik	5 - 6	1	3, 4 - 6	10			3 - 5	1	1 - 9	1
Škola v prírode	3 - 4	1	1 - 5	1			3 - 5	1	1 - 9	1
Školské výlety	1 - 9	1	1 - 9	14	4 - 9	1	1 - 9	1	1 - 9	1
Športové sústreďenie										
Cvičenia									1 - 9	10

v prírode										
Športová olympiáda			1 - 9	1			1 - 9	1	1 - 9	1
Lyžiarsky kurz							7 - 9	1	7 - 9	1
Turistika			1 - 6	2	4 - 9	1			1 - 4	3
Exkurzie										

Zhodnotenie situácie na úseku telocviční:

Školy vytvárajú podmienky na pohybovú aktivitu žiakov, avšak okrem povinnej výučby telesnej výchovy žiaci v menšej miere prejavujú záujem o pohybové aktivity v rámci nepovinných predmetov a krúžkov. Školy približujú pohyb žiakom aj počas prestávok – stolno-tenisové stoly umiestnené na chodbách, prechádzanie na chodbách resp. na školskom dvore počas veľkej prestávky. Pohybová aktivita detí v škole je často krát jediným ich pohybom, preto treba venovať pozornosť aj aktivitám mimo školy.

B. Ďalšie úlohy v rámci plnenie projektu v roku 2014.

V 10 školách, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, dotazníkom „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ sa ďalej sledovala pohybová aktivita detí. Žiaci 3. a 8. ročníka (10 chlapcov a 10 dievčat v ročníku, spolu 400 žiakov), vyplňali „Dotazník o pohybovej aktivite žiaka“. Pracovníčky odd. HDM v spolupráci s vedením školy vyplňali dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“.

Zistené údaje boli vložené do zaslaného formulára na vkladanie údajov, ktorý bol zaslaný gestorovi projektu.

Termín ukončenia: r. 2016

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: ÚVZ SR, RÚVZ v sídle krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR

Riešenie projektu a výstupy:

Cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením enviromentálno-zdravotných indikátov.

Realizácia projektu odd. HDM:

- vykonanie dotazníkového prieskumu na dvoch základných školách – ZŠ, Okružná 17, Michalovce (60 žiakov) a ZŠ, Komenského 12, Sobrance (60 žiakov), jednalo sa o žiakov 4. - 6. ročníka, vo veku od 9 do 12 rokov. Do projektu boli zapojení aj rodičia žiakov a 5 zamestnanci z každej školy. Projekt pozostával z dotazníkov určených pre: rodičov – Dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka; žiakov – Dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov a Dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka; zamestnancov školy – Dotazník o fajčení; správcu budovy – Dotazník o škole a Dotazník – Kontrola školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní. Pracovníci RÚVZ vyplňali formulár – kontrola zariadení pre osobnú hygienu.
- Získané údaje sa budú zadávať do databázy (po jej obdržaní od gestora) a zašlú na celkovú sumarizáciu.

Termín ukončenia: 31.12.2016

Ďalšie úlohy vyplývajúce z Programov a projektov RÚVZ

„Program ozdravenia výživy obyvateľov v SR“ a „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

Riešenie projektov a výstupy:

Vykonáva sa poradenská a kontrolná činnosť v ZSS zameraná na podporu rozvoja školského stravovania, presadzovanie racionálnej výživy, energeticky a biologicky hodnotnej stravy pre jednotlivé vekové skupiny detí a mládeže, dodržiavanie zásad na zostavovanie jedálnych lístkov, dodržiavanie pitného režimu s obmedzením nápojov s obsahom kofeínu, chinínu a nápojov s vysokým obsahom cukru (v školských bufetoch), podporu školského mliečneho programu a programu „Školské ovocie“. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme presadzovali vytváranie zodpovedajúcich podmienok pre telesnú výchovu na školách (telocvične, ihriská, základná telesná výchova, telovýchovné aktivity mimo vyučovania). Z našich zistení vyplýva, že zostavovanie jedálnych lístkov a dodržiavanie pitného režimu je na dobrej úrovni. Pestrosť podávanej stravy je zabezpečená, zvýšilo sa aj zastúpenie zeleniny a ovocia. V školských bufetoch nebol zistený predaj sortimentu nevhodného pre deti a mládež. K rozvoju pohybovej aktivity prispieva aj konanie športových podujatí na školách a zotavovacích podujatí.

Termín plnenia: rok 2014

„Monitoring spotreby vybraných prídavných látok“ na rok 2014

Riešenie projektov a výstupy:

Monitoring sa vykonáva v nadväznosti na Plán úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru v r. 2014, bude sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200 – E 203 – Kyselina sorbová - sorbany, E 210 – E213 Kyselina benzoová – benzoany a E 952 – cyklamáty na základe dotazníkovej metódy.

Realizácia projektu:

- zber údajov sa na základe požiadaviek gestora vykonal u 11-ročných žiakov ZŠ s MŠ Porúbka a ZŠ s MŠ Tušická Nová Ves (spolu 20 žiakov). Údaje získané z dotazníkového prieskumu boli zadané do databázy a zaslané gestorovi na vyhodnotenie.

LOKÁLNY PROJEKT „ČAKÁME NA BOCIANA“

Gestor: RÚVZ Michalovce

Riešenie projektu a výstupy:

Konanie kurzov o zdravom tehotenstve a materstve za účasti odborníkov, v rámci ktorých boli poskytované budúcim mamičkám a oteckom potrebné informácie o priebehu tehotenstva, pôrodu a prvého roka života dieťaťa. Každý kurz pozostával zo 4 tematicky rozdielne zameraných stretnutí, pričom prvé stretnutie bolo zamerané na tehotenstvo, druhé na pôrod, tretie na šestonedelie (výživa matky a dojčenie, očkovanie, starostlivosť o dieťa v prvom roku života), tretie na praktické ukážky starostlivosti o dieťa a film. Na každom stretnutí sa cvičilo (posilnenie panvového dna, dýchacie techniky pri pôrode, ukážky cvikov po pôrode, relaxačné techniky).

Realizácia projektu:

- v roku 2014 sa konalo päť kurzov „Čakáme na bociana“, ktorých sa zúčastnilo 25 mamičiek.

Termín: Pokiaľ možno stály – mesačne, okrem letných prázdninových mesiacov a decembra.

**ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA
A TOXIKOLÓGIE**

Plnenie úloh odd. PPLaT RÚVZ so sídlom v Michalovciach od 1.1.2014 do 31.12.2014.

V roku 2014 oddelenie PPLaT RÚVZ Michalovce plní tieto úlohy:

Úloha č. 2.1. – Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce, táto úloha je súčasťou priorít vyplývajúcich z uznesenia vlády SR, pozostáva z týchto bodov:

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce.

2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

2.1.4. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ

Úloha č. 2.2 – Intervencie na podporu zdravia pri práci, táto úloha je súčasťou priorít vyplývajúcich z uznesenia vlády SR, pozostáva z týchto bodov:

2.2.1. Zdravé pracoviská.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky.

Úloha č. 2.5. - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách, táto úloha je súčasťou priorít vyplývajúcich z uznesenia vlády SR.

Regionálna priorita: Sledovanie hlukovej záťaže obyvateľov mesta Strážske v životnom a pracovnom prostredí z minioceliarne prostredníctvom prieskumu zameraného na vyhodnotenie názorov a pripomienok obyvateľov.

Plnenie úlohy č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Bod č. 2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce):

V roku 2014, od 1.8. v rámci výkonu ŠZD boli zamestnávateľia informovaní o povinnosti zabezpečiť zdravotný dohľad pre všetkých zamestnancov a povinnostiach, ktoré pre nich vyplývajú z novelizácie zák. č. 355/2007 Z. z.. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD si zamestnanci odd. PPLaT, ale aj ostatných oddelení RÚVZ, overujú zabezpečenie PZS tak, že si dávajú predložiť k nahliadnutiu zmluvy uzavreté s jednotlivými PZS, resp. s osobami oprávnenými na výkon niektorých činností PZS. Taktiež si dávajú predkladať harmonogramy LPP, zoznamy zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, ktoré zamestnávateľ poskytuje lekárovi vykonávajúcemu LPP, závery z vykonaných LPP – posudky o zdravotnej spôsobilosti pre výkon danej pracovnej činnosti.

Napriek tomu v okrese Michalovce však evidujeme 1 organizáciu, ktorej zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác, pričom zamestnávateľ nemá zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu. Ide o spoločnosť Podvihorlatské pekárne a cukrárne, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce. Vzhľadom k tomu, bolo začaté správane konanie za porušenie § 30a a 30d zák. č. 355/2007 Z. z., zamestnávateľ bol vyzvaný na podanie vyjadrenia oznámením o začatí správneho konania, nakoľko ide o správny delikt, bude uplatnená sankcia podľa § 57 zák. č. 355/2007 Z. z..

V roku 2014 neevidujeme rizikové práce s chemickými látkami používanými na chemickú ochranu rastlín. V roku 2014 k 31.12. nebolo zistené pri vlastnej chemickej ochrane rastlín používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme rizikové práce v 34 firmách, z toho v okrese Sobrance evidujeme rizikové práce v 4 organizáciách a to: Regionálna nemocnica Sobrance, n. o. Sobrance, Poľnohospodárske družstvo Choňkovce, ŠL SR, š.p. – závod Sobrance, pričom ale pracovisko Mechanizačno – expedičný sklad sa nachádza v okrese Michalovce a v spoločnosti Daryn, s.r.o. Sobrance.

Na uvedených pracoviskách pracuje celkom 1317 (1537 expozícií) exponovaných zamestnancov (pokles o 223 oproti roku 2013), z toho je 312 (419 expozícií) žien (pokles o 23 oproti roku 2014). K poklesu došlo v dôsledku vyradenia rizikových prác z 3 kategórie do 2 kategórie v dvoch organizáciách v okrese Michalovce a k poklesu počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých organizáciách.

Z uvedeného počtu pracovníkov, v okrese Sobrance pracuje 21 pracovníkov (1 žena) exponovaných rizikovým faktorom.

V 3 kategórii rizikových prác evidujeme spolu 1215 zamestnancov (1433 expozícií) z toho 310 žien (317 expozícií), a 102 zamestnancov (104 expozícií), z toho 2 ženy, ktorí vykonávajú rizikové práce v 4 kategórii. V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme zamestnancov exponovaných týmto rizikovým faktorom: biologický faktor (TBC), elektromagnetické polia, fyzická záťaž (bremená + DNJZ), hluk, chemické látky a zmesi, ionizujúce žiarenie, vibrácie a záťaž teplom a chladom – teplo .

Rizikové práce s rizikovým faktorom **ionizujúce žiarenie** evidujeme v týchto spoločnostiach: Chemstroj, s.r.o. – pracovisko Defektoskopie, Strážske, Nemocnica s poliklinikou ŠK Michalovce, a.s. Michalovce – oddelenie nukleárnej medicíny, Karotáž a cementace, s.r.o. Hodonín – odštepňný závod Michalovce. Rizikové práce boli určené po prekonzultovaní na RÚVZ Košice – odbor ochrany zdravia pred žiarením. **Celkom ide o 9 zamestnancov, z toho sú 2 ženy.**

K 31.12.2014 bolo vydaných 7 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác, pričom v 6 prípadoch išlo o prehodnotenie rizikových prác, resp. išlo o práce zaradené do 4 kategórie a v niektorých firmách išlo o organizačné zmeny. Súčasne týmito rozhodnutiami boli vyradené niektoré profesie z rizika. V jednom prípade išlo o novú organizáciu – Tajba, a.s. Čaňa – pracovisko Mlynica Oreské.

Z evidencie boli vyradené rizikové práce akceptačnými listami (do 31.7.2014) v 2 organizáciách – LIDWINA – Dom sociálnych služieb Strážske, rizikový faktor fyzická záťaž a Transpetrol, a.s. – PS 1 Budkovce – rizikový faktor pracovná psychická záťaž.

Rozhodnutím boli vyradené rizikové práce v 1 organizácii – PPaC, a.s. Humenné – prevádzka Michalovce – išlo o 2 profesie, rizikový faktor prach s prevažne dráždivým účinkom – prach z múky. Zamestnanci boli vyradení z evidencie rizikových prác na základe žiadostí uvedených spoločností na základe predložených posudkov o riziku, zamestnanci boli preradení do 2 kategórie prác.

Ďalšie zmeny:

- V roku 2014 došlo k poklesu počtu zamestnancov exponovaných
- hluku o 96 zamestnancov (4 ženy),
- chemickým látkam o 12 zamestnancov,
- záťaž teplom a chladom o 7 zamestnancov,
- fyzickej záťaži o 19 zamestnancov
- vibrácií o 25 zamestnancov, boli zrušené rizikové práce s psychickou pracovnou záťažou - 4 zamestnanci, v ostatných faktoroch došlo k zmene počtu exponovaných zamestnancov o 1, 2 zamestnancov. K poklesu počtu zamestnancov vo faktore hluk došlo v dôsledku znižovania počtu zamestnancov na jednotlivých pracoviskách spoločnosti SLOVAKIA STEEL MILLS, a.s. (SSM, a.s.), kde v súčasnosti je pozastavená výroba, zamestnanci sú t. č. doma, o ďalšej prevádzke sa má rozhodnúť do februára 2015, preto zatiaľ zamestnanci boli ponechaní v riziku.
- V okresoch Michalovce a Sobrance bolo vykonaných pracovníkmi odd. PPLaT celkom **69** previerok na pracoviskách s rizikovými prácami. Na odstránenie nedostatkov zistených pri previerkach boli vydané 4 pokyny.

Prehľad počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce za obdobie rokov 2004 až 2014 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Rok	Počet exp. pracovníkov		3.kat.		4.kat.	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2004	2124	466	2456	490	329	21
2005	1833	453	2291	484	271	24
2006	1786	480	2211	521	229	17
2007	1678	451	1978	472	194	0
2008	1714	454	2065	476	189	9
2009	1609	569	2268	603	14	0
2010	1194	464	1587	500	5	0
2011	1021	357	1215	367	15	0
2012	1379	365	1281	363	98	2
2013	1431	335	1319	335	112	0
2014	1317	312	1215	310	102	2

Podrobnejšie údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch sú uvedené v priložených tabuľkách - výstup z ASTR.

Výsledky meraní zamestnávateľa predkladali na RÚVZ Michalovce, resp. boli poskytnuté pri výkone ŠZD.

Problematika pracovných podmienok a zabezpečenia zdravotnej starostlivosti pre zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce bola prerokovaná so zástupcami týchto spoločností:

- **SSM, a.s. Strážske** – išlo o prehodnotenie rizikových prác zaradenie ďalších profesií do evidencie rizikových prác pre rizikový faktor hluk. Predmetom jednania bolo taktiež upresnenie spôsobu vedenia evidencie zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce a predkladanie zoznamov lekárovi vykonávajúcemu LPP. Súčasne je potrebné konštatovať, že od 1.8.2014 v tejto spoločnosti bola pozastavená výroba. Zamestnanci sú t. č. doma. Za rok 2014 však boli ponechaní v evidencii rizikových prác. Súčasne v 1 prvom polroku 2014 boli zamestnancom rozdane „Dotazníky informovanosti – hluk“ – spolu 30 zamestnancov z troch pracovísk: Oceliareň – taviaca pec EAF 13, zamestnancov, kontinuálne liatie CCM – 7 zamestnancov, strojná údržba oceliarne – 10 zamestnancov. Vyhodnotenie dotazníkov je súčasťou úlohy „Regionálna priorita – Sledovanie hlukovej záťaže obyvateľov mesta Strážske v životnom a pracovnom prostredí z minioceliarne prostredníctvom prieskumu zameraného na vyhodnotenie názorov a pripomienok obyvateľov“.

Ebster, SK, s.r.o. Michalovce – predmetom prerokovania bol nový spôsob núteného odvetrania v expedičnej hale prevádzky, kde sa skladuje materiál už po vykonanej sterilizácii etylénoxidom a po jeho odplynení v odplyňovacích tuneloch, nakoľko v priebehu roku 2014 boli rozšírené skladovacie priestory expedičnej haly. K uvedenej problematike sa uskutočnili celkom 3 stretnutia so zástupcami spoločnosti. Na základe záverov týchto stretnutí, po realizácii odsávania bude v expedičnej hale zabezpečená objektivizácia etylénoxidu. K uvedenej akcii bolo vydané záväzné stanovisko k územnému konaniu.

Fiberstruct, s.r.o. Strážske – predmetom pracovného stretnutia bolo upresnenie frekvencie vyšetovania BET u zamestnancov exponovaných chemickým látkam (styrén) a prehodnotenie fyzickej záťaže u zamestnancov pri výrobe plastových roštov.

Kerex, s.r.o. Michalovce – predmetom pracovného stretnutia bolo prehodnotenie expozície zamestnancov vibráciám. Nutnosť objektivizácie vyplynula z prešetrenia podozrenia na chorobu z povolania u 1 zamestnanca. Ďalším bodom bolo prerokovanie spôsobu zabezpečenia PZS u živnostníkov, ktorí v uvedenej firme vykonávajú rizikové práce na základe zmluvy, ide o zváračov. V súčasnosti u týchto pracovníkov je zabezpečované preškolenie a informovanie o faktoroch práce na pracoviskách a o spôsobe zabezpečenia zdravotného dohľadu. Celkom ide o 43 pracovníkov. Uvedené preškolenie a informovanie je zabezpečené spoločnosťou Kerex, s.r.o..

K 31.12.2014 bolo prešetrených 29 podozrení na choroby z povolania, z toho v 18 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 6 prípadoch išlo o kombináciu DNJZ+ vibrácie, v 1 prípade DNJZ + Astma bronchiálne, v 1 prípade išlo o kombináciu podozrenia na CHzP z DNJZ + ochorenie z vibrácií + porucha sluchu z hluku, 1x DNJZ + vibrácie + Rhinitis chronica s dokázanou precitlivosťou na alergény z pracovného prostredia, 1x Rhinitis chronica a 1x TBC.

K 31.12.2014 sme obdržali z KPL Košice 12 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 10 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 1 prípade o TBC a v 1 prípade to bola Rhinitis chronica. V uvedenom počte 10 priznaných CHzP z DNJZ sú aj ochorenia prešetrované v predchádzajúcom roku.

Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme zatiaľ obdržali v 4 prípadoch, z toho v 3 prípadoch išlo o DNJZ a v 1 prípade o Rhinitis chronicka alergica.

U podozrení na CHZP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na všetky prešetrované CHZP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví: Obecné úrady (školsťvo) – 3 DNJZ, strojárstvo 12 - DNJZ, potravinársky priemysel 4, z toho 3 DNJZ a 1 AB, zdravotníctvo 3, z toho 2 DNJZ jedna TBC, odevný priemysel 1, služby – 2, stavebníctvo 2, poľnohosp. a vodné hospodárstvo – 1, nezamestnaný 1.

K prevádzkovým poriadkom pre prácu s chemickými faktormi, pre prácu s expozíciou hluku, biologickým faktorom, vibráciám, optickému žiareniu – práca s laserom, elektromag. žiareniu bolo vydaných k 31.12.2014 celkom **28** rozhodnutí, z toho bolo 19 rozhodnutí pre prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam (z toho 2 boli pre pracovné činnosti s expozíciou karcinogénom a 1 rozhodnutie pre pracovné činnosti s VTL a TL), 1 rozhodnutie pre prevádzkový poriadok s expozíciou hluku pri práci, 1 rozhodnutie pre EMG, 1 rozhodnutie pre vibrácie, 1 rozhodnutie pre pracovné činnosti s expozíciou laserom, 5 rozhodnutí pre pracovné činnosti s expozíciou biologickým faktorom. V tomto počte nie sú zahrnuté rozhodnutia na uvedenie do prevádzky, ktorými súčasne boli schválené aj prevádzkové poriadky – celkom **49** rozhodnutí, z toho v **45** prípadoch išlo o prevádzkové poriadky s expozíciou chemickým látkam, v **2** prípadoch o prevádzkové poriadky s expozíciou hluku a chemickým látkam a v 2 prípadoch o expozíciu chemickým látkam a biologickým faktorom. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 24 (20 pre odd. epidemiológie, 1 konzultácia pre odd. HŽP, 1 pre HV a 2 pre HDM). K 31.12.2014 bolo vyplnených celkom **99** dotazníkov informovanosti, (H – 52, V -2, C 20, K 6, pracovisko 19). Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

V roku 2014, k 31.12. boli previerky zamerané na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami vykonávané podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov, pri ktorých bolo zistené:

V poľnohospodárstve v roku 2014 neevidujeme vykonávanie rizikových prác pri chemickej ochrane rastlín. Jestvujúce roľnícke družstvá prevádzkujú len s minimálnym počtom zamestnancov, a väčšinou si objednávajú vykonávanie CHOR u firiem zaoberajúcich sa touto činnosťou a teda ich kmeňoví zamestnanci neprichádzajú do priameho kontaktu s pesticídmi, alebo len v obmedzenej miere. V roku 2014 evidujeme 37 poľnohospodárskych organizácií, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, celkom 114 zamestnancov, len muži. Vzhľadom na množstvá používaných prípravkov na CHOR a dobu expozície, sú zamestnanci na základe posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác. Za nakladanie a manipuláciu s týmito látkami sú zodpovední vedúci zamestnanci. Pri previerkach sa zamestnanci odd. PPLaT zameriavajú na kontrolu manipulácie s prípravkami na chemickú ochranu rastlín, spôsob ich skladovania, spôsob vedenia evidencie - je vedená vo väčšine prípadov počítačovou formou, dostupnosť KBÚ, na prevádzkové poriadky, kontrolu balenia a označovania používaných chemických látok. Súčasne v KBÚ je sledované, či používané chemické prípravky nemajú karcinogénne účinky, neovplyvňujú reprodukčný a endokrinný systém. Celkom bolo vykonaných 22 previerok. Súčasne pri previerkach bolo zistené, že poľnohospodárske organizácie, ktoré vykonávajú chemickú ochranu rastlín vlastnými zamestnancami, majú k dispozícii traktory s uzavretými kabínami s klimatizáciou, odpruženými sedadlami. Na chemickú ochranu sú používané postrekové zariadenia s premiešavacou dýzou. Prípravu postrekových látok zabezpečujú vedúci zamestnanci, pri postrekoch sa dbá na ich vykonávanie za vhodných klimatických podmienok, zamestnancom sú pridelené potrebné OOPP. Pokiaľ ide o skladovanie prípravkov na chemickú ochranu

rastlín, organizácie majú vytvorené skladové priestory, tieto sú však využívané len v prípade nepriaznivého počasia na prechodné uskladnenie prípravkov, nakoľko organizácie si nakupujú len potrebné množstva prípravkov, nerobia si zásoby a zakúpené prípravky ihneď aplikujú.

V roku 2014 boli pracovníkmi odd. PPLaT vykonávané tiež kontroly predaja chemických látok, pri ktorých bol kontrolovaný aj predaj toxických látok, celkom v 14 predajniach okresov Michalovce a Sobrance, pri ktorých bolo zistené, že predaj prípravkov na chemickú ochranu rastlín je zabezpečený pultovým spôsobom, alebo sú prípravky uložené v uzamknutých skrinkách a zákaznikom sú vydávané na základe požiadania, k dispozícii sú karty bezpečnostných údajov, pričom KBÚ sú už spracované podľa novej legislatívy. V predajniach sa nenachádzali hračky, ani potraviny, prevádzkovatelia boli držiteľmi osvedčení o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými látkami. Ostatné chemické látky, detergenty, dezinfekčné látky, čistiace prostriedky a pod. predávané v predajniach so zmiešaným tovarom, sú uložené na vyčlenených regáloch, osobitne od ostatného tovaru. Predajcovia mali vypracované a schválené prevádzkové poriadky, ktorých súčasťou sú aj posudky o riziku.

Zamestnanci odd. PPLaT pri previerkach kontrolujú, či organizácie pri práci s chemickými látkami vychádzajú z platnej legislatívy, vrátane REACH, CLP, taktiež zisťujú, či používané látky nemajú negatívne účinky na reprodukciu, endokrinný systém a či nie sú karcinogénne, kontrola bola vykonaná celkom v 111 prípadoch. Uvedené údaje sú uvádzané v záznamoch.

Organizácie a firmy, ktoré používajú pri práci chemické látky, aj v roku 2014 predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a zmeny v prevádzkových poriadkoch, celkom bolo k 31.12. schválených 17 prevádzkových poriadkov. V uvedenom počte nie sú zarátané tie prevádzkové poriadky, ktoré boli súčasťou žiadostí o súhlas s uvedením pracovných priestorov do prevádzky – 49, pričom v dvoch prípadoch bol súčasne schválený prevádzkový poriadok pre pracovné činnosti s expozíciou hluku a v dvoch prípadoch pre prácu s biologickými faktormi. Prevádzkové poriadky pre práce s biologickými a chemickými faktormi sú okrem toho konzultované ostatnými oddeleniami RÚVZ Michalovce s odd. PPLaT pri uvádzaní priestorov do prevádzky, predovšetkým u zdravotníckych zariadení – celkom 24 (20 pre odd. epidemiológie, 1 konzultácia pre odd. HŽP, 1 pre HV a 2 pre HDM).

V roku 2014, k 31.12. bol kontrolovaný taktiež predaj elektronických cigariet (EC), celkom v 2 predajniach a bola vykonaná 1 obhliadka pred uvedením do prevádzky. V jednom prípade, v čase previerky dochádzalo k zmene prevádzkovateľa, takže predajňa bola uzavretá, v súčasnosti nový prevádzkovateľ požiadal o súhlas s prevádzkou, súčasťou žiadosti bol aj prevádzkový poriadok, osvedčenie pre prácu s VTL a TL a doklad o absolvovaní prípravy. Počet zamestnancov pri predaji EC 3 z toho jedna žena.

V okresoch Michalovce a Sobrance evidujeme celkom 18 organizácií, ktoré používajú pri práci VTL a TL. Práce s uvedenými látkami vykonáva celkom 135 zamestnancov, z toho je 56 žien. Ide o organizácie, ktoré VTL a TL používajú pri chemických analýzach, alebo o organizácie, ktoré tieto látky skladujú, ale pri práci ich nepoužívajú a nie je doriešený spôsob likvidácie, resp. firmy so zameraním na chemickú výrobu nechcú tieto látky zlikvidovať, lebo je predpoklad, že v budúcnosti ich ešte použijú, ďalej sú to predajne, kde sa predávajú TL (predaj elektronických cigariet). V roku 2014, k 31.12. bolo vykonaných 17 previerok so zameraním na kontrolu nakladania, skladovania a manipulácie s VTL a TL.

V roku 2014 neevidujeme žiadnu mimoriadnu, či havarijnú situáciu v oblasti nakladania s VTL a TL. Vykonávanie DDD činnosti bolo hlásené v 65 prípadoch.

V roku 2014 vedúca odd. PPLaT bola členkou komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s veľmi toxickými látkami a zmesami a toxickými látkami a zmesami zriadenej pri RÚVZ so sídlom v Košiciach.

V roku 2014 boli pripravené edukačné materiály „Používajte chemické látky bezpečne“, a „Endokrinné disruptory“, ktoré sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD.

V roku 2014 bolo vykonaných 5 previerok v rámci závažných priemyselných havárií, ktorým predchádzali koordinované porady zvolané SIŽP – IŽP Košice, v týchto spoločnostiach: Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce, FLAGA, spol. s r.o. Pezinok – prevádzka Bánovce nad Ondavou, HNOJIVÁ Duslo, s.r.o. Strážske, Diakol Strážske, s.r.o. Strážske, Chemko, a.s. Slovakia Strážske. Pozvánky na koordinačné porady, ako aj výstupy z previerok boli zasielané na ÚVZ SR e – mailom. Okrem toho sme sa zúčastnili aj 2 porád na SIŽP Košice, na ktorých sa prejednávali harmonogramy previerok na rok 2014 a na rok 2015. V 1 prípade sme sa vyjadrovali k aktualizácii bezpečnostnej správy – podniku kategórie B - Chemko, a.s. Slovakia Strážske.

Na web. stránke sú uverejnené edukačné materiály, tieto sú umiestňované aj na nástenky v rámci RÚVZ.

Prehľad organizácií používajúcich pri práci VTL a TL je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V okrese Michalovce evidujeme práce s chemickými karcinogénmi celkom v 20 organizáciách, v okrese Sobrance neevidujeme tieto práce. K 31.12.2014 v riziku chemickej karcinogenity evidujeme celkom 47 zamestnancov (z toho je 34 žien) a to: zamestnanci NsP Š. Kuku Michalovce, a.s. – oddelenie onkologické 37 zamestnancov (34 žien), ktorí sú exponovaní cytostatikám, zamestnanci spoločnosti Ebster SK, s.r.o. Michalovce - 10 (muži), ktorí sú exponovaní etylénoxidu.

V roku 2014 k 31.12. boli na základe žiadostí prevádzkovateľov vydané 2 rozhodnutia na používanie, skladovanie a manipuláciu s chemickými karcinogénmi, súčasne týmito rozhodnutiami bolo schválené kontrolované pásmo a prevádzkové poriadky. Ide o tieto spoločnosti:

- **Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce**, ktorá pri svojej činnosti používa chloroform, do kontaktu s uvedenou látkou prichádza celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien v pracovnom zaradení 1 skladníčka, 5 laborantov (4 ženy). Vzhľadom na charakter prác a na základe záverov z posúdenia rizika boli zamestnanci zaradení do 2 kategórie prác. Chemický karcinogén chloroform, ročná spotreba 40 l.

- **ATV družstvo Strážske**, ktorej zamestnanci – 2 muži sú exponovaní prípravku Pragokol Zn 35K pri galvanizovaní výrobkov. Na základe posúdenia rizika boli zaradení do 2 kategórie prác pre uvedený faktor. Spotreba v roku 2014 bola 36,8 kg.

Do evidencie boli zaradené aj organizácie a firmy, ktorých zamestnanci v roku 2014 vykonávali práce spojené s odstraňovaním azbestu, resp. materiálov s obsahom azbestových vlákien v okresoch Michalovce a Sobrance, a to aj firmy, ktorých sídlo sa nenachádza v týchto okresoch. Išlo o tieto spoločnosti:

Michal Choma, Snina – 4 zamestnanci,

ASTANA, s.r.o. Poprad – 4 zamestnanci,

Ing. František Salanci, Humenné – 6 zamestnancov,

RONAR, s.r.o. Košice – 6 zamestnancov,

Stavotrend, s.r.o. Michalovce – 3 zamestnanci,

REGENA, s.r.o. Strážske – 10 zamestnancov. Zamestnanci uvedených firiem sú na základe hodnotenia a posúdenia rizika zaradení do 2 kategórie prác.

Z evidencie bola vyradená spoločnosť **Unomedical, s.r.o. Michalovce** nakoľko spoločnosť zabezpečila skladovanie výrobkov sterilizovaných etylénoxidom v priestoroch spoločnosti EBSTER SK, s.r.o. Michalovce a zamestnanci spoločnosti UNOMEDICAL teda nie sú exponovaný EtO.

K 31.12.2014 v 2 kategórii prác evidujeme 127 zamestnancov (z toho je 39 žien), ktorí prichádzajú do kontaktu s chemickými karcinogénmi, pričom však na základe posúdenia rizík sú zaradení do 2 kategórie prác.

V rámci previerok na pracoviskách, kde sú zamestnanci exponovaní chemickým karcinogénom boli zástupcovia firiem upozorňovaní na povinnosti, ktoré pre nich vyplývajú zo zákona č. 355/2007 Z. z., NV SR č. 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a NV SR č. 356/2006 Z. z. v znení NV SR č. 301/2007 Z. z., tiež na ustanovenie REACH a zák. č. 67/2010 Z. z.. Celkom bolo vykonaných 10 previerok. V rámci previerok zamestnanci odd. PPLaT kontrolujú prevádzkové poriadky, vytvorenie a označenie kontrolovaného pásma, v prípade rizikových prác výstupy z LPP - posudky o zdravotnej spôsobilosti, používanie OOPP, posudky o riziku, vedenie evidencie o spotrebe chemických karcinogénov a o skladovaných množstvách, spôsob skladovania. Taktiež kontrolujú KBÚ, označovanie a balenie chemických karcinogénov, tiež sú kontrolované CMT látky. Vo väčšine prípadov už majú organizácie k dispozícii KBÚ spracované v súlade s novou legislatívou v oblasti chemických látok – REACH a zák. č. 67/2010 Z. z..

Pokiaľ ide o práce spojené s azbestom, bolo vydaných 9 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien. Išlo o odstraňovanie strešných krytín, odstraňovanie azbestocementových rúr v bytových jadrách. Oznámenie o začatí prác sme obdržali v 6 prípadoch. Boli vykonané 2 previerky so zameraním na kontrolu pracovných podmienok pri odstraňovaní materiálov s obsahom azbestu (odstraňovanie potrubí, strešných krytín), v ostatných 4 prípadoch išlo o stavby fyzických osôb (odstraňovanie strešnej krytiny z rodinných domov) a práce boli vykonávané počas víkendu. Pri previerkach neboli zistené závažnejšie nedostatky, spoločnosti pri odstraňovaní materiálov postupovali v súlade s plánom práce, pre pracovníkov boli zabezpečené potrebné OOPP a tieto aj pri práci používali, u zamestnancov boli vykonané LPP a boli preukázateľne oboznámení s prevádzkovými poriadkami, taktiež boli preškolení zo základných zásad bezpečnosti pri práci s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ukončení sanačných prác sú na RÚVZ zasielané záverečné správy.

V roku 2014 k 31.12. bol podaný 1 podnet na výkon ŠZD pre neodbornú sanáciu materiálov obsahujúcich azbestové vlákna. Kontrolu na mieste bolo zistené, že objekty majú eternitové strechy, ale nevykonávala sa žiadna stavebná činnosť spojená s odstraňovaním azbestových materiálov, preto bol podnet vyhodnotený ako neopodstatnený.

V okrese Michalovce evidujeme teda celkom 174 zamestnancov z toho je 73 žien, ktorí pri práci prichádzajú do kontaktu s karcinogénmi, resp. zabezpečujú ich skladovanie, avšak rizikové práce sú evidované u 47 zamestnancov (z toho je 34 žien), nakoľko na ostatných pracoviskách na základe posúdenia rizika nie sú splnené kritéria na zaradenie do rizikových kategórií prác podľa § 31 zák. č. 355/2007 Z. z. a Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z.. Všetky uvedené organizácie a spoločnosti majú súhlas na manipuláciu, používanie, a skladovanie chemických karcinogénov podľa §13 ods. 4 písm. j) zák. č. 355/2007 Z. z., taktiež sú určené a vyznačené kontrolované pásma.

Prehľad firiem v okresoch Michalovce a Sobrance, kde sú pri práci používané chemické karcinogény:

1. Ebster, s.r.o. Michalovce – Používa prípravok Siadotox 90 s 10% a 15% obsahom etylénoxidu na sterilizáciu. Ide o zmes čistého etylénoxidu s oxidom uhličitým. Ročná spotreba zmesi etylénoxidu bola 179 370 kg, z toho v zmesi s 10% obsahom etylénoxidu bolo použitých 7 320,0kg etylénoxidu, v zmesi s 15% obsahom etylénoxidu bolo použitých 15 925,5kg etylénoxidu. Látka sa používa na chemickú sterilizáciu výrobkov pre zdravotníctvo (infúzne sety, kanyly, močové vrecká a pod.). Zamestnanci sú evidovaní v 3 kategórii rizikových prác - 10 výrobných zamestnancov – muži v pracovnom zaradení operátor, z toho 1 pracovník je vedúci. Zdravotný dohľad je zabezpečený PZS. V roku 2014

boli u všetkých zamestnancov vykonané LPP - vyšetrenie periférnej krvi so zameraním na cytogenetickú analýzu periférnych lymfocytov. U všetkých zamestnancov sa percento aberantných buniek pohybovalo pod 5% AB.B, resp. zistené hodnoty sa pohybovali na úrovni 2-2,5% AB.B. Pri výkone ŠZD bolo konštatované, že zamestnanci zavádzajú a vyvážajú jednotlivé autoklávy podľa spracovaných pokynov. V uvedených pokynoch je zakotvená ich povinnosť tráviť prestávky v práci mimo výrobných priestorov, obmedzenie času pobytu vo výrobných priestoroch – harmonogram striedania pri navážke a vyvážke autoklávov – procedúra vyvážky a navážky v rozsahu maximálne dva autoklávy na operátora za zmenu, používanie ochranných polomasiek s výmenným filtrom 412 AX farba hnedá. Po každom procese vyvážky nasleduje technologická prestávka v trvaní minimálne 15 minút, potom nasleduje navážka autoklávov. Po jej ukončení sa vymení dvojica operátorov podľa stanoveného rozpisu. Reálna expozícia etylénoxidu 1 zamestnanca je v trvaní 60 minút za zmenu. Výroba je riadená automatizovaným riadením cyklov sterilizácie. V roku 2014 bola vykonaná objektivizácia etylénoxidu v pracovnom ovzduší výrobnej hale a v expedičnej hale, u zamestnancov boli vykonané osobné odbery pri navážke a vyvážke materiálu z autoklávov a odplyňovacích tunelov. Z protokolov z merania vyplynulo, že nedochádza k prekročovaniu TSH celozmenovej pre etylénoxid, u 1 zamestnanca došlo k prekročeniu krátkodobej TSH. V roku 2014 bola realizovaná nová vzduchotechnika v expedičnej hale – došlo k jej posilneniu, nakoľko tu budú skladované výrobky po sterilizácii do doby ich odvozu zákazníkom. Uvedená stavba bola uvedená do skúšobnej prevádzky počas ktorej bude vykonaná objektivizácia etylénoxidu v pracovnom ovzduší. V roku 2014 bola vykonaná údržba priestorov na osobnú hygienu (vybielenie a obnovenie náterov a obkladov v šatni, umyvárni, WC).

2. VVS, a.s. Košice - závod Michalovce – V tejto firme sa používa pri chemických analýzach dvojchroman draselný - zostatok na sklade je 140 g (v roku 2014 sa nepoužíval), chroman draselný – spotreba 40g g, zostatok na sklade je 265g g a indikátor fenolftalein - spotreba 0,5g , zostatok na sklade je 96 g. Uvedené látky sú používané na jednom pracovisku – laboratóriu, kde pracuje celkom 6 zamestnancov, z toho je 5 žien. Zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

3. Nemocnica s poliklinikou Š. Kukuřu Michalovce, a.s. Michalovce - oddelenie klinickej onkológie - používané chem. karcinogény – cytostatika, celková spotreba za rok 2014 1 415 472 mg. Počet exponovaných pracovníkov evidovaných v riziku chemickej karcinogenity je 37 z toho je 34 žien. Ide o zamestnancov, ktorí sú exponovaní cytostatikami pri príprave a podávaní injekčných a infúzných roztokov, pri ošetrovaní pacientov, pri manipulácii s prádlom a biologickým materiálom. Pracovníci majú pridelované jednorazové OOPP.

Príprava roztokov a ich skladovanie je riešené vo vyhradených priestoroch. Vlastná príprava sa vykonáva v bioboxe UNIMAK ABX 2000, kde je zabezpečené automatické vetranie s laminárnym prúdením vzduchu. Likvidáciu odpadu zabezpečuje NsP ŠK Michalovce, a.s. cestou oprávnených organizácií.

4. Eurovia – Services, a.s. Košice – Obaľovačka Zbudza – Detašované laboratórium - Na uvedenom pracovisku je pri analýzach používaný trichlóretylén, spotreba k 31.12. bola 40 l. S uvedenou látkou pracuje 1 zamestnanec - muž. Na pracovisku laboratória bola vykonaná objektivizácia faktorov v pracovnom ovzduší RÚVZ Košice. Z protokolov merania vyplýva, že sú dodržané TSH pre trichlóretylén a preto je zamestnanec zaradený na základe posudku o riziku do 2 kategórie prác

5. Chemko, a.s. Strážske v likvidácii, Priemyselná 720, Strážske– V tejto spoločnosti sú skladované zvyšky PCB – 500 ton tuhých zvyškov PCB. Kontrola skladovania je vykonávaná 1 zamestnankyňou, s uvedenými látkami pracovníčka teda neprichádza do priameho kontaktu, o kontrolách je vedená evidencia. Kontrola zo strany RÚVZ je vykonávaná 1x ročne.

6. Chemko, a.s. Slovakia Strážske - chemické karcinogény sú používané na dvoch pracoviskách: Pracovisko **Odbor riadenia a kontroly kvality (ORaKK)**, kde sú používané tieto karcinogény: dvojchroman draselný p. a. – spotreba 378,4 g, zásoby 13 097,6 g, bromičnan draselný – spotreba 93,3g, zásoby 5 244,8 g, chroman draselný – spotreba 30,0g, zásoby 9 538,0, benzén – spotreba 0 ml, zásoby 4 000ml, dibutylftalát – spotreba 0ml, zásoby 2 900ml, 1,2-dichlóretán – spotreba 0ml, zásoby 3 800ml, síran hydrazínu – spotreba 0g, zásoby 3 000g. Práce spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov vykonáva 11 žien.

Odbor vývoja a výskumu (OVaV), kde sú používané tieto karcinogény: dvojchroman draselný – spotreba 30g, zásoby 39 878g, chroman draselný – spotreba 0g, zásoby 1 097g, benzén – spotreba 0ml, zásoby 2 940ml, 1,2 – dichlóretán – spotreba 0ml, zásoby 5 100ml, bromičnan draselný – spotreba 23g, zásoby 2 449g, oxid nikelnatý – spotreba 0g, zásoby 2 000g, síran kademnatý – spotreba 0g, zásoby 1 700g. S uvedenými látkami pracuje celkom 5 zamestnancov, len ženy.

7. TP2, s.r.o. Strážske – na pracovisku Laboratórium MOK tejto firmy je pri analýzach odpadových vôd používaný chroman draselný, ročná spotreba 150g, v zásobe majú ďalších 2869,7 g. S chromanom draselným pracuje jedna zamestnankyňa, ktorá je zaradená do 2 kategórie prác.

8. SE, a.s. Bratislava - Elektrárne Vojany, závod –používané chemické karcinogény: hydrazín hydrát, ročná spotreba 650 kg, zásoby 950kg, chroman draselný, v roku 2014 sa nepoužíval (zásoba 0,750kg). Práce spojené s manipuláciou a skladovaním chemických karcinogénov na pracoviskách SE EVO Vojany vykonáva spolu 14 zamestnancov, z toho 6 žien, a to v prevádzke 11 zamestnancov, z toho 6 žien, na pracovisku údržby 1 zamestnanec – muž a na pracovisku bezpečnosť a ŽP 2 zamestnanci – muži. Uvedení zamestnanci sú zaradení do 2 kategórie prác.

9. Nafta a.s. Bratislava, prevádzka Michalovce – pracovisko laboratórium, používaný karcinogén chroman draselný, spotreba 5g, zásoba 90g. S uvedeným karcinogénom pracuje 1 laborantka, ktorá ja zaradená v 2 kategórií prác.

10. Light Stabilizers, s.r.o. Strážske – V uvedenej organizácii je pri práci používaný dvojchroman draselný p. a. – chemické analýzy. Ročná spotreba 175g, zostatok je 11 175g. Počet zamestnancov 6 laborantiek, zamestnankyne sú zaradené, na základe posúdenia rizika, do 2 kategórie prác.

11. FIBERSTRUCT, s.r.o. Strážske – Pri výrobe plastových roštov je používaná chemická látka ACCELERÁTOR NL-63-100. Skladovanie je v uzavretých nádržiach. Počet exponovaných zamestnancov 18 - muži, ktorí sú zaradení do 2 kategórie prác. Ročná spotreba 244,4219kg, zásoby – 187,41 kg.

12. Proservis, s.r.o. Strážske – ide o spoločnosť, ktorá sa zoberá odstraňovaním materiálov s obsahom azbestových vlákien. Uvedené práce vykonáva 18 zamestnancov. Vzhľadom na uvedené, neudávame množstvo karcinogénu.

13. Transpetrol, a.s. Bratislava – Prečerpávacía stanica 1 Budkovce - spoločnosť zabezpečuje prepravu ropných látok. Práce s chloroformom vykonávajú 5 zamestnanci – v profesiách 1 skladník (muž) a 4 laborantky, ročná spotreba – 40 l.

14. ATV družstvo STRÁŽSKE – pri povrchovej úprave výrobkov je používaný prípravok Pragokol Zn 35Km, ktorému sú exponovaní 2 zamestnanci. Ročná spotreba – 36,8 kg

15. Michal Choma, Snina – odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 4 zamestnanci.

16. ASTANA, s.r.o. Poprad - odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 4 zamestnanci.

17. Ing. František Salanci, Humenné- odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 6 zamestnancov.

18. RONAR, s.r.o. Košice - odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 6 zamestnancov.

19. STAVOTREND, s.r.o. Michalovce - odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 3 zamestnanci.

20. REGENA, s.r.o. Strážske - odstraňovanie materiálov s obsahom azbestových vlákien – 10 zamestnancov.

Prehľad spotreby chemických karcinogénov za rok 2014 v okrese Michalovce je uvedený v priloženej tabuľke. Úloha sa plní aj v ďalších rokoch.

Bod 2.1.4. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z DNJZ.

Úloha je zameraná na hodnotenie pracovného prostredia a spôsobu práce vo vzťahu k výskytu ochorení z DNJZ, ale súčasne sú hodnotené pracovné podmienky aj pri šetrení podozrení na choroby z povolania u ostatných šetrení. Pri plnení tejto úlohy vychádzame z odborného usmernenia MZ SR - HH č. HH SR - 4802/2002-HŽPP/PPL zo dňa 21. 11. 2002 na zabezpečenie jednotného postupu štátnych zdravotných ústavov v SR pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z DNJZ.

K 31.12.2014 bolo prešetrených 29 podozrení na choroby z povolania, z toho v 18 prípadoch išlo o ochorenie z DNJZ, v 6 prípadoch išlo o kombináciu DNJZ+ vibrácie, v 1 prípade DNJZ + Astma bronchiálne, v 1 prípade išlo o kombináciu podozrenia na CHzP z DNJZ + ochorenie z vibrácií + porucha sluchu z hluku, 1x DNJZ + vibrácie + Rhinitis chronica s dokázanou precitlivosťou na alergény z pracovného prostredia, 1x Rhinitis chronica a 1x TBC.

K 31.12.2014 sme obdržali z KPL Košice 12 rozhodnutí o priznaní CHzP, pričom v 10 prípadoch išlo o CHzP z DNJZ, v 1 prípade o TBC a v 1 prípade to bola Rhinitis chronica. V uvedenom počte 10 priznaných CHzP z DNJZ sú aj ochorenia prešetrované v predchádzajúcom roku.

Rozhodnutia o nepriznaní CHzP z KPL Košice sme zatiaľ obdržali v 4 prípadoch, z toho v 3 prípadoch išlo o DNJZ a v 1 prípade o Rhinitis chronica alergica.

U podozrení na CHzP z DNJZ ide predovšetkým o kanálové syndrómy a epicondylitídy, PHS, Impingement syndróm, artrózy rôznych kĺbov HK a ich vzájomnú kombináciu. Podozrenia na všetky prešetrované CHzP sa vyskytovali u zamestnancov rôznych odvetví: Obecné úrady (školské) – 3 DNJZ, strojárstvo 12 - DNJZ, potravinársky priemysel 4, 3 DNJZ a 1 AB, zdravotníctvo 3, z 2 DNJZ jedna TBC, odevný priemysel 1, služby – 2, stavebníctvo 2, poľnohosp. a vodné hospodárstvo – 1, nezamestnaný 1.

Záver z prešetrovania sú uvádzané už podľa tabuľky č. 9 k VS pre rok 2014. Súvislosť ochorenia z DNJZ s vykonávanou prácou bola vyslovená v 4 prípadoch, v 8 prípadoch bolo dané stanovisko, že CHzP nevznikla v súvislosti s vykonávanou prácou, v 6 prípadoch bolo odporúčané prekonzultovanie podozrenia na CHzP na RKD, v ďalších 7 prípadoch išlo o sporné prípady a preto bolo taktiež odporúčané ich prekonzultovanie na RKD, v 2 prípadoch nebolo dané stanovisko, nakoľko v 1 prípade spoločnosti, kde prešetrovaný pracoval už zanikla a v druhom prípade menovaný vykonával práce v zahraničí.

Jednotlivé oznámenia o prešetrovaní podozrení na choroby z povolania sú zasielané na KPL Košice a ÚVZ SR - odbor PPL. Šetrení podozrení na choroby z povolania z DNJZ sa zúčastňujú zástupcovia zamestnávateľa, zamestnancov, prešetrovaní pracovníci a v roku 2014 sa šetrení zúčastňovali aj zástupcovia pracovných zdravotných služieb. Súčasťou prešetrovaní je aj zobrazenie vykonávanej pracovnej činnosti pomocou videokamery, čo prispieva k zvýšeniu kvality prešetrovania.

V spoločnosti Zekon, a.s. Michalovce evidujeme práce v profesii šička a práce s tým spojené ako rizikové v 3 kategórii rizikových prác s celkovým počtom 60 exponovaných zamestnancov (59 žien) pre rizikový faktor fyzická záťaž – DNJZ. Ako zo šetrení vyplýva,

ide o pracovníčky, ktoré v uvedenej profesii pracujú viac ako 20 rokov, čiže ide o dlhodobú expozíciu, pracovníčky pracujú v trvalom miernom predklone v oblasti hlavne krčnej chrbtice, s opakovaným zaťažovaním hlavne svalov rúk, predlaktí. Rizikové práce v 3 kategórii pre rizikový faktor fyzická záťaž – bremená evidujeme tiež v spoločnosti Unomedical, s.r.o. Michalovce s celkovým počtom 78 exponovaných zamestnancov (len ženy). Ide o pracovníčky vo veku nad 50 rokov, u ktorých dochádza k prekročovaniu smerných hodnôt pri manipulácii s bremenami. Z opatrení, ktoré spoločnosť rieši je to „kolotoč“ na jednotlivých pracovných pozíciách, manipuláciu s bremenami vykonávajú po dve pracovníčky.

V prvom polroku 2014 z evidencie rizikových prác – práca s bremenami, na základe žiadosti zamestnávateľa doloženej posudkom o riziku boli vyradení zamestnanci organizácie Lidwina DSS Strážske, kde bolo exponovaných celkom 19 zamestnancov, len ženy.

Najviac podozrení na CHzP z DNJZ k 31.12.2014 evidujeme v spoločnosti YWTS, s.r.o. – celkom 5 podozrení na CHzP z DNJZ (1x operátor výroby – tester, 2x kvalítár a kontrolór výroby, 1x stredná výroba – kontaktovanie, 1x kontrolór káblových zväzkov), v 4 prípadoch bolo odporúčané prekonzultovanie na RKD a v 1 prípade nebola vyslovená súvislosť s vykonávanou prácou. V roku 2014 bola v tejto spoločnosti priznaná 1 CHzP na pracovnej pozícii stredná výroba – kontaktovanie. 3 CHzP evidujeme v školských a predškolských zariadeniach, ide o profesie kuchárky a upratovačky, 3 podozrenia na CHzP za rok 2014 evidujeme v spoločnosti SYRÁREŇ BEL SLOVENSKO, a.s. Michalovce a 2 v spoločnosti ARJ Servis, s.r.o. Michalovce. V ostatných prípadoch ide o jednotlivý výskyt.

Vo väčšine prípadov sme pri šetreniach zisťovali, že zamestnanci pri LPP udávajú nepravdivé údaje – zatajujú svoje ťažkosti zo strachu zo straty zamestnania. Vzhľadom k tomu, je záchyt ochorenia oneskorený. Ďalej zisťujeme, že v niektorých prípadoch si prešetovaní takto riešili svoju sociálnu situáciu po prepustení zo zamestnania. Pri prešetrovaní podozrení na CHzP najväčším problémom je získať potrebné podklady, nakoľko často ide o firmy, ktoré už ukončili svoju činnosť a nie sú teda žiadne podklady, údaje poskytuje len prešetrovaný a nie je možné overiť ich pravdivosť, alebo prešetrovaný pracoval v zahraničí. Ďalej sú to rozdielne údaje od zamestnávateľa a od prešetrovaného a v takom prípade len veľmi ťažko môžeme vysloviť jednoznačný názor na priamu súvislosť medzi ochorením a vykonávanou prácou.

Prehľad všetkých prešetrovaných podozrení na CHzP, priznaných a nepriznaných CHzP sú uvedené v priložených tabuľkách.

Úloha č. 2.2. – Intervencie na podporu zdravia pri práci.

2.2.1. Zdravé pracoviská – riešia vybrané RÚVZ v SR. V okresoch Michalovce a Sobrance podniky nie sú zapojené do intervenčných programov.

V roku 2014 boli pracovníkmi RÚVZ Michalovce – odd. PPLaT pripravené edukačné materiály:

- Používajte chemické látky bezpečne,
- Endokrinné disruptory. Uvedené materiály boli uverejnené na stránke RÚVZ Michalovce a súčasne boli poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD.
- na odborné semináre RÚVZ Michalovce boli pripravené tieto prednášky:
- Rizikové práce v SSM, a.s. Strážske, autorky Kniežová, D., a Bánociová, I.,
- Prieskum pracovných podmienok vo vybraných OC – TESCO SR, a.s. – Hypermarket Michalovce, autori: Camberovitchová, A., Bánociová, I., Humeníková, Jana.,
- Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov, autori Camberovitchová, A., Bánociová, I., Humeníková, J.

Na odborný seminár pre pracovníkov s VŠ Vzdelaním na RÚVZ Košice bola pripravená prednáška „Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách“, autori Kniežová, D., Camberovitchová, A., Bánociová, I.,

Pre chránené pracoviská, resp. chránené dielne boli pripravené materiály:

- edukačný materiál „Chránené pracoviská“.

Bola spracovaná informácia o opatreniach na ochranu zdravia pred nadmernou záťažou teplom. Uvedené materiály sú poskytované zamestnávateľom pri výkone ŠZD, taktiež sú uverejnené na www. stránke RÚVZ Michalovce a na jednotlivých nástenkách v budove RÚVZ, ako aj na hlavnom paneli vo vestibule RÚVZ.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci. V rokoch 2014 – 2015 je zameraná na stres v pracovnom prostredí a prebieha pod názvom „Riadenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci“ . Začala sa v apríli 2014. Materiály o kampani sú umiestnené na panely vo vestibule RÚVZ a na nástenkách. V rámci ŠZD sú zamestnávateľia informovaní o uvedenej kampani, tiež sú im poskytované edukačné materiály, s ktorými sú následne zamestnanci oboznámení v rámci prebiehajúcich školení. Materiály sú taktiež uverejnené na stránke www.ruvzmi.sk . V rámci uvedenej kampane bol dňa 23.10.2014 „Deň otvorených dverí na RÚVZ – odd. PPLaT.“ Verejnosť bola informovaná prostredníctvom oznamu uverejneného na informačnej tabuli, ktorá je umiestnená pri vstupe do budovy RÚVZ. Materiály o prebiehajúcej kampani boli poskytnuté celkom v 12 organizáciách.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“- v roku 2013 prebehlo spracovanie národných výsledkov kampane, ktorá sa konala v roku 2012 v 3 rezortoch (služby, zdravotníctvo, doprava). V októbri 2013 sme obdržali závery z celoslovenského vyhodnotenia tejto kampane. Výsledky boli zverejnené na web. stránke RÚVZ Michalovce. Podľa záverov tejto správy, sú spracovávané správy pre tie RÚVZ v SR, ktoré sa podieľali na kampani. Po ich spracovaní budú zamestnávateľia oboznámení s výsledkami. Spracovanie a vyhodnotenie realizuje ÚVZ SR.

Úloha č. 2.5 - Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Michalovce	14	-	11	11	21/13	12 („Pracovisko“)	-	-	-

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

V komentári v texte pod tabuľkou uviesť za jednotlivé pracoviská:

- Vykonávanú činnosť

- Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

Výkony za roky 2009 až 2013:

RÚVZ Michalovce	Vydané rozhodnutia	Vydané stanoviská
2009	7	-
2010	4	1
2011	10	2
2012	47	4
2013	21	-

Štátny zdravotný dozor na chránených pracoviskách bol vykonávaný podľa zák. NR SR č. 355/2007 Z. z. a predpisov vydaných na jeho vykonanie a NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

V roku 2014 k 31.12. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT v rámci výkonu ŠZD na chránených pracoviskách celkom 11 previerok, pričom bolo zistené, že v 3 prípadoch boli prevádzky zrušené. Pri previerkach bolo zistené, že zdravotná starostlivosť o zamestnancov je zabezpečovaná ich praktickými lekármi, resp. príslušnými špecialistami. Zamestnanci sú informovaní o opatreniach, ktoré zamestnávateľia realizovali na pracoviskách za účelom vytvorenia zdravých pracovných podmienok a za účelom eliminácie rizikových faktorov na pracoviskách. Informácie sú zamestnancom poskytované v rámci školení pri nástupe do zamestnania a 1x ročne pri školeniach zameraných na bezpečnosť pri práci.

Pri previerkach bolo zistené, že prevádzkovatelia vybavili pracoviská so zreteľom na zdravotný stav zamestnancov tak, aby nedochádzalo k nadmernej fyzickej záťaži zamestnancov (ergonomické stoličky, usporiadanie pracovných miest, dosahové vzdialenosti, práca s bremenami – technické zariadenia), takisto pracovné prostredie vyhovovalo podmienkam podľa NV SR č. 391/2006 Z. z., neboli zistené nedostatky. Vo väčšine prípadov bolo zistené, že je upravená pracovná doba - skrátená, resp. sú určené pravidelné prestávky v práci po dvoch hodinách.

U všetkých zamestnancov boli vykonané vstupné LPP a zamestnávateľia deklarovali spôsobilosť zamestnancov pre danú pracovnú činnosť závermi z týchto vstupných LPP. Pri previerkach vykonávaných v rámci ŠZD boli pracovníkom na chránených pracoviskách rozdane dotazníky „PRACOVISKO“ – celkom 12.

Na uvedených kontrolovaných pracoviskách pracovalo spolu celkom 21 zamestnancov, z toho bolo 13 žien v tomto pracovnom zaradení:

- administratívne práce (kancelárske práce, reklamné služby, poradenstvo a pod.) – 6/3,
- výrobní zamestnanci: šičky 10, montážni pracovníci 3
- predavač – 2/0

Rozdelenie zamestnancov podľa skupín diagnóz:

- M (pohybové ústrojenstvo) – 11/6,
- I (kardiovaskulárne ochorenia) – 3/2,
- J (dýchacie ústrojenstvo) – 1/1
- K /GIT) – 2/2,
- H (ochorenie sluchového aparátu) - 2/1,
- H (ochorenie zrakového aparátu) – 1/0,
- D (nádorové ochorenia) – 1/1

Okrem previerok boli tiež vykonávané obhliadky priestorov pred ich uvedením do prevádzky.

V roku 2014 k 31.12. bolo vykonaných zamestnancami odd. PPLaT, na základe žiadostí účastníkov konania, celkom 14 obhliadok priestorov pred ich uvedením do prevádzky, orgánom verejného zdravotníctva bolo teda vydaných 14 rozhodnutí na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky, ktoré budú mať štatút chráneného pracoviska, resp. dielne. Ide o vykonávanie administratívnych práce (kancelárske práce, reklamné služby, poradenstvo a pod), ďalej to boli výrobné činnosti (čalúnnictvo, výroba keramiky a pod.) a predajne textilu. Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na týchto pracoviskách je 17, z toho je 12 žien v tomto pracovnom zaradení:

- administratívne práce – 10/6,
- výrobní zamestnanci – 2/1,
- predavač – 5/5

Rozdelenie podľa diagnóz:

- M (podporne pohybová sústava) – 11/8,
- I (kardiovaskulárny aparát) – 2/2,
- J (DC) – 1/1,
- H (sluchový aparát) – 1/1,
- H (zrakový aparát) – 1/0,
- F (duševná porucha) – 1/0.

Pri obhliadkach bolo konštatované, že pracoviská sú riešené v súlade s platnou legislatívou, priestorové riešenie a vybavenie pracovísk je prispôsobené zdravotnému stavu zamestnancov. V rozhodnutiach údaj o tom, že pôjde o chránené pracovisko je uvádzaný v odôvodnení.

V 12 prípadoch boli vydané stanoviská, na základe žiadosti prevádzkovateľov, ako doklad pre ÚPSVaR a to napriek tomu, že pre uvedené prevádzky už boli orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutia – súhlas s uvedením do prevádzky. Vo väčšine prípadoch sa jednalo o navýšenie, resp. zníženie počtu zamestnancov na danom pracovisku, maximálne však o 1 zamestnanca, alebo išlo o zmenu veľkosti plochy daného pracoviska.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

V súvislosti s plnením tejto úlohy bolo zabezpečené metodické usmerňovanie príslušných pediatrických NZZ a NZZ pre dospelých v okresoch Michalovce a Sobrance.

V období od 1.1.- 31.12.2014 bola odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie priebežne poskytovaná poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení. **Spolu: 26 x**

Metodické usmerňovanie NZZ : 242

○ Informácia o zmene vyšetrovania parametrov anti Bordetella pertussis a parapertussis v Laboratóriách Alphamedical a.s. Stropkov a Ružomberok (všetky NZZ pre deti a dospelých v okrese Michalovce a Sobrance : **31**

○ Usmernenie – Ebola – všetci praktickí lekári NZZ pre deti a dospelých a dospelých v okr. Michalovce a Sobrance: **90x**

- Usmernenie o odporúčaníach týkajúcich sa očkovania proti chrípke - všetci praktickí lekári NZZ pre deti a dorast a dospelých v okr. Michalovce a Sobrance: **90x**
- Usmernenie o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek vzhľadom na dočasnú nedostupnosť očkovacej látky Infanrix-IPV-Hib – všetci praktickí lekári NZZ pre deti a dorast v okr. Michalovce a Sobrance: **31x**

Previerky očkovania: 102

- kontrola dodržiavania očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých : **31**
- kontrola zaočkovanosti detí v NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance, zameraná na očkovanie detí nar. v r. 2007 proti DiTePer, Poliomyelitída, 2000 proti DT a poliomyelitíde, 2002 proti morbilám, mumpsu, ružienke : **31**
- administratívna kontrola očkovania k 31.8.2014: **30**
- kontrola očkovania proti chrípke a proti inv. pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach soc. služieb: **8**
- kontrola očkovania Dialýza LOGMAN Michalovce : **1**
- kontrola očkovania u detí HBsAg pozitívnych matiek: **1**

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance 19 ochorení na divý kašeľ vyvolaný Bordetella pertussis, z toho v jednom prípade sa jednalo o rodinný výskyt (Veľké Kapušany 3x, 9x Michalovce, 1x Kapušianske Kľačany, Hatalov – 2 ochorenia, Kolibabovce – 2 ochorenia, 1x Strážske, 1x Pozdišovce) vo vekových skupinách: 0-ročný – 1 prípad, 1-4 ročný – 1 ochorenie, 5-9 ročný – 1 ochorenie, 10-14 – 1 ochorenie, 15-19 – 9 ochorení, 20-59 – 6 ochorení. Ochorenia boli potvrdené klinicky a serologicky. V 17 prípadoch boli choré osoby kompletne očkované, 1 osoba bola očkovaná čiastočne a v jednom prípade dieťa neočkované vzhľadom na vek.

Bolo zaznamenané 1 ochorenie na chronickú VHB u 39-ročného muža, t.č. väzeň ÚVV a ÚVTOS Košice s pozitívnou epid. anamnézou na parenterálne zákroky.

V uvedenom období bolo zaznamenaných v okrese Michalovce a Sobrance 71 ochorení na parotitídu, z toho v 28 prípadoch sa jednalo o epidemický výskyt ochorení v obci Trhovište (rómska osada).

Všetky ochorenia hlásené u osôb s nízkym hygienickým štandardom bývania a stravovania. Vyšetrení obvodným lekárom prvého kontaktu. Ochorenia potvrdené na základe typických klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti.

Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 1-4 – 11 ochorení, 5-9 – 15, 10-14 – 16, 15-19 – 10, 20-24 – 11, 25-34 – 5, 35-44 – 2, 45-54 – 1 ochorenie. Ochorenia boli potvrdené klinicky, epidemiologicky a v 18 prípadoch aj serologicky. Z celkového počtu chorých bolo očkovaných 64 osôb (1. dávkou – 30, 2. dávkami – 32, 3. dávkami – 2 osoby), 6 osôb neočkovaných pre vek, v 1 prípade očkovanie nezistené. V 1 prípade bolo ochorenie komplikované orchitídou a v 3 prípadoch meningitídou. Hospitalizovaných bolo 14 osôb. Výskyt podľa obcí: Michalovce – 5, Moravany – 1, Budkovce – 1, Čičarovce - 4, drahnov – 3, Hatalov – 1, Horovce – 5, Iňačovce – 2, Jastrabie – 2, Malčice – 2, Petrovce n/Laborcom – 5, Strážske – 4, Trhovište – 28, Tušická Nová ves – 1, Zemplínske Kopčany – 1, Sobrance – 4, Porôbka – 1, Remetské Hámre - 1

Dňa 28.1.2014 sme obdržali správu z NRC pre MMR Bratislava (Dr. Tichá) o výsledku genotypizácie parotického vírusu. Bol potvrdený genotyp G (Národné ref. laboratórium Kochovho inštitútu v Berlíne). Sekvencia nukleovej kyseliny je zhodná s 2 prípadmi v Nemecku (Mníchov 31.10.2013 a Cologne 1.1.2014). Tento genotyp bol zodpovedný aj za výskyt parotitídy v ČR v r. 2005-2006, v Macedónsku (2008-2009), Holandsku (2009), v Bavorsku (2010) a na prelome r. 2010/2011 v Škótsku.

V rámci administratívnej kontroly očkovania bola zistená na celookresnej úrovni nižšia zaočkovanosť ako 95 % len v okrese Sobrance, a to v prípade očkovania proti osýpkam, parotitíde a rubeole v r. 2012.

Na úrovni obvodov nedosiahli v rámci pravidelného očkovania 90 %-nú zaočkovanosť v okr. Michalovce 3 obvody (DTaP-VHB-HIB-IPV, pneumokokové infekcie a MMR) v ročníku 2012 a v okr. Sobrance 2 pediatrické obvody (DTaP-VHB-HIB-IPV, pneumokokové infekcie, MMR v r. 2012 a MMR v r. 2011). Najčastejšími príčinami nižšej zaočkovanosti boli migrácia rómskych detí, nezodpovedný prístup rodičov k očkovaniu, dočasné a trvalé kontraindikácie.

Dňa 13.11.2014 zorganizoval pre zamestnancov lôžkového zdravotníckeho zariadenia (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.) v rámci projektu „Hodnota očkovania“ RÚVZ so sídlom v Michalovciach v spolupráci s RKSaPA, okresný odborný seminár s týmito témami: Epidémia eboly z pohľadu ošetrojúceho personálu, Epidémia eboly – pripravenosť na vysoko nebezpečnú nákazu v rezorte zdravotníctva. Zmenu témy odborného seminára si vyžiadala aktuálna epidemiologická situácia v súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v Afrike.

6.2 Surveillace infekčních ochorení

Surveillance prenosných infekčných ochorení vykonáva oddelenie epidemiológie RÚVZ Michalovce v spolupráci s primárnou zdravotníckou starostlivosťou, nemocničnou starostlivosťou, rôznymi sociálnymi a inými službami mimo zdravotnícky systém.

Epidemiologické vyšetřovanie v ohniskách nákaz sa vykonávalo priebežne v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení. V období od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo v okrese Michalovce a Sobrance spracovaných 223 ohnisk /počet opatrení – 809/. Súčasne sa vykonávala v rámci prevencie prenosných ochorení aj edukačná činnosť v rodinách chorých a tiež v školských a predškolských zariadeniach, kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Do informačného systému EPIS bolo vložených za uvedené obdobie 928 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance. Okrem toho prebiehalo pravidelné týždenné spracovanie hlásení o výskyte chrípky a ostatných ARO, ako aj mimoriadnych epidemiologických situáciách. V rámci SRV boli vložené do inf. systému 9 hlásení.

V skupine nákaz preventabilných očkovaním sme zaznamenali v okrese Michalovce a Sobrance 19 ochorení na divý kašeľ vyvolaný Bordetella pertussis, z toho v jednom prípade sa jednalo o rodinný výskyt (Veľké Kapušany 3x, 9x Michalovce, 1x Kapušianske Kľačany, Hatalov – 2 ochorenia, Kolibabovce – 2 ochorenia, 1x Strážske, 1x Pozdišovce) vo vekových skupinách: 0-ročný – 1 prípad, 1-4 ročný – 1 ochorenie, 5-9 ročný – 1 ochorenie, 10-14 – 1 ochorenie, 15-19 – 9 ochorení, 20-59 – 6 ochorení. Ochorenia boli potvrdené klinicky a serologicky. V 17 prípadoch boli choré osoby kompletne očkované, 1 osoba bola očkovaná čiastočne a v jednom prípade dieťa neočkované vzhľadom na vek.

Bolo zaznamenané 1 ochorenie na chronickú VHB u 39-ročného muža, t.č. väzeň ÚVV a ÚVTOS Košice s pozitívnou epid. anamnézou na parenterálne zákroky.

V uvedenom období bolo zaznamenaných v okrese Michalovce a Sobrance 71 ochorení na parotitídu, z toho v 28 prípadoch sa jednalo o epidemický výskyt ochorení v obci Trhovište (rómska osada).

Všetky ochorenia hlásené u osôb s nízkym hygienickým štandardom bývania a stravovania. Vyšetrení obvodným lekárom prvého kontaktu. Ochorenia potvrdené na základe typických klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti.

Ochorenia sa vyskytli vo vekových skupinách: 1-4 – 11 ochorení, 5-9 – 15, 10-14 – 16, 15-19 – 10, 20-24 – 11, 25-34 – 5, 35-44 – 2, 45-54 – 1 ochorenie. Ochorenia boli potvrdené klinicky, epidemiologicky a v 18 prípadoch aj serologicky. Z celkového počtu chorých bolo očkovaných 64 osôb (1. dávkou – 30, 2. dávkami – 32, 3. dávkami – 2 osoby), 6 osôb neočkovaných pre vek, v 1 prípade očkovanie nezistené. V 1 prípade bolo ochorenie komplikované orchitídou a v 3 prípadoch meningitídou. Hospitalizovaných bolo 14 osôb. Výskyt podľa obcí: Michalovce – 5, Moravany – 1, Budkovce – 1, Čičarovce – 4, Drahňov – 3, Hatalov – 1, Horovce – 5, Iňačovce – 2, Jastrabie – 2, Malčice – 2, Petrovce n/Laborcom – 5, Strážske – 4, Trhovište – 28, Tušická Nová ves – 1, Zemplínske Kopčany – 1, Sobrance – 4, Porôbka – 1, Remetské Hámre - 1

Dňa 28.1.2014 sme obdržali správu z NRC pre MMR Bratislava (Dr. Tichá) o výsledku genotypizácie parotického vírusu. Bol potvrdený genotyp G (Národné ref. laboratórium Kochovho inštitútu v Berlíne). Sekvencia nukleovej kyseliny je zhodná s 2 prípadmi v Nemecku (Mníchov 31.10.2013 a Cologne 1.1.2014). Tento genotyp bol zodpovedný aj za výskyt parotitídy v ČR v r. 2005-2006, v Macedónsku (2008-2009), Holandsku (2009), v Bavorsku (2010) a na prelome r. 2010/2011 v Škótsku.

V uvedenom období boli zaznamenané 4 importované ochorenia (A01.2 – Spojené kráľovstvo, Z20.3 – Rakúsko, A02 – Ukrajina, A53.0 – Spojené Kráľovstvo).

V období od 16.6.2014 do 26.6.2014 bolo zaznamenaných v okrese Michalovce a Sobrance 9 prípadov ochorení na VHA v DeD Lienka Veľké Kapušany, z toho 1 ochorenie podľa bydliska chorého vykazoval RÚVZ so sídlom v Trebišove. Ochorenia sa vyskytli u 3 zamestnancov predmetného zariadenia a 6 detí z Detského domova V.Kapušany. Vekové skupiny: 1-4 – 4 prípady, 5-9 – 2 prípady, 35-44 – 1 prípad, 45-54 – 1 prípad, 55-64 – 1 prípad. V 6 prípadoch išlo o bezpríznakovú formu ochorenia – aktívne vyhládané v rámci nariadeného lekárskeho dohľadu. Všetky osoby boli hospitalizované na Infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Len v 2 prípadoch sa jednalo o ikterickú formu ochorenia. Všetky ochorenia boli potvrdené serologicky. Protiepidemické opatrenia sa vykonávali priebežne v rodinách chorých, ako aj v DeD Lienka Veľké Kapušany a príslušných predškolských a školských zariadeniach mesta Veľké Kapušany. V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA bolo RH RÚVZ Michalovce vydaných 75 opatrení.

Od 31.10.2014 do 17.12.2014 bolo v obci Drahňov zaznamenaných 14 prípadov ochorení na VHA u rómskych obyvateľov žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach bývania a stravovania. Vo väčšine prípadov sa jednalo o domácnosti bez vlastného vodného zdroja a bez pripojenia na verejný vodovod a kanalizáciu. Epidemiologickým štetrením bolo zistené, že vodu na pitné účely čerpajú od rodiny kde sa vyskytol prvý prípad ochorenia na VHA. Jedná sa o nelegálne napojenie na prípojku verejného vodovodu, čo bolo oznámené a potvrdené vodárenskou spoločnosťou. Serologicky potvrdené: 14 prípadov

8 ochorení bolo aktívne vyhládaných v rámci vykonávaných protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz.

vekové skupiny: 1-4 r. - 6 prípadov, 5-9 r. - 8 prípadov

5 ochorení sa vyskytlo v kolektívnom zariadení ZŠ Drahňov

V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA bolo RH RÚVZ Michalovce vydaných 217 opatrení.

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané priebežne v plnom rozsahu pracovníkmi odd. epidemiológie v spolupráci s obcou Drahňov (zdravotnícki asistenti pôsobiaci v obci) v rodinách a ZŠ Drahňov. V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj

enviromentálna surveillance poliomyelitídy. V období od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov, z toho v 2 vzorkách odpadovej vody boli akreditovaným pracoviskom NRC pre poliomyelitídu pri ÚVZ SR Bratislava izolované Coxackievírus B5 (2x) a Coxackievírus B4 (1x).

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillance, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo zaznamenané žiadne ochorenie. Očkovanie polio: priebežne sa očkuje v priebehu roka inaktivovanou vakcínou proti poliomyelitíde.

V súvislosti s osobitným sledovaním a individuálnym hlásením SARI bol v okrese Michalovce a Sobrance zaznamenaný nulový výskyt.

Na Slovensku bol podľa odporúčaní Európskej siete pre surveillance chrípky EISS zavedený sentinelový spôsob sledovania vírusov chrípky cirkulujúcich v populácii. Je založený na systematickom odbere vzoriek biologického materiálu tzv. sentinelovými lekármi, ktorí v priebehu celého roka odoberajú od chorých na suspektnú chrípku vzorky na virologické vyšetrenie.

Sentinelový spôsob monitorovania chrípky a chrípke podobných ochorení je zabezpečovaný v okrese Michalovce a Sobrance 3 lekármi (2 lekári pre detskú populáciu a 1 lekár pre dospelých), resp. infekčným oddelením a oddelením pneumológie a ftizeológie NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. V uvedenom období boli odobraté 2 vzorky biologického materiálu na záchytnosť vírusu chrípky u chorých (t.č. výsledky neukončené).

V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2013/2014 bolo prerušené vyučovanie:

Okres Michalovce – 5 MŠ, 4 ZŠ, 1 SŠ

Okres Sobrance - 5 MŠ, 3 ZŠ

chrípková sezóna 2014/2015:

Okr. Michalovce: 5 MŠ, 2 ZŠ

Okr. Sobrance: 3 MŠ

V rámci plnenia tejto úlohy bola zabezpečovaná edukácia širokej verejnosti v problematike prenosných ochorení prostredníctvom bezplatnej konzultačnej činnosti, web stránky RÚVZ Michalovce, informačných paneloch v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce a v ohniskách nákaz.

V súvislosti s realizáciou kampane euroregiónu SZO, s názvom Európsky imunizačný týždeň, ktorá prebiehala v dňoch 22.4. – 26.4.2014, odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce vykonali tieto aktivity v rámci predmetnej kampane:

A. Spolupráca so samosprávou

1. V čase od 22.4. – 26.4. 2014 – odvysielanie informácie o prebiehajúcej kampani v rámci vysielania mestských rozhlasových relácií v mestách: Michalovce, Veľké Kapušany, Strážske (prostredníctvom Mestských kultúrnych stredísk) a obciach okr. Michalovce a Sobrance: 93 x

2. Elektronickou poštou zaslaný odborný materiál o Európskom imunizačnom týždni 2014 a odborný článok „Očkovanie – téma žiadaná a diskutovaná“ starostom obcí v okrese

Michalovce a Sobrance a MsÚ v obci Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske. Spolu bolo oslovených 89 Obecných úradov a 4 MsÚ v okrese Michalovce a Sobrance.

3. Elektronickou poštou zaslaná odborná prezentácia „Aktivity európskeho imunizačného týždňa v r. 2014“, odborný článok „Očkovanie – téma žiadaná a diskutovaná“ a odborná publikácia „Ochrana očkovaním pre dospelých“ a praktická príručka pre rodičov o prevencii infekčných chorôb riaditeľom všetkých školských a predškolských zariadení v okrese Michalovce a Sobrance. Spolu bolo oslovených 28 MŠ, 58 ZŠ a 14 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance.

B. Médiá

1. Odborný článok „Očkovanie – téma žiadaná a diskutovaná“ bol uverejnený v regionálnej tlači a web stránkach obcí (Noviny Zemplína, denník Korzár, periodikum Michalovčan, web stránka mesta Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany, Strážske.

2. Regionálne televízie (TV Mistral) – odvysielanie informácie o konaní EIT v infotexte TV Mistral a rozhovor s regionálnou hygieničkou RÚVZ so sídlom v Michalovciach, MUDr. Staškovou J., MPH o aktivitách RÚVZ Michalovce v súvislosti s realizáciou kampane EIT.

C. Školy

1. zdravotno-výchovné aktivity, besedy o význame a nutnosti očkovania, vyhotovenie nástenných panelov o aktivitách v rámci EIT, distribúcia informačných letákov s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami, vrátane imunizácie – ZŠ v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Laškovce, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Drahňov, Úbrež), ZŠ v rómskej osade Angi mlyn Michalovce -9x

2. odborný materiál „Európsky imunizačný týždeň 2014“ uverejnený na web stránkach ZŠ – 12

3. Odborná prezentácia „Očkovanie“ uverejnená na nástenných paneloch v priestoroch MŠ, ZŠ a SŠ: 28 MŠ, 58 ZŠ a 14 SŠ v okrese Michalovce a Sobrance

4. Odborná prednáška na tému očkovania a aktivitách vykonaných v rámci EIT 2014 – Stredná zdravotnícka škola Michalovce

D. Široká verejnosť

1. propagácia vlastných edukačných materiálov – polikliniky, NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. (čakárne v priestoroch detského a infekčného oddelenia), čakárne NZZ pre deti a dorast v okrese Michalovce a Sobrance – 35x

2. propagácia vlastných edukačných materiálov, aktivity zamerané na zvýšenie povedomia a dôležitosti očkovania, vyzdvihnutie dôležitosti očkovania v rámci povinného pravidelného očkovania, možnosti očkovania proti ľudskému papilomavírusu, chrípke, rotavírusovým infekciám – edukácia sociálne neprispôsobivých skupín populácie pracovníkmi epidemiológie v spolupráci so zamestnancami Obecných úradov v obciach s početným rómskym obyvateľstvom (Vrbnica, Markovce, Kapušianske Kľačany, Pavlovce n/Uhom, Iňačovce, Laškovce, Drahňov, Úbrež) a MsÚ Michalovce, Sobrance, Veľké Kapušany (Angi mlyn Michalovce, Ul. Michalovská, Sobrance, rómska osada v obci Veľké Kapušany) – 11x

3. besedy na tému očkovanie v rómskych osadách (Angi mlyn Michalovce, Laškovce, Drahňov, Veľké Kapušany, Ul. Čičarovská, Sobrance, Ul. Michalovská) prostredníctvom asistentov osvetly zdravia pôsobiacich v týchto lokalitách, pracovníkov Odboru soc. vecí pri

MsÚ Michalovce, referát soc. pomoci vylúčených skupín a zamestnancov kancelárie terénnych pracovníkov a asistentov pri MsÚ Veľké Kapušany

4. poradenstvo v oblasti očkovania:
  - i. telefonicky: 7x

E. Areál budovy RÚVZ Michalovce

1. Nástenka a informačný panel v priestoroch budovy RÚVZ Michalovce - vlastný informačný materiál týkajúci sa propagácie a zvýšenia povedomia o dôležitosti očkovania .
2. Informácia o EIT – uverejnená na webovej stránke RÚVZ Michalovce
3. Oznamy o prebiehajúcej kampani SZO s názvom „Európsky imunizačný týždeň“ vyvesené na informačnej tabuli na budove RÚVZ Michalovce

F. Zdravotnícke zariadenia

- a. poradenstvo v oblasti očkovania (pravidelné povinné očkovanie, odmietanie a odklad očkovania) – zdravotnícki pracovníci: 3
- b. distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s tematikou prevencie pred infekčnými ochoreniami v priestoroch štátnych zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance: 3

Dňa 13.11.2014 zorganizoval pre zamestnancov lôžkového zdravotníckeho zariadenia (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.) v rámci projektu „Hodnota očkovania“ RÚVZ so sídlom v Michalovciach v spolupráci s RKSaPA, okresný odborný seminár s týmito témami: Epidémia eboly z pohľadu ošetrojúceho personálu, Epidémia eboly – pripravenosť na vysoko nebezpečnú nákazu v rezorte zdravotníctva. Zmenu témy odborného seminára si vyžiadala aktuálna epidemiologická situácia v súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v Afrike.

V súvislosti s rozširujúcou sa epidémiou vírusového ochorenia Ebola v krajinách západnej Afriky RÚVZ Michalovce vykonal v okr. Michalovce a Sobrance tieto opatrenia:

- dňa 11.8.2014 bolo zaslané všetkým praktickým lekárom NZZ pre deti a dorast a dospelých, lôžkovým zdravotníckym zariadeniam (NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s, RN Sobrance, n.o., PN Michalovce, n.o., Poliklinika Veľké Kapušany) Usmernenie ÚVZ SR v súvislosti s vírusovým ochorením Ebola: 94x
- súhrnné informácie o epidémii Eboly boli priebežne aktualizované na webovej stránke RÚVZ Michalovce a vo vestibule RÚVZ Michalovce
- priebežne boli zaslané všetkým praktickým lekárom NZZ pre deti a dorast a dospelých, lôžkovým zdravotníckym zariadeniam (NsP Š. Kukuru Michalovce, a.s, RN Sobrance, n.o., PN Michalovce, n.o., Poliklinika Veľké Kapušany) informačné letáky týkajúce sa hemoragickej horúčky Ebola: 94x
- dňa 20.10.2014 boli informované a požiadané o súčinnosť pri edukácii podriadených zamestnancov v problematike Eboly všetky NZZ v okr. Michalovce a Sobrance (NZZ pre deti a dorast a dospelých), prednostka Okresného úradu Michalovce a Prednosta Okresného úradu Sobrance. V prílohe listu bol všetkým zaslaný materiál „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“: 92x
- dňa 20.10.2014 boli požiadaní o súčinnosť pri edukácii zdravotníckych pracovníkov i pracovníkov iných služieb (napr. upratovacie čaty) v problematike Eboly aj všetci riaditelia lôžkových zdravotníckych zariadení v okr. Michalovce a Sobrance. V prílohe listu bol všetkým zaslaný materiál „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“: 4x

- v dňoch 27.10.-28.10.2014 boli o opatreniach ÚVZ SR týkajúcich sa vírusového ochorenia Ebola informované všetky OcÚ v okr. Michalovce a Sobrance, kde im bol zaslaný edukačný materiál pre potreby informovanosti verejnosti v príslušných obciach: 122x
- v súvislosti s prebiehajúcou epidémiou eboly v Afrike a so závermi z pracovného koordinačného stretnutia, ktoré sa konalo dňa 15.10.2014 na Úrade verejného zdravotníctva SR bola vykonávaná priebežne v okr. Michalovce a Sobrance edukácia zdravotníckych pracovníkov, vrátane vedúcich lekárov a vedúcich sestier v príslušných lôžkových zdravotníckych zariadeniach:
  - o 28.10.2014 – NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.
  - o 30.10.2014 – Poliklinika Veľké Kapušany
  - o 31.10.2014 – RN Sobrance, n.o.
- dňa 23.10.2014 sa uskutočnilo na colnom hraničnom priechode Vyšné Nemecké súčinnostné ukázkové cvičenie, ktorého sa zúčastnila RH RÚVZ Michalovce ako nominovaná osoba do riadiaceho štábu prípravy
- dňa 15.12.2014 bola vykonaná RH RÚVZ Michalovce kontrola realizácie Uznesenia vlády SR č. 190/2013 na zabezpečenie základných kapacitných požiadaviek v zmysle medzinárodných zdravotníckych predpisov WHO na mieste vstupu SR – cestný hraničný priechod Vyšné Nemecké. Kontrolou bolo konštatované, že základné kapacitné požiadavky a vybavenie pre miesto vstupu – colný hraničný priechod Vyšné Nemecké sú splnené a priebežne sa budú dopĺňať.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Pracovníci oddelenia epidemiológie sú zodpovední za zber údajov o prenosných ochoreniach na okresnej úrovni, vykonávanie týždenných, mesačných a ročných analýz. V rámci mesačných analýz sa vykonáva analýza mesačného hodnotenia epidemiologickej situácie v okrese Michalovce a Sobrance, vrátane popisu mimoriadnych a závažných výskytov a epidémií. Uvedené analýzy za jednotlivé mesiace sú pravidelne uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Michalovce www.ruvzmi.sk.

V období od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo do informačného systému EPIS vložených 928 hlásení o prenosných ochoreniach v okrese Michalovce a Sobrance

V okrese Michalovce a Sobrance bolo spracovaných 223 ohnisk /počet opatrení – 809/.

V uvedenom období sme zaznamenali v okrese Michalovce 4 importované ochorenia (A01.2 – Spojené kráľovstvo, Z20.3 – Rakúsko, A02 – Ukrajina, A53.0 – Spojené Kráľovstvo).

Úmrtie na prenosné ochorenie nebolo zaznamenané.

Výskyt ochorení: epidemický (B26, B15), sporadický, rodinný (A02)

V rámci protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz bolo vydaných rozhodnutím 468 opatrení. Počet vykonaných kontrol opatrení: 90

V súčasnosti EPIS umožňuje po zaregistrovaní vkladať hlásenia priamo poskytovateľom zdravotníckej starostlivosti. V okrese Michalovce a Sobrance sú zaregistrovaní 4 poskytovatelia zdrav. starostlivosti /MUDr. Fučko Ľ., MUDr. Gréta Kučáková, MUDr. Margaréta Kučáková, MUDr. Varjassy Ľ./, ktorí sú oprávnení týždenne hlásiť údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a z nich chrípke podobných ochorení.

Súčasťou EPIS-u je aj systém rýchlej výstrahy. Dôvodom na hlásenie môže byť výmena informácií, podozrenie na výskyt, jeho potvrdenie, návrh opatrení, prijatie a koordinácia opatrení. Informácie vkladané do systému v priebehu celého týždňa sa každý piatok sumarizujú do materiálu Týždenná informácia o mimoriadnych epidemiologických situáciách. V období od 1.1.2014 – 31.12.2014 oddelenie epidemiológie vložilo do systému rýchlej výstrahy za okres Michalovce a Sobrance 9 hlásení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Surveillance nemocničných nákaz sa vykonáva najmä v lôžkových zdravotníckych zariadeniach:

NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. /569 lôžok na 20 lôžkových oddeleniach/

PN Michalovce, n.o. /260 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. /58 lôžok na 3 lôžkových oddeleniach/

Za obdobie od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo hlásených 17 NN /viď analýza výskytu NN/

- NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. NN - 17
- PN Michalovce, n.o. - 0
- RN Sobrance, n.o. - 0

○ **Metodické usmernenia:** Usmernenie na prevenciu a kontrolu výskytu meticilín-rezistentných kmeňov *Staphylococcus aureus* (MRSA) (lôžkové zdravotnícke zariadenia v okr. Michalovce a Sobrance): **3**

Dňa 5. mája 2014 prebiehal v okrese Michalovce a Sobrance 6. ročník kampane na zvýšenie compliance hygieny a dezinfekcie rúk v zdravotníctve pod heslom „Save Lives: Clean Your hands“. Vyhodnotenie aktivít regionálnej kampane, vrátane zdravotno-výchovného materiálu a fotodokumentácie boli zaslané poštou a E-mailom 15.5.2013 na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Kontrola funkčnosti sterilizačných prístrojov: 384 kontrol

- v uvedenom období bolo podľa harmonogramu výkonov ŠZD vykonaných:
  - NsP Š.Kukuru Michalovce (164 kontrol), a.s. - 38 kontrol funkčnosti autoklávov, 124 kontrol funkčnosti HS, kontroly FS - 2
  - PN Michalovce, n.o. - 2 HS
  - Regionálna nemocnica Sobrance, n.o. - 0 HS
  - iné štátne zdrav. zariadenia v okrese Michalovce: 2 HS
  - NZZ v okrese Michalovce: 84 HS, 67 AUT, 14 DAC
  - NZZ v okrese Sobrance: 23 HS, 11 AUT, 5 DAC
  - zariadenia osobných služieb Michalovce: 9 HS, 1 AUT
- Sobrance: 2 HS
- z toho platená služba: 14 (NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s.)

Odbery sterov v rámci ŠZD na jednotlivých oddeleniach v lôžkových zariadeniach:

- v NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. bolo spolu odobratých na 22 oddeleniach 597 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 6,70 % s pozitívnymi výsledkami) a 438 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- PN Michalovce, n.o. - 13 oddelení - 173 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 9,25 % s pozitívnymi výsledkami)
- v RN Sobrance, n.o. : 4 oddelenia, 67 vzoriek z vonkajšieho prostredia, z toho 6,13 % s pozitívnymi výsledkami, 20 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami
- Poliklinika Veľké Kapušany n.o. - 0
- cielené kontroly: 0

Odbery sterov v rámci ŠZD v NZZ:

- spolu bolo odobratých v 17 NZZ v okr. Michalovce 204 vzoriek z vonkajšieho prostredia / z toho 1,96 % s pozitívnymi výsledkami/, 28 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami.
- NZZ v okr. Sobrance : 4 NZZ - 35 vzoriek z vonkajšieho prostredia (z toho 2,86 % s pozitívnymi výsledkami, 12 vzoriek zo sterilných predmetov s negatívnymi výsledkami)

Kontrola účinnosti dezinfekčných prostriedkov: 1 oddelenie (JIS CH_T_U NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. – 1 vzorka dezinf. prostriedku (bola potvrdená jeho účinnosť)

Kontrola čistoty ovzdušia: 0

Celkový počet odobratých sterov v okresoch Michalovce a Sobrance

P.č.	Stery	Sterilný materiál			prostredie		
		testov	z toho pozit.		sterov	z toho nevyhovujúcich	
		abs.	abs.	%	abs.	abs.	%
1.	NsP Š.K. Michalovce	438	0	-	597	40	6,70
2.	PN, n.o. Michalovce	0	0	-	173	16	9,25
3.	RN Sobrance, n.o.	20	0	-	67	5	7,46
4.	Poliklinika V.Kapušany, n.o.	-	-	-	-	-	-
5.	Cielené kontroly	-	-	-	-	-	-
6.	Platená služba	-	-	-	-	-	-
7.	NZZ Mi + SO	40	0	-	239	5	2,09
SPOLU :		498	0	-	1076	66	6,13

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v NZZ: 89

- v uvedenom období bolo vykonaných 44 obhliadok pred uvedením priestorov NZZ do prevádzky, 45 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Kontroly v rámci vykonávania ŠZD v ŠZZ: 69

- v uvedenom období boli vykonané 3 obhliadky pred uvedením priestorov ŠZZ do prevádzky a 66 kontrol v rámci výkonu ŠZD

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres MICHALOVCE /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2014 – 31.12.2014/

Druh oddelenia	Lokalizácia infekcie																			Spolu abs.	
	črevná		HDC		DDC		urogenitálna		gynekologická		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		infekcia chirurg. rany		iné		
	abs.	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs		%
NsP Š. Kukuřu Michalovce, a.s.																					
OAaIM					8	61,5	2	15,4							3	23,01					13
Detské																					
Infekčné																					
Geriatrické																					
interné																					
Chirurgické																					
Pôrodnice																					
Neurologické																					
Traumatolog													3	100,0							3
Urologické																					
Novorodenké			1	100,0																	1
TARCH																					
SPOLU			1	5,88	8	47,06	2	11,80					3	17,64	3	17,64					17
PN Michalovce, n.o.																					
Akútne psychiat.																					

odd. II.																				
SPOLU																				

Výskyt NN podľa oddelenia a lokalizácie infekcie okres **S O B R A N C E** /vyhodnotenie za obdobie od 1.1.2014 – 31.12.2014/

Druh oddelenia	Lokalizácie infekcie															
	črevné		respiračná		urogenitálna		kože a slizníc		rany a popáleniny		sepsy		ostatné		SPOLU	
	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%	<i>abs.</i>	%
Interné oddelenie																
ODCH – VONS																
Spolu																

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

➤ V súvislosti so zvýšeným počtom chrípky, ARO a CHPO v chrípkovej sezóne 2013/2014 bolo prerušené vyučovanie:

➤ Okres Michalovce – 5 MŠ, 4 ZŠ, 1 SŠ

➤ Okres Sobrance - 5 MŠ, 3 ZŠ

chrípková sezóna 2014/2015:

➤ Okr. Michalovce: 5 MŠ, 2 ZŠ

➤ Okr. Sobrance: 3 MŠ

Dňa 27.2.2014 bol nahlásený výskyt podozrivého bieleho prášku, ktorý bol rozsypaný v priestoroch Polikliniky Michalovce, Nám. osloboditeľov 25 na I. a IV. nadzemnom podlaží (pred ambulanciou NZZ pre dospelých, pred NZZ - neurologická ambulancia a v kávoľate umiestnenom na chodbe polikliniky). Nebolo nariadené karanténne opatrenie, ani ZZD, nakoľko do priameho styku s neznámou látkou neprišla žiadna osoba. Podozrivá neznáma látka bola doručená do laboratórií RÚVZ Košice, vo vyšetrovanej vzorke nebola dokázaná prítomnosť antigénov Bacillus anthracis (27.2.2014).

V období od 16.6.2014 do 26.6.2014 bolo zaznamenaných v okrese Michalovce a Sobrance 9 prípadov ochorení na VHA v DeD Lienka Veľké Kapušany, z toho 1 ochorenie podľa bydliska chorého vykazoval RÚVZ so sídlom v Trebišove. Ochorenia sa vyskytli u 3 zamestnancov predmetného zariadenia a 6 detí z Detského domova V.Kapušany. Vekové skupiny: 1-4 – 4 prípady, 5-9 – 2 prípady, 35-44 – 1 prípad, 45-54 – 1 prípad, 55-64 – 1 prípad. V 6 prípadoch išlo o bezpríznakovú formu ochorenia – aktívne vyhľadané v rámci nariadeného lekárskeho dohľadu. Všetky osoby boli hospitalizované na Infekčnom oddelení NsP Š.Kukuru Michalovce, a.s. Len v 2 prípadoch sa jednalo o ikterickú formu ochorenia. Všetky ochorenia boli potvrdené serologicky. Protiepidemické opatrenia sa vykonávali priebežne v rodinách chorých, ako aj v DeD Lienka Veľké Kapušany a príslušných predškolských a školských zariadeniach mesta Veľké Kapušany. V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA bolo RH RÚVZ Michalovce vydaných 75 opatrení.

Od 31.10.2014 do 17.12.2014 bolo v obci Drahňov zaznamenaných 14 prípadov ochorení na VHA u rómskych obyvateľov žijúcich v nevyhovujúcich podmienkach bývania a stravovania. Vo väčšine prípadov sa jednalo o domácnosti bez vlastného vodného zdroja a bez pripojenia na verejný vodovod a kanalizáciu. Epidemiologickým šetrením bolo zistené, že vodu na pitné účely čerpajú od rodiny kde sa vyskytol prvý prípad ochorenia na VHA. Jedná sa o nelegálne napojenie na prípojku verejného vodovodu, čo bolo oznámené a potvrdené vodárenskou spoločnosťou. Serologicky potvrdené: 14 prípadov

8 ochorení bolo aktívne vyhľadaných v rámci vykonávaných protiepidemických opatrení v ohniskách nákaz.

vekové skupiny: 1-4 r. - 6 prípadov, 5-9 r. - 8 prípadov

5 ochorení sa vyskytlo v kolektívnom zariadení ZŠ Drahňov

V súvislosti s epidemickým výskytom ochorení na VHA bolo RH RÚVZ Michalovce vydaných 217 opatrení.

Protiepidemické opatrenia boli vykonávané priebežne v plnom rozsahu pracovníkmi odd. epidemiológie v spolupráci s obcou Drahňov (zdravotnícki asistenti pôsobiaci v obci) v rodinách a ZŠ Drahňov.

Od 19.9.2014 do - 4.12.2014 hlásených 28 ochorení na parotitídu v okr. Michalovce (obec Trhovište) - rómska osada.

Z klinických príznakov dominoval opuch parot. žľazy (jednostranný aj obojstranný) a TT do 39 st. C

Všetky ochorenia hlásené u osôb s nízkym hygienickým štandardom bývania a stravovania. Vyšetrení obvodným lekárom prvého kontaktu. Ochorenia potvrdené na základe typických klinických príznakov a epidemiologickej súvislosti. Ochorenia bez komplikácií.

Vekové skupiny: 0-4 - 5 ochorení, 5-9 - 5 ochorení, 10-14 - 4 ochorenia, 15-19. – 5 ochorení, 20-59 r. - 9 ochorení

Celkový počet očkovaných: 24

1. dávka: 10

2. dávkami: 14

neočkovaní pre vek: 4

Komplikácie: 0

cestovateľská anamnéza vo všetkých prípadoch negatívna

Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákaz (rodina, základná škola Trhovište) boli vykonané priebežne v dňoch od 22.9.- 4.12.2014 pracovníkmi oddelenia epidemiológie RÚVZ Michalovce.

6.6 Enviromentálna surveillanca poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V rámci surveillance prenosných ochorení sa vykonáva aj enviromentálna surveillanca poliomyelitídy. V období od 1.1.2014 do 31.12.2014 bolo odobratých 6 vzoriek odpadovej vody na záchytnosť enterovírusov, polio, resp. polio like vírusov, z toho v 2 vzorkách odpadovej vody boli akreditovaným pracoviskom NRC pre poliomyelitídu pri ÚVZ SR Bratislava izolované Coxackievírus B5 (2x) a Coxackievírus B4 (1x).

Okrem enviromentálnej surveillance sa sleduje a organizačne zabezpečuje aj epidemiologická surveillanca, ktorá spočíva v sledovaní výskytu ACHO, polio like ochorení, ktoré sa povinne hlásia a informácia sa týždenne spracováva a hlási v rámci havarijnej situácie na RÚVZ Košice a následne na ÚVZ SR Bratislava. V uvedenom období nebolo hlásené žiadne ochorenie na akútnu chabú obrnu.

6.8 Poradenstvo v očkovaní

V súvislosti s plnením tejto úlohy boli poskytované odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín, či nežiadúcich reakciách. Informácie boli poskytované priebežne lekárom neštátnych a štátnych zdravotníckych zariadení na základe písomnej alebo telefonickej žiadosti, laickej verejnosti v rámci projektu RÚVZ Michalovce „Čakáme na bociana“ a v rámci EIT. Spolu bola poskytnutá poradenská, prednášková a konzultačná činnosť v problematike imunizácie a výskytu prenosných ochorení 26x.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

1. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

V základnej poradni bolo vyšetrených doteraz 530 klientov, ktorým bolo zároveň poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy. Klienti vyplnili aj dotazníky o životospráve, v jednotlivých prípadoch boli aj usmernení o diétnom režime podľa stanovených biochemických výsledkov. Prednášky na tému zdravá výživa boli zrealizované v troch materských školách a v materských centrách „Margarétka“ pri rímsko – katolíckej farnosti Saleziáni a v materskom centre „Drobec“ pri VII. ZŠ na ulici Krymskej . Aktivity v centrách prebiehajú podľa stanoveného harmonogramu , obvykle 1 prednáška v mesiaci na aktuálnu zdravotno - výchovnú tému. Taktiež pokračuje distribúcia edukačného materiálu do centier podľa svetových dní , alebo podľa mimoriadnych udalostí z pohľadu verejného zdravia.

18. marca bola na pracovnom stretnutí riaditeľiek základných škôl a vedúcich školských stravovní , ktorá sa uskutočnila na Zemplínskej Šírave v penzióne Juliana odprezentovaná téma o zdravom stravovaní a prevencii obezity.

DIA deň - 28.mája v spolupráci so Zväzom diabetikov a študentmi SZŠ Michalovce boli zrealizované vyšetrenia na hladinu cholesterolu a glukózy, meranie TK, vyšetrenia Smokerlyzerom a edukácia . Spolu bolo vyšetrených 100 klientov.

8. júla - prednáška prevencia KVCH- Osvetové stredisko Michalovce – prednáška pre 30 záujemcov/ študenti,dospelí, dôchodcovia/

19.9. verejná akcia s propagáciou Poradenského centra RÚVZ Michalovce v Sobranciach. Spolu sme vyšetřili 50 záujemcov na hladinu celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi, 75 záujemcov, ktorí si nechali odmerať TK.

26. 9. Svetový deň srdca

Slovenská nadácia srdca organizuje každoročne kampaň MOST pri príležitosti Svetového dňa srdca. Do tejto kampane sa každoročne zapájame . V spolupráci so študentmi SZŠ Michalovce sme v tento deň vyšetřili 50 respondentov v priestoroch MsÚ Michalovce. Vyšetřenia boli štandardné – cholesterol, glykémia, TK.....

13.11. prednáška MsKs Strážske pre obyvateľov Domu sociálnych služieb, dôchodcov a telesne postihnutých. Prednáška bola doplnená o biochemické vyšetřenia kapilárnej krvi, meranie TK a telesného tuku, videofilm , propadáciu činnosti Poradne zdravia a zdravotno výchovný materiál.

27.11. – prednáška o KVCH a zdravej výžive pre zamestnancov Mliekarne BEL Michalovce Odbery krvi a meranie TK, propagácia činnosti Poradne zdravia.

B. Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Informácie o dôležitosti fyzickej aktivity sú súčasťou edukácie v základnej poradni. Každý klient dostáva odporúčania na základe výsledkov Testu zdravé srdce.

V mesiaci marec boli zrealizované dve prednášky na I. stupni ZŠ Vinné- téma Správne držanie tela a Pohyb je zdravie doplnené o videofilm.

V máji to boli ďalšie 3 prednášky Správne držanie tela pre I. stupeň ZŠ

Pre seniorov sme pripravili stretnutie v Klube dôchodcov k danej téme a prevencii ochorení týkajúcich sa pohybového aparátu .

Mesiac október sa niesol v duchu starostlivosti o starších a výrazná bola v tomto roku téma Osteoporóza. Spolu sme zrealizovali 7 prednášok pre seniorov a 1 prednášku pre Klub telesne postihnutých ako doplnenie ich výročnej členskej schôdze . Téma fyzickej aktivity a osteoporóza dominovali počas posledných troch mesiacov v roku v našej edukačnej činnosti.

C) Tabak, alkohol, drogy

Pre druhý stupeň ZŠ a stredné školy sme pripravili harmonogram prednášok . Z toho boli zrealizované 2 prednášky na SOU Sobrance a jedna na GPH Michalovce - téma tabak.

Na mesiac apríl je pripravený projekt Bezpečný návrat domov zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. Plagáty boli distribuované na všetky stredné školy v okrese. Dňa 28. apríla sa pri tejto príležitosti uskutočnila v Osvetovom stredisku Michalovce hromadná akcia v spolupráci s lektormi Policajného zboru, Mestskej polície a zdravotníkov pre študentov stredných škôl.

V druhom polroku to boli prednášky pre druhý stupeň ZŠ a stredné školy spolu v počte 10

30.5.2014 Svetový deň bez tabaku

- v tento deň sme v spolupráci so žiakmi Strednej zdravotníckej školy v Michalovciach uskutočnili hromadnú akciu pre verejnosť v pešej zóne mesta a v Poradni zdravia.

Spolu sme oslovili 70 probantov, ktorý súhlasili so spoluprácou a absolvovali merania prístrojom Smokerlyzer , zároveň boli edukovaní.

V mesiaci október a november 2014 sme sa aktívne zapojili do projektu SZO - TOHES / Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení/ ktorá mala za cieľ zmapovať epidemiologickú situáciu v tejto oblasti u dospelých populácie. V rámci surveillancie zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie , tabak a všetko čo s touto problematikou súvisí sme zozbierali údaje od 100 respondentov. Úloha bola splnená a odovzdaná v stanovenom termíne do 30. novembra.

V bežnej prednáškovej činnosti sme priebežne uskutočnili na ZŠ 5 prednášok o škodlivosti fajčenia.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

1 prednáška na I.stupni ZŠ na ul. Komenského v Michalovciach. Téma je obsahovo zameraná okrem hygieny rúk, čistoty prostredia v domácnosti, škole a prostredia pre voľnočasové aktivity aj na výchovu k zodpovednosti za životné prostredie.

22. marec – Svetový deň vody bol spropagovaný pre širokú verejnosť.

2. Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Distribúcia materiálu - prevencia chrípkových ochorení, dezinfekcia rúk, hepatitída typu A, očkovanie detí.

V tomto roku sa **7. apríl - Svetový deň zdravia** pripomínal pod názvom „ Choroby prenášané vektormi“ Vector – borne diseases

Heslo:“ malý živočích - veľká hrozba, naučme sa chrániť“

Informácie sme zverejnili na web stránke RÚVZ Michalovce a vestibule úradu. V podmienkach regiónu sme zdôraznili prevenciu očkovania proti kliešťovej encefalitíde.

Obdobie od septembra je každoročne určené na zdôraznenie dôležitosti očkovania proti chrípke pre rizikové skupiny a pre preventívne aktivity v zmysle ako predchádzať týmto ochoreniam v sezóne.

Cieľové skupiny : rodičia detí v MŠ a ZŠ, učitelia, vychovávatelia, zdravotnícki pracovníci, verejnosť v produktívnom i postproduktívnom veku.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia. V roku 2014 sa bude podľa pokynov realizovať dotazníkový prieskum zdravotného uvedomenia a pripraví sa hodnotiaci správa o zdravotnom uvedomení v roku 2014.

Projekt sme začali prakticky realizovať ako súčasť úloh NPPZ podľa metodického pokynu hlavného hygienika, pričom sledovanie je zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory a ich výskyt v našej populácii.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V spolupráci s odd. HDM sme pripravení uskutočniť somatometrické merania u detí školského veku. Súčasťou programu sú aj prednášky na tému zdravá výživa a pohyb pre deti, učiteľov, rodičov a vedúcich školských stravovní. Téma bola odprednášaná aj na pracovnom stretnutí vedúcich ŠS 18. marca 2014 a na dvoch MŠ v okrese. Tento program sme si predsavzali plniť v rámci prioritných úloh.

Program sa realizuje aj priebežne v základnej poradni a v rámci edukačných aktivít pre všetky vekové kategórie v širokom spektre.

V jednotlivých prípadoch bolo okrem preventívnych opatrení, výchovných usmernení a anamnestických zistení na naše odporúčanie odoslaných k lekárom špecialistom 5 klientov.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu

Kampaň realizujeme podľa pokynov 1x za 2 roky. Predpokladá sa realizácia v jarných mesiacoch 2014

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 - 2014

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. V podmienkach Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sa aktivity sústreďujú prednášky a besedy o prevencii fajčenia na základných a stredných školách , poradenstvo na odvykanie od fajčenia / nadstavbová poradňa / a výskumu efektívnosti preventívnych opatrení a intervenčných aktivít.

9.3.1 *Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Qwit and win“- „ Prestaň a vyhraj“*

V roku 2014 – podľa nariadení.

9.4 Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

2014 - program sa prakticky nerealizuje

V **júni 2014** sme obdržali email, na základe ktorého bolo potrebné spracovať vyjadrenie k Analýze potencionálnych modelov realizácie programu podpory zdravia znevýhodnených komunít ako národného projektu financovaného z prostriedkov štrukturálnych fondov.

Ku každému z bodov sme zaujali stanovisko / silné a slabé stránky projektu/.

16.7. pracovné stretnutie za okrúhlym stolom OÚ Košice- boli prerokované návrhy štandardov pre Rómske komunity

V novembri 2014 sme boli požiadaní o spoluprácu v rámci dvojročnej dohody BCA medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014 - 2015, navrhnúť efektívny systém monitorovania objektívnych údajov o zdravotnom stave rómskej populácie s čiastkovou úlohou V tejto súvislosti sme vypracovali niekoľko odpovedí na otázky k tejto štúdii.

1. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v **Michalovciach**
2. Počet rómskych osád v územnej pôsobnosti RÚVZ Michalovce: **10**
3. Počet obyvateľov rómskych osád: Spolu: **1967**
  - Drahňov – 535
  - Kapušianské Kľačany – 302
  - Hatalov – 37
  - Čečehov – 70
  - Jovsa - 60
  - Strážske – 130
  - Trhovište – 421
  - Bežovce – 80

Iňačovce – 230
Ruska – 102

4. Sledujete zdravotný stav rómskej populácie ? **ÁNO**

Aké ukazovatele zdravotného stavu sledujete?

/antropometrické merania, biochemické vyšetrenia krvi - cholesterol, triglyceridy, glukóza /

5. Akým spôsobom prebieha monitoring?

- epidemiologická depistáž infekčných ochorení

- zdravotnovýchovné aktivity – prednášky, besedy, edukácia všetkých vekových skupín rómskej populácie

6. Identifikujte, ktoré dáta a informácie z pohľadu zdravia Rómov sú podľa Vás relevantné a je potrebné ich sledovať z hľadiska prijatia účinných opatrení na rómsku populáciu:

- zdravá výživa

- hygiena

- výchova k rodičovstvu

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Aktuálne je národný akčný plán v štádiu rozpracovania.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľom zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Podľa harmonogramu prebiehajú aktivity pre túto kategóriu formou prednášok.

V I polroku to boli 4 prednášky - Alzheimerova choroba , Výživa a obezita .

V II. Polroku 10 prednášok KVCH 4x prednášky osteoporóza, 2 x Alzheimerova choroba, 4x Zdravá výživa

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

1.Zdravie matky a novorodenca – realizujeme lokálny projekt „Čakáme na bociana“

Kurz prebieha formou prednášok na ktoré sú pozvaní lektori z odboru pôrodnictva a gynekológie, pediatrie , anesteziológie , rehabilitácie . V I. štvrťroku – 1 stretnutie/ 5 mamičiek.

V letných mesiacoch pokračovali dva kurzy a to v mesiaci júl a august v počte po 6 mamičiek. V druhom polroku 2x . Program bol štandardný.

2.Výživa a fyzická aktivita

3. Infekčné choroby

4. Úrazy a násilie

5. Životné prostredie

6. Dorastový vek

7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie - regionálny projekt „Mentálna anorexia“ začíname prednáškovou činnosťou a dotazníkovým prieskumom na druhom stupni ZŠ a stredných školách. Prvé vyhodnotenie plánujeme v 4. štvrtroku 2014.

Na vnútroústavnom seminári RÚVZ bola v novembri odprezentovaná téma PPP /Poruchy príjmu potravy/. Na vzorke 100 dievčat zo stredných škôl bol zrealizovaný prieskum o zdravej sebareflexii po stránke psychickej i fyzickej. V lokálnom projekte pokračujeme. Výchova k rodičovstvu- 1 prednáška a film – marec ,SOU Sobrance / body 2,3,4,5, - rozpisaná činnosť v predošlých bodoch, témy sa prelínajú/

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Program je plnený v Bratislavskom samosprávnom kraji.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Cieľom je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Za I. polrok 2014 - 8 prednášok MŠ

V treťom štvrtroku – 5 prednášok pre MŠ

12.9. Európsky deň ústneho zdravia – téma „ Ústne zdravie a diabetes“ odštartoval jesenú sériu prednášok pre deti. Zrealizovali sme ďalších 5 prednášok pre MŠ.

V tejto téme pokračujeme pre cieľovú skupinu z klubov dôchodcov.

V mesiacoch október - december pokračovanie- spolu ďalších 9 prednášok.

9.8 CINDI program SR

Od začiatku roka 2014 bolo v základnej poradni vyšetrených 530 klientov.

Okrem základných biochemických vyšetrení krvi na cholesteroly, triglyceridy, glukózu, merania TK, výpočtu BMI , WHR , im boli ponúknuté merania prístrojom Smokerlyzer. Záujem prejavilo 180 klientov. 80 klientov vyplnilo dotazník zdravej výživy. Všetci boli poučení o zdravom životnom štýle.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nitre**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY IV (NATIONAL ACTION PLAN FOR ENVIRONMENT AND HEALTH – NEHAP IV.)

1. V rámci tejto úlohy prebieha plnenie regionálneho prioritného cieľa č. 3, ktorý je zameraný na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným ovzduším s osobitným dôrazom na detskú populáciu (1.4).

2. Realizovať opatrenia na predchádzanie ochoreniam súvisiacich s užívaním pitnej vody

V rámci tejto úlohy sú priebežne riešené problémy s kvalitou vody v obciach, v ktorých zatiaľ nie je vybudovaný vodovod a to v obci Ladice, Neverice, Host'ovce a Kostol'any pod Tríbečom v okrese Zlaté Moravce a v obci Jelšovce v okrese Nitra.

Súčasťou tejto úlohy je aj monitorovanie kvality vody z verejných vodných zdrojov – pramene, artézske studne v okresoch Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa s dôrazom na prítomnosť ťažkých kovov vo vode. V roku 2015 boli odobraté vzorky vôd na overenie kvality vody – tieto zdroje vykazujú kolísavú kvalitu vody, hlavne po stránke mikrobiologickej (hlavne pramene v meste Nitra), artézska studňa v Šali na Hlavnej ul. zvýšené hodnoty ortuti.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Jedná sa o medziodborový projekt oddelenia hygieny životného prostredia a hygieny detí a mládeže. Tento pilotný projekt je zameraný na sledovanie kvality ovzdušia v slovenských školách: V roku 2014 prebehla realizácia I.etapy projektu. Boli vytypované za RÚVZ so sídlom v Nitre štyri školy, z toho dve mestské a dve vidiecke, pričom jedna mestská a jedna vidiecka sú po komplexnej rekonštrukcii a naopak druhá mestská a druhá vidiecka nie sú rekonštruované, sú umiestnené v pôvodných budovách škôl. Na týchto školách prebehol zber dotazníkových údajov o charaktere prostredia škôl a tried, o jeho vplyve na zdravie detí a učiteľov vo vykurovacom období (február až apríl 2014). Aj v januári 2015 sa bude pokračovať v zbere dotazníkov a na dvoch vybraných školách sa uskutoční aj environmentálny monitoring.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V rámci plnenia projektu boli vykonané odbery vzoriek vôd na kúpanie z letných a termálnych kúpalísk počas LTS 2014. Ani v jednej vzorke nebola zistená prítomnosť Legionelly sp.

Na základe listu ÚVZSR pracovníci oddelenia zabezpečili výkon mimoriadnej cielenej kontroly zariadení s vodnými atrakciami zameranej na prítomnosť legionel v mesiaci február 2014, táto bola zameraná na plnenie povinností vyplývajúcich prevádzkovateľom umelých kúpalísk a ubytovacích zariadení v zmysle § 19 ods. 9 písm. d) zákona č. 355/2007 Z.z. a § 3 ods.5 vyhlášky č. 308/2012 Z.z. Uvedená kontrola bola vykonaná za rok 2013 podľa okresov.

Čo sa týka zariadení – umelé kúpaliská, ktoré majú bazény s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosóly v okrese Nitra evidujeme jedno zariadenie a to : Letné kúpalisko v Nitre s tromi bazénmi s vodnými atrakciami a v okrese Šaľa takisto jedno zariadenie a to:

TK Diakovce s jedným bazénom s vodnými atrakciami. V okrese Zlaté Moravce nevidujeme zariadenie s bazénmi s vodnými atrakciami.

Čo sa týka ubytovacích zariadení, ktoré majú bazény s vodnými atrakciami, pri ktorých vznikajú vodné aerosóly v okrese Zlaté Moravce evidujeme jedno zariadenie a to : Park Hotel Tartuf v obci Beladice s jedným bazénom s vodnými atrakciami. Ide o celoročné ubytovacie zariadenie. V okrese Nitra a Šaľa nevidujeme ubytovacie zariadenie s bazénom s vodnými atrakciami. Neboli zistené nedostatky zo strany prevádzkovateľov jednotlivých zariadení.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.5 POPULAČNÁ STRATÉGIA - AKTIVITY PRI PRÍLEŽITOSTI VÝZNAMNÝCH DNÍ S OSOBNÝM ZAMERANÍM NA TÉMY A TERMÍNY ODPORÚČANÉ SVETOVOU ZDRAVOTNÍCKOU ORGANIZÁCIOU

1. Uplatňovať všetky dostupné metódy a formy skupinového a hromadného pôsobenia na obyvateľstvo so zabezpečením zdravotno-výchovných aktivít pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO.

Aj v roku 2014 sa pracovníci oddelenia zamerali na Svetový deň vody a Svetový deň životného prostredia. K týmto dňom boli uskutočnené nasledovné aktivity :

V rámci Svetového dňa vody, ktorý sa v roku 2014 niesol v znamení motta „Voda a energia“ bolo zabezpečené bezplatné vyšetrenie vzoriek vôd z individuálnych vodných zdrojov obyvateľov pracovníkmi odboru OCHA N-testom na prítomnosť dusičnanov a dusitanov. Celkovo bolo vyšetrených 523 vzoriek vôd. Obyvateľom bolo poskytované odborné poradenstvo v oblasti zabezpečenia ochrany vlastných vodných zdrojov, o vyhovujúcich zdrojoch vôd v obciach okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce, o prameňoch v meste Nitra a verejných vodných zdrojoch v obciach uvedených okresov, o kvalite vody verejných vodovodov v dozore RÚVZ Nitra, o zdravotných indikáciách v súvislosti s nevyhovujúcou kvalitou vody, o ochranných pásmach vodných zdrojov najmä v súvislosti s haváriami /poradenstvo bolo poskytované pri osobnej návšteve na RÚVZ, telefonicky resp. v teréne v rámci výkonu ŠZD / a pod. Pre redakciu Nitrianskych novín bol poskytnutý príspevok na tému Svetový deň vody jeho význam a aktivity RÚVZ Nitra v roku 2014. Na webovú stránku RÚVZ bol daný aktuálny príspevok oddelenia HŽP k Svetovému dňu vody o aktivitách RÚVZ k tomuto významnému dňu a zhodnotenie kvality vody verejných vodovodov okresov Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce za rok 2013. Zhotovené boli tiež 2 panely na danú tému.

K Svetovému dňu životného prostredia bol zhotovený informačný panel.

Pre informovanosť obyvateľov sme využívali aj médiá, internetovú stránku a elektronickú poštu.

2. Na úseku zdravotnej výchovy a poradenstva obyvateľom v rámci oddelenia pracuje počas celého roka **environmentálna poradňa zdravia.**

2 PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO

Oddelenie PPL RÚVZ so sídlom v Nitre v sledovanom roku 2014 sa zúčastnilo na plnení nasledovných programov a projektov:

č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. *Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)*

2.1.2. *Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí*

2.1.3. *Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane Azbestu a látok poškodzujúcich reprodukciu na narúšajú endokrinný systém*

2.1.5. *Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia*

č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia

2.2.1. *Zdravé pracoviská*

2.2.2. *Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“*

č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci plnenia uvedených Programov a projektov bolo realizovaných 387 výkonov zameraných na riešenie problémov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Úloha č.2.1.: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce .

Výkon štátneho zdravotného dozoru bol zameraný predovšetkým na plnenie povinností ktoré pre zamestnávateľov vyplývajú z legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskeho spoločenstva.

Pri výkone dozoru boli používané kontrolné listy na overenie informovanosti zamestnancov o otázkach súvisiacich s ochranou zdravia pri práci. V 53 prípadoch boli použité kontrolné listy zamerané na práce v prostredí s rizikovým faktorom hluk, chemické faktory, karcinogénne a mutagénne faktory a biologické faktory.

Zamestnávatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky samostatne alebo v rámci vydávania rozhodnutí o uvedení pracovných priestorov do prevádzky. V 30 prípadoch boli prevádzkové poriadky schválené spolu s uvedením priestorov do prevádzky. V 40 prípadoch boli prevádzkové poriadky posúdené a schválené na základe samostatných žiadostí o posúdenie prevádzkových poriadkov. Súčasťou týchto dokumentov bol zároveň aj posudok o riziku.

Zo strany zamestnávateľov bolo predložených 14 návrhov na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác a 8 návrhov na zrušenie rizikových prác.

V prípadoch, kedy zamestnávatelia nemajú zabezpečený dohľad nad pracovnými podmienkami a dohľad nad zdravím zamestnancov prostredníctvom pracovnej zdravotnej služby, sú zdravotné riziká pri práci hodnotené osobami bez zdravotníckeho vzdelania. V týchto prípadoch je prístup k hodnoteniu zdravotných rizík často nedostatočný a lekárske preventívne prehliadky zamestnancov sa nevykonávajú vo vzťahu k práci. Z uvedených dôvodov bol štátny zdravotný dozor aj v sledovanom období zameraný na kontrolu plnenia povinnosti zamestnávateľov podľa zákona 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravotníctva a o zmene a doplnení niektorých zákonov – zabezpečovať zdravotný dohľad pre svojich zamestnancov. Účinnosťou novely zákona 355/2007 Z.z. (od 1.8.2014) vstúpila do platnosti povinnosť zabezpečiť zdravotný dohľad i pre subjekty, ktoré nemajú rizikovú prácu. V priebehu roku 2014 bol pracovníkmi oddelenia PPL RÚVZ Nitra vykonaný

štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu zabezpečenia dohľadu nad pracovnými podmienkami a dohľadu nad zdravím zamestnancov celkom 132 subjektoch, z toho v 84 subjektoch s určenou rizikovou prácou. Môžeme konštatovať, že subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami majú zabezpečenú PZS. Boli prípady zamestnávateľov, ktorým v zmysle platnej legislatívy nevyplýva povinnosť mať zabezpečený zdravotný dohľad tímom PZS, ale vzhľadom na výskyt viacerých rizikových faktorov v pracovnom prostredí a väčší počet zamestnancov majú uzatvorenú zmluvu s PZS.

Úloha č. 2.1.1. Rizikové práce

Dozorná činnosť vychádzala z priorit a bola osobitne zameraná na:

- práce pri ktorých sú pracovné činnosti zaradené do 3. alebo 4. kategórie rizika a na pracovné činnosti pri ktorých sa používajú toxické, veľmi toxické látky, karcinogény, chemické látky zakázané, či s obmedzeným použitím.
- prehodnotenie pracovných podmienok v súvislosti s výskytom profesionálnych ochorení.

Údaje o rizikových prácach v dozorovanom území sa spracovávajú v programe ASTR 2011. V priebehu roka sa aktualizujú počty zamestnancov v riziku práce priebežne na základe údajov získaných pri štátnom zdravotnom dozore a na základe údajov zaslaných zamestnávateľmi na RÚVZ. Týmto spôsobom sa vytvorila databáza závodov, pracovísk, počtov exponovaných osôb podľa jednotlivých rizikových faktorov a podľa prevládajúcich činností. Závery z protokolov o meraní a analýz škodlivých faktorov v pracovnom prostredí, ktoré sú vykonané laboratórnym pracoviskom RÚVZ v Nitre sú použité pre hodnotenie zdravotných rizík v rozhodovacom konaní RÚVZ. V roku 2014 bolo vydaných 22 nových rozhodnutí na zaradenie prác do kategórií (z toho počtu vyhlásenie RP: 14, zrušenie RP: 8). Z celkového počtu 4609 dozorovaných organizácii v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra je 162 organizácii s vyhlásenými rizikovými prácami s celkovým počtom zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce 3454, z toho 645 žien.

V období roku 2014 bolo vykonaných 84 kontrol rizikových pracovísk s výskytom zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa zamerali najmä na plnenie povinností zamestnávateľov vyplývajúcich z legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci harmonizovaných s právom Európskych spoločenských zákonov, najmä z ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

V podnikoch, kde už boli rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva v minulosti vyhlásené rizikové práce, sme sa zamerali na prehodnotenie pracovných podmienok, úroveň expozície zamestnancov jednotlivým rizikovým faktorom a na plnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v súlade so schválenými prevádzkovými poriadkami. Pri posudzovaní návrhov na určenie rizikových prác na nových pracoviskách resp. pri nových pracovných činnostiach bola pozornosť zameraná na dôsledné hodnotenie posudkov o riziku, zaradovanie zamestnancov na rizikové práce na základe zdravotnej spôsobilosti na výkon práce a úroveň ochranných opatrení na zníženie rizík na pracovisku.

V dozorovanom území bolo v priebehu roku 2014 novozaradených na rizikové práce celkom 202 zamestnancov (z toho 30 žien). Z uvedeného počtu v 3. kategórii 194 zamestnancov (30 žien), v 4.kategórii 8 zamestnancov (0 žien).

Zvýšenie odbornej úrovne hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zistujeme u zamestnávateľov, ktorí majú zabezpečené pracovné zdravotné služby. Problémom aj naďalej sú zamestnávatelia s malým počtom zamestnancov, pre ktorých zabezpečenie dohľadu nad pracovnými podmienkami znamená značné finančné zaťaženie.

Ďalší vývoj rizikových prác v dozorovanom území sa bude odvíjať i od skvalitnenia doterajšieho spôsobu ich posudzovania zamestnávateľmi - od zabezpečovania hodnotenia

zdravotných rizík pre zamestnávateľov odbornými zdravotníckymi pracovníkmi tímov PZS, ale i od ďalšieho rozvoja alebo útlmu najmä priemyselnej výroby v regióne. V priemyselných parkoch situovaných najmä v priemyselných častiach Nitry, Vrábel a Zlatých Moraviec sú závody zamerané najmä na doplnkovú výrobu pre automobilový priemysel, elektroniku a strojársky priemysel (výroba televízorov FOXCON, výroba zariadení pre potravinový priemysel Marel Slovakia, s.r.o., Nitra, výroba spojovacieho materiálu RIBE Slovakia, s.r.o., Nitra, čipové karty Muehlbauer Technologies, platobné a bankové karty Giesecke & Devrient Slovakia, súčasti pre automobilový priemysel Konsberg Slovakia Vráble,...).

Úloha č. 2.1.2. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

Dozorná činnosť bola zameraná na:

➤ Uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády č. 355/2006 Z. z. v praxi a následne nariadenia vlády č. 471/2011 Z. z. V sledovanom období bolo vykonaných celkom 63 kontrol na pracoviskách s výskytom chemických faktorov. Previerky boli zamerané na dodržiavanie povinností zamestnávateľov pri ochrane zdravia zamestnancov pri výrobe, predaji, skladovaní a inom zaobchádzaní s toxickými a veľmi toxickými látkami a prípravkami. Prevádzkovatelia predkladali na schválenie prevádzkové poriadky a posudky o riziku pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi. Celkovo bolo schválených 36 prevádzkových poriadkov pre práce spojené s vystavením zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom, ktoré obsahovali posudok o riziku so zaradením pracovných činností do príslušnej kategórie rizika.

Najvýznamnejším podnikom na území dozorovanom RÚVZ so sídlom v Nitre je však spoločnosť Duslo, a. s. Šaľa. Je dôležitý z hľadiska počtu zamestnancov a z hľadiska výskytu rizikových faktorov a ich kombinácií. Podnik je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, prípravkov na ochranu rastlín, disperzných lepidiel typu Duvilax, výrobkov horčikovej chémie a pod. Na všetkých pracoviskách s rizikom chemických faktorov a hluku boli zamestnávateľom vypracované prevádzkové poriadky a posudky o riziku so zaradením do príslušnej kategórie. Podnik v priebehu roku 2014 priebežne predkladal na schválenie aktualizované a doplnené prevádzkové poriadky, posudky o riziku pri práci s chemickými faktormi v súvislosti s novou klasifikáciou chemických látok a chemických zmesí podľa zákona č. 67/2010 Z.z. o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

➤ V roku 2014 bolo vydaných 16 osvedčení o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami a 2 osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

➤ Evidovali sa hlásenia o použití chemických prípravkov na ochranu rastlín a pri DDD činnosti. V roku 2014 bolo evidovaných 70 hlásení o použití chemických prípravkov pri výkone DDD činnosti. Vo všetkých prípadoch sa používali povolené prípravky a zodpovedné osoby mali doklad o odbornej spôsobilosti na výkon uvedených činností.

➤ Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že práce s veľmi toxickými a toxickými chemickými faktormi riadia odborne spôsobilé osoby.

Úloha č. 2.1.3. Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

➤ Dozorná činnosť bola zameraná na uplatňovanie legislatívnej úpravy – nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. a následne nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. v praxi.

Na území ktoré dozoruje RÚVZ so sídlom v Nitre sa používajú chemické karcinogény a mutagény v obmedzených množstvách v priemyselnej výrobe (najviac v Duslo, a.s. Šaľa), v chemických laboratóriách pri výučbe (SPÚ Nitra, UKF Nitra), v diagnosticko-analytických biochemických zdravotníckych (Medirex a.s., Pezinok, laboratóriá v Nitre) a veterinárnych (Ústav štátnej kontroly veterinárnych biopreparátov a liečiv Nitra, Plemenárske služby SR, š.p. Bratislava, pracovisko Nitra - Lužianky) pracoviskách a v laboratórnych zariadeniach výskumných pracovísk (Ústav ekológie lesa SR, Zvolen, pobočka biológie drevín Nitra). V období do 30.6.2014 boli vykonané 4 kontroly zamerané na používanie chemických karcinogénov a to v podnikoch : Duslo a.s. Šaľa, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble, ICU MEDICAL, s.r.o., Vráble a FN Nitra. Kontrolná činnosť bola zameraná hlavne na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na pracoviskách vrátane preventívnych lekárskeho prehliadok vo vzťahu k práci a dodržiavanie opatrení na minimalizáciu expozície zamestnancov karcinogénnym a mutagénnym faktorom.

➤ Prehľadnocovali sa prevádzkové poriadky a hodnotenie zdravotných rizík zamestnancov pri práci s chemickými karcinogénmi v existujúcich zariadeniach (Duslo, a.s., Šaľa, Špecializovaná nemocnica Sv. Svorada, Nitra, MUDr. Gremeň, onkologická ambulancia Šaľa, Ústav ekológie lesa, Nitra, Secop, s.r.o., Továrenská 49, Zlaté Moravce a SLUŽBA Nitra, s.r.o., Pražská 33, 949 01 Nitra, Kongsberg Automotive, a.s., Vráble a ÚŠKVBL, Biovetská 34, Nitra, FN Nitra) ako aj výskyt chemických karcinogénov a mutagénov v novozriadených prevádzkach (ICU MEDICAL, s.r.o., Vráble).

➤ Bolo vydaných 67 posudkov na odstraňovanie stavebného materiálu obsahujúceho azbestocement zo stavieb. Kontroly zabezpečenia búracích prác na stavbách s použitými materiálmi z azbestocementu boli vykonané v spolupráci s Národným referenčným centrom pre zdravotnú problematiku vlákňitých prachov RÚVZ v Nitre.

➤ Pri posudzovaní projektovej dokumentácie boli stavebníci upozorňovaní na povinnosti, ktoré sú povinní plniť pri likvidácii stavebných materiálov s obsahom azbestu.

➤ ŠZD bol tiež zameraný na používanie chemických látok, ktoré sú zakázané alebo ich používanie je obmedzené. Pri dozornej činnosti nebolo zistené porušenie týchto povinností.

Úloha č. 2.1.5. Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Prešetrovanie hlásenia podozrenia na profesionálne ochorenie podľa z položky 29 - ochorenia kostí, kĺbov, šliach a nervov končatín z DNJZ bolo v období roku 2014 vykonané v 3 prípadoch:

V 1. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – dg. Imgigent omae l.dx v podniku Kongsberg Automotive, s.r.o., Vráble u zamestnankyne v profesii operátor UZ zväračiek.

V 2. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – dg. Sy canalis carpi bilat. v podniku Retic s.r.o., Zbehy u zamestnanca v profesii zvärač.

V 3. prípade bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – taktiež dg. Sy canalis carpi bilat. v podniku SE Bordnetze Slovakia, Nitra u zamestnankyne v profesii formovačka káblových zväzkov.

V dvoch prípadoch (zamestnanec v podniku Retic s.r.o., Zbehy a zamestnankyňa v profesii formovačka káblových zväzkov v podniku SE Bordnetze Slovakia, Nitra) boli splnené kritériá dlhodobosti, nadmernosti a jednostrannosti a zo záverov šetrenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a charakteru vykonávaných pracovných činností bolo v oboch prípadoch konštatované, že vykonávaná práca pravdepodobne súvisí so vznikom choroby z povolania.

V prípade zamestnankyne v profesii operátor UZ zväračiek v podniku Kongsberg Automotive, s.r.o., Vráble záver šetrenia nepotvrdil súvis s vykonávanou prácou.

Vo všetkých prípadoch sú práce z hľadiska fyzickej záťaže zaradené do 2. kategórie zdravotného rizika. V posudkoch o riziku sú pre zamestnávateľa doporučené opatrenia na zabránenie vzniku profesionálnych ochorení z DNZJ . Na základe vysloveného podozrenia na chorobu z DNZJ spoločnosť Konsberg Automotive, s.r.o., Vráble zabezpečila objektivizáciu celkovej a lokálnej svalovej záťaže, hodnotenie pracovných polôh a ručnej manipulácie s bremenami . Závery v protokole z meraní boli podkladom pre opatrenia na elimináciu tohto zdravotného rizika.

Úloha č. 2.2 Intervencie na podporu zdravia:

2.2.1. Zdravé pracoviská

Projekt „Zdravé pracoviská“ sa realizuje v spoločnosti DUSLO a.s., Šaľa zameranej na chemickú výrobu.

Závod Duslo, a.s. Šaľa patrí k najvýznamnejším spoločnostiam chemického priemyslu na Slovensku. Výrobný program je zameraný na výrobu priemyselných hnojív, gumárenských chemikálií, polyvinylacetátových a polyakrylátových lepidiel, disperzií, rôznych špeciálnych produktov organickej a anorganickej chémie a produktov horčíkovej chémie. Od roku 2005 je súčasťou medzinárodného holdingu AGROFERT Holding, a.s., globálne pôsobiaceho v chemickom priemysle, poľnohospodárstve a potravinárstve. Súčasťou Dusla a.s. je od r. 2006 závod Istrochem, a.s. Bratislava. Celkový počet zamestnancov je 2036/401, z toho v Šali - 1788/359. Zdravotný dohľad na pracoviskách zabezpečuje zamestnávateľ vlastnou pracovnou zdravotnou službou od r. 2006, na základe oprávnenia – rozhodnutia ÚVZ SR č. OPPL-5589/2006-Oj zo dňa 19.9.2006.

Z hľadiska charakteristiky pracovných podmienok na jednotlivých pracoviskách sú najčastejšími rizikovými faktormi hluk - s počtom exponovaných 326/8, chemické faktory spôsobujúce vznik kožných ochorení - 233/12, chemické faktory - 162/2, pevný aerosol - 110/17, ionizujúce žiarenie - 4/0, laserové žiarenie 3/3. Celkový počet zamestnancov zaradených ku koncu roka 2013 do 3. kategórie zdravotného rizika z expozície škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je 571/26, čo o 13 osôb menej ako v roku 2013.

Pri závode Duslo a.s. Šaľa je zriadené Centrum zdravotnej starostlivosti, v ktorom sa zabezpečujú pre zamestnancov lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k práci, rehabilitačné programy v rámci rekondičných pobytov a zamestnanci sa môžu každoročne zúčastniť vyšetrenia rizikových faktorov - TK, triglyceridy, celkový cholesterol, cukor., u zamestnancov Duslo, a.s. V rámci spolupráce sú osoby s nepriaznivými vyšetrenými parametrami odporúčané do Poradne ochrany zdravia pri práci RÚVZ so sídlom v Nitre na poskytnutie poradenstva resp. na zaradenie do intervenčného programu zameraného na ochranu a podporu zdravia zamestnancov.

V závode sa realizovali spoločné previerky PZS a BT služby, ktorých sa zúčastnili i zástupcovia zamestnancov. Závery týchto spoločných previerok sú poskytnuté pri výkone štátneho zdravotného dozoru .

Lekárske preventívne prehliadky vo vzťahu k zdravotným rizikám u zamestnancov Duslo a.s. Šaľa sa realizujú podľa vypracovaného harmonogramu v CZS Duslo Šaľa. Lekárske posudky sú dokumentované na predpísaných tlačivách v zmysle legislatívy a sú archivované. V roku 2013 nebol zaznamenaný prípad podozrenia na chorobu z povolania, ani ohrozenie chorobou z povolania. Nebol zaznamenaný ani prípad iného poškodenia zdravia vplyvom práce a pracovných podmienok.

Plnenie programu „Zdravé pracoviská“ v spoločnosti Duslo a.s. Šaľa je zamerané na :

- analýzu zdravotného rizika na pracoviskách :
- s kombinovaným účinkom nebezpečných chemických faktorov

- na pracoviskách ktoré používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 1A, 1B, 2.

➤ Upresnenie zdravotného rizika z expozície zamestnancov NCHF na základe osobných odberov a analýz vzoriek ovzdušia.

➤ analýzu zdravotného stavu zamestnancov vo vzťahu k profesionálnym rizikám na základe posudkových záverov z LPP

V spolupráci s PZS Duslo, a.s. sme priebežne pokračovali v realizácii intervenčných aktivít zameraných na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov, ochranu a podporu zdravia zamestnancov v závode Duslo, a.s. Šaľa

V priebehu roku 2014 bol za účelom zhodnotenia zdravotného rizika zamestnancov na pracoviskách na ktorých sa používajú v technologických procesoch NCHF klasifikované ako karcinogény kat. 2 uskutočnený výber týchto pracovísk a pracovných činností spojených s vystavením zamestnancov týmto NCHF.

Z dôvodu požiadavky zamestnávateľa o zavedenie 12 hod. pracovnej zmeny na pracoviskách Výrobnej jednotky disperzií a lepidiel, kde sa používa vinylacetát - v súčasnosti klasifikovaný ako karcinogén kat. 2 (ale prebieha proces jeho preklasifikácie do kat. 1B) so zaradenými prácami do 3. kat. rizika z dôvodu expozície zamestnancov chemickým faktorom, boli konzultované možnosti vykonania odberov a analýz na stanovenie koncentrácie vinylacetátu (VAC) v pracovnom ovzduší a to na týchto konkrétnych pracoviskách:

Výrobná jednotka disperzií a lepidiel:

- Prevádzka Duvilaxov

chemický faktor – vinylacetát,

počet profesií – 6,

- Prevádzka finalizácie, expedície a skladov

chemický faktor – vinylacetát

počet profesií – 4,

Odbor laboratórnych činností RÚVZ Nitra koncom roku 2014 zabezpečil zavedenie a odskúšanie metodiky na stanovenie priemerných aj krátkodobých koncentrácií VAC v pracovnom ovzduší . Vlastné odbery vzoriek, merania, spracovanie a vyhodnotenie výsledkov budú realizované podľa určeného časového harmonogramu v prvom štvrtroku 2015.

2.2.2. Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

> V súlade s témou informačnej kampane Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) na aktuálne obdobie - „Spolupráca pri prevencii rizík“ boli spoločné dozorné aktivity orgánov inšpekcie práce a orgánov verejného zdravotníctva v SR zamerané na spoluprácu pri prevencii rizík.

Spoločné dozorné aktivity orgánov verejného zdravotníctva a orgánov inšpekcie práce vyplývajú z Dohody o spolupráci a koordinácii činností uzatvorenej medzi ÚVZ SR Bratislava a NIP Košice dňa 15.3.2011.

Dňa 25.6.2014 oddelenie PPL RÚVZ Nitra uskutočnilo spoločné pracovné stretnutie vedúcich oddelení PPL RÚVZ v Nitrianskom kraji a zástupcov IP Nitra, na ktorom boli vybrané konkrétne podniky a určený dátum vykonania previerok zameraných na prevenciu rizík. V roku 2014 každé RÚVZ v NR kraji vykonalo 1 spoločnú previerku s pracovníkmi inšpekcie práce zameranú na prevenciu rizík pri práci a na pracoviská, na ktorých sú vyhlásené rizikové

práce alebo na ktorých je výskyt viacerých rizikových faktorov, teda celkom 5 spoločných previerok za Nitriansky kraj.

RÚVZ so sídlom v Nitre a IP Nitra vykonali v spoločnosti LESY SR š.p. Odštepny závod Topoľčianky, pracovisko Expedičný sklad dreva, Moravecká 4, Topoľčianky. Pracovisko je zamerané na spracovanie vyťaženeho dreva (čistenie, pílenie, skrakovanie, triedenie, ukladanie).

Na uvedenom pracovisku boli rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Nitre PPL/A/2012/03510 zo dňa 18.12.2012 určené rizikové práce v profesii lesný robotník v 3. kategórii rizikových prác z dôvodu rizikového faktora hluk, vibrácie a v profesii manipulačný robotník v 4. kategórii rizikových prác z dôvodu rizikového faktora hluk a vibrácie. V čase konania kontroly pracovalo v riziku hluku a vibrácií 8 robotníkov. Previerkou bolo zistené, že rozhodnutie RÚVZ Nitra PPL/A/2012/03510 zo dňa 18.12.2012 časovo obmedzilo zaradenie pracovných činností v profesii – manipulačný robotník do 4.kategórie rizikových prác z dôvodu rizikového faktora hluk a vibrácie na 1 rok od dátumu vydania rozhodnutia t.j. do 18.12.2013. Spoločnosť LESY Slovenskej republiky, š.p., Námestie SNP 8, Banská Bystrica, Odštepny závod Topoľčianky nepožiadala RÚVZ so sídlom v Nitre o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností vo vyššie uvedenej profesii do príslušnej kategórie rizika.

Z uvedeného dôvodu bolo kontrolovanej spoločnosti nariadené opatrenie - preukázať zabezpečenie opatrení na zníženie rizika z hluku a vibrácií na danom pracovisku (technické, organizačné a individuálne opatrenia) a požiadať RÚVZ so sídlom v Nitre o nové zaradenie prac. činností v profesii manipulačný robotník na pracovisku expedičný sklad dreva, Moravecká 4, Topoľčianky (v súlade s požiadavkami a náležitosťami prílohy č.2 Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. do kategórie rizikových prác.

> Okrem spoločných previerok spolupracujeme s inšpektormi práce pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri kolaudačných konaniach, pri konaniach o zmene účelu užívania stavieb alebo pri šetrení podnetov a sťažností zo strany zamestnancov poukazujúcich na porušovanie povinností zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci.

Koordinácia spoločných dozorných aktivít, vzájomné poskytovanie informácií a výmena skúseností pri riešení problémov je predmetom pracovných stretnutí zástupcov orgánov verejného zdravotníctva a inšpektorov práce uskutočňovaných v rámci Nitrianskeho kraja v štvrtročných intervaloch. V roku 2014sa konali 4 pracovné stretnutia za účasti pracovníkov oddelenia PPL RÚVZ v NR kraji a Inšpektorov práce Nitra, na ktorých bola skonštatovaná dobrá spolupráca oboch inštitúcií.

Úloha č.2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Kontroly boli zamerané na zhodnotenie pracovného prostredia a spôsobu výkonu práce vo vzťahu k zdravotným obmedzeniam tam pracujúcich zamestnancov, zhodnotenie prispôsobenia práce zamestnancov v zmysle § 52 ods.1 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. a v zmysle § 6 ods.1 písm. b) zákona č. 124/2006 Z.z.

V sledovanom období roku 2014 bolo na základe žiadostí jednotlivých subjektov posúdených celkom 26 pracovísk na ktorých zabezpečovali práce osoby so zdravotným postihnutím, z toho v 16 prípadoch bolo vydané rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky a v 10 prípadoch bolo vydané stanovisko k zmenám na existujúcich pracoviskách s prideleným štatútom chránenej dielne/pracoviska.

V roku 2014 zamestnanci oddelenia PPL RÚVZ so sídlom v Nitre vykonali previerky v 5 spoločnostiach, pre ktoré už boli orgánom na ochranu zdravia vydané rozhodnutia na uvedenie priestorov pracovísk do prevádzky a na uvedených pracoviskách pracovné činnosti vykonávali zamestnanci so zdravotným obmedzením. Boli to nasledovné subjekty:

- DeLUX ZPS, a.s. Vráble, ktorej predmetom činnosti je výroba, balenie, skladovanie a distribúcia OOPP s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 23 z toho 16 žien. - -
- DENIMS s.r.o., Zlaté Moravce s počtom zamestnancov so zdravotným postihnutím 6, ktorí vykonávajú rôzne manuálne činnosti podľa typu zákazky (viazanie, strihanie, meranie, skladanie medzifázovej izolácie, triedenie komponentov a optická kontrola káblových prevodoviek, meranie, strihanie, balenie a kontrola bužírky, ručná výroba darčkových predmetov, a i...).
- EUROtoner, s.r.o., Nitra, ktorý zamestnáva 3 zamestnancov so zdravotným postihnutím a ktorí vykonávajú pomocné tlačiarenské práce.
- FOCESA, Trnovec nad Váhom - tlačiarenské práce, s 1 zamestnancom do zdravotným postihnutím.
- Kaštieľ Mojmírovce, s.r.o., s 2-mi zamestnancami so zdravotným postihnutím v profesii vrátnik - recepčný.

V uvedených subjektoch sa kontrolovalo dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu zamestnancov so zdravotným postihnutím určených v rozhodnutí orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov ako chráneného pracoviska resp. chránenej dielne do prevádzky. Kontrolou bolo zistené, že prevádzkovatelia pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia a pre pracovníkov boli vytvorené vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu napr. bezbariérovým prístupom na pracovisko, dodržiavaním osobitného režimu práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny,...), zabezpečením vhodných ergonomických sedadiel, situovaním pracovísk mimo priestorov s rizikovými faktormi (pracoviská bez expozície hluku a chemickým škodlivinám), zabezpečením vyhovujúcich zariadení na osobnú hygienu (WC, umyvárky, sprchy, denná miestnosť), atď.

Vzhľadom k tomu, že chránené pracoviská nie sú vytvorené na pracoviskách s významnejším výskytom rizikových faktorov, kontrolné listy neboli použité.

V rámci kontrol neboli zistené zásadné nedostatky v oblasti dodržiavania predpisov na ochranu zdravia ľudí ako ani podstatné zmeny podmienok na pracoviskách oproti skutočnostiam uvedeným v rozhodnutiach na uvedenie priestorov do prevádzky. Zmeny sa týkali väčšinou počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na daných pracoviskách. V prípade prijatia nových zamestnancov na tieto pracoviská s iným zdravotným postihnutím zamestnávateľia požiadali orgán na ochranu verejného zdravotníctva o vydanie stanoviska k rozšíreniu počtu zamestnancov so zdravotným postihnutím na existujúcej prevádzke.

Zamestnanci so zdravotným postihnutím mali preukázanú zdravotnú spôsobilosť na výkon konkrétnych pracovných činností, potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti pre týchto zamestnancov v prevažnej miere boli vystavené územne príslušnými všeobecnými lekármi.

Pri zriaďovaní chránených pracovísk resp. chránených dielní zamestnanci oddelenia PPL poskytovali zamestnávateľom aj budúcim zamestnancom poradenstvo a konzultácie týkajúce sa postupu pri podávaní žiadostí, vytváraní špecifických pracovných podmienok a požiadaviek na priestorové usporiadanie pracovísk.

3 HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V rámci projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva u vybraných vekových skupín dospeljej populácie“ sa pokračovalo v monitorovaní odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy, v sledovaní a porovnaní vývoja výživového stavu, spotreby potravín podľa druhov, v sledovaní príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej v jednotlivých vybraných vekových skupinách dospeljej populácie so zameraním na ľahkú prácu. Vybraná vzorka populácie z pracovníkov METRO Cash & Carry Slovakia, s.r.o., Eurest s.r.o. ako i pracovníkov potravinárskych zariadení v rámci regiónu Nitra pozostávala z rovnakého počtu ľahko pracujúcich žien (40) a mužov (40) v dvoch vekových kategóriách a to od 19 - 34 rokov a od 35 do 54 rokov.

Monitoring bol zameraný na prevenciu neprenosných chorôb súvisiacich s výživou (predovšetkým obezitu, srdcovo-cievne a onkologické choroby) prostredníctvom preventívnych vyšetrení zdravých osôb v produktívnom veku a vyhľadávania rizikových faktorov uvedených ochorení. Okrem anamnestických údajov, antropometrických vyšetrení, merania TK, výpočtu BMI a WHR indexov, boli zisťované v krvi vybrané biochemické parametre (cholesterol, glukóza, triglyceridy). U všetkých klientov bol vyhodnotený jednodňový jedálny lístok v programe Alimenta na obsah základných živín, vitamínov, minerálnych látok, vlákniny a energetickej hodnoty potravy. Analyzovaný bol príjem vybraných rizikových faktorov výživy (nasýtené mastné kyseliny, trans mastné kyseliny, voľných cukrov, kuchynskej soli) ako i príjem pozitívnych faktorov výživy (antioxidačné vitamíny – vitamín C, vitamín E, minerálnych látok a stopových prvkov - vápnik, horčík, draslík, železo, selén, zinok, jód, celkových sacharidov – polysacharidov, vlákniny a príjem vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu a kyseliny listovej v sledovaných populačných skupinách. Zistené výživové ukazovatele boli porovnávané s odporúčanými výživovými dávkami SR (ďalej „OVD SR“) uverejnenými vo Vestníku MZ SR čiastka 7-8/1977, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3. marca 1997. Cieľ projektu -vplývať na zlepšenie stravovacích návykov vybraných skupín dospeljej populácie sa zabezpečoval pri plnení projektu aj formou intervencie respondentov.

Z vypočítaných výsledkov bolo zistené, že energetický príjem bol u 77 % respondentov nižší a u 10% respondentov vyšší voči OVD pre jednotlivé vekové skupiny, pričom bol spojený s rizikovou dysbalanciou jednotlivých zložiek ako: nadmerným príjmom bielkovín, tukov, NaCl a nedostatočným príjmom vitamínov A, C, D, E. Obsah hrubej vlákniny v strave bol vo všetkých sledovaných skupinách podlimitný.

Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie gestorom úlohy - RÚVZ so sídlom v Poprade ktorý vyhodnotí výsledky za SR.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci projektu monitoring jodidácie kuchynskej soli, ktorej cieľom je zabezpečenie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu bolo v roku 2014 odobratých a laboratórne vyšetrených 25 vzoriek jedlej soli. V žiadnej vzorke nebol zistený obsah KI menší ako 15 mg/kg. V jednej vzorke bol zistený obsah KI vyšší ako 35 mg/kg. V 23 odobratých vzorkách na laboratórne vyšetrenie bol zistený obsah KI v rozmedzí legislatívou stanovenej hodnoty 15-35 mg/kg KI. Vzorky boli odobraté zo zariadení spoločného stravovania.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V rámci tejto úlohy sa kontroluje bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoinciátorov používaných na vrchnú potlač papierových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

V súlade s rozpisom ÚVZ SR bola odobratá 1 vzorka potraviny balenej v tetrapakovom obale, ktorá bola zaslaná na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade na laboratórnu analýzu, kde budú vyhodnotené výsledky za všetky RÚVZ.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

V rámci úlohy bol v roku 2014 vykonaný odber 7 vzoriek kozmetických výrobkov za účelom sledovania regulovaných látok a 2 vzoriek za účelom sledovania zakázaných látok. **Regulované látky** boli sledované v jednej vzorke kozmetického výrobku na bielenie zubov, ktorá bola odobratá za účelom kontroly dodržania hladín fluóru, 2,2'-dioxyetanolu a peroxidu vodíka, v 2 vzorkách mydiel s antibakteriálnym a antimikrobiálnym účinkom, ktoré boli odobraté na kontrolu koncentrácie konzervačných látok (4-chlor-3,5xylenol, triklokarban, kyselina salicylová a jej soli, kyselina benzoová jej soli a estery) a v 4 výrobkoch dennej spotreby deklarujúcich UV filtre, ktoré boli odobraté za účelom stanovenia vonných látok (linalol, Benzyalkohol, Limonen, eugenol, geraniol), UV filtrov (1-(4-terc-butylfenyl)-3-(4-metoxifenyl)propán-1,3-dión(butylmetoxydibenzoyl metan), oktýlsalicylát, oktokrylén, 2-fenylbenzimidazol-5-sulfónová kyselina), konzervačných látok (Fenoxyetanol, metylparabén).

Vzorky v sledovaných ukazovateľoch vyhovovali požiadavkám legislatívy.

Na kontrolu **zakázaných látok** v kozmetických výrobkoch boli odobraté 2 vzorky výrobkov proti starnutiu (anti-age) pre ženy, krajina pôvodu Ázia, za účelom stanovenia prítomnosti zakázaných látok – hormónov, kortikosteroidov. Laboratórnym rozborom zakázané látky neboli zistené. V rámci tejto úlohy bola vykonávaná aj kontrola povinného označenia výrobkov. Nedostatky neboli zistené.

Kozmetické výrobky predávané formou internetového predaja (1 vzorka farby na báze heny za účelom sledovania regulovaných látok a 1 vzorka farby na báze heny za účelom sledovania zakázaných látok) neboli odobraté z dôvodu, že internetový predaj týchto výrobkov nebol zistený u distribútorov s miestom podnikania v územnej pôsobnosti RÚVZ Nitra.

4 HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

V roku 2014 zabezpečili zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ v Nitre realizáciu prvej etapy projektu. Zber dotazníkových údajov o charaktere prostredia škôl a tried, o jeho vplyve na zdravie detí a učiteľov sme realizovali vo vykurovacom období (február až apríl 2014) na vybraných ZŠ:

- ZŠ, Beethovenova ul. č. 1, 949 11 Nitra,
- ZŠ, Nábřežie mládeže č. 5, 949 01 Nitra,
- ZŠ s MŠ, 925 71 Trnovec nad Váhom č. 302,
- ZŠ, Litoměřická ul. č. 32, 951 93 Topoľčianky.

Do projektu boli zapojené 4 ZŠ: 2 mestské a 2 vidiecke, pričom vždy jedna mestská (ZŠ, Nábrežie mládeže, Nitra) aj jedna vidiecka škola (ZŠ Trnovec nad Váhom) sú po komplexnej stavebno-technickej rekonštrukcii vonkajších aj vnútorných priestorov, a naopak vybraná druhá mestská (ZŠ Beethovenova, Nitra) a druhá vidiecka škola (ZŠ Topoľčianky) nie sú rekonštruované, sú umiestnené síce v typizovaných účelových, ale v pôvodných budovách škôl. Pri výbere ZŠ sme zohľadnili aj lokalizáciu vo vzťahu k potencionálnym zdrojom znečistenia vonkajšieho ovzdušia: ZŠ, Nábrežie mládeže, Nitra – centrum mesta, ZŠ Beethovenova, Nitra – periféria mesta, husto zastavaná obytná časť (sídliisko), ZŠ Trnovec nad Váhom – vidiek, viacero zdrojov znečistenia ovzdušia v okolí, ZŠ Topoľčianky – vidiek, bez zdrojov znečistenia.

Zber údajov vo všetkých školách sme vykonávali jedného vyučovacieho týždňa. V každej škole boli vybrané 3 triedy 4. - 6. ročníka (žiaci vo veku 9 – 12 rokov) v počte cca 25 žiakov v každom vybranom ročníku. Dotazníky boli kódované v súlade s metodikou pre zachovanie anonymity respondentov. Do projektu bol vždy zapojený vyšší počet žiakov (viac ako 30), napriek tomu sa nám nepodarilo vždy získať minimálne 25 vyplnených dotazníkov z jedného ročníka. Návratnosť dotazníkov od rodičov je veľmi problematická, často odmietajú spoluprácu a účasť na prieskumoch. Získané údaje boli elektronicky spracované do databázy zaslanej z ÚVZ SR.

Pre naplnenie požadovaného počtu respondentov budeme v zbere dotazníkov pokračovať aj v januári 2015, kedy sa na 2 vybraných školách uskutoční aj environmentálny monitoring.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Zamestnankyne odd. HDM zabezpečili zber a elektronické spracovanie 20 dotazníkov zameraných na monitorovanie úrazovosti u detí predškolského veku. Do projektu boli zapojené 2 škôlky: MŠ Žitavské nábrežie, Zlaté Moravce ako mestská MŠ a MŠ Sľažany ako vidiecka MŠ. Zber dotazníkov bol realizovaný u rodičov 3-6 ročných detí. Databáza údajov bola zaslaná gestorovi úlohy – ÚVZ SR.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity

Zamestnankyne odd. HDM zabezpečili na základe listu ÚVZ SR č. HDM/2765/5396/2014 výkon mimoriadnych cielených kontrol zameraných na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na vybraných základných školách vo svojej pôsobnosti.

Bolo vykonaných 10 kontrol na 5 mestských a 5 vidieckych školách. Priemerný počet hodín telesnej výchovy týždenne bol 2 na I. aj II. stupni. Na I. stupni bola najčastejšie TV zaraďovaná na 4. vyučovaciu hodinu, na II. stupni na 6. vyučovaciu hodinu. Ranné rozvíčky sú zaraďované do vyučovacieho programu len na niektorých ZŠ. Telovýchovné chvíľky sú zaraďované na všetkých školách. V súčasnosti žiaci v školách cvičia v menších skupinách (max. 25), požiadavky ohľadom plošnej výmery vnútorných priestorov na výučbu TV pripadajúcich na 1 žiaka boli splnené vo všetkých školách. Pre hodiny TV sa využívajú najmä účelové telocvične, ale aj iné vnútorné priestory. Školy mali k dispozícii širokú škálu najrôznejších vonkajších športovísk. Systém zaraďovania žiakov do zdravotných skupín v TV nebol na sledovaných školách zavedený. Na ZŠ sú realizované ďalšie možnosti telesnej a športovej výchovy organizovanej školou formou rôznych nepovinných predmetov a krúžkov.

V druhom polroku 2014 sme zrealizovali 2. etapu, ktorá zahŕňala dotazníkový prieskum na sledovanie pohybovej aktivity detí. Na každej škole vyplnilo Dotazník pohybovej aktivity žiaka 20 žiakov 3. ročníka a 20 žiakov 8. ročníka. Celkovo bolo do prieskumu zapojených

400 žiakov na 10 ZŠ. Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy bola sledovaná druhým dotazníkom, a to na každej škole počas troch vyučovacích hodín telesnej výchovy (u žiakov 3. ročníka, u dievčat 8. ročníka a u chlapcov 8. ročníka). Celkovo bolo zozbieraných 30 dotazníkov Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy. Získané údaje boli elektronicky spracované a databáza zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Zamestnankyne oddelenia HDM RÚVZ Nitra uskutočnili zber dotazníkových údajov u 20 detí školského veku na ZŠ, Červený Hrádok a na ZŠ sv. Svorada a Benedikta pri Spojenej katolíckej škole na Farskej ul. v Nitre podľa požiadaviek gestora v mesiaci jún 2014.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

V roku 2014 oddelenie HDM úzko spolupracovalo pri realizácii podpory, ochrany a rozvoja verejného zdravia ľudí s oddelením PZ a spoločne sa podieľali na zabezpečovaní niektorých zdravotno-výchovných aktivít na regionálnej úrovni.

Zamestnankyne odd. HDM zabezpečovali čiastkové regionálne aktivity v súlade s prioritami NPPD so zameraním na výživu a fyzickú aktivitu, psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie, najmä u detí školského a dorastového veku. Realizovali sme niekoľko predovšetkým zdravotno-výchovných aktivít v prostredí základných a stredných škôl formou prednášok v kombinácii s distribúciou edukačných materiálov a vyšetrovaním vybraných ukazovateľov chronických neprenosných ochorení, príp. rizikového správania u mladistvých, najmä fajčenia. Cieľom aktivít je edukácia detí a mladistvých.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia dňa 23.3.2013 zabezpečili zamestnankyne oddelenia HDM celodennú akciu na Gymnázium vo Vrábľoch pod názvom 1. gymnaziálny Fit - deň. V rámci tejto akcie bola poskytnutá zdravotno-výchovná prednáška pre 30 študentov gymnázia na tému: Aktuálne problémy vo výžive a v životnom štýle detí na Slovensku.

Ďalej sme zabezpečili pre personál školy a plnoletých žiakov vyšetrenia vybraných parametrov kardiovaskulárnych rizík. Zúčastneným klientom boli odmerané nasledovné ukazovatele:

- antropometrické vyšetrenie (BMI),
- biochemické vyšetrenie (celkový cholesterol),
- somatické vyšetrenie (štandardné meranie tlaku krvi, % telesného tuku).

Na základe zhodnotenia zistených výsledkov a po posúdení ukazovateľov životného štýlu boli navrhnuté vyšetreným klientom možnosti intervencie. Celkovo bolo vyšetrených 27 klientov.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme zabezpečili 24.04.2014 akciu na SOŠ polytechnickej na Ul. SNP v Zlatých Moravciach pre študentov tejto školy, ktorí sú fajčiarmi. Počas vyučovania bola 40 žiakom poskytnutá zdravotno-výchovná prednáška zameraná na podporu nefajčenia, na zdravotné následky fajčenia a možnosti prevencie. Prednášky boli spojené s diskusiou študentov. Žiakom bol následne premietnutý film „Kým stúpa dym“.

Ďalej sme zabezpečili pre personál školy a plnoletých žiakov vyšetrenia vybraných parametrov. Zúčastneným klientom boli odmerané nasledovné ukazovatele:

- antropometrické vyšetrenie (BMI),
- somatické vyšetrenie (štandardné meranie tlaku krvi, pulzovej frekvencie),
- vyšetrenie prístrojom smokerlyzer na CO a COHb vo vydychovanom vzduchu.

Na základe zistených výsledkov a zhodnotenia nikotínovej závislosti podľa Fagerströmovho dotazníka boli navrhnuté vyšetreným klientom možnosti intervencie. Celkovo bolo vyšetrených 23 osôb.

Zamestnankyne oddelenia HDM zabezpečili dňa 05.06.2014 celodennú akciu pre 40 žiakov na ZŠ Rišňovce. Žiakom, ktorí mali písomný súhlas zákonných zástupcov boli robené orientačné vyšetrenia vybraných ukazovateľov na hodnotenie telesného rastu a vývoja: telesný a viscerálny tuk, podiel kostrového svalstva, bazálny metabolizmus, BMI. Žiakom bola zabezpečená distribúcia zdravotno-výchovných materiálov.

Spolu sme uskutočnili 3 zdravotno-výchovné akcie pre 160 klientov a 407 výkonov/meraní vybraných parametrov.

5 OCHRANA ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Pracovná skupina pre ochranu zdravia pred žiarením bola v hodnotenom období zapojená do plnenia nasledovných 2 úloh:

Úloha č. 2.1: Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

Hlavným cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

V roku 2014 bolo vykonaných spolu 97 previerok podmienok používania zdrojov ionizujúceho a laserového žiarenia. Z celkového počtu previerok bolo 47 zameraných na problematiku rizikových prác. Zamestnávateľom a pracovným zdravotným službám (napr. ProCare, a.s., Bratislava, PZS Duslo, a.s., Šaľa, Falck Healthcare, a.s., Bratislava, BOZPO, s.r.o., Prievidza) boli poskytnuté viaceré konzultácie k zaraďovaniu pracovníkov so zdrojmi ionizujúceho žiarenia do kategórií A a B, kategorizácii prác so zdrojmi ionizujúceho a laserového žiarenia a aj celkovo k hodnoteniu veľkosti zdravotného rizika a z toho vyplývajúcich povinností zamestnávateľov a zamestnancov. Boli prešetrované prípady zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetoch zdravotníckych pracovníkov vo FORLIFE, n.o., Komárno, IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra, Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky, KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra a defektoskopárov vo WIZACO NDT, s.r.o., Levice. Na základe predloženého návrhu na prehodnotenie zaradenia prác v prostredí laserového žiarenia bola vyhlásená riziková práca pre BTW, s.r.o., so sídlom Šulekova 2, Bratislava na laserových pracoviskách prevádzky Centrum laserovej a estetickej medicíny, Fatranská 5A, Nitra, pričom práce spojené s používaním laserov triedy 4 boli zaradené do kategórie 3 rizikových prác.

V súčasnosti sú v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce iba 3 subjekty s vyhlásenou rizikovou prácou z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie (33 pracovníkov, z toho 15 žien) a 17 subjektov s rizikovou prácou v riziku laserového žiarenia (46 pracovníkov, z toho 27 žien). Vo všetkých prípadoch ide o 3. kategóriu rizika. Stav počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikovú prácu so zdrojmi ionizujúceho, resp. laserového žiarenia sa v porovnaní s rokom 2013 mierne zvýšil.

Riziková práca z titulu rizikového faktora ionizujúce žiarenie je v spádovej oblasti RÚVZ Nitra vyhlásená v spoločnostiach IZOTOPCENTRUM, s.r.o., Nitra (pracovisko nukleárnej medicíny), KARDIOCENTRUM NITRA, s.r.o., Nitra (výkon intervenčných kardiologických zákrokov na operačných sálach) a Duslo, a.s. Šaľa (výkon defektoskopie s uzavretými rádioaktívnymi žiaričmi a technickými rtg prístrojmi na stálom a dočasných defektoskopických pracoviskách). Nízky počet subjektov a prác zaradených do rizika ionizujúceho žiarenia v porovnaní s inými rizikovými faktormi je daný najmä kritériami

zaradovania do kategórií 3 a 4 ionizujúceho žiarenia stanovenými v zákone č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov.

Po nadobudnutí účinnosti zákona č. 204/2014 Z.z., ktorým sa novelizoval zákon č. 355/2007 Z.z. v znení neskorších predpisov boli v rámci konzultácií a pri výkone štátneho zdravotného dozoru subjekty upozorňované na zmeny v legislatívnych požiadavkách zabezpečovania zdravotného dohľadu nad pracovnými podmienkami zamestnancov.

Na pracovisku sa priebežne aktualizuje databáza ASTR_2011, v ktorej sa evidujú údaje o počtoch pracovníkov v riziku ako aj ďalšie údaje súvisiace s vyhlásenými rizikovými prácami v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce a generujú sa požadované výstupy. Na základe vyžiadaní podľa zákona o slobodnom prístupe k informáciám sú zasielané informácie o aktuálne evidovaných rizikových prácach.

Úloha č. 5.2: Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v SR

Cieľom úlohy je zhodnotiť celkovú úroveň radiačnej ochrany pri vykonávaní defektoskopických prác a vypracovať odborné usmernenie pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia (uzavretých rádioaktívnych žiaričov a technických röntgenových prístrojov) a pre oznamovanie prepravy rádioaktívnych žiaričov.

Riešenie projektu vychádza z požiadaviek Medzinárodnej agentúry pre atómovú energiu vo Viedni uverejnených v Specific Safety Guide No. SSG11 Radiation Safety in Industrial Radiography (Radiačná ochrana v priemyselnej rádiografii).

Čiastkovou úlohou projektu je vykonávanie cielených kontrol na dočasných defektoskopických pracoviskách, čo je však problematické najmä z toho dôvodu, že tieto práce sú spravidla uskutočňované vo večerných a nočných hodinách (potreba vykonávať preverky mimo pracovnej doby so zabezpečením prístupu na pracovisko, služobného vozidla a práce nadčas). RÚVZ Nitra uskutočnil takúto preverku spojenú s dozimetrickým meraním v spoločnosti eustream, a.s., Bratislava na dočasnom defektoskopickom pracovisku zriadenom dňa 15.5.2014 v objekte eustream, a.s., lokalita Ivanka pri Nitre. Práce zabezpečovala v súlade s legislatívnymi požiadavkami dvojčlenná pracovná skupina pomocou uzavretého rádioaktívneho žiariča ¹⁹²Ir. Oznámenie o plánovanom vykonávaní prác a preprave žiariča v dňoch 14.-16.5.2014 bolo na RÚVZ Nitra zaslané elektronickou poštou dňa 13.5.2014. Vybavenie a označenie prepravného vozidla bolo v súlade s požiadavkami Európskej dohody o cestnej preprave nebezpečných vecí ADR pre triedu 7 – rádioaktívny materiál. Ako nedostatok však bolo zistené, že na pracovisku nebola v požadovanom rozsahu k dispozícii dokumentácia podľa §17 ods.6 vyhlášky MZ SR č. 545/2007 Z.z.

Spoločnosť SAM Shipbuilding and Machinery, a.s., Bratislava je právny nástupca po spoločnosti Slovenské lodenice Komárno, a.s., Bratislava, ktorá je držiteľom povolenia RÚVZ Nitra na používanie technických rgt prístrojov na dočasných defektoskopických pracoviskách v areáli Slovenských lodeníc Komárno, a.s. ako aj na celom území Slovenskej republiky. Dňa 2.9.2014 bola vykonaná preverka podmienok používania zdrojov žiarenia na dočasnom pracovisku v areáli lodeníc, pri ktorej bolo zistené vykonávanie prác v súlade s legislatívnymi požiadavkami a vyhovujúci radiačný profil na zriadenom pracovisku, ale tiež bola ako nedostatok konštatovaná nedostupnosť viacerých údajov a dokumentácie spôsobená aj neprítomnosťou kompetentných pracovníkov v čase preverky (napr. rozhodnutia RÚVZ Komárno o zaradení defektoskopických pracovníkov do rizika ionizujúceho žiarenia, informácie o spôsobe zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby, o naposledy vykonaných lekárskech preventívnych prehliadkach defektoskopárov, o ich poslednom preškolení odborným zástupcom pre radiačnú ochranu v organizácii, o absolvovaní aktualizáčnej odbornej prípravy z radiačnej ochrany pracovníka riadiaceho práce so zdrojmi žiarenia, s kým

má spoločnosť uzatvorenú zmluvu o poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú iným osobám v súvislosti s vykonávanou činnosťou, kto zabezpečuje likvidáciu použitých chemikálií z vyvolávacieho procesu rtg snímok).

V Duslo, a.s. Šaľa došlo na základe zmeny povolenia RÚVZ Nitra na činnosti vedúce k ožiareniu k nadobudnutiu žiariča ^{75}Se ako nového druhu rádionuklidu a k zníženiu počtu používaných rádionuklidov ^{192}Ir . Zámer používania vysokoaktívneho žiariča ^{75}Se na stálych aj dočasných defektoskopických pracoviskách bol prekonzultovaný aj so zástupcami SES Inspekt, s.r.o., Tlmače.

V priebehu roka bol prešetrovaný prípad zvýšených dávok ožiarenia vyhodnotených na osobných telových dozimetroch dvoch defektoskopárov spoločnosti WIZACO NDT, s.r.o., Levice vykonávajúcich práce na dočasných defektoskopických pracoviskách na dostavbe 3. a 4. bloku jadrovej elektrárne v Mochovciach. Pracovníci boli preškolení a boli prijaté nápravné opatrenia najmä v súvislosti s povinným používaním kolimátorov a využívaním provizórnych tieniacich bariér.

Problematické skutočnosti, ktoré nie sú legislatívou jednoznačne stanovené alebo v nej nie sú riešené vôbec, budú predmetom odborného usmernenia pre zriaďovanie dočasných pracovísk pre nedeštruktívnu defektoskopiю s použitím zdrojov ionizujúceho žiarenia a pre oznamovanie prepravy žiaričov. RÚVZ Nitra vypracoval ešte v roku 2013 návrh tohto odborného usmernenia a zaslal ho gestorovi úlohy RÚVZ Banská Bystrica. Na základe výsledkov celoslovenskej porady pracovníkov odborov ochrany zdravia pred žiarením konanej dňa 12.2.2014 na ÚVZ SR, Bratislava bolo gestorovi úlohy dňa 7.3.2014 zaslané odborné vyjadrenie k materiálu fínskeho regulačného orgánu STUK „Radiation Safety in Industrial Radiography“ s návrhom jeho implementácie do slovenskej legislatívy. Termínom ukončenia úlohy je rok 2015.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

Zabezpečovanie realizácie IP patrí medzi prioritné úlohy v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení, čo je jeden zo základných cieľov Programového vyhlásenia vlády na úseku verejného zdravotníctva.

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia programového vyhlásenia vlády v oblasti surveillance a kontroly prenosných ochorení sme v roku 2014 zabezpečovali:

- sledovanie a dispenzarizáciu osôb vylučujúcich choroboplodné zárodky (najmä brušného týfu, nosičov HBsAg, anti HCV pozit. osôb)
- epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz, vrátane zabezpečovania protiepidemických opatrení,
- spracovanie výskytu prenosných ochorení do informačného systému EPIS na okresnej úrovni a regionálnej úrovni,
- využívame SRV na zabezpečenie výmeny informácií medzi odborníkmi v oblasti verejného zdravotníctva,
- surveillance nemocničných nákaz, vrátane kontrol HER,
- výchovu obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení.

Monitoring nákaz preventabilných očkovaním

Priebežne počas roka 2014 sa monitoroval výskyt nákaz preventabilných očkovaním, t.j. detská obrna, záškrť, tetanus, divý kašeľ, žltacka typu A a typu B, hemofilové invazívne nákazy, pneumokokové invazívne ochorenia, mumps, ružienka, osýpky a tuberkulóza.

V hodnotenom období sa v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce nevyskytlo ochorenie na VHB u detí do 15. roku života.

Kontrola plnenia imunizačného programu

Plnenie IP a priebeh imunizácie detí sa kontroloval viacerými spôsobmi:

V roku 2014 boli hlásené odmietnutia povinného očkovania praktickým lekárom pre deti a dorast v počte 222. Individuálne pohovory uskutočňujeme v poradni pre očkovanie na základe žiadosti rodičov o konzultáciu vo veci povinného očkovania.

V priebehu sledovaného obdobia boli priebežne poskytované telefonické konzultácie ako aj písomné vyjadrenia (10x) pre pediatrov týkajúcich sa očkovania.

PZS boli pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení ako aj aktuálne informácie na úseku VZ.

Pre širokú verejnosť sme priebežne poskytovali informácie a rady osobne alebo telefonicky o možnosti očkovania rôznych druhov očkovaní, ktoré nie je hrazené zo základného zdravotného poistenia a jednak o možnosti očkovania osôb pred cestou do zahraničia.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

V rámci prevencie ostatných prenosných ochorení pracovníci odboru epidemiológie nariaďovali opatrenia na zabránenie vzniku ďalších ochorení v 2465 ohniskách nákaz. Súčasne v rodinách chorých bolo vykonané poradenstvo a podávanie informácií (1399), ako aj v školských, predškolských a ostatných kolektívnych zariadeniach (spolu 117 -krát), kde sa jednotlivé prípady vyskytli.

Spolupracujeme s klinikou lekárskej mikrobiológie vo FN v Nitre a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC v BB, BA, LF UK, SAV, HPL Bratislava, Galanta, Levice, Komárno, ALPHA MEDICAL Bratislava), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností.

Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia.

U kontaktov novozistených nosičov HBsAg (3 prípady) a v ohniskách nákazy pri vírusových hepatitídach (47 krát VHA, 9 krát akútna VHB, 10 krát chronická VHB, 6 krát chronická VHC, akútna VHC 1- krát, 2 krát VHE) boli vykonané protiepidemické opatrenia s odberom materiálu na sérologické vyšetrenia. Pri negatívnych výsledkoch bolo zahájené očkovanie.

V ohniskách hepatitíd boli vydávané rozhodnutia RH o lekárskom dohľade a zvýšenom zdravotnom dozore. Pozornosť sa venuje aj predchádzaniu profesionálnym nálezom v zdravotníctve sústavným sledovaním poranení ihlou a ostrými krvou kontaminovanými predmetmi (zaznamenali sme 35 poranení).

Kontinuálne sme sledovali a v týždenných intervaloch analyzovali výskyt chrípky a ARO v pôsobnosti RÚVZ Nitra ako aj v Nitrianskom kraji. V sledovanom období sme zabezpečili 12 odberov biologického materiálu na vyšetrenie do NRC pre chrípku.

6.3 Epidemiologický informačný systém

Využívame všetky možnosti, ktoré poskytuje - centrálnu databázu prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnu databázu prípadov chrípky, CHPO, ARO hlásených hromadne, systém rýchleho varovania.

- vložených 3349 hlásení o prenosných ochoreniach
- týždenné spracovanie o výskyte chrípky a ARO (12 odberov – 1 izolát)
- týždenné spracovanie hlásení o MES na regionálnej a krajskej úrovni.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V rámci vykonávania surveillance nozokomiálnych nákaz v zdravotníckych zariadeniach v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce pokračovali previerky hygienicko-

epidemiologického režimu v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach RÚVZ so sídlom v Nitre.

Za rok 2014 sme vykonali 411 previerok s odberom vzoriek sterilného materiálu, sterov z prostredia a ovzdušia na mikrobiologické vyšetrenia, z nich 6 bolo odobratých v súvislosti s výskytom nozokomiálnych ochorení. Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov a boli zabezpečované režimové opatrenia pri podozrení na kolonizáciu pacientov *Klebsiellou pneumoniae* produkujúcou karbapenemázu.

V tomto roku sa uskutočnili pracovné stretnutia, na ktorých boli zástupcovia všetkých ústavných zdravotníckych zariadení (FN Nitra, MNsP Zlaté Moravce, PN Veľké Zálužie, ŠN Zobor) informovaní v súvislosti so zabezpečením pripravenosti zdravotníckych zariadení a ich pracovníkov s výskytom vysokonebezpečných nákaz. Ostatné zdravotnícke zariadenia, zdravotnícka škola, katedra ošetrovateľstva a zdravotnícki pracovníci boli informovaní zaslaním materiálov v elektronickej podobe. Spolu bolo s daným materiálom oboznámených 1 721 zdravotníckych pracovníkov.

Komisia pre riešenie problematiky nozokomiálnych nákaz pri lôžkových zdravotníckych zariadeniach zasadala 2-krát (v Psychiatrickej nemocnici Veľké Zálužie a v Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce).

V rámci prevencie NN sme vykonávali kontrolu sterilizačnej techniky jednak na lôžkových oddeleniach nemocníc, centrálnych sterilizáciách, operačných sálach, ako aj na ambulanciách s rôznym zameraním. Skontrolovaných bolo 614 sterilizačných prístrojov a bolo odobratých 301 sterov. Rozhodnutím regionálneho hygienika boli 14-krát schválené priestory s prevádzkovými poriadkami ambulancií všeobecných a odborných lekárov a 20-krát boli schválené samostatné prevádzkové poriadky ambulancií.

6.5 Surveillance chronických ochorení

Neoddeliteľnou súčasťou surveillance prenosných ochorení je výchova obyvateľov v prevencii prenosných ochorení, ktorá je rutinnou súčasťou práce v ohnisku nákazy a je teda určená jednotlivcom a kolektívom, v prostredí ktorého sa prenosné ochorenie vyskytlo. Okrem toho sa vykonávala výchova obyvateľstva k zdravému spôsobu života prostredníctvom všetkých dostupných mediálnych foriem.

V oblasti prevencie neinfekčných ochorení pracovníci odd. epidemiológie sa podieľali aj na činnosti poradni zdravia pri akciách individuálnych aj hromadných, zameraných na prevenciu ochorení a to meraním TK, BMI, cholesterolu, glukózy, telesného tuku a poradenstva.

6.6 Mimoriadne epidemiologické situácie

Uplatňujeme opatrenia proti vzniku a šíreniu prenosných ochorení, vrátane mimoriadnych opatrení pri hromadnom výskyte prenosných ochorení.

V roku 2014 sme vykazovali 17 epidémií: A02 (3x), A03 (1x), A08 (5x), A09 (3x), B15 (2x), B86 (3x). Z toho 7 epidémií malo nozokomiálny pôvod.

Informácia o aktivitách pre zdravotníckych pracovníkov v súvislosti s epidémiou eboly.

V súvislosti so zabezpečením edukácie v súvislosti s epidémiou Eboly pre koordináciu jednotlivých PZS (ambulantných a ústavných) RÚVZ so sídlom v Nitre uskutočnil osobné pracovné stretnutie s kompetentnými zamestnancami vo FN (vedenie nemocnice, centrálného príjmu, internej kliniky, infekčnej kliniky) v Nitre dňa 17.10.2014 so zameraním na postupy pri výskyte podozrenia na ebolu. Zároveň boli dohodnuté kroky pre hlásenie podozrenia na ochorenie v prípade záchytu na urgentnom príjme, riaditeľ nemocnice vymenoval ustanovil komisiu na riešenie možných situácií súvisiacich s ebolou. Pre prípady izolácie väčšieho

počtu kontaktov bude slúžiť pavilón bývalej internej a neurologickej kliniky. (tento je napojený na verejný vodovod a má funkčné sociálne zariadenia). Pracoviská urgentného príjmu a infekčnej kliniky boli vybavené jednorázovými OOPP. Zamestnanci boli preškolení a poučení na používanie OOPP, cestou manažmentu. Následne dňa 20.10.2014 bol preposlaný edukačný materiál pripravenosti na vysokonebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva, mimoriadne číslo IB HH, ako aj prezentácie (Ebola z pohľadu VZ, Ebola z pohľadu infektológa).

Dňa 20.10.2014 edukačné materiály, ako aj informácie o vlastnom ochorení, opatrenia prijaté ÚVZ, RÚVZ, usmernením ÚVZ SR a RÚVZ pre ošetrovateľov boli zaslané aj iným zdravotníckym zariadeniam (Kardiocentrum Nitra, dialyzačným strediskám, strednej zdravotníckej škole v Nitre, Katedre ošetrovateľstva pri UKF v Nitre, Národnej transfúznej službe v Nitre a iné zariadenia). Prijatie týchto informácií bolo preverené aj telefonicky.

Dňa 21.10.2014 sa uskutočnilo zasadnutie Pandemického strediska Krízového štábu OÚ Nitra. Stretnutia sa zúčastnili aj zástupcovia záchranej zdravotnej služby (KOS ZZS Nitra) ako aj delegovaný zástupca lekára VÚC a členovia odboru civilnej ochrany pri OÚ v Nitre. S ostatnými ústavnými zdravotníckymi zariadeniami (Špecializovaná nemocnica Zobor, MsN Zlaté Moravce, PN Veľké Zálužie) bolo vykonané koordinačné pracovné stretnutie dňa 23.10.2014 so zameraním na edukáciu. Boli im poskytnuté materiály o pripravenosti na vysokonebezpečnú nákazu, vrátane prezentácie.

Poskytovateľom ambulantnej zdravotnej starostlivosti, boli zaslané všetky edukačné materiály, Informačný Bulletin HH, prezentácie, vrátane postupu záchytu podozrenia na ebolu. PZS boli vyzvaní k dôkladnému preštudovaniu materiálov, vrátane preškolenia svojich zamestnancov a zabezpečenia OOPP a zároveň, aby spätne zaslali informáciu o vykonaných školeniach ako aj zabezpečení OOPP pre seba a svojich zamestnancov.

O týchto skutočnostiach RÚVZ informoval aj lekára VÚC. Pre e-learningovú formu edukácie zdravotníckych pracovníkov RÚVZ so sídlom v Nitre zriadil e-mailovú schránku (e-learningový portál pre zdravotníckych pracovníkov) - ruvzebolainfo@gmail.com. Prostredníctvom tejto stránky bude možné aj odkomunikovať najčastejšie otázky zdravotníckych pracovníkov k predmetným edukačným materiálom aj mimo pracovnej doby. Tieto skutočnosti boli PZS opakovane zdôrazňované pri telefonickom nahlasovaní ARO a chrípky. PZS bolo odporúčané aktualizovať PP v zmysle uvedených materiálov a sledovať pravidelne informácie na web stránkach RÚVZ, ostatné následné informácie sú priebežne aktualizované elektronickou poštou.

Informácia bola poskytnutá aj do printových médií s dôrazom na osoby, ktoré sa vrátili z postihnutých oblastí a zameraním sa na postupy pri sledovaní svojho zdravotného stavu a informovanosti svojho PZS.

Dňa 7. novembra 2014 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva Bratislava uskutočnilo školenie a praktický nácvik používania osobných ochranných pracovných pomôcok v súvislosti s možným zavlečením ochorenia vyvolaného vírusom Eboly. Uvedenej aktivity sa zúčastnili pracovníci RÚVZ so sídlom v Nitre.

Následne bol vykonaný praktický výcvik pre ostatných odborných pracovníkov na oddelení epidemiológie so sídlom v Nitre. Školenie s praktickým výcvikom bolo realizované dňa 13.11.2014 pre zamestnancov FN v Nitre (Infekčná klinika, centrálny príjem a interná klinika).

Dňa 19.11.2014 sa uskutočnilo pracovné stretnutie regionálnych hygienikov Nitrianskeho kraja. Zúčastneným boli poskytnuté všetky informácie z medzirezortnej porady, ktorá sa konala dňa 12.11.2014 na MZSR. Spoločne participovali na vypracovávaní návrhov k materiálu pre MZ SR „Doporučené postupy pre plán komunikácie v prípade VNN – RÚVZ Nitrianskeho kraja“

1.12.2014 sa uskutočnilo školenie pre PZS priamo na RÚVZ so sídlom v Nitre.

Celkovo zamestnanci RÚVZ so sídlom v Nitre zabezpečili preškolenie 2013 zdravotníckych pracovníkov (z toho 289 študentov).

Epidémia VHA v okrese Zlaté Moravce

V okrese Zlaté Moravce sme zaznamenali v čase od 29.7 - do 31.12.2014 celkom 36 sérologicky potvrdených prípadov na akútnu vírusovú hepatitídu typu A z toho 24 krát u rómskeho obyvateľstva a osôb žijúcich v podmienkach s veľmi nízkym hygienickým štandardom. (66,7%). V ohniskách nákazy bolo vydaných do 1500 rozhodnutí kontaktom chorých rozhodnutie regionálneho hygienika o opatreniach na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení. Opatrenia zahŕňali protiepidemické opatrenia - lekársky dohľad, zvýšený zdravotný dozor a očkovanie proti žltacke (očkovanie v ohnisku nákazy) .Okrem očkovania v ohniskách nákazy bolo nariadené aj mimoriadne preventívne očkovanie a to u detí do 15 rokov života žijúcich v podmienkach s veľmi nízkym hygienickým štandardom, poštárov, vodičov autobusov (v počte 80), 4 deti vzhľadom na vek nemohli byť očkované – bol vydaný len zvýšený zdravotný dozor a lekársky dohľad. Ďalšie opatrenia boli vykonávané v spolupráci s gynekológmi, ktorí vykonávali dohľad nad gravidnými – neočkovanými v ohnisku nákazy. Zdravotnícke zariadenia boli vopred upozornené na plánované pôrody týchto žien. Ďalšie kontakty s trvalým bydliskom iným ako okres ZM v epidemiologickej súvislosti s epidémiou v okrese ZM sú nahlasované do miestne príslušných RÚVZ, ktorých kompetencie sú územne a vecne príslušné pre daný okres! na zabezpečenie protiepidemických opatrení (zabezpečuje sa telefonicky, faxom a emailom, do 80 prípadov)

Opatrenia v obciach boli vykonávané v spolupráci so starostami obcí kde sa ochorenia vyskytli najviac ochorení sa vyskytlo v obci Čaradice (18 prípadov, z toho 14 prípadov na jednej adrese 48,2%), bez zabezpečenia vody, sociálnych zariadení s veľmi nízkou hygienickou úrovňou. Cestou starostov bola zabezpečená zdravotná výchova obyvateľov dotknutých obcí.

Poskytovateľov zdravotnej starostlivosti v Zlatých Moravciach na začiatku prvých prípadov ochorení osobne navštívili pracovníci RÚVZ a informovali ich o postupoch (praktických, vrátane administratívnych), upozornili na zvýšenú dezinfekciu priestorov ambulancií a čakární, aj prostredníctvom manažmentu polikliniky.

PZS ambulantnej a ústavnej zdravotníckej starostlivosti boli o aktuálnej situácii ako aj o vykonávaných opatreniach informovaní prostredníctvom e-mailových adries a mesačných výkazov prenosných ochorení.

RÚVZ so sídlom v Nitre už pred zahájením nového školského roku vykonal štátny zdravotný dozor - preventívny v predškolských a školských zariadeniach okresu Zlaté Moravce , ktoré navštevovali deti z rodín , kde sa ochorenia vyskytli. V súvislosti s výskytom ochorenia na akútnu VHA prerušenie výchovnovzdelávacieho procesu z dôvodu zabezpečenia protiepidemických opatrení lekárskeho vyšetrenia, lekárskeho dohľadu, vrátane očkovania)ako aj vykonania sanitačných opatrení bolo nariadené v školských zariadeniach Tekovské Nemce, Červený Hrádok a Spojená škola Zlaté Moravce. Školské zariadenia v ZM boli upozornené na zabezpečovanie preventívnych opatrení , boli im zaslané informácie o ochorení (najmä o pôvodcovi ochorenia, spôsoboch prenosu, príp. príznakov ochorenia). Súčasne boli zaslané preventívne návrhy opatrení na zabezpečenie predchádzania vzniku a šírenia tohto prenosného ochorenia napr. v MŠ je potrebné vo zvýšenej miere venovať pozornosť individuálnemu používaniu predmetov osobnej hygieny ako aj čisteniu a dezinfekcii, vrátane hračiek. Veľké obchodné reťazce s vysokou koncentráciou obyvateľstva boli upozornené na dôkladné a častejšie zabezpečovanie sanitačných opatrení v prevádzkach v zmysle schválených prevádzkových poriadkov. Zvýšenú pozornosť je potrebné upriamiť na čistenie a dezinfekciu nákupných košíkov, sociálnych zariadení a iných komponentov ,

ktorých sa najčastejšie záchodníci dotýkajú. Zároveň boli upozornení na dôslednú kontrolu a zabezpečovanie osobnej a prevádzkovej hygieny pracovníkmi predajní pri manipulácii s potravinami.

Základným hygienickým pravidlom je v rámci nešpecifickej prevencie dôsledné umývanie si rúk po použití záchodu a pred jedlom (čo by malo byť samozrejmosťou u každého jednotlivca), dodržiavať zásady hygieny a správnej výživy, najmä čo sa týka hygieny prípravy potravín. Podozrivým z nákazy bolo odporúčané obmedziť cestovanie a návštevy aj v rodinách. Najúčinnjším preventívnym opatrením je preventívne očkovanie.

Ďalšie protiepidemické opatrenia zabezpečené RÚVZ v súvislosti s epidémiou VHA a nadchádzajúcimi komunálnymi voľbami:

Vírusová hepatitída typu A sa prenáša najmä fekálne -orálnou cestou. Prameňom nákazy môže byť nielen chorý ale aj zdravý nosič (infikovaná osoba bez klinických príznakov). Počas komunálnych volieb očakávame väčšiu fluktuáciu obyvateľstva. Aby sa minimalizovalo riziko prenosu nákazy priamym kontaktom voličov a členov volebnej komisie s infikovanou osobou je dôležité dôkladné umývanie rúk pod tečúcou vodou s použitím mydla po každom použití sociálneho zariadenia, pred jedlom alebo fajčením.

V obciach s prebiehajúcou epidémiou RÚVZ odporučil dezinfekciu prostredia volebných priestorov (miestnosti, chodby, toalety) účinnými dezinfekčnými prostriedkami (napr. prípravkami s obsahom chlóru podľa návodu na etikete s použitím hornej hranice koncentrácie). Vo volebných priestoroch sa odporučilo zabezpečiť dezinfekčné prostriedky na dezinfekciu rúk. Drobné predmety alebo plochy možno dezinfikovať prostriedkami vo forme spreju alebo vlhčenými dezinfekčnými utierkami.

RÚVZ informoval všetky zdravotnícke zariadenia a lekárov prvého kontaktu o prebiehajúcej epidémii vírusovej hepatitídy typu A, aby v rámci diferenciálnej diagnostiky mysleli aj na možnosť laboratórneho vyšetrenia IgM protilátok a najmä, aby dodržiavali hygienické opatrenia za účelom predchádzania prenosu nákazy.

Opakovane boli na vykonávanie sanitačných opatrení upozornení prevádzkovatelia veľkých obchodných reťazcov, predškolských a školských zariadení, miestach so zvýšenou koncentraciou obyvateľstva.

RÚVZ v spolupráci s lekárom VÚC zabezpečil súčinnosť pri edukácii obyvateľstva (osôb žijúcich v podmienkach s nízkym hygienickým štandardom) v spolupráci s komunitnými pracovníkmi.

Vírusové meningitídy – neuroinfekcie

Na Infekčnej klinike vo Fakultnej nemocnici v Nitre bola v období od septembra zaznamenaná hospitalizácia zvýšeného počtu pacientov s diagnózou neuroinfekcie - zápalu mozgu a mozgových blán - neobjasnenej príčiny - pravdepodobne vírusového pôvodu. Ochorenia sa vyskytli väčšinou u mladistvých vo veku 12- 17 rokov. Na základe zistených anamnestických údajov chorí - mladiství navštevovali rôzne školské zariadenia a počas mimoškolskej záujmovej činnosti, navštevovali krúžky spojené so zvýšenou fyzickou a psychickou záťažou. Chorí najčastejšie udávali bolesti hlavy, zvýšené teploty až horúčky, vracanie, pocity na vracanie, únavu. Diagnóza bola stanovená na základe klinických príznakov a biochemického vyšetrenia mozgovomiešneho moku. Kultivačné vyšetrenia mozgovomiešneho moku, ktoré by potvrdili bakteriálneho pôvodcu nákazy týchto ochorení boli u všetkých chorých negatívne.

Vzhľadom na horeuvedné RÚVZ vykonával protiepidemické opatrenia, vrátane intervenčných aktivít v ohniskách nákazy v rodinách ale aj kolektívnych zariadeniach. Prevádzkovatelia predškolských a školských zariadení boli upozorňovaní na povinnosť trvale zabezpečovať opatrenia na predchádzanie prenosným ochoreniam, ako aj povinnosti na

zabezpečovanie čistoty a upratovania priestorov školy v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom.

6.7 Environmentálna surveillance poliomyelitídy

Po eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike sa aj naďalej pokračuje v plnení úloh vo všetkých doteraz vykonávaných surveillance. Pozornosť sa venovala výskytu akútneho chabých paréz, serózných meningitíd a encefalitíd s dôrazom na odber materiálu na laboratórnu diagnostiku. V rámci plnenia úloh environmentálnej surveillance polio-like sme vykonali spolu 14 odberov odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí a to z ČOV v Nitre a v Zlatých Moravciach. Virologické vyšetrenie odobratých vzoriek odpadových vôd bolo na prítomnosť poliovírusov a enterovírusov vo vonkajšom prostredí negatívne.

6.8 Prevencia HIV/AIDS - testovanie, poradenstvo, sledovanie

Laboratórna diagnostika HIV

V spolupráci s Ústavom klinickej mikrobiológie FN v Nitre v rámci nariadenia zvýšeného zdravotného dozoru zameraného na zamedzenie prenosu HIV/AIDS v zdravotníckych zariadeniach okresu Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce bolo vykonané vyšetrenie anti-HIV1, anti-HIV2 a vyšetrenie antigénu 35 krát pri zistení poranenia zdravotníckych pracovníkov a študentov SZŠ v Nitre.

Špecializovaná poradňa HIV / AIDS

Za účelom prevencie výskytu HIV/AIDS poskytovala svoje služby poradňa pre prevenciu HIV/AIDS zriadená pri RÚVZ so sídlom v Nitre. Jej činnosť bola vykonávaná plynule počas celého polroka 2014 na základe požiadaviek klientov. Poradňa poskytla odborné poradenstvo 39-tim klientom. Poradenstvo bolo predodberové aj poodberové. Bolo vykonaných 78 návštev a 90 výkonov. Na vyšetrenie HIV protilátok a antigénu bolo odobratých 39 sér a v štyroch prípadoch bol vydaný certifikát do zahraničia. Poradňu navštívilo 24 mužov a 15 žien. Bolo vykonaných 23 anonymných vyšetrení. Odborné poradenstvo sa týkalo konkrétnych opatrení na ochranu zdravia.

6.9 Poradne očkovania

Na RÚVZ so sídlom v Nitre je zriadená poradňa očkovania, ktorej základným cieľom je konzultačná činnosť v oblasti ochorení preventabilných očkovaním - poskytovanie informácií o povinnom a odporúčanom očkovaní, o indikáciách a kontraindikáciách očkovania, o zložení vakcín a nežiaducich účinkoch po očkovaní. Na web stránke je zverejnená jej obsahová náplň ako aj termín jej činnosti. Vzhľadom k tomu, že doteraz nebolo potrebné po zažiadaní konzultácie uskutočniť osobné stretnutie v uvedenom čase, konzultácie boli vybavované okamžite.

Podľa obsahovej stránky to boli konzultácie pred cestou do zahraničia, konzultácie k problematike povinného pravidelného očkovania, v problematike odporúčaného očkovania (spolu 49 krát).

9.10 Organizácia zdravotno-výchovných akcií pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO

- V rámci programu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ (5.5.2014 sa uskutočnil 6. ročník) vyhláseného WHO, ktorý bol v tomto roku zameraný na informovanie zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta pred rezistentnými kmeňmi a dôležitosť dodržiavania 5 momentov hygieny rúk. Vykonané boli tieto aktivity:
  - 1. Informácie o danej kampani boli uverejnené na webovej stránke RÚVZ.

- 2. Elektronickou poštou boli rozposlané materiály o význame hygieny rúk ako ochrany pacienta pred rezistentnými kmeňmi (prednáška a letáky) vedeniu nemocníc a vrchným sestram nitrianskeho okresu (Fakultná nemocnica v Nitre, Špecializovaná nemocnica sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra a Psychiatrická nemocnica Veľké Zálužie), Mestskej nemocnici prof. MUDr. R. Korca Zlaté Moravce, štyrom dialyzačným centram (dvom v Nitre, Zlatých Moravciach a v Šali), Kardiocentru a.s. v Nitre, Hospic sv. Bernadety v Nitre, Avelane clinic s.r.o., Alegreta-očné centrum Nitra, Medicínske centrum Pro Care s.r.o., MKP Centrum s.r.o , Jednodňová nitrianska chirurgia, s.r.o Nitra,
  - zariadenia dlhodobej starostlivosti (Olichov, Borinka, Viničky, Nitrava), ambulantné zariadenia – Duslo Šaľa.
- 3. Edukácia zdravotníckych pracovníkov o význame hygieny rúk bola realizovaná prostredníctvom vrchných sestier na seminároch jednotlivých oddelení.
  - Prednáška bola prednesená aj študentkám SZŠ a poslucháčom ošetrovateľstva na UKF v Nitre.
- 4. Pri kontrole ŠZD sme vykonali edukáciu o význame dezinfekcii rúk v 38 stomatologických a odborných ambulanciách okresov Nitra, Zlaté Moravce a Šaľa.

Priebeh Európskeho imunizačného týždňa na RÚVZ so sídlom v Nitre

V súvislosti s kampaňou EIW, ktorá sa uskutočnila v dňoch 22. 4.2014 – 26.4.2014 boli realizované nasledovné aktivity:

1. Na internetovej stránke RÚVZ bola zverejnená informácia o prebiehajúcom EIW pre verejnosť. Elektronickou poštou bol zaslaný edukačný materiál vo forme prednášky pre všetky zdravotnícke zariadenia - lôžkové oddelenia, domovy sociálnych služieb, detské domovy a dialyzačné zariadenia v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce s názvom „Fakty a mýty o očkovaní.“ Informácia bola prezentovaná na prevádzkových poradách, gremiálnych poradách, seminároch a bola vyvesená na nástenkách pred ambulanciami PZS.
2. Pre študentov a pedagógov SZŠ v Nitre a UKF v Nitre - Fakulty soc. vied a zdravotníctva - Katedra ošetrovateľstva bol zaslaný materiál vo forme prednášky s názvom „Ako sa rozhodnúť? Očkovanie - áno či nie? - večná dilema.“
3. Poskytovateľom zdravotnej starostlivosti boli zaslané informácie o prebiehajúcom EIW , články o význame očkovania - „Kliešťová encefalitída“ , „Záškrť“ , „Čierny kašeľ“ , a „Aká je hodnota očkovania ?“
4. Printovým médiám v okrese Nitra bola zaslaná informácia o prebiehajúcom EIW v SR, články „Aký význam má očkovanie“, „ Sedem hlavných dôvodov prečo je očkovanie dôležité“.
5. V spolupráci s oddelením zdravotnej výchovy RÚVZ v Nitre bola na RÚVZ vytvorená nástenná tabuľa s materiálom k danej veci a pred úradom bol inštalovaný informačný panel o očkovaní „Podpora očkovania v jednotlivých vekových skupinách“ .
6. Počas EIW v rámci vakcinačnej poradne prostredníctvom odborných pracovníkov odboru epidemiológie boli pre verejnosť telefonicky poskytované konzultácie o povinnom očkovaní, očkovaní do zahraničia a individuálne poradenstvo u osôb s rizikovým správaním. Pre PZS bolo poskytnuté odborné poradenstvo všeobecne o povinnom a odporúčanom očkovaní.
7. V spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ v Nitre bola zabezpečená distribúcia edukačného materiálu o EIW pre predškolské zariadenia v okresoch Nitra, Šaľa a Zlaté Moravce o povinnom očkovaní v jednotlivých vekových skupinách v SR. Prevádzkovatelia predškolských zariadení boli požiadaní o vyvesenie edukačného materiálu na nástenky pre rodičov.

8. Pre študentov verejného zdravotníctva Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave, boli realizované prednášky „Aktívna a pasívna imunizácia“, „Očkovanie v ambulancii praktického lekára“, „Povinné očkovanie áno či nie“, „Odmietanie očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dospelých“. (cieľová skupina 12 študentov).

- Činnosť odboru epidemiológie za rok 2014

Epidemiologické vyšetrenie v ohnisku nákazy bolo vykonané 2465 krát, bolo uskutočnených 593 odberov vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie, 2846 výpisov potrebných údajov k spracovaniu nákaz ev. analýz, 2778 krát bola vykonaná analýza epidemiologickej situácie, v 2139 prípadoch poradenské aktivity, kontrola HER bola vykonaná v 410 prípadoch, spracovanie chrípky a CHPO 52 – krát.

Odbor/oddelenie epidemiológie -Nitriansky región 1. polrok 2014			Počet
1.	Epidemiologické vyšetrenie v ohniskách nákazy (okrem NN)	prvá. návšteva v ohnisku	2465
		opakované návštevy v ohnisku	417
		počet vyšetrených osôb	261
		zvýšený zdravotný dozor	10
		lekársky dohľad	928
		iné protiepidemické opatrenia	179
		spolu:	4260
2.	Odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie (okrem NN):	vzorky biologického materiálu celkom	190
		vzorky materiálu z vonkajšieho prostredia:	0
		voda	14
		potraviny	10
		iné	12
		spolu:	226
3.	Doplňovanie epidemiologických údajov k spracovaniu nákaz, ev. analýz	z chorobopisov	1290
		zo zdravotných záznamov	690
		z laboratórnych protokolov	855
		iné	11
		spolu:	2846
4.	Imunizačný program	metodické návštevy lekárov	62
		kontrola očkovania (počet očkovaných)	10855
		kontrola skladovania očkovacích látok	57
		prejednanie neúčasti na očkovaní	0
		priestupkové konanie	0
		iné	222
		spolu:	11196
5.	Práca v EPIS-e	preberanie hlásení	1371
		zadávanie prípadov	3349
		kontrola a uzatváranie prípadov	3349
		spracovanie dotazníkov k epidémii	17
		SRV	90
		chrípka	52

		spolu:	8228
6.	Analýza epidemiologickej situácie (uviesť počet)	denná	250
		týždenná	52
		mesačná	12
		ročná	0
		na požiadanie	1
		príprava podkladov	2465
		spolu:	2780
7.	poradenstvo a podávanie informácií	v zdravotníctve	488
		v ohniskách rodinných	1399
		v ohniskách kolektívnych	117
		pre verejnosť	30
		v médiach	65
		iné	40
		spolu:	2139
8.	Odborné analýzy (okrem uvedených v bode 6.)	správa	11
		rozbor	3
		podklad	8
		stanovisko	38
		spolu:	60
9.	Prednášková činnosť	prednášky pre verejnosť	0
		prednášky pre ZP	3
		spolu:	3
10.	Publikácie pre verejnosť (uviesť miesto a názov v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		spolu:	0
11.	Publikačná činnosť v odborných a vedeckých časopisoch (uviesť názov a miesto v prílohe)	1. autor	0
		spoluautor	0
		vypísať názov a miesto*	
		spolu:	0
12.	Účasť na konferenciách (uviesť miesto a názov v prílohe)	aktívna	0
		pasívna	3
		vypísať názov a miesto*	
		spolu:	3
13.	Práca na osobitných štúdiách a programoch (názov programu v prílohe* napr. HELICS)	príprava zadania	0
		zber podkladov	0
		sumarizácia	0
		analýza	0
		iné (príprava)	0
		spolu:	0
14.	Vydané certifikáty (AIDS), medzinárodný očkovací preukaz, osvedčenie o odbornej spôsobilosti		4

15.	Plánovaný ŠZD v ZZ - kontrola HER a BOT	kontroly pracoviska	311
		opakované návštevy	93
		odber vzoriek zo sterilných materiálov	78
		odber vzoriek z prostredia	180
		odber vzoriek z ovzdušia	36
		odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov	25
		odber iných vzoriek	0
		počet testovaných HVS	291
		počet testovaných AUT	301
		počet testovaných EO	0
		počet testovaných FS	11
		iná sterilizačná technika	11
		spolu:	1337
16.		NN cielená kontrola HER a BOT v súvislosti s výskytom NN	kontroly pracoviska
	opakované návštevy		1
	odber vzoriek zo sterilných materiálov		11
	odber vzoriek z prostredia		32
	odber vzoriek z ovzdušia		0
	odber vzoriek dezinfekčných prostriedkov		5
	odber iných vzoriek		0
	počet testovaných HVS		0
	počet testovaných AUT		0
	počet testovaných EO		0
	počet testovaných FS		0
	iná sterilizačná technika		0
	spolu:		54
17.	Epidemiologické vyšetovanie v súvislosti s chorobou z povolania		počet osôb
18.	Posudková činnosť	štúdie projektov	0
		konzultácie	32
		spracovanie	34
		kolaudácia	0
		vydanie posudkov	0
		spolu:	66
19.	Podnety a sťažnosti	počet	5
20.	Sankcie	počet	0
21.	Rozhodnutia	počet	972
22.	Odvovania	počet	0

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Názov úradu	Číslo programu	Názov úlohy	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov
RÚVZ Nitra	1.3	Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí medzi odborová úloha (odbory HŤP, PPL a OFŤP), RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	0	0
	1.4	Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska medzi odborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)	4	10
	2.1.	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	443	509
	2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí Cd, kotinín medzi odborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP)	0	0
	3.2	Monitoring príjmu jódu Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva	120	358
	4.1	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	12	96
	7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch ÚVZ SR, RÚVZ Poprad, ostatné RÚVZ podľa záujmu	31	315

7.16	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania RÚVZ Nitra, ÚVZ SR, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	788	4883
-------------	---	------------	------

	Monitoring spotreby vybraných prídavných látok do potravín a aróm Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti	46	131
	Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí Úloha nadväzuje na Viacročný plán pre úradnú kontrolu a štátny zdravotný dozor	58	157
	Vplyv organického znečistenia bazénových vôd na zdravie kúpajúcich	533	1065

Poznámky:

^a – ovzdušie

^b – objektivizácia fyzikálnych faktorov

^c – odber vzorky

Vyhodnotenie programov a projektov pracoviska MŽP za rok 2014

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V súvislosti s epidemiologickými udalosťami bolo v roku 2014 vyšetrených 196 depistážnych vzoriek a 2 vzorky akváriovej vody od vodnej korytnačky v súvislosti s epidemiologickou udalosťou v rodine, z ktorých bola 7 krát izolovaná *Salmonella* a v 2 prípadoch bola izolovaná *Shigella flexneri* sk. B.

V súvislosti s hromadnými ochoreniami, ktorých povôdcom boli alimentárne nákazy bolo vyšetrených 212 vzoriek potravín, z ktorých v 1 prípade bola izolovaná *Salmonella enteritidis* z bravčovej panenky a v 2 prípadoch *Salmonella enteritidis* zo škrupiny a vnútra domácich vajec a v 3 prípadoch *Salmonella enteritidis*. Všetky izolované kmene boli potvrdené v NRC pre salmonely na ÚVZ SR v Bratislave.

7.2 Legionelly a améby v zdravotníckych zariadeniach, v nebytových budovách a oddychových zónach

V rámci riešenia úlohy sme vyšetřili 32 vzoriek vôd na prítomnosť *Legionella pneumophila* a *Legionella sp.*, čo predstavuje 64 ukazovateľov. Z tohto počtu bolo 27 vzoriek vôd z bazénov s vodnými atrakciami a 5 vzoriek pitnej vody. Vo vzorkách vôd legionelly stanovené neboli.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody vo watercooleroch

V roku 2014 sme vyšetřili 15 minerálnych vôd (t.j. 120 mikrobiologických ukazovateľov a 60 ukazovateľov biologických) a 12 balených pitných vôd vo watercooleroch (t.j. 70 mikrobiologických ukazovateľov a 56 biologických ukazovateľov).

7.12 Peľová informačná služba (PIS) – Monitoring biologických alergénov v ovzduší

V rámci monitorovania biologických alergénov v ovzduší bolo v roku 2014 zhotovených 245 vzoriek trvalých preparátov peľových zŕn a spór plesní, čo predstavuje 3207 ukazovateľov a analýz. Priebežné výsledky monitorovania sa počas tohto obdobia medializovali na webových stránkach www.alergia.sk, www.zdravie.sk a www.ruvznr.sk.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Oddelenie výchovy k zdraviu pri RÚVZ so sídlom v Nitre realizovalo intervenčné a zdravotno – edukačné aktivity, ktoré vychádzali z Programov a projektov ÚVZ SR, NPPZ s cieľom zvýšiť informovanosť o aktívnej podpore zdravia, zlepšiť zdravotný stav obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania individuálnym a skupinovým poradenstvom. Jeho priority boli zamerané na pohybovú aktivitu, správnu výživu, prevenciu obezity, eliminovanie nesprávnych stravovacích návykov, prevenciu látkových a nelátkových závislostí s dôrazom na mladú generáciu. Konkrétne realizované aktivity sme uvideli v bodoch 9.2, 9.3, 9.5, 9.7 a 9.8. Pri plánovaní a uskutočňovaní zdravotno – výchovných podujatí sme spolupracovali aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ Nitra - oddelením epidemiológie, oddelením hygieny detí a mládeže a oddelením hygieny výživy. Ďalšia spolupráca bola s Krajským policajným zborom v Nitre, MsÚ Nitra, MsÚ Šaľa, MsÚ Zlaté Moravce, so samosprávami, školami, Jednotami dôchodcov Slovenska, Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s. a ďalšími organizáciami. Komunikovali sme s masmédiami a pripravovali odborné informácie pre novinárov do regionálnych týždenníkov a televízneho vysielania.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V zmysle cieľov Národného programu prevencie obezity, k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii, elimináciou epidemického výskytu nadhmotnosti a obezity, oddelenie výchovy k zdraviu a oddelenie hygieny detí mládeže v spolupráci s vedením gymnázia vo Vrábľoch zrealizovali celodennú akciu s názvom „FIT DEŇ“ pre študentov gymnázia a pozvaných žiakov z okolitých základných škôl. Uvedené podujatie bolo určené pre študentov gymnázia a osobitne pre žiakov z okolitých základných škôl z vidieka, ktorí sú zapojení do programu Školské ovocie. Akcia ponúkla dvojaký úžitok v spojení so zábavou: v priestoroch telocvične sa konali rôzne športové disciplíny, cvičenia na veľkých nafukovacích loptách, karate, cvičenia jogy, tanečné ukážky a ochutnávku rôznych druhov ovocia a zeleniny a zdravých jedál, aby sa prítomní presvedčili, že zdravé potraviny s funkčnými zložkami môžu byť zároveň aj chutné. Pre žiakov základných škôl boli odprezentované dve prednášky na tému: „Prečo jesť ovocie a zeleninu?“. Pre študentov gymnázia bola odprezentovaná prednáška o zdravej výžive a prevencii a eliminácii obezity spolu s vysvetľovaním jej rizík a dôsledkov. Študentom boli realizované pomocou analyzátoru tela OMRON merania obsahu tuku, svalovej hmoty, BMI a iných telesných údajov). Pre jednotlivé skupinky študentov sme pripravili vedomostný kvíz o výžive. Naše aktivity sa stretli s pozitívnym ohlasom. Žiaci ZŠ aj študenti gymnázia prejavili záujem o informácie o

zdravom spôsobe života s dôrazom na pravidelnú a veku primeranú pohybovú aktivitu, ktorá sa významne podieľa na prevencii nadváhy a obezity. Na akcii sa zúčastnilo 375 účastníkov.

Edukačná činnosť v oblasti prevencie nadváhy a obezity sme uplatňovali hlavne u detí a mládeže s cieľom zvyšovať ich zdravotné uvedomenie s dôrazom na správnu výživu a podporu pohybovej aktivity. Na základe požiadaviek škôl sme uskutočnili pre žiakov ZŠ a SŠ celkovo 12 prednášok.

Spoluúčasťou na projekte „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“, poradňa zdravia zabezpečovala kompletne štandardné vyšetrenia klientov, u ktorých sa stanovovalo riziko výskytu metabolického syndrómu (biochemické vyšetrenia: LDL, HDL, TAG, celkový cholesterol, glukóza a somatické vyšetrenia: BMI, WHR, TK pulz). V rámci tejto úlohy boli vyšetrovaní zamestnanci zariadenia spoločného stravovania firmy EUREST, spol. s.r.o., v podnikoch METRO, s.k. a Foxconn, spol. s.r.o. a zamestnanci firmy Marel Slovakia. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, z ktorých bolo 40 mužov a 40 žien.

Výchovno - vzdelávací charakter mala z našej strany i podpora Národnej stratégie SR pre program „Školské ovocie“, ktorej ciele majú napomôcť zvýšiť konzumáciu ovocia a zeleniny u detí, vplývať na zmenu ich stravovacích návykov a predchádzať chorobám z nadhmotnosti a obezity. Pri tejto príležitosti boli zrealizované rôzne sprievodno – edukačné aktivity vo forme besied, osvetových prednášok, kvízov na tému zdravia a správnej výživy, významu konzumácie ovocia a zeleniny, pravidiel bezpečného spracovania a konzumácie ovocia a zeleniny. Celkovo bolo odprezentovaných 19 prednášok - edukovaných bolo 572 žiakov. Hlavnými témami prednášok boli: Zdravá výživa, Viem prečo jem ovocie a zeleninu, Pyramída zdravej výživy a iné. Pedagogickí pracovníci boli metodicky usmerňovaní pri zabezpečovaní akcií Dní zdravia a Týždne zdravia ovocia a zeleniny so zameraním na rozšírenie informácií o ovocí a zelenine a ochutnávkami jednotlivých druhov s cieľom zvýšenia ich konzumácie. Dôležitým prvkom celého projektu bola aj úzka spolupráca s rodičmi detí, ktorí boli oboznámení so zmyslom projektu „Školské ovocie“ počas rodičovských združení. Všetky tieto podujatia mali za cieľ podporiť efektivitu projektu a mali viesť k zmenám stravovacích návykov detí. Do materských škôl boli distribuované edukačné materiály - pracovné zošity pre predškôľakov s názvom: „Dano a Danká učia deti zdravej výžive“, videokazety, pexeso „Zahrajme sa ovocné pexeso“ a omaľovanky zamerané na problematiku zdravej výživy a prevenciu obezity. Ovocie a zelenina boli častými námetmi výtvarných a pracovných aktivít na jednotlivých školách. Kladne môžeme hodnotiť, že ovocné a zeleninové desiaty sú v školskej družine samozrejmosťou.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva. V hodnotenom období sme sa na plnení Národného akčného plánu na kontrolu tabaku podieľali preventívnymi aktivitami rôzneho druhu. Celkovo bolo uskutočnených 24 aktivít.

Pre študentov Univerzity sv. Cyrila a Metoda z Trnavy – fakulty verejného zdravotníctva, ktorí vykonávali odbornú prax na oddelení podpory zdravia sme uskutočnili prednášku o škodlivosti fajčenia. Súčasťou prednášky bolo meranie oxidu uhoľnatého vo výdychu u študentov – fajčiarov a zisťovanie stupňa závislosti na nikotíne na základe výsledku Fagerstromovho dotazníka.

O škodlivosti fajčenia sme odprezentovali 2 prednášky pedagogickým zamestnancom a 97 študentom Stredného odborného učilišťa v Mojmírovciach. Súčasťou prednášky bolo premietanie DVD filmu „Kým stúpa dym“ a meranie CO vo vydychovanom vzduchu. Záujem o meranie prejavilo 29 študentov a 6 pedagógov.

V spolupráci s oddelením hygieny detí a mládeže sme uskutočnili v aule Strednej odbornej školy polytechnickej v Zlatých Moravciach pre 102 študentov zdravotno – výchovné podujatie, počas ktorého sme odprezentovali 2 prednášky na tému: „Fajčenie a zdravie“. V rámci podujatia sme premietli žiakom film „Kým stúpa dym“, a uskutočnili vedomostný kvíz o fajčení. Fajčiari mali možnosť si dať zmerať množstvo oxidu uhoľnatého vo výdychu. Celkovo bolo vyšetrených 18 študentov.

Do jednotlivých základných a stredných škôl sme priebežne zabezpečovali distribúciu DVD film „Kým stúpa dym“ (celkovo 15 x). Film si pozrelo 820 žiakov. Oddelenie výchovy k zdraviu vytvorilo v mesiaci máj 2014 vlastný edukačný materiál určený pre rodičov detí, ktoré fajčia. Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku (31.5.2014) sme uskutočnili pre verejnosť „Deň otvorených dverí“, ktorý sa konal v priestoroch zasadačky OPZ. Návštevníkom podujatia sme poskytovali odborné poradenstvo zamerané na pomoc pri zanechaní závislosti na tabaku. Návštevníci boli informovaní o digitálnej platforme iCoach, ktorá ponúka pomoc fajčiarom, ktorí sa rozhodnú prestať fajčiť a stanú sa exfajčiarimi. Pre matky a budúce matky, ktoré navštevujú materské centrá sme zabezpečili distribúciu informačných letákov zameraných na vplyv pasívneho fajčenia na reprodukčné zdravie. Problematiku škodlivosti fajčenia sme zdôrazňovali aj pri individuálnom poradenstve u klientov poradne zdravia. Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia (20.11.2014) sme uskutočnili Deň otvorených dverí, v rámci ktorého sa vykonávalo poradenstvo na odvykanie od fajčenia. Fajčiarom sme vykonávali merania Smokerlyzénom (získovanie množstva oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu, a stanovovali sme stupeň závislosti na nikotíne podľa Fagerstromovho dotazníka. Záujem o vyšetrenie prejavilo 25 návštevníkov. Záujemcovia mali možnosť vypočuť si zaujímavú prednášku o škodlivosti fajčenia na tému: „Nefajčím a viem prečo“.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Nitre nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Hlavným zámerom Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného a kontrolovaného užívania alkoholu a zvyšovanie povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch spôsobených škodlivým užívaním alkoholu.

V súvislosti s plnením tejto úlohy v roku 2014 sa oddelenie výchovy k zdraviu zapojilo do realizácie projektu „Bezpečný návrat domov“. Gestorom tohto projektu bol Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky. Projekt bol zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov, nakoľko u tejto vekovej skupine často dochádza k úrazom a úmrtiam pri návrate zo zábavných spoločenských akcií v skorých ranných hodinách cez víkendové dni. Cieľovou skupinou tohto projektu bola mládež vo veku 15 – 19 rokov. Pre študentov stredných škôl bolo odprezentovaných celkovo 12 prednášok. Prednášky boli realizované v spolupráci s Krajským riaditeľstvom policajného zboru v Nitre. Prednášky boli uskutočnené v týchto školách:

1. Stredná odborná škola, Vrábľa, ul. 1. Mája (10.3.2014) (100 poslucháčov)
2. Špeciálna SOŠ, Nová Ves nad Žitavou (10.3.2014) 1. skupina (70 poslucháčov)
3. Špeciálna SOŠ, Nová Ves nad Žitavou (10.3.2014) 2. skupina (68 poslucháčov)
4. Špeciálna SOŠ, Nová Ves nad Žitavou (10.3.2014) 3. skupina (65 poslucháčov)
5. Obchodná akadémia, Bernolákova 26, Zlaté Moravce (19.3.2014) (170 poslucháčov)
6. Reedukačné centrum SOŠ Zlaté Moravce (19.3.2014) (70 poslucháčov)
7. SOŠ spojená, Šaľa – Nivy (8.4.2014) (120 poslucháčov)

8.	SOŠ, Štúrova ul., Šaľa (8.4.2014)	(50 poslucháčov)
9.	Stredná zdravotnícka škola Nitra (12.5.2014)	(100 poslucháčov)
10.	Stredná zdravotnícka škola Nitra (12.5.2014)	(100 poslucháčov)
11.	SOŠ technická, ul. 1 Mája, Zlaté Moravce (3.6.2014)	(120 poslucháčov)
12.	SOŠ Nábřežie mládeže, Nitra (4.6.2014)	(115 poslucháčov)

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Oddelenie výchovy k zdraviu zabezpečovalo pre seniorov výchovno – vzdelávacie aktivity, ktoré prispievali k zlepšovaniu ich úrovne zdravotného uvedomenia. V rámci mobilnej poradne zdravia sme vykonávali poradenskú činnosť a zabezpečovali sme merania rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení.

V spolupráci s Jednotou dôchodcov Slovenska v obci Výčapy Opatovce bol zrealizovaný Deň zdravia pre seniorov. V rámci tohto dňa sme pre seniorov v priestoroch Domu kultúry odprezentovali prednášku na tému: „Zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo-cievnych ochorení“. Záujemcom sme vyšetrovali celkový cholesterol, merali krvný tlak, pulz a poskytovali individuálne poradenstvo v oblasti zlepšenia zdravotného štýlu. Celkovo bolo vyšetrených 32 seniorov.

V spolupráci s MS SČK Šaľa a Slovenskou úniou proti osteoporóze, pobočka Šaľa, Centrum zdravotnej starostlivosti Duslo a.s., Šaľa, sme uskutočnili v máji 2014 zdravotno – výchovné podujatie pre seniorov, ktoré bolo zamerané na propagáciu zdravého životného štýlu a význam pohybu v prevencii osteoporózy. Cieľom tejto akcie bolo upozorniť na rastúci počet chronických ochorení spôsobených nedostatkom pohybu najčastejšie aj v kombinácii s nezdravou výživou. Účastníkom podujatia sa vyšetroval krvný tlak, index BMI, WHR a pomocou tukomeru sa zisťovali hodnoty skrytého telesného tuku. Celkovo bolo vyšetrených 20 osôb. Za významné sme považovali, že v 70 % prípadov bol zistený vysoký krvný tlak (kde systolický prekročoval hodnoty nad 140 a diastolický viac než 90). Všetky tieto osoby sa boli liečené na hypertenziu a sledované u svojho ošetrojúceho lekára. Záujemcom sa zisťovali hodnoty BMI (index telesnej hmotnosti) a percento skrytého telesného tuku pomocou prístroja Omron. Pre seniorov sme odprezentovali 2 prednášky na tému: „Pohyb verus fyzické a psychické zdravie“ a „Zdravotné následky fyzickej inaktivity“. Pracovníci Osteocentra Špecializovanej nemocnice sv. Svorada Zobor, n.o. Nitra, vykonali osteodenzitometrické vyšetrenie. Celkovo bolo vyšetrených 24 občanov, z toho 10 mali zistenú osteoporózu, 3 osteopéniu, 11 malo negatívne výsledky.

Oddelenie výchovy k zdraviu v spolupráci so Slovenskou úniou proti osteoporóze zrealizovali v mesiaci október 2014 pri príležitosti Mesiaca úcty k starším a Svetového dňa osteoporózy, preventívno – zdravotné podujatie s názvom „Urobme všetko pre predchádzanie osteoporózy“. Slovenská únia proti osteoporóze poskytla pre účastníkov podujatia odborné poradenstvo v oblasti prevencie a liečby osteoporózy. Okrem poradenstva klienti mali možnosť overiť si ich zdravotný stav rôznymi vyšetreniami ako meranie rizika zlomeniny u osteoporózy, možnosť posúdenia kondície pomocou testu na svalovú silu, individuálne posúdenie rizika zlomeniny u osteoporózy aj z hľadiska ďalších chorôb. Oddelenie výchovy k zdraviu pri RUVZ so sídlom v Nitre realizovalo vyšetrenia zamerané na analýzu zloženia tela prístrojom OMRON BF 511, pomocou ktorého sme zisťovali celkovú telesnú hmotnosť a výšku s následným výpočtom Body Mass Index (BMI) indexom telesnej hmotnosti, obsah telesného tuku v percentách, bazálny metabolizmus. Ďalším ukazovateľom bol viscerálny tuk, to je tuk okolo vnútorných orgánov. Zisťovali sme podiel kostrového svalstva. Okrem vyššie uvedených ukazovateľov sme zisťovali aj bazálny (kľudový) metabolizmus. Záujem o vyšetrenie prejavilo 48 záujemcov. Priemerné hodnoty BMI (Body Mass index) boli u žien

26,9 a 30,2 u mužov. Obe tieto hodnoty boli nad úrovňou normálnej hodnoty. Priemerné hodnoty celkového telesného tuku boli 38,9 % u žien a 29,5 % u mužov. Obe tieto hodnoty presahovali úroveň normálnych limitov. Výsledky nameraných hodnôt poukázali na skutočnosť, že skupiny populácie nemajú dostatok pohybu a sú aj pasívny. Osobám, ktoré mali nadlimitné hodnoty BMI a celkového telesného tuku sme poskytli poradenstvo a riešenie tohto problému (zvýšiť pohybovú aktivitu, dlhšie prechádzky v prírode, alebo nájsť si nové záľuby, pri ktorých by sa dostatočne pohybovali, obmedziť sedavý spôsob života, zmeniť stravovacie návyky, vyhnúť sa stresu a iné).

Edukačné aktivity, ktoré prispievajú k zlepšovaniu úrovne zdravotného uvedomenia seniorov sme realizovali aj prostredníctvom prednáškových blokov určených pre malé skupinky seniorov, ktoré sa konali v priestoroch zasadačky OPZ. Celkovo sme uskutočnili 10 stretnutí. Odprezentované témy: Prevencia Alzheimerovej choroby, Zdravý životný štýl – cesta k prevencii srdcovo-cievnych ochorení, Ako zvládať stres, Čo robiť počas letných horúčav, Dôležitosť pohybu v prevencii osteoporózy, Pohyb verzus zdravie, Zdravá výživa a iné.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Hlavným cieľom tejto úlohy bolo zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie. Túto úlohu sme plnili priebežne prednáškovou činnosťou v MŠ, ZŠ a stredných školách, so zreteľom na formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, významom pohybu pre zdravie, znižovanie rizika úrazov, podporu duševného zdravia, výchovu k partnerstvu a rodičovstvu, prevenciu sexuálne prenosných ochorení, prevenciu závislosti (alkohol, tabak, drogy).

V rámci edukačno – propagačnej činnosti sme sa podieľali na programe BECEP (využívajúci formu zdravotno – výchovnej kampane a výchovných opatrení). Realizoval sa na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 – 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015, t.j. znenia úlohy č. 6.3.7 podporiť programy zamerané proti negatívnym javom (agresivita, užívanie návykových látok, šikanovanie suicidálne činy a pod.) na zlepšenie mentálneho zdravia detskej populácie a dorastu. Aktivity v rámci programu BECEP boli zamerané na prevenciu rizika požitia alkoholu, omamných látok, liečiv počas vedenia vozidla, na používanie reflexných a ochranných prvkov, cyklistických prilieb a na prevenciu dopravných úrazov hlavne u detí a mládeže. Do materských centier, materských škôl, ZŠ a SŠ sme zabezpečovali distribúciu letákov a zapožičali DVD filmy „Dopravné nehody a prvá pomoc“, výchovno - vzdelávacie spoty: Chodci v cestnej premávke, Zodpovední cyklisti, Nepozornosť za volantom, Rýchlosť a agresivita na ceste, Alkohol a drogy za volantom, Play true – Ži pravdivo, Kým stúpa dym). Na základe záujmu zo strany škôl sme edukačne pôsobili aj v problematike prevencie úrazovosti u detí na základných školách.

V mesiaci október 2014 v rámci spolupráce na úseku protidrogovej prevencie oddelenie výchovy k zdraviu uskutočnilo prednášky s protidrogovou tematikou pre študentov Strednej odbornej školy potravinárskej a Strednej odbornej školy stavebnej. Oddelenie výchovy k zdraviu participovalo na projekte „Drogy – najväčšia zloba“, ktorého gestorom bola SOŠ potravinárska v Nitre na Cabajskej ceste.

V oblasti prevencie sexuálne prenosných ochorení HIV/AIDS sme odprezentovali dve prednášky pre žiakov 8. a 9. ročníkov na základných školách v obciach Cabaj a Čápor.

9.8 CINDI program SR

Program CINDI (Contrywide Integrated Noncommunicable Diseases Intervention Programme) je zameraný na prevenciu chronických neinfekčných hromadne sa vyskytujúcich ochorení (kardiovaskulárnych, nádorových, CHOCHP, diabetes mellitus). Jeho realizácia prebiehala prostredníctvom poradenstva vykonávaného na individuálnej a skupinovej úrovni zameraného na zníženie rizikových faktorov vyššie uvedených ochorení a to ovplyvnením jednotlivých zložiek životného štýlu. Uplatňoval sa prostredníctvom Poradne zdravia, ktorá vykonávala monitorovanie rizikových faktorov srdcovo-cievnych chorôb, metabolických a iných civilizačných ochorení u príslušníkov bežnej populácie bez manifestného ochorenia s cieľom, čo najobjektívnejšie určiť u klienta mieru rizika srdcovo - cievnych ochorení a zároveň mu poskytnúť konkrétnu odbornú konzultáciu. V prípade potreby sa klientovi odporúčala návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Údaje získané v základnej poradni zdravia sa zaznamenávali do programu Test zdravé srdce. V roku 2014 bolo v základnej poradni zdravia za štandardných podmienok vyšetrených celkovo: 110 osôb.

S kladnou odozvou sa stretávali naše intervencie pre pracovné kolektívy. Merania a individuálne poradenstvo sa vykonávali podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavretú skupinu klientov, alebo otvorenú pre verejnosť v rámci významných dní vyhlasovaných WHO. V rámci výjazdov mobilnej poradne bolo v roku 2014 vyšetrených celkovo 584 osôb (SOU Mojmirovce – 15 vyšetrených, Gymnázium Vráble – 24 vyšetrených, JDS Výčapy Opatovce – 32 vyšetrených, Misijný dom Kalvária – 21 vyšetrených, Svetový deň zdravia na MsÚ v Nitre – 42 vyšetrených, Dni zdravia pre zamestnancov OD Tesco – 30 vyšetrených, SČK Dni zdravia Šaľa - 24 vyšetrených, Dni zdravia VŠZP – 53 vyšetrených, Coop Jednota (športový deň) – 56 vyšetrených, Deň srdca MsÚ Zlaté Moravce – 48 vyšetrených, Deň srdca MsÚ Nitra – 67 vyšetrených, Deň srdca na RÚVZ Nitra v rámci Dňa otvorených dverí - 27 vyšetrených, SOŠ stavebná – 11 vyšetrených, MsÚ Nitra – 48 vyšetrených, Obecný úrad Host'ovce – 33 vyšetrených).

Rozsiahla bola prednášková činnosť, orientovaná na školskú mládež, v rámci ktorej boli najviac preferované témy „Zdravý životný štýl“ a „Prevencia závislostí“.

Spolupracovali sme s organizáciami Jednoty dôchodcov Slovenska, kde sa stretávajú osoby v postproduktívnom veku. Pre tieto inštitúcie sme uskutočnili celkovo 9 prednášok na tému: „Zdravý životný štýl – cesta k prevencii civilizačných ochorení“.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľom tohto projektu bolo zmapovanie epidemiologickej situácie v zdravotnom uvedomení dospelaj populácie v SR, o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospelaj populácie. Na získanie údajov bol použitý štandardný dotazník. Na prieskume sa zúčastnilo celkovo 100 respondentov. Vyplnené dotazníky od respondentov boli v mesiaci november 2014 na ďalšie štatistické spracovanie gestorovi projektu RÚVZ Banská Bystrica. Analýza výsledkov bude slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Nových Zámkoch**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami. Gestorom aktualizácie je ÚVZ SR Bratislava.

Plnenie Akčného plánu za rok 2014:

V rámci výkonu monitoringu kvality pitnej vody, odberové miesta, pokiaľ to dovoľuje odberová sieť, sú stanovené tak, aby čo v najväčšej miere zahŕňali predškolské a školské zariadenia v okrese. V roku 2014 z celkového počtu 128 odberových miest bolo 30 odberových miest v predškolských zariadeniach, 22 odberových miest v školských zariadeniach a 7 odberových miest v zariadeniach sociálnej starostlivosti. Vzhľadom k tomu, že všetky predškolské a školské zariadenia sú napojené na obecné vodovody, v tomto smere nie sú problémy s kvalitou pitnej vody. V priebehu roka 2014 neboli zaznamenané v okrese Nové Zámky epidémie vodou prenosných ochorení, nebol zaznamenaný prípad dusičnanovej alimentárnej methemoglobinémie.

V rámci okresu Nové Zámky (62 sídelných útvarov) okrem jednej obce (Pavlová, počet obyvateľov cca 270) majú všetky obce a mestá vybudovaný obecný vodovod.

Výsledky monitoringu kvality pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou a orientačného sledovania kvality vody v artézskych studniach v meste Nové Zámky sú pravidelne aktualizované na internetovej stránke úradu. Údaje o kvalite pitnej vody v rámci hromadného zásobovania obyvateľstva pitnou vodou sú k dispozícii aj v rámci informačného systému (IS) Pitná voda.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody vo verejných vodovodoch:

- kontrolný monitoring: 155 vzoriek

- preverovací monitoring: 34 vzoriek

Z celkového počtu 189 rozborov vzoriek vody, odobratých v rámci monitoringu, vyhovovalo 176 vzoriek, nevyhovovalo 13 vzoriek (7,39 %).

Z celkového počtu 13 nevyhovujúcich vzoriek vody:

- 4 vzorky nevyhovovali po stránke mikrobiologickej

- 7 vzoriek po stránke fyzikálno-chemickej

- 2 nevyhovovali po stránke mikrobiologickej a fyzikálno-chemickej

Odbery v rámci štátneho zdravotného dozoru boli vykonané v prípade nevyhovujúcej vzorky vody, odobratej v rámci monitoringu (ukazovatele MH, NMH).

Počet takto odobratých vzoriek: 11

Počet nevyhovujúcich vzoriek: 3 z toho 2 vzorky po stránke mikrobiologickej a jedna vzorka po stránke mikrobiologickej a fyzikálno-chemickej.

Mikrobiologická závadnosť vzoriek pitnej vody je spôsobovaná hlavne v takých prípadoch, keď odberové miesto je napr. spojený objekt obecný úrad-kultúrny dom. Ide o pomerne veľké objekty s minimálnym odberom pitnej vody, čo spôsobuje pomalú obmenu vody vo vodovodných rozvodoch.

Na základe žiadosti prevádzkovateľa vodovodu (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s Nitra, Nábřežie za hydrocentrálou č.4) , ktorá spĺňala požiadavky právnych predpisov, ktoré sa vzťahujú na kvalitu pitnej vody, RÚVZ dňa 6.6.2011 rozhodnutím č.2349/2/2011 súhlasil s použitím vody vodovodu Sikenička, ktorá nespĺňa limit kvality pitnej vody v ukazovateli

dusičnany, podľa požiadaviek nariadenia vlády SR č.496/2010 Z.z. do maximálnej hodnoty 75 mg/l, na dobu troch rokov. Vzhľadom k tomu, že v priebehu I.polroka 2014 bolo zistené, že uvedené hodnota je prekračovaná a nie je možné dostupnými technickými prostriedkami zabezpečiť vyhovujúcu kvalitu vody vo vodnom zdroji, ktorý vodovod zásobuje pitnou vodou, RÚVZ vydal zákaz používať vodu z uvedeného vodovodu na pitné účely (rozhodnutie č.1989/2/2014 zo dňa 19.5.2014). Prevádzkovateľ vodovodu zabezpečoval v obci náhradné zásobovanie pitnou vodou (vyhradená cisterna) a situáciu riešil napojením obce Sikenička na diaľkovod Gabčíkovo (bod napojenia vodovod v obci Bíňa). Stavba, ktorá riešila uvedené napojenie bola realizovaná v II.polroku 2014, zatiaľ nebolo vytyčené kolaudačné konanie.

Problematika vody na kúpanie:

Umelé kúpaliská:

Pred začatím letnej turistickej sezóny jednotliví prevádzkovatelia kúpalísk dokladovali kvalitu vody v zdrojoch termálnej vody, chladiacej a pitnej vody na kúpaliskách a kvalitu vody v prevádzkovaných bazénoch.

V prípadoch, kedy orgán na ochranu zdravia ľudí vydal posudok k uvedeniu priestorov kúpalísk do prevádzky v letnej turistickej sezóne 2014, kvalita ich vody vyhovovala požiadavkám Vyhlášky Ministerstva zdravotníctva SR č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

Orientačné výsledky sledovania kvality vody na umelých kúpaliskách za rok 2014:

Kúpaliská s celoročnou prevádzkou:

- TK I Štúrovo:

V celoročnej prevádzke sú 3 bazény (oddychový, detský v krytej hale v prípade nepriaznivého počasia, sedací pri krytej hale), ďalších 7 bazénov (plavecký, relax, Hviezda, sedací perličkový, detský, Lagúna, dojazdový) sú v prevádzke počas LTS. V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 117 vzoriek vody, 5 vzoriek nevyhovovalo. 4 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch, jedna vzorka nevyhovovala vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

- TK Podhájska:

V celoročnej prevádzke sú, okrem technických prestávok pred letnou a zimnou prevádzkou, 3 bazény (2 termálne - sedací antikorový, detský antikorový a ochladzovací bazén), v letnej sezóne je v prevádzke ďalších 7 bazénov (rekreačný predný kľudový, oddychový, relaxačný, dojazdový, detský netermálny antikorový, plavecký, neplavecký). V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 146 vzoriek vody, 99 vzoriek nevyhovovalo. 3 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch, jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických a fyzikálno-chemických ukazovateľoch a 95 vzoriek vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch (hlavne chemická spotreba kyslíka manganistanom). Nevyhovujúca kvalita vody v tomto ukazovateli a v ukazovateľoch „amónne ióny“ a „priehľadnosť“ v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací, detský termálny, rekreačný predný s kľudovým režimom, oddychový) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami. Mikrobiologická závadnosť vzoriek bola prerokovaná s prevádzkovateľom kúpaliska a bol daný návrh na udelenie pokuty v zmysle ustanovení § 57 zákona č.355/2007 Z.z. (iný správny delikt).

Ostatné prevádzky a bazény s celoročnou prevádzkou:

Wellness centrum Aquamarin Podhájska:

V celoročnej prevádzke je 9 bazénov (rekreačný, integrovaný vírivý, detský, vírivý, turecký, jaskyňa, sedací vonkajší, detský vonkajší, ochladzovací vonkajší). V priebehu roku 2014 bolo odobratých 151 vzoriek vody, 63 vzoriek nevyhovovalo. Jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, ostatné vzorky nevyhovovali vo fyzikálno-chemických

ukazovateľoch. Nevyhovujúca kvality vody v tomto ukazovateli a v ukazovateľoch „amónne ióny“ a „priehľadnosť“ v bazénoch, ktoré sú napúšťané termálnou vodou (sedací vonkajší, detský vonkajší) je spôsobená jej prirodzenými vlastnosťami.

- Wellness centrum Palárikovo:

V celoročnej prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2014 bolo odobratých 13 vzoriek vody, 2 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch. Mikrobiologická závadnosť vzoriek bola prerokovaná s prevádzkovateľom kúpaliska a bol daný návrh na udelenie pokuty v zmysle ustanovení § 57 zákona č.355/2007 Z.z. (iný správny delikt).

- Relax komplex krytá plaváreň Nové Zámky:

V prevádzke sú 2 bazény. V priebehu roku 2014 bolo odobratých 17 vzoriek vody, všetky vyhovovali.

- Penzión Energy I Podhájska:

V prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2014 bolo odobratých 19 vzoriek vody, 16 vzoriek nevyhovovalo. Jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch, ostatné vzorky nevyhovovali vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch. Nevyhovujúca kvality vody v týchto ukazovateľoch je spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody. Nedostatočná sledovanosť kvality vody v bazéne bola prerokovaná s prevádzkovateľom kúpaliska a bol daný návrh na udelenie pokuty v zmysle ustanovení § 57 zákona č.355/2007 Z.z. (iný správny delikt).

- Hotel Guest Centre Štúrovo:

V prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2014 bolo odobratých 9 vzorky vody, všetky vyhovovali.

Ostatné bazény:

- SOŠ Dvory nad Žitavou (1 bazén): odobraté 4 vzorky vody, 2 vzorky nevyhovovali.

- Plavecké jaskyňky „Žabka“ Nové Zámky (1 bazén): Bolo odobratých 11 vzoriek, 9 vzoriek nevyhovovalo (oddelenie nedozoruje tieto zariadenia).

Kúpaliská so sezónnou prevádzkou:

- TK Nové Zámky:

V prevádzke je 6 bazénov (plavecký, rekreačný, kľudový termálny, detský termálny, dojazdový, perličkový). V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 28 vzoriek vody, 10 vzoriek nevyhovovalo. Dve vzorky nevyhovovali v mikrobiologických a fyzikálno-chemických ukazovateľoch, ostatné vzorky vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch.

Nevyhovujúca kvality vody v týchto ukazovateľoch je spôsobená prirodzenými vlastnosťami termálnej vody (kľudový termálny bazén, detský termálny bazén).

- TK II Štúrovo:

V prevádzke je 1 bazén. V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 5 vzoriek vody, jedna vzorka nevyhovovala v mikrobiologických ukazovateľoch.

- TK Tvrdošovce:

V prevádzke sú 2 bazény. V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 20 vzoriek vody, 9 vzoriek nevyhovovalo. Dve vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch, ostatné vo fyzikálno-chemických ukazovateľoch. Uvedená skutočnosť bolo prerokovaná s prevádzkovateľom kúpaliska a bol daný návrh na udelenie pokuty v zmysle ustanovení § 57 zákona č.355/2007 Z.z. (iný správny delikt).

- Penzión Lagáň Radava (1 bazén):

V priebehu roku 2014 bolo na kúpalisku odobratých 6 vzoriek vody, 3 vzorky nevyhovovali v mikrobiologických ukazovateľoch. Mikrobiologická závadnosť vzoriek bola prerokovaná

s prevádzkovateľom kúpaliska, ktorý bol upozornený na povinnosť udržiavať kvalitu vody v bazéne v zmysle platných právnych predpisov bez ohľadu na počasie.

- Rekreačný areál Tona Šurany:

V roku 2014 nebol v prevádzke.

- Netermálne kúpalisko Chľaba-Kováčov:

V roku 2014 nebolo v prevádzke (bazén využívaný ako požiarna nádrž).

Prírodné kúpacie oblasti:

Štrkovisko Tona Šurany – vzhľadom k tomu, že od roku 2009 nie je uvedená vodná plocha na zozname vôd určených na kúpanie, počas letnej kúpacej sezóny budú v roku 2014 zo štrkoviska realizované 3 odbery vzoriek vody v rámci orientačného sledovania kvality vody.

RÚVZ vykonal pred začatím kúpacej sezóny a počas jej trvania (24.6.2014) kontrolu označenia vodnej plochy varovnými tabuľami s textom „voda nie je vhodná na kúpanie zo zdravotných dôvodov“ (na základe výsledkov sledovania kvality vody v roku 2013). Označenie vodnej plochy je zabezpečené mestom Šurany, v katastrálnom území ktorého sa štrkovisko nachádza.

Výsledky orientačného sledovania kvality vody:

I.odber dňa 11.6.2014 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky (MZ SR) č.308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody, kontrolu kvality vody a o požiadavkách na prevádzku, vybavenie prevádzkových plôch, priestorov a zariadení na prírodnom kúpalisku a na umelom kúpalisku.

II.odber dňa 9.7.2014 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z.

III.odber dňa 6.8.2014 – všetky 3 vzorky vyhovovali požiadavkám vyhlášky MZ SR č.308/2012 Z.z.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

V prvej etape riešenia (do 30.6.2014 - nastaviť nové národné ciele a predložiť ich na rokovanie vlády Slovenskej republiky) sa oddelenie nepodieľalo na plnení úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety).

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách.

V sledovanom období sme sa na plnení úlohy nepodieľali.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje cielené sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

Projekt sa realizoval prostredníctvom dotazníkovej metódy. Zber údajov v roku 2014 sa uskutočnil v predškolských zariadeniach u vekovej skupiny 3-6 ročných detí. V okrese Nové Zámky boli náhodne vybrané dve materské školy – jedna vidiecka a jedna mestská – Materská škola v Kmeťove a Materská škola, Mostná ul. č. 1, Šurany. Bolo vyplnených 15 dotazníkov na každej materskej škole. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL.

4.3 Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V okrese Nové Zámky v roku 2014 sa zber údajov vykonal v Základnej škole Karola Strmeňa, Ulica Komenského č. 8, Palárikovo vo vybranej skupine 13 ročných detí. Sledovaná bola spotreba vybraných prídavných látok E200 - E203 Kyselina sorbová – sorbany, E201 – E2013 Kyselina benzoová – benzoany a E952 cyklamáty. Údaje sa získavali dotazníkovou metódou – 24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov (20 respondentov) a následne sa spracovali do databázy.

4.4 Kvalita vnútorného ovzdušia v materských a základných školách: prevencia a redukcia výskytu respiračných ochorení

Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví konanej v Parme, Taliansko 2010 bola prijatá deklarácia, ktorá vyzýva členské štáty európskeho regiónu k vytváraniu zdravého a bezpečného prostredia pre deti. Výskyt vlhkosti a plesní v školách sa spája s detskou astmou, respiračnými príznakmi a infekciami. Nedostatočné vetranie v triedach je spojené s hromadením znečisťujúcich látok vo vnútornom ovzduší tried, nepríjemným vydýchaným vzduchom, výskytom pôvodcov infekčných chorôb a má vplyv aj na študijné výsledky žiakov.

Do Národného prieskumu v SR boli zapojené dve základné školy v okrese Nové Zámky – Základná škola, Nábřežná ul. č. 95, Nové Zámky a Základná škola, Hlavné námestie č. 14, Dvory nad Žitavou (150 respondentov na každej škole). V mesiacoch november a december (vo vykurovacom období) sa uskutočnil zber údajov vykonaním inšpekcie pracovníčkami oddelenia HDM a vyplnením dotazníkov pre žiakov, rodičov, učiteľov a pre správcu budovy (Dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka, Dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov, Dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka, Dotazník o fajčení, Dotazník o škole, Dotazník – Kontrola školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní, Formulár - kontrola zariadení pre osobnú hygienu). Následné spracovanie získaných údajov prebehne začiatkom roka 2015.

4.6 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie TV

V rámci projektu v prvom polroku 2014 boli vykonané mimoriadne cielené kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Bolo náhodne vybraných 10 základných škôl v okrese – 5 vidieckych a 5 mestských. Zber údajov sa uskutočnil vyplnením dotazníka „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“, spracovanie údajov spočívalo vo vytvorení databázy – masky a spísaní záverečnej správy.

V druhom polroku 2014 v školách, ktoré boli vybrané pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR sa ďalej sledovala pohybová aktivita detí, a to prostredníctvom dvoch dotazníkov:

- Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy (20 dotazníkov)
- Dotazník pohybovej aktivity žiaka (390 dotazníkov).

Získané údaje z dotazníkov sa vložili do dvoch databáz programu EpiData.

Európsky školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách (projekt TAD1, TAD2, TAD3, ESPAD)

Prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov SŠ a učiteľov sa uskutočnil aj v roku 2014. Koordinátorom prieskumu je Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog Ministerstva zdravotníctva SR a doc. PhDr. Alojz Nociar, CSc. Koordináciu prieskumu na úseku verejného zdravotníctva zabezpečuje odbor HDM ÚVZ SR. Reprezentatívny výber škôl bol vykonaný štatistikom, v okrese Nové Zámky to boli nasledovné: Základná škola, Mostná ul. č. 1, Nové Zámky v ročníkoch 5.-9. a Súkromná spojená škola, Ul. sv. Štefana č. 36, Štúrovo v ročníkoch 1.-4. Z každého ročníka bola náhodne vybraná jedna trieda. Prieskum pozostával z troch dotazníkov:

- TAD 1 pre žiakov základných škôl, ročníky 5.-8.
- TAD 2 pre žiakov základných škôl ročník 9. a žiakov stredných škôl ročníky 1.-4.
- TAD 3 pre pedagogických pracovníkov škôl.

Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Projekt zameraný na deti predškolského veku s cieľom zlepšiť ich vedomosti a stomatohygienické návyky sa aj v roku 2014 riešil formou krátkych besied na tému zdravá výživa a hygiena dutiny ústnej v súvislosti s prevenciou zubného kazu. Súčasťou týchto aktivít bola aj praktická ukážka a nácvik správnej techniky umývania zubov, kontrola dentálnych pomôcok, poskytnutie edukačného materiálu pre deti a personál materských škôl. Za rok 2014 sa projekt riešil v desiatich materských školách okresu – 18 prednášok. Zúčastnilo sa ho cca 260 detí.

Bazény:

Plavecké jasličky Žabka

V priebehu roku 2014 bolo odobratých 11 vzoriek bazénovej vody, z toho 6 vzoriek nevyhovovalo mikrobiologickým ukazovateľom a 3 vzorky nevyhovovali chemickým ukazovateľom. Mikrobiologická a chemická závadnosť bola s prevádzkovateľom zariadenia prerokovaná na ústnom pojednávaní a bol daný návrh na udelenie pokuty v zmysle ustanovení §57 zákona č. 355/2007 (iný správny delikt).

SOŠ Dvory nad Žitavou:

V prevádzke je jeden bazén, v priebehu roka boli odobraté 4 vzorky bazénovej vody, z tohto počtu 2 vzorky nevyhovovali mikrobiologickým ukazovateľom. Podľa písomného oznámenia SOŠ Dvory nad Žitavou uvedený bazén neprevádzkovala od mája do októbra 2014.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2012 - 2016 na úseku verejného zdravotníctva. Správa o plnení úloh aktualizácie programu bude predložená do vlády SR 30. 5. 2015. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

V súlade s obdržanou osnovou na spracovanie hlavnej úlohy, bolo do úlohy v roku 2014 zapojených **80 respondentov** (ľahko pracujúcich v podnikoch okresu Nové Zámky a klienti základnej poradne zdravia RÚVZ) bola odobratá krv na vyšetrenie a pomocou prístroja „Reflotron“ boli vykonané biochemické vyšetrenia na glykémiu, C. cholesterol, HDL – chol., LDL- chol., TGL a ďalej boli vykonané somatometrické a anamnestické vyšetrenia (výška, váha, BMI, obvod pása, obvod bokov, WHR (pás/boky), TK – systolický, TK – diastolický jednotlivých respondentov).

Zistené údaje spolu s údajmi o spôsobe stravovania respondentov - 24 hodinové jedálne lístky a dotazníky boli vyhodnotené v počítači pomocou programu „ALIMENTA“.

Tabuľky boli v novembri za okres Nové Zámky zaslané na RÚVZ Nitra, ktoré ich po spracovaní za kraj zaslalo na RÚVZ Poprad, ktorý vykonal sumarizáciu a vyhodnotenie tejto úlohy pre celé Slovensko za rok 2014.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Odobratých a vyšetrených bolo **24 vzoriek soli**, ktoré vyhovovali požiadavkám zdravotnej nezávadnosti. Výsledky boli spracované do tabuliek a zasielané na RÚVZ Nitra, ktoré ich za celý kraj spracovalo a zaslalo na RÚVZ Košice na celoslovenské spracovanie. Do sledovania jodúrie RÚVZ Nové Zámky nie je zaradené v rámci tejto úlohy.

3.6 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

Odobratých a vyšetrených bolo **13 vzoriek kozmetických výrobkov:**

- 2 vzorky šampónu (vyšetrené na konzervačné látky a vonné látky)
- 1 vzorka toaletnej vody (vyšetrená na zakázané látky)
- 3 vzorky kozmetických výrobkov - pre deti - farby na tvár, makeup, na laboratórne vyšetrenie zakázaných látok – ťažké kovy.
  - 3 vzorky kozmetických výrobkov pre deti – šampóny a telové mlieko na laboratórne vyšetrenie regulovaných konzervačných látok, mikrobiologické vyšetrenie, test stability
- 1 vzorka - čistiaci peeling (kontrola neregulovaných látok AHA kyseliny a mikrobiologické vyšetrenie)
  - 3 vzorky výrobkov pre dospelých- dekoratívna kozmetika- ceruzka na oči, ceruzka na pery (vyšetrenie zakázaných látok – ťažké kovy –Pb, Cd, Cr, Ni, Cu, Hg, PAU).12

vzoriek vyhovovalo požiadavkám zdravotnej nezávadnosti,1 vzorka- ceruzka na pery nevyhovovala pre prekročené množstvo Cr6+.

3.7 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOKH

Projekt je súčasťou európskeho projektu, ktorý pozostáva z piatich častí: detské výrobky, rebríky, detektory dymu a CO, šnúrky na oblečení a nanotechnológie v kozmetických výrobkoch, pričom ÚVZ SR a RUVZ v SR participujú na v časti „Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch“. Monitoring sa bude vykonávať na základe požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktoré stanovuje zodpovedným osobám povinnosť označovať prítomnosť zložiek vo forme nanomateriálu, ohlasovať Európskej komisii kozmetické výrobky obsahujúce nanomateriály a na obale uvádzať tvrdenia, ktoré sú pravdivé a neuvádzajú spotrebiteľa do omylu pokiaľ ide o jeho vlastnosti.

Bola vykonaná kontrola označenia výrobkov a dokumentácie u jedného distribútora kozmetických výrobkov NORON s.r.o., Lanová č. 14 Nové Zámky, prekontrolovaných bolo 25 kozmetických výrobkov. Nebol zistený tovar s obsahom nanomateriálov.

ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6/1 Úloha – Národný imunizačný program SR – pravidelné povinné očkovanie je vykonávané proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, pneumokokovým invazívnym ochoreniam, osýpkam, ružienke a mumpsu, v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších predpisov. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, pri dosiahnutí minimálne 95% zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2014 realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými programami a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015. Okrem zaočkovanosti sa kontroluje aj evidencia a dokumentácia očkovania, postvackinačné reakcie, kontraindikácie očkovania a dodržiavanie chladového reťazca pri manipulácii s vakcínami. Zo záverov previerky očkovania vykonanej k 31.08.2014 vyplynuli nasledovné výsledky:

Základné očkovanie detí ročníku narodenia 2012 proti DTaP-VHB-Hib-IPV bolo vykonané na 98,2%. Preočkovanie proti DTaP-IPV v šiestom roku života (ročník narodenia 2007) bolo vykonané na 98,6%. Preočkovanie detí proti dTaP-IPV v 13. roku života (ročník narodenia 2000) bolo realizované na 99,7%. Základné očkovanie detí proti MMR bolo v ročníkoch 2011 a 2012 vykonané na 97,7% a 95,8%. Následné preočkovanie detí v 11. roku života proti MMR bolo vykonané v ročníku narodenia 2002 na 99,3%. Očkovanie zdravotníckych pracovníkov je naďalej na dobrej úrovni, percento zaočkovania sa pohybuje od 90% - 100%. U očkovania študentov nadstavbového štúdia zdravotníckeho zamerania dosiahla zaočkovanosť 93,8%. Zaočkovanosť u novorodencov HBsAg pozitívnych matiek a hemodialyzovaných pacientov dosiahla 100%. Očkovanie proti VHB u vybraných skupín osôb vystavených zvýšenému riziku nákazy VHB, bolo kompletne vykonané u 13 kontaktov chorých na VHB, 8 kontaktov nosičov HBsAg, u 485 chovancov zariadení pre mentálne postihnutých a u 3 detí v resocializačných strediskách pre drogovu závislé osoby. Očkovanie proti chrípke a invazívnym pneumokokovým nákazám u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, bolo vykonané proti chrípke u 897 obyvateľov a zaočkovanosť dosiahla

94,1%, proti invazívnym pneumokokovým nákazám nebolo očkovanie realizované. U odporúčaného očkovania, alebo očkovania na žiadosť rodičov u detí do 15 rokov života bolo očkovanie vykonané celkovo u 720 detí, z toho 168x proti Kliešťovej encefalitíde, 110x proti Chrípke, 76x proti VHA, 12x proti Meningokokovej meningitíde, 100x proti infekciám vyvolaným *Streptococcus pneumoniae*, 151x proti Rotavírusovým infekciám, 63x proti Ovčím kiahňam, 35x proti Rakovine krčka maternice a 5x proti Tuberkulóze.

6/2 Úloha – surveillance infekčných chorôb - je vykonávaná v súlade s Akčným programom Spoločenstva (2011–2013) v oblasti verejného zdravia a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2013. Aktívnym výkonom surveillance je zabezpečovaná vysoká úroveň ochrany obyvateľov pred infekčnými ochoreniami s dodržaním etických hodnôt a kódexov správania. Je zabezpečená aktívna spolupráca s laboratórnymi zložkami v rámci okresu, krajskými pracoviskami a s jednotlivými NRC. K zlepšeniu hlásenia infekčných ochorení praktickými lekármi jednotlivými oddeleniami FNŠP i laboratórnymi zložkami sú vykonávané pravidelné kroky. Cestou systému rýchleho varovania sú prezentované i prijímané dôležité informácie o epidemiologickej situácii v rámci SR, ako i o mimoriadnych situáciách prezentovaných cestou ECDC a WHO. K zlepšeniu informovanosti a edukácie verejnosti je aktívne dávany do povedomia informačný systém EPIS, ďalšie dôležité informácie sú prezentované na internetovej stránke RÚVZ a pravidelne uverejňované v okresných i krajských médiách.

6/3 Úloha – Informačný systém prenosných ochorení - systém posilnenia surveillance a kontroly infekčných ochorení je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, ktorý bol v súlade s požiadavkami EÚ inovovaný. Bol prepracovaný na základe podkladov z terénnych epidemiologických pracovísk jednotlivých vybraných RÚVZ v SR. Poskytuje možnosti centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne. Taktiež centrálnej databázy prípadov akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení hlásených hromadne. Ďalej je tu vedená centrálna databáza vykonaných vyšetrení v NRC v rámci projektu systému rýchleho varovania. Cestou novelizovaného informačného systému EPIS je zabezpečovaný systematický zber, sumarizácia a analýza informácií o infekčných ochoreniach, a o monitorovaní zdravia obyvateľov. V priebehu roka 2014 bolo vykonaných pracovníkmi oddelenia epidemiológie v informačnom systéme EPIS 8156 záznamov. Na základe podrobných databáz údajov sú spracované kvalitné výstupy a podrobné správy - informácie o epidemiologickej situácii na Slovensku. Tieto, ako i ďalšie odborné informácie sú voľne prístupné občanom na internetovej stránke portálu Epidemiologického informačného systému. Hlásenie infekčných ochorení cestou systému EPIS v priebehu roka 2014 realizovali dvaja lekári/1 praktický lekár pre deti a dorast a 1 praktický lekár pre dospelých/, ktorí aktívne využívajú možnosti elektronického hlásneho systému.

6/4 Úloha – Nozokomiálne nákazy - je realizovaná celoročne s cieľom posilnenia prevencie, kontroly a znižovania výskytu prenosných ochorení – nemocničných nákaz súvisiacich s pobytom osôb v zdravotníckych zariadeniach. Redukciou príčin vzniku nemocničných nákaz, rezistencie bakteriálnych kmeňov na antimikrobiálne látky. Realizujú sa previerky štátnych i neštátnych zdravotníckych zariadení, ktoré sú zamerané na kontrolu dodržiavania vyhlášky MZ SR č. 553/2007 Z.z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia. V rámci realizácie programu HELICS (Hospital in Europe Link for Infection Control through Surveillance) bolo prešetrených 64 nozokomiálnych infekcií na jednotkách intenzívnej starostlivosti. Aktívne sa realizujú stretnutia lekárov poverených sledovaním a analýzou NN v rámci „nozokomiálnych komisií“. V priebehu roka 2014 sa zasadnutie komisie uskutočnilo 24.06.2014 a 9.12.2014.

Operatívne sa rieši realizácia represívnych opatrení pri nedostatkoch zisťovaných v rámci FNsP s vedením nemocnice. Úroveň sledovania a hlásenia NN jednotlivými oddeleniami hodnotíme v priebehu roka 2014 ako dobrú. Dňa 5.05.2014 bol zrealizovaný s lôžkovými oddeleniami FNsP v Nových Zámkoch 6. ročník národnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ako súčasť programu WHO s názvom „Hygiena a dezinfekcia rúk a pomoc nemocniciam pri registrácii do siete nemocníc“.

6/5 Úloha – mimoriadne epidemiologické situácie - je založená na rýchlej koordinovanej reakcii na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie. Rozvíjajú sa stratégie a postupy pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na okresnej a miestnej úrovni. Tieto môžu vzniknúť v súvislosti s napr. očakávanou pandémiou chrípky, alebo nečakanými bioteroristickými aktivitami, prípadne rozšírením staronových ochorení. Prioritnú úlohu na úrovni okresnej zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, ktorá sa opiera o vypracované krízové plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. Na úrovni okresu sú spracované aktualizované materiály „Okresný havarijný plán“ a „Okresný plán pre prípad pandémie chrípky“. V roku 2009 bola zriadená regionálna protiepidemická komisia pri RÚVZ. Zároveň bol vypracovaný i jej štatút a rokovací poriadok. Vedúci oddelenia epidemiológie je členom Krízového štábu obvodného úradu Nové Zámky a členom Okresnej evakuačnej komisie Nové Zámky pre zdravotnícke zabezpečenie evakuácie. Všetci pracovníci oddelenia epidemiológie boli podrobne oboznámení s materiálom „Podrobný plán opatrení pre prípad pandémie chrípky v SR“. Ich súčasťou je i problematika aktuálnej informovanosti obyvateľov. Dôležitú úlohu zohráva kvalitný monitoring so zabezpečením systému rýchleho varovania, ktorý je vykonávaný cestou informačného systému EPIS, v spolupráci s ECDC a WHO. V súvislosti s epidemickým výskytom Eboly v krajinách západnej Afriky, - Sierra Leone, Libéria a Guinea bola vykonaná edukácia zdravotníckych pracovníkov CPPO a pediatrickej kliniky FNsP Nové Zámky, ako i primárov a prednostov oddelení a kliník FNsP. Všetci praktickí lekári boli informovaní o problematike ochorenia Ebola a boli inštruovaní o realizácii preventívnych a represívnych opatrení v súvislosti s podozrením, alebo ochorením na Ebolu. Zároveň bola do odvolania zriadená 24 hodinová pohotovosť 7 dní v týždni, v súvislosti s epidémiou Eboly určenými pracovníkmi RÚVZ .

6/6 Úloha – enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDP – po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v SR je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých doteraz vykonávaných aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov vo vonkajšom prostredí. V roku 2014 sa vyšetřovanie uskutočnilo v ČOV Nové Zámky a ČOV Štúrovo. Boli odobraté vzorky odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV. Vykonaných bolo štrnásť odberov vzoriek odpadových vôd /7x ČOV Nové Zámky, 7x ČOV Štúrovo/ na vyšetřenie prítomnosti enterálnych vírusov. Poliovírusy v odobratých vzorkách dokázané neboli, zistené boli 2x Coxackievirus B5, 1x Coxackievirus A16 1x Echovirus 12 a 1x NPEV.

6/7 Úloha - prevencia HIV/AIDS - najohrozenejšou skupinou u nás sú mladí ľudia, ktorí v súčasnosti skôr dospievajú, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie. Mladí ľudia sú 10x náchylnejší k pohlavne prenosným ochoreniam, vrátane AIDS, než dospelí. Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a

osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí. Cielené aktivity boli realizované formou prednášok s témou „Prevencia ochorenia AIDS“ v Základnej škole v Komjaticiach pre 60 žiakov školy a v Špeciálnej základnej škole v Nových Zámkoch pre 20 žiakov. Pre základné školy v okrese boli poskytnuté zdravotno-výchovné materiály pre 20 školských kolektívov. Z príležitosti svetového dňa boja proti AIDS bol zostavený v aule RÚVZ panel s názvom „Svetový deň AIDS“.

6/8 Úloha – poradne očkovania - očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Pracovníci poradne očkovania poskytovali priebežne fyzickým osobám i zdravotníckym pracovníkom informácie o ochoreniach preventabilných očkovaním, o jednotlivých druhoch očkovaní, očkovacích látkach a ich zložení, ako i o možných nežiaducich reakciách po očkovaní. Oddelenie epidemiológie RÚVZ vykonávalo v priebehu roka 2014 poradenskú činnosť ohľadom očkovaní pred cestou do zahraničia, konzultácie pre praktických lekárov v problematike povinného pravidelného očkovaní, poradenskú činnosť pre rodičov v prípade odmietania očkovaní a prejednanie zistených nedostatkov, ako i konzultácie pre FNŠP v prípade odporúčaného očkovaní a pri poranení biologicky kontaminovanými predmetmi u zdravotníckych pracovníkov.

6/9 Úloha – Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní - očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaní sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zapašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovaní závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaní. Druhá etapa prieskumu v priebehu roka realizovaná nebola, pokračovanie úlohy bude realizované na základe požiadavky gestora úlohy v roku 2015.

7/ Špecializácia odborných činností je založená na surveillance infekčných a chronických ochorení, identifikácii príčin, príprave preventívnych a represívnych opatrení, konzultačnej a metodologickej činnosti i doškolenia. Oddelenie epidemiológie vykonáva špecializované činnosti v spolupráci ÚVZ SR v Bratislave a ostatnými NRC v SR v nasledovných oblastiach:

- imunizačný program
- surveillance poliomyelitídy
- surveillance osýpok, rubeoly a parotitídy
- surveillance pertussis
- surveillance chrípky
- surveillance meningokokových invazívnych ochorení
- surveillance HIV/AIDS

- surveillance alimentárnych infekcií
- surveillance vírusových hepatítid
- problematika bioterorizmu a emergentných situácií
- problematika chronických ochorení, vrátane CINDI, EHES
- surveillance vybraných zoonóz, kliešťovej meningoencefalitídy a hemoragických horúčok
- nozokomiálne nákazy
- sterilizácia, DDD a regulácia živočíšnych škodcov
- surveillance hemofilových a pneumokokových invazívnych infekcií

8/ Výskumná úloha:

V priebehu roka 2014 MUDr. Benko a RNDr. Matušková pokračovali v spolupráci s fi. GlaxoSmithKline z Belgicka a 9 obvodnými lekármi pre deti a dorast okresu Nové Zámky v realizácii fázy B štúdie 104106 OKAH 179 EXT181 s očkovacou látkou /Varilrix/.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Na oddelení preventívneho pracovného lekárstva vedieme evidenciu rizikových prác v celoslovenskom programe ASTR, ktorý sa pravidelne aktualizuje v priebehu roka 2011 prebehla inštalácia nového celoslovenského programu. V okrese Nové Zámky v prvom polroku roku 2014 sú evidované rizikové práce vo výrobných závodoch a v súkromných firmách s celkovým počtom pracovníkov 1 276, z tohto počtu vykonáva rizikové práce 353 žien. V priebehu roka 2014 mierne stúpol počet vyhlásených rizikových prác z toho dôvodu, že sa vytvorili nové pracovné miesta, alebo sa menil charakter výroby vo firmách. Rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika podľa Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií boli vyhlásené v 4 prípadoch, zrušenie rizikových prác rozhodnutím bolo vykonané v 2 prípadoch. Evidencia rizikových prác v druhej kategórii rizika je vedená taktiež v 4 prípadoch.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru na rizikových pracoviskách sa kládol dôraz na zaraďovanie pracovníkov do pracovného procesu na základe výsledkov preventívnych lekárskech prehliadok, ďalej sme sledovali intervaly preventívnych lekárskech prehliadok, poskytovanie, používanie a údržbu osobných ochranných pracovných prostriedkov, pravidelnú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia a vypracovanie aktuálnych prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce bol vykonaný v 47 prípadoch a bol medzi inými zameraný aj na dodržiavanie povinnosti zamestnávateľov o zabezpečení pracovnej zdravotnej služby vyplývajúcej zo zákona č. 470/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v znení neskorších predpisov..

Sankcie za neplnenie povinnosti zamestnávateľov za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, neboli uložené.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sme sa zameriavali na uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci, v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. a od 1. apríla 2010 na účinné články Zákona NR SR č. 67/2010 o podmienkach uvedenia chemických látok a chemických zmesí na trh a o zmene a doplnení niektorých zákonov (chemický zákon).

V okrese Nové Zámky sa veľmi jedovaté, alebo jedovaté látky a prípravky nevyrábajú. Pri zaobchádzaní s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami sme vykonali štátny zdravotný dozor v 6 prípadoch. Používanie veľmi jedovatých a jedovatých látok a prípravkov podľa jednotlivých druhov a skupín (hlavne pri leteckej aplikácii) sa vykonáva podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia registrovaných prípravkov na ochranu rastlín a iných prípravkov“. Rozhodnutie o návrhu na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pri výkone dezinfekcie a deratizácie sme nevydali ani v jednom prípade.

Pri došlých hláseniach o dezinfekcii a regulácii živočíšnych škodcov preverujeme u fyzických osôb - podnikateľov a právnických osôb dodržiavanie uvedeného Nariadenia vlády. Mimoriadne situácie, ani havárie sa v okrese Nové Zámky nevyskytli.

Odbornú prednášku pre pracovníkov v poľnohospodárstve na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami pracovníci RÚVZ nevykonali ani v jednom prípade.

Pre firmu Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 93 Nové Zámky bolo vydané rozhodnutie, na uvedenie priestorov výrobných linky HQI-T, ktorá slúži na výrobu metalhalidových žiariviek s obsahom ortuti do prevádzky.

Od 1.9.2007 – od platnosti Zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov nie je na RÚVZ zriadená komisia na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými a jedovatými látkami a prípravkami podľa Nariadenia Vlády SR č. 360/2006 Z.z., ktorým sa ustanovujú podrobnosti o rozsahu požadovaných vedomostí pre skúšky odbornej spôsobilosti, o zriaďovaní a činnosti skúšobných komisií a o obsahu osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sa taktiež zameriavali na vyhľadávanie pracovísk s výskytom karcinogénnych a mutagénnych faktorov a na dodržiavanie ustanovení Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnych a mutagénnych faktorov, v znení NV SR č. 301/2007 Z.z.

V okrese Nové Zámky sa vyskytujú dve ambulancie klinickej onkológie a vnútorného lekárstva (na ul. SNP 42/A v Nových Zámkoch a vo Fakultnej nemocnici s Poliklinikou na Slovenskej 11 v Nových Zámkoch), ktoré slúžia aj na podávanie cytostatík.

Búracie práce (odstránenie strešnej krytiny zo stavieb), ďalej odstránenia azbestocementových dosák z balkónov bytových domov a kanalizačných rúr v bytových domoch, kde sa vyskytuje v stavebnom materiáli azbest, boli vykonané v 34 prípadoch. Túto prácu vykonalo päť pracovných skupín, oprávnených vykonávať túto činnosť a to: Emtrade NR s.r.o. Vašinova 14 Nitra, Enerbyt s.r.o. Lipová 1/939 Štúrovo, OK – plus s.r.o. Trenčianska ul. Č. 57, 825 10 Bratislava a BTB, s.r.o. J.Simora 5/7940 Nové Zámky) a Ohrádka IRS s.r.o. Ul.Jána Stila č. 301, 059 86 Nová Lesná a ďalšie mimookresné firmy. Uvedené firmy predložili kladné rozhodnutie na vykonávanie týchto prác od Úradu verejného zdravotníctva SR, Trnavská cesta, 52 Bratislava. V priebehu roka, sme vydali 34 rozhodnutí na odstránenie azbestocementového materiálu zo stavieb.. V prevažnej miere sa jednalo o

prácu s azbestocementovými doskami v exteriéri.

V okrese Nové Zámky od roku je 2011 zriadená vo firme BTB, s.r.o. J.Simora 5/7 940 Nové Zámky pracovná skupina, na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Firma získala oprávnenie od Úradu verejného zdravotníctva SR rozhodnutím č. OPPL/3671/2011-Fe zo dňa 13.5.2011.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V okrese Nové Zámky v roku 2014 neboli vyhlásené rizikové práce s výskytom z nadmernej psychickej záťaže. V jednom prípade a to u pracovníkov Hypermarketu Tesco na Nitrianskej ceste 111/A v Nových Zámkoch, evidujeme práce z titulu psychickej záťaže v druhej kategórii rizika.

V priebehu roka 2012 sa RÚVZ zúčastnil na riešení Európskej kampane SLIC – Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, v spolupráci s orgánom Inšpekcie práce v Nitre, v stravovacej prevádzke firmy Eurest s.r.o. Miletičova ul. č. 40, 821 09 Bratislava, prevádzka Osram, a.s. Komárňanská cesta č. 7, 940 01 Nové Zámky, dňa 12.6.2012 - 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci, 1 dotazník zamestnávateľ; ďalej za sociálne služby domov dôchodcov Domov Jesienka, Matunákova ul. č. 2, Šurany, dňa 10.5.2012 - 7 dotazníkov vyplnili zamestnanci a 1 dotazník zamestnávateľ a za dopravné služby Pekáreň Nela, Kornélia Diničová, Vinohrady č. 927/3D, Nové Zámky, dňa 26.6.2012, 15 dotazníkov vyplnili zamestnanci – vodiči a 1 dotazník zamestnávateľ. Hodnotenie vykonal v priebehu roka 2013 Úrad verejného zdravotníctva SR v Bratislave, o čom sme boli aj v priebehu roka 2013 písomne informovaní. Od tejto doby z časových dôvodov nesledujeme expozíciu fyzickej záťaže u zamestnancov v dozorovaných prevádzkach oddelenia.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V priebehu roka 2014 sa nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania, na dlhodobé jednostranné nadmerné zaťaženie. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka sme sa zamerali na vyhľadávanie pracovných činností, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie. Ďalej vo firme Roffelsen Plastics Slovakia, s.r.o. Novozámocká 104, Nitra, pracovisko Nitrianska 59, Šurany, ktorá sa zaoberá výrobou prádelných šnúr vykonávame pravidelne štátny zdravotný dozor, nakoľko je tu predpoklad, že u pracovníkov môže vzniknúť podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia. Podozrenie na chorobu z povolania z dlhodobého nadmerného zaťaženia sme neprešetrovali v dozorovaných prevádzkach..

2.1.6 Prevencia ochorení chrbtice súvisiaca s prácou a prešetrovanie podozrení na iné poškodenia zdravia z práce so zameraním na ochorenia chrbtice

V okrese Nové Zámky sa v priebehu roka 2014 ani v minulých rokoch nevyskytlo podozrenie na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme sledovali pracovné činnosti, kde sa môžu vyskytnúť podozrenia na chorobu z povolania na ochorenie chrbtice, najmä na tých pracoviskách, kde sa pracuje s bremenami. Cieľene na dodržiavanie požiadaviek NV SR č. 281/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na prácu s bremenami požadujeme od firiem, kde sa pracuje s bremenami, vypracovať prevádzkový poriadok a posudok o riziku na prácu s bremenami.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva sa v mesiaci október aktívne zapojili do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a na RÚVZ sa uskutočnil deň otvorených dverí v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Ďalej pracovníci

oddelenia denne, podľa záujmu zamestnávateľov a širokej verejnosti poskytujú poradenstvo všetkým zamestnávateľom a samostatne zárobkovo činným osobám.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva RÚVZ vykonali v priebehu roka 2014 štátny zdravotný dozor na piatich chránených pracoviskách a to : Autosklo B&B, s.r.o. Krátka ul. č. 8, 940 67 Nové Zámky – pre jedného pracovníka v prevádzke Autosklo B&B s.r.o. na Krátkej ul. č. 8 v Nových Zámkoch, ďalej „Dunaj“, Zariadenie sociálnych služieb Kováčov, 943 66 Chľaba č. 505 – pre jedného pracovníka na výkon upratovacích prác v zariadení sociálnych služieb, Adriana Hozlárová, Ul. Vajanského č. 16, 942 01 Šurany – pre jednu pracovníčku v dielni na výrobu štrúdlového cesta na Ul. Vajanského č. 16 v Šuranoch, Adrián Sevčík, Ul. T.Vansovej č. 10, 940 01 Nové Zámky - pre jedného pracovníka v prevádzke dispečingu taxi služby na Ul. L.Štúra č. 17 v Nových Zámkoch a Zdeněk Kapala, Cyrilometódská ul. č. 6, 940 01 Nové Zámky – pre jednu osobu na výkon administratívnych prác v autoopravárenskej dielni na Vinohradoch č. 14 v Nových Zámkoch.

Výkon štátneho zdravotného dozoru sme vykonali na základe požiadaviek odborného usmernenia Hlavného hygienika SR, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by bránili vydaniu rozhodnutia, na uvedenie pracovísk pre pracovníkov so zdravotným postihnutím do prevádzky.

V roku 2014 sa chránené pracoviská nevytvárali, ale sa preobsadzovali jestvujúce chránené pracoviská novým pracovníkom, alebo sa jednalo o ich rozšírenie.

2.6 Aktuálne problémové situácie riešené v jednotlivých regiónoch

2.6.1 Prieskum úrovne ochrany zdravia zamestnancov, ktorých agentúry dočasného zamestnávania zamestnávajú na pracoviskách zmluvných zamestnávateľov a ktorí vykonávajú rizikové práce.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru v roku 2014 nebola zistená na pracoviskách práca zamestnancami agentúr dočasného zamestnania u zmluvných zamestnávateľov, ktorí majú vyhlásené rizikové práce.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

F. OBLASŤ PODPORY ZDRAVIA

CHARAKTERISTIKA

Podpora zdravia je významnou súčasťou verejného zdravotníctva, je to proces umožňujúci jednotlivcovi a spoločnosti prevziať zodpovednosť za vlastné zdravie, jeho kontrolu a rozvoj. Poslaním podpory zdravia je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov a zároveň zvýšenie kvality života ľudí pozitívnym ovplyvnením spôsobu života. Podpora zdravia zahŕňa komplexný proces systémov vo vzťahu k posudzovaniu zdravotného stavu od jednotlivca k spoločnosti. Z toho vyplýva nutnosť pôsobenia na viacerých úrovniach – na obecnej, regionálnej, národnej aj medzinárodnej úrovni a taktiež na úrovni rezortov vlády SR, jednotlivých organizácií a ďalších zložiek spoločnosti, ktoré sa navzájom dopĺňajú.

Ad1: Iniciovat' a organizovat' zdravotno-výchovné akcie pre obyvateľov s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané WHO.

Ciel': Zlepšiť informovanosť obyvateľstva o prioritných a aktuálnych problémoch ohrozujúcich zdravie, prehĺbiť záujem obyvateľov o problematiku zdravia, mobilizovať obyvateľov k aktívnej ochrane a podpore zdravia.

- Zorganizovali sme zdravotno-výchovné intervencie s využitím všetkých dostupných metód a foriem skupinového a hromadného zdravotno-výchovného pôsobenia pre vybrané skupiny obyvateľov okresu s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané Svetovou zdravotníckou organizáciou; prednášky:

- 1x prednáška na tému „Zdravie a zdravý životný štýl“

- 4x prednáška „Alkohol a iné závislosti“

- 4x prednáška „Marihuana“

- 3 x prednáška „Správna životospráva a význam pohybu v prevencii obezity“

- 3 x prednáška „Obezita a správna výživa“ s premietnutím DVD „Hrozba pre život“

- 4 x prednáška „Ovocie a zelenina – súčasť zdravého jedálnička“

- 8 x prednáška „Ústna hygiena“

- 2 x prednáška „Alzheimerova choroba“

- 2 x prednáška „Cholesterol, vysoký krvný tlak“

- 1 x prednáška „Osteoporóza“

- 2 x prednáška „Žltáčka typu A“

- 2 x prednáška „Prevencia ochorenia AIDS“

- v miestnych masmédiách sme uverejnili články a propagáciu svetových dní „Pohybom ku zdraviu“, „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň darcov krvi“, „Európsky deň ústneho zdravia“ a naďalej sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách Svetových dní zdravia, v spolupráci so základnými a strednými školami, Miestnym spolkom SČK, Centrom voľného času, Domovom dôchodcov, Domovom - penziónom pre dôchodcov a pod.

Ad 2: Rozvíjať poradensko-konzultačnú činnosť na úseku ochrany a podpory zdravia v Poradenských centrách zdravotnej výchovy a podpory zdravia (PCZVPZ) za účelom vedenia obyvateľstva k zdravému životnému štýlu.

Ciel': Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva pozitívnym ovplyvňovaním vedomostí, postojov a správania sa klientov formou individuálneho a skupinového poradenstva zameraného na prevenciu zdravotných problémov minimalizovaním rizikových faktorov zdravia.

- Pokračovali sme v poradenskej činnosti podľa koncepcií PCZVPZ s využitím rozšírenej spolupráce s ostatnými odbormi RÚVZ;

- naďalej sme spolupracovali so štátnymi a neštátnymi odborníkmi a všeobecnými obvodnými lekármi okresu v rámci monitorovania negatívnych rizikových faktorov životného štýlu obyvateľstva;

- priebežne sme vykonávali v PCZVPZ, somatické a antropometrické vyšetrenia: počet vyšetrených 112 osôb, vyšetrenie TK: 581, 481 vyšetrení % celkového tuku tukomerom, 517 stanovení BMI na základe telesnej výšky a váhy. Pre ciele poradenstvo-konzultačné intervencie a ciele intervenciu pri prevencii civilizačných ochorení; počet individuálnych konzultácií: 112x a 75 vyšetrení hladiny cholesterolu v spolupráci s NTS Nové Zámky v rámci Svetového dňa darcov krvi a v spolupráci s poisťovňou UNION ku „Dňu zdravia“ bolo vyšetrených 481 klientov.

- Počas nezmenených ordinačných hodín sme naďalej poskytovali širokej verejnosti služby v Poradni zdravia, t.j. /utorok a štvrtok, od 8.00 hod. – 10,00 hod./

V Poradni pre tehotné matky – Klub matiek:

- naďalej sme pokračovali v spolupráci s Klubom matiek a odborníčkou pre neonatológiu a ošetrovanie novorodencov Mgr. Maďarovou z Neonatologickej kliniky FNŠP Nové Zámky na úrovni informovania mamičiek o mieste a čase konania klubu, zapožičiavania ZV videofilmov s tematikou gravidity a pôrodu v počte: 5 ks a poskytovania zdravotno-výchovných materiálov s dôrazom na výživový, imunologický a psychologický význam dojčenia pre dieťa; v počte: 12 ks
- v psychoprofylaktickej príprave gravidných žien na pôrod a dojčenie sme pokračovali v spolupráci s neštátnou psychologickou poradňou PhDr. Verešovej; počet odporučených mamičiek : 7

V rámci ostatných poradní zdravia:

- vypracovali sme letáky, propagačné materiály so zameraním na témy WHO i aktuálnu zdravotno-výchovnú problematiku
- cielene sme spolupracovali so zdravotníckymi i nezdravotníckymi organizáciami

Ad 3: Využívať vhodné formy a spôsoby informovania obyvateľov okresu o výsledkoch činnosti RÚVZ a problémoch životného štýlu pôsobiacich na ich zdravie, monitorovať zdravotné uvedomenie a správanie sa jednotlivých skupín obyvateľstva v záujme zisťovania aktuálnych potrieb, foriem a rozsahu ZV intervencií.

Cieľ: Zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány, organizácie i dobrovoľné združenia na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva, získať spätné informácie o stave uvedomenia a záujme.

- Zapojili sme sa do projektu „Bezpečný návrat domov“, „MOST“, „TOHES“, programu CINDY, „Školské ovocie“ a organizovania svetových dní „Pohybom ku zdraviu“;
- „Svetový deň zdravia“, „Svetový deň darcov krvi“, „Európsky deň ústneho zdravia“, „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, „Svetový deň srdca“, „Medzinárodný deň starších“, „Svetový deň osteoporózy“ a „Svetový deň AIDS“;
- spolupodielali sme sa na sledovaní výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie ako súčasť spolupráce s oddelením hygieny výživy s celkovým počtom 36 vyšetrených;
- uskutočnili sme 101 vyšetrení cholesterolu, kyseliny močovej a meranie tlaku krvi a odborné poradenstvo zamestnancom Arriva Nové Zámky v rámci Svetového dňa zdravia a v spolupráci s Miestnym spolkom Slovenského červeného kríža v Lipovej sme uskutočnili 30 vyšetrení na cholesterol pre obyvateľov uvedenej obce;
- zúčastnili sme sa kampane MOST 2014 „Svetový deň srdca“, kde sme uskutočnili odbery krvi na vyšetrenie cholesterolu a meranie tlaku krvi pre 70 ľudí;
- podľa výsledkov ukazovateľov sme vypracovali aktuálne a vhodné formy a spôsoby účinnej zdravotno-výchovnej intervencie s cieľom zvýšiť záujem a aktivizovať štátne orgány na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva okresu so získaním spätnej väzby a prehľadu o zdravotnej uvedomelosti a postojoch k zdraviu;
- v záujme informovania obyvateľov o výsledkoch činnosti RÚVZ v účinnej ochrane a podpore zdravia a problémov životného štýlu sme informovali miestne a okresné masmédiá;
- masmédiá sme využili aj na podnietenie aktívnej zainteresovanosti štátnych orgánov a organizácií na riešení prioritných enviromentálnych a behaviorálnych rizík zdravia obyvateľstva;
- v spolupráci s NTS Nové Zámky sme sa zúčastnili na odberoch v rámci „Svetového dňa darcov krvi“, (počet vyšetrených klientov 75);

- v spolupráci s poisťovňou UNION v rámci Svetového dňa zdravia sme vyšetřili 481 klientov.

Ad 4: Zdravotno-výchovne podporovať dané priority aktualizovaného NPPZ a NEHAP a realizovať úlohy vyplývajúce z harmonogramu NPPZ.

Cieľ: Vyššia efektivita celospoločenských zdravotníckych, zdravotno-výchovných aktivít primárnej prevencie aktualizovaného NPPZ, ktorej predpokladom je riešenie aktuálnych problémov na úrovni regiónov.

- Oddelenie podpory zdravia sa spolupodieľalo na aktívnej podpore zdravia s hlavným zameraním na priority NPPZ a projekty WHO. Naše úsilie bolo zamerané hlavne na projekty Zdravé školy, Zdravé mestá, Zdravie podporujúce pracoviská.
- na základe Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008-2015, sme sa spolupodieľali na projekte „Bezpečný návrat domov“ a v rámci „Európskeho dňa ústneho zdravia“ sa formou prednášok a besied pre žiakov MŠ a ZŠ uskutočnili besedy na tému ústna hygiena detí
- OPZ a PCZVPZ sa v spolupráci so všetkými oddeleniami RÚVZ sa podieľalo na výchove a vzdelávaní v podpore zdravia a na zvyšovaní zdravotnej uvedomelosti obyvateľov okresu na všetkých úrovniach populácie v rámci projektov ochrany zdravia obyvateľstva.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Poprade**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Na základe úlohy programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike na roky 2013 – 2015 - „1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách“, Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade ako riešiteľské pracovisko vykonal v auguste 2014 druhé meranie v prevádzke AQUACITY Poprad, Športová 1, Poprad.

Pracovníci Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Poprade sa zamerali hlavne na kvalitu vnútorného ovzdušia v bazénovej hale s vodnými atrakciami „BLUE SAPPHIRE“ a „BLUE DIAMOND“, zároveň však vykonali opakovanú kontrolu prostredia a bazénovej vody aj vo vytypovaných vnútorných priestoroch AQUACITY Poprad na základe vyhodnotenia výsledkov prvého merania uskutočneného v decembri 2013.

Sledované ukazovatele a počet vzoriek v letného merania:

Blue Sapphire

- Teplota vzduchu, prúdenie vzduchu, relatívna vlhkosť vzduchu, teplota vody
- Hluk v rámci vodných atrakcií
- Mikrobiologická kontrola ovzdušia sedimentačnou metódou na 4 odberných miestach haly
- Mikrobiologická kontrola vybraných plôch stermi na 9 odberných miestach
- Kontrola kvality vody na kúpanie na troch miestach (relaxačný bazén, vstup do bazéna a stred bazéna)

Blue Diamond

- Teplota vzduchu, prúdenie vzduchu, relatívna vlhkosť vzduchu, teplota vody
- Hluk v rámci vodných atrakcií
- Mikrobiologická kontrola ovzdušia sedimentačnou metódou na 2 odberných miestach haly
- Mikrobiologická kontrola vybraných plôch stermi na 6 odberných miestach
- Kontrola kvality vody na kúpanie na 2 miestach (bazén v Blue Diamond I. a bazén v Blue Diamond II.)

Ostatné priestory AQUACITY Poprad:

- Mikrobiologická kontrola ovzdušia sedimentačnou metódou na 1 odbernom mieste (šatňa)
- Mikrobiologická kontrola vybraných plôch stermi na 12 odberných miestach
- Kontrola kvality natívnej vody – geotermálneho vrtu vo vybraných ukazovateľoch (reakcia vody, CHSK_{Mn} , TOC, voľný chlór, viazaný chlór, vodivosť, chloridy).

Spolu pracovníci RÚVZ so sídlom v Poprade urobili 27 sterov vybraných plôch, odobrali 5 vzoriek vody na kúpanie a 1 vzorku geotermálnej vody a uskutočnili odber vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie ovzdušia na 7 odberných miestach akvaparku.

Výsledky a hodnotenie:

Odbery vzoriek vody, vykonanie sterov a odber vzoriek na kontrolu ovzdušia, meranie hluku boli uskutočnené 26. augusta 2014 v mierne zamračenom počasí pri teplote + 14⁰C.

Teplota v hale „Blue Sapphire“ bola v čase merania $t = 24,1 - 25,3^{\circ}\text{C}$, rýchlosť prúdenia vzduchu $v = < 0,5 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, relatívna vlhkosť $U_w = 63 - 65,7 \%$. Ekvivalentná hladina akustického tlaku bola 74,9 dB (v roku 2013 $L_{\text{Aeq,T}} = 75,1 \text{ dB}$).

Teplota v hale „Blue Diamond I“ bola v čase merania $t = 26,2 - 27,1^{\circ}\text{C}$, rýchlosť prúdenia vzduchu $v = < 0,2 \text{ m}\cdot\text{s}^{-1}$, relatívna vlhkosť $U_w = 70,4 - 74,1 \%$. Ekvivalentná hladina akustického tlaku bola 78,4 dB (v roku 2013 meranie hluku v tejto hale nebolo vykonané).

Hluk bol meraný v čase keď boli v činnosti všetky vodné atrakcie a v hale sa nachádzali návštevníci akvaparku. K výsledkom merania prispela aj vrava ľudí, výkriky a pod.

V bazénovej hale Blue Diamond I možno vyššie hodnoty hluku pripisovať tým, že hala je výrazne menšia ako Blue Sapphire, má nižšiu svetlú výšku, slúži ako prechod do haly Blue Diamond II a že v čase merania sa v hale Blue Diamond nachádzalo väčšie množstvo ľudí a hlavne detí.

Pri hodnotení merania sme vychádzali z toho, že v tomto prípade ide o dobrovoľné sa vystavovanie hluku návštevníkmi a ich pobyt je v hale obmedzený. Hygienické limity sú odvodené na základe účinkov dlhodobej expozície a vzťahovanie limitov na krátkodobé expozície nie je opodstatnené a zo zdravotného hľadiska nepredstavujú riziko ohrozenia zdravia.

Pri hodnotení mikrobiologickej kontroly kvality ovzdušia sme vychádzali z postupov Acta hygienica, epidemiologica et microbiologica číslo 1/2002 „Standardní operační postupy pro vyšetřování mikroorganismu v ovzduší a pro hodnocení mikrobiologického znečištění ovzduší ve vnitřním prostředí“, Praha, listopad 2001.

Nakoľko bola naša kontrola vykonaná sedimentačnou metódou a nie aeroskopicky, výsledky nemohli byť hodnotené podľa EUR 14988 (kategórie znečistenia uvádzané Európskou úniou). Pre pobytové miestnosti sa podľa vyššie uvedených postupov SZU Praha považujú hodnoty 50 KTJ baktérií / Petriho miska / hod. a 50 KTJ plesní / Petriho miska / hod. za hodnoty, ktoré približne odpovedajú kategórii znečistenia „stredné“ podľa EUR 14988.

Na troch sledovaných miestach by sme mohli kvalitu vnútorného ovzdušia zaradiť do kategórií veľmi nízkeho a nízkeho znečistenia.

V priestore haly s vodnými atrakciami Blue Sapphire boli počty organizmov vyššie v rohu haly a najvyššie v strede haly, na dvoch miestach v tejto hale boli počty mikroorganizmov nízke. V porovnaní s prvým zimným meraním boli hodnoty KTJ nižšie a celková kvalita ovzdušia v hale bola lepšia. Naopak, vysoké hodnoty počtov mikroorganizmov boli zistené v halách Blue Diamond I a Blue Diamond II (vyššie ako v roku 2013) a kvalitu ovzdušia v nich sme zaradili do kategórie veľmi vysokého znečistenia. V šatni bola kvalita ovzdušia výrazne lepšia v porovnaní s predošlým meraním.

Stery sme vykonali na stenách bazénov a v ich rohoch, v prepadových žľaboch, na podlahách a v zariadeniach na osobnú hygienu (priestory umyvární pre mužov i ženy na prízemí a poschodí).

Výsledky mikrobiologického vyšetrenia boli v porovnaní s predchádzajúcimi výsledkami rozborov výrazne lepšie, z primokultivácie boli izolované mikroorganizmy hlavne zo sterov z podlahy a prepadových šácht (napr. *Streptococcus* sp., saprofytické stafylokoky, plesne, kvasinky).

Na základe protokolov o mikrobiologických, fyzikálnych a chemických skúšok všetky vzorky bazénovej vody zodpovedali hygienickým požiadavkám uvedeným vo Vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. okrem mierneho prekročenia ukazovateľa viazaný chlór vo vzorkách „Blue Sapphire – pri vstupe do bazénu“ a „Blue Diamond I“ a ukazovateľa kultivovateľné mikroorganizmy pri $36^{\circ}\pm 1^{\circ}\text{C}$ vo vzorke „Blue Diamond I“. Hodnoty celkového organického uhlíka vo vzorkách boli menšie ako hodnota TOC vo vzorke vody z geotermálneho vrtu a zároveň hodnoty neboli vyššie ako 2,5 nad hodnotu TOC pitnej vody, ktorá sa riedi s vodou z vrtu.

Celkovo možno hodnotiť výsledky v rámci druhého merania úlohy za lepšie v porovnaní s prvým zimným meraním, zhoršená kvalita ovzdušia bola v bazénových halách Blue Diamond I a Blue Diamond II.

O výsledkoch cielenej kontroly bol po ukončení laboratórnych analýz informovaný prevádzkovateľ akvaparku, ktorý zaslal na RÚVZ so sídlom v Poprade záznam o vykonaných opatreniach (sanitácia priestorov, vyčistenie bazénov, výmena vody a vyčistenie vzduchotechniky).

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Aj v tomto roku sa pre spádovú oblasť RÚVZ t.j. okresy Poprad, Kežmarok a Levoča vedie evidencia rizikových prác v programe ASTR. Program sa pravidelne vylepšuje, dopĺňa. V súčasnosti databáza obsahuje 132 subjektov, v ktorých je zahrnutých 260 pracovísk a 552 profesií, u ktorých sú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce.

V programe ASTR je evidovaných 3612 pracovníkov zaradených do rizikových kategórií, z nich 876 žien. V roku 2014 došlo k poklesu zamestnancov pracujúcich v 3. kategórii rizika o 8,1 %, avšak došlo k nárastu počtu zamestnancov pracujúcich v kategórii 4. o 60 % čo súvisí s nárastom výroby v podniku Tatravagónka Poprad a.s.. V tomto podniku sa vykonala nová objektivizácia faktorov práce a pracovného prostredia ako aj prehodnocovanie rizík. V rizikových kategóriách v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Poprade pracuje 24,2 % žien. Najviac exponovaných pracovníkov je zaradených do rizika v priemyselnej výrobe 82 %, nasleduje zdravotníctvo a sociálna pomoc 12,7 %. Tretím odvetvím s najväčším zastúpením rizikových prác je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov s 1,7 % zastúpením.

Aj v tomto roku bol pri zaradzovaní prác do rizika najviac zastúpený rizikový faktor hluk 60,4 % (premenný 79,2%, ustálený 19,2%), chemické látky a zmesi 25,8 % z nich pevné aerosóly tvorili až 57,6 %, tretím faktorom bol biologický faktor *Mycobacterium tuberculosis* 9 %.

Výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách na ktorých sú vyhlásené rizikové práce je zameraný hlavne na dodržiavanie ustanovení § 30 a § 31 zákona č. 355/2007 Z.z. a to výkon preventívnych lekárskeho prehliadok, posudzovanie rizík, spolupráce zamestnávateľa s pracovnou zdravotnou službou. Pri predkladaných návrhoch na zaradenie prác do kategórií resp. vyradení z kategórie rizík sa dôraz kladie hlavne na aktuálnu situáciu a zmenu pracovných podmienok pri výkone prác ako aj objektivizáciu pracovného prostredia (meranie fyzikálnych, chemických faktorov v pracovnom prostredí) a na vypracované posudky o riziku, prevádzkové poriadky, technické, organizačné a náhradné opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov.

V roku 2014 bolo vydaných 7 rozhodnutí o zaradení zamestnancov do tretej kategórie rizikových prác. V 5 prípadoch boli u zamestnávateľa zrušené rizikové práce, v jednom prípade boli zamestnanci preradení do kategórie 2 a v jednom prípade z kategórie 4 do kategórie 3. na základe vykonanej objektivizácie a hodnotenia zdravotných rizík. V dvoch prípadoch došlo k zániku spoločnosti, v ktorej boli vyhlásené rizikové práce. Najviac zastúpeným rizikovým faktorom pri vyhlasovaní rizikových prác je hluk. Ďalšími rizikovými faktormi boli zväčša pevné aerosóly, pevný aerosól s obsahom živice s fibrogénnym účinkom, železo a jeho zliatiny, chemické látky a vibrácie.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Veľmi jedovaté látky a prípravky – veľmi toxické látky a zmesi v regióne používajú spravidla deratizačné skupiny pri výkone deratizačných akcií – ničenie hlodavcov, hmyzu. Oddeleniu preventívneho pracovného lekárstva bolo v roku 2014 nahlásených 56 deratizačných akcií.

V roku 2014 bolo vydané 1 rozhodnutie na používanie veľmi jedovatých látok a prípravkov s označením T+ a T.

V rámci znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí bol pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov zvýšený dôraz kladený na špecifikácie týkajúce sa expozičných scenárov a stanovených DNEL a DMEL, ktoré majú byť súčasťou KBÚ. Stanovené ukazovatele DNEL a DMEL v schvaľovaných prevádzkových poriadkov neboli uvádzané.

Mimoriadne situácie, havárie v prvom polroku 2014 neboli hlásené

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V zmysle zákona NR SR č. 355/2007 Z.z. §13 ods. 4 písm. k), bolo vydaných 20 rozhodnutí. V zmysle nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci v roku 2014 bolo RÚVZ so sídlom v Poprade zaslaných 35 oznámení činnosti o odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v bytových domoch. Činnosť vykonávalo 63 pracovníkov, ktorí odstránili cca 49 990 kg azbestu.

V roku 2014 RÚVZ so sídlom v Poprade nedostal požiadavku na odstraňovanie azbestových materiálov od žiadnej novej spoločnosti.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V roku 2014 neboli žiadne návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia.

Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie Košice bola daná požiadavka o prešetrenie 11 nových prípadov chorôb z povolania. Oddelenie PPL v roku 2014 riešilo aj ďalších 9 prípadov z predchádzajúceho roka. Z celkového počtu 20 šetrení chorôb z povolania v 14 prípadoch na základe šetrení bol predpoklad vzniku ochorenia v súvislosti s výkonom pracovných činností, v 4 prípadoch nebol predpoklad vzniku ochorenia s výkonom pracovných činností a 2 prípady sú v štádiu šetrenia. V položke zoznamu 29 bolo prešetrovaných 16 prípadov. Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie bolo priznaných 5 prípadov ako choroba z povolania.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

V rámci intervencie na podporu zdravia pri práci zamestnanci oddelenia vyvíjajú zdravotno-výchovné aktivity formou individuálneho poradenstva pre fyzické osoby a menšie spoločnosti. Neoddeliteľnou súčasťou práce všetkých zamestnancov oddelenia v rámci

výkonu ŠZD je informovanie verejnosti, zamestnávateľov, zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce a pracovného prostredia a faktorov životného štýlu ako aj identifikácia nebezpečenstiev hlavne z fyzikálnych, chemických, biologických faktorov práce a pracovného prostredia a sledovanie expozície jednotlivých zamestnancov z hľadiska intenzity, dĺžky a frekvencie pôsobenia týchto faktorov na zamestnancov. Intervenčné aktivity v oblasti podpory zdravia pri práci vyvíjali aj pracovníci oddelenia Podpory zdravia, ktorý v rámci projektu „Zdravé pracoviská“ pre zapojené podniky Whirlpool Slovakia spol. s r.o. a Chemosvit Svit a.s. pripravili 10 článkov pre podnikové noviny, 6 výchovnovzdelávacích tém, ktoré boli uverejnené v 8 médiách.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Oddelenie podpory zdravia pravidelne realizuje informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných rizík pri práci formou článkov do podnikových novín, v roku 2014 bolo pripravených 10 článkov, 6 tém. RÚVZ sa každoročne zapája do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, kde v prípade potreby spolupracuje s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizuje spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane – pre tento rok odstraňovanie azbestu z bytových jadier domácností.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Poprade odoslalo vyplnené dotazníky k národnému spracovaniu výsledkov kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.3.2 Pilotná štúdia rakoviny močového mechúra

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

RÚVZ so sídlom v Poprade do tejto úlohy nie je zapojený

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Oddelenie PPL v roku 2014 vykonalo 6 previerok na chránených pracoviskách, v ktorých pracovalo 8 osôb so zdravotným postihnutím. V 5 prípadoch sa jednalo o zamestnancov, ktorých postihnutie je zaradené do XIII. kapitoly MKCH10 ako diagnózy so štatistickou

značkou M00-M99 choroby svalovej a podporno-pohybovej sústavy. 3 zamestnanci mali postihnutie zaradené do VIII. Kapitoly MKCH10 ako choroby ucha a hlávkového výbežku so štatistickou značkou H60-H95.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa používal metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; používali sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov – dotazníky. Celkovo boli odovzdané 4 dotazníky (1x dotazník typu H – hluk, 3x dotazníku typu C – chemické faktory).

RÚVZ so sídlom v Poprade v roku 2014 vydal 23 rozhodnutí a 10 stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk resp. chránených dielní.

V rámci rozhodovacej činnosti za obdobie od r. 2009 do 31.12.2014 RÚVZ so sídlom v Poprade vydalo 266 rozhodnutí a 80 stanovísk, oddelenie PPL vydalo 182 rozhodnutí a 73 stanovísk k zriadeniu chránených pracovísk alebo chránených dielní. Najviac žiadosti o vydanie rozhodnutí a stanovísk bolo z okresu Kežmarok, kde sa eviduje aj najväčšia nezamestnanosť v rámci spádových oblastí RÚVZ so sídlom v Poprade.

Z výsledkov výkonu ŠZD v prevádzkach so zameraním na výrobu stolárskych prác, výrobu chladiacich boxov, textilnú výrobu, krajčírstvo, auto umyváreň, pneuservis je možné konštatovať, že na pracoviskách neboli zistené závažne nedostatky hlavne týkajúce sa uplatňovania úprav pracovných podmienok pre pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou. Na prevádzkach je reálny predpoklad existencie pracovných podmienok, ktoré prevádzkovateľ dokáže prispôsobiť zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím.

Zamestnávateľa (prevádzkovateľa) plne rešpektovali všetky obmedzenia, prípadne odporúčania, ktoré špecifikujú lekári posudzujúci zdravotnú spôsobilosť na prácu alebo príslušní odborní lekári v rámci vstupnej a počas prevádzky chráneného pracoviska aj periodických lekárskejších prehliadok kvôli minimalizovaniu možných negatívnych dopadov faktorov pracovného prostredia na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE OBYVATEĽOV SR

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Sledovanie výživového stavu:

Projekt pokračuje na základe schválenej metodiky v programe ALIMENTA 2. V roku 2014 bolo spolu vyšetrených 80 klientov v 2 vekových kategóriách mužov a žien pre ľahkú prácu v zmysle OVD SR a porovnanie s priemerom SR. Program ALIMENTA poskytol údaje o energetickom príjme základných živín (T,S,B), vitamínov, minerálnych látok, hrubej vlákniny, cholesterolu zo stravy, NaCl, príjmu tekutín v porovnaní s OVD. Ďalej bol

spracovaný dotazník o životospráve klinicko – somatický dotazník a záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Projekt bol spracovaný za celé Slovensko. Počet vyšetrených klientov za SR bol 2 783.

V tomto roku bol predložený návrh aktualizácie OVD pre obyvateľov SR k zaujatiu stanoviska. V súčasnosti prebieha prerokovanie konečnej verzie na základe predložených pripomienok. Aktualizácia OVD ovplyvní výživový stav obyvateľov SR a prispeje k rozvoju Programu ozdravenia výživy obyvateľov v SR.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli vo vybraných potravinách a ľudskom organizme s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaného obsahu v organizme.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

V I. etape bol zabezpečený odber vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie KJ, KJO₃, feroxyanid draselný. Spolu bolo odobratých 12 vzoriek zo zahraničnej produkcie, všetky vyhoveli pre obsah KJ, KJO₃, feroxyanid draselný (kontrola obsahu jódu).

V II. etape bolo odobratých a odoslaných 10 vzoriek moču na laboratórne vyšetrenie na ÚVZ SR.

Sledovanie obsahu jódu zo stravy výpočtom z jedálnych lístkov v porovnaní s OVD za vybrané RÚVZ v SR. Spracovaných 80 jedálnych lístkov a 80 dotazníkov o spotrebe a životospráve.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (príprava vzoriek, laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (ober vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie nanotechnológií vo všetkých sférach pričom jednou z nich sú aj materiály, ktoré prichádzajú do styku s potravinami či už priamo alebo nepriamo. Používanie nanomateriálov je v súčasnosti povolené podľa legislatívy EÚ iba pre plastové materiály a predmety pričom ich použitie je obmedzené na 4 látky, na ktoré vydala EFSA

oficiálne stanovisko. Používanie nanočastíc v iných typoch materiálov ako sú napr. povrchové úpravy nie je legislatívne upravené na úrovni EÚ a doposiaľ ani v národnej slovenskej legislatíve. U nanomateriálov na báze TiO₂ sa deklaruje ich mikrobiálna rezistencia a tým sú predurčené na povrchovú úpravu v potravinárskych zariadeniach.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2014 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2016 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2015

Záverečná správa

30. marec 2016

Vyhodnotenie k II. polroku 2014

- odber vzorky náterovej hmoty obsahujúcej nanočastice TiO₂
- príprava metodického pokynu pre aplikáciu náterovej hmoty a monitoring jej účinnosti vo vybraných mikrobiologických ukazovateľoch

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarováť ich zdravotnú bezpečnosť.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia

V súčasnej dobe sú plastové materiály a predmety určené na styk s potravinami legislatívne riešené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 z pohľadu látok používaných na ich výrobu, testovania a uvádzania na trh. Plastové výrobky (napr. dózy na uskladňovanie rôznych typov) však legislatívne nemajú upravenú dobu používania, počas ktorej je deklarovaná ich zdravotná bezpečnosť vo vzťahu k migrácii látok. Zvolenými testami, ktoré budú simulovať rôzne typy potravín a rôzne spôsoby používania, pri ktorých môže dôjsť k poškodeniu plastu sa zistí úroveň migrácie látok, ktoré môžu mať vplyv na zdravie ľudí.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2014 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2016 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy

31. december 2015

Záverečná správa

30. marec 2016

Vyhodnotenie k II. polroku 2014

- príprava usmernenia k výkonu tohto projektu (plán odberu vzoriek, typ vzoriek, proces testovania, zavedenie analytických metód)

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ v SR – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov :

- 4-hydroxybenzofenón (4-HBP)
- benzofenón (BP)
- 2-hydroxybenzofenón (2-HBP)
- 4-metylbenzofenón (4-MBP)
- 4-benzoylbifenylyl (PBZ)
- 2-izopropyltioaxantón (ITX)
- quantacure (QTC – EHDAB – 2-etyl(hexyl-4-dimetylaminobenzoát)

ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2014 – apríl 2014 - zber a analýzy vzoriek

II. etapa : 15. január 2015 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy
31. december 2014

Záverečná správa
15. január 2015

Vyhodnotenie k II. polroku 2014

Zber a analýza 70 vzoriek potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch a obalových materiáloch.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Cieľ

Kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných medií a za rôznych podmienok.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade (laboratórne vyšetrenie, hodnotenie) v spolupráci s RÚVZ v SR (odber vzoriek)

Anotácia

Aj keď sú keramické výrobky legislatívne riešené na úrovni smerníc EÚ, ktoré sú zapracované do PK SR niektoré typy výrobkov, ktoré výrobcovia alebo dovozcovia deklarujú ako keramické výrobky nespádajú vzhľadom na spôsob ich výroby a materiálové zloženie pod platnú legislatívu. Z toho dôvodu nie sú známe možné kontaminanty na báze ťažkých kovov, ktoré môžu migrovať z keramických výrobkov typu panvice, riady, nože. Z tohto dôvodu je potrebné zistiť stupeň migrácie ťažkých kovov do rôznych simulačných medií a za rôznych podmienok, ktoré predstavujú reálne spôsoby použitia.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2014 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2016 - záverečná správa

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia spotrebiteľov.

Ukončenie úlohy
31. december 2015

Záverečná správa
30. marec 2016

Vyhodnotenie k II. polroku 2014

- príprava usmernenia k výkonu tohto projektu (plán odberu vzoriek, typ vzoriek,

proces testovania, zavedenie analytických metód – stanovenie Ba, Co, Cu, Fe, Li, Mn, Zn)

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Cieľ:

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. Kontrola povinného označenia KV a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. Vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Riešenie:

Kontrola vybraných regulovaných alebo zakázaných látok v KV, povinného označenia KV, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov KV vyplývajúca z nových právnych predpisov pre KV platných v EÚ od 11. 07. 2013.

Odber KV u subjektov v našom regióne okresov Poprad, Kežmarok a Levoča a ich laboratórna analýza.

Výsledky:

Celkom bolo odobratých na laboratórnu analýzu 12 druhov kozmetických výrobkov podľa nasledovných cielených sledovaní:

1. Zakázané látky

ŕažké kovy – 3 vzorky dekoratívnej kozmetiky pre dospelú populáciu, pričom na základe chemickej analýzy vyhoveli, nedostatky boli zistené v označovaní u 2 druhov výrobkov

farbivá – 2 vzorky KV pre dospelú populáciu určené na tetovanie, prípadne na permanentný make-up. Na základe chemickej analýzy vyhoveli, nedostatky boli zistené v označovaní 1 vzorky - farby určenej na tetovanie

2. Regulované látky

Konzervačné látky – 2 vzorky KV pre dospelú populáciu a 4 vzorky pre detskú populáciu. Všetky vyšetrované vzorky vyhoveli na základe chemickej analýzy, označovania KV a vybrané druhy aj na základe mikrobiologického vyšetrenia

Fluór, 2,2' - dioxyetanol a peroxid vodíka – 1 druh výrobku na bielenie zubov pre dospelú populáciu, ktorý vyhovel na základe chemickej analýzy aj označenia predmetného KV.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KV

Cieľ:

Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch realizovaný

- u zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh v EÚ KV deklarujúce nanomateriály
- KV, ktoré deklarujú zložky v nano forme
- látok, ktoré sa používajú v nano forme
- veľkosť nano častíc

- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ v SR

Riešenie:

V súlade s odborným Usmernením ÚVZ SR zn. OHVBPKV/13-15949/2014/Ki zo dňa 21. 07. 2014 na zabezpečenie výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 vykonali odborní pracovníci kontrolu používania nanomateriálov v kozmetických výrobkoch u 8 subjektov (4 výrobcov KV a 4 distribútorov KV) registrovaných v našom regióne okresov Poprad, Kežmarok a Levoča.

Výsledky:

Všetky zodpovedné osoby za výrobu kozmetických výrobkov v našom regióne potvrdili, že pri výrobe kozmetických výrobkov nepoužívajú žiadne zložky v nano forme.

U distribútorov bolo prekontrolovaných 22 druhov kozmetických výrobkov, pričom v 1 Veľkoobchodnom sklade liekov, zdravotníckych pomôcok a výživových doplnkov UNIMED, Na letisko 3275/88, 058 01 Poprad, ktorého prevádzkovateľom je UNIMED, spol. s r.o., Orieskova 11, 821 05 Bratislava boli zistené 2 druhy kozmetických výrobkov na ochranu pred slnečným žiarením zn. Daylong®, Kids, SPF 30 a SPF 50, UVB, UVA, vysoká ochrana, lipozomálna slnečná ochrana – LÓCIO, v ktorých bola zistená v zložení (ingredients) Methylene bis-benzotriazolyltetramethylbutylphenol (nano). K týmto výrobkom bol spísaný osobitný záznam podľa priloženej predlohy usmernenia a správa bola zaslaná na ÚVZ SR pod číslom PP 2240/2/2014 zo dňa 12. 09. 2014.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí v SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt hodnotil stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí, množstvo a zloženie stravy vo vzťahu k veku, pohybovej aktivite, a expozícii vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí v SR. Tieto údaje budú zadané do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA. Má význam aj pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru. Tohto roku bolo ukončenie projektu. Z každého RÚVZ súbor tvorilo 480 detí vo vekových kategóriách predškolský vek, mladší a starší školský vek a veková skupina 15 až 18 ročných. Gestor zabezpečil celkové vyhodnotenie a získané údaje poslúžia aj ako podklad k dokumentom Národného programu starostlivosti o deti a mládež.

V októbri 2014 v rámci aktualizácie Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR bol RÚVZ Poprad zaradený do skupiny vybraných RÚVZ v SR (11), ktoré vykonali monitoring príjmu jódu v populácii detí vo veku 10-12 rokov. V 41. kalendárnom týždni bol zabezpečený zber vzoriek (10 ks) biologického materiálu (moč), jeho skladovanie a transport do laboratória ÚVZ SR podľa stanovenej metodiky. Súčasťou bolo aj vyplnenie frekvenčného dotazníka o konzumácii potravinových komodít a 24-hodinového jedálneho lístka dieťaťa rodičom, respektíve jeho zákonným zástupcom. Údaje z dotazníka boli vložené do mustry a jedálny lístok bol spracovaný v programe Alimenta 4. 3E so zameraním na vybrané faktory (jód, bielkoviny, tuky, sacharidy, energetická hodnota). Podľa programu Alimenta 4. 3E hodnoty

jódu (v mg) boli od 0,032 do 0,408. Výsledky saturácie jódom z biologického materiálu nám budú zaslané.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom bolo zisťovať trendy v danej oblasti, porovnanie s výsledkami vybraných európskych krajín.

Gestorom úlohy je MZ SR – odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR.

Zber údajov bol zabezpečený v stanovenom čase v dňoch od 22.9.2014 do 3.10.2014. Výber škôl a postupy pri zbere dát zabezpečil ÚVZ SR. V našom regióne boli vybraté dve školy (ZŠ Francisciho 11 Levoča a Stredná priemyselná škola, Mnoheľova 828 Poprad). Na základnej škole boli do prieskumu zaradené ročníky 5. až 9., na strednej škole ročníky 1. až 4., spolu 159 žiakov. Do prieskumu boli zaradení aj pedagógovia, spolu 32.

Získané údaje boli zaslané gestorovi na spracovanie.

V rámci nášho regiónu sme v 1. polroku 2014 zabezpečili monitoring návykových látok (tabak, alkohol, drogy) štandardizovanými dotazníkmi TAD1 (žiaci) a TAD3 (pedagógovia) na dvoch základných školách (ZŠ Ždiar, ZŠ s MŠ Tajovského Poprad), TAD2 na jednej strednej škole (SZŠ Levoča) a prevalenciu fajčenia a jeho zdravotných dôsledkoch na zdravie v jednom gymnáziu (ul. Kukučínova Poprad).

Po zbere vyplnených dotazníkov boli údaje analyzované vo všetkých súboroch (4), spolu 496 respondentov vo veku 8 až 19 rokov.

Z analýzy v programe EPI 5 vyplynulo, že v rodinnom prostredí má 31,0% respondentov fajčiacich otcov a starých otcov a 18,3% fajčiacich matiek a starých mám. Viac ako polovica respondentov uviedla, že má kamarátov, ktorí už fajčia. Prvé skúsenosti s fajčením má taktiež viac ako polovica žiakov (52,2%), podobne je to aj s alkoholom (58,5%). Stav podnapitosti priznalo 14,3% žiakov ZŠ a viac ako polovica stredoškolákov.

Fajčenie cigarety z marihuany udalo len 1,7% žiakov. Domnievajú sa, že droga spôsobuje halucinácie, smrť. Málo respondentov (17,4%) uviedlo výstižnú odpoveď - závislosť, návyk. Pedagógovia, ktorí sa dobrovoľne zapojili do monitoringu (49), sú nefajčiari, z nich štyria bývalí fajčiari. Podľa ich názoru dnešný spôsob výučby s využitím pomôcok počítačovej techniky dáva možnosti uplatňovania prvkov prevencie drogových závislostí na hodinách biológie, prírodovedy, ekológie, výtvarnej výchovy, etickej výchovy.

S výsledkami boli jednotlivé školské zariadenia informované písomnou správou s grafickým znázornením. Získané výsledky sú zdravotne výchovným materiálom pre ďalšiu spoluprácu a intervenciu v oblasti výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom bolo zmapovať úrazovosť u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte. Podobné sledovanie bolo v roku 2009.

Zber údajov bol vykonaný v 1. polroku 2014 vo vekovej kategórii detí predškolského veku. Podmienkou bolo, aby súbor tvorilo 30 detí (polovica z mestskej MŠ a polovica z vidieckej MŠ).

Gestor úlohy-ÚVZ SR zaslal riešiteľským pracoviskám dotazníky, ktoré mali zmapovať úrazy v uvedenej vekovej kategórii za uplynulé 2 roky. Dotazníky vyplňovali rodičia, alebo ich zákonní zástupcovia.

Vzhľadom na to, že náš RÚVZ má územný obvod troch okresov, súbor detí sme navýšili, celkovo 80 detí predškolského veku.

Údaje boli zadané do masky programu Excel a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

Výsledky analýzy na úrovni regiónu: rozloženie súboru podľa pohlavia - 53,75% chlapcov, 46,3% dievčat. Zo súboru detí za posledné dva roky malo úraz 47 detí (58,75%). U 12 detí (25,5%) si úraz vyžadoval lekárske ošetrovanie, v štyroch prípadoch (8,5%) aj hospitalizáciu. Najčastejšie boli poranené končatiny (55,3%) a hlava (44,6%). Najviac úrazov vzniklo v dôsledku pádu (59,5%), nárazom a úderom (36,1%). Pri úrazoch išlo najčastejšie o pomliaždenie mäkkých tkanív (40,4%) a otvorené rany (29,7%). Najvyšší výskyt úrazov bol v lete a na jeseň, najčastejším miestom vzniku úrazu bola domácnosť (38,2%) a športoviská (25,5%). Iba dva úrazy (4,25%) boli dopravnými úrazmi, bez trvalých následkov. Naše výsledky je možné využívať v praxi v rámci informovanosti laickej verejnosti, aj ako podklad do databázy úrazovosti detí.

Porovnaním s výsledkami analýz celoslovenského súboru 1067 detí (505 chlapcov a 562 dievčat) možno konštatovať, že príčiny vzniku úrazu, ktorá časť tela bola poranená, o aký druh úrazu išlo, v ktorom ročnom období boli najčastejšie zaznamenané úrazy a miesta, kde vzniklo najviac úrazov, kopírovali naše regionálne výsledky. Z celého súboru 1067 detí utrpelo za posledné dva roky minimálne jeden úraz 369 detí (34,5%), dva a viac úrazov 147 detí (13,7%). A z nich 50,9% detí si vyžadovalo lekárske ošetrovanie, hospitalizáciu 6,9% detí. Smrteľné úrazy neboli zaznamenané.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných škôl; využitie hodín TV

V prvej etape plnenia projektu sme vykonali na jar 2014 cieleň štátny zdravotný dozor (10 školských zariadení) zameraný na oblasť pedagogického procesu hodín TV.

V druhej etape, jeseň 2014, vo vybraných školách bola sledovaná pohybová aktivita detí na hodinách TV podľa metodiky gestora úlohy (vo vybraných ročníkoch), priebeh a náplň hodín TV, pre žiakov vybraných ročníkov bol dotazník týkajúci sa ich pohybových aktivít, športu, ich predstave ako využívať hodiny TV, o trávení voľného času s cieľom aktívneho pohybu.

Údaje boli vkladané do masky a zaslané na vyhodnotenie gestorovi úlohy.

Je predpoklad, že na základe zistených údajov bude možné predložiť Ministerstvu školstva argumenty na zlepšenie a skvalitnenie podmienok a náplne výučby hodín telesnej výchovy, vytvárania podmienok využitia ďalších možností pre zvyšovanie pohybových aktivít aj v rámci voľno časových aktivít detí (telocvične prístupné, využívanie školských areálov po skončení vyučovania, organizované športové pohybové aktivity s rodinnými príslušníkmi).

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Oddelenie hygieny detí a mládeže pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS zaslalo elektronickou poštou do základných a stredných škôl v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča informatívne materiály (letáky) a zabezpečilo v 6 ZŠ pre 233 žiakov besedy k danej problematike v rámci výchovy a podpory zdravia mladej generácie.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Realizácia imunizačného programu prebiehala v roku 2014 v pôsobnosti RÚVZ Poprad podľa plánu. Imunizačný program sa realizoval podľa vydaného očkovacieho kalendára platného od 1.1.2014. Očkovací kalendár bol v čase vydania uverejnený na webovej stránke úradu aj v novej praktickej podobe. Išlo o povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Realizáciu imunizácie vykonávali ošetrojúci lekári.

V rámci surveillancie ochorení preventabilných očkovaním bolo v regióne hlásených 9 ochorení na pertussis (3 prípady u detí do 1 a 6 prípadov u dospelých osôb), 8 prípadov pneumokokového invazívneho ochorenia, 78 prípadov novozistených nosičstiev vírusu hepatitídy B a 448 prípadov parotitídy.

V priebehu mesiaca augusta bola podľa usmernenia ÚVZ SR vykonaná kompletná kontrola povinného očkovania, pri ktorej v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča bola zistená zaočkovanosť – od 92,0% (preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a rubeole v 11. roku života v ročníku narodenia 2002 v okrese Levoča) do 100% u všetkých druhov pravidelného očkovania a vo všetkých ročníkoch narodenia.

Väčšina očkujúcich pediatrov nám zasiela mesačné písomné hlásenia o vykonaných očkovačích výkonoch.

V apríli sme sa zúčastnili aktivít Európskeho imunizačného týždňa – 1 rozhovor pre televíziu Poprad, 3 články v regionálnej tlači, články a leták umiestnené na webovej stránke, 2 prednášky v rómskych komunitách o ochoreniach preventabilných očkovaním, nástenka v priestoroch RÚVZ a 15 konzultácií s rodičmi odmietajúcimi očkovanie.

V mesiacoch október a november boli v každom okrese vykonané prednášky pre zdravotné sestry „Vakcinácia detí očami sestier 2014“. Prednášok sa zúčastnilo 211 zdravotníckych pracovníkov.

V mesiacoch november a december prebehol na Strednej Zdravotnej škole v Levoči a Strednej zdravotnej škole v Poprade projekt vzdelávania študentov stredných zdravotných škôl v problematike očkovania. Zúčastnilo sa ho 84 študentov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení sa realizovala v zmysle platnej legislatívy (zák. č. 355/2007 Z.z.) a štandardných definícií prenosných ochorení.

Hlásenie infekčných ochorení podľa skupín A, B, C, D sa prevažne dodržiava. Každý mesiac bola vypracovaná analýza výskytu prenosných ochorení v našom regióne, ktorá bola zaslaná ošetrojúcim lekárom a ústavným zdravotníckym zariadeniam a v januári bola vykonaná analýza výskytu prenosných ochorení za rok 2013.

Informovali sme verejnosť o výskyte prenosných ochorení formou mesačných hlásení o výskyte prenosných ochorení a týždenných hlásení o výskyte ARO a CHPO na internetovej stránke nášho úradu.

Osobitná pozornosť bola venovaná ochoreniam preventabilných očkovaním, najmä pokiaľ ide o laboratórnu dg. týchto chorôb.

Oddelenie epidemiológie sa aktívne snaží udržiavať dobrú spoluprácu so zdravotníckymi zariadeniami v regióne, hlavne s oddeleniami klinickej mikrobiológie v oblasti surveillancie infekčných ochorení.

Zvýšená pozornosť v tomto roku bola venovaná ochoreniam na tuberkulózu u rómskych detí, kde pokračuje nariadené očkovanie detí z nižšieho hygienického štandardu v obciach Hranovnica, Výborná a Krížová Ves. V tomto roku sme zaznamenali 33 prípadov ochorenia na tuberkulózu.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Pokračovali sme v surveillance a kontrole infekčných ochorení používaním epidemiologického informačného systému EPIS a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC, systému rýchleho varovania, manažmentu epidémií a manažmentu kontaktov a ohnísk.

Za rok 2014 bolo hlásených a v informačnom systéme spracovaných 3940 prípadov infekčných ochorení, z nich 480 bolo NN. ARO a chrípka sa hlásili telefonicky. Hlásenia zadávali do informačného systému pracovníci oddelenia epidemiológie. Zabezpečoval sa aj systém rýchleho varovania, kde bolo zadaných 17 hlásení.

Od roku 2013 funguje hlásenie potvrdených prípadov z mikrobiologického laboratória v Stropkove pre náš región. Nedostatočné je hlásenie prípadov do systému od samotných ošetrovujúcich lekárov a vôbec nefunguje hlásenie z OKM Nemocnice Poprad a.s..

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz sa naďalej vykonáva aj v rámci hlásenia v EPISe. Hlásených bolo 480 sporadických nozokomiálnych nákaz. Naďalej sa prešetroval každý pozitívny výsledok hemokultúry hlásený OKM Nemocnice Poprad, a.s. V roku 2014 sme sa už po štvrtý krát zapojili do programu HELICS – sledovania NN na jednotke intenzívnej starostlivosti – na OAIM Nemocnice Poprad a.s., kde pri retrospektívnom incidenčnom sledovaní bola zistená incidencia nozokomiálnych nákaz 23,3%.

V rámci ŠZD bolo vykonaných 173 kontrol aj so zameraním na kontrolu dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej techniky, pri ktorých bolo odobraných 1005 vzoriek z prostredia, 160 vzoriek na sterilitu, 6 vzoriek dezinfekčných roztokov. Súčasťou kontroly bolo aj testovanie funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov a to u 106 horúcovzduchových a 87 parných sterilizačných prístrojov. Podrobná analýza bude vo Výročnej správe oddelenia epidemiológie za rok 2014.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

V roku 2014 sa priebežne aktualizovali plány opatrení pre prípad pandémie chrípky a havarijný plán hlavne so zameraním na počty reprofilizovaných lôžok v jednotlivých zariadeniach a aktualizáciu kontaktných osôb jednotlivých dotknutých inštitúcií.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V rámci tejto surveillance hlásenie ACHO v týždenných intervaloch zainteresovanými oddeleniami je nedostatočné. Hlásia sa len hospitalizované prípady, nie negatívny stav. Tieto informácie sa získavajú aktívne epidemiológom. V roku 2014 nebol hlásený žiadny prípad ACHO. V pravidelných intervaloch podľa plánu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach sa vykonávali odbery odpadových vôd na čističke odpadových vôd vo Veľkej Lomnici na sledovanie VDPV. V priebehu roka 2014 bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu virologického laboratória RÚVZ so sídlom v Košiciach s negatívnym výsledkom.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Poprade je súčasťou poradenského centra ako jedna z nadstavbových poradní Poradňa pre AIDS. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty pre verejnosť. Poradenstvo vykonáva lekár epidemiológ, ktorý zároveň koordinuje činnosť v prevencii AIDS na úrade, v úzkej spolupráci s oddelením Podpory zdravia a oddelením hygieny detí a

mládeže. Klienti okrem poradenstva dostanú informáciu o možnosti vyšetrenia HIV protilátok. V roku 2014 však neboli vykonané žiadne odbery na vyšetrenie anti HIV protilátok, ktoré inak vykonáva OKM Nemocnice Poprad. Dvaja klienti boli odporučení na vyšetrenie do RÚVZ Košice.

Pri príležitosti Svetového dňa boja proti AIDS boli pripravené vzdelávacie materiály (letáky), ktoré boli rozoslané v okresoch Poprad, Kežmarok a Levoča do 100 školských zariadení.

Súčasťou akcie boli besedy k problematike AIDS-HIV v 6 ZŠ s účasťou 233 žiakov.

V rámci projektu Hrou proti AIDS v roku 2014 nebola uskutočnená žiadna aktivita.

RÚVZ so sídlom v Poprade priebežne počas roka 2014 vykonával edukačnú činnosť a zároveň obyvateľstvo regiónu informoval o epidemiologickej situácie vo výskyte AIDS v rámci Slovenska prostredníctvom regionálnych médií (TV Poprad, Chemosvit noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Kežmarok, Tatranský denník), na webovej stránke RÚVZ a na nástenkách v Poradni zdravia a RÚVZ.

V mesiaci január 2014 sa uskutočnilo školenie pre 30 rómskych asistentov Platformy na zlepšenie verejného zdravia znevýhodnených skupín.

Vyhodnotenie tejto úlohy bude zaslané koncom roka 2014 na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V novembri 2011 bola na oddelení epidemiológie zriadená Poradňa očkovania. Na webovej stránke úradu sú uvedené kontakty o možnosti telefonického poradenstva aj osobnej návštevy po telefonickom dohovore.

V roku 2014 bolo do poradne pozvaných 45 rodičov, ktorí odmietajú očkovanie svojich detí. Dostavilo sa 31 rodičov. V troch prípadoch bol tento pohovor úspešný a rodičia svoje deti dali zaočkovať.

V roku 2014 poradňu navštívilo 15 cestovateľov, ktorí sa prišli poradiť o očkovaní pri cestách do zahraničia a následne bolo vystavených 5 medzinárodných očkovacích preukazov a v dvoch prípadoch bol vykonaný zápis o očkovaní do existujúceho preukazu.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Tento projekt sa uskutočnil v roku 2013.

7 ŠPECIALIZOVANÉ LABORATÓRIUM 2 MIKROBIOLOGICKÝCH ANALÝZ

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Cieľ:

Základnou požiadavkou v rámci vyšetrovaných mikrobiologických ukazovateľoch vo vzorkách minerálnych a pramenitých balených vodách a vodách vo watercooleroch (dávkovače vody) je neprítomnosť fekálneho znečistenia, patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov.

Splnením tejto požiadavky je neprítomnosť *Escherichia coli*, koliformných baktérií, *Pseudomonas aeruginosa*, enterokokov, patogénnych a podmienene patogénnych mikroorganizmov v 250 ml a sporulujúcich sulfid redukujúcich anaeróbných baktérií v 50 ml vyšetrenej vzorky. Kultivovateľné mikroorganizmy pri teplote 21°C ± 1°C a Kultivovateľné

mikroorganizmy pri teplote 37°C, ako ukazovateľ celkového oživenia, je limitovaný len na zdroji a do 12 hodín po naplnení do spotrebiteľského balenia, pričom počas týchto 12 hod. musí byť teplota vôd od 4°C ± 1°C.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetrilo za rok 2014 **20** vzoriek (167 ukazovateľov, 403 analýz) spadajúcich do tohto projektu.

Vyšetrenia sa riadili 28 hlavou PK SR a požiadavkami projektu.

Spolu s 15 vzorkami vôd bolo súčasne odobratých aj 50 sterov (50 ukazovateľov, 512 analýz) z jednotlivých výpustí.

Mikrobiologický rozbor:

6 vzoriek vyhovovalo vo všetkých mikrobiologických ukazovateľoch, čo predstavuje 30% z celkového počtu.

1 vzorka (5%) nespĺnila požiadavky PK SR v ukazovateľoch:

Escherichia coli

Koliformné baktérie

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 21°± 1°C a pri 37°C

(identifikované MO: *Escherichia coli*, *Enterobacter* sp. a *Citrobacter* sp.)

1 vzorka (5%) nespĺnila kritéria v ukazovateľoch:

Koliformné baktérie

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 21°± 1°C

(identifikované MO: *Klebsiella oxytoca*, *Citrobacter* sp.)

1 vzorka (5%) nespĺnila kritéria v ukazovateli:

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 21°± 1°C

11 vzoriek (55%) nespĺnilo kritéria v ukazovateľoch:

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C

Kultivovateľné mikroorganizmy pri 21°± 1°C

(tieto počty MO boli výrazne prekročené >> 300 KTJ/ml, v identifikovaných MO boli najčastejšie zastúpené mikroorganizmy ako *Alcaligenes* sp., *Alcaligenes faecalis*, saprofytické stafylokoky, aeróbne sporulanty, *Bacillus cereus*)

Biologický rozbor:

20 vzoriek (80 ukazovateľov, 80 analýz) vyhovovalo vo všetkých skúšaných **biologických ukazovateľoch (100 %).**

V 50 steroch, ktoré boli odobraté pri 15 vzorkách vôd boli identifikované:

2 *Bacillus cereus*

13 aeróbne sporulanty

2 mikrokoky

3 *Streptococcus* sp.

8 saprofytické stafylokoky

17 *Acinetobacter* sp.

1 *Sphingomonas paucimobilis*

2 *Klebsiella oxytoca*

1 *Escherichia coli*

- 2 *Pantoea*
- 1 *Citrobacter* sp.
- 3 kvasinky

Špecializované laboratórium chemických analýz analyzovalo v **20 vzorkách watercoolerov** (80 ukazovateľov, 160 analýz) obsah ťažkých kovov ako arzén, kadmium, olovo a ortuť.

V žiadnej zo vzoriek nebol prekročený hygienický limit.

Záver:

V porovnaní s rokom 2013 môžeme konštatovať mierne zlepšenie (6 vyhovujúcich vzoriek, žiadna vzorka nevyhovujúca v biologických ukazovateľoch), ale pribudli nám dve vzorky, ktoré nevyhovovali v ukazovateli Koliformné baktérie. Znova nemôžeme byť spokojní s nedostatkami ako: nevyhovujúce podmienky skladovania, nemonitorovanie mikroklimatických podmienok pri skladovaní, nedodržaná vysledovateľnosť (nebolo možné identifikovať výrob. šaržu, prípadne dátum spotreby). V miestach výdaja sa nevedia evidencie o otváraní obalov, ani dátum spotreby po otvorení.

Vzhľadom na to, že až 7 nevyhovujúcich vzoriek vôd z watercoolerov bolo odobratých z nemocníc, jedna znova z čakárne oddelenia klinickej onkológie a ani jedna vzorka nevyhovovala vo všetkých mikrobiologických ukazovateľoch (KM pri $21^{\circ} \pm 1^{\circ}C$ a 37° boli niekoľkonásobne prekročené), sú na mieste veľmi striktné opatrenie voči prevádzkovateľom týchto zariadení a opakované kontroly vody vo všetkých mikrobiologických i biologických ukazovateľoch.

7.3. MATERSKÉ MLIEKO

Cieľ:

Sledovala sa kvalita nepasterizovaného mlieka ako odozva na zdravotný stav matky a spôsob manipulácie s mliekom. Mikrobiologické vyšetrenia boli zamerané na sledovanie účinnosti pasterizácie materského mlieka porovnávaním mikrobiologickej kvality mlieka pred a po jeho pasterizácii.

Zisťovala sa prítomnosť patogénnych mikroorganizmov v nepasterizovanom a pasterizovanom mlieku a prítomnosť stafylokokového enterotoxínu v pasterizovanom mlieku, ako prevencia proti ohrozeniu zdravia novorodencov podávaním kontaminovaného mlieka. Izolované kmene *Staphylococcus aureus* boli odoslané do NRC pre KPS a ich toxíny v Košiciach, kde sa sledovala prítomnosť Stafylokokového enterotoxínu.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko:

RÚVZ so sídlom v Poprade – **Špecializované laboratórium 2 mikrobiologických analýz** vyšetřilo za rok 2014 **89** vzoriek (89 ukazovateľov, 344 analýz) materského mlieka.

Bolo vyšetřených **44** vzoriek materského mlieka **pred pasterizáciou:**

V týchto vzorkách boli identifikované:

<i>Acinetobacter sp.</i>	8
aeróbne sporulanty	1
<i>Alcaligenes sp.</i>	1
<i>Bacillus cereus</i>	3
<i>Enterobacter sp.</i>	6
enterokoky	1
<i>Escherichia coli</i>	1
<i>Klebsiella oxytoca</i>	5
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	5
mikrokoky	3
<i>Pantoea</i>	7
saprofytické stafylokoky	33
<i>Staphylococcus aureus</i>	9
<i>Streptococcus sp.</i>	4

Bolo vyšetrených **45** vzoriek materského mlieka **po pasterizácii**:
 V týchto vzorkách boli identifikované:

aeróbne sporulanty	1
<i>Bacillus cereus</i>	3
enterokoky	9
<i>Escherichia coli</i>	1
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	1
mikrokoky	1
saprofytické stafylokoky	9
<i>Staphylococcus aureus</i>	2
<i>Streptococcus sp.</i>	3

Záver: v 2 vzorkách (2%) neboli identifikované žiadne mikroorganizmy pred ani po pasterizácii.

V 28 vzorkách (64%) bola pasterizácia účinná a neboli tam zistené žiadne mikroorganizmy.

V 15 vzorkách (34%) aj po pasterizácii bola potvrdená prítomnosť mikroorganizmov.

V dvoch prípadoch izolovaných kmeňov *Staphylococcus aureus* bola potvrdená produkcia enterotoxínu **D**.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia úloh NPPZ realizujeme na RÚVZ v Poprade sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľov v spádovom regióne okresu Poprad, Kežmarok a Levoča v spolupráci so ŠÚ SR. Taktiež sa zaoberáme problematikou úmrtnosti a jej hlavných príčin na základe spracovania Listov o prehliadke mŕtveho. V spolupráci s mestskými a obecnými úradmi sledujeme vekové zloženie rómskej populácie v spádovom regióne. Nemocnica v Poprade a Nemocnica v Kežmarku nám posielajú hlásenia o počte pôrodov, ale i úmrtí a vrodených vývojových chybách novorodencov.

Onkologické oddelenie Poprad nám poskytuje údaje o výskyte nádorových ochorení v okrese Poprad a Kežmarok, z ktorých si robíme vlastné analýzy pre interné potreby.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Plneniu Národného programu obezity sa venuje veľká pozornosť predovšetkým prostredníctvom ovplyvňovania klientov základnej poradne zdravia. V roku 2014 navštívilo základnú poradňu 118 klientov z toho 77 žien a 41 mužov. Z uvedeného počtu bolo odporúčaných navštíviť poradňu pre zdravú výživu vrátane opakovaných kontrol 51 klientov, z toho 38 žien a 13 mužov. Poradňa pre zdravú výživu spolupracuje s ortopedickým oddelením Nemocnice v Poprade pri znižovaní hmotnosti pacientov zaradených do operačných programov na výmenu kĺbov, kde je kardinálna požiadavka pred plánovanou operáciou zníženie hmotnosti na prijateľnú úroveň. Počas roka bolo poskytnuté opakované poradenstvo 8 pacientom, ktorí sa po znížení hmotnosti mohli podrobiť operačnému zákroku. Táto skutočnosť svedčí o vysokej efektívite poradne pre zdravú výživu formou dlhodobého a opakovaného pôsobenia.

Problematika obezity sa rieši aj pri návšteve poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, ktorú v roku 2014 navštívilo 23 klientov, ktorým bolo vykonané aj spirometrické vyšetrenie.

Svetový deň zdravia sa uskutočnil 7. 4. 2014 v čase od 13.00 – 16.00 hod. v hypermarkete Tesco Poprad, kde bol 35 klientom vyšetrený celkový cholesterol z kapilárnej krvi. Pracovníčky a lekárka z poradenského centra RÚVZ so sídlom v Poprade informovali verejnosť o rizikách spojených s nadváhou a obezitou, s nedostatkom pohybovej aktivity, nezdravého spôsobu stravovania, vysokého TK.

Dňa 10. 5. 2014 v rámci Svetového dňa Pohybom ku zdraviu sa na RÚVZ v Poprade uskutočnil Deň otvorených dverí. Poradňu zdravia navštívilo 8 záujemcov, ktorým bol vyšetrený celkový cholesterol v krvi, glukóza, triacylglyceroly a HDL v krvi, zmeraný TK, BMI, % telesného tuku a odborným poradenstvom.

Pri príležitosti Dňa srdca, ktorý je každoročne Svetovou zdravotníckou organizáciou stanovený na 29. 9. pod názvom akcia MOST sme v hypermarkete Tesco Poprad merali celkový cholesterol v krvi, krvný tlak, výšku, váhu, BMI index a percento telesného tuku. Vyšetrených bolo 75 klientov.

V priebehu roka boli na predškolské a školské zariadenia zaslané letáky a informácie o význame pohybovej aktivity, ale i správnom stravovaní ako prevencie vzniku obezity. Pracovníčky HDM sa zúčastnili praktických ukážok prípravy racionálnej výživy, ktoré boli organizované v stravovacích prevádzkach školských a predškolských zariadeniach.

9.2.1 „Vyzvi srdce k pohybu“ : Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Súťaž organizujú RÚVZ v SR, gestorm je RÚVZ v Banskej Bystrici. Je zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie. Súťaž prebieha každé dva roky, uskutoční sa v roku 2015.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Kontrolu fajčenia podľa zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov vykonávajú pracovníci všetkých terénnych oddelení v rámci štátneho a potravinového dozoru. Z výsledkov kontrol je zrejmé, že prevádzkovatelia stravovacích, ubytovacích zariadení, školských a predškolských zariadení a zdravotníckych zariadení venujú problematike ochrane nefajčiarov náležitú pozornosť, najmä týkajúce sa formálnych povinností vyplývajúcich sa zo zákona ako je umiestnenie informačných tabúľ o zákaze fajčenia, vyčlenenia priestorov, kde je fajčenie dovolené a pod. Evidenciu a mesačné hlásenie o počte vykonaných kontrol a výške sankcií posielame na ÚVZ SR.

V spolupráci s HDM sa problematike fajčenia venujeme v školských zariadeniach a domovoch mládeže, kde bolo zabezpečených 18 prednášok a besied týkajúcich sa škodlivosti fajčenia na zdravie detskej populácie. Na vybraných školách sa uskutočňuje každoročne prieskum o tabaku, alkohole a drogách.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sa 30. 5. 2014 uskutočnilo výjazdové vyšetrenie v hypermarkete Tesco v Poprade. Vyšetroval sa celkový cholesterol v krvi a krvný tlak, taktiež spirometrické vyšetrenie. Celkovo bolo vyšetrených 52 záujemcov. V rámci tejto akcie bol kladený dôraz aj na podávanie informácie verejnosti o bezplatnej možnosti návštevy poradenského centra, ale i Poradne na odvykanie od fajčenia, ktorú v roku 2014 navštívilo 7 klientov.

V mesiacoch október – november 2014 sme sa zapojili do dotazníkovej štúdie TOHES – o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospelaj populácie v SR v počte 120 dotazníkov.

9.4 Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunít na roky 2009 – 2015

V roku 2012 bol projekt „Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku“ pozastavený. V októbri 2013 vznikla Platforma na ochranu a podporu zdravia znevýhodnených skupín, do ktorej je zapojených celkom 120 komunitných pracovníkov, z toho 12 koordinátorov a 108 asistentov. V našom regióne pôsobí 30 osôb, s koordinátormi bol nadviazaný kontakt a dohodnutá forma spolupráce pre ďalšie obdobie v oblasti vylepšovania podmienok v rómskej komunite. Dňa 29. 1. 2014 prebehlo na RÚVZ v Poprade školenie rómskych koordinátorov zamerané na problematiku infekčných a prenosných ochorení, očkovania, ochranu životného prostredia a bývania, skládok a odpadu, osobnú hygienu, vší a iné problémy v rómskych komunitách.

Oddelenie Podpory zdravia sleduje vybrané ukazovatele zdravotného stavu obyvateľstva v regióne na základe analýzy Listov o obhliadke mŕtveho so zameraním na zistenie rozdielov medzi majoritnou a rómskou populáciou vo vekovo špecifickej úmrtnosti, priemerného veku úmrtia, hlavných príčin úmrtí, analýzy príčin úmrtí 0-14 ročných. V roku 2014 sa skompletizovali údaje získané z Listov o obhliadke mŕtveho o rok 2013 čo predstavujú štatistické údaje za 18-ročné obdobie. Súbor pozostáva z 23 922 Listov o obhliadke mŕtveho, z toho je 1397 z rómskej populácie a 22 525 z majoritnej populácie.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Pracovníčky Poradenského centra RÚVZ informujú verejnosť o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu pri príležitosti svetových dní prostredníctvom masmédií, ale i v školských zariadeniach formou prednášok a besied.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenie úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

V rámci tejto úlohy sa realizovalo 19 prednášok v kluboch a domovoch dôchodcov na rôzne témy, ako sú prevencia kardiovaskulárnych ochorení, hypertenzia, zdravá výživa, obezita, význam pohybovej aktivity. Klub dôchodcov Spišská Sobota – Poprad sa zapojil do dotazníkového prieskumu informovanosti o osteoporóze v počte 22 respondentov. V klube dôchodcov Xenón sme uskutočnili výjazdové vyšetrenie, kde sme 18 záujemcom odmerali hladinu cholesterolu v kapilárnej krvi, zmerali BMI, percento telesného tuku a hodnotu krvného tlaku.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Na plnení tejto úlohy sme sa podieľali v spolupráci s HDM, vyhodnotenie je uvedené v časti HDM. Do predškolských a školských zariadení sú pravidelne distribuované propagačné letáky pri príležitosti svetových dní. Prednášky na témy ako sú zdravá výživa, fajčenie, alkohol, drogy, chrípka, hepatitída sa uskutočňujú v týchto zariadeniach, ale i v Centre voľného času.

9.8 CINDI program SR

Dlhodobým a konečným cieľom programu je znižovanie celkovej úmrtnosti populácie na chronické neinfekčné ochorenia, predovšetkým na choroby srdcovo – cievne a nádorové a v konečnom dôsledku znížiť celkovú úmrtnosť populácie a predĺžiť tak strednú dĺžku života.

Tento program je realizovaný formou poradenskej činnosti v základnej poradni zdravia RÚVZ, v poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity, v poradni zdravej výživy a v poradni na odvykanie od fajčenia.

V základnej poradni zdravia bolo v roku 2014 vyšetrených 118 klientov, z toho 77 žien a 41 mužov. Okrem toho sa uskutočnili výjazdové vyšetrenia kde bolo vyšetrených spolu 188 klientov, 52 klientom bolo urobené spirometrické vyšetrenie. Výjazdové vyšetrenia, ktoré zabezpečujeme v rámci medzinárodných a svetových dní súvisiacich so zdravím sú z hľadiska propagácie zdravého životného štýlu významné z pohľadu vekovej štruktúry klientov. Zatiaľ čo poradne zdravia na RÚVZ navštevujú predovšetkým osoby z vyšších vekových skupín v rámci výjazdov vo verejne prístupných priestoroch sú predovšetkým mladšie vekové skupiny.

Pozornosť sme venovali zabezpečeniu pravidelných informácií obyvateľstva zameraných na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľstva. Pri plnení tejto úlohy sme využívali podávanie informácií prostredníctvom webovej stránky RÚVZ, ktorá bola pravidelne dopĺňovaná najmä v závislosti na významné dni vyhlasované WHO v problematike ochrany a podpory zdravia a zdravotného stavu vôbec. Využívali sme možnosti podávania pravidelných informácií prostredníctvom regionálnych masmédií (Chemosvitské noviny, noviny Whirpool, Podtatranské noviny, noviny Poprad, denník Korzár, noviny Kežmarok a TV Poprad, Slovenský rozhlas) v počte 18 príspevkov.

Aktuálne informácie sú pre verejnosť dávané aj prostredníctvom nástenky na RÚVZ a v čakárni poradne zdravia.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Považskej Bystrici**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Informácia poskytnutá RÚVZ so sídlom v Trenčíne:

Skupinový vodovod SKV Lednické Rovne, vodárenský zdroj vrt HLR 4 Horovce, ktorého ochranné pásmo I. stupňa sa nachádza na pozemkoch parcela č.674/5 a 6 k.ú. Horovce a parcela č. 1830/2 k.ú. Ladce v lokalite pri Váhu. Ďalšie vodárenské zdroje v rámci SKV Led. Rovne - vrt a studňa Skalka a studňa Háj sa nachádzajú v k.ú. Lednické Rovne v okrajovej časti obce. Zo skupinového vodovodu sú zásobované pitnou vodou 4 obce s počtom zásobených obyvateľov cca 4 800.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici získava údaje a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch pôsobiacich na území okresov Púchov, Považská Bystrica a Ilava v programe ASTR, ktorého aktualizácia je pravidelne vykonávaná podľa požiadaviek ÚVZ SR. Podľa štandardných výstupov programu bolo k 31.12. 2014 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici evidovaných celkom 2458 exponovaných zamestnancov, z toho 457 žien. Počet zamestnávateľských subjektov, u ktorých evidujeme rizikové práce je 111. Podľa evidencie ASTR najviac rizikových prác evidujeme v rezorte priemyselnej výroby - 2082 zamestnancov. 127 pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti zdravotníctva a sociálnej pomoci. V poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove evidujeme 51 zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce. Rizikové práce v oblasti administratívnych a podporných služieb vykonáva 55 pracovníkov, v oblasti dodávky vody, čistenia a odvodu odpadových vôd, odpadov a služieb odstraňovania odpadov vykonáva rizikové práce 19 pracovníkov a v odborných, vedeckých a technických činnostiach vykonáva rizikové práce 25. V stavebníctve a pri ťažbe a dobývaní vykonáva rizikové práce 40 pracovníkov a v oblasti skladovania a dopravy 55 pracovníkov. 2 pracovníci vykonávajú rizikové práce v oblasti vzdelávania a rovnaký počet pracovníkov vykonáva rizikové práce v oblasti dodávky elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu.

Z jednotlivých rizík sú pracovníci pri výkone prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie najviac exponovaní rizikovému faktoru hluk (1814 exponovaných pracovníkov, z toho 1751 v 3. kat. a 63 v 4. kat.) Chemickým látkam je exponovaných 881 pracovníkov (z toho 789 v 3. kategórii a 92 v 4. kategórii), z tohto počtu je pevnému aerosólu exponovaných 712 pracovníkov (z toho 620 v 3. kat. a 92 v 4. kat.). Nešpecifickému faktoru - mikroklimatické podmienky je exponovaných 318 pracovníkov (záťaž teplom - 277 pracovníkov a 41 pracovníkov - záťaž chladom). Vibráciám je exponovaných 101 pracovníkov. Nadmernej fyzickej záťaži - DNJZ je exponovaných 127 pracovníkov, všetci v 3. kat., zvýšenému tlaku na

lakt'ový nerv 15 exponovaných pracovníkov, všetci v 3. kategórii. 22 pracovníkov je exponovaných nadmernej fyzickej záťaži pri ručnej manipulácii s bremenami, všetci v 3. kategórii. Biologickým faktorom je exponovaných spolu 24 pracovníkov v 3. kat., optickému žiareniu sú vystavení 2 pracovníci v 3. kategórii.

V porovnaní s údajmi získanými k 31.12.2013 nedošlo k výrazným zmenám v celkovom počte pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (pokles o 58 pracovníkov). Uvedený pokles bol spôsobený najmä vyhlásením konkurzu v spoločnosti Dubnický Metalurgický Kombinát, s.r.o., Dubnica nad Váhom a značným poklesom pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce (pokles o 112 pracovníkov).

Z hľadiska expozície jednotlivým rizikovým faktorom boli zmeny zaznamenané v expozícii hluku - o 44 exponovaných menej. V expozícii chemickým látkam (vrátane pevných aerosólov) nedošlo k zmenám. Pokles bol zaznamenaný aj vo výkone rizikových prác - rizikový faktor fyzická záťaž - o 32 pracovníkov menej (ukončenie činnosti C.S.CARGO SLOVAKIA LOGISTICS, s.r.o. a výkon prác iným providerom - Gimax Logistics, s.r.o. s menším počtom pracovníkov). Naopak k nárastu došlo vo výkone rizikových prác - rizikový faktor vibrácie prenášané na ruky z dôvodu zaradenia pracovných činností brusičov v spoločnostiach IMC Slovakia, s.r.o., Šebeš'ánová, Rademaker Slovakia, s.r.o., Šebeš'ánová, ZVS holding, Dubnica nad Váhom a METALLFORM, s.r.o., Beluša do kategórie rizikových prác.

Pozitívnym zistením je pokles pracovníkov vykonávajúcich práce zaradené do štvrtej kategórie - o 46 pracovníkov menej najmä v expozícii chemickým faktorom.

Uvedené a ďalšie menšie odchýlky v porovnaní s predošlými výstupmi boli spôsobené nasledovným:

- nové rizikové práce boli rozhodnutím určené spoločnosti MP - HOLZ, s.r.o., Bolešov - drevovýroba, ktoré boli zároveň v roku 2014 aj zrušené po zrealizovaní opatrení, KAMPALA, s.r.o., Košeca - výroba tabakových zmesí a cigariet, DESAL, s.r.o., Dolný Lieskov - drevovýroba, Diplomatic, s.r.o., Beluša, D.P.S. spol. s r.o., Považská Bystrica - výroba betónových tvárnic, DREPAS, s.r.o., Lieska - Bezdedov, Púchov - drevovýroba, Metallregal SK, s.r.o., Dubnica nad Váhom, AXES, s.r.o. - prev. Nová Dubnica, M-cast, s.r.o., Orlové, Gimax Logistics, s.r.o., Púchov - odštepny závod sklad hotových výrobkov, Ledrov, spol. s r.o., Lednické Rovne - pomocný pekáč - z dôvodu viacnásobného výskytu chorôb z povolania v tej istej profesii.

- k zmene vo vyhlásených rizikových prácach v zmysle zaradenia nových pracovných činností do kategórie RP došlo v spoločnosti Brantner Altgas, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Halla Visteon Slovakia, s.r.o., Ilava, ZVS holding, a.s., Dubnica nad Váhom, PSL a.s., Považská Bystrica, UNI-TECH, s.r.o., Púchov, ZTS špeciál a.s., Dubnica nad Váhom, GIMAX ADZ, s.r.o., Púchov, DREPEX, s.r.o., Dulov, Ribe Slovakia. k.s, Dubnica nad Váhom, IMC Slovakia, s.r.o., Šebeš'ánová.

- prehodnotenie zaradenia pracovných činností do tretej alebo štvrtej kategórie na základe výsledkov nových meraní faktorov pracovného prostredia a hodnotenia zdravotných rizík v spoločnosti Aquatec VFL, s.r.o., Dubnica nad Váhom - zrušenie zaradenia pracovných činností do tretej kategórie, MP - HOLZ, s.r.o., Bolešov - drevovýroba, Dubnický Metalurgický kombinát, s.r.o., Dubnica nad Váhom, Rademaker Slovakia, s.r.o., Šebeš'ánová, INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom, METALLFORM, s.r.o., Beluša, Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov, Rademaker Slovakia, s.r.o., Šebeš'ánová, GIMAX Servis, s.r.o., Púchov

- opatreniami zo strany zamestnávateľa sa nepodarilo za obdobie jedného roka znížiť mieru rizika a pracovné činnosti naďalej spĺňali kritéria pre zaradenie do štvrtej kategórie prác. Z

dôvodu straty platnosti rozhodnutia boli vydané do 31.12. 2014 nové rozhodnutia pre nasledovných účastníkov konania: Matador Industries a.s., Dubnica nad Váhom, Púchovský mäsový priemysel a.s., Púchov, Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, VS MONT, Lazy pod Makytou, Ľubomír Záhorec, Nemšová - výkon prác v HF Najus, Dubnica nad Váhom, LOKO TRANS Slovakia, spol. s r.o., Dubnica nad Váhom.

Z dôvodu zrušenia prevádzky boli zrušené rizikové práce v prevádzke spoločnosti PREMAC, s.r.o., Bratislava v Dubnici nad Váhom, C.S. CARGO Slovakia Logistics, s.r.o., Púchov - výkon prác spoločnosťou Gimax Logistics, s.r.o., Púchov.

Celkovo bolo k 31.12.2014 vydaných 36 rozhodnutí podľa § 13 ods. 4 písm. m), resp. l) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 355/2007 Z.z.).

Za účelom znižovania miery zdravotných rizík zamestnancov bol vykonávaný ŠZD podľa odborného usmernenia ÚVZ SR zameraný na dodržiavanie ustanovení jednotlivých nariadení vlády. Súčasťou štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti zamestnancov o rizikách vyplývajúcich z expozície jednotlivým faktorom pracovného prostredia:

Hluk - 17 subjektov -spolu 126 dotazníkov „H“

Chemické látky - 9 subjektov - spolu 83 dotazníkov „C“

Vibrácie - 3 subjekty - 17 dotazníkov „V“

Azbest - 2 subjekty - spolu 8 dotazníkov „A“

Bremená - 1 subjekt - spolu 5 dotazníkov „R“

Okrem toho je expozícia pracovníkov jednotlivým faktorom pracovného prostredia posudzovaná aj pri výkone ŠZD v rámci posudkovej činnosti pri uvádzaní priestorov do prevádzky a následne pri posudzovaní výsledkov hodnotenia zdravotných rizík ako splnenia opatrení uložených pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Tiež bola expozícia pracovníkov (výsledky meraní, údaje z kariet bezpečnostných údajov ...) hodnotená aj v rámci posudkovej činnosti pri prehodnocovaní zaradenia pracovných činností do tretej alebo štvrtej kategórie.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v spoločnosti Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov bolo zamestnávateľovi uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík súvisiacich s expozíciou nadmernému teplu na pracovisku lisovňa. Hodnotenie bolo vykonané počas chladného aj teplého obdobia roka. Záverom budú navrhované opatrenia na elimináciu záťaže teplom.

V spolupráci s ambulanciou pracovného lekárstva boli zrealizované biologické expozičné testy u pracovníkov pri tavení skloviny s obsahom olova - spolu 4 pracovníci. U dvoch boli zistené zvýšené hodnoty olova v krvi. Pracovníci podstúpili infúziu liečbu na klinike v Martine. Na pracovisku došlo k úprave - výmena pece, čím došlo aj k zmene technológie tavenia, vďaka ktorej by malo dôjsť k zníženiu koncentrácie olova v pracovnom prostredí. Uvedené bude overené meraním, vykonanie ktorého bolo zamestnávateľovi uložené.

Opatrenie na zabezpečenie hodnotenia zdravotných rizík - hodnotenie fyzickej záťaže bolo tiež okrem iných spoločností v rámci šetrenia podozrenia na chorobu z povolania uložené aj spol. Mikona, s.r.o., Púchov a spoločnosti GIMAX Logistics, s.r.o., Púchov u pracovníkov pri expedovaní pneumatík pri ručnej manipulácii s bremenami.

V spoločnosti Dubnický Metalurgický Kombinát, s.r.o, Dubnica nad Váhom došlo k zníženiu zdravotných rizík u pracovníkov, ktorí boli exponovaní kremeňu (karcinogén) po realizácii opatrení vykonaných na pracoviskách (technologických, stavebných) - úprava priestoru pre odlievanie kokíl, náhrada sypkého materiálu pre podloženie foriem. Na základe týchto zmien zamestnávateľ zabezpečil nové merania. Z nových meraní pevných aerosólov bolo zistené, že pracovníci v uvedenej spoločnosti sú exponovaní zlievarenským pevným aerosólom

(koncentrácia voľného oxidu kremičitého stanoveného z respirabilnej frakcie odobratých vzoriek je v oceliarni 2,28, vo formovni 1,37), železu a jeho zliatinám a zväčša pevným aerosólom.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 bol ŠZD podľa NV SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov (ďalej len NV SR č.355/2006 Z.z.) zameraný na kontrolu dodržiavania ustanovení § 8 uvedeného nariadenia vlády vykonaný v štyroch prevádzkach (PSL, a.s., Považská Bystrica, NsP Považská Bystrica - nemocničná lekáreň, lekáreň Tília, Považská Bystrica, PD Mestečko). V rámci ŠZD boli sledované podmienky skladovania, príjmu a výdaja toxických a veľmi toxických látok a zmesí, ako aj samotná manipulácia s týmito látkami a karty bezpečnostných údajov. Zároveň bolo pri výkone ŠZD kontrolované splnenie povinnosti na zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. V niektorých prípadoch boli zistené nedostatky - vykonávanie činnosti vedúceho pracovníka bez osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu, skladovanie toxických a veľmi toxických látok s inými nepovolenými chemickými látkami. Odstránenie zistených nedostatkov bolo zamestnávateľovi uložené v zápisnici z výkonu ŠZD. Následný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu splnenia opatrení na odstránenie nedostatkov bol vykonaný v NsP Považská Bystrica - odd. patológie. Nedostatky boli odstránené.

Informovanosť o rizikách súvisiacich s expozíciou chemickým látkam bola overená u 12 pracovníkov.

K 31.12.2014 nebol podaný na posúdenie návrh na skladovanie, manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z., ale bolo vydané 1 rozhodnutie na manipuláciu s veľmi toxickými látkami (kys. fluorovodíková) spoločnosti RONA, a.s., Lednické Rovne (návrh z roku 2013).

Manipulácia s toxickými látkami a overenie splnenia požiadavky na odbornú spôsobilosť bola posudzovaná aj v rámci medziodborovej spolupráce pri posudzovaní prevádzkových poriadkov lekární pred ich uvedením do prevádzky. Toxické látky sú využívané sporadicky vo veľmi malých množstvách ako súčasť reagenčného aparátu. Spolu bolo posudzovaných 5 prevádzkových poriadkov vypracovaných podľa § 11 NV SR č. 355/2006 Z.z.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici neoveruje a nevydáva osvedčenia o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami. Žiadatelia sú odporúčaní na RÚVZ v sídle kraja (RÚVZ Trenčín).

Fyzické osoby - podnikatelia a právnické osoby, ktoré vykonávajú dezinfekciu a reguláciu živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť sú povinné oznámiť začiatok každej takejto činnosti RÚVZ písomne, najneskôr 48 hodín pred jej začiatkom. Túto povinnosť si v roku 2014 splnilo 424 organizácií.

Mimoriadne a havarijné situácie týkajúce sa priamo manipulácie s toxickými a veľmi toxickými látkami neboli zaznamenané.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

K 31.12. 2014 evidujeme v programe ASTR celkom 234 zamestnancov z toho 12 žien, ktorí vykonávajú práce v 3. a 4. kategórii s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Do tohto počtu sú zaradení pracovníci spoločností Continental Matador Rubber, s.r.o. a Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov, agentúry dočasného zamestnávania GIMAX ADZ, s.r.o.,

Púchov a GIMAX servis, s.r.o., Púchov, ktorí sú exponovaní sadziam (spolu 187 mužov), ktoré však podľa predložených KBÚ nie sú klasifikované ako karcinogénne.

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje práce s rizikom chemickej karcinogenity pri práci s cytostatikami na ambulancii klinickej onkológie. Pre absenciu odborného lekára sa však na ambulancii činnosť nevykonáva.

Poskytovanie ambulantnej liečebno-preventívnej starostlivosti v odbore klinická onkológia sa vykonáva na súkromnej ambulancii neštátneho zdravotníckeho zariadenia. Počet použitých ampuliek sa eviduje.

Okrem toho evidujeme pracovné činnosti zaradené do tretej alebo štvrtej kategórie, pri ktorých sú zamestnanci exponovaní karcinogénnym látkam (pevný aerosól z tvrdého dreva) v podniku na výrobu drevených schodísk - INTERMONEX, s.r.o., Dubnica nad Váhom (18 zamestnancov), 3 SZČO v prevádzke na výrobu drevených násad. Do druhej kategórie rizikových prác sú zaradení pracovníci exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva v spoločnosti Pilamus, s.r.o., Ihrište. V spoločnosti GALVANIKA, s.r.o., Dolná Breznica sú zamestnanci exponovaní zlúčeninám šesťmocného chrómu pri povrchovej úprave kovov (4 pracovníci v 3. kat.) a na oddelení patológie NsP Ilava a NsP Považská Bystrica sú pracovníci exponovaní formaldehydu (14 pracovníkov). Karcinogénnym látkam - agrochemikáliám je exponovaných 5 pracovníkov - 3 pracovníci PD Mestečko a 2 pracovníci PD Vršatec.

Okrem spoločností, kde sú vyhlásené rizikové práce s karcinogénnymi faktormi bola expozícia zamestnancov týmto látkam hodnotená aj v rámci posudzovania prevádzkových poriadkov. Jednalo sa však o pracoviská, kde sa manipuluje a skladujú sa chemické karcinogény a mutagény v malých objemoch (napr. lekárne, laboratória) a kde pracovné činnosti s chemickými karcinogénmi predstavujú únosnú mieru zdravotného rizika – 2. kategória podľa zaradenia prác do kategórií.

ŠZD za účelom hodnotenia expozície karcinogénnym faktorom bol vykonaný v NsP Považská Bystrica - oddelenie patológie (expozícia formaldehydu) + následný ŠZD na kontrolu plnenia opatrení. V rámci posudkovej činnosti (posúdenie návrhu na zrušenie zaradenia pracovných činností do tretej kategórie) bol účastník konania opätovne vyzvaný na predloženie protokolu svedčiacom o zabezpečení merania formaldehydu v pracovnom prostredí a posudku o riziku ako výsledku posúdenia rizík. ŠZD bol tiež vykonaný na všetkých pracoviskách, kde pracovníci vykonávajú prácu s karcinogénnymi látkami zaradenú do tretej alebo štvrtej kategórie.

V spoločnosti Dubnický Metalurgický Kombinát, s.r.o., Dubnica nad Váhom došlo k zníženiu zdravotných rizík u pracovníkov, ktorí boli exponovaní kremeňu (karcinogén) po realizácii opatrení vykonaných na pracoviskách (technologických, stavebných) -úprava priestoru pre odlievanie kokíl, náhrada sypkého materiálu pre podloženie foriem. Na základe týchto zmien zamestnávateľ zabezpečil nové merania. Z nových meraní pevných aerosólov bolo zistené, že pracovníci v uvedenej spoločnosti sú exponovaní zlievarenským pevným aerosólom (koncentrácia voľného oxidu kremičitého stanoveného z respirabilnej frakcie odobratých vzoriek je v oceliarni 2,28, vo formovni 1,37), železu a jeho zliatinám a zvaračským pevným aerosólom.

Pracovníkmi OPPLaT RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici bolo k 31.12. 2014 posúdených **15 návrhov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb** podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č.355/2007 Z.z.:

- 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z odpadových a kanalizačných rúr v bytových jadrách
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest z plota rodinného domu

- 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo strešnej krytiny
- 1 rozhodnutie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stropných dosiek v suteréne bytového domu
- 1 rozhodnutie z priečky v priestoroch priemyselnej budovy

Odstraňovanie azbestového materiálu vykonávali spoločnosti SD Gelnica, s.r.o., Gelnica (1 návrh), M-GAS s.r.o., Trenčín (2 návrhy), Eduard Mittelham, Žilina (2 návrhy), CELLAR, spol. s r.o., Prievidza (1 návrh), ReTrash s.r.o., Kremnica (3 návrhy), Bytové domy, s.r.o., Dolné Hámre (1 návrh), Darta Service, s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), Krovmont, s.r.o., Dolný Kubín (1 návrh), Stavebné bytové družstvo Ružomberok (1 návrh), Batko, s.r.o., Horná Poruba (1 návrh), Kovomat Slovakia, s.r.o., Žilina (1 návrh), ktoré vlastní oprávnenie ÚVZ SR na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb.

Na základe podnetu na nezákonné odstraňovanie strešnej krytiny s obsahom azbestu z rodinného domu odstúpeného Okresným úradom Ilava - odbor starostlivosti o životné prostredie bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu splnenia ustanovení zákona č. 355/2007 Z.z.. Pri výkone ŠZD bolo zistené, že strešnú krytinu odstraňovala spoločnosť BATKO, s.r.o., Horná Poruba bez oprávnenia na odstraňovanie azbestu alebo materiálu obsahujúceho azbest zo stavieb vydané úradom verejného zdravotníctva SR. Zároveň bola odobratá vzorka materiálu strešnej krytiny. Laboratórnou analýzou bola vo vzorke dokázaná prítomnosť azbestových vlákien. Účastníkovi konania bola uložená pokuta vo výške 1659 - €.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

K 31.12.2014 bolo na základe žiadosti klinických pracovných lekárov resp. klinik pracovného lekárstva prešetrovaných 5 podozrení na chorobu z povolania s diagnózou "susp. ochorenie z DNJZ" u sklára, vedúcej oddelenia drogérie, vedúcej pekárne, robotníka na výrobu káblových zväzkov a u zoraďovača na CNC stroji v sklárskej výrobe, ktorý zároveň aj brúsil sklo. V troch prípadoch išlo o canalis carpi, v jednom prípade canali carpi + epikondylitída a v jednom prípade impigement syndrom ommae. Ani jedna choroba z povolania zatiaľ nebola uznaná. Uznaná bola 1 choroba z povolania šetrená v roku 2013. V jednom prípade evidujeme posudok o neuznaní choroby z povolania.

Vzhľadom na opakovaný výskyt chorôb z povolania u prezeračiek skla v spoločnosti RONA a.s., Lednické Rovne a vzhľadom na informácie o zdravotnom stave získané od ostatných pracovníčok pri prezeraní skla boli vykonané mimoriadne lekárske preventívne prehliadky vrátane neurologického vyšetrenia (EMG) u najdlhšie exponovaných pracovníčok.

Z dôvodu viacnásobného výskytu chorôb z povolania v tej istej profesii - pomocný pekár v spoločnosti Ledrov spol. s r.o., bolo zamestnávateľovi uložené vykonanie mimoriadnych LPP zameraných na včasné odhalenie zmien zdravia. Na základe vykonaných LPP boli prešetrované ďalšie dve podozrenia na chorobu z povolania v tej istej profesii a pracovné činnosti boli zaradené do kategórie rizikových prác.

Za účelom prevencie poškodení podporno-pohybového aparátu bol vykonaný štátny zdravotný dozor podľa NV SR č. 281/2006 Z.z. a vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. v spoločnosti MIKONA, s.r.o., Púchov a Gimax Logistics, s.r.o., Púchov kde vykonávajú pracovníci expedovanie autoplášťov do kamiónov a kontajnerov, pričom ručne manipulujú s bremenami o hmotnosti od 6 do 10 kg. Zamestnávateľovi bolo uložené opatrenie na zabezpečenie hodnotenia rizika pri ručnej manipulácii s bremenami a predloženie posudku o riziku. Súčasťou výkonu

štátneho zdravotného dozoru bolo overenie informovanosti pracovníkov dotazníkmi informovanosti "R".

RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici eviduje vykonávanie rizikových prác s rizikovým faktorom fyzická záťaž - DNJZ u pracovníkov v sklárskom priemysle - sklári a brusiči skla (spolu 138) a u pracovníkov v pekárni (4 pracovníci), ktoré boli zaradené do 3. kategórie z dôvodu častého výskytu zmien zdravotného stavu v súvislosti s prácou a fyzická záťaž- práca s bremenami u pracovníkov pri expedovaní pneumatík (spolu 22).

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Na vykonanie intervenčných aktivít za účelom podpory zdravia pri práci boli vytipované spoločnosti s prvotným zámerom vyšetriť a poskytnúť poradenstvo pracovníkom vykonávajúcim práce s expozíciou azbestu pri búracích prácach zamerané najmä na odvykanie od fajčenia ako potenciujúceho faktoru vzniku poškodenia pľúc. Do poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici boli opakovane pozývaní pracovníci spoločností vykonávajúcich odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Pri plánovaní týchto aktivít však bolo problematické dohodnúť termín vyšetrení, nakoľko tieto spoločnosti nemajú sídlo v pôsobnosti nášho úradu. Za účelom zlepšenia zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia a za účelom plnenia programu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a v rámci Testu zdravého srdca boli vyšetrení (meranie celkového cholesterolu, tlaku krvi, BMI, CO vo výdychu, % tuku v tele, glukóza, biochemické a antropometrické vyšetrenie) zamestnanci Okresného riaditeľstva policajného zboru - 11 zamestnancov, SOŠ v Považskej Bystrici - 12 zamestnancov, Continental Matador Rubber, s.r.o., Púchov - 107, zamestnanci RONA a.s., Lednické Rovne - 20 zamestnancov a zamestnanci spoločnosti Continental Matador Truck Tires, s.r.o., Púchov - 68 zamestnancov. Niektoré z aktivít v uvedených spoločnostiach boli realizované v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera. Zamestnancom bolo zároveň poskytnuté individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovný materiál.

V rámci podpory zdravia pri práci odborní pracovníci OPPLaT vykonávali edukačnú činnosť zamestnávateľov a zamestnancov počas výkonu štátneho zdravotného dozoru priamo na pracoviskách. Ďalšie informácie a usmerňovania boli poskytované telefonickou formou, v menšej miere elektronickou formou, písomnou formou alebo priamou komunikáciou účastníka konania na RÚVZ. Najčastejšie konzultovanou témou boli požiadavky pri uvádzaní priestorov do prevádzky, náležitosti žiadostí, výsledky hodnotenia zdravotných rizík a postup pri zaraďovaní pracovných činností do tretej alebo štvrtej kategórie.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská bez stresu sa počas Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci (20. – 24. októbra 2014) uskutočnil na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 22.10.2014 deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, za účelom poskytnúť informácie pre odbornú a laickú verejnosť k danej téme. O dni otvorených dverí boli zverejnené informácie na web stránke úradu a na výveske.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Do plnenia programu sa OPPLaT zapojilo v roku 2012 podľa požiadaviek a usmernení ÚVZ SR a po spracovaní národných výsledkov kampane a ich obdržaní bude daná spätná väzba zamestnávateľom zapojeným do kampane a poskytnuté informácie verejnosti podľa pokynov ÚVZ SR.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

K 31.12.2014 bolo oddelením *PPLaT* vydaných **21 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska alebo dielne. Tiež bolo vydané 1 stanovisko k zamestnávaniu osôb so ZPS v prevádzke, na ktoré už bolo vydané súhlasné rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky. Podľa charakteru činnosti v posudzovaných prevádzkach OPPLaT spolupracovalo pri ich posudzovaní aj s ostatnými oddeleniami RÚVZ. Ostatnými oddeleniami RÚVZ (*HŽPaZ, HV, HDM*) bolo vydaných **10 rozhodnutí** na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania postavenia chráneného pracoviska, alebo dielne po ich predchádzajúcom posúdení pracovníkom OPPLaT.

Vydaniu rozhodnutia predchádzal výkon štátneho zdravotného dozoru (*spolu kontrol 31*) zameraný na kontrolu splnenia požiadaviek podľa prílohy č. 1 bod. 22 NV SR č. 391/2006 Z.z. a splnenia požiadaviek na prispôbenie pracovných podmienok charakteru zdravotného postihnutia pracovníka, ktorý bude vykonávať činnosť v posudzovaných priestoroch. V rámci posudkovej činnosti však neboli posudzované priestory pre pracovníkov s ťažkým postihnutím podporno-pohybového aparátu s obmedzenou pohybovou schopnosťou vyžadujúce špeciálne stavebné úpravy - upravená šírka dverí, bezbariérový prístup, bezbariérové WC... Vo väčšine prípadov sa jednalo o pracoviská, kde zamestnanci vykonávajú práce administratívneho charakteru.

Pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone administratívnych činností (7 rozhodnutí), pri predaji rôznych výrobkov (8 rozhodnutí, 1 stanovisko), v sklade (1 rozhodnutie), pri výkone krajčírskych, montážnych a baliacich prác (6 rozhodnutí), pri kovoobrábaní (1 rozhodnutie), vo vzdelávacích službách (1 rozhodnutie) a pri pomocnej práci so spracovaním dreva (2 rozhodnutia), pri opatrovaní detí (1 rozhodnutie), v zariadení spoločného stravovania (1 rozhodnutie), v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo (3 rozhodnutia). V uvedených priestoroch sa spolu zamestnalo **63 osôb** so zníženou pracovnou schopnosťou.

Následný štátny zdravotný dozor bol vykonaný v **10** chránených dielňach, resp. pracoviskách

- dielňa na výrobu a potlač kartónových obalov - 8 pracovníkov s rôznym charakterom postihnutia (poškodenie endokrinného systému, stav po prekonaní onkologického ochorenia, psychické poruchy).
- krajčírka dielňa, kde vykonávajú pracovnú činnosť zamestnanci (prevažne ženy) - spolu 20 pracovníkov s rôznym charakterom postihnutia - choroby endokrinného systému, psychiatrické ochorenia, ochorenia podporno-pohybového aparátu. Tí istí pracovníci vykonávajú baliace práce (skladanie výrobkov z papiera, vkladanie výrobkov do obalu ....) v závislosti od zákaziek v samostatnej dielni určenej na výkon tejto činnosti.
- areál Zberného dvora mesta Nová Dubnica - 16 zamestnancov vykonáva pomocné práce na zbernom dvore (linka triedenia a lisovania odpadu) s rôznym charakterom postihnutia (psychiatrické ochorenia, poškodenia zmyslového ústrojenstva).

- verejné sociálne zariadenia mesta Nová Dubnica, kde pracujú 2 zamestnanci v profesii upratovačka verejných sociálnych zariadení s charakterom postihnutia - ochorenie podporno-pohybového aparátu.
- 2 kontroly v prevádzke na spracovanie dreva, kde vykonáva činnosť - pomocné a obslužné práce pri spracovaní dreva spolu 11 pracovníkov s rôznym charakterom postihnutia - choroby endokrinného systému, kardiovaskulárne ochorenia, stav po prekonaní onkologického ochorenia, stav po úraze....).
- v prevádzke na výrobu obuvi - 6 pracovníkov so ZPS pri výrobe ručne šitej obuvi s rôznym charakterom postihnutia - choroby endokrinného systému, kardiovaskulárne ochorenia, psychické ochorenia)
- v predajni pracovných prostriedkov - 3 pracovníci so ZPS pri expedovaní tovaru (internetový predaj) s postihnutím prevažne kardiovaskulárneho systému.
- na viacerých pracoviskách kúpeľov - stredisko služieb kúpeľov, kde vykonáva činnosti (pranie, žehlenie, sušenie a opravy bielizne a ďalšie pomocné práce pri prevádzke kúpeľov) spolu 8 pracovníkov. Charakter postihnutia - postihnutie podporno-pohybového systému, zmyslových orgánov, endokrinného, kardiovaskulárneho a dýchacieho systému a psychické postihnutie.
- v prevádzke na výrobu čajového pečiva - prevádzka bolo zrušená.

V prevádzke na spracovanie dreva bola použitím **kontrolných listov** overená informovanosť pracovníkov o rizikách, ktorým môžu byť exponovaní pri výkone svojej činnosti - C (11), H (11).

Neevidujeme vykonávanie prác zaradených do tretej alebo štvrtej kategórie pracovníkmi so zníženou pracovnou schopnosťou.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na žiadnom z uvedených pracovísk nebolo zistené závažné porušenie zákona č. 355/2007 Z.z. a jeho vykonávajúcich predpisov a neboli uplatnené sankčné opatrenia. Odstránenie drobných nedostatkov bolo účastníkom konania uložené v zápisnici z výkonu štátneho zdravotného dozoru - vetranie vo WC.

Opakovane bola zisťovaná nevedomosť zamestnávateľov o dôvodoch zníženej pracovnej schopnosti svojich pracovníkov, ktorú sa často krát dozvedáme od samotných pracovníkov.

Tab. č. 1 Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
PB	31 (21 PPLaT a 10 HV+HŽP+HDM)	1	38	41	90	11 - C 11 - H	1 (chýbajúce vetranie vo WC)	1 (zabezpečiť v priestoroch soc. zariadenia nútené odvetranie)	- uložené opatrenie odstrániť do 31.03.2015 - jedno z kontrolovaných chránených pracovísk zrušené - zamestnávateľ vo väčšine prípadov nemá vedomosť o zdravotnom postihnutí pracovníkov

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Tab. č. 2: Počet vydaných rozhodnutí a stanovísk od 2009 - 2013

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
PB	173	8

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Táto úloha bola plnená priebežne v spolupráci s oddelením podpory zdravia, kde sa vykonáva plnenie projektu sledovanie výživového stavu obyvateľstva vybraných vekových skupín dospelaj populácie (19-35 a 36-54 rokov). Zo záverov hodnotenia v roku 2014 vyplynulo, že energetický príjem bol znížený v každej vekovej kategórii. U mladších mužov vo veku 19 – 34 rokov - z počtu 20 respondentov malo 10 respondentov nižší príjem energie a u starších žien – z počtu 20 respondentov malo 16 respondentov nižší príjem energie v porovnaní s odporúčanou výživovou dávkou. V skupine mladších žien sme nižší energetický príjem zaznamenali u 11 osôb a v skupine starších mužov u 17 osôb. Naopak prekročený energetický príjem oproti OVD bol zistený v skupine u mladších žien v počte 4 respondentky, u starších žien v počte 2 respondentky. Zvýšený energetický príjem vo vekovej skupine mladších mužov mali 4 respondenti a u starších mužov v počte 1 respondent.

Príjem základných živín:

- príjem bielkovín bol prekročený najviac u mladších mužov a u mladších žien v počte 15 respondentov, ako i v kategórii starších mužov v počte 11 respondentov. V kategórii starších žien bol prekročený denný príjem bielkovín u 7 respondentov.
- spotrebu tukov najviac prekročilo 11 respondentov - mužov mladšej vekovej kategórie 19-34 rokov a 10 žien staršej vekovej kategórie. V skupine starších mužov bolo prekročenie spotreby tukov zistené v 6 prípadoch, pričom v ostávajúcej kategórii mladších žien bolo prekročenie zaznamenané u 8 osôb.
- spotreba sacharidov bola znížená vo všetkých vekových kategóriách. Z celkového počtu 80 respondentov len 6 respondentov (po jednom respondentovi v kategóriách starších žien a starších mužov, a po 2 respondentov v kategóriách zo skupiny mladších mužov a mladších žien) prekročili príjem sacharidov.
- príjem vitamínu C bol u 49 osôb z celkového počtu respondentov 80 znížený. OVD bola splnená v 31 prípadoch. Zaznamenali sme vyšší príjem vitamínu C v porovnaní s minulým rokom.

Z pozorovania sme zistili mierne zvýšený výskyt nadhmotnosti u celkom 32 osôb, najviac v skupinách starších mužov v počte 13 respondentov a u mladších mužov v počte 6 respondentov. Obezita bola zaznamenaná v 21 prípadoch z celkového počtu 80, najviac v skupine starších žien v počte 8 osôb.

Hodnoty biochemického vyšetrenia krvi:

- hodnota celkového cholesterolu bola zvýšená u mladších mužov v počte 2 osoby a u starších žien v počte 3 osôb. V skupine starších mužov bola zvýšená hodnota celkového cholesterolu u 2 respondentov, u mladších žien v 1 prípade.
- hodnoty triglyceridov prekračovali normu iba v 1 prípade z celkového počtu 80 respondentov.
- hladina glykémie nebola prekročená.

Pri vyhodnotení biochemických vyšetrení bol zaznamenaný prevažný počet respondentov s krvným tlakom v rámci normy. Výskyt vyššieho krvného tlaku bol najčastejšie zaznamenaný v skupine starších mužov.

Zaznamenali sme pozitívnu zmenu životosprávy našich klientov a to zväčša v zaradení pravidelnej teplej stravy, ovocia, zeleniny a vo zvýšenej pohybovej aktivite. Prevažná väčšina respondentov žije bez zlozvykov ako je fajčenie a pitie alkoholu. Väčšina respondentov považuje svoju životosprávu za uspokojivú a nemení ju. Vo veľkej prevahe klienti uvádzali, že žijú v strese.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V roku 2014 bolo odbornými pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici – oddelenia hygieny výživy a PBP odobratých na území spadajúcom do našej kompetencie - okres Púchov, Ilava a Považská Bystrica celkom 24 vzoriek jedlej soli. Z celkového odobratého množstva vzoriek bolo vyšetrených na KJ a zároveň na KJO3 24 vzoriek a na ferrokyanid draselný bolo vyšetrených 20 vzoriek.

Pri vyhodnotení výsledkov bolo zistené, že z celkového počtu 24 vzoriek jedlej soli v jednej vzorke bol zistený obsah KJ (KJ a KJO3 ako KJ) nad maximálnu hodnotu – 35 mg/kg. Ostatné vzorky jedlej soli zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO3 ako KJ) – 15 - 35 mg/kg. Analýza vzoriek jedlej soli v stanovených chemických ukazovateľoch bola vykonaná v Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Trenčíne, oddelenie chemických analýz. Na základe protokolov laboratórnych vyšetrení bolo u jednej z vyšetrených vzoriek zistené porušenie požiadaviek výnosu MP a MZ SR č.2089/2005-100 zo 6. apríla 2005, ktorým sa vydáva hlava Potravinového kódexu SR upravujúca pochutiny.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2014 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2014 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Podľa časového harmonogramu odberov vzoriek bola odobratá 1 vzorka potraviny - čaju Ovocný čaj s príchuťou červený pomaranč + mäta balená do papierového obalu, ktorá bola analyzovaná v Národnom referenčnom centre pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade (výsledok do tohto času sme neobdržali).

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici podľa časového harmonogramu odberu vzoriek nebol v roku 2014 do plnenia tejto úlohy zapojený.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na plnení úlohy sa podieľa RÚVZ so sídlom v Trenčíne v spolupráci s odborními HV v sídle krajov. Odobraté boli 2 vzorky výživových doplnkov. Laboratórnym vyšetrením vzoriek bola zistená prítomnosť deklarovaných probiotík vo výživových doplnkoch.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V I. polroku boli zrealizované v zmysle usmernenia gestora odbery 13 vzoriek kozmetických výrobkov s ich analýzou v RÚVZ hl. mesta Bratislava, RÚVZ Poprad a RÚVZ Žilina. Pri odberoch boli vykonané kontroly za účelom preverenia povinného označenia výrobkov v súlade s platnou EÚ legislatívou.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Podľa pokynov gestora úlohy bol obsah zložiek vyrábaných nanotechnológiou sledovaný pri kontrole označovania a pri odbere vzoriek kozmetických výrobkov. V našom regióne nevieme o zodpovednej osobe za kozmetické výrobky s obsahom nanomateriálov, ktorá by si nesplnila povinnosť notifikácie na CPNP.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum je zameraný na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov, drog a pod. V mesiaci september 2014 bol vykonaný pracovníkmi odd. HDM opakovaný prieskum u žiakov ZŠ a študentov SŠ a aj ich učiteľov prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog. Výber škôl bol vykonaný štatistikom a na jednotlivé RÚVZ zaslaný elektronicky. Dotazník TAD1 bol určený žiakom 5. až 8. roč., TAD2 pre 9.ročníky a všetky ročníky SŠ a TAD 3 bol určený pre učiteľov ZŠ a SŠ. V našom regióne boli vybraté štyri ZŠ a jedna SŠ. Za každú triedu bol vyhodnotený formulár, celkovo bolo zapojených 24 tried jednotlivých ZŠ a SŠ. Po zozbieraní údajov dotazníkov boli dotazníky zaslané na ÚVZ SR.

Projekt je realizovaný v spolupráci s Odborom koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR a doc. PhDr. Alojzom Nociarom, CSc. V roku 2015 bude projekt pokračovať.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti. Na základe získaných údajov sa porovnajú výsledky, získané realizáciou projektu s výsledkami, získanými v roku 2009 a overí sa účinnosť vypracovaných intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov.

Projekt je v trvaní od r. 2014 do r. 2017. V roku 2014 prebehla prvá etapa riešenia:

- Návrh projektu, vypracovanie jeho metodiky a dotazníkov,
- Realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3-6 ročných detí,
- Napĺňanie databázy údajmi získanými od respondentov.

Projekt sa realizoval dotazníkovou metódou u vopred určenej vekovej skupiny **3 – 6 ročných** detí v MŠ Železničná, Pov. Bystrica a v MŠ Papradno. Podľa metodického postupu riešenia sa do projektu zaradilo **30 detí** z vybraných materských škôl (15 detí z MŠ Železničná a 15 detí z MŠ Papradno). Dotazníky vyplňali rodičia priamo v materskej škole pri príchode alebo odchode dieťaťa zo zariadenia. **Zber údajov** bol uskutočnený v termíne **marec – máj 2014**. Následne boli údaje z dotazníkov vložené do masky v programe Excel a boli zaslané na spracovanie ÚVZ SR v termíne do 30.6.2014.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie.

Realizácia projektu prebieha od r. 2013 do r. 2015. V roku 2014 prebehlo:

- sledovanie využitia hodín TV v rámci hygieny pedagogického procesu: počet hodín do týždňa, zaraďovanie hodín TV do rozvrhu hodín, percento cvičiacich žiakov na hodinách TV,
- chronometráž žiakov na hodine TV, poskytovanie LTV – zdravotné cvičenia pre žiakov,
- monitorovanie chorobnosti, zdravotného stavu žiakov (so zameraním sa na pohybový aparát žiakov), akútne, chronické ochorenia – dotazník a prípadne objektívne posúdenie držania tela žiakov,
- zistenie počtu žiakov ZŠ a SŠ, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV
- zistenie možností telesnej aktivity detí, oslobodených od cvičenia na hodinách telesnej výchovy a ich názory na hodiny telesnej výchovy,
- zistenie názorov detí 3., 5. a 9. ročníka vybraných ZŠ a 3.ročníka vybraných SŠ na hodiny telesnej výchovy v školách,
- zistenie názorov učiteľov v týchto školách na hodiny telesnej výchovy v školách,
- zistenie názorov rodičov týchto detí na hodiny telesnej výchovy v školách
- sledovanie malých foriem telesnej výchovy, využívanie telovýchovných chvíľok, možnosti aktívneho odpočinku počas prestávok a pod.

V rámci mimoriadnej cielenej kontroly zameranej na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách, ktorá slúži ako jeden z podkladov pre spracovanie

projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“ bola vykonaná kontrola v **10 školských zariadeniach** (5 mestských a 5 vidieckych).

Kontrola bola zameraná na :

1. Počty hodín TV a ich zaradovanie do rozvrhu, prípade zdvojené TV
2. Zaradovanie ranných rozcvičiek a telovýchovných chvíľok na triedach
3. Počet kvalifikovaných učiteľov TV a počet žiakov, pripadajúcich na jedného učiteľa
4. Iné možnosti telesnej a športovej výchovy organizované školou (nepovinné predmety, krúžky a pod.)
5. Definovanie vonkajších a vnútorných priestorov zariadenia, určených na výučbu TV
6. Existencia zdravotnej TV na škole
7. Vytváranie podmienok na organizovanie nepovinného vyučovania zdravotnej TV a integrovanej TV
8. Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov školy.

Kontrola prebehla v **termíne od 7.4.2014 do 22.4.2014**. Správa z kontroly a vyplnená sumárna tabuľka v Exceli bola odoslaná na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 30.4.2014.

V termíne september – november 2014 projekt pokračoval druhou etapou. Opakovane boli zaradené tie isté školy ako v prvej etape aj v rovnakom počte (10 ZŠ). Projekt bol zameraný na „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy“. Pracovníci RÚVZ sa zúčastnili hodiny TV v 3. a 8. ročníku každej školy a vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas TV“ pre každú triedu zvlášť . Následne vybraní žiaci 3. a 8. ročníka vyplnili „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Celkovo bolo zapojených 341 žiakov z 10 ZŠ. Následne boli získané údaje zadané do formulára na vkladanie údajov a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídl. v Banskej Bystrici v termíne do 31.12.2014.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosťi detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Realizačné výstupy :

- Pravidelne usmerňujeme a informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých - telefonicky, písomne a osobne o problémoch súvisiacich s očkovaním,
- poskytujeme odborné poradenstvo pri očkovaní osôb cestujúcich do zahraničia,
- pravidelne usmerňujeme a písomne informujeme všeobecných lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o všetkých zmenách týkajúcich sa plánovania, organizácie a realizácie imunizačného programu,
- v rámci mesačného hlásenia výskytu prenosných ochorení sme usmerňovali lekárov pre deti a dorast a všeobecných lekárov pre dospelých o zmenách v oblasti očkovania,
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (iTV Považská Bystrica),
- propagácia očkovania a edukácia obyvateľstva prebiehala formou vytvorenia a obnovovania web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici,
- v rámci EIW sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače a médií (MY OBZOR, Považskobystrické novinky) o kampani, vytvorili sme článok na web stránku úradu so zameraním na dôležitosť očkovania a taktiež sme vytvorili informačný panel na RÚVZ o dôležitosti očkovania,
- kontrola očkovania v SR - vyhodnotenie administratívnej kontroly očkovania k 31.8.2014 v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava:
- základné očkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, poliomyelitíde - v ročníku narodenia 2012 bolo zaočkovaných 97,1 % detí,
- základné očkovanie proti invazívnym pneumokokovým infekciám - v ročníku narodenia 2012 bolo zaočkovaných 97,0 % detí,
- -preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertusis a poliomyelitíde (v 6. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2007 bolo zaočkovaných 98,6 % detí,
- preočkovanie proti diftérii, tetanu a poliomyelitíde (v 13. roku života) - v kontrolovanom ročníku 2000 bolo zaočkovaných 99,3 % detí,
- základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde - v kontrolovanom ročníku narodenia 2012 bolo zaočkovaných 94,7 % detí, v kontrolovanom ročníku narodenia 2011 bolo zaočkovaných 97,2 % detí,
- preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde (v 11. roku života) - v kontrolovanom ročníku narodenia 2002 bolo zaočkovaných 99,0 % detí,
- projekt „Hodnota očkovania“ – vzdelávací seminár určený pre zdravotné sestry realizovaný v spolupráci s SKS a PA vo všetkých okresoch v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Realizačné výstupy :

- Analýza prenosných ochorení,
- skvalitnenie surveillance prenosných ochorení,
- zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení formou článkov, rozhovorov s médiami, konzultácii, besedami:
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prostredníctvom regionálnej tlače (MY OBZOR, Považskobystrické novinky, Ilavský mesačník) a prostredníctvom regionálnej TV (iTV Považská Bystrica),
  - o zvýšenie informovanosti obyvateľstva v oblasti prevencie prenosných ochorení prebieha aj formou informácií z web stránky RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Realizačné výstupy

- Dopĺňanie a udržiavanie centrálnej databázy (zbieranie údajov o výskyte prenosných ochorení je vykonávané cestou lekárov prvého kontaktu, pediatrov, odborných lekárov a mikrobiologických laboratórií),
- k **31.12.2014** sme spracovali a vložili do epidemiologického informačného systému **2117 prípadov prenosných ochorení**, z toho **1106 možných, 179 pravdepodobných, 827 potvrdených, 5 nosičov, do SRV** bolo vložených **7** hlásení,
- spracovali sme **912** ohnisk, **40** kontaktov bolo chránených očkovaním, **120** opatrení bolo prijatých rozhodnutím,
- spracovali sme 3 epidemické výskyty :
  1. Epidem 2. – CSS Považská Bystrica , dg. A 09, 9 prípadov
  2. Epidem 3 - CSS Považská Bystrica , dg. A 08.1, 11 prípadov
  3. Epidem 10 – CSS Považská Bystrica, dg. B 86, 4 prípady
  4. Rodinné epidémie : 9

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. realizácia výstupov BPS NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov ECDC.

Realizačné výstupy

- Na základe pravidelného harmonogramu vykonávame mikrobiálny monitoring v lôžkovej časti zdravotníckych zariadení, kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky, pravidelne kontroly dodržiavania hygienicko epidemiologického režimu ako v lôžkových zdravotníckych zariadeniach tak v ambulantnom sektore, kontrolou dodržiavania HER tak prispievame k eliminácii výskytu nozokomiálnych infekcií,
- vykonali sme 5 previerok hygienicko – epidemiologického režimu s dôrazom na rizikové pracoviská s nariadením nápravných opatrení,
- analyzovali sme **130** prípadov nozokomiálnych nákaz, z toho **128** v NsP Považská Bystrica a **2** v NsP Ilava,
- v rámci ŠZD sme odobrali **525** vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie nemocničného prostredia. Vzorky boli odobraté z materiálu deklarovaného ako sterilný a z prostredia po jeho dekontaminácii, súčasťou prevencie šírenia NN bolo aj sledovanie funkčnosti sterilizačnej techniky v NsP (111 vzoriek),
- v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Trenčíne sme sa podieľali na vyhodnocovaní surveillance NN na JIS (v roku 2014 sledovaných 402 pacientov, 81 NN) a surveillance infekcií v mieste chirurgického výkonu (sledovaných 573 pacientov, 18 SSI),
- kampaň „Clean care is safer care“ - nástenná propagácia v priestoroch NsP Považská Bystrica, všeobecným lekárom, špecializovaným ambulanciam a nemocniciam bol zaslaný edukačný materiál.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Realizačné výstupy

- Aktualizovanie spracovaného pandemického plánu a krízového plánu na regionálnej úrovni so zapracovaním aktuálnych kontaktných adries, telefónnych čísiel všetkých zložiek, ktoré sa bezprostredne podieľajú pri zvládnutí mimoriadnej epidemiologickej situácie,
- aktivity v súvislosti s výskytom Eboly v západnej Afrike – pravidelne sme zasielali informačné materiály a postupy pri výskyte ochorenia všeobecným lekárom, uskutočnili sme seminár pre zdravotníckych pracovníkov pracujúcich v lôžkových zdravotníckych zariadeniach v okresoch Považská Bystrica a Ilava, laickú verejnosť sme informovali prostredníctvom web stránky RÚVZ a prostredníctvom regionálnej TV (iTV Považská Bystrica).

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizačné výstupy

- Na základe stanoveného harmonogramu odberov v pravidelných intervaloch sa vykonáva odber vzoriek odpadovej vody pred jej vyústením do čističky odpadovej vody, v čističke odpadových vôd Považská Bystrica. V roku 2014 boli všetky odobraté vzorky negatívne,
- kontrola očkovania proti poliomyelitíde.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Realizačné výstupy

- V roku 2014 sa projekt „Hrou proti AIDS“ na RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici nevykonával,
- realizovali sa aktivity k svetovému dňu prevencie HIV/AIDS (informačné materiály na web, nástenky na RÚVZ, článok v regionálnych novinách).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizačné výstupy

- Zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie počtu odmietnutí očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ - informácia o zriadenej poradni očkovania je prístupná na www stránke RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Realizačné výstupy

Rok 2014, II. etapa – v kompetencii RÚVZ so sídlom v Komárne.

Na realizácii uvedeného projektu bude kontinuálne nadväzovať prednášková činnosť a výučba študentov stredných zdravotníckych škôl o imunizácii. Uvedené úlohy sú plánované v priebehu roku 2015.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Aktivity na plnenie tejto úlohy boli nasmerované na riešenie plnenia cieľa NPPZ č. 1 – preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Konkrétne realizačné výstupy riešili plnenie programov, projektov, kampaní a súťaží týkajúcich sa ozdravenia výživy, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu, drog, zdravých pracovných a životných podmienok. Pri ich uskutočňovaní spolupracujeme s úradmi, školami, médiami, zdravotníckymi zariadeniami, centrami voľného času a ďalšími organizáciami v našom regióne. Výchovno-vzdelávacie aktivity v roku 2014 sme smerovali najmä na mladšie vekové kategórie, pracovné kolektívy a seniorov. Konkrétne realizačné výstupy v prioritných oblastiach NPPZ:

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

- výchova a vzdelávanie v cieľovej skupine detí a mládež - uskutočnená 24 krát pre 422 žiakov a 179 študentov - zrealizované intervenčné a zv. aktivity týkajúce sa zdravého životného štýlu, výživy a životosprávy (dňa 28. 1. 2014 v ZŠ Udiča, 29. 1. ZŠ Jasenica, 25. 3. 2014 v ZŠ Pruské, 29. 4. 2014 v ZŠ Slov. part. PB, 18. 3. 2014 v ZŠ DnV, 21. 3. 2014 v ZŠ Prečín, 26. 3. 2014 v ZŠ Rozkvet PB, 8. 4. 2014 v ZŠ SNP PB, 11.4.2014 v SOŠ PÚ - 4x, 13.6.2014 v SZŠ PB -3x, 17.9.2014 v ZŠ Dolná Mariková, 7.10.2014 v ZŠ SNP PB, 17.10.2014 v ZŠ Slov. partizánov PB -5x, 14.11.2014 v SZŠ PB -2x)
- intervenčná aktivita uskutočnená počas "Dňa otvorených dverí" na ZŠ Rozkvet v PB dňa 14. 5. 2014 (pedagógom a rodičom uskutočnené meranie % telesného tuku)
- individuálneho poradenstvo - poskytnuté 423 klientov (z toho 206 mužom a 217 ženám) - problematike ozdravenia výživy sa venujeme pri práci s klientmi v základnej PZ počas poradenských aktivít v priestoroch PZ ako aj pri práci v teréne, kde klienti so zisteným rizikom sú informovaní o výživových trendoch a nových, klinicky overených vedeckých poznatkoch z oblasti výživy a životosprávy a je im odporúčané ozdravenie výživy spolu s kontrolným vyšetrením
- intervenčná aktivita v rámci "Medzinárodného dňa starších". Dňa 25.9.2014 zamestnancom a obyvateľom zariadenia DD a DSS Bystričan uskutočnené meranie % telesného tuku a BMI (26 klientov).

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

- zdravotno-výchovné aktivity - 8x pre 57 žiakov a 185 študentov - uskutočnené formou interaktívneho vzdelávania, prednášok a besied (pre žiakov I. stupňa dňa 7.5.2014 na ZŠ Dolná Mariková, dňa 16.5.2014 na I. ZŠ Považská Bystrica + pre študentov 1.a 2. ročníkov v dňoch 14.5. a 26.5.2014 na SOŠ v Púchove -6x)
- spoluorganizovanie a participácia na športových podujatiach zrealizované 6 krát prostredníctvom aktivity mobilnej poradne zdravia (meranie tlaku krvi, BMI, % tuku v tele a CO vo výdychu) a stánku zameraného na poradenstvo zdravého životného štýlu (dňa 29.4.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl v hádzanej chlapcov + v dňoch 6.5.-7.5.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl vo volejbale dievčat + dňa 23.5. 2014 počas okresného

kola atletiky pre žiakov základných škôl v Považskej Bystrici + v dňoch 28.4., 13.5. a 28.5.2014 počas mestského, okresného a krajského kola žiakov ZŠ "Bezpečne na bicykli 2014")

- informovanie verejnosti uskutočnené v priestoroch úradu a v NsP Považská Bystrica prostredníctvom názorných propagácií (2x)
- na webovú stránku úradu (www.ruvzpb.szm.sk) bol umiestnený príspevok s názvom "Pohybová aktivita a jej význam".

C) Tabak, alkohol, drogy

- intervenčné zv. aktivity a meranie CO vo výdychu – 14 krát pre 316 žiakov ZŠ (21. 5. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 28. 5. 2014 v ZŠ Stred PB a 22. 5. 2014 v ZŠ SNP PB, 12.- 13. 6. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 18. 6. 2014 v ZŠ Rozkvet PB, 19. 6. 2014 v Cirkevnej ZŠ Púchov, 13.11.2014 v ZŠ Sverepec, 18.11.2014 v ZŠ Plevník, 19.11.2014 v ZŠ Domaníža a v ZŠ Slov. partizánov PB)
- prednášky s besedami a meraním CO vo výdychu – 11 krát pre 326 študentov 3 stredných škôl venované problematike fajčenia (SZŠ PB, SOŠ PB, SOŠ PÚ v dňoch 26.5., 29.5., 2.6., 4.6. a 6.6.2014)
- prednášky s besedami – 6 krát pre 137 študentov SŠ venované problematike legálnych a nelegálnych drog a závislostí (SOŠ v Púchove, v dňoch 19.6.2014 a 24.6.2014)
- "Prečo som na svete rád, rada"- v mesiaci máj 2014 bol pre všetky ZŠ, SŠ, SOŠ, DD, ZUŠ, ŠZŠ v okresoch PB, PU, IL vypracovaný a odoslaný list k súťaži
- v rámci realizácie celoslovenskej súťaže pod názvom "Najlepšia protidrogová nástenka" určená pre 7. ročníky ZŠ vedúca oddelenia ako člen odbornej komisie participovala na konečnom vyhodnotení a výbere 3 najlepších fotografií násteniek. Na webovú stránku úradu (www.ruvzpb.szm.sk) bol umiestnený príspevok pod názvom "Výsledky súťaže Najlepšia protidrogová nástenka".
- projekt "Bezpečný návrat domov" - odpočet vid' bod 9.5.
- dňa 30.5.2014 realizácia Dňa otvorených dverí v poradni zdravia pre širokú verejnosť nášho regiónu, poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, CO vo výdychu a odborné poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia
- individuálne poradenstvo v Poradni na odvykanie od fajčenia využilo 28 klientov (z toho bolo 11 mužov a 17 žien).

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

• V dňoch 9.4. a 11.4.2014, v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera, a.s. sme uskutočnili v spoločnosti Continental Matador Rubber s.r.o. Púchov cieľenú komplexnú intervenčnú poradenskú činnosť programu CINDI. Intervenčné aktivity programu CINDI sú základom pre štandardizované metódy v zmysle primárnej prevencie kardiovaskulárnych chorôb. Ich cieľom je minimalizovať až eliminovať zistené rizikové faktory a tým prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu, k zvýšeniu produktivity práce a zníženiu absencie jednotlivcov.

Celkovo bolo vyšetrených 63 pracovníkov, z toho bolo 39 mužov a 24 žien. Podľa vekových skupín sa vyšetrenia zúčastnili 17 klienti vo vekovej skupine 25-34 roční, 19 klienti vo vekovej skupine 35-44 roční, 17 klienti vo vekovej skupine 45-54 roční a 10 klienti vo vekovej skupine 55-64 roční. Metódou tzv. suchej chémie pomocou prístroja Reflotron boli vyšetované hladiny celkového cholesterolu (63x), triacylglyceridov (20x), glukózy (36x) a HDL cholesterolu (20x). Z nameraných hodnôt obvodu pása a bokov sa vypočítal index centrálnej obezity a z hodnôt váhy a výšky sa vypočítal body mass index. Do projektu "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoringu prídavných látok" sa zapojilo 20 vyšetrených klientov.

Pri analýze vyšetrení sme zistili :

✓ celkový cholesterol bol zvýšený u	10 klientov - 6,3%
✓ glukóza bola zvýšená u	1 klienta - 0,36%
✓ triglyceridy boli zvýšené u	4 klientov - 0,8%
✓ HDL cholesterol bol znížený u	4 klientov - 0,8%
✓ BMI bol zvýšený u	6 klientov - 1,2%
✓ WHR bol zvýšený u	6 klientov - 1,2%

- dňa 15.4.2014, v spolupráci so zdravotnou poisťovňou Dôvera, a.s. a pracovníčkou z OHV sme uskutočnili v spoločnosti RONA a.s., Lednické Rovne vyšetovanie zamestnancov v rámci projektu Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR (13 klientov), v rámci programu CINDI (7 klientov)

- dňa 9.10. a 10.10.2014 v spolupráci so ZP Dôvera uskutočnené vyšetovanie zamestnancov Continental Matador Rubber s.r.o., Púchov (44 zamestnancov - z toho 13 zamestnancov bolo vyšetrených v rámci Testu zdravého srdca a 31 zamestnancom bol vyšetovaný celkový cholesterol, glukóza a poskytované individuálne odborné poradenstvo) počas Dní zdravia

- dňa 20.10. a 24.10.2014 v spolupráci so ZP Dôvera uskutočnené vyšetovanie zamestnancov Continental Matador Truck Tires s.r.o., Púchov (68 zamestnancov - vyšetovaný bol celkový cholesterol, glukóza a poskytované individuálne odborné poradenstvo) počas Dní zdravia

- leták "Chrípka? Príznaky, prevencia, očkovanie"- počas celého roka 2014 bol počas zv. aktivít v teréne distribuovaný do rôznych zariadení nášho regiónu

- v súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

rok 2014 (Medzinárodné a Svetové dni, Prejav vďaky..)

- názorná propagácia - 2 ks

4. február - Svetový deň proti rakovine

- názorná propagácia - 2 ks

- príspevok na webovú stránku pod názvom 4.február Svetový deň proti rakovine

- príspevok do printových médií (Únava - nepríjemný sprievodca onkologických chorôb)

22. marec - Svetový deň vody

- názorná propagácia - 2 ks

10.3. - 16.3.2014 - Týždeň uvedomenia si mozgu

- názorná propagácia - 1 ks

- príspevok na webovú stránku s názvom "Týždeň mozgu - celosvetová akcia"

- dňa 14. 3. 2014 uskutočnená intervenčná zv. aktivita v ZŠ SNP PB (pre 23 žiakov I. stupňa). - v dňoch 14.3 a 17.3.2014 zrealizované interaktívne vzdelávanie spolu s tréningom pamäti pre 125 študentov 2 stredných škôl (SOŠ v DnV, Živena -súkromné Gymnázium, OA a HA v PB)

- pre SAS boli odoslané vyplnené dotazníky k "Týždňu mozgu 2014"

24. marec - Svetový deň tuberkulózy

- príspevok na webovú stránku pod názvom 24. marec Svetový deň tuberkulózy

7. apríl - Svetový deň zdravia

- názorná propagácia "Nebezpečné kliešte a Pozor kliešť" - 3 ks

- príspevok do printových médií (Správne stravovanie)

- v dňoch 2.3.-3.3.2014 a 10.4.2014 na 2 stredných školách (SZŠ v PB, SOŠ PÚ) uskutočnené prednášky s besedami a interaktívnym vzdelávaním pre 172 študentov venované zásadám zdravého životného štýlu

10. máj - Svetový deň pohybu"

- názorná propagácia - 2 ks

- príspevok na webovú stránku s názvom "Pohybová aktivita a jej význam"

- zdravotno-výchovné aktivity uskutočnené formou interaktívneho vzdelávania, prednášok a besied zrealizované 6 krát (pre 57 žiakov I. stupňa dňa 7.5.2014 na ZŠ Dolná Mariková a dňa 16.5.2014 na I. ZŠ Považská Bystrica + pre 123 študentov 1. a 2. ročníkov v dňoch 14.5. a 26.5.2014 na SOŠ v Púchove)

- spoluorganizovanie a participácia na športových podujatiach prostredníctvom aktivity mobilnej poradne zdravia (meranie tlaku krvi, BMI, % tuku v tele a CO vo výdychu) a stánku zameraného na poradenstvo zdravého životného štýlu uskutočnené 6 krát (dňa 29.4.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl v hádzanej chlapcov + v dňoch 6.5.-7.5.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl vo volejbale dievčat + dňa 23.5. 2014 počas okresného kola atletiky pre žiakov základných škôl v Považskej Bystrici + v dňoch 28.4., 13.5. a 28.5.2014 počas mestského, okresného a krajského kola žiakov ZŠ "Bezpečne na bicykli 2014")

31. máj - Svetový deň bez tabaku

- názorná propagácia - 2 ks

- príspevok na webovú stránku s názvom 31. máj Svetový deň bez tabaku

- príspevok do printových médií s názvom 31. máj Svetový deň bez tabaku a Deň otvorených dverí v poradni zdravia

- zhotovené pozvánky, ktoré boli umiestnené vo vývesných skrinkách mesta PB, v NsP PB a v priestoroch RÚVZ PB

- dňa 30.5.2014 realizácia Dňa otvorených dverí v poradni zdravia pre širokú verejnosť nášho regiónu, poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, CO vo výdychu a odborné poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia

- intervenčné zv. aktivity a meranie CO vo výdychu – 3 krát pre 75 žiakov II. stupňa ZŠ (21. 5. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 28. 5. 2014 v ZŠ Stred PB a 22. 5. 2014 v ZŠ SNP PB)

- prednášky s besedami a meraním CO vo výdychu - 11x pre 326 študentov 3 stredných škôl (SZŠ PB, SOŠ PB, SOŠ PÚ v dňoch 26.5., 29.5., 2.6., 4.6.a 6.6.2014)

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s drogami

- zv. aktivity s meraním CO vo výdychu zrealizované 4 krát pre 71 žiakov II. stupňa ZŠ - (v dňoch 12.- 13. 6. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 18. 6. 2014 v ZŠ Rozkvet PB a 19. 6. 2014 v Cirkevnej ZŠ Púchov)

- prednášky s besedami uskutočnené 6 krát pre 137 študentov SŠ (SOŠ v Púchove, v dňoch 19.6.2014 a 24.6.2014)

12. september - Európsky deň ústneho zdravia

- zv. aktivity uskutočnené 2 krát pre 42 žiakov - besedy, praktické ukážky správnej techniky čistenia zubov, premietanie rozprávok s danou tematikou na DVD, zv. materiál pre 1. roč. (dňa 11. 9. 2014 v ZŠ Púchov, dňa 12. 9. 2014 v ZŠ Dolná Mariková)

- názorná propagácia - 1x

- príspevok na webovú stránku ("Ústne zdravie a diabetes")

21. september - Svetový deň Alzheimerovej choroby

- názorná propagácia - 1x

27. septembra - Svetový deň srdca

- pri príležitosti „Dňa srdca“ RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici dňa 26.9.2014 zriadil meracie miesto v priestoroch hypermarketu TESCO, kde odborné pracovníčky oddelenia podpory zdravia v spolupráci so SZŠ v Považskej Bystrici vyšetřovali z kapilárnej krvi celkový cholesterol, merali obvod pása, tlak krvi, pulz, CO vo výdychu a z údajov váhy a výšky určovali BMI. Dotazník, podľa požiadaviek SNS, vyplňali spoločne s klientmi. Na základe analýzy výsledkov vyšetření a údajov z osobného dotazníka poskytovali individuálne odborné poradenstvo. Aktivitu využilo 93 klientov, z toho bolo 55 žien (59,14%) a 38 mužov (40,86%). Najmladší klient mal 17 rokov, 3 najstarší klienti boli vo veku 81 rokov. Klienti vo vekovej skupine 60 rokov a viac tvorili 65,59% vyšetřených záujemcov. Zvýšené hodnoty v kategórii hypertenzia I.- III. boli namerané u 18 % klientov. Celkový cholesterol bol vyšetřený u 50 klientov, pričom záujem o jeho vyšetřenie bol podstatne vyšší. Zvýšené hodnoty celkového cholesterolu malo 40,00% vyšetřených a zvýšené hodnoty BMI v kategórii nadváha a obezita malo 60,00% vyšetřených klientov. Meranie CO vo výdychu využilo 11 aktívnych a 2 pasívni fajčiari. Všetkým klientom, ktorým bolo zistené zvýšené kardiovaskulárne riziko, bolo okrem individuálneho odborného poradenstva poskytnuté aj poradenstvo ohľadom optimalizácie správneho životného štýlu. Študentky SZŠ (v celkovom počte 10) vytvorili hliadky, ktoré oslovovali okoloidúcich, rozdávali propagačný materiál, informovali záujemcov, kde si môžu dať vyšetřiť svoje rizikové faktory. Spolu s klientmi vyplňali anonymný dotazník, pričom získali a zaznamenali údaje od 63 občanov. V prípade, že bol o meranie tlaku krvi veľký záujem, vypomáhali aj pri meraní tlaku krvi a obvodu pása. Spolupráca s nimi bola veľkým prínosom.

V rámci medializácie boli uverejnené príspevky vo všetkých printových regionálnych týždenníkoch ("Považský obzor" MY, Považskobystrické novinky, Púchovske noviny) ako aj v Ilavskom mesačníku. Na webovej stránke www.ruvzpb.szm.sk bola umiestnená pozvánka pre širokú verejnosť. Zhotovené boli i informačné plagáty, ktoré boli umiestnené v časovom predstihu vo vývesných skrinkách mesta Považská Bystrica, na vchode do RÚVZ so sídlom v Považskej Bystrici a osobne distribuované v niektorých organizáciách (napr. školy, kino Mier, MÚ Považská Bystrica). V priestoroch NsP PB a RÚVZ PB boli umiestnené názorné propagácie. Na realizovanú aktivitu sme opakovane zaznamenali pozitívne reakcie verejnosti.

1. október - Medzinárodný deň starších

- dňa 25.9.2014 v DD a DSS Bystričan uskutočnené meranie CO vo výdychu, % tuku a BMI zamestnancom a obyvateľom zariadenia (26 klientov)
- dňa 1. 10. 2014 v ZŠ Prečín a 2.10.2014 v ZŠ Pružina realizácia zv. aktivity "Ako sa správne starať o zuby až do vysokého veku" (pre 32 žiakov)
- medializácia (1x príspevok do printových regionálnych médií)
- príspevok na webovú stránku ("Starnutie")

10. október - Svetový deň duševného zdravia

- názorná propagácia - 1x
- dňa 17.10.2014 v ZŠ Slov. partizánov PB pre žiakov 7.a 8. ročníkov uskutočnené interaktívne vzdelávanie venované problematike " Duševnej hygieny, jej zásadám a možnostiam" (4x pre 104 žiakov)

16. október - Svetový deň výživy

- dňa 7. 10. 2014 v ZŠ SNP PB realizácia zv. aktivity pre 34 žiakov 2. ročníka
- dňa 15.10.2014 pre členov KO Jednoty dôchodcov Slovenska v rámci Svetového dňa výživy v spolupráci so ZŠ Janka Kráľa v Novej Dubnici zrealizované zv. dopoludnie v priestoroch kultúrnej besedy. Počas neho odznela prednáška o zdravej výžive doplnená živou

besedou, zv. materiálom a dotazníkovým prieskumom. Záver patril ochutnávke zdravých dobrôt a nápojov, ktoré pripravili zamestnankyne školskej jedálne. Aktivitu využilo 89 záujemcov.

20. október – Svetový deň osteoporózy

- dňa 21.10.2014 pre seniorov a obyvateľov obce Beluša v spolupráci s ORPZ PB uskutočnené zv. dopoludnie venované problematike "Osteoporózy a jej prevencii". Prednáška bola doplnená živou besedou, zv. materiálom a dotazníkovým prieskumom. Aktivitu navštívilo 57 záujemcov.

- v októbri až novembri 2014 zrealizovaný celoslovenský dotazníkový prieskum obsahovo zameraný na zisťovanie informovanosti o osteoporóze, jej dôsledkov a možností prevencie v cieľovej skupine 50+ podľa inštrukcií prezentovaných na seminári "Prevencia osteoporózy" dňa 7. októbra 2014 v Inštitúte fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v Piešťanoch.

14. november - Svetový deň diabetu

- názorná propagácia - 2x

- príspevok do médií (1x príspevok do printových regionálnych médií)

- príspevok na webovú stránku ("14. november - Svetový deň diabetu")

21. november - Medzinárodný deň bez fajčenia a Európsky týždeň boja proti drogám

- dňa 13. 11. 2014 v ZŠ Sverepec realizácia zv. aktivity pre žiakov I. stupňa a dňa 19.11.2014 v ZŠ Domaniža realizácia zv. aktivity pre žiakov II. stupňa spojená s meraním CO vo výdychu (2x pre 58 žiakov)

- dňa 18.11.2014 v ZŠ Plevník zrealizované zv. dopoludnie pre žiakov 5.-9. ročníkov venované problematike fajčenia, jeho rizikám a následkom. Aktivita bola uskutočnená formou interaktívneho vzdelávania a doplnená meraním CO vo výdychu (5x pre 112 žiakov).

- dňa 19.11. 2014 v ZŠ Slov. partizánov PB zrealizované zv. dopoludnie pre žiakov 6. ročníkov venované problematike fajčenia, jeho rizikám a následkom. Aktivita bola uskutočnená formou interaktívneho vzdelávania a doplnená meraním CO vo výdychu (3x pre 71 žiakov).

1. december - Svetový deň AIDS

- názorná propagácia - 2x

- príspevok do médií (1x príspevok do printových regionálnych médií)

- príspevok na webovú stránku ("AIDS -fakty a čísla")

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

- v roku 2014 gestor nepredložil požiadavky k realizácii uvedeného projektu

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE NADVÁHY A OBEZITY

- výchova a vzdelávanie v cieľovej skupine deti a mládež:

zrealizované intervenčné a zv. aktivity týkajúce sa zdravého životného štýlu na 8 ZŠ a 2 SŠ pre 243 žiakov a 123 študentov (dňa 28. 1. 2014 v ZŠ Udiča, 29. 1. ZŠ Jasenica, 25. 3. 2014 v ZŠ Pruské, 29. 4. 2014 v ZŠ Slov. part. PB 18. 3. 2014 v ZŠ DnV, 21. 3. 2014 v ZŠ Prečín, 26. 3. 2014 v ZŠ Rozkvet PB, 8. 4. 2014 v ZŠ SNP PB, 11.4.2014 v SOŠ PÚ, 13.6.2014 v SZŠ PB)

zv. aktivity týkajúce sa pohybovej aktivity uskutočnené na 2 ZŠ a 2 SŠ pre 57 žiakov a 135 študentov (dňa 7. 5. 2014 v ZŠ Dolná Mariková, 16. 5. 2014 v ZŠ Nemocničná, 14.5. v SOŠ PÚ, 14.4.2014 v SOŠ DnV)

zv. aktivity týkajúce sa zdravej výživy uskutočnené na SZŠ v PB pre 56 študentov (dňa 14.11.2014 prednášky a besedy boli doplnené meraním % tuku v tele a individuálnym poradenstvom)

- individuálneho poradenstvo : poskytnuté bolo 423 klientom (z toho 206 mužom a 217 ženám) problematike ozdravenia výživy sa venujeme pri práci s klientmi v základnej PZ počas poradenských aktivít v priestoroch PZ ako aj pri práci v teréne, kde klienti so zisteným rizikom sú informovaní o výživových trendoch a nových, klinicky overených vedeckých poznatkoch z oblasti výživy a životosprávy a je im odporúčané ozdravenie výživy spolu s kontrolným vyšetrením

- intervenčná aktivita počas "Dňa otvorených dverí" na ZŠ Rozkvet v PB, dňa 14. 5. 2014 pedagógom a rodičom uskutočnené meranie % telesného tuku

- spoluorganizovanie a participácia na športových podujatiach prostredníctvom aktivity mobilnej poradne zdravia_ (meranie tlaku krvi, BMI, % tuku v tele a CO vo výdychu) a stánku zameraného na poradenstvo zdravého životného štýlu uskutočnené 6 krát (dňa 29.4.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl v hádzanej chlapcov + v dňoch 6.5.-7.5.2014 počas Majstrovstiev Slovenska stredných škôl vo volejbale dievčat + dňa 23.5. 2014 počas okresného kola atletiky pre žiakov základných škôl v Považskej Bystrici + v dňoch 28.4.,13.5. a 28.5.2014 počas mestského, okresného a krajského kola žiakov ZŠ "Bezpečne na bicykli 2014")

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

- v roku 2014 gestor nepredložil požiadavky k realizácii uvedeného projektu

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

- názorná propagácia - 2x

- intervenčné zv. aktivity a meranie CO vo výdychu uskutočnené 14 krát pre 316 žiakov 9 základných škôl (21. 5. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 28. 5. 2014 v ZŠ Stred PB a 22. 5. 2014 v ZŠ SNP PB, 12.- 13. 6. 2014 v ZŠ Slovanská PB, 18. 6. 2014 v ZŠ Rozkvet PB a 19. 6. 2014 v Cirkevnej ZŠ Púchov,13.11.2014 v ZŠ Sverepec, 18.11.2014 v ZŠ Plevník, 19.11.2014 v ZŠ Domaniža a ZŠ Slov. partizánov PB)

- prednášky s besedami a meraním CO vo výdychu uskutočnené 11 krát pre 326 študentov 3 stredných škôl venované problematike fajčenia (SZŠ PB, SOŠ PB, SOŠ PÚ v dňoch 26.5., 29.5., 2.6., 4.6.a 6.6.2014,14.11.2014)

- dňa 30.5.2014 realizácia Dňa otvorených dverí v poradni zdravia pre širokú verejnosť nášho regiónu, poskytnuté bolo meranie tlaku krvi, CO vo výdychu a odborné poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia

- individuálne poradenstvo v Poradni na odvykanie od fajčenia využilo 28 klientov (11 mužov a 17 žien)

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

- v roku 2014 gestor nepredložil požiadavky k realizácii uvedeného projektu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

- V rámci projektu Bezpečný návrat domov uskutočnená osobná distribúcia edukačného a zdravotno-osvetového materiálu (plagát) spolu s listom pre riaditeľa na všetky stredné školy v územnom obvode Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Považskej Bystrici v požadovanom termíne (celkovo na 18 SŠ v okrese Považská Bystrica, Púchov a Ilava)
- zdravotno-výchovné aktivity zrealizované 7 krát pre 276 študentov 5 stredných škôl - zamerané na vplyv alkoholických nápojov na telesné a duševné zdravie, uskutočnené formou interaktívneho vzdelávania, prednášok a besied, zrealizované v spolupráci s pracovníkmi OR PZ v Považskej Bystrici (na SOŠ v Púchove, SOŠ v Dubnici nad Váhom, OA v Ilave, Súkromnej OA, HA a Gymnáziu v Považskej Bystrici a SOŠ v Považskej Bystrici).

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

- Zv. materiál "Aktívne starnutie" a "Aktívne starnutie pohybovou aktivitou" bol distribuovaný počas zv. aktivít v teréne (CVCĽ PB, ORPZ PB, SOŠ PB, Continental Matador PU, RONA Lednické Rovne, SZŠ PB, medzinárodný tábor "Perzeidy" vo Vrchteplej).
- Dňa 15.10.2014 pre členov KO Jednoty dôchodcov Slovenska v rámci Svetového dňa výživy v spolupráci so ZŠ Janka Kráľa v Novej Dubnici zrealizované zv. dopoludnie v priestoroch kultúrnej besedy. Počas neho odznela prednáška o zdravej výžive doplnená živou besedou, zv. materiálom a dotazníkovým prieskumom. Záver patril ochutnávke zdravých dobrôt a nápojov, ktoré pripravili zamestnankyne školskej jedálne. Aktivitu využilo 89 záujemcov.
- Dňa 21.10.2014 pre seniorov a obyvateľov obce Beluša v spolupráci s ORPZ PB uskutočnené zv. dopoludnie venované problematike "Osteoporózy a jej prevencii". Prednáška bola doplnená živou besedou, zv. materiálom a dotazníkovým prieskumom. Aktivitu navštívilo 57 záujemcov.
- V októbri až novembri 2014 zrealizovaný celoslovenský dotazníkový prieskum obsahovo zameraný na zisťovanie informovanosti o osteoporóze, jej dôsledkov a možností prevencie v cieľovej skupine 50+ podľa inštrukcií prezentovaných na seminári "Prevencia osteoporózy" dňa 7. októbra 2014 v Inštitúte fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v Piešťanoch.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Edukačná činnosť bola realizovaná na všetkých typoch škôl nášho regiónu (od MŠ po SŠ). Zameraná bola na priority programu - zdravý životný štýl, podporu pohybových aktivít, zdravú výživu, prevenciu zubného kazu, srdcovocievnych ochorení, fajčenia a drog, úrazov a poskytovanie prvej pomoci.

- Projekt BECEP: na základe Národného plánu SR pre bezpečnosť cestnej premávky na roky 2011 - 2020 a Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 - 2015 sme sa podieľali na plnení v rámci našich aktivít a edukačné materiály poskytnuté Ministerstvom dopravy - doplnkové učebné "DVD Becepáčik", "Dopravná výchova pre deti MŠ a I. stupeň ZŠ", leták "Vidíš ma?", "Alkohol zabíja" a "BECEP radí cyklistom, korčuliarom a chodcom" boli poskytnuté v rámci našich aktivít do zariadení nášho regiónu.

- Projekt Školské ovocie bol realizovaný 2 krát pre 72 žiakov (dňa 4. 2. 2014 v ZŠ Školská PB a 5. 2. 2014 v ZŠ Rozkvet PB).
- Projekt Bezpečný návrat domov - viď bod 9.5.
- V mesiaci júl bol vypracovaný príspevok na webovú stránku, spracovaný príspevok do regionálnych médií a názorná propagácia v NsP PB a RÚVZ PB s názvom "Užitočné rady pre rodičov".
- V mesiaci august bol vypracovaný príspevok na webovú stránku "Desatoro detského obúvania" a "Ako správne obúvať deti?" bola vypracovaná názorná propagácia pre NsP PB.
- Intervenčné a zdravotne - edukačné aktivity uskutočnené 154 krát pre 3329 detí a mládeže (v rámci zdravej výživy, prevencie nadváhy a obezity, podpory pohybových aktivít, zdravého životného štýlu, ústneho zdravia, sexuálneho zdravia, prevencie závislostí na legálnych a nelegálnych drogách, prevencie úrazov a poskytovania prvej pomoci).

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBNIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Inštruktáže, prednášky, odovzdanie metodiky pedagógom spolu s aktuálnym zv. materiálom, prehratie DVD nosičov (Lakomý syseľ, O maškrtnej veveričke, Čo sa stalo medvedíkovi, Prečo vlk šušlal, Ako líštička stratila krásu) - 22 krát pre 584 detí, žiakov a ich pedagógov (v ZŠ Pov. Podhradie, ZŠ sv. Augustína PB, ZŠ Papradno, MŠ Dolný Lieskov, ZŠ Domaniža, ZŠ s MŠ DnV - 2x, Cirkevná ZŠ PU, ZŠ Prečín - 2x, ZŠ Dolná Mariková - 2x, MŠ Hatné, MŠ Prečín, MŠ a ZŠ Nová Dubnica, ZŠ PU, MŠ a ZŠ Sverepec, ZŠ Lazy pod Makytou, ZŠ Dolné Kočkovce a ZŠ Pružina.

9.8 CINDI PROGRAM SR

- V roku 2014 bolo vyšetrených v základnej poradni zdravia 248 prvovýšetrených klientov (z toho bolo 123 mužov a 125 žien), 175 klientov bolo vyšetrených opakovane (z toho bolo 83 mužov a 92 žien).
- V teréne sme vyšetřili zamestnancov CVC PB (7 klientov), OR PZ PB (11 klientov), SOŠ PB (12 klientov), Continental Matador Rubber s.r.o. PU (107 klientov), Continental Matador Truck Tires (68 klientov), RONA Lednické Rovne (20 klientov), SZŠ PB (43 klientov) a účastníkov medzinárodného tábora "Perzeidy" (13 klientov) v priestoroch, ktoré umožnili štandardné podmienky pre vyšetřenia uskutočnené v rámci programu CINDI, TZS a projektov "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoring prídavných látok" .
- Poradňu pre odvykanie od fajčenia využilo 28 klientov (z toho bolo 11 mužov a 17 žien).

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V I. polroku 2014 bol pre zamestnancov RÚVZ PB realizovaný odborný seminár "Projekt EHES" (aktívna účasť – p.Hôrecká).

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

V mesiacoch október a november zrealizovaný projekt SZO "TOHES" (štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení dospeléj populácie v SR) medzi širokou verejnosťou vo vekovej skupine 18-65+, podľa požiadaviek gestora RÚVZ Banská Bystrica.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Prešove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody, a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

Stav plnenia k 31. 12. 2014:

Úlohu RÚVZ Prešov plní prostredníctvom vkladanie údajov do Informačného systému o pitnej vode a do Informačného systému o kúpaliskách a kvalite vody na kúpanie pomocou, ktorých sú potom vypracovávané správy pre EK .

V spotrebiskách verejných vodovodov bolo vyšetrených 261 vzoriek pitných vôd, z toho 31 nevyhovovalo po bakteriologickej stránke a 23 po chemickej stránke. Uvedené nedostatky boli vždy prejednané so správcom vodovodu. Po vykonaní nápravných opatrení boli odobraté opakované vzorky vôd, ktoré potvrdili, že dodávaná voda v spotrebisku môže byť využívaná pitná.

V roku 2014 bolo vyšetrených 163 vzoriek vôd na kúpanie, nebol vydaný žiadny zákaz prevádzky. Opakovane dochádza k prekročeniu medzných hodnôt v ukazovateľoch viazaný chlór (44 vzoriek), voľný chlór (13 vzoriek), kultivovateľné mikroorganizmy pri 36 stupňoch Celzia (18 vzoriek), občasne chemická spotreba kyslíka manganistanom (9 vzoriek), *Staphylococcus aureus* (1 vzorka). Po vykonaní náprav pri úprave vôd na kúpanie opakované vzorky vôd boli vyhovujúce.

V uplynulom roku nebolo zaznamenané žiadne ochorenie spôsobené požitím zdravotne nevyhovujúcej vody a neboli hlásené žiadne ochorenia spôsobené vodou na kúpanie.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Stav plnenia k 31. 12. 2014:

V mesiaci november 2014 ÚVZ SR zorganizovalo zapožičanie prístrojov a inštruktáž k ich obsluhu. RÚVZ Prešov vytypoval školy – Základná škola Šrobárova v Prešove a Základná škola a materská škola v Kapušanoch, v ktorých sa vykonala objektivizácia vybraných parametrov ovzdušia. Teraz prebieha zber údajov prostredníctvom dotazníkov a počas roka 2015 bude uskutočnené spracovanie údajových databáz a analýza získaných údajov.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ:

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Realizácia k 31. 12. 2014

Organizácie, ktoré majú rozhodnutím RÚVZ vyhlásené rizikové práce, sú kontrolované v rámci štátneho zdravotného dozoru. Štátny zdravotný dozor je zameraný na úroveň pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov. Sledujeme výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou.

K 31. 12. 2014 evidujeme v okrese Prešov a Sabinov 1773 pracovníkov zaradených do 3. a 4. kategórie, z toho je 438 žien.

Najčastejšie sa vyskytujúcim rizikovým faktorom v pracovnom prostredí s najväčším počtom exponovaných zamestnancov je hluk. Ďalšími významnými faktormi práce a pracovného prostredia podľa počtu exponovaných zamestnancov sú chemické látky a zmesi, záťaž teplom a chladom, vibrácie a biologické faktory.

V okrese Prešov a Sabinov máme v evidencii 92 organizácií, kde sú práce zaradené do 3. a 4. kategórie. V priebehu roka bolo vydaných 20 rozhodnutí, z toho pre existujúce firmy na základe prehodnotenia rizík 15 bolo vydaných rozhodnutí, 4 rozhodnutia sa týkali nových podnikateľských subjektov a 1 rozhodnutím boli práce vyradené z kategórie rizikových prác.

Evidencia rizikových prác je vedená v programe ASTR.

Sankcie neboli udelené.

2.1.1. Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Realizácia k 31. 12. 2014

Štátny zdravotný dozor zameraný na plnenie úlohy je vykonávaný v poľnohospodárskych organizáciách a organizáciách, kde zamestnanci prichádzajú do kontaktu s chemickými látkami. V poľnohospodárskych organizáciách je to hlavne v období výkonu postrekových prác (marec, apríl, september, október). V okrese Prešov a Sabinov evidujeme 6 poľnohospodárskych organizácií a 1 súkromne hospodáriaceho roľníka. Štátny zdravotný dozor je zameraný na odbornú a zdravotnú spôsobilosť, zabezpečenie OOPP, zdravotný dohľad, prevádzkové poriadky, KBÚ, podmienky skladovania a evidenciu látok deklarovaných ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi. Prípravky na ochranu rastlín sú sezónnym tovarom, ktorý sa nakupuje na priamu spotrebu.

Poľnohospodárske družstvá zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom, čím sa znížila expozícia zamestnancov týmto látkam. Pri chemickej ochrane rastlín sa čoraz viac používajú prípravky, ktoré nie sú klasifikované ako veľmi toxické a toxické látky a zmesi.

V prevádzkach, kde zamestnanci sú priamo exponovaní chemickým látkam sa zameriavame hlavne na kontroly kariet bezpečnostných údajov a informovanosť zamestnancov.

V roku 2014 bolo vydaných 22 osvedčení na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Osvedčenia boli vydané na základe overenia dĺžky praxe.

Mimoriadne a havarijné situácie sa neriešili.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Realizácia k 31. 12. 2014

Úloha je plnená celoročne. V rámci ŠZD sa zameriavame na udržiavanie zodpovedajúcej úrovne, alebo primeraného vylepšenia pracovných podmienok v organizáciách používajúcich karcinogénne a mutagénne látky.

Evidujeme 14 organizácií kde sa používajú karcinogény, respektíve sa jedná o pracovný proces s rizikom chemickej karcinogenity, v 5 organizáciách je to prach z tvrdého dreva. Zlúčeniny Cr⁶⁺ sa používajú najmä na povrchovú úpravu výrobkov, cytostatiká v zdravotníctve. Na týchto pracoviskách každoročne je vykonávaná objektivizácia chemických faktorov v pracovnom ovzduší oddelením OLC pri RÚVZ a vyšetrenia biologického materiálu.

K 31. 12. 2014 bolo vydaných 50 rozhodnutí k sanačným prácam, súvisiacim s likvidáciou azbestu. Jedná sa o stabilné spoločnosti pôsobiace v okrese Prešov a Sabinov. Každá z týchto spoločností žiadajúca o vydanie rozhodnutia k sanácii azbestu predkladá prevádzkové poriadky a hodnotenie rizík. Informovanosť zamestnancov sa overuje dotazníkmi – kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

Nadalej je cieľom našich zisťovaní prítomnosť látok poškodzujúcich reprodukciu a látok narúšajúcich endokrinný systém.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškolojú alebo pripravujú na prácu

a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov). Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie. V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 bolo vydaných 47 rozhodnutí k zriadeniu chránených dielní. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 7 kontrol na pracoviskách ktoré majú Úradom práce sociálnych vecí a rodiny v zmysle § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti pridelený štatút chráneného pracoviska. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu pracovných podmienok, úroveň pracovného prostredia, vybavenie prevádzok, spôsobu práce.

V štyroch prípadoch sa jednalo o zamestnancov so zdravotným postihnutím pohybového aparátu (M 50, M 54, M 95), v dvoch prípadoch o ochorenie obehovej sústavy (I 42, I 73) a v dvoch prípadoch sa jednalo o onkologické onemocnění (C 16, C 18).

V kontrolovaných prevádzkach nedošlo oproti vydaným rozhodnutiam k zmenám. Priestory sú pôvodné, priestorové usporiadanie a vybavenie korešponduje s vydanými rozhodnutiami. Zamestnanci majú možnosť dodržania osobnej hygieny, možnosť stravovania, v prípade vynútenej pracovnej polohy možnosť oddychu. Jedná sa ekonomické poradenstvo (2 zamestnanci), účtovníctvo (1 zamestnanec), masérske práce (2 zamestnanci), finančníctvo (2 zamestnanci), recepcia (1 zamestnanec).

Na kontrolovaných pracoviskách neboli zistené žiadne nedostatky.

Použité boli kontrolné listy informovanosti zamestnancov – celkom 6 (6 pre prácu so zobrazovacími jednotkami).

Počet rozhodnutí k prevádzkam, na základe ktorých bol priznaný ÚPSVaR štatút chránenej dielne v zmysle ustanovení § 55 ods. 1 zák. NR SR č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti v znení neskorších predpisov za roky 2009 - 2014 :

- rok 2009 – 68 rozhodnutí
- rok 2010 – 72 rozhodnutí
- rok 2011 – 70 rozhodnutí
- rok 2012 – 64 rozhodnutí
- rok 2013 - 52 rozhodnutí
- rok 2014 – 47 rozhodnutí

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Realizácia k 31. 12. 2014

Úloha bola plnená v druhom polroku roku 2014. K uvedenému termínu bolo vyšetrených spolu 80 klientov na vybraných pracoviskách, kde sa vykonáva ľahká práca a v poradni zdravia RÚVZ so sídlom v Prešove podľa stanovených vekových kategórií.

Súčasťou projektu sú

- klientmi vyplnené jednodenné jedálne lístky podľa formulára,
- dotazník o životospráve,
- klinicko-somatický dotazník – BMI, WHR, TK systolický, TK diastolický,
- biochemické vyšetrenie – odber krvi na prístroji reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu – celkový cholesterol, triglyceridy, HDL, LDL, glukóza.

Všetky údaje boli spracované v programe ALIMENTA. Výsledky boli vyhodnotené podľa programu CINDY.

Spracovanie údajov poskytuje informácie o výživovom stave vybranej populácie obyvateľstva v SR.

Spracovanie ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu poskytuje informácie o rizikách kardiovaskulárnych ochorení s dôrazom na nadváhu a obezitu.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Realizácia k 31. 12. 2014

K uvedenému termínu bolo odobratých 22 vzoriek kuchynskej soli vrátane morskej soli z distribučnej siete a zo zariadení spoločného stravovania okresov Prešov a Sabinov. Všetky vzorky obsahom jodičnanu draselného prepočítaného na KJ vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy a boli v súlade s deklarováým označením obsahu uvedeným výrobcom na obale v rozmedzí od 15 – 35 mg/kg.

3.6 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov – „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Realizácia k 31. 12. 2014

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami bolo v roku 2014 odobratých celkom 14 vzoriek kozmetických výrobkov z 5 maloobchodných prevádzok a 1 kozmetického salónu. Štátny zdravotný dozor zameraný na súlad s požiadavkami uvedenými v Nariadení (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch bol vykonaný u 1 výrobcu masážnych olejov.

13 vzoriek kozmetických výrobkov na chemickú analýzu (detské KV na hygienu ústnej dutiny na stanovenie fluóru, 2,2 dioxyetanolu, KV dennej spotreby pre dospelých deklarujúce prítomnosť UV filtrov, vzorky KV pre dospelých s vitamínom C, dekoratívna kozmetika na stanovenie Cr⁶⁺, Pb, Cd, Ni), mikrobiologický rozbor a kontrolu označenia vyhovelo požiadavkám Nariadenia (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch.

Analýza vzorky kozmetického výrobku na stanovenie AHA kyselín ešte nie je ukončená.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Odborné priority

1. efektívny a účinný výkon štátneho zdravotného dozoru a kontroly v oblasti ochrany verejného zdravia, vrátane objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 203 previerok, pri ktorých bolo odobratých 101 vzoriek, 14 mimoriadnych cielených kontrol zameraných na dodržiavanie hygienických podmienok v zariadeniach školského stravovania a odobratých 6 vzoriek stravy, 19 mimoriadnych kontrol v zariadeniach školského stravovania zameraných na vysledovateľnosť pôvodu mäsa a dodržiavanie podmienok skladovania, 1 cielená kontrola stravovacieho zariadenia v rámci výstražného systému RASF zameraná na výskyt králičieho mäsa.

Výkon ŠZD bol zameraný aj na sledovanie pitného režimu v základných a stredných školách s cieľom zvýšiť informovanosť detí a mládeže o potrebe konzumácie zdravotne bezchybnej vody a preferovať zdravotne vyhovujúce nápoje. V roku 2014 bolo odobratých 45 vzoriek pitných vôd na laboratórne vyšetrenie. Pitný režim na školách je zabezpečený hygienicky vyhovujúcim spôsobom (pitná voda z vodovodu, ktorej kvalita spĺňa kritéria Nariadenia vlády SR č. 354/2006). V prípade nevyhovujúceho zásobovania, zriaďovateľ predškolských a školských zariadení do doby zabezpečenia vyhovujúcej kvality pitnej vody, rieši pitný režim formou minerálok v originálnom balení alebo prostredníctvom dávkovačov veľkoobjemovo balených vôd tzv. watercoolerov).

V rámci preferencie konzumácie zdravotne vyhovujúcich nápojov sa výkon ŠZD zameriava na sledovanie vhodnosti sortimentu tovaru v bufetoch umiestnených v školských zariadeniach. V I. polroku roku 2014 bolo vykonaných 8 previerok školských bufetov.

Ponúkaný sortiment nápojov zodpovedal zásadám zdravej výživy a neobsahoval alkoholické nápoje, ani nápoje s obsahom kofeínu a chinínu.

2. posilňovanie prevencie neprenosných ochorení, monitorovanie zdravotného stavu obyvateľstva a jeho skupín vo vzťahu k životným podmienkam a pracovným podmienkam, spôsobu života a práce a zdravotného uvedomenia ľudí, vrátane monitorovania determinantov zdravia a hodnotenia dopadov na verejné zdravie

V roku 2014 bolo v okrese Prešov a Sabinov vykonaných 12 mimoriadnych cielených kontrol zameraných na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách, z toho bolo 7 mestských a 5 vidieckych základných škôl.

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti u vybraných vekových skupín populácie detí SR vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a dorast.

Dlhodobým cieľom projektu je hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál v jednej z citlivých skupín populácie, a to populácie detí SR.

Súbor projektu:

Projekt bol navrhovaný ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín pre populáciu SR v pomernom zastúpení pohlaví. I. etapa projektu začala v roku 2008. V roku 2014 sa uskutočňuje ukončenie zberu a sumarizácia údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivosť, celkové vyhodnotenie stravovacích a pohybových zvyklostí detí a mládeže s následným. Realizačným výstupom celého projektu je vypracovanie záverečnej správy a spracovanie návrhu opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže. Záverečnú etapu roku 2014 realizuje RÚVZ so sídlo v Rimavskej Sobotě a ÚVZ SR v Bratislave.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Realizácia k 31. 12. 2014

Projekt sa realizuje podľa požiadaviek gestora (Úrad vlády SR - odbor koordinácie protidrogovej stratégie, Výskumný ústav detskej psychológie a patopsychológie). V roku 2014 sa realizoval v jednej SOŠ Sabinov (zúčastnilo sa 70 žiakov, 20 pedagógov) v jednom osemročnom gymnázium – Gymnázium sv. Moniky, Prešov (zúčastnilo sa 108 študentov, 19 pedagógov), v jednej mestskej základnej školej – ZŠ Mirka Nešpora Prešov (zúčastnilo sa 93

žiakov, 20 pedagógov) a v jednej vidieckej základnej škole – ZŠ Brezovica (zúčastnilo sa 72 žiakov 5.-9. ročníka, 10 pedagógov). Zber údajov sa uskutočnil v čase od 22.9.2014 do 3.10.2014. Vyplnené dotazníky boli zaslané dňa 6.10.2014 ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Realizácia k 31. 12. 2014

V rámci plnenia I. etapy tohto projektu pre rok 2014 bolo vybraných 15 detí vo veku 3-6 rokov z MŠ Budovateľská č.8 v Prešove (mestská MŠ) a 15 detí vo veku 3-6 rokov z MŠ Pečovská Nová Ves (vidiecka MŠ). Rodičom vybraných detí boli rozdane dotazníky. Údaje z vyplnených dotazníkov pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov zadávali do masky a dňa 30.06.2014 zaslali ÚVZ SR Bratislava. Do projektu bolo zapojených celkom 30 detí vekovej kategórie 3-6 rokov.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL - VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ:

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 vykonali pracovníčky oddelenia HDM prieskum dotazníkovou metódou v dvoch základných školách a to:

ZŠ Čsl. armády Prešov – zúčastnilo sa 20 žiakov 3. ročníka a 20 žiakov 8. ročníka

ZŠ Bajkalská Prešov – zúčastnilo sa 20 žiakov 3. ročníka a 20 žiakov 8. ročníka

Údaje získané z dotazníkov boli zadané do zaslanej masky a elektronicky 29.12.2014 odoslané ÚVZ Bratislava na ďalšie spracovanie.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia Gestor ÚVZ SR Riešiteľské pracoviská ÚVZ SR, RÚVZ v sídle krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Realizácia k 31. 12. 2014

V rámci plnenia tohto projektu pracovníčky odd. HDM RÚVZ Prešov v zmysle usmernení vybrali dve plne organizované základné školy (mestskú a vidiecku) a to ZŠ Šrobárova Prešov a ZŠ Kapušany. V týchto školách vykonali pracovníci odboru objektivizácie životného prostredia v mesiaci november (teda počas vykurovacej sezóny) merania vo vybraných kmeňových a odborných učebniach uvedených škôl, súčasne terénni pracovníci odd. HDM vykonali zmapovanie priestorov školy (v zmysle zaslanej metodiky). Pokračovanie v zbere údajov dotazníkovou metódou od žiakov a rodičov bude pokračovať v mesiacoch január až marec 2015. Získané údaje budú zadávané do zaslaných masiek a potom odoslané ÚVZ Bratislava.

4.5 MONITORING PRÍDAVNÝCH LÁTOK Z POTRAVÍN V RÁMCI ÚKP

V rámci tohto projektu boli v roku 2014 sledované 3 prídavné látky z potravín u vekovej kategórie 13-15 ročných žiakov. Pre realizáciu sme vybrali ZŠ Kúpeľná Prešov. Do projektu sa celkom zapojilo 20 žiakov II. stupňa uvedenej plne organizovanej základnej školy. Údaje z dotazníkov boli zadávané do masky a elektronicky zaslané dňa 3.11.2014 ÚVZ Bratislava na ďalšie spracovanie.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Hodnotenie a analýza

V roku 2014 oddelenie epidemiológie plnilo 8 úloh. Programy a projekty sú rozdelené do jednotlivých kapitol. Tieto kapitoly majú svoju štruktúru s krátkym popisom činnosti.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti)
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy)
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosťi detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“
9. príprava registra očkovaných osôb

Realizácia k 31. 12. 2014

Od 01. 01. 2014 nadobudol platnosť nový očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Očkovací kalendár platný od januára 2014 zahŕňa povinné pravidelné očkovanie detí proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, vírusovej hepatitíde typu B, hemofilovým invazívnym infekciám, pneumokokovým infekciám, osýpkam, ružienke, mumpsu a povinné preočkovanie dospelých proti diftérii a tetanu.

V platnosti je nový očkovací kalendár, ktorý sa od pôvodného líši tým, že bližšie špecifikuje očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam. Určuje, že na povinné očkovanie dojčiat proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam je určená 13-valentná konjugovaná vakcína alebo 10-valentná konjugovaná vakcína a všetky dávky základného očkovania sa majú podať rovnakou očkovacou látkou. Preočkovanie dospelých proti záškrtu a tetanu sa vykonáva kombinovanou očkovacou látkou každých 15 rokov.

Všetci očkujúci lekári, t. j. praktickí lekári pre deti a dorast, spolu 49 a taktiež praktickí lekári pre dospelých, spolu 93 boli oboznámení so všetkými zmenami v očkovacom kalendári.

Aj v roku 2014 je venovaná zvýšená pozornosť ochoreniam preventabilných očkovaním. U týchto ochorení sa zisťuje hlavne predchádzajúce očkovanie.

Vyhodnotenie výsledkov kontroly očkovania v okresoch Prešov a Sabinov bolo vykonané podľa odborného usmernenia Úradu verejného zdravotníctva Slovenskej republiky č. OE/5271/2014, RZ-13965/2014 zo dňa 27. 6. 2014 za obdobie od 1. 9. 2013- do 31. 8. 2014. V rámci pravidelného povinného očkovania bola zaočkovanosť kontrolovaná vo všetkých ambulanciách praktických lekárov pre deti a dorast v okresoch Prešov a Sabinov.

Celkovo bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti detí, ktoré mali byť vzhľadom na vek v súlade s očkovacím kalendárom kompletne základne očkované alebo preočkované.

V okrese Prešov sa výsledky zaočkovanosti pohybovali od 93,5% do 96,7%, v okrese Sabinov bola pri kontrole očkovania zistená zaočkovanosť od 98,3% - 99,1%.

Zaočkovanosť nižšia ako 95% bola zistená v základnom očkovaní proti DTaP-VHB-HIB-IPV-PCV v ročníku narodenia 2012, preočkovanie proti DTaP-IPV v 6. roku života v ročníku narodenia 2007, preočkovanie proti DTaP-IPV v 13. roku života v ročníku narodenia 2000, očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2012, očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v 11. roku života v ročníku narodenia 2002 v okrese Prešov a preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 11. roku života v ročníku narodenia 2002, základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie v 13. roku života DTaP-IPV v ročníku narodenia 2000 v okrese Sabinov. Dôvodmi nižšej zaočkovanosti boli rôzne dočasné kontraindikácie, uplatňované trvalé kontraindikácie vo väčšine prípadov detským neurológom, nezodpovedný prístup rodičov k očkovaniu nerešpektujúcich výzvy pediatrov. Ďalším dôvodom je pobyt rómskych rodín v zahraničí, migrácia rómskych detí (doočkovanie týchto detí je takmer nemožné pre ľahostajný prístup rodičov k očkovaniu). Narastajúcim problémom vo vakcinácii je negatívny postoj rodičov k očkovaniu, ktoré vyúsťuje k odmietaniu výkonu očkovania dieťaťa a podpísaním prehlásenia o odmietnutí očkovania napriek poučeniu lekárom.

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli spracované na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja.

Podobne ako na okresnej aj na krajskej úrovni bola zaznamenaná vysoká úroveň zaočkovanosti, ktorá sa v okresoch Prešovského kraja pohybovala od 92,0% – 100%.

V rámci Prešovského kraja bolo v okresoch **Levoča** (preočkovanie proti osýpkam, mumpsu a rubeole v 11 roku života v ročníku narodenia 2002, očkovanie proti pneumokokovým invazívnym ochoreniam v ročníku narodenia 2012, základné očkovanie proti DTaP-VHB-HIB-IPV-PCV v ročníku narodenia 2012), **Prešov** (základné očkovanie proti DTaP-VHB-HIB-IPV-PCV v ročníku narodenia 2012, preočkovanie proti DTaP-IPV v 6. roku života v

ročníku narodenia 2007, preočkovanie proti DTaP-IPV v 13. roku života v ročníku narodenia 2000, očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2012, očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v 11 roku života v ročníku narodenia 2002), **Sabinov** (preočkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v 11. roku života v ročníku narodenia 2002, základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie v 13. roku života DTaP-IPV v ročníku narodenia 2000), **Vranov nad Topľou** (očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2012, očkovanie proti osýpkam, rubeole, parotitíde v ročníku narodenia 2011, preočkovanie proti DTaP-IPV v 6. roku života v ročníku narodenia 2007, základné očkovanie proti DTaP-VHB-HIB-IPV-PCV v ročníku narodenia 2012, preočkovanie proti DTaP-IPV v 13. roku života v ročníku narodenia 2000), zistená zaočkovanosť nižšia ako 95% .

Výsledky kontroly očkovania za Prešovský kraj boli následne zaslané na celoslovenské spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave.

Oddelenie epidemiológie vykonáva pravidelné poradenstvo v oblasti očkovania a očkovania na cestu do zahraničia. Pracovníci oddelenia sa v danej oblasti vzdelávajú a v rámci toho sa zúčastnili na rôznych seminároch a odborných podujatiach: Školy vakcinológie a Vakcinologického kongresu. Zároveň pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastňuje besied na stredných školách s témou „Očkovanie“.

V druhom polroku 2014 bol realizovaný projekt Vzdelávanie sestier, seminár venovaný problematike očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dospelých a pre zdravotné sestry.

Na seminári odzneli 5 prednášok:

- Nové trendy v očkovaní- čierny kašeľ, pneumokokové invazívne ochorenia, chrípka
- Odporúčané očkovanie- kliešťová encefalitída, HPV, rotavírusové infekcie, meningokokové infekcie, varicella
- Očkovanie do zahraničia
- Ako komunikovať s rodičmi odmietajúcimi očkovanie
- Postoje a názory zdravotných sestier k očkovaní- vyhodnotenie dotazníkového prieskumu z roku 2013

Na seminári sa zúčastnilo spolu 28 zdravotných sestier, ktorým boli rozdane dotazníky na vyplnenie a následne boli odoslané. Pre zúčastnené účastníčky bola téma zaujímavá. Na konci seminára prebiehala diskusia. V otázkach odzneli dotazy na očkovanie u tehotných žien, očkovanie proti TBC, ochorenie- čierny kašeľ... .Seminár bol zo strany zúčastnených účastníkov hodnotený veľmi pozitívne.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 bola vykonávaná surveillance prenosných ochorení v okresoch Prešov a Sabinov na základe hlásení od ošetrovujúcich lekárov a mikrobiologických laboratórií.

Následne bola vykonávaná analýza ochorení za jednotlivé mesiace za okresy Prešov a Sabinov. Výsledky analýz a informácie pre ošetrojúcich lekárov sú pravidelne uverejňované na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Prešove.

Analýza výskytu prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov za rok 2014 bude spracovaná vo VS v termíne do 10. 02. 2015. Analýza výskytu prenosných ochorení v Prešovskom kraji za rok 2014 bude spracovaná na základe výstupov z Epidemiologického informačného systému a na základe podkladov zaslaných z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja v termíne do 27. 02. 2015.

Pri vykonávaní protiepidemických opatrení a epidemiologickom vyšetrovaní jednotlivých prípadov ochorení zároveň prebiehala individuálna edukácia obyvateľstva v oblasti prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb

Realizácia k 31. 12. 2014

Všetky prenosné ochorenia hlásené za okres Prešov a Sabinov sú zadávané do epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2014 to predstavovalo spolu 2 924 prenosných ochorení (okres Prešov 2 194, okres Sabinov 356).

V súvislosti so surveillance ARO a CHPO sú na základe hlásení od praktických lekárov týždenne spracovávané analýzy výskytu ARO a CHPO v okrese Prešov a Sabinov a následne na základe hlásení z jednotlivých RÚVZ Prešovského kraja aj v Prešovskom kraji.

V systéme rýchleho varovania (SRV) sú spracovávané týždenné hlásenia a to v 6 kategóriách (akútne chabé obrny; epidémie; meningitídy/sepsy; osýpky, rubeola, parotitída; vírusové hepatitídy a iné informácie). Hlásenia sú spracovávané za okresy Prešov a Sabinov a Prešovský kraj. Informácie sú pravidelne hlásené v systéme EPIS do celoslovenského centra na ÚVZ v Bratislave.

Výstupy z informačného systému, mesačné analýzy slúžia na porovnávanie chorobnosti prenosných ochorení v okrese Prešov a Sabinov v jednotlivých mesiacoch roka a ako informácia o epidemiologickej situácii pre zdravotníkov ako aj pre verejnosť.

Špeciálne analýzy, ktoré je možné vytvoriť v rámci informačného systému EPIS alebo MIS informačného systému EPIS boli na požiadanie poskytnuté pre potreby študentov rôznych stredných a vysokých škôl a primárom niektorých oddelení FNsP J. A. Reimana Prešov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EÚ s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 boli pravidelne hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení pôsobiacich v okresoch Prešov a Sabinov. Všetky hlásené nozokomiálne nákazy sú zadávané v informačnom systéme EPIS a na základe ich závažnosti sú vykonávané protiepidemické opatrenia. V okrese Prešov a Sabinov sa v zdravotníckych zariadeniach vykonáva kontrola HER v zmysle platných právnych predpisov priebežne, ako aj pri výskyte nozokomiálnych nákaz. Vzhľadom na najväčšie riziko vzniku nozokomiálnych nákaz sa zvýšená pozornosť venuje kontrole HER na JIS a operačných sálach jednotlivých oddelení FNsP J. A. Reimana v Prešove.

Analýza výskytu NN za rok 2014 v okrese Prešov a Sabinov a v Prešovskom kraji bude spracovaná vo výročnej správe za rok 2014.

V okrese Prešov v roku 2014 boli nozokomiálne nákazy hlásené len FNsP J. A. Reimana Prešov. Hlásených bolo spolu 250 nozokomiálnych nákaz, čo predstavuje pokles v porovnaní s predchádzajúcim rokom (r. 2013 – 369 NN). V okrese Sabinov nebol zaznamenaný výskyt NN.

Z celkového počtu bolo hlásených 88 (35,2%) respiračných, 82 (32,8%) črevných infekcií, 36 (14,4%) urogenitálnych infekcií, 23 (9,2%) infekcií v mieste operačného výkonu, 9 (3,6%) sepsí, 5 (2%) iných infekcií a 5 infekcia kože a slizníc (2%). Najviac NN hlásilo oddelenie AIM (114 – 45,6%), pediatrické (25 – 10%) a odd. neurológie. (19 – 7,6%) FNsP J. A. Reimana v Prešove. Pri vzniku NN sa uplatnila najmä G- mikroflóra - Klebsiella v 48 (19,2%) prípadov, Clostridium difficile v 28 (11,2%) prípadoch, Staphylococcus v 27 (10,8%) prípadov a v 33 (13,2%) prípadov sa pri vzniku NN uplatnil rotavírus.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb,
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie

Realizácia k 31. 12. 2014

Od 10. 08. 2010, kedy bola generálnou riaditeľkou ukončená pandémia chrípky A (H1N1)2009 sa až do súčasnosti nachádzame v post-pandemickej fáze. Neustále však prebieha monitorovanie výskytu prípadov SARI a ich hlásenie v epidemiologickom informačnom systéme a v SRV epidemiologického informačného systému. V roku 2014 v okrese Prešov a Sabinov neboli hlásené prípady SARI.

V súvislosti s rozširujúcou epidémiou vírusového ochorenia Eboly v krajinách západnej Afriky sa na Úrade verejného zdravotníctva SR dňa 15.10.2014 uskutočnilo „Pracovné koordinačné stretnutie“. Pracovného rokovania sa zúčastnili zástupcovia z rezortov zdravotníctva, dopravy, obrany, vnútra, manažment zdravotníckych zariadení a členovia Pandemickej komisie vlády SR. Na stretnutí boli zhrnuté presné postupy, ako riešiť situáciu v prípade priletu pacienta na letisko v Bratislave, ak by pacient navštívil sám zdravotnícke zariadenie(ambulancia všeobecného lekára alebo centrálny príjem nemocnice), alebo aby pacient z nemocnice kontaktoval lekára.

Prioritou je dodržiavanie a koordinácia dohodnutých postupov, pravidelná edukácia zdravotníckeho personálu pri objavení, pri zachytení a transporte osoby s vysokou virulentnou

nákazou. Dôležité je správne používanie osobných ochranných pracovných pomôcok zdravotníckym personálom.

Neustále prebieha monitorovanie situácie. V roku 2014 v okrese Prešov a Sabinov neboli zaznamenané žiadne prípady.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 sa realizovali odbery vzoriek odpadovej vody, ktoré boli zaslané na virologické vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odbery vzoriek vôd boli vykonávané v termínoch, ktoré vypracovalo virologické laboratórium RÚVZ so sídlom v Košiciach. Odobrané boli 6 vzoriek odpadovej vody, všetky s negatívnym výsledkom.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Realizácia k 31. 12. 2014

V rámci edukačných programov pre mládež sa vykonáva Projekt“ Hrou proti AIDS“.

V roku 2014 projekt „Hrou proti AIDS“ nebol realizovaný.

V rámci prevencie HIV/AIDS je na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde sa okrem poradenstva vykonávajú aj anonymné odbery biologického materiálu na vyšetrenie HIV protilátok. Odbery vykonáva RÚVZ so sídlom v Prešove ako jediný v rámci RÚVZ v Prešovskom kraji. V roku 2014 bolo v rámci Poradne prevencie HIV/AIDS vykonaných 9 odberov (7 mužov a 2 ženy) biologického materiálu na virologické vyšetrenie. Najväčší záujem o odbery materiálu na virologické vyšetrenie a poradenstvo bol zaznamenaný vo vekovej skupine 15 - 42-ročných. Najčastejším dôvodom prečo vyhľadali Poradňu prevencie HIV/AIDS bola prítomnosť rizikovej situácie – najčastejšie nechránený pohlavný styk.

Súčasne s činnosťou Poradne prevencie HIV/AIDS je v prevádzke telefonická linka prevencie HIV/AIDS. Telefonicky alebo e-mailom nás kontaktovalo 26 klientov (20x telefonicky a 6x e-mail). Otázky boli zamerané na základné informácie o AIDS, spôsob prenosu nákazy, klinické príznaky, priebeh infekcie, možnostiach diagnostiky, liečby a prevencie nákazy

RÚVZ so sídlom v Prešove - oddelenie epidemiológie pri príležitosti Svetového dňa HIV/AIDS bude realizovať prednášku Problematika HIV/AIDS pre výchovných poradcov a koordinátorov prevencie drogových závislostí z centra pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie - Stropkov

6.8 Poradne očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Realizácia k 31. 12. 2014

Na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Prešove je zriadená poradňa okovania, ktorá poskytuje pre verejnosť poradenstvo a konzultácie v oblasti ochorení preventabilných očkovaním. Poradenstvo je zamerané na:

- problematiku povinného pravidelného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek
- očkovania pred cestou do zahraničia
- problematiku odporúčaného očkovania
- očkovania detí s kontraindikáciami
- poradenstvo týkajúce sa očkovacieho kalendára, odstupov medzi jednotlivými očkovaniami

V roku 2014 bolo telefonicky a e-mailom poskytnutých 53 informácií (1x e-mail, 52x telefonicky) týkajúcich sa povinného očkovania, odporúčaného očkovania, očkovania do zahraničia. Súhlas s vykonaním dodatočného povinného očkovania bol realizovaný 2x (1x okr. Prešov, 1x okr. Sabinov).

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie

Monitorovanie kvality vody na kúpanie z rekreačnej nádrže Veľká Domaša zabezpečujú RÚVZ so sídlom vo Svidníku a Vranove nad Topľou. V roku 2014 bolo na stanovenie cyanobaktérií vyšetrených 40 vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša. Limit pre cyanobaktérie podľa prílohy č.1 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku nebol ani v jednej vzorke prekročený.

Okrem vzoriek z rekreačnej nádrže Domaša bolo požadované stanovenie cyanobaktérii aj z týchto odberových miest prírodných kúpacích oblastí: biokúpalisko Sninské rybníky (2 vz.), Chlmec (2 vz.), Slovenská Volová (2 vz.), Laborec (1 vz.), Deľňa (1 vz.) a Sigord (1 vz.), vo všetkých vzorkách bol limit pre cyanobaktérie dodržaný.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

V priebehu roka 2014 nebolo stanovenie améb požadované. Legionely boli stanovené v 8 vzorkách vôd z umelých kúpalísk a v 1 vzorke pitnej vody. Vzorky vyhovelí určenému kritériu, podľa prílohy č. 2 k vyhláške č. 308/2012 Z.z. o požiadavkách na kvalitu vody na prírodnom a umelom kúpalisku.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

V rámci tejto úlohy boli sledované biologické a mikrobiologické ukazovatele podľa prílohy č.1 k dvadsiatej ôsmej hlave tretej časti potravinového kódexu. V roku 2014 bolo vyšetrených 18 minerálnych a pramenitých balených vôd a 6 vzoriek z watercoolerov. V minerálnych a pramenitých vodách bolo stanovených 144 mikrobiologických a 72 biologických ukazovateľov. V 3 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ a v 1 vzorke bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$. Vo vzorkách vôd

z watercoolerov bolo stanovených 48 mikrobiologických a 24 biologických ukazovateľov, v 4 vzorkách bol prekročený limit pre celkový počet mikroorganizmov kultivovaných pri $t = 20^{\circ}\text{C} \pm 2^{\circ}\text{C}$ a $t = 37^{\circ}\text{C} \pm 1^{\circ}\text{C}$, v jednej vzorke bol prekročený limit pre enterokoky.

7.4 Materské mlieko

Pre banku materského mlieka novorodeneckého oddelenia FNŠP J. A. Reimana v Prešove bola sledovaná nutričná kvalita a mikrobiologické ukazovatele v materskom mlieku. V 21 vzorkách materského mlieka bolo stanovených 168 chemických ukazovateľov. Na sledovanie mikrobiologickej kvality materského mlieka bolo vyšetrených 17 vzoriek nepasterizovaného a 53 vzoriek pasterizovaného mlieka, v ktorých bolo spolu stanovených 280 ukazovateľov. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť patogénnych mikroorganizmov, v 4 vzorkách bola zistená prítomnosť stafylokokového enterotoxínu.

7.16 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Obsah dusitanov bol stanovený v 308 vzorkách a obsah dusičnanov bol stanovený v 310 vzorkách vodných zdrojov individuálneho zásobovania. Limit pre dusitany určený NV č. 354/2006 Z.z. v znení NV č. 496/2010 bol prekročený v 4 vzorkách a limit pre dusičnany bol prekročený v 29 vzorkách.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ:

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia k 31. 12. 2014

Vládou SR bol na zasadnutí dňa 10.12.2014 schválený aktualizovaný Národný program podpory zdravia v SR. Východiskovým dokumentom je aj Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2014-2030. Aktualizovaný NPPZ bude realizovaný od roku 2015.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ:

Zámerom národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Realizácia k 31. 12. 2014

Keďže nadváha a obezita patria medzi rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení, tejto problematike venujeme pozornosť v základnej poradni zdravia vo forme individuálnych intervencií klientov poradne zdravia, vo výjazdových poradniach a formou skupinových

intervencií (besedy na témy - výživa a zdravie, racionálne stravovanie, zdravý životný štýl) v základných a stredných školách.

V roku 2014 sme uskutočnili 35 intervenčno-edukačných aktivít zaoberajúcich sa významom racionálnej výživy v Základných školách v Sedliciach, Radaticiach, Ľuboticiach, v ZŠ Májové námestie a v ZŠ Kúpeľná v Prešove, v Strednej odbornej škole dopravnej, v Strednej umeleckej škole v Prešove a tiež v Dennom centre pre seniorov v Prešove.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia 7. apríla sme pripravili v Poradni zdravia Deň otvorených dverí. Akciu sme spropagovali v printových a elektronických médiách a nástenkou v priestore RÚVZ.

V rámci Svetových dní, kampaní a Dní zdravia vo firmách a školách sme uskutočnili biochemické a antropometrické merania u 621 klientov.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014.

Cieľ:

Zlepšiť podmienky v oblasti:

- prevencie fajčenia na základných, stredných a vysokých školách, v zdravotníckych zariadeniach a v zariadeniach sociálnych služieb,
- kontroly fajčenia,
- poradenstva na odvykanie od fajčenia,
- edukácie na školách,
- výskumu o efektívnosti preventívnych opatrení.

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 sme uskutočnili 17 intervenčno-edukačných aktivít v základných a stredných školách zameraných na podporu nefajčenia, vplyv pasívneho fajčenia na zdravie a odvykanie od fajčenia. Súčasťou týchto aktivít bolo premietanie DVD Kým stúpa dym.

O svetovom dni bez tabaku sme informovali na webe a nástenke RÚVZ. Zrealizovali sme edukačnú aktivitu pre rómskych žiakov v Jarovniciach, kde sme využili názorné metódy - kreslenie, fúkanie do guľôčky, balóna a iné techniky pre 158 detí.

V poradni na odvykanie od fajčenia sme poskytli odborné poradenstvo 88 klientom. Okrem poradenstva bolo merané CO a % COHb a to nielen v poradni, ale aj pri niektorých edukáciách a výjazdových aktivitách. Študenti SOŠ podnikania (78 študentov) sa zúčastnili exkurzie v poradni na odvykanie od fajčenia, kde boli informovaní o nebezpečenstve fajčenia na zdravie v ich veku a niektorým fajčiarom bol meraný CO.

Edukáciu o vplyve fajčenia na zdravie sme uskutočnili pre zamestnancov Hypermarketu Tesco (38), pre pedagógov prostredníctvom Metodicko-pedagogického centra (48) a väzňov v Ústave na výkon väzby a ústave na výkon trestu odňatia slobody v Prešove (37).

V rámci vzdelávania pracovníkov RÚVZ bola odprednášaná téma Prevencia fajčenia s premietaním DVD filmu Kým stúpa dym.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ:

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Realizácia k 31. 12. 2014

Na tému alkoholovej a inej závislosti sme uskutočnili 17 besied so žiakmi základných škôl a študentmi stredných škôl. Besedy sme zorganizovali aj v školských internátoch. Podľa

pokynov ÚVZ SR sme distribuovali na všetky SŠ a gymnáziá v okrese Prešov a Sabinov plagát s názvom Bezpečný návrat domov, s pokynmi pre učiteľov realizovať počas triednických hodín a hodín etickej výchovy besedy s problematikou požívania alkoholických nápojov pred riadením motorového vozidla.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ:

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Realizácia k 31. 12. 2014

Zúčastnili sme sa zasadnutia pracovnej skupiny pre podporu zdravia seniorov v Leviciach, kde bolo prezentované vyhodnotenie dotazníkového prieskumu – Zdravotné uvedomenie vo vekovej kategórii nad 65 rokov a naplánovaná realizácia kampaní zameraných na prevenciu osteoporózy a hypertenzie. Riešila sa aj príprava konferencie o zdravom životnom štýle seniorov.

V Týždni mozgu sme uskutočnili pamäťové cvičenia a logické hry so žiakmi 4.ročníka ZŠ vo Finticiach (60 žiakov), tématiku Alzheimerovej choroby sme priblížili žiakom ZŠ v Sedliciach (87 žiakov), a študentom Strednej odbornej školy dopravnej a Strednej priemyselnej školy stavebnej v Prešove (175 študentov).

Zrealizovali sme aj besedu na tému Osteoporóza so seniormi v Dennom centre pre seniorov v Prešove. Besedy sa zúčastnilo 15 seniorov.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ:

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008 – 2015.

Realizácia k 31. 12. 2014

V roku 2014 sme uskutočnili 114 intervenčno-edukačných aktivít v základných a stredných školách (ZŠ M. Nešpora, ZŠ Sibírska, ZŠ Lesnícka, ZŠ Šrobárova, ZŠ Kúpeľná, ZŠ Májové námestie, ZŠ Jarovnice, ZŠ Ľubotice, ZŠ Radatice, ZŠ Sedlice , Stredná odborná škola podnikania, Stredné odborné učilište internátne, Stredná priemyselná škola stavebná, Stredná elektrotechnická škola, Stredná umelecká škola, Stredné odborné učilište dopravné), zameraných na:

- formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom,
- prevenciu ochorení,
- význam pohybu pre zdravie,
- prevenciu závislostí.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku- stomatohygiena.

Cieľ: Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Realizácia k 31. 12. 2014

K riešeniu nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu sme prispeli nácvikom správnej techniky čistenia chrupu, podporovaním návyku celodenného udržiavania ústnej hygieny a formovaním postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu u detí v základných školách (250 detí).

Tieto aktivity boli realizované v mesiacoch január až máj 2014.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ:

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy programu.

Realizácia k 31. 12. 2014

V Poradni zdravia bolo v roku 2014 vyšetrených 192 klientov, z toho 67 mužov a 125 žien. Najviac prvovyšetrených klientov bolo vo vekovej kategórii od 15-19 rokov. Opakovane bolo vyšetrených 81 klientov, 29 mužov a 52 žien.

Pri výjazdových poradniach sme spolupracovali so školami, s firmami, so Slovenskou nadáciou srdca, s Nadáciou Tesco, so VŠZP a Slovenskou poštou.

V rámci výjazdových poradní sme vyšetrili 621 klientov.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Súčasťou projektu EHES je štúdia TOHES – o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR. Gestorom štúdie je RÚVZ B. Bystrica a cieľom bolo získať údaje na podporu surveillance kontroly tabaku a monitorovať prevalenciu fajčenia a rôzne aspekty fajčiarskych návykov dospeléj populácie SR.

Výber respondentov bol podmienený určitou vekovou skupinou, pohlavím a miestom bydliska (mesto alebo vidiek). Riadených rozhovorom sme u 100 respondentov získali informácie požadované v dotazníku. Všetky dotazníky boli zaslané v určenom termíne Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva v Prievidzi
so sídlom v Bojniciach**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

V rámci plnenia tejto úlohy bol vykonaný dozor nad dodržiavaním zákona o ochrane nefajčiarov v zariadeniach to v obchodných reťazcoch, kultúrnych domoch, v kinách a pri poskytovaní služieb. Bolo vykonaných 263 kontrol a nebolo zistené porušenie zákona. Na internetovej stránke úradu sú zverejnené telefónne čísla na nahlasovanie porušovania zákona.

V rámci plnenia tejto úlohy boli vykonané odbery vzoriek rekreačných vôd z kúpalísk a krytých bazénov s celoročnou prevádzkou a odber vzoriek zo sezónnych kúpalísk pred uvedením do prevádzky a počas prevádzky. Kvalita vôd po chemickej stránke vyhovovala hygienickým požiadavkám.

Správy o pripravenosti, priebehu, ukončení LTS ako aj o kvalite vôd sezónnych rekreačných zariadení LTS 2014 a zariadení s celoročnou prevádzkou boli v požadovanom termíne a rozsahu odoslané cez informačný systém.

Kvalita pitnej vody verejných vodovodov a plynulosť dodávky bola priebežne sledovaná v rámci monitoringu a štátneho zdravotného dozoru, k závažným poruchám v dodávke a nedostatkom v kvalite vody v sledovanom období nedošlo.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Cieľom tohoto projektu je nastaviť nové národné ciele, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou. RÚVZ Prievidza zatiaľ nebol zaradený do plnenia projektu.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľom je sledovanie vybraných skupín obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez sledovanie kadmia a kotinínu (metabolitu nikotínu) v biologickom materiáli (moč). V roku 2013 bol vypracovaný pilotný projekt (špecifikácia populačných skupín, výber respondentov v ŽP a PP). V roku 2014 bola plánovaná príprava a tlač pracovných protokolov, dotazníkov, zaškolenie pracovníkov pre prácu v teréne, príprava laboratórií pre analytickú časť projektu, vyžiadanie súhlasu etickej komisie. RÚVZ Prievidza sa zatiaľ do prípravy nezapojil.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Úlohou projektu je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov v SR a to jednak zo starých záťaží (DDT, Heptachlór, lindan a pod.) ako aj novej generácie pomerne ľahko odbúrateľných pesticídnych látok typu (atrazín, simazín, terbutylazín, chlórtolurón, izoproturón). V roku 2014 sa RÚVZ Prievidza do projektu nezapojil.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného prostredia a vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného prostredia vo veľkých bazénových halách. RÚVZ Prievidza nebol zaradený do riešenia tohoto projektu.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ má zavedenú evidenciu rizikovej práce v programe ASTR. Údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce sú pravidelne aktualizované na základe návrhov zamestnávateľov alebo z vlastného podnetu na základe výsledkov štátneho zdravotného dozoru, objektivizácie faktorov pracovného prostredia a následného posúdenia rizika.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR bolo roku 2014 v 3. a 4. kategórii rizikových prác v spádovom území RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach evidovaných celkom 4 929 exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, z toho 513 žien, v 133 subjektoch. Oproti roku 2014 sa zvýšil počet zamestnancov vykonávajúcich rizikovú prácu v tretej a štvrtej kategórii o 173 (3,64 %). Z uvedeného počtu zamestnancov v tretej kategórii pracuje 4 766 zamestnancov a v štvrtej kategórii pracuje 163 zamestnancov. Oproti roku 2014 zaznamenávame nárast počtu zamestnancov v tretej kategórii o 158 zamestnancov (3,43 %), ale i nárast v štvrtej kategórii o 15 zamestnancov (10,14 %).

Počet exponovaných zamestnancov zaradených do rizikových prác podľa jednotlivých okresov:

- v okrese Prievidza 4 429 zamestnancov, z toho 343 žien, v 95 subjektoch,
- v okrese Partizánske 500 zamestnancov, z toho 170 žien, v 38 subjektoch.

Najviac rizikových prác evidujeme v priemyselnej výrobe - 2 381 zamestnancov, z toho 431 žien a v ťažbe nerastných surovín - 2 201 zamestnancov.

V tabuľke 1 sú uvedené počty exponovaných zamestnancov podľa druhu rizikových faktorov.

Tabuľka 1

Rizikový faktor	Počet exponovaných zamestnancov	
	celkom	žien
biologické faktory	51	37
elektromagnetické polia	18	0
fyzická záťaž	1773	5
hluk	3679	318
chemické faktory	670	141
optické žiarenie	68	12

pevný aerosól	2182	58
vibrácie	309	0
záťaž teplom a chladom	83	12

V sledovanom období bolo vydaných 43 rozhodnutí v súvislosti so zaradením resp. vyradením pracovníkov do kategórií rizikových prác.

Na zmenu zaradenia rizikových prác z dôvodu prehodnotenia miery rizika, na základe aktuálnych výsledkov meraní a zhodnotenia expozície, bolo vydaných 17 rozhodnutí. Z dôvodu vzniku nových rizikových prác bolo vydaných 7 rozhodnutí. Štyri subjekty po roku požiadali o opätovné vydanie rozhodnutia pre štvrtú kategóriu, pretože nebolo možné vykonať opatrenia na zníženie rizika pre zamestnancov. Štrnásť rozhodnutí bolo vydaných na preradenie zamestnancov z tretej kategórie do druhej kategórie. Jedno rozhodnutie bolo vydané na zrušenie rizikových prác z dôvodu zrušenia subjektu.

V sledovanom období boli priebežne vykonávané kontroly (79) plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o zaradení prác do kategórií. Kontroly boli zamerané na znižovanie zdravotných rizík, zosúladienie prevádzkových podmienok a opatrení na znižovanie rizík s údajmi uvedenými v prevádzkových poriadkoch, poskytovanie OOPP, používanie OOPP zamestnancami, informovanosť zamestnancov o rizikách a na kontrolu výkonu cieľných lekárskech preventívnych prehliadok (LPP) v súvislosti s prácou.

Za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce, boli v sledovanom období uložené 2 sankcie – fyzickej osobe – podnikateľovi Milanovi Kluvancovi, Kostolná Ves a spoločnosti BENCROS s.r.o., Bošany.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 sme vykonali kontroly zamerané na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení neskorších predpisov.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal 1 rozhodnutie na manipuláciu a skladovanie veľmi toxických látok podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z. pre spoločnosť GVS SLOVAKIA s.r.o., Domovina 125/9, 958 03 Partizánske, ktorá sa zaoberá skladovaním a predajom chemických látok a zmesí. V sklade je skladovaný oxid chrómový.

V spoločnosti PORS, s.r.o., Oslany bol vykonaný ŠZD na základe podania návrhu na preradenie zamestnancov v profesiách agronóm, traktorista a obsluha zemných strojov pri chemickej ochrane rastlín, pre faktor agrochemikálie, z tretej do druhej kategórie. Dôvodom podania bolo zabezpečenie technických a organizačných opatrení, ktoré znížili mieru zdravotného rizika.

V sledovanom období sme obdržali 31 oznámení o výkone dezinfekcie, deratizácie a dezinfekcie.

Mimoriadne situácie a havárie v sledovanom období neboli hlásené.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Kontroly uplatňovanie Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z. sme v roku 2014 realizovali v nasledovných organizáciách: SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod

Nováky; GVS SLOVAKIA s.r.o., Partizánske, prevádzka Žabokreky nad Nitrou, ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o., Dolné Vestenice, TechnoNova s.r.o., Nováky, BENCROS s.r.o., Bošany, Wink Trade s.r.o., Prievidza, NsP Prievidza so sídlom v Bojnicih – onkologické pracovisko, Sv. Vincent s.r.o., Prievidza – ambulancia klinickej onkológie Nováky.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Prievidza vydal 4 rozhodnutia na činnosti spojené so spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním chemických karcinogénov podľa § 13 ods. 4 písm. j) zákona č. 355/2007 Z. z. pre spoločnosti:

- GVS SLOVAKIA s.r.o., Partizánske, ktorá sa zaoberá skladovaním a predajom chemických látok a zmesí v prevádzke v Žabokrekoch nad Nitrou. V sklade sa skladujú oxid chrómový a hexahydrát síranu nikelnatého.
- ContiTech Vibration Control Slovakia s.r.o., Dolné Vestenice, ktorá sa zaoberá výrobou gumových výrobkov a výrobkov z plastických hmôt a ich spájaním s inými materiálmi. Pri výrobe výrobkov sa používajú gumárske kaučukové zmesi radu BGMN, ktoré sú klasifikované ako karcinogén 1B.
- BENCROS s.r.o., Bošany, ktorá sa zaoberá výrobou lodných nárazníkov z nevulkanizovanej gummy, kde sa na pracovisku výroby polyuretánových profilov používa prípravok DESMODUR B9M10 v množstve 1 575 – 2 250 kg za rok.
- Wink Trade s.r.o. Prievidza, kde sa na pracovisku laminácie hliníkových a plastových profilov používa trichlóretylén v množstve 900 litrov ročne a Kleiberit v množstve 2 400 kg ročne.

V roku 2014 sme v rámci aktivít Slovenskej inšpekcie životného prostredia vykonali kontrolu v rámci ŠZD podľa zákona č. 261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v spoločnosti SLOVECA, Sasol Slovakia, spol. s r.o., Bratislava, závod Nováky. V spoločnosti sú ako vstupné produkty používané etylénoxid a propylénoxid. Pri ŠZD bolo prijaté jedno opatrenie - aktualizovať klasifikáciu látok v zmysle nariadenia EP a rady č.1272/2008/ES v bezpečnostnej správe. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom „Dotazníkov informovanosti zamestnancov K“ v počte 23.

V roku 2014 pracovalo v riziku karcinogénnych a mutagénnych faktorov 357 zamestnancov, z toho 78 žien, a to nasledovne: vinylchlorid – 77, z toho 1 žena; 1,2-dichlóretán – 11; etylénoxid spoločne s propylénoxidom – 7, z toho 4 ženy; vinylchlorid spoločne s 1,2-dichlóretánom – 25; etylénoxid spoločne s vinylchloridom a propylénoxidom – 8; etylénoxid spoločne s vinylchloridom, propylénoxidom a 1,2-dichlóretánom - 9; vinylchlorid spoločne s etylénoxidom a polyaromatickými uhl'ovodíkmi - 9; polyaromatické uhl'ovodíky pri výrobe karbidu – 71; dichlómetán - 4; cytostatiká – 11, z toho 10 žien; formaldehyd - 13, z toho 10 žien; tetrachlóretylén – 8; technický benzín – 59, z toho 53 žien; sadze – 8, agrochemikálie - 37.

V riziku reprodukčnotoxických látok v roku 2014 pracovalo 88 zamestnancov, z toho 20 žien, a to nasledovne: toluén - 21, z toho 10 žien; cytostatiká - 11, z toho 10 žien; ortuť - 43 a oxid uhľnatý -13.

V roku 2014 bolo na RÚVZ vydaných 24 rozhodnutí s návrhom na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z. z. pre nasledovné subjekty:

- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny z prístrešku rodinného domu, Ul. Sovietskej armády 898, Lehota pod Vtáčnikom,
- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v bytovom dome na ul. Sv. Cyrila 320/32, 33, 34, Prievidza,

- ASTANA, s.r.o., Poprad - odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny z hospodárskej budovy – stodoly pri obci Čavoj – laz Cobrial č. 311,
- Bohumil Supek, Chrenovec – Brusno - odstraňovanie azbestocementových potrubí zo stupačiek bytových jadier v bytovom dome na Bernolákovej ul. 632 v Novákoch,
- REMESLO – TZB s.r.o., Lutilla - odstraňovanie azbestocementových potrubí zo stupačiek bytových jadier v bytovom dome na ul. A. Škarvana 365/4 v Prievidzi,
- PROSERVIS Strážske, s.r.o., Strážske - odstraňovanie odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách v bytovom dome na ul. Sv. Cyrila 315/25, 26, 27, Prievidza,
- SD Gelnica, s.r.o., Gelnica – odstraňovanie azbestocementového kanalizačného potrubia v stúpačkách bytových jadier na ul. Lúčna 22, 24, 26, Prievidza,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza - odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny zo strechy rodinného domu v Malých Uherciach, Ul. hrdinov 224,
- TERMSTAV a.s., Trnava - odstraňovanie azbestocementových dosiek z chladiacej veže SO 3308 v areáli spoločnosti Fortischem a.s., Nováky,
- A.A.Service, spol. s r.o., Bratislava - odstraňovanie azbestocementových dosiek z balkónov v Partizánskom, ul. J. Kráľa 1164/16, 18,
- CELLAR, spol. s r.o., Prievidza – demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome Cintorínska 13, Sebedražie,
- Milan Marčan COBRA, Nitra – odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny z rodinného domu Gagarinova 135/4, Nitrianske Pravno,
- Milan Marčan COBRA, Nitra – odstraňovanie azbestocementovej strešnej krytiny z rodinného domu Podhorská 478/14, Veľká Lehôtka,
- BYTOVÉ DOMY, s.r.o., Hodruša – Hámre – odstraňovanie azbestocementových potrubí zo stupačiek bytových jadier v bytovom dome na ul. Sv. Cyrila 29, 30, 31, Prievidza
- Bohumil Supek, Chrenovec – Brusno – odstránenie azbestocementového potrubia z bytovej jednotky Lúčna 14/41, Prievidza,
- A.A.Service, spol. s r.o., Bratislava - odstraňovanie azbestocementových dosiek z balkónov v Partizánskom, ul. Malá okružná 959,
- ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome M. Krasku 22/3, Nováky
- EKOS, s.r.o., Žiar nad Hronom - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome Ružová 3, Handlová,
- DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na objekte „OKAL“ Jánošíkova 33/1, Handlová,
- ReTrash s.r.o., Kremnica - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na objekte „Materská škola“, Obuvnícka ul., Partizánske,
- Michal Choma – BUILD & PLAST, Snina - odstraňovanie azbestocementových potrubí zo stupačiek bytových jadier v bytovom dome na ul. Lúčna 16 – 20, Prievidza
- ReTrash s.r.o., Kremnica - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny na rodinnom dome Cigel' č. 201,
- ReTrash s.r.o., Kremnica - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z objektov živočíšnej výroby PD Koš v Opatovciach nad Nitrou,
- ReTrash s.r.o., Kremnica - demontáž azbestocementovej strešnej krytiny z objektu skladu PD Chynorany.

V sledovanom období boli vykonané 4 kontroly, na ktorých sme zistili, že zamestnávateľa pri búracích prácach dodržiavajú ustanovenia uvedené v nariadení vlády č. 253/2006 o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci. V rámci kontrol sme preverovali informovanosť zamestnancov pomocou kontrolných listov.

Listy vyplnili 4 zamestnanci. Zamestnanci sú informovaní o negatívnych účinkoch azbestu na zdravie.

Riešený bol jeden podnet obyvateľa bytu na ul. Lúčna 22, týkajúci sa odstraňovania azbestocementových kanalizačných potrubí firmou SD Gelnica, s.r.o, Gelnica. Na mieste výkonu prác bol pracovníkmi PPL opakovane vykonaný ŠZD a spoločnosti SD Gelnica bol vydaný pokyn na zabezpečenie technických, organizačných a iných opatrení v súlade s osobitným predpisom, ktoré vylúčia alebo znížia expozíciu zamestnancov azbestu na najnižšiu možnú a dosiahnuteľnú mieru, ako aj zabezpečenie merania azbestu v pracovnom ovzduší počas výkonu prác a po ich skončení. Spoločnosť požadované merania v určených termínoch predložila, tieto nepreukázali prítomnosť azbestových vlákien v pracovnom ovzduší.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

Rizikové práce s rizikovým faktorom psychická pracovná záťaž v dozorovaných okresoch neevidujeme.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 sme evidovali v 7 subjektoch celkovo 1 446 zamestnancov, z toho 5 žien, v tretej kategórii rizika, faktor fyzická záťaž.

Podľa druhu faktora je rozdelenie nasledovné:

- zvýšený tlak na laktový nerv - 18 zamestnancov, z toho 5 žien,
- pracovná poloha - 19 zamestnancov,
- práca s bremenami - 64 zamestnancov,
- dynamická záťaž – 1 345 zamestnancov,
- kombinácia pracovná poloha a dynamická záťaž - 327 zamestnancov.

Oproti roku 2013 došlo k zvýšeniu počtu o 219 pracovníkov (17,85 %). Najviac zamestnancov – 1368, pracujúcich v riziku pre faktor fyzická záťaž evidujeme v Hornonitrianskych baniach Prievidza, a.s. (HBP, a.s.), Prievidza.

V roku 2014 sme zaehovali 67 nových žiadostí na prešetrenie pracovnej anamnézy (PA) pri podozrení na chorobu z DNJZ z celkového počtu 85 žiadostí na prešetrenie PA pre podozrenie na chorobu z povolania. Po klesajúcom trende sme v roku 2014 zaznamenali nárast celkového počtu prešetrení na DNJZ, oproti roku 2013 o 17,5 %. Medzi žiadosťami bolo najviac zamestnancov HBP, a.s. – 19 (28,4 % z počtu žiadostí na DNJZ). V posledných rokoch sa počet prešetrovaných zamestnancov HBP, a.s. výrazne nemení (tabuľka 2).

Tabuľka 2

Rok	Počet evidovaných DNJZ z HBP	Počet evidovaných DNJZ celkovo	% podielu zamestnancov HBP
2006	251	340	73,8
2007	272	366	74,3
2008	59	120	49,2
2009	24	80	30
2010	24	81	29,6
2011	15	70	21,4
2012	21	63	29,2
2013	17	57	29,8
2014	19	67	28,4

V roku 2014 sme prešetrili celkovo 69 prípadov, z toho 37 so súhlasným stanoviskom. Najviac prešetrovaných prípadov bolo u zamestnancov HBP, a.s. – 20, RIALTO s.r.o., Partizánske – 6, VEGUM a.s., Dolné Vestenice - 5, Skanska SK a.s., Bratislava - 5.

Počas roku 2014 bolo hlásených 23 priznaní choroby z povolania z DNJZ. Jednalo sa o profesie: baník - razič (2); baník - rubač (2); baník - montážnik (2), baník - elektrikár (1), baník - tunelár (1); výroba obuvi (6); gumár (2); stavebný robotník (2); kuchár (2), čalúnnik (1); zvárač (1); žeriavnik (1). Oproti roku 2013 sme zaznamenali nárast priznaných chorôb z povolania z DNJZ - až o 65,2 %, u banických profesií o 100 %.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

OPM:

V rámci projektu sme v súčinnosti s pracovníkmi poradne zdravia vyšetrovali pracovníkov dvoch podnikov regiónu:

- **Honeywell Safety Products Slovakia s.r.o., Partizánske**
- **Nestlé Slovensko s.r.o, Prievidza**

Vyšetrenia sme realizovali aj u zamestnancov **Mestského úradu Handlová**.

V podniku Honeywell Partizánske sme celkovo vyšetrili 44 administratívnych pracovníkov, u ktorých bolo počas roka zrealizovaných celkovo 59 vyšetrení. Na základe výsledkov biochemických a somatometrických vyšetrení bolo vyšetrovaným poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu vrátane odbúrania nadmerného psychického stresu. V podniku Nestlé Slovensko s.r.o, sme vyšetrili 15 administratívnych pracovníkov, na Mestskom úrade Handlová 20 pracovníkov. Aj týmto vyšetreným bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu životného štýlu.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, Nestlé Slovensko, s.r.o., Prievidza, Honeywell Safety Products., Partizánske s.r.o., MÚ Handlová

Riešenie:

- **Honeywell Safety Products., Partizánske s.r.o.**, – kompletne vyšetrenia TZS 44 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov

Realizácia:

marec, apríl, máj, október, november

- **Nestlé Slovensko, s.r.o., Prievidza** - kompletne vyšetrenia TZS 15 zamestnancov firmy spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov

Realizácia:

jún

- **Mestský úrad Handlová** - kompletne vyšetrenia TZS 20 zamestnancov úradu spojené s individuálnym odborným poradenstvom v oblasti zdravého životného štýlu ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov

Realizácia

október

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

V rámci informačnej kampane sme dňa 24.10.2014 na oddelení preventívnej medicíny pripravili pre verejnosť Deň otvorených dverí, o čom sme informovali prostredníctvom internetovej stránky úradu. Počas dňa boli všetci pracovníci oddelenia k dispozícii záujemcom o problematiku zlepšovania bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

Nakoľko sme v priebehu roka neobdržali výsledky kampane v jednotlivých podnikoch, nere realizovali sme aktivity zamerané na informovanie zamestnávateľov a zamestnancov.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

K chráneným pracoviskám a dielňam bolo na referáte PPL vydaných celkovo 32 dokumentov. Išlo o rozhodnutia o uvedení do prevádzky (v počte 19) a stanoviská k zriadeniu chránených pracovísk v už existujúcich prevádzkach alebo k zmenu počtu zamestnancov na chránených pracoviskách (v počte 13).

V rámci riešenia projektu boli vykonané kontroly chránených pracovísk so zameraním na plnenie povinnosti zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom a ich zdravotnému postihnutiu tak, aby tieto boli v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce. Pracovníci preventívneho pracovného lekárstva vykonali celkovo 26 kontrol na 26 chránených pracoviskách, na ktorých pracovalo 111 zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou. Ochorenia podporno-pohybového systému boli zisťované najčastejšie a trpelo nimi až 48 zamestnancov. Z ostatných postihnutí sa vyskytovali onkologické ochorenia (6), srdcovo-cievne ochorenia (3), neurologické ochorenia (2), postihnutie zraku (2). Ochorenie endokrinného systému, dýchacieho systému a psychiatrické ochorenie sa zistilo po jednom raze. U 47 zamestnancov zdravotné postihnutie počas kontroly nebolo zisťované.

Počas kontrol bolo na jednom pracovisku zistené nezabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov a nevedenie evidencie v zmysle platnej legislatívy (Tlačiareň OFSETKA – Košík Július). Odstránenie tohto nedostatku bolo uložené v zápisnici zo ŠZD v termíne do 31.12.2014, čo zamestnávateľ aj splnil.

Kontrolovaným subjektom neboli uložené žiadne opatrenia. Taktiež neboli použité žiadne kontrolné listy.

EcoChange s.r.o., Športová 26/23, Nitrianske Rudno, IČO: 45 262 578

Spoločnosť sa zaoberá renováciou a expedíciou tonerov.

V prevádzke pracuje celkovo 9 zamestnancov a 4 pracovníci sú zamestnaní na dohodu. Z celkového počtu pracuje v prevádzke 8 žien. Prevádzka sa nachádza v prenajatých priestoroch – zrekonštruovaný murovaný objekt, jedná sa o priestory bývalej obuvníckej výroby. V rámci prevádzky boli zriadené 2 chránené pracoviská, kde pracuje 6 zdravotne postihnutých zamestnancov, z toho 4 ženy v jednozmennej prevádzke.

1. chránené pracovisko – sklad – pracovisko s rozlohou 100 m², pracujú tu 4 pracovníci so ZPS v pracovnej pozícii pomocný robotník
  - druh postihnutia – ochorenie kardiovaskulárneho systému, postihnutie podporno-pohybového systému

- pracovníci chráneného pracoviska vykonávajú balenie tonerov, testovanie atramentových náplní a grafické práce
2. chránené pracovisko – výrobná hala – pracovisko s rozlohou 50 m², pracujú tu 2 pracovníci so zníženou pracovnou schopnosťou v pracovnej pozícii testovač tonerov a pomocný robotník
- obaja pracovníci majú postihnutie podporno-pohybového systému
  - pracovníci chráneného pracoviska vykonávajú plnenie tonerov prachovou zmesou a ich testovanie na tlačiarňi

Pracovné priestory majú svetlú výšku nad 3 m, združené osvetlenie, prirodzené vetranie a centrálné vykurovanie. Pracovníci používajú pri práci vhodné OOPP – pracovný odev, pracovnú obuv, respirátor, masky a rukavice, ktoré sú im pridelované podľa potreby. Sociálne zariadenia (šatne, sprchy, WC, jedálenský kútik) sú k dispozícii vo vyhovujúcom hygienickom stave. Stravovanie je zabezpečené stravými lístkami. Na pracoviskách sú k dispozícii lekárničky s potrebným vybavením. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v prevádzke doporučené zabezpečiť výškovo a polohovo nastaviteľné stoličky pre pracovníkov.

Všetky priestory v uvedenej prevádzke spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku v zmysle prílohy č. 1 k Nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Tlačiareň OFSETKA – Košík Július, Murgaša 46, Prievidza, IČO: 33 609 942

V spoločnosti, ktorá sa špecializuje na polygrafickú výrobu, pracuje celkovo 6 zamestnancov, z toho 2 ženy. V chránenej dielni pracujú 4 muži, 3 pracovníci majú postihnutie pohybového aparátu, u 1 osoby sa vyskytuje viacnásobné poškodenie po autohavárii.

Pracovné priestory sa delia na pracovisko prípravy a výroby. Chránená dielňa je zriadená vo výrobnej časti, kde sú umiestnené tlačiarenské stroje, výsek, laminovačka a lepička. Sociálne zariadenia sú na pracovisku k dispozícii vo vyhovujúcom hygienickom stave.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že pre zamestnancov nie je zabezpečený zdravotný dohľad, a taktiež nie je vedená evidencia v zmysle platnej legislatívy.

WOREXIM, s.r.o., Kopčianska 10, 851 01 Bratislava, IČO: 44 664 389 prevádzkujúca práčovňu v Handlovej, Nám. baníkov 1/2, rozšírila svoje priestory chránenej dielne o ďalšie priestory mangľovne, baliarne a sušiarňu prádla. V prevádzke pracuje 8 zamestnankýň so ZPS a 2 asistenti. U všetkých zamestnankýň sa jedná o postihnutie podporno-pohybového aparátu. Zamestnankyne so ZPS zabezpečujú príjem a výdaj prádla, pranie, mangľovanie a žehlenie prádla. Zamestnankyne majú skrátený pracovný úväzok, pracujú 5 hodín denne, z toho je 30 minút prestávka. Pri práci sa striedajú. Manipuláciu s bremenami zabezpečujú asistenti. Všetky zamestnankyne absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú všeobecným lekárom. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnankýň vykonávať danú pracovnú činnosť.

VEGUM a.s., Gumárenská 337, 972 23 Dolné Vestenice, IČO: 44 141 211 má zriadených 12 chránených pracovísk/dielní pre 25 zamestnancov. 18 zamestnancov má ZPS z dôvodu postihnutia podporno-pohybového aparátu, 4 zamestnanci z dôvodu onkologického ochorenia, 1 zamestnanec z dôvodu postihnutia zraku, 1 zamestnanec z dôvodu astmy a jeden zamestnanec z dôvodu srdcovocievneho ochorenia. 6 zamestnanci vykonávajú administratívne práce, 4 zamestnanci pracujú na osobnej a nákladnej vrátnici, 9 zamestnancov vykonáva vizuálnu kontrolu gumových výrobkov, 5 zamestnancov vykonáva lepenie rámkov

a 1 zamestnanec je elektroúdržbár. Výrobní zamestnanci nepracujú na úkol. Subjekt má zmluvu s pracovnou zdravotnou službou UNIPHARMA - 1. slovenská lekárnická akciová spoločnosť, Bojnice. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú lekárom PZS. Následné LPP sú vykonávané každé tri roky. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť.

Karton.sk, s.r.o., 972 05 Sebedražie 291, IČO: 36 324 621, prevádzka Severná 2529/37, Prievidza, vykonáva výrobu obalov z hladkej a vlnitej lepenky. V spoločnosti pracujú 3 zamestnanci so ZPS, ktorí majú postihnutý podporno-pohybový aparát a vykonávajú obsluhu kartonážnych strojov. Do strojov vkladajú resp. odoberajú kartón. Zamestnanci majú prideleného jedného asistenta. Všetci zamestnanci absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú všeobecným lekárom. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť. Zdravotná spôsobilosť je posudzovaná jedenkrát ročne.

ARTRA s.r.o., Nám. slobody 846/69, 972 47 Oslany, IČO: 31 594 689 vykonáva výrobu pracovnej obuvi a pracovných odevov. Dve zamestnankyne so ZPS, z dôvodu onkologického ochorenia, vykonávajú pomocné činnosti pre odevnú a obuvnícku výrobu podľa potrieb spoločnosti, ako napr. príprava materiálu pre šitie (strihanie gumičiek, tkaníc, velcro pásiiek, reflexných pásiiek, paspuliek) a výrobu etikiet, vigniet a sigien na počítači. Subjekt má zmluvu s pracovnou zdravotnou službou HAS centrum, s.r.o., Prievidza. Zamestnankyne absolvovali vstupnú lekársku preventívnu prehliadku realizovanú lekárom PZS. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť.

Existujúca spoločnosť **GRASSHOPPER s.r.o., A. Škarvana 364/2, 971 01 Prievidza, IČO: 45 972 389**, sa presťahovala do nových priestorov v Prievidzi, Šumperská 44. Spoločnosť sa zaoberá predajom bytového textilu a výkonom administratívnych činností. Na pracovisku pracujú 3 zamestnanci so ZPS, 2 na pozícii predavač a 1 na pozícii skladník. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov vykonávať danú pracovnú činnosť.

REDIX, s.r.o., V. Benedikta 212/23, 971 01 Prievidza, IČO: 46 409 696, prevádzka Košovská cesta 11B, Prievidza, sa zaoberá administratívnymi prácami. Administratívnu prácu vykonáva 1 zamestnankyňa so ZPS. Subjekt predložil záznamy o zdravotnej spôsobilosti zamestnankyne vykonávať danú pracovnú činnosť.

Výrobné družstvo invalidov NOVID Nováky, M. R. Štefánika 307, Nováky IČO: 00 694 894 - existuje od r. 1991, v súčasnej dobe zamestnáva 13 zamestnancov, z toho sú 9 so zdravotným postihnutím, 3 pracovní asistenti a 1 administratívna pracovníčka. Pracujú tu zamestnanci s rôznym druhom a stupňom zdravotného postihnutia na 2– 8-hodinový pracovný úväzok. Podľa našich zistení ide u zamestnancov o psychické ochorenie, choroby endokrinnnej sústavy, podporno-pohybového ústrojenstva, kardiovaskulárneho systému, nervového systému. Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v súvislosti s požiadavkou Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny o aktualizáciu chránených dielní, ku ktorým boli v predošlých rokoch vydané rozhodnutia RÚVZ Prievidza. Vo VDI bolo schválených viac druhov chránených dielní a to plastikárska výroba na zváranie a šitie výrobkov z polyetylénovej fólie (plášteniek do dažďa, tašiek, sprchovacích čiapok a pod.), dielňa na kompletáž vlasových hygrometrov, textilná výroba (šitie posteľného prádla, pracovných odevov, uterákov...), výroba termokried a dielňa na predprípravu komponentov pre výrobu, spracovanie, montáž

káblových zväzkov pôvodne pre spoločnosť YAZAKI Slovakia v Prievidzi (t.č. v spolupráci s firmou Hella Bánovce nad Bebravou). Výrobná činnosť vo všetkých dielňach je závislá od objednávok, preto napr. výroba termokried a vlasových hygrometrov je vykonávaná len sporadicky a to 1 – 2 zamestnancami, ktorí túto činnosť vykonávajú už dlhoročne. Zdravotne postihnutí uchádzači o zamestnanie sú prijímaní na konkrétnu pracovnú činnosť po osobnej konzultácii a kladnom posudku lekára pri vstupnej lekárskej prehliadke. Vždy sa prihliada na individuálne schopnosti zamestnanca. Výrobu komponentov pre firmu Hella Bánovce nad Bebravou vykonávajú zamestnanci po zácviku. Ide o jednoduché pracovné činnosti, vykonávané väčšinou v sede za pracovným stolmi. Pre uvedený subjekt sme v r. 2014 vydali nové rozhodnutie k chránenému pracovisku pre administratívneho pracovníka – ekonóma, účtovníka. V objektoch VDI sú kompletne zariadenia na osobnú hygienu zamestnancov, vrátane oddychových miestností. Všetky priestory spĺňajú požiadavky na ochranu zdravia pracovníkov podľa prílohy č. 1 k NV SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. VDI má k dispozícii všetky doklady o zdravotnej spôsobilosti zamestnancov so zdravotným postihnutím na vykonávanie vyššie uvedených pracovných činností.

Firma **NIBIA s.r.o., Nitrianska 99, Partizánske, IČO: 45408581** vykonáva obchodnú činnosť so sortimentom pracovných odevov, obuvi a doplnkov. V príručnom sklade obchodnej prevádzky v objekte Obchodného centra Galaxy v Partizánskom spoločnosť vytvorila chránenú dielňu, v ktorej budú 2 zamestnanci so zdravotným postihnutím označovať odevy podľa požiadaviek zákazníkov firemným logom pomocou nažehľovacieho termolisou a baliť výrobky do PE sáčkov a kartónov. Pre zamestnancov sú zabezpečené pracovné podmienky v súlade s platnými predpismi na ochranu zdravia. Pri posudzovaní pracovných priestorov bol známy len 1 zamestnanec chráneného pracoviska, ktorý má ZPS z dôvodu ochorenia nervového systému.

Spoločnosť **PZ FINAL s.r.o., Kľačno, IČO: 45 445 028** sa presťahovala z prenajatých priestorov do vlastného areálu na Riečnej ul. 379/16, Prievidza, kde sú zabezpečené vyhovujúce pracovné podmienky pre 5 zamestnancov so zdravotným postihnutím v chránenej dielni na výrobu plastových okien vo výrobnom objekte. Zamestnanci chránenej dielne sú ZPS prevažne z dôvodu ochorenia podporno-pohybového systému. V administratívnej budove je zriadené chránené pracovisko pre pracovníčku so ZPS, ktorá vypracováva cenové ponuky pre klientov. Všetci zamestnanci so ZPS absolvovali vstupnú lekársku prehliadku s odporúčením lekára pre vykonávanie uvedených pracovnej činností.

Firma **GOLON PRODUCT, s.r.o., Nitrianska cesta 60, Partizánske, IČO: 36 309 567**, ktorá vykonáva obchodnú činnosť, má zriadené chránené pracovisko pre 2 administratívnych pracovníkov v administratívno-obchodnom objekte na Februárovej ul. v Partizánskom. Jedna zo zamestnankýň má zdravotné postihnutie. Zamestnankyňa má doklad o zdravotnej spôsobilosti zo vstupnej lekárskej prehliadky pre vykonávanie administratívnych prác.

Vyjadrovali sme sa k existujúcemu chránenému pracovisku „sklad a predajňa OOPP“ v prenajatých priestoroch na Februárovej ul. v Partizánskom pre subjekt **Peter Beliansky - BELS, s.r.o., Horská 1297/79, Partizánske, IČO: 32 805 535**, kde majiteľ prevádzky rozšíril svoju pôvodnú činnosť (balenie, kompletizácia objednávok pracovného a zdravotného textilu a súvisiaca administratívna činnosť) o aplikáciu firemného loga na textil termolisom a strihanie textilného materiálu na pracovné odevy podľa dodaných strihov.

Činnosť vykonáva majiteľ prevádzky, ktorý je ZPS z dôvodu očného ochorenia a predložil doklad o zdravotnej spôsobilosti, že takúto činnosť môže vykonávať.

HBP Security, s.r.o., Cigel', 972 05 Sebedražie, IČO: 36 303 275 zriadila ďalšiu chránenú dielňu vrátnice v areáli spoločnosti Slovaktual, s.r.o., Pravenec. Nakoľko spoločnosť Slovaktual s.r.o. má požiadavky na strážnu službu pre niekoľko výrobných objektoch, túto činnosť t.č. zabezpečuje 10 zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou spoločnosti HBP Security, s.r.o. Schopnosť vykonávať strážnu službu na chránených pracoviskách bola posúdená lekárskou prehliadkou a zamestnanci majú zdravotnú spôsobilosť na túto prácu.

Renata Lacková - RENA, Poruba 314, IČO: 35 185 813 vykonáva činnosti spojené s vizualizáciou interiérov bytov, príp. exteriérov domov pomocou zobrazovacej jednotky podľa požiadaviek zákazníkov. K dispozícii má jednu miestnosť vybavenú nábytkom, zabezpečenú prirodzeným osvetlením, vetraním, vykurovaním, s prístupom k tečúcej pitnej vode a možnosťou osobnej hygieny. Pracovisko spĺňa požiadavky pre prácu so zobrazovacou jednotkou v zmysle Nariadenia vlády SR č. 276/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami. Menovaná má lekársky posudok na vykonávanie tejto činnosti.

Peter Novotka, Tužina 204, 972 14 Tužina, IČO: 44 082 756 v chránenej dielni vykonáva práce pri výrobe dekoratívnych predmetov z dreva a prírodných materiálov. Vyrába detské hračky, skladačky, misky a pod., sortiment výrobkov závisí od požiadaviek trhu. K činnosti používa drevoobrábacie náradie ako vypil'ovačku, gravírovačku, pokosovú pílu. Počas skúšobnej prevádzky bolo zabezpečené nútené odsávanie drevných pilín z drevoobrábacích strojov. Na základe nového podania bola dielňa uvedená do trvalej prevádzky. Zdravotná spôsobilosť na vykonávanie tejto práce menovaného bola posúdená odborným lekárskeým posudkom.

Mária Chromá Oprava obuvi CH V M, Matice slovenskej 18, 971 01 Prievidza, IČO: 10 889 647 prevádzkuje opravu obuvi a koženej galantérie, zber a výdaj obuvi na opravu a predaj koženej galantérie. V rámci opravárenskej dielne je zriadené chránené pracovisko pre jedného pracovníka so ZPS. V predajni pracujú dve pracovníčky, obe so ZPS. Individuálnu zdravotnú spôsobilosť pracovníkov na výkon posudzovanej činnosti posúdil lekár pri vstupnej zdravotnej prehliadke. Pracovisko bolo uvedené do skúšobnej prevádzky, počas ktorej je potrebné zabezpečiť objektivizáciu hluku v pracovnom prostredí, zabezpečiť primeraný hygienický štandard prevádzky, vybaviť pracovisko zariadením na osobnú hygienu pre mužov a zabezpečiť ochranu nefajčiarov.

Spoločnosť **MLAĎ – PLASTY, s.r.o., Potočná 20, 972 51 Handlová, IČO: 36 297 216** sa zaoberá výrobou PVC obalov a PE obalov. Vo výrobnéj dielni pracujú 4 zamestnanci, z toho 3 so ZPS, ktorí pri práci obsluhujú 4 vysokofrekvenčné zvaračky, 3 rezačky a 1 lis. Pre zamestnancov sú zabezpečené pracovné podmienky v súlade s platnými predpismi na ochranu zdravia. Individuálnu zdravotnú spôsobilosť pracovníkov na výkon posudzovanej činnosti posúdil lekár pri vstupnej zdravotnej prehliadke.

Pracovníkmi iných oddelení RÚVZ Prievidza bolo vykonaných 30 kontrol pri uvádzaní do prevádzky spoločností, v ktorých pracovníci so ZPS (celkovo 61) vykonávajú administratívne práce (50), pracujú ako predavači (7) alebo ako recepční (4). 16 kontrol bolo vykonaných v 5 stravovacích prevádzkach, v ktorých pracuje celkovo 22 zamestnancov so ZPS. Zdravotné postihnutie pri týchto kontrolách nebolo zisťované.

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.							
Prievidza so sídlom v Bojniciach	54	36	61	72	194	nie	áno*	nie	*nezabezpečenie zdravotného dohľadu

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009 - 2013	Vydané stanoviská 2009 - 2013
Prievidza so sídlom v Bojniciach	829	14

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

HVBPKV:

Úloha je splnená. V rámci danej úlohy bolo v roku 2014 vyšetrených 80 respondentov v určenom vekovom zastúpení ľahko pracujúcich mužov a žien. Stav výživy u vybraných respondentov bol vyhodnocovaný na základe vyplneného dotazníka 1-dňovej konzumácie celodennej stravy, z ktorého bola v programe ALIMENTA 3.0 vyhodnotená priemerná nutričná hodnota stravy respondentov. U respondentov boli vykonané klinicko - somatické merania /váha, výška, BMI, TK syst., TK diast., WHR/ a biochemické vyšetrenia Reflotronom na ukazovatele lipoproteinového metabolizmu /CHOL, HDL, LDL, GLU, TGL/. Súčasne bola vykonávaná intervencia zameraná na zlepšenie stravovacích návykov klientov. Správa so spracovanými a vyhodnotenými výsledkami v stanovenom počítačovom programe bola odoslaná na RÚVZ Trenčín.

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská

PZ, Oddelenie hygieny výživy, OR PZ Partizánske, Honeywell Safety Products., Partizánske s.r.o

Riešenie

Vyšetrenie biochemických parametrov a stanovenie somatometrických parametrov u klientov poradne zdravia, ktorí následne vyplnili dotazníky pre účastníkov tejto výskumnej úlohy – 68 vyšetrených

Realizácia

priebežne

3.2 Monitoring príjmu jódu

Úloha je splnená. Odobratých a laboratórne vyšetrených na množstvo KJ a KJO3 bolo 24 vzoriek. Všetky vzorky vyhovelí požiadavkám v sledovaných ukazovateľoch. Správa o plnení úlohy bola zaslaná gestorovi úlohy.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Úloha je splnená. Vykonaný bol odber 2 vzoriek potravín (Trvanlivé mlieko) balených v papierových a kartónových obaloch na laboratórnu analýzu. Správa o plnení úlohy bola zaslaná na RÚVZ Poprad.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Úloha je splnená. Odobratých bolo 5 vzoriek výživových doplnkov na laboratórnu kontrolu množstva jednotiek probiotických mikroorganizmov a ich životaschopnosti.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Úloha je splnená. Odobratých bolo 13 vzoriek kozmetických výrobkov. V roku 2014 bola vykonaná mimoriadna kontrola výrobcov mydla a internetového predaja glycerínových mydiel. Kontrola bola vykonaná u dvoch výrobcov. V rámci ochrany spotrebiteľa boli vykonávané šetrenia výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov v distribučnej sieti na základe hlásení RAPEX.

3.9 Nanotechnologie v kozmetických výrobkoch

Úloha je splnená. V rámci plnenia úlohy bol vykonaný monitoring nanomateriálov v kozmetike. V distribučnej sieti bolo skontrolovaných 28 kozmetických výrobkov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Projekt bol ukončený v roku 2013. Gestor úlohy RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonal jej sumarizáciu v roku 2014 v spolupráci s ÚVZ SR Bratislava.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku“ v roku 2014 bol realizovaný dotazníkovou metódou. Študenti a učitelia vyplňali dotazníky o užívaní legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov a ich učiteľov. Prieskum prebiehal v dňoch 22.09. – 03.10.2014 v dvoch stredných školách: Spojená škola s organizačnými zložkami Stredná odborná škola, Gymnázium, Chemikov 8, 97271 Nováky v počte 76 dotazníkov od študentov a 14 od učiteľov; Gymnázium Ivana Bellu, Lipová 15, 97251 Handlová v počte 42 dotazníkov od žiakov, 90 dotazníkov od študentov a 8 od učiteľov. Anketári (pracovníci RÚVZ Prievidza) vyplnili v každom ročníku formulár „Hlásenie za triedu“. Dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti.

Projekt bol realizovaný v I. polroku 2014 (február) v dvoch predškolských zariadeniach (MŠ Ul. A. Mišúta 731/2, 971 01 Prievidza a MŠ Ul. Pionierov 82/6, 972 17 Kanianka). Informácie sa získavali dotazníkovou formou od rodičov resp. ich zákonných zástupcov. Dotazníky boli zozbierané od detí vo vekovej skupine 3-6 rokov v dvoch triedach MŠ (1 mestská a 1 vidiecká) po 15 detí, t.j. spolu 30 detí. Tieto údaje boli vložené do databázy a tá bola zaslaná na ÚVZ SR odbor hygieny detí a mládeže.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia. Na základe mimoriadnych cielených kontrol vykonaných v roku 2013.

V apríli 2014 boli vykonané cielené kontroly vo vybraných základných školách v okrese Prievidza a Partizánske (5 mestských ZŠ a 5 vidieckych ZŠ). Pracovníci RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybranej škole vyplnili dotazník „Pedagogický proces na hodinách TV na základných školách“. V druhom polroku sa v školách, ktoré vyplnili tieto dotazníky o organizovaní povinných a nepovinných TV aktivít organizovaných školou, ďalej sledovala pohybová aktivita detí vo vybraných ročníkoch (3. a 8. ročník). Na hodinách TV monitorovali pracovníci RÚVZ činnosť detí, o ktorej následne vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ (v mestských školách v počte 10 a vo vidieckych v počte 10). Žiaci vyplňali dotazníky pohybovej aktivity žiaka (v mestských ZŠ v počte 228 a vo vidieckych ZŠ v počte 235) počas iných vyučovacích hodín. Údaje z dotazníkov boli vložené pracovníkmi RÚVZ Prievidza do programu EpiData a následne zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici elektronicky MUDr. K. Slotovej.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR (NIP SR)

V rámci výročnej správy RÚVZ za rok 2013 bola vypracovaná analýza plnenia imunizačného programu. V roku 2014 sme zabezpečili pravidelné informovanie očkujúcich lekárov o všetkých pripravovaných a už realizovaných zmenách týkajúcich sa očkovacieho kalendára, samotných vakcín a o nových poznatkoch v problematike očkovania prostredníctvom mesačného hlásenia. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Bojniciach bol zverejnený materiál vypracovaný Úradom verejného zdravotníctva SR v spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou, a.s. - praktická forma Očkovacieho kalendára na rok 2014, s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenie občanov a podpory prevencie. Uvedený materiál bol distribuovaný pediatrom za účelom zvýšenia informovanosti rodičov detí o jednotlivých druhoch očkovania.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa v dňoch 22.4.2014 do 26.4.2014 sme zabezpečili:

- vyhotovenie nástenky
- poradenstvo v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov aj pre laickú verejnosť
- distribuované boli informačné materiály pre pediatrov – Sprievodca očkovaním 43 x
- elektronicky boli distribuované informačné materiály o prebiehajúcej kampani pre všetkých obvodných lekárov 117 x.
- problematike očkovania sme venovali aj materiál zverejnený na webovej stránke RÚVZ Prievidza so sídlom v Bojniciach.

V rámci surveillance a kontroly ochorení preventabilných očkovaním sme v roku 2014 prešetrili 13 prípadov ochorení na VHA, 11 prípadov ochorení na VHB, 4 nosičstvá HBsAg,

23 prípadov ochorení na pertussis, 128 ochorení na rotavírusovú enteritídu, 8 ochorení na chrípku a 5 ochorení na invazívne pneumokokové ochorenia.

V roku 2014 bolo VLPDD hlásených 93 odmietnutí povinného očkovania. Počet podaní o nepodrobení sa povinnému očkovaniu bol štvrtročne hlásený na ÚVZ SR.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovaacom kalendári pre rok 2014.

V apríli 2014 SEVS a SLS usporiadali XIII. Červenkové dni preventívnej medicíny na Táloch, na ktorom sa zúčastnili pracovníci oddelenia.

V júni 2014 sa 4 pracovníčky oddelenia zúčastnili odborného seminára „Škola vakcinológie IV.“ na Remate pri Handlovej usporiadaného SEVS.

V decembri sa vedúci oddelenia zúčastnil celoslovenskej porady epidemiológov na Starých Horách.

V septembri a októbri 2014 bola vykonaná plánovaná kontrola očkovania a skladovania vakcín v 41 pediatrických obvodoch.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

K 31.1.2014 sme vypracovali výročnú správu odboru epidemiológie (odd. infekčnej epidemiológie a odd. NN, dezinfekcie a sterilizácie) za okresy Prievidza a Partizánske za rok 2013.

V priebehu roka sme pravidelne vypracovávali týždenné a mesačné analýzy výskytu prenosných ochorení, súčasťou mesačných analýz boli aj informácie pre lekárov o očkovaní, o aktuálnej epidemiologickej situácii u nás a vo svete a informácie o protiepidemických opatreniach.

V rámci zlepšenia hlásenia prenosných ochorení sme pravidelne spolupracovali hlavne s lekármi prvého kontaktu pre deti, dorast a pre dospelých, ale aj s infektológmi, kožnými lekármi a inými odbornými lekármi v rámci Slovenska. Spolupracovali sme aj s laboratóriami, ktoré nám zabezpečujú mikrobiologickú diagnostiku (OKM Bojnice, HPL Bratislava a Alpha medical Martin). Laboratória HPL a Alpha medical hlásia pozitívne výsledky on-line prostredníctvom internetu do epidemiologického informačného systému EPIS.

Počas chrípkovej sezóny 2013 - 2014 sme zabezpečili pravidelný sentinelový zber (2 lekári z okresu Prievidza a 2 lekári z okresu Partizánske) biologického materiálu od chorých a pri požiadaní sme zabezpečili jeho transport do NRC pre chrípku na ÚVZ SR v Bratislave. Od začiatku roka 2014 boli odobraté 4 nasofaryngeálne výtery, z toho bol izolovaný 1x vírus chrípky typu A H1N1, 1 x bližšie neurčený vírus chrípky typu A, 1 x bližšie neurčený vírus chrípky typu A a B a 1x bolo vyšetrenie negatívne.

V rámci epidemického výskytu chrípky a CHPO bola v decembri rozhodnutím regionálneho hygienika zatvorená 1 základná škola.

V roku 2014 neboli vydané opatrenia pri epidémii pre nemocnice regiónu.

Od začiatku roka 2014 bolo hlásených 5 ochorení na SARI – všetky z okresu Prievidza. V 2 prípadoch bol potvrdený vírus chrípky: 1x A/H1N1 a 1x A/H3N2, v 3 prípadoch bolo vyšetrenie negatívne. Nevykázali sme žiadne úmrtie na SARI.

Za rok 2014 bolo hlásených 13 ochorení na VHA, 11 ochorení na VHB, 23 ochorení na VHC, 1 ochorenie na VHE, zaznamenané boli 4 bezpríznakové nosičstvá VHB a 3 bezpríznakové nosičstvá VHC. Protiepidemické opatrenia v ohniskách nákazy boli v plnom rozsahu realizované. V súvislosti s diagnózou vírusová hepatitída bolo vydaných 402 rozhodnutí.

V rámci preventívnych opatrení boli vydané 4 rozhodnutia pri poranení zdravotníckeho pracovníka ihlou.

Vykázali sme 2 epidémie hnačiek a gastroenteritíd pravdepodobne infekčného pôvodu, 2 epidémie akútnych gastroenteritíd zapríčinených vírusom Norwalk, 1 epidémiu rotavírusových gastroenteritíd a 1 epidémiu vírusovej hepatitídy typu A.

Ďalej sme zaznamenali rodinné epidémie: 3x spôsobenú rotavírusmi, 2x norovírusmi, 4x Campylobacterom jejuni, 9x Salmonelou enteritidis a 1x epidémiu spôsobenú Bordetelou pertussis. Protiepidemické opatrenia boli vykonané v plnom rozsahu.

Bolo vydaných 33 rozhodnutí pre osoby vykonávajúce epidemiologicky závažnú činnosť chorých alebo v kontakte s chorými na hnačkové ochorenie.

Prešetrili sme 81 nahlásených pozitívnych hemokultúr, z ktorých 36 bolo uzatvorených ako sepsa.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Ochorenia, ktoré podliehajú povinnému hláseniu sú pravidelne zadávané do informačného systému EPIS. Výskyt chrípky a akútnych respiračných ochorení je pravidelne hlásený 1x týždenne. Závažné ochorenia a epidémie sú hlásené a aktualizované v SRV.

Do elektronického hlásenia prenosných ochorení EPIS aktívne hlásia chrípku 12 obvodní lekári - 8 pre dospelých (5x okres PD a 3x okres PE) a 5 pediatri z okresu Prievidza a aktívne hlásia prenosné ochorenia 7 obvodní lekári (3 pre dospelých – 2x PE, 1x PD a 4 pediatri z okresu Prievidza) a 1 infektológ z okresu Prievidza.

Zabezpečili sme pravidelné informovanie verejnosti o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom internetovej stránky RÚVZ Prievidza.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Za rok 2014 bolo nahlásených z nemocničných zariadení regiónu 161 nozokomiálnych nákaz.

Kontrola hygienicko - epidemiologického režimu bola vykonaná v 3 nemocničných zariadeniach na 28 lôžkových oddeleniach a v 1 odbornej ambulancii. V uplynulom období neboli vydané žiadne rozhodnutia o zákaze činnosti.

Fyzikálno - biologické testovanie bolo vykonané na 246 sterilizačných prístrojoch v zdravotníckych zariadeniach.

V roku 2014 sme prešetrili prípady hlásených 77 multirezistentných kmeňov baktérií, 100 kmeňov meticilín-rezistentných SA a 81 hemokultúr.

V rámci posudkovej činnosti sme vydali 35 rozhodnutí na uvedenie zdravotníckych zariadení do prevádzky a schválení prevádzkových poriadkov zdravotníckych zariadení. Vydali sme 1 záväzné stanovisko k umiestneniu stavby, 2 záväzné stanoviská ku kolaudácii a 2 vyjadrenia k chráneným pracoviskám.

Zúčastnili sme sa aktivít regionálnej kampane zameranej na hygienu a dezinfekciu rúk v rámci projektu „CLEAN CARE IS SAFER CARE“ s témou pre rok 2014: Hygiena a dezinfekcia rúk – „Hygiena rúk ako ochrana pacienta pred rezistentnými kmeňmi“. Edukačný materiál sme uverejnili na našej webovej stránke. Všetkým ambulanciám všeobecných lekárov, urologickým ambulanciám, nemocniciam, poliklinikám, ÚSS a DOS sme zaslali e-mailom resp. poštou všetky dostupné informačné materiály o dezinfekcii rúk a prevencii vzniku infekcií multirezistentnými kmeňmi.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pandemická pripravenosť:

V auguste 2010 bola ukončená pandémia chrípky a zrušené súvisiace opatrenia. Aj v chrípkovej sezóne 2013/2014 ostali v platnosti opatrenia pri výskyte SARI, pri odbere materiálu, došetrenia prípadu a vykonania opatrení u takejto diagnózy, o čom sme informovali všetky nemocnice a zabezpečovali sme odber biologického materiálu a jeho zasielanie do NRC.

Priebežne sa vykonáva aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

V prvom polroku 2014 v spádových regiónoch nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu.

V súvislosti s výskytom epidémie ochorení vyvolaných vírusom Ebola v krajinách západnej Afriky boli na národnej úrovni prijaté opatrenia. Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky okrem pravidelne publikovaných informácií v auguste 2014 podnikol opatrenia v oblasti prevencie zdravia občanov Slovenskej republiky. Vydal informačný leták s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia občanov, ktorý sme v rámci regiónu distribuovali do jednotlivých zdravotníckych zariadení. V súčinnosti s opatreniami prijatými ÚVZ SR boli metodicky usmernení zdravotnícki pracovníci v našom regióne. Aktualizovaný informačný leták v elektronickej podobe bol zaslaný predstaviteľom obcí na zabezpečenie edukácie obyvateľstva.

Denne využívame hlásenie v systéme rýchleho varovania.

6.6 Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

V roku 2014 sme zabezpečili 6x odber odpadovej vody podľa harmonogramu NRC pre poliomyelitídu. Výsledky všetkých vzoriek boli negatívne..

V roku 2014 boli vykázané 3 podozrenia na akútnu chabú obrnu - Guillainov-Barrého syndróm. Vykonali sme analýzu situácie vo výskyte akútnych chabých obrn vo výročnej správe za rok 2013.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

OE:

- aktivity sú realizované a vyhodnocované referátom výchova k zdraviu a PZ

Referát VZ a PZ:

Riešiteľské pracoviská:

PZ, ZŠ Veľké Bielice, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Zemianske Kostol'any

Riešenie:

- *prednáška „HIV/AIDS“* – beseda realizovaná pre 30 žiakov 9. ročníka ZŠ Veľké Bielice

Realizácia:

máj

- ostatné aktivity vid' 9.1.

6.8 Poradne očkovania

V roku 2012 bola zriadená poradňa pre očkovanie, o čom bola verejnosť informovaná prostredníctvom miestnych médií a webovej stránky úradu. V roku 2014 bola formou

konzultácie poskytnutá informácia o povinnom alebo odporúčanom očkovaní v 85 prípadoch a v jednom prípade bol vykonaný pohovor s rodičmi odmietajúcimi očkovanie u detí.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní

Podľa našich poznatkov z terénnej praxe je najčastejším faktorom ovplyvňujúcim postoj rodičov k očkovaní masívna kampaň na internetových sieťach (facebook, twitter, google, organizovanie prednášok), ktorú neustále organizujú nezodpovední jedinci resp. skupiny jedincov vydávajúcich sa za samozvaných odborníkov v tejto problematike.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 Cyanobaktérie – monitorovanie výskytu cyanobaktériových vodných kvetov na vodárenských nádržkách a prírodných kúpaliskách

Na prírodných kúpaliskách sa celoročne sleduje výskyt vodného kvetu. V prípade jeho výskytu, sa kvet odoberie aj s príslušnými vzorkami podľa dohodnutých pokynov a pošle sa na ďalšiu analýzu do NRC pre ekotoxikológiu na ÚVZ SR v Bratislave. K 31.12. 2014 bolo vyšetrených 8 vzoriek. Vo všetkých prípadoch sme nezachytili žiadny výskyt vodného kvetu na sledovaných lokalitách Nitrianske Rudno, Kanianka - priehrada.

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a oddychových zónach

NRC pre TTA sa na úlohe podieľa vyšetovaním améb vo vodovodných sieťach a bližšou identifikáciou améb zasielaných z iných RÚVZ podieľajúcich sa na úlohe. Vyšetrených bolo 27 vzoriek. Améby kultivovateľné pri 36 °C a 44°C boli prítomné v 18 vzorkách. V siedmich prípadoch sa jednalo o rod *Acanthamoeba*. V ďalších prípadoch sa jednalo o nepatogénnu skupinu améb rodov *Hartmannella*, *Vahlkampfia*, *Vanella*.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

NRCA:

Vzorky minerálnych a pramenitých balených vôd a vody vo watercooleroch boli vyšetované mikrobiologicky a biologicky na základe požiadaviek oddelenia hygieny výživy podľa platného Potravinového kódexu. Vyšetrené boli 4 vzorky. Všetky spĺňali stanovené limity.

HVBPKV:

Úloha je splnená. Podľa harmonogramu boli odobraté 4 vzorky vody z waterkoolerov a 4 stery z prostredia na laboratórnu analýzu. Výsledky analýzy vzoriek boli vyhovujúce.

7.5 Reziduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

HVBPKV:

Úloha je splnená. Podľa harmonogramu boli v obchodnej sieti odobraté 2 vzorky dojčenskej a detskej výživy na laboratórnu analýzu. Výsledky analýzy vzoriek boli vyhovujúce.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Riešiteľské pracoviská:

OPZ, ZŠ Sebedražie, OU Praktická škola Prievidza, ZŠ Zemianske Kostol'any, SŠI Prievidza, MŠ Športová Prievidza, Žilinská univerzita, detašované pracovisko Prievidza, Domov dôchodcov Senior Nitrianke Rudno, ZŠ Nováky, Klub dôchodcov Bôbar Prievidza

Riešenie:

▪ aktivity pri príležitosti 4. februára - Svetového dňa proti rakovine

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný problematike onkologických ochorení a ich prevencie

Realizácia:

január

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa chorých

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný chronickým ochoreniam a významu paliatívnej liečby

Realizácia:

február

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa vody

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný kvalite pitnej vody ako aj možnostiam využitia vodných zdrojov na výrobu a prenos energie
- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému „*Voda = život*“

Realizácia:

marec

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa zdravia

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný infekčným ochoreniam prenášaným vektormi (*Lymeská borelióza, Vírusová encefalitída*)
- názorná propagácia vo vestibule úradu informujúca o lokalitách s najvyšším výskytom kliešťov v SR

Realizácia:

apríl

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa pohybom ku zdraviu

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný významu pohybovej aktivity v prevencii civilizačných ochorení
- názorná propagácia vo vestibule úradu – tabuľka s kritériami na hodnotenie nadváhy a jednotlivých stupňov obezity
- prednáška „*Zdravá strava, pohyb – základ zdravia*“ – beseda pre žiakov 1. až 4. ročníka ZŠ Sebedražie o nevyhnutnosti zdravej výživy a aktívneho pohybu pre podporu zdravia, edukovaných 51 žiakov
- prednáška „*Zdravý životný štýl, prevencia obezity, význam konzumácie mlieka*“ – beseda pre študentov všetkých ročníkov odborného učilišťa o zásadách zdravej výživy s dôrazom na pozitíva a negatíva konzumácie mlieka a prípadných zdravotných komplikáciách pri jeho konzumácii, edukovaných 32 študentov

Realizácia:

máj

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný škodlivosti fajčenia, nebezpečenstvu závislosti na nikotíne, ako aj nevyhnutnosti zanechania fajčenia pre skvalitnenie života
- názorná propagácia vo vestibule úradu zameraná na škodlivosť fajčenia u detí
- prednáška „*Škodlivosť fajčenia u detí*“ – beseda pre žiakov 3. až 5. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany o vplyve fajčenia na vývoj detského organizmu spojená s krátkym kvízom venovaným sumáru vedomostí získaných z prezentácie ako aj distribúciou zdravotno-výchovných materiálov, edukovaných 26 žiakov

Realizácia:

apríl, máj

▪ aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami

- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný zvyšovaniu povedomia o drogovej závislosti
- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému „*Droga nie je zdravie ani šťastie, Chceme žiť zdravo a šťastne*“

Realizácia:

jún

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa hepatitídy

- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému „28. júl – Svetový deň hepatitídy“

Realizácia:

júl

▪ aktivity pri príležitosti 12. septembra – Európsky deň ústneho zdravia

- názorná propagácia vo vestibule úradu na tému
- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný ústnej hygiene
- prednáška „Zásady správnej dentálnej hygieny“ – beseda spojená s praktickou ukážkou umývania zubov na modeli ústnej dutiny pre žiakov SŠI Prievidza, 37 edukovaných
- distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s danou problematikou
- zahájenie projektu „Stomatohygiena“ – dve prednášky pre deti predškolského veku MŠ Športová Prievidza, projekcia DVD „Lakomý sysel“, práca s pracovnými zošitmi, 46 edukovaných detí

Realizácia:

september

▪ aktivity pri príležitosti Svetového dňa srdca

- názorná propagácia k danej téme vo vestibule úradu ako aj vo vestibule Žilinskej univerzity, detašované pracovisko Prievidza
- rozposlanie žiadosti o uverejnenie informácie o konaní akcie pre verejnosť regionálnym médiám
- príspevok na internetovej stránke úradu „MOST – Deň srdca“
- Deň srdca – akcia pre verejnosť (26.9.2014)

- stanovenie hladiny celkového cholesterolu v krvi (48 vyšetrených)
- meranie krvného tlaku (48 vyšetrených)
- stanovenie BMI (48 vyšetrených)
- distribúcia zdravotno-výchovných materiálov k danej téme
- odborné individuálne poradenstvo

Realizácia:

september

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby**

- názorná propagácia k danej téme vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia:

september

▪ **aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa starších**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná téme komunikácie so staršou generáciou
- príspevok na internetovej stránke úradu
- prednáška „Hypertenzia a správna životospráva“- beseda pre klientov DD Senior Nitrianske Rudno spojená s meraním krvného tlaku a stanovením hmotnosti s následnou edukáciou vzhľadom k hypertenzii, edukovaných 28 seniorov

Realizácia:

október

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná duševnému zdraviu
- príspevok na internetovej stránke úradu „10. október – Svetový deň duševného zdravia“
- prednáška „Duševné zdravie“ – beseda pre klientov DD Senior Nitrianske Rudno spojená s cvičeniami na tréning pamäte, edukovaných celkovo 33 klientov sociálneho zariadenia

Realizácia:

október

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa potravy**

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu venovaný danej téme
- prednáška „Zásady výživy, stravovací režim, abeceda vitamínov“ – beseda pre žiakov 3. a 4. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany, 22 edukovaných
- prednáška „Anorexia“ – beseda spojená s projekciou videofilmu „Sami“ pre žiačky 8. a 9. ročníka ZŠ Nováky, edukovaných 35 dievčat
- prednáška „Anorexia“ – beseda spojená s projekciou videofilmu „Sami“ pre žiačky 8. a 9. ročníka ZŠ Klátova Nová Ves, edukovaných 16 dievčat
- prednáška „Správne stravovanie, obezita, vitamíny“ – beseda pre žiakov 2. stupňa SŠI Prievidza, 38 edukovaných

Realizácia:

október

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy**

- názorná propagácia vo vestibule úradu

- prednáška „ Osteoporóza – tichý zlodej kostí“ – beseda pre členov Klubu dôchodcov Bôbar Prievidza spojená s vyplňaním dotazníkov, akcie sa zúčastnilo celkovo 68 seniorov, vyplnených 30 dotazníkov (15 mužov a 15 žien)

Realizácia:

november

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa diabetu**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná rizikovým faktorom ochorenia ako aj možnostiam prevencie

Realizácia:

november

▪ **aktivity pri príležitosti 46. týždňa – Európskeho týždňa boja proti drogám**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná problematike drog
- príspevok na internetovej stránke úradu
- 2 prednášky „ Legálne a nelegálne drogy“ – besedy pre žiakov 7. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných celkovo 48 žiakov

Realizácia:

november

▪ **aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia**

- názorná propagácia vo vestibule úradu venovaná problematike drog
- príspevok na internetovej stránke úradu

Realizácia:

november

▪ **aktivity pri príležitosti Svetového dňa AIDS**

- názorná propagácia vo vestibule úradu
- príspevok na internetovej stránke úradu „ 1. december – Svetový deň AIDS“
- 2 prednášky „ HIV/AIDS“ – 2 besedy pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, 34 edukovaných
- prednáška „ HIV/AIDS“ – beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Zemianske Kostolany, 14 edukovaných

Realizácia:

november, december

▪ **aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa ľudí so zdravotným postihnutím**

- názorná propagácia vo vestibule úradu

Realizácia:

november

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Riešiteľské pracoviská:

OPZ, ZŠ Sebedražie, OU Praktická škola Prievidza, ZŠ Mariánska Prievidza, ZŠ Nedožery – Brezany

Riešenie:

- prednáška *"Zdravá strava, význam raňajok"* - beseda pre 1. až 4. ročník ZŠ Sebedražie o zásadách zdravej výživy s dôrazom na význam raňajok pre deti tejto vekovej kategórie, edukovaných 47 žiakov

Realizácia:

január

- prednáška *„Anorexia“* – beseda spojená s projekciou videofilmu „ Sami“ pre žiačky 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza, edukovaných 11 dievčat
- prednáška *„Anorexia“* – beseda spojená s projekciou videofilmu „ Sami“ pre žiačky 9. ročníka ZŠ Nedožery - Brezany, edukovaných 17 dievčat

Realizácia:

November

- ostatné aktivity vid'. 9.1

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Riešiteľské pracoviská:

OPZ, Domov dôchodcov Senior Nitrianske Rudno. Klub dôchodcov Bôbar Prievidza

Riešenie:

- prednáška *„Cukrovka, stravovací režim, komplikácie“* - beseda pre klientov Domova dôchodcov Senior Nitrianske Rudno venovaná problematike metabolického ochorenia, možnostiam liečby ako aj hroziacim komplikáciám pri nedodržiavaní liečebného režimu, edukovaných 25 seniorov

Realizácia:

Máj

- prednáška *„Civilizačné choroby“*- pre študentov Univerzity tretieho veku, Žilinská univerzita, detašované pracovisko Prievidza, edukovaných 12 študentov v seniorskom veku

Realizácia:

november

- prednáška *„Alergény a prídavné látky v potravinách“*- pre študentov Univerzity tretieho veku, Žilinská univerzita, detašované pracovisko Prievidza, edukovaných 12 študentov v seniorskom veku

Realizácia:

December

- ostatné aktivity vid'. 9.1

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Riešiteľské pracoviská:

OPZ, ZŠ Mariánska, Prievidza; MŠ Športová Prievidza, SŠ Partizánske, SŠI Prievidza, ZŠ Zemianske Kostol'any, ZŠ Nováky, ZŠ Klátova Nová Ves, ZŠ Nedožery – Brezany, OU

Praktická škola Prievidza

Riešenie:

- prednáška „*Nelátkové závislosti*“ - beseda pre žiakov 6. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza o typoch nelátkových závislostí, príznakoch ako aj nástrahách pre zdravý vývoj mladého človeka – edukovaných 33 žiakov

Realizácia:

január

- prednáška „*Škodlivosť fajčenia u detí*“ – beseda pre žiakov 9. ročníka ZŠ Mariánska Prievidza venovaná škodlivosti fajčenia na vývoj detského organizmu – edukovaných 30 detí

Realizácia:

apríl

- prednáška „*Pohlavne prenosné ochorenia, zodpovedné sexuálne správanie*“ – beseda pre študentov 1. ročníka strednej školy venovaná najčastejšie pohlavne prenosným ochoreniam, možnostiam prevencie a zásadám zodpovedného sexuálneho správania, edukovaných 23 študentov

Realizácia:

jún

- prednáška „*Zásady stravovania vo vzťahu k dentálnemu zdraviu, dentálna hygiena*“ – beseda pre študentov OU Praktickej školy Prievidza o zásadách starostlivosti o ústne zdravie spojené s praktickou ukázkou správnej techniky umývania zubov, 42 edukovaných

Realizácia:

december

- ostatné aktivity vid' 9.1.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Riešiteľské pracoviská:

OPZ, MŠ Športová Prievidza

- 8 týždňový cyklus prednášok realizovaný v dvoch fázach pre deti predškolského veku venovaných anatómii zubov, mliečnemu a trvalému chrupu ako aj významu zdravej výživy pre vývoj detského chrupu spojených s praktickým nácvikom správneho umývania zubov pomocou názornej ukážky na modeli ústnej dutiny, celkovo 94 edukovaných detí

Realizácia:

1. fáza február – apríl

2. fáza október – december

9.8 CINDI PROGRAM SR

Riešiteľské pracoviská:

Poradňa zdravia

Riešenie:

Činnosť poradne zdravia zameraná na stanovenie individuálneho rizika srdcovo-cievnych ochorení u klientov a následné poradenstvo s poskytnutím zdravotno-výchovných materiálov. V Poradni zdravia Prievidza bolo zrealizovaných celkovo 160 vyšetrení, z toho 133 na základnej poradni, 27 v poradni zdravej výživy a 4 v poradni pre závislosti. V Poradni zdravia v Partizánskom sme zrealizovali celkovo 105 vyšetrení, v základnej poradni 61 a v poradni zdravej výživy 44 vyšetrení.

Realizácia:

priebežne

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)**Riešitelia**

Poradňa zdravia

Riešenie:

- účasť pracovníčky oddelenia podpory zdravia na pracovnej porade ohľadom realizácie projektu TOHES (RÚVZ Banská Bystrica)
- v rámci uvedenej štúdie o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospelaj populácie SR bolo formou riadeného rozhovoru vyplnených 100 anonymných dotazníkov v preddefinovaných vekových kategóriách u oboch pohlaví z mesta ako aj vidieka

Realizácia :

október, november

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rimavskej Sobote**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
1.1	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	Rok 2014 a ďalšie roky
1.2	PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR podľa novo nastavených národných cieľov	Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	ÚVZ SR
	medzi odborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP), RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2016
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA	ÚVZ SR
	medzi odborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2014 a ďalšie roky
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH	RÚVZ so sídlom v Košiciach - NRC pre pitnú vodu
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)	ÚVZ SR
	ÚVZ SR	Rok 2014
1.7	MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH	RÚVZ so sídlom v Žiline
	Vybrané RÚVZ v SR – RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RÚVZ so sídlom v Poprade	Rok 2014, 2015

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciiu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody, a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou vodou a sanitáciou a rešpektovanie návrhov na odstránenie nedostatkov v tejto oblasti. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Protokol je zameraný na podporu zdravia a jeho ochrany na všetkých úrovniach rozhodovacieho procesu ako v národnom, tak i medzinárodnom kontexte. Implementácia Protokolu by mala zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd

v systéme manažmentu vôd a hospodárenia s nimi ako aj ochranu vodných ekosystémov a predchádzanie ich poškodzovaniu, zachovanie biodiverzity, riadenie a zníženie výskytu a frekvencie chorôb spojených s vodou.

Slovenská republika nastaví nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* už po tretíkrát od ratifikácie, a to v zmysle odporúčaní a plánu práce na roky 2014 – 2016, ktoré boli prezentované na 3. stretnutí Zmluvných strán *Protokolu o vode a zdraví* v Oslo v dňoch 25. – 27. novembra 2013.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založené na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Financovanie projektu bude v prevažnej miere zabezpečené z finančných prostriedkov EK, ktorá podporuje členské krajiny pri realizovaní ľudského biomonitoringu v Európe. Plnenie časového harmonogramu pre jednotlivé etapy tak, ako je to navrhnuté v tejto anotácii, bude preto závisieť od pridelenia finančných prostriedkov z EK.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol ÚVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach.

Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RÚVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Odpočet plnenia:

Vo vyukovacom období 2014/2015 sa v súlade s metodikou vykonal zamestnancami odd. HDM zber údajov pomocou sady dotazníkov v ZŠ Ožďany. Z vyplnených dotazníkov od žiakov v celkovom počte 2x 43, od 37 rodičov, 5 pedagógov, 2 od správcu školy o budovách, 2 dotazníky od správcu a zamestnancov RUVZ a formulár na každé zariadenie pre osobnú hygienu žiakov vyplňaný zamestnancami RUVZ bola vytvorená databáza údajov pracovníkmi odd. HŽPaZ a HDM. Nahratá databáza bude zaslaná gestorovi projektu na ďalšie spracovanie v určenom termíne.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatočoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale cieleňé stanovovania zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturón*.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Anotácia

Projekt zameraný na detskú úrazovosť a jej prevenciu. Partnermi projektu je 34 krajín (za SR: ÚVZ SR). Koordinátorom je The Royal Society for the Prevention of Accidents (UK). Výstupom budú Národné správy o bezpečnosti detí, ktorú budú súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) financovaného z EÚ, pod vedením Európskej Aliancie pre bezpečnosť detí detí (European Child Safety Alliance), v spolupráci s Európskou komisiou, RoSPA, Nordic School of Public Health, Dublin City University, Swansea University, European Public Health Alliance and Association, Schools for Health in Europe, European Transport Safety Council, UNICEF, World Health Organization (WHO) a národnými partnerskými organizáciami v každej z participujúcich krajín. Národné správy budú poskytovať prehľad o existujúcich alebo rozpracovaných politikách jednotlivých participujúcich krajín zameraných na riešenie problematiky vysokej úmrtnosti detí v dôsledku neúmyselných úrazov v participujúcich krajinách. Národné správy

majú tiež poskytnúť dobré príklady prevencie úrazom detí, ktoré môžu byť aplikované v iných krajinách na národnej alebo lokálnej úrovni. Akčné plány pre bezpečnosť detí majú uľahčiť plánovanie prevencie na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľ

Cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách akvaparkov s atypickým prostredím (vodné atrakcie, množstvo zelene, alternatívne spôsoby zdravotného zabezpečenia vody na kúpanie), vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách akvaparkov.

Anotácia

V rámci SR je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou termálnou, teplou pitnou alebo slanou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklené plochy týchto hál a konštrukcie stiech z novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať sezónne vytváranie skleníkových efektov.

Je žiaduce overiť, ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu celoročne zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách akvaparkov.

Následne vylúčiť podozrenie na sezónne zhoršenie mikroklimatických podmienok, nakoľko nie sú dostatočné informácie o kvalite ovzdušia a plôch.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR	Rok 2014 a 2015
2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medzi odborová úloha (odborní HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2014 a 2015
2.5	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru (ďalej ŠZD) vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch .

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa

predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Odpočet plnenia:

- získavanie údajov o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v jednotlivých okresoch, viesť evidenciu rizikových prác v programe ASTR

K 31.12.2014 evidujeme spolu 44 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (27 v okrese Rimavská Sobota a 17 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1208 (476 v okrese Rimavská Sobota a 732 v okrese Revúca). Počas roka 2014 vypadlo z evidencie v okrese Rimavská Sobota 5 subjektov a pribudlo 5 nových subjektov a v okrese Revúca vypadol 1 subjekt a pribudli 4 nové subjekty.

Prehľad firiem a počtu zamestnancov s vyhlásenými rizikovými prácami ku dňu 31.12.2014 je uvedený v nasledovnej tabuľke.

Evidencia rizikových pracovísk sa vykonáva v programovom systéme triedenia rizík ASTR.

Evidencia v ASTR k 31.12.2014

p.č.	Okres Rimavská Sobota	počet *
1	AVIMED, s.r.o., Rimavská Sobota	4
2	BB-tools s.r.o., Rimavská Sobota	3
3	Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec	18
4	CON – TRAND s.r.o. Rimavská Sobota	1
5	CSM, Tisovec a.s., Tisovec	100
6	DREVOX MJ, s.r.o., V.Teriakovce	11
7	Gemernákup, a.s., Rimavská Sobota	11
8	Genes, a.s., Hnúšťa	18
9	GND plast, s.r.o. Včelince	3
10	Gravplast ,s.r.o., Rimavská Sobota	5
11	H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha	28
12	INTOCAST Slovakia, a.s., Košice, prevádzka Hnúšťa-Hačava	54
13	KSR - Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen, prevádzka Husiná	7
14	László Oto, Ing. , Chanava	4
15	Mestské lesy Tisovec, s.r.o., Tisovec	2
16	Nemocnice a polikliniky, n.o., Bratislava, Všeobecná nemocnica Rim. Sobota	24
17	Parobek Ján, Klenovec	5
18	PÍLA-PALI Hruška Ivan, Klenovec	11
19	Prega ,spol. s.r.o., Klenovec	1
20	Retech, spol s.r.o, Zvolen, prevádzka Rimavská Sobota	3
21	Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, 2 prevádzky v Hnúšti	27
22	RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa	13
23	Roller spol s.r.o., Jesenské	6
24	Talos, s.r.o., Rimavská Sobota	10
25	TAURIS, a.s., Rimavská Sobota	100

26	Technické služby mesta Hnúšťa	5
27	Ústav na výkon odňatia slobody Želiezovce, otvorené oddelenie Sabová	2
	Okres Revúca	
1	Aries 2, s.r.o., Tornaľa	63
2	Daily palivá, s.r.o. Tornaľa	3
3	Drevoholding s.r.o. Revúca	5
4	Drevex Revúca s.r.o. Revúca	5
5	Gemstav, s.r.o., Revúca	4
6	Hacsi Alexander, Tornaľa	1
7	I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa	11
8	Jozef Hutka – JAAS Revúca a Jozef Hutka Revúca	2
9	LVDS2, s.r.o., Tornaľa	31
10	Oralex - Oravcová Alena, Mokrú Lúka, prevádzka Revúca	4
11	PM, s.r.o. Tisovec, BPS I. a II. Jelšava	4
12	Tomáš Ráčko, Tornaľa	4
13	Revúcke koberce syntetické, s.r.o., Revúca	28
14	Nemocnica s poliklinikou, n.o., Revúca	6
15	SLOVMAG, a.s., Lubeník	161
16	SMZ, a.s., Jelšava	379
17	Unicorn - ESK, s.r.o., Tornaľa	21

* počet pracovníkov zaradených do rizika

V Okrese Rimavská sobota nedošlo k zmene v počte dozorovaných prevádzok, v okrese Revúca bola 1 prevádzka z evidencie vylúčená a 4 prevádzky do evidencie pribudli.

- získavanie údajov o počte nových rizikových prác

Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2014 vydané pre štyri subjekty v okrese Revúca a pre šesť subjektov v okrese Rimavská Sobota:

- DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce – jedná sa o novú prevádzku porezu dreva a výroby paliet

- GND plast, s.r.o., Včelince – jedná sa o novú prevádzku výroby plastových okien a dverí

- László Oto, Ing. , Chanava – jedná sa o novú prevádzku umeleckého kováčstva

- RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa – jedná sa o novú prevádzku

- Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa, Hlavná 432 – po zrušení prevádzky Gallai&Wolff, s.r.o., prevádzka Hnúšťa boli zamestnanci v rizikových profesiách pretransformovaní do tejto spoločnosti *

- Roller s.r.o., Jesenské – jedná sa o novú prevádzku kovovýroby

- PM, s.r.o. Tisovec, BPS I. a II. Jelšava – jedná sa o dve nové bioplynové stanice s obsluhou

- Daily palivá, s.r.o., Tornaľa – nová výroba palivového dreva

- LVDS2, s.r.o. Tornaľa – jedná sa o novú prevádzku výrobu tvárniacich strojov

- Tomáš Ráčko, Tornaľa – jedná sa o novú prevádzku výroby palivového dreva

K 31.12.2014 bolo vyradených z evidencie ASTR 6 subjektov – 5 v okrese Rimavská Sobota a 1 v okrese Revúca. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- Gallai&Wolff, s.r.o., prevádzka Hnúšťa – prevádzka bola zrušená *

- MILKO, s.r.o. Stredné Plachtince, prevádzka Mlyn Rimavská Sobota – prevádzka bola zrušená

- Mikromex, a.s., Rimavská Sobota – spoločnosť je v konkurze

- SAS, s.r.o. Rimavská Sobota – pracovisko v Rimavskej Sobote bolo zrušené

- Dušan Trnavský, Kraskovo, prevádzka výroby nábytku v Hnúšti – prevádzku prebrala právnicka osoba
- Kováč Ján KOVACWOOD, Tornaľa – prevádzka drevovýroby zastavila činnosť

- *prehodnotené RP v roku 2014*

V roku 2014 bolo prehodnotených 13 rozhodnutí s činnosťami zaradenými do kategórie rizika 3. a 4

a to z dôvodu že práce v 4. kategórii rizika boli zaradené na dobu určitú. Jedná sa o nasledovné subjekty:

- SMZ, a.s., Jelšava
- SLOVMAG a.s. Lubeník
- Calmit, spol s.r.o., Bratislava, závod Tisovec
- CSM, Tisovec a.s., Tisovec
- Genes, a.s., Hnúšťa
- H.M.H. DREVOVÝROBA, s.r.o., Kociha
- Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa, Hlavná 133 *
- Technické služby mesta Hnúšťa
- Drevex Revúca s.r.o. Revúca
- I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa

*Spoločnosť Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa mala vydané rozhodnutie pre prevádzku na ulici Hlavnej č. 133. Spoločnosť bola a je evidovaná medzi subjektami RP, došlo len k zmene, resp. aktualizácii rozhodnutia. Po zmene prevádzkovateľa – vypadol z evidencie subjekt Gallai&Wolff, s.r.o., prevádzka Hnúšťa, nové rozhodnutie bolo vydané pre prevádzkovateľa Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa, ulica Hlavná 432.

- *pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami z podnetu orgánu verejného zdravotníctva*

V roku 2014 neboli z vlastného podnetu vyhlásené rizikové práce.

- *získavanie údajov o počte a druhu sankcií uložených zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce*

V roku 2014 boli uložené sankcie nasledovným subjektom s vyhlásenými rizikovými prácami:

1. Vo veci uloženia pokuty pre spoločnosť Reisner & Wolff Slovensko s.r.o., B. Štiavnica, prevádzka Hnúšťa sa v roku 2013 zahájilo sa konanie a v roku 2014 bola rozhodnutím zo dňa 16.1.2014 sankcia uložená. Jednalo sa o uloženie sankcie za nepredloženie návrhu na vyhlásenie rizikových prác vo výške 1.659 €
2. GND Plast, s.r.o. Včelince – pokuta 165,-€ za nepredloženie návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky
3. DREVOX MJ, s.r.o., Veľké Teriakovce – pokuta 165,-€ za nepredloženie návrhu na uvedenie priestorov do prevádzky
4. GRAVPLAST, s.r.o., Rimavská Sobota – pokuta 600,-€ - za neposúdenie rizika a nepredloženie návrhu na vyhlásenie rizikových prác po zmene v prevádzkovaní.
5. Pre firmu I.P.A. - Kovovýroba, s.r.o., Rimavská Sobota, prevádzka Tornaľa – pokuta 200,- € za nepredloženie návrhu na vyhlásenie rizikových prác.

- *sledovanie vývoja zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce (trendy) v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi*

V porovnaní stavu zamestnancov na rizikových pracoviskách a počtu subjektov, u ktorých boli rizikové práce vyhlásené k 31.12.2013, možno konštatovať, že k 31.12.2014 došlo celkom k zvýšeniu počtu evidovaných subjektov o 3 ale naopak k zníženiu počtu zamestnancov o 20.

Tabuľka trendov

Rok	Počet pracovníkov za okres RS a RA spolu
2003	2751
2004	2694
2005	2239
2006	2077
2007	1868
2008	2055
2009	1514
2010	1377
2011	1343
2012	1253
2013	1228
2014	1208

Tabuľka trendov za posledných 6 rokov podľa okresov

rok	Počet pracovníkov v okrese Rimavská Sobota	Počet pracovníkov v okrese Revúca
2007	608	1260
2008	799	1256
2009	650	864
2010	554	823
2011	522	821
2012	467	786
2013	474	754
2014	476	732

- *vedenie evidencie výsledkov vykonaných meraní faktorov práce u jednotlivých profesií*

Na oddelenie PPL a T boli predložené výsledky objektivizácie faktorov pracovného prostredia vykonanej v roku 2014 u nasledovných subjektov - profesií:

Subjekt / pracovisko	profesia	faktor pracovného prostredia
GND-PLAST S.R.O., SO SÍDLOM VČELINCE 59		
Výroba a montáž plastových okien a dverí	robotník – obsluha strojov	hluk, prach
Daily palivá, s.r.o., Tornaľa		
Výroba palivového dreva	manipulačný robotník - pilčík	hluk, prach
	manipulačný robotník - obsluha štiepkovača	hluk, prach
	manipulačný robotník - obsluha poloautomatu píla	hluk, prach

	manipulačný robotník -pomocník obsluha poloautomatu píla	hluk, prach
DREVOX MJ, s.r.o. Veľké Teriakovce		
Drevovýroba	obsluha kotúčovej píly MAX 166	hluk, prach
	pomocník obsluhy kotúčovej píly MAX 166	hluk, prach
	obsluha skracovacej píly	hluk, prach
	obsluha LAIMET 120	hluk, prach
	pomocník obsluhy LAIMET 120	hluk, prach
	obsluha rozmietacej píly WALTER	hluk, prach
	pomocník obsluhy rozmietacej píly WALTER	hluk, prach
	obsluha uhlovej píly UH 500 a hobľovačky	hluk, prach
	pomocník obsluhy uhlovej píly UH 500 a hobľovačky	hluk, prach
	pomocník obsluhy skracovacej píly	hluk, prach
RIMADREV, s.r.o., Repno, prevádzka Rimavská Baňa		
Drevovýroba - výrobná hala č. 1	obsluha okružnej píly	hluk, prach
	obsluha skracovacej píly	hluk, prach
Drevovýroba - výrobná hala č. 2	obsluha pásovej píly	hluk, prach
	obsluha skracovacej píly pri pásovej píle	hluk, prach
	obsluha podávača a okružnej píly	hluk, prach
Prístrešok	obsluha uhlovej píly	hluk, prach
	obsluha štiepkovača	hluk, prach
K&K WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce		
Prevádzka píly	majster-obsluha VZV a nakladača	hluk, prach
	obsluha pásovej píly MEBOR HTZ 1100	hluk, prach
	pomocník obsluhy pásovej píly MEBOR HTZ 1100	hluk, prach
	obsluha rozmietacej píly KINEMATIC SBS-2	hluk, prach
	pomocník obsluhy rozmietacej píly KINEMATIC SBS-2	hluk, prach
	obsluha skracovacej píly-ukladanie reziva	hluk, prach
Poštová záložňa s.r.o.Košice		
Záložňa	pracovník záložne	osvetlenie
KISSLING SLOVENSKO, s.r.o. so sídlom P. Hostinského 5226/38 v Rimavskej Sobote		
„Výrobná hala č. 1“	montážny robotník – obsluha lisu CORMAR, montážny robotník – čistenie a vyfukovanie telies MFS a MFE a montážny robotník – vyfukovanie telies MZX a MZT.	hluk
Alena Oravcová – ORALEX, Mokrú Lúka		
Drevovýroba	obsluha briketovacieho lisu	hluk, prach
SMZ-Služby, a.s. Jelšava		

Šitie	šička	hluk
SMZ, a.s. Jelšava		
ÚMD Miková	prevádzkový zámočník – ručná uhlová brúska NAREX EBU 15F	vibrácie
	prevádzkový zámočník – ručná uhlová brúska NAREX EBU 15-16	
	prevádzkový zámočník – ručná uhlová brúska NAREX EBU 18-25	
	prevádzkový zámočník – priama brúska BOSCH GGS6	
	prevádzkový zámočník – priama brúska BOSCH GGS6S	
	prevádzkový zámočník – príklepová vrtačka BOSCH 6BH profesional 2-26 DFR	
	prevádzkový zámočník – ručné zbíjacie kladivo HILTI TE 905	
	prevádzkový zámočník – stojanová brúska dvojkotúčová	
	prevádzkový zámočník – rázový doťahovač NAREX ESR 30	
Divízia baňa	obsluha veľína drviarne 2 stupňa	hluk
	obsluha mečových pračiek	
	prevádzkový zámočník	
	obsluha buldozéra CAT D5 + nakladač CAT 950 H	
Divízia výroby slinkov	obsluha strojných zariadení mlynice a lisovne	hluk
	obsluha veľínu MDP	
	obsluha strojných zariadení úpravne č. 2	
	kontrola strojných zariadení ZMŽH – majster	
	expedícia L1, L2, L3 – expedient, váhar	
	majster RP	
	majster ŠP	
Divízia Servis – ÚMD Miková	prevádzkový zámočník	hluk
Divízia Servis – ÚMD Teplá Voda	prevádzkový zámočník	hluk
LVD S2, a.s. Tornaľa		
Zvarovňa	zvárač	hluk, prach, vibrácie
	spínač	hluk, prach, vibrácie
Lakovňa, lakovacia kabína	maliar	chemické látky,hluk
Výrobná hala	operátor CNC	hluk
	odihľovač	hluk, vibrácie

	pilčik	hluk
	vrtáč	hluk
	žeriavnik-manipulant	hluk
	montážny pracovník	hluk
Celá prevádzka	údržbár	hluk
	upratovač	hluk
ROLLER, spol. s r.o., Jesenské		
Dielňa 01 – delenie materiálu	obrábač kovov	hluk
Dielňa 15 – obrobňa		
Dielňa 23 – frézarska dielňa		
Dielňa 07 - delenie materiálu	zámočník – opravár	hluk, prach
Dielňa 14 – delenie a tvárnenie materiálu	strojný zámočník	hluk
Montážna dielňa, zvarovňa	zvárač	hluk, prach
AUTO METAL LAK, spol. s r.o., prevádzka „Autolakovňa – karosáreň“ na ul. Cintorínskej 712 v Rimavskej Sobotě		
Autolakovňa – karosáreň	lakýrnik	hluk, prach
BASTAV, s.r.o., prevádzka „Poľnohospodárska bioplynová stanica Jelšava I a Jelšava II“ v Jelšave		
Poľnohospodárska bioplynová stanica Jelšava I a Jelšava II	obsluha poľnohospodárskej bioplynovej stanice	hluk
I.P.A. – Kovovýroba spol. s r.o., prevádzka Kovovýroba Tornaľa		
Lakovňa	lakovač, natierač kovu a kovových konštrukcií	chemické látky
Brúsiareň	brusič	vibrácie
Zvarovňa	zvárač – zváranie dlhým zvarom	prach
EUROSTAV s.r.o., 979 01 Rimavská Sobotě		
Stolárska dielňa	stolár	hluk, prach
Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s., závod Rimavská Sobotě		
Závod Rimavská Sobotě	nakladač UN 053	vibrácie
	nákladné auto TATRA 148	
AT AGROTURIEC, spol. s r.o., so sídlom Rožňava, prevádzka Malý bitúnok Skerešovo		
Bitúnok	másiar	hluk
ASTOM BPS s.r.o., so sídlom Považská Bystrica, prevádzka Bioplynová stanica Štrkovec v Štrkovci		
Bioplynová stanica Štrkovec	obsluha poľnohospodárskej bioplynovej stanice	hluk
Ráčzko Tomáš, Tabaková 1237/17, Tornaľa		
Výroba palivového dreva	obsluha štiepacieho stroja PROFILOGGER 270 EP	hluk, prach
	pomocník obsluhy štiepacieho stroja PROFILOGGER 270 EP	hluk
Výroba stavebného reziva	obsluha uhlovej píly UH 500	hluk
	pomocník obsluhy uhlovej píly UH 500	
	obsluha skracovacej píly, ukladač reziva	
	brusič píl, obsluha klincovačky SENCO	

Gravplast, s.r.o.Potravinárska, Rimavská Sobota		
Drvenie plastového odpadu	obsluha drviča 20W, 22 W	hluk
CALMIT, s.r.o, Bratislava, závod Tisovec		
Výroba vápna	obsluha výroby – prevádzkový zámočník a prevádzkový elektrikár	prach
SLOVMAG, a.s. Lubeník, so sídlom Lubeník 236		
Banská prevádzka Banský povrch	sypanie LuNZ sypanie LuNZ -strelmajster	hluk
Tehlová prevádzka Prípravňa I-III. etapa	plnič-váhar miešar	prach hluk
Tehlová prevádzka Prípravňa VI. etapa	miešar	prach,hluk
Tehlová prevádzka Úpravňa VI. etapa	obsluha úpravne	prach,hluk
Tehlová prevádzka Uhlíkatá linka	obsluha linky na uhlíkaté stavivá	prach, hluk, chem. fakt.
Prevádzka servis a služby Elektrodiele pre prevádzky servisu a služieb a Trafostanica	prevádzkový elektrikár, prevádzkový elektrikár – špecialista, prevádzkový elektrikár – elektromechanik prevádzkový elektrikár prevádzkový elektrikár – elektromechanik	hluk, prach
Prevádzka servis a služby Oprávkárske dielne tehlovej prevádzky	prevádzkový zámočník , prevádzkový zámočník – špecialista, prevádzkový zámočník – mechanik prevádzkový zámočník – strojní mechanik	hluk, prach
Prevádzka servis a služby Oprávkárske dielne sintrovej prevádzky	prevádzkový zámočník , prevádzkový zámočník – špecialista,	prach,hluk
Prevádzka servis a služby Stavebné dielne	murár - opravár tunelových vozov murár /šamotár/ murár - šamotár - špecialista	prach

- podmienky práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania

V roku 2014 bolo prešetrených 26 suspektných profesionálnych ochorení, z ktorých v 16 prípadoch zamestnanci pracovali v organizáciách s vyhlásenými rizikovými prácami. Zo 16 prešetrených prípadov bolo doteraz priznaných 7 ochorení (okrem 1 prípadu všetky na rizikových pracoviskách) z toho 6 ochorení s položkami 28 a 1 s položkou 29.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - nariadenia vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cielene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

Odpočet plnenia:

K 31.12.2014 evidujeme 54 prevádzok a 2 subjekty vykonávajúce DDD činnosť, v ktorých sa manipuluje s veľmi toxickými látkami a zmesami alebo toxickými látkami a zmesami, čo znamená, že v počte evidovaných prevádzok došlo k zvýšeniu počtu prevádzok o 1 v porovnaní s rokom 2013. Z celkového počtu 54 prevádzok sa 40 nachádza v okrese Rimavská Sobota a 14 v okrese Revúca. V prevažnej miere sa jedná o prevádzky lekární (32) a laboratórií (11), 5 prevádzok manipulujúcich s výbušninami, ďalej o prevádzky s využitím toxických látok a zmesí alebo veľmi toxických látok a zmesí v technologickom procese (3), 1 zdravotnícke zariadenie, 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín a 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet. Subjekty (2) vykonávajúce DDD činnosť sa nachádzajú v okrese Rimavská Sobota.

V porovnaní s rokom 2013 došlo v roku 2014 k nasledovným zmenám: V okrese Rimavská Sobota do evidencie pribudla 1 prevádzka, ktorá v rámci trhacích prác používa trhaviny klasifikované veľmi toxické, 1 prevádzka predajne náplní do elektronických cigariet a 1 prevádzka lekárne. Z evidencie bola vylúčená prevádzka, ktorá na pracovisku laboratória používala toxické látky a nový prevádzkovateľ neprevádzkuje predmetné laboratórium. V 3 prípadoch lekární došlo k zmene prevádzkovateľa lekární. V okrese Revúca evidujeme zrušenie 1 prevádzky lekárne a v 2 prípadoch lekární došlo k zmene prevádzkovateľa lekární, z ktorých v 1 prípade bola vylúčená 1 prevádzka lekárne, ktorá na pracovisku laboratória používala veľmi toxické a toxické látky a nový prevádzkovateľ ich nepoužíva. Do evidencie pribudla 1 prevádzka, ktorá v rámci trhacích prác používa trhaviny klasifikované veľmi toxické.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vydal k 31.12.2014 nasledovné rozhodnutia:

podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- pre pracoviská manipulujúce s výbušninami za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 1x v okrese Rimavská Sobota

- pre pracoviská manipulujúce s výbušninami – 1x v okrese Revúca

podľa § 13 ods.4 písm. b) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- pre pracovisko predajne elektronických cigariet – 1x v okrese Rimavská Sobota

V spolupráci s oddelením epidemiológie rozhodnutie podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.:

- pre pracoviská lekární za súčasného schválenia prevádzkového poriadku – 5x (4x v okrese Rimavská Sobota, 1x v okrese Revúca a 1 rozhodnutie vydané v roku 2013 nadobudlo právoplatnosť v roku 2014)

V priebehu roka 2014 prevádzkovateľ spoločnosť Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Banská Bystrica predložila na schválenie zmenu prevádzkového poriadku

pre prevádzku laboratória Úpravne vody v Klenovci. Dôvodom podania bola zmena v používaných nebezpečných chemických látkach. Konanie v danej veci bolo prerušené z dôvodu, že dokumentácia nebola vypracovaná v súlade s náležitosťami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z. a v súlade s kartami bezpečnostných údajov. Nakoľko spoločnosť v lehote neodstránila nedostatky a nepožiadala o pokračovanie v konaní, konanie bolo v danej veci zastavené. Nedostatky prevádzkového poriadku a posudku o riziku boli na RÚVZ opakovane prekonzultované a v priebehu 1. štvrtroka 2015 bude podaná žiadosť na schválenie zmeny prevádzkového poriadku.

Prevádzkovateľ Skúšobného laboratória MIKROLAB, s.r.o., Rimavská Sobota taktiež predložil na schválenie zmenu prevádzkového poriadku pre pracoviská laboratórií, nakoľko došlo k zmenám v používaní nebezpečných chemických látok v rámci analýz. Konanie v danej veci bolo prerušené z dôvodu, že dokumentácia nebola vypracovaná v súlade s náležitosťami uvedenými v NV SR č. 355/2006 Z.z. a v súlade s kartami bezpečnostných údajov. Spoločnosť v lehote požiadala o pokračovanie, avšak neodstránila nedostatky v plnom rozsahu, preto bolo konanie zastavené. Nedostatky prevádzkového poriadku a posudku o riziku boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru prekonzultované a v priebehu 1. štvrtroka 2015 bude podaná žiadosť na schválenie zmeny prevádzkového poriadku.

Z celkového počtu 56 evidovaných prevádzok (vrátane prevádzkovateľov DDD) bol k 31.12.2014 vykonaný štátny zdravotný dozor v 50 prevádzkach, čo predstavuje 89%. Ďalej bol vykonaný štátny zdravotný dozor v 3 prevádzkach (evidované k 31.12.2013), v rámci ktorého bolo zistené, že 2 prevádzky lekární v okrese Revúca boli zrušené, pričom v 1 prípade lekárne sa jedná o zmenu prevádzkovateľa a nový prevádzkovateľ nepoužíva veľmi toxické a toxické látky a u 1 subjektu v okrese Rimavská Sobota došlo k zmene prevádzkovateľa - spoločnosť SLZ CHÉMIA, a.s. so sídlom v Hnúšti, prevádzkovala laboratórium oddelenia technickej kontroly, na ktorom sa manipulovalo s toxickými a veľmi toxickými látkami. Novým prevádzkovateľom je spoločnosť SLZ NOVA a.s. so sídlom v Hnúšti, ktorá bola uvedená do prevádzky s pracoviskami, na ktorých sa nemanipuluje s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

U prevádzkovateľa v okrese Rimavská Sobota, ktorého predmetom predaja sú elektronické cigarety bol vykonaný štátny zdravotný dozor, v rámci ktorého bolo zistené, že náplň do elektronických cigariet je klasifikovaná ako toxická. Prevádzkovateľovi bol schválený prevádzkový poriadok a posudok o riziku. Zodpovedný vedúci vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný aj u 5 prevádzkovateľov zameraných na ťažbu nerudných surovín na podzemných pracoviskách, nakoľko zamestnanci používajú pri trhacích prácach trhavinu klasifikovanú ako veľmi toxickú z dôvodu, že obsahujú nitroglykol a nitroglycerín. Pre 2 spoločnosti (1 okrese Rimavská Sobota - Gemerská nerudná spoločnosť, a.s., Hnúšťa, 1 v okrese Revúca - SLOVMAG, a.s. Lubeník) boli vydané rozhodnutia podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z., v jednom prípade za súčasného schválenia prevádzkového poriadku a posudku o riziku pre Gemerskú nerudnú spoločnosť, a.s., Hnúšťa. Pre prevádzku SLOVMAG, a.s. Lubeník bola schvaľovaná zmena prevádzkového poriadku a posudku o riziku v roku 2013. Zodpovední vedúci vlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a zmesami.

Pre spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník boli pre pracovisko briketovacej linky nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou zamerané na zabezpečenie obmedzenia pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia na zamestnancov. Opatrenie bolo vydané na základe výkonu štátneho zdravotného dozoru, počas ktorého bol v priestore haly pozorovaný citelný zápach po čpavku (amoniaku), ktorý je klasifikovaný ako plyn s toxickým účinkom (jedovatý pri vdýchnutí). V čase kontroly bol predložený protokol akreditovaného skúšobného laboratória EKOLAB, s.r.o. Košice, ktoré

vykonalo meranie v roku 2013 v súvislosti s predpísanými skúškami technológie, z výsledkov ktorých vyplynulo, že najvyšší prípustný expozičný limit stanovený pre čpavok nie je prekročený (nameraná hodnota $10,74 \text{ mg.m}^{-3}$). Následne bola vykonaná spoločná kontrola s inšpektormi Obvodného banského úradu v Spišskej Novej Vsi, na ktorej bolo dohodnuté, že spoločnosť prijme technické opatrenia za účelom zníženia koncentrácie amoniaku v pracovnom ovzduší a následne zabezpečí meranie koncentrácie amoniaku v pracovnom ovzduší. Zároveň bolo prevádzkovateľovi uložené zabezpečiť trvalé prevetrávanie vnútorného priestoru briketovacej linky. Spoločnosť zabezpečila trvalé prevetrávanie vnútorného priestoru briketovacej linky a následne zabezpečila vykonanie objektivizácie amoniaku v pracovnom prostredí. Z predložených výsledkov opakovaného merania amoniaku v pracovnom prostredí uvedených v protokole akreditovaného skúšobného laboratória EKOLAB, s.r.o. Košice vyplynulo, že nameraná hodnota $0,32 \text{ mg.m}^{-3}$ bola pod úrovňou NPEL stanovenou pre čpavok. Prevádzkovanie pracoviska briketovacej linky je v skúšobnej prevádzke.

Výkonom štátneho zdravotného dozoru v spoločnosti Calmit, spol. s r.o. Bratislava, Závod Tisovec bolo zistené, že pri trhacích prácach sa v priebehu roka 2014 vôbec nepoužívali prípravky klasifikované ako toxické a veľmi toxické, z dôvodu, že boli nahradené trhavinami, ktoré nie sú klasifikované ako toxické a veľmi toxické.

V rámci evidovaných 32 lekární sú naďalej vedené 3 prevádzky lekární (2 v okrese Rimavská Sobota, 1 v okrese Revúca), ktoré vylúčili z používania toxické a veľmi toxické látky, nakoľko vlastnia rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a ich použitie nemôžeme vylúčiť.

V okrese Rimavská Sobota evidujeme 3 pracoviská, na ktorých sa používajú toxické látky v technologickom procese ako chladiace médium a zamestnanci týmto látkam nie sú exponovaní, pretože neprichádzajú s nimi do priameho kontaktu.

U skontrolovaných subjektov bol štátny zdravotný dozor zameraný na kontrolu manipulácie, skladovania toxických a veľmi toxických látok a zmesí, vedenie evidencie veľmi toxických látok a zmesí a odbornej spôsobilosti vedúcich zamestnancov. Z výsledkov kontrol vyplynulo, že sú dodržané podmienky ustanovené v NV SR č. 355/2006 Z.z., v 1 prípade lekárne bolo zistené, že vedúci zamestnanec nevlastní osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými látkami a taktiež boli zistené nedostatky v pracovnom prostredí – nebola zabezpečená výmena vzduchu v prevádzke z dôvodu nefunkčnosti klimatizačnej jednotky. Tieto nedostatky boli následne odstránené, čo bolo predmetom opakovanej kontroly. V súčasnosti už predmetnú prevádzku lekárne prevádzkuje nový prevádzkovateľ.

U všetkých kontrolovaných subjektov boli v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru predložené zmluvy s organizáciami oprávnenými na likvidáciu nebezpečného odpadu. Nebezpečný odpad, ako sú chemické látky po expirácii a prázdne obaly sú do času ich likvidácie oprávnenou organizáciou uskladnené na vyhradenom mieste, riadne označené a zabezpečené proti odcudzeniu.

Po aktualizovaní počtu zamestnancov exponovaných pri práci toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam vedieme v evidencii celkom 185 osôb, čo predstavuje zníženie počtu exponovaných osôb o 4 v porovnaní s rokom 2013.

Výkonom ŠZD bolo zistené, že zamestnanci sú v rámci školení informovaní o vlastnostiach nebezpečných chemických látok a zmesí, s ktorými prichádzajú do kontaktu pri výkone svojej činnosti, resp. ktorým sú exponovaní. Uvedené školenia sa týkajú aj obsahu KBÚ. Informácie týkajúce sa expozičných scenárov a o stanovených DNEL a DMEL boli uvedené len v minimálnom % KBÚ, ktoré boli k dispozícii. Zamestnanci majú prístup ku KBÚ, tieto sú buď vyvesené na viditeľnom mieste na danom pracovisku, alebo sú k dispozícii u vedúceho pracoviska.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo vydaných 5 osvedčení o odbornej spôsobilosti, z toho boli vydané 4 osvedčenia pre zamestnancov prevádzok v okrese Rimavská Sobota a 1 osvedčenie pre zamestnanca prevádzky v okrese Revúca.

Pre zamestnancov v územnom obvode RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nevidujeme vydané osvedčenie o odbornej spôsobilosti v priebehu roka 2014 na prácu s dezinfekčnými prípravkami na profesionálne použitie a na prácu s prípravkami na reguláciu živočíšnych škodcov na profesionálne použitie.

V súvislosti s výkonom deratizácie v rámci územného obvodu RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bolo podaných 12 oznámení podľa § 52 ods.4 písm. c) zákona č. 355/2007 Z.z.. Použité prípravky na reguláciu živočíšnych škodcov neboli klasifikované ako toxické, resp. veľmi toxické.

Hlásenie o mimoriadnych situáciách a haváriách v okrese Rimavská Sobota a Revúca k 31.12.2014 bolo zaznamenané 1 v okrese Revúca. Jednalo sa o únik neznámeho plynu v priestoroch OTP Banky v Tornali. Výkonom štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že boli exponované 4 osoby, ktoré boli prevezené do zdravotníckeho zariadenia na pozorovanie. Zároveň bola zasahujúcimi zložkami vyžiadaná účasť kontrolného chemického laboratória civilnej ochrany so sídlom v Slovenkej Ľubči, ktoré meraním na mieste nezistilo konkrétnu chemickú látku alebo zmes v pracovnom ovzduší. Predpokladanou škodlivinou bola pravdepodobne kyselina sírová, ktorá bola použitá k čisteniu WC. Správa o mimoriadnej situácii bola na Úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Bratislave obratom zaslaná.

Poradenstvo a konzultácie boli poskytované v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru a priebežne na oddelení preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie.

Kontrolné listy počas výkonu štátneho zdravotného dozoru neboli distribuované.

K 31.12.2014 nebolo zaznamenané používanie toxických a veľmi toxických látok a zmesí v súvislosti s výkonom chemickej ochrany rastlín. V evidencii prevádzok máme 1 sklad prípravkov na chemickú ochranu rastlín, ktorý vlastní rozhodnutie podľa § 13 ods.4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z.z.. Výkonom štátneho zdravotného dozoru bolo v rámci kontroly evidencie zistené avšak, že prípravky klasifikované ako toxické alebo veľmi toxické látky a zmesi spoločnosť nenakupuje a ani nedistribuuje. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonanie postrekov. Výkon chemickej ochrany rastlín bol hlásený v 1 prípade a používali len prípravky uvedené v zozname povolených prípravkov vydaného pre príslušný rok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Objektívizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmito látkami (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě eviduje 57 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. Jedná sa o nasledovné druhy karcinogénov:

- chemický karcinogén formaldehyd
- práca s cytostatikami
- práca s tvrdým drevom
- PAU obsiahnuté v ťažkom vykurovacom oleji, v ropných produktoch, v dieselových exhalátoch a naftě, zmesi používané pri výrobe uhlíkatých stavív
- fenolformaldehydová živica používaná pri výrobe uhlíkatých stavív
- chemický karcinogén azbest
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární
- v rámci laboratórnych chemikálií dvojchróm draselný, bromičnan draselný – titrisol, fenolftaleín, hydrazínium sulfát-síran hydrazínia, chlorid kobaltnatý, chróm draselný, kadmium, silikagel modrý, tioacetamid, thimerosal, chloroform, o-toluidín, n-hexán, síran kobaltnatý

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie eviduje 41 prevádzok, ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a s látkami narúšajúcimi endokrinný systém. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií o-toluidín, n-hexán, kadmium, dusičnan olovnatý, fenolftaleín, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok)
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S), sypká banská skalná trhavina DAP-K.

V porovnaní s rokom 2013 došlo k zmene počtu prevádzok, nárast o 2. V tabuľke pribudli 4 spoločnosti na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb (BTB, s.r.o. Nové Zámky, Dekrét Peter Brezno, KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina, Alexander Jakub SKLOTES, Biskupice), 1 novovzniknutá lekáreň v okrese Revúca (NsP Revúca) a v okrese Rimavská Sobota 1 (Medic Hnúšťa), 2 drevovýroby (KŠK WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce, DAILY PALIVÁ s.r.o. Tornaľa) a spoločnosť SLOVMAG, a.s. Lubeník, kde sa riešila prístavba linky MgO-C, kde sa v technológií používajú zmesi klasifikované ako karcinogénne látky. Z tabuľky boli vyradené lekáreň INTAL PharmDr. Janka Nemcová Revúca, lekáreň Camelie F&F Revúca z dôvodu zrušenia spoločností, 1 drevovýroba (CON – TRAND, s.r.o. Rimavská Sobota) a 4 firmy zaoberajúce sa likvidáciou azbestocementových materiálov zo stavieb (Lórinč Alexander-RENOSTAV Gemerská Ves, ARGUSS, s.r.o. Bratislava - Staré Mesto, ASTANA, s.r.o. Poprad a A.A.Servise spol. s r.o. Bratislava).

Spoločnosť SLZ Chémia, a.s. Hnúšťa prevzala spoločnosť SLZ NOVA, a.s. Hnúšťa (rozhodnutia pre uvedenie priestorov niektorých prevádzok do prevádzky boli vydávané v II. polroku 2014 – z pracovísk, kde sa používajú karcinogény, mutagény a reprotoxické látky a zmesi bolo uvedené do prevádzky len laboratórium, prevádzka PROINDO- výroba

prostriedkov individuálnej ochrany, filtrov a výroba sorbentu, ktoré sme v roku 2013 evidovali v zozname prevádzok, v ktorých zamestnanci prichádzajú do kontaktu s karcinogénnym, mutagénnymi a reprotoxickými látkami a zmesami, neboli uvedené do prevádzky a neprevádzkujú sa).

Na pracoviskách evidujeme celkom 358 zamestnancov vystavených karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci, čo predstavuje pokles v porovnaní s minulým rokom celkom o 14 zamestnancov. Rozdiel zamestnancov súvisí so vznikom nových prevádzok, zrušením niektorých prevádzok a zmenou počtu zamestnancov v niektorých prevádzkach evidovaných v roku 2013.

V okrese Rimavská Sobota spolu evidujeme 34 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci. V okrese došlo k zmenám v počte prevádzok oproti roku 2013 – celkom pokles o 1 (1 novovzniknutá lekáreň, 1 novovzniknutá drevovýroba, 1 novozaradená firma zaoberajúca sa likvidáciou azbestu, vyradenie 3 firiem zaoberajúcich sa likvidáciou azbestu, 1 drevovýroby).

V okrese Revúca evidujeme 23 prevádzok čo predstavuje v porovnaní s minulým rokom nárast o 3 (1 nová lekáreň, 3 spoločnosti zaoberajúce sa odstraňovaním azbestocementového materiálu, 1 drevovýroba a 1 spoločnosť prevádzkujúca linku MgO-C, zrušené boli 2 lekárne a vyradená z evidencie bola 1 spoločnosť zaoberajúca sa odstraňovaním azbestocementového materiálu zo stavieb).

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská - faktor chem.karcinogénny vyhlásené v organizáciách a spoločnostiach:

- Všeobecnej nemocnici v Rimavskej Sobote
- AVIMED, s.r.o. Rim. Sobota
- Hacsí Alexander, Tornaľa
- Gemstav, spol. s r.o. Revúca
- ORALEX – Oravcová Revúca

V priebehu roka bol vykonaný štátny zdravotný dozor zameraný na manipuláciu resp. prácu s látkami poškodzujúcimi reprodukciu a látkami narúšajúcimi endokrinný systém v 41 dozorovaných prevádzkach. Evidujeme 7 prevádzok (Mikrolab, s.r.o. Rimavská Sobota, Slovenské pramene a žriedla, a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa, Revúcke koberece syntetické, spol. s r.o. Revúca, Vindevie, s.r.o. Rimavská Sobota, Detox, spol. s r.o., prevádzka Rimavská Sobota, Stredoslovenskú vodárenskú prevádzkovú spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – prevádzka Úpravňa vody v Klenovci a spoločnosť SLZ NOVA, a.s. v Hnúšti), ktorých zamestnanci používajú uvedené látky pri rôznych laboratórnych analýzach. Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie eviduje 4 prevádzky, v ktorých zamestnanci počas pracovnej činnosti manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu pri trhacích prácach.

Evidujeme 30 lekární, kde uvedené látky sú obsiahnuté v reagenčnom aparáte, ktoré sa používali na vstupnú analýzu, t. č. sú len preskladňované (oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok). Výkon štátneho zdravotného dozoru v lekárnach bol vykonaný v 31 prípadoch.

Počas kontroly boli zamestnávateľia upovedomení o zdravotných rizikách vyplývajúcich z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu.

Databáza organizácií vykonávajúcich práce s karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi a výkon štátneho zdravotného dozoru je uvedená v nasledovnej tabuľke:

Podnik Organizácia Spoločnosť	Chemický karcinogén, chem. mutagén, proces s rizikom chemickej karcinogenity	Klasifikácia / kateg. * podľa NV SR č. 356/2006 Z. z.	Počet exponovaných celkom / ženy	Výkon ŠZD k 31.12.2014	
OKRES RIMAVSKÁ SOBOTA					
Nemocnice a polikliniky, n.o. Bratislava, Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota					
operačné sály	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	chirurgia 17	7	áno
			gynekológia 15	7	áno
			očné, ORL 9	8	áno
odd. centrálnej sterilizácie		2	2		
odd. radiačnej onkológie	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	20	17	
odd. klinickej biochémie	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC	12	12	áno
odd.klinickej mikrobiológie	dvojchróman draselný	2.	14	12	áno
AVIMED, s.r.o. R. Sobota					
onkologická ambulancia	práca s cytostatikami	proces s r.ch.k 2	4	3	áno
Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s. Banská Bystrica – Úpravňa vody Klenovec					
laboratórium	fenoftaleín	2.	2	2	áno
	o-toluidín	2.			
OSBD R. Sobota					
výmena kanaliz. potrubí -	azbest	1.	4	0	áno
KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina	azbest	1.	5	0	nie
Detox, spol. s r.o., prevádzka R. Sobota, spracovanie a likvidácia odpadu					
Prevádzka spoločnosti, laboratórium	azbest	1.	11	1	áno
	PAU (ropné produkty)	2.			
	dvojchróman draselný	2.			
	formaldehyd	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC			

Mikrolab s.r.o. R.Sobota					
laboratórium	bromičnan draselný – titrisol	2.	3	3	áno
	dvojchróman draselný				
	fenolftaleín				
	hydrazínium sulfát-síran hydrazínia				
	chlorid kobaltnatý				
	chróman draselný				
	kadmium				
	silikagel modrý				
	n-hexán				
	tioacetamid				
	thimerosal				
	formaldehyd				
Rimadrev, spol. s r.o. Rimavská Baňa, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	13	3	áno
BB-Tools, s.r.o., R.Sobota, stolárska dielňa		1.	3	0	áno
Prega, spol. s.r.o. Klenovec, drevovýroba		1.	5	0	áno
KŠK WOOD SLOVAKIA s.r.o. Veľké Teriakovce		1.	12	0	áno
Vindevie, s.r.o., R. Sobota, výrobná vlna					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
SLZ NOVA, a.s. Hnúšť'a					
laboratórium	hydrazínium sulfát dvojchroman draselný síran kobaltnatý fenolftalein	2.	2	1	áno
OKRES REVÚCA					
SMZ, a.s. Jelšava,					
olejové hospodárstvo + DON	PAU (ťažký vykurovací olej)	2.	0	0	áno
baňa	PAU (dieselové exhaláty)	2.	114	0	
Slovmag, a.s. Lubeník					
Linka MgO-C ***	PAU (carbore)	2.	10	0	áno
	novokol, borofen (formaldehyd, fenolformaldehydová živica)	1.- dokázaný karcinogén podľa IARC			

Austin Powder Slovakia, s.r.o. Bratislava, prevádzka Jelšava, výrobná priemyselných trhavín	nafta	2.	3	0	áno
ORALEX- Oravcová, Revúca, drevovýroba	prach z tvrdého dreva (buk, dub)	1.	4	1	áno
GEMSTAV, spol. s r.o., Revúca, výroba laminátových podláh		1.	4	1	áno
Hacsi Alexander, Tornaľa		1.	1	0	áno
Drevoxholding s.r.o. Revúca, drevovýroba		1.	5	0	áno
DAILY PALIVÁ s.r.o. Tornaľa		1.	3	0	áno
Tomáš Ráčko, Tornaľa, výroba palivového dreva		1.	4	0	áno
Slovenské pramene a žriedla a.s. Budiš, Dubové – prevádzka Tornaľa					
laboratórium	fenolftaleín	2.	1	1	áno
REVÚCKE KOBERCE SYNTETICKÉ, spol. s.r.o., Revúca - výroba podlahových krytín					
Chemická úpravňa vody centrálnej kotolne a laboratórium plynovej kotolne	dvojchróman draselný	2.	2	2	áno
	fenolftaleín				
	chloroform	skupina 2 B podľa IARC			
BTB, s.r.o. Nové Zámky	azbest	1.	3	0	nie
Dekrét Peter, Brezno	azbest	1.	5	0	nie
Alexander Jakub SKLOTES, Biskupice	azbest	1.	4	0	nie

* kat. 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí

kat. 2. - pravdepodobný karcinogén

proces s r.ch.k - proces s rizikom chemickej karcinogenity

** N - objektivizácia nevykonaná, resp. spotreba neudaná

*** Linka MgO-C – skúšobná prevádzka počas ktorej sa vyšpecifikujú zmesi

klasifikované ako karcinogénne látky

DON Denné olejové nádrže

Organizácia		Chemický karcinogén	Počet exponovaných celkom	Výkon ŠZD k 31.12.2014
Lekárne v počte 30	okres R. Sobota 21/ Revúca 9	látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte	41	31

Z celkového počtu 57 evidovaných prevádzok, ktorých zamestnanci vykonávajú práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi v okrese Rimavská Sobota a Revúca bol ŠZD vykonaný v 53 prevádzkach vrátane lekární, čo predstavuje cca 93% skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

AZBEST:

V priebehu roka 2014 bolo vydaných 9 rozhodnutí na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Štyri rozhodnutia pre spoločnosť OSBD Rimavská Sobota, 1 rozhodnutie pre firmu BTB, s.r.o. Nové Zámky, Dekrét Peter Brezno, KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina a 2 rozhodnutia pre Alexandra Jakuba SKLOTES, Biskupice.

Spoločnosť OSBD Rimavská Sobota vykonáva opakovane výmenu kanalizačných potrubí v bytových domoch. Firma BTB, s.r.o. Nové Zámky v mesiaci júl vykonala demontáž azbestovocementovej strešnej krytiny z objektu výrobnno-skladových priestorov nachádzajúcich sa v areáli spoločnosti I.P.A. - Kovovýroba spol. s r.o. v Tornali. Firma Peter Dekrét vykonala demontáž strešnej krytiny z rodinného domu.

Tri rozhodnutia boli vydané podľa novely zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. Dve rozhodnutia pre Alexandra Jakuba SKLOTES Biskupice, ktorý vykonal demontáž azbestovocementovej strešnej krytiny z rodinného domu a z administratívnej budovy v areáli SAD Revúca. Jedno rozhodnutie pre firmu KOVOMAT SLOVAKIA, s.r.o. Žilina, ktorá vykonala likvidáciu azbestovocementovej strešnej krytiny zo strechy objektu pre kancelárie a sklady štátneho podniku LESY Slovenskej republiky, š.p., Odštepny závod Hnúšťa v Hnúšti. Rozhodnutie nadobudne právoplatnosť v roku 2015. Zároveň boli schválené prevádzkové poriadky a posudky o riziku z expozície zamestnancov chemickým faktorom pri práci a vypracované v súlade s náležitosťami uvedenými v § 41 ods. 14 zákona č. 355/2007 Z.z. v troch prípadoch u vyššie uvedených firiem.

Štátny zdravotný dozor bol vykonaný v dvoch prípadoch pri odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v spoločnosti OSBD Rimavská Sobota. Kontrolné listy informovanosti boli rozdane 3 zamestnancom.

Dňa 18.06.2014 bol vykonaný štátny zdravotný dozor v areáli pivovaru Heineken, a.s. v Rimavskej Sobote v súvislosti s porušením legislatívy upravujúcej odstraňovanie azbestovocementových materiálov zo stavieb. Štátny zdravotný dozor bol zameraný na kontrolu odstránenia azbestovocementového materiálu z budovy skladu hydroxidu sodného. Likvidáciu azbestovocementového materiálu mala zabezpečiť firma ARGUSS, s.r.o., Záhradnícka 27, 811 07 Bratislava – Staré Mesto, IČO 31 365 213, oprávnená na likvidáciu azbestovocementových materiálov zo stavieb, ktorej Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote vydal rozhodnutie podľa § 13 ods. 4 písm. k) zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb pod číslom spisu A/2013/00004 zo dňa 08.01.2013 na predmetnú stavbu. Výkonom štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že budova bola zlikvidovaná, pričom RÚVZ nebolo známe za akých okolností došlo k likvidácii budovy

skladu hydroxidu sodného. Demontáž objektu obsahujúceho azbest vykonala spoločnosť TERRA REAL, s.r.o. Michalovce bez oprávnenia, ktoré vydáva Úrad verejného zdravotníctva SR (t.j. nie firma ARGUSS, s.r.o. Bratislava – Staré Mesto) a sutina ktorá vznikla pri demontáži bola použitá na zasypanie nerovností v podlahe v suteréne a následne zaliata betónovou pokrývkou. Spoločnosť TERRA REAL, s.r.o. Michalovce sa dopustila správneho deliktu na úseku verejného zdravotníctva podľa ustanovenia § 41 ods. 1 v spojení s § 57 ods. 29 písm. g) zákona č. 355/2007 Z.z. a to tým, že odstránila azbest alebo materiály obsahujúce azbest zo stavby bez oprávnenia, ktoré vydáva Úrad verejného zdravotníctva SR. Za uvedený správny delikt Regionálny úrad verejného zdravotníctva uložil pokutu vo výške 2000 Eur. Rozhodnutie o uložení pokute nadobudne právoplatnosť v roku 2015.

Zvýšenie miery uvedomenia zdravotných rizík v súvislosti s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom sa dosahuje prostredníctvom konzultácií resp. poradenstva v rámci výkonu ŠZD u jednotlivých subjektov, alebo na oddelení PPLaT RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. V prvom polroku bola realizovaná prednáška pre 71 zamestnancov vykonávajúcich prácu pri odstraňovaní azbestových materiálov zo stavieb v Obručnej – v rámci stretnutia VI. ročník azbestárov – seminár k aktuálnemu stavu legislatívy v oblasti odpadového hospodárstva, prepravy nebezpečného odpadu, legislatívy v oblasti hygieny práce, vlastností azbestu a jeho účinkov na zdravie a významu zdravotného dohľadu, pripravovanej novely zákona č. 355/2007 Z.z..

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote prešetroval 20 suspektných chorôb z povolania s položkou 29, z toho v okrese Revúca bolo prešetrovaných 18 a v okrese Rimavská Sobota 2 suspektné ochorenia. Jednalo sa o nasledovné profesie:

Okres Revúca:

v závode SLOVMAG, a.s. Lubeník:

- lamač, lamač PPS, pomocný lamač PPS – ťažba a banská doprava
- lisiar-údržbár
- hlavný narážač, strojník ťažného stroja – ťažba a banská doprava
- obsluha bágra – ÚŤS
- triedička suroviny

v závode SMZ, a.s. Jelšava:

- lamač pri ťažbe nerudných surovín 4x
- baník-strojník
- strojník zariadení na úpravu nerudných surovín – obsluha LEX ŠP – 2x
- prevádzkový zámočník – údržbár

v Gymnáziu M. Kukučina v Revúcej:

- hlavná kuchárka
- u SZČO v odvetví lesníctvo a ťažba dreva v Revúcej:
- pilčík
- v spoločnosti SMZ-Služby, a.s. v Jelšave:
- šička
- na družstve AGRODRUŽSTVO-S, družstvo v Revúcej:
- poľnohospodársky pracovník-opravár poľnohospodárskycvh strojov, traktorista
- v spoločnosti Banskobystrická regionálna správa ciest, a.s. Banská Bystrica, stredisko Jelšava
- vodič špeciálnych motorových vozidiel

Okres Rimavská Sobota:

v spoločnosti GENES, a.s. Hnúšťa – Mútnik:

- baník

v spoločnosti YURA ELTEC Corporation Slovakia, s.r.o., Rimavská sobota – pracovisko v Hnúšti:

- výrobný pracovník.

Z uvedených prípadov bolo u jedného zamestnanca v profesii strojník zariadení na úpravu nerudných surovín – obsluha LEX ŠP prešetrované podozrenie na profesionálne ochorenie dolných končatín – kolien z preťaženia.

Pri prešetrovaní suspektných ochorení z JNDZ sa postupuje v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z.z..

Evidencia prešetrovaných profesií a priznaných chorôb z povolania v položke 29 sa vedie v zošite na oddelení PPLaT. V roku 2014 nevidujeme firmu s rizikovými prácami – faktor JNDZ.

V roku 2014 evidujeme 4 hlásené choroby z povolania s položkou 29. V okrese Revúca boli hlásené 2 choroby z povolania a to v spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník, z toho 1 bola prešetrovaná v tomto roku. Jedná sa profesiu: lisiar-údržbár. Druhá hlásená choroba z povolania v profesii lisiar bola prešetrovaná v roku 2012. Ďalšie 2 boli hlásené v okrese Rimavská Sobota, v spoločnostiach YURA ELTEC Corporation Slovakia, s.r.o., Rimavská Sobota a BOTEX, s.r.o. Klenovec.

Prehľad počtu prešetrovaných prípadov za obdobie posledných 10 rokov uvádza nasledovná tabuľka

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Počet prešetrovaných prípadov	14	13	50	37	39	34	20	23	22	20

Porovnanie počtu priznaných profesionálnych ochorení za posledných 10 rokov uvádza nasledovná tabuľka

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
Počet priznaných chorôb z povolania	RA	3	10	7	15	11	9	6	4	2	2
	RS	0	1	0	0	0	2	1	1	0	2

Najčastejšie priznávané sú profesionálne ochorenia u zamestnancov v podzemí a v nadväzujúcich povrchových pracoviskách závodov zameraných na ťažbu a spracovanie

nerudných surovín - magnezitu. V ostatných profesiách sú profesionálne ochorenia skôr sporadicky priznávané.

Kópie prešetrení podozrení na chorobu z povolania z dôvodu JNDZ sa zasielajú na vedomie ÚVZ SR.

V roku 2014 bolo prešetrených 20 suspektných profesionálnych ochorení s položkou 29– u ktorých v 10 prípadoch zamestnanci pracovali na rizikových pracoviskách – faktory vibrácie a fyzická záťaž (vyhlásená v profesii v období, keď zamestnanec vykonával profesiu).

V spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník sa zamestnanci zúčastňujú LPP aj pre faktor fyzická záťaž. V spoločnosti boli v minulosti z podnetu OVZ vyhlásené rizikové práce na základe výskytu profesionálnych ochorení vo vybraných profesiách. Rozhodnutie však nie je platné (pre faktory v kategórii 4 bolo vydávané s platnosťou na 1 rok), LPP sa však vykonávajú naďalej. Dňa 10.12.2014 bolo vo veci vyhlásenia rizikových prác z podnetu OVZ zahájené správne konanie.

V spoločnosti YURA ELTEC Corporation Slovakia s.r.o. so sídlom v Rimavskej Sobotě bolo vykonané hodnotenie fyzickej záťaže zamestnancov pri výrobe káblových zväzkov a v mesiaci jún boli predložené výsledky hodnotenia pre pracovisko v Hnúšti a to v súvislosti s prešetrovaním profesionálneho ochorenia horných končatín s položkou 29. Ochorenie bolo priznané ako profesionálne. Na základe uvedených skutočností sa v spoločnosti konalo jednanie za účasti PZS a rieši sa posúdenie fyzickej záťaže aj pre ostatné pracovné pozície, u ktorých dochádza k záťaži horných končatín. Podľa výsledkov sa určí ďalší postup.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

Odpočet plnenia:

Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě realizovali 457 individuálnych konzultácií pre zamestnávateľov. Okrem individuálneho poradenstva bolo realizované skupinové poradenstvo a prednášky pre zamestnancov v rozsahu ako je uvedené v nasledovnej tabuľke:

Dátum	Aktivita/názov	Miesto konania	Počet edukovaných
17.01.2014	Ochrana zdravia zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín	Rimavské Janovce	57
04.03.2014		Veľký Blh	46
29.05.2014	Riziká pri práci s bremenami, fyzická záťaž pri práci	Lubeník	12
25.06.2014	VI. ročník „AZBESTÁROV“	Obručná	71
16.10.2014	Vedecko pracovná schôdza v RS	RS	50
27.10.2014	Školenie k novele zákona č. 355/2007 Z.z.	SMZ a.s. Jelšava	36
20.11.2014	Odborný seminár k novelizácii zákona č. 355/2007 Z.z. v spolupráci s Regionálnou asociáciou súkromných lekárov v Revúcej	v reštaurácii Harmónia v Revúcej	22
04.12.2014	Odborný seminár k novelizácii zákona č. 355/2007 Z.z.	v SLOVMAG a.s. Lubeník	20

Neevidujeme podnik, ktorý by sa podieľal na plnení intervenčných programov.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Odpočet plnenia:

V rámci Európskeho týždňa BOZP bola vyhotovená nástenka na oddelení PPLaT s témou psychosociálne riziká a stres pri práci.

Spoločné aktivity s inšpekciou práce v roku 2014 neboli RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě nariadené.

V spolupráci s orgánmi inšpekcie práce bola vykonaná spoločná previerka a to v spolupráci s OBÚ Spišská Nová Ves zameraná na kontrolu pracoviska v súvislosti s výskytom čpavku v pracovnom prostredí v spoločnosti SLOVMAG, a.s. Lubeník so sídlom v Lubeníku. V spoločnosti TRANSPETROL a.s. Bratislava, Prečerpávacía stanica v Rimavskej Sobote bola vykonaná kontrola podľa zákona č. 261/2002 Z.z. v rámci prevencie priemyselných havárií.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby – hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

Odpočet plnenia:

V mesiaci máj sa realizoval seminár (druhá časť) na RÚVZ Rimavská Sobota, kde boli zamestnanci úradu informovaní o národných výsledkoch kampani SLIC zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci.

V druhom polroku bolo plánované v rámci Európskeho týždňa BOZP informovanie zamestnávateľov o výsledkoch kampane v jednotlivých odvetviach. Zamestnávatelia však mali záujem o prezentáciu výsledkov kampane resp. vyhodnotenie dotazníkov konkrétne pre ich podnik. Zatiaľ však nebolo urobené vyhodnotenie pre jednotlivé podniky zapojené do kampane, preto sa uvedená aktivita nerealizovala.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Cieľ

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Špecifický cieľ

Zvyšovať odborné kapacity na onkoepidemiologické skúmania vo verejnom zdravotníctve spoluprácou so špecializovanými zahraničnými pracoviskami.

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tím istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovaná rakovinou vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzenu, chlóru.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 je potrebné získať k spolupráci cca 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a cca 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kotinínu v biologickom materiáli (moč).

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založených na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia.

Financovanie projektu bude v prevažnej miere zabezpečené z finančných prostriedkov EK, ktorá podporuje členské krajiny pri realizovaní ľudského biomonitoringu v Európe. Plnenie časového harmonogramu pre jednotlivé etapy tak ako je to navrhnuté v tejto anotácii bude preto závisieť od pridelenia finančných prostriedkov z EK.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 - 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci štátneho zdravotného dozoru je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Odpočet plnenia:

V roku 2014 bolo vydaných 15 rozhodnutí na uvedenie priestorov (chráneného pracoviska) do prevádzky, k už prevádzkovaným chráneným pracoviskám - dielňam boli vydané štyri stanoviská.

Iné oddelenia vydali 2 rozhodnutia – M.Medeová – kaderníctvo a A.Liptáková – nechtový dizajn – odelenie HŽP.

Spolu bolo skontrolovaných 61 prevádzok so štatútom chráneného pracoviska resp. chránenej dielne, kde bolo vykonaných 63 kontrol.

U všetkých novovzniknutých chránených pracovísk resp. dielní k 31.12. 2014 bol vykonaný štátny zdravotný dozor (t.j. 15) a dozor bol vykonaný na ďalších 46 chránených pracoviskách už prevádzkovaných.

Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných chránených pracoviskách bol 80.

ŠZD bol zameraný na kontrolu úrovne ochrany zdravia pracovníkov so zmenenou pracovnou schopnosťou a vhodnosť pracovných priestorov vzhľadom na zdravotné postihnutie pracovníka.

Prehľad prevádzok chránených pracovísk a dielní – výkon ŠZD v roku 2014

p.č.	Pracovisko	umiestnenie	Poč.prac	Druh postihnutia/ Skupinové označenie podľa MKCH	činnosť
1	Tomáš Kontra, RA Nahrávacie štúdio	Účelový objekt	1	Stav po DMO	Spracovanie záznamov
2	Norbert Lakatoš, RS Výučba hry na hudobný nástroj	Polyfunkčný objekt	1	Porucha krvotvorby D	Výučba hry na klavír
3	Mikroregion Teplý Vrch, T.Vrch kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Administratívne práce
4	MM Retail s.r.o., RS kancelária	Polyfunkčný objekt	2	Pohybový aparát, onkologické och. M, C	Administratívne práce
5	Mesto Tisovec, verejné WC	Účelový objekt	1	Pohybový aparát M	Poskytovanie služieb
6	NICOL ONE, s.r.o., RA Predajňa	Nebytová časť obytného domu	2	Pohybový aparát M	Predaj textilu a doplnkov
7	Pohorelská Ivana, RA Predaj Oriflame	Polyfunkčný objekt	1	Kožné ochorenie L	Poradenstvo a predaj
8	Vladimír Zán, Hnúšťa Kancelária a sklad	Polyfunkčný objekt	1 + 1 asist.	Pohybový aparát, zrakové postihnutie M, H	Poskytovanie porad.a prezent. činností
9	Hangáčiová Mária, RS Realitná kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Srdcovo-cievne ochorenie I	Administratívne práce
10	Ing. arch. Alexander Pelle, RS Pracovný ateliér projektových prác	Polyfunkčný objekt	1	Stav po mozgovej príhode G	Administratívne práce
11	Colorado s.r.o., R.Sobota Predajňa Farby-laky	Polyfunkčný objekt	1	Ochorenie hybnosti M	Predaj farieb, lakov
12	Bc.Andrea Gombaská, RA Krajčírka dielňa	Polyfunkčný objekt	2	Psychické ochorenie F 2x	Krajčírské práce
13	Taxonconsulting s.r.o., RS Účtovnícke služby	Bytové priestory	3	Pohybový aparát M	Administratívne práce
14	Szabó Štefan, RS	Bytové	2	Pohybový aparát	Administratívne

	Kancelária originality	priestory		M	práce
15	RYOS – Rydzoň , RS Predajňa	Polyfunkčný objekt	1	onkologické ochorenie C	Predaj odevov
16	Bc.Andrea Gombaská, RA Krajčírka dielňa	Nebytová časť obytného domu	2	Psychické ochorenie F 2x	Krajčírské práce
17	Mária Mišáková, RS Servis PC,IT	Polyfunkčný objekt	1	Ochorenie obličiek N	Opravárenské, diagnostické práce
18	Alena Laudárová, RS Predajňa nábytku a bytových doplnkov	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Predaj, prijímanie objednávok
19	František Godri, RS Masérsky salón	Polyfunkčný objekt	2	Zrakové postihnutie, pohybový aparát H, M	Masérské práce,pedikúra, infrasauna
20	Miroslav Kubelka, RS Výroba kľúčov	Účelový objekt	1	Pohybový aparát Q	Výroba kľúčov, predaj zabezpečovacej techniky
21	Erika Polívková, RS Novinový stánok	Účelový objekt	-	-	Predaj tlačovín
22	Tomáš Szabó, V.Blh drogéria	Účelový objekt	2	Pohybový aparát, Srdcovo-cievne ochorenie M,I	Predaj drogistického tovaru
23	Irena Kmeťová, RS predajňa	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát Obehová sústava M, I	Predaj textilu a doplnkov
24	DSS V. Blh vrátnica	Polyfunkčný objekt	2	Pohybový aparát M	Poskytovanie informácií
25	Roman Matheidesz, RS pizzéria	Účelový objekt	1	Ochorenie dýchacích ciest J	Administratívne práce
26	Peter Poboček, RA Produkcia filmov a videozáznamov	1 izba z v byte SZČO	1	Ochorenie srdca a obehového systému I	Spracovanie záznamov
27	Acantha Archeology s.r.o., RS Kancelária výskumov	Polyfunkčný objekt	2	Psychické ochor. F Ochorenie srdca I	Administratívne práce
28	Matej Lajgút, RS Kvetinárstvo	Polyfunkčný objekt	2	Ochoren. obličiek	Predaj kytíc a výroba vencov

				N Nervové och. G	
29	Peter Gonda, RS Kvetinárstvo	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Predaj kvetov a suvenírov
30	Jaroslav Benda, Hnúšť'a Železiarstvo	Polyfunkčný objekt	1	Ochorenie sluchu H	Predaj priemysel. tovaru
31	Riasam, s.r.o., Hnúšť'a Agentúra DOS	Polyfunkčný objekt	1	Ochorenie dýchacích ciest J	Administratívne práce
32	Ján Mikloško, R.Seč Rozličný tovar	Polyfunkčný objekt	1	Zrakové ochorenie H	Predaj priemysel. tovaru
33	Oľga Klementová, RS Bufet	Účelová stavba	1	onkologické ochorenie C	Predaj potravín
34	Eperješi Miroslav, V.Blh Drogéria, služby	Účelová budova	1	Pohybový aparát Q	Predaj a výroba kľúčov
35	Vaculčiak Štefan, Tornaľa Šijacia dielňa	Polyfunkčný objekt	6	Pohybový aparát M	Šitie posteľnej bielizne
36	Harman Hynek, V.Blh Predajňa	Účelová budova	1	Ochorenie srdca a obehového systému I	Predaj textilu
37	Cason Consulting, s.r.o., RS kancelária	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Administratívne činnosti
38	Obecný úrad Hrachovo Informátor udržba	Účelová budova	3	Pohybový aparát, nervová sústava G	Poskytovanie informácií, knižnica, výkon údržb. prác
39	Ferleťáková Helena FERMOS plus, RS Predajňa	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Predaj priemyselného tovaru
40	Lajgútová Lucia, RS kvetinárstvo	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Aranžovanie a predaj kvetov
41	Felbabová Judita, RS Mini bufet	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Predaj potravín
42	Pisárová Božena, RS administratíva	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát M	Spracovanie stavebných rozpočtov
43	Cibuľa Slavomír ŽELKA, Hnúšť'a administratíva	Polyfunkčný objekt	1	SM G	Administratívne činnosti
44	Nemcová Edita,	Polyfunkčný	1	Pohybový aparát	Predaj textilu

	Hnúšťa predajňa	objekt		M	
45	ATHIA s.r.o., RS Second hand	Polyfunkčný objekt	2	Pohybový aparát M	Predaj použitého textilu
46	Antalík Rastislav, RA stolárstvo	Priestory v areáli VVS	1	Pohybový aparát M	Výroba drobného nábytku a výrobkov z dreva
47	Patin Ján, RA kovovýroba	Účelová budova	1	Pohybový aparát M	Výroba drobných kovových predmetov
48	Ružáni Stanislav, RA Reklamné služby	Časť bytu	1	Diabetes E	Spracovanie a výroba reklám
49	ROKOS reality s.r.o., RA Realitná kancelária	Polyfunkčný objekt	1	SM G	Poradenstvo klientom, administratíva
50	Ondrej Ondřík, RA predajňa	Účelová budova	1	Pohybový aparát M	Predaj podlahovín
51	Opiela Ján, RA Požičovňa DVD	Časť RD	1	Ochorenie srdca a obehového systému I	Počičovanie DVD nosičov
52	Radičová Eva, RS Second hand	Účelová budova	1	Pohybový aparát M	Predaj použitého textilu
53	Strapko Marian, Ožd'any Farby-laky + služby	Účelová budova	1	Pohybový aparát – ruky M	Predaj a brúsenie nožníc a nožov
54	Bíro Dezider, RA kancelária	Časť bytu	1	Ochorenie srdca a obehového systému I	Administratívne činnosti
55	HOBBY centrum,s.r.o., RA Požičovňa	Polyfunkčný objekt	1	Pohybový aparát G	Požičovňa stavebného náradia
56	Ziko holding, s.r.o., RA kancelária	Polyfunkčný objekt	1	SM G	Administratívne činnosti
57	Petalík Igor, RA kancelária	Časť bytu	1	Úraz ruky M	Administratívne činnosti
58	Alexová Janette, RA Spracovanie videozáznamov	Časť bytu	1	Psychické ochorenie F	Spracovanie videozáznamov
59	Kožuchová Janka, RA	Časť bytu	1	Amputácia DK M	Administratívne činnosti

	kancelária				
60	Đurejová Katarína, RA kancelária	Časť bytu	1	Pohybový aparát M	Administratívne činnosti
61	Mediapress LC s.r.o, RA Predaj	OC Tesco	1	Pohybový aparát M	Predaj novin a tlačovín

Pri výkone zdravotného dozoru neboli v prevádzkach dane kontrolné listy.

Pri výkone ŠZD neboli zistené nedostatky a neboli uložené žiadne opatrenia.

Na pracoviskách neboli potrebné stavebné úpravy pracovných priestorov vzhľadom ku zdravotnému postihnutiu pracovníkov.

Posudzované priestory splňali požiadavky na ochranu verejného zdravia ustanovené v zákone č. 355/2007 Z.z. a vyhovovali požiadavkám uvedeným v nariadení vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko a pre prevádzky boli vydané rozhodnutia Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote, ktoré boli podkladom pre konanie správneho orgánu (ÚPSVaR v Rimavskej Sobote a Revúcej) vo veci priznania postavenia chráneného pracoviska.

V týchto kontrolovaných prevádzkach pracovné podmienky a pracovná náplň bola prispôbená zdravotnému stavu pracovníkov. Pracovníci mali k dispozícii vyčlenené priestory, ktoré využívali na oddych počas pracovnej doby.

V štyroch prevádzkach bolo posúdené riziko a vypracovaný prevádzkový poriadok v súvislosti s expozíciou zamestnancov NCHF v súlade s požiadavkami uvedenými v nariadení vlády SR č. 471/2011 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z.z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení Nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z.z. (predajňa drogérie). Na jednom pracovisku bolo posúdené riziko a vypracovaný prevádzkový poriadok pre činnosti spojené s expozíciou zamestnancov nebezpečným chemickým faktorom - pevný aerosol z dreva a hluku pri práci.

Nasledovná tabuľka uvádza prehľad počtu vydaných rozhodnutí v súvislosti s udelením štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ Rimavská Sobota v období od r. 2008 do 2014.

Rok vydania rozhodnutia	Okres Rimavská Sobota		Okres Revúca		Spolu
	PPL aT	Iné odd.	PPL aT	Iné odd.	
2008	22	-	8	-	30
2009	14	-	6	-	20
2010	24	1	13	1	39
2011	30	4	6	-	40
2012	35	1	8	1	45
2013	23	1	7	-	31
2014	11	2	4	-	17
spolu	159	9	52	2	222

Nasledovná tabuľka uvádza prehľad počtu vydaných stanovísk v súvislosti s udelením štatútu chráneného pracoviska resp. chránenej dielne – RÚVZ Rimavská Sobota (po vydaní rozhodnutia na uvedenie priestorov do prevádzky) v období od r. 2008 do 2014.

Rok vydania stanoviska	počet
2009	0
2010	1
2011	4
2012	7
2013	10
2014	4
spolu	26

V porovnaní v roku 2013 bolo vydaných menej rozhodnutí ku uvedeniu priestorov do prevádzky a stanovísk ku chráneným pracoviskám resp. chráneným dielňam.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program озdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2015 a ďalšie roky
	Monitoring príjmu jódu <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program озdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2015 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂ <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.4	Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

	<i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.6	Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EU legislatívu <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.7	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i>	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2015
3.8	Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a súvisiacu legislatívu pre kozmetické výrobky</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	30. január 2015
3.9	Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a súvisiacu legislatívu pre kozmetické výrobky</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	31. máj 2015

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR uznesením č. 940 17. decembra 2008.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2012 a 2016 na úseku verejného zdravotníctva. Správa o plnení úloh aktualizácie programu bude predložená do vlády SR 30. 5. 2015. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Odpočet plnenia :

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli rozdane 80 respondentom v kategórii mladšie ženy, staršie ženy, mladší muži a starší muži dotazníky a súčasne boli pozvaní do Poradne zdravia. Dotazníky boli spracované do tabuľkovej formy a boli zaslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie. V rámci sledovania sa hodnotili:

1. Hodnotenie 1-dňového jedálneho lístka (spracované v programe ALIMENTA)

Pri hodnotení 1-dňového jedálneho lístka bolo zistené, že viac ako polovica respondentov nenaplnila príjem energie, a podobne to bolo aj pri sacharidoch, cholesterole a vláknine. Naopak k prekročeniu bielkovín došlo u všetkých kategórií u viac ako polovice respondentov oboch pohlaví, okrem starších mužov došlo k prekročeniu tukov u viac ako polovice respondentov a energie došlo u 7 starších žien. U cholesterolu došlo k prekročeniu len v 7 prípadoch u starších mužov. Pitný režim sa väčšinou nedodržiaval, najmä u mužov oboch vekových kategórií, kde takmer polovica respondentov nedodržiava pitný režim. Tiež nebol naplnený denný príjem vitamínu C u mladších žien a mladších mužov. Kuchynská soľ (NaCl) bola prekročená skoro u všetkých kategórií. V ukazovateli denného príjmu vlákniny bola situácia nevyhovujúca, žiadna z kategórií nenaplnila denný príjem. Hodnoty kyseliny listovej a linolovej boli prekročené a naopak hodnoty kyseliny linolénovej boli nenaplnené u väčšiny respondentov. Hodnoty vitamínov D a E sú u väčšiny respondentov hlboko nenaplnené.

2. Hodnotenie spotreby potravín

Pri zhodnotení spotreby sa vyplňal dotazník o spotrebe jednotlivých potravinových komodít – frekvencia konzumovania (pravidelne a veľmi často, menej často a nekonzumujem). Takmer všetci respondenti konzumovali bežnú stravu, iba 2 mladšie ženy 1 mladší muž a 1 starší muž uviedli, že konzumujú inú ako bežnú stravu. Všetky kategórie stále uprednostňujú mäso z hydiny ale aj bravčové mäso, oproti minulosti narástol záujem o konzumáciu hovädzieho mäsa. Plnotučné mlieko a nízkoťučné mlieko nekonzumuje viac ako polovica respondentov v oboch pohlaví, najčastejšie sa konzumuje polotučné mlieko. Konzumácia strukovín je uspokojivá, takmer všetci respondenti uviedli, že ich konzumujú. Káva presso je obľúbená u všetkých vekových kategórií, najmenej u starších mužov. Z alkoholických nápojov – vína udáva menej častú konzumáciu, resp. nekonzumuje vôbec polovica respondentov u oboch pohlaví všetkých vekových kategórií. Pivo pijú častejšie muži. Destiláty a likéry nekonzumuje takmer nikto. Ani jeden z respondentov nepovažuje frekvenciu konzumácie alkoholických nápojov za častú. Sója a špenát patria k najmenej obľúbeným potravinám. Príjem jódu z potravy je u všetkých kategórií nedostatočný.

3. Hodnotenie dotazníka o pohybovej aktivite

Pri zhodnotení pohybovej aktivity boli respondenti požiadaní o uvedenie času, koľko venujú športovej aktivite za týždeň a či a ako zmenili životosprávu v poslednom období. Najviac respondentov odpovedalo, že pohybovej aktivite sa venuje 2-3 hodiny týždenne.

Najviac respondentov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú až dobrú, len málo ju hodnotí ako málo uspokojivú. V poslednom období však svoju životosprávu zmenilo len málo respondentov. Všetky kategórie uvádzajú, že sú vystavení stresu, iba 1 respondentka v staršej vekovej kategórii a po 2 muži oboch vekových kategórií uviedli, že nie sú v práci vystavení stresu.

4. Zhodnotenie somatometrického dotazníka a biochemických ukazovateľov

Hodnota BMI <24 bola zaznamenaná u 11 mladších žien, nasledovali staršie ženy - 9 a mladší muži – 9 respondentov) a najmenej túto hodnotu dosahovali starší muži – iba 8. Najviac respondentov s $25 \leq \text{BMI} \leq 30$ bolo u starších mužov (10).

Hodnota WHR >85 bola prekročená u polovice mladších mužov a u 12 starších mužov, u 5 starších žien a u jednej z mladších žien.

Krvný tlak systolický malo v norme 20 mladších žien, 19 starších žien a po 13 mužov mladšej kategórie a 15 staršej kategórie. Hranicu $140 \geq \text{TK}_{\text{syst}} \leq 160$ malo prekročenú 7 mladších

mužov a 4 starších mužov. Hodnotu ≥ 160 mali prekročenú po 1 respondentovi u staršie ženy a starší muž.

Krvný tlak diastolický ≤ 90 TK diast ≥ 95 mali prekročené 2 staršie ženy, 1 mladší muži a 2 starší muži. Hodnotu diast ≤ 90 malo 20 mladších žien, 17 starších žien a po 14 mladších a 16 starších mužov. TK diast ≥ 95 mali prekročené 1 staršia žena, 5 mladší muži a 2 starší muži.

Hodnotu HDL $\geq 1,6$ mala stanovenú polovica starších žien a mladších mužov.

Hodnotu triglyceridov < 2 mala prevažná časť mladších respondentov.

Hodnotu glykémie mali prekročenú len po 1 respondentovi v kategórii staršie ženy, 1 mladší muži a 1 starší muži.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Odpočet plnenia :

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bolo odobratých 24 vzoriek soli na stanovenie obsahu KJ a KJO₃, K 31.12.2014 bola v tabuľkovej forme spracovaná celoročná správa, ktorá bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Cieľ

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc.

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie nanotechnológií vo všetkých sférach, pričom jednou z nich sú aj materiály, ktoré prichádzajú do styku s potravinami či už priamo alebo nepriamo. Používanie nanomateriálov je v súčasnosti povolené podľa legislatívy EÚ iba pre plastové materiály a predmety pričom ich použitie je obmedzené na 4 látky, na ktoré vydala EFSA oficiálne stanovisko. Používanie nanočastíc v iných typoch materiálov, ako sú napr. povrchové úpravy nie je legislatívne upravené na úrovni EÚ a ani v národnej slovenskej legislatíve. U nanomateriálov na báze TiO₂ sa deklaruje ich mikrobiálna rezistencia a tým sú predurčené na povrchovú úpravu v potravinárskych zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

Anotácia

V súčasnej dobe sú plastové materiály a predmety určené na styk s potravinami legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 a to z pohľadu látok používaných na ich výrobu, testovania a uvádzania na trh. Plastové výrobky (napr. dózy na uskladňovanie rôznych druhov potravín) však legislatívne nemajú upravenú dobu používania, počas ktorej je deklarovaná ich zdravotná bezpečnosť vo vzťahu k migrácii látok. Zvolenými testami, ktoré budú simulovať rôzne typy potravín a rôzne spôsoby používania, pri ktorých môže dôjsť k poškodeniu plastu sa zistí úroveň migrácie látok, ktoré by mohli mať nežiaduci vplyv na zdravie ľudí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál, používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov, do potravinárskych výrobkov.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Cieľ

Kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných medií, za rôznych podmienok.

Anotácia

Keramické výrobky sú čiastočne legislatívne upravené na úrovni smerníc EÚ, ktoré sú implementované prostredníctvom Potravinového kódexu SR, avšak niektoré typy výrobkov, ktoré výrobcovia alebo dovozcovia deklarujú ako keramické výrobky nespádajú, vzhľadom na spôsob ich výroby a materiálové zloženie, pod súčasnú legislatívu. Z toho dôvodu nie sú známe možné kontaminanty na báze ťažkých kovov, ktoré by mohli migrovať z keramických výrobkov (ako sú napr. niektoré typy panvice, riadu, nožov). Je potrebné zistiť stupeň

migrácie ťažkých kovov do rôznych simulačných médií a za rôznych podmienok, ktoré predstavujú reálne spôsoby použitia, pre možnosť posúdenia nežiaduceho vplyvu na zdravie ľudí.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bol odobratý 1 výrobok zo skladu výživových doplnkov v Revúcej, na základe laboratórneho rozboru bolo stanovený počet probiotických baktérií vyhovujúci t.j v súlade s deklarovaným množstvom na obale výrobku.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy boli odobraté:

- a) 4 vzorky kozmetických výrobkov pre deti – zubné pasty, ústne vody na ciele sledovanie zamerané na **regulované látky** (fluór, 2,2'- dioxyetanol, peroxid vodíka) a označovanie. Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Žiline a podľa doručených výsledkov analýzy všetky vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce ako aj ich označovanie na obale. Správa ÚVZ SR bola zaslaná v požadovanom termíne dňa 30.04.2014.
- b) 3 vzorky kozmetických výrobkov pre deti – mydlá a vlhčené utierky s antibakteriálnym a antimikrobiálnym účinkom na ciele sledovanie zamerané na **regulované látky** (konzervačné látky), mikrobiológiu, označovanie a **pravdivosť tvrdení** uvedených na obale.

Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ so sídlom v Poprade a podľa doručených výsledkov analýzy všetky vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce ako aj ich označovanie, vrátane pravdivosti tvrdení na obale. Správa ÚVZ SR bola zaslaná v požadovanom termíne dňa 22.08.2014.

c) 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – krémy deklarujúce protizápalové účinky (na psoriázu, akné, dermatitídu a pod.) na cielené sledovanie zamerané na **zakázané látky** (hormóny a glukokortikoidy), mikrobiológiu a označovanie.

Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ hl. mesta SR Bratislava so sídlom v Bratislave a podľa doručených výsledkov analýzy obidve vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhovujúce – neboli zistené použitou metódou žiadne zo sledovaných zakázaných látok. Pri posudzovaní označenia výrobkov bolo zistené porušenie s platnou legislatívou v 1 odobratej vzorke, na obale ktorej distribútor aj výrobca uvádzali zavádzajúci údaj – nekozmetické tvrdenie. Uvedené zistenie bolo postúpené miestne príslušnému Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Prievidza so sídlom v Bojniciach (sídlo distribútora výrobku) na preverenie predmetnej veci u distribútora. Správa ÚVZ SR bola zaslaná dňa 15.12.2014 (po doručení a vyhodnotení výsledkov laboratórneho rozboru).

d) cielené sledovanie zamerané na **regulované látky** (kyselina tioglykolová, pH, formaldehyd) a označovanie kozmetických výrobkov určených pre dospelých na profesionálne použitie – keratínová kúra, „keratin treatment“, „thermal reconstruction“, vrátane odberu 2 vzoriek nebolo možné vykonať, pretože v okrese Rimavská Sobota je evidovaný iba jeden distribútor vlasovej kozmetiky na profesionálne použitie, ktorý uvedený druh kozmetického výrobku nemal v predávanom sortimente a ani v jednom z kontrolovaných zariadení starostlivosti o ľudské telo (kaderníctvach) v okresoch Rimavská Sobota a Revúca nebolo možné odobrať vzorky v množstve a za podmienok stanovených na vykonanie laboratórnej analýzy Skúšobným laboratóriom RÚVZ so sídlom v Poprade, ktoré malo analýzu vykonať. Oznámenie o nevykonaní cieleného sledovania bolo na ÚVZ SR zaslané dňa 08.12.2014.

e) 3 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – farby na obočie a mihalnice na profesionálne použitie na cielené sledovanie zamerané na **zakázané a regulované látky** (farbivá) a označovanie.

Vzorky boli zaslané na laboratórnu analýzu na RÚVZ hl. mesta SR Bratislava so sídlom v Bratislave a podľa doručených výsledkov analýzy všetky 3 vzorky boli v sledovaných ukazovateľoch vyhodnotené ako nevyhovujúce. Vo všetkých 3 odobratých vzorkách bolo zistené farbivo, ktoré nie je povolené do farieb na mihalnice. Pri posudzovaní označenia výrobkov bolo tiež zistené porušenie s platnou legislatívou. Vo všetkých 3 odobratých vzorkách chýbali na obale povinné podmienky použitia a upozornenia a v 2 vzorkách bolo uvedené aj klamlivé označenie uvádzajúce spotrebiteľa do omylu. Z tohto dôvodu bol u distribútorov uvedených 3 odobratých vzoriek vykonaný štátny zdravotný dozor a v prípade prvej vzorky prijme distribútor vhodné opatrenia s cieľom dosiahnuť súlad kozmetického výrobku s platnou legislatívou a v prípade druhej a tretej vzorky boli výrobky predajcom stiahnuté z predajne a vo veci konáme ďalej. Uvedené zistenie bolo postúpené miestne príslušnému Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Topoľčanoch (sídlo distribútora druhého a tretieho výrobku) na preverenie predmetnej veci u distribútora. Správa ÚVZ SR bola zaslaná dňa 09.01.2015 (z dôvodu doručenia protokolov o skúške z laboratória až v mesiaci december 2014).

f) V mesiaci november bola vykonaná kontrola u zodpovednej osoby - u jedného evidovaného výrobcu kozmetických výrobkov, a to kontrola dodržiavania zásad správnej výrobných praxe (SVP) a kontrola informačnej zložky o 1 kozmetickom výrobku. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky v dodržiavaní SVP ani v povinnej dokumentácii. Správa spolu s požadovanými dotazníkmi bola ÚVZ SR zaslaná 11.12.2014.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Cieľ

Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bude realizovaný:

- zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- látok, ktoré sa používajú v nano forme,
- veľkosť nano častíc,
- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť.

Anotácia:

Projekt je súčasťou európskeho projektu, ktorý pozostáva z piatich častí: detské výrobky, rebríky, detektory dymu a CO, šnúrky na oblečení a nanotechnológie v kozmetických výrobkoch, pričom ÚVZ SR a RUVZ v SR participujú na v časti „*Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch*“. Monitoring sa bude vykonávať na základe požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktoré stanovuje zodpovedným osobám povinnosť označovať prítomnosť zložiek vo forme nanomateriálu, ohlasovať Európskej komisii kozmetické výrobky obsahujúce nanomateriály a na obale uvádzať tvrdenia, ktoré sú pravdivé a neuvádzajú spotrebiteľa do omylu pokiaľ ide o jeho vlastnosti.

Odpočet plnenia :

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zatiaľ nedostal bližšie spresnenie plnenia úlohy.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	Rok 2014
4.2	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku	MZ SR ÚVZ SR
	UVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a RÚVZ v SR	Rok 2017
4.4	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV <i>Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity</i>	RÚVZ so sídlom vo Zvolene RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2016

--	--	--

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne doplňať podľa laboratórných zistení, na spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

Veľkosť základného súboru bude tvoriť vzorka populácie získaná náhodným výberom v počte 16 300 detí nasledovne v jednotlivých vekových skupinách podľa uvedenej tabuľky:

vek. skup.	počet detí	vzorka	vzorka + 10%	počet pre výber
4-6	155 238	2329	2562	2600
7-10	229917	3449	3794	3800
11-14	272991	4095	4505	4600
15-18	317086	4756	5232	5300
Spolu	975232	14629	16092	16300

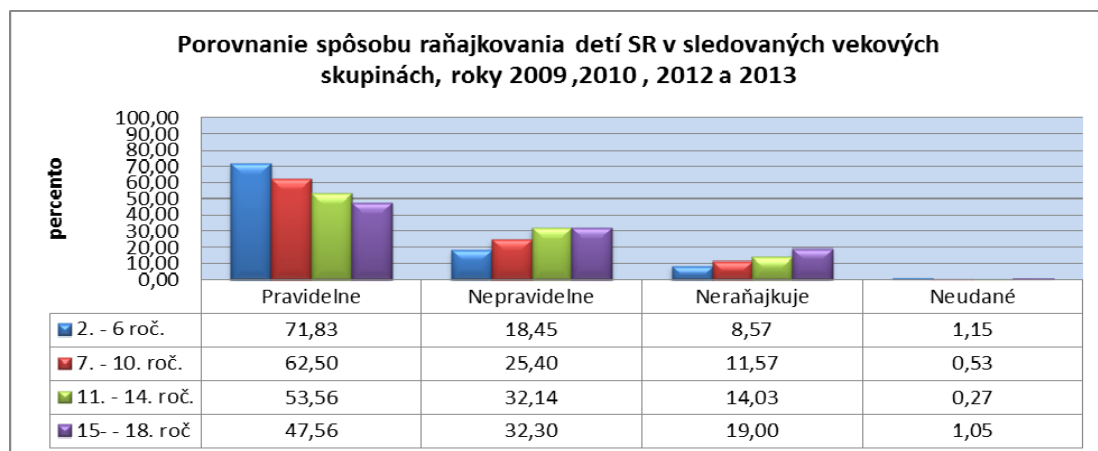
Odpočet plnenia:

Analýza stravovacích zvyklostí sledovaných súborov detí s vekovým rozložením od 2 po 18 rokov veku ukázala, že stravovacie návyky sa menia a nevyvíjajú sa v súlade s odporúčanými zásadami zdravého spôsobu stravovania.

Hodnotením výsledkov monitoringu stravovacích zvyklostí sa zistilo, že:

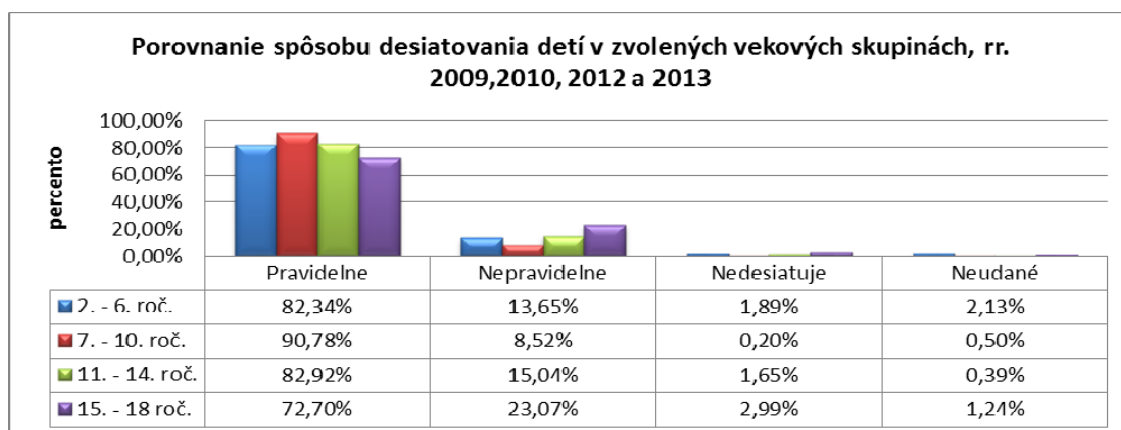
- signifikantne sa so stúpajúcim vekom znižuje podiel detí udávajúcich pravidelné denné raňajkovanie a to z takmer 72% detí predškolského veku cez 63% detí mladšieho školského veku po 54% detí staršieho školského veku až na necelých 48% detí adolescentného veku,

- signifikantne so stúpajúcim vekom sa zvyšuje percento detí, ktoré udávajú, že vôbec neraňajkujú alebo na raňajky vypijú len nápoj (z 8,6% v predškolskom veku, cez 11,6% v mladšom školskom veku po 14% v staršom školskom veku a 19% v dospelujúcom veku), pokles je daný vyšším zastúpením neraňajkujúcich dievčat a v jednotlivých vekových skupinách striedava detí žijúcich na vidieku (mladší a straší školský vek) a detí žijúcich v meste (predškolský a adolescentný vek),

- najčastejšie udávané dôvody neraňajkovania deťmi boli nechutenstvo, nepocitovanie hladu, bolesti brucha alebo pravidelné užívanie liekov a nedostatok času,

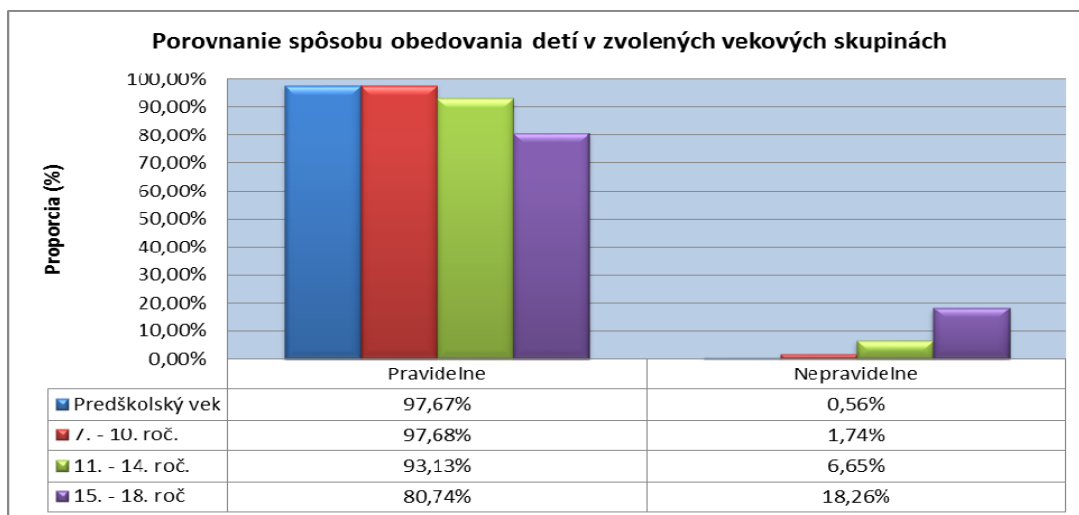
- so stúpajúcim vekom sa mení situácia v udávanej pravidelnosti desiatovania detí tak, ako

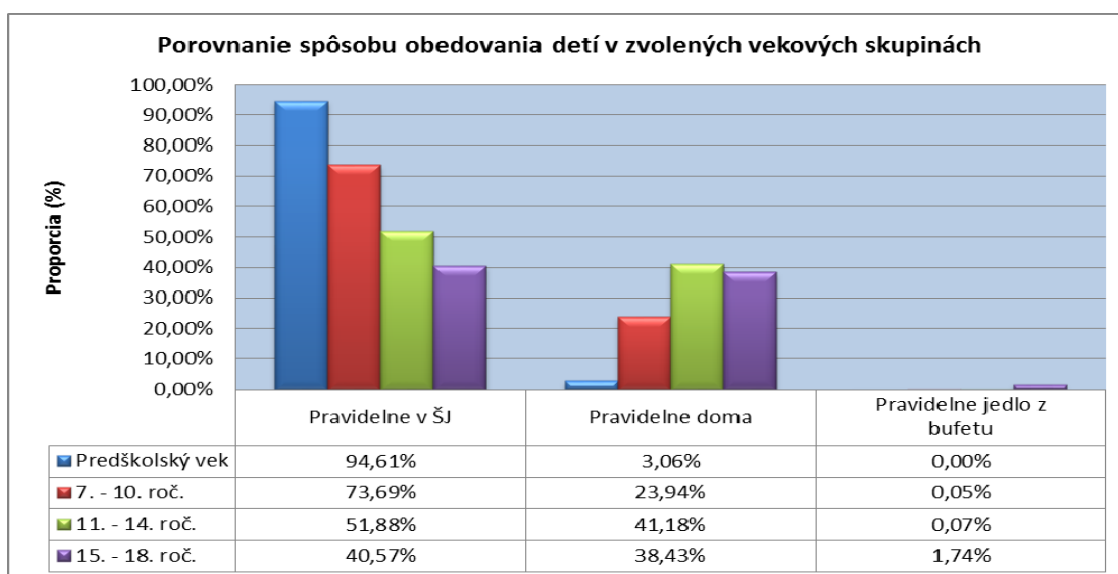
je znázornené na grafickom zobrazení, pravidelne viac desiatujú dievčatá a deti žijúce v meste,

- pri hodnotení skladby desiat bol však zaznamenaný posun k nepriaznivejším návykom, a to kým u detí predškolského veku po chlebe a rožkoch nasledovali mliečne výrobky a ovocie a zelenina, v súbore 7-10 ročných detí a 11-14 ročných detí to bola za chlebom a pečivom šunka a saláma a až tak ovocie a zelenina. U adolescentov sa na druhé miesto dostala zelenina a ovocie, ale pretrvávajú sladkosti, sladké pečivo podobne ako u detí mladšieho školského veku, kde významne viac detí udávalo v skladbe desiat sladkosti a sladké pečivo,

- významne stúpla proporcia detí, ktoré si samé kupujú desiate a to z 1,8% detí súboru mladšieho školského veku na 5,71% v súbore staršieho školského veku až po 20% u adolescentov, viac chlapci ako dievčatá a významne viac deti z vidieka ako z mesta ($P < 0,001$),
- za veľmi priaznivé je možné považovať zistenie, že pretrváva vysoká proporcia detí predškolského a školského veku pravidelne denne konzumujúcich obed, aj keď so stúpajúcim vekom detí súborov sa významne zvyšuje podiel detí obedujúcich nepravidelne. Za priaznivý však nemožno považovať signifikantný pokles adolescentov, ktorí udávali, že neobedujú pravidelne

- nepriaznivým zistením je významný pokles percenta detí, ktoré pravidelne obedujú v školskej jedálni, kým v predškolskom veku to bolo takmer 95% detí súboru, v mladšom školskom veku 74%, v staršom školskom veku len necelých 52% detí súboru a u adolescentov necelých 41%,

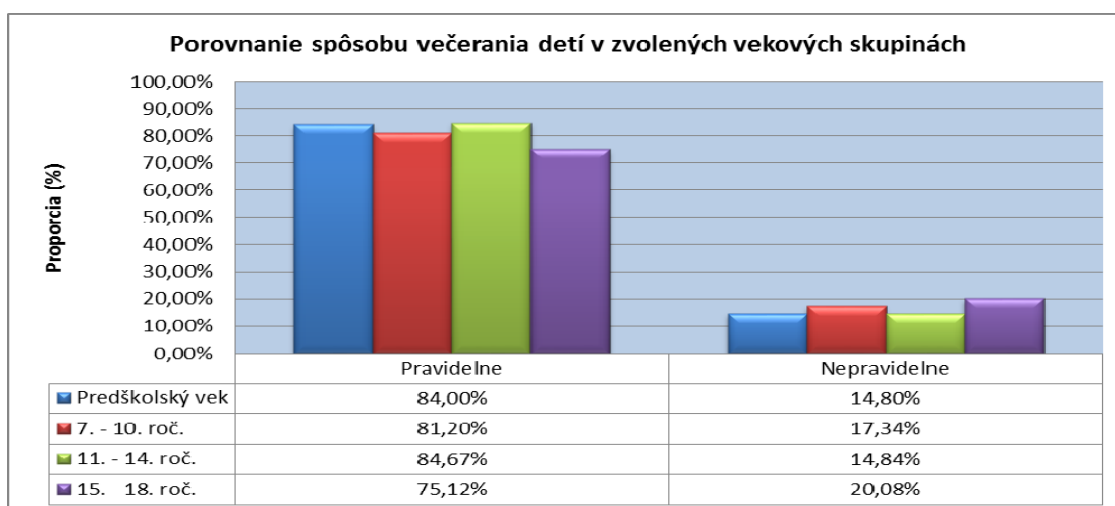
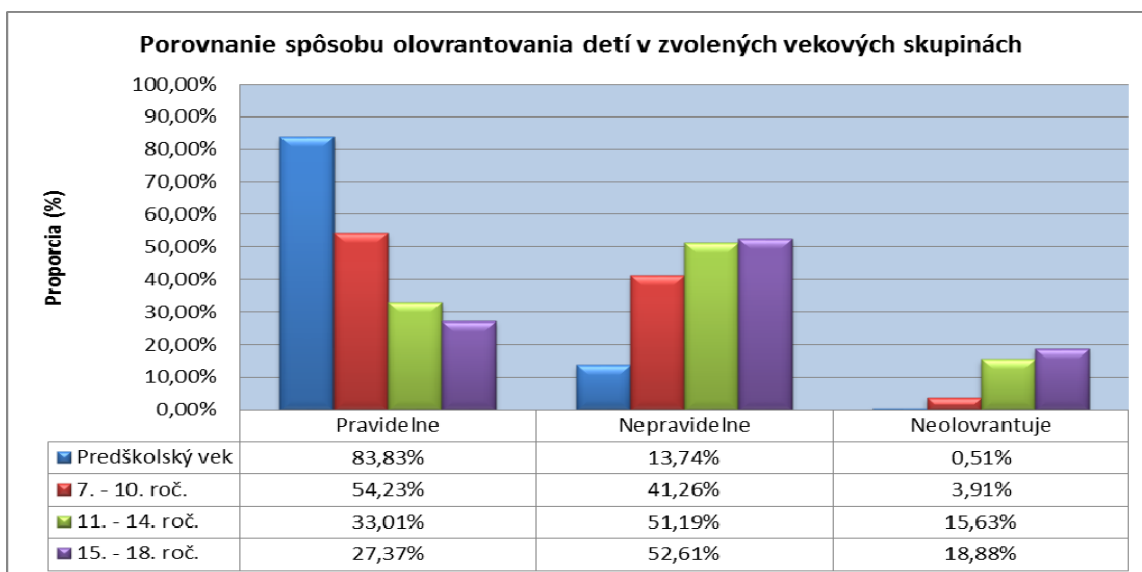

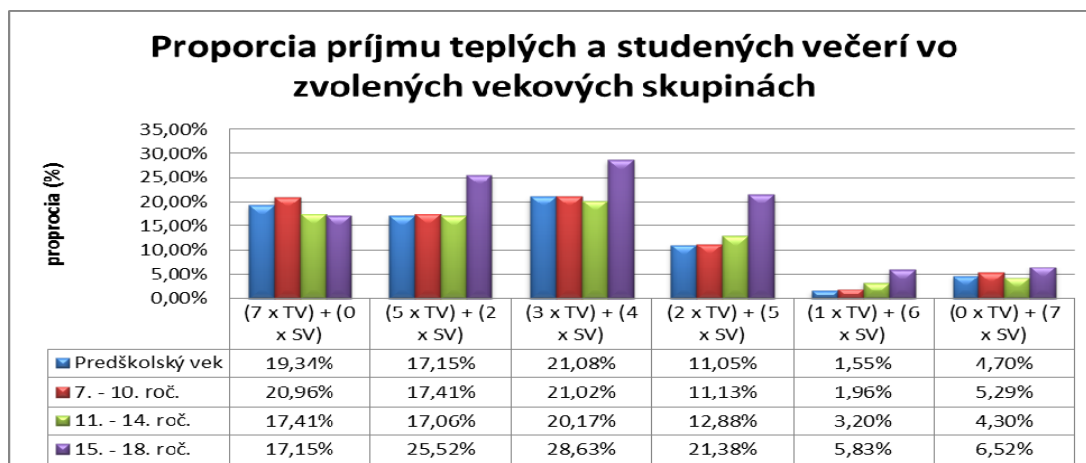
- nepriaznivé zistenie je aj signifikantný pokles percenta detí udávajúcich pravidelné olovantovanie a to z takmer 84% v súbore detí predškolského veku na 54% detí v súbore mladšieho školského veku, 33% detí staršieho školského veku a len málo viac ako 27% u adolescentov, bez rozdielu pohlavia ale v závislosti na type bydliska, významne menej

pravidelne olovantujú deti z vidieka. A naopak, nárast počtu detí nejedávajúcich olovant z 0,5% v predškolskom veku na takmer 4% v mladšom školskom veku, na takmer 16% v súbore detí staršieho školského veku po takmer 19% u dospievajúcich detí, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$),

- zistený udávaný spôsob pravidelnej konzumácie večere naznačuje kompenzáciu znížených dávok denných jedál, podiel detí staršieho školského veku, ktoré konzumujú prvú večeru pravidelne stúpol na takmer 85%, všetko bez významného rozdielu medzi pohlavím a typom bydliska, neplatí to však u adolescentov, ktorí viac konzumujú druhú večeru (takmer 14% adolescentov)

- proporcia zastúpenia konzumácie teplých a studených večerí je vo všetkých sledovaných súboroch detí znázornená graficky s rôznym pomerným zastúpením,

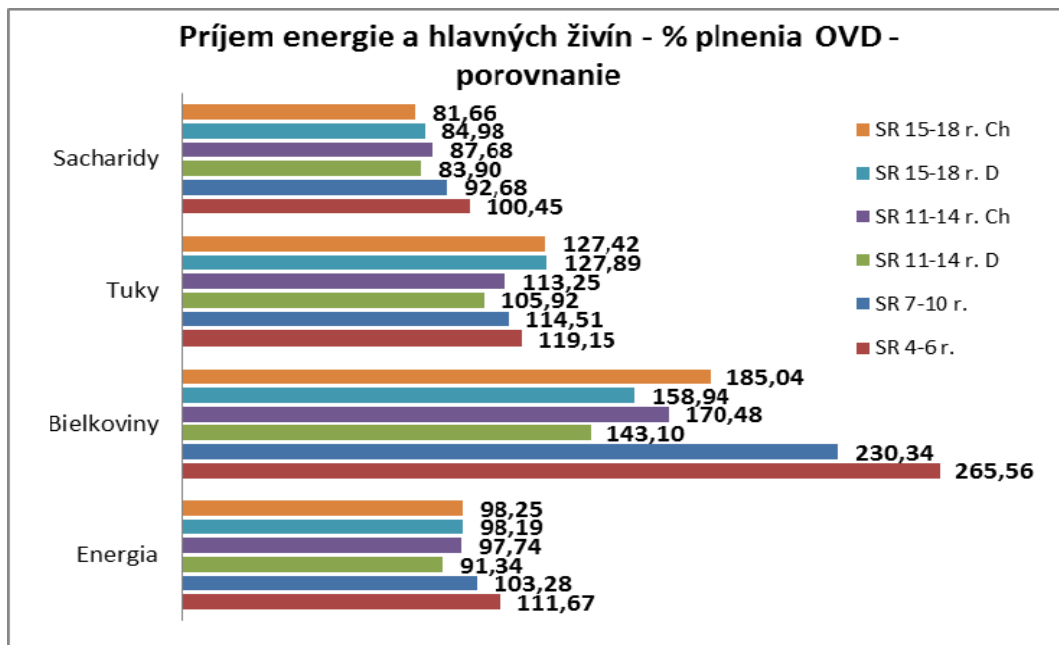

- negatívnym zistením je signifikantné zníženie počtu detí pravidelne jeden a viackrát denne konzumujúcich mlieko a to z 55,35% u detí predškolského veku na 49,84% u detí mladšieho školského veku, na 31,68% u detí staršieho školského veku, až po 30,6% v súbore adolescentov, pričom sa znižuje aj porcia dennej dávky z takmer 380 ml u predškolákov na 250 ml u detí staršieho školského veku, po 330 ml u adolescentov,
- pretrváva veľmi nízka proporcija detí všetkých sledovaných súborov, ktoré pravidelne týždenne konzumujú ryby, kým u detí predškolského veku pravidelne konzumovala ryby ¼ detí súboru, v školskom veku to bolo okolo 18% a u adolescentov 21%,
- veľmi nepriaznivým zistením je aj to, že s vekom stúpa percento detí ktoré udávali, že jedlo si takmer zakaždým dosávajú a to z 1,76% v predškolskom veku, cez 2,82% v mladšom školskom veku a 9,72% v staršom školskom veku po 17,5% v adolescentnom veku, nárast je štatisticky vysoko významný ($P < 0,001$), viac si dosávajú chlapci a deti z vidieka,
- s vekom sa zlepšuje pitný režim, klesá podiel detí, ktoré denne vypijú menej ako 1 l tekutín (z 28,2% predškolský vek, cez 16,3% mladší školský vek a 8,6% starší školský vek, po 5,8% u adolescentov) a naopak pribúda detí, ktoré denne vypijú viac ako 1,5 l tekutín – od 10,4% 2-6 ročné, cez 16,6% 7-10 ročné a 44,3% 11-14 ročné, po 77,6% adolescentov), nárast je signifikantný ($P < 0,001$),
- celkovo za nepriaznivé je možné považovať dennú konzumáciu ovocia, ktorá so stúpajúcim vekom klesá. Kým u predškolákov ju udávala viac ako polovica detí súboru (60,3%), v školskom veku sa udržala konzumácia na viac ako 55% (mladší školský vek 55,1%, starší školský vek 56,4%), no v dospelujúcom veku klesla na necelých 43%. Významne viac konzumujú denne ovocie dievčatá a deti žijúce na vidieku. Veľkosť dennej porcie ani v jednej vekovej skupine nezodpovedá odporúčaniam a pohybuje sa v lete od 114g v predškolskom veku po 198g v staršom školskom veku a v zime od 120g do 165g,
- udávaná denná konzumácia zeleniny sa s vekom znižuje z takmer 50 % v predškolskom veku, cez 31% v mladšom školskom veku na 41% v staršom školskom veku po 39% v adolescentnom veku, významne viac konzumujú denne zeleninu dievčatá vo všetkých sledovaných vekových kategóriách a významne viac deti žijúce v meste ako na vidieku. Veľkosť porcie je však nedostatočná, dosahuje len 135g v zime a v lete 169g,
- bol zaznamenaný signifikantný pokles počtu detí denne konzumujúcich celozrnné výrobky (cca o 2%) medzi predškolským (21% detí súboru) a mladším školským vekom (19% detí súboru) a nárast dennej konzumácie celozrnných výrobkov v súbore detí staršieho školského veku takmer na 26% a u adolescentov na 29%, rozdiel medzi pohlavím nebol zistený, významne viac konzumujú tieto výrobky deti žijúce v meste,
- podiel detí udávajúcich dennú konzumáciu doplnkov výživy, typu multivitamínových prípravkov, minerálov a pod. sa v školskom veku ustálil- v mladšom školskom veku udávalo 9,0% detí a v staršom školskom veku 9,4% detí sledovaného súboru, oproti 13,13%

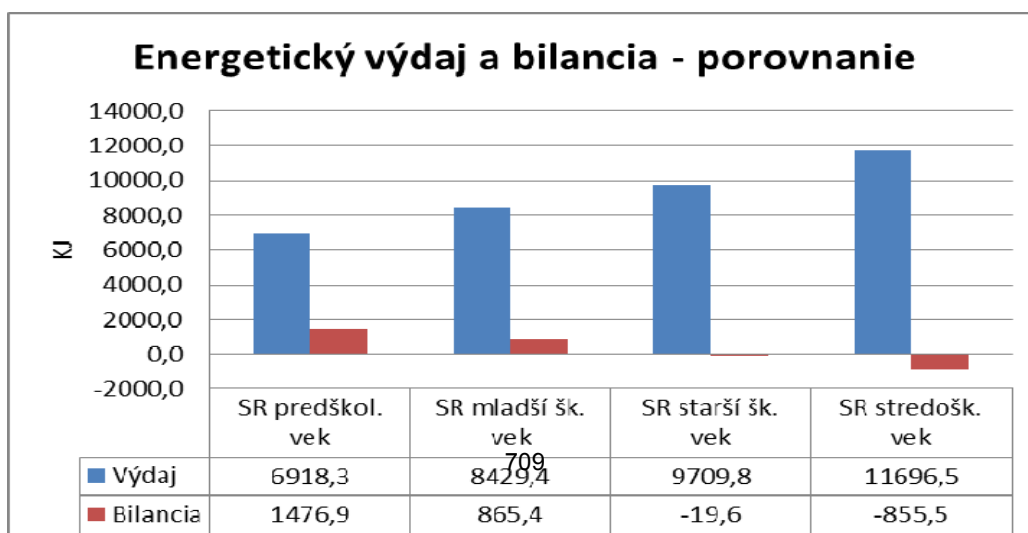
udávaných u detí predškolského veku a 12,89% u detí dospelievajúceho veku, čo je pokles na hladine štatistickej významnosti ($P < 0,001$). Nezmenila sa závislosť požívania na type bydliska dieťaťa, významne viac doplnky výživy konzumujú deti z mesta, rozdiely medzi pohlavím neboli zistené, aj keď je naznačený trend so stúpajúcim vekom vyššej konzumácie u chlapcov.

Hodnotením 24 hodinového energetického príjmu inventórnou metódou vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam bolo zistené:

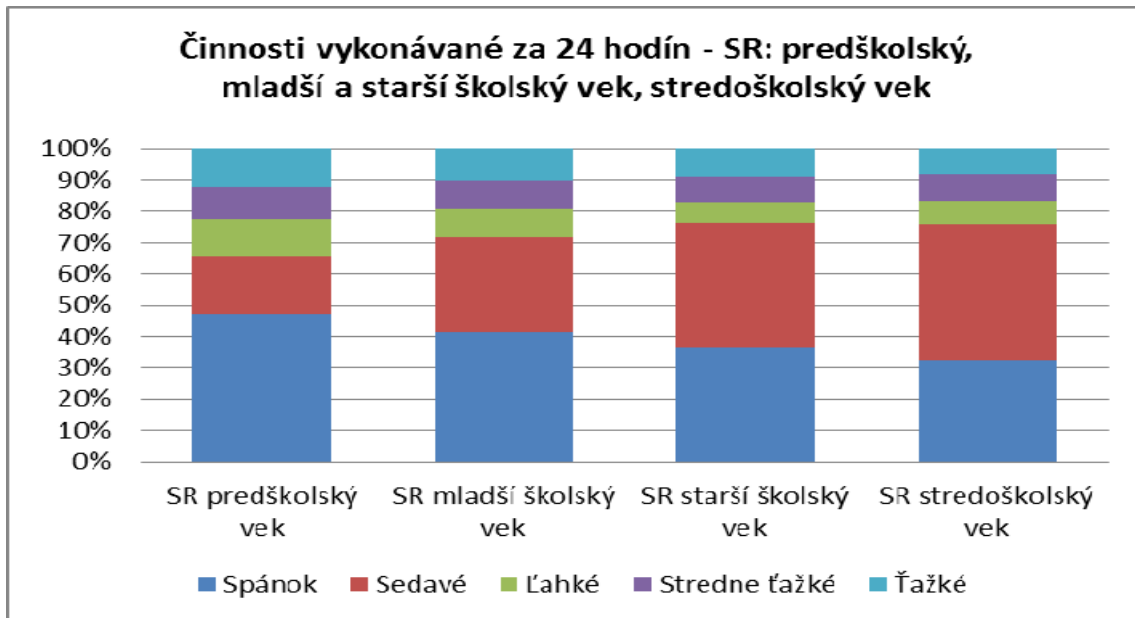
- deti mladšieho a staršieho školského veku aj detí adolescentného veku na rozdiel od detí predškolského veku mali v porovnaní s OVD optimálny priemerný príjem energie,
- vo všetkých sledovaných vekových skupinách bol priemerný príjem bielkovín výrazne vyšší ako odporúčaný,
- priemerný príjem tukov okrem dievčat v skupine detí staršieho školského veku bol nadmerný,
- priemerný príjem sacharidov bol optimálny u detí predškolského aj mladšieho školského veku a nedostatočný u detí staršieho školského veku aj u detí stredoškolského veku,
- konkrétne prehľady sú uvedené v nasledujúcom grafe

- najvyšší priemerný 24 hodinový energetický výdaj bol u detí stredoškolského veku. Vekom sa postupne znižuje rozdiel medzi energetickým príjmom a výdajom a u detí staršieho školského veku a stredoškolského veku je už prítomná negatívna energetická bilancia (so štatisticky významným rozdielom medzi súbormi $p < 0,05$).

- priemerný energetický koeficient má postupne klesajúcu tendenciu v závislosti od pribúdajúceho veku do obdobia staršieho školského veku, to znamená, že deti staršieho školského veku boli najmenej pohybovo aktívny (so štatisticky významným rozdielom medzi súbormi $p < 0,05$), u detí stredoškolského veku sa dostáva na úroveň detí predškolského veku,
- s pribúdajúcim vekom u detí sa postupne skracuje priemerná doba spánku a predlžuje sa trvanie sedavých aktivít tak, ako je to uvedené v nasledujúcom grafe.

Hodnotením energetického a nutričného príjmu analytickou laboratórnou metódou vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam bolo zistené:

- priemernú energetickú hodnotu podávanej stravy deťom v zariadeniach spoločného stravovania od predškolského až po dospelý vek môžeme na základe laboratórných analýz považovať za primeranú, len s miernymi odchýlkami od odporúčaných výživových dávok u detí staršieho školského veku, predovšetkým dievčat,
- vo všetkých štyroch porovnávaných súboroch detí bolo zistené vysoké prekročenie odporúčanej dávky bielkovín, aj po prepočte dohodnutého možného navýšenia odporúčanej dávky o 40%. Išlo o prekročenie od 60% po viac ako 100% s rôznymi krajoými odlišnosťami. Vysoký príjem bielkovín v strave detí podávanej v zariadeniach školského stravovania dosahuje v skupine adolescentov v niektorých prípadoch stanovené denné referenčné hodnoty EFSA z roku 2012 a toto je potrebné zobrať na vedomie ako varovanie,
- zvýšený príjem bielkovín sa výrazným spôsobom podieľal aj na nedodržaní odporúčaného podielu ostatných hlavných živín na energetickej hodnote potravy vo všetkých sledovaných súboroch detí,
- obsah soli vo vzorke stráv v súbore detí všetkých sledovaných vekových kategórií viac násobne (2,5 až 4 a viac) prevyšoval jestvujúce denné odporúčania príjmu. Ak vezmeme do úvahy aj udávané stravovacie návyky detí z dotazníkového prieskumu, kde významne s vekom stúpa percento detí ktoré udávali, že si zakaždým jedlo dosiaľujú – a to z 1,8% sledovaného súboru detí predškolského veku cez 2,8% detí mladšieho školského veku, 9,72% detí staršieho školského veku po 17,05% detí dospelujúceho veku, je možné príjem soli do detského a dospelujúceho organizmu považovať za alarmujúci,
- analýzou zistené priemerné hodnoty dusičnanov vo všetkých sledovaných súboroch detí boli viac násobne nižšie ako povoľuje príslušná legislatíva. Iná je situácia pri posudzovaní ADI, hlavne u detí s nízkou priemernou hmotnosťou a stanovených mediánových hodnôt dusičnanov, kde plnenie ADI za SR bolo 31% (s rozpätím od 46% v Prešovskom kraji po

10% v kraji Žilinskem) a maximálnych hodnôt dusičnanov, kde plnenie ADI predstavuje za SR 452% v rozpätí od 50% v Trenčianskom kraji po 452 % v Košickom kraji.

Hodnotením pohybového režimu, energetického výdaja a energetickej bilancie zistenia ukázali:

- v sledovaných súboroch detí SR pozorujeme so stúpajúcim vekom do 14 rokov vzrastajúci podiel detí, ktoré pravidelne počas týždňa navštevujú športový krúžok alebo pravidelne trénujú zo 16,4 % v predškolskom veku na takmer 50 % v mladšom školskom veku až po 58% v staršom školskom veku, kým od 15 do 18 rokov sa podiel detí pravidelne športujúcich znížil na 49%, súčasne sa predlžuje aj dĺžka trvania aktívneho športovania z 22,61 minút/osoba/deň cez 31,20 minút/osoba/deň v mladšom školskom veku na 46,32 minút/osoba/deň v staršom školskom veku až po 57,92 minút v adolescentnom veku,
- pravidelným tréningom alebo návštevám športových krúžkov sa viac venujú chlapci ako dievčatá a viac detí žijúce v meste ako na vidieku. Boli zistené výrazné krajové odlišnosti,
- pri rekreačnom športovaní sme zaznamenali tiež signifikantný nárast počtu detí udávajúcich rekreačné športovanie do 14 rokov veku (od 73,6% v predškolskom veku, cez 88,6% v mladšom školskom veku po 89,3% v staršom školskom veku), ale u adolescentov evidujeme pokles na 82,21 %,
- hodnotenie sedavých činností typu denného pozerania televízie ukázalo, že sa stúpajúcim vekom sa mierne znižuje percento detí tráviacich čas pozeraním televízie a to od 96% v predškolskom veku, cez 98% a 97% v školskom veku po 83% v dospelujúcom veku, ale výrazne stúpa celkový čas strávený pozeraním televízie a to z cca 1,5 hodiny v predškolskom veku, cez 1,85 hod. a 2,47 hod. v školskom veku po 2,32 hod. v adolescentnom veku, viac pozerajú televíziu chlapci ako dievčatá, s výnimkou adolescentov,
- signifikantne sa s vekom zvyšuje podiel detí pracujúcich s PC (od 38% v predškolskom veku, cez 75% a 94% v školskom veku po 96% v adolescentnom veku) a predĺžil sa aj denný čas práce s PC o viac ako 63 minút (na 132,20 min/osobu/deň u detí 11-14 ročných zo 69,13min/osobu u detí 7-10 ročných a z 57,48 min/osobu/deň u detí 2 až 6 ročných a u adolescentov sa skrátil na 70,03 minút),
- významne viac ($P < 0,001$) pracujú na počítači, resp. hrajú sa deti žijúce v meste než na vidieku, percentá detí s vekom stúpali v meste zo 42,7% predškolský vek - 78,6% mladší školský vek - 95,0% starší školský vek až na 96,9% u adolescentov, kým u detí žijúcich na vidieku to bolo 33,3% predškolský vek -73,04% mladší školský vek - 93,1% starší školský vek,95,6% dospelujúci vek, štatisticky vysoko významný rozdiel medzi pohlavím bol zaznamenaný v predškolskom a mladšom školskom veku kedy viac využívali PC chlapci, kým v staršom školskom veku sa rozdiel medzi pohlavím nezistil,
- s pribúdajúcim vekom stúpa proporcia detí, ktoré sa denne učia od 17,8% detí predškolského veku cez 98% 7-10 ročných detí, 97,5% detí staršieho školského veku, po 87,3% dospelujúceho veku, s udávanou dĺžkou doby prípravy u detí školského veku od 80,7minút (mladší školský vek) cez 121minút (starší školský vek) po 95,39 minút u adolescentov,
- sumácia sedavých aktivít (pozeranie TV, práca - hranie sa na PC a príprava na vyučovanie) detí jednotlivých vekových kategórií je zvyšujúca sa s vekom a to od 3 hod.30 minút v predškolskom veku, cez 4 hod. 35 minút v mladšom školskom veku po 7 hod. 8 minút v staršom školskom veku a 7 ho. 07minút u adolescentov, čo vysoko prekračuje denné odporúčania sedavých aktivít pre jednotlivé vekové kategórie, pričom maximum sedavých aktivít zaberá deťom sledovaných súborov pozeranie TV

Analýza ostatných doplňujúcich zistení z monitoringu stravovacích zvyklostí v časti dotýkajúcej sa rodinného zázemia, antropometrických meraní a hľadání vzájomných závislostí ukázala:

- s pribúdajúcim vekom detí sa znižuje počet detí žijúcich v úplných rodinách a naopak vzrastá proporcia detí žijúcich v neúplných rodinách:

vek	% detí žijúcich v úplných rodinách	% detí v neúplných rodinách
2-6 ročné	90,42	8,11
7-10 ročné	87,78	11,84
11-14 ročné	84,20	15,60
15 – 18 ročné	77,72	21,83

- pretrvávajú výrazné krajové rozdiely, mení sa však poradie krajov s deťmi žijúcimi v úplnej aj neúplnej rodine,

- vo vzťahu k typu bydliska je situácia vo všetkých 4-och sledovaných súboroch detí porovnateľná, signifikantne viac detí žije v úplnej rodine na vidieku ($P < 0,001$),

- vo všetkých sledovaných súboroch detí pretrvávajú najvyššia proporcia detí s jedným súrodencom (súbor detí predškolského veku 53,21%, súbor detí mladšieho školského veku 52,22% a súbor detí staršieho školského veku 50,33%, súbor adolescentov 49,44%) aj keď je naznačený klesajúci trend. Zaznamenávame signifikantný pokles rodín s jedným dieťaťom - v súbore detí predškolského veku 28%, súbor detí mladšieho školského veku 20,74%, súbor detí staršieho školského veku 14,18% a súbor adolescentov 12,44% ($P < 0,001$). Zistil sa aj štatisticky významne vyšší podiel rodín detí s dvoma súrodencami (súbor detí predškolského veku 13,67%, súbor detí mladšieho školského veku 17,74%, súbor detí staršieho školského veku 21,98% a súbor adolescentov 24,49%, ($P < 0,001$),

- krajové odlišnosti sú mierne, vo všetkých sledovaných súboroch detí sú najpočetnejšie rodiny v Prešovskom, Banskobystrickom a Košickom kraji,

- sledovaná a hodnotená vzdelanostná úroveň rodičov detí sledovaných súborov sa významne nemení, je prevaha rodičov so SŠ vzdelaním s maturitou, významne viac VŠ vzdelaných rodičov je žijúcich v mestách a na vidieku významne prevažuje vzdelanie rodičov SŠ bez maturity,

- hodnotenie hmotností súboru detí staršieho školského veku a porovnania so súbormi predškolského a mladšieho školského veku podľa percentilov BMI ukázalo zhodu v distribúcii detí súborov do hmotnostných kategórií. Zhodne vo všetkých štyroch porovnávaných súboroch malo cca 80% detí normálnu hmotnosť, približne 3% detí vykazovalo nadmernú chudosť a 7% detí bolo zaradených ako chudých, ďalších 7% detí bolo zaradených do kategórie nadhmotnostnej a necelé 3% patrili medzi deti obézne.

Uvedené zrejme neodráža reálnu distribúciu hmotnostných kategórií detí o čom svedčia rozdielne údaje o proporcii problémových detí pri analýzach podľa stanovených národných štandardov, podľa ktorých hmotnostne problémových detí so stúpajúcim vekom mierne pribúda – v súbore detí mladšieho školského veku bolo percento detí s nadhmotnosťou a obezitou 13,9% a v súbore detí 11-14 ročných 18,2% a v súbore adolescentov to bolo necelých 15%

Pri hodnotení podľa CAP 1991, ktoré zodpovedá v prípade nadhmotnosti kritériám IOTF, normálnu hmotnosť vykazovalo len 70% - 75% chlapcov a u dievčat vekom frekvencia normálnej hmotnosti narastala zo 74% na 80%.

Na základe uvedeného je potrebné zvážiť používanie metodík pre hodnotenie obezity v detskej populácii,

- porovnanie hmotnostných kategórií v závislosti na pohlaví detí ukázalo, že vo všetkých štyroch sledovaných súboroch je prevaha obéznych dievčat, no signifikantný rozdiel nebol potvrdený ani v jednej vekovej skupine detí. Podobné zistenia sú aj v prípade nadhmotnosti

detí, kde v mladších vekových skupinách tiež prevažujú dievčatá, no v skupine detí staršieho školského a adolescentného veku začínajú prevažovať chlapci, ale tiež všetko bez významnosti rozdielu, s výnimkou 12 ročných.. Štatisticky významné rozdiely boli pozorované v prípade veľmi chudých a chudých dievčat mladšieho školského a dospievajúceho veku ($P < 0,05$),

- porovnanie hmotnostných kategórií detí všetkých štyroch sledovaných súborov v závislosti na type bydliska ukázalo, že nadhmotnosť majú viac detí z vidieka, štatistická významnosť bola potvrdená vo všetkých sledovaných vekových skupinách s výnimkou 15 – 18 ročných ($P < 0,001$),

- vo všetkých štyroch porovnávaných súboroch detí bola zaznamenaná vysoká proporcia detí oboch pohlaví vykazujúcich prehypertenziu a hypertenziu aj s naznačenou tendencie zvyšujúceho sa jej podielu s narastajúcim vekom, v niektorých vekových kategóriách aj na hladine štatistickej významnosti,

- významný vzťah bol zistený medzi hodnotami krvného tlaku a indexom BMI v oboch porovnávaných súboroch detí,

- v časti súboru 18 ročných bolo zistené vysoké percento detí, ktoré mali zvýšené cieľové hodnoty sledovaných lipidových parametrov a glykémie (3,4% detí má vyšší celkový cholesterol, 23,13% detí má nižší HDL cholesterol, 2,72% detí má zvýšené TG, takmer 28% detí má vyššie hodnoty glykémie).

ZÁVEREČNÉ ZHRNUTIE

Analýza údajov zo všetkých realizovaných etáp monitoringu stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybraných súborov detí SR navštevujúcich výchovno – vzdelávacie zariadenia poskytla prehľad o stravovacích návykoch 2 až 18 ročných detí SR, umožnila hodnotiť zmeny v spôsobe stravovania s pribúdajúcim vekom detí v závislosti na pohlaví, type bydliska a krajových odlišnostiach. Konkrétne zistenia sú vždy uvádzané v porovnaní jednotlivých etáp projektu na záver každej kapitoly vyhodnotenia tejto etapy projektu..

Vykonaná analýza odhalila pozitíva aj negatíva v režime stravovania detí a pohybových aktivít, ale predovšetkým umožnila nasmerovať intervenčné odporúčania na dosiahnutie požadovaných zmien v spôsobe stravovania detí ale aj celkovej životosprávy.

Smerovanie intervenčných aktivít verejných zdravotníkov zameraných na deti, rodičov a pedagógov zariadení pre deti a mládež, ale aj účinné celospoločenské preventívne opatrenia, by malo byť cieľové na riešenie nasledovných najdôležitejších okruhov:

- viesť deti a mládež k racionálnemu zloženiu konzumovanej stravy a jej rozloženia počas dňa, zamerať sa predovšetkým na pravidelnú konzumáciu a skladbu raňajok, ale aj ostatných denných dávok jedál, cielene edukovať skupinu dievčat a detí z vidieka,

- prehodnotiť opodstatnenosť školských bufetov v zariadeniach pre deti a mládež, v ktorých sú prevádzkované školské jedálne, ale aj tých, ktoré si neplnia funkciu doplnkového stravovania predovšetkým vo vzťahu k ponuke, mlieka, mliečnych výrobkov a ovocia a zeleniny. Edukačné aktivity zamerať na rodičov a staršie deti- príprava desiat s vhodnou skladbou a obmedzenie nákupu desiaty vo forme sladkostí, sladených nápojov a slaných pochutín,

- zatriktívniť školské stravovanie, aby sa percento strávníkov pravidelne konzumujúcich obed v školskej jedálni s vekom neznižovalo a aby si udržalo úroveň aspoň nad 90%,

- prehodnotiť jestvujúce odporúčané výživové dávky pre obyvateľov SR vo vzťahu k dávke bielkovín a minerálov – spotrebné normy školského stravovania v dávke soli, zdravotno – výchovné aktivity zamerať na obmedzenie príjmu soli,

- udržať v mladších vekových skupinách a zvýšiť u starších detí pohybové aktivity

- obmedziť prácu s PC, pozeranie TV na odporúčané max. 2 hodiny, dôraz klásť aj na neskracovanie doby spánku, zvlášť u adolescentov,

- vybrať, resp. navrhnuť školský komplexný intervenčný program na modifikáciu stravovacích zvyklostí, zvýšenia pohybovej aktivity a redukcie sedavého spôsobu života, by mohlo priniesť očakávaný výsledok,
- pre zlepšenie prevencie kardiometabolických rizík z intenzívniť v praxi spoluprácu klinických odborníkov s pracovníkmi poradne zdravej výživy pri RUVZ (v zmysle odborného usmernenia MZ SR o diagnostike a liečbe obezity u detí).

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

Odpočet plnenia:

V určenom termíne od 22.9 - 3.10.2014 bol vykonaný dotazníkový zber údajov podľa určenia gestorom projektu v ZŠ Dr. V. Clementisa Tisovec a v Gymnáziu M. Kukučina v Revúcej. Vyplňanie dotazníkov TAD1, TAD2 a TAD3 sa zabezpečilo pomocou vyškolených anketárov z radov zamestnancov RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote spolu od 213 žiakov a 34 učiteľov (ZŠ Tisovec 87 žiakov a 18 učiteľov, Gymnázium M. Kukučina Revúca 126 žiakov 16 učiteľov). Vyplnené anonymné dotazníky boli podľa inštrukcií zaslané v termíne gestorovi projektu.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Anotácia

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský

vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív i priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validne. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

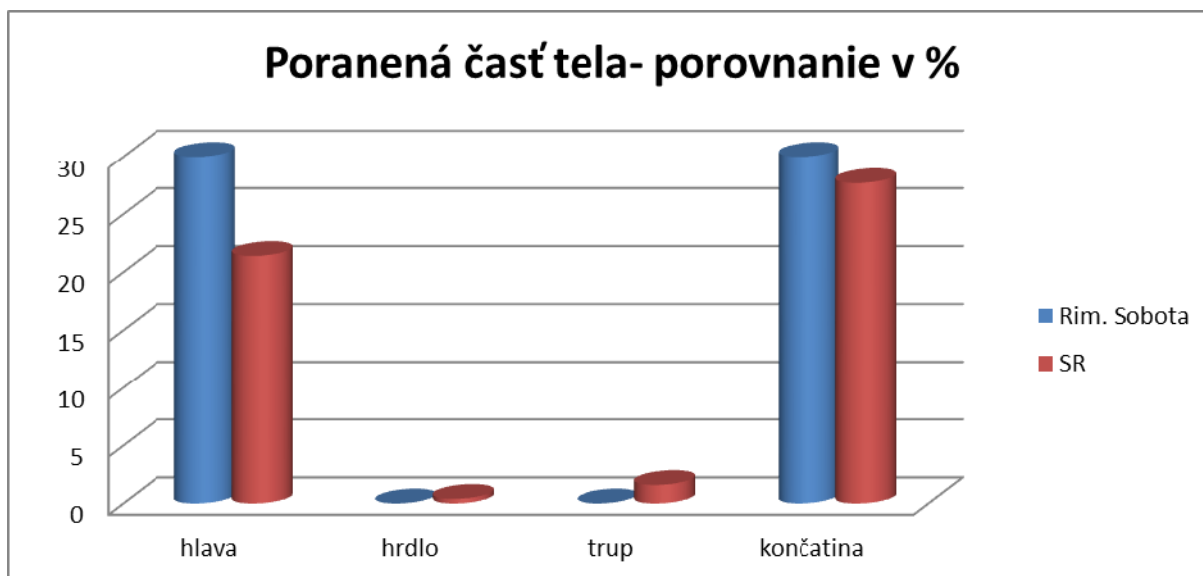
- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Odpočet plnenia:

V súvislosti s prípisom HH SR zo dňa 12.2.2014 číslo spisu HDM/1168/975/2014 a podľa požiadaviek metodického usmernenia bola gestorovi projektu zaslaná databáza v programe excel. Do databázy boli nahraté údaje z dotazníka o úraze od 30 detí vo veku 3 – 6 rokov (17 dievčat a 13 chlapcov a to 15 detí vidiek MŠ Hrachovo a 15 detí mesto MŠ Revúca). Následne bola vykonaná analýza aj na lokálnej úrovni a vybrané výsledky boli porovnané s údajmi zistenými za SR.

Frekvencia počtu úrazov za posledné dva roky sa v našom súbore detí pohybovala od 0 po 5, pričom najviac detí udávalo (26,7%) jeden úraz, čo je o necelých 8 percent menej ako v súbore detí za SR. Lekárske ošetrovanie si vyžiadalo 37% úrazov, čo je viac o cca 10% ako v súbore detí SR. Pokiaľ ide o závažnosť úrazu, tak u takmer 17% detí súboru išlo o úraz stredne ťažký, čo je tiež o takmer 8% viac ako v súbore detí SR. Porovnanie výskytu úrazov podľa poranenej časti tela je uvedené v grafe 1.

Graf 1: Porovnanie poranených častí tela medzi súborom detí z RS a SR, rok 2014

Analýzou miesta vzniku úrazu udávaného deťmi bolo zistené, že v našom súbore sa najčastejšie vyskytovali úrazy doma, na ihrisku a ulici – zhodne v 10%, kým v súbore SR to bolo najviac doma – 26,4%. Prehľad o mechanizme udávaných úrazov je uvedený v tabuľke 1.

Tabuľka 1: Porovnanie mechanizmu vzniku úrazu medzi súborom detí R. Sobota a SR, rok 2014

Mechanizmus vzniku úrazu	Počet detí R. Sobota		Počet detí SR	
	abs.	%	abs.	%
<i>Pád</i>	10	33,3	365	34,2
<i>Úder(náraz)</i>	12	40,0	122	11,5
<i>Poranenie ostrým predmetom</i>	0	0,0	33	3,1
<i>Popálenie, obarenie</i>	6	20,0	29	2,7
<i>Poranenie elektr. prúdom</i>	0	0,0	2	0,2
<i>Uhryznutie</i>	0	0,0	1	0,1
<i>Žiadny</i>	2	6,7	556	52,2

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného

povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Odpočet plnenia:

Plnenie úlohy sa realizovalo v termíne, t.j. od 7.4.2014 do 22.4.2014 na **10** základných školách regiónu – 5 mestských (ZŠ M. Tompu Rimavská Sobota, ZŠ s VJM Tornaľa, ZŠ P. J. Šafárika Tornaľa, ZŠ Nábregie Rimavy a ul. Klokočova Hnúšť'a) a 5 vidieckych základných škôl (ZŠ s MŠ Muráň, ZŠ s MŠ Hrachovo, ZŠ s MŠ Lubeník, ZŠ Bátka, ZŠ Rimavská Seč). Zo získaných údajov na jednotlivých školách bola vytvorená databáza v pripravenej jednotnej maske v Microsoft Excel podľa doplnených pokynov k vyplňaniu masky č.1.

Podľa zistených údajov sú počty hodín telesnej výchovy za týždeň v súlade so školským vzdelávacím programom - na prvom stupni 4 kontrolovaných ZŠ 2 hod./týždeň a v 1 ZŠ (ul. Klokočova Hnúšť'a) 3 hod./týždeň. Na II. stupni kontrolovaných ZŠ boli 3 hod./týždeň na dvoch školách (ZŠ s VJM Tornaľa a ZŠ P. J. Šafárika Tornaľa), v ostatných tiež 2 hod./týždeň.

Zaraďovanie hodín telesnej výchovy do rozvrhu hodín bolo na I. stupni najčastejšie ako 4., 5. a 3. vyučovacej hodiny, na 3 školách však bola na tomto stupni zaradená nevhodne ako 1. a 2. vyučovacia hodina (ZŠ ul. Klokočova Hnúšť'a, M. Tompu Rim. Sobota, Bátka). Na II. stupni nevhodné zaradenie bolo zistené len v jednej ZŠ, kde bola telesná výchova vyučovaná v rámci prvej vyučovacej hodiny (ZŠ P. J. Šafárika Tornaľa), na ostatných školách to boli 4., 5., 6. a 7. vyučovacia hodina.

Zaraďovanie zdvojených hodín telesnej výchovy bolo zistené len na jednej škole (ZŠ Lubeník) a to u tried VIII. ročníku ako jednej dvojhodinovky z dôvodu deleného vyučovania. Na ostatných kontrolovaných ZŠ sa zdvojené TV nezistili.

Zaraďovanie ranných 10 – minútových rozcvičiek bolo zistené na dvoch mestských ZŠ (ul. Klokočova Hnúšť'a a ZŠ s VJM Tornaľa) individuálne v učebniach. Na ostatných kontrolovaných školách sa 10 – minútové rozcvičky nerealizujú. Najčastejšie udávaný dôvod nerealizovania takýchto pohybových aktivít bolo to, že sa vyučuje podľa školského vzdelávacieho programu, že takáto aktivita v dopoludňajších hodinách nie je opodstatnená, v triedach nie sú na to podmienky, pre nezáujem žiakov, z dôvodu dochádzania žiakov ale aj neudaný dôvod.

Zaraďovanie krátkych telovýchovných chvíľok v triedach sa vykonáva na 9 kontrolovaných ZŠ, individuálne v triedach podľa uváženia učiteľov, z toho v 2 ZŠ len na prvom stupni a občas na druhom stupni (ZŠ Nábr. Rimavy Hnúšť'a a ul. Klokočova Hnúšť'a) a na 1 ZŠ sa takáto pohybová aktivita nerealizuje (ZŠ s MŠ Muráň).

Sledovaný celkový počet kvalifikovaných učiteľov telesnej výchovy na kontrolovaných ZŠ bol 92, z toho na prvom stupni ZŠ 76 a na druhom stupni 16. Vo vzťahu k celkovému počtu žiakov a prepočte počtu žiakov na jedného učiteľa to predstavuje spolu 43 žiakov/1 učiteľ, na I. stupni ZŠ 20 žiakov, na II. stupni ZŠ 151 žiakov.

Okrem hodín telesnej výchovy majú žiaci možnosť využívať aj iné formy telesnej a športovej výchovy organizovanej školou, najčastejšie formou krúžkov alebo nepovinných predmetov na siedmych školách jeden deň v týždni, na 2 školách 2x týždenne (ZŠ Bátka, ZŠ Lubeník) a na 1 škole 3x týždenne (ZŠ Nábr. Rimavy Hnúšťa) a to futbal, stolný tenis, basketbal, vybíjaná, gymnastika, bedminton, posilňovanie, turistika, tanec, loptové hry, športové hry, šport a športové modelárstvo a iné. Priemerná dĺžka trvania v hodinách za týždeň je 1,65 a priemerný počet žiakov, ktorí navštevujú krúžky je na I. stupni 21, na II. stupni 34. Krúžky alebo vyučovanie nepovinného predmetu sa realizuje na všetkých kontrolovaných školách v športových priestoroch škôl.

Pre hodiny telesnej výchovy kontrolované školy využívajú rôzne vnútorné a vonkajšie priestory škôl – telocvične, posilňovne, gymnastickú sálu alebo herňu, z vonkajších vlastných priestorov sú to ihriská v 8 ZŠ futbalové, v 5 ZŠ basketbalové, v 3 ZŠ volejbalové, v 7 ZŠ doskočisko a v 6 ZŠ bežeckú dráhu. 4 kontrolované školy (ZŠ Nábr. Rimavy Hnúšťa, ZŠ ul. Klokočova Hnúšťa, ZŠ Lubeník, ZŠ Rim. Seč) využívajú aj iné ako školské priestory a to mestskú športovú halu, mestský park a obecné ihriská multifunkčné a futbalové.

Pokiaľ sa týka existencie zdravotnej telesnej výchovy na kontrolovaných školách bola zistená veľmi nepriaznivá situácia, ani na jednej škole sa nerealizuje, učitelia nemajú aprobáciu na zdravotnú TV a ani na jednej škole nie sú vytvorené podmienky na organizovanie nepovinného vyučovania zdravotnej a integrovanej TV.

Na kontrolovaných ZŠ boli zaradované nasledovné prvky:

	povinné	nepovinné	Zdravotná TV
Detský aerobik	1	4	-
Karate	1	-	-
Badminton	4	6	-
Plávanie	2	2	-
Korčuľovanie	1	4	-
Lyžovanie	1	-	-
Sauna	-	-	-
Iné – vypíš: Loptové hry	4	2	-
Iné – vypíš: Atletika	2	-	-
Iné – vypíš: Gymnastika	1	1	-
Iné – vypíš: Tanec	1	-	-

Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov kontrolovaných škôl:

	ročníky	Počet akcií/školský rok
Vychádzky	Všetky, I. st.	10,2,2,2,3,2,2,2,20,10,
Branné cvičenia	Všetky, II. st	2,2,2,2,2,2,2,2,2,
Plavecký výcvik	VI, všetky, III.	1,1,1,1,1,1,2,1,
Škola v prírode	III,IV, I. st.	1,1,1,1,1,1x za 2 roky,
Školské výlety	I.,II., všetky	1,2,2,1,1, 2,2,2,9,1,
Iné - športové súťaže	Všetky,	15,5,3,1,2,1,1,1,15
Iné – cvičenia v prírode	Všetky	2,1,1,1,
Iné – vytrvalostný beh	Všetky	1,1

Na základe získaných dotazníkových údajov z druhej etapy projektu bola vytvorená databáza v programe EPI DATA od 398 žiakov vybraných škôl a 20 pedagogických zamestnancov. Databáza bola v termíne doručená gestorom projektu na RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
5.1	Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	2015
5.2	Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave a v Nitre	2015
5.3	Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou Komisiou	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach	Priebežne

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
6.1	Národný imunizačný program SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.4	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne

6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	priebežne
6.7	Prevenčia HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	december 2016
6.8	Poradne očkovania	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave
	RÚVZ v SR	priebežne
6.9	Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ	do konca roku 2014

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2014, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade

s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Odpočet plnenia:

V roku 2014 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2014 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2014, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a § 5 až § 6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č. 544/2011 Z.z.. V súlade s novelizáciou predmetnej vyhlášky bolo od 1.1.2012 zrušené povinné pravidelné očkovanie novorodencov proti tuberkulóze.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila v mesiaci september 2014 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 27.06.2014 pod značkou OE/527/2014, RZ-139652014 za obdobie od 1.9.2013 do 31.8.2014.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 97,34 - 100% a v okrese Revúca v rozpätí od 96,97 - 100%. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo najviac detí zaočkovaných proti sezónnej chrípke (v okrese Rimavská Sobota - 593, v okrese Revúca - 190). V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 70,90% zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb a 79,19% bolo vakcinovaných v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2014 sme zaznamenali 19 prípadov nosičstva VH B pod č. dg. Z 22.5 (11 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 8 prípadov v okrese Revúca). V sledovanom období bolo hlásených aj 44 laboratorne potvrdených ochorení na pertussis (6 ochorení v okrese Rimavská Sobota a 38 ochorení v okrese Revúca - z toho jedno úmrtie neočkovaného 1,5 mesačného dieťaťa). V súvislosti s dg. tuberkulózy bolo hlásených 7 prípadov, z toho pod dg. A 15.0 - 5 ochorení (1 v okrese Rimavská Sobota a 4 v okrese Revúca), s dg. A15.3 - 1 ochorenie v okrese Revúca a dg. A16.2 bola zaznamenaná v jednom prípade z okresu Rimavská Sobota.

V rámci aktivít Európskeho imunizačného týždňa

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/149/2014, RZ - 9093/2014 zo dňa 30.4.2014 sa uskutočnili aktivity Európskeho imunizačného týždňa za Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote. V dňoch 22.4. - 26.4.2014 odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ vykonali nasledovné aktivity:

1. Článok o efektívnosti očkovania uverejnený pre laickú verejnosť v 1 regionálnom slovenskom týždenníku v okrese Revúca.
2. Článok o efektívnosti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov a laickú verejnosť uverejnený na webových stránkach RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote a 2 regionálnych informačných serveroch.
3. Poskytnutie informácií o rôznych druhoch očkovania formou letákov pre rómske komunity: (očkovanie proti vírusovej hepatitíde typu A, povinné očkovanie v SR).
4. 2 prednášky pre zdravotníckych pracovníkov s aktuálnou tematikou zameranou aj na význam očkovania.
5. Nástenka s témami: očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
6. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (30x) a laickej verejnosti (35x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania

(ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2014 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2013 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2014 bolo celkovo hlásených 715 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 367 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako ani ochorenia vyvolané novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami v sledovanom ročnom období neboli hlásené.

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrení jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,

2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného nového informačného programu.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. realizácia výstupov BPS NN na vybraných oddeleniach podľa metodiky a pokynov ECDC.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka vyhodnotili zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení za obdobie január až august roku 2013 podobne ako predchádzajúce dva roky so zameraním sa na sledovanie vzniku nozokomiálnych nákaz v mieste chirurgického výkonu po cholecystektómii. Za uvedené obdobie bolo na chirurgickom oddelení Všeobecnej Nemocnice v Rimavskej Sobote vykonaných 50 takýchto operačných zákrokov, kde nebola zistená ani jedna nozokomiálna nákaza po cholecystektómii. Údaje boli spracované prostredníctvom programu HELICS SSI. V programe budeme pokračovať aj v budúcom roku.

V rámci výkonu kontroly štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach okresov Rimavská Sobota a Revúca odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie sú zdravotnícki pracovníci priebežne „individuálne“ vzdelávaní v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz. Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge - Clean Care Is Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa 6 rokov uverejňovaním článkov na regionálne webové stránky a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V rámci sledovania kolonizácie nemocníc polyrezistentnými kmeňmi sme v ročnom období roku 2014 zaznamenali v NsP, n.o. Revúca na Chirurgickom oddelení 2 prípady laboratórne potvrdeného etiologického agens MRSA zo steru z rany u dospelých diabetikov dlhodobo ambulantne dispenzarizovaných pre diagnózu diabetickej nohy (ochorenia hlásené do EPISU pod dg. L 02.4 Kožný absces, furunkul a karbunkul končatiny).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

Odpočet plnenia:

Všeobecná pripravenosť a koordinovaný postup v prípade pandémie chrípky alebo inej mimoriadnej epidemiologickej situácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa zabezpečuje podľa priebežne aktualizovaných Havarijných plánov, Pandemického plánu, vrátane regionálnej protiepidemickej komisie, vypracovaných pre okresy Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2014 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V súvislosti s epidemiologickou situáciou vo výskyte Eboly vo svete v uplynulom roku bola podľa nariadenia ÚVZ SR v Bratislave zabezpečená 24 hodinová pohotovosť aj na našom regionálnom úrade prostredníctvom regionálneho hygienika MUDr. Béreša, MPH a na základe písomnej požiadavky HH SR zo dňa 16.10.2014 pod značkou OE/6085/2014, RZ-22927/2014 v súlade s pokynom pani ministerky zdravotníctva SR zo dňa 16.10.2014 zamestnanci oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote vykonali edukáciu zdravotníckych pracovníkov v nasledovnom rozsahu:

1. Dňa 28.10.2014 sa na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote uskutočnilo „Pracovné koordinačné stretnutie v súvislosti s epidémiou Eboly v krajinách západnej Afriky“, ktorého sa zúčastnili riaditelia lôžkových zdravotníckych zariadení a zodpovední pracovníci krízového manažmentu uvedených nemocníc:

- Svet zdravia, a.s. Bratislava - Všeobecná nemocnica Rimavská Sobota
- Nemocnica s poliklinikou, n.o. Revúca
- Gemerclinic, n.o. – nemocnica Hnúšťa

Na stretnutí boli prezentované 2 prednášky: „Epidémia Eboly z pohľadu epidemiológa“, „Úloha krízového manažmentu v súvislosti s epidémiou Eboly“.

Riaditeľom zdravotníckych zariadení a zodpovedným pracovníkom krízového manažmentu bol poskytnutý sylabus postupov a protiepidemických opatrení pri vyšetrowaní osôb podozrivých z nákazy alebo ochorenia na Ebolu.

2. Edukačný materiál, ktorý sa týkal aktuálnych úloh a protiepidemických opatrení pri vyšetrowaní osôb podozrivých z nákazy alebo ochorenia na Ebolu bol zaslaný aj všetkým všeobecným lekárom pre deti a dorast a všeobecným lekárom pre dospelých v okrese Rimavská Sobota a v okrese Revúca prostredníctvom e-mailovej pošty.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2014 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

- Pod dg. vírusovej hepatitídy typu A sme v roku 2014 v okrese Revúca evidovali 4 prípady, z toho jedno ochorenie bolo sporadické a ďalšie 3 boli v epidemiologickej súvislosti s 2 rôznymi epidémiami. V súvislosti s epidemickým výskytom vírusovej hepatitídy typu A v Jelšave (okres Revúca), ktorý sme zaznamenali v mesiacoch október až december roku 2013 bolo v marci 2014 hlásené potvrdené ochorenie ikterickej formy u neočkovaného zamestnaného 28 ročného muža – hospitalizovaného na Infekčnom oddelení v Lučenci. V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad 6 priamym kontaktom v rodine aj v zamestnaní, vrátane aktívnej imunizácie. Okrem uvedeného prípadu sme v júli 2014 zaznamenali aj jedno sporadické ochorenie anikterickej formy u neočkovanej zamestnanej 38 ročnej ženy z majoritnej skupiny v Tornali, ktorá v epidemiologickej anamnéze v predchorobí udávala pobyt na dovolenke v Rakúsku. V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad 3 priamym kontaktom v rodine aj v zamestnaní, vrátane aktívnej imunizácie. V mesiacoch september a október 2014 bol hlásený rodinný výskyt vírusovej hepatitídy typu A (ikterická forma) v Ratkovej v lokalite s veľmi nízkym hygienickým štandardom, kde ochoreli 2 neočkované osoby (3 ročné dieťa mimo kolektív a 21 ročná nezamestnaná žena). V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad 33 priamym kontaktom, vrátane aktívnej imunizácie.

- V súvislosti s dg. meningokokového invazívneho ochorenia boli zaznamenané v okrese Rimavská Sobota 4 sporadické prípady bez epidemiologickej súvislosti: u 12 ročného chlapca a 3 detí vo veku do jedného roku, žijúcich v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom. Napriek intenzívnej terapeutickú liečbu sa hospitalizácia u 2 detí do jedného roku skončila exitom. V rámci protiepidemických opatrení bol nariadený lekársky dohľad (vrátane účinnej ATB terapie) 42 priamym kontaktom. 2 ochorenia boli hlásené pod dg. A 39.1 Waterhouseov – Friderichsenov syndróm a 2 prípady s dg. A 39.0 Meningokoková meningitída. V jednom prípade bolo ochorenie potvrdené aj laboratórne, kde sa kultiváciou likvoru podarilo dokázať etiologický agens (*Neisseria meningitidis*), v ďalších 3 prípadoch bola diagnóza stanovená len na základe typického klinického obrazu alebo pitevného nálezu.

- V uvedenom sledovanom ročnom období 2014 sme zaznamenali v obci Licince okresu Revúca úmrtie u 1,5 mesačného neočkovaného dieťaťa, u ktorého bol laboratórne potvrdený pozitívny výsledok PCR na *Bordetella pertussis* z nasopharyngeálneho výteru ako aj prítomnosť toxínu (NRC – RÚVZ so sídlom v B. Bystrici). V rámci epidemiologickeho vyšetrowania v ohnisku nákazy bolo na základe laboratórnych výsledkov z odobratého biologického materiálu (nasopharyngeálny výter, krv) zistené, že dieťa ochorelo od rodičov (PCR negat., IgA pozit., IgG vysoko pozit.), ktorí udávali klinické príznaky v predchorobí ale u lekára neboli (v čase epidemiologickeho vyšetrowania nemali zmluvne zabezpečeného všeobecného lekára pre dospelých). Obidvaja rodičia boli kompletne zaočkovaní vzhľadom na vek a očkovací kalendár príslušného ročníka narodenia. V súvislosti s ochorením exitovaného dieťaťa sme zaznamenali aj ďalší laboratórne potvrdený prípad, ktorý skončil vyzdravením, u blízkeho 4 mesačného príbuzného (PCR pozit. z nasopharyngeálneho výteru) ešte neočkovaného v súlade s očkovacím kalendárom pre inú závažnú dg. C 48.0. Celkovo bolo v súvislosti s úmrtím chlapčeka vyšetrených 12 blízkych kontaktov, kde sa okrem uvedených rodičov a 4 mesačného bratranca ochorenie laboratórne nepotvrdilo.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiacoch február a marec (hlavne u detí školského a predškolského veku). Keďže úroveň chorobnosti v okresoch nedosahovala epidemický charakter, protiepidemická komisia v tejto súvislosti nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillancie poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillancie poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillanca spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (11.2., 25.3., 27.5., 22.7., 30.9., 25.11.). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota v spolupráci s odbornými zamestnancami oddelenia hygieny životného prostredia nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaného pre študentov základných a stredných škôl sa v dňoch 15.5. a 16.5.2014 uskutočnili 2 podujatia pre žiakov ôsmych ročníkov ZŠ v okrese Rimavská Sobota. Akcií sa zúčastnilo spolu 108 žiakov zo 6 tried dvoch základných škôl. Projekt prebiehal podľa manuálu formou 4 panelov zapožičaných z RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Inštruktáž pri jednotlivých stanovištiach zabezpečovali 4 odborní zamestnanci z oddelenia epidemiológie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote. Úroveň získaných vedomostí sa vyhodnocovala „po akcii“ dotazníkovou metódou (1. časť podujatia formou vyplnenia dotazníkov o znalostiach, postojoch a rizikovom správaní vo vzťahu k HIV/AIDS „pred akciou“ u žiakov ôsmych ročníkov ZŠ v okrese Rimavská Sobota sa uskutočnila v novembri roku 2013).

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami v roku 2014 - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom (70x) aj laickej verejnosti (80x). Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospelšej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia.

V roku 2014 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 14 v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca. Zákonným zástupcom boli poštou doručené pozvánky na ústny pohovor do Poradne očkovania. Prípady sú v štádiu riešenia.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieleňých intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Odpočet plnenia:

Na základe listu ÚVZ SR č. OE/4795/2013, RZ 11549/2013 zo dňa 29.5.2013 sa aj odborní zamestnanci oddelenia epidemiológie podieľali na výskumnej časti projektu „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu“ v súlade s plánovanou realizáciou novej úlohy v Programoch a projektoch úradov verejného zdravotníctva v SR na rok 2013 a ďalšie roky. Výskum bol realizovaný v termíne od 10.6.2013 do 21.6.2013 formou dotazníkov, ktoré vyplnilo 30 študentiek nad 18 rokov vybraných náhodným výberom podľa postupu gestora projektu z určených škôl v okresoch Rimavská Sobota (Spojená škola, Okružná 61 Rimavská Sobota a Stredná odborná škola, Jesenského 903, Tisovec) a Revúca (Gymnázium, Hurbanova 34, Tornaľa), a tiež 25 mamičiek vybraných náhodným výberom z 5 ambulancií všeobecných lekárov pre deti a dorast z uvedených okresov (Rimavská Sobota – 3, Revúca – 2). Celkovo vyplnených 55 dotazníkov bolo zaslaných ako podklad gestorovi projektu do RÚVZ so sídlom v Komárne. V roku 2014 nebol RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote požiadany o účasť vo výskumnej časti II. uvedeného projektu, ktorého realizácia bola plánovaná na mesiace máj a jún tohto roku.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
7.1	Cyanobaktérie ÚVZ SR, RÚVZ v SR	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach ÚVZ SR a RÚVZ v SR	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch ÚVZ SR, RÚVZ Poprad, ostatné RÚVZ podľa záujmu	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.4	Materské mlieko ÚVZ SR, Laktárium DFN Limbová ul. Bratislava, RÚVZ Poprad, RÚVZ Prešov, banka materského mlieka, Novorodenecké oddelenie FNŠP J.A. Reimana v Prešove	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.5	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.6	Identifikácia a typizácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie ÚVZ SR	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.7	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrenu v moči u pracovníkov vybraných profesií RÚVZ v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici 2014 a ďalšie roky
7.8	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.9	Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí ÚVZ SR, RÚVZ v SR	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.10	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie ÚVZ SR (OOFŽP, OLM), RÚVZ, SZU Bratislava	ÚVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.11	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody ÚVZ SR (OOFŽP, HŽP), RÚVZ Bratislava hl. mesto, RÚVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica a ďalšie	ÚVZ SR

	RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov	
		2014 a ďalšie roky
7.12	Peľová informačná služba (PIS) - Monitoring biologických alergénov v ovzduší	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Žilina	2014 a ďalšie roky
7.13	Monitoring alergénov roztočov vo vnútornom prostredí	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie populácie	2014 a ďalšie roky
7.14	Prežívanie termotolerantných kampylobakterov	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ Trenčín, ÚVZ SR	2013 – 2016
7.15	Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi	RÚVZ so sídlom v Žiline v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Martine
	RÚVZ Žilina, RÚVZ Martin, RÚVZ Čadca, RÚVZ Liptovský Mikuláš, RÚVZ Dolný Kubín	
7.16	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, ÚVZ SR, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.17	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách	RÚVZ Žilina
	RÚVZ Žilina, ÚVZ SR, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.18	Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice- Oddelenie genetickej toxikológie	
7.19	Monitoring baktérií čeľade <i>Vibrionaceae</i> vo vodnom prostredí	NRC pre <i>Vibrionaceae</i> , RÚVZ Komárno
	Odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica, Ústav molekulárnej biológie prírodovedeckej fakulty ÚK Bratislava	
7.20	Monitoring glykozidov steviolu v zmrzlínach a náplniach a dekoráciách cukrárenských výrobkov	RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave
	RÚVZ Bratislava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	2014 a ďalšie roky

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko, podieľa sa na plnení úloh

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Cieľ

- overenie kvality balenej vody v dávkovačoch vody (watercooleroch) vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach so zameraním na biologické riziká.

Anotácia

Mikrobiologická a biologická kontrola minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach so zameraním na sledovanie prítomnosti patogénnych a hygienicky závažných organizmov

Druhy vôd

Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Odpočet plnenia:

V rámci plnenia tejto úlohy boli odobraté 2 vzorky vody balenej do veľkospotrebitel'ského balenia tzv. watercoolerov z obchodnej siete (lekáreň), obidve vyšetrované vzorky vyhovelí v sledovaných ukazovateľoch (mikrobiologické, biologické a chemické) požiadavkám platnej legislatívy.

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Anotácia

Participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií.

Odpočet plnenia:

V rámci zabezpečenia plnenia tejto úlohy bola odobratá 1 vzorka potraviny na následnú výživu dojčiat - „Vitana“ ryžová kaša bez varenia, ktorá bola zaslaná na laboratórnu analýzu na ÚVZ SR. Podľa doručených výsledkov laboratórnej analýzy vo vyšetrovanej vzorke neboli zistené pesticídy.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
8.1	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR, RÚVZ BB, RÚVZ KE	ÚVZ SR
8.2	Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.3	Surveillance Bordetella pertussis RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: RÚVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RÚVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4	Diagnostika exantémových ochorení ÚVZ SR- odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: ÚVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie, RÚVZ so sídlom v Košiciach	ÚVZ SR

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá vytvorené pracovisko

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
9.1	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.1.1	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.2.1	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampan' na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2015
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	rok 2014
9.3.1	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komún na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	do roku 2015
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	rok 2014
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	do roku 2015
9.7.1		
9.7.2	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.	RÚVZ v Bratislave

	RÚVZ v Bratislave	rok 2014
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice	rok 2014
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.9	EHEC - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	rok 2014
9.10	TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR	august – december 2014

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
  - B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
  - C) Tabak, alkohol, drogy,
  - D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
- pracovné prostredie,

➤ životné prostredie,

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Odpočet plnenia:

V hodnotenom roku boli vypracované našim oddelením PZaPC konkrétne pripomienky a návrhy k aktualizácii NPPZ, ktoré gestorom boli akceptované a zapracované do aktualizovanej verzii. Ďalej sa v rámci naplňovania jednotlivých cieľov realizovali aktivity na zvýšenie pohybovej aktivity obyvateľov regiónu. Konkrétne sa jednalo o aktivity spojené s propagáciou svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ – informačný panel pre návštevníkov RUVZ, cvičenie na elimináciu sedanterického spôsobu života pre zamestnancov RUVZ, výzva k pohybovým aktivitám žiakov a rodičov pre všetky školy v regióne a výjazdy PZ s poradenstvom pre potrebu pohybovej aktivity.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiacia správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Odpočet plnenia:

Úloha v roku 2014v znení anotácie nebola realizovaná.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Odpočet plnenia:

RUVZ - om so sídlom v Rimavskej Sobote boli v súvislosti s vyhlásením SZO 10. máj za Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, ako aj dlhodobým plnením NPPO realizované konkrétne aktivity ako:

- na verejne prístupnom mieste v priestoroch RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na vývesnom panely spropagoval 10.5.2014 ako Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ s dôrazom na potrebu vykonávania pravidelných pohybových aktivít všetkých vekových skupín populácie,
- 14.5.2014 sa pre zamestnancov RUVZ a účastníkov odborného seminára zrealizovala ukážka série cvikov zameraných na elimináciu dôsledkov sedanterického spôsobu života, akcie sa zúčastnilo – 28 ľudí,
- 7.5.2014 sa e-mailom informovali základné školy v územnej pôsobnosti nášho úradu o Svetovom dni „Pohybom ku zdraviu“ s výzvou realizovať spoločné pohybové aktivity rodičov s deťmi, informácie o realizovaných aktivitách nám zaslané neboli, celkom bola informácia zaslaná na 56 škôl,
- 26.5.2014 sa uskutočnil výjazd Poradne zdravia v rámci ktorého sa poskytlo odborné poradenstvo pre zamestnancov Tesco Rimavská Sobota. Základné vyšetrenia ako meranie TK, % tuku, HDL cholesterolu, celkového cholesterolu, triacylglycerolu a glygémie, vrátane odborného poradenstva a zdôraznenia potreby pravidelných pohybových aktivít bolo poskytnuté celkom pre 16 zamestnancov,
- Intervenčné aktivity zamerané na prevenciu obezity boli realizované aj pri ďalších 4 výjazdoch Poradne zdravia, kde bolo edukovaných 76 klientov. Išlo o zamestnancov Tesco 2x, zamestnancov DD a pivovaru,
- V rámci zdravej výživy boli zabezpečené edukačné aktivity pre 90 dospelých vo forme prednáško-besedy, išlo o zamestnancov Taurisu, s.r.o. Rimavská Sobota,
- Pre žiakov vybranej ZŠ v Rim. Sobote bola v rámci zdravej výživy pripravená prezentácia šéfkuchár s čapicou, zameraná na ukážky zdravej výživy

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospelaj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Odpočet plnenia:

Úloha Vyzvi srdce k pohybu nebola realizovaná.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

Odpočet plnenia:

Za sledované obdobie boli vykonané zdravotno výchovné aktivity na vybraných školách, celkom 3 aktivity a to pre žiakov 5 a 6 ročníka (ZŠ Komenského Revúca) s počtom 30 detí spojené s ukážkou spirometrie a meraním smokerlyzerom a pre deti z Detského domova Jesenské s počtom 18 edukovaných.

Ďalej boli vykonané kontroly v rámci výkonu ŠZD zamerané na dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov v celkovom počte 684. Prehľad kontrol podľa oddelení RUVZ je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Prehľad o výkonoch ŠZD podľa oddelení RUVZ – dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov	
Epidemiológia	78
Hygiena detí a mládeže	180
Hygiena výživy	53
Hygiena životného prostredia a zdravia	124
Preventívne pracovné lekárstvo a toxikológia	249

V rámci poradenstva na odvykanie fajčenia bolo poskytnuté odborné poradenstvo 32 klientom, ktorí navštívili poradňu zdravia a prejavili záujem prestať fajčiť.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Anotácia

Každý rok po organizovaní súťaže Prestaň a vyhraj sa realizuje Hodnotenie efektívnosti súťaže na základe výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného u náhodne vybraných respondentov súťaže.

Odpočet plnenia:

Projekt gestorm nerealizovaný.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Cieľ

Prostredníctvom komunitných pracovníkov zdravotnej výchovy (KPZV) dosiahnuť významné zlepšenie zdravotného stavu populácie v rómskych komunitách cestou zlepšenia informovanosti, hygienických návykov, ako aj návykov súvisiacich s podporou a udržiavaním zdravia. Prostredníctvom KPZV zlepšiť akceptáciu zdravého životného štýlu a upevniť vnímanie zdravia ako hodnoty cieľovou skupinou projektu. Znížiť relatívny výskyt ochorení ktoré sa u cieľovej skupiny vyskytujú častejšie než u väčšinovej populácie.

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkove 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

Odpočet plnenia:

Realizácia programu nebola obnovená, za hodnotené obdobie sa pripravil len návrh spôsobu pokračovania realizácie, ku ktorému bolo predložené hodnotenie s posúdením silných, slabých stránok a možných rizík spojených so spôsobom realizácie. V mesiaci december sa uskutočnilo pracovné stretnutie, ktorého sa zúčastnili 2 zamestnanci RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Národný akčný plán pre problémy s alkoholom na roky 2013 – 2020 bol schválený vládou Slovenskej republiky 3.7.2013 uznesením č.341/2013. Hlavným zámerom národného akčného plánu je v prvom rade zvýšiť zdravotné uvedomenie vo vzťahu k podpore zodpovedného, kultúrneho a kontrolovaného užívania alkoholu. Dôležitou oblasťou je prevencia vo vzťahu k zvyšovaniu povedomia a informovanosti o nepriaznivých zdravotných a sociálnych dôsledkoch. Ďalším významným cieľom je oblasť kontroly predaja alkoholických nápojov, kontroly veku kupujúceho, kontroly požívania alkoholu na pracoviskách a v doprave. Akčný plán definuje konkrétne úlohy jednotlivých orgánov štátnej správy. Na tvorbe akčného plánu spolupracovala medzirezortná pracovná skupina.

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Odpočet plnenia:

Projekt nebol realizovaný. Na lokálnej úrovni sa v rámci činností poradne zdravia pre klientov individuálne poskytuje informácia zameraná na negatívne následky spôsobené pravidelným užívaním alkoholu – celkom pre 7 klientov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Odpočet plnenia:

Problematike zdravého starnutia boli venované aktivity v rámci Mesiaca úcty k starším zamerané na osteoporózu a možnosti jej prevencie. Pripravené prednášky boli prednesené klientom a zamestnancom Domova dôchodcov v Tornali pre 45 klientov a uskutočnilo sa aj výjazdové vyšetrenie Poradne zdravia v tomto zariadení, pri ktorom bolo vyšetrených 16 klientov a tiež im bolo poskytnuté komplexné odborné poradenstvo.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Odpočet plnenia:

Plnenie programu sa realizuje aj v rámci plnenia iných programov a projektov, konkrétne aktivity sú uvedené pri kapitolách 9.1, 9.2 a 9.3. Samostatne je venovaná dlhodobá pozornosť riešenia problematiky monitorovaniu stravovacích návykov detí a pohybovému režimu. Zistenia ukázali, že stravovanie detí SR nie je v súlade so zásadami zdravej výživy. Podiel detí udávajúcich pravidelné denné raňajkovanie sa s pribúdajúcim vekom signifikantne znižuje a to zo 71,8% podielu detí predškolského veku na 62,50% v súbore 7-10 ročných detí cez 53,56% detí súboru staršieho školského veku, po 47,6% adolescentov. Štatisticky významný nárast počtu detí neraňajkujúcich alebo pijúcich len nápoj je daný vyšším zastúpením dievčat a detí žijúcich na vidieku. Raňajkovanie je významne viazané na príslušnosť ku kraju SR. Vo vyššom percente udávali deti pravidelné desiatovania, no skladba desiat má s vekom posun k nepriaznivejšej skladbe. Významne viac detí školského a adolescentného veku udávalo v skladbe desiat sladkosti a sladké pečivo. Priaznivé je zistenie, že so stúpajúcim vekom detí pretrváva vysoká proporcia detí udávajúcich pravidelne denne konzumujúcich obed, ale nepriaznivým je zistenie, že s pribúdajúcim vekom detí klesá ich počet obedujúcich v školskej jedálni a je pozorovaný posun príjmu hlavných denných jedál do popoludňajších a večerných hodín. Priemerná energetická hodnota prijímanej stravy detí sa udržala v súlade s odporúčanými výživovými dávkami, ale zistila sa výrazná disbalanciu hlavných živín a nesúlad s OVD, v dôsledku nadmerného prekročenia odporúčaného príjmu bielkovín (od 60 % až po 165%). Zistilo sa aj viac násobné prekročenie obsahu kuchynskej soli ako sú odporúčania SCAN. U detí je nízka denná konzumácia ovocia, zeleniny, rýb a naopak deti obľubujú slané a sladké pochutiny. V sledovanom súbore bola zaznamenaná vysoká proporcia detí obidvoch pohlaví vykazujúcich prehypertenziu a hypertenziu aj s naznačenou tendencie zvyšujúceho sa jej podielu s narastajúcim vekom, v niektorých vekových kategóriách aj na hladine štatistickej významnosti. Analýza obezity ukázala potrebu prehodnotenia súčasných jestvujúcich percentilových kritérií tak, aby bolo možné objektívne zachytiť dynamiku vývoja obezity v detskej populácii. Vo vzťahu k príslušným zisteniam je potrebné edukáciu detskej populácie zamerať na zníženie príjmu kuchynskej soli v rámci celonárodnej stratégie, udržať prijateľnú proporciu detí pravidelne raňajkujúcich a stravujúcich sa v zariadení spoločného stravovania a nájsť efektívne formy spôsobu sústavného vzdelávania v problematike zdravej výživy u detí SR. Hodnotenie záťaže prídavnou látkou dusičnanmi k akceptovateľnej dennej dávke ADI v sledovanom súbore 11 až

18 ročných detí SR bolo na úrovni plnenia od 10,4% po 13,5% pri mediánových hodnotách dusičnanov a priemernej hmotnosti detí, s výraznými krajoými rozdielmi.

Na základe výsledkov monitoringu boli pripravené edukačné materiály pre deti predškolského a školského veku, ktoré je možné používať v rámci vyučovacieho procesu na školách.

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Anotácia

RÚVZ Bratislava realizuje projekt Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji. Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže, personalizované poradenstvo, motivácia detí a rodičov k tvorbe pozitívnych postojov a návykov vo vzťahu k celoživotnému kardio-metabolickému zdraviu, propagácia vedecky podložených informácií o kardio-metabolickom zdraví.

Plánované čiastkové aktivity projektu sú v súlade s prioritami NPPD :

-výživa a fyzická aktivita budovanie základov pre celý život

-psychológia zdravia ako prevencia porúch stravovania s cieľom NPPD zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – Stomatohygiena

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Odpočet plnenia:

Za odpočítané obdobie sa pokračuje v realizovaní projektu na dvoch MŠ regiónu, dvom zamestnancom MŠ zapojených do programu sa poskytlo odborné poradenstvo v problematike stomatohygiény. Pilotný projekt plánovaný na rok 2014, gestor nerealizoval.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komunit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komunit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Odpočet plnenia:

Realizuje sa v rámci činnosti poradne zdravia. Za hodnotené obdobie bolo poskytnuté individuálne poradenstvo osobám v riziku kardiometabolických ochorení. Konkrétne sa prvýkrát vyšetřilo 53 klientov, 57 klientov, ktorí navštívili poradňu zdravia opakovane. Celkom bolo vykonaných 420 biochemických vyšetření a 732 vyšetření funkčných a antropometrických. V rámci populačnej stratégie sa v priestoroch RUVZ pravidelne umiestňujú tematické panely, prezentujú sa výstupy projektov a pod. Celkom aktivít – 9.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Odpočet plnenia:

Gestor projektu neuplatnil požiadavku na spoluprácu pri vyhodnotení II. etapy realizácie.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľ projektu

Projekt má za cieľ podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospeléj populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospeléj populácie. Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

Anotácia

Úroveň zdravotného uvedomenie obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú v SR naďalej závažný zdravotný problém. Preto pristúpilo Slovensko ku projektu Svetovej zdravotníckej organizácie „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“, tzv. TOHES (Tobacco and Health Educational Survey). V rámci surveillance zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí sa štandardnými metódami za použitia štandardného dotazníka anonymne zbierajú a analyzujú kľúčové údaje o informovanosti obyvateľstva a prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam sa má ďalej uberať národný systém kontroly tabaku.

Odpočet plnenia:

K riešeniu doplneného projektu sa v mesiaci október zúčastnil jeden zamestnanec RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě pracovnej porady na RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, kde bola prezentovaná metodika a rozoberali sa možné problémy pri realizácii. Vlastný dotazníkový prieskum od respondentov z nášho regiónu sa zabezpečil v termíne do 30.11.2014. Získané dotazníky v celkovom počte 102 (46 mužov a 56 žien) boli odoslané gestorovi projektu na vytvorenie databázy a vykonanie analýzy v požadovanom termíne.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Rožňave**

1 ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu Protokol o vode a zdraví, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody, a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

Plniť národné ciele Protokolu o vode a zdraví podľa pokynov ÚVZ SR. Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v súvislosti s plnením národných cieľov Protokolu o vode a zdraví neobdržal od ÚVZ SR žiadne pokyny ani usmernenie.

Zhodnotiť problematiku služieb a podmienok prevádzky zariadení poskytujúcich vodorelaxačné a vodoliečebné procedúry so zameraním na kvalitu vody vo vodnom kúpeli (prioritná úloha).

V rámci plnenia prioritnej úlohy bolo odobratých 5 vzoriek vôd z bazénov s recirkuláciou s celoročnou prevádzkou (vírivky) v 3-och zariadeniach poskytujúcich služby verejnosti a 2 vzorky vody z ochladzovacieho bazénu sauny. Laboratórnou analýzou všetkých odobratých vzoriek bol preukázaný nesúlad s požiadavkami ustanovenými Vyhláškou MZ SR č. 308/2012 Z.z. – v 3-och vzorkách boli prekročené medzné hodnoty mikrobiologických ukazovateľov, v 3-och vzorkách boli prekročené medzné hodnoty chemických ukazovateľov, v 1-ej vzorke boli prekročené hodnoty mikrobiologických a chemických ukazovateľov súčasne.

Prevádzkovateľom 3-och zariadení bol v zápisnici uložený zákaz kúpania vo vode, ktorá nespĺňala požiadavky na kvalitu vody v umelom kúpalisku. Zákaz bol prevádzkovateľmi akceptovaný. Po realizácii nápravných opatrení bol akreditovaným skúšobným laboratóriom, na základe požiadaviek prevádzkovateľov, vykonaný odber a analýza vzoriek z predmetných bazénov a tunajšiemu úradu predložený doklad o vyhovujúcej kvalite vody v bazénoch. Za porušenie povinnosti ustanovenej zákonom č. 355/2007 Z.z. zo strany kontrolovaných subjektov boli tunajším úradom uložené 3 pokuty v celkovej sume 465 eur, ktoré boli prevádzkovateľmi uhradené.

Prevádzkovateľovi 1-ého zariadenia wellness boli na základe výsledkov analýz vzoriek vôd odobratých z vírivého bazénu (prekročená medzná hodnota chemických ukazovateľov CHSK_{Mn} a voľný chlór) zápisnične nariadené opatrenia na zabezpečenie kvality vody v bazéne v súlade s požiadavkami ustanovenými Vyhláškou MZ SR č. 308/2012 Z.z.. Po realizácii nápravných opatrení bol akreditovaným skúšobným laboratóriom, na základe požiadavky prevádzkovateľa, vykonaný odber a analýza vzorky z predmetného bazénu a tunajšiemu úradu predložený doklad o vyhovujúcej kvalite vody v bazéne.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ: Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým

škodlivosťami cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

RÚVZ so sídlom v Rožňave nie je vybraným riešiteľským pracoviskom a na plnení úlohy 1.3 sa nepodieľa.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKOL NA ZDRAVIE DETÍ V ROZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

- Zaslal list zriaďovateľom a riaditeľom vybraných základných škôl v okrese Rožňava, ktoré sa zúčastnia projektu, v spolupráci s oddelením HDaM.

V rámci realizácie projektu v spolupráci s oddelením HDaM boli oslovení zriaďovatelia a následne riaditelia dvoch vybraných základných škôl v okrese Rožňava, ktoré sa zúčastnili projektu - ZŠ Zlatá v Rožňave a ZŠ Gemerská v Plešivci.

- Zber údajov prostredníctvom dotazníkov a vykonávanie ďalších činností v rámci terénnej časti projektu v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.

Pracovníčka oddelenia HŽPaZ sa podieľala na distribúcii dotazníkov do ZŠ Gemerská v Plešivci.

- Spracovanie databáz údajov v spolupráci s oddelením HDaM podľa pokynov ÚVZ SR.

Ku dňu 31.12.2014 neboli tunajšiemu úradu poskytnuté „masky“ pre zadávanie a spracovanie údajov.

2 ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

V roku 2014 bola priebežne aktualizovaná evidencia subjektov, ktorých gestorom je odd. PPLaT a evidencia subjektov s vykonávanými pracovnými činnosťami súvisiacimi s expozíciou chemickým karcinogénom, mutagénom, toxickým a veľmi toxickým látkam a zmesiam. Založená bola evidencia vykonávania činností PZS vlastnými zamestnancami, dopĺňaná na základe ohlasovacej povinnosti subjektov. Spolupráca s PZS sa realizovala najmä v súvislosti s prešetrovaním podozrení na chorobu z povolania a metodickým usmerňovaní pri

hodnotení zdravotných rizík pri práci. V rámci spolupráce s Inšpekciou životného prostredia v Košiciach bolo riešené 1 stanovisko k IPKZ. Spolupráca s MPSVaR bola realizovaná na regionálnej úrovni v problematike práce osôb so zdravotným postihnutím. Pre potreby ÚPSVaR v Rožňave bolo vydané stanovisko k chráneným pracoviskám v 10 prípadoch.

Pre Ministerstvo životného prostredia SR, Sekcia environmentálneho hodnotenia a riadenia, Odbor environmentálneho posudzovania bolo vypracované stanovisko k zámeru „Výstavba závodu na zhodnocovanie plastových odpadov v priemyselnom parku v meste Rožňava“, navrhovateľa Ekoplastika, s.r.o., Areál PD č. 73, 919 42 Slovenská Nová Ves. Pre Okresný úrad Rožňava, Odbor starostlivosti o životné prostredie bolo vydané stanovisko k zámeru „Úpravňa mastenca Gemerská Poloma“.

Metodické vedenie zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia zamestnancov pri práci bolo zamerané na pomoc pri zavedení novely zák. č. 355/2007 Z.z. do praxe najmä v otázkach zabezpečenia zdravotného dohľadu pre zamestnancov. V rámci ŠZD bolo vykonaných celkom 193 kontrol. Kontrolná činnosť bola zameraná na výsledky hodnotenia zdravotných rizík pri práci a preventívne opatrenia, prijaté zamestnávateľmi na ich obmedzenie. Ďalej bolo vykonaných 105 ohliadok pracovných priestorov a 528 konzultácií.

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík – rizikové práce

Priebežne sa aktualizuje databáza programu ASTR 2011. V roku 2014 bolo realizovaných 6 aktualizácií programu. Bola doplnená databáza chorôb z povolania. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu nového dizajnu a prostredia pre automatizovaný systém triedenia rizík.

V okrese Rožňava k 31.12.2014 evidujeme. :

Tab.č.2.1

ROK	POČET EXPONOVANÝCH PRACOVNÍKOV					
	Počet celkom		3.kategória		4.kategória	
	Celkom	Žien	Celkom	Žien	Celkom	Žien
2014	970	59	929	59	41	0

Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014

podľa faktorov a kategórie rizikového faktora

(1. a 2. stupeň)

Tab.č.2.2

Rizikový faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kat		4. kat.		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
tuberkulóza	3	3	0	0	3	3
Biologické faktory spolu:	3	3	0	0	3	3
dlhodobé nadmerné jednostranné zaťaženie	4	4	0	0	4	4
Fyzická záťaž spolu:	4	4	0	0	4	4
premenný	385	5	21	0	406	5
ustálený	422	23	17	0	439	23
Hluk spolu:	807	28	38	0	845	28

pevné aerosóly	245	13	3	0	248	13
alergén	32	8	0	0	32	8
chem. karcinogén/mutagén	41	12	3	0	44	12
látky poškodzujúce reprodukciu	36	12	0	0	36	12
dermatotropný	106	0	0	0	106	0
dráždivé	150	4	0	0	150	4
žieravé	80	8	0	0	80	8
toxické	32	8	0	0	32	8
veľmi toxické	32	8	0	0	32	8
Chemické látky a zmesi spolu:	385	25	3	0	388	25
prenášané na ruky	24	0	17	0	41	0
prenášané na celé telo	2	0	1	0	3	0
Vibrácie spolu:	26	0	18	0	44	0

**Počet pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014
podľa prevažujúcej činnosti a kategórie rizikového faktora
(1.stupeň)**

Tab.č.2.3

prevládajúca činnosť		počet exponovaných pracovníkov					
		3.kategória		4.kategória		spolu	
kód	názov	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
A	poľnohosp., lesníctvo a rybolov	9	0	2	0	11	0
B	ťažba a dobývanie	23	4	16	0	39	4
C	priemyselná výroba	808	37	6	0	814	37
D	dodávka elektr., plynu, pary, stud. vzduchu	54	2	17	0	71	2
F	stavebníctvo	11	0	0	0	11	0
N	administrat. a podporné služby	17	9	0	0	17	9
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc	7	7	0	0	7	7
S p o l u		929	59	41	0	970	59

K zmene počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikových prác došlo vznikom nových subjektov (Celtex Rožňava, Drevorez Dobšiná), prehodnotením rizikových prác v organizáciách NsP sv. Barbory Rožňava, Eustream Jablonov nad Turňou, Notes Betliar, Holcim Gemerská Hôrka, SHP Slavošovce alebo zmenou počtu zamestnancov na rizikovom pracovisku.

Predmetom štátneho zdravotného dozoru boli naďalej cielené kontroly dokumentácie v oblasti hodnotenia zdravotných rizík a kategorizácie prác. Súčasťou kontrol je aj prejednávanie zdravotno-hygienickej situácie v jednotlivých subjektoch a metodická podpora pri jej zefektívňovaní.

- Počet subjektov, u ktorých evidujeme vyhlásené rizikové práce: **45**
- Počet opatrení nariadených v rámci kontrolnej činnosti: **78**

V súlade s požiadavkami Vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o kritériách na zaraďovanie prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií bolo v roku 2014 realizovaných:

- Počet prehodnotených rozhodnutí o rizikových prácach: **8**
- Počet vydaných nových rozhodnutí o rizikových prácach: **2**

- Počet zrušených rozhodnutí o rizikovej práci: **0**
- Počet kontrol / ŠZD / zameraných na posudky rizika a prevádzkové poriadky: **64**
- Počet konzultácií pri metodickom usmerňovaní zamestnávateľov v problematike: **137**
- Počet aktivít v rámci posudzovania nových investičných projektov pri hodnotení zdravotných rizík pri práci v súvislosti s posudzovanou technológiou: **4**
- Počet schválených prevádzkových poriadkov pre činnosti súvisiace s expozíciou škodlivým faktorom pri práci: **34**
- Z uvedeného počtu boli schválené PP podľa faktorov:
  - Chemické faktory: **20**
  - Hluk: **10**
  - Biologické faktory: **2**
  - Vibrácie: **2**
  - Sankčné opatrenia /rizikové pracoviská/: **0**

V rámci metodického usmerňovania subjektov Potravinárskej výroby, dozorovaných inými odbornými odd. RÚVZ bola venovaná pozornosť najmä problematike realizácie opatrení na obmedzovanie alebo odstránenie zdravotných rizík a problematike procesu zaraďovania zamestnancov na výkon pracovnej činnosti na základe výsledkov posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu. Cieľená kontrola bola vykonaná v Pivovare Kaltenecker v Rožňave. Realizovalo sa hodnotenie pracovného prostredia a pracovných podmienok v Lidl Rožňava, ktoré bolo využité ako podporný materiál pre vyhodnotenie opatrení prijatých v roku 2008 na elimináciu fyzickej záťaže pri práci. Pokračovalo sa v hodnotení pracovných podmienok v organizáciách poskytujúcich finančné služby - UniCredit Bank, OTP banka, Tatra banka, ČSOB.

Individuálne poradenstvo v oblastiach súvisiacich so zabezpečením ochrany zdravia pri práci bolo zabezpečené v rámci celoročnej činnosti ŠPCOPZP (špecializované poradenské centrum ochrany a podpory zdravia pri práci). Poradňu ŠPCOPZP navštívilo v roku 2014 celkom **62** klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo v oblasti predchádzania chorobám z povolania, tvorbe zdravého pracovného prostredia a zdravých pracovných podmienok.

V roku 2014 bol realizovaný prieskum informovanosti zamestnancov v problematike pracovného prostredia a pracovných podmienok- vid'. tab. č. 2.1.4. Prieskum konštatuje dobrú úroveň informovanosti zamestnancov v problematike ochrany zdravia pri práci. Výsledky prieskumu boli vyhodnotené a prerokované so zamestnávateľmi.

Tab.č.2.1.4

Organizácia	Počet vyplnených dotazníkov	Kontrolné listy
LIDL Slovenská republika v.o.s RV	14	Bremená
SCA HP Slovakia s.r.o.G.Hôrka	103	Zobrazovacie jednotky
Tatra Banka RV	5	Zobrazovacie jednotky
OTP Banka RV	3	Zobrazovacie jednotky
UNI Credit Bank RV	4	Zobrazovacie jednotky
ČSOB RV	5	Zobrazovacie jednotky

V rámci spolupráce s Klinikou pracovného lekárstva a klinickej toxikológie evidujeme:

- Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania: **24**
- Počet hlásených chorôb z povolania / z toho ohrození chorobou z povolania: **17/0**

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí.

Aj v roku 2014 je venovaná v rámci ŠZD pozornosť subjektom vykonávajúcim činnosť v rastlinnej výrobe v náväznosti na chemickú ochranu rastlín ako aj na plnenie oznamovacej povinnosti spoločností vykonávajúcich služby v oblasti DDD činnosti. Pozornosť bola v rámci ŠZD venovaná skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. K problematike skladovania a aplikácie chemických prípravkov na ochranu rastlín predložilo podklady **16** subjektov.

- Počet rozhodnutí na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami: **2**
- Počet rozhodnutí na nakladanie s nebezpečným odpadom: **3**
- Počet kontrol v rámci ŠZD vykonaných v poľnohospodárskych zariadeniach: **26**
- Počet zasadaní komisie na preskúšanie odbornej spôsobilosti na prácu s TL a VTL za účasti zástupcu RÚVZ v Rožňave: **1**
- Počet preskúšaných v komisii na preskúšanie odbornej spôsobilosti pre prácu s TL, VTL: **5**
- Počet hlásených DDD činností v zariadeniach v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Rožňave: **15**
- Počet kontrol realizácie DDD činnosti v konkrétnom zariadení: **2**
- Počet odborných konzultácií pre problematiku ochrany zdravia pri práci s nebezpečnými chemickými faktormi: **112**
- Počet havarijných situácií pri práci s toxickými a veľmi toxickými látkami: **0**
- Počet realizátorov DDD činnosti: **11**
- Počet subjektov vykonávajúcich ekohospodárstvo: **8**
- Sankčné opatrenia : **0**

Pozornosť bola venovaná metodickému usmerňovaniu subjektov v okrese Rožňava pri uplatňovaní platných právnych úprav pri uvádzaní chemických látok na trh a pri praktickom presadzovaní nariadenia REACH. Súčasťou ŠZD bola aj cieľená kontrola kariet bezpečnostných údajov.

Počet cieľených kontrol KBÚ: **22**

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém.

V rámci problematiky odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest je vedená evidencia oznámení o vykonávanej činnosti subjektov, ktorým bolo príslušným orgánom verejného zdravotníctva vydané rozhodnutie na uvedenú činnosť. V rámci kontrolnej činnosti je venovaná aj pozornosť klasifikácii používaných chemických látok a zmesí so zameraním na karcinogénne a mutagénne riziko. Pravidelne je aktualizovaná databáza subjektov, kde na pracoviskách sú používané chemické karcinogény. Bola riešená expozícia profesie upratovačka v súvislosti s vykonávanou činnosťou na Onkologickej ambulancii NsP Rožňava.

- Počet vydaných rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou a skladovaním karcinogénov na pracovisku: **1**
- Počet vydaných rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest: **6**

- Počet oznámení o vykonávaní odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **10**
- Počet podnetov týkajúcich sa odstraňovania materiálov obsahujúcich azbest: **0**
- Počet kontrol realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest: **2**
- Sankčné opatrenia: **0**

Kontrola realizácie opatrení pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest bola realizovaná pri odstraňovaní strešnej krytiny v spoločnosti Plastprodukt Slovakia s.r.o. Brzotín a pri odstraňovaní kanalizačného potrubia v bytovom dome Zakarpatská 22 na sídlisku Juh v Rožňave.

Zaobchádzanie s chemickými karcinogénmi (CH.K.):

- Počet organizácií, v ktorých sa manipuluje s CH.K.: **16**
- Počet kontrol v rámci ŠZD (užív. povolenie): **8**

Prehľad chemických karcinogénov zaradených do:

1. skupiny :

azbest - rekonštrukčné práce v stavebníctve, cytostatiká / zaradené /- aplikácia pri liečbe, reagenty, radón – podzemné pracoviská, oxid kremičitý - podzemné pracoviská, zlievárenské piesky, drevný prach /tvrdé drevo- buk, dub / - spracovanie dreva

2 . skupiny:

výfukové plyny dieselových motorov – podzemné pracoviská, prípravky na ochranu rastlín - zložky jednotlivých zmesí, prípravky na povrchovú ochranu kovov, výroba vápna

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 29 zoznamu chorôb z povolania: **5**

Počet prešetrených podozrení na chorobu z povolania v položke 28 zoznamu chorôb z povolania v súvislosti s DNJZ: **13**

Počet hlásených chorôb z povolania z titulu DNJZ: **6**

Účasť na Regionálnych konzultačných dňoch chorôb z povolania na KLPaKT v Košiciach: **8**

V rámci metodického vedenia bola práca v roku 2014 zameraná na odborné poradenstvo v oblasti ergonomických požiadaviek pri práci ako aj v problematike DNJZ horných končatín pri práci. Riešenie tejto problematiky je jednou z priorit v rámci projektu Zdravé pracoviská v SCA HP Slovakia Gemerská Hôrka. Pozornosť je venovaná aj možnému poškodeniu chrbtice v súvislosti s DNJZ a s dvíhaním a prenosom bremien (predajňa LIDL Rožňava, veľkosklad alkoholu ALEX s.r.o. Brzotín). Prešetrovanie podozrenia na chorobu z povolania z titulu DNJZ bolo realizované u nasledovných profesií: ošetrovateľ dobytky, robotník v kovovýrobe, obsluha pásovej píly na textil, obsluha profilovacej linky v kovovýrobe, prevádzkový montér vodovodu, vodič – automechanik, údržbár. Aktívne prebieha spolupráca v uvedenej problematike s KPLaKT Košice. Vedúci odd. PPLaT je členom pracovnej skupiny pre prípravu novelizácie Vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z.z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci.

Práca bola zameraná na usmerňovanie realizácie intervenčných programov, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci.

2.2.1 Zdravé pracoviská

V prvom polroku 2014 bol vypracovaný návrh aktivít v závode SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka na základe výsledkov vyhodnotenie časti projektu „ Pracovné prostredie a pracovné podmienky“. Návrh bol prerokovaný v manažmente závodu v rozsahu:

- zhodnotiť senzoricke zátáž zamestnancov, využívajúcich výpočtovú techniku viac ako 4 hodiny v jednej pracovnej zmene
  - kontrola opatrení, doporučených pri hodnotení pracovnej zátáže pri manipulácii s bremenami / expedícia, baličky, výroba - suroviny /
  - v súlade s aktivitami zamestnávateľa v oblasti ergonómie práce vyhodnotiť možnosti ergonomických opatrení na jednotlivých pracoviskách
  - vyhodnotiť pracovné podmienky zamestnancov v profesii administratívny pracovník v súlade s požiadavkami NV SR č 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.
  - vyhodnotiť zátážové faktory práce v profesii administratívny pracovník
- Návrh ako aj realizácia výstupov bola riešená za účasti PZS zamestnávateľa.

Pre rok 2014 boli určené priority:

- vyhodnotiť pracovné podmienky zamestnancov v profesii administratívny pracovník v súlade s požiadavkami NV SR č 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.
- vyhodnotiť zátážové faktory práce v profesii administratívny pracovník

Zároveň bol ustanovený realizačný tím. V mesiaci jún bolo uskutočnené 1. pracovné jednanie realizačného tímu. Zamestnávateľ informoval o vybranej skupine **103** respondentov rozdelenej do 3 skupín:

- 1./ Len administratívna budova
- 2./ Administratívne budova aj výroba
- 3./ Len výroba

Zástupcovia RÚVZ informovali o dizajne šetrenia, ktorého súčasťou je aj dotazníkové šetrenie. Súčasťou batérie dotazníkov bol upravený dotazník pre monitorovanie zdravotného stavu a pracovnej pohody zamestnancov, dotazník pre zamestnanca: aplikovanie ergonomických zásad pri práci so zobrazovacími jednotkami, dotazník zrakových ťažkostí počas práce a po ukončení práce, dotazník hodnotenia psychickej pracovnej zátáže a dotazník informovanosti zamestnancov. Pre zamestnancov bol vypracovaný a sprístupnený na vnútrozávodnom intranete informačný materiál o pripravovanej akcii.

V druhom polroku 2014 bolo realizovaných 6 výjazdov, v rámci ktorých sa zúčastnili respondenti riadeného dotazníkového šetrenia. Vyhodnotenie dotazníkov bude predmetom činnosti v priebehu prvého polroku 2015. Ďalej boli vykonané na pracoviskách THP vo všetkých objektoch závodu 3 ciele kontrolы pracovných podmienok a pracovného prostredia so zameraním na ergonómiu pracoviska a prácu s výpočtovou technikou. Kontrolы boli spojené s metodickým usmernením zamestnancov v problematike.

Pokračuje podpora firemného projektu Health and Lifestyle PCE, kde bola navrhnutá intervenčná aktivita – Projekt „Spoločne za zdravím“. Bolo vytvorených 5 súťažiacich skupín, v ktorých ľudia prijali konkrétne ciele pre ozdravenie životného štýlu. Boli vykonané vstupné vyšetrenia zamerané na cieľové ukazovatele (kondícia, zloženie tela atď.). Pripravila sa metodika hodnotenia dosiahnutých výsledkov a spôsob usmerňovania celého procesu. V roku 2014 boli uskutočnené 2 kontrolné vyhodnotenia. Konštatuje sa istá stagnácia plnenia cieľov súťažiacich skupín s odôvodnením vysokého pracovného zaťaženia.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP / OSHA Bilbao / zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

V rámci svetového dňa BOZP bol v regionálnych novinách a na infotextovej stránke Rožňavskej televízie uverejnený článok Š. Roda: Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách. Kampaň zdravé pracoviská 2014-2015 je zameraná na riadenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci a jej cieľom je zlepšiť pochopenie problematiky duševného zdravia a prispieť tak k prekonávaniu rozdielov v názoroch. Pri príležitosti zahájenia kampane Zdravé pracoviská 2014-2015 vyhlásenej Európskou agentúrou pre bezpečnosť a ochranu zdravia organizoval NIP Košice, ako národné kontaktné miesto Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci, seminár Zdravé pracoviská bez stresu, kde vedúci odd. PPLaT prezentoval prednášku „Psychosociálne faktory práce – európske informačné kampane“.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce / SLIC /

„Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“.

V prvom polroku 2014 boli predmetom prejednávania so zamestnávateľom aj so zamestnancami výsledky z prieskumu 2 zariadení sociálnych služieb v okrese Rožňava. Výsledky poukázali na rozdielne vnímanie niektorých ukazovateľov pri práci vyplývajúce z odlišností v riadení a organizácii práce. Zamestnávateľom boli poskytnuté príklady preventívnych opatrení pre obmedzenie psychosociálnych rizík.

2.3 Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl

RÚVZ so sídlom v Rožňave, odd. PPLaT neplní uvedenú úlohu.

2.4 Ľudský biomonitring – sledovanie záťažové skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

V roku 2014 odd. PPLaT nebolo vyzvané na spoluprácu pri plnení úlohy. Po analýze vstupných materiálov poskytnutých v roku 2013 a rozpracovaní úlohy na regionálne podmienky budú vybrané RÚVZ zaradené do riešiteľského tímu.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Vytvorená databáza subjektov, v ktorých sú zriadené chránené pracoviská a chránené dielne, je v spolupráci s ÚPSVaR Rožňava pravidelne aktualizovaná. V rámci ŠZD boli vykonané kontroly pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov 10 chránených dielní a chránených pracovísk. Zistenia z výkonu ŠZD neboli v rozpore s podmienkami uvedenia predmetných priestorov do prevádzky.

- Počet rozhodnutí - nové chránené pracoviská: **4**
- Počet stanovísk - nové chránené pracoviská: **3** (zriadené v už uvedených priestoroch do prevádzky)
- Počet stanovísk - možnosť zriadenia chráneného pracoviska: **4**
- Počet vydaných stanovísk k preobsadeniu pracovného miesta na chránenom pracovisku: **6**
- Počet kontrolovaných chránených pracovísk: **10**
- Počet kontrol na chránených pracoviskách: **10**

- Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na kontrolovaných pracoviskách: **22** z toho 5 žien
- Kontrolné listy: **3** (Zobrazovacie jednotky)

3 ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY A PBP

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Bolo vyšetrených 80 mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu a zaradených takto:

- a) ženy - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- b) ženy - veková kategória 35 - 54 r. v počte 20
- c) muži - veková kategória 19 - 34 r. v počte 20
- d) muži - veková kategória 35 - 59 r. v počte 20

Každý klient obdržal:

1.1. návod na vyplnenie 1-dňového jedálneho lístka. Vyplnený jedálny lístok bol počítačovo spracovaný v programe Alimenta.

Výstup po spracovaní údajov poskytol údaj o:

- energetickom príjme,
- príjme základných živín - bielkovín, tukov, sacharidov,
- vitamínov,
- minerálií,
- hrubej vlákniny,
- cholesterolu zo stravy,
- NaCl,
- tekutín,

všetko v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami.

V roku 2014 sa monitoroval obsah nasýtených mastných kyselín, nenasýtených mastných kyselín s 1 =, nenasýtených mastných kyselín s viac =, trans-mastných kyselín v strave formou programu Alimenta.

1.2. I. časť - Dotazník o životospráve (A.spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti B.pohybová aktivita a životospráva)

Výstup - vyplnené dotazníky poskytli informácie o:

- stravovacích zvyklostiach,
- spotrebe pokrmov,
- pohybovej aktivite,
- vplyve stresu na organizmus.

II. časť - Klinicko - somatometrický dotazník

Výstup poskytol informácie o:

- hmotnosti,

- výške,
- BMI,
- WHR,
- TKs,
- TKd.

III. časť - Biochemické vyšetrenie

Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu:

- celkový cholesterol,
- triacylglyceroly,
- HDL cholesterol,
- LDL cholesterol,
- glukóza.

Vyšetrenie sa uskutočnilo na prístroji Reflotron.

Výsledky:

Dotazník o životospráve

- **Fahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, 50 % uviedlo, že sa stravuje 4 krát denne, 85 % menej často konzumuje bravčové mäso, 65 % menej často konzumuje hydinu, 65 % menej často konzumuje živočíšne tuky, 27 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 58 %, 70 % konzumuje menej často kyslo mliečne výrobky, 40 % konzumuje menej často a 40 % nekonzumuje nízko tučné jogurty, 90 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 60 % a menej často 35 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje až 80 %, 60 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 65 % konzumuje pravidelne a veľmi často a 25 % konzumuje menej často nesladené nealkoholické nápoje, 90 % nekonzumuje sóju, 55 % nekonzumuje špenát, 65 % menej často konzumuje morské ryby,
- **Fahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** 95 % žien uviedlo, že používajú bežnú stravu, rovnaké % a to 40 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát a 4 krát denne, 65 % menej často konzumuje bravčové mäso, 70 % menej často konzumuje hydinu, 70 % konzumuje menej často živočíšne tuky, takmer 37 % menej často konzumuje mlieko, až 50 % uviedlo, že vôbec nekonzumuje mlieko, kyslo mliečne výrobky konzumuje menej často 40 %, 50 % konzumuje menej často nízko tučné jogurty, 80 % konzumuje menej často strukoviny, menej často konzumuje 65 % zeleninu a 65 % konzumuje pravidelne a veľmi často ovocie, až 75 % vôbec nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 45 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 55 % nekonzumuje sóju, 60 % nekonzumuje špenát, 70 % menej často morské ryby,
- **Fahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, rovnaké % a to 30 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát a 4 krát denne, 65 % menej často konzumuje bravčové mäso, 80 % menej často konzumuje hydinu, 65 % menej často konzumuje živočíšne tuky, takmer 39 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko 48 %, 55 % nekonzumuje kyslo mliečne výrobky, rovnaké % a to 40 % konzumuje menej často a nekonzumuje nízko tučné jogurty, 90 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 55 % a menej často 40 %, ovocie pravidelne a veľmi často a menej často rovnako konzumuje 45 %, 60 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 45 % konzumuje pravidelne a veľmi často a 40 % konzumuje menej často nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 75 % nekonzumuje špenát, 60 % menej často konzumuje morské ryby,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** 100 % mužov uviedlo, že používajú bežnú stravu, 65 % uviedlo, že sa stravuje 3 krát denne, 35 % menej často konzumuje bravčové mäso, 75 % menej často konzumuje hydinu, 70 % menej často konzumuje živočíšne tuky, skoro 35 % uviedlo, že menej často konzumuje mlieko, vôbec nekonzumuje mlieko až 61 %, 45 % konzumuje menej často a 50 % nekonzumuje kyslo mliečne výrobky, 40 % konzumuje menej často a 50 % nekonzumuje nízko tučné jogurty, 85 % konzumuje menej často strukoviny, zeleninu pravidelne a veľmi často konzumuje 45 % a menej často 55 %, ovocie pravidelne a veľmi často konzumuje 40 % a menej často 55 %, 55 % nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené, 50 % konzumuje pravidelne a veľmi často nesladené nealkoholické nápoje, 80 % nekonzumuje sóju, 80 % nekonzumuje špenát, 65 % menej často konzumuje morské ryby.

Záver:

Oproti roku 2013 nedošlo v spotrebe potravín k výrazným zmenám. Z výsledkov vyplynulo, že vo všetkých vekových kategóriách neustále pretrváva nižšia spotreba mlieka, kyslo mliečnych výrobkov a nízkotučných jogurtov, v priemere pribudlo tých klientov, ktorí nekonzumujú uvedené potraviny. Nepriaznivá situácia pretrváva u sóje a špenátu, 76 % klientov nekonzumuje sóju a takmer 68 % nekonzumuje špenát. Spotreba zeleniny a ovocia je pomerne priaznivá, vo všetkých vekových kategóriách takmer 50 % pravidelne a veľmi často a rovnako takmer 50 % menej často konzumuje zeleninu, skoro 58 % pravidelne a veľmi často a skoro 37 % menej často konzumuje ovocie. Pomerne priaznivá situácia je v konzumácii bravčového mäsa, hydiny, živočíšnych tukov, strukovín a nealkoholických nápojov nesladených. Skoro 87 % klientov uvádza, že konzumuje menej často strukoviny, skoro 58 % mužov a v priemere vyššie percento, skoro 68 % žien nekonzumuje nealkoholické nápoje sladené. Nižšie % oproti minulému roku, 65 % všetkých klientov menej často konzumuje morské ryby.

Dotazník o pohybovej aktivite

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** dotazníkom o pohybovej aktivite a životospráve bolo zistené, že 5 klientiek nemá žiadnu pohybovú aktivitu, 30 % žien sa venuje 2 - 3 hodiny do týždňa pohybu a 25 % žien 4 - 5 hodín do týždňa, až 70 % žien uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, 55 % uvádza, že nezmenili životosprávu, 75 % uvádza, že sú vystavené stresovým faktorom niekedy,

- **Ľahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** len 3 klientky, t.j. 15 % žien uviedlo, že nemá žiadnu pohybovú aktivitu, až 40 % žien sa pohybuje 1 hodinu a 25 % žien sa pohybuje 4 - 5 hodín do týždňa, 50 % hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 80 % žien nezmenilo svoju životosprávu, 45 % uvádza, že sú vystavené vo zvýšenej miere stresovým faktorom a 55 % niekedy,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** len 2 klienti uviedli, že nemajú žiaden pohyb, rovnako 25 % mužov sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny a viac hodín do týždňa a 20 % mužov 4 - 5 hodín, 55 % uviedlo, že ich životospráva je uspokojivá, 55 % nezmenilo svoju životosprávu, až 50 % uvádza, že sú vystavení vo vyššej miere a 45 % uvádza, že sú niekedy vystavení stresovým faktorom,

- **Ľahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** len 3 klienti uviedli, že nemajú žiaden pohyb, 40 % sa pohybuje 2 - 3 hodiny a 20 % 4 - 5 hodín do týždňa, 55 % mužov hodnotí svoju životosprávu ako uspokojivú, 65 % mužov v poslednom období nezmenilo svoju životosprávu, rovnako 50 % uviedlo, že sú vo zvýšenej miere a niekedy vystavení stresovým faktorom.

Záver

Priaznivejšia situácia oproti minulému roku bola zistená v pohybovej aktivite mladších a starších žien, vyššie % žien sa venuje telesnej aktivite 2 - 3 hodiny do týždňa a 4 - 5 hodín do

týždňa. U mužov sa situácia nezhoršila, v priemere sa viac ako 1 hodinu do týždňa pohybuje 71 % mladších a starších mužov. V priemere takmer 60 % žien a 55 % mužov uvádza, že ich životospráva je uspokojivá, takmer 64 % nezmenilo svoju životosprávu. 45 % starších žien a 50 % mladších a 50 % starších mužov je vystavených vo zvýšenej miere stresu, až 65 % všetkých žien a 48 % všetkých mužov je niekedy vo zvýšenej miere vystavených stresu.

Spotreba výživových faktorov

- **Fahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 4 žien t.j. 20 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 40 %, tukov 45 %, kyseliny listovej 45 %, kyseliny linolovej 60 %, nenaplnenie odporúčanej dávky bolo zistené u sacharidov 70 %, vitamínu C 50 %, vody 35 %, vlákniny 80 %, NaCl 50 %, kyseliny linolénovej 70 %, železa 65 %, jódu 55 %, vitamínu A 75 %, vitamínu D 100 %, vitamínu E 90 %,

- **Fahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených žien bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 2 žien t. j. 10 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 55 %, kyseliny listovej 35 %, kyseliny linolovej 55 %, nenaplnenie u sacharidov 95 %, vitamínu C 60 %, vody 55 %, vlákniny 80 %, kyseliny linolénovej 75 %, železa 75 %, jódu 70 %, vitamínu A 90 %, vitamínu D 80 %, vitamínu E 90 %,

- **Fahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu len u 1 muža t.j. 5 %, nadbytok príjmu bol zistený u bielkovín 55 %, tukov 45 %, NaCl 55 %, kyseliny listovej 45 %, kyseliny linolovej 80 %, železa 75 %, nenaplnenie u sacharidov 95 %, vitamínu C 65 %, vody 55 %, vlákniny 80 %, kyseliny linolénovej 70 %, jódu 60 %, vitamínu A 80 %, vitamínu D 95 %, vitamínu E 90 %,

- **Fahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** sledovaním vybraných výživových faktorov z celkového počtu vyšetrených mužov bolo zistené prekročenie energetického príjmu u 3 mužov t. j. 15 %, prekročenie odporúčanej výživovej dávky bolo zistené u bielkovín 60 %, tukov 60 %, NaCl 65 %, kyseliny listovej 60 %, kyseliny linolovej 65 %, železa 55 %, jódu 45 %, nenaplnenie odporúčanej výživovej dávky bolo u sacharidov 90 %, vitamínu C 60 %, vody 50 %, vlákniny 55 %, kyseliny linolénovej 60 %, jódu 45 %, vitamínu A 75 %, vitamínu D 85 %, vitamínu E 90 %.

Záver

Boli zistené nedostatky vo všetkých vekových kategóriách v nenaplnení odporúčanej dávky sacharidov takmer 88 %, t.j. u mladších a starších žien necelých 83 % a u mladších a starších mužov 93 %, vitamínu C takmer 59 %, t.j. u mladších a starších žien takmer 55 % a u mladších a starších mužov necelých 63 %, vody skoro 49 %, t.j. u mladších a starších žien 45 % a u mladších a starších mužov takmer 53 %, vlákniny v priemere 74 %, t.j. u mladších aj starších žien 80 %, u mladších mužov a starších mužov v priemere skoro 68 %. V každej vekovej kategórii bolo zistené prekročenie príjmu bielkovín, t.j. u žien 48 %, u mužov skoro 58 %, tukov u mužov 53 %, NaCl u mužov 60 %, kyseliny listovej hlavne u mužov takmer 53 %. Nepriaznivá situácia je naďalej v príjme vody, v priemere len 37 % malo naplnený príjem. U kyseliny linolénovej viac ako 68 % všetkých klientov nenaplnilo príjem, u železa 70 % žien, vo všetkých vekových kategóriách nebol naplnený príjem u jódu takmer 58 %, u vitamínu A 80 %, u vitamínu D 90 %, u vitamínu E 90 %. Priaznivá situácia trvá v príjme energie, cholesterolu, kyseliny linolovej, prekročenie príjmu cholesterolu bolo zistené len u 24 % všetkých klientov. Najväčšie príjmy boli zistené u bielkovín, tukov u mužov, NaCl u mužov, kyseliny listovej, kyseliny linolovej, a to 60 % bielkovín u starších mužov, 60 %

tukov u starších mužov, 65 % NaCl u starších mužov, 60 % kyseliny listovej u starších mužov a kyseliny linolovej 80 % u mladších mužov.

Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie

- **Ďahko pracujúce ženy vo veku 19 - 34 rokov:** u 4 žien bola zistená nadváha t.j. 20 % a až u 7 žien obezita, t.j. 35 % z celkového počtu, 25 % malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu,
- **Ďahko pracujúce ženy vo veku 35 - 54 rokov:** u 8 žien bola zistená nadváha, t.j. 40 % a u 5 žien obezita, t.j. 25 % z celkového počtu, 40 % malo zvýšené hodnoty WHR, 30 % malo zvýšené hodnoty C Cholesterolu,
- **Ďahko pracujúci muži vo veku 19 - 34 rokov:** u 9 mužov bola zistená nadváha, t.j. 45 % a u 3 mužov obezita, t.j. 15 % z celkového počtu, 55 % malo zvýšené hodnoty WHR, 50 % malo hraničné a 30 % malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu,
- **Ďahko pracujúci muži vo veku 35 - 59 rokov:** až u 12 mužov bola zistená nadváha, t.j. 60 % a až u 7 mužov obezita, t.j. 30 % z celkového počtu, až 90 % malo zvýšené hodnoty WHR, 35 % mužov malo hraničné hodnoty TK_s a 30 % mužov malo zvýšené hodnoty TK_d, rovnaké % t.j. 35 % mužov malo hraničné a zvýšené hodnoty HDL cholesterolu.

Záver

Ako rizikový faktor bola zistená nadváha 40 % u starších žien a 45 % u mladších mužov a až 60 % u starších mužov, obezita u 35 % mladších a 25 % starších žien a u 30 % starších mužov. Zvýšené hodnoty WHR boli zistené vo všetkých vekových kategóriách, okrem mladších žien, viac u mužov, najviac u starších mužov až 90 %. Zvýšené hodnoty HDL cholesterolu malo 25 % mladších žien, nepriaznivejšia však bola situácia u mužov, kde 30 % mladších mužov a 35 % starších mužov malo zvýšené hodnoty HDL cholesterolu.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Cieľ: Monitorovanie obsahu jódu s cieľom zabezpečenia kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

1. kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)

Odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) vykonávali zamestnanci oddelenia hygieny výživy a PBP RÚVZ so sídlom v Rožňave podľa plánu odberu vzoriek potravín v rámci výkonu úradnej kontroly potravín v roku 2014. Z distribučnej siete okresu Rožňava bolo celkovo odobratých a laboratórne vyšetrených: **24** vzoriek z dovozu - na množstvo **KJ**, **KJO₃** a **ferokyanidu draselného, senzoričky**. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky jedlej soli boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch. Dňa 22.12.2014 RÚVZ so sídlom v Rožňave e-mailom zaslal RÚVZ so sídlom v Košiciach správu s tabuľkami o plnení programu a projektu ochrany zdravia za rok 2014.

2. kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme budú v rámci pilotného programu riešené RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Cieľ: Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) so vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistencii a nožnej migrácie nanočastíc.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Cieľ : Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Cieľ: Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ bola odobratá jedna vzorka obalu potraviny raju Smotana na šľahanie, Trvanlivá smotana na šľahanie na laboratórne vyšetrenie. Vzorka bola laboratórne vyšetrená v RÚVZ so sídlom v Poprade, výsledok rozboru bude vyhodnotený v záverečnej správe NRC Poprad za SR.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Cieľ: Kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných medií, za rôznych podmienok.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 v súlade s Metodickým pokynom k odberom vzoriek k Viacročnému plánu pre úradnú kontrolu potravín „Materiály a predmety určené na styk s potravinami“ RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Cieľ:

1. kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označovania výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných súvislostí s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Podľa usmernenia na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami v roku 2014 boli odobraté v mesiaci január 4 vzorky zubných pást s bieliacim účinkom pre dospelých na stanovenie regulovaných látok (fluór, 2,2'- dioxyetanol, peroxid vodíka). Laboratórne vyšetrené vzorky boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V mesiaci máj boli odobraté 4 vzorky kozmetických výrobkov dennej spotreby deklarujúce UV filtre pre dospelých na stanovenie regulovaných látok (konzervačné látky, vonné látky, UV filtre) a mikrobiologické vyšetrenie. 3 laboratórne vyšetrené vzorky boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch, u 1 laboratórne vyšetrené vzorky s označením DC Dermacol BB Cream Multiaktívny skrášľujúci krém 8v1 OF30 Bronze neboli dodržané požiadavky v ukazovateli oktylsalicylát. Dňa 16.10.2014 bol e-mailom zaslaný ÚVZ SR Bratislava protokol o skúške č. P14-004886 výrobku DC Dermacol BB Cream Multiaktívny skrášľujúci krém 8v1 OF30 Bronze na ďalšie doriešenie so zodpovednou osobou.

V mesiaci jún boli odobraté 2 vzorky výrobkov pre dospelých deklarujúcich prítomnosť vitamínu C na chemické a mikrobiologické vyšetrenie. Všetky laboratórne vyšetrené vzorky boli **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V mesiaci september boli odobraté 2 vzorky (farby na báze heny) na stanovenie zakázaných látok a mikrobiologické vyšetrenie. U 2 laboratórne vyšetrených vzoriek neboli dodržané požiadavky na mikrobiologickú čistotu pre aeróbne mezofilné baktérie – počet. Dňa 7.1.2015 bol e-mailom zaslaný ÚVZ SR Bratislava materiál na doriešenie so zodpovednou osobou.

V mesiaci október bol vykonaný odber 1 vzorky (farby na vlasy a obočie) na stanovenie regulovanej látky (p-fenyléndiamínu) a mikrobiologické vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

V mesiaci november bol plánovaný odber 1 vzorky (výrobku pre dospelých na profesionálne použitie) na stanovenie neregulovanej látky (AHA kyseliny) a mikrobiologické vyšetrenie. Odber nebolo možné vykonať z dôvodu nedostupnosti výrobku v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo v regióne Rožňava. Informácia bola zaslaná e-mailom dňa 13.11.2014 ÚVZ SR Bratislava.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Cieľ: Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bude realizovaný:

- u zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh v EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- pri kozmetických výrobkoch, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- u látok, ktoré sa používajú v nano forme,
- pri veľkosti nano častíc,
- pri tvrdeniach používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť.

Na základe usmernenia na kontrolu kozmetických výrobkov so zložkami v nano forme boli vykonané kontroly vo veľkosklade kozmetických výrobkov a dvoch maloobchodných predajniach kozmetických výrobkov. Skontrolovaných bolo **30** kozmetických výrobkov, pričom u **3** výrobkov boli zistené zložky v nano forme. Dňa 12.9.2014 RÚVZ so sídlom v Rožňave zaslal e-mailom ÚVZ SR Bratislava správu s vyplnenými kontrolnými záznamami.

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Cieľ: - overenie kvality balenej vody v dávkovačoch vody (watercooleroch) vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárnach so zameraním na biologické riziká

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 bola odobratá jedna vzorka potraviny Aqua Pro Pramenitá voda na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

7.5 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Cieľ: - monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,

- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Na základe plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 bola odobratá jedna vzorka potravy Hero Sunar Komplex Počiatočná sušená mliečna výživa dojčiat 1 od narodenia na laboratórne vyšetrenie. Laboratórne vyšetrená vzorka bola **v zhode** s požiadavkami uvedenými vo všeobecne záväzných právnych predpisoch.

7.20 Monitoring glykozidov steviolu v zmrzlínach, náplniach a dekoráciách cukrárenských výrobkov

Cieľ: Cieľom je zmonitorovať používanie glykozidov steviolu ako náhradného sladidla v cukrárenských výrobkoch.

Podľa plánu úradnej kontroly potravín na rok 2014 RÚVZ so sídlom v Rožňave úlohu neplní.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľ: Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu OVD a pohybového režimu.

Realizácia projektu v roku 2014 zahŕňala ukončenie zberu, sumarizáciu údajov a celkové vyhodnotenie zo strany ÚVZ SR.

4.2 Zneužívanie návykových látok (tabak, alkohol, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľ: Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti.

V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy TAD 1, 2, 3 sa v mesiaci september 2014 uskutočnilo ďalšie opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov.

V rámci riešenia projektu „TAD – školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách“ bol vykonaný dňa 24. 09. 2014 v ročníkoch 5. – 9. dotazníkový prieskum v Základnej škole na Ulici pionierov v Rožňave. Výber bol vykonaný náhodne, za každý ročník bola vybratá jedna trieda. Celkový počet zúčastnených žiakov bol **145**.

Vyplnené dotazníky a s ním súvisiace hlásenia za triedu boli v termíne zaslané na ÚVZ SR podľa pokynov gestora.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľ: Komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte. Získané údaje budú slúžiť pre zhodnotenie činnosti v rámci riešenia projektu NEHAP/CEHAP.

V rámci realizácie projektu sme distribuovali dotazníky do jednej mestskej (MŠ Kyjevská Rožňava) a jednej vidieckej (MŠ Betliar) materskej školy. V priebehu mesiaca jún pracovníčky oddelenia zadali získané údaje do vopred pripravenej mustry a zaslali na ďalšie spracovanie gestorovi projektu.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV – Prioritný regionálny cieľ

Cieľ: Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie, v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia a v súlade s Národným programom prevencie obezity.

Odborné zamestnankyne oddelenia hygieny detí a mládeže Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave v termíne od 7.4.2014 do 22.4.2014 vykonali mimoriadne ciele kontroly na týchto 10 základných školách v okrese Rožňava (5 mestských a 5 vidieckych základných škôl):

- 1, Základná škola, Zakarpatská 12, Rožňava
- 2, Základná škola, Pionierov 1, Rožňava
- 3, Základná škola, Zlatá 2, Rožňava
- 4, Základná škola Z. Fábryho, Komenského 5, Rožňava
- 5, Základná škola E. Ruffinyho, Zimná 190, Dobšiná
- 6, Základná škola, Pokroková 198, Krásnohorské Podhradie
- 7, Základná škola s materskou školou, Letná 14, Nižná Slaná
- 8, Základná škola, Sládkovičova 487, Gemerská Poloma
- 9, Základná škola s materskou školou, Berzehorská 154, Brzotín
- 10, Základná škola, Gemerská 1, Plešivec

Kontroly boli zamerané na:

- 1, počty hodín TV a ich zaraďovanie do rozvrhu, prípadne zdvojené hodiny TV
- 2, zaraďovanie ranných rozcvičiek a telovýchovných chvíľok v triedach
- 3, počet kvalifikovaných učiteľov TV a počet žiakov pripadajúcich na jedného učiteľa
- 4, iné možnosti telesnej a športovej výchovy organizované školou
- 5, definovanie vonkajších a vnútorných priestorov zariadenia určených na výučbu TV
- 6, zdravotná / liečebná TV na školách
- 7, vytváranie podmienok na organizovanie nepovinného vyučovania zdrav. a integrovanej TV
- 8, iné formy pohybovej aktivity realizované školou

1.) Na jednotlivých školách sú najčastejšie sa vyskytujúce hodnoty (modusy) zaradených hodín TV do rozvrhu aj ako 2 resp. 3 hodina v rozvrhu, nakoľko je obsadenosť telocvični maximálne využitá. Zdvojené hodiny sa na jednotlivých školách nevyskytujú, jedine

v prípadoch, ak majú školy zriadené športové triedy a v rámci tohto vyučovacieho procesu majú zavedené zdvojené hodiny športovej prípravy.

2.) Zaradovanie ranných rozcvičiek sa osvedčilo len na I. stupni ZŠ, sú organizované individuálne v triedach. U vyšších ročníkov sa tieto ranné rozcvičky nevyužívajú a nepreferujú. V mnohých prípadoch, pri snahe tieto zaviesť, stúpila absencia žiakov v úvodných minútach prvej vyučovacej hodiny. Telovýchovné chvíľky sú tiež zaradované len na I. stupni vyučovania na základných školách v réžii jednotlivých triednych učiteľov.

3.) Na základných školách v okrese, ktoré boli zahrnuté do monitoringu, je dostatočný počet kvalifikovaných učiteľov TV a zodpovedajúci počet žiakov pripadajúcich na jedného učiteľa.

4.) Iné možnosti telesnej a športovej výchovy organizované školou sú na jednotlivých školách zavedené a medzi žiakmi obľúbené. Najčastejšie krúžky organizované školou sú: futbal, basketbal, floorbal, voleybal, športový krúžok, loptové hry, karate, taekwondo, stolný tenis, turistický krúžok, zumba, latino dance, streľba, lukostreľba, tanečný krúžok, lezenie na umelej stene. Každý krúžok trvá 2 hodiny, výnimkou je turistický krúžok, organizovaný spravidla v sobotu.

5.) Definovanie vonkajších a vnútorných priestorov zariadenia určených na výučbu TV:

Mnohé základné školy v okrese majú k dispozícii multifunkčné ihrisko, resp. iný druh vonkajšej športovej plochy. Vnútorné telovýchovné plochy sú spravidla po rekonštrukcii a plnia svoj účel. V ojedinelých prípadoch majú školy k dispozícii aj tzv. malú telocvičňu, resp. gymnastickú miestnosť, ojedinele aj posilňovňu.

6.) Zdravotná / liečebná TV na školách v našom okrese nie je zavedená. Žiaci sú čiastočne, resp. úplne oslobodení od telesnej výchovy na základe odporúčania zmluvného lekára. Čiastočné oslobodenie žiaci sa integrovane zúčastňujú hodín TV, pričom vyučujúci dohliada na ich zdravotný stav a možnosti. V mnohých prípadoch sú vyučujúci TV spôsobilí vykonávať liečebnú TV.

7.) Podmienky na organizovanie nepovinného vyučovania zdravotnej a integrovanej TV na školách by boli vytvorené priestorovo aj spôsobilým pedagogickým pracovníkom, avšak počty žiakov nie sú natoľko rozsiahle, aby sa takého hodiny mohli zaviesť do pedagogického procesu.

8.) Iné formy pohybovej aktivity realizované školami: vychádzky, branné cvičenia, plavecký výcvik, škola v prírode, školské výlety, turistika, korčuľovanie, lyžiarsky výcvik.

V druhom polroku 2014 v školách, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, t. j. na každej vybratej škole, kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“, sa sledovala pohybová aktivita detí, a to:

1. pracovníci oddelenia HDaM sa zúčastnili hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“,

2. v každom sledovanom ročníku, t. j. v 3. a v 8. ročníku, vyplnilo 20 žiakov /10 chlapcov a 10 dievčat/ „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“, celkovo 400 žiakov,

3. získané údaje boli zadané do databázy a elektronickou poštou zaslané na ďalšie spracovanie gestorovi projektu v stanovenom termíne.

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí

Cieľ: V nadväznosti na Plán úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva v r. 2014 je cieľom projektu monitorovanie spotreby 3 vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistiť úroveň ich spotreby a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI).

V rámci realizácie bolo oslovené školské zariadenie - ZŠ ul. Zakarpatská v Rožňave so žiadosťou o spoluprácu. Dotazníkové šetrenie bolo vykonané u 20 detí. Jedálne lístky vyplňali žiaci vo veku 13 rokov. Zozbierané údaje boli v letných mesiacoch zadané do pripravených masiek a v termíne odoslané gestorovi projektu.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska - Medziodborová úloha.

Cieľ: Hlavným cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe, ktorého priority sú súčasťou Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV).

V rámci realizácie projektu boli oslovení zriaďovatelia a následne riaditelia dvoch základných škôl v okrese Rožňava (ZŠ Zlatá, Rožňava a ZŠ Gemerská, Plešivec). V mesiaci marec im boli poskytnuté dotazníky pre rodičov a následne sme do škôl distribuovali dotazníky pre žiakov. V mesiaci jún bola vykonaná inšpekcia, ktorú si realizácia tohto projektu vyžadovala. Databáza údajov pre nahrávanie údajov zatiaľ nie je k dispozícii.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 - 2014

Cieľ: Sledovanie a následne hodnotenie účinnosti zákona o ochrane nefajčiarov v praxi.

V rámci ŠZD bolo kontrolované dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov v zariadeniach pre deti a mládež – 132 kontrol. Žiadne nedostatky neboli zistené.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

Program sme plnili v zmysle plánu práce oddelenia epidemiológie a v súlade s odporúčaniami ÚVZ SR a SZO.

Na očkujúce pracoviská:

- bol zaslaný očkovací kalendár pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na rok 2014, vypracovaný ÚVZ SR. Uverejnený je na internetovej stránke RÚVZ Rožňava, na ktorej je aj umiestnený link na praktickú formu očkovacieho kalendára na portáli - www.uvzsr.sk
- distribuované boli informačné materiály o očkovaní proti prenosným chorobám určené pre skupiny matiek s deťmi (pripravené ÚVZ SR) a brožúra “Sprievodca očkovaním“ pre širokú verejnosť
- bola emailom zaslaná informácia o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek vzhľadom na dočasnú nedostupnosť očkovacej látky Infanrix-IPV-Hib
- praktickým lekárom pre deti a dorast, pre dospelých a gynekológom bol odovzdaný leták „Prvý skutočný dôkaz, či vakcíny spôsobujú autizmus: Výsledok musí vedieť každý rodič!“ a informácia „Štúdia nepotvrdila súvislosť medzi očkovaním a autizmom“. Materiály boli distribuované aj do čakární uvedených ambulancií a uverejnené na webovej stránke RÚVZ Rožňava.
- boli vydané kladné stanoviská k posunu povinného očkovania 4 detí (v 15. – 18. mesiaci, v 6., v 11. a v 13. roku života).

V rámci projektu „Hodnota očkovania“ časti vzdelávanie sestier bol v novembri 2014 v spolupráci so SLS- SEVS a SKSaPA v Rožňave zorganizovaný odborný seminár, ktorého

sa zúčastnilo 95 osôb a kde odznelo 5 prednášok. Hodnotiaca správa bola zaslaná na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Na ÚVZ SR sme v rámci plnenia úlohy zaslali:

- informácie o úmrtiach na ochorenia preventabilné povinným očkovaním v rokoch 2011 - 2013 (negatívna informácia)
- informácie o distribúcii kartičiek o očkovaní proti prenosným chorobám
- hlásenie štatistických údajov v oblasti povinného očkovania v zmysle pokynu ÚVZ SR (OLP/6831/2013) – 1x štvrťročne
- vyhodnotenie Európskeho imunizačného týždňa

Zabezpečili sme realizáciu Európskeho imunizačného týždňa (EIW) v termíne od 22.4. do 26.4.2014. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť verejnosti o infekčných ochoreniach preventabilných očkovaním a ich možnej špecifickej ochrane.

Do spolupráce boli listami vyzvaní praktickí lekári pre deti a dorast, dospelých, mestské a obecné úrady, predškolské a školské zariadenia. Poskytli sme edukačný materiál.

Laickú verejnosť sme informovali o EIW na webovej stránke RÚVZ RV a mesta Rožňava, článkom v Infotexte regionálneho televízneho vysielania, v Infonovinách, distribúciou letákov do čakární praktických lekárov. Spolu realizovaných 126 aktivít.

Administratívnu kontrolu pravidelného povinného očkovania k 31.8.2014 sme vykonali v zmysle usmernenia ÚVZ SR č. OE/5271/2014, zo dňa 27.6.2014 na všetkých očkujúcich pracoviskách. V rámci povinného očkovania osôb, ktoré dosiahli určený vek, celookresné výsledky u všetkých druhov očkovania, rovnako ako v predchádzajúcich rokoch boli priaznivé, udržali sa nad hranicou 95 % zaočkovanosti (od 97,6 % do 99,7 %).

Zaočkovanosť v jednotlivých obvodoch bola dobrá až na jeden obvod, ktorý mal základné očkovanie roč. narodenia 2012 treťou dávkou kombinovanej vakcíny (DTaP-VHB-HIB-IPV) a konjugovanej pneumokokovej vakcíny na 83,3 % a rovnaký ročník nar. očkovanie proti MMR na 80 %. Príčinou bola dlhodobá práceneschopnosť lekárky.

Výsledky kontroly očkovania boli v termíne zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Priebežne boli kontrolované výkazy (74) mesačných výkonov o očkovaní, ktoré posielajú lekári po skončení kal. mesiaca na disketách resp. v písomnej forme na RÚVZ. Závažné nedostatky vo včasnosti podania resp. dodržiavania intervalov medzi jednotlivými dávkami očkovacích látok neboli zistené.

V hodnotenom období praktickí lekári pre deti a dorast hlásili 34 detí, ktoré rodičia odmietli dať zaočkovať.

Z ochorení preventabilných očkovaním bolo hlásených 5 ochorení na čierny kašeľ. Ochorelo 6 mesačné dieťa z minoritnej skupiny obyv.. Očkované 2 dávkami Infanrix Hexa, ochorenie lab. potvrdené v NRC. Vyšetrených 19 osôb podozrivých z nákazy resp. ochorenia – u všetkých nález negatívny. V ohnisku nahromadenie ľudí v malom priestore, prameň nezistený, protiepidemické opatrenia zabezpečené.

Ďalšie ochorenie vzniklo v epidemiologickej súvislosti s chorými mimo okres Rožňava. Ochorel 54 ročný muž z major. skupiny obyv., lab. vyšetrenie ELISA IgG pozit. (hlásené z RÚVZ R. Sobota). Očkovanie proti pertussis nezistené. V rovnakej rodine vzplanuli ďalšie 2 ochorenia cca po 5 mesiacoch u 50 a 76 roč. žien. Potvrdené laboratórne - ELISA IgG, IgA pozit.. Očkovanie v jednom prípade nezistené, v druhom prípade neočkovaná pre vek. Predpokladáme cirkuláciu B. pertussis v rodine.

Posledný prípad zistený u 18 roč. chlapca, kompletne zaočkovaného. Ochorenie potvrdené laboratórne - ELISA IgG, IgA pozit..

Na webovej stránke RÚVZ RV je okrem vyššie uvedených informácií uverejnená situácia vo výskyte osýpok v Európe, Národný imunizačný program, Sprievodca očkovaním, Poradňa očkovania.

6.2 Surveillance infekčných ochorení

Pokračovali sme v priebežnom monitorovaní výskytu infekčných ochorení a realizácii potrebných preventívnych a represívnych opatrení. Údaje boli vkladané a analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému.

Priebežne sme vykonávali epidemiologické vyšetrovanie v ohniskách nákaz, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia.

V celku epidemiologickú situáciu vo výskyte prenosných ochorení možno hodnotiť ako priaznivú, až na explozívnu epidémiu gastroenteritíd v ZŠ.

Zaznamenané boli menšie rodinné epidémie:

bacilárna úplavica: 2 epidémie - 4 a 3 prípady,

salomonelóza: 1 epidémia - 2 prípady,

vírusové črevné infekcie: všetky 4 epidémie po 2 prípady,

listerióza: 1 epidémia - 2 prípady,

syfilis: 2 epidémie - 5 a 2 prípady

a epidemické výskyty detských kiahní v niektorých MŠ a ZŠ.

V porovnaní s rovnakým obdobím minulého roku bol zaznamenaný v EPISe vzostup o 128 hlásených prenosných ochorení (hlásených 903).

Hlásených 5 ochorení preventabilných povinným očkovaním komentované pri úlohe 6.1 .

U hnačkových ochorení bol v porovnaní s minulým rokom zaznamenaný vzostup ochorení - bakteriálneho aj vírusového pôvodu. Ochorenia boli prevažne sporadického a rodinného charakteru.

Zistená 1 explozívna epidémia gastroenteritíd zapríčinená vírusom Norwalk na ZŠ v Rožňave. Z exponovaných 400 osôb ochorelo 42. Prameň nákazy neobjasnený, pravdepodobný faktor prenosu obed v ŠJ. Protiepidemické opatrenia zabezpečené.

Zo skupiny VH hlásená 1 akútna infekcia VHA u 60 roč. ženy, importovaná z ČR.

V skupine vzdušných nákaz sme zaznamenali vzostup hlásených ochorení. Boli hlásené epidemické a rodinné výskyty pri varicelle. Pri ARO bol zaznamenaný pokles lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach.

Z krvných nákaz nebolo zaznamenané ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typ B, ani ochorenie na kliešťovú meningoencefalitídu rovnako ako v minulom roku.

Vo výskyte neuroinfekcií došlo oproti roku 2013 k poklesu hlásených infekcií.

Zaznamenali sme 2 pravdepodobné invazívne meningokové infekcie. V prvom prípade sa jednalo o Waterhouseov-Friderichsenov syndróm u ročného dieťaťa z minoritnej skupiny obyv.. Ochorenie malo prudký priebeh a skončilo úmrtím. Z pitvy do labor. bola zaslaná len vzorka krvi, z ktorej N. meningitidis nebola kultivovaná. V druhom prípade ochorelo ročné dieťaťa z minoritnej skup. obyv.. Laboratórne likvor a HK sterilné, N. meningitidis kultivovaná len z výteru z nosa. Ochorenie uzatvorené infektológom ako susp. meningokoková meningitída. Skončilo uzdravením

V oboch prípadoch protiepidemické opatrenia boli zabezpečené.

Ďalej boli hlásené 2 nešpecifikované vírusové a 1 herpeticko - vírusová meningitída.

Vykonávala sa surveillance akútnych chabých obŕn (ACHO) u detí do 15 rokov veku. Z detského, neurologického odd. a z ambulancie prenosných chorôb sme pravidelne týždenne dostávali hlásenie o ochorení resp. podozrení na ACHO. V sledovanom období sme obdržali len negatívne hlásenia.

Prudký vzostup hlásených infekcií sme zaznamenali v skupine sexuálne prenosných ochorení, predovšetkým u syfilisu – hlásených 16 ochorení (2 rodinné výskyty).

V skupine zoonóz zaznamenaná susp. Creutzfeldt- Jakobova choroba u 58 ročného muža. Faktor prenosu zostal neobjasnený. Genetické vyšetrenie likvoru z NRC:

-Mutácia priónového génu E200K na kodóne 200 - neprítomná

- Polymorfizmus priónového génu na kodóne 129 je valín/valín

Stanovenie prítomnosti proteínu 14-3-3 v likvore - na fotografii gélu je pozitívny nález (tmavý prúžok) zodpovedajúci približne 30 kD (a nálezu pozitívnej kontroly) - nešpecifická metóda, podozrenie na CJCH len podporuje, nepostačuje na stanovenie dg. Ochorenie skončilo úmrtím. Biologický materiál z pitvy zaslaný do NRC, výsledky ešte nie sú k dispozícii.

RÚVZ – RH vydal 12 rozhodnutí v súvislosti s črevnými infekciami, 6 rozhodnutí v ohnisku invazívnej meningokokovej nákazy, 35 rozhodnutí osobám, ktoré boli v priamom kontakte s akútnou VHA a 1 rozhodnutie na ústavnú liečbu pacientky so STD.

Realizácia surveillance infekčných ochorení sa vykonávala priebežne a umožnila hodnotiť aktuálnu epidemiologickú situáciu, o ktorej po uplynutí kal. mesiaca bola predložená analytická správa RÚVZ Košice, RPaVS Rožňava, lekárovi vojenského útvaru Rožňava, riaditeľom zdrav. zariadení na území okresu, všetkým praktickým lekárom pre deti, dorast a dospelých. Pre verejnosť je pravidelne uverejňovaná na našej web stránke.

Priebežne z odd. klinickej mikrobiológie boli hlásené pozitívne nálezy vrátane rezistencie na ATB. Laboratóriu bola doručená žiadosť RÚVZ v Banskej Bystrici o zasielanie kmeňov *Streptococcus pneumoniae* do NRC.

Lekárom kožných, gynekologických, urologických ambulancií a NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. bolo zaslané usmernenie ohľadom hlásenia STD.

Pracovníčky odd. epidemiológie v spolupráci s ošetrojúcou lekárkou zabezpečili príslušné protiepidemické opatrenia u osoby, ktorá bola v kontakte s pacientom s pozit. kultivačným vyšetrením na *Klebsiella pneumoniae* produkujúcu karbapenemázy.

Epidemiologické vyšetrenie po poranení použitou injekčnou ihlou bolo vykonané u 5 osôb.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom web stránky RÚVZ, kde sú zavesené informácie: „Aktuálna mesačná analýza infekčných chorôb v okrese Rožňava“, „Pertussis“, „Osýpky“, „Ružienka“, „Tetanus“, „Prevencia ARO a CHPO“, „Leto a črevné ochorenia“, „Nástrahy leta“, „Salmonelózy“, „Meningokokové infekcie“, „Kliešťová encefalitída“, „Ako sa chrániť pred kliešťom“. Informačné letáky „Ako sa chrániť pred kliešťom“ okrem zavesenia na našu web stránku a nástenku boli zaslané do čakární praktických, kožných, chirurgických lekárov, infektológa, reumatológa, ortopéda, domovom sociálnych služieb a sociálnym pracovníčkam mesta Rožňava.

V súvislosti s prevenciou detskej obrny sme zaslali cestovným agentúram v okrese „Odporúčanie Európskeho centra pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC) pre cestovateľov, ktorí plánujú pobyt v krajinách s výskytom detskej obrny“.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení (EPIS)

Práca v aplikácii EPIS je súčasťou našej každodennej práce na odd., s ktorou zabezpečujeme systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach v okrese. Dokumentujeme v ňom všetky druhy protiepidemických opatrení vykonaných v ohnisku nákazy.

V hodnotenom období bolo do systému zadaných 903 ochorení. Pre kvalitné analýzy a výstupy sa do individuálnych prípadov opakovane vraciame, dopĺňame potrebné údaje, čo je časovo a personálne veľmi náročné.

Do centrálnej databázy hlásime individuálne prípady prenosných ochorení, hromadné hlásenia chrípky a akútnych respiračných ochorení a mimoriadne udalosti v systéme rýchleho varovania (SRV). V SRV v hodnotenom období bolo urobených 5 záznamov - epidémia gastroenteritíd, invazívne meningokokové ochorenia a vírusové hepatitídy.

Na webovej stránke RÚVZ je pre občanov naďalej vyvesená adresa na informačný portál programu EPIS, kde sa občania môžu informovať o infekčných chorobách.

Opakovane písomne boli vyzvaní na hlásenia on-line terénni lekári. Hlásenia prenosných chorôb naďalej vykonávajú klasicky, až na hlásenie ARO a CHPO 1 pediatrom.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Do realizácie surveillancie vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS okres Rožňava nie je zapojený.

Z NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. hlásených 32 nozokomiálnych nákaz, čo je o 20 viac ako v minulom roku. Nevenovanie pozornosti hláseniu v minulom roku prejednal epidemiológ s riaditeľom NsP, došlo k náprave. PL Rožňava hlásila 3 NN (v roku 2013- 0).

NN nehlásila PL S. Bluma Plešivec a FMC dialyzačné služby Rožňava.

Spolu hlásených 12 črevných infekcií, 8 infekcií dýchacích ciest, 8 septikémií, 4 dekubity, 1 kožný absces, 1 salmonelová infekcia rany a 1 parenterálna infekcia. Z rizikových zariadení - chirurgické smery, OAIM bolo hlásených 11 infekcií.

ŠZD zameraný na dodržiavanie hygienicko-epidemiologického režimu sme vykonávali podľa harmonogramu. Spolu bolo vykonaných 114 kontrol, čo je o 10 viac ako v roku roku 2013. Boli 38 x v lôžkových, 65 x v ambulantných zariadeniach a 11 x v spol. vyšetrovacích zložkách.

Vo vybraných zdravotníckych zariadeniach bola vykonaná aj objektívna kontrola - odobratých 737 vzoriek (o 231 viac ako v rovnakom období minulého roka), z toho 329 vzoriek zo sterilných predmetov a 408 vzoriek z prostredia a z predmetov po dezinfekcii. V porovnaní s rokom 2013 bolo percento pozitívnych vzoriek vyššie o 0,8 %.

Sledovala sa mikrobiálna rezistencia na ATB. Z prostredia zdravotníckych zariadení polyrezistentné kmene neboli zistené. Zvyšuje sa počet pacientov prijímaných na oddelenie s MRSA. Zabezpečiť adekvátne protiepidemické opatrenia je často problémom z priestorových dôvodov.

V rámci ŠZD sme preverovali aj výsledky biologicko-funkčných skúšok 58 sterilizačných prístrojov. Biologicko-funkčné skúšky sterilizačných prístrojov boli vykonané akreditovanými pracoviskami. Sterilizačné prístroje vyhovovali.

V zmysle prípisu ÚVZ SR – hlavného hygienika sme sa zapojili do programu WHO „ First Global Patient Safety Challenge – Clean Care Is Safer Care“ („Umývaj si ruky - zachrániš život“). RÚVZ so sídlom v Rožňave - regionálna hygienička požiadala NsP sv. Barbory Rožňava a.s., PL Plešivec, odborné gynekologické, urologické a chirurgické ambulancie v okrese o účasť na 6. ročníku kampane. Na usmernenie a edukáciu zdravotníckych pracovníkov bol použitý materiál, ktorý pripravil RÚVZ so sídlom v Trenčíne a bol k dispozícii aj na stránke www.ruvztn.sk (ÚVZ SR ponúknutý na edukáciu) a www.ruvzrv.sk.

Pre vedúce sestry bol zorganizovaný seminár, na ktorom boli oboznámené s kampaňou, s edukačným materiálom a s dôležitosťou dôkladného umývania a dezinfekcie rúk v praxi. V rámci jednotlivých oddelení sa uskutočnili semináre so zameraním na hygienu rúk, prevenciu nozokomiálnych nákaz a šírenie rezistencie mikroorganizmov na antibiotiká.

Edukačný materiál bol vyvesený na nástenkách, pri umývadlách sú dlhodobo umiestnené manuály techniky správneho umývania a dezinfekcie rúk.

V rámci kampane odborné zamestnankyne RÚVZ odobrali stery z rúk 16 zdravotníckym pracovníkom. Patogénne mikroorganizmy neboli kultivované ani v jednej vzorke.

Odborní lekári do kampane sa zapojili spolu so svojimi sestrami samovzdelávaním z poskytnutých materiálov tohtoročnej kampane.

Vyhodnotenie kampane „Umývaj si ruky – zachrániš život“ spolu s dotazníkom bolo zaslané v zmysle prípisu hlavného hygienika na RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Na žiadosť ÚVZ SR bola zaslaná tabuľka s ohľadom zodpovedných osôb za NN a riaditeľov zdravotníckych zariadení v okrese Rožňava.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

Pokračovalo sa v hlásení a monitorovaní akútnych respiračných ochorení vrátane všetkých prípadov ťažkej vírusovej pneumónie, SARI, úmrtí na akútne respiračné ochorenia ako aj lokálneho nahromadenia ARO vrátane chrípky. Údaje sme vkladali a spracovávali v týždňových intervaloch.

Epidemiologická situácia vo výskyte ARO bola priaznivá, hlásených 9 lokálnych epidémií v predškolských a školských zariadeniach okresu Rožňava, čo je o 19 menej ako roku 2013.

Regionálna hygienička a epidemiologička sa zúčastnili odborného zamestnania zameraného na postup a vzájomnú súčinnosť na zabezpečenie poskytovania zdravotnej starostlivosti pri možnom vzniku epidémií a v príprave na možnú pandémiu chrípky na území Košického kraja, organizovaného SOKRZ Košice.

Na web stránke úradu je zavesené „Usmernenie v prevencii ARO a CHPO“ a edukácie pre verejnosť „Prevencia ARO a CHPO“, „Chrípka“.

Praktickým lekárom, riaditeľstvu NsP sv. Barbory Rožňava, a.s. a PL S. Bluma Plešivec bolo zaslané usmernenie Chrípková sezóna 2014/2015.

V súvislosti s prebiehajúcou epidémiou hemoragickej horúčky Ebola v Guinei boli pre NsP sv. Barbory Rožňava, a.s., praktických lekárov, záchranú službu a cestovné kancelárie v okrese priebežne zasielané informácie, usmernenia a letáky. Informácie a letáky boli uverejňované ja na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Priebežne sme zabezpečovali plnenie úloh vyplývajúcich z Akčného plánu na udržanie stavu bez poliomyelitídy v SR.

V zmysle harmonogramu RÚVZ Košice sme zabezpečili odber vzoriek z vonkajšieho prostredia – odpadové vody za účelom zisťovania cirkulácie poliovírusov. Bolo odobratých 6 vzoriek. Prítomnosť poliovírusov a iných enterálnych vírusov nebola zistená.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

Projekt „Hrou proti AIDS“ v roku 2014 nebol realizovaný z personálnych dôvodov.

Na tému prevencia HIV / AIDS boli realizované:

- oddelením epidemiológie 4 besedy - 1x na ZŠ - 62 žiakov, 3x na SŠ - 72 žiakov,
- oddelením podpory zdravia 5 besied - 2x na ŠZŠ - 82 žiakov, 2x na ZŠ - 49 žiakov a 1x SŠ – 74 žiakov.

Článok „1. december – Svetový deň boja proti AIDS“ bol zaslaný do Rožňavského mestského vysielania a uverejnený na webovej stránke RÚVZ Rožňava.

V záujme edukácie laickej verejnosti bol článok zaslaný aj do miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese. Primátori a starostovia boli požiadaní o uverejnenie článku na svojich web stránkach, resp. o jeho vyvesenie na informačných tabuliach, riaditelia školských zariadení o informovanie žiakov 7., 8. a 9. roč. ZŠ a žiakov SŠ o obsahu článku.

Vyhodnotenie aktivít k 1. decembru sme zaslali na ÚVZ SR a vyhodnotene úlohy 6.7 Prevencia HIV/AIDS na RÚVZ so sídlom v Košiciach v termíne.

Za rok 2014 sme nemali hlásenú HIV pozitivitu v okrese.

Pre laickú verejnosť je k dispozícii linka pomoci AIDS (058/7323257,58 klapka 114), ktorú v hodnotenom období nevyužil žiaden klient. Rovnako ani poradňu AIDS nikto nevyhľadal. Pre širokú verejnosť na webovej stránke úradu sú uverejnené informácie o HIV/AIDS.

6.8 Poradne očkovania

V spolupráci s terénnymi sociálnymi pracovníkmi v meste Rožňava zrealizovali sme poradenstvo v očkovaní pre 21 rómskych rodičov, na ktorom odznelo 10 prednášok.

Poradenstvo bolo poskytnuté aj 10 zdravotníckym pracovníkom.

Informácia o poradni očkovania je pre širokú verejnosť uverejnená na našej web stránke a distribuovaná bola do čakární praktických lekárov, gynekológov spolu s letákmi o infekčných chorobách a možnom očkovaní.

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovania

Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. I. etapa bola riešená v r. 2013 – dotazníkový prieskum (zaslané RÚVZ so sídlom v Komárne k spracovaniu), II. Etapa - zhodnotenie v r. 2014 - nerealizovaná.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Národný program podpory zdravia je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Oddelenie podpory zdravia sa podieľalo na plnení úloh vyplývajúcich zo stanovených cieľov v týchto oblastiach:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení.

V roku 2014 boli zdravotno-výchovné aktivity zamerané na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení, nádorových ochorení, cukrovky a duševných ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii. Realizácia úlohy sa zabezpečovala aj podľa vypracovaného plánu zdravotno-výchovných aktivít pri príležitosti významných dní SZO. K 31.12.2014 boli realizované aktivity pri príležitosti 18 významných dní a pri iných príležitostiach (Svetový deň vody, Svetový deň zdravia, Svetový a európsky imunizačný týždeň, Svetový deň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň životného prostredia, Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Medzinárodný deň starších a Týždeň zdravia starších ľudí, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň duševného zdravia, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Svetový deň boja proti AIDS). Na plnení tejto úlohy sa podieľali odborní pracovníci všetkých oddelení RÚVZ podľa zamerania jednotlivých významných dní. Zároveň sa pracovníci oddelenia aktívne zapojili do celonárodnej kampane MOST 2014. V rámci celonárodnej kampane MOST sa v okrese Rožňava realizovala regionálna kampaň MOST V AUTOBUSE, počas ktorej boli v mesiacoch september až december 2014 v 45 autobusoch spoločnosti eurobus, a.s. umiestnené v reklamných držiakoch kartičky so zdravotno-výchovnými informáciami (600 ks kartičiek o TK, hladine cholesterolu, cukru v krvi, preventívnych prehliadkach a propagácia poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej PCOPZ).

Pri realizácii úlohy sa uplatňovali všetky dostupné metódy a formy zdravotno-výchovného pôsobenia pre cieľové skupiny obyvateľstva v okrese Rožňava, články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese, využitie zdravotno-výchovných videokaziet a nástieniek umiestnených vo vstupnej hale RÚVZ Rožňava, edukačné materiály dodané z ÚVZ SR a materiály vlastnej edície.

U 402 klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres, fajčenie, nadváha a obezita, hypertenzia, nadmerné užívanie alkoholu. Získané údaje boli pridané do databázy TZS v.2009.

Odborní pracovníci OPZ v teréne poskytovali služby všeobecného PCOPZ počas 26 výjazdov v 16 zariadeniach okresu a vyšetrených bolo 318 klientov zadaných do databázy TZS a 45 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Dobšiná	- Spojená škola	- 2 výjazdy	- 24 zamestnancov školy
Rožňava	- Spojená škola internátna	- 2 výjazdy	- 31 zamestnancov školy
Rožňava	- Subsídium- ŠZ, ZpS a DSS	- 3 výjazdy	- 29 zamestnancov zariadenia
Rožňava	- eurobus, a.s.	- 2 výjazdy	- 25 zamestnancov firmy
Rožňava	- NsP sv. Barbory, a.s., kuchyňa	- 1 výjazd	- 12 zamestnancov pracovne
Rožňava	- Allianz-Slovenská poisťovňa, a.s.	- 1 výjazd	- 18 poradcov
Rožňava	- Lekárň Helios	- 1 výjazd	- 7 zamestnancov lekárne
Dobšiná	- Mestský úrad	- 1 výjazd	- 12 zamestnancov MÚ
Rožňava	- OR PZ	- 2 výjazdy	- 29 zamestnancov OR PZ
Dobšiná	- Základná škola	- 2 výjazdy	- 27 zamestnancov školy
Rožňava	- Podnikateľský inkubátor	- 3 výjazdy	- 36 účastníkov kurzu
Rožňava	- SOŠ Rožňava Baňa	- 2 výjazdy	- 27 zamestnancov školy
Nadabula	- Domov dôchodcov	- 1 výjazd	- 11 zamestnancov DD
Rožň. Bystré	- JDS	- 1 výjazd	- 13 seniorov
Rožňava	- Billa, s. r.o.	- 1 výjazd	- 17 klientov
Rožňava	- Cukráreň Piroška	- 1 výjazd	- 45 účastníkov kampane MOST

A) Výživa a stravovacie zvyklosti:

Výchova a edukácia obyvateľov bola zameraná na zlepšenie stravovacích návykov a na zdraviu prospešné potraviny s využitím všetkých foriem a prostriedkov zdravotno-výchovného pôsobenia (účasť na projektovom dni o zdravej výžive na ZŠ na Ulici pionierov v Rožňave, účasť na projekte Na veku nezáleží v Gemerskej knižnici Pavla Dobšinského v Rožňave, pokračovanie série prednášok o zdravom životnom štýle /mentálna anorexia, bulímia a užívanie anabolík/ na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave, realizácia zdravotno-výchovných aktivít pre deti a mládež zo znevýhodneného sociálneho prostredia na SZŠ v Dobšinej, aktivity pre seniorov pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy, aktivity pre deti a seniorov pri príležitosti Svetového dňa ústneho zdravia a ďalšie besedy a prednášky, letáky, nástenky, články v novinách, atď.). V rámci vykonávania činnosti vo všeobecnom PCOPZ bola u každého klienta vykonaná intervencia o zdravej výžive.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa v spolupráci s oddelením hygieny výživy a PBP realizoval projekt „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“. U 153 klientov sa monitorovali okrem antropometrických a biochemických parametrov aj hodnoty krvného tlaku a obsah tuku v tele. Respondenti vyplňovali dotazník o stravovacích návykoch a jednodňový jedálny lístok. Všetkým klientom bolo poskytnuté individuálne poradenstvo.

B) Fyzická inaktivita:

Na zvyšovanie úrovne informovanosti obyvateľstva o zdravom životnom štýle boli oddelením podpory zdravia uskutočnené aktivity, pri ktorých sa využili individuálne, skupinové a hromadné metódy zdravotno-výchovného pôsobenia a všetky dostupné formy

a prostriedky – články v regionálnych novinách, informácie v infotexte mestskej káblovej televízie, prednášky a besedy pre všetky cieľové skupiny obyvateľstva, ako aj letáky vlastnej edície a tiež letáky dodané z ÚVZ SR, nástenky, internetová stránka RÚVZ Rožňava, internetové stránky miest, obcí, základných a stredných škôl v okrese Rožňava a pod. V hodnotenom období sa individuálne poradenstvo zdravého životného štýlu poskytlo 402 klientom. V rámci činnosti všeobecného PCOPZ boli u všetkých klientov odobrané anamnestické údaje o vybraných determinantoch zdravia (údaje o stravovacích návykoch a pohybovej aktivite boli zadané do databázy TZS v.2009).

Od marca 2014 prebieha v priestoroch RÚVZ pohybová aktivita pre verejnosť s názvom Pohyb je podmienkou života. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia podpory zdravia sú zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. 18 osôb sa na cvičení stretlo doposiaľ 20-krát. Fitness centrum na RÚVZ využili 5 pracovníci 19-krát.

Štvrtý ročník súťažného športového podujatia “Čo sa hýbe, to je živé“ sa uskutočnil 22.05.2014 na sídlisku Juh v Rožňave. Cieľovou skupinou tohto podujatia boli triedne kolektívy 5. a 6. ročníkov základných škôl a prímym gymnázií v okrese Rožňava. Organizátormi tohto podujatia boli: Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rožňave, Mesto Rožňava, Centrum voľného času v Rožňave, Slovenský Červený kríž - úzs Rožňava, Okresné riaditeľstvo PZ v Rožňave, Dobrovoľná požiarna ochrana SR v Rožňave, Stredná zdravotnícka škola v Rožňave, DOMKA – Združenie saleziánskej mládeže v Rožňave, Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Rožňava. Hlavný zámer organizátorov tohto podujatia vyplýva z nárastu nadváhy a obezity už v detskom veku a je ním zvýšenie fyzickej aktivity našich detí a poukázanie na finančne nenáročné pohybové činnosti, ktoré je možné vykonávať kedykoľvek a kdekoľvek. V rámci tohto podujatia si zmerali medzi sebou sily jednotlivé triedy, ktoré súťažili na pripravených 14 stanovištiach (1. Basketbalový kôš, 2. Futbalová bránka, 3. Florbalová bránka, 4. Fúrik, 5. Prenášanie, 6. Beh, 7. Drepy, 8. Kliky, 9. Bicykle a kolobežky, 10. Granáty, 11. Hasičská štafeta, 12. Vedomostná súťaž, 13. KPR, 14. Ošetrenie zranenia). Technické podmienky a činnosť na jednotlivých stanovištiach zabezpečovali organizátori a animátori zo všetkých stredných škôl v Rožňave (spolu 19 organizátorov a 40 animátorov). Podľa súčtu získaných bodov z jednotlivých disciplín si triedne kolektívy vyberali ceny, ktoré im venovali sponzori podujatia: M-fly, s.r.o., Liptovský Mikuláš, Vyteza s.r.o., Košice, Zoologická záhrada Košice, Technické služby mesta Rožňava, TIC Rožňava, Mgr. Miloš Kočtúch - MIKO Športové potreby Rožňava, BOWLING CLUB CÉDER v Rožňave, TENIS KLUB BETLIAR s.r.o., Bedminton Kgb 2010 Rožňava, SMZ - Služby, a.s. Jelšava, Carting arena Plešivec, Krásnohorská jaskyňa, Konský dvor Brzotín a Restaurant Bowling bar – Castello Rožňava. Všetky ceny súviseli s vykonávaním pohybovej aktivity a poradie im pripísali až samotní súťažiaci podľa atraktivity pre jednotlivé triedne kolektívy. Počas podujatia prebiehali na sídlisku Juh aj sprievodné aktivity študentského parlamentu, bola možnosť vyskúšať si lezeckú stenu, tiež nakresliť logo svojej triedy priamo na asfalt a vyhrať zaujímavé ceny v stánku Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti. Pitný režim počas horúceho dňa pre všetkých účastníkov podujatia zabezpečovala Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., závod Rožňava. Z prihlásených 18 tried z 10 škôl sa podujatia zúčastnilo 16 tried z 9 škôl v okrese Rožňava. Na podujatí bolo 294 žiakov 5. a 6. ročníkov a 1 trieda prímym.

C) Tabak, alkohol, drogy:

Zdravotno-výchovné aktivity boli zamerané aj na zníženie škôd spôsobených alkoholom, drogami a tabakovými výrobkami. Prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód sa v oblasti prevencie, nebezpečenstva a škodlivého vplyvu návykových látok na človeka a tiež v oblasti prevencie nelátkových závislostí pôsobilo na obyvateľstvo,

prioritne na deti a mládež (interaktívne metódy zdravotno-výchovného pôsobenia, články, informácie, letáky, nástenky, edukatívny festival Jammnin school, pokračovanie série prednášok o zdravom životnom štýle na Strednej zdravotníckej škole v Rožňave a využitie DVD Kým stúpa dym). V rámci projektu TOHES bol od 100 respondentov vykonaný zber údajov. Dotazníky boli odoslané na RÚVZ v Banskej Bystrici.

U 66 klientov – fajčiarov bol vykonaný dotazníkový prieskum zameraný na zistenie závislosti na nikotíne. Vyhodnotením FAGERSTROMOVHO dotazníka sa zistilo, že 27 (40,9%) fajčiarov nie je závislý na nikotíne, 19 (28,8%) vykazuje strednú závislosť, 13 (19,7%) fajčiarov je silne závislý na nikotíne a veľmi silne závislí boli 3 (4,5%) klienti. Vo všeobecnom PCOPZ sa vykonávalo individuálne poradenstvo o rizikách nadmerného užívania alkoholu a tabaku u klientov a u ich rodinných príslušníkov. Špecializované PCPOF navštívilo v roku 2014 64 klientov bez spätnej väzby o efektívite intervencie.

Medziodborová úloha – odbor preventívneho pracovného lekárstva

Úroveň informovanosti obyvateľstva o zdravom spôsobe života zvyšovali odborní pracovníci oddelenia PPL aj formou prednáškovej činnosti, publikačnej činnosti a odborným poradenstvom v rámci špecializovaného poradenského centra ochrany a podpory zdravia pri práci (62 klientov). Zároveň činnosti zamerané na ochranu, zachovanie alebo prinavrátenie zdravia boli realizované aj prostredníctvom konzultačnej činnosti (528 klientov). Realizoval sa projekt Zdravé pracoviská – Časť pracovné prostredie a pracovné podmienky v SCA HP Slovakia s.r.o. Gemerská Hôrka za účasti 103 respondentov. Na pracoviskách bolo vykonaných 212 kontrol fajčenia. V súvislosti so zavádzaním systémov riadenia ochrany a podpory zdravia pri práci a bezpečnosti pri práci, vrátane edukácie v tejto oblasti a v rámci zlepšovania podmienok pre zamestnancov z hľadiska prevencie chorôb z povolania a nadmernej psychickej pracovnej záťaže v odvetviach s významnými rizikovými faktormi práce a pracovného prostredia sa aktívne spolupracuje s UNLP KE Klinika pracovného lekárstva a klinickej toxikológie a s neštátnymi zdravotníckymi zariadeniami vykonávajúcimi závodné zdravotné služby v problematike ochorení podmienených prácou. V roku 2014 bolo prešetrených 24 podozrení na chorobu z povolania. V poradenskom centre ochrany a podpory zdravia je využívaný informačný materiál o problematikách PPLaT v súvislosti s výrobnými technológiami ako aj s možnými negatívnymi účinkami faktorov pracovného prostredia.

9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.2.1 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE NADVÁHY A OBEZITY

V roku 2014 sa zdravotno-výchovné aktivity zamerali na zvýšenie povedomia obyvateľstva v oblasti životného štýlu a zdravej výživy.

Zdravotno-výchovné aktivity v rámci prevencie obezity sa zamerali aj na edukáciu obyvateľstva o rizikových faktoroch srdcovo-cievnych ochorení a nádorových ochorení s cieľom zníženia výskytu neinfekčných ochorení v populácii – distribúcia edukačných materiálov vyhotovených odbornými pracovníkmi oddelenia podpory zdravia, názorná propagácia – formou nástenky umiestnenej vo vstupnej hale RÚVZ.

Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa sledovala prevalencia najzávažnejších rizikových faktorov neinfekčných ochorení a to spôsob stravovania, pohybová aktivita, stres,

fajčenie, obezita, hypertenzia u klientov, ktorí navštívili všeobecné PCOPZ. Jednalo sa o 402 obyvateľov okresu, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály zo zameraním na udržanie optimálnej telesnej hmotnosti, zdravú výživu a pohybovú aktivitu. Klientom s nadhmotnosťou a s obezitou bola doporučená návšteva špecializovaného poradenského centra správnej výživy a úpravy hmotnosti.

V rámci projektu zdravé pracoviská v SCA HP Gemerská Hôrka je realizovaný projekt Health and Lifestyle PCE.- súťaž dobrovoľných 5 členných skupín zamestnancov s cieľom dosiahnutia kladnej odozvy organizmu zmenou životného štýlu. Hlavnými cieľmi zamestnancov je túto zmenu dosiahnuť zvýšením pohybovej aktivity a zdravou výživou. V roku 2014 boli vykonané 2 kontroly v spolupráci s odd. pre ľudské zdroje.

Odborní pracovníci oddelenia PPL v rámci ŠZD v roku 2014 realizovali 193 kontrol. Zistené nedostatky boli riešené v rámci jednaní so zamestnávateľmi, kde boli prijaté opatrenia na odstránenie nedostatkov. Rozsah realizácie uvedených opatrení touto formou sa ukázal ako dostatočný a efektívny prostriedok a nebolo potrebné pristupovať k sankčným opatreniam. V rámci metodického vedenia zamestnávateľov v oblasti ochrany a podpory zdravia zamestnancov pri práci boli prioritne usmerňované spoločnosti, kde je vykonávaná riziková práca. V roku 2014 bolo realizovaných na rizikových pracoviskách 60 kontrol. V rámci posudkovej činnosti bolo vykonaných 105 ohliadok novouvádzaných priestorov do prevádzky. V závode SCA HP SLOVAKIA s.r.o. Gemerská Hôrka pokračuje spoločný postup riešenia projektu Zdravé pracoviská.

Realizovali sa zdravotno-výchovné akcie zamerané na zdravú výživu, rozvoj a propagáciu pohybovej aktivity obyvateľstva, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

9.2.2 VYZVI SRDCE K POHYBU

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

V súvislosti s touto úlohou sa realizovali zdravotno-výchovné aktivity zamerané na prevenciu fajčenia a poradenstvo na odvykanie od fajčenia, ktoré sú opísané v časti 9.1 Národný program podpory zdravia.

Zároveň sa v rámci projektu TOHES vykonal dotazníkový prieskum u 100 respondentov v oblasti fajčenia.

Oddelenie PPL v roku 2014 plnilo túto úlohu podľa zákona č. 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v nasledovnom rozsahu:

Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia: 212

Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania: 0

Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0

Počet uložených sankcií v rámci správneho konania: 0

Výška pokút v rámci správneho konania: 0

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ – „Prestaň a vyhrať“

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH RÓMSKÝCH KOMUNIT

Úloha sa v roku 2014 realizovala zaslaním požadovaného stanoviska RÚVZ Rožňava k piatim modelom realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit ako národného projektu financovaného z prostriedkov štrukturálnych fondov, zaslaním dotazníka k problematike zdravia Rómov v okrese Rožňava a účasťou na pracovnom stretnutí v Poprade, ktoré sa realizovalo v súvislosti s dvojročnou dohodou o spolupráci (BCA) medzi MZ SR a Regionálnym úradom WHO pre Európu na roky 2014-2015..

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Na znižovanie škodlivých účinkov alkoholu sa v roku 2014 realizovali zdravotno-výchovné aktivity prostredníctvom individuálnych, skupinových a hromadných metód s dôrazom na dospelujúcu populáciu. Prostredníctvom všeobecného PCOPZ sa u klientov sledoval aj rizikový faktor problémového užívania alkoholu. Prednáška o rizikách užívania alkoholu bola vykonaná na edukatívnom festivale Jammin schol (edukatívny festival o kyberšikanе, toptrendoch v IT a závislostiach) konajúcom sa v Kongresovej sále MsÚ v Rožňave, na ktorom sa zúčastnilo približne 200 študentov stredných škôl z okresu Rožňava.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Prostredníctvom predsedu OO JDS v Rožňave boli do jednotlivých základných organizácii v okrese distribuované zdravotno-výchovné materiály zamerané na zdravý životný štýl, vysoký krvný tlak, cukrovku, fajčenie, duševné zdravie a Alzheimerovu chorobu. U seniorov sa realizujú aj kurzy samomerania krvného tlaku. Absolvovalo ich 21 seniorov. Pri príležitosti mesiaca knihy sa v spolupráci s Gemerskou knižnicou Pavla Dobšinského v Rožňave uskutočnilo zdravotno-výchovné podujatie pre seniorov s názvom Na vekú nezáleží. Na základe dopytu seniorov sa v marci 2014 začali v priestoroch RÚVZ realizovať pohybové aktivity s názvom Pohyb je podmienkou života. Tieto pohybové aktivity pod vedením odborných pracovníčok oddelenia podpory zdravia sú zamerané na prevenciu ochorení chrbta, inkontinencie, osteoporózy a zlepšenie celkovej telesnej pohody. Počas 20 stretnutí sa na cvičení stretávalo 18 osôb, prevažne senioriek. V roku 2014 bol uskutočnený 1 výjazd PCOPZ ku seniorom v Rožňavskom Bystrom. V kluboch dôchodcov v Brzotíne a v Rožňave sa realizovali edukačné aktivity a zber údajov do dotazníkov v súvislosti so Svetovým dňom osteoporózy.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Na výchovu a vzdelávanie matiek v oblasti zdravého životného štýlu sa využíva najmä zdravotno-výchovný materiál – letáky vlastnej réžie, ktoré sa distribujú na oddelenie gynekologicko-pôrodnice, do gynekologických resp. prenatálnych poradní, do čakární APL pre deti a dorast, do materských škôl, do súkromných jasli, do predajne Detský svet v Rožňave, do materských a základných škôl v okrese.

V rámci formovania návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, s podporou a ochranou zdravia a prevenciou chronických neinfekčných ochorení sa v roku 2014 pre deti

a mládež realizovali zdravotno-výchovné aktivity, pri ktorých sa využívali všetky formy a prostriedky zdravotno-výchovného pôsobenia. Prednostne sa využívali interaktívne a zážitkové metódy, pri ktorých dochádza k rýchlejšim a trvalejším zmenám postojov v oblasti zdravej výživy, pohybovej aktivity, bezpečnosti, prevencie látkových a nelátkových závislostí, duševného zdravia, aktívneho využívania voľného času, zdravých vzťahov, sexuálneho zdravia, dodržiavania osobnej hygieny a prevencie pedikulózy a prevencie AIDS. Do každej strednej školy v okrese Rožňava bol distribuovaný plagát Bezpečný návrat domov. Podrobnejší opis jednotlivých aktivít súvisiacich s mládežou je uvedený pri odpočte úlohy 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA.

9.8 CINDI PROGRAM SR

V rámci CINDI programu SR boli vykonávané aktivity zamerané na znižovanie rizikových faktorov životného štýlu obyvateľov a bola zabezpečená spoluúčasť na Národnom kardiovaskulárnom programe prostredníctvom zaistenia plynulej prevádzky všeobecného poradenského centra ochrany a podpory zdravia (ďalej len PCOPZ) ako aj špecializovaných PCOPZ - správnej výživy a úpravy hmotnosti, prevencie a odvykania od fajčenia a ochrany a podpory zdravia pri práci. V roku 2014 boli poskytnuté služby všeobecným PCOPZ a špecializovanými PCOPZ 681 klientom (všeobecné 402 z toho 120 (29,8%) mužov a 283 (70,4%) žien, špecializované 279 z toho 117 (41,9%) mužov a 162 (58,1%) žien). Zabezpečilo sa individuálne a skupinové poradenstvo aj na pracoviskách a komunitách žijúcich na vidieku výjazdmi všeobecného PCOPZ. V hodnotenom období bolo uskutočnených 26 výjazdov v 16 zariadeniach okresu a vyšetrených bolo 318 klientov zadaných do databázy TZS a 45 klientov s vyšetrením len niektorých parametrov, ktorí neboli zadaní do databázy TZS.

Kurzy samomerania tlaku krvi sa realizovali prostredníctvom všeobecného PCOPZ odbornou pracovníčkou oddelenia podpory zdravia. Absolvovalo ho 71 klientov.

Úlohy a ciele CINDI programu sa propagovali v masovo-komunikačných prostriedkoch, na webovej stránke RÚVZ, elektronickou poštou boli odoslané do 50 miest a obcí v okrese, do 37 základných škôl a do 6 stredných škôl, prostredníctvom regionálnej kampane MOST V AUTOBUSE a taktiež prostredníctvom distribúcie zdravotno-výchovného materiálu na miesta so zvýšenou koncentráciou ľudí .

9.9 EHES

Úloha sa v hodnotenom období nerealizovala.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Úloha sa realizovala podľa usmernenia gestora RÚVZ Banská Bystrica v priebehu októbra a novembra 2014. U **100** respondentov vo vekovej skupine 18 - 65+, **50** mužov a **50** žien, podľa rovnomerného zastúpenia respondentov z vidieka a z mesta sa prostredníctvom dotazníkov sledovala úroveň zdravotného uvedomenia obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb, prevalencia fajčenia, spotreba tabaku a ďalšie indikátory, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam sa má ďalej uberať národný systém kontroly tabaku. Dotazníky boli odoslané na ďalšie spracovanie do RÚVZ Banská Bystrica.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Senici**

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)
RÚVZ Senica rieši podľa požiadaviek gestora.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov
RÚVZ Senica nerieši.

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí
RÚVZ Senica sa nepodieľa na riešení.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska
RÚVZ Senica - rieši oddelenie hygieny detí a mládeže.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách
RÚVZ Senica nerieši.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)
RÚVZ Senica nerieši.

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách
RÚVZ Senica nerieši.

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Vyhodnotenie

V rámci plnenia stanovenej úlohy bolo v roku 2014 vydaných 18 rozhodnutí o rizikových prácach, v 15 organizáciách boli rizikové práce prehodnotené, novo vyhlásené rizikové práce neboli ani v jednej organizácii. V 3 organizáciách boli určené rizikové práce zrušené. V rámci výkonu ŠZD bolo vykonaných 27 previerok zameraných na rizikové práce ukončených záznamom.

V súčasnej dobe evidujeme v okresoch v pôsobnosti RÚVZ Senica 3543 zamestnancov v riziku, z toho 654 žien. Prevládajúcim faktorom je hluk s počtom exponovaných zamestnancov 3412, z toho 567 žien. V rámci tejto úlohy bolo vyplnených 6 dotazníkov H o informovanosti zamestnancov.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Vyhodnotenie

V rámci plnenia tejto úlohy sa zameriavame na uplatňovanie Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 355/2006 Z.z o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou

chemickým faktorom pri práci a jeho legislatívnych úprav NV SR č. 300/2007 Z.z. a NV SR č. 471/2011 Z.z.

V období roku 2014 sme v rámci výkonu ŠZD vykonali 7 previerok ukončených záznamom, schválených bolo 7 prevádzkových poriadkov pre prácu s expozíciou chemickým faktorom.

V roku 2014 sme nezaznamenali žiadnu mimoriadnu situáciu ani haváriu spôsobenú nesprávnym použitím toxických látok.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narušajúcich endokrinný systém

Vyhodnotenie

Uplatňovanie požiadaviek Nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z.z, ktorým sa mení Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci a Nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci realizujeme prostredníctvom výkonu ŠZD. V okrese Skalica sú určené rizikové práce – práca s cytostatikami vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica, a.s. a to v profesii lekár (2/1) a zdravotná sestra (4/4). V okresoch Senica a Skalica evidujeme menšie firmy, ktoré spracovávajú tvrdé drevo. Evidujeme 3 organizácie (Euroframe, a.s. Skalica, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, MP Group s.r.o., Skalica) v našej pôsobnosti, ktoré majú oprávnenie na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb.

V roku 2014 bolo vydaných 13 rozhodnutí na odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu pre firmy Concret, s.r.o., Boleráz 511, ASTANA, s.r.o., Poprad, DILMUN SYSTEM s.r.o., Bratislava, PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, FEROMETAL, s.r.o., Batizovce, MP Group s.r.o., Skalica. V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru boli uložené 2 pokuty firmám vykonávajúcim odstraňovanie stavebných materiálov s obsahom azbestu.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženie

Vyhodnotenie

V okresoch Senica a Skalica evidujeme jednu organizáciu, v ktorej sú určené rizikové práce z titulu DNJZ a to Baňa Čáry a.s. v profesii baník – mechanizované razenie a baník na stenovom porube.

V roku 2014 sme prešetrovali 9 podozrení na chorobu z povolania položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania. Priznaných bolo 5 chorôb z povolania v položke č. 29.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Vyhodnotenie

Tejto problematike sa venujeme priebežne, poradenstvo poskytujeme v rámci výkonu ŠZD a konzultácií.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská - Spolupráca pri prevencii rizík“

Vyhodnotenie

V priebehu roka 2014 bolo zabezpečené poradenstvo pre zamestnávateľov a zamestnancov najmä v oblasti zdravotných rizík pri práci, škodlivých faktoroch pracovného prostredia za účelom zníženia rizík a zabezpečenia zdravotného dozoru na pracoviskách. Tak isto sme usmerňovali a informovali zamestnávateľov o zabezpečovaní pracovných zdravotných služieb. V mesiaci október sme sa podieľali na kampani Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci „European Week for Safety and Health at Work“ s témou pre rok 2014 – Zdravé pracoviská bez stresu. V dňoch 20. - 24. október 2014 sme sústredili svoje aktivity na riadenie stresu súvisiaceho s prácou. Pri realizácii kampane „Zdravé pracoviská bez stresu“ stres a psychosociálne riziká na pracovisku, spôsob ako proti nim môžeme spolu bojovať sme využili vlastné informačné zdroje s aktívnym využitím praktických nástrojov EU-OSHA pre danú kampaň na zvýšenie povedomia o dôležitosti zvládnutia stresu a psychosociálnych rizík na pracovisku. Dňa 22.10.2014 sa uskutočnil deň otvorených dverí. Informácie a materiály kampane boli uverejnené na internetovej stránke nášho úradu.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Vyhodnotenie

V roku 2012 sme v rámci Kampane SLIC pri spoločných previerkach s inšpektormi práce navštívili 3 vybrané organizácie. Zamestnávateľom a zamestnancom boli rozdane dotazníky na zisťovanie psychosociálnych rizík. Spolu boli vyplnené 3 dotazníky zamestnávateľov a bolo vyzbieraných 48 vyplnených dotazníkov psychosociálnych rizík zamestnancov. V roku 2014 nebola podnikom zúčastneným v kampani poskytnutá spätná väzba o spracovaných regionálnych výsledkoch.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Vyhodnotenie

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Senica	15	9	25	25	54	Z 2	0	0	

Kontrolné listy:
 A – azbest,
 B – biologické faktory,
 C – chemické faktory, H – hluk,
 K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie,
 P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

C – chemické faktory, H – hluk,

K – karcinogénne a mutagénne faktory, N – neionizujúce žiarenie,

P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Senica	77	30

V rámci tejto úlohy sme v roku 2014 vydali 15 rozhodnutí k uvedeniu priestorov chránených pracovísk do prevádzky a vydali sme 9 stanovísk k zvýšeniu počtu zamestnancov v existujúcich chránených pracoviskách a dielňach, tieto údaje sú uvedené v Tabuľke č. 1. Vykonali sme štátny zdravotný dozor v 25 chránených dielňach a chránených pracoviskách. Na kontrolovaných pracoviskách pracuje 54 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou z toho 45 žien. Jedná sa o činnosti – krajčírka, predavačka, elektrikár, administratívne práce, masér, pomocné údržbárske práce, ručné baliace a montážne práce, pranie, žehlenie príprava a výdaj stravy, ručná montáž jednoduchých doplnkov na káblkové zväzky, vrátnik, pekárenská a cukrárenská výroba. Zamestnanci so ZPS mali lekárske potvrdenia o zdravotnej spôsobilosti na výkon práce. Prevažovali postihnutia pohybového aparátu. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli vyplnené 2 kontrolné listy Z informovanosti zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD bola sledovaná vhodnosť úprav pracovných podmienok zamestnancov so ZPS, ich zaradenie v pracovnom procese a individuálna úprava pracovného miesta. Všetci zamestnanci boli na prácu zaradení v súlade so záverom lekárskeho posudku. Od roku 2009 do roku 2013 sme vydali 77 rozhodnutí k uvedeniu priestorov chránených pracovísk a dielní do prevádzky a 30 stanovísk k zmenám na týchto pracoviskách.

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Vyhodnotenie

Úloha bola riešená priebežne. V roku 2014 bolo do projektu zapojených iba 30 respondentov v požadovaných vekových kategóriách (7 mladších žien, 16 starších žien, 7 mladších mužov, starší muži sa projektu nezúčastnili). Výsledky boli spracované v požadovanej forme a sumárna správa bola odoslaná dňa 09.10.2014 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Vyhodnotenie

Úloha bola realizovaná podľa rozpracovaného plánu a to odberom 2 vzoriek soli mesačne. V roku 2014 bol zrealizovaný odber 24 vzoriek kuchynskej soli na zisťovanie obsahu KJ/KJO3 a ferokyanidu draselného, pôvod solí bol najmä z krajín EÚ. Na základe výsledkov laboratórných analýz odobraté vzorky vyhovovali v sledovaných ukazovateľoch požiadavkám PK SR. Obsah KI bol v rozmedzí 15 – 35 mg/kg, hodnoty ferokyanidu boli pod 20 mg/kg. Výsledky boli spracované v požadovanej forme a zaslané dňa 18.12.2014 do RÚVZ so sídlom v Trnave.

Monitoring príjmu jódu sledovaním vylučovania jódu v moči (jodúria) bol realizovaný oddelením hygieny detí a mládeže odberom 10 vzoriek moču u detí vo vekovej kategórii 10-12 rokov.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

RÚVZ Senica sa na riešení úlohy nepodieľa.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

RÚVZ Senica v roku 2014 úlohu nerealizuje.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Vyhodnotenie

Úloha bola v roku 2014 realizovaná odberom 1 vzorky potraviny v kartónovom obale, ktorá bola zaslaná na laboratórne vyšetrenie do RÚVZ v Poprade.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

RÚVZ Senica v roku 2014 úlohu nerealizuje.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

RÚVZ Senica úlohu v roku 2014 nerealizuje.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Vyhodnotenie

Úloha bola v roku 2014 realizovaná odberom nasledovných vzoriek kozmetických výrobkov:

- 2 vzorky šampónov a sprchových gélov, vyšetrené na mikrobiológiu, konzervačné a vonné látky
- 2 vzorky výrobkov pre dospelých na bielenie zubov, vyšetrené na fluór, DKG, H₂O₂
- 3 vzorky mydiel a vlhčených utierok pre deti, vyšetrené na mikrobiológiu a konzervačné látky
- 3 vzorky rúžov, leskov na pery a očných tieňov, vyšetrené na ťažké kovy
- 3 vzorky ceruziek na pery a oči, očných liniek a riasieniek, vyšetrené na ťažké kovy

Jedna vzorka šampónu na vlasy (Kiss Classic, vlasový šampón žihľavový, výrobca: MIKA, a.s., Skalka 1858, ČR) nevyhovela mikrobiologickým kritériám ani po opakovanom laboratórnom vyšetrení, následne distribútor stiahol uvedený výrobok z predaja.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Vyhodnotenie

Na základe usmernenia ÚVZ SR zrealizovali pracovníci RÚVZ Senica výkon štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami obsahujúcimi zložky v nano forme. Štátny zdravotný dozor bol uskutočnený u distribútora 101 drogerie – Emil Krajčík, s.r.o., Dlhá 1424/47, 905 01 Senica, pričom bolo prekontrolovaných 21 výrobkov.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Prieskum „Tabak, alkohol, drogy – TAD“ bol zrealizovaný podľa požiadaviek gestora v Základnej škole v Dojči, Základnej škole v Brodskom a Základnej škole, Sadová 620 v Senici. Prieskumu sa zúčastnilo 318 žiakov. Zozbierané údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Dotazníkového prieskumu sa zúčastnilo 30 respondentov, 15 z vidieckej materskej školy Radošovce a 15 z mestskej materskej školy Senica. Zber údajov bol vykonaný v mesiaci marec 2014 vo vekovej skupine detí 3- 6 rokov. Zozbierané a spracované údaje boli zaslané gestorovi projektu.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Bolo vykonaných 10 cielených kontrol zameraných na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy vo vybraných základných školách v meste a na vidieku a monitoring hodín telesnej výchovy v 3. a 8. ročníku každej školy, v ktorej sa predtým vykonala cielená kontrola zameraná na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy

spojený s vyplnením dotazníka „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. Žiaci sledovaných ročníkov vyplnili dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Projekt bol zrealizovaný v 10 základných školách – 5 mestských a 5 vidieckych, dotazníky vyplnilo 360 žiakov.

Zapojené školy:

vidiecke : Základná škola Dojč, Sekule, Radošovce, Prietrž, Borský Svätý Jur

mestské : Základná škola Vajanského Skalica, ZŠ Mallého Skalica, ZŠ Mudrochova Senica, ZŠ V.P Tótha Senica, ZŠ Strážnická Skalica.

Získané údaje boli elektronicky zaslané gestorovi projektu.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. Do projektu boli zapojené tri základné mestské školy v Senici. Základná škola, V.P. Tótha, 905 01 Senica, z ktorej bolo do projektu zapojených 75 žiakov 4, 5 a 6 ročníka. Zo Základnej školy, Sadová, 905 01 Senica bolo do projektu zapojených 75 žiakov 4,5 a 6 ročníka. Zo Základnej školy, Komenského, 905 01 Senica bolo do projektu zapojených 76 žiakov 4,5 a 6 ročníka. Zber údajov na každej škole vykonali pracovníci hygieny detí a mládeže a podpory zdravia v priebehu vyučovacieho týždňa (5 dní). Každá škola si určila kontaktnú osobu (riaditeľa, správcu školy alebo zamestnanca školy), ktorý spolupracoval s pracovníkmi RÚVZ pri poskytovaní informácií týkajúcich sa budovy školy (podlahová plocha, počet tried, renovácie, atď.), vykurovania, vetrania, klimatizácie, kuchyne, toaliet a zariadení osobnej hygieny, fajčenia. Pracovníci RÚVZ vykonali popis celej školskej budovy a kontrolu všetkých tried, miestností a priestorov školy na výskyt plesní a vlhkosti. Súčasne sa vykonala kontrola všetkých toaliet a umyvární. V každej škole boli tri reprezentatívne triedy/učebne, v ktorých sa vykonalo monitorovanie znečistenia ovzdušia a vetrania. V týchto triedach sa okrem monitorovania vykonala podrobnejšia kontrola, vrátane zistenia plošných podlahových rozmerov, rozmerov okien, identifikácie potencionálnych zdrojov znečistenia a zber údajov o využití triedy od učiteľa. Počas monitorovacieho obdobia sa vyplnil denník obsadenosti triedy/učebne. Zároveň päť učiteľov vyplnilo dotazník o fajčení. Nakoniec sa vykonala dotazníkový prieskum v troch vybraných triedach, žiaci boli požiadaní o vyplnenie dotazníkových formulárov so sadou otázok v oblastiach dochádzky do školy, využívania zariadení pre osobnú hygienu, hygienických návykov a fajčenia s možnosťou výberu odpovedí. Prieskum bol rozšírený o dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí dieťaťa a o dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov. Vyplňanie dotazníkov trvalo 1 vyučujúcu hodinu v každej triede. Dotazníky boli anonymné, každému dotazníku bolo pridelený kód. Prebieha elektronické spracovanie údajov.

3.2 Monitoring príjmu jódu

Vyhodnotenie

Projekt splnený. Bol vykonaný odber moču u 10 detí vo veku 10 – 12 rokov a dotazníkový prieskum o stravovacích zvyklostiach sledovaných osôb (24 hod. dotazník a dotazník o frekvencii príjmu potravín). Vzorky moču boli doručené ÚVZ SR na laboratórne vyšetrenie. Získané údaje boli elektronicky poslané gestorovi projektu.

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Vyhodnotenie

Oddelenie epidemiológie RÚVZ so sídlom v Senici i v roku 2014 poskytovalo usmernenia v oblasti povinného i odporúčaného očkovania, v postupe pri odmietaní povinného očkovania. Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení ako aj informácie o prevencii voči nim boli pravidelne uverejňované na web stránke úradu. Očkujúci lekári boli písomne (e-mailami) informovaní o vykonávaní očkovania na základe zaslaného Očkovacieho kalendára na rok 2014.

Priebežne boli vykonávané telefonické konzultácie ohľadom očkovania detskej i dospeljej populácie vrátane konzultácii pred cestou do zahraničia.

V súvislosti Európskeho imunizačného týždňa 2014 (22. - 26.apríl 2014) European Immunization Week- EIW 2014 stránkach RUVZ Senica boli prezentované články o význame imunity a očkovania a nových očkovacích látkach. V oblasti prenosných ochorení a problematiky očkovania bolo poskytnutých 480 konzultácií

V roku 2014 bolo nahlásených 13 odmietnutí povinného očkovania.

Kontrola očkovania bola realizovaná v zmysle Odborného usmernenia MZ SR Hlavného hygienika SR v II. polroku 2014 s nasledovnými výsledkami:

Okres Senica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 97,9%. MMR 97,3% (ročník 2012) a 97,5% (ročník 2011), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6.roku života 99,0% a v 13.roku života 99,6%, MMR v 11.roku života bola 99,8%.

Okres Skalica - pri základnom očkovaní DTP-HIB-VHB-IPV bola pri kontrole zistená zaočkovanosť 98,6 %, MMR 98,0% (ročník 2012) a 98,6% (ročník 2011), pri preočkovaní DTaP-IPV v 6.roku života 99,8% a v 13.roku života 100%, MMR v 11.roku života bola 99,2%.

Neboli zistené nedostatky v dokumentácii očkujúcich lekárov.

Očkovanie novorodencov HBsAg poz. matiek proti VHB sa vykonávalo v zmysle Vyhlášky MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky MZ SR č. 273/2010 Z. z. a Odborného usmernenia na vykonávanie a kontrolu očkovania z 24.3. 2003.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Vyhodnotenie

Surveillance infekčných chorôb v spolupráci s lekármi prvého kontaktu a odbornými lekármi sa vykonáva priebežne počas celého roka 2014. V pravidelných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení za okresy Senica a Skalica, o ktorom sú informovaní lekári prvého kontaktu, zdravotnícke zariadenia a regionálna veterinárna správa elektronickou formou. Hlásenia akútnych respiračných ochorení, chrípky a chrípke podobných ochorení sú pravidelne spracovávané týždenne a odborná i laická verejnosť je informovaná o aktuálnej situácii v miestnej tlači a na webových stránkach úradu.

Opakovane informujeme poskytovateľov zdravotnej starostlivosti o povinnosti hlásenia výskytu infekčných ochorení i cestou otvoreného portálu programu EPIS.

Dobrou laboratórnou spoluprácou sa zvýšila schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. Podobne je kladne hodnotená i spolupráca s epidemiológom ústavného zariadenia v okrese Skalica, ktorá umožňuje skvalitnenie a vyššiu úroveň surveillance prenosných ochorení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Vyhodnotenie

Informačný systém EPIS je pravidelne využívaný a sú do neho vkladané údaje o prenosných ochoreniach priebežne počas celého roka. V sledovanom období bolo za okres Senica vložených do systému 678 údajov a 252 epidemiologických šetrení. Za okres Skalica bolo vložených do systému 434 údajov a vykonaných 319 epidemiologických šetrení v ohnisku. Systém rýchleho varovania sa plne využíval počas uplynutého obdobia.

Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD a odborná zdravotnícka verejnosť.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Vyhodnotenie

RÚVZ Senica pokračuje v zapojení sa do projektu HELICS EU aj v roku 2014. Spracúvajú sa sledované zdravotné dokumentácie pacientov hospitalizovaných vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Skalica na oddelení anesteziologie a intenzívnej medicíny, kde sú sledované infekcie na jednotkách intenzívnej starostlivosti (ICU) za obdobie troch mesiacov a na chirurgickom oddelení infekcie v mieste chirurgického zákroku (SSI) za obdobie šiestich mesiacov roku 2013. Celkovo bolo spracovaných a do systému vložených 56 dotazníkov ICU a 78 dotazníkov SSI.

K sledovanému termínu bolo na oddelení epidemiológie evidovaných 44 nozokomiálnych nákaz z oddelení FNsp Skalica.

Na oddeleniach zdravotníckych zariadení boli sledované výkony bariérovej ošetrovacej techniky, kontrola výkonu dekontaminácie ako aj dodržiavanie zákona o ochrane nefajčiarov. Počas roka boli námatkovo vykonávané odtlačky rúk zdravotníckeho personálu do kultivačnej pôdy a kontrolovaný postup zdravotníckych pracovníkov pri vykonávaní dekontaminácie rúk.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Vyhodnotenie

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní členovia Protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Senici.

V mesiaci august 2014 v súvislosti s rozširujúcou epidémiou vírusu ochorenia Ebola vydal Úrad verejného zdravotníctva SR odborné usmernenie pre ošetrovateľov a následne informáciu o poskytnutí súčinnosti pri edukácii zdravotníckych pracovníkov v spádovom území regionálneho úradu verejného zdravotníctva. Na základe uvedeného sa uskutočnilo rokovanie s riaditeľmi zdravotníckych zariadení v okrese Senica a Skalica, bola vykonaná edukácia všetkých ošetrovateľov prvého kontaktu za okresy Senica a Skalica a pre zdravotníckych pracovníkov bol vykonaný seminár na RÚVZ Senica.

Vyhodnotenie

V spádovom území RÚVZ Senica sa v roku 2014 odoberali vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR paralelne z dvoch odberových miest čističiek odpadových vôd v Skalici (7 vzorky) a v Senici (7 vzorky). Z odobratého počtu 14 vyšetrených vzoriek odpadových vôd v 4 vzorkách boli potvrdené: v januári NPEV (ČOV Senica), marec ECHOVÍRUS 33 (ČOV Skalica), jún ECHOVÍRUS 7 (ČOV Skalica), august COXSACKIEVÍRUS B5 (ČOV Senica) a ECHOVÍRUS 30 ostatné vzorky boli s negatívnymi výsledkami. V sledovanom období neboli hlásené žiadne akútne chabé parézy.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Vyhodnotenie

Pracovníci epidemiológie RUVZ Senica v roku 2014 pokračovali realizáciu interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“.

Realizácia projektu aj tento rok bola v časovom období mesiaca november 2014. Materiály pre jednotlivé stanovišťa na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia.

Spolupracovali s Centrom voľného času Holíč a v dňoch 18.11-20.11.2014 v meste Holíč, kde bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Žiakom a študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti. Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky.

Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov na RÚVZ Senica.

Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 324 žiakov a študentov základných a stredných škôl mesta Holíč.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Vyhodnotenie

V roku 2014 poradňa očkovania poskytovala informácie priebežne o povinnom, odporúčanom očkovaní, ochoreniach preventabilných očkovaním, kontraindikáciách a nežiadúcich účinkoch očkovaní, taktiež informácie pred cestou do zahraničia. Poradne využívali viac zdravotnícki pracovníci. Väčšinou sa jednalo o otázky ohľadom kontraindikácií očkovania a doočkovania detí jednotlivými očkovacími látkami pri prekročení doporučenej schémy očkovania, prípadne pri presťahovaní sa z krajín EU a mimo EU. Záujem zo strany laickej verejnosti bol minimálny. Informácie ohľadom očkovania žiadali najmä v prípadoch dovolenkového cestovania do zahraničia, pri dlhodobých štúdijských pobytoch študentov a práce v zahraničí.

Dňa 05.10.2014 bolo na RÚVZ Senica v rámci projektu Vzdelávania sestier - Hodnota očkovania prezentované pracovníkmi oddelenia epidemiológie prednášky na tému:

Účastníkom seminára boli prednesené následovne prednášky:

Nové trendy v očkovaní – čierny, kašeľ, pneumokokové invazívne ochorenia

Chrípka – očkovanie

Odporúčané očkovanie – Kliešťová encefalitída, HPV (human papilomavírus), varicela

Rotavírusové a meningokokové infekcie – očkovanie

Očkovanie do zahraničia

Ako komunikovať s rodičmi odmietajúcimi očkovanie

Postoje a názory zdravotných sestier k očkovaniu – vyhodnotenie dotazníkového prieskumu z roku 2013

Seminár bol určený pre sestry pracujúce v ambulanciách VLDD a VLD v okrese Senica a Skalica.

Prednášok sa pasívne zúčastnilo 49 účastníkov.

Seminár bol prítomnými sestrami hodnotený ako vysoko aktuálny, pretože sa s touto tematikou stretávajú v praxi. Prednášky im priniesli aj nové poznatky hlavne v téme ochorení preventabilných očkovaním.

V diskusii boli zodpovedané otázky ohľadom hlásenia odmietania očkovania a doočkovania detí s dočasnými kontraindikáciami, ohľadom preočkovania proti tetanu a možnosti dobrovoľného očkovania proti pertussis.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Vyhodnotenie

Realizácia úlohy bude vykonaná podľa usmernení gestorov projektu, ktorými sú RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ so sídlom v Komárne. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cieľených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

V roku 2014 nebol RÚVZ so sídlom v Senici požiadaný o účasť vo výskumnej časti II. uvedeného projektu.

9.1 „Národný program podpory zdravia“

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. V rámci NPPZ sa realizujú všetky nižšie uvedené aktivity.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Splnený v r. 2013 podľa požiadaviek gestora.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

Vyhodnotenie

Projekt sa realizuje priebežne. Klientom poradní zdravia sú poskytované informácie o zdravom životnom štýle. V Záhorskej knižnici boli zrealizované vyšetrenia a prednáška o výžive, pohybovej aktivite, obezite a jej komplikáciách (edukovaných 17 ľudí). Pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ sme sa spolupodieľali na organizácii športových podujatí (6 podujatí). Počas podujatí sme záujemcom merali krvný tlak a poskytli zdravotno-výchovné poradenstvo (2587 edukovaných). Spropagovali sme Svetový deň – Pohybom ku zdraviu na webových stránkach úradu, uskutočnili sme Deň otvorených dverí v Centre podpory zdravia (6 klientov) a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel.

Vykonalí sme dotazníkový prieskum v rámci monitoringu spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách. Do dotazníkového prieskumu bolo zapojených 20 žiakov v Základnej škole, ul. V. Paulínyho Tótha 31/5, 905 01 Senica vo vekovej skupine 12 rokov. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E200 - E 203 Kyselina

sorbová - sorbany, E 210 - E 213 Kyselina benzoová - benzoany a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy. Zozbierané a spracované údaje boli zaslané ÚVZ SR na ďalšie spracovanie. Podieľali sme sa na realizácii projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“. V spolupráci so Všeobecnou zdravotnou poisťovňou sme zrealizovali Deň zdravia pre zamestnancov Mestského úradu v Senici. Počas neho boli uskutočnené antropometrické vyšetrenia, meranie TK, P, vyšetrenie hladiny cholesterolu v kapilárnej krvi, poradenstvo, vrátane edukácie v oblasti ústneho zdravia. Vyšetrených bolo 35 ľudí. Pre študentov Gymnázia L. Novomeského v Senici boli uskutočnené besedy zamerané na zdravý životný štýl a prevenciu porúch príjmu potravy (anorexia, bulímia, nadváha a obezita). Besied sa zúčastnilo 72 študentov tretieho ročníka.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Vyhodnotenie

Projekt sa realizuje priebežne. K Svetovému dňu bez tabaku boli zrealizované besedy pre stredoškolákov, v rámci ktorých sme záujemcom vyšetřili hodnotu CO vo vydychovanom vzduchu, poskytli poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo bolo vyšetřených 48 ľudí. V priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel. V Holiči, Skalici a Senici pre študentov prvých ročníkov stredných odborných škôl zrealizovaný projekt „Fajčiť či nefajčiť“. Edukovaných bolo 364 študentov. Kvíz spojený s besedou bol zatriaktívnený vyšetřením hladiny CO vo vydychovanom vzduchu Smokerlyzerom. V rámci Dňa zdravia boli vo firme ARCELOR vykonané vyšetřenie hladiny CO vo vydychovanom vzduchu u zamestnancov a následne prednáška o škodlivosti fajčenia spojená s poskytnutím edukačných materiálov. Vyšetřených bolo 27 ľudí. Zamestnanci RÚVZ so sídlom v Senici vykonali podľa zákona NR SR č. 377/2004 o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov vykonali 543 kontrol.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Vyhodnotenie

V rámci projektu „Bezpečný návrat domov“ boli zrealizované v spolupráci s Policajným zborom SR, odd. BCP a DE ODI Senica prednášky na tému „Alkohol za volantom“ pre študentov Gymnázia Ladislava Novomeského v Senici. Edukovaných bolo 108 študentov. Pri príležitosti Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a obchodovania s nimi sme v spolupráci so Záhorskou knižnicou v Senici usporiadali zdravotno - výchovné podujatie, v rámci ktorého sme záujemcom merali TK, vyšetřili GGT v kapilárnej krvi a poskytli poradenstvo (17 ľudí).

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. SČK, Zväzu invalidov, Klubu dôchodcov v Senici bol poskytnutý edukačný materiál (Typy pre lepšiu pamäť, Obezita, Stres, Žijeme zdravo, Pyramída zdravej výživy, Alzheimerova choroba, Vysoký krvný tlak). V súvislosti s plnením Národného programu aktívneho starnutia a pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy bola vykonaná prednáška pre seniorov v Domove dôchodcov v Senici a dotazníkový prieskum. Prieskumu a prednášky sa zúčastnilo 30 respondentov. V priestoroch regionálneho úradu verejného zdravotníctva bol

inštalovaný edukačný panel. Pri príležitosti Svetového dňa Alzheimerovej choroby a Medzinárodného dňa starších boli v priestoroch regionálneho úradu verejného zdravotníctva bol inštalované edukačné panely.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Vyhodnotenie

Projekt sa realizuje priebežne. Projekt „Kto nás chráni“ bol zrealizovaný v spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica. Bola uskutočnená výtvarná súťaž pre žiakov základných, špeciálnych a základných umeleckých škôl zameraná na prevenciu kriminality a drogových závislostí a následne výstava spojená s ocenením víťazných prác. K Svetovému dňu ústneho zdravia bola na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Senici uskutočnená propagácia ústneho zdravia, materským školám boli rozdistribuované edukačné materiály a v priestoroch úradu bol inštalovaný edukačný panel. V spolupráci s dentálnou hygieničkou sa žiaci 1. stupňa základných škôl v Senici oboznámili s technikou správneho čistenia zubov. V Materskej škole Borský Mikuláš bola uskutočnená edukačná aktivita s použitím knihy a CD „Veselé zúbky“, zameraná na správne čistenie zubov. Premietali sa rozprávky z DVD „Prečo zvieratka bolia zúbky“. Potom si deti vyfarbili obrázky z omaľovánky, ktorú poskytlo oddelenie HDM a PZ v Senici. V spolupráci so Záhorským osvetovým strediskom v Senici sme zrealizovali projekt „Prečo som na svete rád“. Projekt „Školské ovocie“ – 3 interaktívne besedy na tému zdravej výživy s použitím omaľovánky, zúčastnení: 49 žiakov zo Základnej školy, Sadová 620 v Senici, 43 žiakov zo Základnej školy, V Paulínyho – Tótha 32 v Senici a 66 detí z Materskej školy Borský Mikuláš. V spolupráci s Komisiou pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica bol uskutočnený projekt „Chráňme sa pred drogovým nebezpečenstvom XIV“. Projekt je zameraný na prevenciu drogových závislostí, určený pre koordinátorov prevencie drogových závislostí, pedagógov, študentov, kultúrnych a osvetových zamestnancov, pre odbornú a laickú verejnosť. Uskutočnilo sa pracovné stretnutie koordinátorov prevencie drogových závislostí zo škôl v okrese Senica so zástupcami organizácií, ktorí sú členmi Komisie pre prevenciu kriminality a inej protispoločenskej činnosti pri mestskom zastupiteľstve Senica a rokovalo sa o aktuálnych problémoch. Pri príležitosti Svetového dňa duševného zdravia v spolupráci s Centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie v Holíči sme uskutočnili pre študentov 1. ročníka Gymnázia F. V. Sasinka v Skalici besedy na tému duševné zdravie, so zameraním na psychohygienu, 3 besied sa zúčastnilo 78 študentov. V priestoroch regionálneho úradu verejného zdravotníctva bol inštalovaný edukačný panel. Pracovníci RUVZ Senica v roku 2014 pokračovali realizáciu interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“. Realizácia projektu tento rok bola v časovom období mesiaca november 2014. Materiály pre jednotlivé stanoviska na realizáciu projektu boli opätovne po dohode zapožičané z RÚVZ Trnava – oddelenie podpory zdravia. Tento rok sme spolupracovali s Centrom voľného času Holíč a v dňoch 18.11. - 20.11.2014 v meste Holíč bol realizovaný interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“ pre žiakov základných škôl a študentov stredných škôl. Ku Svetovému dňu boja proti AIDS bola zabezpečená informovanosť o problematike HIV/AIDS formou nástenky a plagátov. Počas týchto aktivít sa interaktívneho projektu zúčastnilo celkovo 324 žiakov a študentov základných a stredných škôl mesta Holíč (žiakov základných škôl 256, študentov strednej školy 68). Žiakom a študentom bol predstavený projekt, štruktúra a jeho význam s dôrazom na netradičnosť realizácie formou hry a očakávaní ich aktívnej účasti . Po absolvovaní projektu boli účastníci vždy oboznámení s vyhodnotením a prediskutované ich pripomienky a otázky.

9.8 CINDI program SR

Vyhodnotenie

Projekt sa plní priebežne. V Centre podpory zdravia pri RÚVZ Senica v základnej poradni bolo vyšetrených 37 klientov, v poradni zdravej výživy 9 klientov. Všetkým bolo poskytnuté poradenstvo.

Kampaň „MOST 2014“ - zamestnanci RÚVZ Senica v priestoroch zasadačky Obvodného úradu Senica zrealizovali meranie a edukáciu v oblasti prevencie KVO pre verejnosť. Záujemcom bola odobratá anamnéza týkajúca sa výskytu KVO, vykonané merania (výška, hmotnosť, obvod pása, TK, P) a vyšetrená hladina celkového cholesterolu v kapilárnej krvi. Následne na vyšetrenie boli zhodnotené výsledky a vyšetreným poskytnuté odborné poradenstvo a edukačné materiály. Celkovo sa akcie zúčastnilo 40 ľudí.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Vyhodnotenie

Projekt splnený. V rámci projektu bol zrealizovaný dotazníkový prieskum u dospelaj časti populácie, zameraný na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí. Bolo oslovených 189 respondentov, ale len 134 sa do prieskumu zapojilo (66 mužov, 68 žien). Vyplnené dotazníky boli poslané gestorovi projektu.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Spišskej Novej Vsi**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SR (NEHAP IV)

Cieľom plánu je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR. V priebehu roka 2014 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody, a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR a riešiteľskými pracoviskami sú ÚVZ SR a vybrané RÚVZ podľa novo nastavených cieľov.

V priebehu roka 2014 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská sú RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

V priebehu roka 2014 neboli dané požiadavky gestora úlohy - ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbory hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Výstupom riešenia úlohy bude databáza údajov prehodnotenie kvality vnútorného ovzdušia v školách a respiračného zdravia detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Gestorom úlohy je ÚVZ SR, riešiteľské pracoviská sú ÚVZ SR, RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ v SR.

Plnenie

Na základe usmernenia boli do projektu vybraté 2 základné školy – Základná škola, Nad Medzou 1, Spišská Nová Ves a Základná škola sv. Cyrila a Metóda, Markušovská cesta 2, Spišská Nová Ves, ktoré spĺňali určené kritéria.

Na týchto školách boli v 11. až 12. kalendárnom týždni odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže vykonané konzultácie a stretnutia s riaditeľmi škôl v súvislosti s vybavením potrebných súhlasov a povolení, oboznámenie s priebehom realizácie projektu (času, miesta, personálneho zabezpečenia zo strany školy, výberu respondentov a pod.).

V 13. kalendárnom týždni bola vykonaná príprava podkladov pre samotnú realizáciu – leták s informáciou pre rodičov, tlač a kódovanie dotazníkov podľa pokynov gestora projektu.

Samotná realizácia prieskumu prebehla v 13. a 14. kalendárnom týždni.

Do anonymného dotazníkového prieskumu bolo vybraných 60 žiakov vo veku 9 – 12 rokov, t.j. žiaci 4. až 6. ročníka základných škôl, z troch tried každej školy, spolu 120 respondentov. Žiaci vyplňali 2 dotazníky - dotazník o kvalite prostredia a komforte na školách pre žiakov a dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómoch žiaka. Spolupráca s rodičmi prebehla prostredníctvom pedagogického personálu školy a žiakov – rodičia vyplňali dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka.

Dotazník o fajčení bol určený piatim zamestnancom školy.

Dotazník o škole vyplňal správca budovy (riaditeľ školy), dotazník o kontrole školskej budovy (pre každú budovu v areáli školy osobitne) so všeobecnými informáciami o budove a kontrole vlhkosti a plesní vyplnil pracovník RÚVZ po inšpekcii priestorov a zariadení s riaditeľom školy, taktiež po vykonaní kontroly zariadení pre osobnú hygienu bol vypracovaný formulár (samostatne pre každé zariadenie) – o kontrole zariadení pre osobnú hygienu odborným zamestnancom oddelenia hygieny detí a mládeže. Počas realizácie prieskumu v oboch školách bolo spracovaných (vyplnených) 394 dotazníkových formulárov.

Po vyplnení a zozbieraní dotazníkov od rodičov a riaditeľov škôl boli následne dotazníky skompletizované a v rámci medziodborovej spolupráce postúpené na zadávanie do masiek odborným zamestnancom oddelenia hygieny životného prostredia.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách SR.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu, riešiteľským pracoviskami je ÚVZ a RÚVZ v SR.

V priebehu roka 2014 neboli dané požiadavky gestora úlohy - RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu na plnenie predmetnej úlohy.

1.6 TACTICS (Tools to Adress Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania príkladov dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Gestorom a riešiteľom úlohy je ÚVZ SR.

V priebehu roka 2014 neboli dané požiadavky ÚVZ SR na plnenie predmetnej úlohy.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách, vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách akvaparkov.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, riešiteľskými pracoviskami sú vybrané RÚVZ v SR, ktoré dozorujú akvaparky – RÚVZ Liptovský Mikuláš, RÚVZ Dolný Kubín, RÚVZ Poprad. Meranie a posúdenie výsledkov – RÚVZ Žilina.

V priebehu roka 2014 neboli na RÚVZ Spišská Nová Ves dané požiadavky na plnenie predmetnej úlohy.

ÚLOHY VYPLÝVAJÚCE Z PROBLEMATIKY ÚZEMNÉHO OBVODU

SLEDOVANIE KVALITY VODY V PRAMEŇOCH NA ÚZEMÍ NÁRODNÉHO PARKU SLOVENSKÝ RAJ

V priebehu roka 2014 bolo pracovníkmi oddelenia HŽP odobratých 36 vzoriek vôd z 19 prameňov nachádzajúcich sa v blízkosti najnavštevovanejších turistických trás na území Národného parku Slovenský raj, a to Čingov - Sokolský prameň, Košiarny briežok - Grófska studňa, Košiarny briežok - Skromná studnička, Novoveská Huta - Kráľov prameň, Prameň Klauzy, prameň Suchá Belá, Kláštorisko - Prameň sv. Bruna, Kláštorisko - Cesta medzi Kláštoriskom a Podleskom, Prameň Stratenská pila, Geravy - prameň Zejmarská roklina, Prameň Breznovica (Prielom Hornádu), Čierna dolina – prameň Sokol, Prameň pri potoku

Lesnica (pod tiesninou), Hrabušice Podlesok – prameň pri parkovisku, Prameň Kysel', Prameň Majsgripin, Bikšova lúka – prameň, Prameň pod Gačovskými skalami, Zákruta nad Hnilcom – prameň. Z uvedeného počtu bolo 18 vzoriek nevyhovujúcich.

Výsledky kvality vody boli oznámené Správe Národného parku Slovenský raj, obecným úradom a hlavným prevádzkovateľom ubytovacích a stravovacích zariadení s požiadavkou na zabezpečenie oznámenia pre návštevníkov na informačných tabuliach.

MONITORING REKREAČNÝCH VÔD- RUŽÍN, TURZOV A ÚHORNÁ (NIE SÚ TO VYHLÁSENÉ PRÍRODNÉ KÚPACIE OBLASTI, ALE VYUŽÍVANÉ OBYVATEĽMI REGIÓNU NA REKREÁCIU A AJ NA KÚPANIE):

RÚVZ vykonáva monitoring rekreačných vôd – Ružín, Turzov a Úhorná, aj keď to nie sú vyhlásené prírodné kúpacie oblasti, ale sú využívané obyvateľmi regiónu na rekreáciu a kúpanie. RÚVZ odobral v mesiaci jún 6 vzoriek, v mesiaci júl 5 vzoriek a v mesiaci september tiež 5 vzoriek rekreačných vôd. V mesiaci júl bola na odbernom mieste Ružín – CHATY, Ružín – SKI a Ružín – Hnilecké rameno prekročená hodnota E.coli a črevné enterokoky. V mesiaci september bola na odbernom mieste Ružín – SKI prekročená hodnota E.coli a črevné enterokoky a na odbernom mieste Ružín – Hnilecké rameno prekročená hodnota črevné enterokoky.

ODBORNE SPOLUPRACOVAŤ SOBECNÝMI ÚRADMI PRI RIEŠENÍ PROBLEMATIKY V ZÁSOBOVANÍ RÓMSKYCH OSÁD PITNOU VODOU

V priebehu roka 2014 boli odobraté 4 vzorky pitnej vody z individuálnych vodných zdrojov v rómskej osade Richnava, Markušovce a na ul. Hornádskej v Krompachoch a 14 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov v rómskych osadách – Markušovce, Nálepko, Rudňany, Spišská Nová Ves, Vítkovce, Žehra. Celkom bolo odobratých 18 vzoriek vôd zo studní, prameňa a verejných vodovodov. Nevyhovujúcich je 66,6 %. Zo 14 vzoriek vôd odobratých z verejných vodovodov bolo 8 vzoriek nevyhovujúcich vo všetkých mikrobiologických ukazovateľoch. V chemických ukazovateľoch bola zistená nižšia hodnota reakcie vody, zvýšená absorbanca a chemická spotreba kyslíka manganistanom, zvýšená hodnota mangánu a železa. Zo 4 vzoriek odobratých zo studní a prameňa boli všetky 4 vzorky nevyhovujúce vo všetkých mikrobiologických ukazovateľoch, v chemických ukazovateľoch bola nižšia hodnota reakcie vody a zvýšená hodnota dusičnanov.

Pri štátnom zdravotnom dozore sú nedostatky zisťované v udržiavaní a funkčnosti verejných studní. Odstraňovanie týchto nedostatkov je veľmi zdĺhavé a v rómskych osadách často neefektívne. Negatívne je potrebné hodnotiť opakované zničenie uzatvárania na studni a zásahy do prevádzky chlórovacího zariadenia. Okolie studní je znečisťované, nie je možné vytvorenie ochranného pásma. Pretrváva ničenie stavebnej úpravy studní a čerpacích zariadení.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V roku 2014 bolo v územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves (okres Spišská Nová Ves a Gelnica) evidovaných 2 178 pracovníkov v riziku práce, z toho je 312 žien. Oproti roku 2013 sa počet exponovaných pracovníkov zvýšil o 118 mužov.

Podľa prevažujúcej činnosti je najviac evidovaných pracovníkov v priemyselnej výrobe 1 804 (z toho je 285 žien), čo je z celkového počtu 82,8 % pracovníkov. V stavebníctve je v riziku evidovaných 179 pracovníkov (všetko muži), čo je 8,2 %, v ťažbe a dobývaní 106 pracovníkov (z toho je 10 žien) čo je 4,9 % a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove je evidovaných 40 pracovníkov (z toho 2 ženy), čo predstavuje 1,8 %. V ostatných odvetviach je spolu exponovaných 49 pracovníkov (z toho 15 žien), čo je 2,3 % z celkového počtu exponovaných pracovníkov.

Výraznejší nárast v počte exponovaných pracovníkov bol zaznamenaný v rezorte priemyselnej výroby o 159, pričom v stavebníctve bol zaznamenaný pokles o 34 exponovaných pracovníkov, v zdravotníctve bol zaznamenaný pokles o 10 pracovníkov (z toho o 8 žien) a v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove bol nárast o 3 pracovníkov.

Podľa rizikových faktorov je stále najviac pracovníkov exponovaných nadmernému huku 2 154 pracovníkov, z toho je 297 žien (nárast o 176/9 pracovníkov), nadmerným vibráciám je exponovaných 422 pracovníkov – mužov (nárast o 175 mužov) a chemickým látkam a zmesiam vrátane prachu 657 pracovníkov, z toho je 16 žien (nárast o 349 pracovníkov). Biologickému faktoru a fyzickej záťaži je spolu exponovaných 22 pracovníkov, z toho 3 ženy (pokles o 18/16 pracovníkov).

Nadalej evidujeme najvyšší počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom v pracovnom prostredí v spoločnosti EMBRACO Slovakia, s.r.o., Spišská Nová Ves, kde z celkového počtu 2 051/694 zamestnancov je 759/112 zamestnancov exponovaných nadmernému huku. Oproti minulému roku došlo k zníženiu počtu exponovaných pracovníkov o 69, z toho počet exponovaných žien sa znížil o 8 pracovníčok.

Ďalšie spoločnosti, v ktorých evidujeme vysoký počet exponovaných pracovníkov sú:

- SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 352/188 exponovaných 43/5 pracovníkov nadmerným hlukom, prachom a chemickým látkam,
- MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 252/111 evidovaných 77/38 pracovníkov v riziku hluku a prachu,
- Kovohuty, a.s. Krompachy, kde je z celkového počtu zamestnancov 145/11 exponovaných 82 mužov v riziku hluku, prachu a chemických látok (olovo),
- CFM Slovakia, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 140/82 zamestnancov exponovaných 108/44 pracovníkov v riziku hluku,
- Triplus, s.r.o. Spišská Nová Ves má z celkového počtu zamestnancov 167/124 evidovaných 17/14 pracovníkov v riziku hluku,
- STI, spol. s r.o., Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 124/4 evidovaných 103 mužov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- SABAR, s.r.o. Markušovce má z celkového počtu zamestnancov 113/18 exponovaných 73/10 pracovníkov v riziku hluku, prachu a vibrácií,
- Zlieváreň SEZ, a.s. Krompachy má z celkového počtu zamestnancov 102/14 evidovaných 32 mužov v riziku hluku, vibrácií, prachu a infračerveného žiarenia,

- TREVA s.r.o., Prakovce má z celkového počtu zamestnancov 108/12 evidovaných 77 mužov v riziku hluku, prachu a chemických faktorov,
- URANPRES, spol. s r.o. Spišská Nová Ves má 143/0 pracovníkov exponovaných riziku hluku, prachu a vibrácií z celkového počtu zamestnancov 178/9,
- KSR – Kameňolomy SR, s.r.o. Zvolen, prevádzka Kameňolom Olcnavá, má z celkového počtu zamestnancov 62/11 evidovaných 7 pracovníkov v riziku hluku a prachu.

V ostatných prevádzkach je počet exponovaných pracovníkov nižší.

V roku 2014 boli prehodnotenú rizikové práce v 19 existujúcich firmách. Nové rozhodnutia boli vypracované pre 3 právnické organizácie (všetky sa týkali sektoru kovovýroby).

Zrušené resp. prehodnotenú rizikové práce a preradené do 2. kategórie práce boli buď na základe objektivizácie faktorov pracovného prostredia alebo ukončením činnosti s výskytom rizikových faktorov spolu v 12 organizáciách, z toho u 3 prevádzkovateľov boli prehodnotením zdravotných rizík zamestnanci preradení z 3. kategórie rizika do 2. kategórie práce a celkovo 9 firiem oznámilo zrušenie alebo pozastavenie činnosti prevádzky – 1 spoločnosť zaoberajúca sa zhodnocovaním odpadov a 8 firiem zaoberajúcich sa drevovýrobou (4 SZČO a 4 právnické organizácie).

Zrušením prevádzok a prehodnotením rizikových prác s následným zaradením prác do 2. kategórie práce došlo v roku 2014 k poklesu počtu pracovníkov evidovaných v riziku hluku. V posledných rokoch zaznamenávame výraznejšie zmeny v rizikových faktoroch najmä v zákazkových stolárstvach, v ktorých pracuje sám SZČO a používajú sa drevotriekové dosky. Na výrobu nábytku sa nakupuje základný materiál priamo na mieru a v dielnach dochádza iba k dopracovaniu dosák, k lepeniu lišt a montáži kovania. Znížila sa expozícia pracovníkov rizikovým faktorom.

Údaje o vyhlásených rizikových prácach sú aktualizované v programovom vybavení ASTR. V roku 2014 evidujeme celkovo 88 prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 59 kontrol na rizikových pracoviskách, čo predstavuje 67 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva Spišská Nová Ves bolo do konca roku zaslaných 68 informácií o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík, t.j. 77,3 % z celkového počtu rizikových pracovísk. Informácie o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík sú na RÚVZ doručované aj v priebehu tohto obdobia.

Preventívna lekárska starostlivosť je poskytovaná pracovnou zdravotnou službou. Najväčšie zastúpenie majú pracovné zdravotné služby MEDISON s.r.o. Košice a ProCare a.s. Bratislava. Spoločnosť ProCare a.s. Bratislava má v Spišskej Novej Vsi zriadené vysunuté pracovisko – ambulancia pracovného lekára a zástupca vykonávajúci dohľad nad pracovným prostredím. Zároveň preventívnu lekársku starostlivosť poskytujú lekári v meste Krompachy a Gelnica pod dohľadom pracovného lekára v Spišskej Novej Vsi. Problém poskytovania služieb prostredníctvom PZS u SZČO a malých spoločností zatiaľ stále pretrváva, nakoľko takéto klienti nie sú pre pracovné zdravotné služby dost' atraktívni a zatiaľ s nimi neuzatvárajú zmluvy. Naďalej nie je doriešená ani problematika SZČO, ktorí pracujú na dohodu v priemyselných podnikoch a v stavebníctve (zvárači, stolári, železiari ap.).

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves podľa podkladov zistených pri výkone štátneho zdravotného dozoru a podľa zaslaných informácií o hodnotení zdravotných rizík poskytuje služby 7 pracovných zdravotných služieb – okrem ProCare a.s. Bratislava a MEDISON s.r.o. Košice napr. Salusé spol. s r.o. Piešťany, Salus – EC s.r.o. Zvolen, PZS s.r.o. Poprad, MEDI RELAX M+M s.r.o. Bratislava, Balsam s.r.o. Komárov). Pracovné zdravotné služby zabezpečujú objektivizáciu faktorov pracovného prostredia, posúdenie rizika, vypracovanie prevádzkových poriadkov. Kvalita predkladaných protokolov je rôzna, v niektorých prípadoch je potrebné protokol vrátiť na dopracovanie. Prevažne sú zisťované

chyby v dokumentovaní skutočnej expozície zamestnanca rizikovému faktoru a s tým súvisiaci prepočet.

Prevádzkovatelia predkladali na posúdenie prevádzkové poriadky pre jednotlivé rizikové faktory. Počet predložených a posúdených prevádzkových poriadkov zameraných na rizikové faktory bol 50 (hluk, chemické faktory, vibrácie, biologické faktory, AZC materiál a pod). Z uvedeného počtu prevádzkových poriadkov sa 25 týkalo priamo rizikových prác (19 chemické faktory, 11 hluk a 5 vibrácie).

Hygienická problematika rizikových prác, nutnosť preventívnej lekárskej starostlivosti, používanie OOPP a zariadení na osobnú hygienu, ako aj osvetová a poradenská činnosť v oblasti preventívneho pracovného lekárstva sa vykonáva pri štátnom zdravotnom dozore, pri predkladaní a prejednávaní projektových dokumentácií. Konzultácie sú podávané najmä v súvislosti s výkonom ŠZD pri uvádzaní zariadení do prevádzky.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov

V roku 2014 bolo vykonaných 31 kontrol zameraných na ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi a 7 kontrol bolo vykonaných na pracoviskách s používaním veľmi toxických a toxických látok a prípravkov – 2 v predajniach záhradkárskych potrieb, kde sa chemické látky na ochranu rastlín predávajú v malospotrebitel'skom balení bez priamej manipulácie, 2 kontroly boli vykonané v prevádzkach, kde sa používajú chemické látky na aplikáciu pri ochrane rastlín a poľnohospodárskych plodín a 3 kontroly v prevádzkach priemyselnej výroby.

V predajniach záhradkárskych potrieb bol zistený predaj chemických prípravkov na ochranu rastlín klasifikovaných ako veľmi toxické látky a prípravky v obmedzenom rozsahu. Predajcovia pesticídov v záhradkárskych predajniach a v dodávateľoch chemických prípravkov na ochranu rastlín (Richtarčíková Záhradkárske služby Spišská Nová Ves, L.O.S. Agro spoločnosť s ručeným obmedzením Spišská Nová Ves, NOVILLA s.r.o. Spišská Nová Ves) majú predpísanú odbornú spôsobilosť.

Pri výkone ŠZD v poľnohospodárskych spoločnostiach sa zisťuje len ojedinelá aplikácia chemických prípravkov klasifikovaných ako jedovaté látky a prípravky. Môžeme konštatovať, že poľnohospodári sa vyhýbajú používaniu toxických a veľmi toxických látok a prípravkov z dôvodu povinností vyplývajúcich z ich používania. Väčšina organizácií nakupuje prípravky na chemickú ochranu rastlín tesne pred ich aplikáciou a v množstve nevyhnutne potrebnom na vykonávanie postrekov. V praxi sa používajú len prípravky povolené Ministerstvom pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR uvedené v zozname autorizovaných prípravkov na ochranu rastlín povolených na príslušný rok. Z veľmi toxických látok a prípravkov sme v rámci štátneho zdravotného dozoru zaznamenali v Poľnohospodárskom družstve Čingov v Smižanoch použitie prípravku Reglone na ošetrovanie repky ozimnej, uvedený prípravok sa nachádza v zozname povolených prípravkov na ochranu rastlín pre rok 2014.

Veľmi toxické látky a zmesi sa používajú v spoločnosti SEZ, a.s. Krompachy v prevádzke povrchovej úpravy kovov (galvanizovňa) a pri laboratórnej činnosti v 6 organizáciách, a to Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves, KOVOHUTY a.s. Bratislava – prevádzka Krompachy, SABAR s.r.o. Markušovce, Herba Drug s.r.o. Smižany, Štátny geologický ústav Dionýza Štúra (ďalej „ŠGÚDŠ“), Regionálne centrum Spišská Nová Ves. Rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami, pre spoločnosť SEZ, a.s. Krompachy bolo vydané v roku 2012.

V roku 2014 boli vydané rozhodnutia na skladovanie a manipuláciu s veľmi toxickými látkami a zmesami používaných pri chemických analýzach pre spoločnosti KOVOHUTY a.s. Bratislava – prevádzka Krompachy, Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves a pre spoločnosť Herba Drug s.r.o. Smižany.

V územnom obvode RÚVZ Spišská Nová Ves bolo v roku 2014 bolo hlásených 35 akcií na reguláciu živočíšnych škodcov a to prevažne v obchodných centrách, skladových priestoroch, predajných priestoroch a vonkajších plochách (napr. MPC CESSI a.s. Spišská Nová Ves, v predajnej sieti TESCO, HYPERNOVA, LIDL, BILLA, ČS OMW, ČSOB, JYSK a iné). Okrem uvedeného bolo RÚVZ Spišská Nová Ves oznámené ničenie burín Slovenským vodohospodárskym podnikom, š.p., OZ Košice na brehoch regulovaných vodných tokov bez použitia veľmi toxických a toxických látok (Hornád v Krompachoch, v Richnave, v Spišskej Novej Vsi, Zimný potok v Rudňanoch, Rudňanský potok v Rudňanoch, Slovinský potok v Krompachoch).

Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo v sledovanom období na schválenie predložených spolu 27 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, z toho 3 prevádzkové poriadky boli pre skladovanie a manipuláciu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami, 19 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi a 8 prevádzkových poriadkov k nakladaniu s nebezpečnými odpadmi (nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo posudzované v 7 prípadoch spolu s uvedením do prevádzky a 1 samostatným rozhodnutím).

Pri RÚVZ so sídlom v Košiciach je vytvorená komisia na získanie odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a prípravkami, ktorej členom je aj zástupca RÚVZ Spišská Nová Ves. Informácie o získaní odbornej spôsobilosti sú uverejnené na internetovej stránke RÚVZ Spišská Nová Ves.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom chemických látok je zisťovaná prítomnosť látok zaradených medzi karcinogénne a mutagénne faktory.

Spracovávanie bukových a dubových materiálov sa vykonáva v spoločnosti Ján Urban, URBAN Art INTARS PARKETT Spišské Tomášovce, prevádzka v Spišskej Novej Vsi, ktorá je zameraná na výrobu a pokladanie intarzovaných parkiet. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli zamestnanci pri opracovaní rôznych druhov dreva, vrátane tvrdého dreva, zaradení do 2. kategórie práce, prevádzkový poriadok zameraný na pracovnú činnosť s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi (tvrdé drevo) bol schválený rozhodnutím RÚVZ Spišská Nová Ves. Počet pracovníkov v drevovýrobe je 8.

Spoločnosť TOMIFA spol. s r.o. Iľiašovce spracováva asi v 5 % bukové a dubové drevo, počet pracovníkov 4.

V spoločnosti MIKONA s.r.o. Púchov, prevádzka MIKONA Východ Spišská Nová Ves sú používané chemické látky s výskytom karcinogénnych látok v pneuservise. Pracovníci sú zaradení do 2. kategórie práce.

Spoločnosť EURO 3B s.r.o. Spišská Nová Ves, ktorá realizovala aplikáciu kremičitého piesku striekaním vo vonkajšom prostredí pri úpravách drevených stavieb ukončila svoju činnosť v roku 2013.

V minulom roku došlo k zmene akcionára v Nemocnici s poliklinikou Spišská Nová Ves a.s., stala sa členom siete nemocníc Svet zdravia a.s. Bratislava. Oddelenie POCO prevádzkuje bez zmeny. V roku 2014 bolo aplikovaných 884 ampuliek cytostatík (o 156 ampuliek menej ako v roku 2013). Počet pracovníkov sa nezmenil 3 ženy (lekárka a 2 zdravotné sestry, všetky fajčiarky). Na pracovisku Hematologicko – transfúzneho oddelenia bolo v roku 2014 onkologickým pacientom aplikovaných 195 ampuliek cytostatík (o 55 ampuliek viac ako v roku 2013). Počet pracovníkov na HTO – 6 žien (2 lekárky a 4 sestry, všetko nefajčiarky). Zamestnanci, ktorí vykonávajú prípravu a podávanie cytostatík sú zaradení do 3. kategórie rizika karcinogénnych faktorov.

V spoločnosti KOVOHUTY, a.s., Bratislava, pracovisko Krompachy dochádza pri pracovnom procese tavenia (v závislosti od vsádzky) aj k produkcii chemických látok klasifikovaných ako karcinogénne faktory 1.kategórie (nikel a jeho zlúčeniny). Pracovníci na jednotlivých pracoviskách (Stredisko – šachtová pec, Stredisko – Konvertory, Stredisko – Peletizácia a Stredisko – Anódová pec) v príslušných profesiách (tavič, pomocník taviča, kychtár – vsádzkovač, obsluhy filtračnej stanice Zn filtrov, žeriavnik na Hute, obsluha linky Peletizácie) boli posúdením pracovnej zdravotnej služby z titulu expozície karcinogénnym faktorom zaradení do 2.kategórie práce. Prevádzkový poriadok pre prácu s chemickými faktormi, v ktorom sú zapracované aj pracovné činnosti s karcinogénnymi faktormi je schválený RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V spoločnosti Embraco Slovakia s.r.o. Spišská Nová Ves sa pri povrchových úpravách komponentov mangánfosfatáciou používajú chemické látky klasifikované ako karcinogénne a mutagénne látky. Posúdením rizika pracovnou zdravotnou službou boli exponovaní pracovníci zaradení do 2.kategórie práce, prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi faktormi je schválený rozhodnutím RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi.

V roku 2014 bolo vydané rozhodnutie na skladovanie a manipuláciu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami pre EL spol. s.r.o. Spišská Nová Ves. Súčasne bol schválený prevádzkový poriadok pre prácu s karcinogénnymi a mutagénnymi látkami, ktoré pracovníci používajú pri analytických prácach v laboratóriu.

V spoločnosti PASS-SK s.r.o. Spišská Nová Ves bolo používanie dichlórmetánu, ktorý sa využíval pri pracovnej činnosti ručnej montáži dielcov pre automobilový priemysel, z pracovného procesu úplne vylúčené, chemická látka bola nahradená izopropylalkoholom. Pracovníci v profesiách montážny robotník a kontrolór v montážnej hale boli preradení do 2.kategórie práce, čo predstavuje únosnú mieru zdravotného rizika.

Azbestové materiály sú zisťované najmä na objektoch určených na prestavbu a rekonštrukciu, pri odstraňovaní stavieb a výmene odpadových kanalizačných potrubí v bytových domoch. V roku 2014 bolo vypracovaných 12 nových rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov zo stavieb, z toho pre odstraňovanie a výmenu strešnej krytiny bolo schválených 8 plánov práce a pre odstraňovanie a výmenu kanalizačného potrubia boli schválené 4 plány práce. Výmenu azbestocementových kanalizačných potrubí v bytových domoch a odstraňovanie azbestocementového materiálu zo stavieb (napr. azbestocementová krytina, azbestocementový obvodový plášť a pod.) vykonávajú oprávnené organizácie (RONAR s.r.o. Košice, Jozef Hanák – A JE TO Spišská Nová Ves, ČOPA s.r.o. Drienov, PROSERVIS s.r.o. Strážske, Regena ES s.r.o. Strážske, SAMP s.r.o. Bardejov, Marián Chmelár – KROVMONT Dolný Kubín, FEROMETAL s.r.o. Batizovce, Ján Kožík Dravce, Správa domov Gelnica, Bytové družstvo Spišská Nová Ves) na základe rozhodnutia vydaného RÚVZ Spišská Nová Ves. Každá akcia je samostatne hlásená na RÚVZ s uvedením časového harmonogramu, predpokladaného času manipulácia s azbestocementovým materiálom a predpokladaným množstvom odpadu, v roku 2014 bolo nahlásených 33 akcií (25 na likvidáciu azbestocementového kanalizačného potrubia v jadrách bytových domov a 8 na likvidáciu azbestocementovej strešnej krytiny).

Nadálej ostáva nedoriešený postup pri odstraňovaní azbestocementových materiálov zo striech rodinných domov a hospodárskych budov súkromných osôb. Dodávateľsky vykonávanie predmetných činností – odstraňovanie azbestocementových krytín (eternit) je cenovo pre súkromné osoby neúnosné.

2.1.4 Znižovanie psychickej pracovnej záťaže

V priebehu roka 2014 neboli predložené návrhy zamestnávateľov za účelom zaradenia prác do kategórií rizika z hľadiska nadmernej psychickej pracovnej záťaže. V databáze

programového vybavenia ASTR nevidujeme žiadnu organizáciu s vyhlásením rizika psychickej pracovnej záťaže.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2013 sme evidovali celkove 36 žiadostí z KPL a KT Košice o prešetrenie podozrenia na chorobu z povolania, z toho 1 žiadosť bola z dôvodu pôsobnosti postúpená RÚVZ so sídlom v Poprade. Z celkového počtu žiadostí bolo prešetrených 33 podozrení na choroby z povolania, z toho 26 prešetrení sa týkalo dg. DJNZ resp. DJNZ v kombinácii s vibráciami:

- DJNZ 5
- DJNZ + vibrácie 20
- DJNZ + celotelové vibrácie 1

Počet prešetrovaných prípadov podozrenia na chorobu z povolania z preťaženia bol v roku 2014 o 6 prípadov nižší, ako v minulom roku.

Prešetrenia DJNZ boli vykonané u 5 pracovníkov v profesiách upratovačka v MŠ, balička cestovín, opatrovatel'ka v Domove dôchodcov, bača a hutník nežeľezných kovov pri obsluhu šachtovej pece. Kritériá DNJZ boli splnené, resp. preukázané ako hraničné v štyroch prípadoch – balička cestovín, opatrovatel'ka v Domove dôchodcov, bača a hutník nežeľezných kovov pri obsluhu šachtovej pece.

Prešetrenie DJNZ v kombinácii s vibráciami bolo vykonané spolu u 20 pracovníkov v profesiách žeriavnik, operátor pri výrobe plastových dverí, robotníčka v drevovýrobe, pilčík SZČO (2 prípady), banský zámočník, aktivačný pracovník obce, SZČO – palič, kurič a obsluha krovinorezu, kováč, baník – tunelár (2 prípady), montážna pracovníčka, pilčík a vodič, pilčík, baník (3 prípady) lesný robotník, ošetrovatel' oviec + obsluha vibračného lisu. Poškodenie chrbtice v súvislosti expozícii celotelovým vibráciám bolo prešetrované v jednom prípade, a to u pracovníka v profesii traktorista. Z výsledkov šetrenia vyplynulo, že pracovník bol pri pracovnej činnosti exponovaný nadmerným celotelovým vibráciám v zimnom aj v letnom období a podľa orientačného posúdenia odhadu z hľadiska posudzovania možnej profesionality u ochorení bedrovej chrbtice bolo zrejmé, že poškodenie bedrovej chrbtice u menovaného je pravdepodobne profesionálneho pôvodu.

Pri prešetrovaní podozrení na choroby z povolania je používaná metodika hodnotenia zaťaženia podľa vyhl. č. 542/2007 Z.z.. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickej pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci, so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení. V prípadoch prešetrovania podozrení ochorení chrbtice v krížovej oblasti uplatňujeme metodiku orientačného posúdenia z hľadiska posudzovania možnej profesionality u ochorení bedrovej chrbtice.

Systém prešetrovania podozrení na chorobu z povolania sa snažíme zdokonaľovať, pri šetrení sa zameriavame na širší a podrobnejší postup činností a ak je to možné, zabezpečujeme fotodokumentáciu a videozáznamy z vykonávaných prešetrovaných činností. Evidencia prešetrení podozrení na chorobu z povolania sú zasielané aj na ÚVZ SR.

Nadalej však pretrvávajú značné problémy pri zisťovaní objektívnej pracovnej anamnézy. Často nie je možné zistiť umiestnenie podkladov dokumentácie o pracovnej činnosti zamestnanca najmä v prípadoch, kedy firma už neexistuje, bola ukončená činnosť likvidátorov resp. správcov konkurznej podstaty. Údaje poskytované priamo pracovníkmi sú značne skreslené (keď nemá pracovné dohody) a nie je možné ich seriózne hodnotiť. Rovnako nie je možné hodnotiť pracovnú činnosť vykonávanú mimo pôsobnosť RÚVZ resp. v zahraničí a činnosť vykonávanú ako SZČO.

Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2014 bol 19, z toho 2 prípady s diagnózou choroba z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (položka 29 zo zoznamu CHzP) a 9 prípadov sa týkalo ochorenia z vibrácií (položka 28 zo zoznamu CHzP). Počet hlásených chorôb z povolania v roku 2013 bol rovnaký (19), došlo k poklesu počtu hlásených chorôb z povolania s diagnózou ochorenie z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia (položka 29) o 1 prípad.

Projekt 2.1 „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“ je súčasne jednou z regionálnych priorít na oddelení PPL na rok 2014.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Neoddeliteľnou súčasťou výkonu štátneho zdravotného dozoru v rámci intervencie na podporu zdravia pri práci sú konzultácie zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Riešenie tejto problematiky je náplňou bežnej činnosti oddelenia preventívneho pracovného lekárstva priebežne počas celého roka a v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru vykonávajú poradenskú činnosť a konzultácie so zamestnávateľmi aj so zamestnancami zameranú na skvalitňovanie pracovného prostredia v oblasti podpory zdravia pri práci. Osobitne sa poskytuje poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Prostredníctvom aktivít poradne zdravia sa propagovali intervenčné programy zamerané na zlepšenie zdravotného stavu zamestnancov. Osobitne boli zamerané aktivity na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. V rámci aktivít Poradne zdravia boli vykonané antropometrické merania, merania TK, pulzu, tuku, vykonali sa odbery biologického materiálu, zisťovala sa osobná a rodinná anamnéza, taktiež boli zisťované údaje o životospráve zamestnancov najmä v rezortoch štátnej a verejnej správy. Z profesií bola možná realizácia projektu u zamestnancov v administratíve v TATRABANKE Spišská Nová Ves, v poisťovni Wüstenrot v Spišskej Novej Vsi, na Mestskom úrade Spišská Nová Ves, ÚPSVaR Spišská Nová Ves, ORHaZZ Spišská Nová Ves, u pedagogických zamestnancov Gymnázia na Javorovej ulici v Spišskej Novej Vsi, Hotelovej akadémii v Spišskej Novej Vsi a na stredných školách mesta Spišská Nová Ves (viď projekty poradne zdravia).

Následne boli vypracované zostavy výsledkov, na základe ktorých boli vypracované odporúčania a vykonávala sa poradenská činnosť pre zamestnávateľov a zamestnancov. Zamestnávatelia boli informovaní o povinnostiach v oblasti ochrany zdravia pri práci, zdravotných rizikách z faktorov práce a pracovného prostredia. Efektívny spôsob ochrany a podpory zdravia pri práci bol navrhnutý realizáciou vhodných preventívnych opatrení.

Ako problematické sa ukázalo viacero faktorov pri realizácii projektu vo výrobných prevádzkach: napr. komplikácie z dôvodu minimálneho prejavu ochoty zamestnávateľov uvoľniť výrobných zamestnancov počas pracovného procesu, problém dohody termínov plnenia projektu, ako aj skutočnosť, že veľmi malé percento výrobných zamestnancov prejavilo záujem dostaviť sa do Poradne zdravia na RUVZ Spišská Nová Ves vo svojom osobnom voľnom čase. Pri realizácii regionálnych aktivít zameraných na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci so zamestnávateľmi je potrebná úzka a účinná spolupráca s ostatnými oddeleniami RÚVZ, najmä s oddelením Podpory zdravia, ktoré v priebehu roku plní svoje úlohy, čím sa zabezpečenie ďalších spoločných termínov komplikuje.

V nasledujúcom období naďalej plánujeme kontaktovať zamestnávateľov a pracovné zdravotné služby v súvislosti s realizáciou intervenčných programov zameraných na znižovanie rizík z práce a pracovného prostredia, získať zamestnávateľov k realizácii intervenčných programov. Naďalej budeme poskytovať poradenstvo zamestnávateľom a podieľať sa na informovaní zamestnancov o rizikách z práce a spôsobe ochrany pred nimi

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) „Zdravé pracoviská bez stresu“

Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, ktorý sa koná každý rok v októbri, pripadol v roku 2014 na 43. kalendárny týždeň. V celej Európe aj mimo nej vtedy prebiehajú stovky podujatí zameraných na zvyšovanie informovanosti, rôzne kampane, konferencie, výstavy, súťaže, kurzoch odbornej prípravy a rôzne iné činnosti.

Na roky 2014 a 2015 je téma Európskeho týždňa „Zdravé pracoviská bez stresu“ sústredená na zvýšenie informovanosti o riadení stresu a psychosociálnych rizík na pracovisku. V rámci kampane Zdravé pracoviská bez stresu Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) uverejnila elektronické usmernenie k riadeniu stresu a psychosociálnych rizík. Elektronické usmernenie bolo vypracované s cieľom zlepšiť porozumenie a zvýšiť informovanosť o strese a psychosociálnych rizikách pri práci v celej Európe, a zároveň pomôcť pri prekonávaní určitých mylných predstáv týkajúcich sa stresu a oddeliť skutočnosti od mýtov. Je určené najmä pre malé podniky, ktoré potrebujú usmernenia alebo rady týkajúce sa prvých krokov, ktoré treba prijať na riešenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi nebolo určené ako riešiteľské pracovisko projektu.

Projekt 2.2 „Intervencie na podporu zdravia pri práci“ je súčasne jednou z regionálnych priorít na oddelení PPL na rok 2014.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi nie je riešiteľským pracoviskom projektu

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľom úlohy bolo v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia Úradu verejného zdravotníctva SR na

výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s použitím kontrolných listov informovanosti zamestnancov, doplnenú o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenie potrebných úprav pracovných podmienok a pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na dodržiavanie požiadaviek nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko vo vzťahu k zdravotnému obmedzeniu zamestnancov so zdravotným postihnutím a na dodržiavanie pracovných podmienok a pracovného režimu určených rozhodnutím orgánu verejného zdravotníctva o uvedení priestorov pracoviska do prevádzky. Ďalej sa zameriaval na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov so zdravotným postihnutím na pracoviskách v súvislosti s osobitným režimom práce (skrátенý pracovný čas, nočná práca, práca na zmeny) a na zabezpečovanie zdravotného dohľadu na chránených pracoviskách vrátane lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V rámci štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a na chránených pracoviskách v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica v sledovanom období bolo vykonaných 19 kontrol u 14 zamestnávateľov a boli preverené pracovné podmienky u 32 zamestnancov so ZPS, z toho 16 žien.

Zamestnanci chránených dielní a chránených pracovísk vykonávali jednoduché manuálne činnosti bez fyzickej záťaže a priamej expozície rizikovým faktorom pracovného prostredia, najmä práce výrobného charakteru (napr. výroba brikiет, stolárske práce, krajčírské práce, práce v autoumyvárni, autoopravárenské práce, montážne práce, výroba reklamných premetov a pod.), práce v oblasti služieb (napr. práčovňa, šitie odevov) a administratívne práce.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávatelia chránených dielní a chránených pracovísk prispôbovali pracovné podmienky charakteru zdravotného postihnutia zamestnancov. Pre zamestnancov zabezpečovali na pracoviskách podmienky v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami práce – vytvorili vhodné pracovné podmienky zodpovedajúce ich zdravotnému stavu (napr. bezbariérový prístup na pracovisko, zriadili oddychové miestnosti, zabezpečili vhodné ergonomické sedadlá, zabezpečili vyhovujúce zariadenia na osobnú hygienu) a dodržiavali osobitný režim práce (napr. skrátенý pracovný čas, individuálne tempo práce, individuálne prestávky počas práce). Pred zaradením na výkon pracovnej činnosti bola u zamestnancov v rámci lekárskej preventívnej prehliadky vo vzťahu k práci posúdená zdravotná spôsobilosť na výkon ich konkrétnej činnosti. Na overenie úrovne informovanosti o faktoroch pracovného prostredia zamestnanci vyplnili kontrolné listy v počte 5 ks (2 x H + 2 x C + 1 x Z).

V okrese Spišská Nová Ves a Gelnica je v evidencii RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi 172 chránených pracovísk. Ukončenie prevádzkovania chráneného pracoviska oznámil 1 prevádzkovateľ, väčšinou RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi prevádzkovatelia neoznamujú, preto pre spresnenie počtu chránených pracovísk bol vyžiadанý aktuálny zoznam z Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Spišskej Novej Vsi.

V roku 2014 pred uvedením pracovných priestorov do prevádzky bolo vykonaných 23 ohliadok v 18 chránených pracoviskách.

K zriadeniu chráneného pracoviska boli vydané 4 vyjadrenia. Jedná sa o predbežné posúdenie vhodnosti pracovných priestorov pre danú pracovnú činnosť s podmienkami, ktoré musia byť zohľadnené pri uvedení priestorov do prevádzky v zmysle bodu 22. prílohy č. 1 Nariadenia vlády SR č. 391/2006 Z.z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko, ktoré stanovuje požiadavky na pracovisko pre zdravotne postihnutých zamestnancov. V prevažnej miere ide o prípady, kde ešte priestory chráneného pracoviska neboli pripravené na prevádzkovanie (bez zriaďovacích predmetov, bez technologického vybavenia, resp. vyžadovali drobné úpravy).

K vytvoreniu pracovných miest pre občanov so zdravotným postihnutím už v jestvujúcich

prevádzkach bolo vydaných 6 akceptačných listov, v ktorých pracovné priestory a predmet činnosti sa nezmenili a pôvodné rozhodnutie RÚVZ k uvedeniu priestorov do prevádzky ostáva v platnosti.

Regionálnym úradom verejného zdravotníctva so sídlom v Spišskej Novej Vsi bolo vydaných 13 rozhodnutí na uvedenie pracovných priestorov do prevádzky, v ktorých pracovnú činnosť vykonávajú občania so zdravotným postihnutím (10 odd. PPL + 1 odd. E/NN + 1 odd. HV + 1 odd. HZP).

Pri schvaľovaní prevádzok, kde sa bude vykonávať činnosť prislúchajúca posudzovaniu inému oddeleniu RÚVZ (napr. v priestoroch pre reštauračné, lekáreň, ubytovacie služby, zariadenia pre starostlivosť o ľudské telo. a i.) sa uplatňuje vzájomná spolupráca medzi jednotlivými oddeleniami s dôrazom na vytvorenie vyhovujúcich pracovných podmienok pre občanov so zdravotným postihnutím vzhľadom na ich zdravotné obmedzenia. Výkon ŠZD si následne zabezpečuje a vykonáva každé oddelenie po svojej línii. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že pracovné podmienky pre občanov so zdravotným postihnutím v preverovaných prevádzkach chránených pracoviskách sú vyhovujúce, neboli uložené žiadne opatrenia.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva budú aj v nasledujúcom období zameriavať štátny zdravotný dozor na úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách. Projekt 2.5 „Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách“ je súčasne jednou z regionálnych priorít na oddelení PPL na rok 2014.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Etapy riešenia:

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2014)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2015)

IV. etapa - správa a výstupy (vrátane grafického porovnania) za obdobie r. 2008-2014 (30.3.2015)

V roku 2014 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ v Spišskej Novej Vsi. Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú prácu) v celkovom počte klientov 72, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch vekových kategóriách (20 + 12 klientov).

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii. Spracované údaje boli zaslané v stanovenom termíne gestorskému pracovisku.

Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ - Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Etapy riešenia:

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3

- časové obdobie: január - december 2014

II. etapa – monitorovanie jódu v moči (jodúria)

- časové obdobie: apríl - október 2014

V roku 2014 bola táto úloha (monitoring jodidácie kuchynskej soli) plnená na území okresu Spišská Nová Ves.

Plnenie: odber vzoriek kuchynskej soli (jedlej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO3. Celkom bolo v súlade s plánom odobraných a testovaných 24 vzoriek kuchynskej soli (2 vzorky mesačne). Obsah KJO3 sa v testovaných vzorkách pohyboval od 10,1 do 41,4 mg/kg, s priemernou hodnotou 26,37 mg/kg.

1 vzorka s obsahom KJO3 nižším ako 15 mg/kg a 1 vzorka s obsahom KJO3 vyšším ako 35 mg/kg boli pôvodom z Rakúska, resp. označené ako vyrobené v EÚ.

Tabuľkové prehľady získaných údajov vrátane zdrojových dát boli zaslané gestorskému pracovisku na ďalšie spracovanie.

Úlohy v rámci II. Etapy sa v roku 2014 nere realizovali.

Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO2

Cieľ - cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc.

Etapy riešenia:

I. etapa : január 2013 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2016 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 nebol požiadaný riešiteľským pracoviskom o spoluprácu pri plnení úlohy.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Cieľ Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

Etapy riešenia

I. etapa : január 2013 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa : 30. marec 2016 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 nebol požiadaný riešiteľským pracoviskom o spoluprácu pri plnení úlohy.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ - kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Etapy riešenia

I. etapa: marec 2014 - zber vzoriek

II. etapa: 15. január 2015 - záverečná správa

Podľa prijatého harmonogramu bol RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 vykonaný odber 1 vzorky potraviny balenej v papierových a kartónových obalových materiáloch. Vzorka obalového materiálu je podrobená testovaniu v laboratóriu RÚVZ Poprad (NRL).

Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Cieľ - kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných medií, za rôznych podmienok.

Etapy riešenia:

I. etapa: január 2013 - december 2015 – príprava projektu a analýzy vzoriek

II. etapa: 30. marec 2016 - záverečná správa

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 nebol požiadaný riešiteľským pracoviskom o spoluprácu pri plnení úlohy.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľ: Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Cieľom je zistenie rodového zastúpenia probiotík, kontrola deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Gestor: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 túto úlohu neplnil.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Anotácia - kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.7.2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

Etapy riešenia:

- I. etapa: 2014 - 2015 - odber a analýza vzoriek, 2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa,
- II. etapa: 2015 - hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov,
- III. etapa: marec 2016 ukončenie programu (správa).

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi v roku 2014 vykonal v rámci plnenia úlohy kontrolu a odber 6 vzoriek kozmetických výrobkov na kontrolu vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch. Kontrolované a testované výrobky vyhovel požiadavkám podľa platnej legislatívy.

Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Cieľ - monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkov bude realizovaný:

- zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- látok, ktoré sa používajú v nano forme,
- veľkosť nano častíc,
- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť.

Etapy riešenia

- I. etapa 2013 monitoring zodpovedných osôb, kategórií výrobkov a látok, ktoré deklarujú nano formy alebo technológie,
- II. etapa 2014 odber vzoriek a ich analýza v určenom laboratóriu,
- III. etapa 2015 ukončenie projektu (31.5.2015 správa za SR).

RUVZ v Spišskej Novej Vsi sa podieľal na plnení úlohy získavaním informácií pri výkone štátneho zdravotného dozoru. Kontrolou u distribútorov kozmetických výrobkov neboli zistené výrobky obsahujúce zložky v nano forme.

V rámci plnenia úlohy RÚVZ v Spišskej Novej Vsi vykonal kontrolu výrobkov u dvoch výrobcov:

1. Výroba kozmetických výrobkov Herba Drug Smižany.

2. Nechtový obchod, Ingrid Čarnoká – Tiffany, Komenského 23 Spišská Nová Ves, kde podľa zistení pri kontrole, bola táto na výrobkoch pre profesionálne použitie pre nechtové štúdiá (približne 15 výrobkov) označená ako výrobca (podľa nar. 1223/2009, čl. 2 písm. d)). Výrobky vyrába 1x mesačne fy Adrian Koczy, Jagielnia 4b, Raciborz, Poľsko. V rámci plnenia úlohy bolo zistené, že uvedení výrobcovia nevyrábajú výrobky obsahujúce zložky v nano forme.

V roku 2014 sa Odd. HV A PBU podieľalo na plnení úloh, alebo plnilo nasledovné úlohy

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Cieľ - overenie kvality balenej vody v dávkovačoch vody (watercooleroch) vo verejných priestoroch, v nemocniciach a lekárňach so zameraním na biologické riziká.

Druhy vôd - Minerálne a pramenité balené vody tuzemské a z dovozu, perlivé aj neperlivé, ohrievané aj chladené vo watercooleroch, pitné vody.

Etapy riešenia

1. monitoring mikrobiologickej a biologickej kvality balených vôd vo verejných budovách, v nemocniciach a v lekárňach - 2014
2. vyhodnotenie – január 2015

Podľa prijatého harmonogramu bol v roku 2014 vykonaný odber 2 vzoriek balenej vody (objem 18,9l) určenej na dávkovanie prostredníctvom dávkovačov vody tzv. watercooleroch. Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.5 REZÍDUÁ PESTICÍDOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČENSKÚ A DETSKÚ VÝŽIVU

Cieľ

- monitoring obsahu rezíduí pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu v obchodnej sieti,
- ochrana zdravia detskej populácie,
- plnenie prijatých opatrení v rámci dohovoru s krajinami EÚ nad kontrolou obsahu rezíduí pesticídov v dojčenskej a detskej výžive, zavádzanie nových metód stanovenia rezíduí pesticídov.

Anotácia - participácia na monitoringu krajín EU v nadväznosti na prijaté opatrenia v oblasti kontroly prítomnosti a obsahu rezíduí pesticídov v detskej a dojčenskej výžive a potravinový dozor nad kvalitou dojčenskej a detskej výživy z hľadiska obsahu rezíduí pesticídov v rôznych druhoch dojčenskej a detskej výživy na báze mlieka, ovocia, zeleniny, mäsa a cereálií.

Etapy riešenia

- etapa: Zber a analýzy 40 vzoriek potravín pre dojčenskú a detskú výživu z obchodnej siete prostredníctvom RÚVZ - marec – október 2014

- etapa: Zmeranie obsahu 123 pesticídov-analytov, čo zodpovedá výberu podľa Nariadenia Komisie č. 788/2012 z 31.8.2012 v 10 vzorkách určených pre monitoring Európskej únie: priebežne počas roka 2014.

Podľa prijatého harmonogramu bol v roku 2014 vykonaný odber 1 vzorky potraviny pre dojčenskú a detskú výživu.

Úloha bola v roku 2014 splnená podľa prijatého harmonogramu.

7.20 MONITORING GLYKOZIDOV STEVIOLU V ZMRZLINÁCH A NÁPLNIACH A DEKORÁCIÁCH CUKRÁRENSKÝCH VÝROBKOV

Cieľ Cieľom projektu je zmonitorovať používanie glykozidov steviolu ako náhradného sladidla v cukrárenských výrobkoch

Etapy riešenia

1. odber a analýzy vzoriek – rok 2014 a ďalšie roky
2. vyhodnotenie výsledkov december 2014 a ďalšie roky

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi nebol určený v roku 2014 na plnenie tejto úlohy.

REGIONÁLNE PRIORITY PRE ROK 2014

Zvýšená frekvencia ŠZD a ÚKP ZSS v čase letnej a zimnej turistickej sezóny (napr. Slovenský Raj, Spišský Hrad, Ružín, Plejsy, Mlynky, Hnilčík..)

V rámci plnenia úloh regionálnych priorít sa činnosť Odd. HVaPBU v roku 2014 zamerala na kontrolu (ŠZD a ÚKP) v čase letnej a zimnej turistickej sezóny v turistických centrách v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica.

Letná turistická sezóna:

Na území okresu Spišská Nová Ves sa nachádza niekoľko významnejších stredísk cestovného ruchu s možnosťou stravovacích a občerstvovacích služieb. Ide o Národný park Slovenský raj - lokalita Čingov, lokalita Džurkovec, Obec Spišské Tomášovce, Obec Hrabušice, ATC Podlesok Hrabušice, Hrabušice - Kláštorisko, Hrabušice - rekreačné zariadenie Veľká Biela Voda, rekreačná lokalita - Mlynky - Biele Vody, Mlynky - Prostredný Hámor, Národná kultúrna pamiatka Spišský hrad. Sú tu sezónne zariadenia pre poskytovanie občerstvenia.

Mestská a prímestská rekreácia - Mesto Spišská Nová Ves - pre stravovanie sú využívané hotely a reštaurácie s celoročnou prevádzkou a využívané v rámci letného a zimného cestovného ruchu. V meste je prevádzkované letné kúpalisko - stravovanie a občerstvenie je poskytované v priľahlej reštaurácii hotela a v sezónnych bufetoch v stálych objektoch.

Na území okresu Gelnica sa nachádza niekoľko stredísk cestovného ruchu s možnosťou stravovacích a občerstvovacích služieb. Ide o rekreačné oblasti - vodná nádrž Ružín, obce Jaklovce a Margecany, Jazero Úhorná.

V roku 2014 bolo v zariadeniach, v letných turistických centrách v rámci pripravenosti rekreačných a stravovacích zariadení na letnú turistickú sezónu a v priebehu sezóny vykonaných 42 kontrol.

Kontroly boli zamerané na právoplatnosť rozhodnutia na uvedenie do prevádzky priestorov, všeobecnú čistotu a hygienický stav prevádzky, vybavenosť priestorov, zdravotnú a odbornú spôsobilosť zamestnancov, skladovanie potravín a hotových výrobkov.

Najčastejšie zisťované nedostatky: nezabezpečené dostatočné množstvo oddelených pracovných plôch so zreteľom na druh suroviny a spôsob jej spracovania, nesprávne skladovanie potravín, porušenie teplotného reťazca, nezabezpečené pravidelné účinné čistenie príslušenstva a predmetov prichádzajúcich do styku s potravinami, formálne vedenie evidencie o výkone sanitačných činností, prevádzkovanie ZSS bez kladného rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva na uvedenie priestorov do prevádzky.

Zimná turistická sezóna:

V okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica sa nachádza niekoľko stredísk (rekreačné a stravovacie zariadenia) pre zimnú turistickú sezónu, napr. Plejsy Krompachy - v tomto stredisku sú prevádzkované významnejšie objekty - Hotely a chaty. Stravovanie a občerstvenie je zabezpečované aj prostredníctvom sezónnych bufetov. Ostatné strediská zimnej turistiky (Spišská Nová Ves - Rittenberg, Poráč – Brodok, Mlynky), poskytovanie občerstvenia a stravovania je zabezpečované v sezónnych bufetoch.

V roku 2014 bolo v zariadeniach zimnej turistiky v rámci pripravenosti rekreačných a stravovacích zariadení na zimnú turistickú sezónu a v priebehu sezóny vykonaných 29 kontrol.

Kontroly boli zamerané na kontrolu rýchleho občerstvenia, kontrolu prípravy a manipulácie s teplými pokrmami, vrátane pokrmov rýchleho občerstvenia, na právoplatnosť rozhodnutia na uvedenie do prevádzky priestorov, všeobecnú čistotu a hygienický stav prevádzky, vybavenosť priestorov, skladovanie potravín.

Najčastejšie zisťované nedostatky: nevykonávanie pravidelnej údržby a čistenia priestorov a zariadení, nesprávne skladovanie potravín, nezabezpečenie kontroly skladovaných potravín, porušenie teplotného reťazca, nezabezpečenie prívodu tečúcej teplej vody, nevedenie záznamov o výkone sanitácie.

Za zistené nedostatky boli uplatnené sankcie v 4 prípadoch u 4 prevádzkovateľov.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľom tohto projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Plnenie: projekt je riešený na ÚVZ SR

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie: V nadväznosti na predchádzajúce prieskumy bol realizovaný v septembri a októbri 2014 celoslovenský prieskum užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a pedagógov.

Koordinátorom prieskumu je odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog MZ SR a koordináciu uvedeného prieskumu na úseku verejného zdravotníctva zabezpečuje odbor HDM ÚVZ SR.

V reprezentatívnom výbere, ktorý bol vykonaný koordinátormi prieskumu, boli vybrané školy - Základná škola, Zemanská 2, Krompachy, Základná škola, Ing.O. Kožucha 11, Spišská Nová Ves, Stredná odborná škola ekonomická, Stojan 1, Spišská Nová Ves, Stredná odborná škola, Prakovce 282.

Prieskum sa realizoval podľa usmernení gestora projektu dotazníkovou metódou, použité boli 3 druhy dotazníkov označených TAD1 – pre žiakov 5.-8. ročníkov základných škôl, TAD2 – pre žiakov 9. ročníkov základných škôl a pre študentov všetkých typov stredných škôl, TAD3 - pre pedagógov všetkých vybraných škôl.

V dňoch 22.09.2014 – 03.10.2014 sa vykonal zber údajov formou dotazníkov. Prieskum bol anonymný a dobrovoľný.

Celkový počet respondentov zapojených do prieskumu: 180 žiakov základných škôl, 150 študentov stredných škôl a 62 pedagógov.

Dotazníky TAD 1,2,3 spolu s hlásením za triedu, boli zaslané v 41. týždni 2014 podľa usmernení gestora na ÚVZ SR Bratislava.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Plnenie:

V 18. kalendárnom týždni, podľa usmernenia gestora, bol vykonaný výber 2 materských škôl – 1 mestská: Materská škola, SNP 1, Spišské Vlachy a 1 vidiecka: Materská škola Jamník, s následným kontaktovaním vedenia (prevádzkovateľov) predškolských zariadení o plánovanej realizácii uvedeného projektu.

Samotný projekt bolo realizovaný v zmysle pokynov gestora – dotazníkovou metódou vo vekovej skupine detí 3-6 ročných, v každej z vybraných materských škôl u 15 detí. Dotazníky vyplňali rodičia detí. V 19. kalendárnom týždni roka bola vykonaná distribúcia aj samotný zber údajov z jednotlivých zariadení. Vkládanie získaných údajov do pripravených masiek bolo realizované v mesiaci jún 2014 a následné odoslanie vyplnených masiek podľa usmernenia bolo realizované v mesiaci júl 2014.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie:

Za účelom dosiahnutia cieľov projektu uvedených v anotácii projektu bol vykonaný cielený výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na organizovanie hodín telesnej výchovy v školách, na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na školách a na monitorovanie fyzickej aktivity detí v školských zariadeniach.

A. Mimoriadna úloha ÚVZ SR – HH SR, apríl 2014.

Postup plnenia mimoriadnej úlohy sa uskutočnil podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru

V mesiaci marec boli pripravované podklady k výkonu cieleného ŠZD v telovýchovných zariadeniach pre deti a mládež – základných školách. V rámci realizácie výkonu ŠZD bolo vybraných podľa požiadaviek gestora 5 mestských a 5 vidieckych základných škôl, kde v termíne od 07.04. - 22.04.2014 boli vykonané cielené kontroly zamerané na využívanie hodín TV v rámci pedagogického procesu, monitorovanie chorobnosti, zdravotného stavu žiakov, zistenie počtu žiakov, ktorí sú úplne alebo čiastočne oslobodení od TV, zistenie možností telesnej aktivity detí oslobodených od cvičenia, sledovanie malých foriem telesnej výchovy, využívanie telovýchovných chvíľok a pod.

Pri výkone kontrol bol použitý jednotný dotazník, údaje z ktorého boli zadávané do predloženej masky a v stanovenom termíne do 30.4.2014 odoslané na ÚVZ SR.

B. Postup plnenia ďalších úloh do konca roka 2014.

V školách, ktoré boli vybrané pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR, a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, t.j. na každej vybratej škole (5 vidieckych a 5 mestských škôl), kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ sa ďalej sledovala pohybová aktivita detí. Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnil dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. Druhý typ dotazníka s názvom „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. vyplňali žiaci v 3. a 8. ročníku školy, pri nedostatočnom počte žiakov, podľa usmernenia, boli žiaci doplnení zo 4. a 7. ročníka sledovanej školy.

Celkový počet respondentov zapojených do prieskumu: 392 žiakov základných škôl, počet hodín telesnej výchovy, počas ktorých bola sledovaná pohybová aktivita detí – 20.

Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy v programe EpiData 3.1, zamestnancami oddelenia HDM RÚVZ, ktorí vkladali získané údaje z dotazníkov do zaslaných formulárov. Vyplnené databázy boli odoslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v B. Bystrici elektronicky v stanovenom termíne do 31. 12. 2014.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Plnenie:

Na základe usmernenia boli do projektu vybraté 2 základné školy – Základná škola, Nad Medzou 1, Spišská Nová Ves a Základná škola sv. Cyrila a Metóda, Markušovská cesta 2, Spišská Nová Ves, ktoré spĺňali určené kritéria.

Na týchto školách boli v 11. až 12. kalendárnom týždni odbornými zamestnancami oddelenia hygieny detí a mládeže vykonané konzultácie a stretnutia s riaditeľmi škôl v súvislosti s vybavením potrebných súhlasov a povolení, oboznámenie s priebehom realizácie projektu (času, miesta, personálneho zabezpečenia zo strany školy, výberu respondentov a pod.).

V 13. kalendárnom týždni bola vykonaná príprava podkladov pre samotnú realizáciu – leták s informáciou pre rodičov, tlač a kódovanie dotazníkov podľa pokynov gestora projektu.

Samotná realizácia prieskumu prebehla v 13. a 14. kalendárnom týždni.

Do anonymného dotazníkového prieskumu bolo vybraných 60 žiakov vo veku 9 – 12 rokov, t.j. žiaci 4. až 6. ročníka základných škôl, z troch tried každej školy, spolu 120 respondentov. Žiaci vyplňali 2 dotazníky - dotazník o kvalite prostredia a komforte na školách pre žiakov a dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómoch žiaka. Spolupráca s rodičmi prebehla prostredníctvom pedagogického personálu školy a žiakov – rodičia vyplňali dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka.

Dotazník o fajčení bol určený piatim zamestnancom školy.

Dotazník o škole vyplňal správca budovy /riaditeľ školy/, dotazník o kontrole školskej budovy /pre každú budovu v areáli školy osobitne/ so všeobecnými informáciami o budove a kontrole vlhkosti a plesní vyplnil pracovník RÚVZ po inšpekcii priestorov a zariadení s riaditeľom školy, taktiež po vykonaní kontroly zariadení pre osobnú hygienu bol vypracovaný formulár /samostatne pre každé zariadenie/ – o kontrole zariadení pre osobnú hygienu odborným zamestnancom oddelenia hygieny detí a mládeže. Počas realizácie prieskumu v oboch školách bolo spracovaných /vyplnených/ 394 dotazníkových formulárov.

Po vyplnení a zozbieraní dotazníkov od rodičov a riaditeľov škôl, boli následne dotazníky skompletizované a v rámci medziodborovej spolupráce postúpené na zadávanie do masiek odborným zamestnancom oddelenia hygieny životného prostredia.

Projekt 1.4 „Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska“ je súčasne jednou z regionálnych priorit na oddelení HDM na rok 2014.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

V rámci metodického usmerňovania v Imunizačnom programe, oddelenie epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi informovalo lekárov prvého kontaktu:

- o prebiehajúcom EIW v roku 2014, o jeho zameraní a cieľoch, ktoré by mohli v rámci svojej preventívnej činnosti využiť na propagáciu očkovania medzi svojimi pacientmi a na zlepšenie ich informovanosti o možnostiach očkovania

V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli vykonávané nasledovné aktivity:

- najväčší dôraz sme kládli na propagáciu povinného pravidelného očkovania detí u laickej verejnosti

- v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves bol pripravený informačný panel a nástenka o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni, informácie o histórii očkovania, o histórii epidémiách infekčných ochorení a o ochoreniach podliehajúcich povinnému očkovaniu

- na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o prebiehajúcom Európskom imunizačnom týždni

- praktickým lekárom pre deti a dorast bol poskytnutý informačný materiál o povinnom a odporúčanom očkovaní detí

V dňoch 16.-18.1.2014 sme sa zúčastnili na V. Slovenskom vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese, v dňoch 4.6. – 5.6. 2014 Školy vakcinológie IV v Ráztočne a 11.6.2014 v Košiciach na Vakcinologickom dni.

Opakovane sme upozornili poskytovateľov zdravotnej starostlivosti na dodržiavanie povinnosti hlásiť akútne prenosné ochorenia dýchacích ciest vrátane chrípky raz týždenne a to vždy vo štvrtok do 12,00 hod. na oddelenie epidemiológie RÚVZ Spišská Nová Ves.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi boli zverejnené informácie o epidémii hemoragickej horúčky EBOLA v Guiney, informácie o ochorení a odporúčania pre cestujúcich do krajín západnej Afriky, konkrétne Libérii a Guinei.

Ambulantným zdravotníckym zariadeniam pre deti a dorast boli distribuované informačno-edukačné materiály v súvislosti s povinným pravidelným očkovaním určené pre laickú verejnosť.

Na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi bol zverejnený nový očkovací kalendár na rok 2014 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých. Boli sprístupnené informačné letáky s názvom: „Ako sa chrániť pred kliešťom“ – informácia pre deti, „Ako sa chrániť pred kliešťom“ – informácia pre verejnosť a bola uverejnená informácia pre cestovateľov ohľadom očkovania proti poliomyelitíde, vzhľadom na cirkuláciu vírusu poliomyelitídy a rizika ochorenia v niektorých krajinách Ázie a Afriky.

V roku 2014 bolo vedených 6 priestupkových konaní. V týchto konaniach boli uložené sankcie v celkovej výške 516 €. V dvoch prípadoch bolo podané odvolania. V jednom prípade bolo odvolanie zamietnuté a v jednom potvrdené.

Z ochorení ovplyvniteľných očkovaním bolo hlásených:

- 18 podozrení na pertussis, epidemiologickým šetrením v spolupráci s ošetrojúcimi lekármi a na základe opakovanej a rozšírenej diagnostiky bolo 17 ochorení potvrdených

- 116 podozrení na akútnu hepatitídu A, z toho 115 ochorení bolo laboratórne potvrdených

- 1 ochorenie na akútnu vírusovú hepatitídu typu B a 4 ochorenia na chronickú vírusovú hepatitídu typu B

Priebežne vykonávame aj kontrolu očkovania detí, narodených HBsAg pozitívnym matkám.

V roku 2014 evidujeme 24 detí, ktoré sa narodili HBsAg pozitívnym matkám.

Administratívna kontrola očkovania prebehla na regionálnej úrovni v mesiaci september a október 2014. Výsledky kontroly boli osobitne spracované za okresy Spišská Nová Ves a Gelnica a boli postúpené na krajské spracovanie.

V okrese **Spišská Nová Ves** je celková zaočkovanosť nad 95% len v ročníku narodenia detí 2011 – MMR.

Zaočkovanosť nad 95% nebola dosiahnutá v rámci základného očkovania v ročníkoch narodenia detí **r. 2012**:

DTaP-VHB-HIB-IPV(zaočkovanosť 92,58%)– z celkového počtu 1347 detí je nezaočkovaných 100 (7,42%),z toho 74 detí s pobytom v zahraničí (74,00%), 6 detí z dôvodu odmietnutia (6,00%), 13 detí z dôvodu KI (13,00%) a 7 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (7,00%).

PCV (zaočkovanosť 92,43%)– je nezaočkovaných 102 detí (7,57%), z toho 76 detí s pobytom v zahraničí (74,51%), 14 detí z dôvodu KI (13,73%) , 5 detí z dôvodu odmietnutia očkovania (4,90%) a 7 nedostavení sa na očkovanie (6,86%).

MMR (zaočkovanosť 91,69%)– je nezaočkovaných 112 detí (8,31%), z toho 77 detí s pobytom v zahraničí (68,75%), 12 detí z dôvodu odmietnutia (10,71%), 14 detí z dôvodu KI (12,50%) a 9 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (8,04%).

r. 2007: preočkovanie v 6. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť90,62%)– z celkového počtu 1290 detí je nezaočkovaných121 (9,38%),z toho 113 detí s pobytom v zahraničí (93,39%), 4 detí z dôvodu odmietnutia (3,31%), 3 detí z dôvodu KI (2,48%) a 1 dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (0,83%).

r. 2000: preočkovanie v 13. roku života

DTaP-IPV - (zaočkovanosť93,05%)– z celkového počtu 1209 detí je nezaočkovaných84 (6,95%),z toho 75 detí s pobytom v zahraničí (89,29%), 3 detí z dôvodu odmietnutia (3,57%), 5 detí z dôvodu KI (5,95%) a 1 dieťa z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (1,19%).

r. 2002: preočkovanie v 11. roku života

MMR (zaočkovanosť 91,41%)– z celkového počtu 1187 detí je nezaočkovaných 102 (8,59%),z toho 93 detí s pobytom v zahraničí (91,18%), 0 detí z dôvodu odmietnutia (0,00%), 5 detí z dôvodu KI (4,90%) a 4 detí z dôvodu nedostavenia sa na očkovanie (3,92%).

Celková zaočkovanosť detí v okrese Gelnica je vo všetkých kontrolovaných ročníkoch narodenia detí nad 95%.

Okres **Gelnica** 7 pediatrických obvodov:

V okrese Gelnica bola dosiahnutá zaočkovanosť viac ako 90% vo všetkých kontrolovaných pediatrických obvodoch.

Okres **Spišská Nová Ves** 25 pediatrických obvodov:

V okrese Spišská Nová Ves nebola dosiahnutá zaočkovanosť vyššia ako 90% v deviatich pediatrických obvodoch.

Nedostatky vo výkone očkovania - dôvody nízkeho % zaočkovanosti:

- prevaha rómskych detí v obvode
- dlhodobý pobyt rómskych detí s rodičmi v zahraničí, pričom u pediatra sú naďalej evidované, preto sú zahrnuté aj do počtu kontrolovaných detí
- chyba malých čísel, malý počet detí v pediatrickom obvode
- neustále sa zvyšujúci počet rodičov odmietajúcich dať zaočkovať svoje dieťa

Projekt „Hodnota očkovania“:

RÚVZ v Spišskej Novej Vsi je zapojený do projektu „Hodnota očkovania“, ktorého odborným garantom je SEVS v spolupráci s SKSaPA.

Cieľom projektu je zlepšiť vedomostnú úroveň sestier o problematike očkovania, jeho význame, o ochoreniach preventabilných očkovaním a o prídavných látkach vo vakcínach. Význam vzdelávania tkvie v samotnom zvýšení vedomostí sestier ako aj následnom zvyšovaní vedomostí matiek, s ktorými prichádzajú do styku a každodenne musia byť pripravené k erudovaným odpovediam v tejto problematike.

V pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves boli v roku 2014 realizované vzdelávacie semináre pre sestry v 2 zdravotníckych zariadeniach:

- v NsP Spišská Nová Ves spol. s.r.o., Jánskeho 1, Spišská Nová Ves – dňa 11.11.2014 o 14.00 hod.
- v Nemocnici Krompachy a.s., Banícka štvrť 1, Krompachy – dňa 25.11.2014 o 13.30 hod.

Počet zúčastnených v NsP Spišská Nová Ves: 47 sestier a 36 vyplnených a odovzdaných dotazníkov.

Počet zúčastnených v Nemocnici v Krompachoch: 45 sestier a 15 vyplnených a odovzdaných dotazníkov.

Všetky vyplnené a odovzdané dotazníky – 51 ks boli vložené na web.

Realizované semináre boli zo strany sestier pozitívne hodnotené a v rámci diskusie obohatené o skúsenosti z praxe týkajúce sa najmä narastajúcej problematiky odmietania povinného očkovania zo strany rodičov.

Projekt 6.1. „Národný imunizačný program“ je súčasne jednou z regionálnych priorít na oddelení epidemiológie na rok 2014.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení, ktorými sa dosiahne zlepšenie kvality života jednotlivca aj spoločnosti je cieľ, ku ktorému smeruje celé obsahové zameranie práce na oddelení epidemiológie.

Dôsledné a podrobné vykonávanie opatrení na likvidáciu ohnisk prenosných chorôb, doplnené opakovanou edukáciou obyvateľstva zameranou na dodržiavanie prísnych zásad osobnej hygieny osôb podozrivých z nákazy, ako významnej súčasť opatrení na likvidáciu možných ciest prenosu pôvodcu nákazy, zdôrazňovanie konkrétnych rizikových faktorov, ktoré umožňujú prenos pôvodcu infekcie, veľmi intenzívna a každodenná spolupráca s mikrobiológmi, úzke pracovné vzťahy medzi epidemiológmi, trvalý kontakt s praktickými lekármi, odborné vzdelávanie a štúdium nových poznatkov, je súbor činností, ktorý postupne prispeje ku skvalitneniu a vysokej úrovni surveillance prenosných ochorení.

Lekári primárneho kontaktu a zdravotnícke zariadenia sú pravidelne mesačne informovaní o výskyte prenosných ochorení za každý mesiac v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica na webovej stránke RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

Telefonicky boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o povinnosti zdravotníckych pracovníkov podľa § 52 ods. 5 písm. a/ zákona č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov hlásiť výskyt prenosného ochorenia, podozrenie na prenosné ochorenie a nosičstvo choroboplodných zárodkov, hlásiť všetky akútne respiračné ochorenia, vrátane chrípky v každom kalendárnom týždni

Na základe výsledkov kontroly očkovania v okresoch Spišská Nová Ves a Gelnica vykonanej k 31.8.2014 a v záujme predchádzania rizika vzniku možných epidémií vírusových hepatítid typu A, boli upozornení poskytovatelia zdravotnej starostlivosti o možnosti očkovania proti vírusovému zápalu pečenej typu A u detí vo veku dvoch rokov žijúcich v miestach s nízkym sociálno-hygienickým štandardom, bez prístupu k pitnej vode, bez odkanalizovania odpadových vôd alebo s nízkym štandardom bývania.

V roku 2014 bolo na RÚVZ Spišská Nová Ves hlásených spolu 1450 prenosných chorôb, z toho bolo v okrese Spišská Nová Ves 1220 chorôb a v okrese Gelnica 230 chorôb, spracovaných bolo 504 ohnísk. Aktívne bolo vyhladaných 4407 kontaktov chorých, lekársky dohľad bol nariadený 3091 osobám, zvýšený zdravotný dozor bol nariadený 14 osobám, antibiotická profylaxia bola nariadená 28 osobám a aktívna imunizácia bola nariadená 2851 kontaktom.

V roku 2014 vzhľadom na priaznivú epidemiologickú situáciu nebol vykonaný odber biologického materiálu na chrípku od sentinelových lekárov.

Tabuľka: Rozdelenie podľa jednotlivých skupín diagnóz:

	ochorenia	Okres: SNV	Okres: GL	spolu
Črevné a parazitárne ochorenia	Salmonelózy	51	13	64
	Dyzentérie	4	0	4
	Kampylobakteriové enteritídy	143	36	179
	Vírusové enteritídy	124	25	149
	Ostatné	153	21	174
	Črevné parazity	10	0	10
Hepatitídy	Vírusová hepatitída A	91	25	116
	Vírusová hepatitída B	5	0	5
	Vírusová hepatitída C	3	1	4
	Nosiči HBsAg	25	5	30
Respiračné nákazy	Varicella	204	22	226
	Herpes zoster	99	23	122
	Tuberkulóza	26	1	27
	Pertussis	17	1	18
	Parapertussis	0	0	0
	Ostatné	3	1	4
Neuroinfekcie	Meningokokové meningitída	1	0	1
	Kliešťová encefalitída	1	0	1
	Ostatné neuroinfekcie	7	6	13
	CJCH choroba	0	0	0
Nezatriedené ochorenia	Septikémie	7	0	7
	Toxoplazmóza	8	0	8
	Lymeská choroba	20	0	20
	Ohrozenie besnotou	38	21	59
	Erysipelas	10	6	16
	Svrab	121	20	141
	Ostatné ochorenia	44	2	46
	Infekcie HIV/AIDS	0	0	0
STD	Syfilis	3	0	3
	Gonokokové infekcie	2	0	2

	Iné sexuálne prenášané choroby	0	1	1
chrípka SARI	SARI	0	0	0
	Chrípka A H1N1	0	0	0
spolu		1220	230	1450

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Realizácia úloh vyplývajúca zo zavedenia nového programu EPIS bezprostredne nadväzuje na úlohu 6.2. Čo možno najpodrobnejšie údaje získané pri vykonávaní opatrení v ohnisku prenosného ochorenia sú podkladom pre využitie informačného systému na zhromažďovanie údajov, ich spracovanie a analýzu, s cieľom monitorovať zdravie obyvateľstva a informovať o jeho kvalite.

Úspešné zvládnutie nového informačného systému znamená získať pre program EPIS, pri vykonávaní opatrení zameraných na likvidáciu ohnísk prenosných chorôb, čo najviac konkrétnych údajov o pôvodcoch nákazy a cestách prenosu s cieľom postupne znižovať počet neznámych a neobjasnených údajov a informácií. Našou snahou je pracovať s programom EPIS tak dôkladne, aby bolo potrebné vykonať čo najmenej opravných zmien.

Poskytovatelia zdravotnej starostlivosti sme informovali o prístupe o možnosti hlásiť prípady prenosných ochorení a chrípku on-line na informačnom portáli EPIS.

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrovujúcich lekárov, v roku 2014 bolo do informačného systému zadaných:

- 1450 hlásených prenosných ochorení
- 50 epidémií (z toho 31 rodinných epidémií, 13 epidémií VHA)
- 37 hlásení do SRV

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

V programe Excel máme vytvorenú databázu nosičov HBsAg, ktorú neustále aktualizujeme a dopĺňame, čím sme získali prehľadný register s možnosťou jednoduchého vyhľadávania na základe rôznych výberových kritérií. V roku 2014 pribudlo 30 nových nosičov HBsAg v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

V rámci štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach bolo realizovaných 183 kontrol dodržiavania hygienicko – epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky. Odobratých bolo spolu 666 sterov z prostredia, z ktorých v 7,8% bola zistená bakteriálna kontaminácia. S výsledkami kontrol boli oboznámení zástupcovia jednotlivých oddelení, v prípadoch zistenia bakteriálnej kontaminácie boli výsledky s nimi prejednané osobne, písomne boli upozornení na dodržiavanie vykonávania účinnej a dôkladnej dekontaminácie podľa platných právnych predpisov pre zdravotnícke zariadenia.

Na kontrolu sterility predmetov bolo odobratých 188 vzoriek sterilného materiálu, z ktorých nebola zistená bakteriálna kontaminácia. Účinnosť dezinfekčných roztokov bola kontrolovaná z 28 vzoriek odobratých dezinfekčných prostriedkov, pričom v 1 prípade sa zistila neúčinnosť dezinfekčného roztoku na jeden testovací kmeň (*Pseudomonas aeruginosa*) a u jedného dezinfekčného roztoku neúčinnosť na všetky tri testované kmene. Kontrola sterilizačnej techniky bola vykonaná v 136 prípadoch, z toho bolo otestovaných 80 horúcovzdušných sterilizátorov, kde výsledky potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie a

56 parných, kde jeden prístroj vykazoval pozitivitu, po opakovanom testovaní výsledky potvrdili účinnosť prebiehajúcej sterilizácie.

V rámci sledovania výskytu nozokomiálnych nákaz bolo hlásených 77 nozokomiálnych nákaz, z toho 7 na Chirurgickom oddelení, 4 na OAIM, 8 na Detskom oddelení, 34 na Jednotke intenzívnej starostlivosti o novorodencov, 1 na ODCH, 1 na Gynekologicko-pôrodnickom oddelení, 1 na Internom oddelení, 3 na Neurologickom oddelení a 1 na Novorodeneckom oddelení v NsP Spišská Nová Ves. V Nemocnici Krompachy s.r.o. hlásené 1 na Gynekologickom – pôrodnickom oddelení, 6 na Internom oddelení, 3 na Chirurgickom oddelení, 3 na Detsko – dojčeneckom, 3 na oddelení OAIM a 1 na Novorodeneckom oddelení.

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS – SSI

Uvedenú úlohu sme začali plniť zapojením Nemocnice s poliklinikou v Spišskej Novej Vsi do tohto projektu, konkrétne chirurgické oddelenie. Surveillance je zameraný na chirurgické rany po cholecystektómiách. Je určený kontaktný lekár oddelenia, s ktorým oddelenie epidemiológie spolupracuje pri vyplňovaní dotazníkov a pri zadávaní údajov do programu.

V sledovanom období január - december 2013 na Chirurgickom oddelení NsP Spišská Nová Ves a.s. bolo realizovaných 122 cholecystektómií, pričom bola zistená jedna infekcia v mieste chirurgického výkonu. Z operačnej rany bol izolovaný Staphylococcus aureus a Staphylococcus epidermidis. Cholecystektómia bola vykonaná klasickým spôsobom u 78 ročnej ženy.

Rozdelenie podľa typu operácie a pohlavia

typ operácie	celkový počet		muži		ženy	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	83	68,04	24	64,86	70	82,35
klasicky	39	31,96	13	35,14	15	17,65
spolu	122	100	37	100	85	100

Rozdelenie podľa operácie a vekovej skupiny

vek ➤	15 - 24		25 - 44		45 - 65		65<		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	3	3,61	27	32,53	40	48,19	13	15,67	83	68,04
klasicky	0	0	5	12,82	17	43,59	17	43,59	39	31,96
spolu	3	2,46	32	26,26	57	46,72	30	24,60	122	100

Rozdelenie podľa ASA skóre a podávania antibiotík

ASA skóre ➤	ASA 1		ASA 2		ASA 3		ASA 4 -5		spolu	
ATB ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
ATB áno	0	0	5	62,5	3	37,5	0	0	8	6,56
ATB nie	9	7,38	60	52,64	39	34,22	6	5,26	114	93,44
spolu	9	7,38	65	53,28	42	34,42	6	4,92	122	100

Rozdelenie podľa dĺžky ochorenia

dĺžka operácie ➤	1 hod >		1 – 2 hod		2 hod <		spolu	
typ operácie ▼	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
laparoskopicky	35	42,17	47	56,63	1	1,20	83	68,04

klasicky	6	15,39	31	79,48	2	5,13	39	31,96
spolu	41	33,60	78	63,94	3	2,46	122	100

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE VRÁTANE BIOTERORIZMU

V roku 2014 sme zaznamenali 13 epidémií na akútnu VHA (z toho 5 rodinných epidémií) a 1 epidémiu gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu:

VHA Richnava

Od 6.2.2014 do 14.5.2014 sme zaznamenali 21 ochorení na akútnu VHA v osade Ružakovec (rómska osada s počtom obyvateľov 1800). Ochorelo 21 detí vo veku 2-7 rokov. Všetky ochorenia laboratórne potvrdené anti-HAVIgMpozit. 17 ochorení prebiehalo ako anikterická forma, ďalšie pod subikterickým klinickým obrazom. 4 ochorenia aktívne vyhľadane v rámci lekárskeho dohľadu. Deti hospitalizované na Infekčnom oddelení DFN v Košiciach. Protiepidemické opatrenia v ohniskách vykonávané v spolupráci s odd. HŽP a HDM a tiež v spolupráci s Obecným úradom obce Richnava. RH nariadil mimoriadne očkovanie proti VHA u neočkovaných detí predškolského veku v danej lokalite.

VHA Kropachy

V čase od 3.3.2014 do 31.7.2014 bolo hlásených 10 prípadov v epidemiologickej súvislosti: 7 prípadov na Hornádskej ulici, 1 v časti Stará Maša a 2 prípady Banícka štvrť 15 v Kropachoch (lokality s nízkym štandardom hygieny a bývania tvorené rómskym etnikom). Ochorelo 9 detí vo veku 10 mesiacov-5 rokov a jedna 22-ročná žena. Všetky ochorenia laboratórne potvrdené anti-HAVIgMpozit. 5 ochorení prebiehalo ako anikterická forma, ďalšie pod subikterickým klinickým obrazom. Deti hospitalizované na Infekčnom oddelení DFN v Košiciach, 7 detí a dospelá žena proti VHA neočkovaní, 2 deti ochoreli 10. a 18. deň po očkovaní. Protiepidemické opatrenia v ohniskách vykonávané v spolupráci s odd. HŽP a HDM a tiež v spolupráci s Mestským úradom v Kropachoch. RH nariadil mimoriadne očkovanie proti VHA u neočkovaných detí predškolského veku v danej lokalite.

VHA Rudňany

V čase od 24.5.2014 do 24.9.2014 bolo hlásených spolu 16 prípadov VHA. Ochorelo 15 detí vo veku 1 - 5 rokov z rómskej osady 5 RPII (v čase od 24.5. do 2.7.2014) a jedno 7-ročné dieťa z obce Rudňany, navštevujúce 0. ročník ZŠ v Rudňanoch, u ktorého sa prvé príznaky ochorenia prejavili 17.9.2017. Ochorelo 10 detí proti VHA neočkovaných, 6 detí ochorelo 1., 2., 10., 14., 19., 20., deň po očkovaní Havrixom. Všetky ochorenia lab. potvrdené: anti HAV IgMpozit. 4 ochorenia prebiehali pod subikterickým klinickým obrazom a 12 ochorení ako anikterická forma. Deti hospitalizované na Infekčnom oddelení DFN v Košiciach. Protiepidemické opatrenia v ohniskách (rodinné kontakty+kolektívne zariadenie) vykonané v spolupráci s oddelením HŽP a HDM. RH nariadil v danej lokalite mimoriadne očkovanie proti VHA u neočkovaných detí predškolského veku.

VHA Markušovce

18 prípadov VHA v obci Markušovce - osada Jareček (minoritná skupina obyvateľstva s nízkym štandardom hygieny a bývania). V čase od 3.9.2014 do 20.10.2014 ochorelo 16 detí vo veku 2 - 5 rokov mimo kolektívu a 11 a 8-roční žiaci ZŠ - z rómskej osady Jareček, obec Markušovce. 12 detí proti VHA neočkovaných, u 1 dieťaťa prvé príznaky ochorenia 6 hodín po očkovaní, 5 detí ochorelo 13., 14., 15., 17. a 18. deň po očkovaní. Všetky ochorenia lab. potvrdené: anti HAV IgMpozit., 1 ochorenie prebiehalo pod subikterickým klinickým obrazom, 2 ako ikterická forma a 15 ochorení ako anikterická forma. Deti hospitalizované na

Infekčnom oddelení DFN v Košiciach. Protiepidemické opatrenia v ohniskách (rodinné kontakty+kolektívne zariadenie) vykonané v spolupráci s oddelením HŽP a HDM. RH nariadil v danej lokalite mimoriadne očkovanie proti VHA u neočkovaných detí predškolského veku.

VHA Spišská Nová Ves –Vilčurňa

16 prípadov ochorenia (v čase od 11.9.2014 do 10.11.2014) na VHA v Spišskej Novej Vsi u detí vo veku 4 - 11 rokov, v rómskej časti Vilčurňa - ulica Potočná 10 prípadov, ulica Lesná 4 prípady a ulica Štúrovo nábregie 2 prípady. 5 detí mimo kolektívu, 5 detí navštevovalo MŠ na Potočnej ulici, 1 dieťa Špeciálnu ZŠ v SNV , 1 dieťa 0. ročník na ZŠ-Nejedlého v SNV a 4 deti ZŠ Komenského v SNV. Ochorenia lab. potvrdené: anti HAV IgMpozit., 15 prípadov ako anikterická forma, 1 prípad ako ikterická forma. Deti hospitalizované na Infekčnom oddelení DFN v Košiciach. 8 detí proti VHA neočkovaných, 8 detí ochorelo 12., 13., 19.,20., 22. 23., a 24. deň po očkovaní. Protiepidemické opatrenia v ohniskách (rodinné kontakty + školské zariadenia) vykonané. RH nariadil mimoriadne očkovanie detí predškolského veku proti VHA u neočkovaných detí v danej lokalite - ulice Potočná a Lesná.

VHA Mlynky - Biele Vody

V čase od 4.9.2014 do 3.10.2014 - 4 ochorenia u detí umiestnených v Detskom domove Mlynky – Biele Vody - vo veku 5, 8 , 9 a 10 rokov s ťažkým telesným a mentálnym postihnutím. Deti boli umiestnené v jednej izbe zariadenia DD - z celkového počtu 59 exponovaných detí a 35 pracovníkov zariadenia. 3 deti proti VHA neočkované, u 10 ročného dieťaťa ochorenie potvrdené 11. deň po očkovaní 1. dávkou Havrixu. Ochorenia prebiehali ako anikterická forma. V troch prípadoch bolo ochorenie zistené na základe klinických príznakov (febrility, hnačky) a v jednom prípade v rámci LD, kedy išlo o asymptomatický priebeh ochorenia. V epidemiologickej anamnéze bolo zistené, že dieťa s asymptomatickým priebehom VHA bolo v čase od 30.6.2014 do 14.7. 2014 hospitalizované na DO NsP v Spišskej Novej Vsi, kde v tom čase bolo hospitalizované aj dieťa s VHA - z obce Rudňany, kde prebiehal epidemický výskyt ochorenia. Z personálu nikto neudával a nevykazoval žiadne klinické príznaky ochorenia a neudával možný kontakt s VHA. Protiepidemické opatrenia v ohniskách vykonané.

VHA Letanovce

V čase od 5.11.2014 do 9.12.2014 bolo hlásených 10 ochorení na VHA u detí vo veku 3 - 9 rokov z Letanoviec - osada Strelníky - minoritná skupina obyvateľstva s nízkym štandardom hygieny a bývania. Deti proti VHA neočkované.8 detí pre pretrvávajúce ťažkosti: zväčšenie LU, bolesti brucha, zvracanie a 2 deti v rámci LD ambulantne vyšetrené - v lab. nálezoch prítomná elevácia hepatálnych enzýmov, hospitalizované na Infekčnom oddelení DFN v Košiciach. 6 detí mimo kolektívu, 4 deti navštevujúce ZŠ v Letanovciach. Všetky ochorenia lab. potvrdené anti HAV IgMpozit. Protiepidemické opatrenia v ohniskách vykonané. V danej lokalite bolo RH nariadené mimoriadne očkovanie detí predškolského veku, ktoré VHA neprekonali, ani neboli proti VHA očkované.

VHA Bystrany

V čase od 19.12. - 26.12.2014 ochoreli dve 5 ročné deti z obce Bystrany - rómska osada. V jednom prípade pre pretrvávajúce ťažkosti: zvracanie, bolesti brucha, subfebrility a ikterus sklér dieťa vyšetrené na LSPP - moč pozit. na žlčové farbivá a odoslané na hospitalizáciu - Infekčné oddelenie DFN v Košiciach, v druhom prípade v rámci predoperačného vyšetrenia zistená elevácia hepatálnych enzýmov - anikterická forma. V

obidvoch prípadoch lab. potvrdené anti HAV IgMpozit. Deti proti VHA neočkované. Protiepidemické opatrenia v ohnisku vykonané.

V roku 2014 bolo na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi hlásených spolu **116** prípadov akútnej VHA, z toho **91** v **okrese Spišská Nová Ves** a **25** v **okrese Gelnica**. 97 prípadov v rámci vyššie popísaných epidémií, 11 prípadov v rámci 5 rodinných epidémií a 8 sporadických prípadov. 1 ochorenie na akútnu VHA sa laboratórne nepotvrdilo. RH vzhľadom k mimoriadnej epidemiologickej situácii vo výskyte ochorení na akútnu hepatitídu typu A v okrese Spišská Nová Ves a Gelnica nariadil plošné očkovanie proti VHA deťom predškolského veku, ktoré neboli očkované a ani neprekonali ochorenie žijúcich v obciach Richnava – osada Ružakovce, Rudňany – osada 5 RPII, Markušovce – osada Jareček, Letanovce – osada Strelníky, v meste Krompachy, na ulici Hornádskej a Stará Maša a v Spišskej Novej Vsi na ulici Potočnej a Lesnej. Protiepidemické opatrenia v ohniskách boli vykonané v spolupráci s oddelením HŽP a HDM. V rámci kontaktov boli vykonané príslušné protiepidemické opatrenia vrátane nariadenia lekárskeho dohľadu a aktívnej imunizácie všetkým kontaktom.

Epidémia hnačky a gastroenteritídy pravdepodobne infekčného pôvodu

V spoločnosti EMBRACO, Spišská Nová Ves, sme zaznamenali u 93 zamestnancov dopoludňajšej zmeny subjektívne ťažkosti tráviaceho charakteru (bolesti brucha, zvracanie). Vo všetkých prípadoch zamestnanci udávali spoločné stravovanie v závodnej jedálni 24.6.2014, kedy bolo vydaných spolu 915 jedál pre zamestnancov spoločnosti. Nakoľko sa jednalo o ťažkosti s ľahším priebehom, len v 3 prípadoch boli chorí ambulantne ošetrení, výtery neboli odobraté. Opatrenia boli vykonané v spolupráci s oddelením Hygieny výživy.

V súvislosti s epidémiou Eboly v západnej Afrike bolo vykonávané vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov v spádovom území RÚVZ:

1. S edukačným materiálom boli oboznámení všetci vedúci oddelení a všetci pracovníci oddelenia epidemiológie RÚVZ v Spišskej Novej Vsi.

2. Edukačný materiál bol zaslaný riaditeľom 3 zdravotníckych zariadení v spádovom území RÚVZ – NsP Spišská Nová Ves (Svet zdravia), Nemocnica Krompachy (AGEL) a Pro Vitae – Všeobecná nemocnica Gelnica, tí boli zároveň aj telefonicky kontaktovaní. S dvomi z nich prebehli aj osobné stretnutia, na ktorých boli oboznámení s materiálmi na edukáciu zdravotníckych pracovníkov, ako aj s konkrétnymi úlohami, ktoré pre nich vyplynuli z prijatých záverov z „Pracovného koordinačného stretnutia v súvislosti s epidémiou Eboly“ konaného dňa 15.10.2014 na ÚVZ SR.

3. Na základe vzájomného dohovoru s riaditeľmi nemocníc boli naplánované a uskutočnené pracovné stretnutia na edukáciu zdravotníckych pracovníkov v jednotlivých nemocniciach a zároveň aj pre ambulantných lekárov v spádovom území jednotlivých nemocníc:

- a) 23.10.2014, 14.30 hod. – NsP Spišská Nová Ves
- b) 3.11.2014, 13.30 hod. – Nemocnica Krompachy
- c) 4.11.2014, 13.30 hod. - Všeobecná nemocnica Gelnica

Edukačný materiál bol postupne zasielaný elektronickou cestou všetkým zdravotníckym zariadeniam v pôsobnosti RÚVZ Spišská Nová Ves.

4. Edukačný materiál bol zaslaný aj prednostom OÚ v Spišskej Novej Vsi a OÚ v Gelnici. S prednostom OÚ v Spišskej Novej Vsi prebehlo aj osobné stretnutie s cieľom vzájomného informovania sa o prijatých opatreniach zo strany RÚVZ, ÚVZ SR a MZ SR v súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v západnej Afrike.

5. Dňa 28.10.2014 o 13.00 sa uskutočnilo pracovné stretnutie RH RÚVZ KE kraja, kde boli dohodnuté postupy na zabezpečenie vzájomnej koordinácie a spolupráce RÚVZ v rámci kraja pri zabezpečovaní epidemiologických opatrení v prípade výskytu podozrenia na Ebolu. Zároveň bolo dohodnuté, že RH RÚVZ Košice – MUDr. Kollárová dohodne s riaditeľmi ZSS (Falck a.s. a Košická záchranka v Košiciach) postup a organizačné zabezpečenie vzdelávania zdravotníckych pracovníkov záchranných zdravotných služieb.

6.6 ENVIROMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY

Odpadové vody z mesta Spišská Nová Ves sú vyšetrované podľa harmonogramu RÚVZ Košice na prítomnosť poliovírusov a iných enterovírusov. Z odobratých vzoriek odpadovej vody z ČOV v Spišskej Novej Vsi všetky výsledky vyšetrení vzoriek boli negatívne.

Za hodnotené obdobie nebolo hlásené podozrenie na akútnu chabú obrnu u dieťaťa do 15 rokov.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cielené preventívne programy realizuje oddelenie Podpory zdravia v spolupráci s oddelením Epidemiológie a oddelením Hygieny detí a mládeže. Na oddelení Epidemiológie sa vykonávajú opatrenia proti šíreniu ochorenia v ohnisku hlásených HIV/AIDS prípadov. Ochorenie v roku 2014 nebolo hlásené.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V rámci poradne očkovania poskytujeme lekárom a aj širokej laickej verejnosti informácie a konzultácie týkajúce sa problematiky povinného pravidelného očkovania detí a dospelých, odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia, o očkovaní osôb, ktoré sú profesionálne vystavené zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovaní detí s kontraindikáciami a poradenstvo vo všetkých ďalších problémoch spojených s očkovaním. Informácie sú poskytované osobne a telefonicky.

9 PODPORA ZDRAVIA

ÚLOHA č. 3.1

SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úlohu sme realizovali prostredníctvom základnej a terénnej Poradne zdravia ako aj Poradne zdravej výživy v spolupráci s oddelením Hygieny výživy a predmetov bežného užívania. Podľa metodiky úlohy sme vhodným klientom vyšetrovali biochemické a antropometrické ukazovatele, merali krvný tlak a obsah tuku a zároveň sme im poskytli odborné poradenstvo a konzultácie k rizikovým faktorom životného štýlu. Súčasťou konzultácií v Poradni zdravej výživy bolo u týchto klientov aj vyplňanie dotazníkov obsahovo zameraných na sledovanie výživového stavu a konzumácie jedál a nápojov.

V sledovanom roku 2014 sme podľa metodiky z celkového počtu 80 plánovaných osôb zaradených do plnenia úlohy zmonitorovali celkom 72 klientov u oboch pohlaví v dvoch vekových kategóriách od 19 –34 rokov (20 mužov a 20 žien) a 35 – 54 rokov (12 mužov a 20

žien). Vyplnené dotazníky a výsledky meraní boli odovzdané oddeleniu Hygieny výživy na ďalšie spracovanie.

Niektorí klienti na základe našich zistení a odporúčaní navštívili Poradňu zdravia pri RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi aj opakovane. Časť z nich absolvovala aj záťažové ergometrické a spirometrické testy v rámci Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity, kde sme im odporúčali vhodnú pohybovú aktivitu a určili optimálne pulzové zóny pri cvičení.

ÚLOHA Č. 4.1

MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Plnenie úlohy bolo realizované v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže. Súčasťou monitorovania stravovacích zvyklostí, výživových preferencií a pohybových aktivít vybranej populácie detí SR formou dotazníkov boli aj merania antropometrických ukazovateľov a odber kapilárnej krvi na stanovenie ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu u 20 študentov vybraných stredných škôl, ktoré boli realizované ešte v roku 2013. Dotazníky boli spracované oddelením Hygieny detí a mládeže a údaje následne odoslané gestorovi tejto úlohy v rámci SR. V roku 2014 bolo vykonané vyhodnotenie stravovacích a pohybových zvyklostí monitorovaných detí a mládeže.

ÚLOHA Č. 4.2

ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Na tejto úlohe participovalo oddelenie podpory zdravia v rovine primárnej prevencie drogových závislostí, alkoholizmu a tabakizmu. V spolupráci s OZ Mladí ľudia a život a peer klubom organizovaným pri CVC v Spišskej Novej Vsi sme sa aktívne podieľali v pozícii lektora a odborného garanta na príprave a vzdelávaní rovesníckych tzv. peer skupín počas viacerých špeciálnych výcvikov. Vyškolení peer aktivisti sú vybraní študenti 1. a 2. ročníkov stredných škôl, ktorí získali základné vedomosti a zručnosti s dôrazom na zážitkové metódy a asertívnu komunikáciu. Chlapci a dievčatá pôsobili v rovesníckom prostredí v oblasti primárnej prevencie, kde jednou z hlavných tém bola aj protidrogová problematika a výchova k nezávislosti mladých ľudí od omamných a psychoaktívnych látok.

Okrem týchto aktivít sa pracovníci oddelenia podpory zdravia venovali problematike alkoholu a nikotínu pre deti základných škôl formou cielených intervencií pod názvom „POZDRAVY“

ÚLOHA Č. 6.7

PREVENCIA HIV/AIDS

Túto úlohu sme realizovali v roku 2014 v spolupráci s oddelením Epidemiológie a Hygieny detí a mládeže a staršími skúsenými peer - aktivistami, ktorí sú organizovaní v Centre voľného času Spišská Nová Ves v rámci peer klubu a ich činnosť je zameraná na primárnu prevenciu vrátane problematiky HIV/AIDS. Pri plnení úlohy sme aktívne využili panely v rámci projektu „Hrou proti AIDS“. Podľa harmonogramu sme v mesiacoch október – december 2014 vykonali v spolupráci s mestskými strednými školami intervenčné aktivity pre cca 200 žiakov a študentov zo 4 škôl. Besedy a diskusné fóra v oblasti prevencie infekcie HIV a ochorenia AIDS sme realizovali aj bez používania panelov v rámci rovesníckych, tzv. peer aktivít určených pre žiakov základných a študentov stredných škôl, v rámci regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“. Počet oslovených žiakov a študentov bol počas celého roku

cca 400. Niektoré aktivity boli vykonané aj pri príležitosti Svetového dňa AIDS (sviečkový pochod, panel pre širokú verejnosť, informácia do printových regionálnych médií a v spolupráci s mestom SNV a OZ Mladí ľudia a život aj športovo-kultúrne podujatie pre mládež z mesta Spišská Nová Ves a okolia).

ÚLOHA Č. 9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Úloha bola realizovaná formou viacerých aktivít (napr. prednášky, besedy, semináre, konzultácie, dotazníky, ankety, kurzy, panely, články, interwiev) pre cieľové skupiny detí, mládeže, dospeléj populácie a seniorov.

Plnenie tejto úlohy obsahovo dopĺňa a nadväzuje na plnenie ďalších úloh v rámci činnosti oddelenia Podpory zdravia (úlohy 9.2, 9.3, 9.5, 9.7, 9.8 a 9.9), kde sú uvedené jednotlivé aktivity v kontexte s Národným programom podpory zdravia s dôrazom na zdravú výživu a pitný režim, zvýšenie pohybovej aktivity, podporu nefajčenia a prevenciu alkoholovej a drogovej závislosti, výchovu k partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, prevenciu HIV/AIDS a iných sexuálne prenosných chorôb, podporu duševného zdravia a zvládanie stresu.

ÚLOHA Č. 9.1.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Úlohu sme realizovali v súlade z celoslovenským prieskumom a sledovaním zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré boli vykonané ešte v roku 2013.

Do prieskumu formou rozsiahleho dotazníka systémom náhodného výberu bolo zapojených celkom 104 respondentov, z toho 52 mužov a 52 žien. Respondenti boli rozdelení podľa metodiky do 3 vekových kategórií – 15 až 24 rokov, 25 – 64 rokov a 65 rokov a viac. Z najmladšej a najstaršej kategórie bolo po 8 mužov a 8 žien z mesta a vidieka, strednú kategóriu tvorilo 10 mužov a 10 žien žijúcich v meste a na vidieku. Dotazníky boli po absolvovaní prieskumu založené do mustry a odoslané na ÚVZ SR Bratislava podľa metodických pokynov gestora celonárodnej úlohy. V roku 2014 bol spracovaný celý prieskum a vypracovaná hodnotiaci správa o zdravotnom uvedomení obyvateľov SR.

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky budú nasmerované aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a k zvýšeniu zdravotného povedomia. Prieskum sa bude opakovať po piatich rokoch a následne budú porovnávané ukazovatele, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch a návykoch v našej populácii.

ÚLOHA Č. 9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE OBEZITY

Realizácia Národného programu prevencie obezity spočívala v zdravotno – výchovných aktivitách určených pre deti, mládež, dospelú populáciu a seniorov formou prednášok, besied a diskusií obsahovo zameraných na zdravú výživu, pitný režim a pohybovú aktivitu.

Pre deti 5. a 8. ročníkov základných škôl sme tieto aktivity realizovali v rámci „Dňa prevencie a zdravia“ pod názvom „POZDRAVY“, kde sme 2 zo 4 stanovišť zamerali na pohybovú

aktivitu a význam pohybu pre fyzické a psychické zdravie a taktiež zdravú výživu a pitný režim.

V rámci činnosti Poradne zdravia, Poradne zdravej výživy a Poradne pre optimalizáciu pohybovej aktivity (úloha č. 9.8 CINDI program SR) boli tieto aktivity zamerané pre jednotlivých klientov, u ktorých boli zrealizované rôzne merania a vyšetrenia a poskytnuté individuálne konzultácie a odborné poradenstvo s dôrazom na zdravú výživu, pitný režim a vhodnú pohybovú aktivitu s cieľom predísť nadváhe a obezite, prípadne nadmernú hmotnosť redukovať a znížiť zdravotné riziká s ňou spojené.

Činnosť Poradenského centra ochrany a podpory zdravia sme opakovane propagovali prostredníctvom regionálnych médií. Nadviazali sme spoluprácu s odbornými lekármi z odboru interná medicína a funkčná diagnostika, s ktorými sme konzultovali pri výskyte rizikových biochemických a antropometrických hodnôt aj možnosť ďalších odborných vyšetrení mimo Poradne zdravia.

Pre deti z 2. - 4. ročníkov základných škôl na Levočskej a Kožuchovej ul. sme nadviazali na minuloročnú akciu „GIM – FIT“. Cca 150 deťom z uvedených škôl sme vykonali poradenskú a edukačnú činnosť formou vedomostného kvízu "Čo vieš o pohybovej aktivite" ako aj krátkej besedy o význame pohybu ako jedného z dôležitých preventabilných faktorov životného štýlu. Deti boli za aktivitu odmenené a každá skupinka dostala skladačku vo forme letáku s názvom "Vieš, že pohyb a telesné cvičenie prináša človeku ...". Na oboch školách sme poskytli pedagógom edukačné materiály k zdravej výžive, pitnému režimu, pohybovej aktivite, prevencii úrazov a prvej pomoci pri úrazoch. Naše aktivity sa stretli u detí s pozitívnym ohlasom a deti prejavili veľký záujem o kvíz ako aj informácie o zdravom spôsobe života s dôrazom na pravidelnú a veku primeranú pohybovú aktivitu, ktorá sa výraznou mierou podieľa na prevencii nadváhy a obezity.

K Svetovému dňu pohybu sme zorganizovali v spolupráci s peer klubom pri Centre voľného času a športovo-relaxačným centrom Fit Housepre študentov stredných škôl ďalší ročník florbalového turnaja. Pohybové aktivity boli súčasťou projektu „Mladí ľudia a život“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity v prevencii nadváhy, obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických ochorení. Záujemcom sme poskytli možnosť testovania telesnej zdatnosti a konzultácie k optimálnej pohybovej aktivite v nastavbovej poradni pre pohyb.

V spolupráci s CVC a Mestským úradom sme sa zúčastnili na športových akciách „Deň pohybu v meste“ a „Večerný beh mestom“, kde sme poskytovali odborné konzultácie organizátorom a účastníkom akcií k zásadám správnej pohybovej aktivity.

V rámci pohybových kurzov boli zrealizované v roku 2014 pre 3 skupiny seniorov skupinové diskusie o význame pohybu a zdravej výživy v prevencii nadváhy a obezity.

Vo firme Embraco sme pre zamestnancov uskutočnili v rámci celozávodného „Dňa zdravia“ odborný seminár na tému „Rizikové faktory životného štýlu a prevencia“. Účastníkom sme zdôraznili význam pravidelnej pohybovej aktivity a zdravej výživy ako preventabilných faktorov civilizačných chorôb. V prezentáciách boli názorne demonštrované aj možné ochorenia vrátane nadváhy, obezity, hypertenzie, hypercholesterolémie a diabetu, ktoré vznikajú v súvislosti s nesprávnou životosprávnou – pohybovou inaktivitou, kalorickou a nevhodne zloženou stravou s nedostatkom vitamínov, minerálov a vlákniny ako aj fajčením a nadmernou konzumáciou alkoholu. Počas „Dňa zdravia“ sme záujemcom vykonali aj skriningové merania celkového cholesterolu, krvného tlaku, obsahu tuku v tele a základných antropometrických ukazovateľov vrátane výpočtu BMI a WHR indexov. Každému sme poskytli aj individuálne poradenstvo k ozdraveniu životného štýlu.

Pri príležitosti Svetového dňa výživy sme vykonali pre pedagógov Hotelovej akadémie vyšetrenia prostredníctvom terénnej poradne zdravia a poskytli im individuálne konzultácie k ozdraveniu životného štýlu. V rámci semináru „Zdravá výživa“, na ktorom sa zúčastnili

zástupcovia všetkých stredných škôl zo Spišskej Novej Vsi a kde boli prezentované vedúcimi školských jedální zdravé jedlá sme vystúpili s prezentáciou „Zdravá výživa a koreniny v našej strave“. Pre mestskú TV Redutu sme poskytli aj interviu k danej problematike. Seminár bol spojený aj s ochutnávkou pripravených jedál a podujatie malo veľmi pozitívny ohlas.

ÚLOHA Č. 9.2.1

VYZVI SRDCE K POHYBU:

CELONÁRODNÁ MEDZINÁRODNE KOORDINOVANÁ KAMPAŇ NA ZVÝŠENIE POHYBOVEJ AKTIVITY DOSPELEJ POPULÁCIE

Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň zameraná na zvýšenie pohybovej aktivity „Vyzvi srdce k pohybu“ sa v roku 2014 podľa metodických pokynov gestora úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici nerealizovala. Súťaž bude prebiehať v mesiacoch apríl – jún v roku 2015 a to na regionálnej a celoštátnej úrovni, kedy bude spropagovaná prostredníctvom Poradenského centra na ochranu a podporu zdravia, regionálnych médií našej webovej stránky, panelu na RÚVZ so sídlom v Spišskej Novej Vsi ako aj distribúciou účastníckych listov formou osobných návštev a konzultácií na mestských základných a stredných školách, vybraných organizáciách a firmách v meste Spišská Nová Ves.

ÚLOHA Č. 9.3

NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

V súvislosti s prevenciou fajčenia ako aj pomocou pre fajčiarov, ktorí chcú prestať fajčiť, sme v spolupráci s Mestom Spišská Nová Ves a Gymnáziom na Javorovej ulici zrealizovali počas Svetového dňa nefajčenia pre študentov stredných škôl seminár k problematike fajčenia a odvykania a pre širokú verejnosť akciu „Prestaň fajčiť, daj si jablko“. Súčasťou akcie bola aj realizácia ankety u dobrovoľníkov – fajčiarov, ktorí boli ochotní zhasiť cigaretu a vymeniť ju za ponúknuté jablká. Celkom bolo oslovených viac než 50 fajčiarov v uliciach mesta, ktorým boli poskytnuté letáky s výhodami nefajčenia ako aj radami ako sa stať nefajčiarom. K akcii boli poskytnuté interviu pre Spišský Korzár a TV Redutu a informácie boli zverejnené aj v regionálnej tlači. V rámci tohto dňa sme zrealizovali v Poradni na odvykanie od fajčenia pre záujemcov aj meranie oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer a meranie dychových parametrov prístrojom Spirometer. Pre fajčiarov sme poskytovali odborné poradenstvo k odvykaniu od fajčenia.

Pre deti základných škôl sme realizovali prednášky a besedy na tému „Fajčenie, prevencia a závislosť“ v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“, kde sú zaradené aj ostatné preventabilné faktory životného štýlu.

ÚLOHA Č. 9.3.1

PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „QWIT AND WIN“ – „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

V roku 2014 sa súťaž na celoslovenskej a regionálnej úrovni nekonala. Jedným z dôvodov bol aj pozitívny trend, že medzi dospelou populáciou v Slovenskej republike poklesol počet aktívnych fajčiarov. Intervenciu v zanechaní fajčiarskeho návyku bude treba postupne presmerovať na dospievajúcu mládež.

Problematike odvykania od fajčenia a podpore nefajčenia sme sa venovali aj v Poradni na odvykanie od fajčenia a počas výjazdov základnej poradne zdravia, kde sme poskytovali poradenstvo motivovaným fajčiarom, ktorí sa rozhodli prestať fajčiť a zmeniť svoj životný štýl.

ÚLOHA Č. 9.4 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA ROKY 2009 - 2015

Úloha sa dlhodobo plní v rámci Programu podpory zdravia pre znevýhodnené komunity žijúce v segregovaných a separovaných rómskych osídleniach, ktorú realizuje náš RÚVZ od marca 2007 prostredníctvom 3 komunitných asistentiek zdravotnej výchovy.

V sledovanom roku 2014 nebol uvedený program z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov z MZ SR naďalej realizovaný. Jeho pokračovanie ako aj reskríningantropometrických a biochemických hodnôt vrátane merania krvného tlaku a monitorovania životného štýlu prostredníctvom dotazníka u 200 klientov zo znevýhodnených komunít je naplánované v prípade finančného zabezpečenia projektu na ďalšie roky.

ÚLOHA Č. 9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM SLOVENSKEJ REPUBLIKY

V roku 2014 sme zrealizovali pre deti vybraných mestských základných škôl besedy a prednášky zamerané na prevenciu alkoholizmu a závislostí na alkohole v rámci aktivít pod názvom „POZDRAVY“. Žiaci 5. a 8. ročníkov dostali informácie o škodlivosti alkoholu so zameraním na zdravotnú a sociálnu oblasť. V rámci týchto aktivít mali deti možnosť formou zážitkových hier vyjadriť aj svoje názory a postoje k pitiu alkoholických nápojov ako aj vlastné skúsenosti s konzumáciou alkoholu. Súčasťou aktivít bol aj veľmi názorný videofilm obsahovo zameraný na širokú problematiku konzumácie alkoholických nápojov u detí a nadmerné pitie u dospelaj populácie.

Problematiku alkoholizmu a nadmerného pitia sme prezentovali spoločne aj zo zástupcom Polície SR pre pedagógov a žiakov základnej školy v Hrabušiciach a Spišských Tomášovciach. Diskusie boli zamerané na problémy vznikajúce v súvislosti s nekontrolovaným pitím a nelegálnym predajom alkoholu pre deti a mládež do 18 rokov. Deti sa dozvedeli aj právne aspekty a možné trestné postihy pri nelegálnej a nadmernej konzumácii alkoholických nápojov. Dôraz sme kládli na prevenciu a pri skúsenostiach s alkoholom od 18 rokov na zásadové a kontrolované pitie.

O účinkoch alkoholu a problémoch, ktoré vznikajú pri jeho nadmernej konzumácii sme prednášali a diskutovali s deťmi s Detského domova v Žakarovciach. Deti mali k téme veľa otázok a keďže nevyrastajú v prirodzenom rodinnom prostredí a nemajú slobodný kontakt s okolím a rovesníkmi bolo to pre nich do ich budúceho života zvlášť poučné a prospešné.

Alkoholizmu a prevencii sa venovali aj nami školení a pripravovaní peer aktivisti organizovaní v peer klube pri CVČ Spišská Nová Ves a OZ Mladí ľudia a život, ktorí zorganizovali a odborne viedli besedy a diskusné fóra na základných a stredných školách v Spišskej Novej Vsi, Levoči, Krompachoch a Gelnici. Mládež informovali o zdravotných následkoch škodlivého užívania alkoholu, prevencii nadmerného užívania alkoholických nápojov ako aj o zodpovednej konzumácii alkoholických nápojov a orientačnom čase odbúravania alkoholu v krvi. Pre dospievajúcu mládež sú tieto informácie zvlášť dôležité vzhľadom na rizikové užívanie alkoholických nápojov a následné nezodpovedné správanie v

spoločnosti vrátane vedenia motorových vozidiel pod vplyvom alkoholu. Na niektoré besedy boli prizvaní aj zástupcovia Polície SR, ktorí prezentovali negatívny dopad konzumácie alkoholu v súvislosti s dopravnými nehodami a trestnými činmi. Peer aktivisti sa venovali aj problematike ambulantnej a ústavnej liečby závislosti na alkohole. Dôraz kládli na linky dôvery, dôveryhodné osoby z rodinného a rovesníckeho prostredia ako aj na včasné vyhľadanie psychologickej prípadne psychiatrickej pomoci v prípade problémov s alkoholom.

ÚLOHA Č. 9.6

REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Pokračovali sme v aktivitách pre cieľovú skupinu seniorov z predchádzajúceho roka 2013.

Aktivity boli zamerané na prednáškovú činnosť, besedy ako aj kurzy cvičenia na prevenciu osteoporózy. Seniorom sme sa venovali aj počas „Týždňa mozgu“.

V roku 2014 sme zrealizovali prednášky a besedy na témy: Zdravá výživa a stravovanie v seniorskom veku, Pitný režim, Zdravý životný štýl a psychohygiena, Stomatohygiena, Kvasinkové infekcie a Myslenie a vzťahy v seniorskom veku. Celkom sme zrealizovali 4 prednášok a 4 besied a 1 workshop.

Aktivity boli určené pre seniorov a členov Domova dôchodcov a Jednoty dôchodcov v Spišskej Novej Vsi, členov Klubu dôchodcov Smižany a Zväzu zdravotne postihnutých ako aj klientov DOS v Spišskej Novej Vsi.

V rámci týchto aktivít spolupracujeme aj s niektorými vyškolenými dôchodcami, ktorí okrem iného realizujú pre členov aj pohybové aktivity formou turistických vychádzok do prírody.

Počas mesiacov február – apríl 2014 sa na RÚVZ v Spišskej Novej Vsi realizovali 3 kurzy cvičenia pre seniorky zamerané na prevenciu osteoporózy, správne dýchanie a držanie tela. Niektoré z nich využili aj služby Poradne zdravia.

V rámci týždňa mozgu a Svetového dňa Alzheimerovej choroby sme edukovali seniorov a záujemcov v produktívnom veku. Aktivity boli zamerané na duševné zdravie a jeho posilňovanie, funkcie mozgu a škodlivé vplyvy na jeho činnosť, využívanie pamäte a jej tréningu vo vyššom veku ako aj na riziká vzniku degeneratívnych, cievnych a nádorových chorôb mozgu a nervovej sústavy vrátane prevencie. Určené boli seniorom v Domove dôchodcov v Dome opatrovateľskej služby v Spišskej Novej Vsi a pre širokú verejnosť v Centre voľného času v Spišskej Novej Vsi. O pripravovaných podujatiach sme informovali prostredníctvom regionálnej tlače, teletextu mestskej TV Reduta, ako aj našej webovej stránky.

Pre 25 mužov a 25 žien v produktívnom preseniorskom veku sme zrealizovali dotazníkový prieskum na tému „Osteoporóza a jej riziká“. Získané údaje boli založené do mustry a zaslané gestorovi úlohy ÚVZ SR Bratislava na ďalšie spracovanie. Pre zamestnancov RÚVZ Spišská Nová Ves sme v tejto súvislosti pripravili v rámci vnútroústavného seminára prezentáciu k téme „Osteoporóza, jej prevencia a liečba“. Účastníci mali možnosť vyplniť zároveň aj krátku anketu s bodovým hodnotením pre určenie rizika vzniku osteoporózy.

ÚLOHA Č.9.7

REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V rámci plnenia Národného programu starostlivosti o deti a dorast sme vykonali pre žiakov materských, základných a stredných škôl v sledovanom roku 2014 v súlade s projektom „Školy podporujúce zdravie“ ako aj témami súvisiacimi so zdravím detí a mládeže v školskom prostredí viac ako 40 besied a prednášok. Témy boli zamerané na zdravú výživu

a pitný režim, stomatohygienu, prevenciu nikotinizmu, alkoholizmu a drogových závislostí, nelátkové závislosti, prevenciu nadváhy a obezity, pohybovú aktivitu, duševné zdravie, zvládanie stresu ako aj partnerstvo, rodičovstvo a medziľudské vzťahy.

Pre žiakov 5. ročníkov základných škôl sme pokračovali v realizácii intervenčných aktivít pod názvom „PoZdraVy I.“ – pohyb, zdravie a výživa“ formou práce so skupinami v štyroch stanovištiach s využitím rôznych zážitkových metód a hier. Základné témy sa dotýkali oblasti zdravej výživy a pitného režimu, pohybovej aktivity, obezity, srdcovo-cievnych chorôb a metabolických chorôb, fajčenia, alkoholu a závislostí.

Počas roka 2014 sme tieto aktivity zrealizovali v priestoroch RÚVZ Spišská Nová Ves pre 5 základných škôl. Celkom sa týchto aktivít zúčastnilo cca 200 detí, ktoré boli rozdelené do viacerých 10 – 15 členných skupín. Každá skupinka detí absolvovala všetky stanovišťa.

Pre žiakov 8. ročníkov sme zrealizovali 2. časť aktivít pod názvom „PoZdraVy II.“, kde sme sa zamerali na témy – drogové závislosti, duševné zdravie a stres, nelátkové závislosti a medziľudské vzťahy. Tieto absolvovali žiaci z 3 základných škôl v celkovej počte cca 120 detí, s ktorými sme pracovali v menších skupinkách na každom stanovišti.

Aktivity pre žiakov 5. a 8. ročníkov mali medzi deťmi aj pedagógmi veľmi dobrú odozvu a vysoko pozitívnu spätnú väzbu, čo je dôkazom toho, že sa nám uvedený spôsob primárnej prevencie osvedčil a je potrebné v ňom aj naďalej pokračovať v ďalších rokoch.

Na stredných školách úzko spolupracujeme s vyškolenými peer aktivistami z OZ Mladí ľudia a život a peer klubu pri CVČ Spišská Nová Ves. Za obdobie roka 2014 sme spoluorganizovali a odborne viedli 4 odborné výcviky pre novú skupinu peer aktivistov, ktorí sa aktívne zúčastnili posledného 11. ročníka workshopu „Mladí ľudia a život“ v novembri 2013.

Peer aktivisti samostatne zrealizovali 45 besied na témy „Životný štýl mladých ľudí“, „Sexualita, láska a antikoncepcia“, „Fajčenie, alkohol a prevencia“, „Drogy - primárna prevencia a prvá pomoc“, HIV/AIDS a sexuálne prenosné ochorenia“ ako aj „Duševné zdravie a stres“. Besedy boli určené prevažne študentom 1. a 2. ročníkov stredných škôl v Spišskej Novej Vsi, Krompachoch a Gelnici.

Besedy mali u cieľovej skupiny pozitívny ohlas a stretli sa s veľkou podporou riaditeľov a koordinátorov primárnej prevencie základných a stredných škôl. Počas týchto aktivít bolo vykonaných viac ako 30 konzultácií zameraných na termíny a obsah besied.

K Medzinárodnému dňu proti zneužívaniu drog sme zrealizovali s peer aktivistami na 3 stredných školách v rovesníckom prostredí v rámci nášho regionálneho projektu „Mladí ľudia a život“ 12 besied na tému „Nikotín, alkohol a iné drogové závislosti“ s využitím rôznych zážitkových metód. K tomuto dňu sme zorganizovali a odborne viedli 2 semináre pre žiakov 8. ročníkov základnej školy v Smižanoch na tému „Vyber si zdravý štýl a nie drogy“ s aktívnym zapojením žiakov pri riešení modelových situácií rôznych životných príbehov mladých ľudí.

Pre žiakov základných a stredných škôl sme vykonali 14 besied a prednášok na témy „Prevencia drogových závislostí – fajčenie, alkohol a drogy“ a „Duševné zdravie. Na RÚVZ je k dispozícii pre verejnosť panel „Závislosti“ s obrazovou a textovou časťou k jednotlivým druhom drog, vrátane príznakov pri užívaní a predávkovaní drogami. Panel obsahuje aj návod ako postupovať pri riešení problému konzumácie drog a vzniku drogovej závislosti.

V rámci Svetového dňa vody sme v spolupráci s oddelením Hygieny životného prostredia zrealizovali pre deti z 1. – 9. ročníkov ZŠ Sv. Cyrila a Metoda v Spišskej Novej Vsi prednášky a besedy na tému „Voda a jej význam pre zdravie“. Dôraz sme kládli na dostatočný pitný režim a obmedzovanie pitia sladených a iných nevhodných nápojov. Zvýšenú pozornosť sme venovali energetickým nápojom a alkoholovým drinkom, ktoré začínajú konzumovať aj nedospelí ľudia.

Zdraviu detí a mládeže sme sa venovali aj v rámci regionálneho projektu - HBSC štúdie, ktorá prebehla na celoslovenskej úrovni ešte v roku 2010. V roku 2014 sme počítačovo spracovali

a štatisticky vyhodnotili dáta z prieskumu na regionálnej úrovni. Na vzorke cca 150 žiakov 8. Ročníkov vybraných mestských základných škôl sme zisťovali formou dotazníka rodinné, školské prostredie, trávenie voľného času, oblasť látkových a nelátkových závislostí a vplyv rovesníkov na životný štýl mladých ľudí. Pre týchto žiakov boli po skupinkách vykonané v rámci návštevy RÚVZ prednášky a besedy so zameraním na zdravú výživu, vhodný pitný režim a pravidelnú, dostatočne intenzívnu a časovo odporúčanú pohybovú aktivitu v prevencii nadváhy a obezity ako aj srdcovo – cievnych a metabolických chorôb. Taktiež sme sa venovali prevencii fajčenia, alkoholizmu a drogových závislostí, oblasti duševného zdravia a stresu, výchove k manželstvu a rodičovstvu, vzťahom v rodinnom a školskom prostredí ako aj aktívnemu využívaniu voľného času a pozitívnemu vnímaniu života.

ÚLOHA Č. 9.7.1

EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKÔL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Túto úlohu naše oddelenie Podpory zdravia v Spišskej Novej Vsi nerealizovalo.

ÚLOHA Č. 9.7.2

ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V rámci realizácie tejto úlohy sa pokračovalo v zdravotno – výchovných aktivitách na 2 materských školách, celkom v 5 triedach na MŠ v Spišskej Novej Vsi. Aktivity sa realizovali formou besied a premietania video filmov pre deti s problematikou hygieny ústnej dutiny, správneho čistenia zubkov a zdravej výživy, ktorá veľmi intenzívne ovplyvňuje tvorbu zubného kazu.

Na materských školách sme efektívne využívali pre deti model zubkov, na ktorom sme názorne demonštrovali celý postup správneho čistenia zubkov. Aktivity sa stretli u detí a pedagógov s veľkým záujmom a podporou aj do nového školského roka.

S pedagogickými pracovníčkami boli vykonané konzultácie k problematike stomatohygieny a kontroly správnosti zubných kefiek a pást u detí predškolského veku ako aj k zdravej výžive a správne pitnému režimu.

ÚLOHA Č. 9.8

CINDI PROGRAM SR

Túto úlohu plníme v rámci aktivít Poradenského centra zdravotnej výchovy a podpory zdravia. Pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva v Spišskej Novej Vsi máme zriadenú základnú poradňu zdravia a poradňu pre optimalizáciu pohybovej aktivity. Na základe konzultácií a odporúčaní zo základnej poradne poskytujeme klientom aj poradenstvo v oblasti odvykania od fajčenia v poradni pre odvykanie od fajčenia. Od januára 2010 sme zriadili ďalšiu nadstavbovú poradňu – Poradňu zdravej výživy, kde poskytujeme klientom po absolvovaní vyšetrení a konzultácie v základnej poradni odborné poradenstvo v oblasti zdravej výživy a pitného režimu.

V základnej poradni zdravia vykonávame antropometrické merania (hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, výpočet BMI a WHR indexov), meranie krvného tlaku a percentuálneho obsahu tuku v tele ako aj biochemické vyšetrenia celkového a ochranného cholesterolu, triglyceridov a glykémie na prístroji Reflotron. V terénnych podmienkach realizujeme vyšetrenia všetkých alebo len niektorých krvných parametrov prístrojmi Reflotron a Accutrend. Podľa indikácii realizujeme u klientov nadstavbových poradní vyšetrenia

spirometrom (respiračné ukazovatele), smokerlyzerom (obsah CO vo vydychovanom vzduchu a percento HbCO v krvi), váhomerom a tukomerom OMRON (obsahu celkového a viscerálneho tuku, podiel kostrovej svaloviny, percento aktívnej hmoty, obsah vody a kostnej hmoty v organizme, hodnotu bazálneho metabolizmu), ergometrom (záťažové testy na stanovenie stupňa funkčnej telesnej zdatnosti a aeróbnej výkonnosti).

Údaje získané v základnej poradni sú spracované v Teste zdravého srdca. Klientom poskytujeme poradenstvo k zmene životného štýlu a k pozitívnemu ovplyvneniu rizikových faktorov s dôrazom na srdcovo – cievne ochorenia, metabolické a onkologické ochorenia, nadváhu, obezitu a nefarmakologické ovplyvnenie krvného tlaku.

Za obdobie od 1.1. – 31.12.2014 navštívilo základnú poradňu zdravia celkom 284 klientov, z toho 168 žien a 116 mužov. Prvé vyšetrenie absolvovalo 221 klientov, z toho 142 žien a 79 mužov a kontrolne vyšetrených bolo v prvom polroku 63 klientov, z toho 39 žien a 24 mužov. Merania a konzultácie vykonávame podľa dohody aj v rámci spolupráce s rôznymi firmami a inštitúciami pre uzavreté skupiny klientov v terénnych podmienkach ako aj pri príležitosti Svetového dňa zdravia a Svetového dňa srdca, kde sú tieto merania s obmedzeným rozsahom určené pre širokú verejnosť.

V rámci týchto výjazdov sme vyšetřili spolu 161 záujemcov, z toho 13 pracovníkov Tatrabanky, 69 zamestnancov Úradu práce a sociálnych vecí, 13 dobrovoľníkov z Hasičského a záchranárskeho zboru a 19 pedagógov z Gymnázia na Javorovej ulici v Spišskej Novej Vsi, 9 zamestnancov Hotelovej akadémie. Skrining sme vykonali aj u pracovníkov firmy Embraco.

V rámci kampane MOST a Svetového dňa srdca sme vykonali v terénnych podmienkach skriningové vyšetrenie hladiny cholesterolu, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku pre 38 dobrovoľníkov. Všetkým sme poskytli informácie o výsledkoch týchto vyšetrení ako aj potrebných zmenách k zlepšeniu životosprávy a zníženia rizika srdcovo-cievnych ochorení.

Vyšetrenia v Poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity absolvovalo v sledovanom roku 119 záujemcov, z toho 41 žien a 78 mužov. Klientom sme vykonali antropometrické merania, merania krvného tlaku a zloženia tela ako aj spirometrický a ergometrický záťažový test. Niektorí klienti absolvovali testovanie a vyšetrenie opakovane. Výsledky meraní a testov boli vyhodnotené a počítačovo spracované. Testovaným boli poskytnuté individuálne konzultácie k optimalizácii pohybovej aktivity v súvislosti so zdravou výživou a pitným režimom.

Poradňu zdravej výživy navštívilo celkom 86 klientov, z toho 37 mužov a 49 žien. 64 z nich bolo v Poradni prvý krát, 22 klientov využilo tieto služby opakovane.

V rámci plnenia úlohy č. 3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie sme so 72 klientmi, ktorí absolvovali vyšetrenia v Poradni zdravia, vyplnili formou riadeného rozhovoru výživové dotazníky. K dotazníkom sme priradili hodnoty biochemických a antropometrických meraní, hodnoty krvného tlaku a obsahu tuku u vyšetřovaných osôb.

V poradni pre odvykanie od fajčenia sme poskytli v roku 2014 individuálne konzultácie a poradenstvo 24 záujemcom, ktorým sme vykonali vstupné vyšetrenia Smokerlyzerom a niektorým aj Spirometrom. Všetkým sme odporúčali najvhodnejší spôsob zvládnutia nikotínovej závislosti ako aj metódy prevencie relapsu a recidívy fajčenia. 16 fajčiarov sme oslovili prvý krát, 8 klienti využili poradenstvo a merania opakovane. Väčšinu fajčiarov sme vyšetřovali a poskytovali im odborné poradenstvo počas Svetového dňa bez fajčenia. Každému sme odporúčali zapojiť sa do súťaže „Prestaň a vyhráš“.

ÚLOHAČ. 9.9

EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Úloha sa plnila ešte v roku 2012 podľa cieľa a jednotlivých etáp projektu. V rámci národnej štúdie zdravia Európanov sme zrealizovali náhodným výberom skrining na reprezentatívnej vzorke vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných v počte 55 respondentov, ktorý pozostával z antropometrického a biochemického vyšetrenia základných ukazovateľov lipidového a glycidového metabolizmu ako aj merania krvného tlaku a vyplňania dotazníkov so zameraním na životosprávu. Krvné vzorky boli získané venóznym odberom a analyzované v biochemickom laboratóriu v Banskej Bystrici. Získané údaje od respondentov a krvné hodnoty boli vložené do programu EPI INFO a odoslané gestorovi úlohy - RÚVZ Banská Bystrica, ktorý vyhodnocoval celú národnú štúdiu.

V roku 2013 prezentovali pracovníci RÚVZ Banská Bystrica výsledky EHES štúdie v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev ako aj v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

V roku 2014 sa v uvedenom projekte na regionálnej úrovni nevykonávali žiadne aktivity.

ÚLOHAČ. 9.10

TOHES (Tobacco and Health Educational Survey) – štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeljej populácie v SR.

V roku 2014 sme sa podieľali na plnení nového projektu TOHES – „Štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeljej populácie v SR“, ktorý mal podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospeljej populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospeljej populácie.

Po zaškolení všetkých realizátorov – zástupcov z jednotlivých RÚVZ v SR prebehol v 2.polroku 2014 zber údajov prostredníctvom štandardného dotazníka a to formou riadeného rozhovoru. Do prieskumu bolo zapojených 100 ľudí, z toho 50 žien a 50 mužov, rovnomerne zastúpených v 6-tich vekových kategóriách a taktiež podľa bydliska v meste a na vidieku. Otázky boli obsahovo zamerané na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí. Zberom sa získali aj informácie od obyvateľov o prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam sa má ďalej uberať národný systém kontroly tabaku.

Vyplnené dotazníky boli zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Banská Bystrica, ktorý ich spracoval do záverečnej správy a prezentoval formou publikácie a na webovej stránke.

Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

Plnenie programov a projektov v roku 2014 bolo v súlade so stanovenými regionálnymi prioritami oddelenia Podpory zdravia na rok 2014, ktoré boli obsahovo zamerané na NPPZ a ostatné schválené národné programy (výživa, pohybová aktivita, závislosti, duševné zdravie, HIV/AIDS, seniori, deti a dorast, srdcovo - cievne a onkologické ochorenia).

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Starej Ľubovni**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.
V roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.
V roku 2014 nebola gestorom úlohy požadovaná súčinnosť nášho úradu na plnení uvedenej úlohy.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Cieľom úlohy je získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách verejných vodovodov.

V roku 2014 v okrese Stará Ľubovňa sa vytypovali najvýznamnejšie vodárenské lokality – povrchové vodárenské zdroje (Jakubianka, Lomnický potok) a podzemné zdroje (Plaveč) - poľnohospodársky a lesohospodársky využívané územia, v ktorých by sa sledovali pesticídne látky podľa pokynov gestora úlohy – RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu.

V roku 2014 uvedené vodárenské lokality neboli zaradené do sledovania predpokladaných pesticídnych látok v pitnej vode. RÚVZ osloví krajského odborníka pre HŽPaZ Prešovského kraja pre zaradenie navrhovaných lokalít do sledovania v nasledujúcich rokoch. Úloha sa bude plniť priebežne v nasledujúcich rokoch podľa usmernení gestora úlohy v spolupráci s odborními PPL a prevádzkovateľmi vodovodov.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni nie je riešiteľským pracoviskom.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľom úlohy je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov, uplatňovanie legislatívnych úprav v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev pri výkone štátneho zdravotného dozoru, overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov a poskytovať informácie zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci, zisťovanie rizikových faktorov práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku, ako i zvyšovanie úrovne údajov o rizikových prácach a zabezpečovanie ich efektívneho využitia v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Oddelenie PPL pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2014 dozorovalo 569 právnych subjektov, kde bolo vykonaných 377 kontrol v rámci ŠZD.

K návrhom na uvedenie priestorov do prevádzky vrátane návrhov na zmenu v ich prevádzkovaní bolo vydaných 103 záväzných posudkov. Pri posudzovaní nových prevádzok bolo v 30 prípadoch konanie prerušené z dôvodu nekompletnej žiadosti, nepripravenosti pracovných priestorov na prevádzkovanie, ako i pre chýbajúce prevádzkové poriadky. V 2 prípadoch bolo konanie zastavené. K územnému a kolaudačnému konaniu bolo vydaných 10 záväzných stanovísk. Posudzovali sme 27 chránených pracovísk u fyzických a právnických osôb.

Pri posudzovaní projektových dokumentácii sme úzko spolupracovali i s ostatnými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V priebehu roka bolo odobratých na laboratórny rozbor 35 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov.

V sledovanom období sme uložili pokutu vo výške 400 Eur fi Loracing security, s.r.o., Žilina a pokutu vo výške 150 Eur fi Martin Kuzár, Oprava motorových vozidiel a pneuservis, Stará Ľubovňa. Obe pokuty boli uhradené.

Prešetrovali sme podozrenie na chorobu z povolania:

- u živnostníka (SZČO) s dg. Raynaudov sy. HK, posledne pracujúcom vo fi Levalov, s.r.o. Stará Ľubovňa,
- u zamestnankyne Detského oddelenia Ľubovnianskej nemocnice, n. o., Stará Ľubovňa s dg. Hepatitis epidemica A,
- u zamestnanca fi POĽANA – Podielnícke družstvo Jarabina s dg. Syndróm manžety rotátora – Impigment syndróm vľavo, Subacromialna decompresia ramena vľavo, Epicondylitis ulnaris l.sin a Sekundárny Raynaudov syndróm.

Overovanie informovanosti zamestnancov pomocou kontrolných listov bolo riešené, a to dotazníkom H u 17 zamestnancov fi KL-CONSTRUKT, s.r.o. Plavnica a dotazníkom Z u 37 zamestnancov fi MKEM s.r.o., prevádzka Stará Ľubovňa.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Zamestnanci oddelenia v sledovanom období prehodnotili vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií po vykonaní novej objektivizácie pracovných priestorov vo fi Holcim a. s., Rohožník, pracovisko Štrkovňa Orlov, vo fi Východoslovenská energetika a. s., Košice, pracovisko prevádzka sietí VN a NN Stará Ľubovňa a vo fi PL-PROFY spol. s r. o., Orlov.

V rámci SZD v 14 právnych subjektoch sme sa zamerali na sledovanie pracovných podmienok zamestnancov, mieru expozície zamestnancov, na výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou, ako i na pridelenie a používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. Pri kontrolách neboli zistené závažné nedostatky.

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR priebežne a sleduje sa vývoj zmien v počte zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi. V 21 /v r. 2013 – 21/ podnikateľských subjektoch okresu Stará Ľubovňa evidujeme 343 /v r. 2013 – 358/ osôb (zamestnanci a živnostníci - SZČO) exponovaných rizikovým faktorom.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V vykonávaní štátneho zdravotného dozoru boli uplatňované legislatívne úpravy - nariadenie vlády SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev.

Kontrolná činnosť bola zameraná na zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami a na kontrolu osvedčení o odbornej spôsobilosti na vyššie uvedenú činnosť. Celkovo bolo vykonaných 6 kontrol v poľnohospodárskych podnikoch. Neboli zistené závažné hygienické nedostatky. Pri chemickej ochrane rastlín poľnohospodárske podniky nepoužívajú veľmi toxické látky a zmesi a tiež v malej miere toxické látky podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného pre príslušný rok.

Bolo posúdených 10 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi vypracovaných podľa NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci.

V rámci zdravotnej výchovy a prevencie bolo realizovaných 36 konzultácií týkajúcich sa podmienok pre získanie osvedčenia pre odbornú spôsobilosť na prácu s toxickými látkami a zmesami, predaja agrochemikálii, skladovania a manipulácie s nimi, vypracovania prevádzkového poriadku a pod..

V priebehu sledovaného obdobia neboli hlásené priemyslové otravy, ani podozrenia na choroby z povolania v súvislosti s prácou s jedmi. Neboli hlásené žiadne havarijné situácie.

Miera uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami bola overovaná 21 kontrolnými listami informovanosti zamestnancov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Od r. 2006 sú vyhlásené rizikové profesie lekár a zdravotná sestra na Onkologickej ambulancii v Ľubovnianskej nemocnici s rizikovým faktorom chemické karcinogény – cytostatiká v kategórii 3. Oproti posudzovanému stavu nenastali podstatné zmeny. Práce sú vykonávané v súlade so schváleným prevádzkovým poriadkom a hodnotením rizika. Pracuje tu jedna lekárka a 2 zdravotné sestry, ktorí majú k dispozícii dostatočné množstvo OOPP – ochranný odev, obuv, rúško a jednorazové rukavice.

V sledovanom období požiadala jedna firma o schválenie odstraňovania azbestu a materiálov obsahujúcich azbest v objekte na území mesta Stará Ľubovňa.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Zamestnanci oddelenia PPL koncom roka 2014 prešetrovali jedno podozrenie na profesionálne ochorenie z DNJZ u ošetrovateľa hospodárskych zvierat vo fi **POĽANA – Podielnícke družstvo Jarabina** s dg. Syndróm manžety rotátora – Impigment syndróm vľavo, Subacromialna decompresia ramena vľavo, Epicondylitis ulnaris 1.sin a Sekundárny Raynaudov syndróm.

Práce, ktoré vykonával sa nevyznačovali nadmernosťou z hľadiska premanipulovaných hmotností, či silového zaťaženia rúk. Nepreukázala sa ani vyššia náročnosť z hľadiska počtu opakovaných činností pri ošetrovaní stáda, ani jednostrannosti, nakoľko sa práce vyznačovali značnou variabilitou - od žiadnej záťaže, pri pasení stáda, až po kŕmenie, vyhrňanie maštalného hnoja - dočisťovanie, podstielanie, alebo pomocné práce (ošetrovanie paznechtov, strihanie oviec a pri veterinárnych úkonoch).

Na základe zhodnotenia dĺžky celkovej expozície pôsobenia fyzickej záťaže na HK u prešetrovaného nepredpokladáme z hľadiska preventívneho pracovného lekárstva priamu súvislosť ochorenia podľa vyššie uvedených diagnóz s prácou prešetrovaného u posledného zamestnávateľa.

Rizikové práce s faktorom DNJZ v okrese Stará Ľubovňa neevidujeme. Vedúci oddelenia sa zúčastňoval RKD v Košiciach zvolávanej v mesačnej frekvencii.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľom je napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Pri konzultáciách sme sa okrem iného zameriavali na zabezpečovanie vhodných pracovných podmienok, pracovnej pohody, správnu manipuláciu s veľmi toxickými a toxickými látkami, na prevenciu pred vznikom chorôb z povolania, na bezpečnú prácu so zobrazovacími jednotkami, lasermi, pyrotechnikou, na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a na spracovanie prevádzkových poriadkov.

V Poradni na ochranu a podporu zdravia pri práci bolo realizované poradenstvo v oblasti problematiky práce s toxickými látkami a zmesami, v oblasti chorôb z povolania, nárokov na OOPP, správnych pracovných návykov, telovýchovných aktivít v rámci pracovnej zmeny, zlepšenia podmienok práce na pracovisku a ochrany pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou.

O novej legislatíve, plánovaných a ponúkaných aktivitách sme širokú verejnosť informovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Zároveň boli distribuované materiály vlastnej edície pri príležitosti svetových dní a kampani do podnikateľských subjektov v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Od roku 2007 Oddelenie podpory zdravia zahájilo realizáciu regionálneho projektu „Zdravé pracovisko“. Do projektu bola zaradená prevádzka MKEM v Starej Ľubovni. V priebehu roka 2011 sme zaradili v rámci regiónu do realizácie aj PL-PROFY v Orlove. V rámci realizácie aktivít v priebehu roka 2014 sme vypracovali a zaslali vlastné edície pre pracovníkov oboch firiem v súvislosti so Svetovým dňom rakoviny, Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Týždňom mozgu, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom prevencie samovrážd, Európskym dňom ústneho zdravia, Svetovým dňom Alzheimerovej choroby, Svetovým dňom srdca, Svetovým dňom duševného zdravia, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom potravy, Svetovým dňom osteoporózy, Európskym týždňom bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetovým dňom diabetu, Medzinárodným dňom bez fajčenia, Svetovým dňom AIDS.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2014, ktorý patrí k hlavným bodom kampane Zdravé pracoviská, sa uskutočnil v termíne od 20. do 24. októbra 2014.

V súlade s aktuálnou témou „Zdravé pracoviská bez stresu“ je cieľom Európskej agentúry pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) a jej partnerov podnietiť Európu k tomu, aby sa predmetom diskusií stal stres a psychosociálne riziká na pracovisku, ako aj spôsob, ako proti nim môžeme spolu bojovať.

Oddelenie preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni pozvalo v rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odbornú a laickú verejnosť na „Deň otvorených dverí oddelenia preventívneho pracovného lekárstva“ dňa 23. októbra 2014.

Pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcich sa ochrany zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, kategorizácie prác z hľadiska zdravotných rizík a vykonávania preventívnych opatrení na elimináciu vplyvov škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov, zabezpečenia zdravotného dohľadu na pracoviskách, k chráneným pracoviskám, k správnej manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami, k prevencii pred vznikom chorôb z povolania, k bezpečnej práci so zobrazovacími jednotkami, lasermi, k odstraňovaniu azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb a k spracovaniu prevádzkových poriadkov.

V uvedený deň pracovníci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni poskytli 9 konzultácií k vyššie uvedeným otázkam.

Bol spracovaný i leták „Európsky týždeň pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci 2014“, ktorý je uverejnený na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú určené predovšetkým na pracovné uplatnenie občanov so zdravotným postihnutím, ktorým zamestnávateľ nemôže poskytnúť vhodné zamestnanie na iných pracoviskách. Sú to pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Postavenie chránenej dielne alebo pracoviska priznáva úrad práce na základe kladného posudku orgánu verejného zdravotníctva, na dobu neurčitú.

V roku 2014 vykonali odborní pracovníci oddelenia PPL kontroly v rámci štátneho zdravotného dozoru v 5 chránených pracoviskách okresu Stará Ľubovňa, pričom boli použité i kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

Názov prevádzky:	Počet zamestnancov	
	celkom	na CHrP
COTTON MERCER, s.r.o., Stará Ľubovňa Veľkosklad textilnej galantérie	5	1
Ján Timočko - DORSS, Stará Ľubovňa, Rýchle občerstvenie ROTUNDA	1	1
Stolárska dielňa STOLVAN v Hromoši	1	1
Predajňa textilu TOPAS, s.r.o., Stará Ľubovňa	1	1
Kaderníctvo VESNA Stará Ľubovňa	2	1

Vo všetkých kontrolovaných prevádzkach nenastali podstatné zmeny oproti rozhodnutiam o uvedení priestorov do prevádzky v zmysle § 13 ods. 4 písm. a) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ktoré by mali negatívny vplyv na zdravie pracovníkov so zdravotným postihnutím. Prevádzková hygiena bola na požadovanej úrovni. Zdravotná starostlivosť je zabezpečená slobodnou voľbou lekára.

Počet rozhodnutí o uvedení priestorov chránených pracovísk do prevádzky.

Rok	Počet rozhodnutí
2002	2
2003	14
2004	5
2005	16
2006	32
2007	25
2008	34
2009	54
2010	26
2011	51
2012	56
2013	23
2014	16 / 11 stanovísk

Uvedená problematika bola prezentovaná i na odbornom seminári zamestnancov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na seminári VŠ pracovníkov v RÚVZ so sídlom v Poprade.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha sa plní počas roka priebežne, prostredníctvom monitoringu a intervencie je vplyv na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelých populácie so zameraním na ľahkú prácu.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v roku 2014 oslovili 89 klientov, u ktorých sme zabezpečili vyplnenie Klinicko – somatometrického dotazníka s jednodňovým jedálnym lístkom, dotazníka o životospráve (Monitoring spotreby vybraných prídavných látok), poskytli vyšetrenia klientom v Poradni zdravia a zabezpečili vyplnenie záznamového listu pre biochemické vyšetrenie a prostredníctvom zdravotno-výchovných intervencií sme vplývali na zlepšenie stravovacích návykov u týchto vybraných skupín populácie so zameraním sa na ľahkú prácu.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Úloha je realizovaná v pravidelných intervaloch, každý mesiac sa odoberajú 2 vzorky kuchynskej soli a zabezpečuje sa monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu. Monitoring obsahu jódu pretrváva od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo rozhodnuté koncom 50-tych rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Spolu bolo odobratých 12 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TIO₂

Odber vzoriek RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2014 nebol gestormi úlohy plánovaný.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Odber vzoriek RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2014 nebol gestormi úlohy plánovaný.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

V marci 2014 bol vykonaný odbornými zamestnancami oddelenia HVBPKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni odber 2 vzoriek, výsledky vzoriek zatiaľ nie sú k dispozícii.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

V apríli 2014 bol vykonaný odbornými zamestnancami oddelenia HVBPKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni odber 2 vzoriek, výsledky vzoriek sú nezávadné.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Odborní zamestnanci oddelenia HVBPKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v januári 2014 odobrali 2 vzorky na regulované látky – výrobky pre dospelých, výsledky vzoriek boli nezávadné.

V máji 2014 boli odobraté 4 vzorky na regulované látky - výrobky dennej spotreby, vzorky boli nezávadné. V auguste 2014 boli odobraté 2 vzorky na prítomnosť regulovaných látok - kyselina tioglykolová, pH a formaldehyd, vzorky boli nezávadné. V septembri 2014 bola odobratá 1 vzorka na prítomnosť zakázaných látok - ťažké kovy, vzorka bola nezávadná. V roku 2014 bolo vykonaných 238 Rapex kontrol spojených so vzdelávaním spotrebiteľa.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Odborní zamestnanci oddelenia HVBPaKV pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni odobrali v júni 2014 celkom 2 vzorky na hormóny a kortikosteroidy, vzorky boli nezávadné.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

V súvislosti s ukončením projektu „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“ sme obdržali v roku 2014 z RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě vyhodnotenie projektu za rok 2013 a záverečné zhrnutie projektu.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTKO (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Do realizácie projektu TAD 1, 2, 3 (Tabak, alkohol a drogy u žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a ich učiteľov) bola v okrese Stará Ľubovňa v rámci výberu škôl zaradená Stredná odborná škola, Jarmočná 108, 064 01 Stará Ľubovňa. Prieskum bol realizovaný dňa 29.9.2014 v I. a II. ročníku a dňa 30.9.2014 v III. a IV. ročníku.

Dotazníky TAD 2 vyplnilo v I. ročníku 17 žiakov (4 chlapci; 13 dievčat), na vyučovaní v uvedený deň chýbali 4 žiaci (1 chlapec; 3 dievčatá). V II. ročníku v čase prieskumu nechýbal nikto, dotazníky vyplnilo 25 žiakov (7 chlapcov; 18 dievčat). V III. ročníku dotazníky vyplnilo 18 žiakov (5 chlapcov; 13 dievčat), 3 dievčatá v uvedený deň chýbali. V IV. ročníku dotazníky vyplnilo 20 žiakov (12 chlapcov; 8 dievčat), 1 dievča v škole chýbalo. Dotazníky TAD 3 vyplnilo 13 pedagógov. Vyplnené dotazníky boli zaslané v požadovanom termíne na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 3 osobné konzultácie s vedením vybranej strednej odbornej školy týkajúce sa dohodnutia termínu vykonania prieskumu.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u 15 detí vo vekovej skupine od 3 – 6 rokov v mestskej Materskej škole sv. Cyrila a Metoda, Štúrova 3, Stará Ľubovňa a u 15 detí vo vekovej skupine od 3 – 6 rokov vo vidieckej Materskej škole, Na rovni 17, Ľubotín. Požadované údaje boli získané od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravenej masky v programe excel a v termíne do 30.6.2014 zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 4 osobné konzultácie so zástupcami vybraných materských škôl ohľadom vykonania prieskumu.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKOL; VYUŽITIE HODÍN TV

V súvislosti s realizáciou projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV“, ktorý vyplýva z plnenia Národného programu prevencie obezity a na základe listu HH SR č. HDM/2765/5396/2014 zo dňa 17.3.2014 v súvislosti s plnením úloh v rámci prioritných oblastí na úseku hygieny detí a mládeže a zefektívnenia výkonu cieľného štátneho zdravotného dozoru pre vytvorenie predpokladov na zlepšenie životných podmienok detí a mládeže sme v termíne od 7.4.2014 do 22.4.2014 vykonali mimoriadne cieľné kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy vo vybraných 5 základných školách v meste a 5 základných školách na vidieku.

Správa z vykonaných cieľných kontrol zameraných na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy vo vybraných základných školách okresu Stará Ľubovňa spolu s maskou s vloženými údajmi bola zaslaná na ÚVZ SR v Bratislave v termíne do 30.4.2014.

V mesiaci november 2014 sme v rámci projektu „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov ZŠ, využitie hodín TV“ zrealizovali dotazníkový prieskum a sledovanie pohybovej aktivity detí počas hodín telesnej výchovy u žiakov 3. a 8. ročníkov v 5 mestských základných školách (ZŠ ul. Za vodou, ZŠ sv. Cyrila a Metoda, ZŠ ul. Komenského, ul. Levočská v Starej Ľubovni, ZŠ Podolíne) a 5 vidieckych základných školách v okrese Stará Ľubovňa (ZŠ Nová Ľubovňa, ZŠ Ľubotín, ZŠ Hniezdne, ZŠ Kamienka, ZŠ Plaveč), v ktorých boli v I. polroku 2014 pri výkone mimoriadnych cieľných kontrol získané údaje o organizovaní povinných a nepovinných TV aktivít organizovaných školou. V súvislosti s realizáciou projektu sme uskutočnili 16 osobných a 15 telefonických konzultácií ohľadom vykonania prieskumu. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravenej databázy v programe EpiData a v termíne do 31.12.2014 zaslané na spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH PRÍDAVNÝCH LÁTOK

Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou u 20 detí vo veku 10 rokov v mestskej Základnej škole s materskou školou sv. Cyrila a Metoda na Ul. Štúrovej 3 v Starej Ľubovni. Údaje z dotazníkov boli vložené do pripravených masiek v programe Excel a v požadovanom termíne do 1.11.2014 zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v Bratislave. V súvislosti s realizáciou projektu boli uskutočnené 1 osobná a 1 telefonická konzultácia ohľadom vykonania prieskumu.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Úloha sa plní v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení. Národný imunizačný program sa realizuje v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

Na zabezpečenie plynulosti realizácie povinného očkovania bol v úvode roka očkovací kalendár vypracovaný ÚVZ SR pre pravidelné povinné očkovanie detí a dospelých pre rok 2014 zaslaný všetkým praktickým lekárom zabezpečujúcich imunizáciu detí, dorastu i dospelaj populácie. Plnenie NIP je na území okresu na veľmi dobrej úrovni. Situácia v oblasti imunizácie je priebežne monitorovaná.

Kontrola očkovania bola v zmysle usmernenia ÚVZ SR vykonaná k 31.8.2014 v 29 zdravotníckych zariadeniach na území okresu (15 APL pre deti a dorast, 8 APL pre dospelých, 3 gynekologické ambulancie, DSS Legnava, novorodenecký úsek detského oddelenia a NZZ – Nefrologické centrum Logman East, a.s., Stará Ľubovňa). Celková zaočkovanosť v rámci povinného očkovania dosiahla úroveň 98,86 % (vzostup v porovnaní s predchádzajúcou sezónou o 0,03 %).

Závažnejšie nedostatky vo výkone očkovania neboli zistené. V sledovanom období neboli hlásené nežiaduce reakcie po očkovaní. V dôsledku prebiehajúcich epidémií VHA na území okresu Stará Ľubovňa bolo v sledovanej očkovacej sezóne nariadené mimoriadne očkovanie detí žijúcich v rómskych osadách v Kamienke a Kyjove. Záverečná správa z kontroly očkovania bola v termíne odoslaná na RÚVZ v sídle kraja.

PZS sú v oblasti plnenia NIP pravidelne usmerňované formou metodických listov v priebehu celého roka, v prípade potreby je na základe vzájomnej konzultácie očkujúceho lekára a epidemiológa vypracovaný individuálny plán očkovania. V rámci priebežného vzdelávania a doškolovania zdravotníckeho personálu v oblasti očkovania bola v mesiaci október realizovaná 1 vzdelávacia aktivita pre zdravotné sestry na území okresu.

V termíne 22. – 26. 4. 2014 sa uskutočnil Európsky imunizačný týždeň (EIW). Aktivity boli zamerané najmä na zlepšenie informovanosti širokej verejnosti o význame očkovania proti očkovaním preventabilným ochoreniam, ako aj na zvýšenie zaočkovanosti ťažko dosiahnuteľných skupín populácie. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované nasledujúce zdravotno-výchovné aktivity:

1. Prednášky realizované oddelením epidemiológie v počte 1 (pre zdravotníckych pracovníkov v rámci odborných seminárov). Téma: „Činnosť poradne očkovania pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni“.
2. Uverejnený bol 1 článok v printových médiách (krátka informácia o druhoch povinného očkovania, ako súčasť rozhovoru s hovorkyňou ÚVZ SR).
3. Vo vysielaní regionálnej televízie bol v 17. kalendárnom týždni v rámci teletextu uverejnený leták (vlastná edícia) spracovaný v rámci EIW 2014.
4. Spracovaný bol 1 leták a informačný materiál o EIW a význame očkovania pre laickú verejnosť.
5. Zhotovená bola 1 nástenka, umiestnená v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.
6. Realizované 3 besedy orientované na stredoškolskú mládež ako budúcich rodičov.
7. Oddelením epidemiológie pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bolo poskytované poradenstvo v oblasti očkovania, v rámci EIW bolo poskytnutých 6 konzultácií v súvislosti s očkovaním, z toho 3 pre laickú verejnosť a 3 pre zdravotníckych pracovníkov.
8. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola uverejnená 1 informácia (vlastná edícia).
9. Ďalej bolo realizovaných 10 iných aktivít:
  - prieskum laickej verejnosti zameraný na vedomosti stredoškolskej mládeže o očkovaní (s porovnaním získaných údajov pred a po besede s odborníkom) na 1 vybranej strednej škole s účasťou 44 respondentov,
  - spracovanie dotazníkov,
  - vyhodnotenie dotazníkov,
  - 3 krát zabezpečená distribúcia informačného materiálu (38 subjektom - laická verejnosť, 26 subjektom - zdravotnícki pracovníci a 2 subjektom – rómske komunity),
  - 2 krát realizované vyhodnotenie zdravotno-výchovných aktivít (laická verejnosť a zdravotnícki pracovníci),

- 2 krát zabezpečená koordinácia pripravovaných aktivít (pre laickú verejnosť a zdravotníckych pracovníkov).

Správa o aktivitách bola v termíne odoslaná na ÚVZ SR. Ďalšie informácie o plnení NIP sú prezentované prostredníctvom webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, resp. regionálnych médií.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Monitorovanie, hlásenie, evidencia a analýza prenosných ochorení boli vykonávané priebežne počas celého roka. Hlásenie prenosných ochorení vykonávali poskytovatelia zdravotnej starostlivosti písomnou formou, v prípade hromadných ochorení aj telefonicky.

Prenosné ochorenia boli hlásené v súlade so štandardnými definíciami prenosných ochorení, ktoré podliehajú ohlasovacej povinnosti. Zber, evidencia, sumarizácia a analýza hlásených prenosných ochorení, ako aj kontrola kvality údajov sa vykonávala prostredníctvom epidemiologického informačného systému (EPIS). Vďaka údajom v informačnom systéme existuje prostredníctvom systému rýchleho varovania možnosť získania dôležitých údajov o aktuálnej epidemiologickej situácii v tom – ktorom regióne.

V sledovanom období sme na území okresu v skupine ochorení preventabilných očkovaním zaznamenali epidemický výskyt parotitídy (182 ochorení oproti 1 prípadu v roku 2013) a pertussis (24 ochorení oproti 8 prípadom v roku 2013). Ochorenia boli diagnostikované na základe klinických príznakov a laboratórnych výsledkov, resp. na základe klinických príznakov a kontaktu s potvrdenými prípadom. Celkom bolo v roku 2014 hlásených 854 prenosných ochorení.

Priebežne, 1 krát týždenne sa vykonáva zber údajov o výskyte akútnych respiračných ochorení, chrípke podobných ochorení a ich komplikácií (53 hlásení).

V ostatných rokoch došlo k výraznému zlepšeniu spolupráce medzi klinikmi, epidemiológmi a mikrobiológmi, ako aj k zlepšeniu hlásnej služby a laboratórnej diagnostiky prenosných ochorení.

Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení je zabezpečené prostredníctvom programu EPIS (vstupný portál pre verejnosť), webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni (týždenná aktualizácia akútnych respiračných ochorení, mesačná analýza prenosných ochorení), zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu prenosných ochorení (21 prednášok, 12 besied, 9 prieskumov vedomostí, 5 vlastných edícií - leták, 6 informácií v médiách, 75 informácií na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, v priebehu roka názorná propagácia k svetovým dňom a významným udalostiam a poradenstvo).

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Úloha sa plnila podľa pokynov gestora a členov špecializovaných pracovných skupín. Vykonávalo sa priebežné monitorovanie výskytu infekčných ochorení a získané údaje s príslušnými epidemiologickými údajmi a laboratórnym vyšetrením boli zadávané a následne analyzované prostredníctvom epidemiologického informačného systému EPIS.

Doposiaľ sú 4 lekári prvého kontaktu registrovaní ako užívatelia epidemiologického informačného systému (EPIS) s možnosťou využívania on-line hlásenia prenosných ochorení.

V hodnotenom období bolo okrem vyššie uvedených údajov spracovaných a do informačného systému vložených 25 hlásení v rámci systému rýchleho varovania (SRV), 854 prípadov prenosných ochorení, 260 spracovaných ohnisk, 688 kontaktov s prenosným ochorením chránených očkovaním, 313 vydaných rozhodnutí s nariadenými opatreniami a ďalších 528 iných opatrení v ohniskách nákazy (vykonávanie dezinfekcie, edukácia laickej verejnosti).

V priebehu roka 2014 bol okrem sporadických prípadov zaznamenaný aj epidemický výskyt 7 rodinných výskytov hnačkových ochorení pravdepodobne infekčného pôvodu (5 krát salmonelóza a 2 krát rotavírusy), v ktorých ochorelo celkom 14 osôb, epidemický výskyt parotitídy - 182 prípadov, 6 krát epidemický výskyt vírusového zápalu pečene – 32 prípadov.

Informačný systém prenosných ochorení je maximálne (takmer denne) využívaný na evidenciu a hlásenie prenosných ochorení, na analýzy a grafické spracovanie vývoja prenosných ochorení.

Odborná a laická verejnosť je informovaná o možnostiach získania základných údajov o výskyte prenosných ochorení prostredníctvom informačného systému EPIS.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Plnenie úlohy na úrovni okresu je v štádiu hlásenia, evidencie, získavania údajov, šetrenia a analýzy výskytu NN (zber údajov sa vykonáva priebežne, analýza NN - 1 krát mesačne). V roku 2014 sa konalo 1 riadne zasadnutie komisie pre sledovanie NN, kde boli analyzované príčiny vzniku NN, výsledky z kontrol ŠZD, zásady dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky.

V rámci okresu bolo v sledovanom období hlásených a analyzovaných 20 NN. V rámci ŠZD bolo celkom odobratých a laboratórne vyšetrených 531 sterov z prostredia, 534 sterov zo sterilného materiálu, otestovaných 83 sterilizačných prístrojov a 10 iných vzoriek (čistená voda).

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Na území okresu bola situácia monitorovaná a priebežne, v súlade s Plánom opatrení pre prípad pandémie chrípky v Slovenskej republike boli plnené opatrenia v medzipandemickom období:

- týždenná informácia o výskyte ARO a CHPO (hlásenie do EPIS 53 krát, správa na webovej stránke – 53 krát),
- pravidelné (mesačné) metodické usmernenia zasielané zdravotníckym zariadeniam, ÚSS a RVPS na území okresu s aktuálnou informáciou o výskyte akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení (výzva na dôslednú realizáciu epidemiologickej a virologickej surveillancie chrípky - hlásenie akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení, výzva na očkovanie proti sezónnej chrípke zaslaná všetkým praktickým lekárom na území okresu a pod.) – 12 krát,
- v priebehu roka sme do SRV EPIS v rámci mimoriadnej epidemiologickej situácie zadali 25 hlásení (vírusové hepatitídy, ochorenia preventabilné očkovaním a epidémie).

V roku 2014 sme zaznamenali 6 epidemických výskytov VHA, počas ktorých ochorelo 32 osôb. V rámci epidemických opatrení bolo rozhodnutím nariadené mimoriadne očkovanie osôb v riziku nákazy (688 osôb).

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Úloha sa realizovala podľa pokynu ÚVZ SR. V rámci úlohy bol zabezpečený odber vzoriek odpadových vôd podľa harmonogramu odberov, ktorý vypracoval RÚVZ so sídlom v Košiciach a ich virologické vyšetrenie na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. V sledovanom období bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd pred ich vyústením do ČOV v meste Stará Ľubovňa, všetky vzorky boli negatívne.

Nadalej sa priebežne monitoruje výskyt akútnych chabých obrn (ACHO), v sledovanom období nebolo hlásené žiadne podozrenie na výskyt ACHO.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na úrovni okresu sa plní úloha realizovaním zdravotno-výchovných aktivít zameraných na prevenciu AIDS v zariadeniach pre deti a mládež na území okresu. Prednáškovou činnosťou za súčasného využitia audiovizuálnej techniky a formou diskusie mladých ľudí s odborníkmi sa postupne dosahuje zmena postojov mládeže k tejto infekcii a iným pohlavne prenosným ochoreniam. Zvýšenú aktivitu a záujem zo strany školských zariadení evidujeme každoročne v mesiacoch október – december (v rámci Svetového dňa boja proti AIDS), kedy sú besedy s mládežou organizované pre 8. - 9. ročníky ZŠ a stredné školy na území okresu. V priebehu roku 2014 boli realizované 4 prednášky v ZŠ a SŠ (251 účastníkov) a 5 besied v ZŠ a SŠ (128 účastníkov).

Linka pomoci AIDS na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bola zriadená v roku 1995. V roku 2014 bolo evidovaných 13 telefonátov s otázkami zameranými prevažne na podmienky vyšetrenia pred cestou do zahraničia. Pre telefónnu linku nie sú vyčlenené hodiny dostupnosti. Linka je dostupná v priebehu pracovných dní od 8.00 do 13.00 hod..

Iné zdravotno-výchovné aktivity k plneniu tejto úlohy:

- vlastná edícia – 1 leták k Svetovému dňu AIDS,
- distribúcia letáku 138 subjektom (MŠ, ZŠ, SŠ, lekárne, APL, iné organizácie a nadácie, mestá a obce na území okresu),
- umiestnenie letáku na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni,
- 2 názorné propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Z realizovaných zdravotno-výchovných aktivít bola zabezpečená aj fotodokumentácia. Na základe vykonaného prieskumu (orientovaný na mládež a získanie prehľadu o vedomostiach mladých ľudí o nákaze HIV/AIDS a jej prevencii) bude vykonané vyhodnotenie dotazníkov. Na základe získaných údajov sa ďalšie edukačné aktivity zameriavajú na oblasť a cieľovú skupinu, v ktorej boli zistené nedostatočné vedomosti.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

K 1.12.2011 bola na Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni zriadená poradňa s poskytovaním poradenstva a konzultácií v oblasti očkovania pre zdravotníckych pracovníkov i laickú verejnosť v týchto oblastiach: povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých, očkovanie pred cestou do zahraničia, odporúčané očkovania, očkovanie osôb profesionálne vystavených zvýšenému nebezpečenstvu vybraných nákaz, očkovanie detí s kontraindikáciami, iná problematika spojená s očkovaním.

V roku 2014 bolo poskytnutých celkom 157 konzultácií (z toho 135 telefonicky, 21 osobne a 1 písomne). Konzultácie boli poskytované odbornikom v oblasti zdravotníctva ako aj laickej verejnosti, najmä konzultácie s rodičmi, ktorí odmietli povinné očkovanie svojich detí.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrešujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu.

V rámci plnenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni pripravil a spracoval dotazník zameraný na cieľovú skupinu budúcich rodičov – stredoškolskú mládež s cieľom znížiť v budúcnosti počet odmietnutí očkovania.

Dotazník bol zameraný na otázky týkajúce sa vedomostí o očkovaní (povinnosť očkovania, sankcie za odmietnutie, očkovanie a kolektívna imunita, existencia a činnosť poradní očkovania a pod.). V rámci tejto úlohy bola realizovaná beseda stredoškolákov s odborníkom v tejto oblasti a vykonaný prieskum zameraný na vedomosti stredoškolákov pred a po besede s odborníkom. Tejto zdravotno-výchovnej aktivity sa zúčastnilo 44 respondentov, vyplnených bolo 88 dotazníkov a vykonané 3 besedy.

9   PODPORA ZDRAVIA

9.1   NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

V priebehu roka 2014 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia v MŠ Ľubotín a na Okresnom riaditeľstve policajného zboru v Starej Ľubovni (OR PZ). Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili v MŠ Ľubotín 12 klientov a 12 klientov OR PZ v Starej Ľubovni. Osem klientov bolo následne odporúčaných do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Počas realizácie sme zabezpečili 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

9.2   NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre Podporu pohybovej aktivity, prevenciu nadváhy a obezity na RÚVZ SR.

V rámci edukačných aktivít sme pre žiakov ZŠ Podolíneec uskutočnili besedu na tému „Anorexia, bulímia“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. Pre žiakov ZŠ Plavnica sme uskutočnili prednášku na tému „Anorexia, bulímia“, ktorú sme doplnili distribúciou zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou. V súvislosti s realizáciou edukačných aktivít sme poskytli dve telefonické konzultácie.

Vo februári 2014 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia v ZŠ Ľubotín. Klientom sme poskytli biochemické vyšetřenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetřenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých

meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili v ZŠ Ľubotín 7 klientov. Piati klienti boli následne odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

V súvislosti so zlepšením zdravotného uvedomenia celej populácie sme v roku 2014 uskutočnili aktivity pri príležitosti významných dní s osobitným zameraním na témy a termíny odporúčané SZO:

Pri príležitosti **Svetového dňa proti rakovine - /4.2.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň rakoviny, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom chorých - /11.2.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch čakárne Poradne zdravia.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa zriedkavých ochorení - /28.2.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, 12 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali tento svetový deň, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa obličiek - /13.3.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň obličiek, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

V rámci **Týždňa mozgu - /10.-16.3.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali 12 lekárniam, 21 APL pre dospelých, 12 APL pre deti a dorast, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni, Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina a 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa. Týždeň mozgu sme propagovali na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni 2 prednášky s problematikou fungovania mozgu a potrebe jeho tréningu. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou edukovaným žiakom a telefonická konzultácia ohľadom dohodnutia aktivít.

Pri príležitosti **Svetového dňa Downovho syndrómu - /21.3.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň Downovho syndrómu, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Pri príležitosti **Svetového dňa vody - /22.3.2014/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň vody“, ktorý sme následne distribuovali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 12 základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, základnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku na tému „Voda“, spojenú s distribúciou zv materiálu k danej problematike a poskytli sme 1 telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

V rámci **Svetového dňa tuberkulózy - /24.3.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali všetkým MŠ, ZŠ a SŠ (celkom 31), 21 APL pre dospelých, 15 APL pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme propagovali Svetový deň tuberkulózy, ako aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ.

Svetový deň zdravia - /7.4.2014/ sme propagovali nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a uskutočnili sme Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme pri príležitosti Dňa otvorených dverí vyšetřili 4 klientov. Dvaja klienti boli následne odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov.

Európsky imunizačný týždeň (EIW) - /22.-26.4.2014/ V súvislosti s EIW zabezpečili pracovníci OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni distribúciu spracovanej vlastnej edície do 11 lekární a 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 42 zariadení).

Pri príležitosti **Svetového dňa – pohybom ku zdraviu - /10.5.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu – leták pod názvom „Svetový deň – pohybom ku zdraviu“, ktorú sme distribuovali 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 12 lekárniam, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, zariadeniu Ladies fitness v Starej Ľubovni. Opäť bol svetový deň propagovaný formou nástenky a webovej stránky RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so Svetovým dňom pohybom ku zdraviu sme uskutočnili Deň otvorených dverí v Poradni zdravia na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 19.5.2014, 20.5.2014, 23.5.2014 počas ktorého bolo vyšetřených celkovo 19 klientov. Klientom sme poskytli biochemické vyšetřenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol,

triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom. Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania. Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Dve klientky boli odporúčané do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté 7 klientom. Pri príležitosti Svetového dňa pohybu ku zdraviu sme uskutočnili aj Deň otvorených dverí v Poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity a v Poradni zdravej výživy na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni dňa 19.5.2014, 20.5.2014, 23.5.2014, počas ktorého bolo poskytnuté poradenstvo 19 klientom. Klienti v Poradni zdravej výživy vyplnili jednodňový jedálny lístok a stravovací dotazník, poskytlo sa im individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí a analýzou jednodňového jedálneho lístka spracovaného počítačovým programom Alimenta.

V poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity sme klientom poskytli individuálne poradenstvo v oblasti optimálnej pohybovej aktivity. Zároveň sme zahájili aktívnu spoluprácu Poradenského centra zdravia pri RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s Ladies fitness v Starej Ľubovni v rámci vstupných a výstupných vyšetrení klientov absolvujúcich kurzy cvičení. O realizovaní jednotlivých aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

Pri príležitosti **Svetového dňa bez tabaku - /31.5.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň bez tabaku“, ktorý sme distribuovali do MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, do 12 lekární v meste Stará Ľubovňa, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci Anonymnej telefonickej linky poskytujúcej pomoc a poradenstvo v odvykaní od fajčenia bolo poskytnuté poradenstvo v odvykaní od fajčenia 2 klientom.

Pri príležitosti **Svetového týždňa na podporu dojčenia - /1.-7.8.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu s témou „Podpora pri dojčení: bližšie k matkám!“, ktorú sme zaslali do lekární, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast v okrese Stará Ľubovňa a Ľubovnianskej nemocnici, n. o. (celkom 49 subjektov). Svetový týždeň na podporu dojčenia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa prvej pomoci - /8.9.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku prvej pomoci, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, ambulanciám praktických lekárov a ambulanciám lekárov pre deti a dorast, zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa a Ľubovnianskej nemocnici, n. o. (celkom 144 subjektov). Svetový deň prvej pomoci bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so **Svetovým dňom samovrážd - /10.9.2014/** sme spracovali leták pod názvom „Svetový deň prevencie samovrážd“, ktorý sme zaslali 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov, 19 zubným ambulanciám, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni, Ľubovnianskej nemocnici, n. o., Domovu seniorov

v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadenia pre seniorov v Jarabine. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Európskeho dňa ústneho zdravia - /12.9.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu so zameraním na problematiku ústneho zdravia, ktorú sme následne distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do lekární, zubným ambulanciám, ambulanciám praktických lekárov, ambulanciám lekárov pre deti a dorast, obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni (celkom 140 subjektov). Európsky deň ústneho zdravia bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Pri tejto príležitosti boli zároveň uskutočnené besedy pod názvom „Stomatohygiena“ v MŠ Ul. Tatranská v Starej Ľubovni, v ZŠ Podsadek, na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni (celkom 4 besedy). Súčasťou každej besedy bolo aj premietnutie zdravotno-výchovného videofilmu pod názvom „Prečo zvieratka bolia zúbky“, ako aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu s uvedenou problematikou a spracovaná fotodokumentácia z realizovaných aktivít.

V rámci **Svetového dňa Alzheimerovej choroby - /21.9.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň Alzheimerovej choroby“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých v okrese Stará Ľubovňa a Okresnému úradu v Starej Ľubovni. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Pri príležitosti **Svetového dňa srdca - /29.9.2014/** zamestnanci OPZ, PCZ vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň srdca“, ktorá bola uverejnená na webovej stránke RÚVZ (www.vzsl.sk) a distribuovaná na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárniam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni, Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Tento svetový deň bol propagovaný aj nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V súvislosti so „**Svetovým dňom srdca**“ sme v rámci kampane MOST uskutočnili 26.9.2014 aktivity výjazdovou poradňou zdravia na pešej zóne pred Mestským úradom v Starej Ľubovni, kde sme klientom poskytli biochemické vyšetrenie cholesterolu a glykémie z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi a meranie hladiny oxidu uhľového v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor. Klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na kompletne vyšetrenie do základnej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Súčasťou vyšetrenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. Uvedené vyšetrenia na stanovišti zdravia bolo poskytnuté 50 klientom, meranie glykémie 20 klientom. Z realizácie uvedených aktivít bola spracovaná fotodokumentácia.

O propagácii činnosti pracovníkov RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni na stanovišti zdravia sme spracovali vlastnú edíciu „Oznam o Dni srdca“, ktorý sme uverejnili na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V rámci spolupráce s MÚ v Starej Ľubovni sme poskytli 2 telefonické konzultácie. Pre Ľubovnianske noviny sme poskytli informácie k článku pod názvom „Nezabúdajte na svoje srdce“.

V rámci **Medzinárodného dňa starších - /1.10.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Medzinárodný deň starších“, ktorý sme distribuovali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárniam, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, 21 praktickým lekárom pre dospelých, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej

organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku, 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Tento svetový deň bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

V rámci **Svetového dňa duševného zdravia – /10.10.2014/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

V rámci **Svetového dňa potravy – /16.10.2014/** sme vypracovali leták, ktorý sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ (31 subjektov), 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ.

V súvislosti so **Svetovým dňom osteoporózy - /20.10.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň osteoporózy“, ktorý sme distribuovali 12 lekárňam, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Domovu seniorov v Starej Ľubovni, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov na Slovensku a 11 základným organizáciám Jednoty dôchodcov na Slovensku v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. V rámci edukačnej činnosti sme uskutočnili pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská v Starej Ľubovni besedu, ktorej súčasťou bola aj distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou edukovaným žiakom, ako aj premietnutie videofilmu pod názvom „Najlepšia správa je životospráva“.

V rámci edukačnej činnosti pre cieľovú skupinu 50+ sme uskutočnili v Ľubovnianskej knižnici prednášku pod názvom „Prevencia osteoporózy“, súčasťou ktorej bola distribúcia zv materiálov s uvedenou problematikou a realizácia dotazníkového prieskumu u 15 mužov a 15 žien. V rámci spolupráce s Ľubovnianskou knižnicou sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu.

V súvislosti s **Európskym týždňom pre bezpečnosť a zdravie pri práci – /20.- 24.10.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali do 12 lekární, 31 MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni (celkom 45 subjektov). Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci bol prezentovaný aj formou názornej propagácie vo vstupných priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a edukačnou aktivitou na ZŠ v Haligovciach. Prezentovanú problematiku „Starostlivosti o chrbticu“ sme doplnili o premietnutie videokazety a žiakom sme distribuovali aj zv materiál s uvedenou problematikou.

Pri príležitosti **Svetového dňa diabetu - /14.11.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu, ktorú sme distribuovali do 12 lekární v meste Stará Ľubovňa, 21 ambulanciám praktických lekárov pre dospelých, 15 ambulanciám pre deti a dorast, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni (celkom 124 subjektov). Tento svetový deň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky na RÚVZ. Na ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni sme uskutočnili prednášku

na tému „Zdravý životný štýl“ a žiakom sme zároveň distribuovali materiál zameraný na uvedenú problematiku.

Pri príležitosti **Európskeho týždňa boja proti drogám - /17.-23.11.2014/** sme vypracovali leták pod názvom „Európsky týždeň boja proti drogám“, ktorý sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa. Tento európsky týždeň sme propagovali aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a formou nástenky vo vstupných priestoroch RÚVZ. Pre žiakov ZŠ Podolínec sme uskutočnili besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s premietnutím DVD „Alkohol skrytý nepriateľ“ a distribúciou zv materiálu ohľadom prevencie drogovej závislosti. Pre žiakov ZŠ Šarišské Jastrabie sme uskutočnili prednášku pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“, žiakom sme poskytli meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor, poradenstvo a distribúciu zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia.

Pri príležitosti **Medzinárodného dňa bez fajčenia - /20.11.2014/** sme vypracovali vlastnú edíciu, ktorú sme zaslali na všetky MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa (celkom 31), 12 lekárňam a 21 praktickým lekárom pre dospelých, 43 obciam a mestám v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Vlastnú edíciu sme uverejnili aj na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Medzinárodný deň bez fajčenia bol prezentovaný aj formou názornej propagácie v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. V súvislosti s Medzinárodným dňom bez fajčenia sme pre 36 žiakov ZŠ Ul. Levočská v Starej Ľubovni uskutočnili besedu na tému „Fajčenie“ spojenú s premietnutím videokazety, 8 žiakom sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zv materiálu zameraného na prevenciu fajčenia.

V rámci **Svetového dňa AIDS – /1.12.2014/** sme spracovali vlastnú edíciu pod názvom „Svetový deň AIDS – 1. december“, ktorú sme distribuovali na jednotlivé MŠ, ZŠ a SŠ v okrese Stará Ľubovňa, do 12 lekárni, 21 ambulanciám praktických lekárov, 43 mestám a obciam v okrese Stará Ľubovňa, Okresnému úradu v Starej Ľubovni a Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Starej Ľubovni. Svetový deň AIDS bol propagovaný nástenkou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012–2014

Odborní zamestnanci RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni v období január – december 2014 vykonali celkovo 519 kontrol zameraných na dodržiavanie ustanovení zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V rámci uvedených kontrol nebola uložená žiadna bloková pokuta.

Uvedené kontroly boli zapracované do Hlásení o počte vykonaných kontrol za Január 2014, Február 2014, Marec 2014, Apríl 2014, Máj 2014, Jún 2014, Júl 2014, August 2014, September 2014, Október 2014, November 2014, December 2014 za RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni, ktoré sú sumarizované a spracovávané OPZ, PCZ na RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

Vo februári 2014 sme na ZŠ v Orlove uskutočnili besedu pod názvom „Fajčenie“ spojenú s premietnutím videofilmu „Deti a drogy“. Súčasťou edukačných aktivít bola aj distribúcia zv materiálu ohľadom prevencie fajčenia a poskytnutie telefonickej konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

Dňa 18.6.2014 sme odprezentovali prednášku na tému „Aktuálne poznatky v problematike fajčenia a vo výchove k nefajčeniu“ na tematickom kurze – Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo Výchove k zdraviu, ktorý sa uskutočnil na FVZ pri SZU v Bratislave.

V novembri 2014 sme pre 20 žiakov ZŠ Kamienka uskutočnili besedu na tému „Fajčenie“ spojenú s premietnutím videokazety pod názvom „Kým stúpa dym“, 8 žiakom sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zv materiálu zameraného na prevenciu fajčenia.

V decembri 2014 sme uskutočnili prednášku pre žiakov Obchodnej akadémie v Starej Ľubovni, 7 žiakom sme poskytli meranie CO monitorom a zabezpečili sme odborné poradenstvo s distribúciou zv materiálu zameraného na prevenciu fajčenia.

Pre žiakov ZŠ Veľký Lipník sme v decembri 2014 zabezpečili edukačnú aktivitu spojenú s meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora u 11 žiakov, poskytnutím odborného poradenstva a distribúciou zv materiálu s uvedenou problematikou.

V súvislosti so zabezpečením edukačných aktivít sme poskytli celkovo 3 telefonické konzultácie.

Pre RTVS sme poskytli rozhovor na tému „Decht v pľúcach detí nie je zriedkavý“.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni bol do realizácie 2. etapy Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit na Slovensku zapojený od 1. marca 2009. V roku 2014 sa program nezačal realizovať a zo strany gestora bola k realizácii uvedeného projektu predložená požiadavka v súvislosti so žiadosťou o stanovisko k piatim potencionálnym modelom realizácie Programu podpory zdravia znevýhodnených komunit ako národného projektu financovaného z prostriedkov štrukturálnych fondov. Predmetné stanovisko sme zaslali na ÚVZ SR v Bratislave listom č. 2014/001548/OPZ/69 zo dňa 17.6.2014.

V júli 2014 sme poskytli gestorovi konzultácie ohľadom stanoviska k štandardom marginalizovaných rómskych komunit ako aj písomné stanoviská k návrhu štandardov výkonu zdravotnej výchovy a prevencie v obciach s prítomnosťou marginalizovaných rómskych komunit a stanovisko k projektu financovania aktivít asistentov zdravotnej výchovy. Pre ÚVZ SR sme telefonickou konzultáciou poskytli vyčíslenie nákladov na vyšetrenie v poradni zdravia na jedného klienta.

V decembri 2014 sme sa zúčastnili pracovného stretnutia k úlohe „Navrhnuť efektívny systém monitorovania objektívnych údajov o zdravotnom stave rómskej populácie“, ktoré sa konalo v Poprade.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V marci 2014 sme v súvislosti s realizáciou projektu uskutočnili edukačné aktivity na ZŠ v Podsadku, zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a poskytli telefonickú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

Dňa 18.6.2014 sme sa zúčastnili Tematického kurzu – Prevencia fajčenia a alkoholizmu vo Výchove k zdraviu, ktorý sa uskutočnil na FVZ pri SZU v Bratislave.

V októbri 2014 sme v rámci plnenia Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom uskutočnili na SŠI v Starej Ľubovni besedu pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojené s premietnutím DVD „Je alkohol na zdravie“ a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu ohľadom prevencie drogovej závislosti.

V decembri 2014 sme uskutočnili na ZŠ v Orlove prednášku pod názvom „Prevencia drogovej závislosti“ spojenú s meraním hladiny CO v pľúcach a v krvi pomocou prístroja CO monitor u 6 žiakov, poskytnutím poradenstva a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu ohľadom prevencie fajčenia a drogovej závislosti.

V súvislosti so zabezpečením edukačných aktivít sme poskytli 1 telefonickú a 1 osobnú konzultáciu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

V roku 2014 sme sa na realizácii uvedeného projektu podieľali v spolupráci s Okresnou organizáciou Jednoty dôchodcov na Slovensku v Starej Ľubovni. V súvislosti so Svetovým dňom chorých, Medzinárodným dňom zriedkavých ochorení, Svetovým dňom obličiek, Týždňom mozgu, Svetovým dňom Downovho syndrómu, Svetovým dňom vody, Svetovým dňom tuberkulózy, Svetovým dňom pohybom ku zdraviu, Svetovým dňom bez tabaku, Svetovým dňom prvej pomoci, Svetovým dňom samovrážd, Medzinárodným dňom starších, Svetovým dňom duševného zdravia, Svetovým dňom osteoporózy sme spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali základným organizáciám Jednoty dôchodcov Slovenska v okrese Stará Ľubovňa, okresnej organizácii Jednoty dôchodcov Slovenska v Starej Ľubovni, Domovu seniorov v Starej Ľubovni a Domovu sociálnych služieb a zariadeniu pre seniorov v obci Jarabina.

V súvislosti s plnením tejto úlohy prijal RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni členstvo v pracovnej skupine pre podporu zdravia seniorov pri ÚVZ SR v Bratislave.

Vo februári 2014 sme za zúčastnili konferencie „Spomienky na Slovensko – Poľské kuriérske chodníčky“, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 26 klientom, meranie antropometrie využilo 24 klientov. V rámci realizácie projektu boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie ohľadom dohodnutia aktivít.

V júni 2014 sme v spolupráci so základnou organizáciou Jednoty dôchodcov Slovenska uskutočnili akciu pod názvom VIII. Športové hry členov JDS, kde sme účastníkom akcie poskytli meranie TK, merania antropometrických ukazovateľov (výška, váha, pás, boky – BMI, WHR), meranie percenta telesného tuku s následným poradenstvom a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Meranie TK sme poskytli 54 klientom, meranie antropometrie využilo 54 klientov. V rámci realizácie projektu bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

V mesiaci november 2014 sme pre seniorov v obci Hromoš poskytli meranie tlaku krvi spojené s poskytnutím poradenstva a distribúciou zv materiálu s touto problematikou.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V roku 2014 sme pre Materské centrum BABY CLUB MONALI v Starej Ľubovni v súvislosti s významnými dňami vyhlásenými SZO spracovali vlastné edície, ktoré sme následne distribuovali materskému centru pre potreby edukácie svojich klientov. Takto sme iniciovali Svetový deň rakoviny, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový týždeň na podporu dojčenia, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň samovrážd, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň srdca, Svetový deň potravy, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS.

V októbri 2014 sme pre žiakov ZŠ Plavnica poskytli prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ spojenú s distribúciou zv materiálu s uvedenou problematikou.

V októbri 2014 sme realizovali individuálne poradenstvo formou výjazdu pracovníkov Poradne zdravia pre študentov a zamestnancov Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. Klientom sme poskytli biochemické vyšetrenie rizikových faktorov KVCH (cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza) z kapilárnej krvi, antropometrické merania (výška, váha, pás, boky s následným stanovením BMI a WHR, percento telesného tuku), štandardné meranie tlaku krvi, meranie hladiny CO v pľúcach a v krvi CO monitorom.

Na základe rozhovoru bola u klienta odobratá anamnéza, zhodnotili sa stravovacie zvyklosti, aktuálne biochemické vyšetrenie, meranie TK a antropometrické merania.

Zistené výsledky sme spracovali v programe Test zdravé srdce a klienta sme oboznámili o význame rizikových faktorov vo vzťahu k zdraviu vo všeobecnosti, ale aj o tých, ktoré boli u klienta prítomné. V prípade zvýšenej alebo rizikovej hladiny jednotlivých meraní sa klientovi odporučila nielen úprava životného štýlu, ale v ďalšom postupe bol pozvaný na opakované vyšetrenie do základnej poradne alebo do nadstavbovej poradne, prípadne sa odporučil do starostlivosti ošetrojúceho lekára. Celkovo sme vyšetřili 20 klientov, siedmi klienti boli následne odporúčaní do starostlivosti ošetrojúceho lekára a 4 klientom bola odmeraná hladina CO v pľúcach a v krvi CO monitorom s poskytnutím poradenstva v odvykaní od fajčenia. Súčasťou vyšetřenia u každého klienta bolo aj poskytnutie zdravotno-výchovných materiálov. V súvislosti s prípravou aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

9.7.2. ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme v roku 2014 dohodli ďalšiu spoluprácu s MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni. Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými zástupcami. Vo februári 2014 sme pre deti MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni uskutočnili 2 prednášky pod názvom „Stomatohygiena“, zabezpečili distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a poskytli jednu osobnú konzultáciu ohľadom dohodnutia aktivít.

V októbri 2014 sme v MŠ sv. Cyrila a Metoda v Starej Ľubovni uskutočnili besedu pod názvom „Stomatohygiena“ spojenú s premietnutím videokazety a distribúciou zv materiálu.

V MŠ Ul. Komenského v Starej Ľubovni sme v novembri 2014 uskutočnili 2 besedy pod názvom „Stomatohygiena“ spojené s premietnutím videokazety a distribúciou zv materiálu

9.8 CINDI PROGRAM SR

V roku 2014 sme poskytli služby celkom 314 klientom v rámci činnosti PCZ. Základnú poradňu navštívilo v roku 2014 spolu 154 klientov, ktorých vyšetřujeme podľa štandardných postupov vyšetřenia klienta v základnej poradni.

Možnosť návštevy PZV využilo roku 2014 celkom 89 klientov, ktorým sa poskytlo individuálne poradenstvo hodnotením stravovacích zvyklostí, najčastejšie analýzou jednodňového jedálneho lístka, spracovaného v počítačovom programe Alimenta a ktorý je východiskom pre intervenciu. Individuálne poradenstvo v POF využili roku 2014 celkom 3 klienti. V poradni na optimalizáciu pohybovej aktivity sme v roku 2014 poskytli skupinové poradenstvo novevidovanej skupine 19 klientov a opakované poradenstvo 2 klientkam.

V oblasti ochrany zdravia pri práci sme roku 2014 poskytli služby v rámci POPZP 29 klientom. V roku 2014 sme prostredníctvom anonymnej telefónnej linky poskytovali občanom okresu možnosť získania odborných informácií súvisiacich s rizikom prenosu, priebehom infekcie a vyšetřením so zameraním najmä na otázky prevencie HIV/AIDS. Celkovo sme poskytli 13 konzultácií. V rámci anonymnej telefónnej linky zameranej na prevenciu odvykania od fajčenia bolo poskytnutých 5 konzultácií.

V rámci výjazdovej poradne pri významných dňoch podľa WHO a iných zv aktivitách sme v roku 2014 klientom poskytovali vyšetřenie biochemických parametrov, antropometrických ukazovateľov, meranie TK, vyšetřenie tukomerom, CO monitorom, anamnézu, poradenstvo. Celkom sme uskutočnili 8 aktivít, pri ktorých bolo vyšetřených 100 klientov. Meranie TK v tomto roku mimo základnej a výjazdovej poradne sme vykonali pri 5 aktivitách 142 klientom. Meranie antropometrie a stanovenie percenta telesného tuku sme vykonali pri 3 aktivitách 128 klientom. Meranie CO monitorom sme realizovali pri 18 aktivitách 117 klientom.

S praktickými a odbornými lekármi vzájomne spolupracujeme pri odporúčaní klientov z Poradne zdravia do ich ambulantnej starostlivosti. V roku 2014 sme takto odporúčali 56 klientov PZ. Samozrejme aj títo lekári odporúčajú k nám svojich pacientov do základnej poradne alebo do nadstavbových poradní napr. POF, PZV.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2014 neboli predložené požiadavky gestora k realizácii uvedeného projektu.

9.10 TOHES – TOBAC AND HEALTH EDUCATIONAL SURVEY (Štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR)

V súvislosti s plnením uvedeného projektu sme zabezpečili zber údajov podľa anotácie a jej časového harmonogramu v okrese Stará Ľubovňa. Oslovených bolo 100 respondentov z toho 50 žien a 50 mužov nad 18 rokov v rovnomernom zastúpení podľa udaných vekových skupín. Proporciu respondentov podľa charakteristiky okresu tvorilo 60 % obyvateľov bývajúcich na vidieku a 40 % obyvateľov bývajúcich v meste. Údaje sme získavali riadeným rozhovorom na stredných školách, pracoviskách, v domácnostiach, u klientov Poradne zdravia a počas prednášok vykonávaných pracovníkmi RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Počas zberu údajov nám žiaden z oslovených respondentov neodmietol spoluprácu.

2.) DOMÁCE PROGRAMY A PROJEKTY RÚVZ SO SÍDLOM V STAREJ ĽUBOVNI

PROJEKT: „ADAMKO, HRAVO - ZDRAVO“

Do projektu „Adamko, hravo-zdravo“ sú v okrese Stará Ľubovňa zapojené MŠ Kamienka, MŠ Nová Ľubovňa, MŠ a ZŠ Podolíne.

Jednotlivým projekt realizujúcim školám poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. V roku 2014 sme uskutočnili 3 besedy pre deti MŠ v Podolínci spojené s premietnutím videokazety „Prečo zvieratka bolia zúbky“ a distribúciou zv materiálu. V súvislosti s prípravou a realizáciou aktivít bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

PROJEKT: „OVOCIE A ZELENINA DO ŠKÔL“

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme v roku 2014 uskutočnili pre žiakov ZŠ Orlov besedu pod názvom „Zdravá výživa“, ktorú sme doplnili premietnutím DVD a distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. V súvislosti s prípravou aktivít sme poskytli 1 telefonickú konzultáciu. V decembri 2014 sme pre žiakov Spojenej školy internátnej v Starej Ľubovni uskutočnili prednášku na tému „Zdravý životný štýl“ spojenú s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu.

V súvislosti s realizáciou programu „Ovocie a zelenina do škôl“ sme dňa 4.11.2014 listom č. 2014/002736/OPZ/120 zaslali na RÚVZ so sídlom v Prešove požadovanú správu ohľadom stručného prehľadu aktivít realizovaných v súvislosti s projektom „Ovocie a zelenina do škôl“ v školskom roku 2013/2014 odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni s vyčíslením finančných nákladov na realizáciu.

PROJEKT: „ZDRAVÉ MESTÁ“

Odborní zamestnanci OPZ, PCZ v rámci realizácie projektu Zdravé mesto spolupracovali s garantom projektu pri MÚ v Starej Ľubovni pri príprave aktivít.

Pre obyvateľov zdravého mesta sme zvlášť iniciovali v roku 2014 Svetový deň proti rakovine, Svetový deň chorých, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň

mozgu, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový týždeň na podporu dojčenia, Svetový deň prvej pomoci, Svetový deň samovrážd, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších, Svetový deň potravy, Svetový deň osteoporózy, Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, Svetový deň diabetu, Medzinárodný deň bez fajčenia, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu zväzku aktivít.

PROJEKT : „ROZHOVORY POD LAMPOU“

Lubovnianskou knižnicou v Starej Lubovni sme boli oslovení pre opakovanú spoluprácu na realizácii aktivít v súvislosti s uvedeným projektom. V súvislosti s prípravou aktivít na najbližšie obdobie bola poskytnutá 1 telefonická konzultácia.

PROJEKT: „UMÝVAJ SI RUKY, ZACHRÁNIŠ ŽIVOT“

Na plnení tejto úlohy sa OPZ, PCZ pri RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni v období roka 2014 podieľalo v rámci tohtoročného ročníka kampane propagáciou formou nástenky na RÚVZ so sídlom v Starej Lubovni a poskytnutím telefonической a osobnej konzultácie pre zdravotnícke zariadenia ohľadom uvedenej problematiky.

PROJEKT: ŠKOLY PODPORUJÚCE ZDRAVIE

Do projektu Školy podporujúce zdravie (ŠPZ) je v okrese Stará Lubovňa zapojených 6 materských škôl /Podolíneč, Malý Lipník, Nová Lubovňa, Kamienka, Tatranská SL, Vsetínska SL/, 8 ZŠ /ZŠ Za vodou, ZŠ Levočská, ZŠ Komenského Stará Lubovňa, ZŠ Šarišské Jastrabie, Jakubany, Kamienka, Malý Lipník, Podsadok/, 1 ŠZŠ Levočská Stará Lubovňa a 3 SŠ /Obchodná akadémia, SOŠ Jarmočná Stará Lubovňa, Gymnázium T. Vansovej Stará Lubovňa/. Oproti roku 2013 nedošlo k zmene počtu ŠPZ.

K jednotlivým projektom poskytujeme poradenstvo a spolupracujeme priamo s jednotlivými koordinátormi. Zdravotno-výchovné pôsobenie realizujeme v oblasti duševného zdravia, zdravého životného štýlu, prevencie drogovej závislosti, v oblasti podpory nefajčenia a abstinencie, stomatohygiény, zdravej výživy, významu mlieka, pitného režimu, poruchy príjmu potravín a anorexie, chrčtice školáka, prevencie úrazov pre žiakov, pedagógov a rodičov formou prednášok, besied, praktických ukážok správneho čistenia zubov na stomatologickom modeli zuba.

Zapožičiavame a premietame videokazety, distribuujeme zdravotno-výchovný a propagačný materiál, poskytujeme telefonické a osobné konzultácie, meranie CO v pľúcach a v krvi pomocou CO monitora, meranie tlaku krvi a podľa záujmu realizujeme aktivity výjazdovej poradne zdravia.

V roku 2014 sme v týchto školách uskutočnili 6 prednášok, 5 besied, poskytli 2 osobné a 14 telefonických konzultácií, premietli 5 videofilmov, uskutočnili meranie CO monitorom u 27 žiakov a meranie tlaku krvi u 2 klientov.

Na začiatku školského roka týmto MŠ, ZŠ, ŠZŠ a SŠ zasielame Ponukový list oddelenia podpory zdravia a zoznam videokaziet, ktorý im napomáha pri výbere a plánovaní aktivít.

Pri príležitosti významných dní vyhlásených SZO realizujeme zväzku pôsobenie a rôzne aktivity.

V týchto školách podporujúcich zdravie sme zvlášť iniciovali v prvom polroku 2014 Svetový deň proti rakovine, Medzinárodný deň zriedkavých ochorení, Svetový deň obličiek, Týždeň mozgu, Svetový deň Downovho syndrómu, Svetový deň vody, Svetový deň tuberkulózy, Európsky imunizačný týždeň, Svetový deň pohybom pre zdravie, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň prvej pomoci, Európsky deň ústneho zdravia, Svetový deň Alzheimerovej choroby, Svetový deň srdca, Svetový deň duševného zdravia, Medzinárodný deň starších,

Svetový deň potravy, Európsky týždeň pre bezpečnosť a zdravie pri práci, Svetový deň diabetu, Európsky týždeň boja proti drogám, Medzinárodný deň proti fajčeniu, Svetový deň AIDS. V rámci týchto aktivít sme zasielali výzvy, vlastnú edíciu a podporovali realizáciu mnohých iných zvlášť aktivít.

PROJEKT: „PREČO SOM NA SVETE RÁD/A“

V súvislosti s realizáciou tohto projektu, ktorého autorom je ĽOS v Starej Ľubovni a RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni participuje ako spoluriešiteľ, sme v októbri 2014 uskutočnili sprievodné aktivity v rámci putovnej výstavy „Prečo som na svete rád/a“. Uskutočnili sme 5 besied na tému „Prevencia drogovej závislosti“ pre žiakov ZŠ na Ul. Levočská, ZŠ na Ul. Za vodou v Starej Ľubovni, pre študentov Strednej odbornej školy technickej v Starej Ľubovni. V rámci týchto besied bolo odpremietané DVD s názvom „Deti a drogy“, odmeraná hladina CO v pľúcach a v krvi CO monitorom u 13 žiakov a študentov s následnou distribúciou zvlášť materiál s uvedenou problematikou a prípadne poskytnuté poradenstvo na odvykanie od fajčenia. V súvislosti s realizáciou projektu boli poskytnuté 2 telefonické konzultácie s koordinátorkou projektu Ľubovnianskeho osvetového strediska v Starej Ľubovni.

V súvislosti s realizáciou tohto projektu sme v roku 2014 uverejnili na základe požiadavky ÚVZ SR v Bratislave informácie o súťaži „Prečo som na svete rád/a“ ako aj leták k súťaži „Prečo som na svete rád/a“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni.

PROJEKT: „BEZPEČNÝ NÁVRAT DOMOV“

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Starej Ľubovni v roku 2014 vytvoril vlastnú edíciu (výzvu) pod názvom „Bezpečný návrat domov“, ktorú spolu s listom pre riaditeľa/ku školy a edukačným a zdravotno-osvetovým materiálom (plagátom) distribuoval všetkým stredným školám v okrese Stará Ľubovňa (celkom 7 stredných škôl).

Tento projekt sme prezentovali aj názornou propagáciou v priestoroch RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni a uverejnením plagátu „Bezpečný návrat domov“ na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni. Zároveň sme uskutočnili 4 besedy pre žiakov stredných škôl v okrese Stará Ľubovňa na tému „Bezpečný návrat domov“.

V súvislosti s realizovanými aktivitami sme zaslali na ÚVZ SR v Bratislave prehľad uskutočnených aktivít listom č. 2014/000345/OPZ/15 zo dňa 30.6.2014. Uvedená problematika „Bezpečného návratu domov“ bola prezentovaná aj pri iných edukačných aktivitách na jednotlivých školách.

PROJEKT: „ŽIVOTNÉ PODMIENKY A ZDRAVIE OBYVATEĽOV RÓMSKÝCH OSÁD V OKRESE STARÁ ĽUBOVŇA“

V rámci realizácie projektu RÚVZ so sídlom v Starej Ľubovni sme počas roka 2014 spracovali metodiku pre realizáciu projektu na nasledujúce obdobie a zabezpečili sme zber údajov v pôsobnosti okresu Stará Ľubovňa v spolupráci s jednotlivými zástupcami obcí a miest pre navrhnutie efektívneho systému monitorovania objektívnych údajov o zdravotnom stave rómskej populácie.

V novembri 2014 sme ÚVZ SR v Bratislave zaslali vyplnený dotazník k spolupráci pri riešení úlohy v rámci dvojročnej dohody spolupráce BCA medzi MZ SR a RÚ WHO pre Európu na roky 2014 – 2015.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Svidníku**

ODDELENIE HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Regionálna úloha:

Sledovanie kvality vody z prameňov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely

Cieľ: Sledovanie kvality vody z prameňov v okrese Svidník a Stropkov, ktoré obyvatelia využívajú na pitné účely.

Popis výsledkov:

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku sleduje v okrese Svidník 7 prameňov /Dubová, Vyšný Orлік - prameň pri lese, smer Kečkovce, odpočívadlo - smer Mestisko Šarišský Štiavnik, Radoma a 2 pramene v meste Svidník – Čierna hora a Záhradkárska oblasť/ a v okrese Stropkov 3 pramene v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce, ktoré obyvatelia vo väčšej miere využívajú na pitné účely.

Pramene v obci Šarišský Štiavnik, Dubová, Radoma, sú zaradené medzi minerálne pramene. Minerálny prameň v obci Šarišský Štiavnik je na základe Referenčného centra pre ochranu a rozvoj prírodných liečebných kúpeľov a prírodných liečivých a minerálnych stolových vôd v SR možné zaradiť medzi vody stredne mineralizované, hydrogénuhličitanovo-sodné. Nachádza sa v areáli bývalej detskej ozdravovne. Ďalší prameň minerálnej vody sa nachádza vpravo od štátnej cesty Dubová – Cigla. Vede k nemu poľná spevnená cesta v dĺžke cca 150m. Minerálna voda v obci Dubová je v okolí známa, je často využívaná občanmi, má chuť málo slanej kyselky. Prameň minerálnej vody sa nachádza aj medzi obcami Radoma a Šarišský Štiavnik asi 20m od štátnej cesty. Je intenzívne využívaný okoloidúcimi motoristami ako aj obyvateľmi okolitých obcí na pitné účely. Voda sa odoberá ručnou pumpou. Odtok je voľne na terén, preto okolie prameňa je rozbahnené. Prameň minerálnej vody v obci Gribov sa nachádza asi 1,5km na západ od obce Gribov /smerom na Olšavku/. Prameň je 30m od okraja lesa v rokli v betónovej skruži, hĺbky asi 40 cm s odtokom do potôčika. Voda je sírna /vajcovka/. Medzi minerálne pramene je zaradený aj prameň so sírnou vodou v katastrálnom území obci Staškovce. V obci Bukovce sa vodný prameň nachádza pri cestnej komunikácii. Okolie okolo sledovaných prameňov je vyčistené a udržiavané.

V roku 2014 boli v okrese Svidník odobraté 4 vzorky z prameňov v obciach - Dubová, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko, Čierna hora. V okrese Stropkov boli odobraté 3 vzorky a to z prameňov v obciach Gribov, Staškovce a Bukovce.

Vo vode z prameňa Dubová, bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch - Escherichia coli, Koliformné baktérie, kultivovateľné mikroorganizmi pri 22°C, odpočívadlo - smer Mestisko bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli koliformné baktérie, prameň Vyšný Orлік bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateľoch koliformné baktérie a Enterokoky, v ostatných sledovaných ukazovateľov boli splnené limity.

Vo vode z prameňa Bukovce v ukazovateli Enterokoky / len jeden /, z prameňa Gribov bola prekročená najvyššia medzná hodnota v ukazovateli Escherichia coli a koliformné baktérie.

Keďže voda z prameňov Dubová, Vyšný Orлік, odpočívadlo - smer Mestisko, Bukovce a Gribov nespĺňa limity ukazovateľov kvality pitnej vody NIE JE vhodná na pitné účely.

Voda z prameňov Staškovce a Čierna Hora spĺňala požiadavky na kvalitu pitnej vody vo všetkých sledovaných ukazovateľoch – JE vhodná na pitné účely.

ODDELENIE PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1. ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

Gestor: ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

V dozorovaných okresoch evidujeme k 31.12.2014 v programe ASTR 139 zamestnancov, ktorí vykonávajú prácu zaradenú do 3. a 4. kategórie z hľadiska zdravotných rizík, a to v 6 organizáciách okresu Svidník a 5 organizáciách okresu Stropkov. Evidencia v programe sa pravidelne aktualizuje - na základe návrhu zamestnávateľov a predložených výsledkov meraní sa vyhlasujú nové rizikové práce, kde sa zamestnanci zaraďujú do kategórie rizika v súlade s Vyhláškou MZ SR č.448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach na zaradenie prác do kategórii.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo podľa § 13 ods.4 písm. l) zák. č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov 1 rozhodnutie na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác v okrese Stropkov, a to:

1/ TESLA STROPKOV, akciová spoločnosť, Hviezdoslavova 37/46, 091 12 Stropkov, rizikový faktor - hluk, kategória 3 a 4.

Rizikové práce u SZČO a SHR v okrese Svidník a Stropkov nie sú vyhlásené.

K 31.12.2014 bolo prehodnotené 1 rozhodnutie o určení rizikových prác, a to v organizácii, kde došlo k zrušeniu rizikových prác a preradeniu do 2. kategórie:

1/ VSE a.s. Košice, pracovisko Elektrická stanica Stročin, rizikový faktor - hluk a vibrácie, kategória 3 - bolo predložené hodnotenie zdravotných rizík, ktoré vypracovala pracovná zdravotná služba Nemocnica Košice Šaca a.s., 1. súkromná nemocnica, Lúčna 57, 044 15 Košice – Šaca, kde sa vychádzalo predovšetkým z objektivizácie hluku a vibrácií v pracovnom prostredí a po vykonaní organizačných opatrení.

V roku 2014 vydalo RÚVZ so sídlom vo Svidníku 1 rozhodnutia na uvedenie priestorov do skúšobnej prevádzky, nakoľko činnosti vykonávané v prevádzke si vyžadujú objektivizáciu faktorov práce a pracovného prostredia.

K 30.06.2014 sme obdržali 4 žiadosti o prístup k informáciám o zozname spoločností vedených v centrálnom registri rizikových prác v dozorovaných okresoch v zmysle zákona č.211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám. O tieto služby nás požiadali: ING TATRY SYMPATIA Bardejov, p. Sidor J. Košice a p. Štefanec J. Košice.

Pri vykonávaní štátneho zdravotného dozoru sa kontrolovalo aj vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, objektivizácia faktorov pracovného prostredia a vypracovanie prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku. Na všetkých pracoviskách, kde sú vyhlásené rizikové práce, sa zamestnanci podrobujú lekárske preventívnym prehliadkam v intervale určeným zákonom, sú vykonané objektivizácie faktorov práce a pracovného prostredia, kde sú súčasne vypracované a schválené prevádzkové poriadky a posudky o rizikách pre jednotlivé faktory (hluk, pevný aerosól zo zvarovania, pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom).

K 31.12.2014 neboli uložené žiadne sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Dňa 07.01.2015 sme zaslali na ÚVZ SR Bratislava výsledky evidencie rizikových prác evidovaných na RÚVZ so sídlom vo Svidníku.

Tabuľka č. 1a

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (1. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
C	Priemyselná výroba	127	9	3	0	130	9
Q	Zdravotníctvo a sociálna pomoc	9	9	0	0	9	9
	Spolu	136	18	3	0	139	18

Tabuľka č. 1b

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 podľa prevažujúcej činnosti a podľa kategórie rizikového faktora (2. stupeň):

Kód	Prevažujúca činnosť (2. stupeň)	Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
		celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
16	Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	6	0	0	0	6	0
25	Výroba kovových konštrukcií okrem strojov a zariadení	52	0	0	0	52	0
26	Výroba počítač., elektronických a optických výrobkov	25	9	3	0	28	9
28	Výroba strojov a zariadení i. n.	44	0	0	0	44	0
86	Zdravotníctvo	9	9	0	0	9	9
	Spolu	136	18	3	0	139	18

Tabuľka č. 1c

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 podľa druhu a kategórie rizikového faktora (1. stupeň):

Rizikový faktor 1. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	6	6	0	0	6	6
Hluk	125	9	3	0	128	9
Chemické látky a zmesi	22	3	0	0	22	3

Tabuľka č. 1d

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - okrem chemických látok a zmesí (2. stupeň):

Rizikový faktor		Počet exponovaných pracovníkov					
		3. kategória		4. kategória		spolu	
1. stupeň	2. stupeň	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Biologický faktor	Tuberkulóza	6	6	0	0	6	6
Hluk	Premenný	125	9	3	0	128	9

Počty pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce v roku 2014 podľa druhu a kategórie rizikového faktora - chemické látky a zmesi (2. stupeň):

Chemická látka 2. stupeň	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		spolu	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
dermatotropný	2	0	0	0	2	0
dráždivé	3	3	0	0	3	3
chem.karcinogén/mutagén	3	3	0	0	3	3
látky poškodzujúce reprodukciu	3	3	0	0	3	3
pevné aerosóly	17	0	0	0	17	0

K 31.12.2014 je v riziku evidovaných v okrese Svidník a Stropkov 139 zamestnancov, z toho 18 žien. Počet zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce podľa výstupov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi má klesajúcu tendenciu (v roku 2012 bolo exponovaných 169 osôb; v roku 2013 bolo exponovaných 154 osôb).

Najzávažnejším škodlivým faktorom v pracovnom prostredí je nadmerný hluk, ktorým je exponovaných 128 zamestnancov. Oproti predchádzajúcemu roku došlo k poklesu počtu exponovaných zamestnancov týmto rizikovým faktorom o 14 osôb. Ďalšie škodlivé faktory práce a pracovného prostredia sú chemické látky a zmesi a biologické faktory.

Pri sledovaní exponovaných zamestnancov podľa prevažujúcej činnosti podniku bolo najviac zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v priemyselnej výrobe (130 zamestnancov, z toho 9 žien), zároveň evidujeme aj najvyšší podiel rizikovej práce žien v danom ekonomickom odvetví ako aj v zdravotníctve (9 žien).

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických chemických látok a zmesí

K 31.12.2014 zamestnanci oddelenia preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie vykonali 41 previerok v okrese Svidník a Stropkov v rámci štátneho zdravotného dozoru, kde sa zamerali na uplatňovanie Nariadenia vlády SR č.355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení NV SR č.300/2007 Z. z.. Kontroloval sa najmä predaj, používanie a skladovanie toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí, predloženie posudku o riziku a prevádzkového poriadku na schválenie orgánom verejného zdravotníctva, preukázanie odbornej spôsobilosti na prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami, zabezpečenie zdravotného dohľadu pre zamestnancov.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku schválilo 10 prevádzkových poriadkov pre prácu v expozícii chemickým faktorom, kde vo väčšine prípadov boli pred schválením konzultované a upravené.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo rozhodnutie na činnosti spojené so skladovaním a manipuláciou chemických karcinogénov a mutagénov, a to v ambulancii klinickej onkológie v priestoroch Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s..

V poľnohospodárskych objektoch-v rastlinnej výrobe sa sledovalo používanie prípravkov na ochranu rastlín, ich skladové priestory. Situácia je rovnaká ako po minulé roky, organizácie uprednostňujú nákup prípravkov na ochranu rastlín priamo pred ich aplikáciou a len

v potrebnom množstve, t.j. nevytvárajú si skladové zásoby. Väčšina poľnohospodárskych fariem v oblasti rastlinnej výroby prešla na ekologické poľnohospodárstvo, t.j. nepoužívajú žiadne chemické prípravky na ochranu rastlín, žiadne postrekové práce.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bolo v roku 2014 doručených 9 oznámení o vykonaní DDD činnosti, ktoré realizovali firma CSS – Slovakia, a.s. Veľký Šariš (deratizácia v obchodných reťazcoch v meste Svidník a Stropkov); Jozef Cichý, Stropkov (deratizácia v bytovom dome mesta Stropkov); DDD STAR, s.r.o., Zeleneč (deratizácia v obchodnom centre v meste Svidník).

V prvom polroku 2014 sme opakovane vykonali štátny zdravotný dozor aj v prevádzkach, kde sa vykonáva predaj elektronických cigariet, a to v súlade s metodickým usmernením na výkon kontroly zameranej na predaj elektronických cigariet zo dňa 05.08.2013. Bol zistený predaj elektronických cigariet len v jednej prevádzke, bolo dokladované osvedčenie o odbornej spôsobilosti pre prácu s toxickými a veľmi toxickými chemickými látkami a zmesami. V ostatných predajniach boli jednorázové elektronické cigarety ako aj ich rôzne náplne, ktoré sú už klasifikované aj ako toxické, stiahnuté z predaja.

K 31.12.2014 neboli zamestnancami odd. PPLaT riešené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

Mieru poznania zdravotných rizík zamestnancov z expozície chemickým faktorom sme overovali formou kontrolných listov informovanosti zamestnancov. Celkove bolo rozdaných 53 dotazníkov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Aj v roku 2014 evidujeme v onkologickej ambulancii Nemocnice arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. prácu s cytostatikami, ktorá je zároveň z hľadiska zdravotných rizík zaradená do tretej kategórie. Prácu vykonávajú 3 osoby, ktoré pacientom podávajú cytostatiká v ampulkách intravenózne alebo vo forme tabliet. Celkový počet používaných ampuliek za rok 2014 bol 1435, čo je oproti roku 2013 nárast o 248 ampuliek. Zároveň boli podávané cytostatiká aj formou tabliet, a to v počte 14 237 ks, čo oproti roku 2013 predstavuje nárast o 988 ks.

Nadalej evidujeme expozíciu chemickým karcinogénom v TESLA Stropkov, a.s. na prevádzke P1 B, kde sa používa čistý nikel a jeho zlúčeniny - sulfid nikelnatý, ktoré sú zaradené do karcinogénov kategórie 1 - dokázaný karcinogén pre ľudí. Chemický karcinogén sa používa pri galvanickom pokovovaní - niklovaní kovových súčiastok, používaných na výrobu zásuviek a vypínačov.

Rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi máme vyhlásené iba v Nemocnici arm. generála L. Svobodu Svidník, a.s. v ambulancii klinickej onkológie - expozícia cytostatikami – látky poškodzujúce reprodukciu.

V roku 2014 sme štátny zdravotný dozor vykonali aj v drevospracujúcich prevádzkach, ako stolárske dielne, píly, v ktorých sú zamestnanci exponovaní tvrdým drevom, spolu bolo vykonaných 20 previerok a v objektoch, kde sa vykonávala manipulácia s azbestovými materiálmi.

RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. O túto činnosť nás požiadala firma Dušan Poperník, Svidník, a to z bytových domov na Ul. Sovietskych hrdinov vo Svidníku - odstraňovanie stúpacích potrubí v bytových jadrách, firma PROSERVIS Strážske, s.r.o. a SAMP SLOVAKIA s.r.o., Bardejov, a to z bytového domu v meste Svidník - stúpacie potrubia v bytových jadrách a v

čistiacej stanici Svidník. Uvedené firmy predložili oznámenia o začatí činnosti s azbestom alebo s materiálmi obsahujúcimi azbest. Po ich oznámení bola následe vykonaná kontrola – miestne zisťovanie ukončené záznamom.

Tieto firmy vykonávajú sanáciu osobami s odbornou spôsobilosťou, zabezpečuje minimálnu kontamináciu sanovaných priestorov určených na bývanie azbestovými vláknami a pri búracích prácach používajú schválené technické zariadenia a bezpečné pracovné postupy. Osobám vykonávajúcim sanačné práce boli odovzdané kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V rámci ŠZD sa zameriavame na vyhľadávanie pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov, na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém.

Nadálej vedieme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity, vrátane azbestu.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 boli hlásené 3 podozrenia na chorobu z povolania z položky 29 „Zoznamu“ z Univerzitná nemocnica L. Pasteura Košice.

Prešetrované podozrenia na choroby z povolania v položke 29 v rokoch 2000-2014:

Rok	Organizácia	Profesia
2014	TESLA Stropkov a.s.	robotníčka
	ELEKTRAGHENDA s.r.o. Svidník	robotníčka
	SZČO	brusič skla
2013	Spolstroj Okružle	ručný jadrár
	KOVO SIPOX a.s., Stropkov	zvárač
2012	SZČO	fyzioterapeutka
	HALPO Svidník	kováč
	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2011	I.C.A. s.r.o. Svidník	krajčírka
2010	Nemocnica arm. gen. L. Svobodu Svidník, n.o.	masér

Počet prešetrovaných prípadov má v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi kolísavú tendenciu. Pri prešetrovaní a hodnotení pracovných podmienok pri podozrení na profesionálne ochorenie z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia postupujeme podľa odborného usmernenia MZ SR – HH SR číslo: HH SR – 4802/2002 – HZPP/HU zo dňa 22.11.2002 a od 01.01.2015 sa prešetrovanie bude vykonávať podľa odporúčaného postupu z ÚVZ SR zaslaného v mesiaci december 2014.

Najväčším problémom pri prešetrovaní podozrenia na CHzP je získať potrebné podklady z firiem, v ktorej prešetrovaný pracoval a ktorá už ukončila svoju činnosť, ako aj práca v

zahraničí. Údaje sa získavajú len od prešetrovanej osoby resp. zamestnávateľa, a tým nie je možné overiť ich pravdivosť.

Kópie z prešetrení sa zasielajú na Úrad verejného zdravotníctva SR Bratislava.

V dozorovaných okresoch k 31.12.2014 nemáme vyhlásené rizikové práce z hľadiska dlhodobého nadmerného jednostranného zaťaženia.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

2.2.1 Zdravé pracoviská

Zdravotno-výchovnú činnosť v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci vykonávali zamestnanci oddelenia PPLaT aj v roku 2014, a to v rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru, prostredníctvom poradne ochrany a podpory zdravia pri práci a masovo-komunikačných prostriedkov.

Poradňu ochrany a podpory zdravia pri práci, ktorej náplňou je vykonávanie odbornej konzultačnej a poradenskej činnosti v oblasti ochrany a podpory zdravia - vplyvov fyzikálnych, chemických faktorov pracovného prostredia, práce a pracovných podmienok na zdravie, zobrazovacie jednotky na pracoviskách k 31.12.2014 využilo 58 osôb z prevádzok okresu Svidník a Stropkov. Poskytovala sa aj poradenská činnosť pri vypracovaní prevádzkových poriadkov a posudkov o riziku, odstraňovanie azbestu, zabezpečovanie PZS.

Zároveň sa zapájame aj do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v oblasti ochrany zdravia pri práci a realizácii vhodných preventívnych opatrení. Osobitne sa vykonáva poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO).

Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom vo Svidníku boli prezentované články týkajúce sa ochrany zdravia zamestnancov na pracoviskách a nových legislatívnych úprav.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameranej na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Európska agentúra pre bezpečnosť a ochranu zdravia pri práci (EU-OSHA) začala v roku 2014 kampaň zameranú na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

V rámci tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku:

➤ uskutočnil v 43. kalendárnom týždni t.j. 21.10.2014 deň otvorených dverí, kde sa zamestnávatelia mohli informovať resp. riešiť otázky k obmedzovaniu pôsobenia zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia a ich negatívneho dopadu na zdravie zamestnancov - zdravotné riziká súvisiace s expozíciou hluku, chemických faktorov pri práci, povinnosť zabezpečenia pracovnej zdravotnej služby a ich spôsob,

➤ informácia obyvateľov prostredníctvom masovo-komunikačných prostriedkov o realizácii kampane - internetová stránka RÚVZ so sídlom vo Svidníku, regionálna tlač. V roku 2014 nás Inšpektorát práce nepožiadalo o žiadnu súčinnosť, žiadne stanoviská resp. žiadne spoločné preverky.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Svidníku nebolo zapojené.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 – 2017 (2020).

V rámci štátneho zdravotného dozoru vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

Gestor: ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

V roku 2014 sme v rámci štátneho zdravotného dozoru vykonávali kontroly na chránených pracoviskách v dozorovaných okresoch. Pri výkone ŠZD sme používali záznamy podľa metodického postupu na výkon ŠZD, ktorý bol doplnený o údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení.

K 31.12.2014 RÚVZ so sídlom vo Svidníku vydalo 28 rozhodnutí k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky a posúdilo 43 návrhov formou stanoviska.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku evidujeme spolu 203 chránených pracovísk (okres Svidník a Stropkov), k 31.12.2014 bolo vykonaných spolu 125 kontrol v rámci štátneho zdravotného dozoru.

Na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách spolu evidujeme 234 zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou.

Pri kontrole neboli zistené žiadne závažné nedostatky, neboli uložené žiadne nápravné opatrenia.

Zamestnancom na týchto pracoviskách boli poskytnuté aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov, išlo predovšetkým o dotazníky – zobrazovacie jednotky, psychická záťaž, celkovo ich bolo rozdaných 52.

Počet vydaných rozhodnutí a stanovísk k uvedeniu chránených pracovísk do prevádzky:

rok 2009: 121 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2010: 108 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2011: 146 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2012: 55 rozhodnutí a 0 stanovísk

rok 2013: 55 rozhodnutí a 2 stanoviska

rok 2014: 28 rozhodnutí a 43 stanovísk

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Svidník	485	2

Vyhodnotenie úlohy – rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Svidník	28	43	125	125	234	52 x ZJ, PZ	nie	nie	

Ide o postihnutia: srdcovo-cievne ochorenie, pohybový aparát, hluchota, neurologické, psychické, endokrinologické.

Ich pracovnou náplňou sú rôzne činnosti, ako:

- výroba reklamných predmetov a výrobkov z papiera,
- pomocné montážne práce pri výrobe transformátorov a cievok,
- výroba povrazov, motúzov, šnúr a sieťovín,
- pomocné práce v kuchyni,
- práca v sklade, v predajniach, pri pokladni,
- výroba ochranných pracovných pomôcok, zdravotníckeho a hotelového textilu,
- administratívne práce,
- výroba tkaného a netkaného textilu – koberce, rohože, prikrývky,
- obsluha kamerového systému
- oprava domácich zariadení a zariadení pre domácnosť a záhradu a pod.

ODDELENIE HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Úloha spočívala v sledovaní vývoja výživového stavu, v sledovaní spotreby potravín a vybraných výživových ukazovateľov, dotazníkovou metódou sa sledovala frekvencia konzumácie vybraných komodít v roku 2014 bola úloha plnená v spolupráci s Poradenským centrom RÚVZ vo Svidníku.

Sledovanie sa uskutočnilo u vybraných populačných skupín obyvateľstva u mužov a žien pre ľahkú prácu v celkovom počte klientov 80, z toho ženy v dvoch vekových kategóriách (20 + 20 klientov) a muži v dvoch stanovených vekových kategóriách (20 + 20 klientov).

Pre sledovanie výživových faktorov bol použitý 1-dňový jedálny lístok, na spracovanie dát bude použitý software – Alimenta v nadstavbovej verzii.

Získané údaje boli odd. HV spracované do požadovanej formy a zaslané gestorskému pracovisku na RÚVZ Poprad na ďalšie spracovanie.

Výsledky biochemických ukazovateľov RF SCCH ako aj hodnoty krvného tlaku sú uspokojivé u žien aj u mužov v oboch vekových skupinách.

Antropometrické ukazovatele BMI a WHR poukazujú na nadhmotnosť až obezitu žien a mužov v staršej skupine. V porovnaní s minulými rokmi naďalej sledujeme, že rizikovejší sú muži ako aj ženy vo vyššom veku.

V porovnaní s minulým rokom najväčšie zmeny sledujeme u mladších mužov. Ide o vyšší počet mužov s lepšími hodnotami BMI a HDL cholesterolu, naopak so zhoršeným WHR, systolickým a diastolickým tlakom.

Pri hodnotení dotazníkov o spotrebe potravín: prevláda bežná strava, len tri ženy – mladšia skupina označili, že má inú ako bežnú stravu a jedna žena zo skupiny staršie označila že sa stravuje ináč. V počte jedál prevláda u oboch skupín žien a u oboch skupín mužov 3x denne. Spotrebe potravín z dotazníkov vyplýva, že naďalej pretrváva nízka spotreba nízkoenergetických a kyslomliečnych výrobkov, frekvencia konzumácie výživových doplnkov s jódom, konzumácia morských rýb- resp. výrobky z rýb. Z dotazníkov o pohybovej aktivite a životospráve sa zistilo, že prevažná časť respondentov vykázala, že pohybu sa venuje málo len 2-3 hodiny týždenné a pri hodnotení životosprávy uviedli, že je uspokojivá. Pri hodnotení výživových faktorov sa zistilo, nedostatočný príjem vit. C, vlákniny u všetkých skupinách, zvýšený príjem NaCl u všetkých skupinách.

Naďalej pretrvávajú zaužívané nesprávne stravovacie návyky. Dlhodobá energetická nadmernosť vo výžive a jej nevyváženosť v zastúpení živín a ochranných faktorov čo má za následok súčasné ceny potravín.

3.2 Monitoring príjmu jódu

V rámci plnenia úlohy v roku 2014 bolo celkovo odobratých 26 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne analyzovanie množstva jodidu draselného a feroxyanidu draselného z toho označené ako tuzemská produkcia v počte 19 a z dovozu v počte 7. Vzorky boli vyšetrené v laboratóriu RÚVZ Prešov. Podľa laboratórnych výsledkov všetky odobraté vzorky soli vo vyšetrených ukazovateľov boli vyhovujúce. Úplná správa za rok 2014 s tabuľkovými

sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorskému pracovisku RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

Celkovo v roku 2014 bolo odkontrolovaných 46 kozmetických výrobkov v označovaní a odobratých 14 vzoriek na analýzu. Ani v jednom kontrolovanom kozmetickom výrobku nebolo zistené nesprávne označenie a odobraté vzorky vyhovovali platnej legislatíve.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Prieskum telesného vývoja detí a mládeže v SR a zistenie trendov v ich telesnom raste a vývine

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Gestor

RUVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR

Spolupracuje

LF UK Bratislava, VUP Bratislava

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

V roku 2014 bola vypracovaná záverečná správa projektu na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, v ktorej bola vyhodnotený materiál poslednej etapy tohto projektu a niektoré postrehy pre cielenie intervencie.

Trvanie projektu

22.05.2008 – 31.12.2014.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľ

Cieľom je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou

Gestor

Ministerstvo zdravotníctva SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Prieskum sa realizoval v dňoch 22.09. – 03.10.2014. Dotazníky TAD 1 boli určené žiakom 5. až 8. ročníka základných škôl a v 8-ročnom gymnáziu v príme až kvarte. TAD 2 vyplňali žiaci 9. ročníka základných škôl, študenti 1.- 4. ročníka gymnázia a 8 – ročného gymnázia v kvinte až oktáve. Učitelia zúčastnených škôl vyplňovali dotazník TAD 3. Pre okres Svidník bola do prieskumu vybratá ZŠ na ul. Karpatskej vo Svidníku, ZŠ na ul. Budovateľskej a Gymnázium v Gíraltovcích. Celkový súbor tvorilo 393 respondentov. Dotazníky TAD 1 vyplnilo celkovo 226 žiakov a TAD 2 - 121 žiakov. Do projektu sa zapojilo 46 učiteľov uvedených škôl. Prieskum bol dobrovoľný a prísne anonymný. Každý respondent vložil vyplnený dotazník do obálky a zalepil ju. Anketár zaslal dotazníky spolu s priloženým formulárom „Hlásenie za triedu“ na ÚVZ SR k celoslovenskému vyhodnoteniu.

Termín ukončenia

Priebežne podľa požiadaviek gestora

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

Všetky RÚVZ v SR

Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby splňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a z neho získané údaje boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, súbor obsahoval deti z mestských aj vidieckych predškolských zariadení vekových skupín u 3 - 6 ročných detí.

Do plnenia projektu boli vybrané dve predškolské zariadenia: vidiecka MŠ Cernina - 15 detí a mestská MŠ 8. mája vo Svidníku - 15 detí, spolu 30 detí. Pri riešení projektu bol vypracovaný dotazník a vzhľadom na nízky vek detí, dotazníky vyplňali spolu s rodičmi.

Zber údajov od detí sa vykonal v prvom polroku 2014. Zozbierané údaje dotazníkov sa vkladali do masky v programe excel a boli zaslané na spracovanie na ÚVZ SR v termíne do 30.6.2014. Pri realizácii prieskumu boli riaditelia základných škôl požiadaní o spoluprácu prípisom MŠVV a MŠ SR, povoľujúci vstup pracovníkov RÚVZ do zariadení.

Trvanie projektu

r. 2014 – 31.12.2017

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor

RÚVZ so sídlom vo Zvolene

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Spoluriešiteľ

MŠVVaŠ SR

Projekt bol zameraný na pedagogický proces a na monitorovanie fyzickej aktivity detí na hodinách telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku v tých školských zariadeniach, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR. Pre získanie potrebných údajov boli pripravené dotazníky:

Dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ pre odborných pracovníkov RÚVZ v SR za účelom sledovania využitia hodín TV, počet cvičiacich žiakov na hodinách TV, dôvody necvičenia a pod.

Dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ bol určený pre 20 žiakov /10 chlapcov, 10 dievčat/ z 3. a 8. ročníka každej vybratej školy za účelom zistenia úrovne ich telesnej aktivity, názorov na hodiny TV v školách a návrhov na ich zlepšenie, využitie prestávok počas vyučovacieho procesu a pod. Projekt sa realizoval na 5 vidieckych základných školách / ZŠ Bukovce, ZŠ Cernina, ZŠ Nižný Mirošov, ZŠ Okružle, ZŠ Šarišský Štiavnik/ a 5 mestských základných školách / ZŠ ul. Budovateľská Giraltovce, ZŠ ul. Hrnčiarska Stropkov, ZŠ ul. Konštantínova Stropkov, ZŠ ul. Mlynská Stropkov, ZŠ ul. 8.mája Svidník/. Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy. Vyplnené formuláre, do ktorých sa vkladali zozbierané údaje, sa elektronicky zaslali na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici na ďalšie spracovanie v termíne do 31.12.2014

Termín realizácie: rok 2016**ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE****6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)****Popis výsledkov:**

Lekári vykonávajúci očkovanie v okresoch Svidník a Stropkov boli priebežne metodicky usmerňovaní o všetkých zmenách v očkovačom kalendári v súlade s obdržanými odbornými usmerneniami MZ SR. Obdržali aktuálny očkovač kalendár.

V rámci mesačných hlásení je zdravotnícky personál pravidelne informovaný o všetkých mimoriadne vzniknutých ochoreniach vo svete prostredníctvom metodických usmernení.

Počas celého roka sa monitoruje výskyt ochorení preventabilných očkovaním. V okrese Svidník sme zaznamenali 1 ochorenie na TBC u dospeljej osoby a 4 novozistené nosičstva HBsAg. V okrese Svidník bol zaznamenaný epidemický výskyt ochorení na parotitídu u 7 osôb, v jednom prípade bolo ochorenie potvrdené serologicky a 9 ochorení na čierny kašeľ, ktoré boli potvrdené serologicky. V okrese Svidník sme zaznamenali 14 ochorení na rotavírusovú enteritídu.

V hodnotenom období sa v okrese Stropkov vyskytlo 6 ochorení na TBC u dospelých osôb, 7 ochorení na rotavírusovú enteritídu, 1 ochorenie na parotitídu a 12 ochorení na čierny kašeľ.

V priebehu Európskeho imunizačného týždňa boli vykonané tieto aktivity:

1. Média

- V regionálnej tlači v novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum boli uverejnené články o EIW /ďalej EIW/ - zdôraznení významu očkovania.
- Verejnosť bola informovaná o EIW prostredníctvom mestskej televízie vo Svidníku a Stropkove.

2. Školy

Materským a základným školám v počte 30 sme poskytli informačný materiál o prebiehajúcom EIW, možnostiach očkovania detí, očkovací kalendár a informáciu o poradni očkovania, ktoré boli umiestnené na nástenkách jednotlivých oddelení škôlok a škôl v okresoch Svidník a Stropkov.

3. Široká verejnosť

Na webových stránkach RÚVZ Svidník boli uverejnené informácie o EIW 2014. Na nástenkách RÚVZ boli umiestnené informačné materiály o EIW, očkovaní a možnostiach očkovania pred cestou do zahraničia.

V spolupráci so zamestnancami Mestského úradu v Giraltovciach bola vykonaná edukácia sociálne neprispôsobivých skupín obyvateľstva.

Poradenstvo v oblasti očkovania – informácie boli poskytované telefonicky, išlo o informácie o zmenách očkovacieho kalendára, možnostiach očkovania do zahraničia, odmietanie očkovania, očkovanie proti osýpkam, proti tetanu, tuberkulóze - spolu bolo poskytnutých 11 informácií.

4. Zdravotnícke zariadenia

Praktickí lekári pre deti a dorast, praktickí lekári pre dospelých a zdravotnícke zariadenia boli informované o prebiehajúcom EIW a o dôležitosti očkovania.

Poradenstvo v oblasti očkovania Zdravotníckym pracovníkom v počte 7 bolo poskytnuté poradenstvo o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí, ktoré pricestovali zo zahraničia, o možnostiach očkovania proti TBC, o preočkovaní dospelých proti tetanu a diftérii a preočkovaní proti pertussis

Propagácia očkovania a výchova obyvateľstva prebiehala formou uverejňovania článkov v miestnej tlači a na web stránkach nášho úradu, kde sú aktualizované novinky v oblasti vakcinácie.

Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2014 na všetkých ambulanciách pre deti a dorast v okrese Svidník a Stropkov, záverečná správa bola odoslaná na RÚVZ Prešov.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Popis výsledkov:

V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení v okresoch Svidník a Stropkov. Lekári prvého kontaktu, infektológ, veterinári sú spätne informovaní.

Akútne respiračné a chrípkové ochorenia sú pravidelne týždenne spracovávané za okresy Svidník a Stropkov. V čase chrípkovej epidémie bola verejnosť v miestnej tlači informovaná o aktuálnej situácii, rovnako ako aj o prenosných ochoreniach.

Surveillance zoonóz v okresoch Svidník a Stropkov sa vykonáva v spolupráci s RVPS.

Od začiatku roku 2014 sa zlepšila laboratórna spolupráca s miestnym laboratóriom, ktoré nám pozitívne výsledky hlási do EPIS-u.

K 31.12.2014 bolo spracovaných 170 ohnisk infekčných ochorení, kde boli vykonané protiepidemické opatrenia a spolu bolo hlásených do EPIS-u 679 ochorení. Do systému

rýchleho varovania bolo vložených 23 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov.

V priebehu roku 2014 bolo zabezpečené hlásenie SARI z lôžkových oddelení, zaznamenali sme 7 prípadov, vírus chrípky nebol potvrdený. Boli odobraté 4 TN a TH od sentinelových lekárov, nebol potvrdený vírus chrípky.

V regionálnych týždenníkoch a v televízii a rozhlase bolo uverejnených 15 článkov a informácií –chrípka, európsky imunizačný týždeň, aktuálny stav vo výskyte ARO, tuberkulóza, nástrahy leta, AIDS. Informácie boli uverejňované aj na webovej stránke RÚVZ Svidník.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Popis výsledkov:

Do programu EPIS sú pravidelne vkladané jednotlivé prenosné ochorenia podľa hlásení od ošetrojúcich lekárov. V mesačných intervaloch sa vykonáva analýza prenosných ochorení.

Do systému rýchleho varovania bolo vložených 23 správ o mimoriadnych situáciách v okresoch Svidník a Stropkov. Hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení bolo spracované za 52 kalendárnych týždňov.

Manažment epidémií:

Zaznamenali sme jednu epidémiu salmonelovej enteritídy v okrese Stropkov nadregionálneho rozsahu. Epidémii bolo priradené jedno heslo a boli k nej priradené aj prípady z iných regiónov. V okrese Stropkov sme zaznamenali epidémiu VHA.

V mesiaci júl bol hlásený epidemický výskyt parotitídy v okrese Svidník.

Okres Stropkov

Salmonelová enteritída

Zaznamenali sme epidémiu salmonelovej enteritídy u účastníkov rodinnej oslavy konanej dňa 11.5.2014 v obci Bystrá v okrese Stropkov. Na oslave sa zúčastnilo 24 osôb. Ochoreli 10 účastníci oslavy, ktorí boli z okresov Svidník, Stropkov, Humenné a Medzilaborce. Z tampónu z rekta kultivačne bola potvrdená Salmonella enteritidis u ôsmich účastníkov rodinnej oslavy. Prvé príznaky ochorenia boli zaznamenané 12.5.2014. V klinickom obraze dominovali vodnaté hnačky, zvracanie, kŕče, teplota do 39 °C. Nikto nebol hospitalizovaný. Pravdepodobným faktorom prenosu boli koláče a opekané krídielka, klobásy a plnená kapusta. Vzorky stravy v čase šetrenia neboli k dispozícii.

Vírusová hepatitída typu A

V mesiaci október a november sme zaznamenali epidemický výskyt na VHA v obci Brusnica v 4 poschodovom bytovom dome, kde ochoreli tri osoby. Prvé ochorenie bolo hlásené u 18 ročného muža, ďalšie u 6 a 1 ročných detí. Lekársky dohľad bol vydaný 44 osobám.

Okres Svidník

Zaznamenali sme epidemický výskyt 7 ochorení na parotitídu. Ochorenia sa prejavili jednostranným opuchom glanduly parotis a zvýšenou TT. V jednom prípade ochorenie bolo potvrdené serologicky, v ďalších prípadoch iba klinicky. Prípady boli hlásené z obcí Krajná Bystrá 2, Kružľová 1, Nižný Komárnik 1, Stročín 1 a mesto Svidník 2 prípady. Udávali kontakt s chorými z iných okresov.

Do systému EPIS spolu bolo hlásených 679 ochorení. V okrese Svidník bolo spracovaných 104 ohnisk prenosných ochorení, najviac bolo u kamylobakteriálnej enteritídy 45. V ohniskách bolo prijatých 196 opatrení. Najviac opatrení bolo u kamylobakteriálnej enteritídy – 84. Celkovo bolo chránených 409 osôb, najviac u kamylobakteriálnej enteritídy – 146.

V okrese Stropkov bolo 66 ohnisk. Nariadených bolo 130 protiepidemických opatrení. Najviac opatrení bolo u kampylobakteriálnej enteritídy – 62. Chránených bolo 382 osôb, najviac u vírusovej hepatitídy typu A - 132.

Vykonáva sa epidemiologické vyšetrenie nosičov s pozitívnym HBsAg so zabezpečením očkovania rodinných príslušníkov.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Popis výsledkov:

Úloha sa plní priebežne v spolupráci so zdravotníckymi zariadeniami.

Analýza NN sa nevykonáva. Pri zvýšenom výskyte sa prijímajú protiepidemické opatrenia na jednotlivých oddeleniach nemocnice.

Z Nemocnice Svidník, a. s. bolo hlásených 16 NN, čo predstavovalo mierny pokles oproti roku 2013, kde bolo hlásených 17 NN. Nemocnica v Stropkove hlásila 8 nozokomiálnych nákaz. V roku 2013 v Nemocnici v Stropkove sme zaznamenali 13 NN, pričom 10 bolo počas epidémie gastroenteritíd.

V roku 2014 na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vykonaných 22 previerok. V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali 203 previerok, pri ktorých bolo odobratých 590 sterov z prostredia, 2 dezinfekčné roztoky. Otestovaných bolo 38 sterilizátorov na neštátnych zdravotníckych ambulanciách. V Nemocnici Svidník a.s. na základe objednávky boli otestované 2 autoklávy – 1x mesačne, 1 formaldehydový sterilizátor 1x mesačne a vyšetrených 43 vzoriek sterilného materiálu na oddelení centrálnej sterilizácie, 6 HS - 1x mesačne na operačných a zákrokových sálach, 6 HS – 2x ročne na ambulanciách a oddeleniach, 1 autokláv – 2x ročne na ambulancii.

V rámci dňa rúk bola použitá UV lampa na jednotlivých oddeleniach v Nemocnici vo Svidníku, na FRO, geriatrickej a Dome ošetrovateľskej služby Vranovskej nemocnice-pracovisko Stropkov. Zdravotnícki pracovníci si mohli pomocou UV lampy overiť, či správne vykonávajú dezinfekciu rúk. Boli poučení o dôležitosti alkoholovej dezinfekcie rúk a jej prednosti pred hygienickou dezinfekciou rúk. Na jednotlivé oddelenia Nemocnice bol poskytnutý materiál o dôležitosti dezinfekcie rúk ako základnom prostriedku ochrany pacientov pred vznikom nozokomiálnych nákaz. Boli odoberané stery z rúk u zdravotníckych pracovníkov v počte 20 kusov po vykonanej dezinfekcii rúk.

Pre študentov strednej zdravotníckej školy vo Svidníku boli realizované dve prednášky o význame dezinfekcie rúk spojené s použitím UV lampy .

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Popis výsledkov:

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku bol spracovaný štatút regionálnej protiepidemickej komisie, aktualizovaný havarijný plán na vykonanie mimoriadnych opatrení v okresoch Svidník a Stropkov v prípade zvýšeného výskytu prenosných ochorení, prípadne pri nebezpečenstve ich zavlečenia.

Po obdržaní aktuálnych usmernení zo strany ÚVZ SR sú zdravotnícki pracovníci pravidelne informovaní o mimoriadnych epidemiologických situáciách, rovnako ako aj obyvateľstvo.

V tomto roku boli realizované školenia pre zdravotníckych pracovníkov zdravotníckych zariadení v okresoch Svidník a Stropkov a ošetrojúci lekári boli informovaní o postupoch pri podozrení na ochorenie vírusom Ebola. Boli vykonané 3 školenia pre pracovníkov Nemocnice vo Svidníku, pre praktických lekárov pre deti a dorast, praktických lekárov pre dospelých a pre zdravotníckych pracovníkov RZP a RLP v regióne Svidník. Aktuálne informácie im boli zasielane pravidelne elektronicky. Informácie boli zasielane aj do médií.

Popis výsledkov:

V priebehu roku 2014 boli odoberané odpadové vody z čističky odpadových vôd vo Svidníku podľa vypracovaného harmonogramu zaslaného z RÚVZ Košice. Bolo odobratých 6 vzoriek odpadových vôd v priebehu roku 2014, vzorky boli negatívne. Ochorenie na ACHO nebolo hlásené.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Popis výsledkov:

V roku 2014 sa do projektu „Hrou proti AIDS“ zapojilo oddelenie epidemiológie v spolupráci s oddelením podpory zdravia, hygieny detí a mládeže. Realizovaný bol na 2 stredných školách v meste Stropkov a Svidník, kde sa projektu zúčastnilo 103 študentov a na základnej škole u žiakov deviatego ročníka v počte 70 žiakov. Do projektu bolo zapojených spolu 173 študentov. Projekt bol prijatý s nadšením u študentov aj u pedagógov. Formou hry sa mohli študenti dozvedieť nové informácie.

Oddelenie podpory zdravia realizovalo počas roka 9 besied o AIDS a pohlavných chorobách pre žiakov základnej školy pre siedmy, ôsmy a deviaty ročník v počte 125 žiakov.

Na RÚVZ so sídlom vo Svidníku funguje linka pomoci AIDS pre laickú verejnosť na tel. čísle 054/7880031, ktorú využili 5 klienti. Otázky boli zamerané na prevenciu, diagnostiku a terapiu HIV/AIDS. Poradenstvo bolo poskytované telefonicky.

Na webovej stránke RÚVZ vo Svidníku bola uverejnená informácia o Svetovom dni boja proti AIDS a základné informácie o výskyte AIDS vo svete a na Slovensku. V regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky a Spektrum bol uverejnený článok o Svetovom dni boja proti AIDS a informácie o ochorení a preventívnych opatreniach. Informačný materiál bol umiestnený aj na nástenkách RÚVZ vo Svidníku.

Celkové hodnotenie:

1. Hrou proti AIDS: počet aktivít/počet eduk. osôb(1 x ZŠ/70osôb, 2x SŠ/103 osôb)
2. Besedy: počet/druh zariadenia/počet edukovaných (9x/ZŠ/125osôb)
3. Iné aktivity - média 3x, panely 2x, web 1.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Popis výsledkov:

Na RÚVZ bola v mesiaci október 2011 zriadená poradňa očkovania. V roku 2014 poradňu využilo 54 klientov. Boli poskytované informácie telefonicky vo väčšine prípadoch zdravotníckym pracovníkom a ľuďom cestujúcim do zahraničia. Boli to informácie o možnostiach očkovania do zahraničia, o očkovaní detí HBsAg pozitívnych matiek, o povinnom a odporúčanom očkovaní, o hradení očkovacích látok, o očkovaní proti VHA u detí s nízkym štandardom bývania .

V regióne Svidník sme zatiaľ zaznamenali 8 odmietaní očkovania zo strany rodičov. Vo všetkých prípadoch boli rodičia predvolaní do poradne očkovania. V roku 2014 boli nahlásené 3 odmietnutia očkovania. Rodičia odmietajú očkovanie svojich detí i napriek upozorneniam.

Ambulancie praktických lekárov pre deti a dorast, ambulancie praktických lekárov pre dospelých a verejnosť boli informovaní o poradenstve očkovania na RÚVZ.

V mesiaci október sa konal v rámci projektu Vzdelávanie sestier seminár: Problematika očkovania v ambulancii všeobecného lekára pre deti a dorast a pre dospelých pre zdravotné

sestry okresov Svidník a Stropkov. Na seminári odznelo 5 prednášok o dôležitosti očkovania. Spolu sa zúčastnilo 89 zdravotných sestier, dotazník vyplnilo a vrátilo 67 osôb. Bol vložený do webového rozhrania. Pre všetkých bola téma zaujímavá, pre niektorých to boli už známe informácie. V diskusii odzneli dotazy na možnosti očkovania proti DT u dospelých, možnosti očkovania proti pertusis u dospelých, očkovanie proti meningokokovým ochoreniam. Poukazovali aj na negatívne informácie z médií o očkovaní, ktoré môžu tiež nerozhodnutých rodičov odradiť od očkovania.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNŮJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Popis výsledkov:

Na základe doručeného postupu a dotazníkov bol v mesiaci jún 2013 pracovníkmi RÚVZ so sídlom vo Svidníku vykonaný dotazníkový prieskum na 1 detskej ambulancii z okresu Svidník a 1 z okresu Stropkov. Druhá časť prieskumu bola vykonaná na stredných školách 1 v okrese Svidník a 1 v okrese Stropkov. Spolu bolo vyplnených 30 dotazníkov, ktoré boli odoslané na RÚVZ v Komárne.

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA /BŽP, MŽP, CHA, FF/ - plnenie úloh zabezpečovalo odd. HV

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Cieľom tejto úlohy v roku 2014 bolo overovanie zdravotnej neškodnosti balených prírodných minerálnych a pramenitých vôd vo Watercooleroch, určených pre požívanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach, kde sme mali určené odobrať jednu originál vzorku minerálnych vôd veľké balenie / 18,9 l/a na kontrolu dodržiavania sanitálneho poriadku zariadenia odobrať 5 sterov. Vzorka bola odobratá v zariadení pre seniorov v meste Svidník. Podľa laboratórnych výsledkov odobratá vzorka a stery boli vyhovujúce.

7.5 Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu

Na plnení tejto úlohy v roku 2014 sa odd. hygieny výživy RÚVZ Svidník so sídlom vo Svidníku nepodieľalo.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie / so zameraním na ľahkú prácu/.

Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Túto úlohu plníme v spolupráci s pracovníkmi oddelenia výživy, pričom klientom zapojeným do tohto projektu vyšetrujeme rizikové faktory srdcovo-cievnych chorôb (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy, glukózu, antropometrické vyšetrenie a krvný tlak).

9.1 Národný program podpory zdravia

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

V oblasti podpory zdravia sme zrealizovali v okrese Svidník a Stropkov 289 zdravotno-výchovných aktivít, z toho 62 bolo zameraných na zvyšovanie pohybovej aktivity, 84 na ozdravovanie výživy, 26 na podporu nefajčenia a abstinencie, 5 na prevenciu drogových závislostí, 37 na znižovanie krvného tlaku nemedikamentózne, 16 na výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS, 5 na duševné zdravie, 20 na stomatohygienu, 3 z poskytovania prvej pomoci, 29 aktivít bolo zameraných na bezpečnosť na cestách, a 2 aktivity pri príležitosti Medzinárodného dňa Zeme.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia, úrazovosť a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškôľakov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, duševné zdravie, prvú pomoc, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“, „Kým stúpa dym“. Na všetky stredné školy vrátane gymnázií sme distribuovali zdravotno-osvetový materiál (plagát) „Bezpečný návrat domov“ zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov.

Pre obyvateľov v produktívnom a poproduktívnom veku sme zabezpečili vyšetrenie rizikových faktorov srdcovo-cievnych ochorení, poskytli sme im aj meranie krvného tlaku, % telesného tuku, vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, prednášky a besedy zamerané na duševné zdravie a zdravý životný štýl.

Pri práci sme využívali edičný materiál, ktorý sme obdržali od ÚVZ SR a edičný materiál z vlastnej produkcie.

Informácie o pripravovaných aktivitách, ich výsledky, články so zdravotno-výchovným zameraním a informácie o činnosti Poradne zdravia sme publikovali v regionálnej tlači Dukla, Spektrum, Podduklianske novinky, na infokanáloch a web stránkach mesta Svidník a Stropkov, ako aj na web stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom vo Svidníku.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Na základe plnenia tejto úlohy sme realizovali v roku 2014 dotazníkový prieskum k projektu TOHES – „Štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR“ ako aj dotazníkový prieskum „Osteoporóza a jej prevencia“.

V rámci regionálneho projektu „Pohybová aktivita u detí v okresoch Svidník a Stropkov“ sme formou dotazníkového prieskumu a antropometrickým meraním sledovali mimoškolskú pohybovú aktivitu a stravovacie zvyklosti u detí 6. a 7. ročníkov na vidieckych a mestských školách v okresoch Svidník a Stropkov.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Cieľ

Zámerom NPPO je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Pri poradenskom centre je zriadená poradňa na optimalizáciu pohybovej aktivity a redukcie nadváhy. Klientom sa poskytuje individuálne a skupinové poradenstvo, ako aj vyšetrenie telesnej skladby prístrojom Bodystat. Klienti majú možnosť zúčastniť sa aj pohybových kurzov, ktoré realizujeme v pohybovom centre zriadenom pri poradni zdravia. V roku 2014 sa týchto kurzov zúčastnilo 17 žien. V rámci prevencie obezity a zvyšovania pohybovej aktivity sme zrealizovali 146 prednášok o zdravom životnom štýle, kde okrem iného zúčastneným meriame aj % podkožného tuku prístrojom Omron.

Pri príležitosti Svetového dňa pohybu pre zdravie sme na našom RÚVZ vo Svidníku v poradni zdravia zorganizovali pre obyvateľov mesta Deň otvorených dverí. Poskytli sme vyšetrenie RF SCCH prístrojom Reflotron, meranie krvného tlaku, stanovenie telesnej skladby prístrojom Bodystat a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Pre žiakov IV.ZŠ vo Svidníku sme pripravili besedu s využitím DVD.

Počas akcie „Dni športu“ sme sa aj v tomto roku zúčastnili športového odpolednia pre deti, rodičov a učiteľov Materskej školy na ulici gen. Svobodu vo Svidníku. Účastníkom sme merali krvný tlak, % podkožného tuku a fajčiarom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov – pohybovej inaktivity.

Táto kampaň bude prebiehať v roku 2015.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme pre deti MŠ gen. Svobodu vo Svidníku, žiakov ZŠ v Kružľovej, ZŠ Komenského vo Svidníku, ZŠ Konštantínovej v Stropkove, stredoškôľakov Hotelovej akadémie vo Svidníku a študentov SOŠ elektrotechnickej v Stropkove pripravili besedy s využitím pracovných listov, DVD - „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“, „Kým stúpa dym“ a poskytli sme im meranie prístrojom Smokerlyzer.

V spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku sme pre peer aktivistov základných a stredných škôl zorganizovali prednášky zamerané na závislosti.

Počas letných prázdnin sme v spolupráci s komunitnými pracovníkmi obcí Rovné a Cernina zrealizovali aktivity pre rómsku mládež na podporu nefajčenia.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľ

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

V roku 2014 sa súťaž nerealizovala.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom

Cieľ

Zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Tejto problematike sme sa venovali v rámci prednášok, ktorých sme sa zúčastnili spolu s peer aktivistami základných a stredných škôl v Podduklianskom osvetovom stredisku vo Svidníku. O závislostiach prednášali abstinujúci „vyliečení“ alkoholicami.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme v spolupráci s Podduklianskym osvetovým strediskom vo Svidníku a starostami obcí Hrabovčik a Kurimka zorganizovali pre občanov vyšetrenie RF SCCH, meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu.

Pre seniorov Klubu dôchodcov obce Mestisko pri príležitosti ich členskej schôdze sme zrealizovali besedu na tému „Každý chce dlho žiť, ale nikto nechce byť starý“.

V mesiaci október pri príležitosti Medzinárodného dňa starších sme pre veriacich grécko-katolíckej farnosti vo Svidníku uskutočnili besedu o zdravom životnom štýle a obyvateľom obcí Roztoky a Beňadikovce sme poskytli vyšetrenie RF SCCH.

Vyšetrenie RF SCCH ako aj meranie krvného tlaku a odborné poradenstvo ohľadom zdravého životného štýlu sme poskytli aj seniorom z Denného centra vo Svidníku.

V roku 2014 sme v rámci poradne zdravia vyšetřili 180 klientov starších ako 65 rokov.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Cieľ

Zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

V materských, základných a stredných školách realizujeme zdravotno-výchovné aktivity v priebehu celého školského roka. Ide o prednášky, besedy, premietanie videofilmov, DVD, organizovanie súťaží, distribúciu zdravotno-výchovného materiálu a pod.

Zdravotno-výchovné akcie boli určené pre rôzne vekové kategórie. Najmladšou cieľovou skupinou boli deti predškolského a mladšieho školského veku, pre ktorých sme pripravili akcie zamerané na stomatohygienu, výživu, na správne držanie tela, pohybovú aktivitu, na podporu nefajčenia a bezpečnosť na cestách. Súčasťou týchto aktivít bolo aj premietanie videofilmov a DVD „Haló, Fitko“, „Pošlime chrbticu do školy“, „Zúbky“, „Prečo zvieratka bolia zúbky?“, „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Kde bolo tam bolo fajčenie škodilo“ a „Becepáčik“.

Pre starších žiakov základných škôl a stredoškolákov sme pripravili prednášky a besedy zamerané na zdravú výživu a poruchy príjmu potravy, pohybovú aktivitu, fajčenie, alkohol, drogy, duševné zdravie, prvú pomoc, bezpečnosť na cestách a výchovu k partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a na prevenciu pohlavných chorôb vrátane HIV/AIDS. Aktivity pre túto vekovú kategóriu boli rozšírené aj o meranie krvného tlaku, % telesného tuku a o vyšetrenie prístrojom Smokerlyzer, využívali sme aj premietanie DVD a videofilmov „Najlepšia správa je dobrá životospráva“, „Vraždiaci návyk fajčenie“, „Alkohol skrytý nepriateľ“, „Sila osobnosti“, „Becep – dopravné nehody a prvá pomoc“, „Kým stúpa dym“. Na všetky stredné školy vrátane gymnázií sme distribuovali zdravotno-osvetový materiál (plagát) „Bezpečný návrat domov“ zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov.

Podieľali sme sa aj na organizácii súťaže „Poskytovanie prvej pomoci“ pre žiakov základných a stredných škôl. Išlo o hliadky mladých zdravotníkov a družstvá prvej pomoci.

9.8 CINDI program SR

Cieľ

Znižovať celkovú úmrtnosť populácie predovšetkým na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov. Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom, a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosťou zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Činnosť a rozsah vyšetrení v základnej poradni, poradni optimalizácie pohybovej aktivity /POPA/ a redukcie nadváhy a poradni na odvykanie od fajčenia /POF/ sa oproti minulému roku nezmenili.

Všeobecné poradenstvo v základnej poradni sa poskytuje každý pracovný deň., POF podľa dohodnutého termínu s klientom, POPA každý pracovný deň.

V roku 2014 sme v poradni zdravia vyšetřili 542 klientov, z toho 280 v rámci 11 výjazdov. Išlo o 18 zamestnancov MŠ gen. Svobodu vo Svidníku, 14 obyvateľov obce Hrabovčik, 14 obyvateľov obce Kurimka, 35 obyvateľov obce Cernina, 12 obyvateľov obce Roztoky, 21 obyvateľov obce Beňadikovce, 30 osôb Dni mesta Svidník, 47 účastníkov výstavy

kompenzačných pomôcok v Stropkove a 34 vo Svidníku, 14 seniorov Denného centra vo Svidníku a 41 klientov kampane MOST.

Informovanie obyvateľstva o činnosti poradne zdravia a medializácia aktuálnych tém v oblasti ochrany a podpory zdravia bola realizovaná v regionálnych novinách Dukla, Podduklianske novinky, Spektrum, na Infokanále mesta Svidník a Stropkov, na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva vo Svidníku a internetovej stránke mesta Svidník a Stropkov.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľ

Projekt má za cieľ podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospeléj populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospeléj populácie. Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

Požadovaný počet dotazníkov sme odovzdali na spracovanie a vyhodnotenie Regionálnemu úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici.

Regionálny projekt

Názov projektu: Telesná zdatnosť žiakov stredných škôl v okrese Svidník a Stropkov.

Cieľ: Zmeniť postoj študentov k vlastnému zdraviu a zvýšiť ich záujem o pohybovú aktivitu.

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Svidník

Zodpovedný riešiteľ: Pracovníci OPZ RÚVZ Svidník

Stručný opis projektu: Tento projekt je zameraný na študentov stredných škôl. Hlavným organizátorom sú pracovníci OPZ RÚVZ vo Svidníku, ktorí organizačne zabezpečujú priebeh tejto aktivity. V mesiaci september obdržia všetky stredné školy informácie o športovej súťaži telesnej zdatnosti. V propozíciách sú uvedené podmienky a termíny realizácie, súťažné disciplíny, ako aj spôsob hodnotenia. Po realizácii školských kôl by v novembri nasledovala súťaž medzi školami. Víťazné družstvo obdrží putovný pohár tejto súťaže. Počas celého podujatia by pracovníci OPZ merali záujemcom /fajčiarom/ množstvo CO vo vydychovanom vzduchu pomocou prístroja Smokerlyzer a % podkožného tuku prístrojom Omron.

Výsledky: V roku 2014 sa uskutočnil 18. ročník tejto súťaže v spolupráci so Strednou zdravotníckou školou milosrdného Samaritána vo Svidníku. Zúčastnili sa na nej trojčlenné družstvá študentov stredných škôl nášho regiónu. Svoje schopnosti si medzi sebou zmerali školy zo Svidníka – Gymnázium duklianskych hrdinov, Spojená škola, Stredná odborná škola technická, Stredná priemyselná škola odevná, Stredná odborná škola arm. gen. L. Svobodu a študenti hosťujúcej školy Strednej zdravotníckej školy mil. Samaritána a Gymnázia bl. Matky Terezy vo Svidníku. Víťazom sa stalo už po 4 - krát družstvo Spojenej školy zo Svidníka, ktoré si odnieslo aj putovný pohár.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Topolčanoch**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre prostredie a zdravie SR IV. (NEHAP IV)

Cieľom úlohy je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa I – aktivity Zlepšovanie zdravotnej bezpečnosti pitnej vody vykonávame monitorovanie kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v okrese Topoľčany. V roku 2014 bolo odobratých a v laboratóriu RÚVZ so sídlom v Nitre bolo vyšetrených spolu 61 vzoriek pitnej vody (39 vzoriek kontrolný monitoring, 22 vzoriek preverovací monitoring). Z uvedeného počtu vzoriek bolo závadných 5 vzoriek po mikrobiologickej stránke, opakovaným vyšetrením vzoriek vody sa závadnosť nepotvrdila.

- V rámci snahy o redukciu ochorení a úmrtnosti detí spôsobenej gastrointestinálnymi poruchami v dôsledku nevyhovujúcej pitnej vody sme na úseku HŽP a Z venovali zvýšenú pozornosť tzv. dojčenským vodám – v obciach kde nie je k dispozícii verejný vodovod bolo bezplatne zabezpečované vyšetrenie vôd na dusíkaté látky, v laboratóriu RÚVZ Nitra boli vyšetrené 4 vzorky tzv. dojčenskej vody. Pri vodárenských zdrojoch určených na hromadné zásobovanie obyvateľov okresu Topoľčany pitnou vodou je obsah dusičnanov pod limitnými hodnotami pre dojčatá.

V rámci aktivít k Svetovému dňu vody sme poskytovali občanom z okresu Topoľčany orientačné vyšetrenie prinesených vzoriek vody z domových studní pomocou testovacích indikátorových prúžkov (Nitro-test) v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 153 vzoriek vody, poskytnutých bolo 204 konzultácií. Z uvedeného počtu vzoriek bolo nevyhovujúcich 86,9 % vzoriek (dusičnany).

V rámci otvorenia turistickej sezóny v Oponiciach v júni 2014 sme spolupracovali na realizácii seminára na tému : Význam pitnej vody pre človeka a jej ochrana pred znečistením a zabezpečovali sme aj orientačné vyšetrenie vzoriek vody z domových studní Nitro-testom v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 25 vzoriek vody, poskytnutých bolo 45 konzultácií. V ukazovateli dusičnany bolo nevyhovujúcich 88 % vzoriek.

Ďalej v rámci akcie Topoľčiansky deň zdravia v septembri 2014 sme vykonávali orientačné vyšetrenie vzoriek vody z domových studní Nitro-testom v ukazovateľoch dusičnany a dusitany. Vyšetrených bolo 29 vzoriek vody, poskytnutých bolo 51 konzultácií. V ukazovateli dusičnany bolo nevyhovujúcich 65,5 % vzoriek.

- v roku 2014 sme zabezpečovali sledovanie kvality vody na kúpanie na umelých kúpaliskách (Krytá plaváreň Topoľčany, Wellness Hotela Chateau Apony v Oponiciach – celoročná prevádzka; Letné kúpalisko Topoľčany – sezónna prevádzka) aj vo Vodnej nádrži Duchonka. Kvalitu vody na kúpanie sledujeme podľa Pokynov pre monitoring a štátny zdravotný dozor v kúpacjej sezóne 2014 a v rozsahu podľa vyhlášky MZ SR č. 308/2012 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na kvalitu vody kúpalísk, vody na kúpanie a jej kontrolu a na kúpaliská. Z umelých kúpalísk bolo odobratých spolu 77 vzoriek vody.

- Pred začiatkom letnej sezóny bolo odobratých 9 vzoriek vody z troch odberových miest (malá pláž, veľká pláž, hrádzny múr) z VN Duchonka. Podľa výsledkov mikrobiologickej a biologickej

analýzy vzorky vody vyhovovali požiadavkám na vodu na kúpanie podľa vyhlášky MZ SR č. 380/2012 Z.z.

- v rámci regionálneho prioritného cieľa III - v rámci aktivít na podporu nefajčenia sme kontrolovali dodržiavanie zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Od 1.1.2014 do 31.12.2014 zamestnanci odd. HŽP a Z vykonali 86 kontrol dodržiavania zákazu fajčenia (v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, v úradných budovách, v zdravotníckych zariadeniach, v zariadeniach sociálnych služieb, obchodných prevádzkach). V rámci RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch bolo vykonaných spolu 334 kontrol podľa zákona č. 377//2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov, a to odd. HV (v zariadeniach spoločného stravovania), odd. HDM (v školských a predškolských zariadeniach) a HŽP a Z. Ani v jednom prípade nebolo zistené porušovanie zákona o ochrane nefajčiarov.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Cieľom je zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK (RIZIKOVÉ PRÁCE)

Plnenie

V rámci tejto úlohy získavame aktuálne údaje o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce, vedíme evidenciu rizikových prác za náš okres, prehodnocujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác podľa platnej legislatívy. V roku bolo vydaných 16 rozhodnutí, z toho boli 6 na zrušenie rizikových prác.

V súčasnosti vedenie evidenciu rizikových prác v 64 organizáciách okresu Topoľčany. Celkový počet pracovníkov exponovaných rizikovým faktorom je 1764 z toho 528 žien. V III. kategórii rizika je exponovaných 1675 pracovníkov z toho 514 žien a v IV. kategórii 89 pracovníkov z toho 14 žien. Pri výkone ŠZD bolo použitých 65 dotazníkov informovanosti zamestnancov. Najviac zamestnancov je podľa prevažujúcej činnosti exponovaných v priemyselnej výrobe a to 1634 zamestnancov z toho 479 žien. Podľa druhu a kategórie rizikového faktora je v kategórii hluk premenný exponovaných 1263 zamestnancov z toho 354 žien.

2.1.2 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

Plnenie

V rámci úlohy znižovania zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a prípravkov sledujeme zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a

zaobchádzaní s veľmi toxickými látkami a prípravkami a toxickými látkami a prípravkami, bolo posúdených 27 prevádzkových poriadkov, schválených 26 prevádzkových poriadkov, jeden prevádzkový poriadok nebol schválený. Úrad dostal 13 oznámení o začatí DDD činnosti.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENÝCH A MUTAGENÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTKO POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Plnenie

V rámci úlohy znižovania rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu sme uplatňovaním príslušnej legislatívy vyhľadávali pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov hlavne u spracovateľov tvrdého dreva. Bolo vydaných 5 rozhodnutí na činnosti spojené s manipuláciou s karcinogénmi a mutagénmi.

Na odstraňovanie azbestu zo stavieb bolo vydaných 15 rozhodnutí z toho 2 prerušenia konania. Išlo o odstránenie AZC z exteriérov ako strechy, balkónové výplne a v interiéroch - kanalizačné a odpadové rúry v bytových domoch. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru boli kontrolované tri spoločnosti, ktoré odstraňovali azbestové materiály.

2.1.4 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Plnenie

V I. polroku 2014 bolo vydané rozhodnutie na uvedenie pracovných priestorov pre spoločnosť vyrábajúcu autokabeláž. Súčasťou predložených podkladov bolo hodnotenie fyzickej záťaže na pracovisku s rizikovým faktorom fyzická záťaž – DNJZ. V II. polroku boli šetrené dve podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ v profesiách poriečny a obsluha drevoobrábacích strojov. Na základe predloženia výsledkov objektivizácie faktorov pracovného prostredia a hodnotenia rizík budú vypracované odborné stanoviská z prešetrenia pracovných podmienok a spôsobu práce.

2.1.5 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Plnenie

V I. polroku 2014 bolo vydané rozhodnutie na uvedenie pracovných priestorov pre spoločnosť vyrábajúcu autokabeláž. Súčasťou predložených podkladov bolo hodnotenie fyzickej záťaže na pracovisku s rizikovým faktorom fyzická záťaž – DNJZ.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieľným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

Špecifické ciele

- navrhovať a usmerňovať realizovanie intervenčných aktivít zameraných na znižovanie zdravotných rizík zo životného štýlu, z práce a z pracovného prostredia,
- navrhovať a usmerňovať zlepšovanie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov v spolupráci so zamestnávateľmi, SZČO a PZS (prostredníctvom poradní zdravia pri RÚVZ v SR, projektu Zdravé pracoviská, a i.),
- zapájať sa do európskych informačných kampaní, vedených európskymi inštitúciami, zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci, odkomunikovanie zdravotných rizík z faktorov práce a pracovného prostredia, hľadanie efektívnych spôsobov ochrany a podpory zdravia pri práci a realizáciu vhodných preventívnych opatrení,
- realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi,
- zvyšovať odbornú a technickú vybavenosť pracovísk na poskytovanie odborného poradenstva a vykonávanie objektívnych zisťovaní,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov o kombinovanom pôsobení faktorov z práce, pracovného prostredia a faktorov životného štýlu, a o možnosti zosilňovania až znásobenia ich negatívnych účinkov na zdravie,
- zabezpečiť informovanie verejnosti, zamestnávateľov a zamestnancov prostredníctvom médií o možnostiach ochrany a podpory zdravia pri práci a pri zmene návykov v spôsobe života.

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Plnenie

Pracovníci oddelenia PPLaT spolupracujú pri zlepšovaní pracovných podmienok v spoločnostiach, ktoré majú záujem zlepšovať pracovné podmienky pre svojich zamestnancov napr. Welding s.r.o. Topoľčany, BeShapeTech, k.s. Bratislava, prevádzka Krušovce, Tozan Profesional, s.r.o. Topoľčany, Kompozitum s.r.o. Topoľčany. Poradenstvo je poskytované hlavne drobným živnostníkom, SZČO. Veľmi dobrá spolupráca je s pracovnými zdravotnými službami.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) „ZDRAVÉ PRACOVISKÁ - SPOLUPRÁCA PRI PREVENCII RIZÍK“

Plnenie

V mesiaci marec boli realizované dve spoločné previerky s orgánmi IP zameraná na spracovateľov tvrdého dreva. Spoločný dozor bol zameraný na platnú legislatívu. Pri spoločných previerkach boli zistené závažné nedostatky za ktoré boli obom subjektom uložené sankcie.

2.2.3 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ VÝBORU VRCHNÝCH INŠPEKTOROV PRÁCE (SLIC) „POSÚDENIE PSYCHOSOCIÁLNYCH RIZÍK PRI PRÁCI“

Plnenie

Keďže regionálne výsledky z 99 podnikov zatiaľ ÚVZ SR nespracoval, spätná väzba podnikom, zúčastneným v kampani, bude poskytnutá po spracovaní výsledkov v priebehu roka 2015.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím.

Projekt bol zaradený do Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2013 – 2017 (2020), opatrenie č. 11 Zamestnávanie.

V rámci ŠZD je potrebné vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia

Plnenie

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v chránených dielňach a pracoviskách sa pracovníci oddelenia zamerali na plnenie povinností zamestnávateľa zlepšovať pracovné podmienky a prispôbovať ich zamestnancom. Tieto je potrebné zabezpečiť v súlade s ergonomickými, fyziologickými a psychologickými požiadavkami. Pracovníci vykonali štátny zdravotný dozor na desiatich pracoviskách (lekáreň, výroba mäsových výrobkov, obecné úrady, drevospracujúca spoločnosť, opravovňa obuvi, internetová predajňa a kancelária) kde neboli zistené nedostatky. Z desiatich kontrolovaných pracovísk šesť subjektov zrušilo chránené pracovisko bez náhrady.

- v roku 2014 boli vydané 2 rozhodnutia na chránené pracoviská a 23 stanovísk
  - v roku 2014 bolo kontrolovaných 10 chránených pracovísk
  - počet vykonaných kontrol na chránených pracoviskách v roku 2014 bolo 12
  - počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou spolu 14
  - vykonávaná činnosť: administratívna, robotník, predajca údržba a pod.
  - druh postihnutia: podporno-pohybový aparát, srdcovo-cievne ochorenia, onkologické ochorenia, psychické ochorenia
  - použité kontrolné listy: 0
  - zistené nedostatky: žiadne
  - uložené opatrenia žiadne
  - počet vydaných rozhodnutí od roku 2009: 40
- počet vydaných stanovísk od roku 2009: 116

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

V plnení projektu sme pokračovali aj v roku 2014 v súlade s prijatými postupmi zaslanými gestormi projektu (ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici). Na riešení sme spolupracovali s oddelením podpory zdravia. Cieľové skupiny boli aj pre rok 2014 ľahko pracujúci muži a ženy v dvoch vekových kategóriách (obe kategórie predstavovali produktívny vek). Spolu bolo do projektu v roku 2014 zapojených všetkých 80 probandov, teda 20 probandov z každého pohlavia a z každej vekovej kategórie. Vyplnené dotazníky o životospráve a stravovacích návykoch, jedálne lístky, výsledky biochemických vyšetrení a antropometrických sme spracovali a tieto sme následne zosumarizovali do predpísaných tabuliek. Jedálne lístky sme analyzovali v počítačovom programe ALIMENTA. Aj v roku 2014 sme mali úlohu rozšírenú tak, ako už v roku 2013 o ďalšie sledované faktory výživy (kyselina linolová, kyselina linolénová, nasýtené mastné kyseliny, nenasýtené mastné kyseliny s jednou dvojnou väzbou, nenasýtené mastné kyseliny s viac dvojnými väzbami, trans mastné kyseliny, železo, jód, vitamín A, vitamín D, vitamín E). Biochemické analýzy boli uskutočnené na prístroji Reflotron. Sumárna správa bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj.

3.2 MONITORING JODIDÁCIE KUCHYNSKEJ SOLI

Uvedenú úlohu sme plnili podľa harmonogramu, ktorý, ako vyplynulo z plánu úradných kontrol na rok 2014, je upravený na odber 2 vzoriek kuchynskej soli mesačne z vytypovaných odberových miest. Spolu bolo k 31.12.2014 odobratých a laboratórne vyšetrených 24 vzoriek soli. Ako vyplynulo z laboratórnych analýz vzoriek kuchynskej soli. Ani v jednom prípade nebolo množstvo jodidu draselného menšie ako 15 mg/kg. V jednom prípade sme zistili hodnotu vyššiu ako 35 mg/kg (36,5mg/kg). Nakoľko nešlo o domácu produkciu vo veci sa ďalej nekonalo. V rámci úlohy sledujeme v kuchynskej soli aj množstvo ferokyanidu draselného. Ani v jednej z vyšetovaných vzoriek neboli zistené hodnoty vyššie ako 20 mg/kg.

Úloha je v ďalších etapách čiastočne prepojená i s projektom 3.1. a to najmä pokiaľ ide o konzumáciu potravín, ktoré ovplyvňujú využívanie jódu organizmom, keď sledujeme v rámci projektu 3.1. aj konzumáciu strumigénov.

Úplná správa za rok 2014 s tabuľkovými sumármi bola zaslaná na ďalšie spracovanie za nitriansky kraj na Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Nitre.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Na tejto úlohe momentálne neparticipujeme, nakoľko nie sme v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOSTNOSTI PLASTOV

Na tejto úlohe momentálne neparticipujeme, nakoľko nie sme v rozpise na zabezpečenie odberu vzoriek pre laboratórnu analýzu, ktorú zabezpečuje RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom tejto úlohy je kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Naše pracovisko zabezpečovalo odber 1 vzorky potraviny balenej v kartónovom obale (druhý obal) v mesiaci marec 2014. Výsledkom laboratórneho vyšetrenia toho času nedisponujeme.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Na tejto úlohe sme neparticipovali.

3.7 MONITORING PROBIOTIK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VYŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Na tejto úlohe neparticipujeme, nakoľko ide o regionálny projekt.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA

Cieľom tejto úlohy je kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013.

V rámci tejto úlohy sa zameriavame na dodržiavanie legislatívnych obmedzení látok, ktoré sa nemôžu používať do kozmetických výrobkov resp. sú v kozmetických výrobkoch regulované. Sledovali sme tiež povinné označenia kozmetických výrobkov vrátane kontroly tvrdení na kozmetických výrobkoch. V roku 2014 sme sa zapojili do jednotlivých sledovaní podľa predpísaného harmonogramu. V prevej časti sme sa zameriavali na dôkaz a stanovenie fluóru, DEG a peroxidu vodíka, ako regulovaných látok, v detských zubných pastách. V rámci úlohy sme odobrali 4 vzorky detských zubných pást a ústnych vôd. Laboratórnu analýzu vzoriek realizovalo akreditované laboratórne pracovisko Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. Ako vyplynulo z výsledkov analýz ani v jednej vzorke neboli zistené prekročené najvyššie prípustné množstvá sledovaných regulovaných látok. Ani pokiaľ išlo o označovanie, neboli zistené zásadné nedostatky. V druhej časti sme sledovali prítomnosť zakázaných a regulovaných farbív vo výrobkoch na profesionálne použitie (farbenie obočia a mihalníc). Odobraté boli 3 vzorky. V jednej vzorke boli zistené nedostatky v označení výrobku (v časti varovných upozornení ako aj v nedeklarovaní zložky). V tejto vzorke bolo, s ohľadom na prítomnosť látky, ktorá môže byť použitá iba na farbenie vlasov (vrátane obočia), v rozpore s právnymi predpismi uvedený rozsah použitia aj na farbenie rias. Uvedené zistenia budú riešené

v samostatnom konaní, nakoľko distribútor predmetného výrobku deklaruje sídlo v územnej pôsobnosti nášho úradu a náš úrad predmetný subjekt neeviduje.

V sledovanom období sme riešili aj kontroly spojené s prítomnosťou zakázaných látok v kozmetických výrobkoch. Tu nedostatky zistené neboli. Zaoberali sme sa aj sledovaním neregulovaných látok AHA kyselín.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICÝCH VÝROBKOCH

Na tejto úlohe priamo neparticipujeme. Zisťovali sme iba výskyt takýchto výrobkov s deklarováním nano zložiek na trhu. V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo preverených cca 43 kozmetických výrobkov. Išlo o zubné pasty s obsahom titanium dioxide, PEG, o krémy na tvár a telové krémy, krémy na ochranu pred UV žiarením a denné krémy s kyselinou hyalurónovou, s retinolom A, s vitamínom E, s oxidmi titanu, s oxidom zinku, s koenzýmom Q10, s oxidom zirkónu, so striebrom, ďalej to boli šampóny na vlasy proti lupinám značky, aktivátory vlasov s hyalurónovou kyselinou. Všetky sledované výrobky mali v zložení deklarovánú niektorú zo zložiek, ktoré by mohli byť zaradené ako „nano“ častice, ale v zložení označenie „nano“ deklarované nebolo. Všetky výrobky boli však z krajín, ktoré sú zapojené do Projektu Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch (napr. Česká republika, Nemecko, Francúzsko a Taliansko). Distribútorov predmetných výrobkov s nano materiálmi z iných krajín sme v rámci dozoru nezistili.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Projekt: „Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.“

Cieľom uvedeného národného projektu je predchádzať vzniku respiračných ochorení spôsobených znečisteným vonkajším a vnútorným ovzduším v školských zariadeniach. Projekt bol realizovaný pracovníčkami oddelenia HDM na vidieckej Základnej škole Bojná v termíne od 17.03.2014 do 21.03.2014, t.j. 5 dní. V zmysle zaslanej metodiky do projektu boli vybrané 3 triedy o ročníkoch 4-6, vekovej kategórií žiakov 9-12 rokov a o počte minimálne 25 žiakov v každom vybranom ročníku. Žiaci za prítomnosti pracovníčok oddelenia vyplnili v každej vybranej triede dotazníky : dotazník o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiaka, dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov, dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka. 5 zamestnancov školy vyplnilo dotazník o fajčení. Pracovníci oddelenia HDM vykonali popis celej školskej budovy a kontrolu všetkých tried, miestností a priestorov školy na výskyt plesní a vlhkosti, vykonali sme kontrolu všetkých sociálnych zariadení školy. Vo vybraných triedach, kde žiaci vyplňali uvedené dotazníky sme vykonali merania plošných podlahových rozmerov, rozmerov okien, identifikácie potencionálnych zdrojov znečistenia a zber údajov o využití triedy od učiteľa. Riaditeľka školy vyplnila dotazník o škole, pracovníci oddelenia HDM spolu s riaditeľkou školy vyplnili tieto dotazníky : dotazník – kontrola školskej budovy - všeobecné informácie o budove a kontrola vlhkosti a plesní a formulár – kontrola zariadení pre osobnú hygienu. Všetky dotazníky pre žiakov a učiteľov boli anonymné, trvali cca 30 minút v každej triede. Dotazníky boli kódované podľa metodiky. Zber údajov z monitorovania bude po zaslaní masky zadávané do elektronickej formy a následne zaslané na ÚVZ SR na analýzu.

„ Monitoring spotreby prídavných látok v rámci ÚKP “.

V mesiaci máj 2014 oddelenie HDM plnilo projekt: „ Monitoring spotreby aditívnych látok v potravinách “. Projekt bol realizovaný dotazníkovou metódou na ZŠ Hollého Topoľčany o počte 20 - 9- ročných žiakov ZŠ. Získané údaje z dotazníkov boli spracované pracovníčkami oddelenia HDM a v stanovenom termíne do 01.11.2014 boli databázy elektronickou poštou zaslané gestorovi projektu – na ÚVZ SR v Bratislave.

4.2. prieskum: „ Zneužívanie návykových látok / alkohol, tabak, drogy / u detí a mládeže na Slovensku“.

V termíne od 22.09. do 03.10.2014 sa uskutočnilo opakovanie prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ, študentov SŠ a ich učiteľov. Prieskum bol realizovaný dotazníkovou formou. Koordinátorom prieskumu bol OKPSaMD, MZ SR a doc. PhDr. Alojz Nociar, CSc. Do prieskumu nášho okresu bola vybraná koordinátorom ZŠ s MŠ Ludanice, o ročníkoch 5.- 9. ZŠ a pedagógov. Žiaci vyplňali dotazník za účasti pracovníka RÚVZ, po vyplnení dotazníka vložili dotazník do obálky, ktorý vlastnoručne zalepili. Účasť na prieskume bola dobrovoľná a anonymná. Počas prieskumu anketár – pracovník RÚVZ vyplnil tlačivo „ Hlásenie za triedu “. Zozbierané dotazníky žiakov a hlásenie za triedu anketár vložil do veľkej

4.3.projekt: „ Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku “.

V mesiacoch marec – apríl 2014 oddelenie HDM plnilo projekt: „ Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku “. Projekt bol realizovaný v mestskej MŠ ul. Ľ. Fullu Topoľčany a vo vidieckej ZŠ s MŠ Nitrianska Blatnica, prevádzka MŠ Nitrianska Blatnica, o vekovej kategórii 3-6 rokov, o počte 15 detí v každej MŠ. Získané údaje z dotazníkov vyplnených rodičmi detí boli vložené do získaných masiek od gestora projektu a v stanovenom termíne 30.06.2014 boli elektronickou poštou zaslané na ÚVZ SR v Bratislave.

obálky označenej kódom školy. Vyplnenie dotazníkov pre pedagógov bolo taktiež anonymné a dobrovoľné. Tieto dotazníky boli taktiež vložené do veľkej obálky a po zozbieraní dotazníky boli zaslané na ÚVZ SR v Bratislave, odbor HDM .

4.5. projekt: „ Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných škôl, využitie hodín TV “.

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Gestorom projektu boli RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a RÚVZ so sídlom v Zvolene, odbory HDM. Do projektu bolo zapojených 5 mestských a 5 vidieckych ZŠ, o ročníkoch 3. a 8. , o počte 20 žiakov, z toho 10 chlapcov a 10 dievčat z každého ročníka. Projekt bol realizovaný dotazníkovou formou zo strany žiakov, ktorí vyplňali dotazník : „ Dotazník pohybovej aktivity žiaka “ a účasťou pracovníka oddelenia na hodinách telesnej výchovy všetkých ročníkov, ktorý vyplnil dotazník : „ Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy. Zozbierané a spracované dotazníky pracovníčky oddelenia HDM vkladali do dvoch databáz EpiData, zaslané gestormi projektu. Vložené dotazníky boli elektronickou poštou zaslané v stanovenom termíne do 31.12.2014 zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na okresnej úrovni.

Vyhodnotenie: očkovanie prebiehalo podľa očkovacieho kalendára, ktorý bol vypracovaný v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov a v súlade s vyhláškou MZ SR č. 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení neskorších zmien a doplnkov.

Hlásenia výkonov očkovania v rámci okresu sa zabezpečuje priebežne písomnou formou z jednotlivých ambulancií lekárov prvého kontaktu.

V roku 2014 sme mali hlásené 2 ochorenia na TBC u 37 a 44 ročných mužov. Ochorenia boli potvrdené mikroskopicky, kultivačne a histologicky. Obaja ochoreli ešte v minulom roku, ale nahlásené nám boli až vo februári t.r. Po ukončení AT liečby sú obaja mikroskopicky a kultivačne negatívni. Očkovanie proti TBC sa nám zatiaľ nepodarilo zistiť.

V sledovanom období sme vykazovali jedno ochorenie na tuberkulóznou meningitídu, ktoré nám hlásil RÚVZ Bratislava. Ochorelo 2 ročné dievča neočkované proti TBC, ktoré bolo hospitalizované na pediatrickom oddelení v NsP Topoľčany od 3.1. do 9.1.2014 pre kašeľ, nádchu, zvracanie, bolesti brucha, t_t 39°C, meningizmus pri febrilite. V laboratórnom obraze anémia, kultivačné nálezy negat., vzhľadom pre pretrvávajúce febrilit pri negat. CRP zahájená p.e. atb liečba s Axetine i.v. ORL vyšetrenie - stav zhodnotený ako katarálna faryngitída, zrealizované usg abdomena s negat. nálezom. Počas hospitalizácie pretrvávajú febrility s max. do 38,8°C, pokašliava, vyšetrené CRP bez dynamiky, ameningeálna. od 7.1. sporadické zvracanie. Zrealizovaná RTG snímka pľúc s nálezom pneumonického ložiska v oblasti stredného pľúcneho poľa vpravo. 9.1. opozícia šije, preto konzultovaný neurológ - odporučil zväžiť LP. Punkcia likvoru zrealizovaná o 14,45 hod. (zvýšené bielkoviny, elementy, laktát). Po telefonickom dohovore bola 9.1.2014 preložená na IK FN Nitra s podozrením na bakteriálnu meningitídu, kde bola hospitalizovaná do 19.1.2014 a pre zhoršenie stavu bola preložená na KAIM Detskej fakultnej nemocnice Bratislava, kde bol odobratý materiál 29.1.2014 potvrdené metódou PCR Mycoplasma tuberculosis a stanovená diagnóza ako tuberkulóznou meningitída.

Ihneď po nahlásení tohto ochorenia z RÚVZ Ba sme kontaktovali ftizeológa v NsP Topoľčany, ktorý vykonal opatrenia na pediatrii a spádového ftizeológa podľa miesta bydliska dieťaťa. Dieťa bolo rómskeho pôvodu, žilo v nevyhovujúcich hygienických podmienkach v priestoroch starého cukrovaru na ulici Pod Kalváriou na okraji mesta Topoľčany (v týchto priestoroch žije veľká skupina neprispôsobivých obyvateľov). Dňa 7.2.2014 dieťa exitovalo.

Okrem toho sme v tomto období vykazovali aj jedno ochorenie na TBC vnútrohrudníkových lymfatických uzlín u 2 ročného, vzhľadom na vek riadne očkovaného rómskeho dievčaťa, ktoré bolo vyhládané v rámci skríningu pri výskyte tuberkulóznej meningitídy. Ochorenie nám bolo nahlásené až v októbri 2014.

V roku 2014 sme vykazovali spolu 6 ochorení na chronickú VHB. Všetky ochorenia boli diagnostikované v rámci iných vyšetrení alebo prevencie a 1 nosičstvo vírusu VHB zistené pri

preventívnom vyšetrení počas gravidity. Všetky ochorenia sa vyskytli u neočkovaných dospelých osôb.

Za sledované obdobie sme vykazovali aj 6 ochorení na pertussis v týchto vekových skupinách: 15 – 19 roční: 1 (u kompletne očkovanej osoby, naposledy v roku 1998), 45 – 54 roční: 1 (posledný záznam o očkovaní z roku 1971) a 65+ roční: 4 (osoby neočkované alebo údaj nebol k dispozícii).

Kontrola očkovania sa vykonávala námatkovo a priebežne pri návštevách ambulancií. Administratívna kontrola očkovania v okrese Topoľčany bola vykonaná na všetkých pediatrických ambulanciách (18) v okrese k 31.8.2014. Zaočkovanosť u kontrolovanej populácie v okrese Topoľčany neklesla pod 95%. Pri kontrole očkovania neboli zistené nedostatky v evidencii, dokumentácii ani vo výkone očkovania. Mimoriadne očkovanie k 31.12.2014 v okrese vykonané nebolo.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľom je znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života.

Vyhodnotenie: Spolupracujeme s oddelením klinickej mikrobiológie v NsP Topoľčany a s ďalšími subjektmi na regionálnej, národnej úrovni (NRC Bratislava, Banskej Bystrici, LF UK, HPL, ALPHA MEDICAL, [Laboratória Piešťany s r.o.](#)), ktoré zabezpečujú a zaručujú vyššiu kvalitu diagnostických možností. Spolupracujeme s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, ako aj s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu a pohlavne prenosné ochorenia. K 31.12.2014 sme zaznamenali dve epidémie salmonelovej enteritídy:

- jedna v jednej základnej škole v Topoľčanoch, v ktorej ochorelo spolu 28 osôb. Ostatné ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (3x po 2 prípady a 1x 4 prípady v jednej rodine),
- druhá v zariadení sociálnej starostlivosti pre dospelých mužov v obci Kovarce, v ktorej spolu ochorelo 20 osôb.

Ostatné ochorenia sa vyskytovali väčšinou sporadicky alebo v malých rodinných výskytoch (8x po 2 prípady, 3x po 3 prípady a 1x 4 prípady v jednej rodine).

V roku 2014 sme zaznamenali jedno úmrtie na infekčné ochorenie – na tuberkulóznou meningitídu 2 ročného dieťaťa, neočkovaného proti TBC.

Na základe hlásenia výskytu prípadov ochorení infekčnej etiológie bolo vykonané epidemiologické šetrenie v 693 ohniskách. Opatrenia v ohniskách nákazy sa zdokumentujú v liste epidemiologického vyšetrenia a v programe EPIS, prípadne v zázname o návšteve ohniska. V priebehu sledovaného obdobia boli nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku a šíreniu prenosných ochorení podľa § 12 ods. 1 písm. a), ods. 2 písm. c), d), e), f) a § 51 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z.z. formou rozhodnutia v 17 prípadoch v 8 ohniskách.

Počas zvýšeného výskytu akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení boli informovaní obyvatelia formou letákov na vývesných paneloch v meste Topoľčany, na webových stránkach RÚVZ Topoľčany, v regionálnej tlači, počas zdravotno-výchovných akcií oddelenia podpory zdravia formou letákov a propagačných materiálov, v mesačných hláseniach pre lekárov okresu, informačných paneloch na RÚVZ Topoľčany.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľom je posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania.

Vyhodnotenie: Informačný systém EPIS sa využíva v plnej miere na monitorovanie výskytu infekčných ochorení v okrese Topoľčany, ale i v celej SR prostredníctvom Systému rýchleho varovania. O epidemiologickej situácii v okrese 1x mesačne podávali sme správy na RÚVZ Banská Bystrica, okolitým RÚVZ, všetkým RÚVZ v Nitrianskom kraji, vedeniu NsP n.o. Topoľčany a všetkým lekárom prvého kontaktu v okrese. Opakovane sme upozorňovali všetkých lekárov na výhody využívania epidemiologického informačného systému EPIS. V roku 2012 sa postupne zapájali do hlásenia v programe EPIS aj laboratória klinickej mikrobiológie. V našom okrese touto formou hlási výsledky laboratórnych vyšetrení zatiaľ jedno (neštátne) laboratórium. K 31.12.2014 sme spolu vykazovali v informačnom programe EPIS 1285 ochorení a 23102 akútnych respiračných ochorení, z toho 1996 chrípke podobných ochorení. Spolu bolo hlásených 247 komplikácií, čo je 1,07% z celkovo hlásených ARO a CHPO.

Z celkového počtu vykazovaných ochorení bolo 114 salmonelových enteritíd, 2 vylúčovania salmonel, 1 lokalizovaná salmonelová infekcia, 3 šigelózy, 175 kampylobakteriálnych enteritíd, 42 iných hnačkových ochorení (z toho 3 NN), 111 rotavírusových hnačkových ochorení (z toho 6 NN), 64 hnačkových ochorení spôsobených norovírusom, 19 adenovírusových hnačkových ochorení, 2 giardiózy, 1 extraintestinálna yersinióza, 9 lymfských borelióz, 1 kliešťová encefalitída, 442 ochorení na varicellu, 40 herpes zoster, 3 erysipelas, 15 mononukleóz, 6 chronická VHB, 1 nosičstvo vírusu VHB, 4 chronické VHC, 12 ohrození besnotou, 2 nešpecifikovaný bakteriálny zápal mozgových plien, 1 listériová meningitída, 4 vírusové meningitídy, 1 zosterová meningitída, 1 chlamýdiový zápal spojoviek, 6 šarlachov, 6 čiernych kašľov, 5 septikémií (z toho 1 NN), 7 iných vírusových infekcií kože, 1 dermatofytóza, 2 toxoplazmózy, 1 enterobióza, 1 iná helmintóza, 1 svrab, 3 TBC, 1 tuberkulóza meningitída, 1 chrípka, 1 SARI, 41 sexuálne prenosných ochorení, 61 akútnych infekcií spôsobených MRSA a 78 nozokomiálnych infekcií.

Do programu EPIS sa vkladajú podľa potreby ďalšie údaje, ktoré vyžaduje systém TESSY

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľom je zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach.

Vyhodnotenie: v okrese Topoľčany je jedno lôžkové zdravotnícke zariadenie – NsP n.o. Topoľčany, s počtom lôžok 325, z ktorého v roku 2014 bolo hlásených 78 nozokomiálnych ochorení. Ide o aktívny a pasívny zber údajov (z hlásenia z jednotlivých oddelení a z oddelenia klinickej mikrobiológie a pri výkone ŠZD). Biologický materiál od všetkých pacientov hospitalizovaných v NsP n.o. Topoľčany vyšetruje oddelenie klinickej mikrobiológie tunajšej nemocnice alebo súkromné laboratórium HPL. Najviac infekcií hlásilo OAIM+CJIS, toto oddelenie hlásilo i infekcie, ktoré vznikali na iných oddeleniach. Z celkového počtu hlásených nozokomiálnych nákaz bolo v tomto roku najviac urologických infekcií. Ako najčastejšie

etiologické agens, ktoré sa uplatnilo pri vzniku nozokomiálnych infekcií boli baktérie rodu *Klebsiella*.

V spádovom území okresu Topoľčany evidujeme spolu 195 neštátnych zdravotníckych zariadení. Nemocnica v Topoľčanoch nie je zapojená do programu EÚ HELICS.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný na mikrobiálny monitoring oddelení a kontrolu prevádzkových poriadkov a vykonal sa na týchto oddeleniach: OAIM, interné 6x, chirurgické, ortopedické, traumatologické, COS 2x a mobilné operačné sály. Spolu bolo odobratých 154 vzoriek zo sterilného materiálu, z prostredia, z rúk personálu, z odevu personálu, dezinfekčných roztokov a sterilizačných prístrojov.

K 31.12.2014 bolo vykonaných 104 kontrol funkčnej schopnosti sterilizačných prístrojov, čo bolo 194 vzoriek.

Všetky vzorky boli vyšetrované v akreditovanom laboratórnom pracovisku RÚVZ Nitra.

Súčasne boli poskytované konzultácie k projektovej dokumentácii, k hygienicko-epidemiologickému režimu, poradenstvo pri výskyte multirezistentných bakteriálnych kmeňov.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľom je ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami a zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh.

Vyhodnotenie: k 31.12.2014 sme do SRV SR hlásili 4 mimoriadne epidemiologické udalosti – 2 epidémie salmonelových enterítid v jednej základnej škole a v zariadení sociálnych služieb, v mesiaci február 1 ochorenie a úmrtie 2 ročného dieťaťa neočkovaného proti TBC na tuberkulózu meningitídu a 1x ochorenie na SARI u 67 ročnej ženy potvrdené rýchlostestom, ktorý bol vykonaný na OKM NsP n.o. Topoľčany - chrípka A,B negat, RS vírus pozit..

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vo výskyte Eboly v krajinách západnej Afriky bola od októbra 2014 nariadená 24 hodinová pohotovostná telefonická služba. V súvislosti s touto situáciou pracovníci epidemiológie vykonali edukáciu vybraných zdravotníckych pracovníkov (záchranná služba, všeobecní lekári pre dospelých a infektológovia, zdravotnícky pracovníci a manažment nemocnice, pracovníci RÚVZ).

Informácie o mimoriadnych udalostiach zasielame v pravidelných týždenných hláseniach na RÚVZ so sídlom v Nitre.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Vyhodnotenie: v rámci plnenia tejto úlohy boli k 31.12.2014 odobraté vzorky odpadovej vody v ČOV Topoľčany podľa vopred stanoveného harmonogramu ÚVZ SR Bratislava a to: 26.02.2014, 09.04.2014, 21.05.201, 09.07.2014, 10.09.2014, 05.11.2014 a 10.12.2014. Vzorky odpadových vôd boli vyšetrené vo virologickom laboratóriu Bratislava – s negatívnym výsledkom, okrem poslednej vzorky, ktorej výsledok ešte nemáme.

V tomto roku sme nemali hlásené žiadne ochorenie ani podozrenie z ochorenia na akútnu chabú parézu.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, hlavne žiaci 9.ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a chovania sa mladých ľudí.

Vyhodnotenie: v našom okrese sme k 31.12.2014 ochorenie na AIDS hlásené nemali; vyšetrených bolo spolu 8453 osôb s negatívnym výsledkom v 2 laboratóriách (darcovia krvi, gravidné ženy, pacienti s pohlavnými chorobami, užívatelia drog a iné), certifikát v tomto období nebol vydaný.

V okrese evidujeme 2 prípady bezpríznakových stavov infekcie HIV – Z2, ktoré boli hlásené a vykazované ešte v roku 2010. V tomto roku sme infekcie HIV hlásené nemali.

V roku 2014 bolo prednesených 6 prednášok/130 osôb s problematikou HIV/AIDS na základných školách (7, 8 a 9 ročníky) v okrese Topoľčany .

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Vyhodnotenie: na RÚVZ so sídlom v Topoľčanoch je zriadená pri oddelení epidemiológie „Poradňa očkovania“, v ktorej poskytujú informácie pracovníci oddelenia. Činnosť poradne je zameraná najčastejšie na telefonické dotazy a osobné konzultácie. Najčastejšie dotazy sa týkali odmietnutia očkovania, výkonu očkovania pred odchodom do zahraničia, dotazy na iné druhy nepovinného očkovania, nežiadúcich účinkov a kontraindikácií.

V roku 2014 sme mali hlásené 2 ochorenia na TBC potvrdené kultivačne u 37 a 44 ročných mužov. Ochorenia boli potvrdené mikroskopicky, kultivačne a histologicky. Obaja ochoreli ešte v minulom roku, ale nahlásené nám boli až vo februári t.r. Očkovanie proti TBC sa nám zatiaľ nepodarilo zistiť a 1 ochorenie u 2 ročného neočkovaného dieťaťa na tuberkulózu meningitídu, ktoré exitovalo na danú diagnózu.

V rámci skríningu pri výskyte tuberkulóznej meningitídy bolo vyhládané aj jedno ochorenie na TBC vnútrohruďníkových lymfatických uzlín u 2 ročného, vzhľadom na vek riadne očkovaného rómskeho dieťaťa.

V roku 2014 sme vykazovali spolu 6 ochorení na chronickú VHB, 1 nosičstvo vírusu VHB, 111 rotavírusových hnačiek a 442 ovčích kiahní – u neočkovaných osôb okrem dvoch detí, ktoré boli očkované vakcínou proti ovčím kiahňam.

Za sledované obdobie sme vykazovali aj 6 ochorení na pertussis v týchto vekových skupinách: 15 – 19 roční: 1 (u kompletne očkovanej osoby, naposledy v roku 1998), 45 – 54 roční: 1 (posledný záznam o očkovaní z roku 1971) a 65+ roční: 4 (osoby neočkované alebo údaj nebol k dispozícii).

V okrese Topoľčany boli v týždni od 22.4.2014 do 26.4. 2014 realizované tieto aktivity:

1. na internetovej stránke RÚVZ Topoľčany bol uverejnený materiál k EIW 2014, ktorého témou v tomto roku bola podpora očkovania v jednotlivých vekových skupinách.
2. na vývesnej tabuli v centre mesta Topoľčany a v budove RÚVZ boli propagačné materiály a článok s názvom Európsky imunizačný týždeň – EIW 2014 (Tlačová správa, Bratislava, 15. 4. 2014)
3. distribuovali sme písomný materiál s tematikou EIT do všetkých ambulancií lekárov prvého kontaktu a polikliniky v okrese Topoľčany,
4. formou dialógov sme apelovali na náhodných návštevníkov v ambulanciách,
5. telefonické poradenstvo laickej verejnosti a zdravotníckym pracovníkom.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cieleňá intervencia.

Vyhodnotenie: Najväčší vplyv na odmietavý postoj, najmä mladých ľudí a rodičov malých detí má narastajúci trend antivakcinačných aktivít. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. K 31.12.2014 sme zaevidovali 29 odmietnutí základného očkovania.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „Národný program podpory zdravia“

24. marec – SVETOVÝ DEŇ TUBERKULÓZY

V regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK a na internete sme uverejnili článok pod názvom „24. marec - Svetový deň tuberkulózy“.

7. apríl - SVETOVÝ DEŇ ZDRAVIA

V regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK a na internete sme uverejnili článok pod názvom „7. apríl – Svetový deň zdravia“.

10. máj – Svetový deň – Pohybom ku zdraviu

V regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK a na internete uverejnili článok pod názvom „10. máj – Svetový deň pohybom ku zdraviu“, v ktorom poukazujeme na význam pohybu ako významného faktora prevencie srdcovocievnych ochorení a vyzvali širokú verejnosť k pohybu.

31. máj – SVETOVÝ DEŇ BEZ TABAKU

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, na internete a v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK sme informovali verejnosť o tomto významnom dni. 30.5. sme na RÚVZ v Topoľčanoch pri tejto príležitosti robili deň otvorených dverí, ktorého sa zúčastnilo 14 osôb. Na

akcii sme záujemcom smokerlyzerom stanovovali koncentráciu CO vo výdychovom vzduchu a zároveň sme zdôrazňovali zdravotné riziká fajčenia. K tejto téme sme na základnej škole sv. Ladislava v Topoľčanoch uskutočnili 2 prednášky pre 41 žiakov.

26. jún – Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami

ZŠ sv. Ladislava v Topoľčanoch: 2 prednášky pre 43 žiakov 4. ročníka na tému Zdravotné dôsledky nadmerného užívania alkoholu.

V mestskej výveske a na paneloch RÚVZ informácie k téme zneužívania drog.

12. september – Svetový deň ústneho zdravia

V mestskej výveske, na paneloch v RÚVZ, na internete sme informovali verejnosť o tomto významnom dni. Na tému ústneho zdravia odznelo 10 prednášok, 8 prednášok na ZŠ Hollého ulici pre žiakov 1., 2., 3. a 4. ročníka pre 205 žiakov, 1 prednáška pre deti MŠ na Tribečskej ulici – 21 detí a 1 prednáška pre 43 detí MŠ na Gagarinovej ulici. Pri tejto príležitosti sme mali aj 2 prednášky pre chovancov Špeciálnej školy internátnej v Topoľčanoch, ktorej sa zúčastnilo 32 detí.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby

2 prednášky pre 53 študentov Obchodnej akadémie v Topoľčanoch.

23. september – Svetový deň srdca – mesiac o srdcových témach

O tomto významnom dni sme informovali verejnosť výveskou na paneli v meste, na internete a v regionálnom týždenníku MY – DNEŠOK. V Mestskej galérii v Topoľčanoch sme pri tejto príležitosti vyšetrovali záujemcom cholesterol, glykémiu, TK, BMI + antropometrické merania. Celkom sme vyšetřili 50 obyvateľom mesta cholesterol a 12 hladinu glukózy v krvi. V spolupráci s Mestom Topoľčany a MsKS Topoľčany sme usporiadali VII. Topoľčiansky deň zdravia. Aktivita bola zameraná na podporu zdravia a šírenie osvedy a výchovy medzi širokou verejnosťou. Občanom mesta a okresu sme ponúkli vyšetřenia vypovedajúce o ich zdravotnom stave so zameraním sa na prevenciu civilizacných ochorení. Na akcii sme vyšetřili 46 klientov a na základe výsledkov biochemických vyšetření poskytli poradenstvo v oblasti zdravej výživy a životného štýlu. Súčasťou biochemických vyšetření bolo aj meranie TK.

20. október – Svetový deň osteoporózy

Seminár v Inštitúte fyzioterapie, balneológie a liečebnej rehabilitácie v Piešťanoch na tému: „Osteoporóza a jej prevencia. Na túto tému sme odprednášali 2 prednášky pre seniorov v Mestskej knižnici a DSS, Čsl. armády v Topoľčanoch, ktorých sa zúčastnilo 38 občanov mesta. Pri tejto príležitosti sme záujemcom merali TK a vyplňali dotazník

9.2 „Národný program prevencie nadváhy a obezity“

Pri OPZ pracuje **poradňa pre znižovanie nadváhy a obezity**, ktorú v 1. polroku 2014 pravidelne navštevovali 2 klientky. Klientkam sme na prvom stretnutí urobili biochemické vyšetřenie krvi: cholesterol, glykémia, TAG, HDL a LDL cholesterol. Pri každom ďalšom stretnutí sme klientkam robili antropometrické merania, percentuálne stanovenie ich telesného tuku, váhu, analyzovali ich jedálny listok a pohybovú aktivitu. Takto sa s klientkami stretávame 1-krát za dva týždne.

9.5. 2014 Deň otvorených dverí: Aktivity sa zúčastnilo 9 obyvateľov, ktorým sme zmerali chol, glu, tg, HDL a LDL, antropometriu a % telesného tuku a poskytli sme im poradenstvo k významu pohybovej aktivity.

Prednášková činnosť:

Zdravá výživa	ZŠ Kovarce	4 prednášky	120 žiakov
Zdravá výživa.....	ZŠ Škultétyho TO.....	1 prednáška.....	46 žiakov
Výživa a obezita	ZŠ Kovarce	4 prednášky	120 žiakov

9.5 „Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike“

18.- 19.2. drogy.....	ZŠ sv. Ladislava TO.....	2 prednášky.....	98 žiakov
3.3. alkohol, drogy.....	SOŠ Vansovej.....	3 prednášky.....	60 študentov

9.6 „Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí“

31.3.2014 DSS Čsl. Armády v Topoľčanoch - prednáška k prevencii mozgu pre 21 seniorov.

Súčasťou prednášky bola aj práca so seniormi, vypracovanie pracovných listov zameraných na tréning pamäti. Zároveň sme seniorom merali krvný tlak.

30.4.2014 ZPCCH TO - prednáška pre 31 členov zväzu postihnutých civilizačnými chorobami na tému: aktivity a činnosť poradne zdravia pri RÚVZ v Topoľčanoch.

30.4.2014 ZPCCH TO - prednáška pre 31 členov zväzu postihnutých civilizačnými chorobami na tému: Diabetes mellitus.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

Prednášková činnosť:

Ústne zdravie.....	ZŠ Škultétyho TO.....	1 prednáška.....	46 žiakov
Prevencia ochorení mozgu.....	DSS Čsl. armády TO.....	1 prednáška.....	21 seniorov
Činnosť poradne zdravia.....	ZPCCH.....	1 prednáška.....	31 členov
Diabetes mellitus.....	ZPCCH.....	1 prednáška.....	31 členov
Fajčenie.....	ZŠ sv. Ladislava TO.....	2 prednášky.....	41 žiakov
Pohlavné choroby.....	obch. akadémia TO.....	4 prednášky.....	170 študentov
Prevencia AIDS	ZŠ Kovarce	6 prednášok	130 žiakov
Stomatohygiena	ZŠ N. Blatnica	4 prednášky	57 žiakov

9.8 CINDI program SR

Za obdobie roka 2014 sme v poradni zdravia vyšetrili 108 klientov (biochemické vyšetrenia, TK a antropometrické merania). Klientom sme na základe ich aktuálneho stavu a výsledkov vyšetrení stanovili skóre rizika KVCH. V indikovaných prípadoch sme klientom odporúčali aj ďalšie sledovanie a kontrolné vyšetrenie v Poradni zdravia.

V teréne sme za štandardných podmienok vyšetrili 28 klientov – záujemcom sme merali chol, glu, tg, HDL a LDL pečeňové testy, krvný tlak, telesný tuk, antropometriu a poskytli im zdravotno-výchovné poradenstvo.

„Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeléj populácie“

V roku 2014 sme vyšetrili a anamnesticky spracovali 56 klientov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trebišove**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

V rámci plnenia Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky IV. je implementovaný akčný plán pre prostredie a zdravie detí (CEHAPE) a jeho 4 regionálne ciele. V rámci týchto cieľov sú plnené aktivity zamerané okrem iných na zavedenie monitoringu kvality vôd na kúpanie v prírodných a rekreačných vodách (umelé kúpaliská). Od roku 2008 je do činnosti RÚVZ zavedený funkčný softvérový Informačný systém o kúpaliskách a kvalite vôd na kúpanie. Údaje o kúpaliskách sú priebežne doplňované do informačného systému (aktualizácia nových informácií prebieha počas letnej turistickej sezóny každý štvrtok do 12.00 hod).

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

Oddelenie HŽP pravidelne zverejňuje aktuálne informácie o prebiehajúcich aktivitách. Prioritnými oblasťami sú aktivity počas letnej turistickej sezóny, informácie k svetovému dňu vody, a pod.

Právnym predpisom pre hodnotenie kvality pitnej vody bolo NV SR č. 496/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa NV SR č. 354/2006 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na vodu určenú na ľudskú spotrebu a kontrolu kvality vody určenej na ľudskú spotrebu, ktoré rešpektuje odporúčania SZO z r. 2004 a je harmonizované so Smernicou 98/83/ES o kvalite vody určenej pre ľudskú spotrebu z roku 1998.

Úloha sa plní priebežne podľa harmonogramu odberov vzoriek pitnej vody, u kompletných rozborov podľa harmonogramu laboratórií RÚVZ Košice. V roku 2014 bolo v rámci monitoringu odobratých 49 vzoriek pitnej vody na analýzu podľa minimálneho rozsahu a 8 vzoriek pitnej vody na úplný rozbor (Trebišov – sieť, sídlisko SEVER, Kráľovský Chlmec – sieť, COOP Jednota, ÚV Borša- upravená voda, Sečovce – sieť, potraviny Milk Agro, Stankovce – sieť- Rodinný dom č. 13, Bačkov – sieť - Reedukačné centrum, Dvorianky – sieť, MŠ, Zemplínska Teplica – sieť, MŠ). Podľa výsledkov vyšetrení kvality vody vo vodovodoch spravovaných VVS a.s. vyhovovala požiadavkám Nariadenia vlády SR č. 496/2010 Z.z. Pre verejný vodovod Dvorianky, ktorého prevádzkovateľom je AQUASPIŠ spol. s r.o., Spišská Nová Ves naďalej pretrvávajú zákaz užívania pitnej vody (december, 2013), z dôvodu opakovaného vykazovania nadlimitných hodnôt dusičnanov v rozpätí 60 až 100 mg/l. Všetky odobraté a vyšetrené vzorky pitnej vody sú archivované v Informačnom systéme o pitnej vode. V spádovom území RÚVZ Trebišov sú všetky vodovody dezinfikované prípravkami na báze chlóru a nemáme v evidencii žiadny vodovod bez zdravotného zabezpečenia. Súbežne prebieha sledovanie výskytu infekčných ochorení.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Úloha je navrhnutá na roky 2013 až 2015 pre odbory hygieny životného prostredia, odbor pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného a pracovného prostredia. Spoluriešiteľmi je 8 regionálnych úradov verejného zdravotníctva v sídle kraja. RÚVZ so sídlom v Trebišove sa nepodieľa na realizácii tejto úlohy.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Úloha sa realizovala v spolupráci odborov hygieny životného prostredia a odborov hygieny detí a mládeže. V súlade s usmernením gestora projektu sa RÚVZ so sídlom v Trebišove spolupodieľa na realizácii úlohy, do projektu boli vytipované 2 ZŠ v okrese Trebišov (ZŠ Gorkého– Trebišov, ZŠ Obchodná – Sečovce), následne sa získal súhlas riaditeľov predmetných škôl s uskutočnením tohto projektu. V zmysle usmernenia boli spracované a zaslané kontaktné údaje škôl zapojených do projektu.

Do dotazníkového prieskumu boli zaradení žiaci 4. – 6. ročníkov, vo veku od 9 do 12 rokov. Boli realizované dotazníky o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiakov, dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov, dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka, dotazník o fajčení pre zamestnancov školy, dotazník o škole pre správcov budov, dotazník o kontrole školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrole vlhkosti a plesní, pracovníci RÚVZ vyplnili formulár - kontrola zariadení pre osobnú hygienu. Okrem dotazníkového prieskumu pracovníci RÚVZ vyhodnotili prítomnosť plesní a vlhkosti v školách, prístup a udržiavanie zariadení pre osobnú hygienu a hygienu. Údaje z dotazníkov budú spracované do databázy údajov a následne zaslané na sumarizáciu gestorovi projektu.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Vo vyhodnocovacom období prebiehal - Sreeningový monitoring vytypovaných vodárenských zdrojov a verejných vodovodov. RÚVZ so sídlom v Trebišove sa nepodieľal na realizácii tejto úlohy.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Gestorom a zároveň aj riešiteľom tejto úlohy je ÚVZ SR.

1.7 Mikrobiologické podmienky vo veľkých bazénových halách

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Žiline, ako riešiteľské pracoviská boli vybrané RÚVZ, ktoré dozorujú akvaparky – RÚVZ L. Mikuláš (Tatralandia), RÚVZ D. Kubín (Aquarelax D. Kubín), RÚVZ Poprad (Aquacity Poprad). Nakoľko v okrese Trebišov prevádzka akvaparku nie je zriadená, RÚVZ so sídlom v Trebišove sa nepodieľa na realizácii tejto úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPOSOBU PRÁCE

V roku 2014 sme v rámci ŠZD v okrese Trebišov, vykonali celkom 36 cielených previerok u zamestnávateľov so zameraním na zabezpečenie ochrany zdravia pri práci pomocou pracovnej zdravotnej služby v zmysle § 21, zák. č. 124/2006 o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci. V 20 prípadoch išlo o pracoviská s vyhlásenými rizikovými prácami.

V rámci ŠZD pracovníci PPL konzultovali zabezpečenie ochrany zdravia pri práci prostredníctvom bezpečnostnotechnickej služby a pracovnej zdravotnej služby, zároveň poskytovali odborné poradenstvo pri zabezpečení zdravotného dohľadu v súlade s § 30 a 30a novely zákona č. 355/2007 Z.z.

Podľa zistení je zabezpečenie zdravotného dohľadu a dohľadu nad pracovnými podmienkami prostredníctvom PZS na dostatočnej úrovni avšak niektorí zamestnávateľa, u ktorých evidujeme rizikové práce, zrušili zmluvy s PZS (GHP Medical Services s.r.o. Michalovce) z dôvodu nedôsledného plnenia služieb pre zamestnávateľa v požadovanom rozsahu a na požadovanej úrovni v súlade s platnými právnymi predpismi.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

RÚVZ so sídlom v Trebišove získava údaje o zdravotných rizikách, vydáva rozhodnutia o zaradení prác do kategórie rizikových prác a vedie evidenciu o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v zamestnávateľských subjektoch okresu Trebišov.

V roku 2014 evidujeme v dozorovanom okrese **celkom 282 pracovníkov** vykonávajúcich rizikové práce **z toho 77 žien**, čo je oproti roku 2013 **pokles** celkového počtu pracovníkov vykonávajúcich rizikové práce o 50, z toho u žien nárast o 16. Rizikové práce s faktorom psychická pracovná záťaž sa nevyhlasovali.

V roku 2014 boli priebežne vykonávané kontroly plnenia opatrení vyplývajúcich zamestnávateľom z rozhodnutí o určení rizikových prác. Zároveň pracovníci PPL *v rámci samostatného projektu* uskutočnili štátny zdravotný dozor v 20 prevádzkach okresu Trebišov s počtom pracovníkov v evidencii rizikových prác 278. Získavali sme údaje:

- o hodnoteniach zdravotných rizík
- o zabezpečení zdravotného dohľadu (BT, PZS)
- o posudzovaní zdravotnej spôsobilosti
- o realizovaných opatreniach na zníženie rizika na pracovisku
- o kontrole a dodržiavaní OOPP
- o zabezpečovaní informovanosti
- o zabezpečovaní rekondičných pobytov
- o spoločných kontrolách BT a PZS na pracovisku.

Na základe získaných poznatkov sme v 13 prevádzkach nariadili prehodnotenie zdravotných rizík. V 9 prevádzkach sme na základe prehodnotenia zdravotných rizík a predložených výsledkov merania rizikových faktorov preradili pracovníkov do 2. kategórie rizika. V 2 prípadoch sa nám potvrdila nutnosť vyhlásenia rizikových prác, nakoľko výsledky merania prekročovali NPEL stanovené zákonom. V 2 prípadoch ešte nemáme k dispozícii výsledky merania rizikového faktora. Najväčšie nedostatky sme zaznamenali v zabezpečení pracovnej zdravotnej služby a vo výkone hodnotenia zdravotných rizík na pracovisku. Vo všetkých prípadoch boli zistené nedostatky prekonzultované s prevádzkovateľom a bezpečnostným technikom prevádzky. Nedostatky boli kontinuálne odstraňované, uskutočňovali sa úpravy na pracovisku s cieľom zníženia rizikového faktora, zabezpečovali sa následné merania rizikového faktora a prehodnotenia kategorizácie prác.

U samostatne hospodáriacich osôb sme v roku 2014 rizikové práce nevyhlasovali, podobne ani u rizikového faktora ionizujúce žiarenie a psychická záťaž.

Zaradenie do kategórie rizikových prác

Na základe návrhu zamestnávateľov bolo vydaných **6 rozhodnutí** vo veci zaradenia prác do kategórií z hľadiska zdravotných rizík.

1. Eustream a.s., líniová časť Sečovce – rozvod plynu, vyhlásené boli rizikové práce v **kategorii 4 (hluk) s počtom pracovníkov 1 z toho žien 0.**

2. Lesy SR š.p., manipulačný sklad Sečovce, vyhlásené boli **rizikové práce v kategorii 4 (hluk, vibrácie) v tomto roku 2 krát s počtom pracovníkov 2 z toho žien 0.**

3. Pekáreň Mikuláš Lubinský, Streda nad Bodrogom – vyhlásené boli **rizikové práce 3. a 4. kategórie (pevný rastlinný aerosól – múka).**

Na tieto už existujúce rizikové pracoviská sme vydali nové rozhodnutia **s celkovým počtom exponovaných zamestnancov 5 z toho 0 žien.**

4. Tatragónka a.s. Poprad prevádzka Trebišov – vyhlásené rizikové práce v 3. a 4. kategórii rizika pre expozíciu rizikovým faktorom **hluk a pevný aerosól s celkovým počtom pracovníkov 128 z toho 6 žien.**

5. TAJBA a.s. Čaña prevádzka obilný sklad Michalany – vyhlásené rizikové práce 3 kategórie pri expozícii rizikovým faktorom **hluk a pevný aerosól rastlinný s počtom pracovníkov 5 z toho 0 žien.**

Na základe prehodnotenia zdravotných rizík o určení rizikových prác sme vyradili z kategórie rizikových prác - 8 pracovísk.

1. SAB Slovakia s.r.o. Veľaty - vyradenie pracovníkov z rizikových prác vo výrobní dielni povrchového opracovania kovových výrobkov používaných v galantérii pri expozícii rizikovému faktoru **hluk s počtom 6 zamestnancov z toho 1 žena.** Prevádzka ukončila svoju činnosť k 31. 1. 2014.

2. Irena Gazdagová – GI – MARKET Kráľovský Chlmec – vyradenie pracovníkov z rizikových prác v pekárni pri expozícii rastlinným pevným aerosólom - múka s počtom zamestnancov 7 z toho 1 žena.

3. Sandra s.r.o. pekáreň Trebišov - vyradenie pracovníkov z rizikových prác v pekárni pri expozícii rastlinným pevným aerosólom - múka s počtom zamestnancov 12 z toho 5 žien.

4. Pekáreň Gulyášová s.r.o. Streda nad Bodrogom - vyradenie pracovníkov z rizikových prác v pekárni pri expozícii rastlinným pevným aerosólom - múka s počtom zamestnancov 9 z toho 2 žien.

5. Tofako s.r.o. Sečovce – pekáreň – vyradenie pracovníkov z rizikových prác v pekárni pri expozícii rastlinným pevným aerosólom - múka s počtom zamestnancov 3 z toho 0 žien.

6. Inter Region s.r.o. Kráľovský Chlmec – vyradenie pracovníkov z rizikových prác vo výrobní dielni pri výrobe drevených bubnov v expozícii rizikového faktora **hluk s počtom pracovníkov 3 z toho 0 žien.**

7. Agroreal a.s. Streda nad Bodrogom – vyradenie pracovníkov z rizikových prác pri expozícii rizikového faktora **pevný aerosól obilný s počtom pracovníkov 4 z toho žien 0.**

8. Agrozoran s.r.o. Michalany - vyradenie pracovníkov z rizikových prác pri expozícii rizikového faktora **chemická látka – postreky s počtom pracovníkov 3 z toho žien 0.**

Zamestnávateľom, ktorých zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme v prvom polroku 2014 uložili 4 rozhodnutia - pokyny za neplnenie opatrení na ochranu zdravia zamestnancov a to v týchto firmách: Tofako s.r.o. Sečovce, Sandra s.r.o. Trebišov, Judita Gulyášová, Streda nad Bodrogom a GI Market - Irena Gazdagová, Kráľovský Chlmec.

Vo všetkých prípadoch sa jednalo o prevádzky pekární, kde najväčší nedostatok predstavovali chýbajúce objektivizácie pri expozícii rastlinným pevným aerosólom a nedostatočná úroveň hygieny na prevádzkach. Všetky zistené nedostatky zistené pri výkone ŠZD boli konzultované a priebežne odstraňované.

Povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných opatreniach na pracovisku zamestnávateľa doručili zo 7 prevádzok.

Súhrne údaje o rizikových prácach a exponovaných pracovníkoch v roku 2014 za dozorovaný okres Trebišov sme zadávali do programu ASTR a výstupné zostavy sme zaslali e-mailom na ÚVZ SR odbor PPL v Bratislave.

Sankcie za neplnenie povinností pri ochrane zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce sme v roku 2014 neukladali.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 pracovníci PPL vykonali 16 previerok v prevádzkach okresu Trebišov, zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V poľnohospodárskom podniku sme vykonali 2 previerky, v predajniach, v ktorých sortimente sa nachádzajú aj agrochemikálie patriace medzi toxické látky a zmesi sme vykonali 8 previerok a 10 cielených previerok v prevádzkach, kde zamestnanci prichádzajú do styku s toxickými látkami a zmesami (3 autoservisy, 3 kovovýroby, vodárenská spoločnosť, protektorovanie pneumatík, výroba ponožiek, výroba kovových skriniek). Cieľene sa kontrolovalo zabezpečenie ochrany zdravia pri práci, nakladanie s odpadov, zabezpečenie odbornej spôsobilosti na prácu s jedmi a na základe získaných údajov v rámci ŠZD sa následne vykonávalo poradenstvo pre zamestnancov i zamestnávateľov.

Na dosiahnutie zvýšenia miery uvedomenia si zdravotných rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva veľmi toxickým a toxickým látkam a zmesiam sa rozdalo 15 kontrolných listov „Dotazník informovanosti zamestnancov ma ochranu zdravia pri práci s chemickými faktormi“.

V rámci posudkovej činnosti RÚVZ Trebišov vydal 9 rozhodnutí na manipuláciu a skladovanie toxických látok a zmesí a schválil 7 prevádzkových poriadkov na manipuláciu s týmito látkami.

Prevádzkovatelia boli upozornení na platnú legislatívu a potrebu zabezpečenia tejto odbornosti pre zamestnancov a boli poučení o charaktere, rizikách a povinnostiach pri predaji alebo manipulácii s toxickými látkami a zmesami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu

V okrese Trebišov v roku 2014 evidujeme 2 rizikové pracoviská, na ktorých sa pracuje s chemickými karcinogénmi s celkovým počtom exponovaných pracovníkov 24 z toho 20 žien. Jedná sa o onkologické ambulancie a onkologické oddelenie v NsP a.s. Trebišov. Na týchto pracoviskách sa pacientom podávajú chemoterapeutické prípravky v tabelárnej i injekčnej forme. V roku 2014 bolo na týchto pracoviskách vykonaných 2462 liečebných kúr s cytostatikami, z toho na oddelení bolo podaných 1896 a ambulantne 566 cytostatík. Na týchto pracoviskách sme vykonali kontrolu pracovných podmienok a kontrolu zabezpečenia lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci. Opatrenia na ochranu zdravia, zníženie a minimalizáciu expozície pracovníkov spočíva v príprave chemoterapeutických prípravkov v digestore, v dôslednom používaní osobných ochranných pracovných prostriedkov a ich pravidelnom udržiavaní, v dodržiavaní bezpečných pracovných postupov a v pravidelnej účasti na školení bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

V rámci cieleného ŠZD zameraného na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcich reprodukciu a látkam narúšajúcich endokrinný systém sme vykonali previerku v spoločnosti Silometal spol. s r.o. Sečovce. Spoločnosť sa okrem kovovýroby zaoberá aj ostryskávaním t.j. striekaním oceľových konštrukcií náterovými látkami. Pri tejto činnosti používa náterové látky a riedidlá pri ktorých bolo z kariet bezpečnostných údajov

zistené, že sa jedná o zmesi, ktoré podľa prílohy č. 1 NV č. 355/2006 disponujú NPEL v pracovnom ovzduší, ďalej tieto zmesi obsahujú prísady s klasifikáciami butanón-oxím - H351, 2-metoxypropanol H360D, nonylfenol - H361fd. RÚVZ so sídlom v Trebišove vydal pre túto prevádzku pokyn na objektivizáciu chemických faktorov v pracovnom ovzduší. Následne zamestnávateľ túto objektivizáciu predložil aj s posúdením expozície chemických faktorov v pracovnom ovzduší, z ktorého bolo zistené, že NPEL neprekračujú zákonom stanovené expozičné limity a pre pracovníka vykonávajúci činnosť striekania náterových látok je k dispozícii celotelový ochranný odev s umelým prívodom čerstvého vzduchu. Zamestnávateľ bol informovaný o nutnosti dôsledného používania OOPP a zabezpečení lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci.

V roku 2014 sme vydali 4 rozhodnutia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb. Zároveň sme zaevidovali 4 hlásené a vykonané odborné sanácie budov s obsahom azbestových materiálov spoločnosťou, ktorá má ÚVZ SR vydané oprávnenie na odstraňovanie azbestových materiálov zo stavieb. Vo všetkých prípadoch sa jednalo o odstránenie azbestocementového odpadového potrubia v inštalačných šachtách a obkladov stien bytového domu z dôvodu rekonštrukcie.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 sme prešetrili 3 podozrenia na chorobu z povolania. Podozrenie v súvislosti s DNJZ sme prešetrovali v dvoch prípadoch, a to:

1. pracovníčka skladu v spoločnosti Silometal spol. s.r.o. Sečovce
2. pracovník v profesii vodič cestného motorového vozidla v kategórii činností s prevahou fyzickej práce v spoločnosti Slovenská správa ciest, Cestmajsterský obvod Kráľovský Chlmec, stredisko Trebišov
3. pracovník v profesii zvarač, brusič v spoločnosti LUMIX TRADE spol. s.r.o. Trebišov prevádzka Čerhov a v spoločnosti Venas a.s. Trebišov prevádzka Streda nad Bodrogom.

Klinika pracovného lekárstva v Košiciach potvrdila priznanú chorobu z povolania:

1. položka 29-02 zoznamu chorôb z povolania v spoločnosti Silometal spol. s.r.o. Sečovce
2. položka 38-00 zoznamu chorôb z povolania v spoločnosti Venas a.s. Streda nad Bodrogom
3. položka 28-00 zoznamu chorôb z povolania v spoločnosti Slovenská správa ciest, Cestmajsterský obvod Kráľovský Chlmec, stredisko Trebišov.

Kópiu prešetrenia na chorobu z povolania z dôvodu DNJZ sme zasielali na RÚVZ Košice a ÚVZ SR. V rámci tejto úlohy sme počas výkonu previerok v jednotlivých prevádzkach okresu Trebišov prísne sledovali dodržiavanie režimu práce a odpočinku ako aj organizáciu práce a pracovné polohy.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRACI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Nadalej prebieha aktívna spolupráca PPL a služieb Poradne zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove. Pri tejto spolupráci sa poskytlo cielené poradenstvo na 3 pracoviskách s výrobným charakterom. V rámci tejto činnosti bolo spolu pre 57 pracovníkov priamo na pracovisku prevádzky poskytnuté meranie tlaku, hodnotenie BMI, meranie glukózy a cholesterolu, poskytovalo sa výživové poradenstvo a poradenstvo pri odvykaní od fajčenia.

Dňa 16.4.2014 sa konala spoločná akcia PPL, Poradne zdravia a Všeobecnej zdravotnej poisťovne v spoločnosti Elektroconnect s.r.o. Gelnica prevádzka Trebišov. Táto plánovaná spoločná akcia prebiehala vo vyhradených priestoroch spoločnosti Elektroconnect, kde mali

pracovníci prevádzky možnosť dobrovoľne sa zúčastniť na odborných vyšetreniach a konzultáciách.

Poradňa zdravia RÚVZ so sídlom v Trebišove poskytovala pracovníkom prevádzky meranie tlaku, meranie glukózy a cholesterolu a poradenstvo pri odvykaní od fajčenia. Všeobecná zdravotná poisťovňa poskytovala poradenstvo pri dentálnej hygiene. Odbornú konzultáciu ohľadom celkových vyšetrených parametrov poskytoval pracovníkom prevádzky všeobecný lekár.

Preventívne pracovné lekárstvo pri tejto akcii poskytlo odbornú konzultáciu v oblasti manipulácie s bremenami, minimalizácie fyzickej záťaže ako aj jednostranného zaťaženia pracovníkov pri pracovných činnostiach, dodržiavaním pitného režimu, dodržiavaním prestávok v práci a vykonalo ohliadku prevádzky s kontrolou hodnotenia rizikových faktorov pri jednotlivých činnostiach výroby. Pre všeobecnú informáciu boli poskytnuté postery s danými problematikami.

V rámci ŠZD sa poskytovalo poradenstvo v 62 malých a stredných výrobných podnikoch. Konzultácie sa týkali predovšetkým odborných usmernení v problematike objektivizácie rizikových faktorov na pracovisku a hodnotenia rizika. Najčastejšou prejednávanou problematikou bola prašnosť na pracovisku a expozícia pevným rastlinným aerosólom s dráždivým charakterom, jeho zníženie a opatrenia vyplývajúce z platnej legislatívy. Zistené nedostatky sa prejednávali aj s bezpečnostnými technikmi, ktorí zastrešovali preventívne a ochranné služby na jednotlivých prevádzkach. Počas priebežne vykonávaných previerkach sa zdôrazňovala potreba dôkladnej kontroly ochrany nefajčiarov, zabezpečenie vykonávanie lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k práci, poskytovanie OOPP a zabezpečenie školení zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci.

Poradenská činnosť zameraná na kontrolu a prevenciu ochrany nefajčiarov sa vykonala celkovo v 38 prípadoch. Celkovo oddelenie PPL poskytlo 421 konzultácií (v rámci ŠZD, telefonicky, priamo na oddelení a počas ohliadky pracovných priestorov).

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci.

Dňa 23. októbra 2014 sa na RÚVZ so sídlom v Trebišove konal „Deň otvorených dverí“ odboru preventívneho pracovného lekárstva v rámci kampane **Zdravé pracoviská bez stresu**. Hlavnou úlohou bolo zvýšiť informovanosť o strese a psychosociálnych rizikách na pracovisku a podnietiť zamestnávateľov, riadiacich pracovníkov a zamestnancov a ich zástupcov k spolupráci na riadení týchto rizík. Pracovníci odboru preventívneho pracovného lekárstva poskytovali konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci a k psychosociálnym faktorom práce a pracovného prostredia

Pracovníci odboru preventívneho pracovného lekárstva budú poskytovať konzultácie k otázkam týkajúcim sa ochrany zdravia pri práci a k psychosociálnym faktorom práce a pracovného prostredia

Spoločné dozorné aktivity s orgánmi inšpekcie práce a NIP sa realizovali v druhom polroku 2014. Jednalo sa o spoločnú kontrolu odboru PPL a Inšpektorátu práce Košice v spoločnosti AGROREÁL, a.s., Hlavná 322/166, Streda nad Bodrogom prevádzka Mlyn Klin nad Bodrogom dňa 10.10.2014. Zistené nedostatky boli odstránené. Bolo začaté správne konanie.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ – podnikové výsledky

Túto úlohu RÚVZ so sídlom v Trebišove neplnil

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V roku 2014 sme aktívne spolupracovali s príslušným Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny. Vykonali sme spoločné kontroly v 10 jestvujúcich prevádzkach s chráneným pracoviskom a 2 spoločné kontroly v novozriadených prevádzkach v rámci ohliadky pracovných priestorov chráneného pracoviska. Priestorové usporiadanie a vybavenie novozriadených pracovísk spĺňalo požiadavky NV SR č. 391/2006 o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru v jestvujúcich prevádzkach sa v 3 prípadoch zistilo, že pracovisko nespĺňa primeraný hygienický štandard resp. denná miestnosť pre pracovníkov so ZPS bola založená predávajúcím a používaným tovarom a následne táto miestnosť nemohla byť používaná na svoj účel. Vzhľadom na tieto zistenia sa uložili opatrenia v rámci zápisnice o výkone ŠZD. Pri opakovanej kontrole predmetných pracovísk bolo zistené, že všetky nedostatky boli v plnej miere odstránené a pracovisko vyhovovalo požiadavkám NV SR č. 391/2006 Z.z.

Zároveň v 3 pracoviskách zamestnávateľ nepredložil počas výkonu ŠZD dokumentáciu o vykonaní lekárskeho preventívneho prehliadok u ZPS pracovníkov. Túto chýbajúcu dokumentáciu zamestnávateľia do 7 dní predložili na RÚVZ so sídlom v Trebišove.

Celkovo v roku 2014 sme vydali 16 rozhodnutí na novozriadené prevádzky s chráneným pracoviskom pre 49 ZPS pracovníkov. Zároveň sme vydali 4 stanoviská v existujúcich prevádzkach pre 13 ZPS pracovníkov. Počet ZPS pracovníkov v prevádzkach, v ktorých sa vykonali spoločné kontroly s UPSVaR bol 26.

Celkový počet pracovníkov so ZPS na všetkých kontrolovaných prevádzkach v okrese Trebišov bol 88.

Z vykonávanej činnosti prevažoval predaj, jednoduché manuálne činnosti ako triedenie drobných komponentov pre automobilové spoločnosti – práca v sede za pracovným stolom, výroba vencov a výroba metiel z prútia. Dotazníky sme rozdali v spoločnosti, ktorá sa zaoberá archiváciou dokumentov a pracovníci so ZPS vykonávajú evidovanie prostredníctvom počítačovej techniky. Z dotazníkov sme zistili, že zamestnanci majú k dispozícii dostatočný čas na odpočinok vrátane obedňajšej prestávky a zamestnávateľ ich informoval o rizikách pri práci so zobrazovacou jednotkou. Pracovný priestor so zobrazovacou jednotkou bol vo všetkých prípadoch vhodne vybavený.

Prevažujúci druh postihnutia ZPS pracovníkov je podľa MKCH – 10: J, E, M, H, N, C, F,

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Úloha je plnená v spolupráci s referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia. Cieľová skupina pre tento projekt je ľahká práca a sledovanie výživového stavu sa uskutočnilo vo vybranej populačnej skupine v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR. Počet respondentov pre uvedené kategórie je 20:

- 1) Ľahko pracujúce ženy, veková kategória 19 – 34 rokov
- 2) Ľahko pracujúce ženy, veková kategória 35 – 54 rokov
- 3) Ľahko pracujúci muži, veková kategória 19 – 34 rokov
- 4) Ľahko pracujúci muži, veková kategória 35 – 54 rokov

Každý klient obdržal:

- **1-dňový jedálny lístok** –jedálny lístok vyplnený podľa pretlače bol počítačovo spracovaný v programe ALIMENTA
- **dotazník o životospráve** zahŕňal spotrebu potravín a pokrmov, pohybovú aktivitu a životosprávu
- **klinicko – somatický dotazník:** hmotnosť, výška, BMI, WHR, TKs, TKd
- **záznamový list pre biochemické vyšetrenie** – v poradni zdravia odobraná kapilárna krv na vyšterenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu: celkový cholesterol, triacylglyceroly, HDL cholesterol, LDL cholesterol a glukóza. Vyšetrenie bolo realizované prístrojom Reflotron.

Odpočet plnenia:

Získané údaje z vyplnených dotazníkov a vyšetrených ukazovateľov boli spracované v požadovanej forme a zaslané na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

Dotazník o životospráve - spotreba potravín a pokrmov - stravovacie zvyklosti:

- **Páňko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov:** 85 % žien udávalo spotrebu bežnej stravy a jej konzumáciu 3x denne (50 %). Konzumácia mäsa bravčového, hovädzieho aj hydinového je na rovnakej úrovni. 70 % nekonzumuje iné mäso (baranie, kráľčie, jahňacie a pod.). Konzumáciu morských rýb 1 až 2 krát do týždňa udávalo 80 % respondentov. Z konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov je najviac konzumované polotučné mlieko, kyslomliečne nápoje a smotanové jogurty. Tvrdé vysokotučné syry a tvaroh 75% respondentov konzumuje 1 až 2 krát do týždňa. Z pekárskych výrobkov sú najčastejšie konzumované celozrné výrobky. Zeleninu konzumuje pravidelne a veľmi často (4 až 5 krát do týždňa) 70 % respondentov, ovocie a strukoviny menej často. Z nealkoholických nápojov sú najviac konzumované minerálne a stolové vody. Viac je konzumovaná presso káva ako zalievaná, bylinný čaj prevláda nad ovocným a čiernym čajom. Z alkoholických nápojov prevláda konzumácia vína a piva. Sóju 50% respondentov nekonzumuje vôbec. Hľúbová zelenina, špenát, výživové doplnky s jódom a vajcia sú konzumované menej často (1až 2 krát do týždňa)

- **Páňko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov:** 100 % žien udávalo spotrebu bežnej stravy a jej konzumáciu 3x denne (55 %). Najčastejšie je konzumované bravčové a hydinové mäso, hovädzie a iné (baranie, kráľčie, jahňacie a pod.) až 60 % nekonzumuje vôbec. Konzumáciu morských rýb 1 až 2 krát do týždňa udávalo 80 % respondentov. Z konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov je najviac konzumované polotučné mlieko, kyslomliečne nápoje a smotanové jogurty. Syry tvrdé aj mäkké a a tvaroh 50% respondentov konzumuje 1 až 2 krát do týždňa. Z pekárskych výrobkov sú najčastejšie konzumované tmavé výrobky. Zeleninu konzumuje pravidelne a veľmi často (4 až 5 krát do týždňa) 60 % respondentov, ovocie a strukoviny menej často. Z nealkoholických nápojov sú najviac konzumované minerálne a stolové vody. Kávu presso aj zalievanú pravidelne a veľmi často konzumuje 45 % respondentov. Bylinný čaj prevláda nad ovocným a čiernym čajom. Alkoholické nápoje väčšina nekonzumuje alebo menej často konzumuje. Sóju, špenát a výživové doplnky s jódom 70% nekonzumuje vôbec. Hľúbová zelenina a a vajcia sú konzumované menej často (1až 2 krát do týždňa)

- **Páňko pracujúci muži, veková kategória 19 – 34 rokov:** 95 % mužov udávalo spotrebu bežnej stravy a jej konzumáciu 4x denne (50 %). Najčastejšie je konzumované bravčové, hydinové mäso a hovädzie, iné (baranie, kráľčie, jahňacie a pod.) až 60 %

nekonzumuje vôbec. Konzumáciu morských rýb 1 až 2 krát do týždňa udávalo 85 % respondentov. Z konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov je najviac konzumované polotučné mlieko, kyslomliečne nápoje a smotanové jogurty. Syry tvrdé aj mäkké a tvaroh cca 75% respondentov konzumuje 1 až 2 krát do týždňa. Z pekárskych výrobkov sú najčastejšie konzumované celozrnné výrobky. Zeleninu, ovocie a strukoviny konzumuje menej často (1 až 2 krát do týždňa) 65 % respondentov. Z nealkoholických nápojov sú najviac konzumované minerálne a stolové vody (65 %). Káva zalievaná je konzumovaná častejšie ako presso. Čaj ovocný prevláda nad bylinkovým a čiernym čajom. Z alkoholických nápojov 1 až 2 krát do týždňa sú konzumované destiláty (50 %) a pivo (45 %). Sóju a špenát 70% nekonzumuje vôbec. Hľubovú zeleninu a vajcia konzumuje 80 % respondentov menej často (1 až 2 krát do týždňa). Výživové doplnky s jódom 65% tiež konzumuje menej často

- Pádko pracujúci muži, veková kategória 35 – 54 rokov: 90 % mužov udávalo spotrebu bežnej stravy a jej konzumáciu 3 a viackrát denne (85%). Najčastejšie je konzumované bravčové, hydínové mäso a hovädzie, iné (baranie, králičie, jahňacie a pod.) 45 % nekonzumuje vôbec. Konzumáciu morských rýb 1 až 2 krát do týždňa udávalo 70 % respondentov. Z konzumácie mlieka a mliečnych výrobkov je najviac konzumované polotučné mlieko, kyslomliečne nápoje a smotanové jogurty. Syry tvrdé aj mäkké a tvaroh 65% respondentov konzumuje 1 až 2 krát do týždňa. Z pekárskych výrobkov sú najčastejšie konzumované celozrnné výrobky (80%). Ovocie pravidelne a veľmi často (4 až 5 krát do týždňa) konzumuje 55 % respondentov. Zeleninu a strukoviny konzumuje menej často (1 až 2 krát do týždňa) 75 % respondentov. Z nealkoholických nápojov sú najviac konzumované minerálne a stolové vody (65 %). Káva presso je konzumovaná častejšie ako zalievaná. Čaj čierny prevláda nad ovocným a bylinkovým čajom. Z alkoholických nápojov 1 až 2 krát do týždňa sú konzumované destiláty a víno (60 %). Sóju 45 % a špenát 55% nekonzumuje vôbec. Hľubovú zeleninu a vajcia konzumuje 70 % respondentov menej často (1 až 2 krát do týždňa). Výživové doplnky s jódom nekonzumuje 70% respondentov.

Dotazník o pohybovej aktivite a životospráve:

- Pádko pracujúce ženy, veková kategória 19 – 34: V tejto skupine 4 respondentky (20%) nemajú žiadnu pohybovú aktivitu a ako dôvod uvádzali nedostatok času. 25 % sa venuje pohybu 1 hodinu, 25% 6 a viac hodín, 20% asi 2-3 hodiny a 10% 4-5 hodín týždenne. 50 % vyhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú 20 % ako dobrú, 5% málo uspokojivú a 25% ako zlú. V poslednom období zmenilo svoju životosprávu 40% žien zdravším stravovaním a pohybovou aktivitou. 50% žien uviedlo, že je vo zvýšenej miere vystavených (doma alebo v zamestnaní) stresovým faktorom, odpoveď niekedy uviedlo 50%.

- Pádko pracujúce ženy, veková kategória 35 - 54: V tejto skupine 11 respondentiek (55%) nemá žiadnu pohybovú aktivitu a ako dôvod uvádzali nedostatok času. 20 % sa venuje pohybu 1 hodinu, 15% 4-5 hodín, 5% asi 2-3 hodiny a 5 % 6 a viac hodín týždenne. 50 % vyhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú, 20 % ako dobrú, 20% zlú a 10% málo uspokojivú. V poslednom období zmenilo svoju životosprávu 35% zdravším stravovaním a pohybovou aktivitou. 55% žien je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom, odpoveď niekedy uviedlo 40% a 1 zo žien (5%) nepocituje stresovú záťaž.

- Pádko pracujúci muži, veková kategória 19 - 34: V tejto skupine 11 respondentov (55%) nemá žiadnu pohybovú aktivitu a ako dôvod uvádzali nedostatok času. 20 % sa venuje pohybu 2-3 hodiny, 15% asi 1 hodinu, 10% 4-5 hodín týždenne. 60 % vyhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú, 30 % ako dobrú a 10% ako zlú. V poslednom období zmenilo

svoju životosprávu 15% zdravším stravovaním a pohybovou aktivitou. 40% mužov je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom a 60% iba niekedy.

- **Ľahko pracujúci muži, veková kategória 35 - 54:** v tejto skupine 8 respondentov (40%) nemá žiadnu pohybovú aktivitu a ako dôvod uvádzali nedostatok času, 30 % sa venuje pohybu asi 1 hodinu, 25% u 2-3 hodiny, 5% 6 a viac hodín týždenne. 30 % vyhodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú, 30 % ako dobrú, 20% ako málo uspokojivú a 20% ako zlú. V poslednom období zmenilo svoju životosprávu 5% pohybovou aktivitou. 45% mužov je vo zvýšenej miere vystavených stresovým faktorom, 50% iba niekedy a 5% nepocítiuje stresovú záťaž.

Sledovanie vybraných výživových faktorov z údajov v jednodňových jedálnych lístkoch:
spracované v tabuľkovej forme

Percentuálne plnenie sledovaných parametrov podľa OVD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 19 – 34 rokov

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametra	Priemerné percentuálne plnenie - %	Norma
energia	6931,2 KJ	72,96	9500 KJ
bielkoviny celkové	61,31 g	117,9	52 g
tuky celkové	69,05 g	106,23	65 g
sacharidy celkové	212,4 g	57,6	369 g
vitamín C	85,84 mg	114,5	75 g
voda	1,78 l	89,08	2 l
hrubá vláknina	5,1 g	23,2	22 g
NaCl	5600 mg	93,34	6000 mg
cholesterol	167,95 mg	56,0	300 mg
kyselina listová	0,198 mg	99	0,20 mg
kyselina linol.	8,72 g	124,6	7 g
kys. linolenová	1,27 g	63,3	2 g
železo	13,24 mg	82,75	16 mg
jód	0,11 mg	73,3	0,15 mg
vit. A	0,77 mg	90,6	0,85
vit. D	0,002 mg	25	0,008 mg
vit. E	5,71 mg	47,6	12,0 mg

Percentuálne plnenie sledovaných parametrov podľa OVD pre ľahko pracujúce ženy vo veku 35 – 54 rokov

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametra	Priemerné percentuálne plnenie - %	Norma
energia	6378,3 KJ	70,87	9000 KJ
bielkoviny celkové	65,0 g	127,5	51 g
tuky celkové	53,34 g	88,9	60 g
sacharidy celkové	209,18 g	59,4	352 g

vitamín C	87,5 mg	116,0	75,0 mg
voda	1,8 l	91,5	2 l
hrubá vláknina	5,4 g	24,6	22 g
NaCl	5534,15 mg	92,23	6000 mg
cholesterol	135,95 mg	45,32	300 mg
kyselina listová	0,23 mg	115	0,2 mg
kyselina linol.	8,37 g	119,6	7 g
kys. linolenová	1,13 g	56,5	2 g
železo	15,13 mg	100,9	15 mg
jód	0,13 mg	86,7	0,15 mg
vit. A	0,8 mg	94,1	0,85 mg
vit. D	0,0003 mg	3,75	0,008 mg
vit. E	4,3 mg	35,8	12 mg

Percentuálne plnenie sledovaných parametrov podľa OVD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 19 – 34 rokov

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametra	Priemerné percentuálne plnenie	Norma
energia	12 217,85 KJ	106,24	11 500 KJ
bielkoviny celkové	121,72 g	184,4	66 g
tuky celkové	121,56 g	152,0	80 g
sacharidy celkové	374,96 g	84,8	442 g
vitamín C	88,62 mg	110,8	80 mg
voda	2,4 l	119,6	2 l
hrubá vláknina	5,78 g	22,2	26 g
NaCl	9319,95 mg	155,3	6000 mg
cholesterol	339,8 mg	113,26	300 mg
kyselina listová	0,372 mg	186,0	0,2 mg
kyselina linol.	17,66 g	220,75	8 g
kys. linolenová	1,62 g	81,0	2 g
železo	20,29 mg	169,1	12 mg
jód	0,15 mg	100,0	0,15 mg
vit. A	2,5 mg	263,2	0,95 mg
vit. D	0,016 mg	200,0	0,008 mg
vit. E	9,26 mg	77,2	12 mg

Percentuálne plnenie sledovaných parametrov podľa OVD pre ľahko pracujúcich mužov vo veku 34 – 54 rokov

Sledovaný parameter	Priemer sledovaného parametra	Priemerné percentuálne plnenie	Norma
energia	9 509,6 KJ	86,5	11 000 KJ

bielkoviny celkové	82,62 g	129,1	64 g
tuky celkové	91,9 g	122,6	75 g
sacharidy celkové	314,2 g	74,1	424 g
vitamín C	127,25 mg	159,1	80 mg
voda	2,1 l	105,4	2 l
hrubá vláknina	8,34 g	34,8	24 g
NaCl	8 487,0 mg	141,5	6000 mg
cholesterol	223,2 g	74,4	300 g
kyselina listová	0,245 mg	122,5	0,2 mg
kyselina linol.	13,33 g	166,6	8 g
kys. linolenová	1,63 g	81,5	2 g
železo	29,44 mg	245,3	12 mg
jód	0,18 mg	120,0	0,15 mg
vit. A	0,61 mg	64,2	0,95 mg
vit. D	0,0014 mg	28,0	0,005 mg
vit. E	6,67 mg	55,6	12 mg

Klinicko – somatický dotazník a výsledky biochemického vyšetrenia:

- **Pahko pracujúce ženy, veková kategória 19 – 34:** zo sledovaného počtu 20 má normálnu hmotnosť 13 žien, 5 nadváhu a 2 obezitu, WHR v norme bolo u 16 žien, hodnota systolického a diastolického tlaku bola v norme u 20 žien, hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 18 žien, HDL mali v norme iba 3 ženy, hodnoty triglyceridov a glykémie boli v norme u všetkých žien, LDL bolo v norme u 15 žien, AI bol v norme u 18 žien

- **Pahko pracujúce ženy, veková kategória 35 – 54:** zo sledovaného počtu 20 má normálnu hmotnosť iba 5 žien, 10 nadváhu a 5 obezitu, WHR v norme bolo u 10 žien, hodnota systolického tlaku bola v norme u 17 žien, diastolický tlak bol v norme u 16 žien, hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 10 žien, HDL malo v norme 7 žien, hodnoty triglyceridov boli v norme u 15 žien, glykémia bola v norme u všetkých žien, LDL bolo v norme u 7 žien, AI bol v norme u 13 žien

- **Pahko pracujúci muži, veková kategória 19 – 34:** zo sledovaného počtu 20 má normálnu hmotnosť 12 mužov, 6 nadváhu a 2 obezitu, WHR v norme bolo u 15 mužov, hodnota systolického tlaku bola v norme u 20 mužov, diastolický tlak bol v norme u 19 mužov, hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 18 mužov, HDL mali v norme iba 2 muži, hodnoty triglyceridov boli v norme u 17 mužov, glykémia bola v norme u všetkých mužov, LDL bolo v norme u 13 mužov, AI bol v norme u 13 mužov

- **Pahko pracujúci muži, veková kategória 35 - 54** zo sledovaného počtu 20 má normálnu hmotnosť 5 mužov, 9 nadváhu a 6 obezitu, WHR v norme bolo u 7 mužov, hodnota systolického tlaku bola v norme u 15 mužov, diastolický tlak bol v norme u 14 mužov, hladinu celkového cholesterolu v sére malo v norme 14 mužov, HDL mali v norme iba 2 muži, hodnoty triglyceridov boli v norme u 16 mužov, glykémia bola v norme u 19 mužov, LDL bolo v norme u 6 mužov, AI bol v norme u 4 mužov

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

V rámci zabezpečenia plnenia úlohy bolo spolu odobratých 25 vzoriek kuchynskej soli, ktoré boli vyšetrené na KJ, KJO₃ a 24 vzoriek bolo vyšetrených na obsah feroxyanidu draselného. V regióne, v ktorom úradnú kontrolu vykonáva tunajší úrad evidujeme jednu baliareň soli. V baliarni bola vykonaná úradná kontrola s odberom vzorky, pri ktorej neboli zistené nedostatky.

Výsledky vyšetrených vzoriek jedlej soli v 23 vzorkách zodpovedali rozsahu povoleného obsahu KJ (KJ a KJO₃ ako KJ) v rozmedzí 15-35 mg/kg. V dvoch vzorkách bol zistený vyšší obsah KJ ako deklaroval výrobca na obale (zistené množstvo 36 mg/kg a 39 mg/kg, deklarované množstvo 15-35 mg/kg). Zistené množstvo protihrudkujúcej látky – feroxyanidu draselného (K₄FeCN₆) neprekročilo stanovený limit. Hodnota zisteného obsahu K₄FeCN₆ bola v rozmedzí od 0.0 do 12,9 mg/kg.

Celoročná správa spracovaná v tabuľkovej forme bola zaslaná na ďalšie spracovanie gestorskému pracovisku na RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach - pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a možnej migrácie nanočastíc.

– na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Cieľom úlohy je kontrola plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTONOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavania bezpečnosti papierových a kartonových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarskych farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartonových obalových materiálov do potravinárskych výrobkov. Na overenie dodržiavania bezpečnosti uvedených materiálov bola v mesiaci marec v supermarkete odobratá vzorka výrobku „Nestlé – chrumkavé zapekané musli s cereálnymi vločkami, mandľami a lieskovými orechmi“, krajina pôvodu Poľsko a zaslaná na vyšetrenie do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály RÚVZ so sídlom v Poprade. K dátumu vyhodnocovania predmetnej úlohy výsledky vyšetrenej vzorky nie sú nám k dispozícii.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Cieľom úlohy je kontrola plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľom úlohy je prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľom tejto úlohy bola:

- kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok
- kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
- vzdelávanie spotrebiteľov – Hlásenie závažných nežiadúcich účinkov kozmetických výrobkov”

Pri plnení tejto úlohy bolo na základe odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami a vypracovaného harmonogramu odobratých 10 druhov vzoriek kozmetických výrobkov a zaslaných na laboratórne vyšetrenie do určených laboratórií RÚVZ. Laboratórne vyšetrenie ťažkých kovov (Cd, Pb, Cr⁶⁺, Ni), fluóru, 2,2' – dioxyetanolu, konzervačných látok, kyseliny tioglykolovej, pH, formaldehydu a mikrobiologické vyšetrenie bolo požadované v jednotlivých vzorkách podľa odborného usmernenia. Pri výkone kontroly spojenej s odberom vzoriek neboli zistené nedostatky. Požadovaná dokumentácia bola k dispozícii a označovanie výrobkov bolo v súlade s platnou legislatívou.

Výsledky vyšetrených vzoriek vyhoveli požiadavkám platnej legislatívy. Vyhodnotenia vykonaných kontrol a odobratých vzoriek boli spracované v správach a zaslané na ÚVZ SR. Na základe 27 hlásení ÚVZ SR o výskyte nebezpečných kozmetických výrobkov bolo vykonaných 320 kontrol pri predaji a v sektore služieb. V kontrolovaných zariadeniach sa ani v jednom prípade hlásené nebezpečné výrobky nenašli. Zistenia z kontrol boli spracované v 26 správach a zaslané na ÚVZ SR.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Cieľom je monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch

- na plnení tejto úlohy sa RÚVZ so sídlom v Trebišove nepodieľa

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2.1 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Vyhodnotenie:

- Na základe metodických usmernení ÚVZ SR sa realizoval v okrese Trebišov projekt „TAD – školský prieskum o tabaku a drogách“.
- Zber údajov sa uskutočnil v určenom termíne od 22.IX. do 3.X.2014 na vybraných školách (Základná škola Cejkov a Stredná odborná škola, ul. Komenského 12, Trebišov). Školy, ktoré sa zúčastnili na prieskume boli vybrané náhodne a predstavujú reprezentatívnu vzorku všetkých žiakov 5.-9. ročníkov základných škôl a 1.-4. ročníkov stredných škôl na Slovensku. Všetci študenti mali zaručenú anonymitu a dotazníky vyplňali samostatne v učebni a dobrovoľne. Do prieskumu sa zapojilo 166 respondentov, z toho 136 žiakov a 30 učiteľov.
- Vypracované dotazníky a záznamy za každú triedu boli zaslané ÚVZ SR na ďalšie štatistické spracovanie.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Vyhodnotenie:

- Projekt bol realizovaný v I. etape podľa požiadaviek gestora.
- Na základe metodických postupov bola realizovaná na dvoch materských školách (MŠ Parchovany a MŠ ul. Škultétyho Trebišov) I. etapa projektu u detí vo vekovej skupine 3-6 rokov. Do projektu bola vybraná jedna mestská a jedna vidiecka materská škola.
- Zber údajov bol realizovaný prostredníctvom dotazníkovej metódy a vzhľadom na nízky vek respondentov „Dotazníky o úraze“ vyplňali rodičia resp. zákonní zástupcovia detí. Počet respondentov – 30.
- Zber údajov u detí predškolského školského veku a analýza údajov sa uskutočnil v prvom polroku 2014.
- Údaje z dotazníkov boli spracované v programe Excel a zaslané na sumarizáciu na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Vyhodnotenie:

- Projekt bol realizovaný podľa požiadaviek gestora v súvislosti s plnením úloh v rámci prioritných oblastí na úseku hygieny detí a mládeže, ako aj v zmysle napĺňania úloh EÚ akčného plánu detskej obezity na roky 2014 -2020 a zefektívnenia výkonu cieleného štátneho zdravotného dozoru pre vytvorenie predpokladov na zlepšenie životných podmienok detí a mládeže.
- Odborní zamestnanci referátu hygieny detí a mládeže tunajšieho úradu na základe metodického usmernenia ÚVZ SR vykonali 10 mimoriadnych kontrol v základných školách v meste a na vidieku, ktoré boli zamerané na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy.
- Výsledky kontrol boli spracované do správy, ktorá bola zaslaná na ÚVZ SR v určenom termíne.
- Zaradovanie počtu hodín TV do rozvrhu boli uvedené v tabuľke v Excely ako modus (najčastejšie vyskytujúceho sa čísla), hodiny TV sú zaradované na I. stupni najmä 4. vyučovaciu hodinu, na II. stupni sú zaradované hodiny TV najmä 5. vyučovaciu hodinu. Hoci sa v tabuľke uvádza na I. stupni č. 1, rovnako sa vyskytlo aj č. 3, tak isto uvádzame č. 3 a rovnako sa vyskytlo v dvoch prípadoch aj číslo 4.
- Zistený počet hodín TV u žiakov na I. stupni podľa uvedeného rozvrhu je po 2 hod. za týždeň rovnako vo všetkých kontrolovaných základných školách. Hoci sa uviedlo v tabuľke v Excely v jednom prípade č. 2, vyskytlo sa aj číslo 3, pretože na mestskej základnej škole v 1. a 2. ročníku majú hodiny TV po 2 hod. za týždeň a v 3.- 4. ročníkoch po 3 hod. za týždeň. Na II. stupni podľa uvedeného rozvrhu je tak isto ako na I. stupni po 2 hod. TV za týždeň, ale na 2 mestských školách je počet hodín TV v rozvrhu 3 hod. Zdvojené hodiny nie sú zaradené ani na jednej základnej škole.
- Ranné 10-minútové rozcvičky na základných školách nie sú zavedené, pretože nie sú zaradené v školskom vzdelávacom programe. Súčasne boli uvádzané aj iné dôvody, väčšina žiakov v školách je dochádzajúcich z okolia a ich dochádzka do školy je časovo viazaná na hromadnú dopravu. Na školách sú zavedené v triedach telovýchovné chvíľky počas vyučovania, okrem jednej základnej školy.
- Celkový počet kvalifikovaných učiteľov TV na I. a II. stupni je 98. Na II. stupni vidieckych základných škôl (5) vyučujú TV 17 učители bez odbornej kvalifikácie.
- Na základných školách žiaci využívajú aj iné možnosti telesnej a športovej výchovy, ktoré sú organizované základnou školou v rámci nepovinných predmetov a krúžkov v priestoroch školy napr. begbinton, športové hry, futbalový, florbalový, športovo-turistický, pohybové hry, zdravotnícko-športový ap..
- Na hodiny TV sa využívajú najmä vlastné telocvične (7) v priestoroch školy, ako aj priestory posilňovne, stolno-tenisová herne a vlastné vonkajšie priestory (futbalové ihrisko, volejbalové, basketbalové), doskočisko a iné priestory ako asfaltové ihrisko. Tri základné školy, ktoré nemajú vlastnú telocvičňu využívajú v jednom prípade prenajaté priestory

telocvične, ktorá je v areály školy a vlastné vonkajšie priestory, alebo priestory učební a chodieb. Bazény v okrese Trebišov t.č. nie sú v prevádzke, preto školy organizujú plavecké výcviky tak, ako aj školy v prírode a zotavovacie podujatia pre žiakov v iných okresoch, čo je finančne náročnejšie a preto aj dostupné len pre malú časť žiakov. Školské výlety organizujú všetky školy, okrem jednej základnej školy, ktorú navštevujú žiaci z rodín v hmotnej núdzi, preto škola školské výlety pre žiakov realizuje nepravidelne, podľa dostupnosti sponzorov. Branné cvičenia – „ochrana života a zdravia“ sa realizujú na každej základnej škole, podľa ročníkov. Frekvenciu určujú školy podľa ročníkov, pre I. stupeň 1 - 2 krát a pre žiakov II. stupňa 2 - 4 krát za školský rok.

- Zdravotná TV nie je zavedená na základných školách, nie sú vytvorené podmienky pre existenciu zdravotnej TV a integrovanej TV, chýbajú priestory a učitelia TV s odbornou spôsobilosťou.

Prvky zaradované do hodín TV :

	povinné	nepovinné	zdravotná TV
detský aerobik		++	
karate			
badminton	+	+++	
plávanie	+		
korčuľovanie	+	+++	
lyžovanie		+	
sauna			
úpoly	+		
florbal	++	+++	
minihádzaná		+	
trampolíny		+	
ping-pong		+	
volejbal, hádzaná, basketbal	+	++	
futbal	+	+	
stolný tenis	+		
hokejbal		+	
In-line korčuľovanie		+	

Iné formy pohybovej aktivity realizované pre žiakov školy :

	ročníky	počet akcií/šk. rok
Vychádzky, turistické vychádzky do okolia Dargov, Slanec, 100 jarných kilometrov,	1. – 9. roč.	14, 25, 33, 10, 12, 20, 20, 10,15, denne
branné cvičenia – „ochrana života a zdravia“ didaktické hry (I.st.) účelové cvičenia (II.st.)	1. – 4. roč.	1 - 2 krát
	5. – 9. roč.	2 - 4 krát
plavecký výcvik	1. – 4. roč, 3. – 6. roč.	1 krát
škola v prírode	1. – 4. roč.	1 - 2 krát
školské výlety	1.-9.roč.	1, 12, 7, 1, 32, 24, 33,

		60, 20.
Iné	Poddargovské dni žiakov, Malá detská olimpiáda, Komenského látka, Malý futbal, Športové aktivity organizované mestskými športovými klubmi	

- Pohybová aktivita detí v druhom polroku 2014 sa sledovala na základných školách v meste aj na vidieku, v ktorých bol v prvom polroku 2014 v rámci plnenia mimoriadnej úlohy vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“, v ktorom boli získané údaje o organizovaní povinných a nepovinných TV aktivít organizovaných školou.
- Projekt sa realizoval na základe metodických usmernení ÚVZ SR prostredníctvom dotazníkovej metódy na 10 vybraných základných školách z toho 5 mestských a 5 vidieckych, u žiakov 3. a 8. ročníkov.
- Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a 8. ročníku každej školy a vyplnil dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. Celkový počet dotazníkov - 20.
- V každom sledovanom ročníku t.j. v 3. a 8. ročníku vyplnili žiaci „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Počet respondentov bolo 400.
- Získané údaje z dotazníkov boli vložené do zaslaného formulára, ktorý bol zaslaný na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici. Údaje z dotazníkov sa použijú na tvorbu databázy.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKO V VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľom je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Vyhodnotenie:

– Úloha bola realizovaná pracovníkmi referátu hygieny detí a mládeže podľa požiadaviek gestora.

- Jedná sa o projekt, ktorý primárne rieši referát hygieny životného prostredia, referát hygieny detí a mládeže sa na ňom spolupodieľal realizáciou dotazníkového prieskumu a zberom dát na vybraných základných školách.
- Zber údajov prostredníctvom dotazníkového prieskumu bol realizovaný pracovníkmi referátu hygieny detí a mládeže na dvoch vybraných základných školách, ktoré sú rozdielne v rámci umiestnenia. Pri výbere škôl boli hodnotené kritéria umiestnenia školy tak, aby boli rovnomerne zastúpená rušná mestská časť a tichšia predmestská oblasť.
- Na základe metodického usmernenia bol uskutočnený dotazníkový prieskum u žiakov, rodičov, zamestnancov školy a pracovníkov RÚVZ na dvoch vybraných mestských základných školách v okrese Trebišov (ZŠ Gorkého Trebišov a ZŠ Obchodná Sečovce). Dotazníkový prieskum u žiakov, rodičov a zamestnancov školy bol anonymný, každému žiakovi bol pridelený ID kód.
- Do dotazníkového prieskumu boli zaradení žiaci 4. – 6. ročníkov, vo veku od 9 do 12 rokov. Boli realizované dotazníky o dýchacích a alergických príznakoch a domácom prostredí žiakov, dotazník o kvalite prostredia a komfortu na školách pre žiakov, dotazník o spôsobe cestovania do školy, o hygiene, fajčení, respiračných a alergických symptómov žiaka, dotazník o fajčení pre zamestnancov školy, dotazník o škole pre správcov budov, dotazník o kontrole školskej budovy – všeobecné informácie o budove a kontrole vlhkosti a plesní, pracovníci RÚVZ vyplnili formulár - kontrola zariadení pre osobnú hygienu. Okrem dotazníkového prieskumu pracovníci RÚVZ vyhodnotili prítomnosť plesní a vlhkostí v školách, prístup a udržiavanie zariadení pre osobnú hygienu a hygienu.
- Meranie mikroklimatických parametrov (teplota, RV a meranie koncentrácie CO², prachových častíc ap.) podľa usmernenia gestora nebolo v okrese Trebišov realizované.
- Údaje z dotazníkov budú spracované do databázy údajov a následne zaslané na sumarizáciu gestorovi projektu.

PROJEKTY, KTORÉ NIE SÚ SÚČASŤOU „PROGRAMOV A PROJEKTOV VYHLÁSENÝCH HH SR“ .

MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK Z POTRAVÍN V RÁMCI ÚKP.

Cieľ:

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí predškolského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Vyhodnotenie:

- Úloha sa plnila podľa požiadaviek gestora ÚVZ SR.
- V prvom polroku 2014 bol realizovaný na dvoch základných školách dotazníkový prieskum spotreby vybraných aditívnych látok u 20 žiakov vo veku 10 rokov na dvoch základných školách (ZŠ Pribinova Trebišov, ZŠ Michal'any).
- V rámci monitoringu sa sledovala spotreba vybraných prídavných látok – E - 200 – E–203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 - E 213 Kyselina benzoová - benzoany a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy.

- Výsledky o predpokladanom množstve skonzumovanej prídavnej látky z 24 hodinového dotazníka boli spracované v programe Excel.
- Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na sumarizáciu na ÚVZ SR v programe Excel v určenom termíne.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

1. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2014

Zabezpečené bolo *metodické usmerňovanie* príslušných poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pre dospelých v okrese Trebišov:

- *Január:* zverejnenie očkovacieho kalendára na rok 2014 pre povinné pravidelné očkovanie detí a dospelých na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove a zaslanie aktuálneho očkovacieho kalendára na neštátne zdravotnícke zariadenia v odbore všeobecné lekárstvo pre deti a dorast a pre dospelých;
- *Marec:* zverejnenie praktickej online - formy očkovacieho kalendára na rok 2014 pre verejnosť na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove s cieľom zvýšenia zdravotného uvedomenia občanov a podpory prevencie prenosných ochorení.
- *Apríl :*
  - Osobné a telefonické usmernenie všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast týkajúce sa epidémie parotitídy a výkonu očkovania a doočkovania podozrivých z nákazy, ktorí boli v kontakte s chorými na mumps.
  - Nadviazanie spolupráce s dvoma asistentmi osvedy zdravia (Platforma na podporu zdravia znevýhodnených komunit) v meste Sečovce a Trebišov a jej priebežné udržiavanie v záujme súčinnosti asistentov pri zabezpečovaní očkovania detí z marginalizovaných komunit (v zmysle platného očkovacieho kalendára pre pravidelné povinné očkovanie detí). Asistenti vykonávajú edukáciu o význame očkovania v rómskych komunitách a pomáhajú zákonným zástupcom detí a pediatrom pri výkone očkovania.
- *Máj:*
  - Kontaktovanie všeobecných praktických lekárov pre deti a dorast a písomné zaslanie zoznamov podozrivých z nákazy v detskom veku, ktorí boli v kontakte s chorými na mumps z dôvodu ich doočkovania.
  - Zverejnenie edukačného materiálu „Ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťami“ na web stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- *Jún:* Zverejnenie edukačného materiálu „Detská obrna – Odporúčania WHO a ECDC pre cestovateľov“.
- *Júl:* Aktualizácia informácií o činnosti Poradne očkovanie na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- *August:*
  - Propagácia stránky www.sprievodcaockovanim.sk na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove v časti Poradňa očkovania za účelom sprístupnenie ďalších relevantných informácií o očkovaní.
  - Vykonaný bol pohovor s poskytovateľom ambulantnej zdravotnej starostlivosti v odbore Detské lekárstvo, u ktorého je dlhodobá najnižšia úroveň zaočkovanosti za účelom zjednotenia nápravy – zvýšenia počtu zaočkovaných detí.

- *September*: Počas výkonu kontroly očkovania boli poskytovatelia ambulantnej zdravotnej starostlivosti v odbore detské lekárstvo usmernení o postupe pri doočkovaní detí, s ktorými sa zákonní zástupcovia nedostavili na očkovanie.
- *November*: Zverejnenie edukačných materiálov: „Rozhodujete sa o očkovaní? Spoločnite sa na fakty“ (leták), „Ako fungujú a čo obsahujú vakcíny“ (leták) na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove v časti Poradňa očkovania.

1. V rámci *Európskeho imunizačného týždňa (EIT)* boli vykonané aktivity:

- Propagácia Európskeho imunizačného týždňa 2014, zverejnenie vlastného edukačného letáku ako aj centrálne zaslaných edukačných materiálov na web stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.
- Propagácia Európskeho imunizačného týždňa 2014 na webových stránkach miest: Mesto Trebišov, Mesto Kráľovský Chlmec.
- Zaslanie informácie a edukačných letákov o predmetnej kampani na vybrané spolupracujúce obce, za účelom ich zverejnenia na výveskách a internetových stránkach obcí.
- Zaslanie informácie a edukačných letákov o kampani na materské a základné školy v okrese Trebišov.
- Informovanie pediatrických ambulancií o Platforme na podporu zdravia znevýhodnených skupín a o pôsobení asistentov osvedy zdravia v meste Sečovce a Trebišov.
- Prednáška a besedy o význame očkovania - pre rodičov detí predškolského veku, pre učiteľky v materských a základných školách. Informácie pre pediatrov boli zamerané na problematiku individuálnych očkovacích schém a problematiku epidemického výskytu parotitídy v okrese Trebišov.
- Informačný panel o EIW 2014 bol umiestnený v priestoroch RÚVZ so sídlom v Trebišove.

2. V rámci *vakcinačnej poradne* bola priebežne poskytovaná poradenská a bezplatná konzultačná činnosť v problematike imunizácie:

- poskytnutá bola 3 konzultácia o očkovaní do zahraničia;
- poskytnutých bolo 30 konzultácií o očkovaní pre lekárov prvého kontaktu v okrese Trebišov;
- poskytnutých bolo 8 konzultácií pre obyvateľov (laickú verejnosť) okresu Trebišov.

2. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním

▪ Táto úloha je vykonávaná priebežne. Kontrola očkovania bola vykonaná v septembri 2014.

▪ V skupine ochorení preventabilných očkovaním boli v prvom polroku 2014 hlásené tieto ochorenia:

- 21 rotavírusových enteritíd
- 12 akútnych vírusových hepatitíd typu A
- 1 chronická vírusová hepatitída typu B
- 57 novoevidovaných nosičov HBsAg - v 55 prípadoch sa jednalo o osoby neočkované proti VHB, v 2 prípadoch bol zdravotnej dokumentácii zistený záznam o podaní troch dávok vakcíny proti VHB.
- 28 ochorení na pertussis
- 172 ochorení na infekčnú parotitídu
- 6 ochorení na tuberkulózu pľúc (3 osoby neznámy očkovací status, 2 osoby neúplné očkovanie, 1 osoba kompletne očkované)
- 149 ochorení varicella
- 0 ochorení SARI.

- Z lôžkových zdravotníckych zariadení neboli hlásené žiadne podozrenia na SARI.

3. Manažment očkovania

- Lekári a sestry pracujúce v pediatrických obvod okresu Trebišov boli v roku 2014 opätovne usmernení v súvislosti so zabezpečením výkonu očkovania v zmysle platnej legislatívy. Upozornení boli na nutnosť opätovného predvolania detí, ktorých zákonní zástupcovia sa s deťmi nedostavili na očkovania po prvom predvolaní. Inštruovaní boli o spôsobe a obsahu žiadosti na schválenie individuálnych očkovacích schémy. V roku 2014 boli zaškolení dvaja noví zamestnanci pre potreby výkonu kontroly očkovania. Vypracovaná bola nová zápisnica pre kontrolu očkovania a písomné usmernenie pre lekárov k požadovanému obsahu dokumentácie, ktorá je predmetom kontroly očkovania.

- V súvislosti s epidémiou mumps v okrese Trebišov bola vykonaná podrobná kontrola očkovania u chorých a všetkých podozrivých z nákazy. Vypracované boli prehľady neočkovaných a neúplne očkovaných osôb podľa pediatrických obvodov, ktoré boli príslušným pediatrom doručené za účelom zabezpečenia doočkovania detí.

4. Kontrola očkovania v SR

- V marci 2014 bola vykonaná kontrola očkovania v zariadeniach sociálnych služieb a v detských domovoch zameraná očkovaním proti chrípke a proti pneumokokovým ochoreniam - vykonaných 16 kontrol.

- V septembri 2014 bola vykonaná kontrola očkovania za obdobie 01.09.2013 – 31.08.2014 v pediatrických obvodov v okrese Trebišov – vykonaných 28 kontrol. Realizovaná bola kontrola očkovania HBsAg negatívnych kontaktov nosičov vírusovej hepatitídy B - 33 kontrol.

- Za účelom zabezpečenia kontroly očkovania bolo v roku 2014 vykonaných spolu 77 kontrol očkovania.

5. Odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v rizikových skupinách obyvateľstva (Rómovia, migranti)

- Uskutočnené bolo jednanie zo zástupcami mesta Trebišov a mesta Sečovce o systéme spolupráce s pediatrickými ambulanciami na území miest v otázkach pomoci pri očkovaní detí z rómskych komunít.

- V roku 2014 bolo vydaných 118 individuálnych očkovacích schém za účelom doočkovania detí, u ktorých došlo k časovému omeškaniu vo vzťahu k platnému očkovaciemu kalendáru povinného pravidelného očkovania detí a dospelých.

- Nadviazanie spolupráce s dvomi asistentmi osvetly zdravia (Platforma na podporu zdravia znevýhodnených komunít) v meste Sečovce a Trebišov a jej priebežné udržiavanie v záujme súčinnosti asistentov pri zabezpečovaní očkovania detí z marginalizovaných komunít.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce

1. Laboratórna spolupráca na okresnej úrovni je dobrá. Invazívne kmene H. influenzae typu B neboli vykultivované.

2. Pravidelne je vykonávaná *analýza polyrezistentných kmeňov*. Z 10 kmeňov, ktoré boli vykultivované z *hemokultúr*, bol potvrdený 1 multirezistentný kmeň. Pri ostatných *nozokomiálnych nákazach* (mimo septikémií) boli potvrdené 3 multirezistentné kmene.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení

1. Úloha je plnená priebežne. Prenosné ochorenia sú hlásené z laboratórií v Košiciach (MEDY s.r.o., Synlab s.r.o., HPL s.r.o.) a Stropkove (Alpha medical a.s.). predmetné laboratória zabezpečujú hlásenie prostredníctvom systému EPIS, mailom alebo telefonicky. Pohlavne prenosné ochorenia sú hlásené z dermatovenerologických a gynekologických ambulancií. Zabezpečená je úzka spolupráca s infekčnou ambulanciou pri NsP Trebišov a.s. a infekčným oddelením NsP Michalovce a.s. pre pacientov s trvalým bydliskom v okrese Trebišov.

2. V júni 2014 boli zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov opätovne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 80% (pediatri 78% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 82%).

3. V priebehu roka 2014 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systému EPIS 11 lekárov.

4. Z lôžkových zdravotníckych zariadení v roku 2014 nebolo hlásené ani jedno ochorenie na SARI.

3. Spolupráca na zabránení šíreniu ochorení prenosných zo zvierat na ľudí s RVPS

Mesačne je zasielaná analýza o epidemiologickej situácii v okrese Trebišov pre RVPS. Hlásené nebolo žiadne úmrtie.

4. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení

1. Priebežne sa vykonáva *epidemiologické vyšetovanie v ohniskách nákaz* v závislosti na epidemiologickej situácii vo výskyte prenosných ochorení: V systéme EPIS bolo vykázaných **1525 ochorení**, spracovaných bolo **563 ohnisk.**

2. V roku 2014 došlo v okrese Trebišov k výskytu ochorení na *mumps*. Jednalo sa o epidemický výskyt u skupín obyvateľstva s nízkym hygienickým štandardom bývania a s problematickou compliance vo vzťahu k liečebnému režimu a vo vzťahu k dodržiavaniu protiepidemických opatrení. Primárne bola epidémia lokalizovaná v meste Trebišov, neskôr však došlo k rozšíreniu ochorenia až na regionálnu úroveň. Celkový počet hlásených ochorení *172 prípadov*.

3. V roku 2014 bol zaznamenaný výskyt *28 prípadov čierneho kašľa*, *2 prípady* ochorenia *Creutzfeldtovu-Jakobovu chorobu*.

4. Spracovaná bola 12-krát *mesačná analýza* prenosných ochorení v okrese Trebišov - je zabezpečená spätná informovanosť RÚVZ v Košiciach, v Banskej Bystrici, lekárov prvého kontaktu, mikrobiológov, infektológov, RVPS a obyvateľstva, písomne, emailom, aj na webovej stránke RÚVZ Trebišov.

5. *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **10 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.

6. Pribežne sa vykonávala *surveillance hemokultúr*, s následným epidemiologickým vyšetrením na príslušnom oddelení. V priebehu mesiacov január – december 2014 bolo vyšetrených **16 septikémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

7. Analýza *chrípkovej situácie* v okrese Trebišov:

- 12 - krát bola vykonaná mesačná analýza situácie v okrese Trebišov. Uverejnená je na webovej stránke RÚVZ Trebišov,
- 52 - krát týždenne bolo spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú uverejnené na webovej stránke RÚVZ Trebišov

8. Spolupracovalo sa na odberoch materiálu na chrípku so sentinelovými lekármi v okrese. V roku 2014 nebol zachytený kmeň pandemickej chrípky typu A (H1N1).

5. Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov

V Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce bolo v priebehu roka 2014 umiestnených **32** detí na krátke prechodné obdobie.

Rozdelenie umiestnených detí podľa pohlavia a veku:

- Dievčatá
  - počet spolu: 16
  - rozdelenie podľa dosiahnutého veku: 1 r., 2 r., 2 r., 3 r., 4 r., 4 r., 8 r., 8 r., 10 r., 12 r., 12 r., 13 r., 13 r., 13 r., 16 r., 15 r.
- Chlapci
  - počet spolu: 16
  - rozdelenie podľa dosiahnutého veku: 0 r., 2 r., 2 r., 4 r., 6 r., 7 r., 7 r., r., 7 r.8 r., 10 r., 10 r., 10 r., 11 r., 12 r., 17 r., 15 r.

V období umiestnenia v predmetnom zariadení, bol očkovací status detí neznámy. Zaistené osoby sú zvyčajne bez akejkoľvek zdravotnej dokumentácie a sú ďalej odosielané do iných útvarov policajného zaistenia pre cudzincov. Žiadne z detí nebolo počas umiestnenia v Útvare policajného zaistenia pre cudzincov Sečovce očkované.

6. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

1. Na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove je zabezpečená informovanosť obyvateľstva o výskyte prenosných ochorení v okrese Trebišov (s mesačnou frekvenciou) a o výskyte ARO a chrípke podobných ochorení v okrese (s týždennou frekvenciou).

2. Na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove boli ďalej uverejnené nasledovné informácie: „Praktická forma očkovacieho kalendára na rok 2014“, „Ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťami“, „Umývaj si ruky: zachrániš život“, „Európsky imunizačný týždeň“, „Informácia o epidémii hemoragickej horúčky Ebola v štáte Guinea“ a „Detská obrna - odporúčania WHO a ECDC pre cestovateľov“, „Rozhodujete sa o očkovaní? Spolahnite sa na fakty“, „Ako fungujú a čo obsahujú vakcíny“.

3. Na webových stránkach Mesta Trebišov a mesta Kráľovský Chlmec boli uverejnené články: „Európsky imunizačný týždeň“, Význam očkovania“, „Umývaj si ruky: zachrániš život“.

4. Do predškolských a školských zariadení boli zaslané informačné materiály o význame a prospešnosti očkovania v prevencii výskytu prenosných chorôb.

5. Zabezpečené boli 4 prednášky a besedy pre laickú verejnosť v okrese Trebišov – o význame a prospešnosti očkovania v prevencii výskytu prenosných chorôb a o problematike prenosných ochorení.

6. V súvislosti s epidémiou mumps v okrese Trebišov bolo poskytnuté odborné stanovisko RÚVZ so sídlom v Trebišove pre televíziu RTVS, JOJ, TASR, Markíza a Týždenník Slovenský východ. Zabezpečené bolo priebežné usmernenie všeobecných lekárov pre deti a dospelých.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

1. Skvalitniť hlásenie zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti

- V priebehu roka 2013 hlásilo chrípku a prenosné ochorenia do systém EPIS 11 lekárov.
- V júni 2014 boli zdravotnícke zariadenia ambulantnej a ústavnej zdravotnej starostlivosti v okrese Trebišov opätovne upozornené na dodržiavanie povinnosti hlásenia výskytu a podozrenia na výskyt povinne hlásených prenosných ochorení a nosičstva choroboplodných mikroorganizmov. V okrese Trebišov sa proporcia subjektov hlásiacich ARO a chrípke podobné ochorenia pohybuje na priemernej úrovni 80% (pediatri 78% a všeobecní praktickí lekári pre dospelých 82%).

2. Vyhľadanie všetkých relevantných údajov podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí

Do systému EPIS sa **kladajú** údaje podľa zoznamu položiek povinne hlásených do sietí od januára 2007.

- *Systém rýchleho varovania (SRV)* – vložených bolo **10 informácií** o mimoriadnych epidemiologických situáciách v okrese Trebišov.
- *Chrípka* - **52 x týždenne** spracovanie hlásení o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení.

3. Manažment epidémií

Analyzovaných bolo **17 epidémií**, ktoré boli hlásené do systému EPIS.

1. Pokračovanie protrahovanej epidémie syfilisu v okrese Trebišov od 03.01.2010 do 31.12.2014 bolo hlásených 225 ochorení. V priebehu roka 2014 bolo hlásených 36 ochorení, posledné ochorenie bolo hlásené dňa 18.12.2014.
2. Regionálna epidémia mumpsu v okrese Trebišov od 08.01.2014 do 31.12.2014 - exponovaných 1485 osôb, hlásených 172 ochorení;
3. Epidémia hnačiek a gastroenteritíd v obci Borša na ZŠ – exponovaných 225 osôb, hlásených 5 ochorení;
4. Epidémia črevných infekcií *Eserichie coli* v obci Viničky – „Hatfá škola v prírode“ - exponovaných – 47, hlásených 17 ochorení, hospitalizovaných 6 osôb;
5. Epidémia nešpecifikovanej vírusovej črevnej infekcie na mestskom kúpalisku Trebišov – exponovaných 33 osôb, hlásených 17 ochorení;
6. Rodinná epidémia kampylobakteriôzy v meste Trebišov – exponované 2 osoby, hlásené 2 ochorenia;
7. Rodinná epidémia kampylobakteriôzy v obci Veľké Ozorovce- exponovaných 7 osôb, hlásených 6 ochorení;
8. Rodinná epidémia Rotavírusovej enteritídy v obci Cejkov- exponovaných 5 osôb, hlásené 2 ochorenia, hospitalizovaná 1 osoba;

9. Rodinná epidémia Adenovírusovej enteritídy v obci Lastovce –exponovaných 10 osôb, hlásené 2 ochorenia, hospitalizované 2 osoby;
10. Rodinná epidémia salmonelózy v obci Novosad – exponovaných 5 osôb, hlásené 3 ochorenia;
11. Rodinná epidémia salmonelózy v obci Somotor – exponované 4 osoby, hlásené 2 ochorenia;
12. Rodinná epidémia salmonelózy v meste Kráľovský Chlmec – exponované 4 osoby, hlásené 4 ochorenia, hospitalizované 2 osoby;
13. Rodinná epidémia salmonelózy v meste Sečovce – exponovaných 6 osôb, hlásené 2 ochorenia;
14. Rodinná epidémia salmonelózy v obci Boľ – exponovaných 8 osôb, hlásené 3 ochorenia, hospitalizovaná 1 osoba;
15. Rodinná epidémia salmonelózy v meste Trebišov – exponované 2 osoby, hlásené 2 ochorenia;
16. Epidémia salmonelózy na oddelení TaRCH v NsP Trebišov –exponovaných 18 osôb, hlásené 3 ochorenia;
17. Rodinná epidémia salmonelózy v obci Čerhov - exponovaných 6 osôb, hlásené 3 ochorenia, hospitalizované 2 osôb.

4. Manažment kontaktov a ohnisk

1. Do systému EPIS bolo spolu **hlásených 1117 ochorení**:
  - Potvrdené prípady: 550
  - Pravdepodobné prípady: 101
  - Možné prípady: 413
  - Nosiči: 53
  - Importované ochorenia: 4 ochorenia (2x nosičstvo VHB, 1 ochorenie na diagnózou chronickú vírusovú hepatitída typu C, 1 ochorenie na rotavírusovú enteritídu)
  - Profesionálne ochorenia: neboli hlásené
  - Úmrtie na infekčné ochorenia: hlásené 1 úmrtie u 2 ročného chlapca. Dieťa bolo choré od polnoci 10.02.2014 - opakované vracanie, TT do 39,5°C sprevádzaná kŕčmi, prítomná tuhosť šije, koža našedlá s petéchiám. Poruchy vedomia, šokový stav. Ochorenie hlásené ako meningitis acuta na základe klinických príznakov. Odobratá krv na hematologické a biochemické vyšetrenie. Odobraté aj výtery z nosa, hrdla a konečníka. Výsledky negatívne na neisseriu meningitidis.
2. Spracovaných bolo **563 ohnisk** u **534 prenosných ochorení**, v ktorých boli vykonané protiepidemické opatrenia. V ohniskách bolo **vydaných 1946 opatrení pre ohniská**.
3. Vo všetkých ohniskách bolo vyšetrených **3072 kontaktov** a vykonaných bolo **983 návštev v ohnisku**.
4. Analýza jednotlivých ohnisk:
  - Pri **vírusovej hepatitíde typu A** bolo vyšetrovaných **125 kontaktov**, vydaných bolo **125 rozhodnutí** pre opatrenia v ohniskách 9-tich potvrdených prípadov vírusovej hepatitídy.
  - Vykonaných bolo **73 návštev ohnisk HBsAg nosičov**, 71 kontaktov bolo odoslaných na vyšetrenie k obvodným lekárom.
  - Pri **pertussis** bolo vyšetrených **459 kontaktov** pri **28 ochoreniach** na pertussis.
  - Pri **alimentárnych nákazách** bolo vyšetrovaných spolu **787 kontaktov**:
 81x *Salmonella enteritidis* – 217 kontaktov
 4x *Nešpecifikovaná salmonelová infekcia* – 1 kontakt
 4x *Shigella flexneri* – 13 kontaktov
 22x *Infekcia E.coli* – 100 kontaktov

111x *Kampylobakteriálna enteritída* – 346 kontaktov
4x *Giardióza* – 3 kontakty
21x *Rotavírusová enteritída* – 52 kontaktov
2x *Akútna gastroenteropatia* – vírus Norwalk – 2 kontakty
10x *Adenovírusová enteritída* – 46 kontaktov
2x *shigella sonnei* – 7 kontaktov

5. Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY – „The Epidemiological Surveillance System“, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Údaje sú zadávané priebežne do systému EPIS. Podľa požiadaviek RÚVZ Banská Bystrica sú priebežne opravované aj údaje za predchádzajúce roky.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

1. Zavádzanie surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS

Na úlohe sa bude pracovať podľa pokynov ÚVZ SR.

2. Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

RÚVZ so sídlom v Trebišove, referátom infekčnej epidemiológie a nozokomiálnych nákaz boli realizované nasledovné intervencie:

- prednášky na tému: význam rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov pre lekárov a sestry zo všeobecnej ambulantnej zdravotnej starostlivosti pre deti a dorast a dospelých v okrese Trebišov v rámci kampane „Hygiena rúk“ doplnené o informačný materiál - letáky pre zdravotníckych pracovníkov. Kampaň Hygiena rúk 2014 bola spropagovaná na webovej stránke RÚVZ so sídlom v Trebišove.

3. Surveillance nozokomiálnych nákaz

- Za obdobie od 01.01.2014 do 31.12.2014 bolo vykonaných 19 *previerok* v lôžkových zdravotníckych zariadeniach, 24 *previerok* v ambulantných zariadeniach, odobratých bolo 611 *sterov z prostredia* a 53 *sterilných predmetov*, odobratých bolo tiež 21 *dezinfekčných roztokov* za účelom kontroly ich účinnosti.

- Otestovaných bolo spolu 14 *sterilizátorov* a 7 *autoklávov* v zdravotníckych zariadeniach.

- Z podnetu RÚVZ so sídlom v Trebišove sa uskutočnili konzultácie pre zástupcov dvoch ústavných zdravotníckych zariadení v okrese Trebišov zamerané na usmernenie týkajúce sa sledovania a hlásenia výskytu nemocničných nákaz a prijímania vhodných protiepidemických opatrení so zameraním na hygienu rúk a dostatočné používanie bariérových techník pri vyšetrovaní a ošetrovaní pacientov a dostatočné používanie OOPP.

- Hlásenie výskytu nozokomiálnych nákaz roku 2014:

- NsP Trebišov, a.s. 24 NN (oproti roku 2013 sa jedná o pokles o 20 prípadov NN)

- NsP Kráľovský Chlmec: 6 NN (oproti roku 2013 sa jedná o pokles o 27 prípadov NN)

- V septembri 2014 bol zistený výskyt nozokomiálnej nákazy - *Enterokolitídy zapríčinenej Clostridium difficile*. Ochorenie sa vyskytlo u 87 ročnej ženy na internom oddelení NsP Trebišov a. s.. Jednalo sa o ochorenie s miernym priebehom – telesná teplota 37°C, riedke stolice, bolesti brucha, celková slabosť. Kultivačne potvrdený: *Clostridium difficile toxin A*. Prijaté boli protiepidemické opatrenia metódou "Care bundle".

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERORIZMU

1. Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo (pandémia, bioteroristické útoky)

- V roku 2014 bol 1x aktualizovaný *plán pre mimoriadne udalosti* ako a spojovací poriadok členov protiepidemickej komisie v územnom obvode okresu Trebišov. Aktualizácia sa uskutočnila k júnu 2014.
- Bol *prekontrolovaný stav OOPP pre pracovníkov RÚVZ*, ktorí v prípade výskytu ľudskej chrípky budú zasahovať v ohniskách nákaz.
- V súvislosti **epidémiou Eboly v západnej Afrike** Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove realizoval nasledovné aktivity pre zabezpečenie vzdelávania zdravotníckych pracovníkov:
  - Dňa 28.10.2014 sa zástupcovia RÚVZ so sídlom v Trebišove zúčastnili pracovného stretnutia v súvislosti s prebiehajúcou epidémiou Eboly v západnej Afrike na RÚVZ so sídlom v Košiciach. Predmetom stretnutia bolo predovšetkým dohodnutie jednotného postupu informovanosti a hlásenia výskytu podozrenia na ochorenie Ebola. Komunikované boli najnovšie poznatky zo spoločného praktického cvičenia udalosti podliehajúcej Medzinárodným zdravotným predpisom SZO na cestnom priecestí Vyšné Nemecké, ktoré bolo zamerané na problematiku zavlečenia Eboly na územie SR. Prejednaná bola súčinnosť, kompetencie a úlohy RÚVZ so sídlom v Košiciach a územne príslušných regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Diskutovaný bol spôsob zabezpečenia edukácie zdravotníckych pracovníkov Záchranej zdravotnej služby v Košickom kraji.
  - Dňa 29.10.2014 sa na RÚVZ so sídlom v Trebišove uskutočnilo stretnutie so zástupcami ústavných zdravotníckych zariadení a LsPP lokalizovaných v okrese Trebišov: Nemocnica s poliklinikou Trebišov a.s., Nemocnica s poliklinikou n.o. Kráľovský Chlmec, Geria s.r.o. – liečebňa dlhodobochorých, Detská psychiatrická liečebňa n.o. Hraň, LsPP pre deti a dospelých Trebišov, LsPP pre deti a dospelých Kráľovský Chlmec a lekárom infektologickej ambulancie, ktorí boli edukovaní v rozsahu poskytnutých materiálov v súvislosti s epidémiou Eboly. Predmetné materiály im boli odovzdané v elektronickej podobe na (CD nosiči) a v tlačenej forme. Dohodnutý bol preukázateľný spôsob edukácie zdravotníckych pracovníkov v jednotlivých ústavných zdravotníckych zariadeniach a LsPP v okrese, ktorý sa uskutočnil v 44. a 45. kalendárnom týždni 2014.
  - Operatívne po doručení záverov z „Pracovného koordinačného stretnutia v súvislosti s epidémiou Eboly“ bol ambulantným zdravotníckym zariadeniam prvého kontaktu (všeobecní praktickí lekári pre deti a dorast, všeobecní praktickí lekári pre dospelých) a špecializovaným ambulantným zdravotníckym zariadeniam zaslaný emailom v elektronickej forme edukačný materiál: „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“.
  - Zabezpečená bola preukázateľná distribúcia edukačného materiálu: „Aktuálne úlohy pripravenosti na vysoko nebezpečné nákazy v rezorte zdravotníctva“ v tlačenej forme na všetky ambulantné zdravotnícke zariadenia prvého kontaktu (všeobecní praktickí lekári pre deti a dorast, všeobecní praktickí lekári pre dospelých) v okrese Trebišov. Zároveň bola zabezpečená opakovaná distribúcia letáku: „Hemoragická horúčka Ebola“ s odporúčaniami pre cestujúcich, ktorí sa vrátili z krajín výskytu Eboly.
  - 04.11.2014 uskutočnil tunajší úrad preškolenie zdravotníckych pracovníkov NsP Kráľovský Chlmec n.o. a ambulantných lekárov v spádovej oblasti Kráľovský Chlmec, Čierna nad Tisou, Streda nad Bodrogom.

- V 45. kalendárnom týždni zabezpečil tunajší úrad preškolenie pracovníkov spoločnosti AB Facility s.r.o., ktorá zabezpečuje upratovacie služby v NsP Trebišov a.s..
- Ambulantné zdravotnícke zariadenia prvého kontaktu a ústavne zdravotnícke zariadenia v okrese boli informované o zriadení 24 hodinovej, 7 dní v týždni trvajúcej služby RÚVZ so sídlom v Trebišove na mobilnom telefónnom čísle.
- Edukačný materiál pre zdravotníckych pracovníkov bol zverejnený na internetovej stránke nášho úradu www.ruvzvtv.sk.

2. Pandemická pripravenosť

- 52 x týždenne bolo spracované hlásenie o výskyte chrípky a akútnych respiračných ochorení, tieto údaje sú priebežne uverejňované na webovej stránke RÚVZ Trebišov.
- Pokračuje sa v hlásení SARI z lôžkových zdravotníckych zariadeniach – hlásených 0 podozrení na ochorenie.
- Zabezpečené boli podmienky (t.j. dostupnosť odberového materiálu, vhodné podmienky skladovania) pre odber biologického materiálu na chrípku. Spolu bolo odobratých 0 vzoriek materiálu.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V priebehu roka 2014 bolo odobratých 12 vzoriek odpadových vôd na záchytnosť enterovírusov v meste Sečovce a 14 vzoriek v meste Trebišov. Všetky odobraté vzorky sú s negatívnymi výsledkami.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

1. Činnosť liniek pomoci AIDS

Pre laickú verejnosť bola k dispozícii linka pomoci AIDS (056/6660198), ktorú využili 2 klienti. Možnosť e-mailovej konzultácie (na tv.demesova@uvzsr.sk) nebola v roku 2014 využitá. Klienti na linke pomoci AIDS položili cca 12 otázok, ktoré boli zamerané na spôsoby šírenia, možnosti ochrany, možnosti laboratórnych vyšetrení, liečbu ochorenia a epidemiologickú situáciu v SR a na východnom Slovensku.

2. Edukačné programy zamerané na mládež „Hrou proti AIDS“, rovesnícke programy a iné edukačné aktivity

V roku 2014 boli realizované besedy na základných a stredných školách v okrese Trebišov. Na základných školách bolo vykonaných 7 besied pre 135 žiakov, na stredných školách bolo vykonaných 5 besied pre 90 študentov.

3. Aktivity k Svetovému dňu boja proti AIDS

V rámci Svetového dňa boja proti HIV/AIDS bola sa pracovníčka Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove 1. decembra zúčastnila na Sviečkovom pochode organizovanom ÚS SČK v Trebišove. Pred začiatkom pochodu predniesla príhovor pre zúčastnených študentov, profesorov a pracovníkov ÚS SČK v Trebišove. Zároveň bola uverejnená edukačná informácia o svetovom dni boja proti AIDS na internetovej stránke Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Trebišove.

4. Testovanie, poradenstvo, sledovanie

Odber krvi na vyšetrenie anti HIV protilátok nebo vykonaný.

5. Sledovanie pohlavných ochorení

- Na povinnosť hlásiť pohlavné ochorenia boli upozornení všetci gynekológovia v okrese Trebišov.
- V roku 2014 bolo hlásených 36 prípadov syfilisu (do systému EPIS). Analýza ochorení: Počet ochorení u mužov: 18, počet ochorení u žien: 18. Najvyššia chorobnosť bola vo vekovej skupine 15-19 ročných (7 prípady ochorení).
- Hlásených bolo 7 gonokokových infekcií u 3 žien vo veku 19, 26, 27 rokov u 4 mužov vo veku 22, 24, 50, 59 rokov.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Úloha je vykonávaná priebežne. V roku 2014 bolo vykonaných 30 konzultácií týkajúcich sa problematiky povinného očkovania s lekármi a bolo poskytnuté poradenstvo pre 8 osôb z laickej verejnosti o prospechu pravidelného povinného očkovania detí.

6.9.1 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVNÚJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu v roku 2014 nerealizuje

9 PODPORA ZDRAVIA

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa okrem kapitoly 9 podieľa aj na plnení nasledovných projektov a programov:

3.1. Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

- Prostredníctvom PCOaPZ bolo v roku 2014 vyšetrených 80 osôb vo vybraných skupinách dospelaj populácie okresu Trebišov (so zameraním sa na ľahkú prácu), ktorým bolo poskytnuté aj odborné poradenstvo. Vyšetrenie pozostávalo: zo stanovenia anamnézy, zo stanovenia hladiny celkového cholesterolu, HDL – cholesterolu, triglyceridov a glukózy v krvi; z antropometrického vyšetrenia (stanovenie výšky, váhy, obvodu pásu a bokov) za účelom zhodnotenia stavu telesnej hmotnosti (stanovenie BMI, WHR, abdominálnej obezity), meranie krvného tlaku a pulzovej frekvencie, ako aj zhodnotenie prítomnosti metabolického syndrómu. Vyšetrenie sa zameriavalo aj na zistenie výživových zvyklostí, fajčenia, miery záťaže stresom a stupňa pohybovej aktivity u vyšetovaných. Referáte neinfekčnej epidemiológie a PZ pre potreby tohto projektu zabezpečilo aj dotazníkový zber údajov v časti dotazníka zameraného na pohybovú aktivitu.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa vo svojej činnosti, v súlade s aktualizovaný NPPZ, prioritne zameriava na:

- ovplyvňovanie determinantov zdravia,
- znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva,
- zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti.

Aktivity oddelenia (vzhľadom na zameranie jeho činnosti) sú dominantne orientované na preventívne aktivity zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení, ale aj vybraných infekčných ochorení. Intervenčné aktivity sa v súlade s NPPZ zameriavajú hlavne na ovplyvňovanie výživy a stravovacích zvyklostí, fyzickej inaktivity, tabaku, alkoholu a drog a na zvyšovanie zdravotného uvedomenia obyvateľov okresu Trebišov.

1. Prioritná oblasť znižovania rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva bola na Referáte neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v priebehu roka 2014 napĺňaná prostredníctvom *Poradne zdravia*, kde sa vykonávali nasledovné aktivity (zamerané na podporu zdravia a prevenciu výskytu rizikových faktorov životného štýlu a biologických rizikových faktorov):

- *Individuálne poradenstvo a inštruktáž* pre zmenu životného štýlu, optimalizáciu skladby jedálneho lístka, pohybovej aktivity a zanechanie fajčenia, správnych hodnotách krvného tlaku, o hypertenzii v počte 426.
- *Celoslovenské a regionálne kampane* – Kampaň Týždeň mozgu (10.-16.3.2014), Svetový deň zdravia (7.4.2014), Svetový deň pohybom ku zdraviu (10.5.2014), Svetový deň bez tabaku (31.5.2014), Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a obchodovaniu s drogami (26.6.2014), Svetový deň ústneho zdravia (12.9.2014), Svetový deň srdca a kampaň MOST 2014, Svetový deň osteoporózy (20.10.2014), Svetový deň diabetu (14.11.2014), Svetový deň AIDS (1.12.2014).

V rámci činnosti Referátu neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa ďalej v oblasti menovanej priority NPPZ v roku 2014 realizovali:

- *Skupinové edukačné aktivity* v počte 128 intervencií (s počtom účastníkov 1974 osôb).
- *Hromadné edukačné aktivity* v počte 8 (Svetový deň zdravia, Svetový deň pohybom ku zdraviu, Svetový deň bez tabaku, Svetový deň ústneho zdravia, Svetový deň osteoporózy, Svetový deň srdca, Svetový deň diabetu, Svetový deň AIDS) aktivít, ktoré sa realizovali prostredníctvom Dňa otvorených dverí RÚVZ, mobilnej poradne v HM Tesco a internetových stránok RÚVZ TV - www.ruvz.tv.sk, mesta Trebišov www.trebisov.sk.

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Plnenie: Realizácia dotazníkového prieskumu zdravotného uvedomenia - zberu údajov nebol plánovaný na rok 2014.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE OBEZITY

Plnenie:

Tento program bol v roku 2014 referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia realizovaný:

- prostredníctvom skupinových intervenčných a zdravotno-výchovných aktivít v počte **23 besied** v cieľovej skupine deti a mládež so zameraním *na prevenciu obezity*, **17 besied** venovaných otázkam *zdravej výživy* a **6 intervencií** zameraných na *zvýšenie pohybovej aktivity*. Realizovalo sa 972 výkonov so zameraných na optimalizáciu výživy a pohybovej aktivity v kontexte prevencie obezity u dospelých a detí školského veku prostredníctvom Poradne zdravia a to určovanie stavu telesnej hmotnosti, rozbor jedálneho lístka a bežne vykonávaných pohybových aktivít. Na základe získaných údajov a informácií sa poskytovalo individuálne poradenstvo zamerané na optimalizáciu pohybovej aktivity a stravovacieho režimu za účelom optimalizácie telesnej hmotnosti a telesnej zdatnosti.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu - celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Plnenie:

- Realizácia kampane je plánovaná na rok 2015.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2014 vykonávalo edukačné a poradenské aktivity:

- Prednášky „Fajčenie - zdravotné následky fajčenia“;
- Premietanie a riadená diskusia k výchovno-vzdelávaciemu dokumentárnemu filmu – „Kým stúpa dym“;
- Poradenstvo na odvykanie od fajčenia, individuálna intervencia u 46 klientov, stanovenie CO2 smokerlyzerom u 88 klientov (meranie na školách u 42 osôb a u 46 klientov poradne zdravia) ;
- Edukačné aktivity na základných školách a stredných školách v okrese Trebišov v počte 67 intervencií pre 568 žiakov/štvudentov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „prestaň a vyhraj“

Plnenie:

- V roku 2014 predmetná súťaž nebola realizovaná.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Plnenie:

- Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2014 realizoval edukačné aktivity prostredníctvom skupinových intervenčných a zdravotno-výchovných aktivít v počte **5 besied** v cieľovej skupine deti a mládež so zameraním *na prevenciu užívania alkoholu* pre 108 edukovaných.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Plnenie:

▪ Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v priebehu roka 2014 realizoval *informačná kampaň* prostredníctvom webovej stránky RÚVZ zameranú na informovanosť verejnosti o problematike mozgových funkcií v rámci „Týždňa mozgu“. Predmetný projekt bol ďalej napĺňaný činnosťou *Poradne zdravia*. V rámci Svetového dňa osteoporózy boli realizované 3 edukačné aktivity s dotazníkovým prieskumom (58 edukovaných).

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Plnenie:

Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia sa podieľa na realizácii tohto programu prostredníctvom realizácie skupinových intervencií na školách.

• V roku 2014 bolo spolu realizovaných 117 aktivít - *interaktívnych skupinových intervencií (edukovaných spolu detí a adolescentov 1722)* s využitím zážitkových metód a tréningu.

Edukačné aktivity boli zamerané na:

- Podpora pohybových aktivít a športu, rozvíjanie telesnej zdatnosti
- Racionálna životospráva, pitný režim, zdravý životný štýl
- Podpora a ochrana zdravia, prevencia ochorení
- Podpora duševného zdravia, výchova k manželstvu a rodičovstvu, sexuálne zdravie
- Prevencia závislostí

9.7.1 Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji

Plnenie:

▪ RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu nerealizuje.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Plnenie:

• Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia napĺňal v roku 2014 predmetný program prostredníctvom vlastného edukačného projektu, ktorý pozostáva zo série štyroch na seba nadväzujúcich edukačných aktivít zameraných na dentálne zdravie, prevenciu ochorení chrupu a ďasien, správnu hygienu vrátane nácviku správnej hygieny. Edukácia bola vykonávaná v predškolských zariadeniach pre deti a mládež a školských zariadeniach (I. stupeň ZŠ) v okrese. V roku 2014 bolo vykonaných 11 interaktívnych zážitkových besied (spolu u 252 detí).

9.8 CINDI PROGRAM SR

Plnenie:

▪ RÚVZ so sídlom v Trebišove od roku 1992 realizuje *Program CINDI – Slovensko*. V rokoch 1998 a 2003 bol uskutočnený aj v okrese Trebišov skrining zdravotného stavu obyvateľstva okres Trebišov (a následne analyzovaný) podľa intencií tohto medzinárodného projektu.

▪ Mimo tieto roky plynulo prebieha v rámci *poradenského centra* práca s klientmi, kde sú individuálni klienti vyšetrovaní podľa štandardnej metodiky. Vyhodnocovanie

získaných údajov je realizované v počítačovom programe Test zdravé srdce. Okrem týchto individuálnych aktivít sú realizované aj skupinové a populačné aktivity na ovplyvnenie životného štýlu obyvateľstva okresu Trebišov, a tým zníženiu chorobnosti a úmrtnosti na chronické ochorenia, ktoré sú zakotvené v programe CINDI. V roku 2014 bolo komplexne vyšetrených 212 klientov, ktorým bolo poskytnuté odborné poradenstvo podľa zistených výsledkov. *Poradenské aktivity boli vykonané v počte 426.*

- Okrem činnosti Poradne zdravia bol program CINDI referátom neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia v roku 2014 napĺňaný aj realizáciou kampaní pri príležitosti svetových dní a iných kampaní (v počte 8 kampaní), realizáciou 2523 výkonov.

9.9. EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (ZISŤOVANIE ZDRAVIA EURÓPANOV)

Plnenie:

- RÚVZ so sídlom v Trebišove túto úlohu v roku 2014 nerealizuje.

9.10 TOHES (Tobacco and Healt Educational Survey)

Plnenie:

- Referát neinfekčnej epidemiológie a podpory zdravia napĺňal v roku 2014 predmetný projekt prostredníctvom dotazníkového prieskumu (v počte 100 dotazníkov) podľa vopred stanovených kritérií výberu dospeljej populácie v okrese. Pri zabezpečení realizácie tohto projektu bolo vykonaných 200 výkonov.

Regionálne priority RÚVZ Trebišov realizované v roku 2014:

- *monitorovanie zdravotného stavu obyvateľstva a jeho skupín*
- *spracúvanie a zverejňovanie údajov o stave verejného zdravia*

Cieľ:

- sledovať a vyhodnocovať zdravotný stav populácie na lokálnej úrovni (miest a obcí) s použitím epidemiologických metód práce vrátane následnej intervencie a podpory

V hodnotenom období roka 2014 sa tunajší úrad venoval najdôležitejším aspektom procesu monitorovania a hodnotenia stavu verejného zdravia.

Výsledkom tejto činnosti je odborne spracovaná práca, ktorá poukazuje na legislatívou definované kľúčové postavenie systému verejného zdravotníctva v tomto procese a približuje význam hodnotenia zdravotného stavu obyvateľstva pre optimalizáciu plánovacích a manažérskych rozhodnutí.

Empirická časť je zameraná na vyhodnotenie stavu a vývoja verejného zdravia populácie celého okresu Trebišov s porovnaním na populáciu Košického kraja a populáciu Slovenska. Stav a vývoj verejného zdravia bol po prvýkrát hodnotený aj na lokálnej úrovni, t.j. vyhodnotený je zdravotný stav obyvateľstva v mestách – Trebišov, Sečovce, Kráľovský Chlmec a Čierna nad Tisou. Stav verejného zdravia všetkých vyššie uvádzaných populačných skupín bol vyhodnocovaný za obdobie 10 kalendárnych rokov. Zistili sme, že cieľová populácia v okrese Trebišov sa výrazne líši od obyvateľstva Košického kraja a od celoslovenského priemeru v socio-ekonomických ukazovateľoch, vo vývoji demografických

ukazovateľov, vo vyššej miere hrubej, dojčenskej a novorodeneckej úmrtnosti, ako aj vo vyššej úmrtnosti na srdcovo-cievne a onkologické ochorenia.

Výsledky preukázali výrazné rozdiely aj medzi mestami v severnej a južnej časti okresu. Severná časť sa vyznačuje vysokým podielom rómskeho obyvateľstva, vyššou pôrodnosťou, pomalším starnutím. Zároveň je tu významne vyššia chorobnosť na prenosné ochorenia, dojčenská a novorodenecká úmrtnosť a dominuje tu úmrtnosť na srdcovo-cievne ochorenia. Južná časť okresu je typická nadpolovičným podielom obyvateľstva maďarskej národnosti. Žije tu výrazne staršia populácia. Zaznamenávame tu vysokú migráciu mladej produktívnej zložky, vyššiu úmrtnosť na onkologické ochorenia a choroby tráviacej a dýchacej sústavy.

Všetky tieto zistenia potvrdzujú význam a potrebu hodnotenia stavu verejného zdravia na okresnej a lokálnej úrovni s cieľom realizácie dobrej štátnej politiky zdravia a následného dosiahnutia zlepšenia zdravotného stavu obyvateľstva vytváraním zdravie podporujúcich podmienok pre život.

Získané poznatky boli počas roka 2014 prezentované odbornej verejnosti a zároveň boli poskytnuté a prerokované s predstaviteľmi štátnej správy na okresnej úrovni.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trenčíne**

ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

***Aktivita RÚVZ v Trenčíne:* Sledovanie obsahu dusičnanov vo verejných vodovodoch a v individuálnych vodných zdrojoch v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov v spádovej oblasti RÚVZ so sídlom v Trenčíne a prevencia dojčenskej methemoglobínémie.**

Na základe zozbieraných údajov o kvalite pitnej vody RÚVZ so sídlom v Trenčíne informuje verejnosť o kvalite pitnej používanej na prípravu stravy pre dojčatá z hľadiska prevencie methemoglobínémie ako i redukcie ochorení a úmrtnosti detí v dôsledku konzumácie nevyhovujúcej kvality pitnej vody. RÚVZ so sídlom v Trenčíne pravidelne aktualizuje na svojej webovej stránke zoznam verejných vodovodov podľa obsahu dusičnanov (do/nad 10 mg/l) na základe dlhodobých výsledkov monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch.

Taktiež zabezpečuje v spolupráci s detskými lekármi odbery pitných vôd z individuálnych zdrojov v oblastiach, ktoré nie sú zásobované z verejných vodovodov za účelom informovanosti matiek o kvalite pitnej vody za účelom znižovania rizika výskytu dojčenskej methemoglobínémie pri používaní pitnej vody na prípravu stravy pre dojčatá. V období 1.1.2014 – 31.12.2014 bolo odobratých 26 vzoriek zo studní v oblastiach, ktoré nie sú zásobované verejným vodovodom. V 18 vzorkách bol zaznamenaný prekročený limit nad 10 mg/l a voda nebola doporučená na prípravu stravy pre dojčatá.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

V súčasnosti na úrovni gestora prebieha vypracovanie pilotného projektu a príprava a tlač pracovných dokumentov. Po usmernení gestorského pracoviska bude projekt realizovaný aj v riešiteľskom pracovisku.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Do projektu bolo v prvom polroku 2014 zapojených 5 škôl :

Základná škola (ďalej ZŠ) Hodžova 37, Trenčín: počet vrátených dotazníkov (ďalej počet) – 71, ZŠ s materskou školou Soblahov: počet – 45, ZŠ s materskou školou Krajné: počet – 54
Základná škola Lúka – počet vrátených dotazníkov – 58, ZŠ, Viestova 1, Myjava: počet – 64
Spolu – 292 vyplnených dotazníkov.

Meranie (teplota, relatívna vlhkosť a prachové častice) sa uskutočnilo na ZŠ Hodžova 37, Trenčín a ZŠ s MŠ Soblahov.

Realizácia projektu bude pokračovať v roku 2015 v ďalších 5 školách.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Úloha nebola v roku 2014 realizovaná. Gestor úlohy spracováva zaslané podklady z predchádzajúceho obdobia. Následne budú vytipované vodárenské zdroje, z ktorých budú odoberané vzorky na stanovenie vybraných ukazovateľov. Podľa pokynov RÚVZ vykoná odbery a doručí vzorky do vybraných laboratórií podľa zaslaných pokynov.

Odbor HŽPaZ spolupracuje s Laboratóriami RÚVZ v Trenčíne na plnení úloh:

č. 7.20 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania – zber technických údajov o vodných zdrojoch individuálneho zásobovania. Priebežne sa realizuje zber údajov pri odberoch zo zdrojov individuálneho zásobovania a údaje sú poskytované laboratóriám.

č. 7.1 Cyanobaktérie – sledovanie výskytu a odber vzoriek vody na lokalitách s vodou určenou na kúpanie, resp. v opodstatnených prípadoch aj na vodných útvaroch využívaných väčším počtom obyvateľov na kúpanie. Odbery boli realizované počas kúpacej sezóny 2014. Bolo vykonaných 25 odberov z vody určenej na kúpanie Zelená voda – Nové Mesto nad Váhom, z vodnej nádrže Opatová. Výsledky preukázali vyhovujúcu kvalitu. V žiadnej vzorke nebola zistená prítomnosť vodného kvetu.

č. 7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach – odber vzoriek na prítomnosť legionel vo vzorkách vody na kúpanie v zariadenia (plavárne, ubytovacie zariadenia), v ktorých sa nachádzajú bazény s vodnými atrakciami. V sledovanom období boli vykonané odbery vzoriek na stanovenie ukazovateľa Legionely z 9 bazénov s vodnými atrakciami. Výsledky preukázali vyhovujúcu kvalitu. Odoberatá bola 1 vzorky na stanovenie améb, ktorá preukázala ich prítomnosť. Následne prevádzkovateľ umelého kúpaliska vykonal potrebné opatrenia a kontrolná vzorka vody odoberatá z bazéna bola negatívna.

ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sme uplatňovali legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov sme overovali poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovali rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku.

Do 31.12.2014 sme vykonali 1170 štátnych zdravotných dozorov ukončených záznamom so zameraním na zisťovanie stavu pracovného prostredia, vyhlasovali sme rizikové práce, prešetrovali sme pracovné podmienky vo vzťahu k hláseným podozreniam na choroby z povolania, kde sme zároveň zvolávali jednania v zmysle usmernenia MZ SR k ochoreniam z DNJZ. Vydali sme 422 rozhodnutí a 100 záväzných stanovísk. Boli vyhlásené rizikové práce v 60 organizáciách. Za účelom odstránenia nedostatkov zistených pri ŠZD sme uložili celkovo 19 pokynov. V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou

- zist'ovali informovanosť zamestnancov o riziku
- chemických faktorov v 15 organizáciách,
  - hluku v 5 spoločnostiach,
  - vystavenia prachu z azbestu v 8 firmách,
  - fyzickej záťaže v 2 organizáciách,
  - práce s bremenami v 1 spoločnosti,
  - mikroklimatických faktorov v 1 organizácii,
  - vibrácií v 1 firme.

2.1.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK /RIZIKOVÉ PRÁCE/

Evidenciu rizikových prác sme v priebehu roka aktualizovali na základe meraní a spresňovali v programe ASTR_2011. Celkovo evidujeme 3 875 exponovaných zamestnancov (z toho 1 036 žien). V porovnaní s rokom 2013 je to o 58 zamestnancov menej. V dozorovaných okresoch Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou a Myjava sme zaznamenali a vydali 60 rozhodnutí na vyhlásenie rizikových prác. Nové rizikové práce boli vyhlásené v 17 spoločnostiach.

V dozorovanom území evidujeme podľa prevažujúcej činnosti najvyšší počet exponovaných zamestnancov v priemyselnej oblasti celkom 3 306 zamestnancov, z toho 874 žien, čo predstavuje o 46 zamestnancov menej ako v roku 2013. Druhou najexponovanejšou činnosťou v týchto okresoch je poľnohospodárstvo, poľovníctvo a lesné hospodárstvo s celkovým počtom pracovníkov 175 z toho 7 žien, čo je o 1 zamestnanca viac ako v roku 2013.

Podľa druhu a kategórie rizika, najviac zamestnancov evidujeme v riziku hluku – 3 227 (z toho 788 žien). V porovnaní s rokom 2013 je to o 62 zamestnancov menej. V 4. kategórii rizika hluku evidujeme 215 zamestnancov, z toho 33 žien. V 3. kategórii rizika hluku evidujeme 3 012 zamestnancov, z toho 755 žien.

Najvyšší počet žien máme podobne ako v minulých rokoch evidovaný v riziku hluku (3. kategória – 755 a 4. kategória – 33 žien).

V riziku chemických látok a zmesí evidujeme celkom 656 zamestnancov (z toho 102 žien) čo predstavuje o 19 zamestnancov menej ako v roku 2013.

V 9 organizáciách sme vykonali ŠZD spojený s kontrolnými meraniami hluku na pracoviskách, kde v predchádzajúcom období vykonali meranie hluku iné akreditované organizácie. Pri týchto meraniach neboli zistené významné rozdiely oproti našej objektivizácii, s výnimkou 1 prípadu, kde boli vykonané nápravné opatrenia.

2.1.2 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z VEĽMI TOXICKÝCH A TOXICKÝCH LÁTOK A ZMESÍ

V roku 2014 bol vykonaný ŠZD v 12 organizáciách a bol zameraný na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Boli vydané 3 rozhodnutia k skladovaniu a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Vydali sme 18 rozhodnutí k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi, 3 rozhodnutia k schváleniu Prevádzkových poriadkov pre prácu s biologickými faktormi a 3 rozhodnutia k schváleniu Prevádzkového poriadku pre prácu s karcinogénnymi faktormi. V rámci vydania rozhodnutí k uvedeniu priestorov do prevádzky bolo zároveň schválených ďalších 31 prevádzkových poriadkov.

V rámci kontroly pracovných podmienok sme dotazníkovou formou zist'ovali informovanosť zamestnancov o riziku chemických faktorov v 15 firmách, v ktorých bolo vyplnených 60 dotazníkov informovanosti.

V roku 2014 sme zvolali 4 zasadnutia komisie a boli preskúšaní 3 žiadatelia. Na základe vzdelania, dĺžky praxe a odbornej prípravy žiadateľov sme vydali bez vyskúšania pred komisiou 18 osvedčení.

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne bolo zaslaných 30 oznámení o začiatku vykonávania dezinfekcie a regulácie živočíšnych škodcov ako profesionálnu činnosť.

2.1.3 ZNIŽOVANIE ZDRAVOTNÝCH RIZÍK Z KARCINOGENNÝCH A MUTAGENNÝCH FAKTOROV VRÁTANE AZBESTU A Z LÁTOK POŠKODZUJÚCICH REPRODUKCIU A NARÚŠAJÚCICH ENDOKRINNÝ SYSTÉM

Vydali sme 46 rozhodnutí na odstraňovanie materiálov obsahujúcich azbest pre nasledovné oprávnené organizácie:

11 x M-GAS s.r.o., Trenčín, 5 x BYTHERM, s.r.o., Bánovce nad Bebravou, 5 x DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava, 5 x ASTANA, s.r.o., Poprad, 3 x Concret, s.r.o., Boleráz, 3 x ADEST, a.s., Rybany, 2 x Dušan Miezga – MOVAK, 2 x FEROMETAL, s.r.o., Batizovce, 2 x ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice, 1 x LUKY STAV, s.r.o., Dolná Streda, 1 x KOVOMAT SLOVAKIA s.r.o., Žilina, 1 x A.A. Service, spol. s r.o., Bratislava, 1 x Miroslav Mlích – M SERVIS, Kysucké Nové Mesto, 1 x PALKOVIČ – SK, s.r.o., Senica, 1 x Dušan Jančo, Trenčín, 1 x GAMA MONT s.r.o., Nitra, 1 x EBA, s.r.o., Bratislava.

Všetky tieto subjekty vlastnia oprávnenia na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb podľa § 5 ods. 4 písm. n) zákona č. 355/2007 Z. z.

V rámci kontroly pracovných podmienok pri práci s AZC materiálmi sme dotazníkovou formou zisťovali informovanosť zamestnancov o riziku vystavenia prachu z azbestu v 8 firmách, kde bol aj vykonaný štátny zdravotný dozor (4 x exteriér a 4 x interiér). Vyplnených bolo 22 dotazníkov informovanosti pracovníkov vystavených prachu z azbestu.

Z dôvodov evidencie rôznych drevospracujúcich firiem s rizikom hluku a prachu sme opakovane v roku 2014 zisťovali v rámci štátneho zdravotného dozoru v jednotlivých organizáciách informácie o expozícii zamestnancov a o množstve používaného tvrdého dreva v porovnaní s používaným mäkkým drevom a dodržiavanie ustanovení uvedených v príslušnom právnom predpise.

K 31.12.2014 evidujeme celkovo 146 zamestnancov, z toho 28 žien, ktorí vykonávajú rizikové práce 3. a 4. kategórie s karcinogennými a mutagennými faktormi. Jedná sa o činnosti: pri riedení cytostatík, výkone laboratórnych analýz vody a čistiarenských kalov, spracovanie tvrdého dreva.

V riziku expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu pracuje 30 zamestnancov, z toho 24 žien.

V prevádzkach spracovania tvrdého dreva (riziko karcinogenity) vykonali zamestnanci odboru preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie v spolupráci so zamestnancami Laboratórií RÚVZ dva štátne zdravotné dozory spojené s objektivizáciou pracovného prostredia – meranie chemických faktorov (prach z dreva). Boli objektivizovaní zamestnanci, ktorí prichádzajú do styku s pevným aerosólom. V prípade jednej prevádzky - pri výrobe nábytku v profesii robotníka z výsledkov meraní vyplýva, že u štyroch zamestnancov z piatich je prekročený najvyšší prípustný expozičný limit pre celkovú koncentráciu pre pevný aerosól s prevažne dráždivým účinkom – rastlinný pevný aerosól (ostatné dreviný) – zamestnanci sú zaradení do rizika.

2.1.4 ZNIŽOVANIE VÝSKYTU CHORÔB Z POVOLANIA Z DLHODOBÉHO, NADMERNÉHO A JEDNOSTRANNÉHO ZAŤAŽENIE

Prešetrených bolo 10 podozrení na chorobu z povolania z DNJZ.

V štyroch prípadoch sa jednalo o syndrom karpálneho tunela (SKT) nasledovne:

- u SZČO – stavebného robotníka na stavbách v Trenčianskom kraji, u ktorého boli vytvorené podmienky pre vznik choroby z povolania,
- u montážnika kovových prvkov v OXYMAT Slovakia Vaňovce – neboli vytvorené podmienky pre vznik ochorenia,
- u lakovača kovových prvkov v TRENŠ SK Trenčín – splňal podmienky pre vznik ochorenia, pre krátku dobu expozície choroba nebola priznaná ako profesionálna, prípad bol odložený na ďalšie prešetrenie na RÚVZ Považská Bystrica (pracoval v Matador Púchov),
- u zamestnankyne pri montáži statorov v organizácii Askoll Slovakia Potvorice – boli vytvorené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia.

V troch prípadoch sme prešetrovali podozrenie na chorobu z povolania Impingement sy: u zamestnanca (montáž okien a dverí) v OKNO PLUS s.r.o. Trenčín, u zamestnanca TOV s.r.o., Brezová pod Bradlom spojená s dg. SKT a u zamestnanca (vodič, mäsiar) na bitútku v PD Poriadie bola dg. Impingement sy.

V dvoch prípadoch bolo hlásené podozrenie na chorobu z povolania – iné poškodenie zdravia pri práci s dg.- Rotačná torticollis l.dx. s trasom v GABOR Bánovce nad Bebravou u šičky a u zamestnanca (montáž okien a dverí) v OKNO PLUS s.r.o. Trenčín, kde bolo vyslovené podozrenie poškodenie LS chrbtice - VAS . V týchto prípadoch podľa nášho zistenia neboli vytvorené podmienky pre vznik ochorenia v súvislosti s výkonom práce.

V jednom prípade podozrenia – Epikondylitis radialis humeri v spojení s podozrením na chorobu z vibrácií u zamestnanca Emerson spol.s.r.o. Nové Mesto nad Váhom neboli vytvorené podmienky pre vznik profesionálneho ochorenia.

Z prešetrovaných prípadov boli tri prípady priznané ako profesionálne ochorenia - Impingement sy v spojení s dg. SKT u zamestnanca obrábača kovov TOV s.r.o., Brezová pod Bradlom, Impingement sy u zamestnanca na bitútku v PD Poriadie a syndrom karpálneho tunela u SZČO – stavebného robotníka.

Jeden prípad podozrenia na profesionálne ochorenie u operátorky výroby UMC Slovakia Nové Mesto nad Váhom s dg. Digitus saltans III man.l.dx. nebol ukončený z dôvodu chýbajúcich podkladov.

RÚVZ v Trenčíne neeviduje rizikové práce s faktorom fyzická záťaž.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 ZDRAVÉ PRACOVISKÁ

Zdravotno-výchovné aktivity a hlavne poradenstvo pre zamestnancov a zamestnávateľov sme uplatňovali pri každom vykonanom štátnom zdravotnom dozore a hlavne v rámci hlavnej úlohy „Zdravé pracoviská“, z ktorej predkladáme nasledovné výsledky. Využívali sme zdravotno-výchovné materiály na predchádzanie srdcovo-cievnych ochorení ako sú napr.: Poznaj svoj cholesterol, zdravá výživa, hypertenzia, duševné zdravie, cukrovka a pod.

V rámci projektu „Zdravé pracoviská“ sme v spolupráci so zamestnancami odboru ochrany a podpory zdravia v roku 2014 vykonali hodnotenia pracovného prostredia a vyšetrenia v organizáciách: **GABOR spol. s r.o., Bánovce nad Bebravou; Emerson a.s., Nové Mesto nad Váhom; Magna Slovteca s.r.o., Nové Mesto nad Váhom, Hella Slovakia Front – Lighting s.r.o. (Kočovce)**. Spoločnosti sa zaoberajú výrobou obuvi, výrobou a montážou klimatizačných zariadení, záložných zdrojov elektrickej energie, plechových panelov a elektronických riadiacich systémov a výrobou náhradných dielov na osobné automobily.

Vyšetrenia v rámci projektu „Prevencia srdcovo-cievnych ochorení“ sme vykonali u 279 zamestnancov, z toho 180 žien. Išlo o výrobných zamestnancov, administratívnych a skladových zamestnancov.

Pre zamestnancov bolo priamo na mieste organizácie zabezpečené :

- meranie antropometrických parametrov – hmotnosť, výška, obvod pásu a bokov, BMI, WHR, meranie % tuku v tele a biochemických parametrov - hladina celkového cholesterolu
- meranie tlaku krvi
- priamo na mieste vyhodnotenie a individuálne poradenstvo.

Všetci pracovníci v rámci ŠZD v teréne, alebo na RÚVZ poskytujú konzultácie o povinnosti zriadenia PZS, o zaradovaní prác do jednotlivých rizík, o legislatíve pri skúškach na získanie osvedčenia pre prácu s jedovatými látkami, o náležitostiach prevádzkových poriadkov, o zmenách v právnych predpisoch, európskej chemickej legislatívy, zriadenia pracovísk pre zdravotne postihnutých zamestnancov a pod.

2.2.2 EURÓPSKA INFORMAČNÁ KAMPAŇ EURÓPSKEJ AGENTÚRY PRE BOZP (OSHA BILBAO) ZAMERANÁ NA PREVENCIU ZDRAVOTNÝCH A BEZPEČNOSTNÝCH RIZÍK PRI PRÁCI

V rámci spolupráce s Inšpektorátom práce sme sa v roku 2014 zúčastnili na štyroch pracovných poradách. Na prvej sme zhodnotili spoločné dozorné aktivity za rok 2013, na druhej porade boli dohodnuté spoločné previerky na pracoviskách v zmysle dohovoru NIP SR a ÚVZ SR nasledovne:

RÚVZ Prievidza: GeWiS s.r.o., Prievidza

RÚVZ Trenčín: SLOVARM a.s. Myjava,

RÚVZ P.Bystrica: PRIVATEX PYRO s.r.o., Dubnica nad Váhom

V subjektoch GeWiS s.r.o., Prievidza a SLOVARM a.s. Myjava boli spoločne vykonané plánované previerky.

Plánovaná previerka v subjekte PRIVATEX PYRO s.r.o., Dubnica nad Váhom nebola vykonaná z dôvodu, že tam bola plánovaná previerka v rámci úlohy Prevencia závažných priemyselných havárií. Spoločná previerka bola vykonaná v subjektoch MATADOR industries, a.s. Dubnica nad Váhom + Inštitút odborného vzdelávania, s.r.o. Púchov - agentúra dočasného zamestnávania (pracovisko Matador industries, a.s. Dubnica nad Váhom) + Dubos, s.r.o. Dubnica nad Váhom - agentúra dočasného zamestnávania (pracovisko Matador industries, a.s. Dubnica nad Váhom). Vykonané spoločné previerky splnili svoj stanovený cieľ, najmä aj z hľadiska ochrany zdravia zamestnancov.

Na záverečnej porade bola celkovo zhodnotená spolupráca v roku 2014, pričom bolo konštatované, že spolupráca splnila svoj stanovený cieľ, spoločné porady majú svoj veľký význam, plánuje sa v nich pokračovať aj v roku 2015

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Úloha je t.č. je štádiu prípravy.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Sledovanie záťaže vybraných skupín obyvateľstva je štádiu prípravy metodík.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Podľa charakteru posudzovaných priestorov boli návrhy na uvedenie priestorov do prevádzky za účelom priznania ich postavenia ako chránené pracovisko posudzované okrem oddelenia preventívneho pracovného lekárstva aj oddeleniami hygieny výživy a hygieny životného prostredia a zdravia po ich predchádzajúcom posúdení pracovníkom PPLaT. K 31.12.2014 bolo posudzovaných 30 pracovísk, ktoré majú charakter chráneného pracoviska. Pri posudzovaní týchto priestorov sme narážali na problém, že častokrát tieto pracoviská neboli vybavené z dôvodu pridelenia finančných prostriedkov až po predložení rozhodnutia orgánu verejného zdravotníctva a teda po priznaní postavenia chráneného pracoviska. Ľudia so zníženou pracovnou schopnosťou nachádzali uplatnenie najčastejšie pri výkone kancelárskych prác, vykonávaní upratovacích prác, v kozmetickom salóne, pri predaji rôznych výrobkov, v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo, pri výrobe drobných výrobkov z dreva, ako krajčírka, pri oprave a servise bicyklov, balení darčkových predmetov, šití pracovných odevov, výrobe detských ihrísk, v krajčírskych dielňach, na zbernom dvore a pri reklamnej činnosti.

Do 31.12.2014 bolo vykonaných 28 kontrol na chránených pracoviskách. Pracoviská boli zariadené podľa druhu vykonávaných činností a zamestnanci majú k dispozícii zariadenia na osobnú hygienu. V prevádzkach boli splnené požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia na pracovisku v zmysle prílohy č. 1 k nariadeniu vlády SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru nebolo na žiadnom pracovisku zistené závažné porušenie zákona 355/2007 Z. z. a jeho vykonávacích predpisov a neboli uplatnené sankčné opatrenia.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – ROK 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Trenčín	23	7	28	28	124	nie	nie	nie	-

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Trenčín	313	1

ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSŤ POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Odbor hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov v spolupráci s odborom ochrany a podpory zdravia realizoval projekt v rozsahu zber údajov – 1-dňový jedálny lístok, dotazník o životospráve, klinicko – somatický dotazník, klinicko – biochemický dotazník a intervenciu na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospeljej populácie. Zber údajov aj intervencia boli realizované u administratívnych pracovníkov výrobných závodov a štátnych organizácií.

V priebehu roku 2014 bolo do projektu zaradených 80 respondentov - 20 ženy a 20 mužov vo vekovej kategórii 19 – 34 rokov a 24 ženy a 16 mužov vo vekovej kategórii 35 – 59 rokov vykonávajúcich ľahkú prácu.

Následne prebiehalo spracovanie zozbieraných údajov v programe Alimenta a Excell – spracovateľské tabuľky. Spracované údaje boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Poprade. Vyhodnotenie výsledkov projektu za rok 2014 za RÚVZ so sídlom v Trenčíne i za Trenčiansky kraj je spracované v jednotlivých výročných správach.

3.2 MONITORING PRIJMU JODU

V rámci plnenia tejto úlohy zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 24 vzoriek kuchynskej soli na laboratórne vyšetrenie obsahu KJ, KJO₃ v kuchynskej soli. V odobratých vzorkách nebolo zistené prekročenie najvyššej prípustnej hodnoty pre KJ, KJO₃. Výsledky laboratórných analýz boli spracované do správy a zaslané sumárne za Trenčiansky kraj na RÚVZ so sídlom v Košiciach, ktorý realizuje spracovanie údajov za celé Slovensko.

V rámci tejto úlohy bol RÚVZ so sídlom v Trenčíne zapojený i formou zozbierania dotazníkov zameraných na sledovanie stravovacích zvyklostí a frekvencie konzumácie vybraných druhov potravín i vzoriek moču od 10 respondentov vo veku 35 – 54 rokov a 10 respondentov vo veku 10 - 12 rokov. Vzorky moču boli odoslané na ÚVZ SR (laboratórne vyšetrenie jodidúrie) a dotazníky doručené RUVZ Poprade a RÚVZ so sídlom v Rimavská Sobota za účelom spracovania.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

RÚVZ so sídlom v Trenčíne do uvedeného projektu nie je zapojený.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

RÚVZ so sídlom v Trenčíne do uvedeného projektu nie je zapojený.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Zamestnanci odboru hygieny výživy, bezpečnosti potravín a kozmetických výrobkov odobrali 2 vzorky potravín balených v papierových a kartónových obalových materiáloch. Vzorky budú odoslané na laboratórnu analýzu do NRC pre predmety bežného používania a obalové materiály, RÚVZ Poprad. Výsledky laboratórných analýz budú k dispozícii

v RÚVZ so sídlom v Porade, ktoré ich následne spracuje do záverečnej správy z programov a projektov.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU.

RÚVZ so sídlom v Trenčíne do uvedeného projektu nie je zapojený.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Cieľom úlohy bolo prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotických kmeňov baktérií vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

Za rok 2014 bolo vyšetrených 39 vzoriek výživových doplnkov s obsahom „probiotík“ v spolupráci s RÚVZ Nitra, Galanta, Prievidza, Žilina, Michalovce, Martin, Rimavská Sobota, Košice, Bratislava, Trnava, Zvolen, Prešov, Považská Bystrica. Odber predmetných vzoriek bol vykonaný u výrobcov, distribučných skladoch, v špecializovaných predajniach a lekárňach. Pri mikrobiologickom vyšetrení výživových doplnkov na kvantitatívne zastúpenie jednotlivých rodov baktérií mliečného kvasenia boli použité kultivačné média v zmysle platných noriem STN ISO 15214 a ČSN ISO 29981.

Z celkového počtu vzoriek vyšetrených v roku 2014 bolo v 6 vzorkách t.j. 15 % zistená hodnota KTJ kmeňov baktérií mliečného kvasenia, ktoré nespĺňala požiadavky na všeobecne uznávanú efektívnu dávku ($1 \cdot 10^7$ KTJ/1 dávka) a v 24 vzorkách t.j. 62 % bolo zistené, že skutočný obsah „probiotík“ bol pod hranicou deklarovanou výrobcom na obale.

Tabuľka č. 1

Obsah „probiotík“ vo výživových doplnkoch

RÚVZ Trenčín 2014

Číslo protokolu/vzorky	Deklarovaný rod	Deklarované množstvo KTJ/výrobcom stanovený objem	Celkový výsledok KTJ/výrobcom stanovený objem
4581/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 \cdot 10^9$ /tableta v čase výroby	$1,2 \cdot 10^9$ /tableta
4583/14	Baktérie mliečného kvasenia	$12 \cdot 10^9$ /2 tobolky	$2,5 \cdot 10^6$ /2tobolky
4584/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2 \cdot 10^9$ /2 tablety	$1,4 \cdot 10^6$ /2tablety
4868/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 \cdot 10^9$ /kapsula	$1 \cdot 10^9$ /kapsula
4582/14	Baktérie mliečného kvasenia	$10 \cdot 10^9$ /kapsula	$2,7 \cdot 10^6$ /kapsula
4743/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 \cdot 10^8$ /tabletky	$1,7 \cdot 10^8$ /tabletky
4744/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 \cdot 10^9$ /tableta	$1,1 \cdot 10^7$ /tableta
4745/14	Baktérie mliečného kvasenia	$4 \cdot 10^7$ /kapsula	$1,1 \cdot 10^7$ /kapsula
4746/14	Baktérie mliečného	$4 \cdot 10^9$ /kapsula	$8 \cdot 10^8$ /kapsula

	kvasenia		
4579/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2,7 \cdot 10^9$ /kapsula	$1,9 \cdot 10^9$ /kapsula
4580/14	Baktérie mliečného kvasenia	$12 \cdot 10^9$ /2 tobolky	$7,2 \cdot 10^8$ /2tobolky
2670/14	Baktérie mliečného kvasenia	$15,5 \cdot 10^8$ /2kapsule	$1,1 \cdot 10^9$ /2kapsule
5196/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2,5 \cdot 10^9$ /g	$2,5 \cdot 10^9$ /g
5197/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2,5 \cdot 10^9$ /g	$2 \cdot 10^9$ /g
4963/14	Baktérie mliečného kvasenia	$3 \cdot 10^9$ /sáčok	$1,8 \cdot 10^9$ /sáčok
5193/14	Baktérie mliečného kvasenia	$5 \cdot 10^9$ /1dávku, t.j.10ml	$5,2 \cdot 10^9$ /10ml
5192/14	Baktérie mliečného kvasenia	minimálne $1 \cdot 10^8$ /5kvapiek	$1,4 \cdot 10^8$ /5 kvapiek
5240/14	Baktérie mliečného kvasenia	$20 \cdot 10^9$ /2kapsule	$5, 6 \cdot 10^8$ /2kapsule
5242/14	Baktérie mliečného kvasenia	$4 \cdot 10^9$ /kapsulu	$4 \cdot 10^9$ /kapsula
5241/14	Baktérie mliečného kvasenia	nad $20 \cdot 10^9$ /kaps. v čase výroby	$10 \cdot 10^9$ /kapsula
4020/14	Baktérie mliečného kvasenia	$10 \cdot 10^9$ /kapsulu	$9,2 \cdot 10^2$ /kapsula
4019/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2 \cdot 10^8$ /5kvapiek	$8 \cdot 10^6$ /5kvapiek
2022/14	Baktérie mliečného kvasenia	nad $20 \cdot 10^9$ / kapsulu v čase výroby	$19 \cdot 10^9$ /kapsula
2023/14	Baktérie mliečného kvasenia	nad $20 \cdot 10^9$ / kapsulu v čase výroby	$16 \cdot 10^9$ /kapsula
2220/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 - 2 \cdot 10^9$ /tabletu	$2,6 \cdot 10^8$ /tableta
2219/14	Baktérie mliečného kvasenia	$1 - 2 \cdot 10^9$ /tabletu	$8 \cdot 10^7$ /tableta
1663/14	Baktérie mliečného kvasenia	$2 \cdot 10^9$ /kapsulu v čase výroby	$2,8 \cdot 10^8$ /kapsula
1664/14	Baktérie mliečného kvasenia	$6,5 \cdot 10^9$ / kapsulu v čase výroby	$3,9 \cdot 10^7$ /kapsula
4504/14	Baktérie mliečného kvasenia	$6 \cdot 10^9$ /kapsulu	$3 \cdot 10^9$ /kapsula
4503/14	Baktérie mliečného kvasenia	$6 \cdot 10^9$ /kapsulu	$5,1 \cdot 10^8$ /kapsula
4505/14	Baktérie mliečného kvasenia	$4 \cdot 10^9$ /kapsulu	$4,4 \cdot 10^9$ /kapsula
4009/14	Baktérie mliečného	$1,5 \cdot 10^9$ /15g prášku	$1,2 \cdot 10^9$ /15g prášku

	kvasenia		
4010/14	Baktérie mliečného kvasenia	2.10 ⁶ živých a nad 1 bilión latentných buniek aktivovaných pri prechode tráviacim traktom/kapsula	2,5.10/kapsula
3687/14	Baktérie mliečného kvasenia	2,5.10 ⁹ /g	2,5.10 ⁹ /g
3618/14	Baktérie mliečného kvasenia	1,5.10 ⁹ /tobolka	1,6.10 ⁸ /tobolka
3619/14	Baktérie mliečného kvasenia	23,75.10 ⁸ /sáčok	7,6.10 ⁸ /sáčok
3620/14	Baktérie mliečného kvasenia	1,5.10 ⁹ /sáčok	1,3.10 ⁸ /sáčok
4106/14	Baktérie mliečného kvasenia	5,19.10 ⁹ /kapsula	6,3.10 ⁸ /kapsula
4107/14	Baktérie mliečného kvasenia	4.10 ⁷ KTJ/ kapsula	1,2.10 ⁷ / kapsula

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

V rámci cieľených sledovaní boli v odobratých vzorkách sledované zakázané látky (farbivá regulované látky (konzervačné látky, kys. tioglykolová, pH, formaldehyd, fluór, dietylenglykol, peroxid vodíka), neregulované látky (pravdivosť tvrdení), mikrobiologická čistota. Celkovo bolo analyzovaných 15 vzoriek. Laboratórnymi analýzami (RÚVZ so sídlom v Trenčíne má k dispozícii iba časť výsledkov) neboli zistené nezhody.

Štátny zdravotný dozor bol zameraný aj na kontrolu označovania kozmetických výrobkov. Kontrole bolo podrobených 34 výrobkov. U štyroch kozmetických výrobkoch boli zistené menej závažné nedostatky v označovaní.

Kontrolou výskytu nebezpečných kozmetických výrobkov na trhu v SR bolo spolu vykonaných 319 kontrol u výrobcov, distribútorov, veľkoobchodných predajcov, v prevádzkach hypermarketov, supermarketov, maloobchodných predajniach, lekárnach a v zariadeniach starostlivosti o ľudské telo. V rámci výkonu dozoru v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Trenčín nebol zistený výskyt nebezpečných kozmetických výrobkov uvádzaných v zaslaných hláseniach.

Kontrole dodržiavania správnej výrobnéj praxe a dokumentácie kozmetických výrobkov bol podrobený 1 výrobca a 1 dovozca. Dozorom boli zistené nedostatky v dokumentácii.

Výsledky z kontrol za RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú spracované vo výročnej správe pre kozmetické výrobky.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

V rámci plnenia úlohy bol vykonaný monitoring používania nano zložiek v kozmetických výrobkoch v prevádzkarňach v regionálnej pôsobnosti RÚVZ Trenčín. Kontrole bolo podrobených 8 subjektov a celkovo bolo skontrolovaných 30 rôznych druhov kozmetických výrobkov (pleťové krémy, telové mlieka, výrobky na ochranu pred slnečným žiarením, dekoratívne kozmetické výrobky na tvár a kozmetické výrobky na vlasy). U 7 výrobkov boli v zozname zložiek uvedené vybrané zložky v nano forme (Titanium dioxide, Methylene bis-

benzotriazolyltetramethylbutylphenol). Na obale neboli deklarované tvrdenia v súvislosti s uvedenými zložkami. Výstupy z vykonaných kontrol boli zaslané na ÚVZ SR.

ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Prieskum je zameraný na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod. Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

V roku 2014 sa realizoval zber dotazníkov k projektu „TAD – školský prieskum o tabaku, alkohole a drogách“, ktorý bol zameraný na zistenie rozsahu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov základných škôl, študentov stredných škôl a ich učiteľov. Anonymného prieskumu sa zúčastnilo 414 respondentov.

Ďalšie aktivity:

K termínu odpočtu oddelenie hygieny detí a mládeže v zariadeniach pre deti a mládež vykonalo 69 kontrol na preverenie uplatňovania ustanovení zákona č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Všetky preverené zariadenia pre deti a mládež dodržiavajú ustanovenia zákona č. 377/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci prieskumu z roku 2009.

V roku 2014 bolo do súboru zaradených 30 detí vo vekovej skupine 3-6 ročných detí: 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka) cca po 15 detí. Údaje z dotazníkov boli vložené do databázy a zaslané na štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu.

V prvom polroku 2014 vykonali odborní pracovníci oddelenia hygieny detí a mládeže RÚVZ Trenčín cieľový štátny zdravotný dozor v 10 základných školách (5 mestských a 5 vidieckych) zameraný na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy. V rámci dozoru bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“.

V druhom polroku 2014 vykonali odborní pracovníci oddelenia dotazníkový prieskum u žiakov 3. a 8. ročníkov základných škôl vybraných na základe predchádzajúceho štátneho zdravotného dozoru zameraný na zistenie názorov detí, zistenie názorov učiteľov v týchto školách na hodiny telesnej výchovy a sledovanie malých foriem telesnej výchovy. Počet vyplnených dotazníkov detí bol 400 a počet vyplnených dotazníkov učiteľov bol 20. Údaje získané z dotazníkového prieskumu boli následne vkladané do programu EpiData. Zároveň sa pracovníčky RÚVZ zúčastnili hodín telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnili dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“.

Oddelenie hygieny detí a mládeže súčasne participuje na naplňaní nasledovných programov a projektov:

1.4. SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTKOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

- medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP)

Pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže v rámci medziodborovej úlohy zabezpečili zber údajov prostredníctvom dotazníkov vo vykurovacom období január - marec 2014.

Do projektu bolo v roku 2014 zapojených 5 škôl. Počet vrátených dotazníkov od žiakov bol 292. Meranie (teplota, relatívna vlhkosť a prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀) sa uskutočnilo na ZŠ Hodžova 37, Trenčín a ZŠ s MŠ Soblahov.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Pracovníčky oddelenia Hygieny detí a mládeže zabezpečili odber vzorky moču u vybranej populačnej skupiny - 10 detí vo veku 12-12 rokov a zber údajov prostredníctvom dotazníkov o stravovacích zvyklostiach sledovaných osôb.

ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM

Zabezpečenie Národného imunizačného programu s cieľom udržania pravidelného povinného očkovania je jednou z priorit pre rok 2014. RÚVZ so sídlom v Trenčíne poskytuje telefonicky, písomne a v rámci „Poradne očkovania“ usmernenia v oblasti povinného, odporúčaného očkovania a očkovania do zahraničia. V rámci Európskeho imunizačného týždňa boli realizované prednášky o očkovaní určené pre zdravotníckych pracovníkov a študentov.

Aktuálne informácie týkajúce sa výskytu infekčných ochorení, ako aj informácií o prevencii voči nim sú pravidelne uverejňované na web stránke a nástenkách úradu.

K 31.12.2014 bolo nahlásených 111 odmietnutí povinného očkovania, 92 bolo prejednaných formou osobného pohovoru.

Odbor epidemiológie RÚVZ Trenčín bol koordinátorom celoslovenského projektu Vzdelávanie sestier – Hodnota očkovania. V rámci štyroch okresoch (Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Bánovce nad Bebravou, Myjava) sa zúčastnilo seminára 267 sestier.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Surveillance infekčných ochorení, ďalšia z priorít pre rok 2014, je vykonávaná sústavne. V období od 01.01.2014 do 31.12.2014 bolo z ochorení preventabilných očkovaním zaznamenaných:

Choroba	Abs. Počet	Očkování	Neočkovaní	Nezistené
TBC	4	0	0	4
VHB	6	0	65	-
VHA	1	0	1	-
Pertussis	60	48+2čiasť.	10	3
ACHO (POLIO očk.)	1	0	1	-
Invaz. pneumok. inf.	4	2	2	-
Kliešťová encefalitída	8	0	7	1
Ovčie kiahne	974	20	954	0
Rotavírusová enteritída	104	2	101	1

Edukácia obyvateľstva v prevencii prenosných ochorení je vykonávaná najmä prostredníctvom uverejňovania článkov na web stránke úradu.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

K 31.12.2014 bolo do programu EPIS zadaných 2816 prenosných ochorení z toho u 1594 bolo v rámci ŠZD vykonané epidemiologické vyšetrenie. Program EPIS sa využíva aj pre hlásenie vybraných ochorení do SRV. Pracovníci RÚVZ so sídlom v Trenčíne sú pod vedením krajskej odborníčky pre epidemiológiu zodpovední za činnosť pracovnej skupiny pre nozokomiálne nákazy. Na pracovisku sa vykonáva kontrola kvality zadávania hlásení nemocničných nákaz za celú SR.

6.4. NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance NN je jednou z priorít na rok 2014.

Sledovanie nozokomiálnych nákaz na JIS:

V roku 2014 sa pokračovalo v realizácii projektu sledovania nozokomiálnych nákaz na JIS, vykonával sa zber údajov za rok 2013. Údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 402 pacientov, u ktorých sa vyskytlo 81 nozokomiálnych nákaz.

Sledovanie infekcií v mieste chirurgického zákroku (SSI)

V roku 2014 prebiehal zber údajov za rok 2013. Údaje boli zaslané do ECDC, kde prebieha príprava výstupov – za SR sú analyzované údaje od 573 pacientov s cholecystektómiami. Bolo zaznamenaných 18 SSI.

Prevalenčné sledovanie NN v SR

Sledovanie NN bolo ukončené vydaním publikácie s celoslovenskými výsledkami a vydaním odborného článku v EMI.

6.5. MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

O aktuálnej epidemiologickej situácii vo výskyte chrípky počas chrípkovej sezóny boli informovaní všetci členovia protiepidemickej komisie zriadenej pri RÚVZ ako aj členovia KŠ

ObÚ Trenčín. Pracovníci odboru epidemiológie boli pravidelne informovaní o aktuálnej epidemiologickej situácii prostredníctvom interných seminárov. Údaje o aktuálnej epidemiologickej situácii a prípadných opatreniach pri výskyte ochorení boli zasielané lekárom primárneho kontaktu a riaditeľom nemocníc v spádovom území alebo uverejnené na web stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Koncom roka sa zvýšená pozornosť venovala výskytu karbapenemázu produkujúcich enterobaktérií (CPE) a problematike epidémie eboly.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

V spádovom území RÚVZ Trenčín boli odoberané vzorky odpadovej vody podľa plánu odberov ÚVZ SR z čističky odpadových vôd v Trenčíne. K 31.12.2014 boli vzorky odobraté na prítomnosť enterálnych vírusov negatívne.

Plnili sa aj ďalšie úlohy pre udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR. V roku 2014 evidujeme jedno ochorenie na ACHO.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa prevencie HIV/AIDS, kde je poskytované pred a po testové poradenstvo vrátane odberu krvi na detekciu protilátok anti HIV u osôb, ktoré o to požiadajú. V rámci poradne je k dispozícii telefonická linka a mailová adresa pre možnosť poskytovania informácií. K 31.12.2014 bolo vyšetrených 110 osôb. Oddelenie podpory zdravia RÚVZ so sídlom v Trenčíne uskutočnilo v prvom polroku 2014 prednášky a besedy na tému sexuálna výchova a prevencia sexuálne prenosných ochorení spolu u 1170 žiakov na 1 špeciálnej ZŠ, 15 ZŠ a 3 SŠ.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Na RÚVZ so sídlom v Trenčíne je v rámci odboru epidemiológie zriadená Poradňa očkovaní, v

ktorej sú poskytované informácie o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní, indikáciách a kontraindikáciách očkovaní, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Ostatné lokálne projekty a spoluúčasť na projektoch:

Lokálny projekt: Surveillance rotavírusových infekcií v detskej populácii spádového územia Fakultnej nemocnice Trenčín.

V roku 2014 sa naďalej vykonáva lokálna surveillance rotavírusových ochorení v trenčianskom regióne v spolupráci s Detskou klinikou Fakultnej nemocnice Trenčín.

Pokračovalo sa v typizácii kmeňov izolovaných zo stolice. K 31.12.2014 bolo typizovaných 59 vzoriek. Projekt je jednou z priorít na rok 2014.

ODBOR OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

7.1 CYANOBAKTÉRIE

V rámci riešenia tohto projektu bolo z prírodných kúpalísk a z vodárenských nádrží vyšetrených spolu 25 vzoriek. V žiadnej z vyšetrených lokalít nebola zistená prítomnosť vodného kvetu a v žiadnej z vyšetrených vzoriek nebol zistený nadlimitný počet cyanobaktérií.

7.2 LEGIONELY A AMÉBY V ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENIACH, NEBYTOVÝCH BUDOVÁCH A V ODDYCHOVÝCH ZÓNACH

V súvislosti so zisťovaním výskytu legionel a améb vo vodovodných sieťach bolo v roku 2014 vyšetrených 48 vzoriek vody. V 3 vzorkách bola potvrdená prítomnosť *Legionella pneumophila*.

7.3 MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY A VODY VO WATERCOOLEROCH

Úloha je realizáciou kontroly zdravotnej nezávadnosti minerálnych a pramenitých balených vôd, tuzemských i z dovozu, perlivých i neperlivých, ohrievaných aj chladených vo watercooleroch, určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach. Ide o monitoring ich mikrobiologickej kvality a monitoring chemických ukazovateľov (kadmium, olovo, arzén, ortuť).

Za sledované obdobie bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy mikrobiologicky vyšetrených 180 vzoriek minerálnych a pramenitých balených vôd. Z tohto počtu nevyhovovalo 21 vzoriek - 1 vzorka v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 22°C, 1 vzorka v ukazovateli kultivovateľné mikroorganizmy pri 37°C, 1 vzorka v ukazovateli koliformné baktérie a 18 vzoriek v ukazovateli *Pseudomonas aeruginosa*. Biologické ukazovatele boli vyšetrené v 51 vzorkách, chemicky bolo vyšetrených 49 vzoriek.

7.4 MATERSKÉ MLIEKO

V sledovanom období sme vyšetřili 6 vzoriek materského mlieka, z toho bola 1 vzorka mlieka pred pasterizáciou a 5 vzoriek mlieka po pasterizácii. V žiadnej z vyšetrených vzoriek nebola zistená prítomnosť *Staphylococcus aureus*.

7.14 PREŽÍVANIE TERMOTOLERANTNÝCH KAMPYLOBAKTEROV

So stúpajúcim počtom ochorení na kampylobakteriózu u humánnej populácie stúpajú nároky nielen na izoláciu pôvodcov ale i na ich ďalšiu identifikáciu. Vzhľadom k tomu, že termotolerantné kampylobaktery sú známe svojou citlivosťou na mnohé faktory prostredia ako sú napríklad atmosferický kyslík, pH a teplota, zamerali sme sa na hľadanie optimálnej metódy predĺženia životaschopnosti izolovaných kmeňov.

Gestor úlohy je RÚVZ so sídlom v Trenčíne, ktorý bol aj riešiteľským pracoviskom.

Cieľom projektu bolo:

A/ sledovať schopnosť prežívania termotolerantných kampylobakterov po subkultivácii
B/ sledovať životaschopnosť kmeňov pri ich uchovávaní v udržiavacích médiach pri teplote mínus 18°C.

C/ otestovať metódu izolácie kampylobakterov priamo z potravín na pevné média a porovnať ju s metódou s použitím pomnožovacích médií

I. a II. etapa bola vyhodnotená na konci roka 2013.

V rámci III. etapy sme v roku 2014 vyšetřili 48 vzoriek potravín a 16 vzoriek sterov. Pri vyšetření sme použili metódu priameho naočkovania potraviny alebo steru na pevné médium – Karmali agar a mCCDA. Súčasne sme postupovali aj v zmysle platnej legislatívy a vzorky sme najskôr inkubovali v selektívnom médiu (Bolton bujón) a po inkubácii sme ich vyočkovali z bujónu na Karmali agar a mCCDA.

Záver:

Zo 48 vzoriek potravín vyšetrených na prítomnosť termotolerantných kampylobakterov sme izolovali 1 kmeň *Campylobacter sp.* Jeho biochemická identifikácia už nebola možná vzhľadom na to, že kmeň neprežil subkultiváciu. Kmeň bol izolovaný priamo z potraviny bez pomnoženia a taktiež metódou s pomnožením. Zo 16 vyšetrených vzoriek sterov z prostredia sme v žiadnej vzorke nezistili prítomnosť termotolerantných kampylobakterov a to ani jednou z porovnávaných metód.

Vzhľadom k tomu, že tento projekt bude pokračovať aj v nasledujúcom roku, budeme ďalej vyšetrovať vzorky oboma metódami. Za predpokladu, že pri vyššom počte vzoriek dosiahneme viac pozitívnych výsledkov, bude možná lepšia porovnateľnosť použitých metód.

7.15 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERAČNÝCH SÁL NARKOTIZAČNÝMI PLYNMI

V priebehu roku 2014 nebola požiadavka na vyšetrenie týchto parametrov.

7.16 MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Cieľom sledovania obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania je zhodnotenie stavu kontaminácie pitných vôd týmito zlúčeninami.

V sledovanom období bolo v súvislosti s riešením tejto úlohy vyšetrených celkom 260 vzoriek.

Podiel Laboratórií RÚVZ na úlohách iných odborov a oddelení :

Spolupráca s Odborom hygieny životného prostredia a zdravia

1.3 Ľudský biomonitoring – sledovanie záťaž z skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí.

Cieľom úlohy je sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

V priebehu roka 2014 boli vyšetrené 3 vzorky na obsah kofeínu v moči.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Cieľom úlohy je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov. Meranie sa uskutočnilo na ZŠ Hodžova 37, Trenčín a ZŠ s MŠ Soblahov. Vykonané merania – teplota, relatívna vlhkosť, CO₂ a prachové častice.

Spolupráca s Odborom hygieny výživy a bezpečnosti potravín

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli.

Zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu monitorovaním obsahu jódu v jedlej soli je cieľom úlohy Laboratórne vyšetrenia kuchynskej soli, vrátane morskej soli, sú zamerané na obsah KI a KIO₃. V roku 2014 v súvislosti s riešením tejto úlohy bol v jedlej soli vyšetrený obsah KI a KIO₃ v 72 vzorkách.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom bolo vytvoriť optimálnu metódu na spracovanie vzorky podľa dostupných literárnych údajov a na základe konzultácií s pracoviskom NRC pre MŽP na ÚVZ SR. Za sledované obdobie sme vyšetrili 39 vzoriek výživových doplnkov na prítomnosť probiotických kmeňov baktérií ako i na mikrobiálnu čistotu. Zamerali sme sa na sledovanie počtu KTJ na objemovú jednotku u rodov *Lactobacillus*, *Lactococcus*, *Pediococcus*, *Bacillus*, *Streptococcus*, *Bifidobacterium*, *Enterococcus*. Ani v jednej z vyšetovaných vzoriek nebola zistená mikrobiálna kontaminácia. V porovnaní s deklarovávaným počtom KTJ na výrobcom stanovený objem boli u niektorých vzoriek zistené nižšie hodnoty probiotík ako uvádzal výrobca. Úloha je podrobne spracovaná v rámci Projektov a úloh hygieny výživy a bezpečnosti potravín.

Spolupráca s Odborom epidemiológie

6.4 Nozokomiálne nákazy

Na predchádzanie nozokomiálnym nákazám vyšetrujeme vzorky prostredia, vzorky materiálu na kontrolu sterility, bioindikátory na kontrolu správnej funkcie sterilizačných prístrojov a stanovujeme účinnosť dezinfekčných prostriedkov na bakteriálne kmene.

Stery z nemocničného prostredia a kontrola sterility v roku 2014 boli vyšetrené v 1981 vzorkách, 37 x bol izolovaný *Pseudomonas aeruginosa*, 7x *Pseudomonas monteilii*, 9x *Staphylococcus aureus*, 9x *Clostridium perfringens*, 1x *Clostridium histolyticum*, 4 x *Klebsiella pneumoniae*, 1 x *Klebsiella ozaenae*, 19 x *Escherichia coli*. V uvedenom roku sme vyšetrili účinnosť 14 dezinfekčných roztokov na kmeňoch *Klebsiella pneumoniae*, *Staphylococcus epidermidis*, *Staphylococcus hominis*, *Pseudomonas monteilii*, *Enterobacter cloacae*, *Enterobacter sp.* a *Enterococcus fecalis* izolovaných z nemocničného prostredia.

Správna funkcia sterilizačných prístrojov bola v roku 2014 overená u horúcovzdušných sterilizátorov bioindikátorom *Bacillus atrophaeus* (941 vzoriek, z nich 20 pozitívnych) a u parných sterilizátorov bioindikátorom *Geobacillus stearothermophilus* (794 vzoriek, z toho 35 pozitívnych).

Špecializácia odborných činností

OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA

Okruhom špecializovanej činnosti v oblasti Objektivizácie faktorov prostredia je pre Laboratóriá RÚVZ Trenčín:

- **diagnostika baktérií rodu *Campylobacter***. V priebehu roku 2014 bola požiadavka na vyšetrenie tohto ukazovateľa v 48 vzorkách potravín – a v 16 vzorkách sterov z potravinárskych prevádzok. V jednej vzorke potraviny (hotového pokrmu) bola zistená prítomnosť *Campylobacter sp.*

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva SR a zdravotného uvedomenia

V roku 2014 sa sledovalo a na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Trenčíne sa uverejnilo štatistické spracovanie nasledovných údajov formou tabuliek a grafov za obdobie rokov 2011

– 2012: Celková úmrtnosť (v prepočte na 1000 obyvateľov), novorodenecká úmrtnosť (v prepočte na 1000 živonarodených), dojčenecká úmrtnosť (v prepočte na 1000 živonarodených), živonarodenosť (v prepočte na 1000 obyvateľov).

Zverejnené údaje za okresy Bánovce n/B., Nové Mesto n/Váhom, Myjava, Trenčín, Trenčiansky kraj a Slovenská republika boli získané z dostupných zdrojov (NCZI Bratislava a KSSÚ Trenčín).

Sledoval sa vývoj chorobnosti a úmrtnosti na vybrané ochorenia v SR a v Trenčianskom kraji za obdobie rokov 2010 – 2012:

Úmrtnosť podľa príčin smrti (dg podľa MKCH-10 na choroby tráviacej sústavy (K00 – K93)

Úmrtnosť podľa príčin smrti (dg podľa MKCH-10) na choroby obehovej sústavy (I00-I99)

Úmrtnosť podľa príčin smrti (dg podľa MKCH-10) na choroby dýchacej sústavy (J00 – J99)

Úmrtnosť podľa príčin smrti (dg podľa MKCH – 10) na zhubné nádory

Incidencia rakoviny u oboch pohlaví

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

RÚVZ Trenčín bol jedným zo spoluorganizátorov už VIII. celoslovenskej odbornej konferencie Ošetrovatelstvo a zdravie konanej dňa 16.4.2014 na RÚVZ v Trenčíne, Organizátormi odbornej konferencie boli zároveň: Fakulta zdravotníctva TnUAD v Trenčíne, ÚVZ SR, OGVP, Rakúska spoločnosť pre vaskulárne ošetrovatelstvo - Viedeň, Univerzita Karlova Praha, 2. Lékařská fakulta, Ústav ošetrovatelství a Regionálna komora sestier a pôrodných asistentiek v Trenčíne.

Odborný program tvorilo 15 prednášok, koncipovaných podľa príslušnej problematiky a sekcia posterovej prezentácie. V rámci konferencie odzneli odborné prednášky venované problematike nadváhy a obezity v našej populácii, nové trendy vo výžive.

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

Prednášky zamerané na zdravý životný štýl, zdravú výživu a dostatočnú pohybovú aktivitu u detí sa realizovali na 13 základných školách a 1 špeciálnej škole. Na túto tému sa realizovalo 35 prednášok a edukovaných bolo 913 žiakov.

Rámci projektov "Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín obyvateľstva SR" a "Monitoringu spotreby prídavných látok v potravinách "

sa uskutočnili preventívne vyšetrenia, ktoré boli zamerané na antropometrické ukazovatele: množstvo telesného tuku v %, viscerálny tuk, bazálny metabolizmus, BMI a množstvo kostrových svalov. Krvné parametre: celkový cholesterol, HDL, triglyceridy a glukózu. Súčasťou vyšetrení bol i krvný tlak a množstvo CO a HbCO u fajčiarov. Preventívne vyšetrenia sa realizovali u 81 klientov v nasledovných inštitúciách:

- Veliteľstvo pozemných síl SR, Trenčín – 10 vyšetrených klientov
- Elster Water Metering – 12 vyšetrených klientov
- Okresné riaditeľstvo Policajného zboru Trenčín – 15 vyšetrených klientov
- RÚVZ Trenčín – 22 vyšetrených klientov
- Pedagogovia ZŠ Nové Mesto nad Váhom – 22 vyšetrených klientov

Spoluúčasť nášho úradu na projekte - Dni zdravia v Trenčianskych Tepliciach RÚVZ Trenčín sa tejto aktivity zúčastnil po 5. krát a zároveň bol pri jej „zrode“. Preventívne vyšetrenia boli zamerané na rizikové faktory KVCH. Počet vyšetrených: 73 obyvateľov a návštevníkov mesta. Všetci klienti s nadváhou a obezitou sa edukovali v oblasti zdravého životného štýlu, zdravej výživy a pohybovej aktivity.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeljej populácie

Preventívne aktivity realizované v mesiaci máj k Svetovému dňu „Pohybom ku zdraviu“. Propagácia tohto dňa bola súčasťou aj preventívnych vyšetrení, ktoré boli zamerané na sledovanie rizikových faktorov KVCH. Ich súčasťou bolo poukázanie na význam pohybovej aktivity u dospeljej populácie i mládeže.

Preventívne vyšetrenia boli realizované v nasledovných firmách:

- Konštrukta Industry Trenčín – vyšetrených 40 klientov
- EMERSON Nové Mesto nad Váhom – spoluúčasť na projekte Dni zdravia – vyšetrených 107 klientov
- Magna Nové Mesto nad Váhom – vyšetrených 85 klientov
- Všeobecná zdravotná poisťovňa Trenčín – 57 vyšetrených klientov
- SOŠ Trenčín - odbor Kozmetička – 9 vyšetrených dievčat

Všetkým klientom, ktorí mali nízku hladinu HDL cholesterolu bolo doporučené zvýšiť pohybovú aktivitu.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012-2014

Vzhľadom na skutočnosť, že zdravotné uvedomenie o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú závažný zdravotný problém. SR pristúpila k projektu WHO „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“ – TOHES. Celkovo sa zaslalo na RÚVZ Banská Bystrica, ktorý je gestorom projektu 100 vyplnených dotazníkov.

Prednášky na tému: **Fajčenie a drogy** – sa realizovali na 14 základných školách a 1 strednej škole a 1 školskom internáte. Celkovo sa realizovalo 33 prednášok na túto tému pre 768 žiakov. V rámci prednášok mali žiaci i študenti možnosť dať si vyšetriť množstvo CO a HbCO vo výdychu Smokerlyzerom. Zároveň bol žiakom premietnutý film „Kým stúpa dym“, ktorý motivuje žiakov prestať fajčiť, resp. nikdy nezačať.

10 V rámci prednášok Fajčenie a drogy je zahrnutá i problematika alkoholizmu.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SR

Projekt „Bezpečný návrat domov“ marec – jún 2014

Dňa 13.3.2014 sa uskutočnila v zasadačke RÚVZ so sídlom v Trenčíne prezentácia projektu pre riaditeľov a iných zamestnancov stredných škôl nachádzajúcich sa v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne. Na prezentácii sa zúčastnili pracovníci oddelenia Podpory zdravia RÚVZ Trenčín, Krajského riaditeľstva policajného zboru v Trenčíne a Oddelenia úrazovej chirurgie Fakultnej nemocnice v Trenčíne. Boli odprezentované tri prednášky: 1. Bezpečný návrat domov (Mgr. Bašová V., Podpora zdravia, RÚVZ TN), 2. Za šťastný návrat domov (MUDr. Réves M., OÚCH FN TN) a 3. Pripútaj sa k životu (kpt. Ing. Kotúč R., Krajské riaditeľstvo PZ TN). Zúčastnilo sa 19 zástupcov stredných škôl. Riaditeľom stredných škôl, ktorí sa nezúčastnili prezentácie projektu boli zdravotno-výchovné materiály odovzdané dodatočne. Na základe uvedenej besedy bola riaditeľom stredných škôl ponúknutá realizácia besied s rovnakým tematickým zameraním pre študentov stredných škôl.

Zdravotno-výchovné materiály (pripravený plagát) boli distribuované na všetkých 29 stredných škôl v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

Prednášky na tému: „Bezpečný návrat domov“ sa uskutočnili v spolupráci s Policajným zborom Trenčín. Celkovo bolo 1072 edukovaných študentov na 11 stredných školách Trenčianskeho kraja.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Pre seniorov sa v tomto roku realizovali preventívne vyšetrenia na **Akadémii III. veku** v Trenčíne. Preventívne vyšetrenia u seniorov boli zamerané na antropometrické parametre a krvné parametre: celkový cholesterol, HDL, triglyceridy a glukózu. Meraný bol i krvný tlak a množstvo CO a HbCO u fajčiarov. Zároveň bolo poskytnuté i odborné poradenstvo a klienti so zvýšenými a rizikovými hodnotami boli odoslaní k lekárovi.

Pre **Úniu žien** v Sobotišti sa uskutočnila prednáška na tému: „Rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení a ich prevencia“. Edukovaných bolo 40 žien.

Na výstavisku EXPOCENTER Trenčín i v tomto roku sa uskutočnila výstava **Senior 2014**, kde sa realizovali preventívne vyšetrenia pre seniorov. Celkovo bolo vyšetrených 115 klientov.

Pri príležitosti Svetového dňa osteoporózy sa v spolupráci s ÚVZ SR realizoval **dotazníkový prieskum** zameraný na informovanosť ľudí vo veku 50+ o rizikách osteoporózy. Na ÚVZ SR bolo zaslaných 30 dotazníkov.

Pre **Klub seniorov** v Trenčíne a **pracovníkov RÚVZ Trenčín** sa realizovali 2 prednášky na tému: Osteoporóza, rizikové faktory a prevencia. Cieľom prednášok bolo zvyšovať povedomie o osteoporóze, rizikových faktoroch a prevencii osteoporózy v seniorskom veku.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

V podmienkach RÚVZ Trenčín sa vykonáva najmä prednášková činnosť na všetkých typoch škôl od MŠ po SŠ v pôsobnosti nášho regiónu.

Témy prednášok:

Zdravý životný štýl 35x: na 13 ZŠ a 1 špeciálnej ZŠ, edukovaných 913 žiakov

Fajčenie a drogy 33x: na 14 ZŠ, 1 SŠ a 1 školský internát, edukovaných 768 žiakov

Výchova k partnerstvu a rodičovstvu 53x: na 15 ZŠ, 1 špeciálnej ZŠ, 2 SŠ a 1 školský internát, edukovaných 1170 žiakov

Úrazy a prvá pomoc 9x: na 4 ZŠ, edukovaných 252 žiakov

Dopravná výchova 8x: na 4 MŠ a 1 ZŠ, edukovaných 254 žiakov

Prevencia Alzheimerovej choroby 2x: na 1 ZŠ, edukovaných 49 žiakov

Duševné zdravie: školský internát

Prevencia ochorení dýchacích ciest 3x: na 2 ZŠ, edukovaných 60 žiakov

Zuby a prevencia zubného kazu 46x: na 8 MŠ, 13 ZŠ a 1 špeciálnej ZŠ, edukovaných 1175 detí

9.8 CINDI PROGRAM SR

V roku 2014 sa podporovalo a rozvíjalo verejné zdravie s cieľom dosiahnuť trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva. Celkový počet vyšetrených klientov v poradni zdravia bol 1032. V PZ a na výjazdových akciách sa u vyšetrených klientov na základe výsledkov antropometrických vyšetrení (počet vyšetrení 635), biochemických vyšetrení (počet vyšetrení 1408), merania tlaku krvi a pulzu (1014 meraní) sa realizovalo odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu, prípadne boli klienti odporučení do starostlivosti ošetrojúceho lekára.

Spolupráca s inými organizáciami

- S poisťovňou **Dôvera** sa realizovali preventívne vyšetrenia na:

VŠEMVS, Bánovce nad Bebravou - 28 vyšetrených klientov

Gábor, Bánovce nad Bebravou – 61 vyšetrených klientov

- S firmou **Johnson Control – Záblatie Trenčín** – 37 vyšetrených klientov

- S **Nadáciou srdca a SZŠ Trenčín** sa uskutočnila preventívna aktivita **MOST** zameraná na prevenciu KVCH v **TESCO Trenčín**, kde bolo vyšetrených 70 ľudí.

- **TESCO sklady Beckov** – 64 vyšetrených klientov

- **EMERSON Nové Mesto nad Váhom** – 73 vyšetrených klientov

- **Gymnázium Nové mesto nad Váhom** – 21 vyšetrených pedagógov

- **Pedagógovia ZŠ v Bánovciach nad Bebravou** – 15 vyšetrených pedagógov

- **HELLA, Kočovce** – 46 vyšetrených klientov

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Trnave**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

C. U.	NÁZOV ULOHY	GESTOR ULOHY
	RIESITEĽSKE PRACOVISKO	TERMÍN
1.1	PLNENIE AKCNEHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)	UVZ SR
	UVZ SR	Rok 2014 a ďalšie
1.2	PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV	UVZ SR
	UVZ SR, vybrané RUVZ v SR podľa novo nastavených národných cieľov	Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ	UVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HZP, PPL a OFZP), RUVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RUVZ	Rok 2016
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA	UVZ SR
	medziodborová úloha (odbory HZP, HDM a OFZP)	
	RUVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RUVZ	Rok 2014 a ďalšie
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH	RUVZ so sídlom v Košiciach - NRC pre pitnú vodu
	UVZ SR, RUVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)	UVZ SR
	UVZ SR	Rok 2014
1.7	MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH	RUVZ so sídlom v Žiline
	Vybrané RUVZ v SR - RUVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, RUVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RUVZ so sídlom v Poprade	Rok 2014, 2015

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

Anotácia

Od roku 1997 prebiehajú v Slovenskej republike aktivity zamerané na zlepšenie zdravotných ukazovateľov populácie poukazujúce na negatívny vplyv zložiek a faktorov životného prostredia na zdravie ľudí. SR je zapojená do celoeurópskeho procesu v rámci ktorého sa vyvíja veľké úsilie na redukciu resp. predchádzanie ochoreniam, ktoré priamo alebo nepriamo súvisia s podmienkami života populácie. Na 5. ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Parme v marci 2010 bolo konštatované, že napriek tomu že sa v oblasti environmentálneho zdravia dosiahli pozitívne výsledky, neustále sa objavujú nové hrozby zo životného prostredia, ktorým je európska populácia vystavovaná (nanotechnológie, klimatické zmeny, chemické disruptory a pod.). Na základe nových vedeckých dôkazov sú identifikované nové oblasti, ktorým je potrebné venovať pozornosť zo strany odborných inštitúcií a odborníkov verejného zdravotníctva. Identifikácia a prioritizácia takýchto hrozieb pre populáciu v SR na národnej úrovni (SR) je predmetom súčasného Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.).

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou vodou a sanitáciou a rešpektovanie návrhov na odstránenie nedostatkov v tejto oblasti. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd. Protokol je zameraný na podporu zdravia a jeho ochrany na všetkých úrovniach rozhodovacieho procesu ako v národnom, tak i medzinárodnom kontexte. Implementácia Protokolu by mala zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd v systéme manažmentu vôd a hospodárenia s nimi ako aj ochranu vodných ekosystémov a predchádzanie ich poškodzovaniu, zachovanie biodiverzity, riadenie a zníženie výskytu a frekvencie chorôb spojených s vodou.

Slovenská republika nastaví nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* už po tretíkrát od ratifikácie, a to v zmysle odporúčaní a plánu práce na roky 2014 - 2016, ktoré boli prezentované na 3. stretnutí Zmluvných strán *Protokolu o vode a zdraví* v Oslo v dňoch 25. - 27. novembra 2013.

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založené na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia UVZ SR a RUVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia. Financovanie projektu bude v prevažnej miere zabezpečené z finančných prostriedkov EK, ktorá podporuje členské krajiny pri realizovaní ľudského biomonitoringu v Európe. Plnenie časového harmonogramu pre jednotlivé etapy tak, ako je to navrhnuté v tejto anotácii, bude preto závisieť od pridelenia finančných prostriedkov z EK.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.4 SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Zámerom tejto úlohy je zúročenie personálnych a technických kapacít a skúseností získaných realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE pri sledovaní kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska ako nástroja pre overovanie a ďalšie rozvíjanie environmentálno-zdravotných indikátorov špecificky určených na zisťovanie pokroku pri plnení CEHAPE.

Metodika preverená realizáciou medzinárodných projektov SEARCH a SINPHONIE, do riešenia ktorých bol UVZ SR zapojený, umožňuje sledovať kvalitu vnútorného ovzdušia škôl prostredníctvom vybraných chemických (CO₂, prachové častice PM_{2,5} a PM₁₀), fyzikálnych (teplota, relatívna vlhkosť) a biologických (alergény, plesne) faktorov prístrojovou technikou, a prostredníctvom dotazníkového prieskumu. Dotazníky vďaka ich širokému zameraniu slúžia zároveň aj na odhaľovanie možných vonkajších i vnútorných príčin zhoršovania kvality ovzdušia v školách. Získané poznatky sú následne využité pri tvorbe nových politík v oblasti prevencie vzniku alergických a respiračných ochorení u detí, akými sú napr. astma či bronchitída a zároveň aj tvorbu všeobecných a prípadne aj konkrétnych odporúčaní pre manažment škôl zameraných na zlepšovanie kvality prostredia v školských triedach. Zámerom uvedeného projektu je zaškoliť pracovníkov vybraných RUVZ a aplikovať osvedčenú metodiku, používanú pre štúdie tohto typu v Európe, aj v ďalších regiónoch Slovenska. V rámci projektu sa predpokladá zapojenie aspoň 10 škôl v každom z 8 krajov SR do realizácie dotazníkového prieskumu za účelom získania údajov vhodných pre zavedenie nových indikátorov komplexného informačného systému o životnom prostredí a zdraví (ENHIS) na národnej úrovni, a realizácia projektu v širšom rozsahu, t.j. vrátane merania vybraných faktorov vnútorného ovzdušia škôl prístrojovou technikou na 2 z 10 vybraných škôl v každom z 8 krajov Slovenska.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, detí a mládeže a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

V rámci medziodborovej úlohy oddelenie hygieny detí a mládeže v rámci tejto úlohy vykonalo popis celej školskej budovy a kontrolu tried, priestorov, miestností školy na výskyt vlhkosti a plesní. Súčasne sa vykonala kontrola všetkých toaliet, a umyvární. Žiakom 3., 4. a 5. ročníka boli rozdane 2 rôzne dotazníky (počet 308) a 1 dotazník pre ich zákonného zástupcu (počet 154). Dotazníky pre žiakov boli zamerané na spôsob dochádzania do školy, hygienu, fajčenie, respiračné a alergické symptómy a na kvalitu prostredia a komfortu na školách pre žiakov. Z 308 rozdanych dotazníkov sa vrátilo 308, t.j. 100% návratnosť. Zo 154 rozdanych dotazníkov pre rodičov sa vrátilo 66, t.j. 42% návratnosť. V úlohe sa bude pokračovať roku 2015, kedy bude realizované meranie vybraných faktorov vnútorného ovzdušia tried prístrojovou technikou.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH

Anotácia

Pesticídne látky tvoria širokú a chemicky veľmi rôznorodú skupinu látok, určených na ničenie škodcov, burín a pod. Pre účely sledovania kvality pitnej vody sa laboratórne overujú hlavne herbicídy a im podobné látky. V počiatkoch ich využívania boli pesticídne látky veľmi perzistentné (DDT, heptachlór, lindan a pod.) a aj v súčasnosti môžu predstavovať napriek ich dlhodobému zákazu problémy zo starých záťaží. Nová generácia pesticídnych látok je už pomerne ľahko odbúrateľná, napriek tomu však môžu ohrozovať kvalitu vody vo vodárenských zdrojoch. Čo sa týka týchto látok, vyskytujú sa medzi nimi látky vysoko toxické, ale aj netoxické a podľa toho je ich účinok na zdravie veľmi rôznorodý (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod).

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele

stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V posledných rokoch sa na základe odborných informácií v Európe najviac používali nasledovné pesticídne látky: atrazín a príbuzné produkty, simazin, mecoprop, benzatón, diuron, isoproturon a ďalšie. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*.

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Anotácia

Projekt zameraný na detskú úrazovosť a jej prevenciu. Partnermi projektu je 34 krajín (za SR: ÚVZ SR). Koordinátorom je The Royal Society for the Prevention of Accidents (UK). Výstupom budú Národné správy o bezpečnosti detí, ktorú budú súčasťou projektu TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Children's Safety) financovaného z EÚ, pod vedením Európskej Aliancie pre bezpečnosť detí (European Child Safety Alliance), v spolupráci s Európskou komisiou, RoSPA, Nordic School of Public Health, Dublin City University, Swansea University, European Public Health Alliance and Association, Schools for Health in Europe, European Transport Safety Council, UNICEF, World Health Organization (WHO) a národnými partnerskými organizáciami v každej z participujúcich krajín. Národné správy budú poskytovať prehľad o existujúcich alebo rozpracovaných politikách jednotlivých participujúcich krajín zameraných na riešenie problematiky vysokej úmrtnosti detí v dôsledku neúmyselných úrazov v participujúcich krajinách. Národné správy majú tiež poskytnúť dobré príklady prevencie úrazom detí, ktoré môžu byť aplikované v iných krajinách na národnej alebo lokálnej úrovni. Akčné plány pre bezpečnosť detí majú uľahčiť plánovanie prevencie na európskej úrovni a podporu úsilia na lokálnej úrovni, vrátane novej oblasti týkajúcej sa nerovností a detských úrazov.

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

Anotácia

V rámci SR je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou termálnou, teplou pitnou alebo slanou bazénovou vodou.

Ide o moderné bazénové haly, v ktorých budú mikroklimatické podmienky ovplyvňované nielen zvýšenou prirodzenou vlhkosťou z bazénových plôch a vodných atrakcií, ale aj z množstva živej zelene, ktorá tvorí bohatú dekoráciu vo vnútorných priestoroch okolo bazénových plôch.

Vplyv na mikroklimatické podmienky budú mať aj veľké presklené plochy týchto hál a konštrukcie stiech z novodobých fóliových materiálov, kde je možné odôvodnene predpokladať sezónne vytváranie skleníkových efektov.

Je žiaduce overiť, ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu celoročne zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude potrebné spoločnou metodikou zabezpečiť meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotiť vplyv sledovaných

faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách akvaparkov. Následne vylúčiť podozrenie na sezónne zhoršenie mikroklimatických podmienok, nakoľko nie sú dostatočné informácie o kvalite ovzdušia a plôch.

Na rok 2014 nebola určená konkrétna úloha pre HŽP RÚVZ Trnava.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

C. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIESITEĽSKE PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR	Rok 2014 a 2015
2.4	Ľudský biomonitoring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medziodborová úloha (odborov HZP, PPL a OEZP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2014 a 2015
2.5	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Anotácia

Viesť evidenciu rizikových prác za príslušný okres, región a SR podľa vyhlášky MZ SR č. 448/2007 Z. z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Prehodnotiť vydané rozhodnutia o určení rizikových prác (resp. profesií) podľa predchádzajúcich legislatívnych úprav. V rámci ŠZD sledovať pracovné podmienky zamestnancov, mieru expozície zamestnancov a realizáciu náhradných opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce. V rámci výkonu ŠZD sledovať výsledky a intervaly lekárskeho preventívneho prehliadok vo vzťahu k

práci a zaradenie zamestnancov do pracovného procesu na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Uplatňovať nový informačný systém o rizikových prácach obsahovo zosúladený s platnými právnymi predpismi na ochranu zdravia pri práci a umožňujúci napojenie individuálnych údajov v jednotnom zdravotníckom informačnom systéme.

Zadávaním údajov o nových pracoviskách s vyhlásenými RP, počte zamestnancov, rizikových faktoroch atď. do programu ASTR vedieme evidenciu rizikových prác za región Trnava (okresy Trnava, Piešťany, Hlohovec).

V rámci ŠZD sledujeme pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov, používanie OOPP, realizáciu opatrení na zníženie rizika, výsledky a intervaly preventívnych lekárskech prehliadok a pod. Upozorňujeme zamestnávateľov hlavne na potrebu prehodnotenia pracovných činností zaradených do 4. ktg rizika, resp. na potrebu realizácie opatrení zo strany zamestnávateľov na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce 4. ktg.

V termíne od 01.01.2014 – 31.12.2014 sme vykonali 71 previerok v rámci ŠZD, bolo vydaných 7 nových rozhodnutí o zaradení pracovných činností do rizikových prác, 3 boli zrušené, prehodnotených bolo 17.

V rámci výkonu ŠZD sledujeme vykonávanie preventívnych lekárskech prehliadok u zamestnancov zaradených na rizikové práce.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnej úpravy - NV SR č. 355/2006 Z. z. o ochrane zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou chemickým faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 300/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 471/2011 Z. z. harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD. Cieľene kontrolovať zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri výrobe, skladovaní, predaji a zaobchádzaní s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Zabezpečovať poradenstvo a konzultácie pre zamestnávateľov a zamestnancov. Získavanie údajov o likvidácii obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí a ďalej sledovať ich používanie podľa aktuálneho „Zoznamu a rozsahu použitia povolených prípravkov na ochranu rastlín a mechanizačných prostriedkov na ochranu rastlín“ vydaného na príslušný rok.

V roku 2014 sme vykonali celkovo 214 previerok zameraných na činnosť podľa NV SR 355/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov v organizáciách, kde sa používajú nebezpečné chemické faktory. Previerky boli vykonané: v priemyselných podnikoch - 60, v poľnohospodárskych organizáciách - 3, v predajniach - 48, v laboratóriách - 14, v lekárňach - 20, v zdravotníckych zariadeniach - 7, v prevádzkach služieb - 34 a na nakladanie s NO - 28. Pri previerkach sa sledovalo skladovanie nebezpečných chemických látok a prípravkov, odborná spôsobilosť pracovníkov, spôsob evidencie toxických látok a zmesí, vypracovanie prevádzkových poriadkov, podmienky predaja, používanie OOPP, spôsob nakladania s nebezpečnými odpadmi.

Bolo vydaných 8 povolení na používanie veľmi toxických látok a zmesí, 23 povolení na nakladanie s nebezpečnými odpadmi samostatným rozhodnutím, resp. v rámci uvedenia priestorov do prevádzky.

Osvedčenia o odbornej spôsobilosti na prácu alebo obchodovanie s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami boli vydané po preskúšaní pre 5 žiadateľov, bez skúšok pre 24 žiadateľov. Boli vydané 2 duplikáty osvedčení o odbornej spôsobilosti.

Pre zamestnávateľov i zamestnancov sme poskytovali konzultácie, týkajúce sa práce

s nebezpečnými chemickými faktormi.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým faktorom (NV SR č. 355/2006 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	214
<i>Kontrolné listy</i>	28

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v znení nariadenia vlády SR č. 301/2007 Z. z. a nariadenia vlády SR č. 253/2006 Z. z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci, harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev, pri výkone ŠZD.

Vyhľadávať pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov.

Zamerať sa aj na vyhľadávanie a posudzovanie expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu, ktoré sú podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady 1272/2008/EHs v rámci svojej triedy nebezpečnosti zaradené v kategórii 1A alebo 1B a na látky narúšajúce endokrinný systém. Objektivizovať expozíciu, zavádzať nové meracie a hodnotiace metódy expozície týmto látkam (BET, priame, nepriame). Vytvárať a viesť databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity. Cieľene vyhľadávať pracovné procesy súvisiace so zvýšenou expozíciou azbestu (búracie, stavebné činnosti) a nariaďovať účinné opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov a obyvateľstva a na zvyšovanie uvedomovania si súvisiacich zdravotných rizík a možností účinnej prevencie.

V rámci ŠZD vyhľadávame pracovné postupy a technológie s použitím chemických karcinogénov a mutagénov a zamestnávateľov upozorňujeme na povinnosť mať tieto postupy posúdené orgánom verejného zdravotníctva. Bolo vydaných 62 súhlasných rozhodnutí na manipuláciu s chemickými karcinogénmi a mutagénmi, z toho bolo vydaných 49 rozhodnutí na manipuláciu s azbestom pri búraní stavieb a výmene AZC rúr v bytových domoch, pri odstraňovaní AZC strešnej krytiny z rodinných domov, pri odstraňovaní káblovodných rúr na stavbe „City Arena Trnava“, na odstránenie AZC dosiek umiestnených v elektrolávkach a káblových prestupoch a rozvodoch a fixáciu materiálov s obsahom azbestu v objektoch SE EBO Jaslovské Bohunice. V rámci ŠZD a na základe žiadostí bolo roku 2014 vykonaných 51 previerok pracovných postupov a technológií s použitím chemických karcinogénov a mutagénov. Pri ŠZD sme kontrolovali zabezpečenie ochrany zdravia zamestnancov pri manipulácii s chemickými karcinogénmi a mutagénmi v zmysle príslušných nariadení vlády SR. Vedíme databázu organizácií, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym a mutagénnym faktorom a pracovným procesom s rizikom chemickej karcinogenity.

Štátny zdravotný dozor na pracoviskách s expozíciou chemickým karcinogénom a mutagénom vrátane azbestu (NV SR č. 356/2006 Z. z. , v znení NV SR č. 301/2007 Z. z. a NV SR č. 253/2006 Z. z.)	P o č e t
<i>Celkový počet previerok</i>	51
<i>Kontrolné listy</i>	39

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Anotácia

Uplatňovanie legislatívnych úprav - vyhlášky MZ SR č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci so zameraním najmä na požiadavky na miesto výkonu práce, prípustné hodnoty fyzickej záťaže zamestnancov, primeranú pracovnú polohu, organizáciu práce, režim práce a odpočinku a ďalšie faktory prispievajúce k vzniku predmetných ochorení.

Zdokonalenie systému prešetrovania podozrení na chorobu z povolania. Zjednotiť a skvalitniť hodnotenie pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce zamestnancov vo vzťahu k výskytu ochorení z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ).

V roku 2014 sme prešetrovali 10 podozrení na vznik choroby z povolania z DNJZ.

2.2 INTERVENČIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Anotácia

Prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov prostredníctvom aktivít poradní zdravia, propagovať u zamestnávateľov intervenčné programy. Zamerať sa na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitne poskytovať poradenstvo malým a stredným podnikom a samostatne zárobkovo činným osobám (SZČO). Realizovať regionálne aktivity zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia pri práci v spolupráci s mestami, zamestnávateľmi. Vychádza sa z poznatku, že zamestnanec, ktorý je informovaný a vzdelaný o spôsobe a miere rizika, sa správa tak, že miera jeho zdravotného rizika sa významne zníži. Usmerňovať PZS v SR.

V roku 2014 sme v rámci ŠZD a prostredníctvom poradní zdravia navrhovali a usmerňovali zamestnávateľov na zlepšenie pracovného prostredia a zdravotného stavu zamestnancov.

Na našom webovom sídle máme vytvorenú stránku poradenskej a konzultačnej činnosti odboru PPL, kde uverejňujeme aktuálne problematiky (odstraňovanie AZC materiálov, opatrenia v mimoriadne teplých dňoch a iné.)

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Anotácia

Realizovať informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov, zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci podľa aktuálne vyhlásenej témy kampane. Aktívne sa zapojiť do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci. V prípade potreby spolupracovať s orgánmi inšpekcie práce a NIP (národné kontaktné miesto OSHA) a

realizovať spoločné previerky podľa aktuálnej témy kampane.

Zapájame sa do európskych informačných kampaní zameraných na informovanie o povinnostiach zamestnávateľov v ochrane zdravia pri práci na našom webovom sídle.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ - podnikové výsledky

Anotácia

Spracovať národné výsledky kampane zameranej na posúdenie psychosociálnych rizík pri práci, ktorá bola realizovaná v spolupráci s orgánmi inšpekcie práce podľa jednotného metodologického protokolu v 99 podnikoch v SR v troch odvetviach: zdravotníctvo a sociálne služby, služby - hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov.

V rámci kampane SLIC boli vykonané v predchádzajúcom období spoločné previerky v 3 subjektoch: Alzheimercentrum Piešťany, n.o., Hotel Esplanade, Slovenské liečebné kúpele, a.s., Piešťany, Veľkoveč, a.s. Piešťany.

Spracovanie a vyhodnotenie výsledkov kampane zabezpečilo ÚVZ SR.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Geneticko-epidemiologická štúdia ochorení močového mechúra (GERMM)

Anotácia

Overí sa spolupráca s americkými výskumníkmi. Protokol štúdie a pracovné postupy čerpajú zo štúdií nádorových ochorení pľúc, vedených IARC Lyon tým istým hlavným riešiteľom.

Rakovina močového mechúra je 9. najčastejšie diagnostikovaná rakovina vo svete. Predstavuje heterogénnu skupinu zhubných nádorov s rôzne invazívnym rastom, kde sa doposiaľ neznámou mierou uplatňujú rozdielne v príčinných súvislostiach vonkajšie faktory. Študujú sa najmä súvislosti s fajčením, s pracovnou expozíciou arylamínom, s bakteriálnymi a vírusovými zápalmi močových ciest; ďalej sa zisťujú súvislosti s expozíciou ionizujúcemu žiareniu, arzénu, chlóru.

Je to epidemiologická štúdia typu prípad-kontrola.

V priebehu celého riešenia projektu v rokoch 2013-2015 je potrebné získať k spolupráci cca 120 pacientov s diagnózou rakovina močového mechúra a cca 120 kontrol.

Riadeným rozhovorom bude od pacientov a kontrol získavaná osobná anamnéza so zameraním na infekčné a urologické choroby, rodinná anamnéza so zameraním na nádory, údaje o užívaní liekov, výživové faktory, údaje o používaní tabakových výrobkov, údaje o používaní produktov na farbenie vlasov, pracovná anamnéza a údaje o bývaní. Všetkým pacientom a kontrolám bude na genetické analýzy odobratý biologický materiál (krv, moč; u pacientov aj vzorka tkaniva).

Nie sme riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ.

Medziodborová úloha - plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Anotácia

Biologické monitorovanie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie. Biologické monitorovanie v rámci tejto úlohy bude zamerané na monitorovanie expozície, teda stanovenie chemického faktora (v danom prípade kadmia) alebo jeho metabolitu (v danom prípade kotinínu) v biologickom materiáli (moči). Kotinín, ktorý vzniká v tele človeka z nikotínu je najvhodnejší ukazovateľ expozície človeka tabakovému dymu. Hlavný prínos biologického monitorovania populácie, ktorú bude reprezentovať matka, otec a ich dieťa za všeobecnú populáciu a zamestnanci vybraných profesií za oblasť pracovného prostredia je, že sumuje všetky cesty vstupu chemických faktorov do organizmu - inhalačnú, dermálnu, tráviacim traktom a ich kombinácie.

Vo všeobecnosti pri biologickom monitoringu je dôležité poznať vlastnosti sledovaného chemického faktora, metabolizmus, priebeh vylučovania a taktiež zvoliť vhodnú dobu odberu biologického materiálu. V rámci tejto úlohy bude výber markerov pre HBM, použitá metodika pre výber populačných skupín, vyškolenie pracovníkov pre odber vzoriek biologického materiálu, dotazníkový prieskum, laboratórne vyšetrenia, zhromaždenie a vyhodnotenie výsledkov založených na poznatkoch získaných v rámci európskeho projektu DEMOCOPHES. Participácia ÚVZ SR a RÚVZ v Banskej Bystrici na tomto projekte vytvorila dobrý základ pre implementáciu metodiky HBM validovanej na európskej úrovni v Slovenskej republike a získanie kvalitných údajov o reálnej záťaži obyvateľstva určitým škodlivinám z prostredia. Financovanie projektu bude v prevažnej miere zabezpečené z finančných prostriedkov EK, ktorá podporuje členské krajiny pri realizovaní ľudského biomonitoringu v Európe. Plnenie časového harmonogramu pre jednotlivé etapy tak ako je to navrhnuté v tejto anotácii bude preto závisieť od pridelenia finančných prostriedkov z EK.

Úloha bude realizovaná v spolupráci odborov hygieny životného prostredia, preventívneho pracovného lekárstva a objektivizácie faktorov v životnom a pracovnom prostredí.

Do projektu sa zapojíme podľa vypracovaného pilotného projektu a podľa požiadaviek riadiacej jednotky pre koordinovanie pilotného projektu.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Anotácia

Každý RÚVZ vykoná štátny zdravotný dozor najmenej v piatich chránených dielňach alebo na chránených pracoviskách. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru sa použije metodický postup na výkon ŠZD doplnený o údaje o zamestnancoch na chránených pracoviskách z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok; použijú sa aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov.

V roku 2014 bolo vydaných 27 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky, kde boli zriadené chránené dielne. Stanoviskami bolo posúdených 22 chránených dielní.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo vykonaných 53 kontrol v 49 chránených pracoviskách.

Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách bol spolu 87, ktorých vykonávaná činnosť bola nasledovná: administratívny pracovník, realitný maklér, predajca výživových doplnkov, pracovník vizuálnej a kalibračnej kontroly drobných kovových dielcov, ručný viazač kefárskych výrobkov, predajca zdravotníckych pomôcok, pracovník výroby reklamných a propagačných predmetov, pracovník opracovania a triedenia plastových materiálov, predajca pracovných odevov, skladník, obsluha kamerových systémov, cukrár, údržbár, internetový predajca, predajca minerálnych kameňov, opravár pneumatických a elektrických strojov a iné.

V rámci štátneho zdravotného dozoru sme vykonali kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov v chránených dielňach a v chránených pracoviskách podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách.

Zamestnávateľa prispôbujú pracoviská postihnutiu zamestnancov. Ak zamestnávateľ zamestnáva občanov so zníženou mobilitou, zariadenia na osobnú hygienu (sprchy, WC, umývadlá), spojovacie chodby, schodiská sú vybudované ako bezbariérové. Pracoviská sú vybavené fyziologickými stoličkami, zamestnanci majú k dispozícii denné miestnosti a oddychové miestnosti, pracovná doba je prispôbená ich zdravotnému stavu a zamestnávateľ umožňuje zamestnancom pravidelné prerušenie práce.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH – rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Trnava	27	22	49	53	87	-	-	-	-

Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou na všetkých kontrolovaných chránených pracoviskách bol spolu 87, ktorých vykonávaná činnosť bola nasledovná: administratívny pracovník, realitný maklér, predajca výživových doplnkov, pracovník vizuálnej a kalibračnej kontroly drobných kovových dielcov, ručný viazač keľárskych výrobkov, predajca zdravotníckych pomôcok, pracovník výroby reklamných a propagačných predmetov, pracovník opracovania a triedenia plastových materiálov, predajca pracovných odevov, skladník, obsluha kamerových systémov, cukrár, údržbár, internetový predajca, predajca minerálnych kameňov, opravár pneumatických a elektrických strojov a iné.

Druh skupiny postihnutia: choroby krvi a krvotvorných orgánov a niektoré poruchy imunitných mechanizmov, duševné poruchy a poruchy správania, choroby obehovej sústavy, choroby tráviacej sústavy, choroby svalovej sústavy a kostrovej sústavy a spojivového tkaniva.

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Trnava	128	56

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITELSKE PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
3.1	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 - 2015 a na úlohy PVV na r. 20122016 na úseku verejného zdravotníctva</i> RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici 15. január 2015 a ďalšie roky
3.2	Monitoring príjmu jódu <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 - 2015 a na úlohy PVV na r. 20122016 na úseku verejného zdravotníctva</i> RÚVZ v SR	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach 15. január 2015 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂ <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i> RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30. marec 2016
3.4	Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i> RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30. marec 2016
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i> RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30. marec 2016
3.6	Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EU legislatívu <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i> RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade 30. marec 2016
3.7	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i> RÚVZ so sídlom v Trenčíne	RÚVZ so sídlom v Trenčíne 15. január 2015

3.8	Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a súvisiacu RUVZ v SR</i>	ÚVZ SR 30. január 2015
3.9	Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a súvisiacu legislatívu pre kozmetické výrobky</i> RUVZ v SR	ÚVZ SR 31. máj 2015

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov.

V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý „Program озdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR uznesením č. 940 17. decembra 2008. Aktualizácia Programu озdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2012 a 2016 na úseku verejného zdravotníctva. Správa o plnení úloh aktualizácie programu bude predložená do vlády SR 30. 5. 2015. Ciele na озdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu „Zdravie 21. storočia“.

Projekt - Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva bol realizovaný priebežne počas roka v spolupráci z oddelením podpory zdravia tunajšieho úradu. Vo vybraných zariadeniach bolo vyšetrených 80 klientov v štyroch určených vekových skupinách podľa pohlavia a druhu pracovnej záťaže. Celkovo bolo vyšetrených 80 klientov, ktorí vykonávajú ľahkú prácu, resp. ľahko pracujúci. Dobrovoľní účastníci, rozdelení do štyroch skupín, podľa veku a pohlavia zodpovedali dotazník zameraný na výživové zvyklosti a pohybovú aktivitu. Pred realizáciou projektu bol každý respondent podrobne informovaný o správnom spôsobe vyplňovania dotazníkov. Každá osoba vyplnila 24 hodinový retrospektívny jedálny lístok, ktorý bol pracovníkmi RÚVZ spracovaný v programe ALIMENTA, tým bola vyhodnotená biologická a energetická výživová hodnota skonsumovanej stravy. Každému boli zmerané somatotropické ukazovatele ako výška, hmotnosť, vypočítaný bol BMI index a WHR index. Z kvapky kapilárnej krvi boli vyšetrené u všetkých klientov ukazovatele tukového metabolizmu (cholesterol, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) ako aj hodnota glukózy a vypočítaný AI index. Na základe výsledkov vyšetrenia, ale aj pri záujme zo strany respondentov boli poskytnuté rady o zásadách správnej a racionálnej výživy a významu zvýšenej pohybovej aktivity v každom veku. Spracované údaje boli skompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Poprad v stanovenom termíne v októbri 2014.

V rámci úlohy boli počas Dní zdravia v Trnave v júni 2014 záujemcovia usmerňovaní o racionálnej výžive, o zmene stravovacích návykov a životného štýlu.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom

pracovník hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 - tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2001).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012

- 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Na zisťovanie obsahu KI, KIO₃ a ferokyanidu bolo odobraných 24 vzoriek kuchynskej soli. Vzorky jedlej jódovanej soli zodpovedali obsahom KI, KIO₃ a ferokyanidu v sledovaných parametroch požiadavkám PK SR. Prepočítaný obsah KI bol v rozmedzí 15 - 35 mg/kg, všetky vzorky vyhovovali požiadavkám. Obsah ferokyanidu draselného ako protihrudkujúcej látky bol vo všetkých vzorkách pod najvyššiu medznú hodnotu, v rozpätí: 2,62 až 16,00 mg/kg. Spracované údaje boli skompletizované za RÚVZ Trnava samostatne, za trnavský kraj kompletne a zaslané gestorovi úlohy RÚVZ Košice v stanovenom termíne.

V rámci úlohy bolo na vylučovanie jódu močom odobraných 10 vzoriek od respondentov, súčasne bol spracovaných dotazník o spotrebe potravín za 24 hodín a dotazník o výživových zvyklostiach. Vzorky moču boli zaslané na vyšetrovanie na ÚVZ SR v Bratislave a dotazníkové odpovede spracované a zaslané na RÚVZ Poprad. Kontrola príjmu jódu z iných druhov potravín a monitorovanie jódu v organizme sa realizuje ako súčasť projektu Sledovanie výživového stavu vybraných skupín obyvateľstva.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy zúčastnil vyšetrovaním vzoriek kuchynskej soli na obsah jodidu a jodičnanu draselného. V roku 2014 bolo vyšetrených 97 vzoriek.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Anotácia

V súčasnej dobe narastá používanie nanotechnológií vo všetkých sférach, pričom jednou z nich sú aj materiály, ktoré prichádzajú do styku s potravinami či už priamo alebo nepriamo. Používanie nanomateriálov je v súčasnosti povolené podľa legislatívy EÚ iba pre plastové materiály a predmety pričom ich použitie je obmedzené na 4 látky, na ktoré vydala EFSA oficiálne stanovisko. Používanie nanočastíc v iných typoch materiálov, ako sú napr. povrchové úpravy nie je legislatívne upravené na úrovni EÚ a ani v národnej slovenskej legislatíve. U nanomateriálov na báze TiO₂ sa deklaruje ich mikrobiálna rezistencia a tým sú predurčené na povrchovú úpravu v potravinárskych zariadeniach.

Do plnenia úlohy zatiaľ nie sme zaradení, vzorky neboli odoberané.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Anotácia

V súčasnej dobe sú plastové materiály a predmety určené na styk s potravinami legislatívne upravené nariadením EK (EÚ) č. 10/2011 a to z pohľadu látok používaných na ich výrobu, testovania a uvádzania na trh. Plastové výrobky (napr. dózy na uskladňovanie rôznych druhov potravín) však legislatívne nemajú upravenú dobu používania, počas ktorej je deklarovaná ich zdravotná bezpečnosť vo vzťahu k migrácii látok. Zvolenými testami, ktoré budú simulovať

rôzne typy potravín a rôzne spôsoby používania, pri ktorých môže dôjsť k poškodeniu plastu sa zistí úroveň migrácie látok, ktoré by mohli mať nežiaduci vplyv na zdravie ľudí.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja boli realizované v septembri 2014. Plastový výrobok – silikónový nôž červený vyhovoval požiadavkám Nariadeniu EÚ č. 1935/2004. Vzorka radielko na cesto nerez/plast tiež zodpovedal cit. nariadeniu.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál, používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov, do potravinárskych výrobkov.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly odbery vzoriek v rámci kraja sa realizovali v marci 2014. Na vyšetrenie bola odobratá 1 vzorka potraviny - raňajkové cereálie balené do kartónu, zaslaná na vyšetrenie do NRC RÚVZ Poprad, výsledok zatiaľ nezaslaný.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EÚ LEGISLATÍVU

Anotácia

Keramické výrobky sú čiastočne legislatívne upravené na úrovni smerníc EÚ, ktoré sú implementované prostredníctvom Potravinového kódexu SR, avšak niektoré typy výrobkov, ktoré výrobcovia alebo dovozcovia deklarujú ako keramické výrobky nespádajú, vzhľadom na spôsob ich výroby a materiálové zloženie, pod súčasnú legislatívu. Z toho dôvodu nie sú známe možné kontaminanty na báze ťažkých kovov, ktoré by mohli migrovať z keramických výrobkov (ako sú napr. niektoré typy panvice, riadu, nožov). Je potrebné zistiť stupeň migrácie ťažkých kovov do rôznych simulačných médií a za rôznych podmienok, ktoré predstavujú reálne spôsoby použitia, pre možnosť posúdenia nežiaduceho vplyvu na zdravie ľudí.

V rámci rozpracovaného plánu úradnej kontroly v rámci kraja zabezpečilo odber vzorky keramického výrobku RÚVZ Dunajská Streda v septembri 2014.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH

Anotácia

Priaznivé účinky probiotík na ľudský organizmus, zvlášť ich potenciálna schopnosť imunomodulácie je dokázaná v rade štúdií. Vzhľadom na širokú ponuku týchto výrobkov s rôznymi druhmi a obsahmi mikroorganizmov je potrebné preveriť mikrobiálnu bezpečnosť životaschopnosť mikroorganizmov patriacich k probiotikám stanoveným jednotným postupom.

Na základe požiadania boli odobrané 2 požadované vzorky a zaslané na vyšetrenie obsahu probiotík na RÚVZ Trenčín v druhom polroku roku 2014. Zistené množstvo probiotických

baktérii nebolo však posúdené voči deklarovanému množstvu uvedenému na etikete, toto má byť vyhodnotené cestou ÚVZ SR a v prípade, že množstvo probiotických baktérii nezodpovedá deklarovanému množstvu bude výrobca upozornený.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11. 7. 2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

V rámci rozpracovaného plánu kontroly boli vykonané odbery 4 vzoriek zubných pást na vyšetrenie fluóru, dietylenglykolu a peroxidu vodíka, zaslané na vyšetrenie na RÚVZ Poprad. Vzorky vyhovovali požiadavkám legislatívy. 4 vzorky kozmetiky dennej spotreby - krémy s UV filtrom boli odobrané a zaslané na laboratórne vyšetrenie na RÚVZ Bratislava. 3 vzorky vyhovovali a 1 vzorka nevyhovovala, pre prekročenie povoleného množstva UV filtra. Zistenie nevyhovujúcej vzorky, zahraničnej výroby - pôvod ČR, bolo postúpené na ÚVZ SR a je v riešení. 2 vzorky kozmetických výrobkov s obsahom koenzýmu Q 10 boli odobrané a zaslané na vyšetrenie na RÚVZ Bratislava. 2 vzorky keratínovej kúry na vyšetrenie kyseliny tioglykolovej, formaldehydu a pH neboli odobrané, z dôvodu, že sa nevyskytovali na trhu v našom regióne. 2 vzorky tetovacích farieb boli odobrané a zaslané na RÚVZ Žilina, výsledky vyšetrení sme zatiaľ nedostali.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Anotácia:

Projekt je súčasťou európskeho projektu, ktorý pozostáva z piatich častí: detské výrobky, rebríky, detektory dymu a CO, šnúrky na oblečení a nanotechnológie v kozmetických výrobkoch, pričom ÚVZ SR a RUVZ v SR participujú na v časti „*Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch*“. Monitoring sa bude vykonávať na základe požiadaviek nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch, ktoré stanovuje zodpovedným osobám povinnosť označovať prítomnosť zložiek vo forme nanomateriálu, ohlasovať Európskej komisii kozmetické výrobky obsahujúce nanomateriály a na obale uvádzať tvrdenia, ktoré sú pravdivé a neuvádzajú spotrebiteľa do omylu pokiaľ ide o jeho vlastnosti.

Kontrola nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bola realizovaná podľa usmernenia u distribútora, avšak kontrolou označovania výrobkov nebola zistená deklarácia nanomateriálov v predmetných kontrolovaných kozmetických výrobkoch.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. u.	NÁZOV ÚLOHY RIESITEĽSKE PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
4.1	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál ÚVZ SR, RÚVZ v SR, pediatri	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR Rok 2014
4.2	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku UVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	MZ SR ÚVZ SR Rok 2014
4.3	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku ÚVZ SR a RÚVZ v SR	ÚVZ SR Rok 2017
4.4	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV <i>Úloha podporuje plnenie Národného programu prevencie obezity</i> RÚVZ v SR	RÚVZ so sídlom vo Zvolene RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici ÚVZ SR Rok 2016

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Anotácia

Konzumácia stravy, ktorá svojim množstvom a zložením nezodpovedá veku dieťaťa, jeho pohybovej aktivite, vedie k stúpajúcemu výskytu obezity a výrazne zvyšuje riziko kardiometabolických ochorení. Vychádzajúc z implementácie Európskej stratégie k danému problému boli vládou SR prijaté základné dokumenty ako Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 a Národný program prevencie obezity, ktorých časť sa dotýka aj výživy detí a ich fyzickej aktivity a u ktorých pre naplnenie stanovených cieľov je potrebné poznať východiskovú úroveň, či už stravovacích zvyklostí alebo aj individuálnej spotreby potravín v citlivej časti populácie, ktoré za SR absentujú, resp. sú k dispozícii len z niektorých regiónov.

Realizácia projektu umožní poskytnúť reprezentatívne údaje do Európskej databázy o konzumácii potravín, ktorú vytvára EFSA so zámerom jej využitia pre hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí, umožní hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u detí SR. Vytvorí reálny základ pre ovplyvňovanie stravovacích zvyklostí v populačných skupinách detí na báze poradní zdravia a v rámci výkonu ŠZD v zariadeniach spoločného stravovania detí a mládeže.

Základom pre vytvorenie databázy bude dotazníková metóda, údaje sa budú čerpať z dotazníkov pre rodičov, deti a pedagógov. Časť údajov bude získaná laboratórnym rozborom vzoriek stravy a stanovením nutričtov a cudzorodých látok v preferovaných potravinových komoditách. Na spracovanie údajov sa využije softwarový produkt ALIMENTA verzia 4.3. E, ktorej základné databázy bude možné priebežne dopĺňať podľa laboratórných zistení, na

spracovanie dotazníkov stravovacích zvyklostí sa použije MS Excel a EPI INFO.

V roku 2014 sme sa na riešení danej úlohy nepodielali.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU

Anotácia

Prieskum je zameraný, okrem iného, na oblasť závislostí – t. j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov a drog a pod.

V rámci projektu bolo oslovených 5 zástupcov škôl, ktoré boli do projektu vybrané ÚVZ SR. Do projektu bola vybraná 1 ZŠ, 2 SŠ a 2 gymnázia v regióne RÚVZ Trnava. Projekt sa realizoval v mesiaci september a október 2014. Spolu bolo rozdanych 479 dotazníkov a návratnosť bola 479 dotazníkov, čo je 100 %. Vyplnené dotazníky boli podľa pokynov zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

Na tejto úlohe participovalo v roku 2014 OPZ vykonávaním poradenskej činnosti v poradni prevencie drogových závislostí, spoluprácou na intervenčných programoch škôl, vykonávaním prednáškových činností, besied, distribúciou zdravotno-výchovného materiálu k danej tematike na stredných a základných školách v regióne.

Vedúca OPZ je členom Protidrogovej komisie MÚ v Trnave a Komisie prevencie patologických javov KÚ v Trnave. OPZ participuje pri vyhodnocovaní kľúčových indikátorov danej problematiky v regióne a svojou činnosťou zabezpečuje napĺňanie Národného programu boja proti drogám. Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave.

V rámci „Týždňa boja proti drogám“ v dňoch 24.11-28.11.2014 sa na stredných školách realizovali prednáškové aktivity.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Anotácia:

Jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť, sú detské úrazy. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Ide o taký významný podiel na detskej úmrtnosti, ktorý bezpodmienečne vyžaduje ciele sledovanie a účinné preventívne pôsobenie v tejto oblasti.

U dieťaťa sa na úrazovom deji zúčastňujú osobitné vplyvy. Mechanizmy úrazu u detí sú iné ako u dospelých, dochádza k nim za takých okolností, ktoré sú charakteristické iba pre detský vek. Sú podmienené vývojovým štádiom dieťaťa a ich príčiny bezprostredne súvisia so stupňom telesného a duševného vývinu v jeho jednotlivých vekových obdobiach.

Príčiny detských úrazov sú omnoho rôznorodnejšie ako u dospelých osôb, viažu sa na úroveň poznania a schopností dieťaťa, na zákonitú zodpovednosť inej osoby, na stupeň a kvalitu výchovy, úroveň rodinného prostredia, organizáciu voľného času a činnosti dieťaťa a na kolektív

0 priateľov, s ktorými dieťa žije.

Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Príčinou úrazov sú detská zvedavosť a nepozornosť, či nedbanlivosť rodičov. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodia

deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel).

Databáza údajov bude realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa budú získavať od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bude kódovaná číselným symbolom, resp. rodičia doplnia požadovaný číselný údaj podľa typu otázky. Na spracovanie údajov bude použitý program EXCEL. Na zbere údajov budú participovať pracovníci odborov hygieny detí a mládeže jednotlivých RÚVZ v SR.

Základný súbor detí bude vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie a údaje z neho získané boli validné. Vzhľadom na rôznorodosť prostredia, v ktorom k detským úrazom dochádza, bude súbor obsahovať deti ako z mestských, tak vidieckych predškolských a školských zariadení vopred určených vekových skupín.

Do súboru budú preto zaradené deti nasledovne:

- veková skupina 3-6 ročných detí : 2 triedy MŠ (1 mestská,1 vidiecka) cca po 15 detí, t.j. spolu 30 detí
- veková skupina 7-10 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci I. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí
- veková skupina 11- 14 ročných detí : 2 triedy ZŠ v rámci II. stupňa (1 mestská,1 vidiecka) cca po 30 detí, t.j. spolu 60 detí

Na základe horeuvedeného by mal celkový počet respondentov predstavovať cca 5 400 detí.

Projekt bol zrealizovaný dotazníkovou metódou u detí v materských školách, vo vekovej skupine 3-6 rokov. Dotazníky boli rozdane na jednu mestskú a jednu vidiecku materskú školu. Oslovených bolo na každej škole 15 detí, spolu 30 detí. Dotazníky vyplnil zákonný zástupca dieťaťa, následne boli dotazníky zozbierané. Návratnosť 29 dotazníkov, t.j. 96%. Údaje získané z dotazníkov boli v priebehu mesiaca apríl 2014 vkladane do vopred pripravených mustier v programe Excel, ktoré boli dňa 22.04.2014 zaslané e – mailom na ÚVZ SR.

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Anotácia

Úroveň pohybovej aktivity detí a mládeže nie je dostatočná a podporujúca zdravie, nakoľko kondičná pohybová aktivita ešte stále nie je súčasťou bežného denného programu. Príčiny tohto stavu sú rôzne, no najvýznamnejšou z nich je nedostatočná úroveň zdravotného povedomia a nevyhovujúca dostupnosť športovísk, spĺňajúcich minimálne štandardy na ich prevádzku. Každá metóda, ktorá bude orientovaná len do oblasti výchovy ku zdraviu bez vytvorenia možností na vykonávanie pohybovej aktivity, sa stáva kontraproduktívnou. Preto je potrebné aplikovať simultánne oba prístupy, vykonávať dôslednú výchovu detí a mládeže, ale i vytvárať možnosti, príležitosti na splnenie potrieb v oblasti pohybovej aktivity.

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Vnadväznosti na tento projekt bola vykonaná mimoriadna cielená kontrola zameraná na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Vykonali sme cielené kontroly priestorov, určených na výučbu telesnej výchovy na vybraných základných školách, vrátane vonkajších telovýchovných plôch zameraných na osnovu úlohy. Vykonali sme

19 kontrol (5 na ZŠ v meste, 5 na ZŠ na vidieku - na každej škole, bola vykonaná kontrola v treťom a ôsmom ročníku, okrem jednej kde nemali ôsmy ročník) Na každej škole sme počas jednej vyučovacej hodiny hodnotili pohybovú aktivitu detí, na hodinách telesnej výchovy bola zaznamenávaná aktivita detí počas danej vyučovacej hodiny a následne boli zistenia vkladané do určeného úložiska. Na vybraných školách boli žiakom 3. a 8. ročníka rozdane dotazníky zamerané na pohybovú aktivitu vôbec. Rozdaných bolo cca 400 dotazníkov, návratnosť bola 380 dotazníkov, čo je 95 %. Údaje z dotazníkov boli vkladane do určeného úložiska, ktoré budú centrálné spracované RÚVZ Banská Bystrica.

5 ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

C. u.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKE PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
5.1	Zhodnotenie zdravotného rizika z prírodnej rádioaktivity v balených vodách dodávaných do distribučnej siete v rámci SR UVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Nitre a v Košiciach	RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici 2015
5.2	Radiačná ochrana na dočasných defektoskopických pracoviskách v Slovenskej republike UVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, v Košiciach, v Bratislave a v Nitre	UVZ SR 2015
5.3	Monitorovanie rádioaktivity v životnom prostredí pre účely plnenia požiadaviek odporúčania Európskej komisie a zabezpečovanie činnosti komunikačného informačného systému medzi ÚVZ SR a Európskou UVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Košiciach	UVZ SR Priebežne

Nakoľko RÚVZ Trnava nemá odbor ani oddelenie ochrany zdravia pred žiarením, na plnení úloh sme sa nepodielali.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

C. u.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKE PRACOVISKO	GESTOR ULOHY TERMÍN UKONČENIA
6.1	Národný imunizačný program SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r. 2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i> RUVZ v SR	UVZ SR priebežne
6.2	Surveillance infekčných chorôb RUVZ v SR	UVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici priebežne
6.3	Informačný systém prenosných ochorení RUVZ v SR	UVZ SR, RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici priebežne
6.4	Nozokomiálne nákazy RUVZ v SR	RUVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici priebežne
6.5	Mimoriadne epidemiologické situácie RUVZ v SR	UVZ SR priebežne
6.6	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV RUVZ v SR	UVZ SR, NRC pre poliomyelitídu priebežne
6.7	Prevenia HIV/AIDS RUVZ v SR	UVZ SR, RUVZ so sídlom v Košiciach december 2016
6.8	Poradne očkovania RUVZ v SR	RUVZ Bratislava - hlavné mesto, RUVZ so sídlom v Trnave priebežne
6.9	Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu RUVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ	RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RUVZ so sídlom v Komárne do konca roku 2014

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2014, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2013 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

- *Očkujúci lekári boli elektronickou formou informovaní o Očkovacom kalendári na rok 2014 a osobne na jednotlivé ambulancie všeobecných lekárov pre deti a dorast boli rozdistribuované kartičky s informáciami o očkovaní pre verejnosť.*
- *V RÚVZ sme vykonávali pohovory s rodičmi odmietajúcimi očkovanie svojho dieťaťa, v roku 2014 bolo zaevidovaných 134 nových odmietnutí povinného očkovania zákonnými zástupcami detí (v roku 2013 -131) . V súvislosti s odmietaním povinného očkovania bolo prerokovaných 22 priestupkových konaní, z toho boli formou rozhodnutí uložené pokuty vo výške 3 021 € (15 x rozhodnutím 2931 € a 3 x bloková pokuta - 90 €).*
- *V rámci iniciatívy SEVS HODNOTA OČKOVANIA sa aktívne podieľame na príprave projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. Na V. Slovenskom vakcinologickom kongrese MUDr. Dagmar Kollárová prezentovala poster s názvom: Zaočkovanosť zdravotníckych pracovníkov proti chrípke v ústavných zdravotníckych zariadeniach v Trnavskom kraji v chrípkovej sezóne 2012/2013.*
- *O možnostiach prevencie vybraných ochorení, ktoré sú preventabilné očkovaním boli poskytnuté v rámci EIW 2014 informácie pre regionálnu tlač. Informácie o očkovaní dospelých osôb boli podávané individuálne aj v rámci Dní zdravia 2014.*
- *V roku 2014 bolo hlásených 18 prípadov infekcií na ochorenia povinne preventabilné očkovaním (4 x pertussis, 6 x sporadické prípady parotitis epidemica, 8 x akútne vírusová hepatitída typu B).*
- *Vyhodnotenie kontroly očkovania k 31.8.2014 v okresoch Trnava, Piešťany a Hlohovec:*

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Trnava okresná zaočkovanosť pohybovala od 93,93% (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde- ročník narodenia 2012) cez 96,31 % (základné očkovanie DTaP-VHB-HIB-IPV- ročník narodenia 2011) do 98,68 %. 90%-ná zaočkovanosť nebola dosiahnutá na 9 obvodoch. Vzhľadom na zaočkovanosť pod 95% ročníka narodenia 2012 proti MMR boli VLDD v okrese Trnava upozornení na dôsledné vykonávanie surveillancie exantémových ochorení.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Piešťany okresná zaočkovanosť pohybovala od 95,17 % (základné očkovanie proti osýpkam, rubeole a parotitíde – ročník narodenia 2011) do 98,97 % (preočkovanie proti diftérii, tetanu, pertussis a detskej obrne – ročník narodenia 2000).

Na jednotlivých pediatrických obvodoch sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od 83,3 % do 100 %.

V rámci pravidelného povinného očkovania sa v okrese Hlohovec okresná zaočkovanosť

pohybovala od 98,0 % (základné očkovanie proti MMR v ročníku narodenia 2012) do 99,7 %.

Na jednotlivých **pediatrických obvodoch** sa zaočkovanosť pohybovala v rozpätí od 96,2 % do 100 %.

Výsledky kontroly očkovania boli poslané zainteresovaným odborníkom v oblasti pediatrie (okresný a krajský odborník pre pediatrickú prax).

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2013 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prístahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

Odbor epidemiológie evidoval k 31.12.2014 prostredníctvom systému EPIS 2978 prípadov prenosných ochorení nahlásených z ambulantných zdravotníckych zariadení - od lekárov prvého kontaktu, z mikrobiologických laboratórií, z ambulancií odborných lekárov a z ústavných zdravotníckych zariadení. Epidemiologicky bolo za rok 2014 vyšetrených 526 ohnísk (rok 2013 - 446 ohnísk) prenosných ochorení a 5 epidémií (2013 - 8 epidémií), z toho 2 x epidémia gastroenteritíd pravdepodobne infekčnej etiológie (Slov. liečebné kúpele Piešťany, MŠ Vančurova Trnava), 1 x nešpecifikovaná vírusová črevná infekcia (MŠ Malženice), 1 x epidémia salmonelózy (ZŠ s MŠ Špačince) a 1 epidemický výskyt ochorení na scabies s celkovým počtom 50 prípadov ochorení. V rámci zabezpečenia karanténnych opatrení bolo vydaných spolu 72 rozhodnutí (v roku 2013 – 95 rozhodnutí) - z toho 65 x lekársky dohľad pre osoby v kontakte s prenosnými ochoreniami, 1 x karanténa pre osobu pracujúcu v potravinárstve a 6 rozhodnutí z dôvodu nariadenia protiepidemických opatrení pri výskyte prenosných ochorení v kolektívnom zariadení.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) je potrebné zabezpečiť systematický

zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení.

- *V rámci vykonávania ŠZD v ambulanciách všeobecných lekárov sústavne propagujeme hlásenie prenosných ochorení on - line cez program EPIS. Elektronický spôsob hlásenia cestou EPIS využíva 27 lekárov. V programe EPIS bolo v roku 2014 zaevidovaných celkom 2978 prípadov prenosných ochorení, 5 epidémií a 52 týždenných krajských hlásení do SRV.*
- *Do TESSY boli v týždenných intervaloch cestou ÚVZ SR hlásené jednotlivé prípady SARI. V roku 2014 boli hlásené 3 prípady SARI.*
- *Výstupy z programu EPIS slúžia na okamžitú analýzu epidemiologickej situácie, na spracovávanie mesačných výstupov prenosných ochorení a nozokomiálnych nákaz. Späťne sú o epidemiologickej situácii podľa spádových okresov v mesačných intervaloch informovaní všetci VLD a VLDD.*
- *Z výstupov programu EPIS a telefonických hlásení sme v roku 2014 vykonali analýzu plnenia si hlásenej povinnosti akútnych respiračných ochorení všeobecnými lekármi vyplývajúcej zo zákona NR SR č. 355/2007 Z. z. Vyhodnotenie chrípkovej sezóny spolu s analýzou plnenia si hlásenej povinnosti bolo zaslané elektronickou formou všetkým všeobecným lekárom. Na základe nášho sledovania je možné konštatovať, že plnenie hlásenej povinnosti ochorení s hromadným výskytom je na RÚVZ Trnava na veľmi dobrej úrovni.*

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillancie a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2007-2013) a odporúčaním Rady Európy

o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillancie a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

- *OE od r. 2007 realizuje projekt HELICS – EU, ktorý je zameraný na aktívnu surveillancie nozokomiálnych nákaz na odd. KAIM. Vypracovaných a elektronicky spracovaných bolo 40 dotazníkov na základe dekurzov pacientov hospitalizovaných v roku 2013 na KAIM vo FN Trnava.*
- *V roku 2014 bolo z ústavných zdravotníckych zariadení hlásených RÚVZ Trnava spolu 458 prípadov NN.*
- *V rámci 6. ročníka kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky zachrániš život“), ktorá bola zameraná na význam hygieny rúk ako ochrany pacienta pred rezistentnými kmeňmi, bol v spolupráci s nemocničným hygienikom FN Trnava vypracovaný*

a odposlaný dotazník WHO o výskyte vybraných multirezistentných organizmov vo FN Trnava.

- *Epidemiológ je v štvrtročných intervaloch prizývaný na zasadnutie komisie RALAP vo FN Trnava, v rámci ktorej sa riešia aktuálne problémy zistené pri výkone ŠZD na jednotlivých oddeleniach FN.*
- *V rámci ŠZD bolo v roku 2014 vykonaných 93 previerok zdravotníckych zariadení, v rámci ktorých bolo odobratých 411 vzoriek z prostredia a 71 vzoriek z vysterilizovaného materiálu. Za nedostatky zistené pri vykonávaní ŠZD bolo udelených 6 blokových pokút v celkovej výške 330 € a v 3 správnych konaniach pokuta vo výške 1900 €.*
- *Vydaných bolo 130 rozhodnutí (priestory do prevádzky a schválenia prevádzkových poriadkov) a 8 záväzných stanovísk.. V rámci testovania sterilizačných prístrojov formou platenej služby bolo otestovaných 411 prístrojov (151 - horúcovzduchových sterilizátorov a 260 parných sterilizátorov).*

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal mikrobiologickým vyšetrením vzoriek sterov z prostredia zdravotníckych zariadení a sterility materiálov a inštrumentálnej techniky používanej v zdravotníckych zariadeniach. Za obdobie roka 2014 bolo vyšetrených 1841 vzoriek.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandémiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

- *V roku 2014 sme pokračovali v plnení úloh vyplývajúcich z úloh WHO v postpandemickom období. Nadalej sa monitoroval výskyt SARI, ktoré boli cestou SRV a ÚVZ SR hlásené do TESSY. V Trnavskom kraji boli hlásené 3 prípady ochorení na SARI (1 potvrdený prípad ochorenia z okresu Trnava a 2 pravdepodobné prípady z okresu Hlohovec).*
- *V surveillance SARI sme spolupracovali najmä s ÚVZ SR v Bratislave - NRC pre chrípku, s Infekčnou klinikou FN Trnava, sentinelovými lekármi, LSPP a so všetkými lekármi prvého kontaktu.*
- *Všeobecní lekári a infektológovia boli informovaní o výskyte Eboly a detskej obrny v krajinách Afriky a Ázie, informácia bola daná aj na webovú stránku RÚVZ v Trnave.*
- *Iniciované bolo pracovné stretnutie SOKRZ vo FN Trnava v súvislosti so stúpajúcou chorobnosťou na EVD v Západnej Afrike, PZS boli upozornení na kontrolu OOPP a dodržiavanie postupov v ústavných zdravotníckych zariadeniach v zmysle Smernice HH SR č. 1336/2003 o zásadách ošetrovateľskej starostlivosti o pacienta s VVN.*
- *Spracovaná bola nová epidemiologická problematika EVD do prezentácie pre lekárov v rámci vzdelávacieho programu SL SK vo FN Trnava a v NAW Piešťany.*
- *Podľa pokynov ÚVZ SR bol v krátkom období spracovaný materiál „Plán opatrení“ skoncipovaný na základe výstupov novembrového pracovného stretnutia krízového riadenia*

MZSR a riaditeľov ZZ v SR. Tento materiál v ppt programe bol v rámci edukácie ZP opakovane prezentovaný lekárom a SZP v spádovej oblasti RÚVZ Trnava, o čom sme v týždenných intervaloch informovali ÚVZ SR - hlavného hygienika.

- Z Plánu opatrení boli vyňaté základné definície a požiadavky na materiálno – technické vybavenie OOPP ambulantných lekárov a spolu s aktuálnou situáciou v ebole boli zasielané všeobecným lekárom v spádovej oblasti RÚVZ Trnava a na okresné RÚVZ v rámci TA kraja.
- V roku 2014 sme vyšetřovali 5 epidémií (2 x gastroenteritída pravdepodobne infekčnej etiológie, 1x nešpecifikovaná črevná vírusová infekcia, 1 x salmonelóza, 1 x scabies) s celkovým počtom 50 prípadov ochorení.
- V roku 2014 bola v okrese Trnava riešená mimoriadna situácia v Mestskej poliklinike Družba v Trnave v súvislosti s pozitívnymi nálezmi *Ps. aeruginosa* v pitnej vode z vnútorných rozvodov a mimoriadna havarijná situácia v súvislosti s biologickým odpadom v NAW n. o. Piešťany.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetřovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetřovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetřovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

- Vzorky odpadových vôd boli v roku 2014 odoberané podľa časového harmonogramu stanoveného ÚVZ SR Bratislava. Vzorky odpadových vôd boli odoberané paralelne z 2 odberových miest ČOV Zeleneč (6 odberov) a ČOV Piešťany (6 odberov). Z celkového počtu 12 odberov boli 4 vzorky pozitívne, potvrdené boli nasledujúce vírusy: v júni echovírus 7, v októbri vírus coxsackie sk. B a enterovírus, v októbri enterovírus. V týždenných intervaloch sledujeme hlásenia ACHO z ústavných zdravotníckych zariadení - na detských, infekčných a neurologických oddeleniach.
- V roku 2014 boli hlásené 3 prípady akútnej chabej obrny u 21 ročného a 62 ročného muža z Trnavy a 64 ročného muža z okresu Hlohovec. Pacienti boli hospitalizovaní na neurologickom oddelení vo FN Trnava, laboratórne vyšetřenia stolice u pacientov vzhľadom na enterovírusy boli negatívne. Cestovateľská anamnéza bola u chorých negatívna, taktiež nebol zistený ani kontakt s cudzincami.

Odbor objektivizácie a hodnotenia faktorov prostredia sa na plnení úlohy podieľal v roku 2014 vyšetřením 199 vzoriek odobratých v rámci kontroly mikrobiálnej kontaminácie vnútorných rozvodov pitnej vody v budovách zdravotníckych zariadení.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

V rámci prevencie pracuje na OPZ poradňa pre prevenciu infekcie HIV/AIDS. Poradenstvo je dôverné a vždy ide o stretnutie jedného klienta s jedným poradcom. Rešpektujeme absolútne právo klienta na dôvernosť a anonymitu. Klient je vždy poučený o správaní, ktoré znižuje riziko infekcie HIV. Počet klientov v roku 2014 bol 71, bola poskytnutá základná informácia o HIV a jej predchádzaní, o spôsobe vyšetrenia na anti - HIV protilátky (poradenstvo poskytnuté telefonickou linkou pomoci AIDS bolo 46 klientom).

Aktuálne zistené nové poznatky na poradni sú aplikované do ďalšej práce v poradni AIDS a tiež sú prezentované zdravotno-výchovnými materiálmi (letáky, plagáty, postery, panely), prednáškami a príspevkami do tlače a masmédií. Poradňu navštevovali resp. telefonické informácie boli podávané prevažne mladým ľuďom, najviac zastúpená je veková kategória od 25 – 34 rokov. Celá činnosť poradenstva bola spropagovaná v tlači a na webových stránkach RÚVZ.

V roku 2014 bolo vykonaných 17 prednášok s besedami na tému AIDS a 3 na tému plánované partnerstvo a rodičovstvo. Na prednáškach spojenými s besedami zvyšujeme informovanosť a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

ODP zabezpečuje poradňu k zodpovednému partnerstvu, rodičovstvu, manželstvu a prevencie chorôb prenášaných pohlavným stykom (HIV/AIDS). V rámci tejto činnosti sme sa v spolupráci s TOS Trnava a Kanceláriou Zdravé mesto zapojili do projektu Hrou proti AIDS. Projekt sme realizovali v priestoroch zasadacej miestnosti MÚ Trnava na Trhovej ul. v Trnave. K realizácii projektu sme oslovili 9. ročníky zákl. škôl a 1. ročníky stred. škôl v Trnave.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v SR zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

- *Pred zahájením priestupkového konania majú rodičia možnosť navštíviť vakcinologickú poradňu, v ktorej sú im zodpovedané otázky odborného charakteru. O možnostiach vakcinologického poradenstva boli informovaní všetci všeobecní lekári a bol*

im zaslaný informačný leták pripravený na RÚVZ Trnava. V roku 2014 aktívne navštívilo vakcinologickú poradňu 15 záujemcov o problematiku očkovania. Telefonicky resp. mailom boli poskytnuté informácie 23 záujemcom, najmä konzultujúcim lekárom a cestovateľom do zahraničia. Z hľadiska zamerania sa konzultácie týkali 18 x povinného očkovania, 5 x odporúčaného očkovania a 15 x poradne pred cestou do zahraničia.

- Okrem pediatrických ambulancií boli kartičky s informáciami o očkovaní distribuované na gynekologické a novorodenecké oddelenia ústavných zdravotníckych zariadení ako aj na odborné gynekologické ambulancie.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

V súvislosti s výsledkami projektu Postoje rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu, v rámci ktorého bol u 8,4% študentiek stredných škôl zistený odmietavý postoj k očkovaniu sa aktívne podieľame na príprave projektu vzdelávania študentov SZŠ v oblasti vakcinológie. Záujem o účasť na projekte prejavilo 21 RÚVZ, ktoré majú v pôsobnosti SZŠ. Vytvorená bola pracovná skupina, ktorá pripravila prezentácie o očkovaní a o ochoreniach preventabilných očkovaním. Výukové materiály boli v spolupráci so SEVS nahraté na USB kľúče a v rámci celoslovenskej porady epidemiológov boli rozdane epidemiológom prihlásených 21 RÚVZ. V mesiacoch 10.-12.2014 bol v rámci praktickej výuky zrealizovaný pilotný projekt vzdelávania vo vakcinológii budúcich sestier na SZŠ v Trnave. Výuku realizovali 2 lekárky odboru epidemiológie. Problematika vakcinológie bolo rozdelená do 12 vyučovacích hodín. Hodnotenie projektu zo strany SZŠ bolo kladné a bolo navrhnuté pokračovanie vo výuke i v budúcnosti.

7 OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, CHA, FF)

C. u.	NÁZOV ÚLOHY RIESITEĽSKE PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
7.1	Cyanobaktérie ÚVZ SR, RÚVZ v SR	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.2	Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach ÚVZ SR a RÚVZ v SR	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.3	Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch ÚVZ SR, RÚVZ Poprad, ostatné RÚVZ podľa záujmu	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.4	Materské mlieko ÚVZ SR, Laktárium DFN Limbová ul. Bratislava, RÚVZ Poprad, RÚVZ Prešov, banka materského mlieka, Novorodenecké oddelenie FNŠP J.A. Reimana v Prešove	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.5	Rezíduá pesticídov v potravinách pre dojčenskú a detskú výživu ÚVZ SR a RÚVZ v SR podľa aktuálneho Plánu úradnej kontroly potravín	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.6	Identifikácia a typizácia patogénnych mikroorganizmov metódami molekulárnej biológie ÚVZ SR	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.7	Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií RÚVZ v Banskej Bystrici, v Košiciach a v Žiline	RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici 2014 a ďalšie roky
7.8	Stanovenie olova v krvi exponovaných pracovníkov ÚVZ SR, RÚVZ v Banskej Bystrici, Košiciach	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.9	Objektívizácia účinkov zdrojov optického žiarenia v pracovnom a životnom prostredí ÚVZ SR, RÚVZ v SR	UVZ SR 2014 a ďalšie roky
7.10	Monitoring výskytu enterovírusov vo vodách určených na kúpanie ÚVZ SR (OOFŽP, OLM), RÚVZ, SZU Bratislava	UVZ SR 2014 a ďalšie roky

7.11	Vedľajšie produkty dezinfekcie a kvalita pitnej vody	ÚVZ SR
	UVZ SR (OOFZP, HZP), RUVZ Bratislava hl. mesto, RUVZ Dunajská Streda, RÚVZ Banská Bystrica a ďalšie RÚVZ podľa vybraných verejných vodovodov	
		2014 a ďalšie roky
7.12	Peľová informačná služba (PIS) - Monitoring biologických alergénov v ovzduší	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR, RÚVZ Košice, RÚVZ Nitra, RÚVZ Trnava, RÚVZ Zilina	2014 a ďalšie roky
7.13	Monitoring alergénov roztočov vo vnútornom prostredí	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ BB, ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR, NRC pre hodnotenie vplyvu voľného ovzdušia a ovzdušia uzavretých priestorov nevýrobného charakteru na zdravie	2014 a ďalšie roky
7.14	Prežívanie termotolerantných kampylobakterov	RÚVZ so sídlom v
	RÚVZ Trenčín, ÚVZ SR	2013 - 2016
7.15	Monitoring expozície zamestnancov operačných sál v narkotizačnými plynmi	RÚVZ so sídlom v Ziline v spolupráci s RÚVZ so
	RÚVZ Zilina, RÚVZ Martin, RÚVZ Čadca, RÚVZ Liptovský Mikuláš, RÚVZ Dolný Kubín	
7.16	Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania	RÚVZ Nitra
	RÚVZ Nitra, ÚVZ SR, RÚVZ Prešov, RÚVZ Trenčín, RÚVZ Trnava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.17	Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách	RÚVZ Zilina
	RÚVZ Zilina, ÚVZ SR, ostatné RÚVZ podľa záujmu	
7.18	Epidemiologická prevencia rizika karcinogenity v populácii	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice- Oddelenie genetickej toxikológie	
7.19	Monitoring baktérií čeľade <i>Vibrionaceae</i> vo vodnom prostredí	NRC pre <i>Vibrionaceae</i> , RÚVZ Komárno
	Odbor lekárskej mikrobiológie RÚVZ Banská Bystrica, Ústav molekulárnej biológie prírodovedeckej fakulty UK	
7.20	Monitoring glykozidov steviolu v zmrzlínach a náplniach a dekoráciách cukrárenských výrobkov	RÚVZ Bratislava, hl. mesto so sídlom v Bratislave
	RÚVZ Bratislava, ostatné RÚVZ podľa záujmu	2014 a ďalšie roky

7.1. CYANOBAKTÉRIE

Anotácia

Monitorovanie, determinácia druhového zloženia cyanobaktériových vodných kvetov a kvantifikácia cyanobaktérií. Venovanie zvýšenej pozornosti výskytu invázných druhov cyanobaktérií v súvislosti s novými cyanotoxínmi. Stanovovanie cyanotoxínov, akútnej toxicity, makrofytov a súvisiaceho znečistenia vo vodárenských nádržiach, vodách určených na kúpanie, prírodných kúpaliskách a biokúpaliskách s cieľom zníženia zdravotného rizika obyvateľstva pri zásobovaní pitnou vodou a pri kúpaní.

Na plnení úlohy sme sa podieľali biologickým vyšetrením vzoriek vôd z prírodných kúpalísk. V roku 2014 bolo vyšetrených 34 vzoriek vôd z prírodných kúpalísk.

7.3. MINERÁLNE A PRAMENITÉ BALENÉ VODY VO WATERCOOLEROCH

Anotácia

Mikrobiologická a biologická kontrola minerálnych a pramenitých balených vôd určených pre používanie verejnosti v nebytových budovách, v nemocniciach a lekárňach so zameraním na sledovanie prítomnosti patogénnych a hygienicky závažných organizmov

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek balených vôd v mikrobiologických, biologických a chemických ukazovateľoch. Za obdobie roka 2014 bolo vyšetrených 51 vzoriek.

7.12. PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA (PIS) - MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ

Anotácia

Polinózy patria medzi najčastejšie alergické ochorenia, ktorými trpí viac ako tretina populácie.

V rámci prevencie je pre alergológov i alergikov dôležitá dostupnosť presných a včasných informácií o výskyte peľu v ovzduší. V Slovenskej republike bola v roku 2006 obnovená funkčná sieť monitorovacích staníc PIS pod gestorstvom verejného zdravotníctva. Ich hlavnou úlohou je identifikácia a kvantifikácia peľových zŕn a spór húb (plesní) v ovzduší. Dostupnosť aktuálnych hlásení o peľovej situácii v regiónoch a čo najrozsiahlejšia medializácia peľových správ je dôležitá pre alergikov a lekárov. Presným určením najvhodnejšieho termínu začiatku liečby, a tiež jej ukončenia po sezóne, je okrem minimalizácie až dočasnej eliminácie zdravotných problémov alergika je možné vďaka cielenej diagnostike i správne načasovanej liečbe ušetriť značné finančné prostriedky.

V rámci plnenia tejto úlohy bolo za obdobie roka 2014 vyšetrených 259 vzoriek vonkajšieho ovzdušia.

7.16. MONITORING OBSAHU DUSIČNANOV VO VODNÝCH ZDROJOCH INDIVIDUÁLNEHO ZÁSOBOVANIA

Anotácia

Značná časť obyvateľstva je zásobená pitnou vodou z verejného vodovodu. Akosť distribuovanej vody je garantovaná a pravidelne preverovaná príslušnými orgánmi. Významná časť obyvateľstva využíva aj vlastné individuálne zdroje. Ich počet rastie aj v dôsledky neustáleho zvyšovania cien „vodného a stočného“. O kvalite vody z individuálnych zdrojov nie sú dostatočné údaje, prehľadná evidencia neexistuje. Najväčší problém spôsobuje

obsah dusičnanov, resp. dusitanov.

Dusičnany (NO_3^-) sa v malých koncentráciách vyskytujú takmer vo všetkých vodách.

V prírodných vodách sa ich koncentrácia mení v závislosti od ročného obdobia. Zvyšovanie obsahu dusičnanov vo vodách súvisí aj s intenzívnym obhospodarovaním poľnohospodárskej pôdy. Dusičnany sami o sebe nie sú nebezpečné. Môžu nepriamo škodiť po redukcii na toxickéjšie dusitany za účinku baktérií v gastrointestinálnom trakte alebo v niektorých potravinách.

Dusitany (NO_2^-) sú veľmi nestále, tvoria len medziprodukt v dusíkovom cykle. Vo vode vznikajú hlavne biochemickou oxidáciou amoniakálneho dusíka alebo biochemickou redukciou dusičnanov. V nízkych koncentráciách sú hygienicky nevýznamné. Pri vyšších koncentráciách môžu spôsobiť methemoglobinémiu (tvorba väzby na hemoglobín). V kyslom prostredí zažívacieho traktu živočíchov sa predpokladá možná reakcia dusitanov so sekundárnymi amínmi a vznik N-nitrózoamínov.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením dusičnanov a dusitanov vo vzorkách vôd z individuálnych zdrojov prinesených občanmi v rámci akcie Svetový deň vody 2014 a Dní zdravia 2014 v Hlohovci a v Trnave. Za obdobie roka 2014 bolo vyšetrených 771 vzoriek.

7.17 MONITORING CELKOVÉHO ORGANICKÉHO UHLÍKA V PRÍRODNÝCH A UMELÝCH KÚPALISKÁCH

Anotácia

Celkový organický uhlík (TOC – Total Organic Carbon) je parameter uvádzaný pri vodách, ktorý ukazuje množstvo organických látok prítomných v danej vzorke. Z pohľadu skupinového ukazovateľa TOC je nutné povedať, že jeho vysoká koncentrácia vo vodách je pre človeka veľmi negatívny jav, lebo takto znečistené vody nielen že nie sú vhodné k použitiu ako zdroj pitnej vody, ale ani nie je možné ich využívať na rekreačné účely. Monitorovanie TOC ako preventívne opatrenie v súvislosti s fyzikálno-chemickými úpravami a dezinfekciou v bazénových vodách.

Na plnení úlohy sme sa podieľali vyšetrením vzoriek prírodných a umelých kúpalísk odobratých pracovníkmi oddelení Hygieny životného prostredia RÚVZ so sídlom v Senici, Galante a Dunajskej Strede. Stanovenie TOC vykonali laboratória ÚVZ SR v Bratislave. Za obdobie roka 2014 bolo vyšetrených 13 vzoriek.

Na ostatných úlohách v rámci objektivizácie faktorov prostredia sa nepodieľame z dôvodu nedostatočného prístrojového vybavenia, alebo nie sme riešiteľským pracoviskom.

8 LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIESITEĽSKE PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
8.1	Diferenciálna diagnostika respiračných ochorení UVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: UVZ SR, RUVZ BB, RUVZ KE	UVZ SR
8.2	Surveillance invazívnych pneumokokových ochorení RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici, Riešiteľské pracovisko: RUVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RUVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.3	Surveillance Bordetella pertussis RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici Riešiteľské pracovisko: RUVZ BB v spolupráci s oddeleniami epidemiológie jednotlivých RUVZ a vybranými zdravotníckymi zariadeniami	RUVZ so sídlom v Banskej Bystrici
8.4	Diagnostika exantémových ochorení UVZ SR- odbor lekárskej mikrobiológie Riešiteľské pracovisko: UVZ SR - odbor lekárskej mikrobiológie. RUVZ so sídlom v Košiciach	UVZ SR

Nakoľko nie sme riešiteľským pracoviskom, nepodielali sme sa na plnení žiadnej úlohy.

9 PODPORA ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIESITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
9.1	Národný program podpory zdravia	UVZ SR
9.1.1	UVZ SR, všetky RUVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	UVZ SR
	UVZ SR, všetky RUVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	UVZ SR
9.2.1	UVZ SR, všetky RUVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie	RUVZ BB
	UVZ SR, všetky RUVZ v SR	rok 2015
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	UVZ SR
9.3.1	UVZ SR, všetky RUVZ v SR, ministerstvá	rok 2014
	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win” - „Prestaň a vyhraj“	UVZ SR
	UVZ SR, všetky RUVZ v SR	rok 2014
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 - 2015	UVZ SR
	Vybrané RUVZ v SR	do roku 2015
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	UVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, UVZ SR a všetky RUVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	UVZ SR
	UVZ SR, všetky RUVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	rok 2014
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	UVZ SR
	UVZ SR, všetky RUVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	do roku 2015
		RUVZ BB

9.7.1	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji		
9.7.2		RÚVZ v Bratislave	rok 2014
		Zdravotno - výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena	RÚVZ Košice
		RÚVZ Košice	rok 2014
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	rok 2014 a ďalšie roky	
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	rok 2014	
9.10	TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici	
	Všetky RÚVZ v SR	august – december 2014	

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA (NPPZ)

Medziodborová úloha - plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 - 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova - od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
- B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
- C) Tabak, alkohol, drogy,
- D) Zdravé pracovné a životné podmienky,
  - > pracovné prostredie,
  - > životné prostredie,

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

Úlohu sme plnili v poradenskom centre podpory zdravia monitorovaním zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia spoluprácou s praktickými lekármi v nasledovných projektoch:

Plnenie harmonogramu trvalých projektov:

- Zdravé mestá
- Školy podporujúce zdravie
- Zdravé pracoviská

a v nasledovných poradniach:

- základná poradňa na podporu zdravia (poradňa zdravej výživy)
- poradenstvo o telesnej aktivite
- poradenstvo o oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy a iné.

Zdravé mestá

„Dni zdravia Hlohovec“

Dňa 5.4.2014 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili výjazdom poradne zdravia akcie Dni zdravia mesta Hlohovec. Počas tohto dňa sme zabezpečili vyšetrenie cholesterolu a cukru v krvi, meranie % množstva telesného tuku, dotazníkový prieskum životnej pohody a závislosti na nikotíne u fajčiarov, vyhodnotenie rizikových faktorov ovplyvňujúci zdravý životný štýl testom zdravé srdce /TZS/ a individuálne poradenstvo k zdravej výžive, nefarmakologickému ovplyvňovaniu TK, pohybovej aktivite, zvládaniu stresu a odvykaniu od fajčenia.

„Dni zdravia Trnava“

RÚVZ – oddelenie podpory zdravia je na uvedenej akcii jeden z hlavných účastníkov a spoluorganizátorov Mestského úradu v Trnave. Klienti vyplnili Test zdravé srdce, ktorého súčasťou je dotazník pozostávajúci z rodinnej, osobnej anamnézy, zhodnotenia stravovacích zvyklostí, úrovne pohybovej aktivity. Spektrum je doplnené zhodnotením aktuálnych biochemických a antropometrických vyšetrení. Klientom následne poskytol lekár pohovor formou komplexného individuálneho poradenstva a odporučil optimálne a primerané zmeny v spôsobe životného štýlu zamerané na zlepšenie zdravia prirodzeným nefarmakologickým spôsobom. Po zhodnutí dotazníka životnej pohody bol pohovor zameraný na zvýšenie kvality života, zlepšenie životného štýlu, podporu psychického zdravia a zvládania stresových situácií. Bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500. Vyšetrenia CO vo vydychovanom vzduchu pre fajčiarov s následným poradenstvom v oblasti odvykania od fajčenia. Zdravotno-výchovnú činnosť v zmysle prevencie ochorení, ochrany a podpory zdravia sme uskutočňovali aj formou distribuovaní zdravotno-výchovného materiálu (letáky, brožúrky).

Deň zdravia Madunice

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Maduniciach zabezpečil pre obyvateľov obce Deň zdravia - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Deň zdravia Trstín

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s MS SČK v Trstíne a Obecným úradom v Trstíne zabezpečil pre obyvateľov obce Deň zdravia - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie

TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Deň zdravia Bňovce

Oddelenie podpory zdravia zabezpečil pre obyvateľov obce Deň zdravia - meranie cholesterolu a cukru v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Školy podporujúce zdravie:

V spolupráci s Oddelením hygieny detí a mládeže sme sa zapojili do projektu „Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší na zdravie detí“. Tento projekt sme realizovali u detí na ZŠ Vančurova Trnava a ZŠ Cífer. Súčasťou projektu bol dotazníkový prieskum. Pokračovali sme v zdravotno-výchovných aktivitách v rámci projektu „Školské ovocie“ a BECEP.

Zdravé pracoviská:

„Safety week“ Saneca Hlohovec

V dňoch 8.4. a 9.4.2014 sa OPZ zúčastnilo akcie „SAFETY WEEK“ v Saneca a.s. Hlohovec. Vyšetřili sme zamestnancov zapojených do projektu „Sledovanie výživového stavu obyvateľstva“. Stanovili sme hladinu celkového cholesterolu, glukózy, triglyceridov a HDL cholesterolu v krvi. Merali sme TK, % množstvo telesného tuku. Zároveň bolo poskytnuté vyšetřenie CO vo vydychovanom vzduchu u fajčiarov pomocou prístroja MICRO CO, poskytnuté individuálne poradenstvo k výsledkom vyšetření a vhodný zdravotno-výchovný materiál.

Deň zdravia vo VšZP Trnava

Pracovníci oddelenia podpory zdravia sa zúčastnili akcie „Deň zdravia“ v priestoroch VšZP Trnava. Pre zamestnancov sme zabezpečili vyšetřenie celkového cholesterolu v krvi prístrojom reflotron, meranie TK, stanovenie % množstva telesného tuku prístrojom OMRON a vykonali edukáciu formou individuálneho poradenstva o zdravom spôsobe života.

Športový deň Slovenskej pošty

Dňa 30.5.2014 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie Slovenskej pošty pod názvom „Športový deň“ v priestoroch športového areálu v Modranke. Účastníkom sme poskytli vyšetřenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, % množstva telesného tuku, viscereálneho tuku, kostrového svalstva, výpočet BMI, WHR, bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít a termogenézy.

GEFCO Trnava

Oddelenie podpory zdravia sa zúčastnilo akcie „Týždeň zdravia“ v Gefco Trnava. Pre zamestnancov firmy sme zabezpečili meranie cholesterolu, cukru a triglyceridov v krvi, meranie TK a % množstva telesného tuku s následným poradenstvom k daným výsledkom. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál.

Dni zdravia RÚVZ so sídlom v Trnave

Oddelenie podpory zdravia pripravilo pre zamestnancov RÚVZ so sídlom v Trnave „DNI ZDRAVIA“. Prezentovali sme činnosť oddelenia podpory zdravia, zamestnancom sme merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI pomocou prístroja a OMRON BF 500. Poskytli sme individuálne poradenstvo k otázkam zdravého životného štýlu a vhodný zdravotno-výchovný materiál k danej problematike.

Základná poradňa na podporu zdravia:

Poradňa je určená všetkým obyvateľom spádového územia, ktorí prejavia záujem o svoje zdravie. Odhaľuje individuálne riziká vzniku chronických neinfekčných ochorení poskytovaním spektra vyšetření:

- anamnestické vyšetřenia

- antropometrické vyšetrenia (BMI, WHR)
- biochemické vyšetrenia na prístroji Reflotrón (celkový cholesterol, HDL cholesterol, triglyceridy a glukóza)
- somatické vyšetrenie, štandardné merania TK
- hodnota percentuálneho množstva telesného tuku (tukomer Omron BF 300)

Na základe analýz zistených údajov odporúčame optimálne zmeny okamžitou intervenciou:

- vo výžive a spotrebe alkoholu
- vo fyzickej aktivite
- zvládanie stresu
- vo fajčiarskych návykoch
- nefarmakologickom ovplyvňovaní TK

Výsledok našej intervencie posudzujeme pri následnej kontrole. Pri pretrvávajúci rizik odporúčame návštevu ďalších poradní v našom poradenskom centre, prípadne návštevu lekára.

Počet návštev klientov v poradni zdravia v roku 2014 bol 584 klientov, čo činilo 597 návštev, mimo TZS bolo vyšetrených 72 klientov.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a na prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 584 klientom.

Poradenstvo v oblasti používania zdravotno-výchovných metodík a postupov pre orgány, organizácie, inštitúcie, hnutia, svojpomocné skupiny, kluby, školy, TU a iné:

Na oddelení výchovy obyvateľstva k zdraviu ako i v poradenskom centre podpory zdravia sme realizovali a vyhodnocovali praktickú výučbu študentov Trnavskej univerzity a UCM odbor verejné zdravotníctvo. Konzultačnú a poradenskú činnosť sme poskytovali študentom stredných a vysokých škôl pri vypracovávaní diplomových, bakalárskych a iných prác. Konzultácie v používaní zdravotno-výchovných metodík sme poskytli Centru voľného času v Trnave a Hlohovci, Mestskému kultúrnemu stredisku Piešťany a Hlohovec, Trnavskému osvetovému stredisku, základným školám v Trnave a klubom dôchodcov.

V rámci ochrany a podpory zdravia sme poskytovali pre širokú verejnú informácie o správnom životnom štýle, o prevencii drogových závislostí, infekcie HIV.

V rámci plnenia NPPZ sme k vyhláseným svetovým dňom WHO zorganizovali prednášky, dni otvorených dverí a rozdali vhodný zdravotno-výchovný materiál.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa bude realizovať v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiaca správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie.

Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia - strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

Dotazníkový prieskum „Zdravotné uvedomenie a správanie obyvateľov SR“ sa v roku 2014 nevykonával. Sledovanie zdravotného stavu vykonávame formou zberu údajov v TZS, dotazníkovým prieskumom o osteoporóze, zberom údajov v rámci programu Alimenta a dotazníkovým prieskumom o životnom štýle na DZ v Trnave.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 - 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 - 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO - odpočet v máji 2014. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, médiá a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

Oddelenie podpory zdravia pri príležitosti Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ pripravilo v dňoch 14.5. a 15.5.2014 pre občanov v priestoroch poradne zdravia meranie TK, maximálnej pulzovej frekvencie, meranie % množstva telesného tuku, meranie kostrového svalstva, meranie viscereálneho tuku, počítanie indexu WHR a BMI, počítanie bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít, počítanie termogenézy, možnosť cvičenia a telefonické poradenstvo. Aktivity boli zamerané na šport a pohyb pre verejnosť, prezentovanie konkrétnych cvikov, ako prevencia ochorení chrbtice a uvoľnenia stresu.

Poradňa zdravej výživy:

Poradenstvo je zamerané na racionálnu výživu, pyramídu zdravej výživy, zdravé stravovacie návyky a prevenciu nadváhy a obezity. Poradenstvo bolo poskytnuté 584 klientom.

Poradenstvo o telesnej aktivite:

Pohybovú poradňu navštevujú klienti poradne zdravia s nadváhou, nedostatkom pohybovej aktivity a vysokými percentuálnymi hodnotami telesného tuku. Niektorí klienti prichádzajú priamo do nadstavbovej poradne, alebo sú vyšetrovaní na pri jej výjazdových aktivitách. Pri intervencii je nutné individuálne posúdenie zdravotného stavu komplexne s ďalšími rizikovými

faktormi. Poradenstvo bolo poskytnuté 463 klientom. Zo základnej poradne bolo doporučených 316. Súčasťou činnosti o pohybovej aktivite sú individuálne cvičenia so sledovaním zdravotného stavu. Za rok 2014 navštívili za týmto účelom poradňu klienti 68 krát. Merania telesného tuku prístrojom OMRON bolo vykonané 463 klientom, výsledky boli písomne a graficky spracované.

Na Dňoch zdravia v mestách, na pracoviskách a školách bolo poskytnuté poradenstvo v oblasti zdravej výživy a poradenstvo o telesnej aktivite, ktorému predchádzalo meranie percentuálneho množstva telesného tuku prístrojom OMRON BF 300 a meranie % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscerálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI na prístroji OMRON BF 500.

Dňa 30.5.2014 sa pracovníci oddelenia podpory zdravia zúčastnili akcie Slovenskej pošty pod názvom „Športový deň“ v priestoroch športového areálu v Modranke. Účastníkom sme poskytli vyšetrenie celkového cholesterolu z kapilárnej krvi, meranie TK, % množstva telesného tuku, viscerálneho tuku, kostrového svalstva, výpočet BMI, WHR, bazálneho metabolizmu a metabolizmu denných aktivít a termogenézy. Vyšetřili sme 70 účastníkov a vykonali sme edukáciu formou individuálneho poradenstva o zdravom spôsobe života. Súčasťou boli aj prednáškové aktivity na témy „Pamät“ a „Pohyb, zdravie, relax“.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Anotácia úlohy

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu

Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

V roku 2014 sa nerealizoval.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 - 2014

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 - 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 - 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

V oblasti prevencie fajčenia sa oddelenie podpory zdravia zameriava na zdravotno-výchovné akcie a poradenstvo pre obyvateľov odporúčané v tejto oblasti WHO a Národným programom kontroly tabaku a Akčným plánom na kontrolu tabaku. Vykonávame poradenstvo v poradni odvykania od fajčenia s cieľom diagnostiky fajčenia (Fagerstromov dotazník, analýzy vydychovaného vzduchu prístrojom MICRO CO). Úlohou je zmeniť chovanie fajčiara, navrhnúť adekvátnu metódu zanechania fajčenia. V roku 2014 navštívilo poradňu alebo bolo pri jej výjazdových aktivitách poskytnuté poradenstvo celkom 99 klientom. Prístrojom Micro CO bolo vyšetrených 99 klientov.

Deň 31.5.2014 vyhlásila WHO za Svetový deň bez tabaku. Dňa 29.5.2014 bolo v priestoroch poradne pre odvykanie od fajčenia poskytované individuálne poradenstvo zamerané na odvykanie od fajčenia, škodlivosti fajčenia s možnosťou zistenia miery závislosti na nikotíne,

prehliadka panelovej výstavy o škodlivosti fajčenia, telefonické poradenstvo.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ - „Prestaň a vyhraj“

Anotácia

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž je vyhlasovaná každé dva roky, pretože rok po súťaži sa koná reprezentatívny prieskum medzi účastníkmi o stave ich fajčiarskej abstinencie.

Príprava a realizácia sledovania účastníkov súťaže „Prestaň a vyhraj“ po roku od ukončenia súťaže formou dotazníkového prieskumu

Anotácia

Každý rok po organizovaní súťaže Prestaň a vyhraj sa realizuje Hodnotenie efektívnosti súťaže na základe výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného u náhodne vybraných respondentov súťaže.

V roku 2014 nerealizované.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 - 2015

Anotácia

I. etapa tohto programu realizovaná v rokoch (2007 - 2008) bola o. i. zameraná na monitoring zdravotného stavu rómskej populácie, v II. etape ide o aktívnu intervenciu založenú na spolupráci medzi príslušnými RÚVZ, školami, obecnými úradmi (napr. pri využívaní komunitných centier), lekármi I. kontaktu a KPZV, ktorých bude na začiatku projektu celkovo 30, neskôr sa bude ich počet rozširovať resp. priebežne meniť v závislosti od efektívnosti uskutočnených opatrení. Na základe zmapovania situácie uskutočnenej v predchádzajúcej fáze projektu, orientovať sa v snahe

o zlepšenie stavu na tie atribúty zdravotného stavu Rómov, ktoré sa javia ako najnaliehavejšie. Pokračovať v systematickej elementárnej zdravotnej výchove formou primeranou vzdelanostnej úrovni cieľovej skupiny

Cieľovou skupinou budú obyvatelia vybraných segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít v rámci okresov, ktoré sa nachádzajú v spádovom území RÚVZ zapojených do Programu. Počet segregovaných a separovaných rómskych osídlení a lokalít sa bude rozširovať resp. meniť v závislosti od počtu KPZV a počtu RÚVZ zapojených do Programu, ktoré sa budú meniť v závislosti od efektívnosti získaných výsledkov, ako aj od počtu obyvateľov v rómskych osídleniach v rámci okresov.

V tejto oblasti sme pôsobili formou zdravotno-výchovných aktivít - prednáškami k aktuálnym problematikám s distribúciou zdravotno-výchovného materiálu. Pre rómsku komunitu sme zabezpečovali prednášky na špeciálnych školách v našom regióne, kde je zvýšené zastúpenie detí zo sociálne znevýhodnených rodín a detí z rómskej komunity. Deťom bol poskytnutý vhodný zdravotno-výchovný materiál, formou ktorého sme sa snažili vplývať aj na ich rodiny.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011).

Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

Vedúca oddelenia je členom pracovnej skupiny, prevencie drogových závislostí. Akčný plán napĺňame vykonávaním poradenstva v protidrogovej poradni ako aj prednáškami k tejto tematike.

V roku 2014 sa v priestoroch OPZ RÚVZ so sídlom v Trnave stretla pracovná skupina, ktorá vyhodnocovala súťaž „Najlepšia protidrogová nástenka“. Prihlásené práce sa venovali problematike závislostí na alkohole, tabaku ako i ilegálnych látkach a nelátkovým závislostiam.

V našom regióne sme spropagovali výtvarnú súťaž „Prečo som na svete rád“.

Spracovali sme správu o činnosti v oblasti prevencie závislostí a kriminality pre KÚ v Trnave. V rámci celoslovenského projektu „Bezpečný návrat domov“ sme distribuovali plagáty na všetky stredné školy a gymnáziá v regióne (32), vykonávali prednáškové aktivity k danej problematike v spolupráci s preventistkami KR PZ v Trnave a rozдали zdravotno-výchovný materiál k problematike konzumácie alkoholu.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

Oddelenie podpory zdravia podporilo myšlienku Slovenskej Alzheimerovej spoločnosti na vyhlásenej akcii „ Týždeň mozgu“, ktorý sme realizovali v termíne 12.3.2014 v Krajskej knižnici v Trnave. Úvodom odznela prednáška k uvedenej problematike a precvičenie pamäti u seniorov pomocou pracovných listov, ktoré nám poskytlo centrum Memory a Slovenská Alzheimerová spoločnosť.

Pre Jednotu dôchodcov sme vykonali prednášky na tému Škodlivé účinky legálnych závislostí (alkohol, fajčenie), Alzheimerova choroba, Výživa pre seniorov, Osteoporóza a zabezpečili dotazníkový prieskum o osteoporóze v počte 30 ks.

V dňoch 22.-23.10.2014 sme sa zúčastnili 6. ročníka Veľtrhu pre seniorov, ktorý pravidelne organizuje mesto Trnava v spolupráci so Strediskom sociálnej starostlivosti v Trnave. Na akcii sme prezentovali činnosť oddelenia podpory zdravia, merali hodnoty TK, % množstva telesného tuku, kostrového svalstva, viscereálneho tuku, hmotnosti, bazálneho metabolizmu a BMI pomocou prístroja OMRON BF 500. Účastníkom bol poskytnutý zdravotno-výchovný materiál k Alzheimerovej chorobe, osteoporóze, TK, očkovanie v dospelosti, ako predchádzať úrazom, výživa v starobe, životospráva v staršom veku...

V rámci „Mesiaca úcty k starším „ sme v Trstíne dňa 8.10.2014 zorganizovali prednášku pre dôchodcov na tému osteoporóza a výživa v seniorskom veku.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD - zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Národný program starostlivosti o deti a dorast v SR na roky 2008-2015 (NPDD).

Vytvorený zdravotno-osvetový materiál vo forme plagátu na prevenciu patologických javov na školách a rozvoj súdržnosti, spolupráce a tolerancie sme distribuovali na jednotlivé základné školy v našom regióne. Projekt plníme spoluprácou s Oddelením hygieny detí a mládeže.

Dni zdravia na základných školách

V rámci tohto projektu sme sa v spolupráci s mestskými úradmi a školskými správami zúčastnili „Dni zdravia“ v jednotlivých školách regiónu, ktoré boli zamerané na poskytovanie zdravotno-výchovných informácií v oblasti životosprávy, pitného režimu, pohybovej aktivity, aktívneho využívania voľného času, podporu duševného zdravia, výchovu k manželstvu a rodičovstvu, správneho životného štýlu, prevencie drogových závislostí a odvykania od fajčenia. Priebežne vykonávame prednáškové aktivity na uvedené témy a aktivačné hry na všetkých typoch škôl. Počet prednášok na školách za rok 2014 bol 44.

Implementácia stratégie SR pre mládež 2014-2020 v Trnavskom kraji – spolupráca na vytvorení strategického materiálu so slovenským inštitútom mládeže IUVENTA.

V roku 2014 sme pokračovali v zdravotno-výchovných aktivitách v rámci projektu „Školské ovocie“ a „BECEP“.

9.7.1 EFEKTÍVNA PODPORA KARDIOMETABOLICKÉHO ZDRAVIA V PROSTREDÍ STREDNÝCH ŠKOL V BRATISLAVSKOM SAMOSPRÁVNOM KRAJI

Anotácia

RÚVZ Bratislava realizuje projekt Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji. Hlavným cieľom preventívneho projektu je skrining vybraných rizikových faktorov kardiometabolických ochorení u stredoškolskej mládeže, personalizované poradenstvo, motivácia detí a rodičov k tvorbe pozitívnych postojov a návykov vo vzťahu k celoživotnému kardio-metabolickému zdraviu, propagácia vedecky podložených informácií o kardio-metabolickom zdraví.

Plánované čiastkové aktivity projektu sú v súlade s prioritami NPPD :

-výživa a fyzická aktivita budovanie základov pre celý život

-psychológia zdravia ako prevencia porúch stravovania s cieľom NPPD zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Nerealizujeme.

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU - STOMATOHYGIENA

Anotácia

Hlavnou cieľovou skupinou projektu zameraného na zlepšenie ústneho zdravia sú 3 - 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy (ďalej len MŠ). Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena - fluoridácia - zdravé výživové zvyklosti.

Vyhodnocovanie *pilotného projektu*, riešeného na RÚVZ so sídlom v Košiciach je prolongované z dôvodu rozšírenia skúmaného súboru o sociálne znevýhodnenú časť detskej populácie. Projekt zahŕňa aj dotazníkový prieskum u rodičov detí a učiteliek MŠ (realizovaný cez RÚVZ) a monitorovanie stavu ústneho zdravia detí (zabezpečené stomatológmi spolupracujúcimi na projekte). Cieľom prieskumu je získať informácie o úrovni starostlivosti o chrup a skladbe stravy, z hľadiska jej relevantnosti pre ústne zdravie. Cieľom klinickej časti projektu je zhodnotiť súčasný stav v kazivosti chrupu detí a posúdiť efektívnosť intervenčno-edukačného pôsobenia.

Intervenčné aktivity v tejto oblasti sme uskutočňovali na materských školách formou praktického nácviku správnej stomatohygieny. Naučené zručnosti sme u detí fixovali pomocou vizuálneho obrazu – vo forme omalovánky. Pre rodičov a učiteľov sme zabezpečili edukačné materiály vo forme letákov. Tento projekt sme realizovali tiež v súčinnosti s projektom „Adamko – hravo, zdravo“, „Lakomý syseľ“, „Pozor na zubokazy“, „Kde bolo , tam bolo“...

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme zabezpečili výchovno-vzdelávacie aktivity pre žiakov MŠ a ZŠ v Trnavskom kraji. Aktivity boli zamerané na nácvik správnej ústnej hygieny, premietanie rozprávok s danou tematikou, edukácia o správnej výžive a prevencii zubného kazu.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komún v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komún v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna

spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Zdravotno-výchovná činnosť bola zameraná na zníženie chorobnosti a úmrtnosti na vybrané skupiny civilizačných ochorení a zníženie prevalencie osôb s rizikovým životným štýlom. Cestou činnosti centra podpory zdravia zdravotno-výchovná intervencia bola realizovaná individuálnou, skupinovú a mediálnou formou poradenskej činnosti so zameraním na správnu výživu, prevenciu fajčenia, požívanie alkoholu, nedostatočnú pohybovú aktivitu, hypertenziu, stres a zmenu životného štýlu. Ťažiskom poradenskej činnosti okrem individuálneho poradenstva bolo poskytnúť základné informácie o zdravotnom stave a poradenstvo čo najväčšiemu počtu klientov, čo bolo realizované výjazdmi základnej poradne zdravia a realizáciou ostatného poradenstva v spolupráci so školami, závodmi, sociálnymi zariadeniami a mestskými úradmi.

Oddelenie podpory zdravia v spolupráci s Kanceláriou Zdravé mesto MÚ v Trnave zabezpečovalo počas Kampane MOST – Deň srdca. V spolupráci so Strednou zdravotníckou školou v Trnave sme v priestoroch Radnice MÚ na Hlavnej ul. v Trnave zabezpečili vyšetrenie cholesterolu, meranie TK, P, % množstva telesného tuku, BMI, WHR spojené s poradenstvom k prevencii KVCH.

9.9 EHES - EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz - I. fáza - pilotná štúdia, II. fáza - štúdia na národnej úrovni.

Realizačné výstupy

Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 - 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

V roku 2014 sa projekt nerealizoval.

9.10 TOHES -TOBACCO AND HEALTH EDUCATIONAL SURVEY (Štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR)

Anotácia

Úroveň zdravotného uvedomenia obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú v SR naďalej závažný zdravotný problém. Preto pristúpilo Slovensko ku projektu Svetovej zdravotníckej organizácie „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“, tzv. TOHES (Tobacco and Health Educational Survey). V rámci surveillance zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí sa štandardnými metódami za použitia štandardného dotazníka anonymne zbierajú a analyzujú kľúčové údaje o informovanosti

obyvateľstva a prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam ďalej uberať národný systém kontroly tabaku.

Zúčastnili sme sa na pracovnom stretnutí pracovníkov RÚVZ SR z poradenských centier, poradní zdravia, za účelom realizácie úlohy WHO – GTSS-GLOBAL TOBACCO SURVEILLANCE SYSTEM - Štúdia o zdravotnom uvedomení a fajčiarskych návykoch dospeléj populácie v SR. Cieľom štúdie je hodnotiť dopad dlhodobých intervenčných aktivít zameraných proti fajčeniu a ostatným rizikovým faktorom chronických neprenosných chorôb. Údaje boli získavané riadeným pohovorom a zaznamenávané do dotazníka. Za každý región sa malo osloviť priemerne 100 osôb, 50 mužov a 50 žien, rovnomerne bývajúcich v meste a na vidieku s odporučeným zastúpením vekových skupín. Za RÚVZ so sídlom v Trnave bolo odoslaných 113 ks vyplnených dotazníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Veľkom Krtíši**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Riešiteľské pracovisko: RÚVZ Veľký Krtíš oddelenie HŽP

RÚVZ vo Veľkom Krtíši nie je riešiteľským pracoviskom ani pri jednej z úloh odboru hygieny životného prostredia.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia úlohy:

Prevádzky s rizikovými pracoviskami sledujeme priebežne v rámci štátneho zdravotného dozoru. Zmeny, ktoré nastali, zaznamenávame pravidelne v programe ASTR. V roku 2014 boli v okrese Veľký Krtíš (k 31.12.2014) vyhlásené rizikové práce v nasledovných spoločnostiach:

1. **Baňa Dolina, a.s. Veľký Krtíš:** spoločnosť sa zaoberá ťažbou hnedého uhlia, je jednou z najstarších baní na Slovensku. Celkový počet zamestnancov je 169, z toho 9 žien. Rizikové práce boli vyhlásené v 3.kategórii pre 135 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom prach, hluk a vibrácie, vo 4.kategórii pre 54 zamestnancov s expozíciou rizikovým faktorom pevný aerosól a vibrácie.
2. **eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce:** spoločnosť sa zaoberá prepravou zemného plynu. Celkový počet zamestnancov na KS 03 Veľké Zlievce je 79, z toho 4 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3.kategórii pre 61 zamestnancov, z toho 3 ženy, s expozíciou rizikovým faktorom hluk a záťaž teplom, vo 4.kategórii pre 15 zamestnancov, z toho 1 žena, s expozíciou rizikovému faktoru hluk.
3. **AMARANTE s.r.o. Kiarov:** spoločnosť sa zaoberá výrobou okien. Celkový počet pracovníkov je 11, z toho 2 ženy. Rizikové práce boli vyhlásené v 3.kategórii pre 4 zamestnancov s expozíciou rizikovému faktoru hluk, vo 4.kategórii pre 2 zamestnancov s expozíciou rizikovému faktoru hluk.

Návrhy na zaradenie prác do kategórií boli vypracované v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 448/2007 Z.z. o podrobnostiach o faktoroch práce a pracovného prostredia vo vzťahu ku kategorizácii prác z hľadiska zdravotných rizík a o náležitostiach návrhu na zaradenie prác do kategórií. Uvedenými rozhodnutiami na určenie rizikových prác boli zároveň organizáciám nariadené opatrenia na predchádzanie vzniku ochorení podmienených prácou. Pracovné činnosti zaradené do 4.kategórie boli určené na časovo vymedzené obdobie. Medzi prvoradá povinnosti zamestnávateľov na úseku ochrany zdravia pri práci patrí zabezpečenie lekárskech preventívnych prehliadok u pracovníkov, ktorí vykonávajú rizikové práce, pracovnou zdravotnou službou a vykonávanie preventívnych opatrení na zníženie alebo odstránenie rizikových prác a poškodenia zdravia pri práci.

Zamestnanci regionálneho úradu verejného zdravotníctva v rámci štátneho zdravotného dozoru v priebehu roka 2014 upozorňovali organizácie na povinnosť vypracovať informáciu o výsledkoch hodnotenia zdravotných rizík a o vykonaných technických a organizačných opatreniach na pracovisku. Niektorí zamestnávateľia túto povinnosť plnia vlastnými zamestnancami, iní si ich dávajú vypracovávať autorizovaným firmám alebo pracovným zdravotným službám. Všetky organizácie, v ktorých sú určené rizikové práce, majú uzatvorenú zmluvu s pracovnou zdravotnou službou, čo predstavuje 100 %. Pri štátnom zdravotnom dozore sme zisťovali zabezpečovanie pracovnej zdravotnej služby v jednotlivých organizáciách v okrese. Zabezpečenie pracovnej zdravotnej služby je rôzne. Organizácie, ktoré majú sídlo mimo okresu Veľký Krtíš, uzatvárajú zmluvy s firmami oprávnenými vykonávať činnosť pracovnej zdravotnej služby v rámci celého Slovenska.

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce, oproti predchádzajúcim rokom mierne klesá. Dôvodom je napr. útlmový program ťažby na Bani Dolina, a.s. Veľký Krtíš, vykonané racionalizačné opatrenia zo strany podnikov, napr. rušenie prevádzok, postupné znižovanie počtu pracovníkov (napr. v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce) a pod.

Počty pracovníkov vykonávajúcich v okrese Veľký Krtíš rizikové práce k 31.12.2014 (podľa údajov z programu ASTR):						
Faktor	Počet exponovaných pracovníkov					
	3. kategória		4. kategória		s p o l u	
	celkom	žien	celkom	žien	celkom	žien
Hluk	294	3	46	5	340	8
Chemické látky a zmesi	165	2	54	0	219	2
Vibrácie	96	0	12	0	108	0
Záťaž teplom a chladom	25	0	0	0	25	0
SPOLU:	580	5	112	5	692	10

Celkový počet pracovníkov, vykonávajúcich rizikové práce v okrese Veľký Krtíš k 31.12.2014, bol v 3.kategórii – 580 pracovníkov, z toho 5 žien a v 4. kategórii – 112 pracovníkov, z toho 5 žien. Rizikové práce zaradené do 4.kategórie (rizikový faktor hluk), vykonávajú 4 pracovníčky na pracovnej pozícii „pomocný robotník – triedenie“ v spoločnosti PRP s.r.o. Veľký Krtíš (drevospracujúca prevádzka) a 1 pracovníčka na pracovnej pozícii „montér plynovodov“ v spoločnosti eustream a.s. Bratislava, prevádzka KS 03 Veľké Zlievce (spoločnosť na prepravu zemného plynu).

Pri kontrole prevádzok s vyhlásenými rizikovými prácami sa väčšinou nestretávame s nedostatkami v oblasti ochrany zdravia pracovníkov a uplatňovania nových legislatívnych úprav. Podieľajú sa na tom najmä pracovné zdravotné služby, ktoré u zamestnávateľov s rizikovými pracoviskami poctivo sledujú trend vývoja podnikov a včas reagujú na zmenu situácie výrobných podmienok.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

Odpočet plnenia úlohy:

Na pracoviskách u rôznych subjektov sme sa pri používaní toxických a veľmi toxických chemických látok a zmesí zameriavali predovšetkým na skladovanie, spôsob vedenia evidencie, spôsob manipulácie, odbornú spôsobilosť, na manipuláciu s nimi, zabezpečenie preventívnej zdravotnej starostlivosti, zabezpečenie OOPP pre zamestnancov, vybavenie pracovísk lekárničkami prvej pomoci, likvidáciu prázdnych obalov a nespotrebovaných zvyškov. Celkovo boli v roku 2014 vykonané 3 kontroly, z toho 2 v poľnohospodárskych prevádzkach a 1 v spoločnosti SLOVAP4 s.r.o. Bratislava pri uvedení priestorov lekárne Apoteka Veľký Krtíš do prevádzky.

V súvislosti s používaním prípravkov na chemickú ochranu rastlín bolo zistené, že sa čoraz viac aplikujú prípravky, ktoré nie sú zaradené medzi jedovaté látky a prípravky. Skladovanie prípravkov na ochranu rastlín je v súčasnej dobe obmedzené, nakoľko sa prípravky na ochranu rastlín nenakupujú do zásoby, ale objednáva sa len potrebné množstvo. Likvidácia nepoužitých obalov a prípravkov sa zabezpečuje na základe zmlúv cez oprávnené organizácie. Osobitná pozornosť bola venovaná zamestnancom pri aplikácii prípravkov na ochranu rastlín, skladovým priestorom napr. v poľnohospodárskych subjektoch a maloobchodných predajniach. V poľnohospodárstve i v lesnom hospodárstve bola obmedzená činnosť s veľmi jedovatými látkami a jedovatými látkami a prípravkami. Menšie poľnohospodárske družstvá, ako aj súkromne hospodáriaci roľníci zabezpečujú výkon chemickej ochrany rastlín dodávateľským spôsobom. Samotná ochrana je následne vykonávaná prevažne vysokovýkonnými postrekovačmi s riadeným počítačovým ovládaním, čím sa podstatne znížila manipulácia a celková expozícia toxickým látkam. Zamestnanci majú odbornú spôsobilosť a sú pravidelne školení.

Čo sa týka vykonania skúšok odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a jedovatými látkami a prípravkami, zamestnanci oddelenia i naďalej poskytujú záujemcom potrebné informácie (celkovo bolo v roku 2014 poskytnutých 11 konzultácií). Odbornú spôsobilosť zamestnancov pre prácu s jedovatými a veľmi jedovatými látkami a prípravkami sa zabezpečuje na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

V priebehu roka neboli v okrese Veľký Krtíš hlásené žiadne mimoriadne situácie a havárie.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia úlohy:

V priebehu roka 2014 sme pri výkone štátneho zdravotného dozoru sledovali plnenie povinností zamestnávateľov podľa Nariadenia vlády SR č. 356/2006 Z.z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom, v znení Nariadenia vlády č. 301/2007 Z.z.. V okrese Veľký Krtíš evidujeme 1 pracovisko s výskytom týchto látok – t.j. onkologickú ambulanciu Oncomedical s.r.o. Veľký Krtíš s 2 pracovníčkami (lekárka a zdravotná sestra), ktoré sú exponované chemickým karcinogénom – cytostatikám. Cytostatiká sa podávajú ambulantne, infúznou formou.

Práce zamerané na odstraňovanie azbestu a materiálov obsahujúcich azbest sa vykonávajú prevažne vo väčších stavebných objektoch. K 31.12.2014 sme v okrese Veľký Krtíš evidovali

4 žiadosti na výkon takýchto prác, čo je oproti predchádzajúcemu roku pokles o takmer 50 % (zo 7 na 4 žiadosti). Jednalo sa o odstraňovanie AZC krytiny (eternitu) na 2 rodinných domoch pre spoločnosť SD Gelnica s.r.o. (v obciach Želovce a Dačov Lom) a o likvidáciu odpadových a kanalizačných rúr v bytovom jadre v budove na bývanie vo Veľkom Krtíši pre SZČO - Štefan Tóth, Nenince. Uvedený živnostník podal aj druhú žiadosť na odstraňovanie azbesto-cementových rúr v bytových jadrách v budove na bývanie na ďalšej ulici vo Veľkom Krtíši. Žiadosť však neobsahovala všetky podklady, stanovené legislatívou a keďže podanie nebolo doplnené ani po výzve orgánu na ochranu verejného zdravia, bolo konanie vo veci vydania rozhodnutia zastavené.

Práce na odstraňovaní azbestu a materiálov obsahujúcich azbest vykonali iba firmy, ktoré vlastnia oprávnenie na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Výkon práce bol pod odborným dohľadom a boli zabezpečené komplexné opatrenia na ochranu zdravia. Návrhy likvidácie azbestocementového materiálu vyhovovali podmienkam, ktoré sú určené NV SR č. 253/2006 Z.z. o požiadavkách na ochranu zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou azbestu pri práci a boli v súlade so zákonom č. 355/2007 Z.z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Zamestnancom aj zamestnávateľom poskytujeme poradenské služby a konzultácie v oblasti uvedenia si rizík vyplývajúcich z expozície zamestnancov a obyvateľstva karcinogénnym a mutagénnym faktorom, vrátane azbestu, ako aj z expozície látkam poškodzujúcim reprodukciu a látkam narúšajúcim endokrinný systém. V roku 2014 bolo poskytnutých pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš celkom 6 takýchto konzultácií.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Odpočet plnenia úlohy:

V roku r. 2014 sme na oddelení PPL RÚVZ Veľký Krtíš prešetrovali 31 prípadov podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia. Prešetrovania sa vykonávali na žiadosť pracovísk klinického pracovného lekárstva a klinickej toxikológie, prevažne z Fakultnej nemocnice F.D.Roosevelta v Banskej Bystrici. Zistené výsledky následne slúžili ako podklad pri posudzovaní chorôb z povolania. V prevažnej miere išlo o profesiu baník (22 prípadov), brusič, zámočník (2 prípady), pracovníčka vo vinohrade (2 prípady), SZČO (2 prípady), strojník kompresorovej stanice (1 prípad), vodič, opravár (1 prípad), upratovačka (1 prípad), výrobná pracovníčka (1 prípad). Priamo u zamestnávateľa bolo vykonané šetrenie pracovného prostredia a podmienok práce, s výnimkou 1 prípadu, kedy šetrenie nebolo možné vykonať z dôvodu likvidácie spoločnosti. Oproti roku 2013 došlo k miernemu poklesu šetrení podozrenia na profesionálne poškodenie zdravia z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia o 2 prípady (z 33 na 31 podozrení).

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Odpočet plnenia úlohy:

Oddelenie PPL na RÚVZ Veľký Krtíš sa snaží napomáhať zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov predovšetkým cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci, ako aj spoluprácou s pracovnými zdravotnými

službami. Prostredníctvom Poradne zdravia a jej aktivít sú propagované u zamestnávateľov intervenčné programy, ktorých cieľom je informovať zamestnávateľov o vplyve pracovného prostredia, životného štýlu, zdraviu škodlivých faktorov práce a ich vzájomnej kombinácii na zdravie zamestnancov. V poslednom období zamestnávatelia kladú väčší dôraz na zlepšenie podmienok práce, ako aj pracovného prostredia. Nevhodné pracovné podmienky prevažujú hlavne v prevádzkach, ktoré začali svoju činnosť v neúčelových priestoroch. Pracovné prostredie je zväčša vyhovujúce v prevádzkach, ktoré sú vybudované podľa schválenej projektovej dokumentácie. Spracovanie dokumentácie projektanti často konzultujú aj s pracovníkmi odd. PPL ešte vo fáze prípravy. V roku 2014 bolo k uvedenej tematike (t.j. podpora zdravia pri práci) vykonaných 42 konzultácií, z toho 18 u SZČO, počas ktorých bolo záujemcom poskytované odborné poradenstvo. Zároveň bolo vykonaných 14 kontrol so zameraním na pracovné prostredie a znižovanie zdravotných rizík z práce a pracovného prostredia.

V uvedenej oblasti úzko spolupracujeme aj s Poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Poradňa zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš vykonávala v rámci svojej činnosti aj aktivity, zamerané na kombinovaný vplyv zdraviu škodlivých faktorov práce, pracovného prostredia a životného štýlu. Osobitnú pozornosť pracovníčky venovali poradenstvu pre malé a stredné podniky a samostatne zárobkovo činné osoby (SZČO). Do 31.12.2014 bolo vykonaných 8 výjazdových aktivít, zameraných na vyšetrenie krvi v rámci prevencie kardiovaskulárnych ochorení a to v nasledovných prevádzkach: Mestský úrad Veľký Krtíš (19 klientov), Spojená škola Modrý Kameň (16 klientov), Obecný úrad Olováry (15 klientov), Materská škola Š.Tučeka Veľký Krtíš (11 klientov), Základná škola Hrušov (18 klientov), SKL Cuting Pôtor – Slatinka (25 klientov), Stredná odborná škola Želovce (8 klientov) a v spoločnosti ADANO Veľký Krtíš (23 klientov). Jedná sa o potravinársku prevádzku (výroba cestovín a trvanlivého pečiva), ktorú spoločnosť prevádzkuje ako chránenú dielňu na základe štatútu priznaného ÚPSVaR Veľký Krtíš. Všetkým záujemcom boli prístrojom Reflotron vyšetrené hodnoty celkového cholesterolu, glykémie, HDL a LDL cholesterolu, zmeraný bol krvný tlak, pulz, percento telesného tuku, výška a hmotnosť. Vykonané bolo individuálne poradenstvo podľa zistených výsledkov. Pracovníčky PZ pravidelne vykonávajú rôzne poradenské aktivity pre zamestnávateľov, napr. v spolupráci s Baňou Dolina a.s. Veľký Krtíš pri organizovaní rekondičných pobytov a pod. V spolupráci s mestom Veľký Krtíš v rámci rôznych zdravotno-výchovných dní (napr. Svetový deň zdravia – beh ulicami mesta) vykonávajú výjazdové akcie pre obyvateľov mesta, zamerané na zvýšenie povedomia o ochrane a podpore zdravia. Záujemcom je ponúknutá možnosť vyšetrenia kapilárnej krvi Reflotronom, individuálne poradenstvo a zdravotno-výchovné materiály na rôzne témy.

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Odpočet plnenia úlohy:

RÚVZ Veľký Krtíš nie je riešiteľským pracoviskom.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Odpočet plnenia úlohy:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Tiež sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškolojú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky (vrátane nárokov na pracovný výkon) prispôbené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. RÚVZ Veľký Krtíš, odbor preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie, k 31.12.2014 vydal 15 rozhodnutí na uvedenie chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky a ďalších 5 dodatkov k pôvodným rozhodnutiam, najmä z dôvodu zmeny prevažujúcej činnosti chránenej dielne a zníženia počtu ZŤP pracovníkov na danom pracovisku. Do prevádzky boli uvedené nasledovné chránené dielne a pracoviská:

1. Jaja s.r.o. Veľký Krtíš: maloobchodná predajňa – 1 ZŤP pracovník
2. OcÚ Vinica: kancelárske priestory – 1 ZŤP pracovník
3. Jozef Gallo Veľký Krtíš: kancelárske priestory - 1 ZŤP pracovník
4. MsÚ Veľký Krtíš: monitorovací kamerový systém - 5 ZŤP pracovníkov
5. Tiko Trade s.r.o. Veľký Krtíš: administratívne priestory – 1 ZŤP pracovník
(rozhodnutie na uvedenie priestorov do prevádzky bolo vydané 2x, z dôvodu núteného presťahovania chráneného pracoviska do nových priestorov)
6. Mária Gecelovská Vinica: predajňa použitého textilu – 2 ZŤP pracovníci
7. PaedDr. Vladimír Húšťava Veľký Krtíš: kancelárske priestory - 1 ZŤP pracovník
8. Bio Energia s.r.o. Slovenské Ďarmoty: kancelárske priestory na evidenciu vozidiel - 2 ZŤP pracovníci
9. Chryzantéma s.r.o. Veľký Krtíš: pohrebné a súvisiace služby - 4 ZŤP pracovníci
10. Originalita s.r.o. Veľký Krtíš: 1x rozhodnutia na kontrolu originality vozidiel - 2 ZŤP pracovníci + 1x rozhodnutie na poskytovanie čistiacich a upratovacích prác - 4 ZŤP pracovníci
11. Ivana Sokolová Veľký Krtíš: stávková kancelária - 1 ZŤP pracovník
12. Melservis s.r.o. Modrý Kameň: maloobchodná predajňa – 1 ZŤP pracovník
13. Pavel Šarina Veľký Krtíš: kancelárske priestory – 1 ZŤP pracovník

Pri uvádzaní chránených pracovísk a chránených dielní do prevádzky bolo v roku 2014 pracovníkmi odd. PPL Veľký Krtíš vykonaných 15 kontrol, v rámci ktorých boli posudzované pracovné priestory a údaje o zamestnancoch z hľadiska ich zdravotných obmedzení a uplatnenia potrebných úprav pracovných podmienok. Zdravotne postihnutí pracovníci (celkovo sa jedná o 27 nových pracovníkov, prevažne s postihnutím pohybového aparátu, srdcovo-cievneho systému a onkologickými ochoreniami) pred nástupom do zamestnania absolvovali lekársku prehliadku a sú zdravotne spôsobilí vykonávať prácu na chránenom

pracovisku, čo deklarujú lekárske potvrdením pre ÚPSVaR Veľký Krtíš. K dispozícii majú dennú miestnosť, vybavenú nad rámec platnej legislatívy (napr. pohovky na možnosť oddychu poležiaci, antialergické nátery stien a podláh a podobne). Pracovné podmienky, vrátane nárokov na pracovný výkon, celkový počet a trvanie prestávok v práci, pracovné tempo a pod.), sú na pracoviskách prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru neboli zistené žiadne nedostatky, najmä z dôvodu, že všetci zamestnávateľia ešte pred zriadením samotnej prevádzky na pokyn pracovníkov ÚPSVaR Veľký Krtíš konzultovali vybavenie priestorov a splnenie ďalších podmienok priamo s pracovníkmi RÚVZ Veľký Krtíš.

Okrem odd. PPL vydávali rozhodnutia na uvedenie priestorov chránenej dielne alebo chráneného pracoviska do prevádzky v roku 2014 aj pracovníci oddelenia Hygieny výživy RÚVZ Veľký Krtíš, konkrétne:

1. Ladislav Nagy – NAZEL: maloobchodná predajňa – 1 ZŤP pracovník
2. Salaš Sklabiná s.r.o.: zariadenie spoločného stravovania s prípravou pokrmov – 1 ZŤP pracovník
3. Juraj Sölský Stredné Plachtince: maloobchodná činnosť – 1 ZŤP pracovník
4. Ľubica Miháľová Veľký Krtíš: poradenstvo a predaj v oblasti zdravej výživy – 1 ZŤP pracovník

V rámci bežného štátneho zdravotného dozoru bola vykonaná kontrola pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách aj v iných, nielen novovzniknutých prevádzkach. Celkovo bolo pracovníkmi PPL vykonaných 5 takýchto kontrol v maloobchodných predajniach a administratívnych prevádzkach. Boli použité aj kontrolné listy informovanosti zamestnancov (10 – zobrazovacie jednotky, 9 – bremená, 4 – chemické faktory), z ktorých vyplynulo, že pracovníci sú informovaní o vplyve práce a pracovných podmienok na ich zdravie, zamestnávateľ im poskytuje OOPP a v prípade potreby majú kedykoľvek možnosť prerušiť výkon práce.

RÚVZ so sídlom vo Veľkom Krtíši vydal od roku 2009 do 31.12.2014 celkom 198 rozhodnutí na uvedenie priestorov chráneného pracoviska alebo chránenej dielne do prevádzky a ďalších 25 stanovísk, prevažne formou dodatkov k už vydaným rozhodnutiam. Dôvodom dodatkov bola najmä zmena legislatívy, upravujúcej problematiku chránených pracovísk, zníženie počtu ZŤP pracovníkov alebo zúženie vykonávanej činnosti na prevažujúcu činnosť.

Chránené pracoviská a chránené dielne, RÚVZ Veľký Krtíš

Rok	Počet posúdení nových pracovísk	Počet kontrolovaných pracovísk	Počet vykonaných kontrol	Počet zamestnancov so zmenenou pracovnou schopnosťou	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia
2009	23	46	23	57	0	0
2010	38	84	38	75	0	0
2011	46	130	46	63	0	0
2012	41	171	41	80	0	0
2013	31	202 *	31	98	0	0
2014	19	179 **	24	31	0	0
Spolu:	198	812***	203	404	0	0

*V roku 2013 bolo zrušených 42 chránených dielní a chránených pracovísk

** V roku 2014 bolo zrušených 76 chránených dielní a chránených pracovísk

*** Celkovo bolo v okrese Veľký Krtíš zrušených 118 chránených dielní a chránených pracovísk

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospeljej populácie

Aj v roku 2014 sme pokračovali v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeljej populácie. Bolo oslovených 80 respondentov, v štyroch vekových kategóriách, v dvoch vekových kategóriách muži a v dvoch vekových kategóriách ženy, so zameraním sa na ľahkú prácu. Osloveným respondentom bola odobratá krv na stanovenie parametrov lipoproteínového metabolizmu, vyplnili jednodňový jedálny lístok, dotazníky na spracovanie somatometrických a biochemických údajov a dotazník životosprávy. Získané údaje boli spracovávané v programe ALIMENTA – nadstavbovej verzii. Výsledné údaje nám slúžia k zhodnoteniu stravovacích návykov jednotlivých respondentov. V spolupráci s poradňou zdravia upozorňujeme na správne stravovanie a výživu, ktoré môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu jednotlivcov.

Projekt bol realizovaný v rôznych firmách a organizáciách v okrese / Veľký Krtíš, Pôtor, Hrušov, Olováry, Modrý Kameň, / Jednalo sa konkrétne o pracovníkov Spojenej strednej školy v Modrom Kameni, Základnej školy v obci Hrušov, Obecného úradu v Olovároch, Materskej školy na ulici Tučekovej vo Veľkom Krtíši a tiež bol realizovaný monitoring výživového stavu u administratívnych pracovníkov priemyselnej výroby v obci Pôtor / SKL Cuting s.r.o./, kde boli realizované práce na projekte vo viacerých etapách.

Výstupy po spracovaní údajov z jedálneho lístka nám poskytli údaje o energetickom príjme, príjme základných živín - tukov, sacharidov, bielkovín, vitamínov / vitamín C/, hrubej vlákniny, minerálií, cholesterolu zo stravy, kyseliny listovej, NaCl a tekutín v porovnaní s OVD.

V roku 2014 bolo opäť vybraných na sledovanie viac výživových faktorov zo skonzumovanej stravy / jednodňový jedálny lístok/ respondentov projektu. Jednalo sa konkrétne o sledovanie príjmu - kyselina linolová, kyselina linolénová, nasýtené mast. kyseliny, nenasytené mastné

kyseliny s 1=, nenasýtené mastné kyseliny s viac=, trans mast. kyseliny, Fe – železo, I – Jód, vitamín A, vitamín D a vitamín E.

Pri realizácii tohto projektu sme opäť úzko spolupracovali s poradňou zdravia pri RÚVZ Veľký Krtíš. Pracovníci poradne prístrojom Reflotron odobrali každému klientovi – respondentovi kapilárnu krv na stanovenie parametrov lipoproteinového metabolizmu / Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu./ . Následne bol vyplnený dotazník a záznamový list na spracovanie somatometrických / hmotnosť , výška , BMI, WHR, TK – systolický , TK – diastolický/ a biochemických údajov, ktorý bol spracovaný v programe Microsoft Excel a poskytol nám výsledný sumár nameraných hodnôt a vyšetrení jednotlivých vekových kategórií a pohlaví. Tabuľkové výstupy a správa boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Ďalej boli spracované dotazníky životosprávy / spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a pohybová aktivita a životospráva/ / **tab. spotreby a pohybovej aktivity a životosprávy /**.

Záverom z uvedeného prieskumu vyplynulo nasledovné:

Sledovanie vybraných výživových faktorov:

- - prekročenie **príjmu energie** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) bolo zistené u mladších žien v 2 prípadoch / 10 %/ a u starších žien v 4 prípadoch / 20%/, u mladších mužov bolo prekročenie príjmu najvyššie a to v 3 prípadoch / 15 %/ a starších mužov v 2 prípade – 10%
- - vo väčšej miere vo všetkých vekových kategóriách u žien i u mužov boli zistené **nižšie energetické hodnoty** príjmu potravy v sledovaný deň (**hodnota pod 90%**) a to u mladších žien 13 - 65%, u starších žien zhodne 13- 65%, u mladších mužov tiež 10 - 50 % a u starších mužov 12 - 60%
  - uvedené môže byť spôsobené i neobjektívnosťou pri posudzovaní stravovania jedinca jednodňovým jedálnym lístkom
- - **príjem bielkovín** – najviac prípadov v každej skupine bola zistená (**hodnota nad 110 %**) až 65% u mladších žien, 75% u mladších mužov, 65% u starších žien a u starších mužov tiež 55%
- - **príjem tukov** - u mladších žien boli vypočítané skôr nižšie hodnoty (**hodnota pod 90%**) a to u mladších žien v 6 prípadoch, čo predstavuje 30 % a 7 starších žien malo hodnoty **pod 90% plnenia** - čo predstavuje 35%, u mužov v oboch vekových kategóriách boli hodnoty vyššie (**hodnota nad 110 %**), v oboch kategóriách v 12 prípadoch / 60%/
- - najvyššie prekročenie **príjmu sacharidov** zo stravy (**hodnota nad 110 %**) bolo zistené v 9 prípadoch spolu u všetkých kategórií , čo predstavuje z celkového počtu všetkých 80 respondentov – 11,25%
  - príjem sacharidov je celkovo skôr nízky (**hodnota pod 90%**) u mladších žien v 17 prípadoch čo predstavuje 85% a starších žien v 15 prípadoch, čo je v prepočte až 75%, u mladších mužov v 15 prípadoch – 75% a u starších mužov bola hodnota pod 90% plnenia - 80% , čo predstavuje všetkých 16 respondentov v danej skupine
- - najvyšší **príjem vitamínu C** zo sledovaných skupín bol zaznamenaný u starších žien v 11 prípadoch - 55% (**hodnota nad 110 %**) počtu oslovených klientov v danej vekovej kategórii, (**hodnota pod 90%**) bola zaznamenaná až v 13 prípadoch u mladších mužov a starších mužov zhodne / 65%/ u mladších žien v 11 prípadoch /55%/, u starších žien v 9 prípadoch - 45%

- - **príjem vitamínu C** bol tento sledovaný rok 2014 rôznorodejší u monitorovaných respondentov a to (**hodnota pod 90%**) bola celkovo zaznamenaná v 29 prípadoch zo všetkých skupín - v priemere 36,25 %, (**hodnota nad 110 %**) bola tiež vypočítaná zhodne u 29 respondentov
- - bol zaznamenaný v priemere vyšší **príjem vody** a to u všetkých vekových kategórií žien i mužov (**hodnotu nad 110 %**) bola nameraná až u 53 klientov projektu spolu, čo predstavuje 66,25 % celkového počtu 80 respondentov
- - **príjem hrubej vlákniny** v strave je u všetkých vekových kategórií u oboch pohlaví v prepočte 46,25% v nasledovnej hodnote (**hodnota pod 90%**) podľa odporúčaných denných dávok jednotlivých skupín / najvyváženejšie hodnoty boli zastúpené v kategórii mladších žien/
- - **príjem soli** bol v značnej miere prekračovaný, **nad 110 %** u všetkých kategórií, hlavne však všeobecne u mužov, / spolu v priemere všetci respondenti - 72,50 %, čo predstavuje 58 prípadov
- - **cholesterol** v prijatej strave je opäť nízky, najviac prípadov zo všetkých kategórií boli hodnoty v (**hodnote pod 90%**) až 75 % mladších žien, u 65 % starších žien, u 80 % mladších mužov a u 45 % starších mužov.
- **kyselina listová** - hodnoty sa pohybovali u všetkých skupín od 0,041 do 0,690 mg.
- **kyselina linolová** - u všetkých monitorovaných skupín skôr v hodnote **nad 110 %**, spolu u všetkých respondentov v 54 prípadoch / 67,50% nad 110 %, /
- **kyselina linolenová** – v (**hodnote pod 90%**) bolo až 57 respondentov projektu, čo predstavuje 71,25 %
- **nenasýtené mastné kyseliny a trans-MK** - všeobecný prehľad o hodnotách je zaznamenaný len v tabuľkách pre jednotlivé kategórie, sumár tieto hodnoty neobsahuje
- **železo /Fe/** - u žien je príjem vyvážený, (**hodnote pod 90%**), mladšie ženy v 9 prípadoch a staršie ženy v 8 prípadoch a u mužov, v oboch kategóriách skôr vyšší / **nad 110 % plnenia** - spolu muži 30 prípadov , / 75% / z počtu 40 mužských respondentov
- **jód /I/** - vyhodnotenie príjmu jódu – príjem je že skôr nízky u všetkých 80 respondentov
- **vitamín A** - príjem je nízky vo všetkých vekových kategóriách, až na starších mužov , kde je príjem skôr vyšší / 13 respondentov z 20 **nad 110 % plnenia**/ a z celkového počtu respondentov / 80/ v (**hodnote pod 90%**) bolo zaznamenaných v 45 prípadoch, čo predstavuje 56,25%
- **vitamín D a E** – je veľmi nízky u všetkých respondentov, a to vitamín D v (**hodnote pod 90%**), v 76 prípadoch /95%/, vitamín E v (**hodnote pod 90%**), v 70 prípadoch /87,50%/

Sledovanie - Somatometrický dotazník a biochemické vyšetrenie:

BMI

- z uvedeného prieskumu vyplýva, že nadváhou 2. stupňa (**BMI >= 29**) trpí 25 % mladších žien, 25 % starších žien, 10 % mladších mužov a až 20 % starších mužov
- v hodnotách ženy - (**BMI 24<=BMI>29**) a muži - (**BMI 25<=BMI>30**) bolo v jednotlivých kategóriách zaznamenaných 40 % mladších žien, 30% starších žien, 40% mladších mužov a 60 % starších mužov
- v hodnotách (**BMI <24**) je najviac mladších mužov a to 10 prípadov – 50%, v 7 prípadoch u mladších žien, čo predstavuje 35%, u starších žien bol najnižší BMI v 9 prípadoch čo je 45% a u starších mužov v 4 prípadoch je to 20%

WHR

- u žien bolo WHR $\leq 0,85$ v priemere 72,5% a WHR $\geq 0,85$ v priemere u žien 27,5%,
- u mužov bolo WHR $\leq 0,9$ v priemere 55% a WHR $\geq 0,9$ v priemere u mužov 45%

TK

- vysoký **systolický tlak** s hodnotou **nad 160** nebol zistený v roku 2014 ani v jednom prípade
- vysoký **diastolický tlak** s hodnotou **nad 95** bol zistený tiež prevažne u starších mužov -
v 5 prípadoch u starších mužov , u 1 staršej ženy, čo je v priemere 7,5 % z celkového počtu respondentov

Celkový cholesterol

hodnoty celkového cholesterolu bolo zistené nasledovné:

- C Chol. < 5 malo najväčšie zastúpenie respondentov a to v rozmedzí 45 – 65% /56,25%/
- $5, \leq$ C Chol. < 6 – v 27 prípadoch celkovo – 33,75%
- C Chol. ≥ 6 boli namerané spolu v 8 prípadoch, čo predstavuje len 10% z celkového počtu, najviac - 5 prípadov bolo zaznamenaných u starších mužov

Glykémia

- Prekročenie hodnôt glukózy **nad 6,1** bolo v roku 2014 zistené u 4 respondentov, čo predstavuje 5%

Sledovanie pohybovej aktivity a životosprávy

Životospráva

- najviac respondentov všetkých skupín hodnotilo svoju životosprávu ako uspokojivú - občas problémy v životospráve / 41 respondentov/ až 51,25 %
- 2 staršie ženy a 2 mladší muži hodnotili svoju životosprávu ako zlú – nepravidelné a nesprávne stravovanie, nízka pohybová aktivita, veľa stresov a pod. / 5%/
- na otázku „ Zmenili ste svoju životosprávu v poslednom období ?“ odpovedalo ÁNO celkovo 23 respondentov a to až 8 mladších žien, 7 starších žien, 2 mladší muži a 6 starších mužov, čo predstavuje celkovo 28,75% všetkých adeptov
Stresu / odpoveď „ áno“ /
- je vystavených až 40 % mladších žien, 55 % starších žien, 25 % mladších mužov a 45 % starších mužov v prepočte v svojich kategóriách
stresový faktor sa u pohlaví vyrovnáva, no viac je tento rok vystavených stresu žien v porovnaní s mužmi a celkovo odpovedalo **áno** 41,25 % oslovených, čo predstavuje mierne nárast oproti roku 2013 / 38,75 % /

3.2 Monitoring príjmu jódu

V rámci tejto úlohy sa monitoruje obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli s cieľom sledovania zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu.

V roku 2014 sme sa podieľali na plnení uvedenej úlohy, v rámci ktorej bolo odobratých v okrese Veľký Krtíš 24 vzoriek jodidovanej kuchynskej soli na chemické analýzy. Vzorky soli boli odoberané v prevádzkach zariadení spoločného stravovania s prípravou pokrmov. Všetky odobraté vzorky boli vyšetrené na jodid draselný (KJ), jodičnan draselný (KJO₃ a ferokyanid draselný .

Na základe laboratórnych rozborov bolo zistené, že obsah jodidu draselného vo všetkých vyšetrených vzorkách bol v súlade s množstvom KJ uvedenom v príslušnej hlave Potravinového kódexu SR.

Obsah ferokyanidu draselného bol vo všetkých vzorkách v hodnote do 20 mg/kg.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami ako aj na priamy styk s potravinami vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a nožnej migrácie nanočastíc.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Cieľom tejto úlohy je kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t. j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť. pre deti so zameraním na kontrolu vybraných kritérií bezpečnosti výrobkov.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov.

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov do potravinárskych výrobkov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál, používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

V rámci tejto úlohy sme odobrali 1 vzorku potraviny / 100% pomarančová šťava / balenej v obale typu Tetra Pack z obchodnej siete. Vzorka bola zaslaná spolu so záznamom o úradnej kontrole na RÚVZ so sídlom v Poprade do NRL pre materiály prichádzajúce do kontaktu s potravinami. Vyhodnotenie úlohy bude v programoch a projektoch za celú SR.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EÚ legislatívu

Kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných médií, za rôznych podmienok.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

3.7 Monitoring probiotik v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

Cieľom monitoringu je zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Cieľom úlohy je kontrola dodržiavanie legislatívnych obmedzení látok a kontrola povinného označovania kozmetických výrobkov spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom.

Z vybraných regulovaných látok sa náš úrad podieľal na kontrole fluóru, 2,2- dioxyetanolu a peroxidu vodíka vo výrobkoch na ústnu hygienu a bielenie zubov. Boli odobrané v mesiaci január 4 vzorky zubných pást s bieliacim účinkom a zaslané na vyšetrenie požadovaných ukazovateľov na RÚVZ so sídlom v Poprade. Pri odobratých vzorkách bola vykonaná aj kontrola označovania a použitie tvrdení uvedených na obale. Výsledky laboratórnych rozborov ako aj označovanie bolo v súlade s legislatívou.

V mesiaci máj boli odobraté 3 vzorky kozmetických výrobkov pre deti určených na sprchovanie, ako šampóny, peny a gély do kúpeľa. Sledované boli regulované látky-konzervačné látky - kyselina 4-hydroxybenzoová, jej soli a estery, kyselina salicylová a jej soli, kyselina benzoová a benzoan sódný a chlorbutanol. Vzorky boli zaslané na vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Žiline. Výsledky laboratórnych rozborov ako aj označovanie bolo v súlade s legislatívou.

V mesiaci október sme ŠZD dozor nad kozmetickými výrobkami zamerali na odber kozmetických výrobkov a kontrolu označovania výrobkov pre dospelých - farby na vlasy a obočie. 1 vzorku kozmetického výrobku na báze heny sme zaslali na vyšetrenie na RÚVZ so sídlom v Poprade. Sledovanými ukazovateľmi boli regulovaná látka p-fenyléndiamín z mikrobiologických ukazovateľov *Candida albicans*, *Staphylococcus aureus*, *Pseudomonas aeruginosa* a CPM. Výsledky analýz a označovanie vyhovovali požiadavkám legislatívy.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Cieľom tejto úlohy je monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch.

- na tejto úlohe sa náš úrad nepodieľa

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

V kalendárnom roku 2014 pre Odbor hygieny detí a mládeže v rámci plnenia Programov a projektov Úradov verejného zdravotníctva v Slovenskej republike boli určené nasledovné úlohy:

Úloha č. 4.1 - Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.

Cieľom projektu je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež. Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku 2013 bol dokončený zber údajov od vybraných respondentov jednotlivými RÚVZ v SR.

Úloha č. 4.2 - Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku.

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v SR zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú vybrané RÚVZ v SR.

Podľa zaslaného usmernenia ÚVZ SR, do realizácie prieskumu TAD 1, 2 a 3 u žiakov ZŠ, študentov SŠ a pedagógov nebola vybraná žiadna základná ani stredná škola z okresu Veľký Krtíš.

Úloha č. 4.3 – Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad o situácii v tejto oblasti.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V roku I. polroku 2014 sa uskutočnila realizácia dotazníkového prieskumu u vekovej skupiny 3 – 6 ročných detí. Do prieskumu boli vybrané 2 triedy MŠ (1 mestská, 1 vidiecka), počet vrátených dotazníkov bol od 35 detí. Údaje z dotazníkov boli vložené do masky v programe Excel a zaslané elektronicky na ÚVZ SR.

Úloha č. 4.4 - Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných škôl, využitie hodín TV.

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. Odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Postup plnenia mimoriadnej úlohy sa uskutočnil podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieleného štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovník RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnil dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“.

V školách, ktoré boli vybrané pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných i nepovinných TV aktivít organizovaných školou, t.j. na každej vybratej škole kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“ sa sledovala pohybová aktivita detí.

Pracovník RÚVZ sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku každej školy a vyplnil dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku, t.j. v 3. a v 8. ročníku 20 žiakov (10 chlapcov a 10 dievčat) vyplnilo „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Pri nedostatočnom počte žiakov boli žiaci doplnení zo 4. a 7. ročníka príslušnej ZŠ.

Údaje z dotazníkov sa použili na tvorbu databázy. Pracovníčka RÚVZ postupne vkladá údaje do zaslaného formulára na vkladanie údajov. Vyplnená databáza bude zaslaná na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.

Úloha č. 1.4 - Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska.

Cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parnskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením environmentálno-zdravotných indikátorov.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V I. polroku 2014 v súvislosti s plnením projektu bola vybraná jedna mestská základná škola, kde bude v II. polroku 2014 (vo vykurovacom období) realizovaný projekt podľa usmernenia gestora. Ďalšie usmernenie zo strany gestora k realizácii projektu nebolo zaslané..

Úloha č. 3.6 z roku 2013 – Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách.

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách, čo je základom pre hodnotenie zdravotného rizika z potravín s cieľom zistenia miery závažnosti záťaže exponovanej populácie daným rizikovým faktorom v určitom časovom období. Monitorovanie spotreby, ako preventívne opatrenie, umožňuje vytvoriť bázu pre ochranu zdravia a prijatie legislatívnych opatrení. Monitorovanie spotreby prídavných látok prebieha súčasne na základe požiadavky platnej európskej legislatívy s cieľom získať informácie o úrovni spotreby vybraných prídavných látok v potravinách v danom členskom štáte.

Riešiteľským pracoviskom tejto úlohy sú všetky RÚVZ v SR.

V nadväznosti na Plán úradnej kontroly a štátneho zdravotného dozoru orgánov verejného zdravotníctva bol v r. 2014 realizovaný projekt Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách. V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok - E200 - E 203 Kyselina sorbová - sorbany , E 210 - E 213 Kyselina benzoová - benzoany a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy u 20 žiakov Základnej školy, ul. J. A. Komenského 4 vo Veľkom Krtíši vo vekovej kategórii 10 ročných detí. Počet odovzdaných dotazníkov do školy bol 25, počet vyplnených a vrátených dotazníkov bol 14. Údaje z dotazníkov boli zadané do pripravenej databázy a zaslané na ďalšie spracovanie ÚVZ SR.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program

V rámci plnenia úloh národného imunizačného programu pracovníci oddelenia epidemiológie vykonali fyzickú kontrolu zaočkovanosti vo všetkých neštátnych zdravotníckych zariadeniach pre deti a dorast, ktoré sa nachádzajú na území okresu Veľký Krtíš.

V rámci Európskeho imunizačného týždňa, ktorý vyhlasuje európska úradovňa Svetovej zdravotníckej organizácie zameranej na posilnenie významu očkovania a zvýšenia zaočkovanosti boli pre laickú verejnosť vyhotovené letáky o imunizácii populácie s aktuálnym očkovacím kalendárom na rok 2014. Článok s príslušnou tematikou bol uverejnený aj na webovej stránke RÚVZ Veľký Krtíš.

Pre zdravotníckych pracovníkov v okrese sme mali prednášku o význame očkovania detskej a dospeljej populácie.

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. So všetkými rodičmi detí, ktoré z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa.

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Odborní pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali šetrenia výskytu infekčných ochorení v ohniskách nákazy. Za uvedené obdobie bolo vykonaných celkom 184 terénnych šetrení v ohniskách nákazy, z toho 55 v ohniskách salmonelóz, 14x boli vykonané opakované kontroly v rámci opatrení na zabránenie šírenia infekčných ochorení, ďalej 4 shigelóz, 3 kamylobakterióz a 1 rotavírusovej enteritídy. Protiepidemické opatrenia boli vykonané aj u 9 kontaktov hepatitídy typu A, 19 v ohniskách hepatitíd typu B, 53 šetrení kontaktov hepatitídy typu B, 1 v ohnisku chronickej hepatitídy typu C, 7 v ohniskách divého kašľu, 2 zápalovej polyneuropatii a v 3 ohniskách kontaktu, alebo ohrozenia besnotou. V rámci prevencie šírenia nozokomiálnych nákaz bolo vykonaných 13 protiepidemických opatrení.

V rámci sledovania HER v zdravotníckych zariadeniach bolo odobratých spolu 283 sterov mikrobiálnej čistoty, z toho 103 zo sterilného materiálu a 180 sterov z prostredia. Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

S informačným systémom sa pracuje denne a to, zadávaním prenosných ochorení, sleduje sa systém rýchleho varovania a týždenne sa zadávajú údaje o výskyte akútnych respiračných ochorení a chrípke podobných ochorení.

6.4 Nozokomiálne nákazy

V roku 2014 oddeleniu epidemiológie bolo nahlásených 6 nozokomiálnych nákaz a to 4 z oddelenia OAIM, 1 z detského oddelenia a 1 z chirurgického oddelenia.

Na predchádzanie NN sa v nemocničných oddeleniach vykonávajú pravidelné kontroly hygienicko-epidemiologického režimu, bariérovej ošetrovateľskej starostlivosti, manažmentu NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom. Každoročne sa zapájame do kampane hygieny a dezinfekcie rúk, ktorá je súčasťou WHO.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie

V priebehu roka sa v okrese Veľký Krtíš nevyskytli mimoriadne epidemiologické situácie, len lokálne epidémie respiračných ochorení, ktorým sa zabránilo prerušením výchovno-vzdelávacieho procesu.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV

Podľa vopred určeného harmonogramu sme sledovali vzorky odpadových vôd z ČOV mesta Veľký Krtíš a z ČOV Opatovská Nová Ves.

6.7 Prevencia HIV/AIDS

V rámci plnenia aktivít Národného programu prevencie HIV/AIDS sme v spolupráci s poradňou zdravia vykonávali tieto aktivity:

- vyhotovenie informačného panelu zameraného k svetovému dňu proti AIDS
- prednášky v základných a stredných odborných školách o prevencii pohlavných chorôb. Prevencia a prednášky na školách sa uskutočňujú opakovane počas celého roka
- distribúcia zdravotno-výchovného materiálu a premietanie krátkych filmov na školách
- prieskum o úrovni vedomostí o AIDS formou dotazníkov

6.8 Poradne Očkovania

Na uverejnenom telefónnom čísle na webovej stránke RÚVZ sa môže verejnosť informovať o problematike očkovania. Priebežne aktualizujeme informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a očkovaním preventabilných ochorení. Verejnosť informujeme aj formou materiálov o očkovaní, ktoré distribuujeme do detských ambulancií a nemocnice s aktuálnym očkovacím kalendárom.

So všetkými rodičmi detí, ktoré z akéhokoľvek dôvodu odmietajú povinné očkovanie pozývame v rámci pohovoru o poučení o očkovaní, jeho dôležitosti a následkoch v prípade nezaočkovania dieťaťa.

9 PODPORA ZDRAVIA

9.1 „NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA“

Národný program podpory zdravia je programom, ktorý priebežne plníme počas celého roka. Aj v tomto roku sme naďalej pokračovali v realizácii aktivít zameraných na splnenie jeho vedľajších cieľov a realizovali aktivity vedúce k zlepšeniu súčasného stavu v jednotlivých oblastiach NPPZ. V oblasti chronických neinfekčných ochorení sa zaoberáme problematikou zdravej výživy, potreby dostatku fyzickej aktivity a nebezpečenstvami, vyplývajúcimi z nadmerného užívania alkoholu, drog a fajčenia tabaku.

Časť činnosti oddelenia zameriavame na preventívne opatrenia, ktorých cieľom je znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení. Pravidelne uverejňujeme v regionálnom týždenníku články o prebiehajúcich aktivitách a kampaniach.

Svoje aktivity smerujeme hlavne na mladú generáciu v oblasti zdravého životného štýlu, ďalšími oblasťami sú výživa a stravovacie zvyklosti, dôležitosť fyzickej aktivity, škodlivosť tabaku a zákernosť drog, nebezpečenstvo nadmerného užívania alkoholu, prevencia pohlavných ochorení. Prednášky na tieto témy realizujeme v materských, základných a stredných školách. Pre seniorov pripravujeme priebežne aktivity zamerané na aktívne starnutie.

V poradenskom centre kontinuálne zisťujeme rizikové faktory chronických neinfekčných ochorení a intervenujeme v závislosti od výsledkov vyšetrení, či už poučením o ozdravení životného štýlu, alebo odoslaním ošetrojúcemu lekárovi na ďalšiu diagnostiku a liečbu.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy sme vyšetřili parametre potrebné pre projekt Výživový stav obyvateľstva. Celkovo v tomto roku bolo do projektu zapojených 80 zamestnancov.

Máme zriadenú poradňu pohybovej aktivity, poradňu pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku, poradňu zdravej výživy a poradňu na odvykanie od fajčenia.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATELSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

V tomto roku sme sa oboznámili s hodnotiacou správou o zdravotnom uvedomení, ktorá bola výsledkom dotazníkového prieskumu Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR z roku 2013.

Na základe jej odporúčaní sme naďalej pokračovali v zdravotnej výchove obyvateľov s cieľom motivovať k zmene životného štýlu, pričom hlavný dôraz bol kladený na vybudovanie individuálnej zodpovednosti za svoje zdravie. Apelovali sme na dôležitosť pohybovej aktivity a zdravú výživu, pričom sme sa zamerali predovšetkým na mladšiu vekovú kategóriu, teda žiakov základných a študentov stredných škôl. U ostatných sme zdôrazňovali význam preventívneho očkovania proti chrípke, aby sme dosiahli vyššiu zaočkovanosť a nižšiu chorobnosť na toto ochorenie. Naďalej sme sledovali zdravotný stav obyvateľstva v našom okrese.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENČIE NADVÁHY A OBEZITY

V súlade s cieľom NPPO vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý má viesť k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity, sme naďalej pokračovali v aktivitách, ktorých cieľom je eliminovať ich epidemický výskyt.

V nadväznosti na preventívne programy sa naďalej zameriavame na vybrané chronické ochorenia, ktoré vo veľkej miere súvisia s nadhmotnosťou a obezitou. Súčasťou vyšetrení v poradni zdravia je poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Pri príležitosti Svetového dňa zdravia sme uskutočnili výjazdovú akciu do knižnice, kde sme o zásadách správneho stravovania diskutovali so zúčastnenými občanmi.

V októbri sme sa aktívne zúčastnili na konferencii Dni praktickej obezitológie v Bardejovských kúpeľoch. Lekárka z nášho oddelenia vystúpila s príspevkom „Trend vývoja vybraných rizikových faktorov kardiovaskulárnych ochorení u klientov poradne zdravia vo Veľkom Krtíši v rozmedzí rokov 2000 – 2012.“ V tejto práci sa ako jednému z najväznejších rizík venovala práve nadváha a obezite.

Prednášky o správnej životospráve, zamerané na prevenciu obezity, sme vykonali v Špeciálnej základnej škole vo Veľkom Krtíši, v základných školách v Čebovciach, Modrom Kameni, Dolnej Strehovej a Veľkom Krtíši. V rámci týchto prednášok sme žiakom premietli DVD s príslušnou tematikou a besedovali sme s nimi o otázkach dôležitosti pohybovej aktivity, hlavne v období dospievania.

Počas letnej turistickej sezóny sme návštevníkom kúpaliska v rezorte Aquatermal merali krvný tlak a percento telesného tuku, upozorňovali na nebezpečenstvá nadmerného opaľovania a edukovali o stravovaní vhodnom v letných mesiacoch.

V rámci tohto programu sme spolupracovali pri príprave turistického výstupu v národnej prírodnej rezervácii v Cerovej vrchovine pre zamestnancov nášho úradu.

Na výjazdových aktivitách sme sa zamerali aj na zisťovanie nadváhy a obezity prostredníctvom merania viscerálneho tuku, celkového telesného tuku, výšky, hmotnosti, obvodu pása a bokov, WHR, BMI, a svaloviny. Zároveň sme vyšetřili biochemické parametre (cholesterol, glukózu, triglyceridy, HDL a LDL cholesterol) a zmerali krvný tlak a pulz. Po stanovení daných parametrov sme každému klientovi poskytli individuálne vyhodnotenie a poradenstvo, ako upraviť svoju životosprávu, aby sa zbavili nadváhy alebo obezity a udržali si svoju hmotnosť v hraniciach normy.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodné koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Cieľom tejto kampane je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov Slovenska elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení – pohybovej inaktivity.

Do projektu sa pravidelne zapájame.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Naplneniu cieľa akčného plánu - prevencii fajčenia u detí - sme sa venovali počas prednášok a besied na druhom stupni základných škôl. V rámci týchto aktivít sme žiakom aj pedagógom merali smokerlyzerom množstvo oxidu uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu.

V rámci medziodborovej spolupráce boli vykonané kontroly dodržiavania zákona na ochranu nefajčiarov v prevádzkach a na verejných priestranstvách, celkovo 240 kontrol.

Poradenstvo na odvykanie od fajčenia poskytujeme fajčiarom počas návštevy základnej poradne, pričom ich odporúčame do poradne na odvykanie od fajčenia.

Pri príležitosti Svetového dňa bez tabaku sme mali deň otvorených dverí v poradni zdravia, ďalší deň sme merali percento CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou RÚVZ. Obidve aktivity sme spropagovali na informačnom paneli, v regionálnych médiách a na webstránke úradu.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“

Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Súťaž tento rok nebola vyhlásená, pri najbližšej príležitosti sa do nej určite zapojíme.

9.4 PROGRAM PODPORY ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNIT NA SLOVENSKU NA ROKY 2009 – 2015

Náš úrad nie je riešiteľským pracoviskom tohto projektu.

V tomto roku sme nadviazali spoluprácu s Platformou na podporu zdravia znevýhodnených komunit. Jej komunitní pracovníci sa zameriavajú na zlepšenie zdravotného stavu v obciach s vysokým počtom rómskych občanov. Poskytli sme im zdravotno-výchovné materiály a metodické vedenie.

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Hlavným cieľom nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu. Tejto problematike sa venujeme v prednáškovej činnosti oddelenia prevažne na druhom stupni základných škôl.

V tomto polroku sme problematiku alkoholu za volantom riešili v rámci projektu „Bezpečný návrat domov“, ktorý sme realizovali v spolupráci s OR PZ vo Veľkom Krtíši. V tomto období sme edukovali 194 študentov stredných škôl a odborných učilíšť v našom okrese.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Keďže demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie v dôsledku poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku, je veľmi dôležité venovať sa tejto skupine obyvateľov.

Cieľom je zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Tento cieľ programu napĺňame prostredníctvom výchovno-vzdelávacích aktivít, realizovaných priebežne počas celého roka. Edukačné aktivity motivujúce obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia realizujeme v priebehu celého roka, hlavne počas Týždňa mozgu, Svetového dňa Alzheimerovej choroby, Medzinárodného dňa starších a Mesiaca úcty k starším. Pri tejto príležitosti sme vykonali výjazdové vyšetrenie starších občanov prístrojom Reflotron v obci Záhorce. Pravidelne spolupracujeme najmä s klubom dôchodcov a DDaDSS vo Veľkom Krtíši.

Pre členov Slovenského zväzu zdravotne postihnutých sme zrealizovali prednášku ako udržať krvný tlak pod kontrolou. Pri tejto príležitosti sme zúčastneným odmerali krvný tlak a distribuovali zdravotno-výchovné materiály týkajúce sa danej problematiky. V ďalšom termíne sme pre túto skupinu vykonali prednášku o chrípke a ako sa pred ňou chrániť, pričom sme sa zamerali na dôležitosť očkovania proti chrípke v staršom veku a pri chronických ochoreniach. Zúčastnení využili ponúknutú možnosť dať si zmerať krvný tlak.

V spolupráci s klubmi dôchodcov v mestách Veľký Krtíš a Modrý Kameň sme zrealizovali prednášky s besedou na tému osteoporóza. Účastníci vyplnili aj dotazníky zamerané na vedomosti ohľadom osteoporózy.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľom Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 je zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Tento cieľ napĺňame priebežne prednáškovou činnosťou v materských, základných a stredných školách. Zameriavame sa na hlavné priority, z ktorých najväčší dôraz kladieme na formovanie návykov súvisiacich so zdravým životným štýlom, význam pohybu pre zdravie, znižovanie rizika úrazov, podpora duševného zdravia, výchova ku zdravým vzťahom, manželstvu, rodičovstvu, sexuálne zdravie, nebezpečenstvo AIDS, prevencia závislostí a porúch príjmu potravy. Prednášku o dospievaní, problematike alkoholu a fajčenia sme sa venovali u žiakov na druhom stupni špeciálnej základnej školy. Pre žiakov druhého stupňa základných škôl a študentov stredných škôl sme zrealizovali prednášky o nebezpečenstve alkoholu, fajčenia a AIDS.

Všetky základné školy v okrese sme elektronicky oboznámili s problematikou šikanovania a zaslali sme im publikáciu Šikanovanie a jeho formy. Rovnako sme im odoslali podklady na zapojenie sa do súťaže s protidrogovou problematikou Prečo som na svete rád. Pracovníkom komunitného centra sme odoslali publikáciu Roma health.

V spolupráci s mestským úradom a materským centrom Macík sme sa zúčastnili na športovej aktivite „Beh ulicami mesta“ pre deti a dorast, kde sme merali krvný tlak, percento telesného tuku a poskytovali zdravotno-výchovné materiály a konzultácie, týkajúce sa zdravého životného štýlu.

Začiatkom mesiaca júl pri príležitosti otvorenia letnej sezóny na prírodnom kúpalisku Krtko sme v spolupráci s materskými centrami vykonali výjazdovú aktivitu, pri ktorej sme návštevníkom merali krvný tlak a percento telesného tuku. Poskytovali sme informácie a materiály o bezpečnom opaľovaní, dôležitosti pitného režimu a iných témach súvisiacich s letom.

Pri príležitosti Medzinárodného dňa bez fajčenia sme spolu so ZŠ v Modrom Kameni zorganizovali deň proti fajčeniu. Žiaci druhého stupňa boli zapojení do aktivít „Florbalom proti fajčeniu“, prednáška s DVD o škodlivosti fajčenia a meranie smokerlyzerom u fajčiarov. Rovnakú prednášku sme vykonali aj v iných základných školách.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku - stomatohygiena

Cieľom tohto projektu je zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Hlavnou cieľovou skupinou projektu sú 3 – 6-ročné deti, ktoré navštevujú materské školy. Obsahom zdravotno-edukačného pôsobenia je nácvik správnej techniky čistenia zubov, návyk celodenného udržiavania ústnej hygieny, formovanie postojov detí k správnej výžive, zubným prehliadkam a zubnému ošetrovaniu. Takto tematicky ladenú prednášku sme vykonali v materských, základných školách a v špeciálnej základnej škole.

Ďalšou cieľovou skupinou sú rodičia detí a učiteľky MŠ, u ktorých sa projekt zameriava na zvýšenie ich povedomia ohľadom významu dentálneho zdravia a skvalitnenie informovanosti v oblastiach: správna stomatohygiena – fluoridácia – zdravé výživové zvyklosti. Pedagógov sme edukovali zdravotno-výchovnými materiálmi. V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme deti v MŠ a na prvom stupni ZŠ na vidieku edukovali v správnej starostlivosti o dentálne zdravie a o zdravom stravovaní.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľom programu je znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Pri plnení tohto programu sme sa zamerali na osoby s rizikovým životným štýlom, a to najmä fajčiarov, nezdravo sa stravujúce osoby, osoby s nedostatočnou pohybovou aktivitou s nadmerným užívaním alkoholu. Svojou zdravotno-výchovnou činnosťou sa snažíme zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy a zvýšením pohybovej aktivity. S týmto zameraním sme vykonávali zdravotno-výchovné intervencie pre rôzne vekové skupiny obyvateľstva.

Individuálna stratégia zahŕňa vyhľadávanie zdravých osôb v riziku a chorých, nepodchytených v kuratívnej, vyšetrenie a anamnéza, identifikácia individuálneho rizika, poradenstvo spojené s nefarmakologickou intervenciou v oblasti zmeny životného štýlu, manažment klienta v poradni zdravia, v špecializovaných nadstavbových poradniach pre nefarmakologické znižovanie krvného tlaku a zvýšenie pohybovej aktivity, ako aj v poradni zdravej výživy a počas výjazdových akcií poradne zdravia.

V poradni zdravia bolo v tomto roku vyšetrených 334 klientov, z toho 109 mužov a 225 žien. Prvovyšetrených bolo celkom 161 klientov, opakovane vyšetrených bolo 173 klientov. Každému z nich bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na zlepšenie životného štýlu. Klientov vyšetrujeme nielen v priestoroch poradne zdravia, ale aj na výjazdových akciách v regióne. V tomto roku sme vykonali viacero výjazdových aktivít, niektoré boli v spolupráci so všeobecnou zdravotnou poisťovňou. Pri plnení úlohy sledovanie výživového stavu obyvateľstva sme v spolupráci s oddelením hygieny výživy vyšetřili 80 obyvateľov. Celkovo sme na výjazdových akciách vyšetřili 253 klientov.

V roku 2014 sme spolu s ostatnými RÚVZ spolupracovali na štúdiu TOHES, ktorá bola zameraná na zisťovanie fajčiarskych návykov, okrem toho obsahovala aj otázky zamerané na hodnotenie efektivity Cindy programu. Vyplnené dotazníky sme doručili na RÚVZ v Banskej Bystrici, kde boli ďalej spracovávané. Na základe výsledkov budú upravené intervenčné a vzdelávacie aktivity zamerané na zdravý životný štýl.

Populačná stratégia v rámci programu CINDI zahŕňa skupinové intervenčné aktivity, ktoré sme realizovali aj pri príležitosti týchto významných dní WHO:

11. – 17. marec – Týždeň mozgu – túto kampaň sme prezentovali v regionálnom týždenníku a na našej webovej stránke. Pre pracovníkov nášho úradu sme pripravili vedomostné aktivity a ukážky tréningu mozgu.

22. marec - Svetový deň vody – sme si pripomenuli nástenkou v priestoroch RÚVZ. Spolupracovali sme pri odbere vzoriek vody na odd. HŽP.

24. marec - Svetový deň tuberkulózy - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

7. apríl - Svetový deň zdravia – sme spropagovali v priestoroch RÚVZ a pre občanov mesta prostredníctvom mestského rozhlasu a týždenníka Pokrok, na stránke RÚVZ a mesta Veľký Krtíš. Už tradične pri tejto príležitosti vyšetrujeme Reflotronom v hontiansko-novohradskej knižnici a rozdávame zdravotno-výchovné materiály. Tento rok sme vyšetřili 17 občanov.

12. apríl – Deň narcisov - informačné tabule v priestoroch RÚVZ

10. máj - Svetový deň pohybom ku zdraviu - propagácia na nástenke v priestoroch RÚVZ, webstránke a regionálnom týždenníku. Pri tejto príležitosti sme iniciovali športový deň zamestnancov zameraný na turistiku. Pre verejnosť sme pripravili týždeň otvorených dverí s tematikou dôležitosti pohybu, merali sme antropometrické parametre a krvný tlak, poskytovali poradenstvo v oblasti pohybovej aktivity a stravovania.

31. máj - Svetový deň bez tabaku - pri tejto príležitosti sme spropagovali deň otvorených dverí, v danom týždni sme ponúkli fajčiarom možnosť dať si zmerať Smokerlyzerom množstvo CO vo vydychovanom vzduchu na verejnom priestranstve pred budovou nášho úradu. Akciu sme spropagovali v mestskom rozhlase, na stredných školách, na webstránke úradu a v priestoroch budovy RÚVZ. Následne sme uverejnili článok v regionálnom týždenníku, kde sme opätovne ponúkli poradenstvo a pomoc pri odvykaní od fajčenia.

26. jún - Medzinárodný deň proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi – propagácia na webovej stránke a informačnej tabuli v priestoroch RÚVZ. Vykonali sme prednášku o škodlivosti konzumácie alkoholu pre druhý stupeň ZŠ v Bušinciach.

21. september – Svetový deň Alzheimerovej choroby - pri tejto príležitosti sme vytvorili informačný panel v priestoroch úradu a v rámci vnútro ústavného seminára sme túto tému priblížili spolupracovníkom na našom úrade. Prednášku o Alzheimerovej chorobe vrátane premietnutia DVD sme uskutočnili na Strednej odbornej škole vo Veľkom Krtíši.

26. september - Svetový deň srdca - tento deň už tradične prebieha v rámci kampane MOST, ktorá je venovaná celonárodnej edukácii občanov o závažnosti hlavných kardiovaskulárnych rizikových faktorov. Počas tohtoročného „Dňa srdca“ sme spolu so všeobecnou zdravotnou

poisťovňou a praktikantkami z Trnavskej univerzity na námestí A. H. Škultétyho zriadili meracie miesto, kde sme merali TK, pulz, BMI, cholesterol, antropometrické parametre, zisťovali anamnestické údaje, závažné vo vzťahu ku kardiovaskulárnym ochoreniam a na základe zistených skutočností poskytovali odborné poradenstvo. Akcie sa tento rok zúčastnilo 47 občanov.

1. október – Medzinárodný deň starších - Pri tejto príležitosti sme sa zamerali na seniorov na vidieku, kde sme im zisťovali hladinu cholesterolu, TK, pulz BMI a antropometrické parametre.

10. október – Svetový deň duševného zdravia – uvedený deň a tematiku duševného zdravia sme spropagovali na webovej stránke úradu, taktiež sme vytvorili informačný panel v priestoroch nášho úradu.

14. október – Svetový deň potravy – na webstránke sme uverejnili informáciu o súťažno-vzdelávacej aktivite „Hovoríme o jedle“.

17. október – Európsky deň ústneho zdravia - v priestoroch budovy sme pripravili informačný panel, ktorý informoval o tomto dni, pričom sme sa zamerali na tohtoročnú tému ústneho zdravia v spojení s diabetom. Pre deti materskej školy a prvého stupňa základných škôl sme pripravili ukážky a nácvik správnej starostlivosti o chrup, premietli sme im DVD na túto tému. Súčasťou inštruktáže bola aj edukácia o správnej výžive, v závere sme im distribuovali zdravotno-výchovné materiály.

20. október – Svetový deň osteoporózy – informácie sme uverejnili na webstránke úradu a pripravili sme informačný panel v priestoroch budovy, prednášky na túto tému sme vykonali pre starších a pre žiakov základných škôl

10. – 14. november – Európsky týždeň boja proti drogám – počas tohto týždňa, do ktorého spadá aj Medzinárodný deň bez fajčenia, sme pre žiakov druhého stupňa základných škôl a špeciálnej základnej školy zrealizovali prednášku o škodlivých následkoch fajčenia na ľudský organizmus spojenú s premietaním DVD o tejto problematike.

14. november – Svetový deň diabetu – informačný panel v priestoroch budovy, pre žiakov druhého stupňa základných škôl sme pripravili prednášku s besedou na túto tému

1. december – Svetový deň AIDS – tento deň a dôležitosť tohto problému sme zdôraznili študentom stredných a základných škôl. Po prednáške bola beseda a premietli sme im DVD o utrpení ľudí postihnutých týmito ochoreniami.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku.

Do realizácie tohto projektu sme sa zapojili podľa pokynov gestora v rokoch 2011 – 2012. S výsledkami sme sa oboznámili v správe o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky a implementovali sme ich do našej činnosti.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Vranove nad Topľou**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	GESTOR ÚLOHY TERMÍN UKONČENIA
1.1	PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.) ÚVZ SR	ÚVZ SR Rok 2014 a ďalšie roky
1.2	PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR podľa novo nastavených národných cieľov	ÚVZ SR Podľa vládou schváleného plánu plnenia národných cieľov
1.3	ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ medziodborová úloha (odbory HŽP, PPL a OFŽP), RÚVZ v sídlach krajov a ďalšie vybrané RÚVZ	ÚVZ SR Rok 2016
1.4	SLEDOVANIE VPLYVU ŠKODLIVÝCH LÁTOK VO VNÚTORNOM OVZDUŠÍ ŠKÔL NA ZDRAVIE DETÍ V RÔZNYCH REGIÓNOCH SLOVENSKA medziodborová úloha (odbory HŽP, HDM a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	ÚVZ SR Rok 2014 a ďalšie roky
1.5	ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTOK V PITNÝCH VODÁCH ÚVZ SR, RÚVZ v SR	RÚVZ so sídlom v Košiciach – NRC pre pitnú vodu Rok 2014 a ďalšie roky
1.6	TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety) ÚVZ SR	ÚVZ SR Rok 2014
1.7	MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH Vybrané RÚVZ v SR – RÚVZ so sídlom v Liptovskom Mikuláši, RÚVZ so sídlom v Dolnom Kubíne, RÚVZ so sídlom v Poprade	RÚVZ so sídlom v Žiline Rok 2014, 2015

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

Cieľ:

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom environmentálnych determinantov zdravia, redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho a vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou vodou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, úrazmi, UV žiarením, klimatickými zmenami.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2014 do plnenia tejto úlohy.

1.2 Národný informačný systém životného prostredia a zdravia (EHIS)

Cieľ:

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví* a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znižovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2014 do plnenia tejto úlohy.

1.3 Ľudský biomonitring – sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom prostredí a pracovnom prostredí

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 **nebol zaradený** do plnenia danej úlohy.

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Cieľ:

Plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) uvedeného v Deklarácii ministrov prijatej na Parmskej konferencii o životnom prostredí a zdraví, ktorým je prevencia akútnych a chronických respiračných ochorení a alergií u detí prostredníctvom zlepšovania kvality vnútorného prostredia v školách uplatnením enviromentálne zdravotných indikátorov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 **nebol zaradený** do plnenia úlohy.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Cieľ:

Získať prehľad o výskyte reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách.

Do mapovania výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách **neboli zaradené vodárenské lokality v okrese Vranov nad Topľou.**

1.6 TACTICS (Tools to Address Childhood Trauma, Injury and Child Safety)

Cieľ:

Cieľom projektu je poskytnúť informácie, praktické nástroje a zdroje na podporu prijatia, implementácie a monitorovania dobrej praxe v oblasti prevencie úrazov detí a mládeže v Európe.

Plnenie úlohy **zabezpečuje ÚVZ SR Bratislava.**

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Cieľ:

Cieľom projektu je overenie vplyvu sezónnosti na kvalitu vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách akvaparkov s atypickým prostredím (vodné atrakcie, množstvo zelene, alternatívne spôsoby zdravotného zabezpečenia vody na kúpanie), vyhodnotenie kvality ukazovateľov mikroklimatických podmienok vnútorného ovzdušia vo veľkých bazénových halách akvaparkov.

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zaradený** v roku 2014 do plnenia danej úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
2.1	Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.2	Intervencie na podporu zdravia pri práci	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
2.3	Príčinné súvislosti nádorových ochorení v pracovnom a životnom prostredí a životný štýl	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a ÚVZ SR	Rok 2014 a 2015
2.4	Ľudský biomonitring - sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	medziodborová úloha (odborní HŽP, PPL a OFŽP) RÚVZ v sídle kraja a ďalšie vybrané RÚVZ	Rok 2014 a 2015
2.5	Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

Cieľ

Zvýšiť odbornú úroveň hodnotenia pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce vo vzťahu k zdravotným rizikám zamestnancov. Na hodnotenie využívať odborné usmernenia ÚVZ SR. Pri výkone štátneho zdravotného dozoru vykonávaného RÚVZ v SR uplatňovať legislatívne úpravy v oblasti ochrany zdravia pri práci vrátane legislatívnych úprav harmonizovaných s právom Európskych spoločenstiev. Pomocou kontrolných listov informovanosti zamestnancov overovať poskytovanie informácií zamestnancom v oblasti ochrany zdravia pri práci zo strany zamestnávateľov, zisťovať rizikové faktory práce a výskyt zdravotných problémov u zamestnancov pri podozrení na výskyt choroby z povolania na danom pracovisku. Zvýšiť úroveň údajov o rizikových prácach a zabezpečiť ich efektívne využitie v ochrane zdravia pri práci usmerňovaním činnosti pracovnej zdravotnej služby priamo v podnikoch.

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonáva v programe ASTR.

V okrese Vranov nad Topľou bolo k 31.12.2014 evidovaných 24 organizácií s pracoviskami, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku. Škodlivým faktorom je takto pri práci exponovaných 661 osôb, z čoho 108 je žien. V 3. kategórii rizika evidujeme 520 zamestnancov, z toho 108 žien, v 4. kategórii rizika 141 zamestnancov, pričom ženy práce v tejto kategórii nevykonávajú. Najvyšší počet osôb v riziku pracuje v priemyselnej výrobe, menej v poľnohospodárstve, lesníctve a ťažbe. Rizikovými faktormi, ktorým je exponovaných najviac zamestnancov je hluk (529 zamestnancov) a chemické látky a zmesi (403 zamestnancov). Z chemických látok a zmesí sa jedná hlavne o pevné aerosóly (308 zamestnancov). Z ďalších rizikových faktorov sú to z chemických látok a zmesí: dráždivé látky 102 zamestnancov, chemické karcinogény a mutagény 97 zamestnancov, dermatotropné látky 81 zamestnancov, jedovaté látky 74 zamestnancov, žieraviny 74 zamestnancov; ďalším faktorom sú vibrácie, ktorým je exponovaných 56 zamestnancov, 2 pracovníci sú exponovaní optickému žiareniu a 3 biologickému faktoru. Na mnohých pracoviskách sa kumuluje účinok viacerých škodlivých faktorov, napr. v drevovýrobách, kovovýrobách, na zvaračských pracoviskách, pri výrobe energií, či pri výrobe cementu.

V roku 2014 boli do evidencie rizikových prác zaradené práce v profesii operátor stroja na pletenie v Pletiarňi spoločnosti **Faveo Healthcare, s.r.o., Vranov nad Topľou** z dôvodu zvýšených hladín hluku na pracovisku. Práce vykonáva 15 zamestnancov – žien.

V spoločnosti **VIVI s.r.o. Hencovce** boli na základe vykonanej objektivizácie hluku pracovníčky oddelenia šitia pri obsluhu šijacích strojov (4) zaradené do 3. kategórie rizika.

V spoločnosti **VIGNONI SK s.r.o. Hencovce** boli pracovníčky oddelenia šitia pri obsluhu šijacích strojov (7) zaradené do 3. kategórie rizika taktiež z titulu nadmerného hluku.

Z titulu zvýšeného zaťaženia chladom v **Hypermarkete TESCO** boli zamestnanci v profesiách mäsiar (1), predavač s inkasom – oddelenie mäsových výrobkov a lahôdok (6) a predavač s inkasom – oddelenie ovocie a zelenina (4) zaradení do 3. kategórie rizikových prác.

Z kategórií rizika pre psychickú záťaž boli v roku 2014 vyradení zamestnanci Základnej školy Kukučínova, Vranov nad Topľou. Návrh na vyradenie prác z rizikových kategórií z titulu psychickej pracovnej záťaže podala **Základná škola Kukučínova vo Vranove nad Topľou**, kde bolo vykonané nové prehodnotenie psychickej záťaže zamestnancov z hľadiska úrovne pracovných podmienok a charakteru práce (objektívne hodnotenie) a podľa charakteristík subjektívnej odozvy zamestnancov na záťaž (Meisterov dotazník).

V spoločnosti **PROFESIONÁLNA SERVISNÁ, s.r.o., Hencovce** boli zrušené pracoviská strojnej a stavebnej údržby, preto zamestnávateľ podal návrh na vyradenie prác z rizika, pri ktorých boli zamestnanci (23) exponovaní hluku, prachu a chemickým faktorom.

Roľnícko obchodné družstvo Ďurd'oš podalo návrh na vyradenie prác z rizika vyhlásených pre pracovisko Stredisko ochrany rastlín z titulu expozície agrochemikáliám. Vyradené boli profesie technik – agronóm (1), traktorista (1) a vodič cisterny (1). Dôvodom tohto podania bolo prehodnotenie rizika z expozície zamestnancov chemickým faktorom – agrochemikáliám na základe posúdenia miery expozície (práce s agrochemikáliami sú sezónnymi prácami), používaním menej nebezpečných prípravkov, znížením množstva používaných prípravkov, organizovaním práce, používaním vhodných osobných ochranných pracovných prostriedkov, vykonaním technických opatrení a používaním moderných strojných zariadení (klimatizovaný traktor, moderná postreková technika).

Počet zamestnancov a SZČO, ktorí vykonávajú práce zaradené do rizika sa oproti roku 2013 znížil zo 761 zamestnancov na 661 zamestnancov.

V rámci výkonu ŠZD boli vykonané kontroly vybraných pracovísk, na ktorých zamestnanci vykonávajú práce v riziku, zamerané na pracovné podmienky zamestnancov, vykonávanie objektivizácie rizikových faktorov v pracovnom ovzduší a preventívnych lekárskech prehliadok vo vzťahu k práci. Objektivizáciu fyzikálnych faktorov zabezpečujú zamestnávateľia pri zmenách na pracoviskách, väčšie prevádzky, napr. Bukocel, Zeocem ap. minimálne 1 krát za 3 roky. Preventívne lekárske prehliadky vo všetkých prevádzkach s vyhlásenými rizikovými prácami zabezpečujú lekári PZS.

Na pracoviskách s vyhlásenými rizikovými prácami v roku 2014 nebola prešetrovaná choroba z povolania.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 nebolo vydané žiadne rozhodnutie na prácu s veľmi toxickými látkami a prípravkami.

V uvedenom roku bolo vydaných 11 rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky alebo skúšobnej prevádzky, ktorých činnosť priamo súvisí s používaním chemických prípravkov vo výrobnom procese, pri predaji alebo pri skladovaní.

Bolo posúdených 13 prevádzkových poriadkov pre prácu s chemickými faktormi. Jednalo sa väčšinou o menšie prevádzky, najčastejšie autoservisy, ale aj prevádzku Farma vajec – Gurega, Vranov nad Topľou alebo Zberný dvor Marius Pedersen, a.s., VIVI, s.r.o. Hencovce, VVS a.s. OZ Vranov nad Topľou, STRABAG s.r.o. prevádzka Hanušovce nad Topľou a ADS Vranov s.r.o.

V priebehu roka 2014 nebol na území okresu evidovaný žiaden subjekt, ktorý by produkoval alebo dovážal toxické látky a zmesi ani veľmi toxické látky a zmesi v množstve nad 1000 t a ktorý by mal povinnosť predregistrovať alebo registrovať tieto látky podľa nariadenia REACH.

Počas výkonu ŠZD je kontrolované dodržiavanie ustanovení chemickej legislatívy, t. j. plnenie povinnosti zamestnávateľa vypracovať systém kontroly látok a zmesí, dostávajúcich sa do výroby a na základe dodaných KBÚ vyhodnocovať, či zmes nie je na zozname zakázaných zmesí v SCA a ECHA a tiež povinnosť vypracovať štandardný operačný postup k uvedenej zmesi na jej používanie na konkrétnom pracovisku a pri konkrétnej činnosti. Pri výkone ŠZD sa vykonáva kontrola zabezpečenia likvidácie obalov a nepoužiteľných zbytkov od veľmi toxických a toxických látok a zmesí oprávnenými organizáciami.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V okrese Vranov nad Topľou k 31.12.2014 pracovalo na rizikových pracoviskách s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 97 zamestnancov, z toho 12 žien (83 v 3. kategórii, 14 v 4. kategórii rizika). Oproti predchádzajúcemu roku sa počet takto pracujúcich takmer nezmenil.

Pôsobeniu karcinogénnym a mutagénnym faktorom sú pri práci vystavení zamestnanci Vranovskej nemocnice, n. o., Vranov nad Topľou, Bukocelu a.s., Hencovce a niekoľkých ďalších prevádzok zaoberajúcich sa výrobou alebo opracovaním výrobkov z tvrdého dreva a

plastov. V okrese evidujeme 5 prevádzok, ktorých výrobným programom je výroba výliskov z plastov pre automobilový, spotrebný priemysel ale aj pre zdravotníctvo.

Vo Vranovskej nemocnici je na 2 pracoviskách, v onkocentre a na onkohematologickej ambulancii vykonávaná **práca s cytostatikami**.

V spoločnosti Bukocelu a.s., Hencovce sú karcinogénom (pevný aerosól – dub, buk, formaldehyd) exponovaní zamestnanci na pracoviskách varňa, regeneračný kotol.

V spoločnosti SLAVIA GRATINGS s.r.o. Hanušovce nad Topľou, ktorá vyrába kompozitné rošty zo živicových zmesí, pracuje 20 pracovníkov exponovaných **styrénu** v pracovnom ovzduší.

V roku 2014 počas výkonu ŠZD pri kontrolách kariet bezpečnostných údajov nebolo zistené používanie látok poškodzujúcich reprodukciu alebo narušujúcich endokrinný systém.

Na odstraňovanie **azbestu** a materiálov obsahujúcich azbest zo stavieb na území okresu Vranov nad Topľou bol v roku 2014 podaný 1 návrh na vydanie rozhodnutia. Spoločnosť po ukončení prác predložila protokol z merania koncentrácie azbestových vlákien v ovzduší.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 boli RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou doručené 4 podnety na prešetrovanie pracovných podmienok v súvislosti s podozrením na chorobu z povolania z DNJZ. Dva boli odstúpené miestopríslušným úradom.

Prešetrovaná bola pracovná anamnéza šičky - retiazkovačky zamestnanej v textilných prevádzkach, u ktorej sa jednalo o poškodenie horných končatín. Práce na pracoviskách kde pôsobila, sú zaradené do 2. kategórie rizika, avšak sú často vykonávané v neprirodzenej polohe a vnúteným tempom. U týchto profesií nie je možné predísť ochoreniu používaním OOPP, avšak účinnou možnosťou by mohla byť zmena organizácie práce, napr. striedaním profesií, znížením pracovného tempa a p.

V okrese Vranov nad Topľou neevidujeme rizikové práce z dôvodu DNJZ, avšak nakoľko v spoločnosti M.I.S. Slovakia, s.r.o. Vranov nad Topľou bolo v posledných rokoch šetrených a priznaných viacero podozrení na chorobu z povolania bolo zamestnávateľovi uložené prehodnotiť fyzickú pracovnú záťaž a upraviť pracovné miesta v súlade s Vyhláškou MZ SR č. 542/2007 Z. z..

Prešetrované bolo podozrenie na chorobu z povolania u upratovačky v základnej škole. Pri prešetrovaní pracovných podmienok bolo zistené, že práca nespĺňa kritériá nadmernosti a jednostrannosti a z tohto dôvodu neboli splnené podmienky pre DNJZ.

Evidencia chorôb z povolania sa vykonáva v systéme ASTR.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

Cieľ:

Napomôcť zlepšovaniu zdravotného stavu zamestnancov usmerňovaním realizácie intervenčných programov, vedením informačných kampaní, cieleným poradenstvom pre zamestnávateľov a zamestnancov v oblasti ochrany a podpory zdravia pri práci a spolupráci s PZS.

2.2.1 Zdravé pracoviská

Do riešenia úlohy: „Zdravé pracoviská“ sa RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou zapája už od roku 2008. Ako „zdravé pracovisko“ bola vytypovaná kovovýroba KOVO Hudák spol. s r.o., Čaklov. Spoločnosť vyrába zárubne, lešenie pre stavebný priemysel, brzdové valce pre automobilový priemysel, náhradné diely pre malotraktory, spojovací materiál pre podlahové rošty a bočnice.

Spoločnosť zamestnáva 42 zamestnancov v profesiách zámočníci – zvárači, kovoobrábači, zámočníci pri obsluhu tabuľových nožníc, pásových píl, tvárniacej linky, lisovacej linky, ohraňovacích lisov, montážnici, lakovači a THP pracovníci. Zámočníci a kovoobrábači sú počas práce exponovaní hluku. Zámočníci zvárači sú exponovaní pevnému aerosólu zo zvarovania, pevnému aerosólu z brúsenia, hluku a pri práci s ručnou flexibrúskou aj vibráciám, prenášaným na ruky. Lakovníci sú pri namáčaní zárubní do vane so základnou farbou exponovaní organickým rozpúšťadlám (toluén, xylény).

Na zníženie rizika poškodenia zdravia zamestnancov pri práci spoločnosť priebežne vykonáva technické opatrenia (pravidelná údržba a výmena strojov za nové).

V mesiaci jún 2013 bola ukončená prístavba k výrobnéj hale kovovýroby. Do novovzniknutých priestorov bola presunutá časť pracovného procesu - montáž výrobkov z existujúcej výrobnéj haly. Tým sa predpokladá, že dôjde k zlepšeniu pracovných podmienok zamestnancov a to najmä z pohľadu bezpečnosti práce ale aj vzájomného pôsobenia faktorov pracovného prostredia (hluk, prach, chemický faktor).

V roku 2014 spoločnosť vykonala objektivizáciu škodlivých fyzikálnych faktorov v prevádzke a predložila na schválenie vypracované aktuálne prevádzkové poriadky.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Tohto a budúročná kampaň agentúry EU – OSHA, Zdravé pracoviská 2014 – 2015, je zameraná na riadenie stresu a psychosociálnych rizík pri práci. Kampaň podporujú predsedníctva Rady EÚ, Európsky parlament, Európska komisia a európski sociálni partneri a na vnútroštátnej úrovni ju koordinuje sieť národných kontaktných miest agentúry. Jej základným cieľom je podpora riadenia pracovného stresu a psychosociálnych rizík, a teda prevencia ich výrazne negatívneho vplyvu na zamestnancov, zamestnávateľov a celú spoločnosť. V rámci kampane je poskytovaná pomoc a poradenstvo zamestnancom a zamestnávateľom, aby títo dokázali identifikovať stres na pracovisku a účinne proti nemu bojovať.

Stres je druhý najčastejšie sa vyskytujúci zdravotný problém súvisiaci s prácou v Európe a spolu s ďalšími psychosociálnymi rizikami sa považuje za príčinu viac ako polovice (50 – 60 %) vymeškaných pracovných dní. Zlé psychosociálne pracovné prostredie môže mať výrazne negatívny vplyv na zdravie zamestnanca.

Psychosociálne riziká existujú na každom pracovisku. Dajú sa však úspešne hodnotiť a riadiť aj s obmedzenými zdrojmi. Cieľom tejto kampane je poskytnúť zamestnancom a zamestnávateľom pomoc a usmernenia v oblasti riadenia pracovného stresu a psychosociálnych rizík a tiež podporiť používanie praktických a jednoduchých nástrojov, ktoré snahy v tejto oblasti uľahčujú.

V októbri 2014 v rámci Európskej kampane Zdravé pracoviská – **Zdravé pracoviská bez stresu**, prebiehal Európsky týždeň bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Vranove nad Topľou pripravil pri tejto príležitosti dňa 21.10.2014 **Deň otvorených dverí odboru preventívneho pracovného lekárstva.**

2.3 PRÍČINNÉ SÚVISLOSTI NÁDOROVÝCH OCHORENÍ V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A ŽIVOTNÝ ŠTÝL

Cieľ:

Sledovať epidemiologickými metódami príčinné súvislosti vzniku nádorových ochorení so zameraním na identifikáciu vonkajších príčinných súvislostí v pracovnom prostredí, v životnom prostredí, v životnom štýle vo vzťahu k vnútorným geneticky podmieneným procesom. Uplatňovať poznatky o rizikových faktoroch v prevencii a ochrane zdravia pred nádorovými chorobami.

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou **nebol zapojený.**

2.4 ĽUDSKÝ BIOMONITORING – SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Medziodborová úloha – plnia odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor objektivizácie faktorov životného prostredia

Cieľ:

Sledovať vybrané skupiny obyvateľstva v životnom prostredí (rodičia a deti) a v pracovnom prostredí (zamestnanci vybraných profesií) z hľadiska expozície chemickým škodlivinám cez stanovenie kadmia a kofeínu v biologickom materiáli (moč).

Do riešenia tejto úlohy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, oddelenie preventívneho pracovného lekárstva, **nebol zapojený.**

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Cieľ:

Chránená dielňa a chránené pracovisko sú pracoviská zriadené právnickou osobou alebo fyzickou osobou, v ktorých pracuje najmenej 50 % občanov so zdravotným postihnutím, ktorí nie sú schopní nájsť si zamestnanie na otvorenom trhu práce. Ďalej sú to pracoviská, na ktorých sa občania so zdravotným postihnutím zaškoľujú alebo pripravujú na prácu a v ktorých sú pracovné podmienky vrátane nárokov na pracovný výkon prispôsobené zdravotnému stavu občanov so zdravotným postihnutím (§ 55 zákona č. 5/2004 Z. z. o službách zamestnanosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov).

V rámci ŠZD vykonať kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce zamestnancov chránených dielní a chránených pracovísk podľa metodického usmernenia ÚVZ SR na výkon štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách; pri zistení nedostatkov nariadiť opatrenia.

V okrese Vranov nad Topľou každoročne evidujeme návrhy na uvedenie do prevádzky chránených pracovísk alebo dielní. Jedná sa o chránené pracoviská a chránené dielne pre rôzne pracovné činnosti. Prevažujú administratívne práce, stolárske dielne, kovodielne,

zariadenia spoločného stravovania a predajne, zdravotnícke zariadenia, služby a remeselné činnosti a poskytovanie služieb v oblasti starostlivosti o ľudské telo. V chránených pracoviskách je prevažne zamestnaný 1 zamestnanec. V okrese neevidujeme chránené pracovisko s vyšším počtom zamestnancov ako 5. Pred uvedením priestorov do prevádzky požadujeme, aby pracoviská spĺňali požiadavky na výkon práce pre občanov so zdravotným postihnutím. Všetky pracovné miesta musia byť vybavené sedadlom na oddych, v priestoroch musí byť zriadená oddychová miestnosť alebo kútik vybavený kreslom alebo lôžkom na oddych. Veľká časť chránených pracovísk je zriadená v domoch alebo bytoch, čo umožňuje zamestnancom využívať pracovný čas podľa možností na prácu a oddych. Pri posudzovaní priestorov je nevyhnutné zohľadniť zdravotné postihnutie zamestnanca.

V roku 2014 bolo do prevádzky uvedených 30 pracovísk, ktorým bol priznaný štatút chráneného pracoviska. Najvyšší počet rozhodnutí bolo vydaných pre pracoviská, v ktorých zamestnanci vykonávali administratívne práce, práce v reklamnej činnosti, v knižnici, práce informátora a pri predaji. **V uvedenom období bolo v chránených dielňach alebo pracoviskách vytvorených 59 pracovných miest.** Vo väčšine prípadov je v chránenom pracovisku zamestnaný iba 1 zamestnanec.

U zamestnancov prevažovalo postihnutie pohybového systému, ale aj postihnutie srdcovocievneho, metabolického, nervového, urologického, dýchacieho systému či duševné postihnutie.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2014 vytypovaných **5 chránených pracovísk s rôznym zameraním.** Dozor bol zameraný na kontrolu pracovných podmienok, pracovného prostredia a spôsobu práce, využívanie pracovnej doby, používanie ochranných pomôcok. ŠZD bol vykonaný v chránenej dielni spoločnosti MTH REMONT VRANOV s.r.o., ktorá na pozícii vrátnik zamestnáva 2 zamestnancov so zdravotným postihnutím, spoločnosti WINTEX, s.r.o. Vranov nad Topľou zamestnáva 3 krajčírov, spoločnosť PRINTON, s.r.o. Vranov nad Topľou pri výrobe tlačovín 3 zamestnancov, v Autoservise v obci Čierne nad Topľou pracuje 1 zamestnanec a v Združení na pomoc ľuďom s mentálnym postihnutím 10 zamestnancov v administratíve a pri výrobe rôznych dekoratívnych výrobkov. Pri výkone ŠZD v chránených pracoviskách neboli zistené nedostatky. Prevádzkovateľovi Autoservisu v Čiernom nad Topľou bolo nariadené vypracovať prevádzkový poriadok pre práce s chemickým faktorom.

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVIN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
3.1	RIEŠITELSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	15. január 2015 a ďalšie roky
3.2	Monitoring príjmu jódu <i>Úloha nadväzuje na aktualizovaný Program ozdravenia výživy obyvateľov SR na r. 2008 – 2015 a na úlohy PVV na r. 2012-2016 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v SR	15. január 2015 a ďalšie roky
3.3	Bezpečnosť nanomateriálov na báze Tio₂ <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.4	Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.5	Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov <i>Úloha nadväzuje na spoločnú EU legislatívu v danej oblasti</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.6	Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EU legislatívu <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade
	RÚVZ v SR, RÚVZ so sídlom v Poprade	30. marec 2016
3.7	Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch <i>Úloha nadväzuje na úlohy spojené s ochranou zdravia obyvateľov SR</i>	RÚVZ so sídlom v Trenčíne
	RÚVZ so sídlom v Trenčíne	15. január 2015
3.8	Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a</i>	ÚVZ SR

	<i>súvisiacu legislatívu pre kozmetické výrobky</i>	
	RÚVZ v SR	15. január 2015
3.9	Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch <i>Úloha nadväzuje na zákon č. 355/2007 Z. z. a súvisiacu legislatívu pre kozmetické výrobky</i>	ÚVZ SR, RÚVZ so sídлом v Poprade
	RÚVZ v SR	31. máj 2015

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ:

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním na ľahkú ťažkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Plnenie úlohy:

Vzhľadom na nepriaznivú situáciu v spôsobe stravovania našej populácie sme aj v roku 2014 v spolupráci s poradňou zdravia pokračovali v plnení projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie“. Projektom sa získava informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny regiónu s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity. Projekt má charakter monitorujúci a výskumný. Naším cieľom v tomto programe je informovať respondentov o zásadách správnej výživy, zdôrazniť vzťah k civilizačným chorobám.

Vyšetrených bolo 80 respondentov rozdelených na ľahko pracujúce ženy a mužov, kde sa veková kategória pohybovala od 19 - 34 rokov a od 35 - 60 rokov.

Každý klient obdržal a vyplnil 1-dňový jedálny lístok a dotazník o životospráve a pohybovej aktivite.

V poradni zdravia sa zhodnotilo kardiovaskulárne riziko po vyplnení záznamového listu pre biochemické vyšetrenie. V klinicko-somatickom dotazníku sa vyhodnotila – váha, výška, BMI, WHR a krvný tlak.

Sumár výsledkov bol spracovaný v programe Alimenta a zaslaný na RÚVZ so sídlom v Poprade.

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ:

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

- 1) kontroly obsahu jódu v jodidovanej kuchynskej soli (potravín)
- 2) kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Plnenie úlohy:

V roku 2014 oddelenie hygieny výživy RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou odobralo **24 vzoriek kuchynskej soli z distribučnej siete na laboratórny rozbor**. Boli to vzorky zahraničnej produkcie. Monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli zabezpečí nepretržitý prísun jódu do ľudského organizmu a jeho predpokladaný obsah v organizme. Vo vzorkách soli sa

monitoroval obsah jódu, jodičnanu draselného, feroxyanidu draselného a jodičnanu draselného vyjadreného ako KJ. V jednej vzorke soli (koreninová soľ so 7 druhmi bylín) neboli laboratóriom stanovené hodnoty z dôvodu rušivých vplyvov prímiesí. Výsledky laboratórnych analýz boli zaslané na RÚVZ so sídlom v Košiciach a na RÚVZ so sídlom v Prešove.

3.3 BEZPEČNOSŤ NANOMATERIÁLOV NA BÁZE TiO₂

Cieľ:

Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti nanomateriálov na báze TiO₂ určených na nepriamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – steny, dlažby) ako aj na priamy styk s potravinami (úprava povrchov v potravinárskych zariadeniach – pracovné plochy) vo vzťahu k deklarovanej mikrobiálnej rezistentnosti a nožnej migrácie nanočastíc.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 danú úlohu **neplnil**.

3.4 BEZPEČNOSŤ PLASTOVÝCH VÝROBKOV VO VZŤAHU K ŽIVOTNOSTI PLASTOV

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov, t.j. určenie doby používania plastových výrobkov, počas ktorých je možné deklarovať ich zdravotnú bezpečnosť.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 danú úlohu **neplnil**.

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 **odobral 2 vzorky obalových materiálov typu Tetra Pack z distribučnej siete** na sledovanie rizikových ukazovateľov. Vzorky boli zaslané do laboratória RÚVZ so sídlom v Poprade, kde budú aj vyhodnotené za celé Slovensko.

3.6 BEZPEČNOSŤ KERAMICKÝCH VÝROBKOV NESPADAJÚCICH POD PLATNÚ EU LEGISLATÍVU

Cieľ:

Kontrola bezpečnosti keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ (napr. keramické panvice, hrnce, nože) a monitorovanie ťažkých kovov z keramických výrobkov do rôznych simulačných medií, za rôznych podmienok.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 danú úlohu **neplnil**.

3.7 MONITORING PROBIOTÍK V POTRAVINÁCH NA OSOBITNÉ VÝŽIVOVÉ ÚČELY A VO VÝŽIVOVÝCH DOPLNKOCH**Cieľ:**

Prostredníctvom monitoringu zistiť prítomnosť deklarovaných probiotík vo vybraných potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch. Pokračovať v zisťovaní rodového zastúpenia probiotík, kontrole deklarovaného množstva probiotických kmeňov na hmotnostnú alebo objemovú jednotku výrobku a sledovanie mikrobiálnej kontaminácie (t.j. prítomnosti iných bakteriálnych kmeňov okrem probiotík).

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 danú úlohu **neplnil**, plnil ju len RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽA**Cieľ úlohy:**

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Plnenie úlohy:

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2014 **odobratých 14 vzoriek kozmetických výrobkov**. Z uvedeného počtu bolo chemicky vyšetrených 14 vzoriek a mikrobiologicky vyšetrených bolo 6 vzoriek. Výsledky laboratórnych rozborov 12 vzoriek vyhoveli požiadavkám Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch. 2 vzorky kozmetických výrobkov nevyhoveli požiadavkám Nariadenia EP a Rady (ES) č. 1223/2009 o kozmetických výrobkoch po stránke chemickej pre prekročený obsah ťažkého kovu – niklu (v 1 vzorke kozmetického výrobku: tiene na oči Gosh Smokey eyes palette 04 blue bola prekročená hodnota ťažkého kovu – niklu, na základe toho bola odobratá 1 zapečatená vzorka na opakované vyšetrenie, ktorá tiež nevyhovela). Protokoly o skúškach nevyhovujúcich vzoriek kozmetických výrobkov a sprievodná dokumentácia boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava – na oddelenie kozmetických výrobkov, t.č. sú v štádiu riešenia.

Výrobcu kozmetických výrobkov v okrese Vranov nad Topľou nemáme. Pri každom odbere vzoriek bolo skontrolované aj povinné označenie kozmetických výrobkov a dokumentácia.

V rámci výkonu štátneho zdravotného dozoru bolo v roku 2014 v územnej pôsobnosti RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou vykonaných 287 inšpekcií na základe 32 hlásení zo systému RAPEX. Pri kontrolách bolo zisťované, či nebezpečné výrobky, ktoré boli nájdené v niektorom z členských štátov EÚ nie sú uvádzané do obehu. Spolu bolo skontrolovaných 110 kozmetických výrobkov, žiaden z hlásených výrobkov sa nenašiel.

3.9 NANOTECHNOLÓGIE V KOZMETICKÝCH VÝROBKOCH

Cieľ úlohy:

Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bude realizovaný:

- zodpovedných osôb, ktoré uvádzajú na trh EÚ výrobky deklarujúce nanomateriály,
- kozmetických výrobkov, ktoré deklarujú zložky v nano forme,
- látok, ktoré sa používajú v nano forme,
- veľkosť nano častíc,
- tvrdení používaných v súvislosti s použitím nano zložky alebo technológie a ich pravdivosť.

Plnenie úlohy:

RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou v roku 2014 danú úlohu **neplnil**.

4 ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
4.1.	Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál.	RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2014
4.2.	Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže Slovenska.	
	Všetky RÚVZ v SR	Rok 2014
4.3	Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku.	ÚVZ SR
	ÚVZ SR a vybrané RÚVZ v SR	Rok 2017
4.4	Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV	
	RÚVZ v SR	Rok 2016
4.5	Aditívne látky v potravinách	

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL.

Cieľ:

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Plnenie úlohy:

Projekt bol navrhnutý ako prierezová štúdia pre 4 vekové skupiny detí s reprezentatívnym zastúpením jednotlivých vekových skupín, v pomernom zastúpení pohlaví. Bol riešený v rokoch 2009, 2010, 2011 a 2013.

V posudzovanom období boli zrealizované a zverejnené závery a výsledky tohoto projektu ÚVZ SR Bratislava, vo forme záverečnej správy a spracovania návrhu opatrení a podporných programov pre bezpečné stravovanie detí a mládeže, pripravený manuál činnosti PZ pre deti a mládež.

4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (TABAK, ALKOHOL, DROGY) U DETÍ A MLÁDEŽE SLOVENSKA.

Cieľ:

Na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou.

Plnenie úlohy:

Prieskum bol zameraný okrem iného, na oblasť závislostí – t.j. fajčenie, konzumáciu alkoholu, zneužívanie liekov, drog a pod. V 39. kalendárnom týždni r. 2014 prebiehal v rámci „Školského prieskumu užívania legálnych a nelegálnych drog u žiakov ZŠ a študentov stredných škôl“ na Cirkevnom gymnáziu sv. Františka z Assisi, Ul. Škoslská 650 Vranov nad Topľou zber údajov o užívaní návykových látok (alkohol, tabak, drogy). Prieskum sa uskutočňoval formou dotazníkov, zúčastnilo sa ho 126 študentov z 5 tried tejto školy a 35 pedagógov.

Počet respondentov: 161 študentov.

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Plnenie úlohy:

Detské úrazy sú jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel a pod.)

Databáza údajov bola pri riešení tohto projektu realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL. Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie. Súbor obsahoval 15 detí z mestských a 15 detí z vidieckych predškolských zariadení. Súbor tvorila 3-6 ročná veková skupina detí.

Počet respondentov: 30 detí

MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL, VYUŽITIE HODÍN TV.

Cieľ:

Zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu, odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Plnenie úlohy:

Primeraná a vyvážená fyzická aktivita je podmienkou zdravého telesného a duševného vývinu detí a dorastu. Zároveň podporuje osobný rozvoj, je účinná v prevencii telesných i duševných chorôb, predovšetkým chronických neinfekčných a kardiovaskulárnych. Zmysluplné trávenie voľného času napomáha predchádzať závislostiam od tabaku, alkoholu, omamných a psychotropných látok. Pohybová aktivita je spolu s podporou správnej výživy oblasťou, prostredníctvom ktorej by mali byť zabezpečené ciele Národného programu prevencie obezity.

Za účelom dosiahnutia cieľov projektu sa v mesiaci apríl 2014 vykonával cielený výkon štátneho zdravotného dozoru, zameraný na organizovanie hodín telesnej výchovy v školách, na pedagogický proces na hodinách TV na školách a na monitorovanie fyzickej aktivity detí v školských zariadeniach. Dozor bol vykonaný v 5 mestských a v 5 vidieckych základných školách okresu formou dotazníkov. Získané údaje v dotazníkoch z 10 základných škôl boli zadané do databázy a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

V októbri až novembri pracovníci oddelenia sledovali v týchto základných školách pohybovú aktivitu detí počas vyučovacích hodín TV a taktiež prostredníctvom dvoch druhov dotazníkov

(1. dotazník pohybovej aktivity detí počas hodiny TV, 2. dotazník pohybovej aktivity detí). Bolo zmapovaných 31 hodín TV a získané údaje o pohybovej aktivite u 455 žiakov škôl. Získané údaje boli zadané do databázy v programe EpiData a zaslané na ÚVZ SR Bratislava.

Počet respondentov: 455 detí a 31 vyučovacích hodín

4.5 MONITORING SPOTREBY VYBRANÝCH ADITÍVNYCH LÁTOK DO POTRAVÍN U DETÍ

Cieľ:

Získať prehľad o množstvách vybraných aditívnych látok (farbivá) prijatých potravou u detí školského veku a porovnať príjem každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom (ADI). Prostredníctvom dotazníkovej metódy získať informácie o životospráve detí vybraných vekových skupín.

Plnenie úlohy:

V r. 2014 sa realizovala III. etapa projektu „Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok do potravín u detí“, ktorého zámerom bolo monitorovanie spotreby vybraných prídavných látok v potravinách u detskej populácie, s cieľom zistenia úrovne ich spotreby a porovnanie príjmu každej vybranej prídavnej látky s jej stanoveným prijateľným denným príjmom.

V rámci toho bola sledovaná spotreba týchto prídavných látok:

- E 200 - E 203 kyselina sorbová – sorbany
- E210 - E213 kyselina benzoová – benzoany
- E 952 cyklamáty

Realizácia projektu zahŕňala zber údajov pomocou dotazníkov, ktorý sa uskutočnil v mesiacoch apríl – máj 2014 u 14-ročných žiakov Základnej školy, Ul. Bernolákova Vranov nad Topľou. V auguste posudzovaného obdobia boli tieto údaje z dotazníkov zadané do databázy a zaslané na ÚVZSR Bratislava k ich spracovaniu.

Počet respondentov: 20 žiakov

ODPOČET REGIONÁLNYCH PRIORÍT oddelenia HDM v roku 2014

SLEDOVANIE SPÔSOBU ŽIVOTA AKO VÝZNAMNÉHO DETERMINANTU ZDRAVIA DETÍ A MLÁDEŽE

- **nerieši sa**

MONITORING ÚRAZOVOSTI U DETÍ A MOŽNOSŤ PREVENČIE.

Cieľ:

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi.

Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu.

Plnenie úlohy:

Detské úrazy sú jedným zo závažných problémov, pred ktorými stojí v súčasnosti nielen zdravotníctvo, ale aj celá spoločnosť. Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) upozorňuje, že problematike úrazov vo všeobecnosti nie je venovaná dostatočná pozornosť napriek tomu, že viac ako polovica úmrtí detí je v dôsledku úrazov. Úrazy sa môžu prihodiť v každom prostredí, v ktorom sa dieťa vyvíja. Pre deti útleho a predškolského veku je najrizikovejším prostredím domov, teda miesto, ktoré by malo dieťa chrániť pred nebezpečenstvom okolitého sveta. Na druhom mieste sa úrazy v tomto veku prihodujú deťom na detskom ihrisku (kolízia s hracím náradím a zariadením, nesprávne využívanie ihriska, nevhodné správanie, poškodené zariadenia). Tretie miesto patrí úrazom na ulici (kolobežka, bicykel a pod.)

Databáza údajov bola pri riešení tohto projektu realizovaná prostredníctvom dotazníkovej metódy, údaje sa získavali od rodičov detí resp. ich zákonných zástupcov. Každá odpoveď bola kódovaná číselným symbolom. Na spracovanie údajov bol použitý program EXCEL. Základný súbor detí bol vytvorený tak, aby spĺňal požadované kritériá na štatistické vyhodnotenie. Súbor obsahoval 15 detí z mestských a 15 detí z vidieckych predškolských zariadení. Súbor tvorila 3-6 ročná veková skupina detí.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
6.1.	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný imunizačný program SR <i>Úloha nadväzuje na úlohy PVV na r.2010-2014 na úseku verejného zdravotníctva</i>	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.2.	Surveillance infekčných chorôb	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.3.	Informačný systém prenosných ochorení	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.4.	Nozokomiálne nákazy	RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici
	RÚVZ v SR	priebežne
6.5.	Mimoriadne epidemiologické situácie	ÚVZ SR
	RÚVZ v SR	priebežne
6.6.	Environmentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV	ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu
	RÚVZ v SR	Priebežne
6.7.	Prevenia HIV/AIDS	ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach
	RÚVZ v sídlach krajov, všetky RÚVZ košického kraja	december 2016
6.8.	Poradne očkovania	RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, ÚVZ SR
	ÚVZ v SR	Priebežne
6.9.	Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaniu	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne
	RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ	do konca roku 2014

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Dosiahnutie cieľov – vysoká zaočkovanosť populácie, si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, podporu zdravia a edukácie verejnosti v prevencii antivakcinačných postojov.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Časové obdobie: priebežne

Etapy riešenia

1. Realizácia vlastného očkovania:

Aktuálny kalendár očkovania pre rok 2014 bol zaslaný všetkým očkujúcim lekárom s ďalším usmernením vykonávania vakcinácie.

Kontrolu očkovania RÚVZ vo Vranove n/T – písomná forma, resp. elektronická forma

- na úrovni okresu vykonával priebežne administratívnu kontrolou očkovania formou mesačných výstupov očkovacích výkonov od všetkých lekárov vykonávajúcich vakcináciu (praktických lekárov pre dospelých aj pediatrov) a kontrolou doočkovania neočkovaných detí z roku 2013

- podľa týchto výstupov hodnotíme výkon očkovania lekármi - pediatrami vo väčšine prípadov, ako veľmi dobrý. Lekári vykonávali očkovanie podľa platnej očkovacej schémy.

Pri vykonaných kontrolách očkovania sme zistili, že všetci pediatri si objednávajú a vyberajú vakcíny v lekárňach po dohode s lekárnikmi sami (lekár, zdravotná sestra, nikdy nie rodič detí/, resp. niektoré lekárne doručujú vakcínu priamo do ambulancie. Vakcíny sa prenášajú do ambulancií v termoboxoch a lekári ich majú uskladnené v chladničkách bez výparníkov, denne vykonávajú monitoring teplôt.

2. Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2014

- **Udržanie vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinnho očkovania.**

Časové obdobie: priebežne

3. Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním:

Úloha:

- vykonávanie monitoringu ochorení preventabilných očkovaním,
- zabezpečenie vzdelávania a doškolovania zdravotníckeho personálu v otázkach vakcinácie s dôrazom na vzdelávanie rodičov v prevencii antivakcinačných aktivít.

Vyhodnotenie:

Ochorenia preventabilné očkovaním:

Zaznamenali sme **2 sporadické ochorenia na Divý kašeľ – Pertussis**. V prvom prípade išlo o 11 ročné dievča z Hanušoviec, kompletne zaočkované a v druhom prípade išlo o 63 ročnú

ženu, očkovanie u nej nebolo zistené. Obidve ochorenia boli potvrdené sérologicky a na základe klinických príznakov.

Od mesiaca Február 2014 do konca Decembra 2014 sme zaznamenali 197 prípadov ochorení **na Parotitídu – Mumps.**

- epidémiu ochorenia na Parotitídu sme ako prvú zaznamenali v obci **Sedliská** v rómskej osade. **V epidémii Sedliská** sme zaznamenali **13 prípadov** ochorenia,

- **v epidémii Sačurov** sme zaznamenali **19 prípadov** ochorenia v miestnej rómskej osade,

- **v epidémii Kamenná Poruba** sme zaznamenali **13 prípadov** ochorenia v miestnej rómskej osade,

- **v epidémii Banské** sme zaznamenali **55 prípadov** kde epidémia sa začala šíriť v miestnej rómskej osade v obci a postupne sa rozšírila v základnej škole, ktorú navštevujú prevažne deti z rómskej osady,

- **v epidémii Vehec** sme zaznamenali **44 prípadov**, kde epidémia sa začala šíriť v miestnej rómskej osade v obci Vehec a postupne sa rozšírila v základnej škole, ktorú navštevujú prevažne deti z rómskej osady,

- **v epidémii Poša** sme zaznamenali **28 prípadov** ochorenia,

- **v epidémii Sol'** sme zaznamenali **4 prípady** ochorenia u súrodencov žijúcich v rómskej osade,

- **v epidémii Vranovčan** (folklórny súbor) sme zaznamenali **4 prípady** ochorenia,

- **17 prípadov** ochorenia sme zaznamenali ako sporadické ochorenia, ktoré nemali epidemiologickú súvislosť.

4. Manažment očkovania:

Úloha:

- zabezpečenie kontroly vykonávania očkovania, dodržiavania termínov očkovania podľa očkovacieho kalendára s vypracovaním záznamu o očkovaní,

- zabezpečenie mesačnej kontroly očkovania formou písomných, resp. E-mailových oznamovaní počtu zaočkovaných osôb na jednotlivých zdravotných obvodoch a ich pravidelnom vyhodnocovaní,

- v prípade zistenia nedostatkov v očkovaní zabezpečiť ich promptné odstránenie

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Plní sa priebežne. Lekári vykonávajúci vakcináciu zasielajú mesačné vyhodnotenie vakcinačných aktivít.

5. Kontrola očkovania v SR:

- vykonať kontrolu očkovania v ročníkoch narodenia určených ÚVZ SR k stanovenému termínu

- vyhodnotiť očkovanie a v prípade zistenia nedostatkov ich vyriešiť s kompetentnými orgánmi

Časové obdobie: september – október 2014

Vyhodnotenie

V mesiacoch september – október bola vykonaná kontrola očkovania podľa stavu k 31.8.2014, osobnou návštevou vo všetkých pediatrických ambulanciách. Celookresné výsledky zaočkovanosti sa pohybovali od 96,9% do 100%.

- r. nar. 2012 – 98,0% (DTaP-VHB-HIB-IPV)
- r. nar. 2012 – 88,8 % (PCV 10) , 9,1% (PCV 13)
- r. nar. 2007 – 98,0% (DTaP-IPV)
- r. nar. 2000 – 97,7% (DTaP-IPV)
- r. nar. 2012 – 96,9% (MMR)
2011 – 98,3% (MMR)
- r. nar. 2002 – 98,3% (MMR)
- r. nar. 2013 – 100% (VHB + HBIG - deti HBsAg pozit matiek)
- dialýza – pacienti zaradení do programu – 100% (VHB)
- vybrané skupiny osôb vystavené riziku VHB – zaočkovaných 10, z toho kompletne zaočkovaných 33,33%
- odporúčané očkovania alebo očkovania na žiadosť rodičov – deti do 15 rokov veku – zaočkovaných 426 detí
- Očkovanie proti chrípke a proti invazívnym pneumokokovým nákazám (IPN) u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb – 22,4%, proti chrípke - 60,4%. Príčinou nižšej zaočkovanosti proti IPN je odmietnutie očkovania.

Nad'alej pretrváva problém s účasťou predvolaných osôb na očkovaní, najmä rómskych detí, ktorých pediatri zvládajú len vďaka svojej vytrvalosti v opakovanom predvolávaní detí na očkovanie a v obvodoch, v ktorých sú rómski asistenti aj vďaka spolupráci s nimi . Doporučujem zainteresovať na zdravotnej výchove v otázkach vakcinológie rómskych rodičov aj rómskych asistentov.

Aby mohli pediatri úspešne vykonať očkovanie, mali by úzko spolupracovať s obecnými úradmi, odbormi soc. vecí a rodiny, ktoré sa tam, kde spolupráca je na dobrej úrovni, preukázali ako veľmi prospešné.

Vzhľadom k nepriaznivej epidemiologickej situácii vo výskyte vírusovej hepatitídy typu A vo Východoslovenskom regióne **navrhujeme zaviesť mimoriadne očkovanie detí Rómskej komunity**, najmä tých, ktoré žijú v nevyhovujúcich hygienických podmienkach **proti vírusovej hepatitíde typu A v celom regióne Prešovského a Košického kraja**. Očkovanie považujeme za jediné účinné opatrenie, ktorým sa dá zastaviť šírenie tohto prenosného ochorenia.

V našom okrese sme v tomto roku zaznamenali 22 prípadov VHA, z toho v 20 prípadoch išlo o epidemický výskyt ochorenia v rómskej osade v obci Hlinné :

Počet exponovaných: 1187

Počet chorých: 20 06/2014: 4 ochorenia,
07/2014: 11 ochorení
08/2014: 2 ochorenia
09/2014: 3 ochorenia

Vekové skupiny: 0 - 4 roč. - 2
5 - 9 roč. - 9
10 - 14 roč. - 3
15 - 19 roč. - 4
25 - 34 roč. - 2

Pre nárast ochorení po **3.prípade** bolo Regionálnym hygienikom **24.6.2014 nariadené mimoriadne očkovanie detí vo veku 1 - 15 rokov žijúcich v rómskej osade v obci Hlinné**. Protiepidemické opatrenia u rodinných, školských, pracovných kontaktov realizované v plnom rozsahu.

Zaznamenali sme **2 sporadické ochorenia** u 73 ročnej neočkovanej ženy z Vranova n/T a u 29 ročného muža z obce Sečovská Polianka.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Etapy riešenia

1. Zlepšenie laboratórnej spolupráce:

- udržiavať spoluprácu s OKM, ktorá je v súčasnosti na dobrej úrovni a spolupracovať aj s ďalšími laboratóriami OKM, ktoré vykonávajú vyšetrenia pre lekárov okresu Vranov nad Topľou

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Od decembra 2011 vykonáva mikrobiologické vyšetrenia pre okres Vranov n.T. laboratórium ALPHA Medical Stropkov a HPL s.r.o. Prešov. Spolupráca s nimi je na veľmi dobrej úrovni. Pozitívne výsledky sú hlásené telefonicky ihneď po diagnostikovaní etiologického agens a následne aj písomne. HPL s.r.o. Prešov, pozitívne výsledky zaznamenáva v programe EPIS.

2. Zlepšenie hlásenia prenosných ochorení:

- úzkou spoluprácou s lekármi primárneho kontaktu pre dospelých, deti a dorast, s infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu, pohlavné prenosné ochorenia a laboratóriami, ktoré zabezpečujú laboratórnu diagnostiku;
- zavedenie elektronického hlásenia prenosných ochorení terénymi lekármi;
- propagovaním využívania on-line hlásenia prostredníctvom internetu do EPIS

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie

Hlásenie prenosných ochorení je na dobrej úrovni. Pozitívne výsledky z OKM sú hlásené telefonicky a následne aj písomnou formou na RÚVZ. Hlásenie prenosných ochorení E-mailovou poštou využívajú len lôžkové oddelenia Vranovskej nemocnice, a.s. Väčšina ambulancií praktických lekárov pre dospelých aj pre deti a dorast nepracujú s počítačmi a preto hlásenie do EPIS nevykonávajú.

3. Analýza rizika hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení:

- vykonávať kvalitný monitoring v rámci surveillance nových alebo „staronových“ infekčných ochorení, ktoré vznikajú vplyvom ekosystémového narušenia,
- spolupracovať so SLS pri Vranovskej nemocnici, a.s. pri priebežnom vzdelávaní a doškolení zdravotníckeho personálu,
- zabezpečiť veľmi úzku spoluprácu s mikrobiológmi, infektológmi a lekármi primárneho kontaktu pri zistení nových patogénov, známych chorobách, pri ktorých sa zistili noví pôvodcovia, alebo došlo u nich k vývojovým zmenám, pri znovuobjavení sa starých patogénov a pod.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Plní sa priebežne; „staronové“ ochorenia v roku 2014 sme nemali hlásené.

4. Zlepšenie informovanosti a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení

- cestou regionálnych médií sprostredkovať širokej verejnosti všetky základné informácie o prenosných ochoreniach, ich výskyte v SR, o možnostiach ich predchádzania, o očkovaní, a ďalších preventívnych opatreniach. Upozorniť na vstupný portál programu EPIS, ako nového zdroja informácií o prenosných ochoreniach.

Časové obdobie: priebežne

Vyhodnotenie:

Na webovej stránke RÚVZ sú uverejňované informácie o aktuálnej epidemiologickej situácii, podľa epidemiologickej naliehavosti. Veľmi dobrá je spolupráca s miestnymi novinami „Vranovské noviny“, „Vranovské Spektrum“, „Región“, ktoré uverejňujú aktuálnu situáciu vo výskyte prenosných ochorení, prípadne aj ďalšie informácie o prenosných ochoreniach a ochrane proti ich šíreniu (chrípka, ochorenia ovplyvniteľné očkovaním, alimentárne nákazy a pod.)

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení
2. začlenenie našej surveillance infekčných ochorení do siete EÚ

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Vyhodnotenie :

Počet spracovaných a do systému vložených prípadov :	1179
Z toho počet uzavretých	1172
Nepotvrdené	87
Počet spracovaných ohnisk	718
Počet chránených kontaktov očkovaním, aktívne, pasívne	617
Opatrenia prijaté rozhodnutím	499
Pokynom na mieste	608

Úlohy sa plnia každodenne vkladaním hlásených ochorení do EPIS, ich mesačnou analýzou, ako podklad pre mesačné správy, systémom rýchleho varovania podľa aktuálnej situácie.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN

Riešiteľské pracoviská
RÚVZ v SR

Anotácia

Etapy riešenia

1. Surveillance vybraných nemocničných nákaz na jednotkách intenzívnej starostlivosti a infekcií v mieste chirurgického výkonu podľa protokolu ECDC

Sledovanie infekcií akvizovaných na jednotkách intenzívnej starostlivosti programom HELICS sa v SR vykonáva od roku 2005. Pacienti hospitalizovaní na JIS sú špecifickou cieľovou skupinou pacientov s vysokým rizikom morbidity a letality asociovej s nemocničnými nákazami. V súčasnosti sú zbierané údaje zo zapojených pracovísk na základe protokolu ECDC, ktorý nadväzuje na program HELICS. V rámci sledovania sa zisťuje incidencia vybraných nákaz (pneumónií, infekcií krvného riečiska a infekcií močového traktu). Zozbierané údaje zaslané národnému koordinátorovi sú následne transportované do systému TESSy.

Infekcie v mieste chirurgického výkonu sú ďalším dôležitým cieľom pri surveillance nemocničných nákaz. V roku 2011 bol začatý zber údajov na niektorých chirurgických pracoviskách na základe protokolu ECDC vychádzajúce z programu HELICS.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Realizácia surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz v programe EÚ HELICS:

Pilotné zavedenie HELICS vo vybraných nemocniciach v SR na báze dobrovoľnosti a anonymity sa uskutočnilo v priebehu rokov 2005-2006. Program sa začal realizovať na oddeleniach anestéziológie a resuscitácie a jednotkách intenzívnej starostlivosti. Na základe výsledkov analýzy budú prijaté príslušné opatrenia a postupy. V roku 2009 sa do programu zapojili ďalšie nemocnice.

Časové obdobie: priebežne (zapojenie ďalších nemocníc do programu HELICS).

Plnenie: Vranovská nemocnica, n.o. sa zapojila do programu HELICS od roku **2012**.

2.Realizácia kampane Clean care is save care

február – apríl – príprava vzorových materiálov pre realizáciu kampane – zabezpečí RÚVZ so sídlom v Trenčíne

máj - vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v SR – vykonajú všetky RÚVZ v SR

jún - vyhodnotenie realizovanej kampane – vykonajú všetky RÚVZ v SR;

júl – spracovanie a vyhodnotenie za všetky RUVZ v SR na RÚVZ so sídlom v Trenčíne

RÚVZ sa zapoja do kampane WHO : „ Clean care is save care“.

Aktivity zamerané na zdravotníckych pracovníkov prebiehali formou prednášok, seminárov na tému hygieny rúk, význam rúk v prevencii prenosu multirezistentných mikroorganizmov, plagátov, letákov, nástenných panelov a ukážkou správnej techniky umývania a dezinfekcie rúk.

V rámci kampane boli vykonávané kontroly dezinfekcie rúk u zdravotníckych pracovníkov:

- stery z rúk- 2x zdravotná sestra, 1 x lekár

Aktivity boli vykonávané v ambulatných zariadeniach, školách a materských školách.

V rámci RÚVZ bol vyhotovený nástenný panel s uvedenou tematikou, a v rámci epidemiologických šetrení sú chorí a ich kontakty pracovníkmi oddelenia epidemiológie poučení o význame a správnu postupe pri hygienickej očiste rúk.

3.Implementácia moderných foriem vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN

V rámci postgraduálneho doškoloňovania zdravotníckych pracovníkov spolupracovať so SZU a lekáorskými fakultami v implementácii moderných foriem vzdelávania v oblasti prevencie nozokomiálnych nákaz v kontexte odporúčania Rady z 9. júla 2009 o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií spojených so zdravotnou starostlivosťou č. 2009/C 151/01.

Časové obdobie: priebežne

V tomto roku sa uskutočnili 1 vzdelávacie akcie pre zdravotníckych pracovníkov.

1. Úlohy pre RÚVZ Vranov n/T

- vykonať analýzu výskytu nozokomiálnych nákaz (NN) za rok 2014
- porovnať výskyt NN v roku 2014 s výskytom v roku 2013 a za posledných 5 rokov skvalitniť surveillance a kontroly NN zabezpečením:

- vykonaním incidenčných a postupná príprava opakovania prevalenčných štúdií výskytu nemocničných nákaz, analýzou najrizikovejších faktorov ich vzniku, publikáciou ich výsledkov pre odbornú zdravotnícku verejnosť (podľa usmernení z ECDC)
- realizáciou aktivít na podporu zlepšenia compliance v hygiene rúk zdravotníckych pracovníkov
- vytvorením štandardných pracovných postupov pre kontrolu účinnosti sterilizačnej techniky,
- vysokej kvality diagnostických možností patogénnych mikroorganizmov, vysokej kvality monitorovania a kontroly nozokomiálnych nákaz,
- sledovať kolonizáciu/infekciu pacientov rezistentnými kmeňmi MRSA navrhovať a kontrolovať protiepidemické opatrenia na zamedzenie ich šírenia v prostredí ZZ a následného prenosu do komunitného prostredia.

Časové obdobie: priebežne
Zodpovední: za úlohy 1.,2. ÚVZ SR

VYHODNOTENIE ZA ROK 2014

Prehľad hlásených NN podľa oddelení za 6 ročné obdobie:

Oddelenie	2014	2013	2012	2011	2010	2009
OAIM	7	7	7	4	0	0
Chirurgické	3	3	5	0	1	2
Doliečovacie	14	3	3	3	1	4
Novorodenecké	1	0	10	6	12	0
Gyn.-pôr.	1	0	0	3	0	1
Neurologické	15	16	10	7	8	4
Detské	3	15	4	7	12	23
Interné odd.	7	13	3	1	9	0
Obvodné úz. Amb.	1	0	0	0	0	0
FÉNIX, DIALYZA	0	4	0	0	0	0
<hr/>						
SPOLU	52	61	42	31	43	34

KONTROLA STERILITY

STERILNÉ PREDMETY	787
STEROV Z PROSTREDIA	449
DEZINFEKČNÝCH ROZTOKOV	41
KONTROLA HS	31
KONTROLA AUT.	31
ČISTENÉ VODY	5

Kontrola sterility sterilných predmetov, sterov z prostredia, účinnosti dezinfekčných roztokov bude analyzovaná vo výročnej správe v tabuľkách, podľa osnovy zaslanej ÚVZ SR pre rok 2014.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Etapy riešenia

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo

Príprava plánov, rozvoj stratégií a postupov pre stanovenie, testovanie, hodnotenie a revidovanie nepredvídaných udalostí na národnej úrovni, krajských, okresných a miestnych úrovniach, a ich súčinnosť v rámci našej krajiny, ale i medzi členskými štátmi EÚ. Tieto úlohy zabezpečujúce vysokú ochranu zdravia obyvateľov je možné plniť len v prípade monitoringu, zabezpečenia včasného varovania pred závažnými ohrozeniami zdravia a pri získavaní a využívaní spoľahlivých informácií.

Vyhodnotenie:

UVZ SR doteraz nepripravil jednotlivé pokyny k riešeniu tejto úlohy v celoslovenskom priestore.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami)

Implementovanie Medzinárodných zdravotných predpisov (2005) do legislatívy SR.

Realizačné výstupy

- zlepšenie všeobecnej pripravenosti verejného zdravotníctva na Slovensku na krízové situácie
- príprava stratégie krízovej komunikácie
- zaškolenie epidemiológov pri potencionálnom ohrození verejného zdravia biologickými faktormi (podozrivé látky) v otázkach indikovania adekvátnych protiepidemických opatrení a nutnosti laboratórneho vyšetrenia nálezov pri mimoriadnej udalosti ku ktorej sú prizvaní IZS.
- príprava koordinovaného postupu v prípade mimoriadnej epidemiologickej situácie
- priebežná aktualizácia členov v protiepidemických komisiách.

V okrese Vranov nad Topľou nevznikla v roku 2014 mimoriadna epidemiologická situácia

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Etapy riešenia

I. etapa: Organizačné zabezpečenie. Príprava harmonogramu odberov.

Časové obdobie: **január – február 2014**

II. etapa

Vykonanie odberov v niekoľkých lokalitách spádového územia každého z troch virologických laboratórií regionálnych úradov verejného zdravotníctva. Odbery sa vykonajú každý druhý mesiac podľa platných pokynov hlavného hygienika Slovenskej republiky vypracovaných NRC ÚVZ SR. Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov a iných enterovírusov v odpadových vodách a zasielanie izolovaných kmeňov do Regionálneho referenčného laboratória v Helsinkách.

Časové obdobie: **marec 2014 – február 2015**

III. etapa

Vyhodnotenie výsledkov za rok **2014** a ich porovnanie s predchádzajúcim obdobím.

Realizačné výstupy

1. Udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR.
2. Vyhlásenie globálnej eradikácie.
3. Eradikácia umožní v budúcnosti zrušiť pravidelné povinné očkovanie a finančné prostriedky posunúť na iné očkovania.

Vyhodnotenie:

RÚVZ Vranov nad Topľou plní úlohu – odoberá vzorky odpadových vôd na zistenie cirkulácie vírusu poliomyelitídy podľa harmonogramu, ktorý spracoval RÚVZ Košice (odber bol vykonaný 5 x). Vyšetrenie na Poliovírusy, resp. iné Enterovírusy boli negatívne.

Ochorenie na **poliomyelitídu** sme nezaznamenali.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účast'ou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie

humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Etapy riešenia

Projekt sa uskutočňuje v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov)

Každoročne sa zabezpečí:

- marec - november vlastná realizácia projektu na všetkých RÚVZ v Slovenskej republike;
- dotazníkové spracovanie a vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí vykonajú len RÚVZ, ktoré sa prvý krát zapojili do realizácie tejto úlohy;
- december – spracovanie, vyhodnotenie a zaslanie výsledkov uskutočnených aktivít na RÚVZ so sídlom v Košiciach,
- záverečnú správu RÚVZ so sídlom v Košiciach zašle na ÚVZ SR.

Plnenie v RÚVZ Vranov nad Topľou:

-Činnosť liniek pomoci AIDS – linka pomoci je zriadená na RÚVZ už viac ako 10 rokov. Je využívaná veľmi sporadicky. K dnešnému času sa na linku pomoci obrátili 5 klienti – študenti (po prednáškach na stredných školách).

-Aktivity k svetovému dňu boja proti AIDS – bolo uskutočnených **8 prednášok pre žiakov základných a stredných škôl a 1 článok v regionálnej tlači – 1.december „Svetový deň boja proti AIDS“**

Prednášky sa uskutočnili na týchto školách: **ZŠ Bernolákova** 1061, Vranov n/T (100žiakov), **SOŠ Drevárska**, Lúčna 1055, Vranov n/T (75žiakov), **ZŠ Kukučínová** 106, Vranov n/T (42 žiakov), **4x Gymnázium, Cyrila Daxnera** 88, Vranov n/T (136žiakov)

Testovanie, poradenstvo, sledovanie

-Zber epidemiologických údajov, štúdie v skupinách ľudí s rizikovým správaním sa, vyšetovanie anti-HIV protilátok rizikovo správajúcich sa osôb, vyšetovanie kontaktov ľudí s HIV, vydávanie medzinárodného certifikátu o výsledku vyšetrenia anti-HIV občanom Slovenskej republiky pred cestou do štátov vyžadujúcich toto vyšetrenie.

V okrese Vranov nad Topľou nie je oficiálny register rizikovo sa správajúcich osôb. Medzinárodný certifikát pre občanov SR pred cestou do krajín vyžadujúcich vyšetrenie na HIV, vydáva RÚVZ so sídlom v Košiciach – laboratórium vyšetrujúce anti-HIV.

- Sledovanie pohlavných ochorení –spolupracujeme s dermatovenerologickými ambulanciami (v okrese 3) a dermatovenerologickými oddeleniami v SR. V tomto roku bolo hlásených 5 ochorenia na syfilis a 2 gonokokové ochorenia. V prípade výskytu protiepidemické opatrenia u kontaktov chorých vykonávajú lekári dermatovenerologických ambulancií. V prípade porušenia liečebného režimu pacientmi sa lekári obracajú na RÚVZ so žiadosťou o spoluprácu.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosť populácie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách.

Časové obdobie

priebežne

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ (gynekolog.- pôrod. oddelenia, čakárne gynekolog. ambulancií a čakárne všeobecných lekárov).

Oddelenie vykonávalo aktivity v rámci EIW.

V dňoch 16.- 17. januára sa pracovníčka oddelenia zúčastnila na V. Vakcinologickom kongrese na Štrbskom plese.

4.- 5.6. 2014 sa pracovníčka oddelenia zúčastnila na IV. Škole vakcinológie v Rástočnom.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BUDÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU**Cieľ**

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaniu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR, SZU Bratislava - FVZ

Anotácia

Očkovanie je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreniu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä

medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaniu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreniu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovania závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeniu a šíreniu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaniu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovania.

Etapy riešenia

I. etapa

1. marec – apríl 2013: odborne – metodická príprava, pilotný projekt
2. máj – jún 2013: realizácia výskumnej časti I.
3. júl – september 2013: vyhodnotenie, publikácia, intervencie

II. etapa

4. máj – jún 2014: realizácia výskumnej časti II
5. júl 2014 vyhodnotenie trendov a účinnosti intervencií
6. modifikácia intervencií, publikácie

Časové obdobie

Do konca roku 2014

Realizačné výstupy

Rok 2013

Záverečná správa obsahujúca údaje o najčastejšie sa vyskytujúcich faktoroch ovplyvňujúcich postoje mladých ľudí a rodičov k očkovaniu, bola zaslaná na gestorské RÚVZ.

Rok 2014

Toho roku sa úloha plnila len na gestorských RÚVZ.

9 PODPORA ZDRAVIA

Č.Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
9.1	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.1.1	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 A ďalšie roky
9.2.1	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2015
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2002-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	Rok 2014
9.3.1	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win“ – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	Do roku 2015
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	Rok 2014
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	Do roku 2015
9.7.1	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom	RÚVZ v Bratislave

9.7.2	kraji.	
	RÚVZ v Bratislave	Do roku 2015
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu	RÚVZ Košice
	R ÚVZ Košice	Rok 2014
9.8	CINDY program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	Rok 2014
9.10	TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR	august – december 2014

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Realizácia úlohy a výstupy

Vzhľadom na to, že NPPZ je program integrovaný, jeho hlavným cieľom je zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR – plníme ho v návaznosti na iné programy: CINDY, Národný program prevencie obezity, Národný akčný plán pre problémy spojené s alkoholom...

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov smerujeme aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia obyvateľov.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENCIE OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Etapy riešenia:

Tento program sme uplatňovali v rámci práce PZ už dávno pred jeho schválením (január 2008). Klasickú obezitologickú poradňu s potravinovou váhou a nutričným programom

nemáme. Nosným pilierom našej práce je neustále informovanie a vzdelávanie o správnej výžive a optimálnej pohybovej aktivite pri všetkých skupinových aktivitách a individuálne poradenstvo, zvlášť u klientov v rizikovom pásme hyperlipidémie, nadváhy, hyperglykémie a samozrejme u obéznych.

Výstupy:

- Články zamerané na zdravý životný štýl uverejnené v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou
- besedy o životospráve v základných a stredných školách okresu Vranov nad Topľou
- monitoring výskytu nadváhy a obezity klientov vyšetrených v PZ a individuálne poradenstvo
- výchovno – náučné panely venované zdravotným rizikám plynúce z obezity v budove RÚVZ

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Anotácia:

Svetový deň bez tabaku : Cieľom kampane je poukázať na pozitívny prínos skoncovania s cigaretami a povzbudiť ľudí, aby prestali fajčiť.

Kampan' kladie dôraz na finančnú stránku užívania tabakových výrobkov. Zvýšenie dane na tabakové výrobky a prísnejšia cenová politika v oblasti tabakových výrobkov sa ukazuje ako dobrý spôsob na zníženie spotreby tabaku.

Prioritou je zlepšenie životných podmienok pre nefajčiarov, vytvorenie zdravších podmienok pre deti a mládež ohrozených fajčením a v konečnom dôsledku zníženie počtu fajčiarov v SR.

Výstupy:

- edukačné aktivity na základných školách vo Vranove nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné riziká vyplývajúce z fajčenia (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- Svetový deň bez tabaku – SOU Drevárske, Vranov nad Topľou
- Fajčenie a ústne zdravie – ZŠ Čemerné, Vranov nad Topľou
- Fajčenie a ľahké drogy – ZŠ Bernoláková, Vranov nad Topľou
- článok „31. Máj – Svetový deň bez tabaku“ v regionálnej tlači a na web stránke
- výchovno – náučný panel venovaný zdravotným rizikám pri fajčení v budove RÚVZ

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Anotácia:

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Realizačné výstupy:

- edukačné aktivity na základných a stredných školách v okrese Vranov nad Topľou – besedy zamerané na zdravotné, ekonomické a sociálne riziká vyplývajúce z nadmerného užívania alkoholu a závislosti na alkohole (vytvorenie vlastnej prednáškovej prezentácie)
- Alkohol, fajčenie a drogy – SOU Drevárske, Vranov nad Topľou
- Alkohol, fajčenie a drogy – ZŠ Kukučínová, Vranov nad Topľou
- výchovno – náučný panel venovaný rizikám alkoholu v budove RÚVZ

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

-zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

„Žiť zdravší a kvalitnejší život v staršom veku, alebo mám 65+ a teší ma, že žijem zdravo“
Motivovať obyvateľstvo k väčšiemu záujmu o problematiku zdravého starnutia článkami, besedami, prednáškami a individuálnym poradenstvom.

Realizačné výstupy:

Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, nadváha, chrípka a pod.

- monitoring výskytu nadváhy, obezity, hypertenzie, diabetu mellitu u klientov v dôchodkovom veku vyšetrených v PZ. Individuálne poradenstvo zamerané na zmenu stravovacích návykov a zvýšenie pohybovej aktivity a poradenstvo v rámci ľahkej pohybovej aktivity z dôvodov zdravotných obmedzení u ľudí 65+.
- Seniorom sa vo zvýšenej miere venujeme aj pri štandardnom vyšetrení v poradni zdravia – možnosti individuálneho poradenstva v oblasti pohybovej aktivity a stravovacích návykov určených pre seniorov využilo 33 klientov.
- „**Mesiac úcty k starším**“ – besedy na základných školách v okrese Vranov nad Topľou
- **Svetový deň Alzheimerovej choroby – 21. september**
názorná propagácia na nástenke v budove RÚVZ vo Vranove nad Topľou
prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí.
- Spolupráca s Jednotou dôchodcov Slovenska – besedy s dôchodcami na rôzne témy.
- Intervenovali sme hlavne v oblasti výživy s dôrazom na niektoré ochorenia: hypertenzia, diabetes mellitus, osteoporóza a pod.
- - **október 2014:** Jednota dôchodcov v Soli, prednáška spojená s besedou na tému „Osteoporóza a životný štýl“.
- - **november 2014:** Klub dôchodcov v Čaklove, prednáška spojená s besedou na tému „Zdravý životný štýl seniorov“.
- - **december 2014:** Domov dôchodcov vo Vranove nad Topľou, beseda na tému „Význam očkovania proti chrípke u seniorov“

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST

Cieľ

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

Realizačné výstupy:

- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí na rôzne témy:

Zdravé stravovanie

Svetový deň bez tabaku

Alkohol, fajčenie a drogy

Anorexia, bulímia, obezita

Európsky deň ústneho zdravia

Fajčenie a ústne zdravie

Zdravá výživa

Úcta k starším ľuďom

AIDS

Zdravie ústnej dutiny

Mumps – zasielanie vlastných informačných materiálov na ZŠ v okrese Vranov nad Topľou

„Európsky imunizačný týždeň 2014“

- Článok s rovnomeným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný zvýšeniu povedomia o potrebe očkovania v budove RÚVZ
- Distribúcia letákov, brožúr a náučného materiálu
- Vedúca oddelenia HaPM viedla prednášky zamerané na riziká ochorení ako je Mumps a Pertussis

9.7.2 ZDRAVOTNO-VÝCHOVNÉ PÔSOBENIE U DETÍ PREDŠKOLSKÉHO VEKU – STOMATOHYGIENA

Cieľ

Zlepšenie ústneho zdravia detskej populácie, a tým vytvorenie predpokladov k zlepšeniu ústneho zdravia aj v dospelosti.

Na riešenie nepriaznivého stavu vo výskyte zubného kazu, masového chronického ochorenia obyvateľov SR, využiť širokú a systematickú prevenciu zubných ochorení. Intenzívnu primárnu prevenciu zubného kazu robiť už v útlom veku, u detí s dočasnou dentitou.

Realizačné výstupy:

- Článok venovaný ústnej hygiene uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ
- Výchovno – náučný panel venovaný zvýšeniu povedomia o potrebe ústnej hygiene v budove RÚVZ
- prezentácie a besedy na základných a stredných školách vo Vranove nad Topľou a okolí

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v partiálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Etapy riešenia:

V programe CINDI sa zameriavame na monitoring a evidenciu rizikových faktorov srdcovocievnych a niektorých metabolických ochorení - hypertenzia, nadváha, obezita, hyperglykémia, hyperlipidémie. Preventívne vyšetrenia poskytujeme celej populácii bez vekového obmedzenia a rajónnej príslušnosti, vždy u osôb bez manifestného ochorenia. Ak sú hodnoty RF kritické, klienta odosielame do starostlivosti praktického lekára pre dospelých, alebo priamo do metabolickej poradne.

Klienti s hraničnými hodnotami sa podrobia poradenstvu, ktorým nefarmakologicky intervenujeme do životného štýlu. Kladný výsledok sa odrazí najskôr po 3 mesiacoch, kedy klienta objedávame na 1. kontrolné vyšetrenie.

K 31.12.2014 PZ mala nasledovnú návštevnosť:

Počet vyšetrení:	345 (140 M, 205 Ž)
Počet štandardných vyšetrení na riziko KVOCH:	190 (86 M, 104 Ž)
Počet klientov vyšetrených prvý krát:	173 (78 M, 95 Ž)
Počet klientov vyšetrených opakovane:	172 (62 M, 110 Ž)
Počet výjazdových aktivít:	4

Počet vyšetrení pri výjazdových aktivitách: 237
Samostatné meranie TK: 70

V súbore prvovyšetrených dosiahli prvenstvo v návštevnosti klienti zo skupiny 45-54 ročných. Najpočetnejšiu skupinu v kontrolných vyšetreniach tvorili 55-64 roční klienti. V celkovej návštevnosti mali prevahu ženy (205) nad mužmi (140).

Ku klinickým odborníkom sme odoslali **14 klientov** pre kritické hodnoty **cholesterolu, 14** pre kritické hodnoty **glykémie**.

PZ navštívilo 72 klientov s BMI vyšším ako 30

32 klientov - fajčiarov

92 klientov so zvýšeným systolickým tlakom krvi

31 klientov so zvýšeným diastolickým tlakom krvi

S týmito klientmi aktívne pracujeme na zmene ich stravovacích návykov, športovej aktivity a na odstránení ich zlovykov, ktorých sa chcú zbaviť.

Nadstavbové poradne

Najväčší záujem z nadstavbových poradní javili klienti o **poradňu zdravej výživy**. Navštívili ju takmer všetci klienti s hraničnými a kritickými hodnotami cholesterolu, glykémie, BMI a TK, ale aj klienti s nadváhou.

Zdravá výživa :

Na prevenciu chronických ochorení obyvateľov okresu Vranov nad Topľou vplývame aj uverejňovaním článkov s aktuálnou témou v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ VT a vždy aktuálnou témou na výchovno – náučnom paneli v budove RÚVZ VT

Články : Jarný detox

Cukor – jed modernej doby?

Pohybom ku zdraviu

Mumps

Most

Deň srdca

Je čas na očkovanie proti chrípke

AIDS

Ebola

12. september – Európsky deň ústneho zdravia

Hepatitída typu A

Svetový deň bez tabaku

Samoliečba antibiotikami? Nie sú to lieky proti bolesti a nemôžu vyliečiť každú chorobu!

7 apríl „Svetový deň zdravia“

Ústrednou témou Svetového dňa zdravia pre tento rok sú Choroby prenášané vektormi, s heslom: **Malý živočích, veľká hrozba. Naučme sa chrániť**.

Cieľom je zvýšiť informovanosť o jednotlivých nákazách a o možnostiach ich prevencie. Ide hlavne o ochorenia – lymská boľerióza a vírusová encefalitída.

- článok – **7. apríl – Svetový deň zdravia**, a oznam o dni otvorených dverí v regionálnej tlači a web stránke RÚVZ
- Deň otvorených dverí – poradňu navštívilo 7 klientov

- Výchovno – náučný panel venovaný možným zdravotným rizikám spôsobených vektormi v budove RÚVZ
- Distribúcia náučných letákov v elektronickej forme na základné a stredné školy v okrese Vranov nad Topľou
- Uverejnenie náučných letákov v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ VT

„Svetový deň pohybom ku zdraviu“ – 10 máj 2014

- Článok s rovnomeným názvom uverejnený v regionálnej tlači a na web stránke RÚVZ.
- Výchovno – náučný panel venovaný zvýšeniu pohybovej aktivity v budove RÚVZ
- Beseda : ZŠ Slovenská Kajňa 54
- Športový deň pre zamestnancov RÚVZ vo Vranove nad Topľou

"MOST 2014" – 26 september 2014

Kampaň sme spropagovali už koncom augusta článkom v regionálnej tlači na web stránke „**Deň srdca**“ a vlastným edičným materiálom, ktorý nám poslužil ako oznam o "meracom mieste".

Vo Vranove nad Topľou v rámci kampane boli zriadené 2 meracie miesta:

24.09.2014 - pracovisko Poradne zdravia pri RÚVZ so sídlom vo Vranove nad Topľou, kde bol deň otvorených dverí.

26.09.2014 – OC Komunál v Cukrárni Balkán vo Vranove nad Topľou.

Na uvedených miestach sme merali **cholesterol, TK**. Vyšetreným sme poskytli krátke poradenstvo o rizikách KVOCH, edičný materiál a kartičku zdravého života. Na týchto miestach sme spolu vyšetřili **50 klientov**.

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľ projektu

Projekt má za cieľ podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospelaj populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospelaj populácie. Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

Anotácia

Úroveň zdravotného uvedomenia obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú v SR naďalej závažný zdravotný problém. Preto pristúpilo Slovensko ku projektu Svetovej zdravotníckej organizácie „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“, tzv. TOHES (Tobacco and Health Educational Survey).

Realizačné výstupy:

- Zber údajov

Cieľovou populáciou boli aktívny ľudia vo veku 18 - 65+. Získavanie informácií sa konalo riadeným pohovorom v domácnostiach, na ulici, ...

V každom regióne bolo potrebné osloviť priemerne 100 osôb, 50 mužov a 50 žien rovnomerne bývajúcich v meste a na vidieku s odporučeným pomerom vekových skupín. Vyplnené dotazníky sa odoslali na RÚVZ Banská Bystrica.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom vo Zvolene

HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA A ZDRAVIA

Oddelenie hygieny životného prostredia a zdravia sa nepodieľa na plnení úloh vyplývajúcich z Programov a projektov.

PREVENTÍVNE PRACOVNÉ LEKÁRSTVO A TOXIKOLÓGIA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

- Počet exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v okrese

Zvolen: 479 z toho 158 žien

Detva: 551 z toho 54 žien

Krupina: 161 z toho 3 žien

Celkom: 1191 z toho 215 žien

- Počet nových rizikových prác v okrese:

Zvolen: 66

Detva: 63

Krupina: 51

Celkom: 180

- Počet zrušených rizikových prác v okrese:

Zvolen: 73

Detva: 35

Krupina: 0

Celkom: 88

V spádovom území Zvolen k 31.12.2014 bola vyhlásená riziková práca z titulu vibrácií 4. kat. v spoločnosti Lesy SR, š.p., Banská Bystrica, odštepny závod Kriváň – pracoviská expedičný sklad Kriváň a Vígľaš, z titulu hluku a vibrácií 4. kat. v spoločnosti Intech Slovakia, s.r.o., Bratislava - prevádzka divízia Biopalivá, Hriňová, z titulu hluku 3. a 4. kat. v spoločnosti Lesy SR, š.p., Banská Bystrica - odštepny závod Hontianske Nemce, z titulu 3. kat. v spoločnosti BUČINA ZVOLEN, a.s., Zvolen, z titulu hluku v spoločnosti Skanska SK a.s., Bratislava – prevádzka Zvolen, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti KNK NAKO, v.d., Hriňová, z titulu hluku a prachu 3. kat. v spoločnosti KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen – prevádzka Kameňolom Teplice, Kráľovce - Krnišov, z titulu hluku a chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti PPS Vývoj, s.r.o., Zvolen, z titulu biologických faktorov 3. kat. v spoločnosti Štátny veterinárny a potravinový ústav, Dolný Kubín – prevádzka Veterinárny ústav Zvolen, z titulu hluku, vibrácií a chemických faktorov v spoločnosti TIMBA s.r.o., Budča, z titulu hluku 3. a 4. kat. a z titulu chemických faktorov 4. kat. v spoločnosti A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, z titulu perie 4. kat. v spoločnosti Farma HYZA a.s., Topoľčany - prevádzka Dobrá Niva, z titulu chemických faktorov 3. kat. v spoločnosti MIKROMAT, spol. s r.o., Zvolen, z titulu hluku, 3. kat. v spoločnosti IRON ART, a.s., Hontianske Tesáre, z titulu hluku a chladu v spoločnosti SENOBLE Central Europe, s.r.o., Zvolen, z titulu hluku a vibrácií 3. kat. v spoločnosti Vysokoškolský lesnícky podnik TU Zvolen – prevádzka Lesná správa Budča, Lesná správa Sekier, Stredisko služieb Lieskovec, z titulu hluku 3. kat. v spoločnosti PPS Group, a.s., Detva.

V spádovom území Zvolen bol k 31.12.2014 zaznamenaný pokles rizikových prác zánikom niektorých spoločností, resp. pretransformovaním na novú spoločnosť a prehodnotením rizikových pracovísk zo strany zamestnávateľov. V sledovanom období neboli uložené

sankcie zamestnávateľom za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na pracoviskách, kde zamestnanci vykonávajú rizikové práce.

Kontroly na rizikových pracoviskách boli vykonané v spoločnostiach WAY INDUSTRIES, a.s., Krupina, Bučina DDD, spol. s r.o., Zvolen, A-Z LOKOMAT s.r.o., Zvolen, Intech Slovakia s.r.o., Bratislava – prevádzka divízia Biopalivá Hriňová, WUSAM, a.s., Zvolen, KNK NAKO, v.d., Hriňová, DRU a.s., Zvolen, KSR – Kameňolomy SR, s.r.o., Zvolen – prevádzka Lom Tepličky, Kráľovce – Krnišov, Niva Expo, spol. s r.o., Dobrá Niva, ZvarSpol s.r.o., Detva, Ing. Ján Lupták – LUNIT, Zvolen, DEKONA s.r.o., Zvolen, EUROVIA – Kameňolomy s.r.o., Košice – prevádzka Lom Sekier, Lom Vígľaš, Lom Hanišberg, SIMAG Slovakia, s.r.o., Banská Bystrica – prevádzka Detva, SENOBLE Central Europe s.r.o., Zvolen, Mramor spol. s r.o., Krupina, Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen, Drevospol spol. s r.o., Skliarovo, LIND MOBILER SLOVAKIA s.r.o. Krupina, PPS Group a.s., Detva, Premac spol. s r.o., Bratislava - výrobná Zvolen, Bryndziareň a syráreň, s.r.o., Zvolenská Slatina.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V roku 2014 bolo vykonaných 9 previerok zameraných na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Jedna previerka bola vykonaná v spoločnosti Continental Automotive Systems Slovakia, s.r.o., Zvolen – prevádzka galvanizovňa, dve previerky boli vykonané v Štátnom veterinárnom a potravinovom ústave, Dolný Kubín – prevádzka Veterinárny ústav vo Zvolene, Zvolen. V spoločnosti Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., závod 06 Zvolen a Žiar nad Hronom, Zvolen na prevádzke kanalizácií a ČOV Zvolen, Pustý hrad 13/ 19, Zvolen, ČOV Krupina, ČOV Hriňová a ČOV Detva bolo vykonaných päť previerok zameraných na uvedenie priestorov do prevádzky a schválenie prevádzkových poriadkov pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V spoločnosti Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s., Partizánska cesta 5, Banská Bystrica, pracovisko Laboratórium odpadových vôd Zvolen, Pustý hrad, Zvolen bola vykonaná jedna previerka a schválený prevádzkový poriadok pre prácu s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami

Mimoriadne situácie a havárie sa nevyskytli.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V spádovom území Zvolen nevidujeme rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. Ako práce s expozíciou karcinogénom sme identifikovali práce pri odstraňovaní azbestocementových materiálov.

V roku 2014 bolo vydaných 13 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových materiálov. Z toho bolo vydaných 7 rozhodnutí na odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny pre spoločnosti ORAVEX SLOVAKIA s.r.o., Dežerice (odstraňovanie azbestovej strešnej krytiny zo skladu MTZ), DILMUN SYSTEM, s.r.o., Bratislava (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), Arpád Bászó (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), EKOS, s.r.o., Horná Ves (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome), Vladimír Chamula (odstraňovanie azbestocementovej krytiny na rodinnom dome, objekte kravína, priemyselnom objekte) a 6 rozhodnutí na odstraňovanie azbestocementových rúr v stupačkách bytových domov pre Vladimíra Chamulu, Detva (2 rozhodnutia), MONTA – Zvolen spol. s r.o., Zvolen (3 rozhodnutia), REMESLO – TZB s.r.o., Lutilla. Pri odstraňovaní materiálov obsahujúcich azbest v interiéroch boli nariadené opatrenia na minimalizáciu expozície zamestnancov

a obyvateľstva (vykonať meranie na stanovenie koncentrácie azbestových vlákien po ukončení prác a predložiť protokol o meraní, dodržiavať predložený plán práce pre stabilizáciu, demontáž, odvoz a uskladnenie nebezpečného odpadu azbestocementových materiálov, informovanie obyvateľstva o vykonaní sanačných prác).

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

V roku 2014 boli hlásené 4 podozrenia z profesionálnej choroby – DNJZ, položka č. 29 zoznamu chorôb z povolania u pracovníkov v spoločnosti Galaxia Krupina - profesia kuchárka, v spoločnosti Ján Bobro Pekáreň Hriňová - profesia pekáč a PD Detviaska Huta - profesia ošetrovatelka oviec, VZOR v.d. Zvolen, závod 02 Detva – profesia žehliarka. V spoločnosti Galaxia Krupina a PD Detviaska Huta neboli priznané choroby z povolania. Ostatné prípady sú v procese šetrenia.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 Zdravé pracoviská

Projekt Zdravé pracoviská sa ukončil v r. 2013 v spoločnosti MRAMOR spol. s r.o., Krupina. V roku 2014 sa začal predmetný projekt realizovať v spoločnosti LIND MOBILER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina, kde sa vykonáva kompletáž čalúneného nábytku. V spoločnosti došlo k navýšeniu výroby aj počtu zamestnancov (436 zamestnancov, z toho 258 žien). V spoločnosti LIND MOBILER SLOVAKIA, s.r.o., Krupina sú vyhlásené rizikové práce rozhodnutím RÚVZ so sídlom vo Zvolene pod č. 2008/129-42/MVDr.Št zo dňa 8.2.2008 a pod č. 2012/800-554/Št zo dňa 8.6.2012. Na rizikových prácach z titulu faktora hluk, kat. 3 pracuje 43 zamestnancov – mužov v profesiách montážnik, stolár, operátor na klip stroji, pomocný pracovník vo výrobe (pracovisko narážania matíc). Zamestnávateľ vedie evidenciu o každom zamestnancovi, ktorý vykonáva rizikovú prácu. Preventívne lekárske prehliadky u zamestnancov, ktorí vykonávajú rizikové práce vrátane audiometrického vyšetrenia sluchu sa zabezpečujú lekármi zazmluvnenými PZS. Vykonávajú sa v pravidelných intervaloch podľa nástupu zamestnancov do zamestnania. Zamestnávateľ v tomto roku zabezpečil pre 18 zamestnancov v profesii stolár a montážnik rekondičné pobyty v Dudinciach (Hotel Prameň). V spoločnosti sa nevyskytlo poškodenie zdravia v súvislosti s prácou na pracoviskách. Lekárska preventívna prehliadka zameraná na prácu so zobrazovacou jednotkou bola vykonaná u 68 zamestnancov.

Zamestnancom, ktorí pracujú viac ako 4 hodiny so zobrazovacími jednotkami boli poskytnuté dotazníky informovanosti o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri práci so zobrazovacími jednotkami v počte 15 ks (profesie: nákupca, kalkulant, informatik, konštruktér, obchodný referent, administratívny pracovník, plánovač výroby). Z dotazníkov vyplynulo, že je potrebné oboznámiť zamestnancov o výsledku hodnotenia zdravotného rizika pri práci so zobrazovacími jednotkami, súčasné informácie sú pre 7 nedostačujúce.

Vo výrobnej dielni došlo k zmene usporiadania pracovísk (po profesiách), na pracovisku lepenia sú zabudované nové odsávacie steny v počte 12 ks (typ OSSS). V hale 1 (sklad kože), hale 2 (krajčírska dielňa, sklad materiálu), hale 3(výrobné linky) a hale 4 (sklad látky, sklad MTZ) bolo inštalované nové osvetlenie. Na pracovisku rezania kože sú nové stroje v počte 2 ks Expert scan. Zakúpený bol nový čistiaci stroj TENNANT T 5 60D, používajú sa priemyselné vysávače. Zamestnancom sa poskytujú OOPP v zmysle internej smernice.

Zamestnávateľ dva krát do mesiaca poskytuje zamestnancom masáže priamo v budove spoločnosti vo vyčlenených priestoroch.

Zdravotný dohľad zabezpečuje zmluvne PZS – ANIMA, s.r.o., Zvolen. Zamestnávateľ chce prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu zamestnancov aj prostredníctvom aktivít mobilnej poradne zdravia a oddelenia Hygieny výživy RÚVZ Zvolen. V júni 2014 boli vykonané vyšetrenia 14-tich zamestnancov spoločnosti (stolárov) pracovnou skupinou podpory zdravia zamerané na skrining rizikových faktorov a metabolických porúch. Zaujímavosťou vyplňali dotazníky k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm. Spolupráca so spoločnosťou je na dobrej úrovni.

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Realizujú sa informačné a intervenčné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov zamerané na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci prevažne v malých a stredných podnikoch. Poskytovali sa konzultácie fyzickým a právnickým osobám k otázkam týkajúcim sa zdravia pri práci, faktorov práce a pracovného prostredia, hodnotenia rizík, chráneným pracoviskám a vykonávanie preventívnych opatrení na elimináciu škodlivých faktorov na zdravie zamestnancov.

V rámci Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci v októbri 2014 sa realizovali aktivity v podnikoch zamerané na zmeny v legislatíve.

2.2.3 Európska informačná kampaň Výboru vrchných inšpektorov práce (SLIC) „Posúdenie psychosociálnych rizík pri práci“ - podnikové výsledky

Po vyhodnotení dotazníkov ÚVZ SR Bratislava zameraných na zisťovanie psychosociálnych faktorov v 99 podnikoch SR v troch odvetviach : zdravotníctvo a sociálne služby, služby - hotely a reštaurácie, podniková preprava tovarov (porovnanie výsledkov zamestnávateľov s výsledkami zamestnancov) , zamestnanci RÚVZ Zvolen poskytnú spätnú väzbu pre zamestnávateľa – spoločnosť G.L.HOTELY, a.s. Zvolen (preventívne opatrenia) .

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy * (aké, koľko)	Zistené nedostatky (aké, koľko)	Uložené opatrenia (aké, koľko)	Pozn
	rozhodnutí	stanovísk							
Zvolen	8	18	35	35	51	0	0	0	

V roku 2014 boli vykonané kontroly na chránených pracoviskách v počte 26 (8 kontrol zameraných na uvedenie priestorov do prevádzky pre osoby so ZPS):

- Emodus Slovakia s.r.o., Krupina, výroba betónových výrobkov, profesia ručný balič, odlievací úpravár cementových výrobkov, obsluha stavebného a mostového žeriavu
- Iveta Hrabušická, Zvolen, prevádzka stávková kancelária Iveta Hrabušická, Sliač, profesia predavačka v stávkovej kancelárii
- SENIORKA n.o., Zvolen, profesia administratívny pracovník
- Cirkevný zbor ECAV Na Slovensku Zvolen, Zvolen, profesia iný pomocný pracovník inde neuvedený

- Helena Fekiačová, Slovenské ľudové umenie Detva, profesia pomocný pracovník v textilnej výrobe
- FALCO GROUP, s.r.o., Pliešovce, prevádzka Zvolen, profesia pracovník fyzickej ochrany strediska registrácie poplachov (operátor)
- DADA GROUP, s.r.o., Detva, profesia všeobecný administratívny pracovník

18 kontrol bolo zameraných na zriadenie chránených pracovísk, ktoré už boli uvedené do prevádzky rozhodnutím napr.:

- CHRIEN, spol. s r.o., Zvolen, profesia všeobecný administratívny pracovník
- Peron Slovakia, s.r.o., Očová, profesia pomocný pracovník vo výrobe
- Chránené bývanie a domov sociálnych služieb Betonika Pstruša, profesia pomocná kuchárka
- Reštaurácia Očová s.r.o., Očová, profesia ručný balič, pomocný pracovník v potravinárskej výrobe, pomocný pracovník v sklade
- AG PRIMA, s.r.o., Cífer, prevádzka práčovňa Dudince, profesia údržbár
- KNK NAKO v.d., Hriňová, profesie iný montážny pracovník inde neuvedený, obrábač kovov, vrátnik, pracovník v sklade.

9 kontrol bolo vykonaných v prevádzkach s chránením pracoviskom, ktoré boli uvedené do prevádzky v predchádzajúcich rokoch.

Kontrolovali sa pracovné podmienky, pracovné prostredie a spôsob práce zamestnancov chránených dielni a chránených pracovísk. V ostatných prevádzkach sa jednalo o pracovné pozície: všeobecný administratívny pracovník, iný pomocný pracovník inde neuvedený, pomocník v kuchyni, pomocný pracovník v potravinárskej výrobe, pomocný pracovník v sklade a ručný balič, údržbár, iný montážny pracovník inde neuvedený, obrábač kovov, vrátnik.

Na chránených pracoviskách pracujú osoby so zdravotným postihnutím, ktorých miera postihnutia je viac ako 40%. Pracovný čas trvá od 4 do 8 hodín, výkon práce osôb so zdravotným postihnutím je prispôsobovaný ich aktuálnemu zdravotnému stavu. Osoby so ZPS majú zdravotnú spôsobilosť na výkon práce. Práca nie je úkolová. Prácu môžu prerušiť podľa potreby a oddýchnuť si v priestore na to určenom. V chránených pracoviskách a chránených dielňach uvedených do prevádzky v roku 2014 pracuje celkom 51 osôb so zdravotným postihnutím, z toho 33 žien. Podľa druhu postihnutia zamestnancov (podľa kódového označenia MKCH – 10) prevažujú skupiny C (nádorové ochorenia), M (pohybová sústava), v niektorých prípadoch skupina E (choroby endokrinného a metabolického systému), G (neurologické ochorenia).

Pri kontrolách neboli zistené nedostatky ani neboli nariadené opatrenia.

Počet vydaných rozhodnutí a posudkov k chráneným pracoviskám v rokoch 2009-2013

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Zvolen	93	74

HYGIENA VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie.

Projekt vychádza z „Programu ozdravenia výživy obyvateľstva SR“. Cieľ projektu je cieleným sledovaním výživy vybraných skupín obyvateľstva vytvoriť trvalé signálne centrá v SR, ktoré budú získavať a hodnotiť informácie o celkovom vývoji a zmenách spôsobu stavu výživy sledovaných populačných skupín a tým súčasne poskytovať podklady pre regionálnu a celoštátnu realizáciu výživovej a zdravotnej politiky u obyvateľov SR. Týmto projektom sa získa informácia o výživovom stave vybranej populačnej skupiny obyvateľstva s dôrazom na výskyt nadváhy a obezity.

Úloha je rozdelená do troch častí: Výber cieľovej skupiny – 2 vekové kategórie mužov a žien so zameraním sa na ľahkú prácu v zmysle odporúčaných výživových dávok pre obyvateľov SR (Vestník MZ SR čiastka 7 – 8/1997, číslo SOZO – 1586/1997-08 zo dňa 3.marca 1997. RÚVZ so sídlom vo Zvolene doposiaľ vyšetril v kategórií:

ľahká práca – ženy – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20 klientov

ľahká práca – ženy – veková kategória 35 – 54 r., v počte 20 klientov

ľahká práca – muži – veková kategória 19 – 34 r., v počte 20 klientov

ľahká práca – muži – veková kategória 35 – 59 r., v počte 20 klientov

Každý klient obdržal návod na vyplnenie 1 – dňového jedálneho lístka, ktorý je po vyplnení spracovaný v programe Alimenta. Ďalej sa vyplňa dotazník o životospráve – A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti a B. Pohybová aktivita a životospráva.

Druhú časť tvorí Klinicko – somatometrický dotazník, ktorý poskytne informáciu o: hmotnosti, výške, BMI, WHR, TK. Tretiu časť tvorí záznamový list pre biochemické vyšetrenie. Táto časť úlohy je plnená prostredníctvom poradní zdravia. Každému klientovi bola odobratá kapilárna krv na stanovenie lipoproteinového metabolizmu (Cchol., TGL, HDL, LDL, Glu). Vyšetrenie sa vykonáva na prístroji Reflotron. Analýza výsledkov, tabuľky, grafy sú spracovávané v programe Microsoft Excel. Výber klientov, ako aj následné vyšetrenia boli vykonané u pracovníkov Lind, Krupina.

3.2 Kontrola jodidácie kuchynskej soli

K 31.12.2014 v zmysle plnenia úlohy „Systém kontroly obsahu jódu v jedlej soli“ boli mesačne odoberané dve vzorky jedlej soli. Spolu bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli. Výsledky monitoringu jodidácie kuchynskej soli boli zaslané na celoslovenské spracovanie.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

Do tejto úlohy v roku 2014 RÚVZ Zvolen nie je zapojený.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

Do tejto úlohy v roku 2014 RÚVZ Zvolen nie je zapojený.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

Do tejto úlohy v roku 2014 RÚVZ Zvolen nie je zapojený.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú legislatívu EÚ

Do tejto úlohy v roku 2014 RÚVZ Zvolen nie je zapojený.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

V rámci plnenia úlohy RÚVZ so sídlom vo Zvolene odobral 2 vzorky výživových doplnkov - probiotík, z ktorých jeden výrobok neobsahoval deklarovaný počet probiotických kultúr. Celoslovenské spracovanie správy predkladá RÚVZ so sídlom v Trenčíne.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

V zmysle plánu výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými výrobkami boli priebežne odoberané vzorky kozmetických výrobkov, u ktorých bola laboratórne vykonávaná kontrola dodržiavania legislatívnych obmedzení látok, ďalej kontrola povinného označovania výrobkov a tvrdení používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom. Výsledky jednotlivých cielených sledovaní u kozmetických výrobkov boli zasielané v priebehu roka v určených termínoch na ÚVZ SR Bratislava..

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

Monitoring nanomateriálov v kozmetických výrobkoch bol realizovaný v priebehu mesiaca september 2014, v zmysle zaslaného usmernenia ÚVZ SR Bratislava. Išlo o kontrolu označovania prítomnosti zložiek v kozmetických výrobkoch vo forme nanomateriálov. Výsledky z mimoriadnej kontroly boli zaslané na ÚVZ SR Bratislava v stanovenom termíne na celoslovenské spracovanie.

HYGIENA DETÍ A MLÁDEŽE

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Prieskum užívania legálnych, nelegálnych drog a šikanovania u žiakov II. stupňa základných škôl a ich učiteľov sme vykonali v Základnej škole Jozefa Cígera Hronského, Školská 10, 963 01 Krupina, v Základnej škole Andreja Sládkoviča, Pionierska 348/9, Sliač a u študentov strednej odbornej školy Technickej akadémii J.Švermu 1, 960 01 Zvolen. Školy boli vybraté do projektu pomocou proporcionálneho náhodného oblastného výberu. Prieskum bol realizovaný formou zberu údajov vyplňaním dotazníkov TAD 1, TAD 2, TAD 3.

V Základnej škole Jozefa Cígera Hronského, Školská 10, Krupina dotazník TAD 1 vyplnilo v 5.ročníku 19 žiakov, v 6.ročníku 25 žiakov, v 7.ročníku 18 žiakov, v 8.ročníku 24 žiakov, dotazník TAD 2 vyplnilo v 9.ročníku 20 žiakov a dotazník TAD 3 vyplnilo 17 pedagógov. V Základnej škole Andreja Sládkoviča, Pionierska 348/9, Sliač dotazník TAD 1 vyplnilo v 5.ročníku 18 žiakov, v 6.ročníku 20 žiakov, v 7.ročníku 14 žiakov v 8.ročníku 18 žiakov, dotazník TAD 2 vyplnilo v 9.ročníku 14 žiakov a dotazník TAD 3 vyplnilo 18 pedagógov. V Technickej akadémii J.Švermu 1, Zvolen dotazník TAD 2 vyplnilo v 1.ročníku 26 študentov, v 2.ročníku 23 študentov, v 3.ročníku 19 študentov, v 4.ročníku 15 študentov a dotazník TAD 3 vyplnilo 21 pedagógov. 156 vyplnených dotazníkov žiakov základných škôl a ich učiteľov a študentov strednej odbornej školy a ich učiteľov bolo zaslaných na ďalšie štatistické spracovanie na ÚVZ SR.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Na základe prípisu ÚVZ SR oddelenie hygieny detí a mládeže zrealizovalo projekt „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“ podľa metodického pokynu pre plnenie projektu u detí predškolského veku vo vekovej skupine 3 – 6 ročných v mestskej materskej škole - MŠ Hrnčiarska č. 2063/2, 960 01 Zvolen a vo vidieckej Materskej škole - MŠ Kováčová Trávniky 380/13, 962 37 Kováčová. Zozbierané údaje z 30 dotazníkov o úraze vložené do pripravených masiek v programe excel boli zaslané na ÚVZ SR na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV

V súlade s anotáciou projektu bol vykonaný cieľový výkon štátneho zdravotného dozoru v základných školách zameraný na organizovanie hodín telesnej výchovy v školách, na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na školách a na monitorovanie fyzickej aktivity detí v školských zariadeniach. Projekt bol vykonaný v súlade s pokynmi od gestorov projektu pre celú SR.

Postup plnenia mimoriadnej úlohy sa uskutočnil podľa osobitného listu ÚVZ SR – HH SR, ktorým bol stanovený rozsah a termín vykonania cieľového štátneho zdravotného dozoru zameraného na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách. Pracovník RÚVZ v spolupráci s vedením školy v každej vybratej škole vyplnil dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“. Do projektu bolo zapojených 5 mestských základných škôl: ZŠ sv. Dominika Savia M.M. Hodžu 9, Zvolen, ZŠ M.Rázusa 1672/3, Zvolen, ZŠ J.C.Hronského Školská 10, Krupina, ZŠsMŠ A.Vagača, Štúrova 12, Detva, ZŠ A.Sládkoviča Pionierska 9, Sliač a 5 vidieckych základných škôl: ZŠsMŠ Hontianske Moravce 18, ZŠsMŠ A.Matulu 145, Sebechleby, ZŠsMŠ Hontianske Nemce 77, ZŠ Víglaš 436, ZŠsMŠ Senohrad 129.

V sledovaných školách je telesná výchova zaraďovaná do rozvrhu hodín 2-krát do týždňa samostatne ako nezdvojená hodina. V ôsmich základných školách je hodina telesnej výchovy vhodne zaradená do rozvrhu hodín z hľadiska obtiažnosti predmetov. Ranné 10 minútové rozcvičky nie sú zaraďované do vyučovania z časových a organizačných dôvodov. Po 2. a 3. vyučovacej hodine zaraďujú občas krátke telovýchovné chvíľky na školskom dvore, prípadne na chodbách školy vyplnené jednoduchými dynamickými cvikmi. Telovýchovné chvíľky počas vyučovania majú najviac zaužívané v 1. a v 2. ročníkoch základných škôl, prípadne na 1.stupni počas vyučovania pri prejavoch únavy. Telovýchovné chvíľky pre II. stupeň nemajú na základných školách zaužívané z dôvodu nedostatku času na hodinách.

Telesná a športová výchova v ZŠ A.Vagača Detva je okrem telocvični školy a vonkajších TV plôch organizovaná na Štadióne futbalového klubu Detva (atletika, futbal) a na Zimnom štadióne v Detve (korčuľovanie). Ďalšie možnosti športovej výchovy organizovanej základnou školou Sliač sú v priestoroch Ihriska TJ Slovan Sliač.

Hodiny TV sú využívané najmä na loptové hry, atletiku, gymnastiku. Medzi ďalšie športové možnosti telesnej a športovej výchovy organizovanej školou patrí záujmovo-krúžková činnosť. Preferované sú turistický, atletický krúžok, volejbalový, futbalový, basketbalový krúžok, florbal, pohybové hry, loptové hry, ale aj rybársky, strelecký krúžok, tenis a bedminton. Nepovinné predmety a krúžky sú organizované mimo priestorov ZŠ Sebechleby pri vodnej nádrži Sebechleby – rybársky krúžok, v okolí Sebechleby turistické chodníky a cyklotrasy – turistický krúžok, v areály školy multifunkčné ihrisko – futbalový krúžok a rôzne športové aktivity.

Žiaci sa na školách počas vyučovania zúčastňujú aj iných foriem pohybových aktivít, ktoré sú organizované školou ako vychádzky, hlavne 1.stupeň s frekvenciou podľa učebných osnov, cvičenie v prírode (branné cvičenia) 2x ročne, plavecký výcvik žiaci 3. a 6. ročníkov, škola v prírode žiaci 1.stupňa, školské výlety 1x do roka, lyžiarsky výcvik 6. až 8.ročník 1x do roka.

Zdravotná TV sa organizuje na školách ako integrované vyučovanie pre žiakov bez a so zdravotnou poruchou v ZŠ Sebechleby, ZŠ J.C.Hronského Krupina, ZŠ Senohrad, ZŠ M.Rázusa Zvolen. Zdravotnú TV zabezpečuje učiteľ TV, ktorý nemá spôsobilosť vyučovať zdravotnú TV. ZŠ M.Rázusa vo Zvolene okrem dvoch telocviční na škole a vlastných vonkajších telovýchovných plôch s multifunkčným ihriskom využíva pre žiakov so zdravotnými poruchami rehabilitačnú miestnosť na základnej škole. Pre žiakov so zdravotnými poruchami (zrakové a telesné postihnutie pohybového aparátu) zabezpečuje zdravotnú telesnú výchovu 2x do týždňa kvalifikovaná rehabilitačná sestra ako segregované vyučovanie. Žiaci s obmedzeniami v cvičení majú možnosť cvičenia svojich predpísaných cvičení na bežných hodinách telesnej výchovy.

V rámci mimoriadnych kontrol zameraných na hygienu pedagogického procesu na školách sme sa stretli s nevyhovujúcim zaraďovaním hodín TV začiatkom vyučovania 1.až 3.vyučovacia hodina pre žiakov II. stupňa v dvoch základných školách. Čo sa týka pohybového režimu žiaci sledovaných škôl majú možnosť zapojiť sa športových aktivít, podujatí organizovaných školami.

Vo vyššie uvedených školách, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR a v ktorých boli získané údaje o organizovaní povinných a nepovinných predmetov, telovýchovných aktivít organizovaných školou v regióne Zvolen bolo do projektu zapojených celkovo 416 žiakov 3., 4., 7. a 8.ročníkov, t.j. na každej vybranej škole, kde bol vyplnený dotazník „Pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách“.

Súbor tvorí 416 žiakov 10 základných škôl nasledovne:

P.č.	Názov školy		ročník				ročníky		spolu
			3.	4.	7.	8.	3.+4.	7.+8.	
1.	ZŠ s MŠ Hontianske Nemce 77	dievčatá	9	8	6	12	17	18	35
		chlapci	6	10	4	6	16	10	26
		ZŠ spolu	15	18	10	18	33	28	61
2.	ZŠ A.Sládkoviča, Pionierska 9, Sliač	dievčatá	10	0	4	6	10	10	20
		chlapci	10	0	3	7	10	10	20
		ZŠ spolu	20	0	7	13	20	20	40
3.	ZŠ s MŠ sv. Dominika Savia, M.M.Hodžu 9, Zvolen	dievčatá	9	0	0	10	9	10	19
		chlapci	9	0	1	9	9	10	19
		ZŠ spolu	18	0	1	19	18	20	38
4.	ZŠ s MŠ A.Vagača, Štúrova 12, Detva	dievčatá	13	0	0	8	13	8	21
		chlapci	12	0	0	9	12	9	21
		ZŠ spolu	25	0	0	17	25	17	42
5.	ZŠ J.C.Hronského, Školská 10, Krupina	dievčatá	10	0	0	9	10	9	19
		chlapci	10	0	0	11	10	11	21
		ZŠ spolu	20	0	0	20	20	20	40
6.	ZŠ Jána Drdoša, Vígľaš č.436	dievčatá	15	0	0	11	15	11	26
		chlapci	9	0	0	11	9	11	20
		ZŠ spolu	24	0	0	22	24	22	46
7.	ZŠ s MŠ Senohrad č.129	dievčatá	9	0	0	5	9	5	14

		chlapci	6	0	0	9	6	9	15
		ZŠ spolu	15	0	0	14	15	14	29
8.	ZŠ s MŠ Hontianske Moravce 18/1	dievčatá	5	7	5	5	12	10	22
		chlapci	4	3	4	6	7	10	17
		ZŠ spolu	9	10	9	11	19	20	39
9.	ZŠ s MŠ A.Matulu, Sebechleby č.145	dievčatá	9	2	0	11	11	11	22
		chlapci	8	1	0	9	9	9	18
		ZŠ spolu	17	3	0	20	20	20	40
10.	ZŠ M. Rázusa 1672/3, Zvolen	dievčatá	9	0	0	12	9	12	21
		chlapci	11	0	0	9	11	9	20
		ZŠ spolu	20	0	0	21	20	21	41

Súbor tvorili žiaci 3. a 8. ročníkov (po minimálne 20 žiakov – 10 chlapcov a 10 dievčat) každej školy.

Zber údajov: Na zber údajov boli použité dva druhy dotazníkov: „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“, ktorý vyplňali žiaci 3., 4., 7. a 8.ročníkov a dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“, ktorý vyplňal pracovník RÚVZ, ktorý sa zúčastnil hodiny telesnej výchovy v 3. a 8.ročníku. Zber údajov bol vykonaný v druhom polroku roka 2014, v čase od 30.9.2014 do 28.11.2014.

Údaje získané z dotazníkov boli vložené do 2 databáz v programe EpiData a zaslané gestorovi projektu na ďalšie spracovanie.

Monitoring spotreby vybraných aditívnych látok v potravinách u detí

Cieľom projektu je monitorovanie spotreby vybraných troch prídavných látok E 200 - E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 - E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 952 - cyklamáty v potravinách a nápojoch u detskej populácie na základe dotazníkovej metódy a laboratórneho vyšetrenia vytypovaných potravín.

Zber údajov sme zrealizovali v mesiaci máj 2014 v Základnej škole Námestie mládeže 587/17, 960 01 Zvolen u 20 žiakov vo veku 15 rokov. Žiaci vyplňali „24 hodinový dotazník spotreby potravín, pokrmov a nápojov“ za jeden pracovný deň a „Dotazník o životospráve“ - týždenný dotazník frekvencie spotreby potravín. Zozbierané údaje z dotazníkov, zamerané na zhodnotenie príjmu vybraných aditívnych látok, vložené do pripravených masiek v programe excel sme zaslali na ďalšie spracovanie a vyhodnotenie na ÚVZ SR .

EPIDEMIOLOGIA

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR

Realizácia vlastného očkovania.

Zabezpečili sme distribúciu očkovačieho kalendára pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určitý vek (platnosť od 1.1.2014). Dbáme na dodržiavanie očkovačieho schému (termínov) očkovania u lekárov prvého kontaktu. Radíme pri kontraindikáciách očkovania trvalých a dočasných. Na základe písomného požiadania pediatrov vypracovávame individuálny očkovačie kalendár pre deti, ktoré presiahli vek v ktorom už mali byť očkované (posun očkovačieho kalendára). Zvýšeným úsilím sa snažíme o to, aby sme dosiahli minimálne 95% zaočkovanosť v našom regióne. Lekári prvého kontaktu nás denne žiadajú o konzultáciu súvisiacu s imunizáciou. V RÚVZ Zvolen máme zriadenú ambulanciu pre

očkovaníe. Ambulantné hodiny sú vždy v stredu. Túto ambulanciu využívajú okrem matiek aj očkovaníe odchádzajúci služobne alebo súkromne do zahraničia. Ďalej sme dohliadali na včasnosť a plynulosť pravidelného povinného očkovaníe.

Zabezpečenie prioritných úloh pre rok 2015.

V roku 2015 sa budeme podieľať na realizovaní nasledovných úloh: okrem zabezpečenia Národného imunizačného programu SR budeme participovať na príprave imunologických prehľadov, ďalej na zabezpečení realizácie aktuálnych zmien v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie, na aktívnej činnosti „ Poradní očkovaníe“, na surveillance a kontrole ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy). Taktiež na príprave registra očkovaných osôb a na udržaní vysokej úrovne zaočkovanosti v rámci povinného očkovaníe. Realizovali sme aktuálne zmeny v povinnom a odporúčanom očkovaní detskej populácie. Realizovali sme imunizačný program u infekčných ochorení, ktorým možno predchádzať očkovaním. Udržiavame a aktualizujeme rozsah povinného a odporúčaného očkovaníe podľa aktuálnej epidemiologickej situácie v SR.

Viacúčelové imunologické prehľady v SR.

RÚVZ odd. epidemiológie sa zapojí do realizácie IP na zistenie účinnosti realizovaného očkovaníe a na zistenie hladín protilátok proti jednotlivým infekčným agensom vo všetkých vekových kategóriách.

Surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním.

Priebežne sme sa podieľali na vzdelávaní zdravotníckeho personálu v jednotlivých detských ambulanciách a v ambulanciách pre dospelých. Prostredníctvom médií – články v regionálnych novinách (Zvolenské noviny, MY Žurnál, Detviansky aperitív, Hont) ďalej internetovej stránky Mestských úradov Zvolen, Detva a Krupina a internetovej stránky základných, stredných a vysokých škôl sme zdôrazňovali význam očkovaníe pre deti a dospelých. Všetkým horeuvedeným inštitúciám sme zaslali v priebehu Európskeho imunizačného týždňa v mesiaci apríl článok „Očkovaníe chráni život a zdravie“.

Manažment očkovaníe.

Na základe Vyhlášky 585/2008 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení sme vypracovávali odborné usmernenia pre lekárov prvého kontaktu. Vykonávame inštruktáž pracovníkov odd. epidemiológie RÚVZ so sídlom vo Zvolene (evidencia o očkovaní v zdravotných záznamoch, sledovanie chladového reťazca v ambulanciách, hospodárenie s vakcínami).

Kontrola očkovaníe v regióne Zvolen.

Organizačne sme zabezpečili prípravu ku kontrole očkovaníe v okresoch Zvolen, Detva a Krupina u praktických lekárov pre deti a dorast. Kontrolu vykonáme podľa vypracovaného odborného usmernenia na kontrolu očkovaníe vydaného ÚVZ SR.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Zvolen:

DA Poliklinika /5x/ DA Sekier /2x/, DA – Zvolen Centrum, DA Zvolen – Západ /3x/, DA Zlatý Potok, DA Budča, DA Sliač, DA Zvolenská Slatina, DA Dobrá Niva, DA Pliešovce.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Detva: DA Detva /4x/, DA Hriňová /1x/.

Plán kontroly zaočkovanosti v okrese Krupina: DA Krupina /3x/, DA Dudince.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHOROB

Zlepšiť laboratórnu spoluprácu.

Zlepšením laboratórnej spolupráce v našom regióne a v regióne Banská Bystrica došlo k priaznivému ovplyvneniu epidemiologickej situácie a zvýšila sa schopnosť včas zahájiť príslušné protiepidemické opatrenia pri jednotlivých prenosných ochoreniach. V I. polroku 2014 v súvislosti s výskytom chrípky a chrípke podobných ochorení sme mali opakované spoločné stretnutia vedúcich lôžkových odd. v NsP Zvolen s vedúcou mikrobiologického laboratória NsP Zvolen Ing. Krokošovou.. Jednalo sa hlavne o ciele odbery výterov z nosa a hrdla na chrípku a SARI do transportných médií, čo nám v umožnilo racionálne vykonávať odbery a likvidovať ohnisko nákazy – akútnych respiračných ochorení.

Zlepšiť hlásenie prenosných ochorení.

Opakovane sme písomne informovali lekárov prvého kontaktu, gynekológov a urológov a ďalších zdravotníckych pracovníkov, o povinnosti zo zákona 355/2007 Z. z. hlásiť výskyt infekčných ochorení. Ďalej sme informovali o možnosti získania informácií o výskyte infekčných ochorení v našom regióne cestou otvoreného portálu programu EPIS.

V mesačných analýzach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen upozorňujeme lekárov na včasnosť hlásenia prenosných ochorení.

Propagujeme využívanie on-line hlásenia prostredníctvom internetu do existujúceho epidemiologickeho informačného systému EPIS.

Analyzovať riziká hrozby nových alebo „staronových“ infekčných ochorení.

Pracovník odd. epidemiológie už absolvoval školiacu akciu SZU Bratislava zameranú na problematiku nových a staronových infekčných ochorení a na opatrenia pri ich vzniku a šírení. Pre možnosť rizika vzniku horeuvedených infekčných ochorení vrátane laboratórnej diagnostiky máme spracovaný havarijný plán so Zoznamom členov koordinačnej komisie, Zoznam monitorovacej skupiny RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici a Zoznam členov výjazdovej skupiny oddelenia epidemiológie RÚVZ Zvolen s kontaktnými adresami a telefonickými číslami. Máme veľmi úzku spoluprácu s pracovníkmi odd. mikrobiológie NsP Zvolen, mikrobiologickým odborom RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, taktiež s lekármi prvého kontaktu a s lekármi infekčného odd. z Banskej Bystrice a s infektológom NsP Zvolen.

Epidemiologický dohľad, monitorovanie, kontrola a riadenie importovaných prenosných ochorení prostredníctvom príst'ahovalcov.

V regióne Zvolen nie je zriadený utečenecký tábor ani stredisko.

Zlepšiť informovanosť a zvýšenie edukácie obyvateľstva v problematike prenosných ochorení.

Lekárov prvého kontaktu informujeme o epidemiologickej situácii prostredníctvom mesačníkov o výskyte infekčných chorôb v regióne Zvolen, ďalej o možnosti získania informácií prostredníctvom otvoreného Portálu EPIS o prenosných ochoreniach a o ich výskyte v SR. Verejnosť informujeme prostredníctvom médií (okresných novín), internetových stránok, o možnostiach predchádzania infekčným ochoreniam hlavne očkovaním, ale i ďalšími preventívnymi opatreniami. Písomne sme informovali školské zariadenia v regióne Zvolen o význame očkovania na predchádzanie infekčným ochoreniam a o preventívnych opatreniach v súvislosti s výskytom nového vírusu chrípky.

Pri výskyte prenosných ochorení v našom regióne individuálne informujeme obyvateľov danej oblasti o preventívnych a represívnych opatreniach, aby mali schopnosť chrániť sa pred infekčným ochorením.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Skvalitňovanie hlásenia zo strany poskytovateľov zdravotnej starostlivosti, ktorí sú povinní zo zákona hlásiť prenosné ochorenia.

Propagujeme možnosť využívania on – line hlásenia všeobecných lekárov pre deti, dorast a dospelých v mesačných hláseniach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Aktivizujeme hlásenie infekčných ochorení v mesačných analýzach o epidemiologickej situácii v regióne Zvolen.

Kontrola kvality údajov v EPISe.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie priebežne zadávajú do EPISU údaje o prípadoch, sledujú systém rýchleho varovania. Kontrolujú uložené údaje.

Vyhľadávať všetky relevantné údaje podľa požiadaviek legislatívy EÚ a jednotlivých EÚ sietí.

U vybraných nákaz sme aktívne sledovali zoznamy položiek povinne hlásených do sietí. Tieto sme implementovali do položiek programu EPIS. Zadávame všetky prípady podozrenia z nákazy chrípkou typu A (H1,N1) vrátane laboratórnej diagnostiky, cestovateľskej anamnézy, začiatku klinických príznakov, kontaktu s chorými ap.

Manažment epidémií.

V roku 2014 sme evidovali desať epidémií:

V okrese Zvolen:

Salmonelóza zo žemlovky pripravenej v prevádzke kuchyne NsP Zvolen.

Tri rodinné epidémie Salmonelózy.

Jedna epidémia Norovírusová na internom odd. NsP Zvolen.

Jedna epidémia Norovírusová v DD a SS Zvolenská Slatina.

Jedna epidémia v Kúpeľoch Sliač.

Jedna rodinná epidémia Kampylobakteriázy.

V okrese Detva:

Jedna rodinná epidémia Salmonelózy.

V okrese Krupina:

Jedna rodinná epidémia Salmonelózy

Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

Manažment kontaktov a ohnísk.

Dokumentujeme všetky druhy protiepidemických opatrení pre pacienta, kontakty a ohnisko. Tieto údaje nám slúžia pre posúdenie množstva práce v ohnisku nákazy.

Hodnotenie 2014

Spracované a vložené prípady do systému – potvrdené + pravdepodobné	516			
	Zvolen	Detva	Krupina	Spolu:
Počet spracovaných ohnísk	138	40	39	217
Počet chránených kontaktov očkovaním	54	14	22	90
Počet chránených kontaktov inak	352	88	111	551

Opatrenia prijaté rozhodnutím	109	22	29	161
Opatrenia prijaté pokynom na mieste	773	85	90	948
Zoznam epidémií	8	1	1	10
Počet lekárov hlásiacich cez internet EPIS	1	1	0	2

Pravidelné hlásenie prenosných ochorení do systému ECDC – TESSY, úprava existujúceho systému EPIS podľa nových definovaných požiadaviek ECDC.

Priebežne kontrolujeme údaje zasielané do ECDC – TESSY.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Surveillance vybraných nozokomiálnych nákaz.

Prípisom RÚVZ so sídlom vo Zvolene sme upozornili zdravotnícke zariadenia – lôžkové okresov Zvolen, Detva a Krupina na plnenie platnej legislatívy (vrátane hlásenia NN) pre zdravotnícke zariadenia - Vyhlášky č. 553/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách na prevádzku zdravotníckych zariadení z hľadiska ochrany zdravia.

V rámci kontrol ŠZD sa vykonávalo aktivizovanie hlásenia nemocničných nákaz.

Počet hlásených NN nemocnica Zvolen, nemocnica Krupina a LDCH Detva.

Počet NN vo Zvolene – 2 (infekcie močových ciest zavinené protetickou pomôckou).

Implementovať moderné formy vzdelávania cieľových skupín zdravotníckych pracovníkov v oblasti prevencie NN.

Pracovníčka oddelenia epidemiológie sa zúčastnila odbornej konferencie v prevencii nozokomiálnych nákaz. Poznatky tu získané odovzdáva zdravotníckymi pracovníkom pri kontrolách ŠZD v ambulantných a lôžkových zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE, VRÁTANE BIOTERRORIZMU

Stratégie súvisiace s pripravenosťou a kontrolou prenosných ochorení predstavujúcich závažnú hrozbu pre obyvateľstvo.

RÚVZ Zvolen má vypracovaný havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz. Obsahuje okrem opatrení havarijného plánu aj opatrenia na predchádzanie vzniku a šírenia ochorení spôsobených vysokopatogénnymi vírusmi, ďalej zabezpečenie činnosti pre likvidáciu následkov použitia bojových biologických prostriedkov. Havarijný plán obsahuje postupy pri možnom vzniku pandémie chrípky. Sentineloví lekári odoberajú biologický materiál pri výskyte chrípky a chrípke podobných ochoreniach v rámci surveillance chrípky (6 lekárov).

RÚVZ Zvolen zabezpečuje transport odobratého materiálu od sentinelových lekárov až do virologického laboratória RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

Monitorovali a bezodkladne sme uvádzali informácie o každej mimoriadnej situácii do systému rýchleho varovania (SRV) v rámci EPIS.

Posilniť globálnu zdravotnú bezpečnosť (varovanie a reakciu na epidémie, ohrozenie biologickými zbraňami).

Havarijný plán mimoriadnych opatrení pre región Zvolen pri hromadnom výskyte nákaz, ktorého obsahom je varovanie na epidémie, reakcia na epidémie alebo na ohrozenie biologickými zbraňami.

6.6 ENVIROMENTIÁLNA A SLEDOVANIE VDPV

SURVEILLANCE

POLIOMYELITÍDY

Vykonávame odbery odpadovej vody z ČOV Zvolen – Pustý Hrad na sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov. Zabezpečujeme transport odpadovej vody do Virologického laboratória v Banskej Bystrici. Odber odpadovej vody je podľa harmonogramu RÚVZ Banská Bystrica. Doposiaľ boli všetky laboratórne vyšetrenia vzoriek odpadovej vody negatívne.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Projekt bude uskutočnený v rokoch 2012 – 2016 (5 rokov).

RÚVZ so sídlom vo Zvolene, odd. epidemiológie sa zúčastní realizácie projektu (dotazníkové spracovanie, vyhodnotenie vedomostnej úrovne študentov pred a po účasti na stretnutí – RÚVZ v SR).

Cieľom aktivít odd. epidemiológie bude zvýšenie úrovní informovanosti a zmeny postojov mladých ľudí v problematike HIV/AIDS a iných pohlavne prenosných ochorení.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

V RÚVZ so sídlom vo Zvolene je zriadená „ Poradňa očkovania“. Činnosť poradne je vždy v stredu o 15:00 hodine. Poradňa slúži na zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, ďalej pre osoby cestujúce do zahraničia a na zníženie odmietania očkovania. Adresa je zverejnená na www stránke RÚVZ so sídlom vo Zvolene.

6.9 IDENTIFIKÁCIA NAJČASTEJŠÍCH FAKTOROV OVPLYVŇUJÚCICH POSTOJ RODIČOV A BÚCICH RODIČOV K OČKOVANIU

Cieľom RÚVZ odd. epidemiológie je v tomto bode zvýšiť informovanosť o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania, informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ hlavne v gynekologických ambulanciách a čakárňach všeobecných lekárov.

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina budúci rodičia) realizovaná u 18 ročných žien – študentky stredných škôl v nasledovných školách:

Spojená škola – SOŠ Detva, Štúrova 848

Obchodná akadémia Krupina, M.R.Štefánika 8

Stredná odborná škola Zvolen, Jabloňová 1351

I. Etapa – realizácia výskumnej časti (skupina aktuálni rodičia detí - matky navštevujúce ambulanciu pediatra).

I. etapa bola už realizovaná pracovníkmi oddelenia epidemiológie.

PODPORA ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v rámci napĺňania hlavného cieľa NPPZ týkajúceho sa dlhodobého zlepšovania zdravotného stavu obyvateľstva SR s elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou, zrealizoval v regióne Zvolen, Detva Krupina v období od 1.1.2014 do 31.12.2014 nasledovné aktivity:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neprenosných ochorení

A) Výživa stravovacie zvyklosti

V spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen sme 18.2.2014 pripravili dve zdravotno-výchovné podujatia a to pre 12 zamestnancov RÚVZ Zvolen a 15 seniorov z Klubu dôchodcov v Lieskovci. Spoločné akcie boli preventívne so zameraním na zisťovanie skladby tela v spojitosti so životným štýlom zainteresovaných. Na prístroji Olympia 3.3 si jednotlivci mohli dať zmerať percento telesného tuku, hmotnosť telesného tuku, čistú hmotnosť bez tuku, obsah vody v tele, index BMI, WHR, určenie štandardnej hmotnosti, objem svalovej hmoty, podiel minerálov v organizme, odhad biologického veku na základe súhrnnej analýzy všetkých vyšetrení s cieľným poradenstvom. Seniori si vypočuli prednášku na tému „Správna výživa vo vyššom veku“ s možnosťou vyšetrenia hladiny celkového cholesterolu a glukózy v kapilárnej krvi prístrojom Reflotrón. Účastníci podujatia boli edukovaní aj formou rozdaných zdravotno-výchovných materiálov a cieľným poradenstvom k úprave životosprávy.

Pre 31 študentov a pedagógov 2. ročníkov Strednej odbornej školy hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme pripravili 2 bloky prednášok na tému „Globezita“, 28.2.2014. Ďalšie 2 bloky prednášok na túto tému sme zabezpečili v spolupráci so školským psychológom pre 56 študentov 2. ročníkov SOŠHSaO Zvolen, 7.3. 2014. Prednášky boli interaktívne so zameraním na úpravu životosprávy, správne stravovacie a pohybové návyky, 14-tim záujemcom sme merali percento telesného tuku.

Pre verejnosť i zamestnancov RÚVZ Zvolen sme pripravili informačný pútač so zameraním na úpravu životného štýlu v súvislosti so stravovacími a pohybovými návykmi.

Pri príležitosti „Medzinárodného dňa mlieka“ Mgr. Iveta Gondášová na pozvanie Základnej školy na ul. Alexyho 1, Zvolen pripravila dva bloky interaktívnych prednášok pre 70 žiakov 4 A, B, C na tému: „Význam mlieka vo výžive detí“. Kreatívne práce detí zamerané na mlieko a jeho prínos mali dlhší časový priebeh. Obrovskú papierovú kravičku si deti v predstihu vlastnoručne vystrihli a spoločne vymaľovali. Bola súčasťou „Školskej farmy“ i s prinesenými plyšovými domácimi zvieratkami. Zdravotno - výchovné dopoludnie bolo obohatené vlastným odborným príspevkom žiakov v školskom rozhlase .

Úsek podpory zdravia v spolupráci s firmou LIND MOBLER Slovakia, s.r.o. Krupina a s oddelením hygieny výživy a oddelením preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie , 11.6.2014 pripravili spoločné zdravotno-výchovné dopoludnie priamo v uvedenej firme pre 14 vybraných pracovníkov stolárskej výroby. Okrem antropometrických ukazovateľov sme účastníkom merali krvný tlak, percento telesného tuku, index BMI, WHR. Z kapilárnej krvi sme stanovovali množstvo celkového cholesterolu a glukózu s cieľným poradenstvom na úpravu životosprávy. Zároveň skupina mužov zaradených do 3.stupňa práce vykonávanej v riziku hluku vyplňala dotazníky k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm E 200, E 203 kyselina sorbová – sorbany, E 210- E 213 kyselina benzoová – benzoany a E 952 cyklamáty. Zúčastnení respondenti boli rozdelení podľa vekových skupín 19-35 rokov a 36-54 rokov.

Počas projektu „ Nenič svoje múdre telo“ v ZŠ Kriváň sme pre 38 ôsmakov pripravili prednášku „Energetické nápoje,,. Od 13.-17.10.2014 prebiehala na základných školách zdravotno-výchovná aktivita „ Hovoríme o jedle“ – diskusia o potravinách a výžive . V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme pre 45 žiakov 3.ročníkov 6.ZŠ M.Rázusa, Zvolen pripravili prednášku “Prevencia zubného kazu“ v súvislosti s diabetom i stravovaním. V októbri počas Svetového dňa výživy prebiehala na SOŠHSaO vo Zvolene súťaž študentov „Zdravo a chutne“ v príprave netradičných pokrmov s ocenením najzdravších a najatraktívnejších.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Zvýšenie pohybovej aktivity

Úsek podpory zdravia v súvislosti s plnením aktivít k Svetovému dňu „ Pohybom ku zdraviu“ (10.5.) zrealizoval i participoval v priebehu mesiaca máj 2014 na viacerých zdravotno-výchovných akciách. Oslovili sme všetky materské , základné, stredné školy, obce, mestá a iné inštitúcie a organizácie v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby najmä 10.5.2014 sprístupnili svoje športoviská, telocvične, telovýchovné plochy s možnosťou aktívne sa zapojiť do projektu. Aktuálne informácie a výzvy k vlastným aktivitám spojeným s pohybom sme uverejnili na webovej stránke nášho úradu , informačnej tabuli i v telocvični RÚVZ Zvolen, ktorá bola zamestnancom sprístupnená počas celého mesiaca máj 2014.

V rámci kampane „Schody ako výzva“ ktorú realizujeme na RÚVZ Zvolen od roku 2009 môžu všetci zúčastníci o zdravý pohyb ignorovať výťah a využívať chôdzu po schodoch pre zlepšenie a udržanie telesnej kondície a tým zlepšovať i kvalitu duševného zdravia.

V mesiaci máj 2014 zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali turistický pochod v Zakopanom. V spolupráci s Mestom Zvolen – Odborom rozvoja mesta, oddelením kultúry a športových aktivít boli žiaci 1. stupňa základných škôl vo Zvolene a v Sliači zapojení do VIII. ročníka žiackej futbalovej ligy o putovný pohár primátora Mesta Zvolen. Súťaž prebiehala od 15.4. – 31.5.2014.

Mesto Sliač zrealizovalo 10.5.2014 „ Míľu pre mamu“ a „ Beh sliačskym chotárom“.

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v spolupráci s Mestom Krupina zorganizoval 13.5.2014 „Deň zdravia Mesta Krupina“, kde sme pre 23 zúčastníkov pripravili prednášku na tému „ Význam pohybu v každom veku“ a zúčastnícom sme vyšetrili celkový cholesterol a glukózu z kapilárnej krvi na prístroji Reflotrón. Merali sme aj antropometrické ukazovatele a krvný tlak. Akcia prebiehala za účasti regionálnej televízie KTV. Spracovaný videozáznam zo zdravotno-výchovného podujatia bol odvysielaný v pravidelných časových intervaloch i do odľahlých obcí. Takto sme zabezpečili formovanie zdravotného uvedomenia i u občanov so zdravotným znevýhodnením priamo u nich doma.

Na výzvu RÚVZ Zvolen o možnosti individuálne sa zapojiť do pohybových aktivít zareagovalo Gymnázium Ľ. Šúra vo Zvolene, ktoré nám zaslalo obsahlu fotodokumentáciu o vykonaných športových podujatiach pre rôzne vekové kategórie ľudí v priestoroch školy s pripomienkou, že v rámci výučby na škole telesná a športová výchova sa podľa nového školského vzdelávacieho programu zredukovala z 3 na 2 hodiny týždenne.

Materská škola Imatra 8 vo Zvolene nám zaslala fotodokumentáciu zo športového dňa detí 23.5.2014 s vlastným programom, muzikoterapiou a diskotékou pre škôlkárov.

Takmer všetky obce a mestá v regióne Zvolen, Detva, Krupina si pravidelne v jarných mesiacoch pripravujú vlastné športovo-pohybové aktivity a turistické podujatia. Občania Sielnice usporiadali 51. ročník pochodu Sielnica – Kremnica.

V priestoroch ZUŠ Zvolen je sprístupnené cvičenie jogy pre ženy v produktívnom veku, kde cvičia jedenkrát týždenne pod vedením odborníčky.

Jednota dôchodcov v Detve pripravila 23.5.2014 športový deň pre svojich seniorov.

Zamestnanci RÚVZ Zvolen absolvovali v októbri 2014 turistický pochod na Čertovu skalu v lokalite Budča. Od 15.9.-31.10.2014 v rámci Dní športu zamestnanci RÚVZ realizovali individuálne pohybové aktivity. Kampaň „Schody ako výzva“ sa realizuje na RÚVZ Zvolen od roku 2009 so snahou nepoužívať výťah, ale schody. Prednášky s problematikou zdravého životného štýlu a primeranej pohybovej aktivity sme novembri 2014 odprednášali na SZŠ vo Zvolene pre 23 študentov 1. ročníka a 21 študentov Gymnázia v Detve. Individuálne ciele poradenstvo smerované k náprave zlej pohybovej hygieny bolo poskytované priebežne i počas akcie MOST 2014 na SOŠHSaO vo Zvolene a počas Dní zdravia vo Zvolene a v Sliači, fy Continetal s.r.o. Zvolen a iných.

C) Tabak, alkohol, drogy Prevenia drogových závislostí

V mesiacoch január, február 2014 boli 2 zasadnutia pracovnej skupiny „Prevenia a riešenie závislostí“ v Meste Zvolen, ktorej sme členmi. Od roku 2014 sme začali 2. etapu spoločného riešenia danej problematiky. V spolupráci s Mestom Zvolen sme zainteresovaní v pokračovaní plnenia Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Zvolen na roky 2014-2020. Jedným zo sektorových dokumentov je aj problematika prevencie zakotvená v Priorite 4.2 Bezpečnosť obyvateľstva, Opatrenie 4.2.2 Zabezpečenie dostatočnej prevencie negatívnych spoločenských javov. Témou stretnutí je aj monitorovanie plnenie akčného plánu v oblasti prevencie k 30.6. a 31.12. daného roka a koordinácia spoločných aktivít.

V novootvorenom Mestskom centre prevencie vo Zvolene sa pravidelne stretávajú najmä mladí ľudia, PEER aktivisti, deti s poruchami správania, učenia, robia sa aktivity pre deti z náhradných rodín. Bedeker aktivít na rok 2014 je distribuovaný do poštových schránok obyvateľov Mesta Zvolen. Individuálne preventívne aktivity sa spracovávajú do ucelenej podoby na stránkach Zvolen-Stop-drogy.

Dva bloky interaktívnych prednášok zameraných i na prevenciu užívania tabaku, alkoholu a drog sme zrealizovali 11.2. 2014 pre 194 žiakov I. a II. stupňa Základnej školy vo Vígľaši. Školy majú vypracované vlastné preventívne plány a podľa potreby nás priebežne prizývajú prednášať v rámci kooperácie cez svojich koordinátorov prevencie v regióne Zvolen, Detva, Krupina.

V Marci 2014 v Podpolianskom osvetovom stredisku vo Zvolene sa konala výstava „Prečo som na svete rád“. Na základe prípisu HH UVZ SR OPZ/ 3811/8796/ 2014 zo dňa 29.4.2014 a v spolupráci s NOS Bratislava sme oslovili školy v regióne, aby sa zapojili do výtvarnej súťaže Celoslovenský protidrogový výtvarný projekt – kľúčový projekt Ministerstva kultúry SR k prevencii drogových závislostí jubilejný 20.ročník „Prečo som na svete rád/rada (1994 – 2014)“. Súťaž bola určená pre vekovú kategóriu detí vo veku 14 – 18 rokov s dôrazom na význam primárnej prevencie drogových závislostí so zameraním na legálne drogy (alkohol, tabak, lieky ...) a ilegálne drogy. Výsledky boli vyhlásené v júni 2014 pri príležitosti „ Medzinárodného dňa proti zneužívaniu drog a nezákonnému obchodovaniu s nimi“ v priestoroch NR SR.

S cieľom pôsobiť na vytváranie aktívneho protidrogového postoja u detí a v súvislosti s realizáciou aktivít k „ Európskemu týždňu boja proti drogám“ sme oslovili školy v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby sa zapojili do súťaže pre 7. ročníky ZŠ o „ Najlepšiu protidrogovú nástenku“. Verejnosť sme informovali aj na vývesnej tabuli RÚVZ Zvolen, webových stránkach úradu i v regionálnej tlači, kde vyšiel článok na danú tému.

Naši žiaci zo ZŠ Detvianska Huta a Hontianske Moravce postúpili do Celoslovenského kola súťaže.

Svetový deň bez tabaku (31.5.) sme si pripomenuli jednak formou výzvy pre fajčiarov z radov zamestnancov RÚVZ Zvolen aby sa aspoň počas tohto dňa vzdali cigarety.

V spolupráci s vedením ŽSR vo Zvolene a s VŠZP a.s. pobočka Zvolen sme pripravili pre verejnosť zdravotno-výchovné dopoludnie v priestoroch Železničnej stanice vo Zvolene so zameraním na zvýšenie zdravotného uvedomenia občanov o škodlivosti fajčenia spojeného s meraním obsahu oxidu uhoľnatého vo výdychu u náhodilých fajčiarov (17). Cestujúca verejnosť s vekovým priemerom 52,5 roka mala možnosť dať si preveriť aj vybrané ukazovatele funkcie pľúc spirometrom (4). Záujemcom sme merali aj krvný tlak. Spolu sme vyšetrili 51 dospelých 25 mužov a 26 žien z toho sme zaznamenali 19 fajčiarov. Dôležitosť prevencie fajčenia sme priblížili aj cestujúcim žiakom (27) v sprievode pedagógov, všetci dostali edukačné materiály. Zastavili sa pri nás cestujúci zo Zvolena, Žiaru nad Hronom, Banskej Bystrice, Sliača, Litavy, Veľkého Krtíša, Šurian, Rožňavy, Krupiny, Banskej Štiavnice, Detvy, Kriváňa. Najviac fajčili ľudia pracujúci na zmeny z radov železničiarov, ženy nevynímajúc. Informácie o akcii sme zverejnili na webových stránkach RÚVZ Zvolen a priebežne boli cestujúci informovaní aj formou letákov a vyhlasovaním staničnou zvukovou technikou.

Verejnosť sme informovali aj formou článku „Tabak smrteľný v každej podobe“, ktorý bol umiestnený na informačnej tabuli RÚVZ Zvolen a na webe. Pod týmto heslom sa niesol tohoročný Svetový deň bez tabaku.

V októbri 2014 sme na SOŠHSaO vo Zvolene zrealizovali zdravotno-výchovné dopoludnie pre 49 študentov so zameraním sa na meranie obsahu CO vo výdychu na prístroji smokerlyzér. Zároveň odznela prednáška s besedou na tému „Riziká fajčenia“.

V októbri 2014 sme sa zúčastnili na projekte „Nenič svoje múdre telo“ v ZŠ Kriváň kde sme 46 žiakom 8.-9.ročníkov merali obsah CO vo výdychu na smokerlyzéry. Počas tejto akcie sme pre 46 žiakov ZŠ Kriváň pripravili prednáškové bloky o Prevencii a škodlivosti fajčenia.

V novembri 2014 bola Mgr. Iveta Gondášová pozvaná do odbornej poroty kvízu „Drogy, to teda nie!“ pre žiakov základných škôl vo Zvolene v spolupráci s Krajskou knižnicou vo Zvolene. Jednotlivé súťažné kolá boli venované literárnym dielam, drogám v hudbe.

Podpora nefajčenia a abstinencie

Mgr. Iveta Gondášová sa 17.3.2014 zúčastnila ako členka poroty na Kvíze zvolenských stredoškôľakov „Drogy to teda nie“, ktorý pravidelne usporadúva Krajská knižnica Ľ. Štúra vo Zvolene.

MUDr. Peter Reinhardt 15.3.2014 edukoval o škodlivosti fajčenia 12 študentov SZŠ vo Zvolene a zároveň absolvovali aj merania obsahu CO vo výdychu, zaznamenal 3 fajčiarov s nameranými hodnotami 17, 12, 10 ppmCO.

28.3.2014 sa Mgr. Iveta Gondášová zúčastnila zdravotno-výchovnej akcie na SOŠHSaO vo Zvolene, kde v rámci prednášky na tému „Psychohygiena“ edukovala 35 študentov 4. ročníka odboru kuchár, čašník, kozmetička.

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene, Nádvorná 12 v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene v čase od 15.3.-30.6.2014 zintenzívil edukáciu žiakov stredných škôl a gymnázií v regióne Zvolen, Detva, Krupina so zameraním sa na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov vo veku 15-19 rokov. Zamerali sme sa na formovanie životného štýlu mladých aj z hľadiska dopravných úrazov. Organizátorom projektu bol Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky, Bratislava. Hlavnou protagonistkou posolstva „Bezpečný návrat domov“ bola speváčka Celeste Buckingham.

Oslovili a vyzvali sme k spolupráci všetky (19) stredné školy a gymnáziá v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby sa do projektu zapojili a využili našu ponuku zdravotno-výchovných podujatí spojených s prednáškami na tému prevencie a rizík alkoholu v súvislosti s dopravným správaním. Informáciu o kampani sme zverejnili v regionálnej tlači a na webových stránkach nášho úradu. Propagačný materiál (plagáty) spolu s listom pre riaditeľov sme rozdistribuovali podľa rozdeľovníka na jednotlivé školy v zmysle usmernenia UVZ SR

v Bratislave. Pripravili sme informačný panel o kampani i s posolstvom hlavnej protagonistky Celeste Buckingham v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene sme programy s prednáškami v školách obohatili i o možnosť prakticky si vyskúšať okuliare navodzujúce stav opitosti s 1,5 promile alkoholu. Študenti túto zážitkovú formu prevencie alkoholizmu uvítali. So záujmom besedovali s policajným inšpektorom p. Jozefom Michalíkom i na tému dopravných predpisov.

Odprezentovali sme prednáškové bloky v priestoroch RÚVZ Zvolen pre 73 študentov a pedagógov 2. a 3. ročníka SZŠ Zvolen a opakovane sme navštívili SOŠHSaO vo Zvolene, kde sme edukovali 161 študentov 1. a 2. ročníkov v učebnom odbore kozmetička, kadernička, kuchár, čašník, cukrár, servírka. Spolu bolo v priebehu marca – mája 2014 edukovaných 234 študentov. Informácie o uskutočnených aktivitách boli uverejnené v článku „Bezpečný návrat domov“ v Infolistoch Mestského úradu Zvolen č.2/2014 i na webových stránkach [clanok-zvolen-infonoviny-jun-2014](#).

Vzhľadom na dobrú spoluprácu s Mestskou políciou vo Zvolene a nepokrytie všetkých škôl k 30.6.2014 chceme podľa možnosti v spoločných aktivitách pokračovať i po skončení trvania kampane. Správu – odpočet aktivít s fotodokumentáciou a videozáznamami sme odoslali v júni 2014 na UVZ SR Bratislava.

Zapojili sme sa do riešenia štúdie TOHES (Tobacco and Health Educational Survey) s cieľom zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospelaj populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospelaj populácie. Gestorom úlohy je RÚVZ Banská Bystrica, kde sme v novembri 2014 zaslali 103 vyplnených dotazníkov za spádové územie RÚVZ Zvolen.

Pokračovali sme napĺňaním Kampane „Bezpečný návrat domov“ v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene. V novembri 2014 sme navštívili Gymnázium v Detve, kde počas Dní vedy a poznania odzneli dva prednáškové bloky s tematikou alkoholizmu a jeho zdravotných rizikách s možnosťou vyskúšania si okuliarov navodzujúcich stav opitosti. Edukovaných bolo 44 zmiešaných skupín gymnazistov z 1.,2.,3.,4. ročníka.

Základná škola v Pliešovciach nás pozvala zapojiť sa aktívne do „Dúhových dní“ v novembri 2014, ktoré sú tradične venované prevencii drogových závislostí. Počas 2 blokov prednášok sme edukovali 46 žiakov 2. stupňa ZŠ i s možnosťou sledovania zdravotno-výchovného filmu „Kým stúpa dym“. Pracovne sme sa zúčastnili VI. ročníka Detskej konferencie „Križovatky šťastia 2014“ dňa 20.11.2014 v aule ZŠ, Námestie mládeže 587/17 vo Zvolene. Podujatie zastrešovalo Centrum pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie vo Zvolene, Podpolianske osvetové stredisko vo Zvolene, SCVČ a SZUŠ Heuréka pod záštitou Mesta Zvolen. Konferencia upriamovala pozornosť na súčasné problémy mladých ľudí s témou podujatia „Pokušenia súčasnosti“. Preventívna akcia s 110 účastníkmi bola určená pre žiakov 7. Ročníkov ZŠ, ich učiteľov a dospelých, ktorí aktívne pracujú s deťmi a mládežou. Program si žiaci obohatili vlastnými, aktuálnymi scénkami, prezentáciami s peer-aktivistami, lektorskými vstupmi. V prestávke sme zmerali 30 záujemcom obsah CO vo výdychu smokerlyzérom. Súčasťou podujatia bola prezentácia kníh Krajskej knižnice L. Štúra vo Zvolene a vedomostný kvíz.

V novembri sme na pozvanie Mestského kultúrneho centra v Sliači pripravili pre 77 žiakov 8.A, 8.B., 9.A, 9.B ZŠ A. Sládkoviča v Sliači sériu prednášok s premietaním filmu k téme „Riziká fajčenia“. V decembri 2014 Mgr. Iveta Gondášová odprednášala pre 35 žiakov 8.a 9. ročníkov ZŠ v Slatinských Lazoch na tému „Význam prevencie alkoholizmu a jeho riziká“.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky

Pracovné prostredie

V spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave a Akademickým centrom výskumu autizmu (ACVA) prebiehali v priestoroch ambulancie Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen pracovné aktivity výskumného tímu pod vedením MUDr. Kataríny Babinskej zamerané na výskum, diagnostiku a liečbu autistických detí. Hostujúci tím odborníkov pripravil pre zamestnancov RÚVZ Zvolen v júni 2014 aj odbornú prednášku na tému „Autizmus“.

V mesiaci apríl 2014 sme s mobilnou poradňou zdravia navštívili firmu Globus s.r.o., Lieskovská cesta Zvolen, kde sme 16-tim zamestnancom vyšetrili vybrané biochemické parametre kapilárnej krvi na prístroji Reflotrón. V apríli sme navštívili aj Regionálnu veterinárnu a potravinovú správu vo Zvolene kde sme vyšetrili celkový cholesterol, cukor a zmerali krvný tlak 13-tim záujemcom.

11.6.2014 sme v spolupráci s oddelením Preventívneho pracovného lekárstva a toxikológie a oddelením Hygieny výživy RÚVZ Zvolen navštívili s mobilnou poradňou zdravia firmu LIND MOBLER s.r.o. v Krupine, kde sme sa zamerali na skríning rizikových faktorov KVO a metabolických porúch u 14-tich zamestnancov vykonávajúcich prácu v riziku hluku – stolárov. Záujemcovia vyplňali dotazníky k monitoringu spotreby vybraných prídavných látok a aróm na rok 2014. Vo firme LIND MOBLER s.r.o. Krupina je zamestnaných 414 pracovníkov z toho 228 žien a 186 mužov. Väčšina opýtaných fajčiarov uvádzala ako príčinu fajčenia prácu na zmeny. Jeden zamestnanec mal v osobnej anamnéze DM 1. Spoločným cieľom akcie bolo okrem iného znížiť zdravotné riziká zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce a poskytnutie poradenstva s cieľenými intervenciami na podporu zdravia.

V septembri sme pokračovali v spolupráci s Lekárskou fakultou Univerzity Komenského v Bratislave a Akademickým centrom výskumu autizmu (ACVA). V priestoroch ambulancie Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen pokračovali pracovné aktivity výskumného tímu pod vedením MUDr. Kataríny Babinskej zamerané na výskum, diagnostiku a liečbu autistických detí.

Životné prostredie

Pri príležitosti Svetového dňa životného prostredia (5.6.2014) sme pripravili vo vstupných priestoroch RÚVZ Zvolen informačný panel s aktuálnou tematikou.

V spolupráci so VŠZP a.s. pobočka Zvolen, 1. ZŠ v Krupine a OZ Europacolon, Cukrová 14, Bratislava sme sa spolupodieľali na zabezpečovaní akcie „Črevotour“, ktorá bola 16.5.2014 v Krupine. Cieľom akcie bolo okrem iného podporiť boj proti rakovine hrubého čreva a konečníka.

Podobnú zdravotno-výchovnú akciu sme podporili a uskutočnili 20.6.2014 v Špecializovanom liečebnom ústave Marína š.p. Kováčová, kde sme okrem iného robili skríning rizikových faktorov KVO u 43 zamestnancov liečebne. Športovo-zdravotné dopoludnie bolo obohatené i o rozdávanie testovacích súprav na okultné krvácanie.

V decembri sme navštívili fy Mestské Lesy s.r.o. Krupina, kde sme vyšetrili z kapilárnej krvi vybrané rizikové faktory KVO 15 záujemcom lesných robotníkov a technikov s poskytnutím cieľeného individuálneho poradenstva k úprave životosprávy.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení

Zvyšovanie zdravotného uvedomenia a formovanie životného štýlu najmä mladých ľudí sme realizovali formou „Dní otvorených dverí“ na RÚVZ vo Zvolene. V priebehu 1. polroka 2014 našu Poradňu zdravia navštívilo 45 študentov 2. ročníkov SZŠ Zvolen. Skrining KVO u pedagógov a vybraných žiakov sme spojili s exkurziou a výkladom práce v poradni zdravia. Bloky prednášok na tému „Primárna prevencia v kontexte verejného zdravotníctva“ obohatila Mgr. Iveta Gondášová o interaktívne zážitkové podujatia smerované na antidoping v súčinnosti s premietaním videozáznamov a odkazmi známych osobností „Ži zdravo, nekľam sám seba“.

MUDr. Peter Reinhardt v rámci výučby na SZŠ vo Zvolene formoval cca 70 študentov so zameraním sa na elimináciu šírenia infekčných prenosných ochorení, očkovanie. Zdravotnú osvetu „Očkovanie, infekčné choroby“ šírili i cez prednášky pre cca 119 účastníkov Opatrovateľského kurzu, ktorý usporadúval Územný spolok SČK vo Zvolene.

V týždenníkoch MY Zvolensko, Detsviasky aperitív a Hont bol uverejnený článok MUDr. Petra Reinhardta „Očkovanie chráni život a zdravie“.

V 1. polroku 2014 bolo evidovaných päť epidémií v okrese Zvolen: Salmonelóza zo zemlovky pripravenej v prevádzke kuchyne NsP Zvolen, jedna rodinná epidémia Salmonelózy, jedna epidémia Norovírusová na internom oddelení NsP Zvolen, jedna epidémia Norovírusová v DD a SS Zvolenská Slatina, V okrese Krupina bola rodinná epidémia Salmonelózy. V 2. polroku 2014 pribudli v okrese Zvolen 4 epidémie z toho 3 rodinné a to 2 Salmonelózové, 1 Campylobacterová. V Kúpeľoch Sliač bola jedna kultivačne negatívna epidémia. V okrese Detva bola 1 rodinná epidémia Salmonelózy. Vykonané boli príslušné protiepidemické opatrenia.

V júni 2014 nás navštívil za účelom nadviazania spolupráce s Platformou na podporu zdravia znevýhodnených skupín, Šafárikovo námestie 2, Bratislava koordinátor asistentov osvetu zdravia Ing., Mgr. Jozef Pišta z Banskej Bystrice. Poskytli sme mu rôzne edukačné materiály pre marginalizované skupiny obyvateľstva napr. letáky v Rómskom jazyku, očkovací kalendár, infekčné hepatitídy, svrab, ako prestať s fajčením a iné. Cieľom projektu má byť i zníženie výskytu infekčných ochorení u detí i dospelých (Hepatitída A, Svrab, Tuberkulóza) a zvýšenie informovanosti a poradenskej činnosti o podpore zdravia (preočkovanosť detí, dospelých, percentuálny podiel návštev detí i dospelých na preventívnych prehliadkach), zlepšenie úrovne osobnej a komunálnej hygieny, zvýšenie úrovne zdravotného uvedomenia a zodpovednosti za vlastné zdravie a iné. Projekt má byť podľa uvedených informácií dotovaný z prostriedkov Európskej únie. Hlavná koordinátorka projektu PPZZS RNDr. Zuzana Pálošová, PhD. A výkonný tajomník PPZZS Mgr. Michal Kubo, Šafárikovo námestie 2, Bratislava v spolupráci s oslovanými partnermi by mali spoločne dosiahnuť zlepšenie zdravotného stavu obyvateľov vylúčených lokalít. Koordinátor tohto projektu spolupracoval v júni 2014 s oddelením Epidemiológie RÚVZ Zvolen pri koordinácii opatrení na likvidáciu šírenia TBC vo Veľkej Lúke. Cieľom aktuálnych aktivít koordinátora je pomoc pri zabezpečovaní prívodu pitnej vody, oprave kanalizácie a likvidácii komunálneho odpadu v lokalite Pustý Hrad vo Zvolene.

Úsek podpory zdravia zabezpečil e-mailové šírenie letáku „Ako sa chrániť pred kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťami“ a informácie k danej problematike sme umiestnili na webovej stránke nášho úradu.

Mgr. Iveta Gondášová odprednášala na Špeciálnej základnej škole vo Zvolene tému „Pedikulóza“ pre 28 žiakov 7.A, 8.A, 9.A triedy. Počas zdravotno-výchovného dopoludnia mali žiaci možnosť vidieť filmové ukážky, praktické postupy odšívavovania s prezentáciou špeciálnych prípravkov na ničenie vši a správnu osobnú hygienu doma v škole i mimo nej. Pedagógovia umožnili žiakom pozorovať živú voš a jej vajíčka pod školským mikroskopom.

9.1.1 Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

V roku 2014 sa úloha na RÚVZ Zvolen nerealizovala.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

V súčinnosti so Strednou odbornou školou hotelových služieb a obchodu vo Zvolene sme 12. a 13.2.2014 vyšetřili 30 zamestnancov školy v rámci skríningu KVO a určenia osobného rizikového skóre KVO. Väčšinu pedagógov tvorili ženy stravujúce sa v zamestnaneckej jedálni s možnosťou výberu stravy. Napriek tomu značná časť záujemcov o vyšetřenie základných biochemických parametrov kapilárnej krvi si i napriek nezistenej nadváhe alebo obezite nechávala dovážať špeciálnu stravu s nižším energetickým obsahom živín.

Mgr. Iveta Gondášová v priebehu mesiaca február 2014 navštívila ZŠ vo Vígľáši kde v dvoch blokoch prednášok zameraných na formáciu životného štýlu detí 1. a 2. stupňa ZŠ priblížila i správne stravovacie návyky školákov. Edukovaných bolo 194 žiakov. 14.2.2014 sme vyšetřili na ZŠ Vígľáš 15 pedagógov (žien) so zameraním na skrínung KVO a včasný záchyt metabolického syndrómu. Väčšina opýtaných uvádzala prítomnosť pracovného stresu.

18.2. sme v spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen navštívili KD v Lieskovci kde seniori (15) okrem prednášky Mgr. Ivety Gondášovej „ Psychohygiena“ ,vyšetřenia celkového cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi ,absolvovali aj merania skladby tela na špeciálnej váhe s poradenstvom. V ten istý deň tieto merania absolvovalo aj 12 zamestnancov RÚVZ Zvolen.

26.2.2014 sme navštívili s mobilnou PZ 17 učiteľov na 9. ZŠ Zvolen, ktorým sme robili kontrolné vyšetřenia po roku 2013 a to celkový cholesterol a glukózu včítane antropometrických ukazovateľov. Niektoré kontrolné merania potvrdili úbytok telesnej hmotnosti zainteresovaných oproti roku 2013.

28.2.2014 v spolupráci so školskou psychologičkou SOŠHSaO vo Zvolene Mgr. Vierou Piatrovovou odzneli dva bloky prednášok „ GLOBEZITA“ Mgr. Ivety Gondášovej pre 32 študentov a 4 pedagógov 2 N a 2 A tunajšej školy. Následne 7.3.2014 ďalšie dva bloky prednášok „ GLOBEZITA“ pre 35 študentov a 2 pedagógov 2A a 2K. Súčasťou zážitkového dopoludnia bola diskusia spojená s meraním percenta telesného tuku u 14 –tich dobrovoľníkov. V rámci spolupráce s LF UK Bratislava nás navštívila v záujme výskumu autistických detí pracovná skupina odborníkov pod vedením MUDr. Kataríny Babinskej, ktorá zamestnancom RÚVZ Zvolen v júni 2014 na pracovnom seminári priblížila okrem iného i problematiku užívania probiotík v súvislosti s autizmom u detí.

Mgr. Iveta Gondášová sa v máji 2014 zúčastnila zdravotno-výchovnej akcii na Špeciálnej základnej škole vo Zvolene, kde pripravila dva bloky interaktívnych prednášok so zameraním na správne stravovacie návyky detí 1. a 2. stupňa ZŠ (31). V rámci edukácie verejnosti sme pripravili v priestoroch RÚVZ Zvolen informačné nástenky na tému „Zdravá strava „.

V roku 2014 navštevovali PZ v rámci úpravy telesnej hmotnosti 2 klientky s cieľom znížiť svoju telesnú hmotnosť. Okrem pravidelných kontrol záujemkýň v PZ a priebežných meraní sme poskytovali poradenstvo aj prostredníctvom e-mailov a telefonicky. Klientka bola formovaná v spoločnom záujme aj cez svojho všeobecného lekára a odoslaná na odbornú edukáciu LTV a RHB v mieste bydliska.

Cielené poradenstvo k úprave životosprávy sme poskytovali priebežne počas hromadných zdravotno-výchovných akcií Dni zdravia, Európsky deň ústneho zdravia i počas výjazdov do jednotlivých firiem a podnikov v spádovom území RÚVZ Zvolen.

Mgr. Iveta Gondášová sa trikrát aktívne zúčastnila odborných stretnutí s témou Úprava telesnej hmotnosti s vlastnými skúsenosťami v práci PZ. Nadviazali sme spoluprácu aj so

súkromným sektorom poskytujúcim platené služby záujemcom o chudnutie fy Medilife Zvolen za účelom výmeny skúseností a nový pohľad na problematiku obezity.

V sobotu 16.8.2014 sa Mgr. Iveta Gondášová zúčastnila odborného kongresu OZ Šanca pre pečeň v Kúpeľoch v Sliachi. Celodenná akcia bola venovaná aj verejnosti s množstvom odborných prednášok lekárov a iných špecialistov v problematike obezity. Témou podujatia bola „Pečeň, obezita, zdravie“.

Mgr. Iveta Gondášová odprednášala tému „Energetické nápoje“ pre 36 detí 6.A, 6.C na 3. ZŠ Zvolen.

9.2.1 Vyzvi srdce k pohybu – Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

V roku 2014 sa uvedená kampaň neorganizovala.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014

Úsek podpory zdravia pri RÚVZ Zvolen v spolupráci so ŽSR Zvolen a VŠZP a.s. Zvolen pripravili 30.5.2014 pre širokú verejnosť spoločný Event so zameraním sa na zlepšenie informovanosti o nepriaznivých zdravotných následkoch fajčenia v každom a najmä mladom veku. Cieľom všetkých bolo a je chrániť najmä deti a mládež pred účinkami aktívneho i pasívneho fajčenia na organizmus.

V priestoroch osobnej železničnej stanice vo Zvolene sme záujemcom poskytli bezplatné vyšetrenie obsahu CO vo výdychu na prístroji smokerlyzér s odborným poradenstvom na odvykanie od fajčenia, meranie funkcií pľúc spirometrom i meranie krvného tlaku.

Pri stánku s propagačným materiálom sa zastavovali aj deti v sprievode pedagógov a náhodní cestujúci i napriek chladnému a daždivému počasiu. Protifajčiarska tematika možno aspoň krátkodobo zarezonovala u všetkých, ktorým bola určená .

MUDr. Peter Reihhardt edukoval cca 70 študentov SZŠ Zvolen o škodlivosti fajčenia s možnosťou zmerania obsahu CO vo výdychu priebežne počas vyučovania na SZŠ Zvolen.

Aktivity zamerané na znižovanie počtu fajčiarov realizujeme aj formou spolupráce s Mestom Zvolen počas Dní zdravia a a v rámci kalendára podujatí Mesta Zvolen cez Stratégiu riešenia závislostí i v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene, školskými koordinátormi prevencie v regióne Zvolen, psychológmi a inými odborníkmi.

V septembri 2014 sme dávali odpočet na UVZ SR Bratislava ku kontrole fajčenia v období od 1.1.2014 -17.9.2014 kde konštatujeme, že RÚVZ Zvolen v danom období nerealizoval správne konanie v zmysle zákona NR SR 377/2004 Z.z. o ochrane nefajčiarov.

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „ Prestaň a vyhraj“

V roku 2014 sa súťaž neorganizovala.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunít na Slovensku na roky 2009 – 2015

RÚVZ so sídlom vo Zvolene nebol do riešenia tejto úlohy zaradený.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v SR

Regionálny s úrad verejného zdravotníctva so sídlom vo Zvolene, Nádvojná 12 v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene v čase od 15.3.-30.6.2014 zintenzívnil edukáciu žiakov stredných škôl a gymnázií v regióne Zvolen, Detva, Krupina so zameraním sa na prevenciu rizík užívania alkoholu a dopravné správanie adolescentov vo veku 15-19 rokov.

Oslovili a vyzvali sme k spolupráci všetky (19) stredné školy a gymnáziá v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby sa do projektu zapojili a využili našu ponuku zdravotno- výchovných podujatí spojených s prednáškami na tému prevencie a rizík alkoholu v súvislosti s dopravným správaním. Informáciu o kampani sme zverejnili v regionálnej tlači a na webových stránkach nášho úradu. Propagačný materiál (plagáty) spolu s listom pre riaditeľov sme rozdistribuovali podľa rozdeľovníka na jednotlivé školy v zmysle usmernenia UVZ SR v Bratislave. Pripravili sme informačný panel o kampani i s posolstvom hlavnej protagonistky Celeste Buckingham v priestoroch RÚVZ Zvolen.

V spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene sme programy s prednáškami v školách obohatili i o možnosť prakticky si vyskúšať okuliare navodzujúce stav opitosti s 1,5 promile alkoholu. Študenti túto zážitkovú formu prevencie alkoholizmu uvítali. So záujmom besedovali s policajným inšpektorom p. Jozefom Michalíkom i na tému dopravných predpisov.

Odprezentovali sme prednáškové bloky v priestoroch RÚVZ Zvolen pre 73 študentov a pedagógov 2. a 3. ročníka SZŠ Zvolen a opakovane sme navštívili SOŠHSaO vo Zvolene, kde sme edukovali 161 študentov 1. a 2. ročníkov v učebnom odbore kozmetička, kaderníčka, kuchár, čašník, cukrár, servírka. Spolu bolo v priebehu marca – mája 2014 edukovaných 234 študentov. Informácie o uskutočnených aktivitách boli uverejnené v článku „Bezpečný návrat domov“ v Infolistoch Mestského úradu Zvolen č.2/2014 i na webových stránkach [clanok-zvolen-infonoviny-jun-2014](#).

Aj v 2.polroku 2014 sme pokračovali sme naplňaním Kampane „Bezpečný návrat domov“ v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene. V novembri 2014 sme navštívili Gymnázium v Detve, kde počas Dní vedy a poznania odzneli dva prednáškové bloky s tematikou alkoholizmu a jeho zdravotných rizík s možnosťou vyskúšania si okuliarov navodzujúcich stav opitosti. Edukovaných bolo 44 zmiešaných skupín gymnazistov z 1.,2.,3.,4. ročníka.

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Už od roku 1996 sa každý druhý marcový týždeň v roku konajú v mnohých krajinách sveta tisícky osvetových podujatí na tému mozog, jeho činnosť, výkonnosť, fungovanie, ale aj zlyhávanie. Svet pozná túto akciu pod názvom Brain Awareness Week, u nás je známa ako Týždeň mozgu. Do akcie sa na podnet PZ pri RÚVZ Zvolen zapojila svojimi aktivitami a konkrétnymi prácami aj ZUŠ Nádvojná 10, Zvolen, 9. ZŠ, Zvolen. Všetci zamestnanci RÚVZ Zvolen v rámci TM 2014 vyplňali pracovné listy so zameraním na tréning mozgu. Pripravili sme aj zdravotnícku osvetu cez webové stránky úradu.

V spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen sme vo februári 2014 navštívili 15 seniorov v KD Lieskovec, kde Mgr. Iveta Gondášová odprednášala tému „Psychohygiena“. Účastníkom sme vyšetřovali vybrané biochemické parametre kapilárnej krvi včítane skladby tela. V rámci „Týždňa mozgu“ sme 11.3.2014 navštívili s PZ 17 seniorov v KD 3 v Detve, kde Mgr. Iveta Gondášová odprednášala prítomným tému „Aktívne starnutie“. Každý účastník sa v rámci zdravotno-výchovného dopoludnia zapojil do riešenia rozdaných hlavolamov so zameraním sa na tréning mozgu. Počas akcie sme záujemcom vyšetřili vybrané biochemické parametre krvi, včítane antropometrie a cieleného poradenstva k úprave životosprávy vo vyššom veku.

V priestoroch RÚVZ Zvolen sme pripravili informačný panel k téme týždeň mozgu. Oslovili sme ZŠ,MŠ, ZUŠ v regióne Zvolen, Detva, Krupina, aby sa aktívne v rámci vlastných možností zapojili do týždňa mozgu.

Podľa informácií Ing. Marcely Priadkovej koordinátorky TM na IX. ZŠ vo Zvolene si vybraní pedagógovia trénovali pamäť vypracovávaním špeciálnych pracovných listov.

26.2.2014 sme na uvedenej škole s PZ vyšetřili 17 pedagógom vybrané biochemické parametre kapilárnej krvi prístrojom Reflotrón.

Mgr. Iveta Gondášová oslovila Centrum Memory v Bratislave a Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť v Bratislave za účelom zaslania odborných materiálov k problematike duševného zdravia, ktoré sme následne distribuovali počas prednášok a zdravotno-výchovných podujatí v Kluboch dôchodcov v našom regióne.

V októbri 2014 sme pre 30 členov Okresnej rady Jednoty dôchodcov v Krupine pripravili prednášku na tému „Osteoporóza“ s besedou a vyplňaním 60 dotazníkov k danej problematike. 30 dotazníkov sme spracovávali v programe Epiinfo a zaslali na ďalšie spracovanie na UVZ SR v Bratislave, ďalších 30 dotazníkov si záujemcovia spracovávali doma v rámci selfmonitoringu a prevencie osteoporózy.

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast

V nadväznosti na minulé roky Poradňa zdravia pri RÚVZ Zvolen v spolupráci s Mestom Zvolen, VŠZP a.s., pobočka Zvolen a SČK územným spolkom Zvolen sa opätovne zapojili svojimi činnosťami do Svetového dňa zdravia . Našou spoločnou snahou bolo zistiť a pozitívne ovplyvniť rizikové faktory zdravia, a tým preventívne pôsobiť proti možnému vzniku a rozvoju najmä chronických neinfekčných ochorení.

Ústrednou témou tohtoročného Svetového dňa zdravia boli „Choroby prenášané vektormi“ s Mottom kampane „Malý živočích, veľká hrozba, naučme sa chrániť“.

O význame prevencie sa nechalo presvedčiť množstvo detí a dospelých, ktorí si 9. apríla v priestoroch Mestského úradu vo Zvolene nechali urobiť vyšetrenie celkového cholesterolu a cukru z kapilárnej krvi. Vyšetrenie bolo zdarma a bez objednania. Študenti a žiaci prejavili záujem o prednášky MUDr. Petra Reinhardta na tému „Nefajčiť je moderné“ s možnosťou zmerania obsahu CO vo výdychu. Súčasne v priestoroch MsÚ Zvolen boli priebežne zúčastneným sprístupnené živé vstupy pre nácvik poskytovania prvej pomoci. Všetci záujemcovia mali pripravené občerstvenie vo forme ovocia a zeleniny, každý si odniesol i edukačné materiály. Žiaci prvého stupňa a žiaci piateho ročníka druhého stupňa ZŠ Námestie mládeže 17, Zvolen na hodinách výtvarnej výchovy v týždni medzi 10-16 marcom 2014 rôznymi technikami kreslili mozog a jeho časti. Určovali a popisovali funkciu jednotlivých častí mozgu. Na ich výkresoch boli časti mozgu farebne oddelené a na každom výkrese pripísané čo všetko mozog dokáže. Tak sa žiaci oboznámili s významom a dôležitosťou mozgu. Žiaci siedmeho ročníka na hodinách biológie preberali stavbu a činnosť mozgu. Žiaci ôsmeho a deviatego ročníka si pripravili a v tomto týždni odprezentovali prezentácie na tému "Alzheimerova choroba". Žiaci vo svojich prácach poukázali najmä na príznaky začínajúcej choroby, jej priebeh a rôzne vekové kategórie pacientov, diagnostiku a tiež spôsoby liečenia. Priblížili si možnosti významu prevencie už v detskom veku.

Alena Klimová dipl. A.h.e sa pravidelne zúčastňuje stretnutí Dorastovej komisie a Mgr. Iveta Gondášová Sociálno-zdravotnej komisie pri Územnom spolku SČK pobočka Zvolen.

V rámci prevencie antidopingu na školách sa na RÚVZ Zvolen počas roka 2014 počas Dní otvorených dverí edukovalo 4.4.2014 23 žiakov SZŠ Zvolen, 15.4.2014 12 študentov SZŠ Zvolen, 29.4.2014 10 študentov tej istej školy. Mgr. Iveta Gondášová počas týchto dní odprednášala tému „Primárna prevencia v práci verejných zdravotníkov“ v spojitosti s exkurziou študentov SZŠ do poradne zdravia o vybraných pedagógov a žiakov sme zrealizovali skrining KVO. Zo spoločných stretnutí so študentmi i s verejnosťou sme pripravili v priestoroch RÚVZ Zvolen obsiahlu informačnú kampaň o našej práci. Propagáciu práce úradov verejného zdravotníctva sme riešili i formou vývesných dokumentov v galérii pri PZ Zvolen.

Mgr. Iveta Gondášová na pozvanie vedenia ZŠ v Slatinských Lazoch navštívila žiakov 8. ročníka ZŠ a v sprievode pedagógov pripravila zdravotno-výchovné podujatie s prednáškou „Telesné a duševné zdravie“ v rámci formovania morálnych hodnôt detí. 30.4.2014 sme 13 učiteľom robili skrining KVO a konzultácie vo cielených spoločných aktivitách v pokračovaní prevencie vzájomného šikanovania medzi deťmi v rizikových kolektívoch. V spoločných aktivitách budeme podľa potreby pokračovať i naďalej. Mgr. Iveta Gondášová 12.5.2014 na pozvanie navštívila 6.ZŠ vo Zvolene a v rámci interaktívneho dopoludnia pripravila 2 bloky prednášok na tému „Rodina a zdravie“ pre 44 žiakov 7.A, a 7.B triedy. V rámci zážitkových aktivít sa deti formovali i v prevencii šírenia infekčných ochorení. V spolupráci s VŠZP a.s. pobočka Zvolen a 1.ZŠ Krupina a sme sa spolupodieľali na akcii Črevotour 16.5.2014 v Krupine ktorej sa zúčastnili všetci žiaci a študenti škôl v Krupine za účelom prevencie rakoviny hrubého čreva a konečníka. Podobná zdravotno-výchovná akcia prebiehala 20.6.2014 v ŠLÚ KL Marína š.p. Kováčová. Mgr. Iveta Gondášová odprednášala na Špeciálnej základnej škole vo Zvolne tému „Pedikulóza“ pre 28 žiakov 7.A, 8.A., 9.A triedy. Počas zdravotno-výchovného dopoludnia mali žiaci možnosť vidieť filmové ukážky a živé postupy odšivavovania s prezentáciou špeciálnych prípravkov na ničenie vši a správnu osobnú hygienu doma v škole i mimo nej. Pedagógovia využili pri edukácii žiakov školský mikroskop k praktickým ukážkam živej vši a jej vajčiek. Deti živo diskutovali.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena

Oddelenie hygieny detí a mládeže priebežne v rámci ŠZD v MŠ v regióne Zvolen, Detva, Krupina zabezpečuje plnenie danej úlohy a formáciu detí v spolupráci s ich pedagógmi. V priestoroch RÚVZ Zvolen je stála expozícia i s fotodokumentáciou pre verejnosť s tematikou stomatohygieny t.j. odovzdávanie informácií a dentálnom zdraví cez rodičov k deťom.

V rámci Európskeho dňa ústneho zdravia sme zorganizovali na RÚVZ Zvolen Deň otvorených dverí spojený s prednáškou na tému „Prevencia zubného kazu“ pre 45 žiakov 3.ročníkov 6.ZŠ M. Rázusa, Zvolen. Zážitkové podujatie sme obohatili o premietanie videa „Veselé zúbky“ s inštruktážnym nácvikom správneho čistenia detského chrupu. Hravým, nenúteným spôsobom cez hudobný a spevácky prejav detí sme formovali ich postoj k dentálnemu zdraviu. Deti sme edukovali aj cez model bábkky Adamka spojený s ukážkami detských zubných kefiek a dentálnych pomôcok včítane modelov zubov. Každý účastník dostal edukačný materiál, omaľovánky a formou besedy a vlastných vyrozprávaných príbehov sa deti navzájom podporovali v udržiavaní zdravej životosprávy a predchádzaní vzniku zubného kazu. Okrem iného sme deti v prednáške nasmerovali i na problematiku ústneho zdravia a cukrovky.

Pre žiakov sme urobili exkurziu žiakov do ambulancie Poradne zdravia pri RÚVZ Zvolen s propagáciou služieb, ktoré klientom poskytujeme.

Vytvorili sme propagačný panel na tému „Ústne zdravie a diabetes“ v priestoroch RÚVZ Zvolen. Informáciu o Európskom dni ústneho zdravia sme poskytli i rozposlaním mailov na jednotlivé školy a organizácie v spádovom území RÚVZ Zvolen. Na ZŠ ul. Obrancov mieru v Detve v šk. roku 2014/2015 sa podujali, pedagógovia zorganizovať pod záštitou Ministerstva školstva SR projekt „Zubovláčik“ zameraný na prevenciu a starostlivosť o chrup. Vláčik bol prístupný v priestoroch školy aj pre verejnosť od 2. 9. do decembra 2014.

9.9 CINDI program SR

Od 1.1.-31.12.2014 bolo v základnej poradni zdravia 203 prvovýšetrených klientov z toho 67 mužov a 136 žien. Opakovane vyšetrených bolo 208 klientov z toho 61 mužov a 147 žien. Špecializované poradenstvo na úpravu telesnej hmotnosti sme poskytli 2 klientkám a o poradenstvo na odvykanie od fajčenia v druhom polroku 2014 oslovení neprejavili záujem. Zrealizovali sme 33 výjazdov včítane hromadných akcií a vyšetřili 857 záujemcov z toho v TZS máme zaregistrovaných 409 klientov. Za rok 2014 máme registrovaných 1902 výkonov t.j antropometrických, biochemických meraní, meraní krvného tlaku, nie sú tu zahrnuté merania z výjazdov, spirometrické merania a merania smokerlyzérom, aterogénne indexy a indexy BMI a WHR. Spracovali sme 409 anamnestických dát klienta. Priebežne sme realizovali 9 Programov a projektov ÚVZ SR schválených pre rok 2014 s 915 výkonmi, 2 lokálne kampane so 123 výkonmi a 1 projekt viazaný na iný subjekt. Zrealizovali sme 4 informačné zdravotno-výchovné panely okrem plagátov. Spolupracovali sme so 18-timi subjektmi a odborne garantovali spoločné zdravotno-výchovné podujatia. Podieľali sme sa na vypracovaní 1 odborného stanoviska k materiálom UVZ SR.

Prednášková činnosť :

Mgr. Iveta Gondášová odprednášala v roku 2014 49 väčšinou zážitkových prednáškových blokov pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ ako aj stredoškóľakov a dospelých s počtom edukovaných 1482 z toho 275 študentov v rámci projektu Bezpečný návrat domov v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene.

1. Zdravý životný štýl ako prevencia toxikománií, 11.2.2014, ZŠ Vígľaš 1.st., 98 edukovaných
2. Zdravý životný štýl ako prevencia toxikománií, 11.2.2014, ZŠ Vígľaš 2.st., 96 edukovaných
3. Výživa vo vyššom veku, psychohygiena, 18.2.2014, KD Lieskovec (15)
4. Globezita, 28.2.2014, SOŠHSaO Zvolen, (20+3) 2Z
5. Globezita, 28.2.2014, SOŠHSaO Zvolen, (11+2) 2N
6. Globezita, 7.3.2014, SOŠHS a O Zvolen, (21+2) 2A
7. Globezita, 7.3.2014, SOŠHSO Zvolen, (20+15+2) 2K
8. Mozog a aktívne stárnutie, 11.3.2014, KD 3, Detva, (17)
9. Bezpečný návrat domov, Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen, 25.3.2014, (45 SZŠ)
10. Psychohygiena, 28.3.2014, SOŠHSaO Zvolen, (35+2)
11. Bezpečný návrat domov, 31.3.2014, Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen, (28+2) SZŠ
12. Zdravá strava, 3.4.2014, Špeciálna základná škola, Zvolen, (25)
13. Zdravá strava, 3.4.2014, Špeciálna ZŠ, Zvolen, (15)
14. Primárna prevencia, antidoping, 4.4.2014, Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen, (23+1 SZŠ)
15. Primárna prevencia, antidoping, 15.4.2014, Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen, (12+1 SZŠ)
16. Telesné a duševné zdravie, 16.4.2014, ZŠ Slatinské Lazy (18+1)
17. Bezpečný návrat domov, 23.4.2014, SOŠHSaO, Zvolen, (37)
18. Bezpečný návrat domov, 23.4.2014, SOŠHSaO, Zvolen, (43)
19. Primárna prevencia v kontexte verejného zdravotníctva, 29.4.2014, Deň otvorených dverí RÚVZ Zvolen, (10+1 SZŠ)
20. Rodina a zdravie, 12.5.2014, 6. ZŠ Zvolen, (23+1), 7A
21. Rodina a zdravie, 12.5.2014, 6. ZŠ Zvolen, (21+1), 7B
22. Význam pohybu vo vyššom veku, 13.5.2014, KD Krupina, Deň zdravia mesta (28)
23. Bezpečný návrat domov, 14.5.2014, SOŠHS a O Zvolen, (41)
24. Bezpečný návrat domov, 14.5.2014, SOŠHSaO Zvolen, (40)

25. Význam mlieka vo výžive detí, 26.5.2014, Svetový deň mlieka ZŠ Alexyho, Zvolen, (34) 1.st.
  26. Význam mlieka vo výžive detí, 26.5.2014, Svetový deň mlieka ZŠ Alexyho, Zvolen, (36) 1.st
  27. Pedikulóza, 10.10.2014, Špeciálna základná škola, Zvolen, (28) 2.st.
  28. Fajčenie a jeho riziká, 17.10.2014, SOŠHSaO, Zvolen, (49)
  29. Osteoporóza, 28.10.2014, KD Krupina- Okresná rada Jednoty dôchodcov, Krupina (30)
  30. Prevencia fajčenia, 29.10.2014, ZŠ Kriváň, Projekt „Nenič svoje múdre telo“+ meranie CO vo výdychu smokerlyzérom, (46)
  31. Energetické nápoje, 29.10.2014, ZŠ Kriváň, Projekt „Nenič svoje múdre telo“ (38)
  32. Duševné zdravie – psychohygienu, 30.10.2014, Continental s.r.o., Zvolen, (33)
  33. Energetické nápoje, 11.11.2014, 3. ZŠ Zvolen, (25)
  34. Energetické nápoje, 11.11.2014, 3. ZŠ Zvolen, (11)
  35. Psychohygienu, 12.11.2014, SZŠ Zvolen, (23)
  36. Bezpečný návrat domov, 18.11.2014, Gymnázium Detva , „Deň vedy a poznania“, (15)
  37. Bezpečný návrat domov, 18.11.2014, Gymnázium Detva, „ Deň vedy a poznania“ (23)
  38. Duševné zdravie , 18.11.2014, Gymnázium Detva, „ Deň vedy a poznania“ (21)
  39. Fajčenie – Kým stúpa dym, 19.11.2014, ZŠ Pliešovce, „ Dúhové dni“ (18)
  40. Fajčenie – Kým stúpa dym, 19.11.2014, ZŠ Pliešovce, „ Dúhové dni“ (28)
  41. Fajčenie – Kým stúpa dym, 20.11.2014, Mestské kultúrne stredisko Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 8.A (19)
  42. Fajčenie – Kým stúpa dym, 20.11.2014, Mestské kultúrne stredisko Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 8.B (20)
  43. Fajčenie – Kým stúpa dym, 20.11.2014, Mestské kultúrne stredisko Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 9.A (20)
  44. Fajčenie – Kým stúpa dym, 20.11.2014, Mestské kultúrne stredisko Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 9.B (18)
  45. Prevencia a riziká alkoholizmu u detí, 26.11.2014, ZŠ Slatinské Lazy, (35)
  46. STOP AIDS - Anjeli, 1.12.2014, Mestské kultúrne stredisko, Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 9.A (19)
  47. STOP AIDS - Anjeli, 1.12.2014, Mestské kultúrne stredisko, Sliač, ZŠ A. Sládkoviča, Sliač, 9.B (21)
  48. Psychohygienu , 3.12.2014, SZŠ Zvolen, (31)
  49. Stravovanie počas Vianoc, 4.12.2014, ZŠ. ul. Alexyho, Zvolen-Sekier, 6.A,B,C (65)
- MUDr. Peter Reinhardt edukoval denných a externých študentov SZŠ Zvolen a účastníkov optarovateľského kurzu pri Územnom spolku SČK pobočka Zvolen v rámci plánovanej výučby so zameraním na prevenciu šírenia infekčných ochorení a očkovanie. Počas Dňa zdravia Mesta Zvolen, 9.4.2014 prednášal tému: „Moderné je nefajčiť“.
- Zúčastnili sme sa šiestich regionálnych, piatich celoštátnych, jednej medzinárodnej a desiatich seminárnych školení v rámci RÚVZ Zvolen z toho jedenásťkrát aktívne a dvanásťkrát pasívne. V spolupráci s masmédiami sme pripravili 15 príspevkov. Zrealizovali sme 21 aktivít na zvýšenie pohybovej aktivity z toho 10 podľa kalendára SZO so 455 edukovanými. Zrealizovali sme 20 aktivít na ozdravenie výživy z toho 6 podľa kalendára SZO so 482 edukovanými. V rámci prevencie drogových závislostí sme zrealizovali 15 aktivít z toho 8 podľa kalendára SZO s 505 edukovanými. Na podporu nefajčenia a abstinencie sme pripravili 14 aktivít z toho 5 podľa kalendára SZO s 725 edukovanými. Výchovu k partnerstvu, manželstvu, rodičovstvu a prevenciu pohlavných ochorení sme zrealizovali v 18 prípadoch a 476 edukovanými. Zrealizovaná boli dve aktivity v rámci stomatohygieny s 60

edukovanými. Zapojili sme sa aj do projektu Osteoporóza s 30 edukovanými. V rámci základnej poradne zdravia sme poskytli 399 odborných konzultácií, šesťkrát sme poskytli e-mailové a telefonické poradenstvo pri úprave telesnej hmotnosti. V rámci poradne zdravia a následne v určených termínoch sedemkrát sme poskytli vyšetrenia a odborné poradenstvo na zníženie telesnej hmotnosti 2 klientkám, ktoré nás cielene vyhľadali. Počas hromadných akcií sme motivovali 174 vyšetrených fajčiarov k zanechaniu fajčenia aj cez nadstavbovú poradňu RÚVZ Zvolen, zatiaľ neprejavili záujem. Spolupracovali sme s VŠZP a.s. pobočka Zvolen, Mestským úradom vo Zvolene v Sliachi a v Krupine, kde sme i vďaka ich sponzorstvu mohli zrealizovať vyšetrenie vybraných biochemických parametrov krvi najmä celkového cholesterolu a glukózy z kapilárnej krvi na prístroji Reflotrón počas nasledovných výjazdových akcií PZ:

14 pedagógov SOŠHSaO Zvolen 12.2.2014
16 pedagógov SOŠHSaO Zvolen 13.2.2014
15 pedagógov ZŠ Vígľaš 14.2.2014
15 seniorov KD Lieskovec 18.2.2014
17 pedagógov a zamestnancov 9. ZŠ Zvolen 26.2.2014
14 študentov SOŠHSaO Zvolen, meranie % telesného tuku, 7.3.2014
17 seniorov KD 3, Detva 11.3.2014
12 študentov SZŠ Zvolen, obsah CO vo výdychu, 15.3.2014
16 zamestnancov fy Globus s.r.o. Zvolen, 2.4.2014
13 zamestnancov RVaPS Zvolen, 7.4.2014
24 zamestnancov MsÚ Zvolen, Deň zdravia, 8.4.2014
16 študentov obsah CO vo výdychu, 9.4.2014
57 občanov regiónu Zvolen, Deň zdravia Mesta Zvolen, 9.4.2014
83 klientov meranie skladby tela MsÚ Zvolen, 9.4.2014
10 zamestnancov MsÚ Sliach, 17.4.2014
13 učiteľov ZŠ Slatinské Lazy, 30.4.2014
28 občanov Krupiny, Deň zdravia, 13.5.2014
15 seniorov KD Sielnica, 29.5.2014
51 cestujúcich ŽSR vo Zvolene, TK, 17 smoker, 4, spiro, 30.5.2014
14 zamestnancov fy LIND MOBLER s.r.o. Krupina, 11.6.2014
31 občanov Sliacha, Deň zdravia, 19.6.2014
43 zamestnancov ŠLÚ Marína š.p. Kováčová, 20.6.2014 Črevotour
20 zamestnancov ŠLÚ Marína š.p. Kováčová, 20.8.2014
65 klientov – verejnosť SOŠHSaO Zvolen, akcia MOST, 26.9.2014
12 zamestnancov Vývoj a.s. Zvolen, 8.10.2014
30 klientov – verejnosť Mesto Sliach, Deň zdravia, 9.10.2014
49 klientov SOŠHSaO Zvolen, meranie CO vo výdychu smokerlyzerom, 17.10.2014
46 žiakov ZŠ Kriváň, meranie CO vo výdychu smokerlyzerom, 29.10.2014
16 zamestnancov Continental s.r.o., Zvolen, 30.10.2014, Deň zdravia
27 zamestnancov Continental s.r.o., Zvolen, 31.10.2014, Deň zdravia
13 seniorov KD Krupina, 13.11.2014
30 žiakov 9.ZŠ Zvolen, meranie CO vo výdychu smokerlyzerom, 20.11.2014, Detská Konferencia
15 zamestnancov Mestské Lesy s.r.o. Krupina, 25.11.2014
Spolu sme urobili 33 výjazdov a vyšetřili sme 857 klientov.

V roku 2014 sme sa zúčastnili zasadnutia Pracovnej skupiny Prevencie a riešenia závislostí v Meste Zvolen, Celoslovenskej porady vedúcich odborov PZ v Malých Bieliciach, zasadnutia Dorastovej komisie, zasadnutia Sociálno-zdravotnej komisie pri SČK Zvolen,

Kvízu pre zvolenských stredoškolákov v Krajskej knižnici Ľ.Štúra vo Zvolene „Drogy, to teda nie“, Kvízu pre základné školy v Krajskej knižnici Ľ.Štúra vo Zvolene „Drogy, to teda nie“, stretnutia Pracovnej skupiny „Aktualizácia koncepcie Výchovy ku zdraviu“ na RÚVZ Prešov, Pracovnej porady vedúcich OPZ v Banskej Bystrici, pripravili sme pracovný seminár pre zamestnancov RÚVZ Zvolen s MUDr. Katarínou Babinskou z LF UK Bratislava na tému „Autizmus“. Zúčastnili sme sa na edukačnom stretnutí „Pečeň, obezita, zdravie“, ktoré usporiadalo Občianskeho združenia Šanca pre pečeň Zvolen v kúpeľoch v Sliači, na pracovnom stretnutí v Piešťanoch k projektu „Osteoporóza“ a na pracovnom stretnutí na RÚVZ Banská Bystrica k Projektu „TOHES“. S aktívnou účasťou sme vystúpili trikrát, a to na VI. vedecko-odbornej konferencii „Surveillance chronických chorôb“ na Starých Horách, Dňoch praktickej obezitológie 2014 v Bardejove, 38. Dňoch zdravotnej výchovy MUDr. Ivana Stodolu na Čingove. V rámci praxe študentov verejného zdravotníctva sme edukovali externých i denných študentov Trnavskej univerzity Trnava, a 2 lekárky v predatešťačnej príprave. Dvomi študentmi sme poskytli poradenstvo pri príprave záverečných bakalárskych a diplomových prác vo VZ. Spracovali sme pre potreby organizácie podklady k „Strednodobému výhľadu organizácie“, konzultovali sme možnosti spolupráce s koordinátorom vznikajúcej Platformy na podporu zdravia znevýhodnených skupín v SR, pripravovali sme podklady resp. pripomienky k Aktualizácii koncepcie zdravotnej výchovy na obdobie 5-10 rokov, priebežne sme zabezpečovali distribúciu zdravotno-výchovných materiálov napr. Ako sa chrániť pre kliešťom a ochoreniami prenášanými kliešťom. Verejnosť sme edukovali i formou príspevkov na webovej stránke úradu pri príležitosti významných svetových dní i s pozvánkami na pripravované sekcie napr. TM 2014, Dni zdravia, Svetový deň pohybu ku zdraviu, Medzinárodný deň bez fajčenia, MOST. Nadviazali sme spoluprácu s Národným osvetovým centrom v Bratislave, kde sme sprostredkovali cez maily súťaž „Prečo som na svete rád“ ako prevenciu užívania tabaku, oslovovali sme všetky školy za účelom zapojenia sa do projektu UVZ SR „Bezpečný návrat domov“, ktorý sme v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene realizovali na pôde RÚVZ Zvolen i v teréne. Odpočty plnenia aktivít sme priebežne i s priloženou fotodokumentáciou posielali na UVZ SR v Bratislave. V danom projekte sme pokračovali i po jeho oficiálnom ukončení, vzhľadom na jeho dobrú odozvu. O doterajších výsledkoch boli informácie zverejnené v Infolistoch Mesta Zvolen, regionálnej tlači opakovane. Počas Dní zdravia v meste Zvolen, Sliač, Krupina sme spolupracovali najmä s VŠZP a.s. pobočka Zvolen, SČK, fy Papay – zelenina, ktorí zabezpečili sponzorské príspevky pre zdraný priebeh akcií. Osvedčila sa nám aj spolupráca so ŽSR Zvolen, kde sme opakovane pripravili akciu k Medzinárodnému dňu bez fajčenia. V rámci týždňa mozgu prebehali na základe našej výzvy mieste aktivity jednotlivých MŠ, ZŠ i ZUŠ v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Práce detí sme zverejnili na našom webe i aktuálnych nástenkách v priestore RÚVZ Zvolen. Súťaž o najlepšiu protidrogovú nástenku úspešne absolvovali aj žiaci zo ZŠ Detvianska Huta a Hontianske Moravce, práce postúpili do Celoslovenského kola. Úspešnosť zaznamenávame aj v účasti na pohybových aktivitách v spolupráci s obcami i mestami v regióne Zvolen, Detva, Krupina. Svoju prednáškovú činnosť smerujeme k úprave a harmonizácii životného štýlu mladých i starších. Mgr. Iveta Gondášová odprednášala v roku 2014 49 väčšinou zážitkových prednáškových blokov pre žiakov 1. a 2. stupňa ZŠ ako aj stredoškolákov s počtom edukovaných 1482 z toho 275 študentov v rámci projektu Bezpečný návrat domov v spolupráci s Mestskou políciou vo Zvolene.

Od roku 2009 sa môžu zamestnanci RÚVZ Zvolen zapájať do lokálnej Kampane „Schody ako výzva“ na podporu pohybovej aktivity, ktorú sporadicky využívajú. V mesiaci máj 2014 bola sprístupnená našim pracovníkom telocvičňa v priestoroch RÚVZ Zvolen pri príležitosti Svetového dňa pohybu ku zdraviu. Už tradične pripravujeme hromadné akcie pre verejnosť v rámci Dní zdravia mesta Zvolen, Sliač Krupina. V tomto roku vo Zvolene akciu

zabezpečovalo i Mesto Zvolen, VŠZP a.s. pobočka Zvolen a SČK Zvolen. V rámci bohatého edukačno-zdravotného dopoludnia sme robili skrining KVO, MUDr. Peter Reinhardt odprednášal pre prítomných študentov tému „Moderné je nefajčiť“ záujemcom meral hodnoty CO vo výdychu na prístroji smokrelyzer. Deti i dospelý si mohli vyskúšať poskytnutie prvej pomoci cez dobrovoľníkov SČK pobočka Zvolen i dať si zmerať skladbu tela na špeciálnej váhe. Firma Papay zabezpečila občerstvenie vo forme ovocia a zeleniny. Uvedené aktivity sme dávali do povedomia verejnosti formou vytvorených pozvánok a letákov rozposielaných e-mailovou poštou, osvedčila sa nová forma zdravotno-výchovnej osvetu cez krátke vstupy cez oznamovaciu techniku železníc SR vo Zvolene i školský rozhlas. Do masmédií Mgr. Iveta Gondášová poskytla živý vstup pre KTV Krupina pri príležitosti Svetového dňa Pohybom ku zdraviu kde sa vyjadrovala i verejnosť. Do masmédií včítane regionálnej tlače, webových stránok úradu, Infolistov Mesta Zvolen a iných sme poskytli celkom 15 rôznych príspevkov očkovanie a infekčné choroby nevynímajúc.

Pravidelne spolupracujeme s Krajskou knižnicou Ľ. Štúra vo Zvolene pri príprave a realizácii Kvízu pre zvolenských stredoškolačkov i základné školy na tému „ Drogy, to teda nie“. Zapojili sme sa v súčinnosti Národným osvetovým Centrom Bratislava do oslovovania mladých pri zapájaní sa do súťaže „Prečo som na svete rád“ s protidrogovým zameraním. Anitabakizmus sme propagovali aj cez oslovovanie 7. ročníkov ZŠ a ich pedagógov s možnosťou zapojiť sa do súťaže o najlepšiu protidrogovú nástenku. Dve ZŠ z nášho regiónu postúpili do celoslovenského kola. Úspešne spolupracujeme pri koordinácii činností pri príležitosti „Týždňa mozgu“ s Centrom Memory Bratislava a následne so školami i seniormi a inými organizáciami včítane zamestnancov RÚVZ Zvolen s možnosťou realizácie vlastných aktivít. Správu o uskutočnených aktivitách s fotodokumentáciou sme poslali hlavnej koordinátorke projektu p. Grniakovej do Centra Memory v Bratislave. V rámci súkromného sektora sme konzultovali s fy Medilife Zvolen za účelom výmeny skúseností pri úprave telesnej hmotnosti, nových možností a postupov.

Na UVZ SR v Bratislave sme priebežne posielali odpočty k uskutočneným jednotlivým preventívnym aktivitám.

Oslovili sme Centrum Memory v Bratislave a Slovenskú Alzheimerovu spoločnosť v Bratislave za účelom preposlania odborných edukačných materiálov k duševnému zdraviu, ktoré sme používali pri práci so seniormi ale i ostatnou populáciou.

Počas roka 2014 2 klientky prejavili záujem o poradenstvo pri úprave telesnej hmotnosti a harmonizáciu fyzického a psychického zdravia s pravidelnými stretnutiami v spolupráci s ich odbornými lekármi a RHB pracovníkmi. K 31.12.2014 sme nezaznamenali v PZ záujemcov o odvykanie od fajčenia.

Priebežne na úseku podpory zdravia absolvovali študentskú prax externí i denní študenti verejného zdravotníctva Trnavskej univerzity Trnava a predatestačnú prípravu u nás absolvovali 2 lekárky. Poskytovali sme i konzultácie pri príprave bakalárskych a diplomových prác študentov verejného zdravotníctva.

Plnili sme 9 štúdií a projektov, ktoré sú súčasťou „Programov a projektov“ vyhlásených HH SR s počtom výkonov 915 a realizovali sme i 2 štúdie a projekty, ktoré nie sú súčasťou „Programov a projektov“ vyhlásených HH SR so 123 výkonmi.

Na úseku podpory zdravia pracujú 2 pracovníčky jedna s vysokoškolským vzdelaním II. stupňa v odbore verejné zdravotníctvo a jedna s VOV DAHE, organizačne začlenené pod oddelenie hygieny detí a mládeže RÚVZ Zvolen.

9.9 EHES – European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

V roku 2014 sa projekt nerealizoval.

9.10 TOHES - Tobacco and Health Education Survey (Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení)

V priebehu mesiacov október-november 2014 sme v spádovom území RÚVZ Zvolen zabezpečili zber údajov o zdravotnom uvedomení obyvateľstva a rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb v zmysle anotácie danej štúdie. Dotazníkovou formou sa 103 oslovených respondentov vo veku 18-65+ muži, ženy, zapojilo do projektu SZO TOHES. Fajčenie, tabak a kľúčové údaje s tým spojené, anonymne zaznamenané sme zaslali na ďalšie spracovanie gestorovi úlohy RÚVZ Banská Bystrica.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiari nad Hronom**

1 ODBOR HYGIENY ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

Úlohy stanovené ÚVZ SR: splnené v stanovených termínoch

Podiel a dosiahnuté výsledky na plnení programov a projektov RÚVZ v SR

Pracovníci odd. HŽPZ sa v roku 2014 podieľali na plnení 3 programov a projektov:

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP IV.)

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom v rámci svojich možností vykonáva aktivity na plnenie cieľov NEHAP IV. Participuje na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie. V individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode. Ďalej je to participácia v rámci svojich možností na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispieje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším. Ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami, zvyšovanie uvedomenia obyvateľstva o významnosti a dôležitosti zdravého prostredia budov – vykonávanie dozoru nad dodržiavaním podmienok (tepelná – vlhkostná mikroklima, vetranie a vykurovanie, osvetlenie, preslnenie) a dodržiavanie zákazu fajčenia v pobytových priestoroch ľudí v zariadeniach podliehajúcich výkonu ŠZD, spolupráca s orgánmi miestnej samosprávy a s inými organizáciami štátnej správy pri riešení problémov bývania. Regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – odd. HŽPZ posudzuje možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ – NASTAVENIE A PLNENIE NOVÝCH NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľom tohto programu je nastaviť nové národné ciele medzinárodného dokumentu *Protokol o vode a zdraví*, a to v rámci podpory trvalo udržateľného rozvoja na všetkých relevantných úrovniach v národnom i medzinárodnom kontexte ochrany ľudského zdravia a blahobytu na individuálnej i kolektívnej úrovni, ktoré budú uskutočňované prostredníctvom lepšieho využívania vody, a ktoré budú zahŕňať ochranu vodných ekosystémov, prevenciu, kontrolu a znížovanie výskytu ochorení súvisiacich s vodou.

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom – okres Žiar nad Hronom, Banská Štiavnica a Žarnovica je veľmi dobrá zásobovanosť obyvateľov pitnou vodou z verejných vodovodov.

Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 43 837, čo je 90,99 %, v okrese Banská Štiavnica je 15 677, čo je 94,89 % a v okrese Žarnovica je to 24 314, čo je 90,11 %. V spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom je verejný vodovod Jastrabá, kde zdroj vody je veľmi ovplyvniteľný klimatickými podmienkami hlavne pri privalových dažďoch a je opodstatnené, aby sa hľadal nový zdroj pre zásobovanie pitnou vodou z verejného vodovodu.

V rámci ŠZD bolo za rok 2014 vykonaných 36 kontrol verejných vodovodov. Za rok 2014 bolo odobratých 231 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov, z toho v okrese Žiar nad Hronom bolo odobratých 122 vzoriek, v okrese Žarnovica 67 vzoriek a v okrese Banská Štiavnica 42 vzoriek vôd. RÚVZ vydal 3 opatrenia rozhodnutím zabezpečiť dostatočné množstvo zdravotne bezpečnej pitnej vody vo verejnom vodovode pre StVPS a. s., závod 06 Zvolen, Žiar nad Hronom a 2 zákazy používať zdraviu škodlivú vodu z verejného vodovodu pre Obec Prestavky a Prochot. Po predložení protokolov o skúškach s vyhovujúcou kvalitou vody boli zákazy zrušené. Ďalej bolo v rámci expertíznej činnosti na objednávky odobratých 47 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov pre prevádzkovateľov verejných vodovodov, 21 vzoriek pitných vôd z vlastných vodných zdrojov, z toho 11 vzoriek bolo odobratých v rekreačných zariadeniach a 1 vzorka z domova sociálnych služieb na základe objednávky prevádzkovateľov týchto zariadení.

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007. V roku 2010 sme začali pracovať aj v Informačnom systéme Pitná voda, do ktorého boli vložené výsledky monitoringu kvality pitnej vody z verejných vodovodov za roky 2008 až 2014. Od roku 2013 bol do IS Pitná voda doplnený nový vodovod Dolná Ždaňa, ktorý zásobuje viac ako 50 obyvateľov. Na webovej stránke úradu sú uverejňované výsledky monitoringu kvality pitnej vody vo verejných vodovodoch v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom. Vo vkladaní údajov do informačných systémov o výsledkoch kvality pitnej vody a kvality vody na kúpanie pokračujeme. Cez IS Vody na kúpanie sú spracovávané aj správy o pripravenosti prírodných a umelých kúpalísk na kúpaciu sezónu a vyhodnotení priebehu KS na jej konci a týždenná aktualizácia údajov o priebehu kúpacjej sezóny na prírodných a umelých kúpaliskách. Cez informačné systémy sú spracované výročné správy o pitnej vode a vode na kúpanie za každý rok. K spolupráci k ďalším indikátorom životného prostredia sme zatiaľ neboli oslovení. Pracovníci oddelenia v spolupráci so zástupcami obcí, v katastri ktorých sa nachádza 5 lokalít vôd určenej na kúpanie, ktoré nemajú prevádzkovateľa, zabezpečili zhotovenie a umiestnenie tabúľ s plážovým profilom vody určenej na kúpanie.

1.5 ZMAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU REZIDUÁLNYCH PESTICÍDNYCH LÁTKOK V PITNÝCH VODÁCH

V súlade s európskou legislatívou sa podľa aktuálnych národných predpisov v oblasti pitnej vody v SR zisťujú tie pesticídy, ktorých prítomnosť vo vode možno predpokladať. Zmapovanie aktuálneho stavu by nemalo predstavovať len rutinné analýzy, ale ciele stanovenia zamerané na tie pesticídne látky, ktoré sa môžu v konkrétnom vytypovanom vodárenskom zdroji vyskytovať. V SR evidujeme množstvo pesticídnych látok, o ktorých nevieme presnú informáciu, ktorá látka sa v konkrétnom území aplikovala. V nadväznosti na aktuálne výskumné úlohy VÚVH Bratislava a laboratórne analýzy Západoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. boli pri aktualizácii látok určených na ničenie hmyzu, burín a pod. vytypované vo vodách na území SR nasledovné reziduá pesticídov: *atrazin, simazin, terbutylazin, chlórtoleuron, izoproturon*.

Pre vytypovanie lokalít za účelom riešenia úlohy zameranej na zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách boli oslovení krajskí odborníci a

boli vybrané lokality kde sa budú pesticídne látky v pitnej vode vyšetrovať. RÚVZ Žiar nad Hronom na túto spoluprácu vybraný nebol.

1.7 MIKROKLIMATICKÉ PODMIENKY VO VEĽKÝCH BAZÉNOVÝCH HALÁCH

V rámci Slovenskej republiky je uvádzaných do prevádzky čoraz viac veľkých bazénových hál s celoročným využitím, ktorých súčasťou tvoria veľké bazénové plochy a plochy s bazénovými atrakciami s teplou či už termálnou alebo teplou pitnou bazénovou vodou.

Je potrebné overiť ako navrhnuté vzduchotechnické systémy dokážu zabezpečiť dodržanie prípustných mikroklimatických podmienok v navrhnutých zariadeniach. V rámci projektu bude spoločnou metodikou zabezpečené meranie a hodnotenie vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia a vyhodnotený vplyv sledovaných faktorov na kvalitu ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách.

Keďže v spádovom území RÚVZ Žiar nad Hronom sa nenachádzajú veľké wellness bazénové haly, RÚVZ nebol vybraný na plnenie tejto úlohy.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Regionálny úrad verejného zdravotníctva (RÚVZ) v Žiari nad Hronom vedie evidenciu spádového územia troch okresov a to: Žiaru nad Hronom, Žarnovica a Banskej Štiavnice o počte exponovaných zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce v dozorujúcich subjektoch. Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2014 evidovali 2587 osôb v riziku, z toho 457 žien. V tretej kategórii rizikových prác 2294 osôb z toho 449 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 293 osôb z toho 8 žien. Evidenciu rizikových prác prehodnocujeme podľa vyhlášky MZ SR č.448/2007 Z.z. a súčasne aktualizujeme vydané rozhodnutia o určení rizikových prác. Celkom bolo vydaných 28 rozhodnutí o určení rizikových prác, z toho jedno rozhodnutie bolo vydané v zmysle zrušenia rizikovej práce na pracovisku (zmena technológie). V šiestich prevádzkach boli vybudované nové linky, alebo boli doplnené nové technológie. Existujúce právne subjekty po objektivizácii pracovného prostredia požiadali o vydanie rozhodnutia na zaradenie pracovných činností do kategórie rizikových prác. V štyroch prípadoch rozhodnutie o určení rizikových prác 3. kategórie bolo vyhlásené novému právnenému subjektu, ktorý nemal vyhlásené rizikové práce. V rámci ŠZD sme v roku 2014 vykonali 134 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce. Úloha sa naďalej plní priebežne.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sme sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 72 kontrol na zabezpečenie ochrany zdravia pri skladovaní, predaji a manipulácii s toxickými látkami a prípravkami a veľmi toxickými látkami a prípravkami a to najmä spoločnosti výrobné, lekárne, predajne drogistického tovaru a chovateľských potrieb a existujúce

poľnohospodárske spoločnosti.

Pre spádovú oblasť Žiar nad Hronom boli v roku 2014 evidujeme 1 nové osvedčenie o odbornej spôsobilosti na prácu s veľmi jedovatými látkami a prípravkami a s jedovatými látkami a prípravkami s neobmedzenou platnosťou. Osvedčenia vydáva RÚVZ Banská Bystrica.

Súčasťou štátneho zdravotného dozoru vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá, alebo majú vo výrobnom procese chemické látky väčšieho objemu sa kontrolovala informovanosť zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 89 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľia poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

V roku 2014 sme sa nezúčastnili spoločných previerok podľa zákona och.261/2002 Z.z. o prevencii závažných priemyselných havárií v rámci spolupráce s SIŽP..

Na RÚVZ V Žiari nad Hronom boli podané 4 oznámenia o začatí regulácie živočíšnych škodcov. V oznámeniach boli všetky požadované informácie podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období sme vydali 20 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 13 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Spoločnosti, ktoré likvidovali AZC materiály predložili osvedčenie ÚVZ SR na uvedené práce a ich zamestnanci, ktorí tieto práce vykonávajú boli do pracovného procesu zaradení na základe posúdenia zdravotnej spôsobilosti na prácu pracovnou zdravotnou službou. Bolo vyplnených 9 kontrolných listov „Dotazníky informovanosti zamestnancov A“. V rámci ŠZD sme kontrolovali najmä označenie kontrolovaného pásma, hygienické slučky, šatne, dodržiavanie zákazu fajčenia na pracovisku, používanie OOPP, dodržiavanie prestávok počas práce, výskyt mimoriadnych situácií počas sanácie AZC materiálov. Vykonali sme 18 kontrol, z nich 10 kontrol sa týkalo odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch v Žiari nad Hronom a v Žarnovici, ktoré sme podrobne zaznamenali v záznamoch ŠZD a z kontrol sme si robili a uchováваме identifikačnú fotodokumentáciu.

Podľa štandardných výstupov programu ASTR sme k 31.12.2014 evidovali v procese chemickej karcinogenity 120 osôb v riziku, z toho 5 žien. V tretej kategórii rizikových prác 83 osôb z toho 5 žien a v štvrtej kategórii rizikových prác 37 osôb z toho 0 žien.

2.1.5 Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom prešetruje pracovné podmienky a spôsob práce fyzických osôb pri podozrení na chorobu z povolania alebo ohrození chorobou z povolania v troch územných obvodoch - okresoch Žiar nad Hronom, Žarnovica a Banská Štiavnica.

V roku 2014 RÚVZ Žiar nad Hronom prešetroval 6 prípadov podozrení na chorobu z povolania vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). V okrese Žiar nad Hronom boli prešetrené 2 podozrenia

na chorobu z povolania, z toho jedno u zamestnávateľa Slovalco a.s. Žiar nad Hronom v profesii murár-šamotár, murár (vypaľovacia pec), hutník-operátor, operátor-hutník 2 a operátor elektrolýzy a druhé v spoločnosti Nemak Slovakia s r.o. Ladomerská Vieska, Žiar nad Hronom v profesii zlievarenský robotník. V okrese Žarnovica boli prešetrené 2 podozrenia na chorobu z povolania, z toho jedno u zamestnávateľa Ing. Milan Maslen – REKOSTAV ss-vp, Žarnovica v profesii stavebný robotník a druhé v spoločnosti PMU s. r.o., Topoľčany, predajňa Mäso údeniny Bartoš Nová Baňa v profesii mäsiarka. V okrese Banská Štiavnica boli prešetrené 2 podozrenia na chorobu z povolania, z toho jedno v spoločnosti SVETRO s r.o. Banská Štiavnica v profesii strihačka úpletu a druhé u zamestnávateľa Základná škola s materskou školou Svätý Anton v profesii pomocná kuchárka.

Z prešetrovaných 6 podozrení na chorobu z povolania bola uznaná len jedna choroba z povolania z DNJZ a to v spoločnosti Nemak Slovakia s r.o. Ladomerská Vieska, Žiar nad Hronom v profesii zlievarenský robotník. V uvedenej spoločnosti RÚVZ Žiar nad Hronom vyhlásil rozhodnutím č. F/2014/01333-2 zo dňa 19.08.2014 prácu v profesii zlievarenský robotník – obsluha zariadenia HELLER na pracovisku CNC opracovania odliatok ako prácu rizikovú s rizikovým faktorom fyzická záťaž v kategórii 3. Spoločnosť má zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu spoločnosťou ProCare a.s. Bratislava, pracovisko Žiar nad Hronom. Zníženie expozície rizikovému faktoru fyzická záťaž v danej profesii bude Nemak Slovakia s.r.o. riešiť výškovo nastaviteľnými plošinami, na ktorých budú umiestnené palety, z ktorých sa budú odoberať, resp. do ktorých sa budú vkladať odliatky po opracovaní. Z ostatných zamestnávateľov, u ktorých sa prešetrovali podozrenia na chorobu z povolania z DNJZ, mala v dobe prešetrovania zmluvne zabezpečenú pracovnú zdravotnú službu spoločnosť Slovalco a.s. Žiar nad Hronom, ktorá zaradila prácu v prešetrovanej profesii s faktorom pracovného prostredia fyzická záťaž kategórie 1 a Základná škola s materskou školou Svätý Anton, ktorá zaradila prácu v prešetrovanej profesii s faktorom záťaž chladom a teplom kategórie 2.

V porovnaní s rokom 2013 došlo k poklesu počtu prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania z DNJZ o 2 podozrenia, ako aj k poklesu uznaných chorôb z povolania o 4 choroby z povolania.

V rámci všetkých šetrení podozrení na chorobu z povolania, ako aj pri výkone štátneho zdravotného dozoru na pracoviskách s výskytom rizikového faktora fyzická záťaž bola každému zamestnávateľovi poskytnutá konzultácia týkajúca sa povinností uplatňovania legislatívy na úseku verejného zdravotníctva – Vyhl. č. 542/2007 Z. z. o podrobnostiach o ochrane zdravia pred fyzickou záťažou pri práci, psychickou pracovnou záťažou a senzorickou záťažou pri práci a NV SR č. 281/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách pri ručnej manipulácii s bremenami v záujme zníženia expozície zamestnancov tomuto faktoru na najnižšiu možnú mieru.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

Pokračovaním projektu Zdravé pracoviská sa dopĺňajú a analyzujú rizikové faktory, sledujeme zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom hodnotíme výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 334 dotazníkov informovanosti.

Spoločnosti Nemak Slovakia s.r.o. bola poskytnutá individuálna konzultácia týkajúca sa informácií v súvislosti poskytovaním rekondičných pobytov a s prevádzkovaním takéhoto zariadenia, kde sa bude rekondičný pobyt uskutočňovať. V spolupráci s oddelením hygieny

životného prostredia bolo prevádzkovateľovi vydané rozhodnutie na užívanie priestorov s rehabilitačnými a relaxačnými službami, napĺňajúce požiadavky na rekondičných pobytov.

Individuálnym výjazdom s „Poradňou zdravia“ priamo v spoločnostiach Slovalco, a.s., Neuman Aluminium Services Slovakia s.r.o. a Neumann Aluminium Fliespresswerk Slovakia s.r.o. boli poskytnuté zamestnancom uvedených spoločností skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 138 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. Pre každého klienta spoločnosti Neuman Aluminium Services Slovakia s.r.o. a Neumann Aluminium Fliespresswerk Slovakia s.r.o. boli vytlačené výstupy z programu Test zdravého srdca, ktoré im boli doručené v zalepených obáľkach každému osobitne. Výjazdy Poradne zdravia sme uskutočnili v spolupráci s oddelením podpory zdravia. Úloha sa plní priebežne.

2.5 ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH

Na chránených pracoviskách sme v rámci ŠZD vykonali 61 kontrol, pričom sme skontrolovali 25 pracovísk, nakoľko k 31.12.2014 ukončilo činnosť v rámci spádového územia RÚVZ Žiar nad Hronom 36 chránených pracovísk.

Na základe žiadosti v roku 2014 bolo do užívania posúdených 20 pracovísk chránených dielní. Zo 43 zamestnancov so ZPS na posudzovaných pozíciách bolo vyplnených 39 kontrolných listov, z toho 26 pre prácu so zobrazovacou jednotkou, 7 pre prácu s chemickými látkami a 6 kontrolných listov vyplnili zamestnanci, ktorých pri práci môže obťažovať hluk, tak ako je uvedené v priloženej tabuľke. Všetci zamestnanci so ZPS absolvovali LPP (doporučenie príslušného obvodného lekára na prácu v chránenom pracovisku).

Prevažovali prevádzky charakteru SZČO, s počtom zamestnancov – jeden, ako samo zamestnávateľ.

Pri posudzovaní priestorov prevádzok, boli žiadatelia upozornení na menšie nedostatky ako: výmenu nefunkčného prietokového ohrievača, vymalovanie priestorov, opravu poškodenej podlahy, doplnenia nefunkčných žiariviek a pod. Nedostatky boli odstránené obratom, čo bolo skontrolované. Posudzované priestory spĺňali požiadavky na ochranu zdravia, podľa NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko s ohľadom na charakter pracoviska a vykonávanú činnosť (s dôrazom na ergonómiu, vetranie a osvetlenie).

Pracovné podmienky sú prispôsobené zamestnancom podľa možností a charakteru vykonávanej činnosti (napr. rôzny pracovný čas v jednozmennej prevádzke v rozpätí 6 až 8 hodín). Ani jedna pracovná činnosť nie je odmeňovaná úkolom. Zamestnanci majú možnosť si voliť vlastné pracovné tempo a aj pracovnú polohu (napr. v sede, alebo práca v stoji). Počas zmeny môžu mať podľa potrieb aj viac prestávok na oddych, môžu používať oddychovú miestnosť. Pracoviská sú zariadené v súlade s ergonomickými požiadavkami práce (napr. vhodné a nastaviteľné pracovné stoličky). V prevádzkach s nepretržitou prevádzkou (desať a dvanásť hodinové zmeny) sú pracovné zmeny vopred naplánované, striedanie zmien je zabezpečené aj inými pracovníkmi, nielen zamestnancami chránenej dielne.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru na chránených pracoviskách neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s platnou legislatívou.

Vyhodnotenie úlohy ÚROVEŇ OCHRANY ZDRAVIA NA CHRÁNENÝCH PRACOVISKÁCH - rok 2014

RÚVZ	Počet nových posúdení		Počet kontrolovaných CHP	Počet kontrol	Počet zamestnancov so ZPS na kontrolovaných CHP v danom roku (spolu)	Kontrolné listy *	Zistené nedostatky	Uložené opatrenia	Poznámky
	rozhodnutí	stanov.				(aké, koľko)	(aké, koľko)	(aké, koľko)	
Žiar nad Hronom	20	3	25	25/61*	43	Z-26 C-7 H-6	nie	žiadne	vid'. textová časť

* 36 chránených pracovísk ukončilo činnosť

Pozn. 1:

Kontrolné listy: A – azbest, B – biologické faktory, C – chemické faktory, H – hluk, K – karcinogénne a mutagénne faktory,
N – neionizujúce žiarenie, P – psychická pracovná záťaž, R – bremená, V – vibrácie, Z – zobrazovacie jednotky

Pozn. 2:

Vykonávaná činnosť za jednotlivé pracoviská:

- 1.) administratíva činnosť - kancelárske prevádzky (napr. účtovníctvo, reklama, propagačné činnosti, kancelárie na monitorovanie kamerových systémov)
- 2.) predajne – potravín, športových potrieb, brikiet, textilu, knihy
- 3.) grafické štúdio, krajčírstvo, kozmetický salón, stolárstvo, autoservis
- 4.) pomocná sila do kuchyne, strážnik a pracovník, ktorý zabezpečuje výcvik dravcov

Druh (skupiny) postihnutia (uvádzajú sa podľa MKCH podľa ich kódového/skupinového označenia, napr. C, E, F, G atď.)

M – poškodenie pohybového aparátu – najviac z posudzovaných pozícií cca 44%

G – choroby nervového aparátu – cca 18%

F – Duševné poruchy... – cca 15%

J – choroby dýchacej sústavy – cca 12%

C – nádory – cca 8%

Ostatné len po jednom prípade ako: H – po úraze oka, strata sluchu, alebo L – choroby kože

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009-2013	Vydané stanoviská 2009-2013
Žiar nad Hronom	196	8

3 ODBOR HYGIENY VÝŽIVY

3.1 SLEDOVANIE VÝŽIVOVÉHO STAVU VYBRANÝCH VEKOVÝCH SKUPÍN DOSPELEJ POPULÁCIE

Cieľ

Prostredníctvom monitoringu a intervencie vplývať na zlepšenie stravovacích návykov u vybraných skupín dospelaj populácie (so zameraním sa na ľahkú prácu). Zisťovanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Výživa a správne stravovacie návyky môžu prispieť k zlepšeniu zdravotného stavu obyvateľov. V Slovenskej republike naďalej pretrváva vysoký výskyt kardiovaskulárnych a onkologických ochorení, a preto bol už v roku 1999 vládou SR prijatý: „Program ozdravenia výživy obyvateľov SR“, ktorého aktualizácia bola prijatá vládou SR 17. decembra 2008, uznesením č. 940.

Aktualizácia Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR je súčasťou preventívnych programov v rámci úloh PVV na r. 2012 a 2016 na úseku verejného zdravotníctva. Správa o plnení úloh aktualizácie programu bude predložená do vlády SR 30. 5. 2015. Ciele na ozdravenie výživy sú v súlade s celoeurópskymi princípmi vychádzajúcimi z dokumentu: „Zdravie 21. storočia“.

Etapy riešenia

I. a II. etapa – riešenie úlohy v súlade s prijatými postupmi (február – november 2014)

III. etapa – správa a výstupy úlohy (15. január 2015)

IV. etapa – správa a výstupy (vrátane grafického porovnania) za obdobie r. 2008 – 2014 (30.3.2015)

Vyhodnotenie:

Opis postupov riešenia (metodika): dotazníková forma získavania údajov o respondentoch, odbery krvi, merania na prístroji Reflotron pre vyhodnotenie biochemických ukazovateľov lipoproteínového metabolizmu, klinicko – somatický dotazník, 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve.

Každý klient obdržal 24 hodinový jedálny lístok, dotazník o životospráve, bol stanovený BMI, odmeraný TK syst., TK diast., WHR, váha, výška a pod. Údaje z jedálnych lístkov sú spracovávané v programe ALIMENTA. Výsledkom spracovania jedálnych lístkov je výpočet energetickej a biologickej výživovej hodnoty vybraných skonzumovaných jedál a porovnanie so stanovenými odporúčanými dennými výživovými dávkami zvoleného stravníka. Namerané hodnoty z odobratej krvi na prístroji Reflotron sa vyhodnocujú podľa kritérií pre hodnotenie výsledkov skríningu CINDI.

Úloha je vykonávaná priebežne, bolo odovzdaných 80 dotazníkov vybraných vekových kategórií, z toho 40 od žien a 40 od mužov. Počítačovo boli spracované v 2. polroku 2014. Projekt bol ukončený do 03.10.2014.

Údaje z jedálnych lístkov boli spracované v programe Alimenta. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplýva, že energetická hodnota stravy u 82,5 % respondentov nespĺňa

odporúčané výživové dávky pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 68,75 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 13,75 % respondentov o vysoký príjem energie. Ďalej bol zistený nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 80 % respondentov. Príjem celkových bielkovín u 21,25 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 47,5 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit príjmu vitamínu C, kde 93,75 % respondentov nespĺňa príjem vitamínu C stanovený odporúčanými výživovými dávkami. U 41,25 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 48,75 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s odporúčanými výživovými dávkami pre jednotlivé vekové skupiny. Obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 15 % všetkých respondentov. V sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit vitamínov A, D, E, ako aj minerálov jódu a železa, kde 72,5 % až 96,25 % respondentov nespĺňa príjem vitamínov a minerálov stanovený odporúčanými výživovými dávkami. Získané údaje tvoria podklad pre ďalšie štatistické spracovanie v rámci ÚVZ SR.

Realizačné výstupy

- pokračovanie v monitorovaní výživového stavu jednotlivých vybraných vekových skupín dospeléj populácie,
- pokračovanie v monitorovaní regionálnych odlišností v stravovacích zvyklostiach a štruktúre stravy,
- sledovanie a porovnanie vývoja výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie spotreby potravín podľa druhov v sledovaných populačných skupinách,
- sledovanie príjmu vybraných výživových ukazovateľov, vrátane príjmu jódu, trans-MK a kyseliny listovej prostredníctvom stravovacích zvyklostí v sledovaných populačných skupinách,
- vývoj výživového stavu v sledovaných populačných skupinách,
- vytvorenie relevantných podkladov pre regulovanie regionálnej a celoštátnej výživovej politiky u obyvateľov SR.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2014 a ďalšie roky

3.2 MONITORING PRÍJMU JÓDU

Cieľ

Monitorovanie príjmu jódu s cieľom zabezpečovania kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu prostredníctvom:

1. kontroly obsahu jódu v kuchynskej soli (potravín);
2. kontroly jeho predpokladaného obsahu v organizme, prostredníctvom vylučovania jódu v moči.

Gestor

ÚVZ SR a RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľská pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Monitoring obsahu jódu v kuchynskej soli prebieha v SR od roku 1992 prostredníctvom pracovísk hygieny výživy RÚVZ v SR. Zavedenie povinnej fortifikácie kuchynskej soli jódom v SR bolo prijaté koncom 50 – tých rokov, z dôvodu nedostatočného prísunu jódu do organizmu a ťažkých poškodení zdravia obyvateľov SR. Monitorovanie obsahu jódu v kuchynskej soli je jedným z hlavných kritérií pre zabezpečenie kontinuálneho príjmu jódu do organizmu. Sledovanie vylučovania jódu v moči je jedným z ukazovateľov pre posúdenie jeho príjmu (WHO, 2011).

Úloha je ako súčasť realizácie preventívnych programov verejného zdravotníctva PVV na r. 2012 – 2016 v oblasti aktualizovaného Programu ozdravenia výživy obyvateľov SR.

Etapy riešenia

I. etapa – odber vzoriek kuchynskej soli (vrátane morskej soli) a jej laboratórne vyšetrenie na množstvo KJ, KJO₃

- časové obdobie: január - december 2014

II. etapa – monitorovanie jódu v moči (jodúria)

- časové obdobie: apríl – október 2014

Vyhodnotenie:

V spádovom území Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiari nad Hronom bolo odobratých 24 vzoriek kuchynskej soli pochádzajúcich z krajín Európskej únie.

Všetky vzorky boli odoslané na laboratórne vyšetrenie, za účelom stanovenia obsahu jodidu draselného, jodičnanu draselného a ferokyanidu draselného.

Podľa požiadaviek Potravinového kódexu SR obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli je stanovený na 15 – 35 mg/kg, množstvo ferokyanidu draselného je stanovené na 20 mg/kg.

Limit pre obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného v kuchynskej soli v európskej legislatíve nie je stanovený.

Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozborami zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Jedna vzorka morskej soli odobratá v okrese Žiar nad Hronom nemala na obale výrobku deklarovaný obsah KI, resp. KIO₃, laboratórnym rozborom bolo uvedené tvrdenie preukázané.

V jednej vzorke soli (Koreninová soľ so 7 druhmi bylín) obsah ferokyanidu draselného, jodidu draselného a jodičnanu draselného nebolo možné laboratórnym rozborom stanoviť z dôvodu zložitej matrice bylinkovej soli. Jednotlivé zložky sa prejavili zložitými interferenciami, ktoré znemožnili meranie.

Údaje o odobratých vzorkách boli spracované v tabuľkách.

Prehľad o obsahu KI (KI a KIO₃) vo vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)					
		< 15		> = 15 ~ < = 35		> 35	
		počet	%	počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	15	1	6,66	13	86,67	0	0,00
Žarnovica	7	0	0,00	7	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	2	0	0,00	2	100,00	0	0,00
SPOLU	24	1	4,17	22	91,67	0	0,00

Hodnotenie obsahu FeCN₆ vo vyšetrených vzorkách jedlej soli

Okres	Počet vyšetrených vzoriek	Hodnoty (mg/kg)			
		< 20		> 20	
		počet	%	počet	%
Žiar nad Hronom	15	14	93,33	0	0,00
Žarnovica	7	7	100,00	0	0,00
Banská Štiavnica	2	2	100,00	0	0,00
SPOLU	24	23	95,83	0	0,00

Realizačné výstupy

Trend vývoja za obdobie posledných 10 rokov a príjem jódu v súbore vybranej populačnej skupiny.

Pokračovanie v úlohe

Rok 2014 a ďalšie roky

3.5 BEZPEČNOSŤ PAPIEROVÝCH A KARTÓNOVÝCH OBALOVÝCH MATERIÁLOV

Cieľ

Kontrola bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov, ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál, používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Poprade

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Poprade – laboratórne vyšetrenie, hodnotenie

RÚVZ so sídlom Žiari nad Hronom – odber vzoriek

Anotácia

Kontrola dodržania bezpečnosti papierových a kartónových obalových materiálov vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov (benzofenón, 4-metylbenzofenón resp. 4-hydroxybenzofenón), ktoré môžu migrovať z tlačiarenských farieb cez primárny obalový materiál, používaných na vrchnú potlač papierových a kartónových obalových materiálov, do potravinárskych výrobkov.

Etapy riešenia:

I. etapa: marec 2014 – zber vzoriek

II. etapa: 15. január 2015 – záverečná správa

Vyhodnotenie:

V marci 2014 bola odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom odobratá a na laboratórny rozbor zaslaná jedna vzorka potraviny balenej v kartónovom a papierovom obalovom materiály, za účelom jej vyšetrenia vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov. Odobratá bola 100 % pomarančová šťava vyrobená z koncentrátu, zaslaná na laboratórny rozbor do RÚVZ so sídlom v Poprade. Protokol o výsledku laboratórnych skúšok do tohto času nebol doručený.

Výstupy

Záverečná správa. Zistené výsledky sa uplatnia pri príprave informačných materiálov na ochranu zdravia a prípadné prijatie opatrení na ochranu zdravia obyvateľov.

Pokračovanie v úlohe:

15. január 2015

3.8 BEZPEČNOSŤ KOZMETICKÝCH VÝROBKOV A OCHRANA SPOTREBITEĽOV

Cieľ

1. kontrola dodržania legislatívnych obmedzení látok
2. kontrola povinného označenia výrobkov a spoločných kritérií na tvrdenia používaných v súvislosti s kozmetickým výrobkom
3. vzdelávanie spotrebiteľov - „Hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov“.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiline, RÚVZ Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave - laboratórne vyšetrenie

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Kontrola vybraných regulovaných látok v kozmetických výrobkoch, kontrola povinného označenia výrobkov, kontrola spoločných kritérií na tvrdenia a požiadavka hlásenia vzniku nežiaducich účinkov vychádza z nových právnych predpisov pre kozmetické výrobky, platných v EÚ od 11.7.2013. Súčasťou programu bude kampaň pre spotrebiteľov ako ohlasovať závažné nežiaduce účinky.

Etapy riešenia:

I. etapa: 2014 - 2015 - odber a analýza vzoriek

2014 - mediálna kampaň na ochranu spotrebiteľa

II. etapa: 2015 - hlásenie závažných nežiaducich účinkov kozmetických výrobkov

III. etapa: marec 2016 ukončenie programu (správa).

Vyhodnotenie:

V roku 2014 boli podľa odborného usmernenia ÚVZ SR na zabezpečenie jednotného výkonu štátneho zdravotného dozoru nad kozmetickými prostriedkami odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom odobraté a na laboratórny rozbor zaslané vzorky kozmetických výrobkov:

- 2 vzorky kozmetických výrobkov pre dospelých – mydlá s antibakteriálnym a antimikrobiálnym účinkom;
- 4 vzorky výrobkov pre deti – tekuté mydlo, šampón a pena do kúpeľa, vlhčené utierky;
- 3 vzorky výrobkov pre deti – farby na tvár, lesk na pery a make-up.

Odobraté vzorky výrobkov boli zaslané na laboratórne vyšetrenie do Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Bratislava hlavné mesto so sídlom v Bratislave alebo Regionálneho úradu verejného zdravotníctva so sídlom v Žiline. V odobratých vzorkách boli laboratórne

vyšetrované konzervačné látky, ťažké kovy a u niektorých výrobkov bol uskutočnený laboratórny rozbor zameraný na mikrobiológiu.

Laboratórnymi rozborami odobratých vzoriek výrobkov bolo preukázané, že vyhovujú požiadavkám platnej legislatívy. Nedostatky boli zistené pri kontrole označovania troch druhov výrobkov:

- antibakteriálna pena na umývanie rúk bola označená ako biocídny výrobok, výsledky laboratórneho rozboru preukázali, že sa jedná o kozmetický výrobok. Uvedené bolo postúpené na ÚVZ SR za účelom komunikácie so zodpovednou osobou;
- tekuté mydlo určené pre deti nemalo na obale vyznačené bezpečnostné informácie v štátnom jazyku. Bolo nariadené opatrenie na zabezpečenie správneho označovania výrobkov. Pri následnom výkone dozoru bolo preukázané, že opatrenie je splnené a výrobky boli správne označené;
- výrobok pre deti, ktorý obsahoval farby na tvár, lesk na pery a make up mal nesprávne nalepenú etiketu v štátnom jazyku. Etiketa prekryvala údaje o zložení a nominálnom obsahu, ktoré boli vyznačené iba na pôvodnej etikete. Uvedené bolo dané na vedomie miestne príslušnému orgánu verejného zdravotníctva, v územnej pôsobnosti ktorého má sídlo distribútor uvedeného výrobku pre SR. Miestne príslušný orgán verejného zdravotníctva nariadil opatrením distribútorovi výrobku zabezpečiť správne označovanie. Pri dozore, ktorý bol vykonaný opakovane, bolo zistené, že výrobok je označený v súlade s požiadavkami platnej legislatívy.

Pri kontrole označovania výrobkov v distribučnej sieti, ktoré neboli laboratórne vyšetrované nedostatky zistené neboli.

Výstupy

Zistené výsledky sa uplatnia ako podklad pri odhade rizika pri príprave plánu dozoru v nasledujúcich rokoch.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 MONITORING STRAVOVACÍCH ZVYKLOSTÍ A VÝŽIVOVÝCH PREFERENCIÍ VYBRANEJ POPULÁCIE DETÍ SR A HODNOTENIE EXPOZÍCIE VYBRANÝCH RIZÍK SPOJENÝCH S KONZUMÁCIOU JEDÁL

Cieľ

Zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k odporúčaným výživovým dávkam a pohybovému režimu. Na základe monitoringu individuálnej spotreby potravín vytvoriť databázu spotreby potravín so zohľadnením veku a regiónov SR. Získané informácie využiť v rámci poradenských aktivít zameraných na podporu a rozvoj zdravia detí v zriadených poradniach zdravia pre deti a mládež.

Dlhodobým cieľom projektu je aj hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál u citlivých populačných skupín SR. Do dotazníkového prieskumu o stravovacích zvyklostiach, 24 hodinovej spotrebe potravín, o výživových frekvenciách a výživových preferenciách a o pohybových aktivitách, boli zapojené dve stredné školy (1 mestská a 1 vidiecka). Projekt, v roku 2014, pokračoval ukončením zberu dát, sumarizáciou údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám a celkovým vyhodnotením stravovacích a pohybových zvyklostí detí a mládeže. Gestor projektu v roku 2014 nepožadoval k riešenému projektu, z regiónu, ktorý je v pôsobnosti RÚVZ Žiar nad Hronom, žiadne ďalšie údaje

Gestor

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote, ÚVZ SR
Riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Trvanie projektu

22.05.2008-31.12.2014

**4.2 ZNEUŽÍVANIE NÁVYKOVÝCH LÁTOK (ALKOHOL, TABAK, DROGY)
U DETÍ A MLÁDEŽE NA SLOVENSKU****Gestor**

Ministerstvo zdravotníctva SR- Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

ÚVZ SR, vybrané RÚVZ v SR

Cieľ

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami štúdie vybraných európskych krajín, ktoré sa realizovali porovnateľnou metodikou.

Etapy riešenia

Prieskum bol vykonaný v mesiaci september 2014 na vybranej škole v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom a to v meste Kremnica - Súkromná škola úžitkového výtvarníctva, P. Križku 390/4, kde sa prieskumu zúčastnilo 69 respondentov. Dotazník TAD2 vyplnilo 59 študentov (školu navštevuje celkom 65 študentov), dotazník TAD3 vyplnilo 10 učiteľov. Anonymné dotazníky boli zaslané hneď po zozbieraní údajov na ÚVZ SR v Bratislave.

Realizačné výstupy

- Získanie výsledkov zneužívania návykových látok na základe realizácie opakovaných celoslovenských prieskumov na základných a stredných školách na Slovensku.
- Spolupráca na príprave Národnej správy o drogách a jej poskytnutie RÚVZ v SR.
- Sledovanie trendov zneužívania návykových látok u žiakov, študentov a učiteľov základných a stredných škôl .
- Vytváranie intervenčných programov na školách, zameraných na prevenciu zneužívania návykových látok, vrátane zdravotnej výchovy v tejto oblasti (prednášky, letáky, plagáty, brožúry).
- Vyškolenie rovesníckych skupín na pôsobenie medzi mládežou.
- Spolupráca pri rozpracovaní systému monitoringu a vyhodnocovania niektorých kľúčových indikátorov drogovej problematiky.
- Spracovanie podkladov pre Národnú správu o drogách.
- Podpora Národného programu boja proti drogám.

Termín ukončenia

priebežne podľa požiadaviek gestora

4.3 MONITORING ÚRAZOVOSTI DETÍ PREDŠKOLSKÉHO A ŠKOLSKÉHO VEKU

Cieľ

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t. j. pokiaľ ide o druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných výsledkov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. Na základe získaných údajov sa overí účinnosť intervenčných opatrení, zameraných na zníženie počtu úrazov u detí, ako aj ich vážnych zdravotných následkov v rámci predchádzajúceho prieskumu. Vzhľadom na to, že v Slovenskej republike dodnes nie je k dispozícii komplexná štatistika resp. evidencia detských úrazov, výstupy z projektu by mali do istej miery poskytnúť prehľad v tejto oblasti.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Gestor

ÚVZ SR

Etapy riešenia

V apríli 2014 sme vykonali dotazníkový prieskum o zmapovaní úrazovosti u spolu 31 detí vo vekovej skupine 3-6 ročných, z toho bolo 16 detí z vidieckej materskej školy v obci Vyhne a 15 detí z mestskej materskej školy na Ul. Dr. Janského 8 v Žiari nad Hronom. Získané údaje boli vložené do masky v programe excel a zaslané v termíne gestorovi úlohy - ÚVZ SR v Bratislave na ďalšie spracovanie.

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ v SR

Trvanie projektu

rok 2014-31.12.2017

4.4 MONITORING TELOVÝCHOVNÝCH PODMIENOK ŽIAKOV ZÁKLADNÝCH A STREDNÝCH ŠKÔL; VYUŽITIE HODÍN TV

Cieľ

Cieľom úlohy je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb ich zdravého fyzického a duševného vývinu a odborne zdôvodniť potrebu minimálne 30 minútovej pohybovej aktivity denne pre všetkých žiakov v školách v súlade s Globálnou stratégiou WHO pre výživu, fyzickú aktivitu a zdravie a v súlade s jednou z 12 koncepcií redukcie a prevencie nadváhy a obezity u detí a mládeže Európskeho informačného systému životného prostredia a zdravia.

Gestor

RÚVZ so sídlom vo Zvolene, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská RÚVZ v SR

Na základe prípisu Hlavného hygienika SR zo dňa 17.3.2014 č. HDM/2765/5396/2014 bola vykonaná mimoriadna kontrola zameraná na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách v pôsobnosti RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom. Úloha bola uskutočnená a spracovaná podľa určeného jednotného dotazníka, pokynov k vyplňaniu predloženej masky v programe Excel a dodatočných usmernení.

Mimoriadne kontroly boli vykonané v dňoch 7.4. 2014-22.4.2014 v 10 vybraných základných školách, z toho bolo 5 ZŠ vo vidieckej a 5 ZŠ v mestskej oblasti. Správa o výsledkoch mimoriadnej kontroly bola zaslaná na ÚVZ SR dňa 30.04.2014

Pre plnenie úlohy č.4.4 bol na RÚVZ Banská Bystrica pripravený metodický postup, podľa ktorého za účelom dosiahnutia cieľov projektu uvedených v anotácii projektu sa vykonával cielený výkon štátneho zdravotného dozoru zameraný na pedagogický proces a na monitorovanie fyzickej aktivity detí na hodinách telesnej výchovy v 3. a v 8. ročníku v tých školských zariadeniach, ktoré boli vybraté pre plnenie mimoriadnej úlohy HH SR.

Pre získanie potrebných údajov boli pripravené dotazníky:

- Dotazník „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“ pre odborných pracovníkov RÚVZ v SR za účelom sledovania využitia hodín TV, počet cvičiacich žiakov na hodinách TV, dôvody necvičenia a pod..
- Dotazník „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ určený pre 20 žiakov (10 chlapcov, 10 dievčat) z 3. a 8. ročníka každej vybratej školy za účelom zistenia úrovne ich telesnej aktivity, názorov na hodiny telesnej výchovy v školách a návrhov na ich zlepšenie, využívanie prestávok počas vyučovacieho procesu a pod..

Údaje z dotazníkov budú použijú na tvorbu databázy. Údaje boli vložené do zaslaného formulára na vkladanie údajov a zaslané elektronicky na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v B. Bystrici dňa 30. 12. 2014.

6 ODDELENIE EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR

Cieľ

1. rozvoj a zlepšenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, monitorovania situácie v oblasti imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);
6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb - 7.modul EPIS.

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2014, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a s kategorizáciou očkovacích látok, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia až eliminácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri dosiahnutí minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. NIP SR sa v roku 2014 bude realizovať v súlade s cieľmi „Zdravie 21“, s celosvetovými eradikačnými a eliminačnými a Národným programom starostlivosti o deti a dorast na roky 2008 - 2015.

VYHODNOTENIE

V roku 2014 bolo hlásených spolu 14 prípadov divého kašľa vyvolaného *Bordetella pertussis* a to 1 x v okrese Žiar nad Hronom a 13 krát v okrese Žarnovica. Ochorenie v okrese Žiar nad Hronom bolo zaznamenané u 62 ročnej ženy, kde ochorenie bolo diagnostikované na základe klinického obrazu a serologicky ELISA 1. vzorky na protilátky proti pertusovému toxínu. Z 13 ochorení v Žarnovickom okrese malo 8 ochorení sporadický charakter výskytu a to 5 krát u študentov Gymnázia v Novej Bani, u 37 ročného muža, 39 ročnej ženy na MD, 60 a 61 ročných dôchodkýň. V jednom prípade bol zaznamenaný rodinný výskyt v Novej Bani, kde ochoreli všetci 4 rodinní príslušníci, 3 z nich boli aktívne vyhľadani pri epidemiologickom vyšetrení. Ochorel 49 ročný muž a 49 ročná manželka a ich 24 ročná dcéra, študentka VŠ a 17 ročná dcéra, študentka gymnázia. Povinné očkovanie bolo absolvované podľa očkovacej schémy. Ochorenia boli potvrdené klinicky a serologicky ELISA testom na protilátky proti pertusovému toxínu.

20 pravdepodobných prípadov parotitídy diagnostikovaných na základe klinického obrazu a v epidemiologickej súvislosti s výskytom potvrdených ochorení v miestach ich trvalých bydlísk sa vyskytli v kolektíve žiakov Súkromného gymnázia v Kremnici, ubytovaných na Internáte V. Gaňu v Kremnici. Prvé dve ochorenia boli hlásené všeobecným lekárom pre deti a dorast v septembri 2014 a boli hospitalizované na infekčnom oddelení v Banskej Bystrici. Laboratórne vyšetrenie pravdepodobne nebolo vykonané. V novembri, do jeho prvej polovice, bolo hlásených 18 pravdepodobných prípadov ochorenia u 15 študentov súkromného gymnázia, ubytovaných na uvedenom internáte a 3 študentov s bydliskom v Kremnici. Zo zdravotnej dokumentácie študentov prihlásených u VLPDD v Kremnici bolo očkovanie proti MMR vykonané podľa platného očkovacieho kalendára u 12 žiakov, v piatich prípadoch sa očkovanie nedalo zistiť z dôvodu, že študenti patria k VLDD iných okresoch, jedna pacientka nebola očkovaná. Pre zabránenie ochorenia medzi žiakmi, ale aj žiakmi iných kolektívov bolo rozhodnutím nariadené dočasné prerušenie vyučovania. Po prerušení vyučovania nebolo zaznamenané ďalšie ochorenie.

Sporadické ochorenie na parotitídu bolo vykazované u 22 ročnej študentky, kompletne očkovanej proti MMR v rokoch 1993 a 2003. Ochorenie bolo diagnostikované klinicky aj serologicky v NRC.

V apríli 2014 boli všeobecní lekári pre deti a dorast a gynekológovia ambulancnej a lôžkovej zložky spádových okresov Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom informovaní prostredníctvom mailovej pošty a osobnými návštevami o príprave a obsahu aktivít „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) a boli vyzvaní k spolupráci pri vykonávaní aktivít kampane. Počas EIT bola v regionálnej televízii opakovane odvysielaná relácia k aktivitám EIT a celkove k problematike narastajúceho odmietania povinného očkovania. Článok pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“ bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom. Informačná vývesná tabuľa v budove RÚVZ v Žiari nad Hronom informovala o význame a princípoch očkovania a bezpečnosti očkovania a o všetkých aktivitách tejto kampane. Na webovej stránke RÚVZ v Žiari nad Hronom boli zverejnené informácie o EIT a celý týždeň bol aktívny pútač, ktorý informoval o prebiehajúcim týždni. Počas roka boli vykonané kontroly v 32 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania. Skladovanie očkovacích látok vo všetkých ambulanciách lekárov vykonávajúcich očkovanie je zabezpečené chladničkami vyhradenými len na tento účel. Kontrola teploty v chladničkách s písomnou evidenciou sa vykonáva denne. Dokumentácia očkovaných je vedená na dobrej úrovni. Zoznamy zaočkovaných detí sú v písomnej forme mesačne zasielané na RÚVZ v Žiari nad Hronom. Vo výkone očkovania ani v skladovaní vakcín kontrolovaných ambulancií neboli zistené nedostatky.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovacom kalendári na rok 2014.

Siedmi rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

V januári 2014 SEVS a SLS usporiadali V. Vakcinologický kongres na Štrbskom Plese, na ktorom sa zúčastnila pracovníčka oddelenia.

Etapy riešenia a realizačné výstupy

- informovanosť lekárov prvého kontaktu ako aj ostatných zdravotníckych pracovníkov o platnom očkovacom kalendári a o zmenách v očkovaní podľa usmernení ÚVZ SR a o dosiahnutej zaočkovanosti v spádových okresoch RÚVZ a v celej SR - priebežne sa plní
- priebežná kontrola uskladnenie zásob očkovacích látok v ambulanciách všeobecných lekárov pre deti a dorast a vybraných ambulanciách všeobecných lekárov pre dospelých
- administratívna kontrola očkovania zo zdravotnej dokumentácie očkovaných podliehajúcich kontrole v ambulanciách praktických lekárov podľa usmernenia ÚVZ SR k 31.08.2014
- spracovanie výsledkov kontroly a vyhodnotenie zaočkovanosti v spádových okresoch a vypracovanie správy z kontroly očkovania
- informovanie laickej verejnosti o význame očkovania a dosiahnutej zaočkovanosti prostredníctvom regionálnej tlače a regionálnej televízie

6.2 Surveillance infekčných chorôb

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillance prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. Na základe analýzy epidemiologickej situácie v SR za rok 2014 je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami. Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska.

VYHODNOTENIE

Analýza epidemiologickej situácie vo výskyte infekčných ochorení v roku 2014 a porovnanie s výskytom v roku 2013.

V roku 2014 bolo vykázaných celkovo 866 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (121 NN), v roku 2013 to bolo 799 ochorení (z nich 141 NN). Nárast bol zaznamenaný v počte ochorení na rotavírusovú enteritídu, kampylobaktériovú infekciu, akútnu vírusovú hepatitídu typu A, pertussis a pravdepodobnú parotitídu, v ostatných diagnózach bol počet ochorení obdobný ako v roku 2013.

V skupine alimentárnych nákaz sa vyskytlo v spádových okresoch RÚVZ 47 ochorení na salmonelovú enteritídu, 6 vylučovaní salmonel bez klinických príznakov a 1 salmonelová septikémia. V roku 2013 to bolo 78 ochorení na salmonelovú enteritídu a 7 vylučovaní. Epidémia na salmonelózu o 2 a viac chorých bola zaznamenaná v 4 prípadoch, vo všetkých sa jednalo o rodinný výskyt.

Na bacilárnu dyzentériu boli zaznamenané dve ochorenia rovnako ako v roku 2013.

Výskyt infekcií enteropatogénnymi *E. coli* bol zaznamenaný v 27 prípadoch (roku 2013 28 ochorení), kampylobaktériová infekcia v 109 prípadoch, čo je nárast o 24 ochorení oproti roku 2013 (85 prípadov). Enteritída *Y. enterocolitica* sa vyskytla v dvoch prípadoch. Enterokolitída spôsobená *Clostridium difficile* bola zaznamenaná v 6 prípadoch, čo je pokles o polovicu oproti roku 2013. Z nich 2 boli nozokomiálneho charakteru. Hlásená bola jedna špecifikovaná bakteriálna enteritída a 1 lambliaza. Kandidová enteritída bola hlásená v jednom prípade.

Výskyt rotavírusovej enteritídy bol zaznamenaný u 55 chorých, z toho 6 x NN (v roku 2013 u 24 chorých, z toho 2 x NN). V jednom prípade bola zaznamenaná enteritída astrovírusom, v dvoch prípadoch boli zaznamenané ochorenia na gastroenteritídu spôsobenú

adenovírusom a v deviatich prípadoch na Norwalk vírus, obdobne ako v porovnávanom období. Hnačka pravdepodobne infekčného pôvodu bola vykazovaná v jednom prípade.

Bakteriálne otravy potravinami sa nevyskytli.

V skupine **vírusových hepatítid** bolo celkovo zaznamenaných 103 ochorení na hepatitídu typu A (VHA). V prolongovanej epidémii z konca roku 2013 (14 ochorení), ktorá vzplanula v Žiari nad Hronom, v časti nazývanej Pod Kortinou bolo v roku 2014 zaznamenaných 101 ochorení. Túto oblasť obýva v nevhodných nízkych sociálnych podmienkach prevažne rómske obyvateľstvo. Ochorelo 69 detí a adolescentov vo veku od 1 do 19 rokov a 33 dospelých. V rámci epidémie bolo rozhodnutím nariadených 1031 lekárskech dohládov, 8 x bol nariadený zvýšený zdravotný dozor a 746 osôb bolo očkovaných vakcínou proti VHA.

Akútna hepatitída typu B bola zaznamenaná v dvoch prípadoch, tak ako v minulom roku, chronická VHB bola zaznamenaná v 4 prípadoch, nosičstvo HBsAg bolo hlásené v 4 prípadoch. Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 19 prípadoch, roku 2013 to bolo 20. Priamym kontaktom VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB.

Vírusová hepatitída typu A, B a C sa u zdravotníkov nevyskytla.

V skupine **respiračných nákaz** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na morbilli, rubeolu, parapertussis alebo nešpecifický divý kašeľ. Hlásených bolo 14 ochorení na pertussis, minulý rok len dve ochorenia.

Ochorenia na parotitídu boli zaznamenané v 21 prípadoch, z nich 20 pravdepodobných v rámci epidémie a jedno potvrdené sporadické ochorenie (podrobne opísané v 6.1)

Legionárska choroba bola hlásená u 38 ročnej pacientky, bez závažnejšieho predchorobia, ktorá skončila exitom.

RS pneumónia bola hlásená v siedmich prípadoch a v jednom prípade RS bronchitída.

Na pľúcnu tuberkulózu boli hlásené dve ochorenia.

Na varicellu bolo hlásených 160 ochorení (rok 2013 - 233 ochorení), na herpes zoster 14 ochorení rovnako ako v roku 2013, jedna zosterová choroba oka a jedna zosterová meningitída, v jednom prípade bola hlásená HSV vezikulárna dermatitída.

Choroba rúk, nôh a úst bola hlásená VLPDD a VLPD v 15 prípadoch.

Zo streptokokových nákaz bolo zaznamenané 1 ochorenie na pneumokokovú septikémiu a jedno ochorenie na erysipelas.

Ochorenia na chrípku a chrípke podobné ochorenia sú hlásené pravidelne v týždenných intervaloch. V chrípkovej sezóne, alebo pri podozrení na chrípkové ochorenie aj mimo sezóny, sentineloví lekári odoberajú biologický materiál na verifikáciu chrípky. Chrípka vyvolaná vírusom chrípky identifikovaným imunochromatickým vyšetrením bola hlásená v 29 prípadoch ako pravdepodobné prípady ochorenia na chrípku (dôkaz antigénu – 2x vírus chrípky B a v 28 prípadoch vírus chrípky A). Ochorenia boli zaznamenané u neočkovaných 28 detí a jednej 29 ročnej ženy. Z nich jedno ochorenie bolo potvrdené aj NRC, identifikácia chrípka A/H3N2, Texas/50/2012-like a dve v OKM RÚVZ BB – chrípka A, RT PCR chrípkaA/H3.

SARI bolo hlásené:

- v jednom prípade u 80 ročného polymorbídneho muža privezeného RZP na interné oddelenie BŠ s t_{tt} 38,5°C a nutnosťou UVP. Vyšetrenie na chrípku bolo negatívne. Pacient bol naposledy očkovaný Influvacom v roku 2011.

- v druhom u 56 ročného muža – etylika hospitalizovaného na JIS interného oddelenia v Čadci pre pneumóniu na základe prechodného pracovného bydliska. Pacient pre potrebu UVP bol preložený z JIS na OAIM odkiaľ bol preložený na interné odd. VN ZH. Vyšetrenie na chrípku bolo negatívne, proti chrípke nebol zaočkovaný.

V skupine **neuroinfekcií** boli zaznamenané tri ochorenia na GB syndróm, jeden nešpecifikovaný bakteriálny zápal mozgových blán a tri ochorenia na nešpecifikovanú meningitídu.

V skupine **zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou** bolo zaznamenaných 19 ochorení na Lymeskú borreliózu (minulý rok 22) a to ako včasné lokalizované štádium bolo hlásených 10 ochorení, artritída pri LB bola zaznamenaná v 7 prípadoch a polyneuropatia pri LB v 2 prípadoch. Bolo vykazované jedno ochorenie na stredo európsku kliešťovú encefalitídu Toxoplazmóza bola zaznamenaná v 5 prípadoch. Postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologickej ambulancii v Banskej Bystrici a vo Zvolene, a to v 10 prípadoch.

V skupine **nákaz kože a slizníc** sa nevyskytlo žiadne ochorenie na tetanus a plynový flegmónu. V 5 prípadoch bol zaznamenaný svrab, minulý rok 22 ochorení.

V skupine **pohlavných ochorení** bolo vykazovaných jedenásť chlamýdiových infekcií rovnako ako minulý rok, jedno ochorenie na sekundárny syfilis kože a jedna gonokoková nákaza.

V skupine **iných infekcií** – nezaradených bolo vykazovaných 16 ochorení na infekčnú mononukleózu (11 x NN), 3 x askarióza a 2 x enterobióza.

Pacienti s ochorením vyžadujúcim izoláciu boli zväčša hospitalizovaní na infekčnom oddelení.

V roku 2014 bolo pri výkone epidemiologickej závažnej činnosti vydané rozhodnutím regionálneho hygienika 12 karanténnych opatrení pri črevných nákazách.

Etapy riešenia:

- aktívna a úzka spolupráca s oddeleniami klinickej mikrobiológie a klinickej biochémie je priebežná, v spolupráci s týmito oddeleniami bolo vykonané aktívne vyhľadávanie infekčných ochorení
- úzka spolupráca s lekármi primárneho kontaktu, infektológmi, odborníkmi pre tuberkulózu
- denné využívanie SRV na okamžité hlásenie mimoriadnej epidemiologickej situácie a informovanosti
- informovanie zdravotníckej aj laickej verejnosti v oblasti infekčných ochorení, zvyšovanie edukácie obyvateľstva prostredníctvom regionálnych médií

Realizačné výstupy

- články v regionálnej tlači o aktuálnej situácii ako aj pri epidemickom výskyte prenosných ochorení – priebežne sa plní
- vykonanie analýzy prenosných ochorení za rok 2014
- porovnanie výskytu roka 2014 s rokom 2013
- monitorovanie a kontrola prenosných ochorení
- monitorovanie rezistencie mikroorganizmov na ATB v spolupráci s OKM – priebežne sa vykonáva, OKM hlási vykultivované polyrezistentné kmene
- zabezpečenie včasnosti hlásenia prenosných ochorení
- cestou informovanosti populácie o prenosných ochoreniach zlepšiť ich prevenciu – priebežne sa vykonáva osobne a prostredníctvom médií

6.3 Informačný systém prenosných ochorení

Cieľ

1. posilnenie surveillancie a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillancie infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh 7. modulu EPIS: Register očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pripraviť a dodržiavať „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania.

VYHODNOTENIE

Za rok 2014 bolo spracovaných a do systému vložených:

- 865 prípadov, z nich 594 bolo potvrdených, 208 možných, pravdepodobných 53 a 11 nosiči
- 13 epidémií
- 7 hlásení do SRV – 2 x SARI
  - 1 x GBS (hlásené 2 ochorenia)
  - 3 x VHA s aktualizáciou pri výskyte nového ochorenia
  - 1 x parotitída

Hlásenie prenosných ochorení on-line všeobecnými alebo odbornými lekármi je na rovnakej úrovni ako v roku 2013, to znamená len hlásenie od jedného odborného lekára.

Bolo zaznamenané rozšírenie on-line hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie ako aj rozširovanie spektra laboratórnych výsledkov.

6.4 Nozokomiálne nákazy

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie prevencie NN na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie výsledkov jednotnou metodikou ako v iných krajinách EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného

zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Trenčíne a v Banskej Bystrici

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), vykonávanie prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade so skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľským lekárom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach.

VYHODNOTENIE

ŠZD s mikrobiálnym monitoringom bol v roku 2014 vykonaný v lôžkovej časti Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom na gynekologicko – pôrodnickom oddelení, gynekologickej operačnej sále, pôrodnej sále, chirurgických operačných sálach, OAIM, NZZ dialýza, detskom oddelení, neurologickom oddelení, JIS – interného oddelenia, internom oddelení a chirurgickom oddelení. Vo Všeobecnej nemocnici Žiar nad Hronom pracovisko Banská Štiavnica bol vykonaný na internom oddelení, oddelení dlhodobochorých, v DOS, chirurgických a gynekologických operačných sálach a gynekologicko – pôrodnickom oddelení. ŠZD bez mikrobionálneho monitoringu bol vykonaný v troch stomatologických ambulanciách. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 321 sterov z prostredia, 23 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 77 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility. Pri kontrolách sa sledovali postupy BOT, hlavne pri invazívnych zákrokoch, zásobovanie dezinfekčných prostriedkov (DP), postup dekontaminácie, výkon dezinfekcie – škála použitých DP, riedenie a ich účinnosť, harmonogram striedania DP, výkon sterilizácie, vedenie evidencie vykonávanej sterilizácie a manipulácia so sterilným materiálom, zber, skladovanie a likvidácia nebezpečného odpadu. Pri kontrolách bol kladený dôraz na dezinfekciu rúk zdravotníckych pracovníkov, ako aj na používanie jednorázových gumených rukavíc pri odbere biologického materiálu a manipulácii s pacientmi.

Na odstránenie zistených nedostatkov v hygienicko – epidemiologickom režime boli uložené opatrenia na mieste, ktorých termín splnenia bol prerokovaný s vedeniami nemocnice.

Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 159 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (108 STE a 51 AUT). Kontrola bola

uskutočnená v termínoch ustanovujúcich vyhláškou MZ SR 553/2007 pri ŠZD sterilizačnej techniky.

V spolupráci s pracovníčkou HŽP bol vykonaný ŠZD v zdravotníckych zariadeniach (lôžkové oddelenia aj neštátne zdravotnícke zariadenia ambulantného typu) na základe žiadostí o vydanie rozhodnutia na uvedenie priestorov zdravotníckych zariadení do prevádzky a to v 26 prípadoch. Zároveň boli schválené aj prevádzkové poriadky.

Schválenie prevádzkových poriadkov na základe žiadostí bolo vydané v 10 prípadoch (4 stomatologické ambulancie, 3 Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom, 3 Všeobecná nemocnica Žiar nad Hronom, prevádzka Banská Štiavnica). Oddelením boli na základe žiadostí na uvedenie priestorov ústavnej pohotovostnej služby vydané 4 rozhodnutia, 2 pre Všeobecnú nemocnicu v Žiari nad Hronom a dve pre nemocnicu v Banskej Štiavnici.

Zdravotnícki pracovníci v lôžkových aj ambulantných zdravotníckych zariadeniach boli vedení v problematike nozokomiálnych nákaz, sterility a dezinfekcie predmetov a prostredia.

Komisia pre nozokomiálne nákazy vo Všeobecnej nemocnici v Žiari nad Hronom a na pracovisku v Banskej Štiavnici v roku 2014 nezasadala.

Všeobecná nemocnica v Žiari nad Hronom pokračovala v hlásení NN aj elektronickou formou prostredníctvom nimi vytvoreného programu. Aj napriek tomu nezodpovedala skutočnému stavu. Pri týchto nozokomiálnych nákazách sú sledované jednotlivé etiologické agensy, polyrezistentné kmene a ich rezistencia na antibiotiká.

V roku 2014 bolo hlásených zo spádových nemocníc 121 nozokomiálnych nákaz (minulý rok 141) a to, 8 x črevné, 8 x septikémie, 11 x infekčná mononukleóza, 42 x infekcia HDC, 1 x chrípka, 23 x infekcia DDC, 22 x infekcia močového mechúra, 1 x zápal žíl, 3 x infekcia chirurgickej rany a 2 x dekubity.

Aj v roku 2014 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk.

V roku 2014 boli odoslané potrebné údaje za rok 2013 vložené do programu HELICS na surveillance NN. Surveillance vzniknutých NN po cholecystektómii v roku 2014 podľa vypracovanej metodiky bude vykonaný v prvom štvrtroku 2015.

Etapy riešenia

- spolupráca s lekármi zodpovednými za hlásenie NN
- spolupráca s oddelením klinickej mikrobiológie, hlásenie polyrezistentných kmeňov a nebezpečných nozokomiálnych kmeňov
- spolupráca s manažérom ošetrovateľskej kvality pri a zdravotníckymi pracovníkmi pri kontrolách štandardných postupov HER oddelení a BOT
- mikrobiálny monitoring bol vykonávaný podľa harmonogramu v spolupráci s RÚVZ v Banskej Bystrici
- pokračovanie surveillance NN v programe HELICS, konkrétne infekcie chirurgických rán po cholecystektómii aj v roku 2014
- zdravotnícki pracovníci boli vedení v problematike NN pri kontrolách jednotlivých oddelení, ale aj na prevádzkových zasadnutiach
- ŠZD v lôžkových a ambulantných zariadeniach v spádových ZZ bol vykonávaný podľa harmonogramu
- priebežné monitorovanie a aktívne vyhľadávanie závažných nozokomiálnych nákaz

Realizačné výstupy

- analýza výskytu nozokomiálnych nákaz za rok 2014
- monitorovanie a kontrola NN

- zlepšenie hlásnej služby
- kontrola štandardných postupov pri ošetrovaní pacientov a HER

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie, vrátane bioterorizmu

Cieľ

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb;
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie (ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s vypustením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení) alebo v súvislosti s očakávanou pandemiou chrípky, si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK.

VYHODNOTENIE

Rýchla a koordinovaná reakcia na zdravotné hrozby:

V roku 2014 zasadol krízový štáb CO v okrese Žiar nad Hronom a Žarnovica. V spádových regiónoch nebolo potrebné v prvom polroku riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

Denne sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania.

Kapacity na zvládnutie pandémie chrípky a riešenie osobitných zdravotných hrozieb

Aktualizovaný Pandemický plán bol rozposlaný Krízovým štábom CO jednotlivých okresov. Zdravotnícka aj laická verejnosť bola informovaná o obsahu očkovacej látky proti sezónnej chrípke ešte koncom roka 2013, a to prostredníctvom seminára pre lekárov Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom, regionálnej televízie a regionálnych printových médií a webovej stránke.

SARI bolo hlásené v jednom prípade u 80 ročného polymorbídneho muža privezeného RZP na interné oddelenie BŠ s tt 38,5°C a nutnosťou UVP. Vyšetrenie na chrípku bolo negatívne. Pacient naposledy očkovaný Influvacom v roku 2011.

V októbri bolo SARI hlásené u 56 ročného muža – etylika hospitalizovaného na JIS interného oddelenia v Čadci pre pneumóniu na základe prechodného pracovného bydliska. Pacient pre potrebu UVP bol preložený z JIS na OAIM odkiaľ bol preložený na interné odd. VN ZH. Vyšetrenie na chrípku bolo negatívne, proti chrípke nebol zaočkovaný.

Chrípka vyvolaná vírusom chrípky identifikovaným imunochromatickým vyšetrením bola hlásená v 29 prípadoch ako pravdepodobné prípady ochorenia na chrípku (dôkaz antigénu – 2x vírus chrípky B a v 28 prípadoch vírus chrípky A). Ochorenia boli zaznamenané u neočkovaných 28 detí a jednej 29 ročnej ženy. Z nich jedno ochorenie bolo potvrdené aj NRC, identifikácia chrípka A/H3N2, Texas/50/2012-like a dve v OKM RÚVZ BB – chrípka A, RT PCR chrípkaA/H3.

Etapy riešenia

- v prípade mimoriadnej situácie zvolenie zasadnutia RPK
- priebežná spolupráca s krízovým štábom CO, v prípade potreby iniciovanie zvolania Pandemickej komisie
- aktualizácia kontaktov Pandemického plánu
- kontinuálne monitorovanie a hlásenie akútnych respiračných ochorení so zameraním na chrípku a chrípke podobné ochorenia
- v chrípkovej sezóne zabezpečiť informovanosť zdravotníckej aj laickej verejnosti o epidemiologických opatreniach a samotnej chorobnosti

Realizačné výstupy

- aktualizovaný Pandemický plán – odoslaný krízovým štábom
- aktívna spolupráca s krízovým štábom CO- priebežne
- aktívna spolupráca so zdravotníkmi pracovníkmi lôžkových aj ambulantných zložiek
- informovanosť všeobecných lekárov k očkovaniu proti sezónnej chrípke a laickej verejnosti prostredníctvom médií a besied
- v prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej situácie okamžité hlásenie v systéme rýchleho varovania

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrením odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Gestor

ÚVZ SR, NRC pre poliomyelitídu

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie

pravidelného virologického vyšetovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970.

Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

VYHODNOTENIE

V prvom polroku 2014, tak ako po minulé roky, bol vykonaný odber odpadovej vody z odberovej lokality v Žiari nad Hronom v mieste vyústenia odpadovej vody do čističky odpadových vôd podľa časového harmonogramu vypracovaného RÚVZ v Banskej Bystrici, Odpadová voda bola doručená po odbere do laboratórií RÚVZ Banská Bystrica. Všetky výsledky vyšetrení boli negatívne.

V roku 2014 boli zaznamenané 3 ochorenia na akútnu chabú obrnu (ACHO), a to u 46 a 56 ročnej ženy a 19 ročného muža. Všetci mali pred vznikom chabej obrny febrilné ochorenia. Vyšetrenie stolice sa neuskutočnilo ani v jednom prípade pre ťažkú obstipáciu. Vyšetrením protilátok na kliešťovú encefalitídu a lymeskú boreliózu boli tieto diagnózy vylúčené. Aj po 60 dňoch po vzniku ochorenia pretrvávali u žien známky oslabenia motoriky v dolných končatinách.

Etapy riešenia

- odbery odpadovej vody podľa časového harmonogramu – priebežne sa vykonáva
- monitorovanie výskytu ochorení ACHO, prípadne ich aktívne vyhľadávanie

Realizačné výstupy

Plnenie úlohy je zamerané na udržanie certifikácie eradikácie poliomyelitídy v SR

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ so sídlom v Košiciach

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Cieľ

V Slovenskej republike sú najohrozenejšou skupinou mladí ľudia, ktorí v súčasnosti dospievajú skôr, začínajú skôr pohlavne žiť, ale nemajú ešte upevnené väzby zodpovednosti voči sebe samým i okoliu. Správajú sa riskantnejšie a sú náchylnejší k akvizovaniu pohlavne prenosných ochorení, vrátane AIDS, ako dospelí ľudia.

Cieľom projektu je, aby mladí ľudia, predovšetkým žiaci 9. ročníkov základných škôl a stredných škôl diskutovali o týchto problémoch a netradičným spôsobom (hrou), účasťou na tomto projekte, získali a osvojili si čo najviac vedomostí o problematike HIV/AIDS, iných pohlavne prenosných ochorení, antikoncepcii, sexuálnom správaní, až po formovanie humánneho prístupu a podpore sociálneho cítenia k ľuďom HIV pozitívnym a chorým na AIDS. Dôslednou realizáciou projektu očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí.

Anotácia

Projekt vychádza z prijatých programov a aktivít HIV/AIDS v SR a z interaktívneho projektu „Hrou proti AIDS“, predlohou ktorého bol projekt nemeckej Spolkovej centrály pre zdravotnú osvetu BZgA, nazvaný „Mitmach - Parcours zu AIDS, Liebe und Sexualität“.

I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Prevencia je prevažne založená na báze pasívneho prijímania informácií. Pokiaľ nie je vytvorený priestor pre diskusiu a hlbšie pochopenie, základné fakty bývajú väčšinou čiastočne známe, ale neakceptované. Preto v rámci projektu sa na školách budú organizovať stretnutia so študentmi, kde získajú potrebné vedomosti a informácie v danej problematike netradičnými metódami. Súčasťou projektu bude aj zisťovanie vedomostnej úrovne a zmeny postojov študentov pred účasťou a po účasti na stretnutí, ktoré sa uskutoční formou dotazníkov.

VYHODNOTENIE

V roku 2014 sa uskutočnili na žiadosť koordinátora MÚ so školami v Žiari nad Hronom tri cykly, a to pre 62 žiakov 9. ročníka ZŠ, 23 žiakov 2. ročníka SOŠ hotelovej v Žiari nad Hronom spolu so 4 pedagogickými pracovníkmi. Akcie boli publikované a doplnené fotodokumentáciou v regionálnych novinách

Aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS s tohtoročnou témou svetového dňa „Closing the gap in HIV prevention and treatment“ realizovali dve oddelenia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom – oddelenie podpory zdravia v dňoch od 21.11. do 16.12.2014 na základných a stredných školách a oddelenie epidemiológie v „Mestskej obývačke“ v priestoroch žiarskej plavárne v Žiari nad Hronom.

Formou 14 interaktívnych prednášok bolo hravou formou informovaných o prevencii HIV/AIDS spolu 381 účastníkov - žiaci z 3 základných škôl a z 7 stredných škôl regiónu RÚVZ Žiar nad Hronom a to:

- Gymnázium Banská Štiavnica - 88 účastníkov
- Stredná odborná škola drevárska Žarnovica – 18 účastníkov
- ZŠ Nová Baňa – 60 účastníkov
- Špeciálna ZŠ Kremnica – 33 žiakov
- Stredné odborné učilište drevárske Žarnovica – 43 účastníkov
- Špeciálna základná škola Žarnovica – 23 účastníkov
- Stredná odborná škola obchodu a služieb Žiar nad Hronom – 30 účastníkov
- Stredná škola úžitkového výtvarníctva Kremnica – 49 účastníkov
- Stredná škola pre nepočujúcich Kremnica – 37 účastníkov

Okrem týchto aktivít aj v roku 2014 prebiehalo individuálne poradenstvo prevencie HIV. Poradenstvo HIV/AIDS využilo 49 klientov (43 telefonicky a 6 e mailom). Týkala sa hlavne ciest prenosu, časového intervalu vyšetrenia po rizikovom správaní, validity vyšetrovacích metodík a odberu krvi na vyšetrenie.

Odber krvi aj s individuálnym poradenstvom bol vykonaný u 43 osôb a u 8 z nich aj opakovane. V jednom prípade bolo vyžiadané a poskytnuté len poradenstvo, odber krvi bol vykonaný cestou všeobecného lekára. Celkove bolo vyšetrených 31 mužov a 12 žien. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom.

6.8 Poradne očkovania

Cieľ

Posilnenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach.

Gestor

ÚVZ SR, RÚVZ Bratislava – hlavné mesto, RÚVZ so sídlom v Trnave

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie.

VYHODNOTENIE

Poradňa očkovania je určená pre všetkých záujemcov o informácie v oblasti povinného pravidelného a odporúčaného očkovania, očkovania pred cestou do zahraničia a komplexné poradenstvo súvisiacich s technikou aplikácie vakcín, zložení vakcín, nežiadúcich účinkoch a platnou legislatívou v tejto oblasti.

O poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania v detskom veku sa zaujímalo 19 rodičov, 3 tehotné o očkovanie proti VHA a 27 klientov pred cestou do zahraničia.

VLPDD v roku 2014 boli hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou v 23 prípadoch – 6 x všetky druhy povinného očkovania, v jednom prípade preočkovanie DTaP-IPV, v 16 prípadoch základné očkovanie alebo preočkovanie proti MMR.

U 5 detí s odmietnutím očkovania v roku 2012 bolo zahájené povinné očkovanie.

Riešenie

Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách so zameraním aj nabadúce matky.

Časové obdobie

Priebežne.

Realizačné výstupy

- zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach,
- zníženie odmietaní očkovania,
- informovanie verejnosti o vakcinologickom poradenstve RÚVZ

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaníu

Cieľ

Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov malých detí a budúcich rodičov k očkovaníu, trend vývoja a nasledovná cielená intervencia.

Gestor

RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, RÚVZ so sídlom v Komárne

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Očkovaníe je najvýznamnejším preventívnym opatrením na zabránenie šíreníu prenosných ochorení. V súčasnosti zaznamenávame narastajúci trend antivakcinačných aktivít, najmä medzi mladými ľuďmi a rodičmi malých detí. Postoje týchto osôb k očkovaníu sú často ovplyvňované rôznymi informáciami z médií, z aktivít usporadúvaných laikmi, z internetu. Šíreníu zastrašujúcich a nepravdivých informácií a spochybňovanie významu a bezpečnosti očkovanía závažným spôsobom ohrozuje stav kolektívnej imunity, dáva priestor vzniku vakcinačných dier a zavlečeníu a šíreníu prenosných ochorení. Cieľom projektu je identifikovať kľúčové faktory ovplyvňujúce postoj mladých ľudí a rodičov k očkovaníu. Prieskum bude realizovaný formou dotazníkov so zameraním sa na dve cieľové skupiny: budúcich rodičov - žiakov náhodne vybraných stredných resp. vysokých škôl a skupinu rodičov malých detí - oslovených cestou náhodne vybraných pediatrických ambulancií. Zistenia z prieskumu budú slúžiť na realizáciu cielených intervencií so zámerom znížiť počet odmietnutí očkovanía.

VYHODNOTENIE

Na základe prieskumu z roku 2013 sú pripravené odborné interaktívne prezentácie o očkovaní pre budúce zdravotné sestry, ktoré budú v rámci výučby na SZŠ (gestor RÚVZ Trnava) a v pripomienkovom konaní je pripravený interaktívny projekt obdobný projektu Hrou proti AIDS, určený pre stredné školy (gestor RÚVZ Dolný Kubín).

Pri odmietaní očkovanía sa u rodičov stretávame s viacerými názormi:

1. snaha o zdravý spôsob života, alternatívnu zdravotnú starostlivosť, výživu bez ovplyvnenia zdravia očkovaním,
2. vyhľadávanie nových informácií pri starostlivosti o dieťa, ktoré môžu byť pravdivé alebo aj zavádzajúce,
3. negatívne skúsenosti s očkovaním v rodine, či okolí dieťaťa, ale aj zlé skúsenosti s prístupom k očkovaníu zo strany zdravotníckych pracovníkov,
4. závažné ochorenie v rodine, ktorého vznik sa pripisuje očkovaníu, aj napriek dôkazu, že očkovaníe nie je príčinou ochorenia,
5. značný vplyv médií, sociálnych sietí, atď správami na rôznej úrovni, zneužitie aj vedecky podložených informácií o očkovaní na zvýšenie záujmu verejnosti a tým nárast ich sledovanosti.

Etapy riešenia

1. pripomienkovanie interaktívneho projektu v druhom polroku 2014 pre stredné školy

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

Č. Ú.	NÁZOV ÚLOHY	GESTOR ÚLOHY
9.1	RIEŠITEĽSKÉ PRACOVISKO	TERMÍN UKONČENIA
	Národný program podpory zdravia	ÚVZ SR
9.1.1	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
	Sledovanie a hodnotenie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.2	Národný program prevencie nadváhy a obezity	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.2.1	Vyzvi srdce k pohybu: Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelých populácie	RÚVZ BB
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2015
9.3	Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, ministerstvá	Rok 2014
9.3.1	Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Quit and win” – „Prestaň a vyhraj“	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014
9.4	Národný program podpory zdravia znevýhodnených komunit na roky 2009 - 2015	ÚVZ SR
	Vybrané RÚVZ v SR	Do roku 2015
9.5	Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike	ÚVZ SR
	Medzirezortná pracovná skupina, ÚVZ SR a všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.6	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, Jednota dôchodcov Slovenska, Slovenská Alzheimerova spoločnosť	Rok 2014
9.7	Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh Národného programu starostlivosti o deti a dorast	ÚVZ SR
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR, spolupracujúce mimovládne organizácie, orgány samosprávy a štátnej správy	Do roku 2015
9.7.1	Efektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v Bratislavskom samosprávnom kraji.	RÚVZ v Bratislave

9.7.2	RÚVZ v Bratislave	Rok 2014
	Zdravotno – výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygiena	RÚVZ Košice
	RÚVZ Košice	Rok 2014
9.8	CINDI program SR	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	ÚVZ SR, všetky RÚVZ v SR	Rok 2014 a ďalšie roky
9.9	EHES - European Health Examination Survey (Zisťovanie zdravia Európanov)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR (len II. fáza projektu)	Rok 2014
9.10	TOHES – (Tobacco and Educational Survey)	RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici
	Všetky RÚVZ v SR	August-december 2014

9.1 NÁRODNÝ PROGRAM PODPORY ZDRAVIA

Medziodborová úloha – plnia odbor podpory zdravia, odbor epidemiológie, odbor hygieny životného prostredia, odbor preventívneho pracovného lekárstva a odbor hygieny výživy.

Cieľ

Vytváranie partnerstiev medzi jednotlivými zložkami spoločnosti s cieľom podporovať a rozvíjať verejné zdravie tak, aby sa dosiahlo trvalé zlepšenie zdravia obyvateľstva.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vláda SR sa vo svojom Programovom vyhlásení na roky 2010 – 2014 na úseku verejného zdravotníctva zaviazala posilniť prevenciu a motiváciu k nej aj prostredníctvom aktualizácie NPPZ, ktorého realizácia je vo významnej miere úlohou regionálnych úradov verejného zdravotníctva, a to predovšetkým odborov/oddelení podpory zdravia.

Realizácia cieľov Národného programu podpory zdravia (NPPZ) zabezpečuje intervenciu v širokom zmysle slova – od hospodárskej, sociálnej, zdravotnej politiky štátu, až po intervenčné projekty na všetkých úrovniach spoločnosti. NPPZ sa opiera o výsledky monitorovania zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky a tiež o projekty a programy, ktoré mapujú výskyt rizikových faktorov chronických neinfekčných ochorení u obyvateľov Slovenska. Aktualizovaný program je prioritne zameraný na ovplyvňovanie determinantov zdravia, znižovanie rizikových faktorov vyskytujúcich sa u obyvateľstva a na zvyšovanie zainteresovanosti jednotlivých zložiek spoločnosti. Hlavným cieľom aktualizovaného programu podpory zdravia ostáva dlhodobé zlepšovanie zdravotného stavu obyvateľstva Slovenskej republiky - elimináciou výskytu porúch zdravia, ktoré znižujú kvalitu života a ohrozujú človeka predčasnou smrťou. Člení sa na tieto oblasti:

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení,

- A) Výživa a stravovacie zvyklosti,
- B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity
- C) Tabak, alkohol, drogy,
- D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

- pracovné prostredie,
- životné prostredie,

2) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu infekčných ochorení.

VYHODNOTENIE

1) Preventívne opatrenia zamerané na znižovanie výskytu chronických neinfekčných ochorení

A) Výživa a stravovacie zvyklosti

Pracovníci oddelenia podpory zdravia (oddelenia výchova k zdraviu)

Výživa a stravovacie zvyklosti patria k prioritným oblastiam, ktorým oddelenie podpory zdravia venuje zvýšenú pozornosť. Okrem odborného poradenstva v poradenskom centre podpory zdravia sa venovali pracovníci oddelenia predmetnej téme na školách. 18 interaktívnych prednášok bolo venovaných problematike zdravej výživy pre 203 poslucháčov. Zdravému životnému štýlu bolo venovaných 18 prednášok pre 357 účastníkov.

Pracovníci oddelenia podpory zdravia v rámci aktivít na školách zameraných na zásady správnej výživy, správneho životného štýlu zdôrazňujú význam dodržiavania zásad pitného režimu. Súčasťou aktivít na školách a pre dospelých je aj distribúcia zdravotno-výchovného materiálu - Nie ste smädní?, Prečo je pitný režim dôležitý, Zdravý životný štýl, Pyramída správnej výživy a 13 ďalších titulov.

Individuálne odborné poradenstvo bolo poskytnuté 289 klientom v základnej poradni zdravia. Z celkového počtu vyšetrení v PZ (297), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 293 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 141 prípadoch čo je 48,12%. A to 72 vyšetrení u žien (38,92%) a u 69 vyšetrení mužov (63,89%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Vybrané aktivity venované výžive a zdravému životnému štýlu (podrobnejšie v úlohe č.9.7) : projekt „Ovocie a zelenina do škôl“ – 34 prednášok pre 591 žiakov, distribuovaných 13 druhov zv materiálu (494 ks), v rámci „Medzinárodného dňa mlieka“ boli vytvorené a distribuované 2 druhy zv materiálov pre stredné školy (40 ks), na ZŠ v Kremnici 9 prednášok o zdravom životnom štýle pre 161 žiakov (3 druhy zv materiálu, 50 ks), na ZŠ Nová Baňa už niekoľko rokov pracovníčky zabezpečujú „Adaptačný týždeň“ - 12 prednášok pre 121 detí , 13 druhov zv materiálu, distribuovaných bolo 457 ks, pre ZŠ a MŠ v Žiari nad Hronom zabezpečili pracovníčky oddelenia 2 prednášky s témou „Ústne zdravie a diabetes“ pre 75 žiakov, Deň mlieka bol témou prednášky na I. ZŠ v Žiari nad Hronom pre 24 žiakov, distribuovaný bol 1 druh vlastného zv materiálu v počte 20 ks, na SŠOaS v Žiari nad Hronom sa pracovníčky oddelenia zúčastnili aktivity „Jablko za cigaretu“ pre 21 študentov, distribuovali 2 vlastné zv materiály v počte 33 ks. Vykonali 19 meraní prístrojom Smokerlyzer, 3 merania Spirometrom.

Pracovníci oddelenia hygieny výživy:

Okrem výkonu ŠZD a iných úloh plnili 3 programy a projekty ÚVZ SR (3.1.,3.2.,3.5). Projektu č. 3.1 „Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie

SR“, ktorý plnia v spolupráci so základnou poradňou zdravia. Bolo vyšetrených 80 klientov podľa metodiky a vyplnených 80 dotazníkov, ktoré budú vložené do programu ALIMENTA. Zo vzorky sledovaných nameraných hodnôt vyplynulo:

- energetická hodnota stravy u 82,5 % respondentov nespĺňala odporúčané výživové dávky (OVD) pre jednotlivé vekové skupiny, z toho u 68,75 % respondentov sa jednalo o nízky príjem energie a u 13,75 % respondentov o vysoký príjem energie.
- zistený bol nízky príjem sacharidov v sledovaných skupinách mužov a žien oboch vekových kategórií a to u 80 % respondentov.
- príjem celkových bielkovín u 21,25 % respondentov naplnil odporúčané výživové dávky a u 47,5 % respondentov bol príjem bielkovín prekročený.
- prejavil sa deficit príjmu vitamínu C, kde 93,75 % respondentov nespĺňalo príjem vitamínu C stanovený OVD.
- u 41,25 % respondentov bol zistený vysoký príjem tukov a u 48,75 % respondentov vysoký príjem soli v porovnaní s OVD pre jednotlivé vekové skupiny.
- obsah hrubej vlákniny v strave bol naplnený u 15 % všetkých respondentov
- v sledovaných skupinách mužov a žien v oboch vekových kategóriách sa prejavuje deficit vitamínov A, D, E, ako aj minerálov jódu a železa, kde 72,5 % až 96,25 % respondentov nespĺňalo príjem vitamínov a minerálov stanovený odporúčanými výživovými dávkami.

Plnili úlohy v rámci úlohy č. 3.2. „Monitoring príjmu jódu“, odobrali 12 vzoriek kuchynskej soli pochádzajúcich z krajín Európskej únie. Pri kontrole označovania odobratých vzoriek soli nedostatky neboli zistené. Laboratórnymi rozbormi zistený obsah jodidu draselného a jodičnanu draselného bol v súlade s označením uvedeným na obaloch výrobkov.

Plnia úlohu č. 3.5 „Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov“ V marci 2014 bola odbornými zamestnancami oddelenia odobratá a na laboratórny rozbor zaslaná jedna vzorka potraviny balenej v kartónovom a papierovom obalovom materiáli, za účelom jej vyšetrenia vo vzťahu k migrácii určitých fotoiniciátorov. Odobratá bola 100 % pomarančová šťava vyrobená z koncentrátu, zaslaná na laboratórny rozbor do RÚVZ so sídlom v Poprade. Protokol o výsledku laboratórnych skúšok do tohto času nebol doručený.

Pracovníci Oddelenia detí a mládeže plnili :

- „Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál“, ktorého cieľom bolo zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. Do projektu boli zapojené dve stredné školy (1 mestská a 1 vidiecka).
- “Monitoring spotreby prídavných látok z potravín v rámci ÚKP” -24 hodinový dotazník spotreby potravín/pokrmov/nápojov vyplnilo 20 13- ročných žiakov základnej školy a vyplnená tabuľka bola v programe Excel zaslaná gestorovi úlohy.

Plnili mimoriadne úlohy ÚVZ SR.:

- cieleňá kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek a kvalitu jedál v školských stravovacích zariadeniach v Slovenskej republike. Boli vykonané mimoriadne cieleňé kontroly v 15 zariadeniach školského stravovania spojený s odberom vzoriek podávaných jedál na laboratórnu analýzu na posúdenie energetickej a biologickej hodnoty a 2 vzoriek oleja na prepálenosť. Celkom bolo vykonaných 32 kontrol.
- odber vzorky celodennej stravy v súvislosti s medializáciou o nedodržiavaní energetickej a nutričnej hodnoty stravy v reedukačných zariadeniach. Boli odobraté vzorky celodennej stravy v dvoch celodenných zariadeniach pre deti a mládež
- cieleňá kontrola zariadeniach školského stravovania zameraná na výskyt mrazeného králičieho mäsa z Číny. Vykonaných bolo 16 kontrol.

- cieľená kontrola zameraná na dodržiavanie hygienických požiadaviek počas konania letných zotavovacích podujatí pre deti a mládež. Vykonaných bolo 10 cieľených kontrol v 9 stálych rekreačných zariadeniach
- kontrola mäsa v školských stravovacích zariadeniach so zameraním na kontrolu hygieny, označovania a vysledovateľnosti mäsa používaného na prípravu hotových pokrmov. Bolo vykonaných celkom 18 kontrol v rámci úradnej kontroly potravín.

B) Fyzická inaktivita, dôležitosť podporovania fyzickej aktivity

Pohybovej aktivite sa pracovníci OPZ venujú formou odborného poradenstva v poradenských centrách podpory zdravia či už v základnej poradni alebo nadstavbových poradniach. Na našom úrade boli vytvorené podmienky pre pohybovú aktivitu individuálnou formou (pravidelne navštevoval 1 cvičenec do I. polroku 2014) a pre skupinovú formu sme zabezpečili poskytnutie priestorov školskej telocvične pre 62 cvičeníek. Otázka zvyšovania pohybovej aktivity je neodlučiteľnou súčasťou všetkých oblastí zameraných na prevenciu srdcovo-cievnych ochorení. Zapojili sme sa do plnenia NPPO a Svetového dňa „Pohybom ku zdraviu“ realizáciou „Dňa otvorených dverí“, ktorý sa konal v priestoroch RÚVZ ZH.

V prípravnej fáze bola realizovaná propagácia svetového dňa na webovej stránke úradu a na informačných tabulách RÚVZ ZH.

Dňa otvorených dverí sa zúčastnilo v čase od 8,00 hod. do 14,30 hod. 12 záujemcov, ktorým bol meraný krvný tlak, celkový telesný tuk prístrojom OMRON, urobená Ruffierova skúška (funkčná zdatnosť organizmu), Ortostatická skúška (rozdiel medzi pulzovou frekvenciou v ľahu a stojí). Klient vyplnil „Test – Bolesti chrbta“. Každý zo záujemcov dostal vyplnenú tabuľku svojich výsledkov z uvedených meraní.

Pracovníci oddelenia HDM plnili projekt:

- „Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku“ vykonali dotazníkový prieskum o zmapovaní úrazovosti spolu 31 detí vo vekovej skupine 3-6 ročných, z toho bolo 16 detí z vidieckej materskej školy a 15 detí z mestskej materskej školy.
- „Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl, využitie hodín TV“- vo vybraných desiatich základných školách sa zúčastnili hodiny telesnej výchovy v 3.a 8. ročníku a vyplnili dotazník: „Pohybová aktivita detí počas hodín telesnej výchovy“. V každom sledovanom ročníku minimálne 20 žiakov (10 chlapcov a 10 dievčat) vyplnilo „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“. Získané údaje z dotazníkov boli vložené do zaslaných formulárov a odoslané na ďalšie spracovanie gestorovi úlohy RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici.
- v rámci mimoriadnej cieľenej úlohy zameranej na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy na základných školách boli v 10 základných školách vykonané mimoriadne cieľené kontroly zamerané na pedagogický proces na hodinách telesnej výchovy, podľa jednotného vypracovaného dotazníka, závažné nedostatky neboli zistené.

C) Tabak, alkohol, drogy

Tabak, alkohol a drogy sú v súčasnej dobe najpálčivejšie problémy našej mládeže a preto je tejto téme venovaných mnoho aktivít a stal sa aj jednou z regionálnych priorít. V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 173 meraní prístrojom Smokerlyzer a 491 prístrojom Spirometer.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 87 interaktívnych prednášok pre 1628 mladých poslucháčov.

Pracovníci OPZ spolupracovali s CVC v Žiari nad Hronom pri realizácii regionálneho projektu – súťaže „Viem kto som, viem čo chcem“, cieľom ktorého bolo inovatívnym prístupom – prostredníctvom hry, motivovať žiakov základných škôl v oblasti prevencie. Interaktívna hra poukazuje na škodlivosť návykových látok, nadmerného vysedávania pri PC

a problém násilia. Naopak vyzdvihuje zdravý životný štýl, pomoc druhým, učí ako a prečo povedať drogám NIE.

CVČ pracovalo s hracím kobercom, a oddelenie OPZ malo pripravené pracovné listy, na tému škodlivosť fajčenia, alkoholu a drog. Súťaže sa zúčastnilo 32 žiakov, ktorí vytvorili z každej ZŠ ZH dve družstvá po štyroch súťažiacich. Bola to príjemná aktivita, deti mali naozaj chuť súťažiť.

Pracovníci OPZ oslovili školy na zapojenie sa do protidrogového výtvarného projektu „Prečo som na svete rád/rada (1994 – 2014), ktorý dlhodobo patrí medzi kľúčové projekty Ministerstva kultúry SR a je zameraný na redukciiu požiadavky mládeže po drogách. Nástenka vytvorená žiakmi ZŠ z Banskej Štiavnice bola v krajskom kole vybraná do celoslovenského kola.

OPZ okrem horeuvedenej regionálnej priority sa podieľali na plnení regionálnych projektov iných subjektov:

➤ gestor Mesto Žiar nad Hronom pri plnení projektu „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ – závislosti mládeže - drogy, fajčenie a i. Pracovníci oddelenia podpory zdravia (OPZ) pri RÚVZ Žiar nad Hronom zaradili túto problematiku medzi prvoradé problémy. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí realizujú interaktívne prednášky a aktivity na školách v spolupráci aj s inými subjektmi sú to napr. ORPZ ZH, CVČ ZH, CPPPaP, mestská polícia a i.

➤ gestor CPPPaP ZH na plnení projektu „Prevenčné dni na ZŠ“, ktorého prvé kolo prebehlo v období máj-jún. Pracovníčky na všetkých ZŠ mesta Žiar nad Hronom realizovali prednášky pre 7. a 8. ročník s témou infekčné choroby (vrátane rizika pri i.v. aplikáciách drog), dospelie. 13 interaktívnych prednášok pre 227 školákov.

Pracovníci OPZ na základe metodického pokynu gestora projektu TOHES zabezpečili vyplnenie dotazníkov podľa anotácie štúdie. Gestorovi štúdie bolo zaslaných 100 vyplnených dotazníkov.

Oddelenie HDM plnilo projekt „Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku. Podľa požiadaviek gestora úlohy - MZ SR – Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR, bol dňa 22.09.2014 vykonaný dotazníkový prieskum v Súkromnej strednej umeleckej škole v Kremnici, kde sa prieskumu zúčastnilo 69 respondentov. Dotazník TAD2 vyplnilo 59 študentov a dotazník TAD3 vyplnilo 10 učiteľov. Anonymné dotazníky boli zaslané hneď po zozbieraní údajov na ÚVZ SR v Bratislave.

D) Zdravé pracovné a životné podmienky,

➤ pracovné prostredie

Pracovníci OPPL plnili 3 programy a projekty :

- 2.1.1 (2.1.2., 2.1.3., 2.1.5.) „Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce“. Na oddelení evidovali 2587 osôb vykonávajúcich rizikové práce, v tretej kategórii rizikových prác 2294 zamestnancov a štvrtej kategórii rizikových prác 293. Na základe vydaných rozhodnutí boli v šiestich prevádzkach vykonané zmeny zlepšujúce pracovné podmienky (vybudovanie nových liniek, doplnenie novej technológie) V rámci ŠZD v prvom polroku 2014 vykonali 134 kontrol u tých zamestnávateľov, kde sú vyhlásené rizikové práce.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí

V rámci ŠZD sa zamerali na kontrolu zabezpečenia ochrany zdravia pri skladovaní, predaji

a manipulácii s veľmi toxickými látkami a zmesami. Bolo vykonaných 72 kontrol. Súčasťou ŠZD vo výrobných spoločnostiach, ktoré majú vlastné chemické laboratóriá bola aj kontrola informovanosti zamestnancov prostredníctvom Dotazníkov informovanosti zamestnancov „C“, ktoré vyplnilo 89 respondentov, pričom sa zistilo, že zamestnanci majú dobrú znalosť v problematike ochrany zdravia pri práci s chemickými faktormi, vedia s akými látkami pracujú, pravidelne sa zúčastňujú školení, zamestnávateľa poskytujú zamestnancom osobné ochranné pracovné prostriedky a vykonávajú potrebné preventívne opatrenia na ochranu zdravia zamestnancov na pracoviskách.

2.1.4 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

V sledovanom období vydali 20 rozhodnutí na likvidáciu azbestu, pričom 13 rozhodnutí bolo vydaných pre práce v interiéroch - odstraňovanie a opravy odpadových a kanalizačných rúr z azbestových materiálov v bytových jadrách. Vykonali 18 kontrol, z nich 10 kontrol sa týkalo odstraňovania AZC materiálov v bytových domoch v Žiari nad Hronom a v Žarnovici. Podľa štandardných výstupov programu ASTR k 31.12.2014 evidovali v procese chemickej karcinogenity 120 osôb v riziku. V tretej kategórii rizikových prác 83 osôb a v štvrtej kategórii rizikových prác 37 osôb.

2.1.6 Znižovanie výskytu chorôb z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia

Bolo prešetrených 6 prípadov podozrení na chorobu z povolania vedených v položke 29 zoznamu chorôb z povolania z dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia (DNJZ). V porovnaní s rokom 2013 došlo k poklesu počtu prešetrovaných podozrení na chorobu z povolania.

Intervencie na podporu zdravia pri práci

2.2.1 V rámci projektu Zdravé pracoviská analyzovali rizikové faktory, sledovali zdravotný stav zamestnancov rizikových profesií. V spolupráci so zamestnávateľom (PZS) hodnotili výsledky objektívnych meraní faktorov práce a pracovného prostredia. Zamestnanci vyplnili 334 dotazníkov informovanosti.

Individuálnym výjazdom, základnej poradne zdravia priamo v spoločnostiach Slovalco, a.s., Neuman Aluminium Services Slovakia s.r.o. a Neumann Aluminium Fliespresswerk Slovakia s.r.o. bolo poskytnuté skriningové vyšetrenia rizikových faktorov životného štýlu s následným odborným vyšetrením, pričom celkom bolo vyšetrených cca 140 zamestnancov. Klientom bolo poskytnuté spektrum vyšetrení (celkový cholesterol, HDL cholesterol, TG, GLU, meranie krvného tlaku, antropometrické vyšetrenie, OA, RA), ktoré orientačne určili hladinu individuálneho rizika kardiovaskulárnych chorôb klienta a poradenstvo v oblasti životného štýlu. V prípade potreby bola klientom v zmysle štandardných diagnostických postupov odporučená návšteva ošetrojúceho lekára a ďalšie potrebné vyšetrenia. V tomto období sa vyhodnocujú výjazdy Poradne zdravia v uvedených spoločnostiach, ktoré sa uskutočnili v spolupráci s oddelením podpory zdravia.

2.5. Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

Na chránených pracoviskách bolo vykonaných 56 kontrol. Pri výkone ŠZD na chránených pracoviskách neboli zistené závažné nedostatky, ktoré by vyžadovali vykonať nápravné opatrenia, alebo by boli v rozpore s platnou legislatívou.

➤ životné prostredie

Na oddelení životného prostredia pracovníci plnili programy a projekty:

1.1 Plnenie akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP IV.)

- participovali na plnení regionálneho prioritného cieľa I a to vykonávaním monitoringu kvality pitnej vody na spotrebiskách verejných vodovodov, výkonom štátneho zdravotného

dozoru nad hromadným zásobovaním obyvateľov pitnou vodou, sledovaním vlastných vodných zdrojov u obyvateľov, ktorí o laboratórnu analýzu požiadajú, výkonom ŠZD na verejných studniach a vykonávaním monitoringu kvality vôd na kúpanie.

-v individuálnych vodných zdrojoch, pokiaľ sa v rodine žiadateľa o laboratórny rozbor nachádzajú malé deti, dôsledne sleduje výskyt dusičnanov v pitnej vode.

-participovali na plnení regionálneho prioritného cieľa III: Zameranie sa na prevenciu a zníženie respiračných ochorení spôsobených znečisteným vzduchom vo vnútri aj vonku, čím sa prispeje k zníženiu frekvencie výskytu astmatických záchvatov a k životu detí v prostredí s čistým ovzduším.

- ochrana zdravia obyvateľstva cestou eliminácie alebo redukcie na minimum tých zložiek prostredia obytných budov, ktoré sú známe ako ohrozujúce zdravie človeka, tvorba zdravých budov, ktoré redukujú vznik ochorení súvisiacich s pobytom v budove, alergických reakcií, astmatických atakov zapríčinených chemickými látkami, peľmi, plesňami, prachom a inými škodlivinami.

- regionálny prioritný cieľ IV: Zameranie na zníženie rizika ochorení a poškodenia zdravia v dôsledku účinku nebezpečných chemických látok (napr. ťažkých kovov), fyzikálnych javov (napr. nadmerný hluk) a biologických látok – posudzovali možnú expozíciu obyvateľstva hluku pri navrhovaní všetkých druhov stavieb v rámci vydania záväzného stanoviska pre územné plány a na územné konanie stavby, prerokováva konanie rôznych hromadných akcií aj v súvislosti s ochranou obyvateľstva pred hlukom.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

V spádovom území RÚVZ v Žiari nad Hronom je situácia v zásobovanosti obyvateľov vyhovujúca Počet zásobovaných obyvateľov z verejných vodovodov v okrese Žiar nad Hronom je 90,99 %, v okrese Banská Štiavnica 94,89 % a v okrese Žarnovica 90,11 V rámci ŠZD bolo vykonaných 36 kontrol verejných vodovodov, odobratých 231 vzoriek pitných vôd z verejných vodovodov.

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom, odd. HŽPZ pravidelne pracuje v Informačnom systéme Vody na kúpanie, ktorý je funkčný od roku 2007 a od roku 2010 aj s Informačným systémom Pitná voda.

2) Preventívne opatrenia zamerané na znížovanie výskytu infekčných ochorení.

Pracovníčky oddelenia epidemiológie plnili „Národný imunizačný program“. V roku 2014 bolo zaznamenaných spolu 35 prípadov ochorení preventabilných očkovaním v rámci povinného očkovania - 14 prípadov divého kašľa vyvolaného Bordetella pertussis, 20 pravdepodobných prípadov parotitídy diagnostikovaných na základe klinického obrazu a v epidemiologickej súvislosti, 1x sporadické ochorenie na parotitídu po kompletnej očkovaní MMR. Ochorenie bolo diagnostikované klinicky aj serologicky v NRC.

V apríli 2014 plnili úlohy vyplývajúce z realizácie „Európskeho imunizačného týždňa“ (EIT) – formou zabezpečenia informovanosti všeobecných lekárov pre deti a dorast a gynekológov v ambulanciách a oddeleniach v celom spádovom regióne RÚVZ, medializáciou v regionálnej televízii, článkom pod názvom „Aktivity Európskeho imunizačného týždňa“, ktorý bol odoslaný 8 regionálnym printovým médiám a zverejnený bol vo všetkých spádových okresoch Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom.

Počas roka boli vykonané kontroly v 32 ambulanciách lekárov prvého kontaktu zamerané na zásoby očkovacej látky, ich skladovanie a evidenciu očkovania.

Všeobecní lekári boli včas a priebežne informovaní o platnom očkovačom kalendári na rok 2014.

Siedmi rodičia sa bližšie informovali o povinnom očkovaní detí priamo na oddelení epidemiológie.

Pracovníci oddelenia epidemiológie vykonávali surveillancie infekčných chorôb. V roku 2014 bolo hlásených celkovo 866 prenosných ochorení vrátane nozokomiálnych nákaz (121 NN).

Z tohto počtu bolo 272 ochorení zo skupiny alimentárnych nákaz (hnačkové ochorenia vyvolané baktériami, vírusmi, parazitmi a i.). Epidemiologickú situáciu v skupine vírusových hepatítid ovplyvnila epidémia ochorení na hepatitídu typu A (VHA). V prolongovanej epidémii z konca roku 2013 (14 ochorení), ktorá vzplanula v Žiari nad Hronom, v časti nazývanej Pod Kortinou, bolo v roku 2014 zaznamenaných 101 ochorení. V rámci epidémie bolo rozhodnutím nariadených 1031 lekárskeho dohľadov, 8 x bol nariadený zvýšený zdravotný dozor a 746 osôb bolo očkovaných vakcínou proti VHA. Celkovo bolo hlásených 103 ochorení na VHA.

V skupine ostatných hepatítid : akútna hepatitída typu B bola zaznamenaná v dvoch prípadoch, chronická VHB v 4 prípadoch, nosičstvo HBsAg bolo hlásené v 4 prípadoch. Chronická hepatitída typu C bola hlásená v 19 prípadoch. Priamym kontaktom VHB bolo zahájené očkovanie proti VHB.

V skupine respiračných nákaz sa okrem horeuvedených nákaz preventabilných očkovaním vyskytli: 1x Legionárska choroba, 7x RS pneumónia, 1x RS bronchitída, 2x pľúcna tuberkulóza, 160x varicella, 14x herpes zoster, 1x zosterová choroba oka a 1x zosterová meningitída, 1x HSV vezikulárna dermatitída, 15x choroba rúk, nôh a úst, 1x ochorenie na pneumokokovú septikémiu a 1x ochorenie na erysipelas.

Chrípka vyvolaná vírusom chrípky identifikovaným imunochromatickým vyšetrením bola hlásená v 29 prípadoch ako pravdepodobné prípady ochorenia na chrípku, 2x SARI.

V skupine neuroinfekcií bolo zaznamenaných 7 ochorení, v skupine zoonóz a nákaz s prírodnou ohniskovosťou 25 ochorení. Postexpozičná vakcinácia proti besnote bola vykonaná ambulantne v infektologických ambulanciách v 10 prípadoch.

V rámci prevencie proti nozokomiálnym nákazám pracovníci vykonávajú ŠZD s mikrobiálnym monitoringom. Pri previerkach zdravotníckych zariadení bolo odobratých 321 sterov z prostredia, 23 z rúk zdravotníckeho personálu na kontrolu dezinfekcie a 77 sterov a odberov materiálov na kontrolu sterility Účinnosť sterilizačnej techniky bola prekontrolovaná u 159 sterilizačných prístrojov lôžkových a ambulantných zdravotníckych zariadeniach (108 STE a 51 AUT).

V roku 2014 bolo hlásených zo spádových nemocníc 121 nozokomiálnych nákaz.

Aj v roku 2014 boli lôžkové oddelenia zapojené do Kampane „Umývaj si ruky, zachrániš život“. V rámci tejto kampane bol vykonaný mikrobiálny monitoring rúk vybraných zdravotníckych pracovníkov s praktickou ukážkou správnej hygienickej očisty rúk.

Pracovníci vykonávajú enviromentálnu surveillancie poliomyelitídy a sledovanie VDPV v SR.

Pracovníčky oddelenia realizujú prevenciu ochorení HIV/AIDS aj plnením projektu „Hrou proti AIDS“. V roku 2014 sa uskutočnili na žiadosť mesta Žiar nad Hronom s publikovaním a fotodokumentáciou v regionálnych novinách tri cykly, a to pre 62 žiakov 9. ročníka ZŠ, 23 žiakov 2. ročníka SŠOaS v Žiari nad Hronom spolu so 4 pedagogickými pracovníkmi.

Aktivity zamerané na prevenciu HIV/AIDS s tohtoročnou témou svetového dňa „Closing the gap in HIV prevention and treatment“ realizovali dve oddelenia RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom – oddelenie podpory zdravia v dňoch od 21.11. do 16.12.2014 na základných a stredných školách a oddelenie epidemiológie v „Mestskej obývačke“ v priestoroch žiarskej plavárne v Žiari nad Hronom. Formou 14 interaktívnych prednášok bolo hravou formou informovaných o prevencii HIV/AIDS spolu 381 účastníkov

Okrem týchto aktivít aj v roku 2014 prebiehalo individuálne poradenstvo prevencie HIV. Poradenstvo HIV/AIDS využilo 49 klientov (43 telefonicky a 6 e mailom). Odber krvi aj s individuálnym poradenstvom bol vykonaný u 43 osôb a u 8 z nich aj opakovane.

Pracovníčky epidemiológie zabezpečujú prevádzku Poradne očkovania. O poradenstvo v problematike povinného pravidelného očkovania v detskom veku sa zaujímalo 19 rodičov, 3 tehotné o očkovanie proti VHA a 27 klientov pred cestou do zahraničia.

VLPDD v roku 2014 boli hlásené odmietnutia očkovania písomnou formou v 23 prípadoch.

U 5 detí s odmietnutím očkovania v roku 2012 bolo zahájené povinné očkovanie.

Jednou z najdôležitejších regionálnych priorít pracovníkov oddelenia epidemiológie je zabezpečenie národného imunizačného programu.

Pracovníci oddelenia HDM v rámci plnenia mimoriadnej úlohy pri výskyte Salmonella enteritidis v mrazených kuracích stehenných rezňoch (pôvod Poľsko) vykonali kontrolu v sídle odberateľa podľa zaslaného distribučného zoznamu.

9.1.1 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY A ZDRAVOTNÉHO UVEDOMENIA

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky smerovať aktivity, edukácie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu a zvýšeniu zdravotného povedomia.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky sa predkladá na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky každé tri roky, naposledy v roku 2012, kedy bola 5. septembra 2012 uznesením č. 438 schválená vládou Slovenskej republiky.

Sledovanie zdravotného uvedomenia sa realizovalo v roku 2013, na všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR, pričom hodnotiacia správa bude koncipovaná v roku 2014.

Správa o zdravotnom stave obyvateľstva SR vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za dané obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín chorôb z pohľadu úmrtnosti, chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Sledovanie zdravotného uvedomenia bude zamerané na najzávažnejšie rizikové faktory, ich výskyt v populácii. Zdravotné uvedomenie a správanie ľudí vypovedá o ich vzťahu k vlastnému zdraviu a o jednom z možných vplyvov na ich zdravotný stav. Je založené na osobnej zodpovednosti za vlastné zdravie a za zdravie svojich najbližších, ale i širšej spoločnosti. Je základom pre znižovanie chorobnosti a úmrtnosti a je predpokladom pre zvyšovanie priemerného veku dožitia – strednej dĺžky života. Pri periodickom opakovaní (každých päť rokov) umožňuje porovnanie v ukazovateľoch, ktoré vyjadrujú hodnotenie vlastného zdravia, ale aj zmenu v názoroch, postojoch, návykoch v našej populácii.

VYHODNOTENIE

Gestor (ÚVZ SR) projektu vypracoval analýzu z vložených dát z vyplnených dotazníkov zabezpečenými RÚVZ v SR v roku 2013, ktorá bola vydaná v IB HH SR č. 3/2014 – „*SPRÁVA O ZDRAVOTNOM UVEDOMENÍ A SPRÁVANÍ SA OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY V ROKU 2013*“ v marci 2014.

Výsledky sme aplikovali pri zdravotno-výchovných aktivitách OPZ.

9.2 NÁRODNÝ PROGRAM PREVENIE NADVÁHY A OBEZITY

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia:

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2 – 8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Správa bola schválená 12. 1. 2011. Správa NPPO – odpočet v máji 2014.

Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia. *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa*: poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie.

VYHODNOTENIE

Prostredníctvom RÚVZ Žiar nad Hronom sa plnil cieľ zabezpečenia primeranej úrovne fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývoja. V spolupráci s vedeniami predškolských a školských zariadení, strednými školami boli pracovníkmi realizované zdravotno-výchovné aktivity zamerané na zásady zdravého životného štýlu, na zdravé výživové návyky. Zvýšená pozornosť bola venovaná pohybovej aktivite, ktorá má významnú úlohu v prevencii nadváhy a obezity u detí a mládeže. Boli realizované interaktívne prednášky a besedy venované zdravotno-výchovnému vzdelávaniu v oblasti správnej výživy, ako významného faktora v prevencii a redukcii nadváhy a obezity. Zdravotno-výchovné akcie na prehĺbenie vedomostí detí a mládeže v oblasti zdravej výživy vykonávali pracovníci oddelenia podpory zdravia (ďalej OPZ).

Realizovaných bolo 36 interaktívnych prednášok a besied pre 560 detí predškolského a školského veku a dospelých, z toho 18 prednášok pre 203 účastníkov len v oblasti výživy

a 18 prednášok pre 357 poslucháčov v oblasti zdravého životného štýlu. Na SŠOaS v Žiari nad Hronom bola realizovaná aktivita pod názvom „Jablko za cigaretu“, na ZŠ Kremnica prednášky počas dvoch dní o zdravom životnom štýle (161 účastníkov), vlastný zv materiál bol distribuovaný na strednej škole v rámci „Svetového dňa mlieka“ (2 druhy v počte 40 ks), na I. ZŠ bola odprednášaná téma „Deň mlieka na školách“ pre 24 žiakov. V rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ bolo realizovaných 34 prednášok pre 591 žiakov. Počas „Adaptačného týždňa“ v ZŠ Nová Baňa bola téma zdravého životného štýlu venovaná 121 žiakom.

Zvyšovanie informovanosti občanov v produktívnom veku o zdravom spôsobe života realizovalo OPZ v spolupráci s regionálnymi územnými celkami a obcami. Problematika nadváhy a obezity bola propagovaná cez printové médiá a v domovskom webovom sídle RÚVZ. Pravidelne úrady organizovali k vybraným svetovým dňom dni otvorených dverí. Pre 22 dospelých boli realizované 3 interaktívne prednášky v oblasti výživy.

Realizované boli výjazdy poradne zdravia (PZ), kde sa poskytovalo individuálne a skupinové poradenstvo o zdravom životnom štýle. Súčasťou vyšetrení v PZ bolo poskytovanie odborného poradenstva zamerané na dosiahnutie správneho životného štýlu, vrátane eliminácie výskytu obezity a osvojenie si primeranej pohybovej aktivity. Monitorovanie výskytu obezity a nadváhy sa realizovalo v rámci základnej poradne, poradne zdravej výživy a pri výjazdovej aktivite pre širokú verejnosť. Zahŕňalo komplexné antropometrické, biochemické vyšetrenie a meranie telesných tukov, odborné poradenstvo individuálne a kolektívne v rámci zdravej výživy a pohybovej aktivity.

Z celkového počtu vyšetrení v PZ (297), v rámci ktorých bol vyhodnotený BMI index v počte 293 boli jeho zvýšené hodnoty zaznamenané v 141 prípadoch čo je 48,12%. A to u 72 vyšetrení u žien (38,92%) a u 69 vyšetrení mužov (63,89%). Všetkým bolo poskytnuté odborné poradenstvo zamerané na úpravu stravovacích návykov, zdravú výživu a zvýšenie pohybovej aktivity. Klientom bola odporučená možnosť návštevy nadstavbových poradní (poradňa zdravej výživy a znižovania nadváhy, poradňa pre optimalizáciu pohybovej aktivity).

Súčasťou poradenského centra podpory zdravia pri RÚVZ ZH je POPA – do I. polroku sa vykonávala 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne bola vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju v roku 2014 navštívilo 63 cvičeníek. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky. Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebiehala do I. polroku vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH, ktorú navštívil 1 klient. Spolu bolo evidovaných 93 návštev.

V základnej poradni zdravia bolo evidovaných 289 klientov (107 mužov a 182 žien), z tohto počtu 98 vyšetrených opakovane. V základnej poradni zdravia sa poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu poskytuje paušálne každému klientovi s vyšším akcentom u klientov, u ktorých boli objektívne zistené prítomné rizikové faktory. Z analýzy dynamiky zistených parametrov u klientov opakovane vyšetrených v sledovanom polroku vyplýva pozitívny trend vo zvýšení pohybovej aktivity a to podľa 45,5% nárastu hodnôt HDL-cholesterolu (u žien 50%ný nárast, 36,4% u mužov) i napriek tomu však dynamika hodnôt BMI a WHR ako po ostatné roky ostáva nezmenená.

Dňa 9.5.2014 sa v priestoroch j RÚVZ ZH konal „ Deň otvorených dverí“ v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity a Svetového dňa – „Pohybom ku zdraviu“.

V prípravnej fáze bola realizovaná propagácia svetového dňa na webovej stránke úradu a na informačných tabulách RÚVZ ZH.

Dňa otvorených dverí sa zúčastnilo 12 záujemcov, ktorým bol meraný krvný tlak, celkový telesný tuk prístrojom OMRON, urobená Ruffierova skúška (funkčná zdatnosť organizmu), Ortostatická skúška (rozdiel medzi pulzovou frekvenciou v ľahu a stojí). Klient vyplnil „Test

– Bolesti chrbta“ Každý zo záujemcov dostal vyplnenú tabuľku svojich výsledkov z uvedených meraní.

9.3 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN NA KONTROLU TABAKU NA ROKY 2012 – 2014

Gestor
ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko
RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Návrh Národného akčného plánu pre kontrolu tabaku na roky 2012 – 2014 nadväzuje na Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2008 – 2009. Obsahuje úlohy pre jednotlivé rezorty v oblasti práva, edukácie, kontroly a poradenstva.

VYHODNOTENIE

1. Celkový počet vykonaných kontrol fajčenia:

OPZ sumarizuje hlásenia zo všetkých oddelení RÚVZ v Žiari nad Hronom o kontrolách dodržiavania zákonov na ochranu nefajčiarov. V roku 2014 bolo pri výkone štátneho zdravotného dozoru v regióne Žiar nad Hronom vykonaných **707 kontrol** dodržiavania zákona v zmysle zákona NR SR č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v súvislosti s prijatím zákona č.87/2009 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z.z. a Zákona 142/2013 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 377/2004 Z. z. o ochrane nefajčiarov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení zákona č. 128/2002 Z. z. o štátnej kontrole vnútorného trhu vo veciach ochrany spotrebiteľa a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

Tabuľka č. 1: Prehľad vykonaných kontrol dodržania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z podľa mesiacov a jednotlivých oddelení RÚVZ, rok 2014

Mesiac	Oddelenie					Spolu
	EPID	HDM	HV	HŽP	OPPL	
Január	0	16	12	3	9	40
Február	0	15	27	2	12	56
Marec	2	17	18	12	12	61
Apríl	3	14	43	8	8	76
Máj	1	18	38	9	15	81
Jún	7	10	31	1	12	61
Júl	0	18	30	2	12	62
August	0	8	22	0	13	43
September	3	12	26	3	12	56
Október	0	10	53	11	8	82
November	3	6	26	16	8	59
December	1	6	12	7	4	30
Spolu	20	150	338	74	125	707

2. Počet uložených sankcií na základe priestupkového konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie na základe priestupkového konania.

3. Výška pokút v rámci priestupkového konania: 0 €

4. Počet uložených sankcií v rámci správneho konania:

Pri vykonávaní kontrol dodržiavania zákazu fajčenia ustanoveného v zákone č. 377/2004 Z.z. jednotlivými oddeleniami RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom neboli uložené sankcie v rámci správneho konania.

5. Výška pokút v rámci správneho konania: 0 €

V oblasti prevencie fajčenia a drogových závislostí bolo poskytnutých 173 meraní prístrojom Smokerlyzer a 517 prístrojom Spirometer.

V oblasti predchádzania fajčenia, abúzu alkoholu a drog pracovníčky oddelenia vykonali 86 interaktívnych prednášok pre 1628 mladých poslucháčov.

Pracovníci OPZ spolupracovali s CVCŽ v Žiari nad Hronom pri realizácii regionálneho projektu – súťaže „Viem kto som, viem čo chcem“, cieľom ktorého bolo inovatívnym prístupom – prostredníctvom hry, motivovať žiakov základných škôl v oblasti prevencie. Interaktívna hra poukazuje na škodlivosť návykových látok, nadmerného vysedávania pri PC a problém násilia. Naopak vyzdvihuje zdravý životný štýl, pomoc druhým, učí ako a prečo povedať drogám NIE.

CVCŽ pracovalo s hracím kobercom, a oddelenie OPZ malo pripravené pracovné listy, na tému škodlivosť fajčenia, alkoholu a drog.

Súťaže sa zúčastnilo 32 žiakov, ktorí vytvorili z každej ZŠ ZH dve družstvá po štyroch súťažiacich. Bola to príjemná aktivita, deti mali naozaj chuť súťažiť.

9.3.1 PRÍPRAVA A REALIZÁCIA MEDZINÁRODNEJ SÚŤAŽE PRE FAJČIAROV „PRESTAŇ A VYHRAJ“

Gestor ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská ÚVZ SR, RÚVZ v SR, sponzori

Anotácia Cieľom súťaže Prestaň a vyhraj je motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Vyhodnotenie:

V roku 2014 nebola realizovaná

9.5 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN PRE PROBLÉMY S ALKOHOLOM V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

Cieľ

Vytvorenie nového Národného akčného plánu pre problémy s alkoholom.

Hlavným cieľom akčného plánu je zvýšenie celospoločenského povedomia o rozsahu a povahe zdravotných, sociálnych a ekonomických problémov spôsobených škodlivým užívaním alkoholu a prijímanie opatrení zameraných na riešenie problematiky škodlivého užívania alkoholu a skvalitnenie monitorovacích a kontrolných systémov.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Európsky akčný plán znižovania škodlivých účinkov alkoholu 2012 - 2020 bol schválený počas 61. zasadnutia Regionálneho výboru WHO pre Európu (Baku, 12-15. 9. 2011). Slovenská delegácia vo vystúpení podporila prijatie tohto dokumentu v súlade s pozíciou EÚ. Európsky akčný plán vychádza z Globálnej stratégie znižovania škodlivých účinkov alkoholu prijatej v rámci zasadnutia WHA 17-21. 5. 2010.

Zámerom Európskeho akčného plánu je poskytnúť krajinám usmernenie v podobe konkrétnych návrhov aktivít a v ich úsilí znižovať negatívne následky spôsobené užívaním alkoholu. Odporúča krajinám európskeho regiónu WHO formulovať, respektíve revidovať vlastné národné politiky v tejto oblasti. Ponecháva však samotným krajinám na zváženie, ktoré z navrhovaných opatrení najlepšie zodpovedajú ich potrebám.

VYHODNOTENIE

Prevenca zneužívania alkoholu patrí pri zdravotno-výchovných aktivitách oddelenia medzi prioritné problémy súčasnej doby. Na regionálnej úrovni bolo realizovaných 29 interaktívnych prednášok pre 530 mladých poslucháčov.

Pracovníci OPZ sa zapojili do plnenia projektu „Bezpečný návrat domov“, ktorý plnili v dvoch etapách:

1. Distribúcia edukačného a zdravotno-osvetového materiálu pre stredné školy v regióne RÚVZ ZH (Banská Štiavnica, Žarnovica a Žiar nad Hronom) v spolupráci s oddelením Hygieny detí a mládeže RÚVZ ZH podľa stanoveného termínu do 15. marca 2014.
2. Sprievodné aktivity pracovníkov oddelenia podpory zdravia (ďalej OPZ) v spolupráci s Okresným riaditeľstvom policajného zboru v Žiari nad Hronom (ďalej ORPZ ZH).

V prvej etape bola realizovaná distribúcia hore uvedeného materiálu (plagát, list pre riaditeľa/ku školy). Distribuovaných bolo 22 plagátov a 22 listov pre riaditeľov/ky stredných škôl a 1 plagát a list na Stredoškolský internát v Kremnici.

V druhej etape, ktorá prebiehala v od februára do apríla pracovníčky OPZ v spolupráci s ORPZ ZH realizovali interaktívne prednášky:

- SOŠpN Kremnica pre 17 účastníkov, 1 hod.,
- SOŠOaS Žiar nad Hronom pre 43 účastníkov, 2 hod.,
- Stredná odborná škola Žarnovica pre 26 účastníkov, 2 hod.
- Súkromná stredná odborná škola Hliník nad Hronom pre 20 účastníkov, 2 hod

Súčasťou bola distribúcia kartičiek vyrobených na oddelení OPZ - 79 kusov.

9.6 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA STARŠÍCH ĽUDÍ

Cieľ

Zlepšiť životný štýl a zdravotné uvedomenie starších ľudí a eliminovať tak sociálnu izoláciu, ktorá má negatívny vplyv na mortalitu a morbiditu starších ľudí.

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Demografický vývoj vo svete i na Slovensku je charakterizovaný starnutím populácie ako dôsledok poklesu pôrodnosti a postupného posunu silných populačných ročníkov do dôchodkového veku. V Slovenskej republike je 12,09 % obyvateľov vo veku nad 65 rokov, priemerný vek obyvateľstva je 38,3 rokov (37,1 u mužov, 40,3 u žien). Stredná dĺžka života pri narodení dosiahla u mužov 71,62 rokov, u žien 78,84 rokov.

Súčasná mladá generácia by mala byť na túto situáciu pripravená, mala by vedieť, že staroba je súčasťou nášho života, ktorú treba akceptovať a pripravovať sa na ňu od mladosti.

VYHODNOTENIE

V rámci „Týždňa mozgu“ bola pracovníkom oddelenia vykonaná 1 interaktívna prednáška v DDaDSS Nová Baňa, spojená s vedomostnými a kognitívnymi aktivitami –práca s pracovnými listami pre seniorov. V priestoroch RÚVZ sa konal „Deň otvorených dverí“.

V rámci „Dňa osteoporózy“ boli v Klube seniorov Horná Ves a DDaDSS Nová Baňa realizované 2 interaktívne prednášky pre 52 poslucháčov. Boli pripravené a použité odborné informácie a nové poznatky z odborného pracovného seminára organizovaného ÚVZ SR v Piešťanoch.

V prípravnej fáze týždeň pred kampanou predchádzalo medializovanie informácií o plánovaných aktivitách na webovej stránke RÚVZ, v mestskom rozhlase, formou informácie v regionálnej televízii, plagát na tabuli mesta.

Základnú poradňu zdravia navštívilo 23 klientov nad 65 rokov (7,96% klientely poradne).

Pracovníčky oddelenia sa zúčastnili akcie organizovanej obcou JANOVA LEHOTA – „SRDIEČKO NA DLANI“, ktorá sa konala posledný augustový týždeň v dňoch od 25.8. – 28.8. 2014. Obec pripravila program pre seniorov obce. Zúčastnili sa členovia KD, domova sociálnych služieb i pracovníci obecného úradu. Naše oddelenie malo vyhradený jeden deň s tematikou zdravia – 26.8.2014 Program dňa: Prevencia úrazov, Aby mozog nezlenivel, Inkontinencia vrátane meraní prístrojmi -celkový telesný tuk – Omron, Tlak krvi, Spirometrické vyšetrenie – Lunglife, Množstvo CO v dychu a krvi – Smokerlyzer

Z počtu 27 účastníkov malo 21 z nich záujem o merania prístrojmi. Vekový priemer účastníkov bol 64,5 roka a bolo veľkým prekvapením, že ich dobré výsledky a hlavne kapacita pľúc bola lepšia ako u podstatne mladších ročníkov.

18. septembra 2014 sa pracovníčky oddelenia podpory zdravia zúčastnili v Domove sociálnych služieb Ladomerská Vieska v spolupráci s VŠZP Žiar nad Hronom „Ladomerského anjela 2014“- prezentácie kultúrnych programov zariadení sociálnych služieb. Svojou šikovnosťou sa prezentovali obyvatelia domovov Ladomerská Vieska, Čeláre Kirt', Žiaru nad Hronom, Veľkého Poľa, Banskej Bystrice, Novej Bane, Veľkého Blha a Veľkého Krtíša.

ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA VYKONALO MERANIA:

		vek	TK	Tukomer	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu	
mládež	chlapci	15-19							309	
	dievčatá		3	3	3	3	3	3		
produktívny vek	muži	20-65	16	15	12	15	15	12		
	ženy		35	33	24	33	33	24		
poproduktívny vek	muži	65+	4	2	1	2	2	1		
	ženy		4		4			4		
spolu			62	53	44	53	53	44		0

Okrem meraní bolo záujemcom poskytnuté aj individuálne poradenstvo.

9.7 REGIONÁLNE AKTIVITY V OBLASTI PLNENIA ÚLOH NÁRODNÉHO PROGRAMU STAROSTLIVOSTI O DETI A DORAST**Cieľ**

Koordinácia aktivít RÚVZ v SR smerom k zabezpečeniu cieľa Národného programu starostlivosti o deti a dorast v Slovenskej republike na roky 2008 - 2015 (ďalej len NPPD).

Gestor

ÚVZ SR

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Pôsobenie čiastkovými aktivitami v súlade s prioritami NPPD, ktorými sú:

1. Zdravie matky a novorodenca
2. Výživa a fyzická aktivita
3. Infekčné choroby
4. Úrazy a násilie
5. Životné prostredie
6. Dorastový vek
7. Psychosociálny rozvoj a mentálne zdravie

tak, aby sa dosiahol cieľ NPPD – zabezpečiť adekvátnu starostlivosť o zdravie a rozvoj detí a dorastu v SR v súlade s najnovšími poznatkami a odporúčaniami WHO a Európskej komisie.

Počet prednášok a besied na základných a stredných školách, domovoch mládeže v roku 2014

Rok 2014		počet prednášok	počet hodín	počet účastníkov
deti a mládež	BS	4	4	119
	ZC	66	66	1237
	ZH	119	119	2226
	Spolu región	189	189	3582

Celkový počet prednášok a besied podľa vybraných prioritných tematických okruhov vrátane pri príležitosti svetových dní na školách:

témy	počet prednášok	účastníci
Drogové závislosti	12	242
Alkohol	29	530
Škodlivosť fajčenia	46	856
Zdravá výživa	18	203
Správne užívanie liekov	1	17
Zdravý životný štýl	18	357
Antikoncepcia	0	0
prvá pomoc	10	308
dospievanie	10	176
pohyb	4	43
pohlavné choroby	4	83
Výchova k manželstvu a rodičovstvu	0	0
AIDS	20	383
Infekčné choroby	6	129
Sexuálna výchova	2	37
Deň vody	1	26
Ústne zdravie	6	107
Biologické bojové látky	2	105
	189	3582

Pracovníci OPZ oslovili školy na zapojenie sa do protidrogového výtvarného projektu „PREČO SOM NA SVETE RÁD/RADA (1994 – 2014), ktorý dlhodobo patrí medzi kľúčové projekty Ministerstva kultúry SR a je zameraný na redukciu požiadavky mládeže po drogách. Nástenka vytvorená žiakmi ZŠ z Banskej Štiavnice bola v krajskom kole vybraná do celoslovenského kola.

Pracovníčky oddelenia sa podieľali na regionálnych projektoch , gestorm ktorých sú:

- Mesto Žiar nad Hronom - „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ – závislosti mládeže - drogy, fajčenie a i. sú jedným z prioritných problémov nášho regiónu. Pracovníci oddelenia podpory zdravia (OPZ) pri RÚVZ Žiar nad Hronom zaradili túto problematiku medzi najhlavnejšiu prioritu. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí realizujú interaktívne prednášky a aktivity na školách v spolupráci s inými subjektmi (okrem mesta ZH) sú to napr. ORPZ ZH, CVČ ZH, CPPP a P, mestská polícia a i.

- s ORPZ ZH sa podieľali na plnení preventívneho projektu pre I. stupeň „Ako na to“, do ktorého je zapojená ZŠ Horná Ždáňa. Cieľom projektu je upozorniť na dôležitosť prevencie. Nemala by to byť jednorázová akcia. Prevencia by mala pre deti v útlom veku vychádzať z podpory zdravého spôsobu života, pochopenia základného významu zdravia a od tohto pojmu odvodzovať a chápať ochorenie, nehodu a poškodenie zdravia. Projekt aktívne prebiehal počas celého roka.

-s CVČ sa podieľali na projekte „Viem kto som, viem čo chcem“, ktorého cieľom je interaktívnou formou poukázať na škodlivosť návykových látok, nadmerného vysedávania pri PC a problém násilia, učí ako a prečo povedať drogám nie. Cieľová skupina žiaci 6. ročníkov ZŠ v meste Žiar nad Hronom. Súťaže sa zúčastnilo 8 družstiev – 32 účastníkov žiakov ZŠ v Žiari nad Hronom.

- s CPPPaP ZH na plnení projektu „Prevenčné dni na ZŠ“, ktorého prvé kolo prebehlo v období máj - jún. Pracovníčky na všetkých ZŠ mesta Žiar nad Hronom realizovali prednášky pre 7. a 8. ročník s témou infekčné choroby (vrátane rizika pri i.v. aplikáciách drog), dospievanie. 13 interaktívnych prednášok pre 227 školákov.

- s CVČ na medzinárodnej akcii „First leego league“ – príprava a programovanie robotov zostavených výlučne len zo stavebnice LEGO, Pracovníčky OPZ vykonali 14 meraní TK, 11 celkového telesného tuku, 11 meraní Spirometrom a 7 Smokerlyzerom.

Vybrané aktivity:

- na školách pracovníčky realizovali aktivity v rámci projektu „Ovocie a zelenina do škôl“ – 34 prednášok pre 591 žiakov, distribuovaných 13 druhov zv materiálu (494 ks),

- v rámci „Svetového dňa vody“ v rámci aktivity SSOŠ technickej v Žiari nad Hronom sa pracovníčka oddelenia aktívne zúčastnila prednáškou pre 26 študentov,

- v rámci „Medzinárodného dňa mlieka“ bolo vytvorené a distribuované 2 druhy zv materiálov pre stredné školy (40 ks).

- na ZŠ v Kremnici počas dvoch dní pracovníčky oddelenia zabezpečili praktickú výučbu prvej pomoci spojenú s prednáškami o zdravom životnom štýle – 9 prednášok pre 161 žiakov (3 druhy zv materiálu, 50 ks).

- na ZŠ Nová Baňa už niekoľko rokov pracovníčky zabezpečujú „Adaptačný týždeň“ - 12 prednášok pre 121 detí, 13 druhov zv materiálu, distribuovaných bolo 457 ks.

- pre ZŠ a MŠ v Žiari nad Hronom zabezpečili pracovníčky oddelenia 2 prednášky s témou „Ústne zdravie a diabetes“ pre 75 žiakov.

- Deň mlieka bol témou prednášky na I. ZŠ v Žiari nad Hronom pre 24 žiakov, distribuovaný bol 1 druh vlastného zv v počte 20 ks.

- na SŠOaS v Žiari nad Hronom sa pracovníčky oddelenia zúčastnili aktivity „Jablko za cigaretu“ pre 21 študentov, distribuovali 2 vlastné zv materiály v počte 33 ks. Vykonali 19 meraní prístrojom Smokerlyzer, 3 merania Spirometrom.

Pracovníci plnili úlohy v rámci regionálnej priority: „Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“

Jedným z prioritných problémov nášho regiónu je nepriaznivá situácia vo výskyte závislostí, predovšetkým na návykových látkach u mládeže. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí realizovali interaktívne prednášky a aktivity na školách. Tejto problematike sa venovali na 12 interaktívnych prednáškach pre 242 mladých poslucháčov, problematike fajčenia bolo venovaných 46 prednášok pre 856 žiakov, vykonali 173 meraní prístrojom Smokerlyzer a 491 prístrojom Spirometer, z toho 194 meraní detí a mládeže. OPZ sa podieľalo okrem plnenia uvedenej regionálnej priority aj na participácii regionálnych projektov iných subjektov ako je uvedené vyššie.

9.8 CINDI PROGRAM SR

Cieľ

Dlhodobý a konečný cieľ programu: Znižovať celkovú úmrtnosť populácie Slovenska, predovšetkým úmrtnosti na choroby srdcovo-cievne a nádorové, eliminovať predčasné úmrtia, t.j. do 65 rokov veku a predĺžiť strednú dĺžku života, najmä u mužov.

Strednodobý cieľ programu: Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na vybrané ochorenia obehovej sústavy a onkologické ochorenia vhodnými formami intervencie, zameranými na znižovanie výskytu prioritných rizikových faktorov (RF) chronických (tzv. civilizačných) ochorení.

Krátkodobý cieľ programu: Znížiť prevalenciu osôb s rizikovým životným štýlom a to najmä prevalenciu fajčiarov, osôb nezdravo sa stravujúcich, znížiť počet osôb s nedostatočnou pohybovou aktivitou, osôb s nadmerným užívaním alkoholu a neschopnosť zvládať stres. Zvýšiť informovanosť obyvateľstva o následkoch rizikového životného štýlu a o možnostiach eliminácie rizika úpravou životosprávy.

Dlhodobý, strednodobý a krátkodobý cieľ je plne v súlade s cieľmi a zameraniami Národného programu prevencie ochorenia srdca a ciev. Tým pri plnení programu CINDI v SR sa v parciálnych cieľoch zároveň realizujú aj niektoré úlohy tohto programu.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracovisko

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach. Zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva / podpory zdravia na všetkých úrovniach riadenia.

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

VYHODNOTENIE

Poradenské centrum podpory zdravia

Základná poradňa zdravia

V základnej poradni zdravia bolo vykonaných 297 vyšetrení z toho 110 mužov a 187 žien. Z uvedeného počtu išlo o základné prvé vyšetrenie v 191 prípadoch (76 mužov, 115 žien),

počet kontrolných vyšetrení 106 (34 mužov, 72 žien) z počtu 98 opakovane vyšetrených klientov (31 mužov a 67 žien).

Spolu bolo vyšetrených **289 klientov** – 107 mužov a 182 žien.

Realizované boli 11 výjazdových aktivít základnej poradne zdravia do 2 podnikov, 3 škôl (SOŠOaS ZH – 13 klientov, Gymnázium Nová Baňa 2x – 45 študentov a 11 zamestnancov, ZŠ Župkov – 17 zamestnancov, Slovalco a.s. – 23 klientov, Neuman Žarnovica – 7x výjazd – 119 zamestnancov). Spolu bolo výjazdovou formou vyšetrených 217 klientov, čo je 75,1% klientely PZ.

Slovalco a.s zakúpilo pre svojich 23 zamestnancov štandardné diagnostické prúžky (Chol.,TG a Glu) a Neuman chol.,TG, Glu a HDL cholesterol vrátane spotrebného materiálu..

Test zdravého srdca je paušálne robený všetkým klientom, či pri stabilnej alebo mobilnej PZ, vrátane opakovaných návštev.

Počet biochemických vyšetrení a meraní: 294 celkový cholesterol, 281 cukor, 282 triglyceridy, 291 HDL-cholesterol (spolu bolo realizovaných 1148 štandardných biochemických vyšetrení, 273 x bol meraný celkový tuk prístrojom OMRON, 288 antropometrických meraní, 288 meraní TK.

V základnej poradni zdravia bola odporučená návšteva LPS v 13 prípadoch pre novozistené alebo vysoké nefyziologické hodnoty sledovaných rizikových faktorov.

V spolupráci s oddelením hygieny výživy realizovali, okrem uvedených výjazdových aktivít spojených s biochemickým, antropometrickým vyšetrením a ostatných vyšetrení v rámci plnenia projektu „Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeléj populácie SR“, odborné poradenstvo 80 klientom.

Nadstavbové poradne

POPA – vykonáva sa 2 formami. Skupinová forma činnosti tejto poradne je vykonávaná v priestoroch telocvične II. ZŠ Štefánika 17 a pravidelne ju navštívilo 62 cvičeníek a 8 cvičeníek navštívilo poradňu počas roka nepravidelne alebo krátkodobo. Cvičenie prebieha 2x týždenne pod vedením kvalifikovanej cvičiteľky.

Individuálna forma poradenstva a pohybovej aktivity prebiehala vo vyčlenených priestoroch pre POPA na RÚVZ v ZH do I. polroka, pravidelne ju navštevoval 1 klient. Spolu bolo evidovaných 93 návštev.

POFA – o individuálne poradenstvo prejavili záujem 2 fajčiari, keďže poradňa nie je vybavená nimi očakávanými prístrojmi (BICOM - biorezonancia do odvykania zapája elektromagnetické vlnenie) stratili záujem.

Poradňu nefarmakologického ovplyvňovania krvného tlaku- navštívilo 11 klientov, počet meraní krvného tlaku 28.

Poradňu zdravej výživy: prejavil záujem 1 klient, ale nezúčastnil sa osobného poradenstva, konzultácie boli telefonické.

Poradňa HIV/AIDS - poradenstvo HIV/AIDS využilo 49 klientov (43 telefonicky a 6 e mailom). Týkala sa hlavne ciest prenosu, časového intervalu vyšetrenia po rizikovom správaní, validity vyšetrovacích metodík a odberu krvi na vyšetrenie.

Odber krvi aj s individuálnym poradenstvom bol vykonaný u 43 osôb a u 8 z nich aj opakovane. V jednom prípade bolo vyžiadané a poskytnuté len poradenstvo, odber krvi bol vykonaný cestou všeobecného lekára. Celkove bolo vyšetrených 31 mužov a 12 žien. Laboratórne spracovanie bolo vykonané v biochemickom laboratóriu Všeobecnej nemocnice v Žiari nad Hronom.

Aktivity OPZ pre verejnosť:

V rámci „**Týždňa mozgu**“ bola realizovaná prednáška (zdravý životný štýl, prevencia Alzheimerovej choroby, tréning pamäte prostredníctvom poskytnutých materiálov Alzh. spoločnosťou) v DDaDSS Nová Baňa pre 21 obyvateľov.

Dňa 9.5.2014 sa v priestoroch RÚVZ ZH konal „ Deň otvorených dverí“ v súvislosti s plnením Národného programu prevencie obezity a Svetového dňa – „**Pohybom ku zdraviu**“.

V prípravnej fáze bola realizovaná propagácia svetového dňa na webovej stránke úradu a na informačných tabulách RÚVZ ZH.

Dňa otvorených dverí sa zúčastnilo v čase od 8,00 hod. do 14,30 hod. 12 záujemcov, ktorým bol meraný krvný tlak, celkový telesný tuk prístrojom OMRON, urobená Ruffierova skúška (funkčná zdatnosť organizmu), Ortostatická skúška (rozdiel medzi pulzovou frekvenciou v ľahu a stojí). Klient vyplnil „Test – Bolesti chrbta“ Každý zo záujemcov dostal vyplnenú tabuľku svojich výsledkov z uvedených meraní.

V rámci „**Dňa osteoporózy**“ boli v Klube seniorov Horná Ves a DDaDSS Nová Baňa realizované 2 interaktívne prednášky pre 52 poslucháčov. Boli pripravené a použité odborné informácie a nové poznatky z odborného pracovného seminára organizovaného ÚVZ SR v Piešťanoch.

V rámci Kampane „**MOST**“ pracovníčky oddelenia podpory zdravia realizovali aktivity v priestoroch HM Tesco ZH. Akcii predchádzala medializácia v mestskom rozhlase, na webovej stránke RÚVZ, regionálnej TV. Obyvateľom mesta a okolia boli ponúknuté merania cholesterolu prístrojom W Wellion Luna, meranie TK, meranie celkového telesného tuku, meranie prístrojmi -Spirometer a odborné poradenstvo v oblasti zdravého životného štýlu. Akcia prebiehala v spolupráci s VŠZP a klientom sme mohli poskytnúť okrem materiálov poskytnutých SNS, časopis Partnerstvo. Časť zdravotno-výchovných materiálov sme darovali Lekárni v Žarnovici, ktorá prejavila záujem o realizáciu kampane.

Cholesterol malo **vyšetrených 69 klientov** , o vyšetrenia mali záujem aj klienti z okolia ako aj z iných okresov. Počet prúžkov (70) vystihol počet záujemcov.

Prehľad výkonov:

		vek	TK	Tukomer	Lunglife	chol	BMI	Hmotnosť	Výška	Objem pása	spolu	
mládež	chlapci	15-19	1		1	1	1	1	1	1	479	
	dievčatá		3	2	1	3	3	3	3	3		
produktívny vek	muži	20-65	8	4	4	8	8	8	8	8		
	ženy		41	17	13	41	41	41	41	41		
poproduktívny vek	muži	65+	5	5	4	5	5	5	5	5		
	ženy		11	9	5	11	11	11	11	11		
spolu			69	37	28	69	69	69	69	69		

V teréne a v PCPZ v rámci aktivít oddelenia bolo vykonaných spolu 761 meraní TK, 513 celkového telesného tuku, 491 spirometrie, 173 meraní Smokerlyzerom.

Prednášky a distribuovaný zv materiál.:

Realizovaných bolo spolu 201 prednášok (3582 detí a 114 dospelých účastníkov). Tematické oblasti pre dospelých – najvyšší počet zameraný na problematiku ochorenia mozgu a prevencie Alzheimerovej choroby (21 účastníkov) a zdravá výživa pre 41 účastníkov a osteoporóza 52 účastníkov.

Bolo pripravených 39 vlastných edícií s aktuálnymi tematickými okruhmi, distribuovaných bolo 1529 ks vlastného zv materiálu (letáky, omaľovánky, kartičky a záložky) a 764 zv materiálu z ÚVZ SR, Alzheimerovej spoločnosti a iného zv materiálu.

Regionálne priority

Pracovníčky OPZ plnili regionálnu prioritu :„Droga ľahko zmení chcem na musím, berie všetko a zanechá len púšť“

Jedným z prioritných problémov nášho regiónu je nepriaznivá situácia vo výskyte závislostí, predovšetkým na návykových látkach u mládeže. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí realizovali interaktívne prednášky a aktivity na školách. Tejto problematike sa venovali na 58 interaktívnych prednáškach pre 1098 mladých poslucháčov (12 téma drogy a 46 fajčenie), vykonali 173 meraní prístrojom Smokerlyzer a 491 prístrojom Spirometer. OPZ sa podieľa okrem plnenia uvedeného regionálneho projektu aj na participácii regionálnych projektov iných subjektov, gestorom ktorých sú:

- Mesto Žiar nad Hronom - „Kalendár aktivít zameraných na prevenciu drogových závislostí a iných sociálne patologických javov“ – závislosti mládeže - drogy, fajčenie a i. sú jedným z prioritných problémov nášho regiónu. Pracovníci oddelenia podpory zdravia (OPZ) pri RÚVZ Žiar nad Hronom zaradili túto problematiku medzi prvoradé problémy. Pri svojej intervenčnej činnosti v prevencii drogových a iných závislostí realizujú interaktívne prednášky a aktivity na školách v spolupráci s inými subjektmi (okrem mesta ŽH) sú to napr. ORPZ ŽH, CVČ ŽH, CPPPpP, mestská polícia a i.

- s ORPZ ŽH sa podieľali na plnení preventívneho projektu pre I. stupeň „Ako na to“, do ktorého je zapojená ZŠ Horná Žďáňa. Cieľom projektu je upozorniť na dôležitosť prevencie. Nemala by to byť jednorázová akcia. Prevencia by mala pre deti v útlom veku vychádzať z podpory zdravého spôsobu života, pochopenia základného významu zdravia a od tohto pojmu odvodzovať a chápať ochorenie, nehodu a poškodenie zdravia. Projekt aktívne prebiehal počas celého roka.

- s CVČ sa podieľali na projekte „Viem kto som, viem čo chcem“, ktorého cieľom je interaktívnou formou poukázať na škodlivosť návykových látok, nadmerného vysedávania pri PC a problém násilia, učí ako a prečo povedať drogám nie. Cieľová skupina žiaci 6. ročníkov ZŠ v meste Žiar nad Hronom. Súťaže sa zúčastnilo 8 družstiev – 32 účastníkov žiakov ZŠ v Žiari nad Hronom.

- s CPPPpP ŽH na plnení projektu „Prevenčné dni na ZŠ“, ktorého prvé kolo prebehlo v období máj - jún. Pracovníčky na všetkých ZŠ mesta Žiar nad Hronom realizovali prednášky pre 7. a 8. ročník s témou infekčné choroby (vrátane rizika pri i.v. aplikáciách drog), dospievanie. 13 interaktívnych prednášok pre 227 školákov.

- s CVČ na medzinárodnej akcii „First leego league“ – príprava a programovanie robotov zostavených výlučne len zo stavebnice LEGO, Pracovníčky OPZ vykonali 14 meraní TK, 11 celkového telesného tuku, 11 meraní Spirometrom a 7 Smokerlyzerom.

- Mesto Žiar nad Hronom sa prihlásilo do programov ROMED2 a ROMACT, ktoré predstavili Rada Európy a EÚ. Mesto Žiar nad Hronom bolo v rámci SR zahrnuté do zoznamu miest, ktoré boli oslovené na účasť v týchto programoch (vybraných bolo 6 miest). Cieľom je podpora rómskej inklúzie na miestnej úrovni na základe princípov Dobrej demografickej samosprávy – poznám svoje práva a povinnosti, implementácia na základe participatívneho procesu spoločného miestneho akčného plánu pre zlepšenie situácie Rómov – som občanom môjho mesta. I. pracovného stretnutia na pôde Mesta Žiar nad Hronom sa stretlo mnoho subjektov – poslanci MsZ, MsÚ – OŽP, OSoO, MsP, ORPZ, ÚPSVaR, riaditelia ZŠ, ŠZŠ, TS s.r.o, RÚVZ a i.

- s VŠZP ŽH v Domove sociálnych služieb Ladomerská Vieska pracovníčky oddelenia vykonali počas akcie „Ladomerský anjel 2014“ (prezentácia kultúrnych programov zariadení sociálnych služieb, kde sa prezentovali obyvatelia domovov Ladomerská Vieska, Čeláre Kirt', Žiaru nad Hronom, Veľkého Poľa, Banskej Bystrice, Novej Bane, Veľkého Blha a Veľkého Krtíša) 309 meraní -, z toho TK 62, celkový telesný tuk 53, BMI - 44.

- s obcou Janova Lehota pracovníčky oddelenia sa zúčastnili akcie „**Srdiečko na dlani**“, kde okrem prednášok s témami - Prevencia úrazov, Aby mozog nezlenivel, Inkontinencia vykonali merania prístrojmi -celkový telesný tuk – Omron, Tlak krvi, Spirometrické vyšetrenie – Lunglife, Množstvo CO v dychu a krvi – Smokerlyzer. Z počtu 27 účastníkov malo 21 z nich záujem o merania prístrojmi.

9.9 EHES – EUROPEAN HEALTH EXAMINATION SURVEY (Zisťovanie zdravia Európanov)

Cieľ projektu Projekt EHES vznikol z dôvodu nutnosti získania kvalitných a porovnateľných údajov o zdraví a zdravotných rizikách dospeléj populácie v Európe. Získané informácie budú použité na plánovanie zdravotnej politiky, preventívnych aktivít, potrieb zdravotnej starostlivosti v závislosti od sociálno-ekonomických podmienok a veku. Projekt pozostáva z 2 fáz – I. fáza – pilotná štúdia, II. fáza – štúdia na národnej úrovni.

Gestor RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská RÚVZ Žiar nad Hronom

Realizačné výstupy Realizovanie projektu prebiehalo (rok 2011 a 2012) vo všetkých regionálnych úradoch verejného zdravotníctva v SR (poradenských centrách ochrany a podpory zdravia), skriningové vyšetrenia sa realizovali na prelome rokov 2011 a 2012, v počte, ktorý vymedzili finančné možnosti. Skrining prebiehal vo vekovej kategórii 18 – 64 ročných. Jednalo sa o populáciu, ktorá je ekonomicky aktívna. Nadstavbové vyhodnotenie sa uskutoční v roku 2013 -2014 a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike.

V roku 2014 sa neplnil

9.10 TOHES (Tobacco and Health Educational Survey)

Cieľ projektu

Projekt má za cieľ podrobne zmapovať epidemiologickú situáciu v zdravotnom uvedomení dospeléj populácie v SR o hlavných rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a tiež podrobnejšie zistiť stav fajčiarskych návykov dospeléj populácie. Získané výsledky budú slúžiť na modifikáciu a posilnenie intervencií v oblasti prevencie chronických neprenosných chorôb a ich rizikových faktorov.

Gestor

RÚVZ Banská Bystrica

Riešiteľské pracoviská

RÚVZ so sídlom v Žiari nad Hronom

Anotácia

Úroveň zdravotného uvedomenie obyvateľstva o rizikových faktoroch chronických neprenosných chorôb a fajčenie spojené s vysokou spotrebou tabaku predstavujú v SR naďalej závažný zdravotný problém. Preto pristúpilo Slovensko ku projektu Svetovej zdravotníckej organizácie „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“, tzv. TOHES (Tobacco

and Health Educational Survey). V rámci surveillance zameranej na zdravotné uvedomenie a fajčenie, tabak a všetko, čo s touto problematikou súvisí sa štandardnými metódami za použitia štandardného dotazníka anonymne zbierajú a analyzujú kľúčové údaje o informovanosti obyvateľstva a prevalencii fajčenia, spotrebe tabaku a ďalších indikátoroch, ktoré napovedia ako sa majú v budúcnosti organizovať intervenčné aktivity a kam sa má ďalej uberať národný systém kontroly tabaku.

Vyhodnotenie

Na základe metodického pokynu gestora pracovníci oddelenia zabezpečili vyplnenie dotazníkov podľa anotácie štúdie. Gestorovi štúdie bolo zaslaných 100 vyplnených dotazníkov.

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva
so sídlom v Žiline**

1 HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 Plnenie Akčného plánu pre ŽP a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV.)

Pitná voda: V rámci povinného monitoringu pitnej vody sme odobrali 81 vzoriek na minimálnu analýzu. Ako ŠZD sme vykonali odber a analýzu 15 vzoriek, z toho 5 vzoriek na minimálnu analýzu a 2 vzorky na úplnú analýzu z dôvodu kontroly kvality pitnej vody po povodni 23.7.2014 v Terchovej-Vrátnej doline a 6 vzoriek na prítomnosť ukazovateľa Legionella v teplej úžitkovej vode po vykonaní opatrení na ich zneškodnenie. Podnet na nevyhovujúcu kvalitu nebol žiadny. Platené služby pre fyzické osoby a právnické osoby mimo monitoringu: 56 vzoriek. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre pitnú vodu. Pri príležitosti Svetového dňa vody sme poskytli konzultácie a poradenstvo pre klientov. Pre opakovane nevyhovujúcu kvalitu pitnej vody sme uložili dvom prevádzkovateľom verejných vodovodov náhrady nákladov konania v celkovej sume 435,30 eur.

Voda na kúpanie: Ako platenú službu sme odobrali a vyšetrili 85 vzoriek vody na kúpanie z vnútorných bazénov a víriviek, 2 vzorky ako ŠZD, 18 vzoriek z vonkajších bazénov počas LTS. Kvalita vody je uvedená v informačnom systéme pre vodu na kúpanie. V dňoch 15.7., 16.7. a 21.7.2014 sme vykonali cieľový ŠZD na piatich vonkajších kúpiskách.

Dňa 7.7.2014 bola odobratá voda z Vodného diela Žilina s vyhovujúcou kvalitou vo všetkých ukazovateľoch, ako aj ťažkých kovov: As, Cd, Pb, Hg. Vodné dielo Žiliny nie je vyhlásené na kúpanie, v letných mesiacoch je ale využívané obyvateľmi a každoročne sa tu koná plavecká časť žilinského triatlonu. Ochorenia z pitnej vody a vody na kúpanie hlásené neboli.

Bola uložená pokuta prevádzkovateľovi bazéna a vírivky v hoteli za dlhodobu nevyhovujúcu kvalitu vody na kúpanie v sume 165 eur.

Kvalitu vnútorného prostredia sme opakovane merali v zariadení Solnej jaskyne, Považský Chlmec na základe zistenej nevyhovujúcej kvality pri výkone ŠZD v poslednom štvrtroku 2013. Bol zameraný na výskyt plesní. V zariadení sme odobrali 6 vzoriek sedimentačnou metódou a 3 vzorky presávaním cez aeroskop. V žiadnej vzorke nebola prekročená povolená hodnota 500 KTJ/m³ plesní. Zariadenie je v prevádzke po výkone technických a zdravotno – hygienických opatrení zo strany prevádzkovateľa.

V zariadeniach cestovného ruchu sme vykonali 22 kontrol a vydali 14 rozhodnutí pre nové podnikateľské subjekty. V zariadeniach sociálnej starostlivosti rôzneho typu bolo vykonaných 7 kontrol a boli vydané 4 rozhodnutia. V 2 prípadoch sa jednalo o rozhodnutia o prerušení konania, 1 x o zastavení konania a 1 x záväzné stanovisko. V zariadeniach verejnej hygieny sme vykonali 2 kontroly so zistením nedostatkov hygienicky nevýznamného charakteru, ktoré boli následne prevádzkovateľmi odstránené.

V zariadeniach starostlivosti o ľudské telo bolo vykonaných 111 kontrol, bolo vydaných 88 rozhodnutí k uvedeniu zariadení do prevádzky a schváleniu prevádzkového poriadku, 3 rozhodnutia o prerušení konania. Bolo odobratých 20 ks sterov v prevádzkach pedikúr s negatívnym výsledkom patogénov a podmienených patogénov.

Ďalej sme vykonali 8 kontrol pohrebných služieb, 1 kontrolu v Nemocnici s poliklinikou Žilina v súvislosti so zaobchádzaním s ľudskými pozostatkami, 1 kontrolu v krematóriu v Žiline. Ďalšie dve pohrebiska kontroly sme vykonali v súvislosti s riešením podnetu na prevádzkovanie pohrebiska. Vydali sme 3 rozhodnutia k uvedeniu priestorov pohrebných služieb do prevádzky a schváleniu prevádzkového poriadku, 1 rozhodnutie o prerušení

konania, 4 osvedčenia o odbornej spôsobilosti.

V životnom prostredí na sídliskách neboli podnety na hluk od obyvateľov, preto nebolo nutné merania hluku na sídliskách realizovať. Boli uskutočnené meranie na základe podnetu obyvateľov v prímestskej časti Strážov na hluk z prevádzky spoločnosti Broch Adler nachádzajúcej sa v prímestskej časti Považský Chlmec. Ďalej sa riešili aktuálne podnety na zdroje hudobných prevádzok a tiež podnet na živú hudbu (vystúpenie kapiel na Borovičke Cup v Hornom Hričove, ktoré obťažovali zvýšeným hlukom obyvateľov obce Svederník, miestnej časti Marček vo vzdialenosti 1,5 km) - bolo vykonaných 8 meraní (2x KD v obci Trnové, 1x Meštianska piváreň v Žiline, 2x Herňa Admirál v Žiline, 1x diskotéka „New York Club“, 1x Café bar Galéria vo Varíne, 1x živá hudba Borovička Cup Horný Hričov). Ďalej bol riešený podnet na hluk z prevádzky pekárne vo Varíne. Tu boli hodnoty hluku prekročené, ale po účinných protihlukových opatreniach opakované meranie hluku preukázalo súlad s platnou legislatívou. Ďalšie merania hluku na základe podnetov obyvateľov boli : hučanie radiátorov – hladina hluku prekročená, hluk z prevádzky osobného výťahu – hladina hluku prekročená, hluk z chladiarenskeho boxu predajne potravín pod bytom – hladina v súlade s legislatívou. Niektoré merania sú v súlade s platnou legislatívou a niektoré nie. Namerané hodnoty, ktoré nie sú v súlade s platnou legislatívou sú podkladom pre začatie správneho konania producentov hluku – prevádzkovateľov týchto zariadení. Ďalej sme uskutočnili meranie hluku v Areáli Kúpeľného domu Aphrodite Slovenských liečebných kúpeľov Rajecké Teplice zdrojom hluku boli predovšetkým návštevníci, ale tiež hudobná produkcia z rozhlasu. Namerané hodnoty ekvivalentnej hladiny akustického tlaku A sa pohybovali okolo 58,3 dB, čo možno považovať za znesiteľnú hladinu hluku. Zrealizovalo sa meranie hluku v parku pred Kúpeľným domom. Po vybudovaní obchvatu Mesta Rajecké Teplice je nameraná hodnota ekvivalentnej hladiny akustického tlaku A okolo 48,3 dB, čo je mierne prekročená hodnota v zmysle platnej legislatívy. Ďalej bolo vykonané meranie hluku objektu COOP Jednota v Hornom Hričove, ide o logistické centrum – veľkosklady vybavené chladiacim zariadením (kompresormi). Namerané hodnoty sú v súlade s platnou legislatívou. Ďalej na objednávku Mesta Žiliny bolo vykonané meranie dopravného hluku v miestnej časti Žiliny – v Strážove. Tu v čase realizácie diaľničného privádzača neboli žiadne rodinné domy, iba staré hospodárske budovy, v súčasnosti napriek stavebnej uzávere, sú tu i rodinné domy. Meranie hluku preukázalo, že dopravný hluk v referenčnom časovom intervale deň a večer je v súlade s platnou legislatívou a v noci je na hranici limitu.

1.2 Protokol o vode a zdraví – nastavenie a plnenie nových národných cieľov

RÚVZ so sídlom v Žiline nedostal žiadne pokyny na zapojenia sa do plnenia úlohy, až kým nebudú stanovené národné ciele, ktoré schváli rokovanie vlády SR.

1.5 Zmapovanie aktuálneho stavu výskytu reziduálnych pesticídnych látok v pitných vodách

Oddelenie HŽPZ zaslalo v r. 2013 správu do Národného referenčného centra pre pitnú vodu do Košíc, v ktorej boli odporúčané v rámci Žilinského kraja: 1/ SKV Nová Bystrica-Žilina (RÚVZ Čadca), 2/ Vodárenská lokalita Ležiachov (RÚVZ Martin).

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Výsledky merania vybraných fyzikálnych, chemických a biologických faktorov prostredia, kvality ovzdušia a vnútorného prostredia v bazénových halách akvaparkov, spojené s kontrolou kvality vody na kúpanie a mikrobiologickou kontrolou vybraných plôch stermi v roku 2014:

Do úlohy sú zapojené tri RÚVZ a to RÚVZ v Liptovskom Mikuláši (Aquapark Tatralandia),

RÚVZ v Dolnom Kubíne (Aquapark Aquarelax) a RÚVZ v Poprade (Aquacity Poprad). RÚVZ Žilina je gestorom úlohy, preto predkladá záverečné správy z jednotlivých meraní, vrátane ich hodnotenia.

Trvanie úlohy je počas rokov 2013-2015, čiastková správa za rok 2014 bude predložená na ÚVZ SR v januári 2015, záverečná správa s celkovým hodnotením je plánovaná na koniec roka 2015.

Merania pre Liptovský Mikuláš a Dolný Kubín vykonávajú pracovníci laboratórií RÚVZ Žilina, merania v Poprade vykonávajú laboratóriá RÚVZ Poprad. V roku 2014 boli vykonané letné merania – 14.8.2014 v Aquaparku Tatralandia v Liptovskom Mikuláši, 18.8.2014 v Aquaparku Aquarelax v Dolnom Kubíne, 26.8.2014 v Aquacity Poprad. Zimné merania boli vykonané 15.12.2014 v Dolnom Kubíne a 16.12.2014 v L. Mikuláši, v Poprade budú vykonané v januári 2015.

Tatralandia v Liptovskom Mikuláši:

Bazény sú napúšťané vodou z verejného vodovodu a vodou z geotermálneho vrtu v areáli TK, teplota vrtu 61 °C. Odvetranie haly je ručne a elektricky ovládateľnými oknami, 3 vzduchotechnickými jednotkami. Boli odobraté vzorky vody na kúpanie z troch neterm. bazénov, dvoch slaných neterm. bazénov a z termálneho vrtu.

Výsledky letného merania zo dna 14.8.2014:

Kvalita vody na kúpanie – v detskom bazéne napúšťanom z verejného vodovodu bola zistená nevyhovujúca mikrobiologická kvalita (aj *Pseudomonas aeruginosa*) bez prítomnosti *Legionella* sp., v dvoch slaných bazénoch prekročený ukazovateľ TOC a nezistiteľné SHSK pre vysoký obsah chloridov, mikrobiologicky negatívne.

Mikroklimatické podmienky - vonku prevažne zamračené, neskôr slabý dážď, max. teplota vzduchu 18 °C, relatívna vlhkosť vzduchu: 67,1 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 1,10 m/s.

V hale max. teplota vzduchu 33,1 °C, max. relatívna vlhkosť vzduchu: 59,1 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 0,25 m/s.

Sedimentačnou metódou boli v ovzduší zistené plesne v prípustných množstvách (max. 53 KTJ /dm²/ 1 hod., baktérie nepatogénne, kvasinky negatívne, aeroskopom zistené plesne - max. 480 KTJ/m³).

Počet návštevníkov v čase merania: 2048.

Expozícia hluku pre profesiu plavčíka: Posudzovaná hodnota normalizovanej hladiny expozície hluku, 8 hod. bola 81,3 dB.

Expozícia imisií hluku v životnom prostredí (rádio, vodné atrakcie, návštevníci): Posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v referenčnom čase deň: 77,7 dB, večer 79,3 dB.

Výsledky zimného merania zo dňa 16.12.2014:

Kvalita vody – v detskom bazéne napúšťanom z verejného vodovodu bola zistená nevyhovujúca mikrobiologická kvalita (aj *Pseudomonas aeruginosa*) bez prítomnosti *Legionella* sp., v dvoch slaných bazénoch prekročený ukazovateľ TOC a nezistiteľné CHSK pre vysoký obsah chloridov, mikrobiologicky negatívne

Mikroklimatické podmienky - vonku zamračené, dážď, max. teplota vzduchu 7,7 °C, max. relatívna vlhkosť vzduchu 71,3 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 0,84 m/s.

V hale max. teplota vzduchu 32,7 °C, max. relatívna vlhkosť vzduchu: 46,7 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 0,10 m/s.

Sedimentačnou metódou boli v ovzduší zistené plesne v prípustných množstvách (max. 11 KTJ/dm², 4 vzorky negatívne, baktérie nepatogénne, aeroskopom zistené plesne v nevýznamných množstvách.

Počet návštevníkov v čase merania: 4 .

Namerané hodnoty imisí hluku v životnom prostredí: Ekvivalentná hladina A akustického tlaku 69,6-72,3 dB.

Aquarelax v Dolnom Kubíne:

Bazény sú napúšťané vodou z verejného vodovodu. Odvetranie haly je zabezpečené vzduchotechnikou.

Výsledky letného merania zo dňa 18.8.2014:

Kvalita vody – mikrobiologická kvalita vyhovujúca, Legionella sp. negatívna, prekročený ukazovateľ TOC vo všetkých štyroch vzorkách.

Mikroklimatické podmienky – vonku oblačno až zamračené, max. teplota vzduchu 19,6 °C, max. relat. vlhkosť 65,1 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 1,08 m/s, - na prízemí: 33,8 °C, na poschodí 30,3 °C, relatívna vlhkosť vzduchu na prízemí: 62,4 %, na poschodí 53,1 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu na prízemí 0,19 m/s, na poschodí 0,18 m/s.

Sedimentačnou metódou boli v ovzduší zistené plesne v prípustných množstvách (max. 190 KTJ / dm² / 1 hod.)

Počet návštevníkov v čase merania: 124 osôb.

Expozícia hluku pre profesiu plavčík: Posudzovaná hodnota normalizovanej hladiny expozície hluku bola 77,9 dB, počas 12-hod. pracovnej zmeny 79,7 dB.

Objektívizácia imisí hluku v ŽP: Posudzovaná ekvivalentná hladina A akustického tlaku v ref. časovom intervale deň bola 75,8 dB, večer 77,6 dB.

Výsledky zimného merania zo dňa 15.12.2014:

Kvalita vody – mikrobiologická a fyzik.- chem. kvalita vyhovujúca, Legionella sp. negatívna.

Mikroklimatické podmienky - vonku polooblačno až oblačno, max. teplota vzduchu 2,9 °C, relat. vlhkosť 53,6 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu 0,96 m/s, na prízemí: max. teplota vzduchu na prízemí 29,4 °C, na poschodí 28,4 °C, relatívna vlhkosť vzduchu na prízemí: 64,5 %, na poschodí 47,5 %, max. rýchlosť prúdenia vzduchu na prízemí 0,17 m/s, na poschodí 0,15 m/s.

Sedimentačnou metódou boli v ovzduší zistené plesne v prípustných množstvách.

Počet návštevníkov v čase merania: 4 .

Namerané hodnoty imisí hluku v životnom prostredí: Ekvivalentná hladina A akustického tlaku 66,7-68,1 dB.

Aquacity Poprad:

Bazény sú napúšťané termálnou vodou. Vetrание haly je pomocou VZT - pretlakovým spôsobom.

Výsledky letného merania zo dňa 26.8.2014:

Odbery vzoriek vody, sterov, vzoriek na kontrolu ovzdušia a meranie hluku boli uskutočnené v mierne zamračenom počasí pri teplote 14 °C.

Všetkých 5 vzoriek vody na kúpanie z dvoch bazénov a 1 vzorka geotermálnej vody vyhovovali Vyhláske MZ SR č. 308/2012 Z.z. okrem mierneho prekročenia ukazovateľa voľný chlór v dvoch vzorkách, kultivovateľné MO v jednej vzorke.

Z 27 odobratých sterov boli pozitívne hlavne z podlahy a prepadoých šácht (Streptococcus, plesne, kvasinky). Z priestorov pre klientov boli výrazne lepšie v porovnaní s posledným meraním.

Pri hodnotení mikrobiologickej kvality ovzdušia sedimentačnou metódou na siedmich miestach je možné hovoriť o nízkom znečistení plesňami 50 KTJ plesní a 50 KTJ baktérií/hod.

V priestore haly s vodnými atrakciami Blue Sapphire boli počty mikroorganizmov vyššie v rohu haly a najvyššie v strede haly. V porovnaní so zimným meraním boli hodnoty KTJ nižšie, celková kvalita ovzdušia v hale bola lepšia. Naopak, vysoké hodnoty

mikroorganizmov boli namerané v halách Blue Diamond I a Blue Diamond II, kvalitu ovzdušia pracovníci RÚVZ Poprad zaradili do kategórie veľmi vysokého znečistenia. V šatni bola kvalita ovzdušia výrazne lepšia v porovnaní s predošlým meraním.

Mikroklimatické podmienky: teplota vzduchu v hale "Blue Sapphire" $t = 24,1-25,3$ °C, rýchlosť prúdenia vzduchu $v = <0,5$ m/s, relat. vlhkosť $U = 63-65,7$ %. Ekvivalentná hladina akustického tlaku 74,9 dB (v r. 2013 75,1 dB).

Teplota vzduchu v hale "Blue Diamond I" $t = 26,2-27,1$ °C, rýchlosť prúdenia vzduchu $v = <0,2$ m/s, relat. vlhkosť $U = 70,4-74,1$ %. Ekvivalentná hladina akustického tlaku 78,4 dB (v r. 2013 nebol meraný hluk v tejto hale). Hluk bol meraný počas činnosti všetkých vodných atrakcií, s vravou návštevníkov. Táto hala je menšia, s menšou svetlou výškou, s väčším počtom návštevníkov, hlavne detí.

Zimné meranie 2014-2015 zatiaľ nebolo vykonané.

Záver: Analýza predbežných výsledkov nepreukázala zásadné rozpory s platnou legislatívou. V meraniach sa bude pokračovať aj v r. 2015, následne bude úloha vyhodnotená a prijaté budú legislatívne závery a doporučenia.

2 ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

2.1.1. Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Evidencia rizikových prác sa vykonávala programom ASTR_2011. V rámci ŠZD sa prehodnocovali vydané rozhodnutia na rizikové práce, v prípade 4. kategórie RP sa vydali nové prehodnotenú rozhodnutia. Zamestnávateľia predkladali aktuálne podklady: posudky o riziku, objektivizácia faktorov pracovného prostredia, vykonané technické a technologické opatrenia, akékoľvek zmeny súvisiace s výkonom RP a pracovným prostredím. Pri výkone ŠZD sa sledovali výsledky a intervaly LPP vo vzťahu k práci, či zamestnávateľ plní povinnosti, ktoré mu vyplývajú z platnej legislatívy v súvislosti s vyhlásenými RP, či zamestnávateľia majú zazmluvnené PZS a BTS.

V kategórii 3. a 4. rizikových prác je zaradených v **regióne Žilina a Bytča: 190 subjektov.**

Kategória RP	Počet celkom	Z toho počet žien
3. + 4. kategória	4074	1319
3. kategória	3786	1260
4. kategória	288	59

Rozhodnutia na rizikové práce (RP):

Počet rozhodnutí	Druh rozhodnutia
9	Rozhodnutia na zrušenie RP
11	Rozhodnutia nových vyhlasujúcich RP
19	Vydanie pôvodných rozhodnutí v 4. kat. RP

Bola uložená 1 sankcia zamestnávateľovi (KROASAN s.r.o., Veľké Rovné) za neplnenie opatrení na ochranu zdravia na rizikovom pracovisku **4. kat. RP**.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z veľmi toxických a toxických látok a zmesí:

V rámci ŠZD boli hodnotené zdravotné podmienky u zamestnancov pracujúcich pri výrobe, skladovaní, predaji a manipulácii s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. V roku 2014 bolo vykonaných **73 previerok**. Previerky boli vykonané v súvislosti uvedenia priestorov do prevádzky a pri schvaľovaní prevádzkových poriadkov pre manipuláciu s chemickými látkami a zmesami, ktoré nám predkladali zamestnávatelia. Súčasťou prevádzkových poriadkov sú vždy aj KBÚ. Hodnotili sme úroveň a správnosť vypracovania prevádzkových poriadkov, tak ako si to vyžaduje legislatíva, upozorňovali sme zamestnávateľov na nedostatky, ktoré musel odstrániť a doplniť.

Počet vydaných osvedčení celkom v kraji ZA + mimo kraj ZA	73
Počet školení	3
Počet preškolených uchádzačov	24

Nebolo vydané **žiadne** rozhodnutie na nakladanie s veľmi toxickými látkami a zmesami.

Počet vydaných osvedčení z regiónu Žilina	25
Počet vydaných osvedčení z regiónu Čadca	3
Počet vydaných osvedčení z regiónu Martin	5
Počet vydaných osvedčení z regiónu Liptovský Mikuláš	3
Počet vydaných osvedčení z regiónu Dolný Kubín	5

Pre jednotlivé regióny v ZA kraji bolo vydaných celkom 42 osvedčení:
Osvedčenia mimo kraj Žilina: bolo vydaných 32

V rámci ŠZD sa kontrolovalo uskladnenie a spôsob likvidácie obalov s veľmi toxickými a toxickými látkami a zmesami. Nakladanie s nebezpečnými odpadmi bolo

súčasťou rozhodnutí na uvedenie priestorov do prevádzky.

DDD činnosť v regióne Žilina a Bytča:

Počet oznámení zaslaných na RÚVZ	36
Počet prevádzok, v kt. sa činnosť vykonala	18 2

V našom regióne nebola v roku 2014 zaznamenaná žiadna mimoriadna situácia ani havária.

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém:

V roku 2014 **nebolo vydané** nové rozhodnutie na vyhlásenie RP s faktorom karcinogénnym a mutagénnym. Vydané bolo **1** pôvodné rozhodnutie pre 4. kat. RP (KAF Facility s.r.o., Žilina – prevádzka Bytča – sadze-pyrolýzne čistenie kovových závesov).

Azbest: - v roku 2014 požiadalo **11** subjektov RÚVZ so sídlom v Žiline o súhlas na odstraňovanie materiálov zo stavieb, ktoré obsahujú azbest. V tomto roku boli prešetrené **2 podnety** z dôvodu neprofesionálneho manipulovania s azbestom. 1 podnet bol odstúpený na doriešenie príslušnému úradu (Mestský úrad) a 1 podnet bol prešetrený a klasifikovaný ako neopodstatnený.

2.1.4 Znižovanie výskytu chorôb z povolania z dlhodobého, nadmerného a jednostranného zaťaženia:

V rámci ŠZD počas celého roka sa prešetrujú podozrenia na vznik choroby z povolania. Z dôvodu predchádzania zvyšovania počtu ChzP z dg. DNJZ, pri kontrolách v rámci ŠZD a pri uvádzaní priestorov do prevádzky vždy požadujeme **posudok o riziku s faktorom fyzickej pracovnej záťaže**.

Celkom bolo v roku 2014 zaslaných ChzP	34
Prešetrených bolo ChzP	31 (26 ChzP za r. 2014; 5 ChzP za r. 2013)
ChzP v šetrení (1 astma, 6 DNJZ, 1 vibrácie)	8
ChzP s Dg. DNJZ	24
ChzP v súvislosti s vibráciami	5 (z toho 4 aj DNJZ)
ChzP s Dg. Alergická rinitída	2
ChzP s Dg. Astma	2

Môžeme konštatovať, že v regióne Žilina dochádza k **narastaniu ochorení** súvisiacich s výkonom prác s Dg. DNJZ, a to najmä v **automobilovom priemysle**, kde je práca vykonávaná na výrobných linkách v základnej polohe - stoj, je monotónna, s repetitívnymi pohybmi rúk, s vnúteným pracovným tempom, s krátkym časom na zotavenie, s nepriaznivými polohami rúk, s vibráciami. Vždy po prešetrení choroby z povolania sú v spolupráci s PZS a zamestnávateľom následne vypracované opatrenia na zníženie záťaže zamestnancov na ich zdravie, a tak predchádzať ďalším chorobám z povolania.

2.2 Intervencie na podporu zdravia pri práci

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2014 realizovaných **1040** konzultácií zameraných na podporu a ochranu zdravia pri práci. Previerky boli zamerané na pracovné prostredie, pracovnú činnosť, dodržiavanie bezpečnostných a zdravotných zásad pri práci. Konzultácie boli zamerané na výklad novely zákona 355/2007 Z.z., ktorá nadobudla platnosť 01.08.2014. Zároveň boli objasňované spôsoby výkonu zdravotného dohľadu u subjektov, SZČO, z radov vlastných zamestnancov, formou dohody. Tiež sme sa zamerali na vysvetľovanie zdravotného dohľadu bezpečnostnými technikmi pri 1. a 2. kat. prác. Konzultácie boli zamerané aj na predchádzanie vzniku chorôb súvisiacich s výkonom práce a iného poškodzovania zdravia (otravy, úrazy). V letnom období sme usmerňovali zamestnávateľov aj zamestnancov na dodržiavanie vhodných mikroklimatických podmienok na pracoviskách, vrátane dodržiavania pitného režimu.

2.5 Úroveň ochrany zdravia na chránených pracoviskách

V rámci výkonu ŠZD bolo v roku 2014 realizovaných **47** kontrol na chránených pracoviskách z dôvodu požiadania vyjadrenia o súhlas na zriadenie takéhoto pracoviska. Zároveň boli vydané stanoviská. Jednalo sa o chránené pracoviská pre pracovníkov so zníženou pracovnou schopnosťou z poškodením podporno-pohybového systému, nervového poškodenia zdravia, s onkologickým a psychickým poškodením zdravia. V rámci kontrol sme sledovali dodržiavanie legislatívy zo strany zamestnávateľa resp. SZČO a hodnotili sme pracovné prostredie v súvislosti s konkrétnym pracovníkom a jeho Dg.. Súhlasné vyjadrenie bolo vydané až po odstránení všetkých nedostatkov.

Výkon ŠZD, bol vykonaný na základe metodického usmernenia ÚVZ SR v 5 chránených pracoviskách. Štátny dozor bol zameraný na kontrolu plnenia povinností zamestnávateľa, podmienok práce, pracovného prostredia a spôsobu práce u zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou už v schválených chránených pracoviskách.

V rámci štátneho zdravotného dozoru bolo zistené, že zamestnávatelia dodržiavajú prispôbenie obmedzených pracovných podmienok vrátane nárokov na pracovný výkon k zdravotnému stavu zamestnancov so zdravotným postihnutím. Zamestnávatelia umožňujú zamestnancom individuálne prestávky podľa potreby vyplývajúce z ich zdravotného stavu.

V kontrolovaných chránených pracoviskách nebolo zistené riziko expozície zdraviu škodlivých faktorov práce a pracovného prostredia u zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou.

V rámci štátneho zdravotného dozoru pri posudzovaní odborných stanovísk k pracovným podmienkam a priestorom navrhovaného chráneného pracoviska sa vždy kladie dôraz na splnenie požiadaviek NV SR č. 391/2006 Z. z. o minimálnych bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na pracovisko so zohľadnením na zdravotné postihnutie zamestnancov.

Vydané rozhodnutia a stanoviská k zriadeniu chráneného pracoviska, kt. vydal RÚVZ so sídlom v Žiline

RÚVZ	Vydané rozhodnutia 2009 – 2013	Vydané stanoviská 2009 – 2013
Žilina	2009- 34	0
Žilina	2010 - 0	55
Žilina	2011 - 0	55
Žilina	2012 - 0	63
Žilina	2013 - 0	60
Žilina	2014-0	47

3 OBLASŤ HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 Sledovanie výživového stavu vybraných skupín dospeljej populácie SR

Odpočet: V rámci usmernenia pre riešenie projektu bolo v okrese Žilina vyšetrených 80 klientov, 40 žien a 40 mužov, rozdelených do dvoch vekových kategórii.

Všetci respondenti sa podrobili vyšetreniu klinickému, somatologickému a biochemickému. Respondenti vyplnili **dotazníky o životospráve**, ktorý je delený na dve časti: **A. Spotreba potravín a pokrmov – stravovacie zvyklosti** a **B. Pohybová aktivita a životospráva**. Hodnotila sa konzumovaná strava z jedného dňa u všetkých respondentov, ktorá sa počítačovo spracovala v programe Alimenta č.4.3e-nadstavbová verzia a porovnávala sa s odporúčanými výživovými dávkami. Výsledky sú kompletne spracované v tabuľkovej časti. U klientov, ktorých vyšetrenia mali zvýšené hodnoty boli výsledky prekonzultované so zameraním na úpravu životosprávy, prípadne odporúčané vyšetrenie u odborného lekára.

3.2 Monitoring jodidácie kuchynskej soli

Odpočet: V roku 2014 bolo odobratých a vyšetrených **24 vzoriek** kuchynskej soli, všetky vzorky vyhovovali platnej legislatíve. Cieľom úlohy je monitorovanie obsahu jódu v jedlej soli na zabezpečovanie kontinuálneho prísunu jódu do ľudského organizmu a jeho.

V rámci platnej legislatívy je povinná fortifikácia kuchynskej soli jódom.

Gestorom úlohy je RÚVZ so sídlom v Košiciach.

3.3 Bezpečnosť nanomateriálov na báze TiO₂

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.4 Bezpečnosť plastových výrobkov vo vzťahu k životnosti plastov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.5 Bezpečnosť papierových a kartónových obalových materiálov

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.6 Bezpečnosť keramických výrobkov nespádajúcich pod platnú EU legislatívu

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.7 Monitoring probiotík v potravinách na osobitné výživové účely a vo výživových doplnkoch

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľa

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava.

3.9 Nanotechnológie v kozmetických výrobkoch

RÚVZ so sídlom v Žiline nie je gestorom a riešiteľom tejto úlohy.

Gestorom tejto úlohy je ÚVZ SR Bratislava.

4 ODDELENIE HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 Monitoring stravovacích zvyklostí a výživových preferencií vybranej populácie detí SR a hodnotenie expozície vybraných rizík spojených s konzumáciou jedál

Cieľom je zhodnotiť stravovacie zvyklosti vybraných vekových skupín populácie detí vo vzťahu k OVD a pohybovému režimu. V roku 2014 sa uskutočnila VI. etapa - ukončenie zberu a sumarizácia údajov individuálnej spotreby potravín pre hodnotenie expozície vybraným škodlivinám a celkové vyhodnotenie stravovacích a pohybových zvyklostí detí a mládeže gestorom projektu.

4.2 Zneužívanie návykových látok (alkohol, tabak, drogy) u detí a mládeže na Slovensku

Cieľom projektu je na základe dlhodobých štúdií zneužívania alkoholu, tabaku a nelegálnych drog u detí a mládeže v našej republike zistiť trendy v danej oblasti, porovnať výsledky našich štúdií s výsledkami vybraných európskych krajín, ktoré sa zrealizovali porovnateľnou metodikou. Realizácia prieskumu bude vykonávaná podľa požiadaviek gestora, ktorým je MZ SR, Odbor koordinácie protidrogovej stratégie a monitorovania drog a ÚVZ SR.

4.3 Monitoring úrazovosti u detí predškolského a školského veku

Cieľom projektu je komplexné zmapovanie úrazovosti u detí predškolského a školského veku v širšom kontexte, t.j. druh úrazu, miesto jeho vzniku, mechanizmus vzniku poranenia, jeho prognózu, najexponovanejšiu vekovú skupinu detí z hľadiska úrazovosti a pod. a porovnanie získaných údajov s výsledkami sledovania s predchádzajúcimi rokmi. V prvom polroku 2014 bol vykonaný zber údajov od **30 detí** vo vekovej skupine 3 – 6 rokov (2 triedy MŠ, z toho 1 mestská a 1 vidiecka). Databáza s údajmi získanými od repondentov bola zaslaná do 30.06.2014 gestorovi projektu.

4.4 Monitoring telovýchovných podmienok žiakov základných a stredných škôl; využitie hodín TV

Cieľom projektu je zabezpečiť v hygienicky vyhovujúcom prostredí primeranú úroveň fyzickej aktivity detí a dorastu podľa potrieb zdravého fyzického a duševného vývinu. VI. etape (rok 2013) bola nadviazaná spolupráca s MŠVVaŠ SR, príprava podkladov k cielenému výkonu ŠZD telovýchovných zariadení, výber škôl, príprava dotazníkov a následne bol vykonaný monitoring hygienického stavu telovýchovných zariadení, vrátane vonkajších telovýchovných plôch z hľadiska dodržiavania požiadaviek príslušnej legislatívy,

využívanie priestorov telocviční na mimoškolské aktivity, dodržiavanie prevádzkových poriadkov telovýchovných zariadení. II. etapa – zber údajov bol vykonaný v druhom polroku 2014 podľa požiadaviek gestora projektu. Spolu bolo vyplnených **400 dotazníkov** „Dotazník pohybovej aktivity žiaka“ a **20 dotazníkov** „Pohybová aktivita detí počas hodiny telesnej výchovy“, ktoré boli nahodené do programu EpiData. Vyplnený formulár bol zaslaný na ďalšie spracovanie na RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici v termíne do 31.12.2014.

2. Ostatné projekty:

Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Hlavným cieľom projektu je plnenie Regionálneho prioritného cieľa III (RPG III) Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie detí v Európe, ktorého priority sú súčasťou Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP IV).

Zámerom projektu je sledovanie kvality vnútorného prostredia základných škôl v rôznych regiónoch Slovenska. Na realizácii projektu participuje odbor hygieny detí a mládeže a odbor objektivizácie faktorov v životnom prostredí. Cieľovou skupinou sú deti základných škôl vo veku 9 – 14 rokov. V prvom polroku 2014 bola realizovaná terénna časť pilotného projektu, meranie vybraných parametrov ovzdušia v školách a zber údajov prostredníctvom dotazníkov. Spolu bolo vyplnených **231 dotazníkov**. Ďalšia časť bude prebiehať vo vykurovacom období roku 2015.

Monitoring spotreby vybraných prídavných látok

V rámci monitoringu bola sledovaná spotreba vybraných prídavných látok – E 200 – E 203 Kyselina sorbová – sorbany, E 210 – E 213 Kyselina benzoová – benzoany a E 952 cyklamáty na základe dotazníkovej metódy. Spolu bolo vyplnených **20 dotazníkov** od detí vo vekovej skupine 10 rokov. Spracované údaje z dotazníkov boli zaslané na ÚVZ SR do 01.11.2014.

Interaktívny projekt „Hrou proti AIDS“

V roku 2014 sa oddelenie HDM zapojilo do projektu „Hrou proti AIDS“, ktorý sa realizoval v spolupráci s oddelením epidemiológie. Ide o projekt primárnej prevencie HIV/AIDS, ktorého cieľom je dať možnosť mládeži netradičným spôsobom, t.j. hrou, získať základné informácie o spôsoboch prenosu vírusu HIV a premýšľať o vlastných postojoch a správaní v možných rizikových situáciách. Projektu sa zúčastnilo spolu **265 študentov**.

Bezpečný návrat domov - projekt

Projekt je zameraný na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov. Vytvorený zdravotno-osvetový materiál je určený na osvetovú, výchovnú a vzdelávaciu prácu so žiakmi, na výchovnú prácu výchovných poradcov, koordinátorov prevencie a pod. Oddelenie HDM sa spolupodieľalo na distribúcií zdravotno-osvetového materiálu na všetky stredné školy v okrese Žilina a Bytča.

6 ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 Národný imunizačný program SR - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Zabezpečovanie vyššej úrovne zaočkovanosti sa vykonáva formou telefonickej konzultácie, osobným kontaktom s klientom resp.lekárom, vzdelávaním zainteresovaných, osvetovou činnosťou pre obyvateľov - internetová stránka úradu, články v médiách, semináre pre

lekárov a výkonom štátneho zdravotného dozoru v ambulantných zariadeniach (v zmysle platnej legislatívy v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD z ÚVZ SR Bratislava). Pre priaznivú epidemiologickú situáciu sme nemuseli prikročiť k mimoriadnemu očkovaniu.

Problémom pri zabezpečovaní úrovne zaočkovanosti je pre epidemiológa snaha rodičov odmietat' očkovanie dieťaťa. V priebehu sledovaného obdobia sme zaevidovali ďalšie hlásenia zo strany lekárov.

Spolu hlásených 165 prípadov odmietnutí k 31.12.2014. Táto agenda je zavedená od roku 2008, t. j. v roku 2014 pribudlo 71 odmietnutí. Prevažujúci argument: odmietanie očkovania proti ružienke, osýpkam a mumpsu - odmietanie živých vakcín.

Kontrola očkovania v SR za obdobie 2013/2014 – vyhodnotenie k 31.08.2014: počet pediatrických obvodov spolu 40, okres Bytča : 6 obvodov, okres Žilina : 34 obvodov. V okrese Žilina sa zaočkovanosť pohybuje od 94,5% pri očkovaní MMR v ročníku nar. 2012 do 98,6% pri preočkovaní v 6.roku života v roč. narodenia 2000. V okrese Bytča sa pohybuje zaočkovanosť v rozmedzí od 99,0% pri očkovaní MMR v roč. nar. 2012 do 99,7% pri základnom očkovaní v roč. nar.2012 a pri preočkovaní v 13.roku života, roč. nar.2000.

Zaočkovanosť pod 95% sme zaznamenali iba v okrese Žilina - v roč. narodenia 2012 pri očkovaní proti MMR.

6.2 Surveillancie infekčných chorôb - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Riešene formou preventívnych programov a aktivít, ktoré zahŕňajú poradenskú činnosť v problematike, napr. AIDS, vírusových hepatítid, v problematike vakcinácie, dezinfekcie, očkovania cestovateľov. Formy výkonu: telefonicky, resp. osobným kontaktom s klientom alebo lekárom.

Počet konzultácií osobne s klientom v problematike HIV/AIDS:115, z toho 88 mužov a 27 žien, počet vydaných certifikátov: 14, odber krvi 110 x, z toho anonymný odber 85x.

Problematika vírusových hepatítid a iných druhov očkovania riešená 119x (osobný resp. telefonický kontakt s klientom alebo lekárom).

Konzultácie v oblasti nemocničnej hygieny, hlásnej služby prenosných ochorení, NN, dezinfekcie a sterilizácie pre zdravotnícke pracoviská: 73x.

6.3 Informačný systém prenosných ochorení - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Vykonáva sa plnením projektu PHARE : Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení v SR, programom EPIS pri zabezpečení komunikácie so sieťami EÚ a SZO v problematike prenosné ochorenia. Spolu vykonaných krajských správ: 52x týždenné hlásenia, spracovanie ARO - chorobnosť / týždeň aj aktuálne hlásenia SRV.

6.4 Nozokomiálne nákazy - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Surveillance nozokomiálnych nákaz vykonávame v zmysle Vyhlášky MZ SR č.553/2007, a v súlade s návrhom záznamu o výkone ŠZD/ ÚVZ SR. Problematika NN je riešená podľa aktuálnej situácie, ako aj podľa výsledkov ŠZD - kontroly sterovou metódou práce pre jednotlivé kontrolované pracoviská so zhodnotením telefonickou formou hlásenia (aktuálny stav), následne písomným zhodnotením dodržiavania hygienicko-epidemiologického režimu a výkonu bariérovej ošetrovateľskej techniky. Podľa výsledkov je situácia riešená príslušnými opatreniami. Počet kontrol HER/ŠZD: 22 x (FNŠP Žilina, polikliniky). Počet kontrolovaných sterilizačných prístrojov v teréne : 195 prístrojov, v zdravotníckom zariadení FNŠP Žilina : 73 prístrojov - biologická kontrola a fyzikálna kontrola prístroja.

6.5 Mimoriadne epidemiologické situácie - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

K problematike sú vypracované havarijné - pandemické plány na úrovni regiónov i kraja aktualizované 1x/rok, resp. v zmysle pokynov WHO alebo ÚVZ SR Bratislava.

6.6 Enviromentálna surveillance poliomyelitídy a sledovanie VDPV - prac. RÚVZ v SR

Sledovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov v odpadových vodách podľa harmonogramu Virologického pracoviska RÚVZ Banská Bystrica sme vykonali 3x odberom vody v ČOV D. Hričov: 4.2.2014, 18.03.2014, 20.5.2014, 15.7.2014, 23.9.2014, 18.11.2014 s výsledkom : Pokus o izoláciu enterovírusov z odpadovej vody: 6x negatívny.

6.7 Prevencia HIV / AIDS - projekt

Interaktívna forma vzdelávania a prevencie, spôsob získavania vedomostí dotknutých študentov v oblasti prevencie HIV. Počet výkonov na projekte : 6x, pre Obchodná akadémia Žilina 4x, Diagnostický ústav Lietavská Lúčka 1x, Stredná odborná škola stavebná Žilina 1x. Spolu zaškolených 265 žiakov za prítomnosti 13 - tich pedagógov.

Zhodnotenie projektu: Projekt prináša zmenu pasívneho prístupu žiakov k téme na interaktívny štýl, prvýkrát mali respondenti možnosť zúčastniť sa besedy, kde neplnili len pasívnu úlohu ale naopak plnením rôznych úloh na piatich stanovištiach hravou formou získavali informácie a zaujímali postoj k téme AIDS. Zo strany študentov a pedagógov projekt hodnotený výborne, bez námietok. Nezaznamenali sme sťažnosti zo strany rodičov.

6.8 Poradne očkovania – riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR

Realizačný výstup zahŕňa zvýšenie informovanosti o očkovaní a očkovaním preventabilných ochoreniach, zníženie odmietaní očkovania a zabezpečenie informovanosti. Evidujeme celkom 165 odmietnutí očkovania od roku 2008. Riešené v zmysle legislatívy, blokové pokuty, resp. priestupkovým konaním. Spolu za rok 2014 riešených a skončené blokovým konaním : 62 x, odložené prípady : 8x (z toho 4 prejednané a 4 odložené), v jednaní : 6x (boli už predvolaní).

Na úrade pracuje aj Poradňa očkovania, informovanosť zabezpečená 71x pri odmietaní očkovania. *Konzultácie vo vzťahu k ambulancii sú vykonané telefonicky alebo osobným kontaktom s klientom - klasické otázky pre očkovanie a cestovnú medicínu boli vykonané 93 x pre lekárov a 26x pre klientov.*

6.9 Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní: - riešiteľské pracoviská: RÚVZ v SR:

Plánovaná realizácia výskumnej časti II (máj – jún 2014) nebola zadaná od gestora pre výkon práce na jednotlivé riešiteľské pracoviská.

7 ODBOR LABORATÓRNYCH ANALÝZ

1.1 Plnenie Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR IV. (NEHAP IV)

Meranie expozície hluku v životnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
86	227	2 071

1.4 Sledovanie vplyvu škodlivých látok vo vnútornom ovzduší škôl na zdravie detí v rôznych regiónoch Slovenska

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
13	13	13

1.7 Mikroklimatické podmienky vo veľkých bazénových halách

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
TVM*	68	544	544
Hluk	15	45	347
Stery	22	66	132
Vody	18	144	208
Ovzdušie	47	235	255

2.1 Znižovanie miery zdravotných rizík zamestnancov z pracovného prostredia, pracovných podmienok a spôsobu práce

Ukazovateľ	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
Hluk	3	9	27
Ovzdušie	13	26	93
TVM*	9	47	47

* TVM – tepelno-vlhkostná mikroklíma

2.4 Ľudský biomonitring –sledovanie záťaže skupín obyvateľstva vybraným chemickým faktorom v životnom a pracovnom prostredí

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
2	2	6

Monitoring príjmu jódu

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
121	242	242

3.8 Bezpečnosť kozmetických výrobkov a ochrana spotrebiteľov

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
150	676	1555

7.1 Cyanobaktérie

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
7	14	158

7.2 Legionely a améby v zdravotníckych zariadeniach, nebytových budovách a v oddychových zónach

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
44	44	264

7.3 Minerálne a pramenité balené vody a vody vo watercooleroch

Skúšky	Počet vzoriek Minerálne a pramenité a vody vo watercooleroch	Počet ukazovateľov Minerálne a pramenité a vody vo watercooleroch	Počet analýz Minerálne a pramenité a vody vo watercooleroch
chemické	46	1091	1191
mikrobiologické	51	392	502

7.7 Stanovenie PAU v ovzduší a hydroxypyrénu v moči u pracovníkov vybraných profesií

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
9	47	214

7.12 Peľová informačná služba Monitoring biologických alergénov v ovzduší

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
259	3 151	3 151

7.15 Monitoring expozície zamestnancov operačných sál narkotizačnými plynmi.

Počet vzoriek	Počet analýz	Počet nevyhovujúcich vzoriek
24	124	4

7.16 Monitoring obsahu dusičnanov vo vodných zdrojoch individuálneho zásobovania

Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
0	0	0

7.17 Monitoring celkového organického uhlíka v prírodných a umelých kúpaliskách

	Počet vzoriek	Počet ukazovateľov	Počet analýz
RÚVZ ZA	158	158	316
RÚVZ KE	28	28	56
UVZ SR BA	49	49	98

9 ODDELENIE PODPORY ZDRAVIA

9.1 Národný program podpory zdravia

Odpočet:

- V rámci plnenia úloh NPPZ sme nadviazali spoluprácu s regionálnymi médiami - TV Patriot, Žilinský večerník, My – žilinské noviny, s Fakultou nemocnicou s poliklinikou Žilina, Mestským úradom Žilina, Mestskou knižnicou Žilina, Pedagogicko - psychologickým centrom Žilina, [Krajským riaditeľstvom Policajného zboru](#) v Žiline - odbor komunikácie a prevencie, poisťovňami - Union, Všeobecná zdravotná poisťovňa, s Regionálnymi komorami - Komora sestier a pôrodných asistentiek, Slovenská komora medicínsko-technických pracovníkov, s organizáciami - Slovenská nadácia srdca, Liga proti rakovine, Slovenský červený kríž, firmami - GlaxoSmithKline Slovakia s.r.o. Consumer Healthcare, Interpharm a.s. Elmex, Nutricia, VÚC a orgány verejnej správy, MŠ, ZŠ, SŠ, VŠ.
- aktualizácia NPPZ – pripravovaný na predloženie na rokovanie vlády SR. Účasť na 4 zasadnutiach pracovnej skupiny.
- projekt „*Sledovanie výživového stavu vybraných vekových skupín dospelaj populácie*“ (80 klientov)
- 2x interaktívna prednáška pre študentov VŠZaSP BA - detašované pracovisko ZA „*Ako poskytnúť PRP?*“ s praktickými ukážkami v spolupráci so SČK (spolu 59 študentov)
- v rámci „týždňa mozgu“ pre širokú verejnosť interaktívna prednáška (cca 37 ľudí)
- 2x prednáška pre členky VENUŠA ZA v spolupráci s preventistami policajného zboru ZA na témy „*Bezpečnosť na cestách*“, „*Drogová problematika*“ (cca 55 účastníčok)
- 3x publikácia v regionálnych novinách o súťaži pre ZŠ „*Najlepšia protidrogová nástenka*“
- 1x príspevok do brožúrky pre seniorov - „*Hypertenzia – tichý zabijak*“

9.1.1 Sledovanie zdravotného stavu obyvateľstva slovenskej republiky a zdravotného uvedomenia

Odpočet:

Realizácia dotazníkového prieskumu „*Zdravotné uvedomenie a správanie sa obyvateľov SR*“ - 104 respondentov v praxi a zadávanie zozbieraných dotazníkov do súboru- EpiData. V roku 2014 bola spracovaná hodnotiacia správa.

9.2 Národný program prevencie nadváhy a obezity

Odpočet:

- organizovanie pravidelného cvičenia 1x týždenne pre ženy v produktívnom veku zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života na RÚVZ Žilina (v prvom polroku 16-krát s priemerným počtom 6 žien).
- 2x prednáška pre študentov SOŠ Poľnohospodárska ZA: „*Zdravý životný štýl – prevencia obezity*“ (spolu 30 študentov)
- 1x prednáška pre Gymnázium ZA: „*Prevencia nadváhy a obezity*“ (30 študentov)
- 2x beseda v rámci akcie „Deň športu“ pre žiakov ŠZŠ Bytča na tému „*Zdravá výživa- prevencia obezity a anorexie*“. (spolu 80 detí, 6 pedagógovia)
- Aktivity k Svetovému dňu „*Pohybom ku zdraviu*“:
  - propagácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline
  - 3x publikácia v regionálnych novinách

- „deň otvorených dverí“ v Poradni zdravia dňa 14. 5. 2014 – monitoring rizikových faktorov KVS ochorení (9 klientov), poskytovanie informácií o zmene životného štýlu (1 klientka)
- 3x „mobilná poradňa zdravia“ pre zamestnancov Telecomu ZA (2x), zamestnancov Všeobecnej zdravotnej poisťovne – monitoring rizikových faktorov KVS ochorení a poskytovanie poradenstva v oblasti zmeny životného štýlu (spolu 191 klientov)
- interaktívna beseda pre študentov Gymnázia na tému „Necvičme len mozog, ale aj svaly“ (3 triedy – spolu cca 90 študentov)
- zrealizovanie pravidelného cvičenia pre zamestnancov RÚVZ Žilina zamerané na zvýšenie pohybovej aktivity a prevencie sedavého spôsobu života (cvičenie sa realizuje pravidelne jedenkrát do týždňa, v mesiaci máj to bolo 2-krát s počtom 6 a 10 žien)
- distribúcia výchovno-vzdelávacích materiálov vzťahujúcich sa k zdravému životnému štýlu na iných realizovaných aktivitách počas celého mesiaca máj.

9.2.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospeléj populácie

Odpočet:

Kampaň je realizovaná 1x za 2 roky a nasledujúci ročník kampane prebehne v roku 2015.

9.3 Národný akčný plán na kontrolu tabaku na roky 2012-2014

Odpočet:

- 1x interaktívna prednáška pre deti a mládež Detského domova Bytča „Prečo a ako nefajčiť“ s meraním CO vo vydychovanom vzduchu (20 detí). Podpora abstinencie nefajčenia v rámci „buniek“ detského domova vo forme výhry zo strany vedenia Detského domova.
- 1x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ Trnové „Cigareta ako legálna droga“ (13 detí)
- 1x interaktívna beseda pre dievčatá Diagnostického centra Lietavská Lúčka „Prečo a ako sa odnaučiť fajčeniu“ spojená s meraním CO vo vydychovanom vzduchu (16 dievčat)
- „Protifajčiarsky deň“ pre zamestnancov f. Celulóžka ZA: monitoring Hgb, TK, % telesného tuku, CO vo vydychovanom vzduchu (24 zamestnancov), prednáška zameraná na motiváciu ako prestať fajčiť
- štúdia „TOHES“ – „Štúdia o fajčení a zdravotnom uvedomení“ - zber údajov do celoslovenského dotazníkového prieskumu (100 respondentov vybraných podľa anotácie úlohy)
- web stránka RÚVZ ZA 3x príspevky: „Riziká pasívneho fajčenia“, „Svetový deň bez tabaku“, „Onkologické ochorenia spôsobené fajčením“
- 2x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Pasívne fajčenie“, „Svetový deň bez tabaku“

9.3.1 Príprava a realizácia medzinárodnej súťaže pre fajčiarov „Qwit and win“ – „Prestaň a vyhraj“.

Cieľ:

Motivovať fajčiarov k zmene životného štýlu a podpore nefajčenia u tých, ktorí sa neúspešne pokúšajú prestať užívať tabakové výrobky.

Odpočet:

Súťaž sa v roku 2014 nerealizovala.

9.4 Program podpory zdravia znevýhodnených komunit na slovensku na roky 2009 – 2015

Odpočet:

Program plnia vybrané RÚVZ v SR. RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní.

9.5 Národný akčný plán pre problémy s alkoholom v Slovenskej republike

Odpočet:

- 8x interaktívna beseda pre študentov SŠ v rámci projektu „Bezpečný návrat domov“ zameraného na prevenciu rizík v dopravnom správaní adolescentov pod vplyvom alkoholu. Besedám predchádzal rozvoz pripraveného zdravotno-osvetového materiálu – plagátu spolu so sprievodným listom určeným pre riaditeľa školy na všetky stredné školy okresu ZA a BY. Besedy boli realizované v Krajskej knižnici Žilina v spolupráci s Krajským prezídiom policajného zboru z Odboru kriminality a prevencie Žilina. (spolu sa zúčastnilo 384 študentov).
- 1x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ „Legálne drogy – ako sa správa osoba pod vplyvom alkoholu“ - simulácia opitosti so simulačnými okuliarmi (13 detí)
- 1x beseda pre seniorov Jednoty dôchodcov Bytča „Alkoholizmu u seniorov“ (107 seniorov)
- 1x interaktívna beseda pre zverencov Diagnostického centra Lietavská Lúčka „Špecifika vzniku alkoholizmu u žien“ spojená so simuláciou opilosti pomocou simulačných okuliarov 1,5 promile (14 dievčat)

9.6 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu ochrany a podpory zdravia starších ľudí

Odpočet:

- 3x prednáška pre poslucháčov Univerzity tretieho veku: „Nemocničné nákazy“, „Metódy- stratégie zvládania stresových situácií“, „Výhorenie ako dôsledok dlhodobého stresu.“ (spolu 45 ľudí)
- 4x beseda „Bezpečná jeseň života - Ako si chrániť svoje zdravie a život“ v rámci preventívneho projektu Podporme múdrosť veku v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline a Krajskou knižnicou v Žiline pre seniorov Jednoty dôchodcov Rajecké Teplice, Bytča, Žilina (spolu 184 ľudí)
- 1x prednáška pre Združenie občanov Jednoty dôchodcov Slovenska „Vysoký krvný tlak – tichý zabijak“ (spolu cca 200 ľudí)
- 1x interaktívna prednáška pre seniorov v rámci „týždňa mozgu“ (cca 40 seniorov)
- 2x prednáška pre seniorov DCC Turie (cca 64 seniorov) a Jednoty dôchodcov (cca 37 seniorov) na tému „Ako sa chrániť pred horúčavami“
- 1x prednáška počas Výročnej schôdze jednoty dôchodcov na tému „Osteoporóza“ (cca 170 členov), počas ktorej sa zapojili dotazníkovou formou do prieskumu Osteoporóza
- V rámci Národného programu aktívne starnutie účasť na celoslovenskom dotazníkovom prieskume – Osteoporóza – zber a vkladanie údajov (48 dotazníkov)
- 1x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ : „Aktívne starnutie“, „Sv. deň osteoporózy“

9.7 Regionálne aktivity v oblasti plnenia úloh národného programu starostlivosti o deti a dorast

Odpočet:

- 1x interaktívna prednáška pre predškolákov v rámci „týždňa mozgu“ (18 detí)
- 29x realizácia Nadnárodného preventívneho projektu „Tvoja správna voľba“ (eliminácia trestnej činnosti pod vplyvom návykových látok) - spolupráca a realizácia projektu so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR, zamestnancami Krajskej knižnice Žilina (633 žiakov)
- 1x interaktívna prednáška pre žiakov „Piješ energetické nápoje? A čo o nich vieš?“ (13 žiakov)
- 6x realizácia projektu AIDS hrou (265 študentov, 13 pedagógov)
- 8x interaktívne besedy k Programu „Školské ovocie“, sprievodné aktivity k programu „Ovocie a zelenina do škôl“ (spolu 186 edukovaných)
- 2x beseda pre predškolákov v rámci participácie na preventívno-bezpečnostnej akcii pod názvom „Bezpečne na cestách – bezpečne do cieľa“ v spolupráci s Krajským riaditeľstvom Policajného zboru v Žiline (cca 68 detí)
- 1x interaktívna prednáška pre deti a mládež Detského domova Bytča „Prevencia látkovej a nelátkovej závislosti“ v spolupráci so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR (20 detí)
- distribúcia letáka a informácií o súťaži „Prečo som na svete rád“ (ZŠ, SŠ, umelecké školy, Krajská knižnica ZA, Detské domovy a pod.)
- 2x interaktívna beseda „Precvičme si kognitívne funkcie – ako si cvičiť pamäť?“ pre študentov Gymnázia (spolu 90 študentov)
- 2x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ „Bezpečne na železnici – Oliho príbeh“ v spolupráci so zástupcami odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR (spolu 37 žiakov)
- 1x interaktívna beseda pre žiakov ZŠ „Prevencia sociálno-patologických javov v ZŠ – šikany“ (24 detí)
- vyhodnocovanie krajského kola súťaže pre ZŠ v SR „Najlepšia protidrogová nástenka“
- web stránka RÚVZ ZA- 2x článok: „BECEP“, „Stomatohygienu detí“, „Prečo som na svete rád“
- 2x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „BECEP“, „Prečo som na svete rád“
- Cyklus prednášok v spolupráci so zamestnancami Odboru komunikácie a prevencie Prezídia Policajného zboru SR (zamestnanci ZA okresu) pre dievčatá Diagnostického centra Lietavská Lúčka na témy ako „Drogy a trestnoprávna zodpovednosť“, „Legálne drogy“, „Šikana na školách“ a pod. (priemerne sa zúčastňovalo 16-24 dievčat) – spolu počas leta 13 prednášok
- akcia „Detské leto v knižnici“ (9 stretnutí) - v spolupráci s preventistkami ZA okresu Prezídia policajného zboru SR a Krajskou knižnicou v ZA – sled aktivít pre deti na témy: PRP, PRP na bicykli, Tréning pamäte, Oliho príbeh, Ovce a pod. (počet detí od 5-22)
- 3x prednáška „Prevencia drogových závislostí“ , „Poškodenie mozgu legálnymi drogami“ v rámci festivalu „Dni nádeje“ XX. ročník celoslovenského protidrogového festivalu (študenti Gastronómum, Športové gymnázium ZA - spolu 44 študentov)
- 1x beseda pre predškolákov MŠ Zástranie na tému „Zdravá strava- ovocie a zelenina“ (19 predškolákov)
- 1x interaktívna beseda pre študentov Gymnázium Hlinská ZA – „Zdravý životný štýl“ (30 študentov)

9.7.1 EFektívna podpora kardiometabolického zdravia v prostredí stredných škôl v bratislavskom samosprávnom kraji

Odpočet:

RÚVZ so sídlom v Žiline tento program neplní. Program plní RÚVZ Bratislava.

9.7.2 Zdravotno-výchovné pôsobenie u detí predškolského veku – stomatohygienu

Odpočet:

- 3x beseda pre MŠ Zástranie (cca 49 detí, 4 pedagógovia)
- „Európsky deň ústneho zdravia“ –
  - o propagácia na web stránke RÚVZ so sídlom v Žiline – 2x príspevok („Európsky deň ústneho zdravia“, „Diabetes mellitus a ústne zdravie“),
  - o panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ so sídlom v Žiline venovaný problematike ústneho zdravia,
  - o edukácie s praktickým nácvikom správnej ústnej hygieny v MŠ Čajakova Žilina (4 triedy – spolu 65 detí),
  - o interaktívna prednáška na tému zdravý životný štýl so zameraním na dentálne zdravie pre žiakov ŠZŠ Bytča (14 detí),
  - o distribúcia materiálov vzťahujúcich sa k ústnemu zdraviu a krátka edukácia na *Žilinských dňoch zdravia* (cca 51 ľudí), v rámci „Dňa zdravia“ pre zamestnancov Donghee ZA (cca 52 zamestnancov).
- 1x beseda pre ŠZŠ Bytča (1. stupeň- 4 triedy- spolu 22 detí)
- 3x beseda pre Cirkevnú MŠ Solinky (3 triedy- spolu 75 detí, 3 pedagógovia)
- na web stránke RÚVZ ZA je uverejnený článok s názvom „Stomatohygienu detí“

9.8 CINDI Program SR

Odpočet:

- realizácia „dní zdravia“ (spolupráca s poisťovňami Union, VŠZP):
- TSS Turie – kompletný monitoring rizikových faktorov KVS ochorení (celkový cholesterol, TG, glukóza, HDL, LDL cholesterol, TK, % TT) – individuálne poradenstvo (17 zamestnancov)
- fi. AZET ZA – cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (39 účastníkov)
- 2x fi. T-com ZA– monitoring cholesterol, Hgb, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (spolu 140 účastníkov)
- zamestnanci VŠZP – monitoring cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (48 účastníkov)
- Continental s.r.o – monitoring hepatálnych testov, cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (50 účastníkov)
- 2x Kinex a.s. - monitoring cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI- individuálne poradenstvo (101 účastníkov)
- SEE a.s (Stredoslovenská energetika) ZA – monitoring Hgb, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (51 účastníkov)
- Donghee ZA - monitoring cholesterol, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo, poradenstvo prevencie ca Hč (52 zamestnancov)
- fi. GEFCO – kompletný monitoring KVS och. (celkový cholesterol, cukor, TG, HDL, LDL cholesterol), TK, % telesného tuku, hm., výška- BMI – individuálne poradenstvo (5 zamestnancov)
- fi. Johnson control - monitoring hepatálnych testov, % telesného tuku, TK, hmotnosť,

výška, BMI – individuálne poradenstvo (54 účastníkov)

- fi MIBA - monitoring cholesterolu, Hgb, % telesného tuku, TK, hmotnosť, výška, BMI – individuálne poradenstvo (67 účastníkov)

- „Žilinské dni zdravia“ – monitoring cholesterolu, cukru, % telesného tuku, TK, hm., výška- BMI (51 účastníkov)

- „Svetový deň srdca“ – organizovanie v Krajskej knižnici ZA – monitoring cholesterolu, % telesného tuku, TK, hm., výšky – BMI – individuálne poradenstvo (84 účastníkov), spolupráca so SZŠ

- v základnej poradni vyšetrených 51 prvovýšetrených, 79 opakovane vyšetrených

- v teréne vyšetrených 653 klientov

- web stránka RÚVZ ZA- 18x článok: „Cholesterol“, „Čo robiť ak je zvýšený krvný cholesterol?“, „Rýchli zásah môže zachrániť život“, „Aké mám riziko KVS ochorení?“, „Pyramída výživy“, „Peľové alergie“, „Osteoporóza“, „Duševné zdravie“, „Hepatitídy“, „Samovyšetrenie prsníkov“, „Čo robiť počas horúčav“, „CHOCHP“, „Diabetici a ich nohy“, „Alzheimerova choroba“, „Ako sa chrániť pred kliešťom? – deti a verejnosť“, informácia k súťažno-vzdelávacej aktivite – „Hovorme o jedle“, „Svetový deň srdca“,

- 8x panel vo vstupnom priestranstve RÚVZ ZA: „Varixy dolných končatín“, „Čo robiť počas horúčav“, „Melanóm kože“, „Hypertenzia- tichý zabijak“, „Ako si správne merať tlak krvi?“, „Ako sa chrániť pred kliešťom? – deti a verejnosť“, „Vysoký cholesterol- čo s tým?“

9.9 EHES – European health examination survey (Zisťovanie zdravia Európanov)

Odpočet:

V roku 2013 - 2014 sa realizuje nadstavbové vyhodnotenie projektu ÚVZ SR a výsledky budú prezentované jednak v správe o plnení Národného programu prevencie ochorení srdca a ciev a jednak v správe o zdravotnom stave obyvateľstva v Slovenskej republike. V tomto roku sa RÚVZ ZA do projektu nezapojilo.